

ARABUM PROVERBIA

SENTENTIAEQUE PROVERBIALES

QUAE VOCALIBUS INSTRUXIT, LATINE VERTIT,

ET SUMTIBUS SUIS EDIDIT

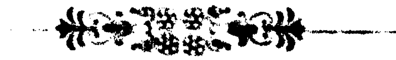
G. W. Freytag.

TOM. III

pars prior.

Insunt

1) proverbia sententiaeque proverbiales
2) dies inter Arabes pugnis celebres
3) facete ingenioseque dicta.

Bonnae ad Rhenum,

MDCCCXLIII.

Venditur apud A. Marcum bibliop. Bonnens.

Bonnae, typis Fr. P. Lechneri.

Lectoribus libri benevolis

S. P. D.

Auctor.

Quod tertia proverbiorum Arabicorum pars serius, quam in votis erat, in lucem prolata est, id neque studio meo fatigato neque diligentiae diminutae, sed impedimentis tum e magnis impensis, quae mihi soli facienda erant, tum e difficultate atque mole laboris ortis tribuendum putetis. Quam moram quamquam aegre ferebam, magnum tamen solatium in eo videbam, quod sperabam fore, ut iterum iterumque perlectis proverbiis in locos incurrerem, qui a me aut non bene intellecti (id quod in nova atque re tam difficili non poterat non accidere) aut non satis accurate ac dilucide explicati emendatione egerent et novis libris pertractatis in multas res inciderem, quae proverbiis novam lucem adferrent. In illa autem priore re non parvo mihi adjumento erat amicus, clarissimus Fleischerus, professor Lipsiensis doctissimus, qui plurium codicum usu obversationibusque a Kunkelio doct. de proverbiis et codice Parisiensi factis adjutus, pro singulari erga me amicitia multa de proverbiorum Arabicorum priore parte doctissime observata, est

enim proverbiorum studio vehementer deditus, ad me transmisit, quas, si vellem, in meum usum converterem, ita enim factum est, ut de pluribus, quae in retractando opere, habet enim operis longi retractatio multum taedii, quamvis diligentissime quaerentem fugerent, monerer. Quam autem rem quominus prolixius tractarem, in dies crescens libri moles impedivit. Spei autem posterior pars etsi non tota impleta est, tamen non omnino me fefellit, ut si istam mihi, nec non fortasse aliis, ingratam moram commodi quid libro adtulisse dicam, a veritate non prorsus aberrasse mihi videar.

Tomus hic tertius pluribus partibus continetur, quas singulas si paucis describam, a re alienum non erit.

Prima pars ex proverbiis, quae in Meidanii opere aut omnino non, aut mutata forma reperiuntur et sententiis in modum proverbiorum prolatis constat. Fonte enim illo proverbiorum apud Arabes, quae gens proverbiis ita dedita esset, ut veteribus nova semper adderet, usque ad recentissima tempora semper manante, non est quod miremur, cur praeter illa a Meidanio collecta proverbia tanta copia alibi reperiatur. Serius autem aevum et antiquum tempus eo vehementer distant, quod illud proverbialibus locutionibus atque sententiis abundans raro proverbia, quibus momentum historicum est, protulit, hoc proverbia proprie dicta et quibus momentum historicum est, potissimum invenit. Duae autem potissimum causae obstabant, quominus in hoc tomo, rejectis proverbialibus locutionibus, nonnisi proverbia stricte sic dicta admitterem, una in eo posita, quod una pars ab altera a nemine nisi Arabibus, quibus sermonis usus patet,

recto distinguatur, (unum enim alterumque eodem ab Arabibus nomine مثل appellatur) altera in utilitate, quam ex proverbialibus locutionibus, quippe cogitandi rationem moresque depingant, legentibus prodituram esse cognoveram. Multum autem aberat, ut quascunque in Arabum operibus occurrentes ejusmodi locutiones, sunt enim innumerae, operi meo insererem, ut eas tantum admitterem, quibus, quum sint neque a forma neque a sensu neque ab usu proverbiorum alienae, proverbii (مثل) nomen ab Arabibus ipsis inditum esset. Proverbia autem illa, quae forma magis verbisque quam sensu ab illis discrepant, quae apud Meidanium sunt, eam ob causam non omisi, ut inde, quam temporis decursu mutationem proverbia, et forma et verbis mutatis, admiserint, cognoscatur [1]). Proverbia a Burckhardto collecta et a viro celeberrimo Ouseley suo titulo „Arabic proverbs or the manners and customs of the modern Egyptians [2])" Londini 1830. edita, nec non prover-

---

1) Quod si factum est, ut Meidanii proverbium unum vel alterum in hoc tomo repetitum sit, tali errori lectores in tanta argumenti copia benevole veniam dent.

2) In isto opere novorum Aegyptiorum proverbia contineri libri titulus indicare videtur. Quae res ne legentes in errorem inducat, observandum est, plura ex eorum numero vetera proverbia esse, ut in ipso Meidanii opere centum et triginta proverbia, quae eadem in Burckhardti libro sint, reperiantur. conf. num. 664. et Meid. C. 23. 533. Inde sequitur, ista a Burckhardto explicata proverbia, nemini nisi Aegyptiis propria non esse, sed in aliis quoque terris usitata. Dubitandum igitur est, num Aegyptiorum et agendi et cogitandi ratio istis accurate depingatur. Ne autem quis de magno illius operis merito me detracturum esse suspicetur, titulum libri a potiore parte desumtum mihi videri addo.

bia a Damasceno quodam dictata et a Rostgaardo explicata, quae Kallius sub titulo Arabum philosophia popularis[3]) Hafniae 1764. edidit, quae cum nostris conjungendi consilium ceperam, libri mole nimium crescente et sumtibus nimium auctis omittere coactus sum. Quorum autem si singula quaedam in hocce libro invenitis, eam certam ob causam adlata esse putetis.

Majorem proverbiorum partem e manuscriptis desumsi, minorem e librorum, qui e codicibus manuscriptis editi sunt, fonte hausi. Quorum potissimam partem, paucis observationibus adjectis, breviter recensere in animo est.

1) Opus inscriptum المستقصى في الامثال. „Liber brevis de proverbiis“ auctorem Samachscharium habet. De opere plura adnotata occurrent in dissertationis parte, in qua de iis sermo erit, qui proverbia collegerunt Nr. 24. Codex, cujus usum amicitiae benignitatique clar. Weyersi debeo, in bibliotheca Lugdunensi asservatur. Qui quum a viro quodam Mohammede ben-Djemal-Aldin Alanzari negligenter exaratus sit (finitus est octavo mensis Schawwali anni 1034), multis vitiis scatet.

---

3) Proverbia a Damasceno dictata maximam partem in Syria esse usitata, non est cur non putemus. Eadem proverbia in codice Paris. (fond St. Germain Nr. 674.) nec non in codice musei Britannici Nr. 3035. leguntur. Prior codex, cujus apographum amicitiae Schmöldersi nostri debeo, in disponendis proverbiis cum libro Rostgaardi valde consentit; codex autem alter, cujus apographum singulari erga nos benignitate clar. Sprengerus mihi transmittendum curavit, ordine proverbiorum mirum in modum discrepat.

Proverbia ex isto opere translata litteris Sam. designata sunt.

2) Opus inscriptum غاية الكمال في سوائر الامثال „Extremum perfectionis in proverbiis vulgatis“ auctore Scharaf-Aldino Ismaile Almaahrri. Quod quum sit maximi pretii opus, in quo proverbia stricte sic dicta collecta sint, valde dolebam, quum codicem e bibliotheca Lugdun. a clar. Weyerso benigne mihi communicatum nonnisi totius operis priorem partem, litteram ا, amplecti viderem. De ipso opere in parte, ubi de operibus, in quibus proverbia collecta sunt, agitur, nonnulla inveniuntur

3) Duo codices in bibliotheca Guelpherbytana Nr. 60 et 61 insigniti et summa cum benevolentia in usum mihi concessi, quorum forma secunda (quart.) est. Prior 240 folia, posterior 125 continet. Uterque codex in charta Europaea calami Arabici ope exaratus est; quo autem tempore finitus sit, definire non ausus sim. Scriptura non pulchra quidem, sed bona est; at vero tam magna, ut in qualibet pagina decem tantum lineae, saepissime ad finem spatii non perductae, reperiantur. Cujus rei quum probabilis causa desit, scriptor lucri causa opus fecisse videtur. Eandem quoque ob causam negligentiam in scribendo non omnino a se removit. Christianum eum fuisse, ex verbis, quae lectionibus finitis subscripta sunt ex. gr. بلغت القراءة والحمد لله امين امين „Ad finem pervenit lectio et laus sit Deo Amen, Amen“ conjicere licet. Totum opus, in quo nonnisi vetera proverbia reperiuntur, in lectiones (قراءة) divisum est. Singulae lectionum partes capitum (باب) nomen acceperunt. E specimine, quod doctissimus Bertheau,

suadente clarissimo Ewaldo, edidit, videre licet, auctorem in disponendis libri partibus argumenti rationem habuisse, ut lectionum inscriptio generale argumentum indicet. Lectio sexta ex. gr. inscripta est: في ذكر الامثال في مكارم الاخلاق „Proverbiorum memoratus, quibus virtutes in hominum natura describuntur.“ Habet autem sex capita, quorum primum est: في ذكر المثل في الحلم والصبر على كظم الغيظ „De proverbiis, quibus mansuetudo et patientia in ira reprimenda describitur,“ In hoc capite nonnisi Meidanii proverbia C. 1, 171; 6, 112; 23, 412; 24, 28; 1, 109 sunt: secundum caput: في الاغطاء على المكروه واحتمال الاذى „De occultandis rebus ingratis et noxa ferenda.“ Proverbia Meidanii C. 16, 1. 23, 18. 28, 121. 13, 40. continet; tertium caput في رتق الفتوق واطفاء النايرة „De calamitatibus reparandis et inimicitia removenda; in quo Meidanii proverbia C. 1, 9. 24, 106. 14, 22 sunt; quartum denique caput agit في العفو عند المقدرة „De venia concedenda in potestate vindicandi data“ et Meidanii proverbia C. 24, 132. C. 1, 27 complectitur. Ex hisce quum qualis et lectionum et capitum ambitus sit et quale argumentum, cognoscatur, caeteris abstinemus. Quaelibet autem lectio pro argumenti ratione aut majorem aut minorem capitum numerum continet. Quae argumenti ratio in disponendis proverbiis etsi pluribus grata est, tamen incommodo non caret. Videre enim licet parvum tantum proverbiorum numemerum in singulis capitibus explicatum esse, ut repetitis inscriptionibus multum spatii occupatum sit. Nec vero evitari potest, quin tum ob dubium eorum sensum tum ob varium adhibendi modum eadem proverbia variis lo-

cis occurrant. Postrema posterioris voluminis est lectio vicesima, quae non dubito, quin toti operi finem imponat. Sic enim statuo tum argumenti, quod vicesimae lectioni est, ratione habita tum verborum causa, quae in fine capitis undecimi eadem manu subscripta leguntur: كمل كتاب الامثال ابى عبيد القاسم بن سلام والحمد لله „Absolutus est proverbiorum liber ab Abu-Ohbaido Alkasim ben-Salam compositus et laus sit Deo! „Quod si verum est, quinque priores operis lectiones desunt, ut opus, id quod initio tomi posterioris adscriptum legitur, multorum voluminum non fuerit. Quae autem in fine operis adscripta verba in causa fuisse videntur, cur operis auctor iste Abu-Ohbaid haberetur. Ex libri initio nil concludi potest, incipit enim versus finem lectionis quintae verbis: قال الاصمعى وابو عبيدة وابن الكلبى „dixit Alazmäih et Abu-Ohbaidah et Ebn-Alcalbi." Doctissimus Bertheau in libello suo dixit: Num Abu-Obaid hujus collectionis auctor fuerit, dubium esse potest;" sed libri subscriptionem falsam esse et Abu-Ohbaidum hujus collectionis auctorem non fuisse, dubio non caret; id quod paucis ostendere in animo mihi est:

Tribus potissimum argumentis haec mea sententia nititur; quorum primum est, quod Abu-Ohbaidi nomen nullibi tanquam auctoris nomen legatur, sed fontis nomen sit, e quo libri auctor hauserit. Sic ad proverbium, quod in Meidanii opere. C. 1, 32. legitur, sequentia adnotata sunt: قال الاصمعى ومنه قولهم العصا من العصية قال ابو عبيد هذا قال وانا احسبه العصية من العصا الا ان يراد ان الشى الجليل انما يكون فى بدئه صغيرا كما قال (قيل) القرم من الافيل فيجوز حينئذ على هذا المعنى ان يقال العصا من العصية قال ابو عبيد العصية اسم فرس والعصا ايضا اسم فرس من نتاجها وهى

فرس قصير بن سعد اللخمي „Dixit Alazmäihus: hujusce generis proverbium est: العصا من العصية. Dixit Abu-Ohbaidus; sed ego puto proverbium esse العصية من العصا, nisi significare voluerunt, rem magnam initio suo parvam esse, quemadmodum dicitur: القرم من الافيل. „Camelus admissarius ex anniculo“. Tum, si talis sensus est, dicere licet: العصا من العصية. Dixit Abu-Ohbaidus: العصية equae nomen est et العصا etiam equi nomen est ex illa orti. Ille equus Kaziri ben-Sahd Lachmitae erat.“ Ad proverbium, quod in Meidanii opere C, 14, 22. invenitur, haec verba leguntur: اول من قاله اسن بن ابى الجبير الادى للحرث بن ابى شمر الملك وقد ذكر ابو عبيد خبره معه ولم يذكر هذا المثل له „Primus verborum auctor اسن بن ابى الجبير الادى est, quae Haritso ben-Abi-Schamir regi dixit. Abu-Ohbaidus res, quae uni viro cum altero contigerint, narrans proverbium viro non vendicavit“. Hisce igitur in locis Abu-Ohbaidi tanquam totius operis auctoris mentio facta non est.

Tum libri auctor in verbis, quae in majore volumine fol. 114. v. ad proverbium Meidanii C. 25, 16. leguntur, a caeteris se distinguit verbis: قال المصنف الفرار جمع فرير „Dixit libri auctor: forma فرار pluralis formae فرير est.“

Denique in ipso opere plures auctores post Abu-Ohbaidi tempus viventes citati sunt, e quorum numero Ebn-Alsiccitum (mort. 244.), Abu-Hatimum (mort. 250.), Ebn-Kotaibahum (mort. 270.), Thsahlebahum (mort. 291.), Ebn-Sarradjum (mort. 316.), Ebn-Doraidum (mort. 317.), Ebn-Aldjinnium (mort. 392.) appellare liceat, nam Abu-Ohbaidus aut anno 222 aut 223 aut 224 diem supremum obiit.

Attamen vero in libro componendo, qui ex variis operibus exscriptus est, raro aliquid novi ex suo ingenio addentem auctorem, Abu-Ohbaidi opere potissimum usum esse apparet. Ex inscriptione, quae capiti quarto lectionis decimae nonae praemissa est, capitum inscriptiones ab auctore non inventas, sed ex aliis operibus derivatas esse, concludi potest; talis enim est: فى فساد ذات البين وتاريث الشر فى القوم ويروى تاريب الشر فى القوم „De corruptione concordiae et accenso malo (bello) in gente et refertur: تاريب الشر فى القوم“, ut inde, illam inscriptionem in alio quodam opere existere et duplicem legendi modum admittere appareat. Proverbia ex hoc opere in nostrum translata, quae pauca sunt, litteris Abu-Ohb. postscriptis designavi.

4) Sequitur codex inscriptus: كتاب الامثال السايرة بين الناس قاطبة „Liber proverbiorum quae sunt omnia vulgata inter homines“ a beato Diezio bibliothecae Berolin. dono datus. Idem in bibliotheca regia Paris. (ancien fond Nr. 1624.) exsistit, cujus apographum amicitiae doct. Schmöldersi debeo. Ordo proverbiorum alphabeticus, sed minus accuratus est. Primae tantum litterae in disponendo rationem habuit auctor non curans, num prima proverbii vox verbum an nomen aut particula sit. Inde factum est, ut in singulis capitibus omnia sine ordine mixta sint et idem proverbium variis interdum locis recurrat. Littera ه litteram و praecedit et inter litteras و et ى proverbia voce لا incipientia locum tenent. Ordo utriusque codicis aliis in locis idem observatur, in aliis multum diversus, ut magnus proverbiorum numerus non eodem loco in utroque codice inveniatur. Fit interdum,

ut in uno vel altero codice suo loco omissa proverbia in fine capitis suppleantur, nihilominus vero nonnulla proverbia tum in uno tum in altero desiderantur. Nonnulla autem ibi adnotata proverbia in Meidanii opere reperiuntur. Sermo modo in uno modo in altero codice vulgarem usum magis sequitur. Quae ex uno vel altero codice in meum librum recepi, ea aut littera D. aut littera P. insignita sunt.

5) Codex Berolinensis Nr. 70. formae secundae minoris in charta xyloni non sine diligentia scriptus duos libellos complectitur. Prior تعليم المتعلم „Instructio discentis" inscriptus est, posterior duodecim capita continet, in quibus singulis in usum linguam Arabicam discentium, voces Arabicas additis Persicis, significatione quodammodo cognatas voces in eodem capite conjungens, auctor explicavit. In priore autem libello in decem capita diviso plura praecepta adhortationesque novem capitibus deposita sunt, dum decimum caput proverbiis aut, ut rectius dicam, sententiis proverbialibus, ordine alphabetico descriptis dicatum est. Proverbiis ex isto libello desumtis litteram B. subscripsi. In additionibus codicem Berol. recentiorem appellavi.

6) Codex Paris. Nr. 1170. (fond Asselin) inscriptus est: كتاب امثال من مصنفات الشيخ اصلين افرنساوى „Liber proverbiorum, quem doctus Asselinus Franco-Gallus composuit." Libri apographum mihi roganti doctissimus Schmölderus confecit. Multae autem in isto libello sententiae congestae sunt, quarum, quum proverbiis Hebraicis similes essent, admisi partem, plures quum nimis longae proverbiorum indole modoque destitutae viderentur, omisi. Sententiae vulgari sermone con-

scriptae admissae non sunt. Nullus vero in proverbiis disponendis ordo observatus est, qua in re causam video, cur eaedem sententiae diversis locis saepius occurrant. Proverbiis et sententiis excerptis litteram A. subscripsi.

7) Codicem Arabicum Göttingensem clar. Wüstenfeldius benigne mihi indicavit. Niebuhrii ex Aegypto redeuntis donum est I. D. Michaeli oblatum et anno 1791 in bibliothecam universitatis translatum. Christianus quidam in usum discipuli, ut linguam Arabicam disceret, librum composuit. Niebuhrium illum discipulum fuisse, ex verbis Michaelis, quas initio libri sua manu adscripsit „donum Niebuhrii, liber ex quo in Aegypto Arabica didicit facilitatemque Arabice loquendi sibi comparavit“ cognoscere licet. Liber initio haec verba: بسم الله الحى الازلى السرمدى وبه ثقتى وعليه اعتمادى „Nomine Dei vivi, aeterni et sempiterni, in quo fiduciam pono et quo nitor“ literis invicem perplexis habet, tum sequitur: نبتدى بعون العناية الالهية بكتابة بعض الاشياء متخذة من اللغة العربية مجتمعة من احد الاخوة المسيحيين „Incipimus cum auxilio divino scribere quasdam res desumtas ex lingua Arabica, collectas ab uno fratrum Christianorum,“ Totus liber in quatuor majores partes divisus est, quarum singulae pluribus minoribus constant. Majores voce مقالة s e c t i o, minores voce فصل c a p u t inscriptae sunt. Prima libri sectio litteras Arabicas et voces continet, secunda sermones inter diversas personas habitos, tertia fabulas, quarta denique inscripta est: تتضمن احاديث وامثال مستعملة بين العرب لتعليم اللغة العربية „Continet effata (sententias) et proverbia usitata

inter Arabes ad discendam linguam Arabicam.“ Haec autem sectio in octo capita divisa est, quorum singula inscriptionibus secundum argumenti rationem; sed, ut mihi videtur, non bene inventis distincta sunt. Exempli gratia quintum caput في احاديث وامثال منظومة „de sententiis et proverbiis metricis modis compositis“ inscriptum est. Pluribus in isto capite proverbiis homoioteleuton est; sed ne omnibus quidam accuratum, ut in secundo observare licet: من كتم سره بلغ مراده et tertio العالم عرف الجاهل لانه صار جاهلا والجاهل لم يعرف العالم لانه صار عالما. „In hoc quoque videre licet auctorem linguae non rectam habuisse rationem, quippe qui uno loco verbum صار loco verbi كان posuerit. Octavum, quod est postremum libri caput, Salomonis proverbia continere inscriptio declarat. Haec numero, quem auctor adscripsit, quinquaginta sunt; sed re vera nonnisi quadraginta octo, quippe quum duo separata inter se conjungenda sint. Quae quamquam origine non sunt Arabica, ea tamen, quum ostendere videantur, nonnulla Hebraica Arabes Christianos in usum suum vertisse et interdum mutasse, inter caetera fontem Hebraicum indicans recepi. Nonnullis hujus libri proverbiis sermo vulgaris est. Eadem quoque proverbia interdum duobus locis occurrunt. Num ex memoriae fonte auctor an ex libris proverbia hauserit, non liquet. Multa proverbia recentiora sunt, pauca inter proverbia a Meidanio collecta reperiuntur ex. gr. Meid. C. 24, 367. Scriptura libri recentior; sed bona est.

Praeter hosce codices manuscriptos plura opera, ex. gr. Hamasae carmina, liber Fakihat-Alcholafa a me editus, Firuzabadii Djeuhariique lexica,

Calilah wa Dimnah opus inscriptum aliaque erant, e quibus proverbia in hunc librum transferrem. In tanta autem librorum varietate, e quibus proverbia sententiasque proverbiales hausi, non fieri potuit, quin vetera et recentiora miscerentur, quae vero maximam partem tum fontibus, e quibus profluxerunt, tum varia sua indole discerni posse puto. Tres enim priores libri, quos modo descripi, maxime veteribus proverbiis colligendis dicati erant, caeteri quatuor recentioribus. Recentiora autem proverbia tum forma, quod saepissime homoioteleuto et verborum quodam lusu ornata sunt, tum sensu, quod potissimum sententias exponunt, a veteribus discrepant. Quas illustrandis proverbiis inservientes adnotationes invenirem, eas paucioribus verbis utens apposui, raro de meo quid addidi; siquidem alia proverbia explicatione non egent, alia, quorum sensus latius patet, facile in errorem inducere possunt. Omnibus enim ab Arabibus inventis et adhibitis proverbiis nonnisi historica quaedam intelligendi ratio, quam usus docet, esse potest, ut neminem nisi Arabes tanquam auctores nostros sequamur, necesse sit.

Quas autem a me de vulgaris sermonis usu in proverbiis recentioribus factas observationes si non suo semper loco adnotavi, eas ea de causa omissas esse sciatis, ne eaedem res pluribus locis repetendae essent; rei enim convenientius atque legentibus utilius videbatur, si, quae variis locis dispersae legerentur, sub uno adspectu conjunctas et in ordinem quendam redactas in praefatione legentibus brevius ante oculos ponerem, ut quisque suo loco in proverbiis legendis observationes factas adhiberet.

Quae igitnr, ut ad rem ipsam veniam, ab usu librorum et grammatices in proverbiis recentioribus vulgaris sermonis usui tribuenda recedunt, ea duplicis generis aut ad vocnm usum enunciandique modum aut ad grammaticam pertinent. Illa tum in litteris mutatis ut littera د pro ذ (prov. 899.) littera س pro ص (prov. 1221.) littera ط pro ت (prov. 1716.) littera ط pro ض (prov. 2254.) ponatur, tum in vocibus contractis, ut بلاش pro بلا شى (prov. 1582.) ايش pro اى شى (prov. 1994.) لاش pro لا شى (prov. 2938.) dicatur, tum in contracta voce et abjecta Hamza, ut اعداه pro اعداءه, غداه pro غداءه et عشاه pro عشاءه (prov. 2340.) dicatur, tum in formarum usu, ut ex. gr. الحمق tanquam pluralis (prov. 2018.) et احرف pro حرّف (prov. 1668.) adhibeatur, videre licet.

Quae grammaticen spectant, ea aut verbis aut nominibus propria sunt. In verbis, quorum media radicalis و aut ى est, ista littera tum in futuro apocopato, tum in imperativo non abjicitur; dicitur enim تعدى pro تعد (prov. 25.), تبكي pro تبك (prov. 238.), احكى pro احك. (prov. 29.); تخونه pro تخنه (prov. 110.); قوم pro قم (prov. 215.), طير pro طر (prov. 2875.), يبيعها pro بعها (prov. 64.), يصطان pro يصطلد (prov. 540.). Forma quoque futuri apocopati pro plena invenitur. Sic تطلبوا pro تطلبون legimus (prov. 1374.). Rarius fieri solet, ut littera talis abiiciatur ex gr. ترث pro تورث (prov. 2610. 2615.). Interdum littera ب futuro anteponitur ex. gr. بيرقص (prov. 436.). بيصبح et 1001. Interdum genus negligitur; sic enim تهمه المطر pro يهمه المطر (prov. 2255.) dictum est. In nominibus adjectivis, participiis littera ى in fine vocis non abjicitur. Sic dicitur مربى

pro مرتٓ prov. 1118, غالى pro غال prov. 1119, راضى pro راض prov. 2464. Rarius littera abjicitur, ut الحيط pro الحايط prov. 2760, الملل pro الملال prov. 2615, جوارها pro جواريها prov. 1974 sit. Additur quoque littera حياتا pro حيات et عقاربا pro عقارب prov. 2797. Si substantivum et cum eo conjunctum adjectivum articulis definienda sunt, substantivum articulo saepius caret. Sic dicitur التايب pro شاب التايب ; الصديق الانوف pro صديف الالوف الشاب conf. prov. 1956. 1974. Casus frequentissime negliguntur, dum forma nominativi loco accusativi ponitur. Sic تمر pro تمرا, مذروح pro مذروحا prov. 169. صبى pro صبيا prov. 206 et ابوه pro اباه prov. 504 invenitur. Casum accusativi loco nominativi positum rarius invenimus ex. gr. المتبوعين تتبرين pro المتبوعون تتبرون prov. 31. et جيدين pro جيدان prov. 511. Conjunctio أن interdum omittitur prov. 1231 sq.

Secunda hujusce tomi sectio duabus partibus constat: una, quae dierum seu pugnarum inter Arabes celebrium (conf. Herbelot. T. 1. p. 132.) brevis enumeratio est; altera, qua Mohammedis aliorumque facete ingenioseque dicta continentur. Utraque autem pars proverbiorum Meidanii appendices, libri caput vicesimum nonum et tricesimum sunt. Meidanius in praefatione proverbiis praemissa de illa priore sic exponit: „وجعلت الباب التاسع والعشرين في اسماء ايام العرب دون الوقايع فان فيها كتبا جمعت البدايع وانما عنيت باساميها لكثرة ما يقع فيها من التصحيف.„ Caput vicesimum nonum nomina dierum (pugnarum) apud Arabes celebrium exceptis singulis proeliis continet. Hisce de diebus libri compositi sunt, in quibus res admiratione dignae collectae sunt. Ego vero non-

nisi nominibus operam dedi ob multa, quae in illis occurrunt, errata.“ Inde conjicere licet, Meidanium nonnisi pugnas in quarum nominibus erratum sit gravioresque adtulisse; apud scriptores enim multo plurium ex. gr. يوم الاصمعان conf. Ebn-Kotaib. p. 132. يوم الرغام, يوم صبيرة, يوم الجونين, يوم عنبرة Abulf. hist. Anteisl. p. 137. etc. mentio facta est. Grammaticus Abu-Ohbaidahus librum minorem composuit, in quo 75 dies descripsit, majorem, in quo 2200 dies enarravit. Praeterea in libro dies gentis Banu-Masen ايام بنى مازن, caeteris neglectis, tractavit. Meidanius pugnas illas in duas partes aut ante Islamismum (a numero 1-132) aut post Islamismum (a numero 133-224) commissas dividens interdum erravit, diei enim يوم الجحاف appellato in numero ante Islamismum factarum locum concessit, licet Alhadjdjafus ille, qui isto die gentem Banu-Taghleb invasit, tempore Ahbd-Almalici ben-Merwan vixisse certum est. conf. Nr. 20. In enumerandis singulis quum ordo alphabeticus neglectus sit, auctor temporis quandam, sed non accuratam rationem habuisse videtur; diei enim ultimo يوم نهاوند appellato ante praecedentes ex. gr. يوم صفين (diem Ziffin) locus dandus fuisset. Illis Arabum diebus breves adnotationes addidi.

In posteriore autem sectionis hujus parte Mohammedis, tum ejus in imperio successorum, nec non aliorum celebrium virorum quaedam facete ingenioseque dicta collecta sunt. Quae in ista parte Meidanius sibi proposuerit, hisce in praefatione verbis declarat: وجعلت الباب الثلثين فى نبذ من كلام النبى عليه السلام وكلام خلفايه الراشدين رضى الله عنهم اجمعين مما ينخرط فى سلك المواعظ „Caput tricesimum dicavi nonnullis dictis prophetae ejusque suc-

cessorum proborum, quibus Deus omnibus faveat, ex eorum numero, quae serici fili margaritarum ad adhortationes pertinenti adjunguntur". Vox نبذ, qua Meidanius usus est, quum de partibus rei abjectis neglectisque adhibeatur, auctorem quaedam ab aliis neglecta dicta in libro suo posteritati conservasse, a veritate alienum non videtur.

Tertiae hujusce tomi sectioni de Arabum proverbiis a Meidanio collectis dissertatio inest, cujus quis sit finis et quam in scribendo viam rationemque ingressus sim, paucis ostendere liceat.

Quod in dissertatione, caeteris neglectis. nonnisi a Meidanio collecta proverbia in quaestionem vocaverim, si quis vitio mihi dederit, duas potissimum causas fuisse sciat, quarum una in eo posita est, quod illa a Meidanio collecta proverbia Arabum veterum et cogitandi et agendi rationem accuratius veriusque depingant, ita ut, ne tota Arabum depicta effigies turbaretur, caetera recentiora a quaestione excludenda essent. Quo antiquius est tempus, eo puriores Arabum mores erant, serioribus temporibus ob mutuum cum aliis nationibus commercium et cogitandi et agendi ratio paulatim mutata est. Altera autem causa in eo videre licet, quod hanc dissertationem certis temporis finibus circumscribere cuperem; nam recentiora proverbia etsi non omnino a veteribus discrepant, tamen ob mutatum et temporis et gentis statum diversa sunt.

In dissertatione ipsa primum ostendere mihi in animo erat, qualis sit proverbiorum Arabicorum propria conditio, quonam tempore ortae sint, quibusnam auctoribus singula adscribantur, tum qualis ex iis cognoscatur tam cogitandi quam agendi ratio, demque quonam modo et a quibusnam

inter Arabes proverbia conservata, collecta et explicata sint. In illa prima disquisitione de proverbiorum propria conditione, de personis rebusque, quae iis ansam dederint, de mutatione singulorum proverbiorum et multiplicatis eo, quod mutata erant, proverbiis, de proverbiorum momento historico et tempore, de proverbiorum forma egi. Illa autem de primis proverbiorum auctoribus et de tempore quo orta sint, quaestio perdifficilis est, qua in re si non claram lucem semper adtulerim; sed nonnisi tenebras paulatum disperserim, ob rei difficultatem viri docti veniam dent.

Absolutis illis externam proverbiorum onditionem magis spectantibus rebus, ad proverbiorum sensum et modos, quibus in usum hominibus venerint, accedendum erat. Qua in parte ut qui esset sensus ususque tam modus quam ambitus appareret legentibus, operam dedi. Quae vero res quum ob immensam rerum molem difficile disponantur, tum ob verborum difficultatem atque ambiguitatem magnam scribenti parant molestiam. Variae quoque et in intelligendis proverbis et in disponenda materie nobis sese viae ostendebant, quibus fere aequali jure incedi posset.

In tertia denique dissertationis parte praemissis generalibus observationibus de conservatis, collectis et explicatis proverbiis, opera, in quibus ab Arabibus doctis collecta atque explicata sint, recensui. Hisce absolutis primum de tempore et vita Meidanii, tum de opere, in quo proverbia collegit et explicavit et denique de operis codicibus disserui.

Quarta denique hujusce tomi sectio e pluribus indicibus constat.

a) Index personarum et locorum. Personarum nominibus quasdam breves de tempore, quo vixerint, adnotationes adjunxi. Quae si quibusdam fortasse aut breviores aut non satis accuratae videntur, id codicum manuscriptorum penuriae reique difficultati potius quam aliis causis tribuendum est. Quum enim difficile est e codicibus quandam de viris antiquo tempore viventibus aut minus notis lucem adferre, tum difficillimum, imo impossibile erit in librorum defectu. Quae adnotationes quamquam breviores sunt et minus accuratae, speramus tamen fore ut legentibus commodo sint.

b) Index latinus de proverbiis in hoc tertio tomo collectis. Quo indice quum proverbiorum usum legentibus faciliorem reddere cuperem, verborum, quibus totius proverbii sensus nititur, in conficiendo potissimam rationem habui.

c) Index Arabicus proverbiorum Meidanii. Proverbia illa quamquam ordine alphabetico disposita erant, tamen, quum re vera in capitibus accuratiore ordine omnino destituta essent, singula quaesituro index necessarius erat. In quo conficiendo partium proverbii omnino necessariarum, ut mutationi minus obnoxiae essent minusque facile abjici possent, maxima ratio habenda erat. Proverbii autem stabiles partes verbum nomenque sunt. Neglectis igitur particulis verbum aut nomen, quod in proverbio primum locum teneret, in indicem recepi et capitis numerum nec non proverbii in ca-

pite numerum apposui. Indicem vero proverbiorum Meidanii latinum eam ob causam haud necessarium putavi, quod quisque in dissertatione nostra, argumenti ratione habita, proverbia singula facile invenire potest.

In quinta denique hujusce tomi sectione addenda quaedam ac corrigenda continentur, quibus tum operis nostri iterata pellectio, in qua Fleischeri mei doctissimis adnotationibus de multis proverbiis adjutus sum, tum quorundam librorum usus ex. gr. codicum duorum Guelpherb. ansam dederunt. Viro autem illi non possum non habere gratiam maximam, semperque habebo. Quod vero a me admissum enunciandi modum, qui saepius codicis auctoritate nitebatur, pluribus locis ex. gr. in formis verborum correxerim, id non eam ob causam me semper fecisse putetis, quod apertum in eo errorem agnoverim; sed quod a lexiographorum modo, qui classicum enunciandi modum adnotarunt, abhorreret. In proverbiis autem haud raro accidisse videtur, ut populus in enunciandis proverbiis a classicorum scriptorum modo recederet.

Praefationi finem impositiuro mihi superest, ut omnibus patronis fautoribusque, qui in opere edendo eo, ut id se emturos esse declararent, maximo adjumento mihi erant, sinceras amplissimasque gratias referam, quorum enim si auxilio destitutus fuissem, non erat spes fore, ut inceptum opus ad finem perducerem. Quo autem major in impensis faciendis mihi obstabat difficultas, eo majorum gratiarum officio obstrictum me sentio, quas si singulis persolvere non potero, tamen, quoad vivam, omnibus animo conservaturum me esse promitto. Patronorum fautorumque nomina, terrarum rationem habiturus et or-

dinem alphabeticum sequens, modo quo anno 1838 ad me transmissa sunt, enumero.

America.

Eduard Salisbury Prof. Boston. 1.

Anglia.

Dr. Macbride Prof. ling. Arab. Oxford. 1.

Dr. Pusey Prof. Oxford. 2.

Dr. Reau Bibliothec. Oxford. 1.

Carl. Pav. Reichel Londini. 1.

Societas Asiatica Londini. 1.

Dania.

Bibliotheca Regia Hafniae 1.

Dr. Westergaard Hafniae 1.

Franco-Gallia.

Mac Goc. de Slane liber Baro etc. 1.

Italia.

Abb. Arri Turin. 1.

Germania.

Dr. Achterfeld Prof. Bonnens. 1.

Bibliotheca Universit. Berol. 1.

" " Bonn. 1.

" " Gripesvold. 1.

" " Lipsiae. 1.

" " Marpurg. 1.

" Paul. Monasteri. 1.

Dr. Bopp. Prof. Berol. 1.

Dr. Fleischer Prof. Lips. 2.

Dr. Gildemeister Privat. doc. Bonn. 1.

Dr. Goldstücker Regiomont. 1.

Dr. Habicht Prof. Vratisl. 2

Dr. Hengstenberg Prof. Berol. 1.
Dr. Hitzig Prof. Zurich. 1.
Dr. Kosegarten Prof. Gripesvold. 1.
Dr. Lassen Prof. Bonn. 1.
Dr. Longard Confluent. 1.
Dr. Parthey Berol. 1.
Dr. Reinke Prof. Monaster. 1.
Dr. Rödiger Prof. Halens. 1.
Dr. Schleier Prof. Freiburg. 1.
Dr. Scholz Prof. Bonn. 1.
Dr. Stadler Prof. Monac. 1.
Dr. Stahelin Prof. Basil. 1.
Dr. Welcker Prof. Bonn. 1.

Hollandia.

Illustr. Regis minister rerum internarum. 2.
D. W. Cannemann juris Candid. Lugduni. 1.
P. Cool minist. sacri cultus Harlingae. 1.
Lintelo de Geer Studios. Ultraject. 1.
P. de Goeije minist. sacri cultus Dronrypi. 1.
Dr. E. H. de Hernerden minister. sacri cultus Beetsterzwaagi. 1.
M. I· Hoogvliet Candid. sacri cult. Lugduni. 1.
F. W. I. Juynboll Prof. ling. Or. Franecker. 1.
L. G. C. Ledeboer Candid. sacri cult. Rotterdam. 1.
A. Rutgers Prof. ling. Orient. Lugduni. 1.
E. Stolle minister sacri cultus in oppido Mastricht. 1.
I. I. P. Valeton Candid. theol. Lugduni. 1.
F. I. Veth Candid. theol. Lugduni. 1.
L. I. van der Vlis Candid. theol. Lugduni. 1.
Dr. A. A. G. Vorstmann minist. sacri cultus Goudae. 1.

Goudae.

Dr. Weyers Prof. Lugdunens. 1.

L. Wroom minist. sacri cultus Almeloi. 1.

Russia.

Academia Imper. scientiarum. 2.

Universitas Imper. 2.

de Adelung a consil. de republica. 2.

de Dorn Prof. litteraturae Asiat. 1.

de Frähn a consiliis de republica. 1.

Rud. de Frähn interpres Alexandriae. 1.

de Gregoriew Orient. ling. Candid. 1.

de Kowalinski. Orient. ling. Cand. 1.

de Maison Prof. ling. Persicae. 1.

de Muchlinski ling. Arab. et Pers. docens. 1.

de Saweliew. 1.

de Senkowski a consiliis Prof. ling. Arab. et Turc. 1.

de Tscherniaew ling. Orient. magister. 1.

de Wolkow a consiliis aulae. Arab. ling. adjunctus. 1.

Suecia.

Bibliotheca Reg. Stockholmi. 1.

„ Univers. Lundini. 1.

„ Upsalae. 1.

Dr. Lindgren Ling. Orient. prof. adj. 1.

Dr. Schmidt ling. Orient. Cand. Stockholmi. 1.

Dr. Tornberg ling. Arab. docens Upsalae. 1.

Dr. Tullberg Upsalae. 1.

Proverbia sententiaeque proverbiales ex pluribus scriptoribus collecta et in ordinem alphabeti redacta.

---

١ بينهم أبن

1. Inter eos nodi sunt. I. e. inimicitiae Dj.

٢ يا أبا دغفاء ولدها فقارا

2. O Abu-Daghfa! impera ei, ut vertebras pariat!

Abu-Daghfa cognomen stulti est. Vertebrae in proverbio rem neque caput neque caudam habentem designant i. e. impera ei rem, quae perfici non potest. Proverbio metrum **Ramal** est. **Kam.**

٣ أبى أبو عمرة إلّا ما أتاه

3. **Abu-Ahmrah noluit nisi id quod contigit.**

Abu-Ahmrah famis cognomen est. Viri quoque cognomen fuisse dicitur, quem, quotiescunque in gente degeret, fames calamitatesque sequerentur. **Schar. Sam.**

٤ أبى أبي اللباء

4. **Pater meus colostrum noluit.**

Verba ista puella dixisse narratur. Frater ejus, qui gentis princeps erat, sorori patris grandaevi curam mandaverat et ut colostrum ei daretur, imperaverat. Puella quum sibi colostrum sumsisset, pater macie adfectus est. Quam ob causam a fratre vituperata, proverbii verba, ut se excusaret, protulit. At vero pater ista audiens verba dixit: بنى بل لا انطاه „Filiole mi! minime, id non dedit." Schar.

٥ أَنَّ الْعَبْدُ أَنْ يَنَامَ حَتَّى يَحْلُمَ بِرَبَّتِهِ

5. Servus dormiens semper de domina somniare voluit.

De eo adhibetur, qui rem, qua indignus est, petit. Schar.

٦ أَتَى أَبَدٌ عَلَى لُبَدٍ

6. Tempus vulturem Lobad appellatum superveniens occidit. Sam. Schar. Conf. Meid. C. 7, 47.

٧ إِذَا أَتَى الْقَدَرُ عَمِيَ الْبَصَرُ

7, Quum fatum venit, oculus caecus est.

Contra dei decretum prudentia nil valet. Fakih. Alchol. p. 59. edit. meae.

٨ لا آتِيكَ أَلْوَةَ بْنَ هُبَيْرَةَ

Non ad te veniam, donec Alwah ben-Hobairah redit.

I. e. Nunquam, nam illo vir nunquam reversus est. Kam.

٩ يأتيك ما قُدِّر لك

9. Contingent tibi res, quae a Deo tibi destinatae sunt. A. D.

١٠ ما له أَثَرٌ ولا عِثْيَرٌ

10. Neque vestigium neque terra ei est. Sam.

١١ إِيّاكَ والمأثورَ من الكلامِ

11. Cave sermonem, qui continua testium serie traditur!

Legitur quoque: اتق ماثور القول بعد اليوم „Cave sermonem, qui continua testium serie post hodiernum diem traditur.“ Verba haec Hodsaifahus ben-Badr fratri suo Haml ben-Badr die, quo Kaisus cum sociis in balneo versantibus supervenerat, dixit monens, ne Kaisi misericordiam implorans se abjiceret, futurum enim esse, ut posteri verba debilitati tribuerent. Proverbium igitur monet, ne hominum vituperationem agendo mereamur. Schar. Sam.

١٢ لِأَجْلِ عَيْنٍ تُكْرَمُ أَلْفُ عَيْنٍ

12. Ob oculum mille oculi honorantur D.

١٣ مَنْ أَخَذَ حَقَّهُ لَمْ يَذْكُرْ فَضْلَهُ

13. Qui accipit quod ei debetur, merita sua gloriari non potest A.

١٤ أَخَذَ الشَّاشَ بِلَفِّهِ لَفَّةً

14. Vittam cepit convolvendo eam colvolvens. D.

Verba ista puella dixisse narratur. Frater ejus, qui gentis princeps erat, sorori patris grandaevi curam mandaverat et ut colostrum ei daretur, imperaverat. Puella quum sibi colostrum sumsisset, pater macie adfectus est. Quam ob causam a fratre vituperata, proverbii verba, ut se excusaret, protulit. At vero pater ista audiens verba dixit: بنى بل لا انطاه „Filiole mi! minime, id non dedit." Schar.

٥ أَنَّى الْعَبْدُ أَنْ يَنَامَ حَتَّى يَحْلُمَ بِرَبَّتِهِ

5. Servus dormiens semper de domina somniare voluit.

De eo adhibetur, qui rem, qua indignus est, petit. Schar.

٦ أَتَى أَبَدٌ عَلَى لُبَدٍ

6. Tempus vulturem Lobad appellatum superveniens occidit. Sam. Schar. Conf. Meid. C. 7, 47.

٧ إِذَا أَتَى الْقَدَرُ عَمِيَ الْبَصَرُ

7, Quum fatum venit, oculus caecus est.

Contra dei decretum prudentia nil valet. Fakih. Alchol. p. 59. edit. meae.

٨ لَا آتِيكَ أَلْوَةَ بْنَ هُبَيْرَةَ

Non ad te veniam, donec Alwah ben-Hobairah redit.

I. e. Nunquam, nam ille vir nunquam reversus est. Kam.

٩ يَأْتِيكَ مَا قُدِّرَ لَكَ

9. Contingent tibi res, quae a Deo tibi destinatae sunt. A. D.

١٠ مَا لَهُ أَثَرٌ وَلَا عَثِيرٌ

10. Neque vestigium neque terra ei est. Sam.

١١ إِيَّاكَ وَالْمَأْثُورَ مِنَ الْكَلَامِ

11. Cave sermonem, qui continua testium serie traditur!

Legitur quoque: اتق مأثور القول بعد اليوم „Cave sermonem, qui continua testium serie post hodiernum diem traditur.“ Verba haec Hodsaifahus ben-Badr fratri suo Haml ben-Badr die, quo Kaisus cum sociis in balneo versantibus supervenerat, dixit monens, ne Kaisi misericordiam implorans se abjiceret, futurum enim esse, ut posteri verba debilitati tribuerent. Proverbium igitur monet, ne hominum vituperationem agendo mereamur. Schar. Sam.

١٢ لِأَجْلِ عَيْنٍ تُكْرَمُ أَلْفُ عَيْنٍ

12. Ob oculum mille oculi honorentur D.

١٣ مَنْ أَخَذَ حَقَّهُ لَمْ يَذْكُرْ فَضْلَهُ

13. Qui accipit quod ei debetur, merita sua gloriari non potest A.

١٤ أَخَذَ ٱلشَّأْشَ بِلَفِّهِ لَفَّةً

14. Vittam cepit convolvendo eam colvolvens. D.

In codice Berol الشاس; sed de voce conferas: De Sacy Chrest. Ar. T. II. 113. 577. et lib. Mille noctes etc. T. II.

١٥ مَنْ أَخَذَ عَهْدًا مِنْ عَدُوِّهِ لا يَلْتَقِي لِنَفْسِهِ نَجَاةً

15. Qui ab inimico securitatis promissum accipit, is e periculo non liberatur. A.

١٦ أَخَذَ فِي ٱلتُّرَّهَاتِ البَسَابِسِ

16. Viis parvis terrarum incultarum incessit.

I. e. Inania et incredibilia verba protulit. Schar.

١٧ أَخَذَ مِنْهُ بِٱلْمُخَنَّقِ

17. Guttur ejus arripuit.

Summam diligentiam in re adhibuit. Dicitur quoque: قد بلغ منه المخنق Cod. Abu-Ohb.

١٨ أَخَذَهُ ما قَدُمَ وما حَدُثَ

18. Cepit eum id, quod antiquum et id quod recens erat.

In Samachscharii opere اخذ legitur. Legitur quoque: ما قدم وما حدث وما قرب وما بعد „Quod antiquum et recens et quod propinquum et remotum erat.“ De irato adhibetur, cujus ira moerorque modum excedit Schar.

١٩ إِذَا أَخَذْتَ عَمَلًا فَقَعْ فِيهِ فَإِنَّمَا خَيْبَتُهُ تَوَقِّيهِ

18. Quum opus aggrederis, in id incide, nam cautio in eo ejus frustratio est.

Loco verborum فقع فيه legitur quoque: تجد فيه „in eo diligentia utere“. Sam. Schar.

٢٠ أَخَذْنَا فِى التَّزْكِين

20. Incertam opinionem habere incepimus. Schar.

٢١ أَخَذْنَا فِى ٱلدَّوْس

21. Incepimus polire.

I. e. Exornare et fraudem aequalem reddere. Schar.

٢٢ خُذِ ٱلْفَأْلَ مِنْ فَمِ الْأَطْفَال

22. Ex ore infantium bonum omen cape! D.

In codice G. فم omissum est.

٢٣ خُذْ مَا رَأَيْتَ وَدَعْ شَيْئًا سَمِعْتَ بِهِ

23. Cape id, quod vidisti, et sine id, quod audivisti! D.

٢٤ خُذْ مَا صَفَا وَدَعْ مَا كَدُرَ

24. Cape id quod purum est, et quod impurum est, omitte! Sam. et in Merzukii commentario ad Hamas.

٢٥ خُذْ مِنْ جَمَاعَةٍ وَلَا تُعْطِى جَمَاعَةً

25. Ab agmine sume et ne agmini da! D.

٢٦ خُذْ مِنَ الْحِمَامِ قَبْلَ أَنْ يَأْخُذَ مِنْك

26. A morte cape, antequam a te capit! B.

٢٧ خُذْ مِنَ الدَّهْرِ ما صَفَا ومِنَ العَيْشِ ما كَفَا

27. A tempore id cape, quod purum est et a vita id, quod sufficit! D.

٢٨ خُذْ مِنْ نَفْسِكَ لِنَفْسِكَ وَقِسْ مِن يَوْمِكَ بِأَمْسِكَ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ الأَجَلُ وتَعْجِزَ عَنِ العَمَلِ

28. A te ipso tibi ipsi sume et per hesternum diem hodiernum defini, priusquam vitae finis advenit et tu infirmior es, quam ut opus facere possis! A.

٢٩ خُذْ مِنِّي وَأَحْكِ عَنِّي

29. A me cape et de me narra! D.

٣٠ خُذُوا العِظَةَ عَنِّي وَإِنْ لَمْ أَعْمَلْ بِهَا خُذُوا الذَّهَبَ مِنَ الحَجَرِ وَاللُّؤْلُؤَ مِنَ الصَّدَفِ والكَلِمَةَ الطَّيِّبَةَ مِمَّنْ قَالَهَا وَإِنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ أَهْلِهَا

30. Admonitionem a me admittite et si eam in agendo non sequor; aurum e lapide, et unionem e concha sumite et verbum bonum a quolibet dicente, etsi ejus auctor non est. A.

٣١ الآخِذُ واحِدٌ و المُتَّهَمُونَ كَثِيرُونَ

31. Capiens unus est, suspecti multi sunt. G.

٣٢ اتَّخَذْتُ عِنْدَهُ يَدًا خَضْرَا فَمَا نِلْتُ
مِنْهُ عَرَقًا

32. Viridem manum apud eum paravi; sed remunerationem ab eo non accepi. Schar.

Viridis manus beneficium designat.

٣٣ اتَّخَذْتُ عِنْدَهُ يَدًا بَيْضَاءَ وَيَدًا غَرَّاءَ

33. Paravi apud eum manum albam et manum candidam.

Duae mihi videntur hisce verbis inesse proverbiali modo loquendi rationes, quibus beneficia manifesta in alterum collata significantur. Schar.

٣٤ آخِرُ ٱلْفَرَحِ أَوَّلُ ٱلْغَمِّ

34, Postrema gaudii pars initium tristitiae est. D.

٣٥ مَنْ أَخَّرَ غَدَاهُ الى عَشَاهُ مَا شَتَمَتْ بِهِ أَعْدَاهُ

35. Qui cibum matutinum suum usque ad tempus cibi vespertini sui differt, de eo inimici non laetabuntur. G.

٣٦ أَخُوكَ مَنْ وَاسَاكَ فِي شِدَّةٍ

36. Frater tuus is est, qui in calamitate solatium tibi adfert. B. A. conf. Meid. 1, 362.

٣٧ لِأَخِيكَ عَلَيْكَ مِثْلُ ٱلَّذِى لَكَ عَلَيْهِ

37. Fratri tuo idem praestare debes, quod tibi praestare debet. A.

٣٨ انَّ أَخَاكَ فِى ٱلْأَشَاوِى ضِرْعك

38. Frater tuus in rebus tibi similis est. Schar.

٣٩ إِخْوَانُ هٰذَا ٱلزَّمَانِ خُوَّان

39. Fratres hujusce temporis perfidi sunt. B.

٤٠ أَدَبُ ٱلْمَرْء خَيْرٌ من ذَهَبِه

40. Cultura in viro melior est, quam aurum, quod possidet. B.

٤١ أَدَبُ ٱلنَّفْس خَيْرٌ مِنْ أَدَبِ ٱلدَّرْس

41. Cultura in animo insita melior est, quam cultura libris legendis parata. D.

٤٢ ٱلْأَدَبُ خَيْرُ مِيرَاث

42. Cultura optima haereditas est.

Verba haecce Actsamo b. Zaifi tribuuntur. Sam. Schar. In codice A. additur: وحسن الخلق خير قرين „et corporis pulchritudo optima socia est.“

٤٣ ٱلْأَدَبُ رِفْق

43. Cultura res est, quae nobis in rebus necessariis acquirendis auxilium praestat.

Verba Actsamus b. Zaifi dixisse narratur. **Schar.**

٤٤ الأَدَبُ يَزِينُ غِنَى الغَنِيّ وَيَسْتُرُ فَقْرَ الفَقِيرِ

44. Cultura animi divitias divitis ornat et pauperis paupertatem occultat. A.

٤٥ الأَدَبُ مَالٌ وَاسْتِعْمَالُهُ كَمَالٌ

45. Animi cultura opes sunt et eam adhibere perfectio est. A.

٤٦ مَنْ أَدَّبَ وَلَدَهُ صَغِيرًا قَرَّتْ بِهِ عَيْنُهُ كَبِيرًا

46. Qui filium suum, dum parvus est, excolit, is per eum, dum magnus est, gaudio adficitur A.

٤٧ أَدِّبْ ٱبْنَكَ فَيَسُرَّكَ وَيَمْنَحْ نَفْسَكَ تَنَعُّمًا

47. Si filium tuum instruis, te gaudio adficiet et animum tuum laetitia implebit. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. **29, 17.**

٤٨ أَدِّبْ عِيَالَكَ تَنْفَعْهُمْ

48. Si familiam tuam excolis, ei proderis. A.

٤٩ التَّأْدِيبُ فِي الصِّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الحَجَرِ

49. Eruditio aetate puerili sculpturae in lapide similis est.

I. c. Non deletur. Schar.

٥٠ التأديب يكون أكثر منفعة للحكيم من مائة مقرعة للجاهل

50. Eruditio sapienti utilior est, quam centum flagelli ictus insipido. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 17, 10.

٥١ أدى قدرا مستعيرها

51. Ollam qui mutuo accepit, eam reddat!

Officio nobis imposito satisfaciendum est. Sam. Schar.

٥٢ اذا أذن قم صلى

52. Quum ad preces publicas vocatur, surge, preces fac! D.

٥٣ الآذان التى تسمع التوبيخات تمكث بين الحكما

53. Aures, quae reprehensiones audiunt, inter sapientes manent. G.

Salomoni tribuitur. Prov. Salom. 15, 31.

٥٤ لا تأذى ما تؤذى

54. Si noxam non infers, noxam non patieris. D.

٥٥ الأرض واسعة والرزق مبسوط

55. Terra lata est et victus quotidianus expansus. G.

٥٦ الأَرْضُ الوَاطِيَةُ تَشْرَب ماءَها وماءَ غَيْرِها

56. Terra mollis aquam suam et alius quoque aquam imbibit. G.

Vocabulum الواطية mihi pro الواطيئة esse videtur.

٥٧ أَسَدٌ حَطُوم خَيْرٌ مِنْ وَالٍ ظَلُوم

57. Leo ossa frangens melior est, quam praefectus injustus. Schar.

In Merzukii commentario ad Hamas. legitur من سلطان غشوم. In libro Fakih. Alchol. p. 220. l. 4. infr. legimus: امام عادل خير من مطر وابل واسد حطوم خير من سلطان ظلوم „Praefectus justus melior est, quam pluvia larga et leo ossa frangens melior est, quam rex injustus“, quae verba imperatori Ahlio adscribuntur.

٥٨ الأَسَدُ ما يَأْكُل إِلَّا مِنَ الفَرِيسَة

58. Leo nil nisi praedae captae partem edit. G.

٥٩ الأَسَى ما يُنْتَسَا

59. Tristitiam non obliviscuntur. G.

٦٠ أَصْلُ المَحَبَّة الهَدِيَّة واصْلُ البِغْضَة الأَسِيَّة

60. Radix amoris donum est et radix odii tristitia. G.

٦١ مَنْ لا لَه أَصْل لَا يُعَاب عَلَيه

61. Cui radix (origo nobilis) non est, ob eam non vituperatur. D.

In codice Par. يعب legitur.

٢٦ الأَصيل يجود

62. Nobili loco natus generose agit. D.

٣٦ الأَصِيلُ يَعْمَلُ بِأَصْلِه والرَّدِىّ يَنْضَحُ بِما فيه

63. Loco nobili natus origini suae convenienter agit; vilis vero id, quod in eo est, transmittit. G.

Homo cum utre comparatus est.

٦٤ اسْتَأْصَلَ ٱللّهُ شَأْفَتَهُ

64. Deus eum omnino deleat!

In hac proverbiali locutione voci شأفة aut ulceris aut radicis significationem tribuerunt. Kam. Dj. conf. Fakih. Alcbol. p. 12.

٦٥ أُفٌّ وَتُفٌّ

65. Oh vilem rem!

Verbis hisce proverbiali modo ad despectum significandum utuntur; اف enim auris sordes et تف unguis sordes designat. Harir. p. 124.

٦٦ تأكيدُ المَحَبَّةِ فِي الحُرْمَةِ

66. Confirmatio amoris in reverentia est. B.

٦٧ أَكَلَ مالَهُ بِأَبْدَحَ دُبَيْدَحَ

67, Vano modo opes suas consumsit. Schar. Kam.

٦٨ أنتم أكلتم الفستق ونحن نتنقل بقشوره

68. Vos pistacium edistis et nos ejus corticem auferimus. Sam.

٦٩ فلان يأكل التمر وأنا أرجم بالنوا

69. Quidam dactylos edit; ego vero dactylorum ossibus petor. D.

٧٠ يأكل الشص في بيت اللص

70. Fur in domo latronis edit. D.

٧١ يأكل الفيل ويغتص من بقة

71. Elephantem edit et per culicem in faucibus haerentem angitur. D.

٧٢ يأكلني سبع ولا يأكلني كلب

72. Vorat me leo et canis me non vorat. D.

٧٣ كل من أكل اليهودي وبات عند النصراني

73. Cibum Judaei ede et apud Christianum pernocta! G.

٧٤ أكل القليل مما يضر انفع من أكل الكثير مما ينفع

74. Parum cibi, qui nocet, edere, utilius est, quam multum ejus, qui prodest. B.

٧٥ الأَكْلُ قَصٌّ وَالشُّرْبُ مَصٌّ

75, Esus est resectio et potatio est suctus. D.

٧٦ الأَكْلُ وَالهَزِيمَةُ ما عَلَيْهِما عَزِيمَةٌ

76, Esus et fuga certo animi proposito non fiunt. D.

٧٧ مَا لَهُ أُكْلٌ

77. Ei prudentia non est. Sam.

٧٨ أَكْلَةٌ فِي الصَّعِيدِ ما هِيَ بَعِيدٌ

78, Comestio una in terrae superficie longe remota non est. D.

٧٩ آكَلُ الدَّوَابِّ بِرْذَوْنَةٌ رَغُوثٌ

79. Voracissimum jumentum equa lactans est. Sam. Schar.

٨٠ آكَلُ مِنْ رَدَامَةَ

80. Voracior quam Radamah.

Viri nomen est ad gentem Banu-Asad pertinentis, qui triginta ovium lac bibisse dicitur Sam. Schar.

٨١ آكَلُ مِنَ الفَارِ

81. Voracior quam glis. Schar.

٨٢ أَلْفُ دِرْهَمٍ بِرْطِيلٍ مَا يُوفِي دِرْهَمَ دِينٍ

82. Mille drachmae, quae jussu sunt datae, unam drachmam religionis causa datam non aequant. D.

٨٣ أَلْفُ ذَقْنٍ وَلَا ذَقْنِي

83. Mille menta et non mentum meum. D.

Simile est proverbium secundum apud Burckhardtium الف قفا ولا قفاى „Mille cervices (percutiant); sed non meam cervicem.“

٨٤ لَا أَلْفٌ لَهُ وَلَا أَلْفٌ عَلَيْهِ

84. Non mille pro eo et non mille contra eum. D.

De debito et credito verba intelligenda videntur.

٨٥ إِلَى أُلَّافِهَا تَقَعُ الطَّيْرُ

85. Ad socios suos aves decidunt.

Alazmäihus dixit, se proverbium non intellexisse, donec corvos ita in terram decidentes vidisset, ut species variae non miscerentur. Schar.

٨٦ اذا أَلِمَ بِالأَلَمِ فَالمُعَالَجَةُ بِالمُعَالَجَةِ

86. Quum dolore dolet (dolor percipitur), tum medicatio per medicationem est. D.

٨٧ اللّٰهُ مَعَ الضَّعِيفِ حَتَّى يُعْجِبَ القَوِيَّ

87. Deus cum debili est, donec robustus admiratione adficiatur. G.

٨٨ اللّٰه يُذِلّ الزَّمَانَ الذى أعَاذَنَا اليكَ

88. Deus tempus humiliet, quod, ut ad te confugeremus, nos coegit!

٨٩ اذا اللّٰه سلّمك ما يَقْدِر أَحَدٌ ان يُكَلِّمَكَ

89. Si Deus te incolumem servat, nemo te vulnerare potest. G.

٩٠ وَاللّٰهِ إِنْ فعلتَ كَذا وكَذا لَتَكُونَنّ بُلْدَةٌ ما بَيْنِى وبَيْنَكَ

90. Quod si tu hoc vel illo modo agis, per Deum! separatio inter me et te erit!

In posteriore parte est proverbialis ratio. Vocabulum بلدة proprie de superciliorum intervallo usurpatur. Alomawi in codice Abu-Ohb.

٩١ اللّٰهمّ ضَبُعًا وذِيبًا

91. O Deus! hyaenam et lupum!

Alii hisce verbis male precari, pecori alii bene precari dixerunt. Sam. Schar.

٩٢ أُمّ الأَخْرَسِ تَعْرِف بِلُغَاتِ الخُرْسَان

92. Mater muti voces mutorum noscit. D.

٩٣ لِأُمّك الحَلْق ولِعَيْنِك العَبَر

Matri tuae rasio crinium et oculo tuo lacrymarum fervor sit!

Hisce verbis male precantur. Sam.

٩٤ أَمْتٌ فِي حَجَرٍ لَا فِيكَ

94. Curvitas in lapide, non in te (sit)!

Hisce verbis bene precantur. Sam. Schar.

٩٥ أَمْرُ ٱللّٰهِ يَطْرُقُ كُلَّ لَيْلَةٍ

95. Dei mandatum qualibet nocte advenit.

De rerum vicissitudinibus adhibetur. Schar.

٩٦ أَمْرُ مُغْوِيَتِهِنَّ يَتْبَعْنَ

96. Mandatum ejus, quae ipsas in errorem inducit, sequuntur.

De eo adhibetur, qui amici fidum consilium non sequitur. Schar.

٩٧ الأَمْرُ قَدْ يُعْزَى بِهِ الأَمْرُ

97, Res jam per rem, ad quam refertur, cognoscitur.

Verbis hisce utuntur, dum res apparet, cujus adventum ex signis quibusdam cognoverant. Schar.

٩٨ الأَمْرُ يَأْتِيكَ لَمْ يَخْطُرْ عَلَى بَالٍ

98. Res ad te pervenit, quae in mentem non inciderat.

Verbis hisce utuntur, dum res, sive bona sive mala sit, eis supervenit, quibus haud exspectata erat. Schar.

٩٩ الأَمْرُ يَبْدُو لَكَ فِي التَّدَبُّرِ

99. In meditando res tibi apparebit.

In re, quae dubia ac difficilis cuidam videbatur, verba adhibent. Schar.

١٠٠ ما لَكَ في هٰذَا الأَمْرِ آسْتٌ مَعَ آسْتِكَ

100. Hac in re podex cum podice tuo tibi non est. De eo adhibetur, cui adjutor in re non est. Sam.

١٠١ والأَمْرُ مَبْنِيٌّ عَلَى السُّكُون

101. Res super quiete aedificata est. D. (Versus pars.)

١٠٢ ما لَهُ إِمَّرٌ وَلَا إِمَّرَةٌ

102. Neque agnus neque agna ei est. I. e. nil possidet. Sam.

١٠٣ أَمِيرٌ بِلَا عَدْلٍ كَغَيْمٍ بِلَا مَطَرٍ

103. Princeps sine justitia sicut nubes sine pluvia est. Fakih. Alchol. p. 224. 1. 2.

١٠٤ الأَمِيرُ مَنْ لا يَعْرِفُ الأَمِيرَ

104. Princeps is est, qui principem non novit. B.

١٠٥ نِعْمَ الأَمِيرُ إِذا كان على بابِهِ فَقِيرٌ

105. Bonus est princeps, quum ad ejus portam pauper est! D.

١٠٦ أَمَرْتُهُمْ أَمْرًا بِمُنْقَطَعِ اللِّوَى وَهَلْ يَسْتَبِينُ الرُّشْدُ

إِلَّا ضُحَى الغَدِ

106. Rem eos jussi in abrupto arenarum loco et rectum consilium non cognoscitur nisi meridie crastini diei.

Versus hic Doraidi b. Alzimmah, cui metrum Thawil est, ex Abu-Ohbaidi sententia proverbiali loquendi modo, bonum consilium non admissum esse, significat.

١٠٧ الأَمَلُ الطَّوِيلُ يُسْقِمُ القَلْبَ وَيُضِرُّ الفِكْرَ

107. Longa spes animum aegrotum reddit et cogitationi nocet. A.

١٠٨ مَنْ أَمِنَ الزَّمَانَ خَانَهُ وَمَنْ تَعَاظَمَ عَلَيْهِ أَهَانَهُ

108. Qui tempori fidem habet, eum decipit et qui erga id superbum se gerit, eum deprimit. A.

١٠٩ مَنْ أَمِنَ عَدُوَّهُ عَلَى نَفْسِهِ كَمِثْلِ مَنْ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي فَمِ الأَفَاعِي

109. Qui securum se esse putat ab inimico suo, is cum eo comparandus est, qui in viperae os manum immittit, A.

١١٠ مَنْ أَمِنَكَ لَا تَخُونُهُ

110. Qui tibi fidem habet, in eum ne perfide agas! D.

Codex Gott. addit: ولو كنت خاين „et si deceptor fuisses.“

١١١ يَأْمَنُ الخَائِفُ إِذَا وَصَلَ مَا خَافَهُ .

111. Timens securus est, quando id, quod metuit, advenit. A. B.

١١٢ لا تَأْمَنْ عَدُوًّا وَإِنْ كَانَ حَقِيرًا

112. Ne ab inimico, etsi despectus est, securus sis! B. In codice loco vocis تامن legitur من, id quod vitiosum est.

١١٣ لا تَأْمَنْ قَارِئًا على صَحِيفَة ولا آمْرَأَةً عَلَى عِطْر

113. Ne legentis fidei folium aut mulieris fidei aroma committe! D.

١١٤ لا تَأْمَنْ مَنْ كَذَبَ لك أَنْ يَكْذِبَ عَلَيْكَ

114. Qui, ut tibi prosit, mentitur, fieri potest, ut contra te mentiatur. A. D.

١١٥ الأَمْنُ مَعَ ٱلْفَقْرِ خَيْرٌ مِنَ الغِنَى مَعَ ٱلْخَوْف

115. Securitas cum paupertate melior est quam opulentia cum timore. B.

١١٦ لا إِيمَانَ لِمَنْ لا أَمَانَةَ لَه

116. Cui sinceritas non est, ei religio non est. D.

١١٧ مَنْ أَنِسَ لا يَسْتَوْحِش

117. Qui familiari consuetudine utitur, is se solitarium non putabit. D.

١١٨ الأُنس يُذْهِب المَهَابَة

118. Familiaris consuetudo verecundiam amovet.

Proverbii auctor Actsam b. Zaifi fuisse dicitur. Sam Schar.

١١٩ الإِنْسانُ ابْنُ يَوْمِهِ فَلْيَنْتَبِهْ مِنْ نَوْمِهِ

119. Homo est filius diëi sui; expergiscatur e somno suo! A.

I. e. Vita hominis diu non durat; ne igitur incurius sit.

١٢٠ الانسانُ بالتَّفْكير والله بالتَّدْبير

120. Homo cogitat et Deus res disponit. G.

١٢١ الانسانُ عَبْدُ الزَّمان والزَّمانُ عَدُوُّ الإِنْسان

121. Homo temporis servus est et tempus inimicus hominis est. A.

١٢٢ الإِنْسانُ عَبِيدُ الإِحْسان

122. Homines servi benefactorum sunt. B.

Vox الانسان aut plures homines designat aut عبد legendum est.

١٢٣ الانسانُ الغَضُوب يُنْشِي الخُصُومَات والطويل الأَناة يُلاشيها

123. Homo iracundus rixas excitat et qui multa patientia utitur, eas delet. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. C. 15, 18.

١٢٤ الانسان ما يعرِف أَيّ شي مُقَدَّر عليه

124. Homo nescit, quaenam res ei a Deo destinata sit. G.

١٢٥ الانسانُ مُرَكَّبٌ مِنْ ماءٍ وطين سَاعَةً يَتَعَكَّر وساعةً يَرُوق

125. Homo aqua lutoque compositus est, modo turbidus modo clarus est.

١٢٦ الانسانُ مِنْ حَيْثُ يَثْبُتُ لا مِنْ حَيْثُ يَنْبُتُ وَمِنْ حَيْثُ يُوجَدُ لا من حَيْثُ يُولَد

126. Homo ex eo loco cognoscendus est, quo firmiter stat, non quo tanquam planta germinat et e loco, quo invenitur, non quo nascitur. A.

١٢٧ الانسانُ يَأْمَنُ لِقَبْرِه ولا يَأْمَن لِدَهْرِه

127. Homo sepulchri sui tutelae tradere se potest; sed non se tradere temporis sui tutelae. G.

١٢٨ مَنْ أَنِفَ مِنْ عَمَلِ نَفْسِه اُضْطُرَّ الى عَمَلِ غَيْرِه ومَن استأنف من أَبَوَيْه فَقَدْ انْتَفى مِنَ الرُّشْد وَمَنْ يَتَوَاضع لِنَفْسِه يَرْتَفِع عِنْدَ غَيْرِه

128. Qui suum opus facere fastidit, is ut aliorum opus faciat, cogetur, qui a suis parentibus abhorret, is a recta via recedit; qui se sibi ipsi humiliat, apud alios honoratus erit. A.

Plures in hisce verbis proverbiales loquendi modi conjuncti esse videntur.

١٢٩ بَالتَّأَنِّي تُدْرِكُ الفَرْضَ والغَرَض

129. Cunctando stipendium et propositum assequeris. D.

Fortasse loco vocis الغرض legendum est العرض „occasiones."

١٣٠ أَهْلُ طُوس بَقَر

130. Incolae Thusi boves sunt.

Proverbium ex Ebn-Challikani opere Fasc. VII. 108. a clar. Wüstenfeldio mihi indicatum est.

١٣١ أَهْلُ القُرَى مِنْ أَهْلِ البَلَا

131. Pagorum gens ad infortunii gentem pertinet. D.

١٣٢ أَهْلُ مَكَّةَ أَخْبَرُ بِشِعَابِهَا

132. Gens Meccae ejus vias optime noscit. Fakih. Alchol. p. 238. l. 4. infr.

١٣٣ لِأَهْلِ الاعْتِبَارِ يُضْرَبُ الأَمْثَال

133. Iis, qui admonitionem admittunt, proverbia proferuntur. B.

١٣٤ آفَةُ الحَدِيثِ الكَذِبُ وآفَةُ العِلْمِ النِّسْيَانُ وآفَةُ الشَّجَاعَةِ البَغْيُ وآفَةُ الجَمَالِ الخُيَلَاءُ وآفَةُ الظَّرْفِ الصَّلَفُ وآفَةُ الجُودِ السَّرَفُ وآفَةُ الحِلْمِ السُّخْفُ

134. Corruptela narrationis mendacium est; corruptela scientiae oblivio; corruptela fortitudinis insolentia; corruptela pulchritudinis vana arrogantia; corruptela liberalitatis prodigentia; corruptela mansuetudinis exiguitas intelligentiae est. A

Plures proverbiales locutiones in hisce verbis conjunctae sunt.

١٣٥ آفَةُ المُلُوكِ سُوءُ السِّيرَةِ وآفَةُ الوُزَرَاءِ خُبْثُ السَّرِيرَةِ وآفَةُ الجُنْدِ مُخَالَفَةُ التَّبَاعَةِ وآفَةُ الرَّعِيَّةِ مُفَارَقَةُ الطَّاعَةِ وآفَةُ الزُّعَمَاءِ ضَعْفُ السِّيَاسَةِ وآفَةُ العُلَمَاءِ حُبُّ الرِّيَاسَةِ وآفَةُ القُضَاةِ شِدَّةُ الطَّمَعِ وآفَةُ المُذْنِبِ حُسْنُ الظَّنِّ

135. Corruptela regum est prava agendi ratio; corruptela Vezirorum turpitudo cogitationum; corruptela exercitus repugnantia in sequendo; corruptela ducum debilitas in regendo; corrupte-

la judicum vehementia cupiditatis et corruptela peccatoris bona opinio est. A.

Plures proverbiales sententiae conjunctae sunt.

١٣٦ أَوَّلُ صَوْكٍ وَنَوْكٍ

136. Prima omnium rerum.

Dicitur: ما بهِ صوك ولا نوك „Non est in eo motus" et افعله اول صوك ونوك „Fac id, priusquam alius se movet ad istam rem peragendam. Schar.

١٣٧ أَوَّلُ العِلْمِ الصَّمْتُ ثُمَّ الإِسْتِماعُ ثم الحَطُّ ثم العَمَلُ ثُمَّ نَشْرُهُ

137. Prima doctrinae pars silentium est, tum sequitur auditio, tum scriptio, tum opus, et denique eam vulgare A.

١٣٨ أَوَّلُ الغَضَبِ جُنُونٌ وآخِرُهُ نَدَمٌ

138. Irae initium insania est, finis poenitentia. G.

١٣٩ أَوَّلُ الفَرَحِ آخِرُ ٱلضِّيقِ وأَشَدُّ الأَعْدَاءِ اقرب صَدِيقٍ

139. Initium laetitiae finis angustiae est et inimicus vehementissimus est amicus propinquissimus. A.

١٤٠ أَوَّلُ قُرَّحِ الخَيْلِ المِهارُ

140. Pulli fiunt quinquennes equi.

Primo aetatis anno equus مهر, secundo جذع, tertio ثنى, quarto رباع, quinto قارح appellatur. Schar.

١٤١ مِن أَوَّلِ غَزَاتِهِ كَسَرَ عَصَاتَه

141. Statim ab initio incursionis suae baculus ejus fractus est. D.

١٤٢ أَوِّلِ الفِكْرِ آخِرِ العَمَل

142. Primum cogita, post age! Fakih. Alchol. p. 119. l. 17.

١٤٣ الآنَ حَمِيَ ٱلْوَطِيس

143. Nunc fornax fervida est.

Dic Honain, quo bellum grave esse videret, ista verba Mohammedem dixisse, narrant. Malum grave esse significaturi istis utuntur. Schar.

١٤٤ إِذَا أَيِسَ الإِنْسَانُ طَالَ لِسانُه كَسِنَّوْرٍ مَجْلُوبٍ يَصُولُ عَلَى كَلْب

144. Quum homo desperat, ejus lingua longa est, sicut felis concitata contra canem insilit. D.

Conf. Saahdi Gulistan p. 1. ubi مغلوب victa legitur.

١٤٥ البِئْرُ أَبْقَى مِنَ الرِّشَاء

145. Puteus diutius durat, quam funis. Schar.

١٤٦ بَحْثُ ٱلْعِلْمِ وَتَحْرِيرُ غَوَامِضِهِ كَٱلْجِهَاد

146. Indagatio scientiae et accurata rerum obscurarum in ea descriptio bello sacro pares habendae sunt. B.

١٤٧ كَالْبَاحِثِ عَنْ حَتْفِهِ بِظِلْفِهِ

147. Sicut is, qui ungula sua mortem suam quaerit.
Hoc proverbium ab Haririo p. 1. loco ejus, quod Meid. C. 22, 132, legimus, adhibitum est.

١٤٨ مَنْ بَخِلَ بِمَالِهِ عَلَى نَفْسِهِ جَادَ بِهِ عَلَى زَوْجِ عِرْسِهِ

148. Qui in opibus suis erga se avarus est, is erga conjugem suam iis liberalis erit. A.

١٤٩ الْبُخْلُ وَالْجَهْلُ مَعَ التَّوَاضُعِ خَيْرٌ مِنَ الْعِلْمِ وَالسَّخَاءِ مَعَ الْكِبْرِ

149. Avaritia et ignorantia cum submissione meliores sunt, quam doctrina et liberalitas cum superbia. A.

١٥٠ الْبَخِيلُ حَارِسُ نِعْمَتِهِ وَخَازِنُ وَرَثَتِهِ

150. Avarus opulentiae suae custos et haeredum suorum thesaurarius est. A.

١٥١ الْبَخِيلُ الَّذِى يَسْتَعْجِلُ الْفَقْرَ يَعِيشُ فِى الدُّنْيَا عَيْشَ الْفُقَرَاءِ وَيُحَاسَبُ فِى الْآخِرَةِ حِسَابَ الْأَغْنِيَاءِ

151. Avarus qui paupertatem celeriter advenire putat, in hoc mundo pauperum modo vitam degit et in altero mundo ob divitum bona opera computus cum eo initur. B.

۱٥۲ أَبْخَلُ مِنْ أَبِي حُبَاحِبِ

152. Avarior quam Abu-Hobahib.

Dicitur quoque ابخل من حباحب „Avarior quam Hobahib.“ Narrant, Hobahibum inter Arabes avaritia notum fuisse. Tanta eius avaritia erat, ut ignem accensum, si clarius luceret, exstingueret, ne quis hospes sibi inde ignem accenderet. Alii dicunt vocem حباحب scintillas significare, quae equorum ungulis e lapidibus elicerentur. Alii denique dicunt, vocabulo حباحب papilionem designari, qui noctu volans scintillae similis sit. Sam. Schar.

۱٥۳ لَا بُدَّ لِلْبِطْنَةِ مِنْ خَمْصَةٍ

153. Ventris impletionem vacuitas ventris necessario sequitur.

Legitur quoque: ليس للبطنة خير من خمصة تتبعها „Non est ventris impletioni melior res, quam ventris vacuitas, quae eam sequitur“ et ليس لشبعة خير من صفرة „Non est satietati melior res, quam vacuitas ventris.“ Quem fastidium rei abundantis capit, is proverbio monetur, ut, donec desiderium redeat, re abstineat Sam.

۱٥٤ لَا بُدَّ لِلْحَزِينَةِ مَا تَزْغَلِطُ

154. Tristis sine dubio laetitia exultabit. D.

In codice Par. تزغلط legitur.

١٥٥ لا بُدَّ لِلزَّرْعِ مِن حِصَادٍ

155. Seges sine dubio demetitur. D.

١٥٦ لا بُدَّ لِلصَّيَّادِ مِنْ صُحْبَةِ الكَلْبِ

156. Venatori canis societas necessaria est. D

١٥٧ لا بُدَّ لِلْفَقِيهِ مِنْ سَفِيهٍ

157. Jurisconsulto stultus necessarius est. D.

١٥٨ لا بُدَّ ما يَغْلَطُ ٱلسَّاقِي وتَجِيئُنَا ٱلدُّور

158. Necessario pocillator errabit et periodus ad nos veniet. D.

١٥٩ لا بُدَّ مِنْ شِدَّةٍ ولا بُدَّ مِنْ رَخَاء

159. Et adversitas et commoda vita non effugitur. D.

١٦٠ بَدْءُ الحِكْمَةِ خَوفُ الرَّبِّ

160. Timor domini (Dei) initium sapientiae est. G. Salomoni tribuitur. conf. Prov. Sal. I, 7.

١٦١ أَبْدَحُ ودُبَيْدَحُ

161. Vanum.

Dicitur جاء بابدح ودبيدح „Vanum adtulit.“ Unde voces ortae sint, ignorant. Schar. Kam. Conf. pro. 67.

١٦٢ البَدْرُ أَحْسَنُ اشْرَاقًا مِنَ الظُّلَمِ .

162. Luna plena pulchrior est, quum oritur, quam tenebrae. G.

١٦٣ بَادِرِ الْفُرْصَةَ قَبْلَ أَنْ تَعُودَ غُصَّةً

163. Occasionem arripe, priusquam angor redit! Proverbium monet, ne occasionem praetermittamus S.

١٦٤ بَادِرْ بِزَنْدِكَ أُخْذَةَ ٱلنَّارِ

164. Festina ignitabulo tuo ignem capere! Kam.

١٦٥ بَادِرُوا بِتَعْلِيمِ الْأَطْفَالِ قَبْلَ تَرَاكُمِ الْأَشْغَالِ

165. Festinate instruere infantes, priusquam occupationes nimis multae fiunt! A.

١٦٦ بَدَنٌ لَا يَشْتَكِي مِثْلُ مَالٍ لَا يَتَزَكَّى

156. Corpus non dolens opibus similis est, quarum tributum non solvitur. D.

١٦٧ كَمَا أَنَّ الْبَدَنَ اذا كان سَقِيمًا لَا يَنْفَعُهُ الطَّعَامُ كَذَلِكَ الْعَقْلُ اذا أَغْلَقَهُ حُبُّ الدُّنْيَا لَا تَنْفَعُهُ ٱلْمَوَاعِظ

167. Ut corpori, si aegrotus est, cibus inutilis est, sic animo nostro, quem amor mundi clausit, admonitiones inutiles sunt. D.

Textum codicis Par. recepi. In codice Diez. loco vocis الطعام „cibus“ legitur الدواء „medicamentum“ loco

vocis اغلقه „legitur اقلقه „turbavit;“ loco vocis تنغصه legitur ينغصه

١٦٨ بَدَت السَّمَاء نَقيَّةً

168. Coelum purum apparuit.

Dubium remotum fuit. Harir. p. 260.

١٦٩ بَدَوِيّ مَشْلُوح رَأَى تَمْر مَطْرُوح

169. Arabs campester nudatus dactylum projectum vidit. D.

١٧٠ مَنْ بَذَر حَبًّا فِي أَرْضٍ فَبِقَدْرِ بَذْرِهِ يَكُون الثَّمَر

170. Qui grana in terram spargit, ei fructus e ratione ejus, quod spargit, futurus est. A.

١٧١ أَبْذَى مِنْ مُطَلَّقَة

171. Obscoenius loquens quam mulier repudio dimissa.

Ira commota in maritum obscoena proferre solet. Sam. Schar.

١٧٢ لا بِرّ مَعَ شُحّ

172. Non est pietas (beneficentia) cum avaritia. D.

١٧٣ بِالبِرّ يُسْتَعْبَدُ الحُرّ

173. Beneficentia liber in servitutem redigitur. D.

١٧٤ أَبَرّ مِنَ الذِّئْبَة

174. Magis pia quam lupa.

Lupa a pullis se non separat, donec omnino adulti sunt. Schar.

١٧٥ بَرْدُ الرَّبِيعِ يَزِيدُ فِي وَرْدِهِ

175. Frigus veris rosas auget. D.

١٧٦ بَرِّدُوا أَبْدَانَكُمْ بِبَرْدِ الرَّبِيعِ

176. Frigore veris corpora vestra refrigerate! D.

١٧٧ أَبْرَدُ مِنَ الثَّلْجِ

177. Frigidior quam nix. Sam. Schar.

١٧٨ البِرْطِيلُ أَعْمَى قَلْبَ يُوذَاس

178. Donum cor Judae occoecavit. G.

١٧٩ بَرَكَةُ الرَّاسِ على الرَّاسِ ذَوِى العَدْلِ

179. Benedictio capitis super capite eorum, qui justitiam exercent. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 10, 6. على الراس videtur pro على راس.

١٨٠ بَرَكَةُ العُمْرِ فى حُسْنِ العَمَلِ

180. Felicitas vitae pulchra agendi ratione nititur. A.

١٨١ تبارك فى آخِرِ العُمْرِ ما فَاتَك فى أَوَّلِهِ

181. In posteriore vitae parte in iis rebus felix eris, quae in priore ejus parte te fefellerunt. A.

١٨٢ اذا أُبْرِمَ القَدَرُ حَسُنَ الظَّفَرُ

182. Quum decretum divinum stabilitum est, victoria pulchra est.

Quod si fatum contra inimicos nos adjuvat, victoria potimur. Schar.

١٨٣ لا تُبْرِمْ أَمْرًا حَتَّى تُفَكِّرَ فِيهِ

183. Ne rem apud animum constituas, priusquam de ea cogitas. D.

١٨٤ بَرْنِيَّةُ الوَجْهِ لا رُأْسَ ولا قَفَا .

184. Vas fictile quoad faciem, ut neque caput neque occiput sit. D.

١٨٥ اُبْزُقْ لهُ بَزْقَةً حَتَّى يَعُومَ فِيهَا

185. Salivam ei ejice, ut in ea natet! D.

١٨٦ بَسْطُ ما لا يَجِبُ أَقْبَحُ مِنْ مَنْعِ ما يَجِبُ

186. Porrigere id, quod necessarium non est, turpius est, quam recusare id, quod necessarium est B.

١٨٧ التَّبَسُّمُ مِفْتَاحُ الأَمْنِ ومِصْبَاحُ الإِحْسَانِ

187. Risus gratus clavis securitatis et beneficii lucerna est. B.

١٨٨ بَشَاشَةُ الوَجْهِ عَطِيَّةٌ ثَانِيَةٌ

188. Laetitia vultus alterum donum est. A.

١٨٩ بَشِّرِ القَاتِلَ بِقَتْلِهِ وَالزَّانِي بِفَقْرِهِ

189. Occisori caedem annuntia, et scortatori paupertatem! G.

١٩٠ بَشِّرْ نَفْسَكَ بِالظَّفَرِ بَعْدَ الصَّبْرِ

190. Post patientiam animae tuae gratum victoriae nuntium fer! A. B.

١٩١ أَبْشِرْ بِغَزْوٍ كَوَلْغِ الذِّئْبِ

191. Laetus sis ob incursionem in hostium* ditionem factam ut lupus bibit!

Lupus modo canis inserta in vas lingua repetitis vicibus bibit. Proverbium igitur in laeto nuntio de bono continuo adhibetur. Schar.

١٩٢ أَبْشِرْ بِمَا سَرَّكَ عَيْنِى تَخْتَلِجُ

192. Laetus sis ob rem, quae te gaudio adficit; oculus meus commovetur.

Verba عينى تختلج sunt pro فان عينى تختلج. Verbis hisce bonum annunciatur, quum ejus prima indicia adpareant. Schar.

١٩٣ مَنْ أَبْصَرَ عَيْبَ نَفْسِهِ شُغِلَ عَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ

193. Qui vitia sua videt, is nimis occupatus est, quam ut aliorum vitiorum rationem habeat. A.

١٩٤ أَبْصِرْ وَسْمَ قِدْحِكَ

194. Vide signum sagittae tuae!

Sagitta significatur, qua in sortis ludo utuntur. Signum considerandum est, ut cognoscatur, qua portione quis

in ludo potiatur. Tum in rem translatum proverbium significat, rem considerandam esse. Sam. Schar.

١٩٥ الذى ما يبصر من الغربال يكون أعمى

195. Qui per cribrum non cernit, is caecus est. G.

١٩٦ أبصر من باز

196. Acutiore visu praeditus quam falco. Schar.

١٩٧ أبصر من حية

197. Acutiore visu praeditus, quam serpens. Sch.

١٩٨ أبصر من عقاب

198. Acutiore visu praeditus, quam aquila. Sch. Conf. Meid. C. 2, 147. adnott.

١٩٩ أبصر من نسر

199. Acutiore visu praeditus, quam vultur. Sch.

٢٠٠ أبطأ من حلمة

200. Cunctantior quam ricinus parvus
Lentissime repit. Sam. Schar.

٢٠١ أبطأ من غراب

201. Cunctantior quam corvus. Schar. Conf. Meid 2, 168.

٢٠٢ البطر عند الرخاء حمق

202. Protervia in bono vitae statu stultitia est. Sch.

٢٠٣ البَطَلُ بالقَلْب لا بالأَلْقاب

203. Strenuus animo est; non cognominibus. B.

٢٠٤ بَطَالَة الطَّاحُون ولا بطَالَتَك

204. Molae strenuitas et non tua strenuitas. D.

٢٠٥ لا تُبْطِلْ في قَلِيب شَرِبْتَ منه

205. Ne contra puteum mendacia profer, e quo bibisti!

Ne ingratus sis contra benefactorem! Sam. Proverbium e proverbio, quod apud Meidanium C. 23, 270 legimus, ortum est. Conf. Burckh. prov. 151.

٢٠٦ إذا بَعَثْتَ صَبِى في حَاجَة فَرُحْ وَرَاءه

206. Quum puerum ob rem necessariam mittis, post eum i! D.

٢٠٧ مَنْ بَعُدَ خَيْرُه يَخْدِمُ غَيْرَه

207. Cujus bonum remotum est, is alii ministrat. D.

٢٠٨ ابْعُدْ عَنِ الجاهِل إنْ طَلَبْتَ الرَّاحة فَانَّ حَمْلَ ٱلرَّمْل والمِلْح وَٱلحَدِيد أَسْهَلُ مِنَ ٱلثَّوى مَعَ الرَّجُل الجاهِل

208. Si quietem petis, ab ignorante remotus sis; nam arenam, sal ferrumque portare facilius est, quam cum viro ignorante habitare. A.

٢٠٩ أَبْعَدَ اللّٰهُ الأَخِرَ

209. Deus postremum removeat!

I. e. Deus inimicum perdat! Hisce verbis male precantur. Sam. Schar.

٢١٠ البُعْدُ جَفَاء

210. Longinquitas molestia est.

Hisce verbis amici in defectu epistolarum utuntur.

٢١١ بُعْدِى عن حِبّى أَجْمَلُ لى وأَحْسَنُ

211. Remotio ab amore meo (amato) pulchrior mihi est. D.

٢١٢ بَعِيدٌ مِمَّنْ أَسْقَطَ حَقَّ نَفْسِهِ أَنْ يَقُومَ بِحَقِّ غَيْرِهِ

212. Qui jus suum abjicit, cum alius jus observaturum esse, sperare non licet. A.

٢١٣ رُبَّ بَعِيدٍ أَنْفَعُ مِنْ قَرِيبٍ

213. Interdum longe remotus utilior est, quam propinquus. D.

٢١٤ أَبْعَدُ خَيْرًا مِنْ قَتَادَةَ

214. Remotior a bono quam tragacantha.

Dixit poeta metro Thawil utens:

وأَبْعَدُ خَيْرًا يُجْتَنَدى مِنْ قَتَادَةٍ أَطَافَ بِهَا وَهْنًا مِنَ اللَّيْلِ حَاطِبُ

Remotior a bono quod petitur, quam tragacantha, circum quam ligna colligens media nocte vagatur. Sam. Schar.

٢١٥ أَبْعَدُ مِنْ مَنَاطِ ٱلثُّرَيَّا

215. Remotior, quam distantia Plejadum. **Schar.** Conf. Meid. 2, 146.

٢١٦ بَعْضُ ٱلْقَوْلِ يَذْهَبُ فِى ٱلرِّيَاحِ

216. Quidam sermo in ventum abit. D.

٢١٧ بَعْضُ ٱلنَّاسِ كَٱلْغِذَاءِ نَافِعٌ وَبَعْضُهُمْ كَٱلسَّمِّ ٱلنَّاقِعِ

217. Quidam homines ut alimentum utiles sunt et quidam ut venenum in corpus penetrans et occidens. D.

٢١٨ أَبْغِضْ حَقَّ أَخِيكَ

218. Jus fratris tui odio habe!

Ne amor rei, quam tu fratri debes, te impediat, quominus eam ei deneges. Legitur quoque اشنا cum eadem significatione. conf. Meid. 13, 39. Schar.

٢١٩ أَبْغَضُ ٱلْعُلَمَاءِ ٱلَّذِى يُحِبُّ ٱلذِّكْرَ وَأَنْ يُوسَعَ
لَهُ فِى ٱلْمَجْلِسِ وَأَنْ يُدْعَى إِلَى طَعَامِ ٱلْأَغْنِيَاءِ

219. Odiosissimus doctorum is est, qui gloriam amat, et ut multum loci in consessibus ipsi concedatur et ut ad cibum divitum invitetur, cupit. A.

٢٢٠ أَبْغَضُ مِنَ ٱلْجَرْبَاءِ ذَاتِ ٱلْهِنَاءِ

220. Ingratior quam scabiosi cameli, quibus pix oblita est.

Schar. Sam. conf. Meid. 2, 154.

٢٢١ أَبْغَضُ مِنَ القَدَحِ الأَوَّلِ

221. Ingratior, quam sagitta prima (in ludo alearum).

Proverbium seriore aetate e versu poetae ortum est:

وأَثْقَلُ مِنْ حَضَرٍ بَادِيًا وَأَبْغَضُ مِنْ قَدَحٍ أَوَّلِ

Molestior quam oppidanus incolae deserti et ingratior, quam sagitta prima". Schar. Metrum Motakarib est.

٢٢٢ بَغْلٌ مُدَارٌ تَعْبَانُ القَلْبِ مُغْبَرُّ الخُصَى

222. Mulus circumactus, animo fatigatus, in testiculis pulvere inquinatus. D.

٢٢٣ البَغْلُ لا تُفْزِعُهُ الجَلاجِلُ

223. Mulum tintinnabula non terrent.

Ea scilicet, quae collo appensa sunt, quippe quibus adsuefactus est. Schar. Verbis metrum Redjes est. In Meidanii opere C. 2, 209 proverbium paulo aliter legitur.

٢٢٤ وسَوْفَ عَلَى البَاغِي تَدُورُ الدَّوَائِرُ

224. Et contra injustum vicissitudines sunt. D. G.

Versus hemistichium metri Thawil est.

٢٢٥ يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يُدَارِيَ الزَّمَانَ مُدَارَاةَ السَّابِحِ

لِلْمَاءِ الجَارِي

225. Prudentem decet tempori blandiri sicut natans aquae fluenti blanditur. A.

٢٢٦ يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ فِي الدُّنْيَا كَالْمَرِيضِ لَا بُدَّ لَهُ مِن قُوتٍ وَلَا يُوَافِقُهُ كُلُّ طَعَامٍ

226. Prudens in hoc mundo aegroto similis esse oportet, cui alimenta necessaria sunt; sed cui non omnes cibi apti sunt. A.

٢٢٧ يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ انْ لَا يَرْفَعَ نَفْسَهُ فَوْقَ قَدْرِهِ وَلَا يَضَعَهَا عَنْ دَرَجَتِهِ

227. Prudentem non decet se ipsum supra dignitatem suam extollere aut sub dignitatem suam se demittere A.

٢٢٨ لَا يَنْبَغِي لِلْحَاكِمِ أَنْ يَسْمَعَ شَكْوَةَ أَحَدٍ الَّا وَخَصْمُهُ مَعَهُ

228. Judicem non decet audire quaerimoniam ullius viri, nisi quum ejus adversarius adest. D. G. Eundem sensum codex A. verbis mutatis expressit.

٢٢٩ لَا يَبْقَى شَيْءٌ عَلَى حَالِهِ كَمْ خَطْبٍ طَالَ ثُمَّ زَالَ

229. Nulla res statu suo perseverat; quot negotia longa erant, tum cessarunt. A.

٢٣٠ أَبْقَى عَدُوًّا مِنَ الذِّئْبِ

230. Minus cursu fatigatus quam lupus.

Dixit poeta:

واللهِ لو لا وَجَعٌ فى العُرقوبِ لَكُنْتُ أَبْقى عَسَلًا مِنَ الذِّئْبِ

Per Deum! Si dolor in magno nervo non fuisset, profecto! cursu celeri minus fatigatus quam lupus fuissem. Sam. Schar. Metrum Sarih est. conf. lib. m. p. 246.

٢٣١ أَبْقى من حَجَرٍ

231. Durabilior quam lapis. Schar. Conf. Meid. C. 2, 169.

٢٣٢ أَبْقى مِنَ الذَّهَبِ

232. Durabilior quam aurum. Sam. Schar.

٢٣٣ بَكِّرْ تَسْعَدْ

233. Si mane surgis, felix eris! A.

٢٣٤ أَبْكَرُ مِنَ الخِنْزِيرِ

234. Ante porcum matutino tempore surgens. Sch.

٢٣٥ هذا بَكْلٌ مِنَ البَكْلِ

235. Haec confusio ex numero confusionum est.

De re ingrata adhibetur.

٢٣٦ أَبْكَمُ ما انا أَبْكَمُ لكن الحَيَا اغْلَبُ

236. Mutus, non ego mutus sum; sed pudor omnino me vincit. D.

٢٣٧ لَا يَبْكِي لكَ الاَّ شُفْرُكَ ولا يَحُكّ لكَ الاَّ ظُفْرُكَ

237. Ne ploret pro te nisi crepido palpebrae tuae et ne fricet pro te nisi unguis tuus! D.

Tibi ipsi auxilium fer!

٢٣٨ لا تَبْكِ على مَن ماتَ

238. Ne eum, qui mortuus est, deplora!

٢٣٩ بَلَدٌ ما تُعرَفُ فيه اكْشِفْ حِجْرَكَ وارْكُدْ فيه

239. In terra, in qua non nosceris, gremium tuum detege et in ea quiesce! D.

In codice Paris. كشّف in D. حِجْرَك legitur. conf. Burkh. 149. et Rostgard. prov. 85. Sensus est, in terra, ubi aliis ignotus es, liber es, ut, quid velis, agere possis

٢٤٠ قد بَلَغَ السَّيْلُ ٱلرَّوابِيَ

240. Fluctus ad colles jam pervenerunt.

Simillimum est proverbium, quod Meid. 2, 9. legitur.

٢٤١ قد بَلَغَ فلانٌ ٱلسُّكاكَ

241. Quidam ad coelum septimum jam pervenit.

Potentia ejus magna evasit. Sam.

٢٤٢ مَنْ بَلَغَ غَايَةَ ما يُحِبُّ وَقَعَ فِي غايَةِ ما يَكْرَهُ

242. Qui ad extremum ejus, quod cupit, pervenit, in extremum ejus, a quo abhorret, incidit. A.

٢٤٣ يَبْلُغ ٱلْانْسانُ بِٱلصِّدْقِ مَنازِلَ ٱلكِبارِ

243. Per veritatem homo ad dignitatem magnorum pervenit. A.

٢٤٤ ولَمْ نَبْلُغ ٱلعَلْيا بِغَيرِ ٱلدَّراهِمِ

244. Sine drachmis ad summum non pervenimus. D. Hemistichium metri Thawil est.

٢٤٥ البَلاغَةُ ما فَهِمَتْهُ العَامَّةُ ورَضِيَتْ بِهِ الخَاصَّةُ

245. Eloquentia eo consistit, quod vulgus sermonem intelligit et proceres eum gratum habent. D.

٢٤٦ أَبْلَغُ ٱلعِظَاتِ النَّظَرُ الى الأَمْوات

246. Efficacissima admonitio adspectus mortuorum est. B.

٢٤٧ أَبْلَغُ ٱلكَلَام ما يَدُلُّ أَوَّلُهُ عَلَى آخِرِهِ ويُفْهَمُ

بَاطِنُهُ من ظَاهِرِهِ

247. Dissertissimus sermo est, cujus prior pars, qualis posterior sit, indicat et cujus interior sensus ex exteriore cognoscitur. A.

٢٤٨ أَبْلَغُ مِنْ سَحْبَانَ وَائِل

248. Facundior quam Sahban-Wajel. Sam. Schar. conf. Meid. C. 7, 34.

٢٤٩ أَبْلَغُ مِنْ قُدَامَةَ

249. Facundior quam Kodamah.

Vir, cui nomen Abu-lfaradj Kodamah b. Djahfar b. Kodahmah b. Sijad, scriba Bagdadensis, facundia clarus erat. Tempus chalifae Almohtadir-billah ejusque filii Alradhi-billah attigit. Multos libros composuit. Harir. p. 9.

۲٥٠ بَلَاءُ الإِنْسَانِ مِنَ اللِّسَانِ

250. Hominis aerumna e lingua oritur. A. B. D.

۲٥١ الَّذِى بُلِيَ يُدَبِّرُ وَالَّذِى كُسِرَ يَجْبُرُ

251. Qui calamitate adfligitur, consilio suo in rebus disponendis utitur, et qui frangitur, ossa sanare studet. G.

۲٥۲ إِذَا بُلِيتَ بِالشَّحَاذَةِ دُقَّ أَبْوَابَ الكِبَارِ

252. Quum importune rogare cogeris, divitum portas pulsa! D.

Paulo aliter in Buckhardtii libro prov 19.

۲٥۳ اذا أَبْتَلَيْتَ أَوْ تَكَاثَرَتْ عَلَيْكَ البَنَاتُ فَعَلَيْكَ بِالثَّبَاتِ

253. Quum infortunio adflictus es aut multae filiae tibi natae sunt, forti animo resiste! D.

۲٥٤ مَنْ يُبَنْدِقُ البَعْرَ فِى آسْتِ الجَمَلِ

254. Quis globulorum formam stercori in podice cameli dat? D.

Praetuli legendi modum in codice Par.; in codice Diez. loco vocis الجمل legitur البقر boum.

۲٥٥ ابْنُ آدَمَ ما تُشْبِعُ عَيْنَهُ سِوَى لَمَّةِ تُرَابٍ

255. Hominis oculum nil satiat nisi tantum terrae, quantum manu capi potest. C.

٢٥٦ هُوَ ٱبْنُ إِنْسِهِ

256. Is ejus intimus est. Sam.

٢٥٧ إِلابْنُ ٱلحَكِيمِ يَسُرُّ أَبَاهُ وٱبْنُ ٱلجَاهِلِ يُحْزِنُ أُمَّهُ

257. Filius sapiens patri suo gaudium parat et filius insipidus matrem suam contristat. G.
Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 10, 1.

٢٥٨ بُسِ ٱلكَلْبَ فِي فَمِهِ حَتَّى تَقْضِي حَاجَتَكَ مِنْهُ

258. Oscula canis ori infige, donec rem tibi necessariam ab eo assequaris. D.

٢٥٩ بَالَ بَيْنَهُمُ ٱلثَّعَالِبُ

259. Vulpes inter eos minxerunt.
Inimicitia inter eos orta est. Schar.

٢٦٠ بُلْ بَعْدَ ٱلجِمَاعِ وَلَوْ بِقَطْرَةٍ

260. Minge post coitum et si una gutta esset. B.

٢٦١ بَاتَ بِلَيْلَةِ بَنِي مُنْذِرٍ

261. Pernoctavit nocte gravi (calamitosa). Kam.

٢٦٢ رُبَّمَا بَاتَ ٱلإِنْسَانُ مَسْرُورًا ضَاحِكًا وَٱلمَوْتُ
وَاقِفٌ عَلَى بَابِ دَارِهِ

262. Interdum homo laetus ridensque pernoctat, dum mors ad ejus portam stat. A.

٢٦٣ باتَ بلا عَشاء وَأَصْبَحَ بلا دَيْن

263. Pernoctavit sine cibo vespertino, et mane sine debito erat.

Fortasse voci بات modo vulgari imperativi significatio tribuenda est; sed tanquam praeterita enunciavi et verti verba.

٢٦٤ مَنْ لا يَبيت لا يَصْطاد

264. Qui noctu non obit, praeda non potitur. D.

٢٦٥ بَيْتُ ٱلظّالم خَراب

265. Domus injusti vastabitur. D.

In codice Gott. additum est: ولو كان بعد حين „et si post tempus esset."

٢٦٦ بَيْضَةُ اليَوْم خَيْرٌ مِنْ دَجاجةِ غَدا

266. Ovum hodierni diei melius est, quam gallina crastini. D.

In codice Gott. loco vocis دجاجة legitur فرخة „pullus".

٢٦٧ البَيْضَةُ مِنْ يَدِ الفَلّاح حلْوَة

267. Ovum e manu rustici dulce est. G.

٢٦٨ أَبيض مِنْ دَجاجَة

268. Plura ova excernens quam gallina. S. Sch.

٢٦٩ باعَ فُلان على بَيْعِ فُلان

269. Quidam emit majus pretium offerens quam alter.

Proverbium in Samachscharii opere sic explicatum est: اى اشتراه على شراه هو ان يشترى صاحبك سلعة فتجى فتزيد على ثمنها فتاخذها „Idem est quam اشترى على شراه, quod significat, unum mercem emisse, tum alterum aucto pretio eam sibi sumsisse," Proverbium significat, quendam adversarium vicisse, tum quoque significat, unum alteri parem esse, ut ejus locum tenere possit. Arabes dicere solent: ما باع على بيعك احد „Nemo tibi par est",

٢٧٠ الذى بَاعَ صَاحِبَهُ بِأَرْبَعِين وقَدْ بَاعَهُ رَخِيص

270. Qui socium suum pro quadraginta vendidit, is vili pretio eum vendidit. D.

٢٧١ لا تَبِيع رَخِيص ولا تُوصى حريص

271. Ne vendas rem vilis pretii et ne avido tes tamento rem manda! G.

٢٧٢ لا تَبِع بَيْوم صَالِح بِيَوْم طَالِح

272. Ne diem bonum pro die malo vendas! D.

٢٧٣ لا يُبَاع صَدِيق الأَلُوف بالأُلُوف

273. Non venditur amicus valde familiaris pro millibus. D.

In hoc lusus verborum est et صديق loco الصديق est.

٢٧٤ كالبايع الكُبّة بالهَبّة

274. Ut is, qui magnum camelorum gregem pro vento vendit.

De eo, qui in mercatura jacturam facit, adhibetur. S.

٢٧٥ اتّبِعِ الحَقّ ولا تُبَالِي

275. Veritatem (jus) sequere, et ne cura! G.

٢٧٦ إتّبِعِ الكَذّاب حَتّى لِبَابِ ٱلدّار

276. Sequere mendacem usque ad portam domus. D.

٢٧٧ مَنِ اتّبَعَ أَغْرَاضَهُ مُزِّقَتْ أَعْرَاضُهُ

277. Qui intentiones suas sequitur, ejus honor laeditur. D.

Lusus verborum inest.

٢٧٨ أَتْبَعُ مِنَ ٱلظِّلّ

278. Sequacior quam umbra. Sam. Schar.

٢٧٩ تاجِرُ الأَرْوَاحِ لا يَكُون نَوّاح

279. Mercator animarum plangens non est. D.

٢٨٠ تاجِرٌ ومُنَجِّمْ ما بيكون

280. Mercator et astrologus quidam est. D.

In Syria Egyptoque usu vulgari interdum litteram ب futuro praefigi, vir il. Caussin de Perceval in grammatica vulg. p. 27. adnotavit.

٢٨١ التّاجِرُ مَجْدُهُ فِي كِيسِهِ والعالِمُ مَجْدُهُ فِي كَرارِيسِهِ

281. Mercatoris gloria in crumena sua et docti gloria in libris suis est. B.

٢٨٢ اَلْتَّجَرُ يَقْطَعُ سَلَاسِلَ ٱلْفَقْرِ

282. Mercatura catenam paupertatis rumpit. D.

٢٨٣ مَنْ تَرَكَ الفَرْضَ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَمَنْ خَرَّبَ الأَرْضَ ظَلَمَ غَيْرَهُ

283. Qui id intermittit, quod a Deo imperatum est, in se injustus est et qui terram vastat, in alios injustus est. A.

٢٨٤ مَنْ تَرَكَ نَفْسَهُ بِمَنْزِلَةِ ٱلْعَاقِلِ تَرَكَهُ اللهُ وَالنَّاسُ بِمَنْزِلَةِ الجَاهِلِ

284. Qui se ipsum in gradu prudentis relinquit, eum Deus hominesque in gradu ignorantis relinquunt. D. e codicis Par. lectione.

In codice Gott. والناس omissum est.

٢٨٥ تَرَكْتُهُ قَدْ شَخَصَ بَصَرُهُ

285. Reliqui eum tempore, quo oculus jam obriguerat. Sam.

I. e. tempore, quo mortem obiit.

٢٨٦ تَرَكْنَاهُمْ فِي ٱلْعَمَى

286. Morti propinquos eos reliquimus. Kam. Dj.

٢٨٧ لَا تَتْرُكْ قَلِيلَ مَا تَقْوَى عَلَيْهِ لِكَثِيرِ مَا لَا تَقْوَى عليه

287. Ne paucum relinquas, quod potes, ob multum, quod non potes. A.

٢٨٨ تَرْكُ ٱلْجَوابِ لِلْجَاهِلِ جَوابٌ

288. Quod responsum ignoranti dare omittis, responsum est. D.

٢٨٩ تَرْكُ ٱلْحَرامِ خَيْرٌ مِنْ طَلَبِ الحَلالِ

289. Intermittere illicitum melius est, quam petere licitum. B.

٢٩٠ تَرْكُ الحَسَدِ حِفْظُ الجَسَدِ

290. Omittere invidiam custodia corporis est. D.

٢٩١ تَرْكُ ما لا يَصْلَحُ أَصْلَحُ

291. Omittere id, quod non convenit, convenientius est. D.

٢٩٢ التَّرْكُ حَدُّ الاهَانَةِ

292. Relictio terminus despectionis est. D.

٢٩٣ مَنْ أَتْعَبَ جَسَدَهُ أَراحَ قَلْبَهُ

293. Qui corpus suum fatigat, cordi suo tranquillitatem comparat. G.

٢٩٤ أَتْعَبُ مِنْ تَوْلَبٍ

294. Magis fatigans quam asinae pullus. Schar. Conf. Meid. 3, 154, quod mihi rectius videtur.

٢٩٥ تَلَفُ الإنْسانِ مِنْ طَرَفِ ٱللِّسانِ

295. Interitus hominis ex extremitate linguae provenit. B.

٢٩٦ أَتْلَفُ مِنْ سَلَف

296. Magis periens quam majores. Sam. Schar.

٢٩٧ إِذَا تَمَّ ٱلْعَقْلُ نَقَصَ ٱلْكَلَام

297. Quando prudentia perfecta est, sermo paucus est. A. D.

٢٩٨ لا يَتِمُّ أَمْرُ ٱلْمَلِكِ إِلَّا بِأَرْبَعَةٍ ٱلرَّأْيِ وَٱلْمُلْك
وَٱلْأَعْوَانِ وَكِتْمَانِ ٱلسِّرِّ كَمَا لا يَتِمُّ أَمْرُ ٱلزَّرْع
إِلَّا بِأَرْبَعَةٍ ٱلأَرْضِ وَٱلْبَذْرِ وَٱلْمَاءِ وَٱلشَّمْس

298. Res regis nonnisi per quatuor res perfecta est: per prudentiam, imperium, auxiliatores et per id, quod secreta celantur; sicut res satorum non succedit nisi per quatuor res: per terram, semen, aquam, solem. A.

٢٩٩ لا يَتِمُّ ٱلْمَعْرُوفُ إِلَّا بِثَلاثَةٍ تَعْجِيلِهِ وَتَصْغِيرِه
وَسَتْرِهِ لِأَنَّكَ إِذَا عَجَّلْتَهُ هَنَّأْتَهُ وَإِذَا صَغَّرْتَهُ
كَبَّرْتَهُ وَإِذَا سَتَرْتَهُ أَظْهَرْتَهُ

299. Nonnisi tribus rebus beneficium completum fit: accelerando, levifaciendo et occultando, nam si id acceleras, efficis, ut bene proficiat et si

parvum id habes, magnum id reddes et si id occultas, manifestum id reddes. A.

٣٠٠ تَمَامُ الرَّبِيعِ بِالصَّيْفِ

300. Perfectio veris aestate est.

Vocabulum الرَّبِيع de pluvia veris tempore et الصيف de pluvia aestatis tempore intelligendae sunt. Proverbium hortatur, ut rem necessariam perficiamus Cod. Abu-Ohbaid. Paulo aliter proverbium a Samachschario explicatum est. Meid. 3, 6.

٣٠١ تَمَامُ العَفْوِ أَنْ لَا يُذْكَرَ الذَّنْبُ

301. Perfecta venia est, peccatum non recordari. D.

٣٠٢ مِنْ تَمَامِ النِّعْمَةِ طُولُ الحَيَاةِ فِي الصِّحَّةِ

302. Ad omnino commodam vitam pertinet diu in sanitate vivere. D.

٣٠٣ أَتَمُّ مِنْ قَمَرِ التَّمِّ

303. Perfectior quam luna perfecta (plena). S. Sch.

٣٠٤ أَتَمِيمِيًّا مَرَّةً وَقَيْسِيًّا أُخْرَى

304. Num te geris tanquam Tamimitam una vice et altera vice tanquam Kaisitam.

I. e. num diverso modo agis, ut modo gentis Tamim laudabilem agendi rationem sequaris, modo gentis Kais vituperio dignam imiteris. conf. Harir. 415.

٣٠٥ التَّمْرُ عُجَالَةُ الرَّاكِبِ وَالسَّوِيقُ عُجَالَةُ الرَّاكِبِ

305. Dactyli sunt commeatus itineris equiti et polenta est commeatus itineris equiti.

Proverbium contentum animum in paucis, si multa nobis desunt, commendat. Harir. 494.

٣٠٦ تَمْرَةٌ وزُنْبُور

306. Dactylus et vespa. Sam.

٣٠٧ التائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لا ذَنْبَ لَهُ

307. Poenitens peccati ei similis est, qui peccatum non commisit.

Verba Mohammedes dixisse fertur. Illis autem proverbii verbis addiderat: والمستغفر من الذنب وهو مقيم عليه كالمستهزى بربه „Et qui peccati veniam rogat, dum in eo perseverat, ei similis est, qui dominum suum (Deum) ludibrio habet. Schar. conf. Meid. 23, 632.

٣٠٨ اسْتَتْيَسَتِ ٱلْعَنْزُ

308. Caprae hircis similes factae sunt.

De debili, qui robustus fit, adhibetur. Sam. Schar.

٣٠٩ مَنْ تَاهَ فى وَلايَتِهِ ذَلَّ فى عَزْلِهِ

309. Qui tempore praefecturae suae superbus est, is tempore, quo removetur, despectus est. D.

٣١٠ تِهْ عَلَى التَّاهِى حَتَّى يَتْرُكَ تيهه

310. Erga superbum superbus sis, ut superbiam suam relinquat! B.

التاهى est pro التايه

٣١١ مَنْ ثَبَتَ نَبَتَ

311. Qui firmus est, crescit. D.

٣١٢ ثَبَاتُ الإِيمَانِ الوَرَعُ وَزَوَالُهُ الطَّمَعُ

312. Firmitas fidei (religionis) timor Dei est et ejus finis cupiditas. D. G.

٣١٣ ثَبَاتُ المُلُوكِ بِقَدْرِ هَيْبَةِ وُزَرَائِهِمْ

313. Regum firmitas reverentia consiliariorum nititur. A.

٣١٤ أَثْبَتُ جَنَانًا مِن ابْنِ اللَّيْثِ الصَّفَّار

314. Firmiore animo praeditus quam Ebn-Allaits Alzaffar. Fakih. Alchol. p. 122. l. 4. c. Abulf. Ann. T. II, 256.

٣١٥ ثُبُورُ الإِنْسَانِ فى فُجُورِهِمْ

315. Interitus hominis in improbitate est. B.

٣١٦ ثَرِيدٌ كَأَنَّهُ رِبْضَةُ أَرْنَب

316. Pulmentum ac si leporis corpus sit. Kam.

٣١٧ أَيْنَ الثُّرَيَّا مِن الثَّرَى

317. Quam remotae sunt Plejades a terra!

Fakih. Alchol. p. 193. l. 22.

٣١٨ ما بَيْنِي وبَيْنَكَ مُثْرِي

318. Conditio mutua nostra terra humida est.

I. e. amici sumus. Dj. conf. Meid.

٣١٩ الثَّعْلَبُ فِى إِقْبَالِ جَدِّهِ يَغْلِبُ الأَسَدَ فِى إِقْبَالِ جَدِّهِ

319. Vulpes favente fortuna vincit leonem favente fortitudine sua. D.

٣٢٠ أَثْقَلُ من حَضَن

320. Gravior quam mons Hadhan. Schar. Conf. Meid. 4, 34.

٣٢١ أَثْقَلُ مِنْ لَيْلٍ على نَهَار

321. Gravior (molestior) quam nox diei. Schar.

٣٢٢ أَثْقَلُ مِنْ مُجْذِى آبْنِ رُكَانه

322. Gravior quam lapis, quem Ebn-Rocanah sustulit.

Vocabulo مجذى lapis designatur, quem, ut vires experiantur, robusti tollunt. Ebn-Rocanah nomen viri robusti fuisse dicitur. Sam. Schar.

٣٢٣ ثَكِلَتْكَ الرَّعْبَلُ

323. Te orbata sit stupida (mater)! Sam.

In male precando adhibetur. Kam. conf. Meid. 4, 20.

٣٢٤ ثَلَاثٌ تُنْضِى رَسُولٌ يُبْطِئُ وَسِرَاجٌ لا يُضِيءُ والإِنْتِظَارُ على المَائِدَةِ لِمَنْ يَجِيءُ

324. Tres emaciant: Legatus cunctans, lucerna non lucens et exspectatio ad mensam ei, qui venturus est. B.

٣٢٥ ثَلَاثٌ مُهْلِكَاتٌ بُخْلٌ وَشُحٌّ وَعُجْبٌ

325. Tres res ad interitum ducunt: avaritia, aviditas et amor sui. A.

٣٢٦ ثَلَاثٌ لَا يُسْتَنْكَفُ مِنْ خِدْمَتِهِمِ الضَّيْفُ وَالسُّلْطَانُ وَالعَالِمُ

326. Tribus ministrare haud aegre fertur: hospiti, regi, docto. B.

٣٢٧ فُلَانٌ ثَالِثَةُ الأَثَافِي

327. Quidam tertia pars tripodis est.

In desertis tertia pars tripodis petrae pars est, ad quam duos lapides ponunt, ut tripodis loco inserviant. Tertia illa pars hominem gravem designat, ut non facile moveri possit. Harîr. p. 73.

٣٢٨ ثَلَاثَةٌ إِذَا كَانُوا مَعَ القَاضِي فَلَيْسَ بِقَاضٍ إِذَا كَرِهَ اللَّوَائِمَ وَأَحَبَّ المَحَامِدَ وَخَافَ العَزْلَ

328. Tres res si in judice sunt, revera judex non est: quod reprehensiones ei ingratae sunt, quod laudes amat, quod metuit, ne munere removeatur. A.

٣٢٩ ثَلَاثَةُ أَشْيَاء تُسِرّ العَيْن الامراة المُوَافِقَة والوَلَدُ الأَدِيبُ والأَخُ الوَدُود

329. Trium rerum adspectus oculos exhilarat: uxor consentiens, filius bene instructus et frater amans. A.

٣٣٠ ثَلَاثَة أَشْيَاء مِنْ طِبَاع الجُهَّال الغَضَب من غَيْر شَيْء والإِعْطَاء من غَيْر حَقّ وتَرْك التَّمْيِيز بَيْن الصَّدِيق والعَدُوّ

330. Tres res naturae ignorantium propriae sunt: ira sine causa, dona dare sine meritis et non distinguere inter amicum et inimicum. A.

٣٣١ ثَلَاثَةٌ تُخْلِف العَقْلَ سُرْعَة الجَوَاب وطُول التَّمَنّى والاسْتِغْرَاق فِي الضَحِك

331. Tres res prudentiae repugnant: celeriter respondere, multum optare et vehementer ridere. A.

٣٣٢ ثَلَاثة تَدُلّ على العُقُول الرَّسول والكِتَاب والهَدْيَة

332. Tria ingenium probant: legatus, epistola, recta rei ratio. D.

In codice Par. legitur: والهدية لها امانة

٣٣٣ ثلاثة تُذْهِب عنَّا الحَزَن المالُ والخُضْرَةُ والوَجْه الحَسَن

333. Tria tristitiam a nobis depellunt: opes, color viridis et facies pulchra. D.

٣٣٤ ثلاثة تُطيِّب العَيْش وُسْعَة المَنْزِل وكَثْرة الخَدَم ومُوافَقَة الأَهْل

334. Tria suavem reddunt vitam: habitaculi amplitudo, ministrorum multitudo et gentis consensus. D.

In lexicis وسعة non legitur; sed سعة.

٣٣٥ ثلاثة تُكَدِّر العَيْش الجارُ السُّوء والوَلَد العاقُّ والمَرْأة السَّيِّئة الخُلْق

335. Tria vitam tristem reddunt: pravus vicinus, filius immorrigerus et uxor pravae indolis. D.

In codice Par. والامراة الخابية legitur.

٣٣٦ ثلاثة تُكْسِب المَقْت الكِبْر والظُّلْم والبُخْل

336. Tres res odium gignunt: superbia, injustitia, avaritia A.

٣٣٧ ثلاثة تُورِث المَحَبَّة الأَدَب والتَّواضُع والحِلْم

337. Tres res amorem producunt: cultura animi, modestia et mansuetudo. A.

٣٣٨ ثلاثة جمعت الرُّشْدَ كُلَّه مُشاوَرَة النَّصِيح ومُدَارَاة الحاسِدِ والتَّحَبُّبُ الى النَّاسِ

338. Tres res rectam agendi rationem complectuntur: consilium rogare sincerum amicum, adulari invido et amorem hominum sibi comparare. A.

٣٣٩ ثلاثةٌ عَنِ الانسانُ عَنْ طَلَب المَعالِي قِصَرُ الهِمّة وقِلّةُ الحِيلة وضَعْف الرّأى

339. Tres res hominem impediunt, quominus altos dignitatis gradus petat: propositum breve, parum prudentiae et consilium infirmum. A.

٣٤٠ ثلاثة لا تُؤمَن على ثلاثة شابّ على آمْرأة وآمْرأةٌ على سِرّ وفَقِيرٌ على مال

340. Tres res fidei trium non committuntur: mulier juveni, secretum mulieri, opes pauperi. A.

٣٤١ ثلاثة لا تُدْرَك بثلاثة الشَّبابُ بالخِضاب والصِّحة بالأدْوِيَة والمال بِالكِيميا

341. Tres res ope trium rerum attingi non possunt: juventus tinctura, sanitas medicamentis et opes arte alchymiae. A.

٣٤٢ ثلاثة لا تُعاند أبدًا السُّلطانُ والوَلَد والغَرِيم

342. Tribus nunquam repugnatur: regi, filio, creditori. D.

٣٤٣ ثَلَاثَةٌ لَا تُمَلّ الحَيَاة والعَافِيَة والمَال

343. Trium rerum fastidio non capimur: vitae, incolumitatis, opum. A.

٣٤٤ ثَلَاثَة لا يُعْرَف مِنْ أَيْنَ هِيَ ٱلرِّيح وَالضَّبَاب والهَبَاء

344. Tres sunt res, quae unde veniant, nemo scit: ventus et atomi in domo volitantes et nebula terram operiens. A.

٣٤٥ ثلاثة لا يُعْرفون الّا في ثَلَاثَةِ مَوَاضِعَ لا يُعْرَف الشَّجيع الّا عِنْدَ الحَرْب والحَكِيمُ الّا عِندَ الغَضَب والصَّديق الا عندَ الحاجة

345. Tres nonnisi in tribus locis cognoscuntur: fortis in bello, sapiens in ira et amicus tempore necessitatis. D.

In codice A. idem sed verbis mutatis. Loco vocis الحكيم legitur الحليم mansuetus, quod praeferendum est.

٣٤٦ ثلاثة لا ينتفعون مِنْ ثلاثة شَرِيف مِنْ دَنِيّ وبارٌ من فاجِر وحَكيم من جاهِل

346. Tres e tribus commodum non percipiunt: nobilis e vili, probus ex improbo et sapiens ex ignorante. D.

٣٤٧ ثلاثةٌ لا يُشْبَعُونَ مِنْ ثلاثة فَرْجٌ مِنْ ذَكَرٍ وحَطَب من نار وارضٌ من مَطَر

347. Tria tribus non satiantur: vulva pene, lignum igne, terra pluvia. D.

Verba ارض من مطر ex conjectura addidi. In codice Par. proverbium non legitur.

٣٤٨ ثلاثة لَيْسَ تَخْفى أَبَدًا العُشْق والجَبَل وركوبُ الجَمَل

348. Tria nunquam occulta sunt: amor, mons et camelo vehens. D.

٣٤٩ ثلاثة ليس لها أَمانَة العلق والقَحْبَة والحَمامَة

349. Tribus fides non est: sanguisugae, meretrici, columbae. D.

٣٥٠ ثلاثة لَيْسَ لَها حِيلَة فَقْر يُمازِجُه كَسَل وعَداوة يُداخِلُها حَسَدٌ ومَرَض يُقارِنه هَيْضَة

350. Tribus rebus remedium non invenitur: paupertati cum segnitie consociatae, inimicitiae cum invidia mixtae, et morbo quocum alvi profluvium conjunctum est. A.

In altero codicis loco sic legitur: ثلاثة ليس فيها حيلة فقر يخالطه كسل ومرض يخالطه هرم وخصومة يداخلها حسد" Tribus rebus remedium non invenitur: paupertati cum segnitie consociatae, morbo cum decrepita aetate conjuncto et rixae invidià mixtae. A.

٣٥١ ثلاثة ليس لها وَفَاء الفَرَس والسُّلْطَان والنِّساء

351. In tribus fides non est: in equo, in rege et in mulieribus. D.

٣٥٢ ثلاثة ليس لهم أمان البَحْر والسُّلطان والزَّمان

352. Tria sunt, quae securitatem nobis non concedunt: mare, rex et tempus. D.

Paulo aliter in codice G. legitur.

٣٥٣ ثلاثة لَيْس للعِبارة المُشْط والمِسْوَاك والجارِيَة

353. Tria mutuo non dantur: pecten, dentifricium et puella.

٣٥٤ ثَلاثة يُسْتَأْنَس بها الزَّمان المُقْبِل والسُّلطانُ العادِل والصَّديق الصَّادِق

354. Ad tres res nos adsuescimus: ad tempus fortunatum, ad imperatorem justum et amicum veracem. A.

٣٥٥ لولا ثلاثة أشْيَاء ما وضَع ابْنُ آدَمَ رأْسَه لِشَيْءٍ الخوف والمَوْت والفَقْر

355. Nisi tres res fuissent, timor, mors et paupertas, homo nulli rei se ipsum submisisset. A.

٣٥٦ ثُلْمَةُ ٱلْحِرْصِ لَا يَسُدُّهَا إِلَّا ٱلتُّرَابُ

356. Rupturam aviditatis nonnisi terra (sepulchrum) sanat. B.

٣٥٧ ثُلْمَةُ ٱلدِّينِ مَوْتُ ٱلْعُلَمَاءِ

357. Doctorum mors est ruptura religionis. B.

٣٥٨ ثَمَرَةُ ٱلْإِحْسَانِ كَثْرَةُ ٱلْإِخْوَانِ

358. Amicorum multitudo beneficiorum fructus est. D.

٣٥٩ ثمرة ٱلتَّوَاضُعِ ٱلْمَحَبَّةُ

359. Amor est fructus modestiae. D.

٣٦٠ ثمرة ٱلْحِكْمَةِ ٱلرَّاحَةُ وَثَمَرَةُ ٱلْمَالِ ٱلتَّعَبُ

360. Fructus sapientiae quies et fructus divitiarum fatigatio est. A.

٣٦١ ثَمَرَةُ ٱلْحِلْمِ ٱلسَّلَامَةُ

361. Fructus mansuetudinis integritas est. B.

٣٦٢ ثمرة ٱلْعِلْمِ ٱلْعَمَلُ

362. Opus est scientiae fructus. D.

٣٦٣ ثمرة ٱلْعَمَلِ ٱلْأَجْرُ

363. Merces est fructus operis. D.

٣٦٤ ثَمَرَةُ الفُجُورِ ٱلنَّدَامَة

364. Improbitatis fructus poenitentia est. B.

٣٦٥ ثَمَانِيَةٌ لا تُشْبَعُ مِنْ ثَمَانِيَةٍ العَالِمُ من العِلْمِ
والغَنِيّ من المالِ والمَوْت من الخَلْق والإنْسَان
من التَّمَنّي والفِكْر من الرُّوِيَة والفَلَك من
الدَّوران والسِّراج من الدُّهْن والنَّارُ من
الحَطَب

365. Octo res octo rebus non satiantur: doctus scientiis, dives opibus, mors creaturis, homo desideriis, cogitatio consideratione, orbis coelestis circumvertendo, lucerna oleo, ignis ligno. A.

Singula in aliis locis repetuntur. conf. p. 347.

٣٦٦ ثمانية من خِلال الجُهَّال الغَضَب لغَيْر مَعْنًى
والإعْطاء فى غَيْر حَقّ وإتْعاب البَدَن فى الباطِل
وقِلّة مَعْرِفَة الصَّديق من العَدُوّ ووَضْعُ الشَّرِّ
فى غَيْر مَوْضِعِه والثِّقَة بِمَنْ لا تَجْرِبَه وحُسْن

الظَّنّ بمَنْ لا وَفاءَ له وكَثْرَة الكلام من غيْر نَفْع

366. Octo res insipidis propriae sunt: ira sine causa, dona dare sine meritis, corpus fatigare in re futili, haud bene distinguere amicum ab inimico, malum haud suo loco ponere, fiduciam ponere in eo, quem non expertus es, bonam opinionem de eo habere, cui fides non est, multa verba facere sine utilitate. A.

٣٦٧ لا ثَنَاء مَعَ كِبْر ولا شَرَف مع سُوء أَدَب

367. Non est gloria cum superbia aut nobilitas cum pravis moribus. A.

٣٦٨ اثْنَان مَرْحُومَان كَرِيم سُلِّط عليه لَئِيم وعاقِل سُلِّط عليه جاهِل

368. Duo misericordia digni sunt: generosus, qui in vilis potestatem venit et prudens, qui in insipidi potestatem venit. A.

٣٦٩ إِثْنَان ما يُشْبَعَان طَالِبُ العِلْم وطَالِب المال

369. Duo non satiantur: scientiam quaerens et opes quaerens. G.

٣٧٠ إِثْنَيْن على قَلْب واحِد يَأْخُذُوا بَلَد

370. Duo ejusdem animi oppidum capiunt.

Sic in utroque codice P. et D. contra regulas grammatices ex vulgari idiomate legitur.

٣٧١ إِثْنَيْن فى قَبْر وَلَا أثْنَيْن فى بيت

371. Duo in sepulcro uno et non duo in domo una D.

٣٧٢ ثَهْلَانُ ٱلْهَضَبَاتِ ما يَتَحَلَّل

372. Mons Tsahlan colles habens non dissolvitur.

De gravi, qui auctoritate pollet, adhibetur. Sam. Conf. Meid. 4, 24.

٣٧٣ ثَوْبُ السَّلَامَة لَا يَبْلَى

373. Vestis integritatis non alteritur. B.

٣٧٤ ثَوَابُ الآخِرَة خَيْرٌ مِنْ نَعِيم الدُّنْيَا

374. Praemium alterius vitae commodis hujus vitae praeferendum est. B.

٣٧٥ رُبَّ ثواب يَسْتَغِيث مِنْ صَاحِبه

375. Interdum remuneratio a parte auctoris sui opem petit. D.

٣٧٦ جُبَّة مَصْقُولة والجَيْبُ ما فِيه فُولة

376. Tunica polita (elegans), dum faba una in gremio non est. D.

In codice G. قشرة فولة „fabae cortex" legitur.

٣٧٧ جَبَّارٌ وَأَحْمَق عَثَر وتزحلق

377. Superbus (gigas) et stultus caespitavit et volutus fuit. D.

٣٧٨ جُبِلَتِ القُلوبُ على حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْها وبُغْضِ مَنْ اساءَ عَلَيْها

378. Animi a natura ita constituti sunt, ut, qui ipsis malefaciant, eos odio habeant. A.

٣٧٩ انّ الجَبانَ حَتْفُهُ مِنْ فَوْقِهِ

379. Pavido mors imminet. Ham. 93. l. 6.

٣٨٠ أَجْبَنُ مِنْ أُمِّ العُوَيْفِ

380. Pavidior quam locusta.

Mater Alohwaifi cognomen locustae est. Schar. In Samachscharii opere أم عويف legitur.

٣٨١ أَجْبَنُ مِنْ وَصْواطٍ

381. Pavidior quam vespertilio. Schar.

٣٨٢ مَنْ جَدَّ وَجَدَ

382. Qui diligentia utitur, invenit. D.

Inest verborum lusus.

٣٨٣ الجَدُّ عَزُوفٌ

383. Fortuna taedio capitur.

At vero in scholiis vox عزوف voce صبور patiens, constans explicata est. Fortasse غير صبور „inconstans“ legendum est. Sam.

٣٨٤ نِعْمَ الجُدُودُ ولٰكِنْ بِئْسَ ما خَلَّفُوا

384. Boni sunt avi; sed malum est, quod post se reliquerunt. D.

٣٨٥ الجادَّةُ كَثيرَةٌ والطَّرِيقُ واحِدَةٌ

385. Via major multiplex est; sed via, qua incedendum est, una B.

٣٨٦ كَالجَادِعِ مَارِنَ أَنْفِهِ بِكَفِّهِ

386. Sicut is, qui mollem nasi sui partem manu sua amputat.

Verba a nonnullis proverbii loco habentur. ita ut in eum adhibeantur, qui incuriâ noxam sibi intulerit. Alii proverbium esse negant. Harir. p. 10.

٣٨٧ جُرُّوا لَهُ الخَطِيرَ ما انْجَرَّ لَكُمْ

387. Trahite ei capistrum, quamdiu vobis trahi potest.

I. e. Sequamini eum, ubi locus sequendi est et cavete, ubi locus non est. In cautione et petenda salute adhibetur. Cod. Abu-Obb.

٣٨٨ أَجْرَا مِنَ السَّيْلِ

388. Audacius irruens, quam torrens.

Dicitur quoque اجرى من السيل „Magis currens quam torrens.“ Schar.

٣٨٩ أَجْرَا مِنَ اللَّيْلِ

389. Audacius irruens, quam nox.

Nocti tribuitur, id quod hominibus noctu audacius irruentibus tribuendum est. Dicitur quoque اجرى من الليل „Magis currens, quam nox" Schar. Sam.

٣٩٠ مَنْ يُجَرِّب زادَ عِلْمُهُ ومَنْ يومِن يزداد غَلَطًا

390. Qui experientia res probat, ejus scientia augetur et qui credit, ejus error augetur. D.

Repetitur postea proverbium verbis paulum mutatis.

٣٩١ جَرْبَةٌ مِصْرِيَّةٌ لا تَنْقَلِع ولا تَنْغَسِل

391. Scabies Aegyptiaca, non evellitur et non abluitur. D.

٣٩٢ تَجْرِيب المُجَرَّب تَضْيِيع

392. Experiri eum, qui experientia edoctus est, inutile habendum est. D.

Fortasse autem voci تجريب significatio experientia docendi tribuenda est.

٣٩٣ التَّجْرِبَةُ مِرْآةُ العَقْل

393. Experientia speculum ingenii est. Fakih. Alchol. p. 84. l. 8.

٣٩٤ ما عَلَيْها جُرْبُصِيصَة

394. Panniculus super ea non est. Sam.

De voce جربصيصة, quae in lexico meo حربصيصة et خربصيصة scripta est, non consentiunt. Alii dicunt inaurem, alii rem esse parvam, splendidam in arena locustae oculi magnitudine.

٣٩٥ اجرح وكبّر الجرح ما بعد القتالة الّا الصلح

395. Vulnera et magnum fac vulnus! Post pugnam nil nisi pax est. D.

٣٩٦ جرح الكلام أشدّ من جرح الحسام

396. Vulnus sermone inflictum vehementius est, quam gladii vulnus. A.

٣٩٧ جرح اللسان كجرح اليد

397. Vulnus lingua inflictum simile vulneri manu factum est.

Hoc ex Amru-l'Kaisi verbis desumtum proverbium calumniarum dolorem ita magnum, ut cum vulnere comparetur, esse ostendit. Sam.

٣٩٨ جراحات السنان لها التئام وما جرح اللسان
لا يلتام

398. Vulnera cuspide facta sanantur; sed vulnus lingua inflictum non sanatur. D.

٣٩٩ جراحات الصديق أفضل من قبلات العدوّ بالمكر

399. Vulnera ab inimico inflicta praeferenda sunt osculis ab inimico dolose datis. G. Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 27, 6.

٤٠٠ يا جراد جاءكم السمرمر

400. O locustae! gryllivora avis ad vos venit. D.

In cod. Par. non legitur.

٤٠١ لا جَرَمَ بَعْدَ ٱلنَّدَامة

401. Non est crimen post poenitentiam. D.

٤٠٢ جَرَى ما جَرَى

402. Accidit id, quod accidit. D.

٤٠٣ جَرَى وَرَاءها ما لَحِقَهَا قال مَتْرُوكة فى سَبِيل ٱللّه

403. Cucurrit post eam; eam non assecutus est; dixit: relicta in via Dei. D.

٤٠٤ مَنْ جَرَى فى عِنَانِ أَمَلِهِ قَدْ عَثَرَ فى أَجَلِه

404. Qui in habenis spei suae currit, is in termino vitae suae pedem jam offendit. D.

Proverbium, quod in codice Par. non est, paulo aliter in codice Ber. legitur.

٤٠٥ أَجْرَى من ٱلسَّيْل تَحْتَ اللَّيْل

405. Magis currens quam torrens sub nocte.

Sic dicitur, quod noctis tempore ejus cursus sensibus non percipitur. Sam. Schar.

٤٠٦ أَجْرَى مِنْ فَرَس

406. Magis currens quam equus. Sam. Schar.

٤٠٧ أَجْرَى مِنَ ٱلمَاء

407. Magis currens (fluens) quam aqua. Sam. Sch.

٤٠٨ فى الجَزِيرة تَشْتَرِك ٱلعَشِيرة

408. In insula gens consortium habet. D.

٤٠٩ الْجَزَعُ أَتْعَبُ مِنَ ٱلصَّبْرِ

409. Impatientia (moeror) magis fatigat quam patientia. A. D.

٤١٠ الْجَزَع عِنْدَ الْبَلَاء تَمَامُ الْمِحْنَة

410. Impatientia (tristitia) in infortunio calamitatis perfectio est. D.

٤١١ الْجَزَعُ عِنْدَ الْمُصِيبَة مُصِيبَة أُخْرَى

411. Impatientia (tristitia) in calamitate altera calamitas est. A.

٤١٢ مَنْ جَسَرَ كَسَرَ أَيْسَرَ

412. Qui strenue audet, frangit, prospere perficit. D.

٤١٣ أَجْشَعُ مِنْ كَلْب

413. Avidior quam canis. Schar.

٤١٤ لَا تَجْعَلْ حَاجَتِي مِنْكَ بِظَهْر

414. Rem mihi necessariam in dorso tuo ne ponas! (ne negligas!) Sam.

٤١٥ لَا تَجْلِسْ فِي مَكَان يَقُولُوا لَكَ قُومْ مِنْهُ

415. Ne in loco sede, e quo te surgere jubent! G.

٤١٦ من جالس الملوك بغير أدب جلسة فانه خاطر بروحه وعرض للبلاء نفسه

416. Qui sine eruditione in regum consortio est, is periculo se exponit et in interitum se conjicit. **Fakih. Alchol.** p. 87, l. S. inf.

٤١٧ جليس الخير غنيمة

417. Conviva bonus praeda est. A.

٤١٨ مجلس العلم روضة الجنة

418. Consessus doctrinae hortus paradisi est. A.

٤١٩ مجلس الكرام حصون الكلام

419. Consessus nobilium arx sermonis est. A.

٤٢٠ إذا انجلا الغبار تنتظر اتحتك فرس أم حمار

420. Quum pulvis removetur, videbis, num sub te equus an asinus sit. D.

In codice تنتظر legitur, quae vox si recta est, in proverbio videndi significationem habere debet.

٤٢١ جمرة الليل أصبحت رماد

421. Pruna noctis mane cinis est. G. D.

٤٢٢ اجمع جراميزك

422. Membra tua collige!

I. o. rem tuam dispersam collige! **Sam. Schar.**

٤٢٣ حَتَّى يَجْتَمِعَ مِعْزَى ٱلْفِزْرِ

423. Donec caprae Alfisri congregantur. Sam. Conf. Meid. 23, 274.

٤٢٤ جَمِيعُ أَمْرِ ٱلدُّنْيَا فِي أَرْبَعِ خِصَالٍ العِلْمِ والحِلْمِ والعَفَافِ والعَدَالَةِ

424. Tota res hujus mundi quatuor proprietatibus nititur, doctrina, mansuetudine, morum castitate et justitia. A.

٤٢٥ جَمَلٌ تُرْكُمَانِيّ هَاجَ وَوَقَفَ

425. Camelus Turcomanicus, impetum fecit et stetit. D.

٤٢٦ الجَمَلُ لو تَطَلَّعَ الى حَدَبَتِهِ كان وَقَعَ انْقَصَفَتْ رَقَبَتُهُ

426. Camelus si gibbum suum respexisset, procidens collum suum fregisset. D.

٤٢٧ جَمَالُ الإِنْسَانِ فى الحِلْمِ

427. Hominis pulchritudo in mansuetudine cernitur. A.

٤٢٨ جَمَالُ الخُلْقِ أَبْهَى مِنْ جَمَالِ الخَلْقِ

428. Pulchritudo indolis praestantior est quam formae pulchritudo. B.

٤٢٩ جَمالُ الرَّجُلِ فَصاحَةُ لِسانِهِ

429. Viri pulchritudo est linguae suae facundia. B.

٤٣٠ اجْمَلُ مِنَ البَدْرِ

430. Pulchrior quam plena luna. Sam. Schar.

٤٣١ مَنْ أَجْمَلَ قِيلًا سَمِعَ جَمِيلًا

431. Qui pulchra verba profert, pulchra verba audit. A.

٤٣٢ جَنَّةٌ حُفَّتْ بِٱلْمَكارِمِ

432. Paradisus factis generosis circumdatus est. D.

٤٣٣ الجَنَّةُ دارُ الأَسْخِياءِ

433. Paradisus generosorum domus est. B.

٤٣٤ الجُنُونُ فُنُونٌ

434. Insania varia est. D. Conf. Meid. 6, 29. vers.

٤٣٥ المَجْنُونُ أَعْرَفُ بِشَانِ نَفْسِهِ مِنَ العاقِلِ بِشُؤُونِ ٱلنَّاسِ

435. Insanus suam conditionem melius novit, quam prudens hominum conditionem. Schar.

٤٣٦ اَلْمَجْنُونُ بلا دُفٍّ يَرْقُصُ

436. Insanus sine tympano saltat. G.

٤٣٧ تَجَنَّبْ ثَلاثَةً لِتَتَخَلَّصَ مِنْ ثَلاثَةٍ تَجَنَّبِ الحَسَدَ لِتَتَخَلَّصَ مِنَ الحُزْنِ ولا تُجَالِسْ خَسِيسًا لِتَسْلَمَ مِنَ المَلامَةِ ولا تَهْتَمَّ بِجَمْعِ المَالِ لِتَسْلَمَ مِنْ مُعَادَاةِ النَّاسِ

437. Tres res evita, ut a tribus liber sis: Evita invidiam, ut a tristitia liber sis; ne cum ignobili sede, ut a vituperio liber sis; ne in colligendis opibus sollicitus esto, ut ab inimicitia hominum liber sis. A.

٤٣٨ جِنَازَةُ يَهُودِيّ سُكُوت وَهَرْوَلَة

438. Funus Judaei; silentium et celer incessus est. D.

٤٣٩ الجِنَازَةُ حافِلَة والمَيِّت كَلْب

439. Exequiae funeris agmen sunt et mortuus canis est. D.

Vox حافلة idem quod حفيلة designare videtur. In Burckhardtii libro prov. 46. loco hujusce vocis حامية legitur.

٤٤٠ الجِنْسُ الى الجِنْسِ يَميل

440. Genus ad genus se inclinat. A.

٤٤١ الجِنْسُ مَعَ الجِنْسِ

441. Genus cum genere. D.

٤٤٢ لا تَجْنِى يَمِينُكَ على شَمالِكَ

442. Ne dextera tua contra sinistram tuam injustitia utatur! D.

Verti quoque potest: non utitur. تجنى pro تجن est vulgaris scribendi modus.

٤٤٣ هذا جَهْدِى يا عَبْدِى

443. Hoc est studium meum, o serve mi! D.

٤٤٤ اجْهَدْ جَهْدَكَ

444. Diligentià utere! Schar.

٤٤٥ أَجْهَدَ الأَمْرُ

445. Res in terra elata fuit. Schar.

٤٤٦ الاِجْتِهادُ أَرْبَحُ بِضاعَةٍ

446. Diligentia est merx, quae maximum lucrum nobis adfert.

Hortatur proverbium, ut in agendo diligentiam adhibeamus. Sam. Schar.

٤٤٧ جَوْهَرَةٌ فى مَزْبَلَةٍ

447. Unio in fimeto. D.

٤٤٨ مَنْ جَهِلَ شَيْءً فَقَدْ عاداه

448. Qui rem ignorat, ei adversatur. D.

٤٤٩ مَنْ جَهِلَ قَدْرَ نَفْسِهِ كانَ بِقَدْرِ غَيْرِهِ أَجْهَلُ

449. Qui valorem suum ignorat, aliorum valorem magis ignorat. D.

٤٥٠ جَهْلُ ٱلشَّبَابِ مَعْذُورٌ وَعِلْمُهُمْ مَحْقُورٌ

450. Ignorantia adolescentum excusata et eorum doctrina despecta est. D.

٤٥١ لولا جَهلُ الجاهل لم يُعْرَف اللَّبيبُ العاقل

451. Si ignorantia ignorantis non esset, cordatus, prudens notus non esset. D.

In codice G. voces جهل et اللبيب omissae sunt.

٤٥٢ الجَهْلُ شَرُّ الأَصْحَاب

452. Ignorantia pessima socia est. A.

٤٥٣ الجَهْلُ مَطِيَّة مَنْ رَكِبَهَا ذَلَّ ومَنْ صَحِبَهَا ضَلّ

453. Ignorantia jumentum est, quo qui vehitur, vilis est; qua qui tanquam socia utitur, errat. A.

٤٥٤ الجاهِلُ لا يُبْصِر مِنْ أَينَ تَنْبه سِهامُ القَدَر

454. Insipidus non videt, unde ad eum sagittae decretorum divinorum veniant. A.

٤٥٥ الجاهل يبغض مَنْ يُوَبِّخه ولا يَذْهَب الى الحُكَمَاء

455. Insipidus reprehensorem odit et ad sapientes non accedit G.

Salomoni tribuitur. Conf. Salom. Prov. 15, 12.

٤٥٦ الجاهِلُ يَطْلُبُ المالَ والعاقِلُ يطْلُبُ الكَمال

456. Insipidus opes petit et prudens perfectionem G.

٤٥٧ الجاهل يعجل بكلامه والحكيم يتمهّل ويتأخّر

457. Insipidus in sermone suo festinat; sed sapiens cunctatur et retardat G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 29, 11.

٤٥٨ جئت الاقرع بيؤانسنى كشف قرعته وفزّعنى

458. Transii ad calvum, ut mecum consuetudinem iniret. Calvitiem suam retexit et timore me implevit D.

٤٥٩ من يجاوب كلاما قبل ان يسمع فذاك احمق ومستوجب الخزى

459. Qui responsum dat, antequam audit, is stultus est et ludibrium meretur. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 18, 13.

٤٦٠ الأجوبة الليّنة تكسر الغضب

460. Responsa lenia iram frangunt G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 15, 1. Sic in codice Gott. sed cum sequentibus verbis والكلمة القاسية تهيّج الرجز „et verbum durum poenam (s. iram) excitat", in unum proverbium conjungendum est.

٤٦١ من جاد بماله فقد جاد بنفسه

461. Qui opibus suis liberalis est, is anima sua liberalis est D.

٤٦٢ مَنْ لا يَجُود لَكَ مَا يَجُود لِغَيْرِك

462. Qui liberalis in te non est, is in alios liberalis non est. D.

٤٦٣ جُدْ بالكَثِيرِ وَٱقْنَعْ بالقَلِيل

463. Liberalis sis multo et contentus sis pauco! D.

٤٦٤ جُدْ بِمَا تَجِد

464. Liberalis esto in iis rebus, quas invenis! A.

٤٦٥ أَنْتَ أَجَدْتَ طَبْخَهُ فَٱحْسُ وذُقْ

465. Tu id bene coxisti; sorbe igitur et gusta!

Verbis hisce is utitur, qui ob alterius calamitatem, quam ille sibi paravit, laetatur. Sch. Conf. Meid. 6, 82.

٤٦٦ لا جُود إِلَّا مَوْجُود

466. Non est liberalitas nisi in eo, quod exsistit. D.

٤٦٧ الجَوَادُ بِعَرَقِهِ يَجْرِى

467. Equus generosus, non obstante sudore, currit. G.

٤٦٨ الجَوَادُ يأْكُل مالَهُ والبَخِيل يُؤْكَل مالُه

468. Generosus opes suas edit et avari opes eduntur. D.

٤٦٩ جَودَةُ ٱلْكَلَامِ فى الإِخْتِصَار

469. Praestantia sermonis in brevitate est. A. B. D.

٤٧٠ . جَارُ البَخِيلِ فِى المَفَازَة هَالِك

470. Vicinus avari in deserto perit. D.

٤٧١ جَارُكَ الفَقِيرُ يُفْقِرُكَ ومَا يَسْتَغْنِى

471. Vicinus tuus pauper pauperem te reddet et dives non fiet. D.

٤٧٢ يا جَارِى أَنْتَ فِى دَارِكَ وانَا فِى دارى

472. O vicine mi! tu in domo tua es et ego in domo mea sum. D.

In codice G. فى حالك „in statu tuo" et فى حالى „in statu meo" legitur.

٤٧٣ يا جَارَنَا اخْرِى عَلَيْنَا نُرِيدُ أَنْ نَغْتَسِلَ

473. O vicine mi! Caca super nos, nos lavare volumus. D.

٤٧٤ جَوْزٌ مَعْدُودٌ فى جِرَابٍ مَرْبُوطٍ

474. Nuces numeratae in sacco ligato. D.

٤٧٥ كَمُجِيبِ المِلْحِ الى بارق

475. Sicut is, qui ad montem Barak sal mittit.

Barak nomen montis in Arabia felici, sale abundandantis est. Rem is inutilem agit. Conf. Meid. 22, 100. Sch.

٤٧٦ الجُوعُ يُرْضِى الأَسَدَ بالجِيَفِ

476. Fames efficit, ut leo cadaveribus contentus sit. B.

٤٧٧ لا يَجُوعُ الذِّئْبُ ولا يُفْنَى الغَنَم

477. Lupus non esurit et oves non perdit.

I. e. Dum lupus non esurit, oves non perdit. D.

٤٧٨ أَجِعْ كَلْبَكَ يَتْبَعْكَ

478. Si canem tuum fame adfligis, te sequitur.

De vili adhibetur, qui oppressus obsequium praestat. Sam. Schar. conf. Meid. 6, 44. 12, 25.

٤٧٩ جَوْلَةُ البَاطِلِ ساعَة

479. Impetus strenui momentum est. D.

٤٨٠ جَاءَ بِالحَظِرِ الرَّطْبِ

480. Multa pecora (vel) multos homines adduxit vel mendacium aliis ingratum et non probatum protulit D.

٤٨١ جَاءَ بِالدَّرْدَبِيسِ

481. Infortunium adduxit. Sam.

٤٨٢ جَاءَ بِالدَّهَارِيسِ

482. Infortunium adduxit. Sam.

٤٨٣ جَاءَ بِالدَّرْبِيَّا

483. Infortunium adduxit. Sam.

٤٨٤ جَاءَ بِالسِّلْتِمِ

484. Infortunium adduxit. Sam.

٤٨٥ جاء بالطُّلَاطِلِ

485. Morbum incurabilem (infortunium) adduxit. S.
Dicitur quoque بالدّلاطلة.

٤٨٦ جَاء بالعَنْقَفِير

486. Infortunium adduxit. Sam.

٤٨٧ جاء بِأمّ الفَلْق

487. Infortunium adduxit Sam.

٤٨٨ جاء بالفَلِيقَة

488. Infortunium adduxit. Sam.

٤٨٩ جاء بالقِنْطِر

489. Infortunium adduxit. Sam.

٤٩٠ جَاء بالنّبْطل

490 Infortunium adduxit. Sam.

٤٩١ جاء بأمّ حَبَوْكَرَى

491. Infortunium magnum adduxit. Sam.

٤٩٢ جَاء برغيف صَارَ حَرِيف

492. Adtulit libum, socius factus est. D.

٤٩٣ جاء بَعْدَ الهِيَاط والمِيَاط

493. Venit post tumultum et increpationem.
Dicitur quoque بعد الهيط والميط Sam.

٤٩٤ جاء بِعَايِرَةِ العَيْن

494. Rem oculum laedentem adduxit. Sam. Conf. Meid. 5, 139.

۴۹۵ جاء يَدْخل خَرَجَ

495. Venit, ut intraret; sed exivit. D.

۴۹۶ جاء يكحّله عمّاه

496. Venit, ut ejus oculis collyrium illineret; sed eum obcaecavit. D.

۴۹۷ جاءك السَّعْدُ مِثْلَ الرَّعْد

497. Fortuna ad te sicut tonitru venit. D.

۴۹۸ اذا جَاء موسى بَطَلَ السِّحْرِ والسّاحِر

498. Quum Moses venit, incantatio et incantantores irriti sunt. D.

In codice G. post موسى addita sunt verba et والقى العصا „et projecit baculum".

۴۹۹ جاءنا يجدّ نَخلَنا انما النخلُ لِمن أبّره

499. Venit ad nos amputans (spinas) palmarum nostrarum; palmae non nisi ei sunt, qui eas fecundavit.

Haec verba dixit vir e gente Ahdi b. Alnidjar Medinae, quum virum e gente Tobbah in palmam adscendentem occidisset. Factum est tempore Ohaihahi ante Mohammedem (Cit. Alaghani).

۵۰۰ اذا جَاء النَّصّ بَطَلَ القياس

500. Quum res omnino evidens est, ratiocinatio irrita est. D.

٥٠١ اذا جاء الوَرْد راحَ البَرْد

501. Quum rosa venit, frigus abit. D.

٥٠٢ مَنْ جاء ما أبْطَى

502. Qui venit, non cunctatur. D.

٥٠٣ جاءتْ جَنادِعُه

503. Venerunt ejus scarabaei nigri.

Cod. Abu-Ohb. I. e. vicissitudines fortunae et calamitatis initia. In Djeuharii opere رايت جنادع الشر legitur. Conf. lex. m. s. v. جندع.

٥٠٤ مَنْ جاءهُ شى فَرَدَّهُ العَنُوا ابوه مع جَدّه

504. Qui rem ad ipsum venientem rejicit, ejus patri simul et avo maledicite! D.

٥٠٥ مَنْ جاءنَا فَهُوَ حَبِيب لَنا ومَنْ صَدَّ عَنّا فهو لنا صاحب

505. Qui ad nos venit, is amatus nobis est et qui a nobis se avertit, is socius nobis est. D.

٥٠٦ لا يَجِى مِنْ خَلّة عَصِيدَة

506. Ex aceto pulmentum non paratur. D.

٥٠٧ ما يَجِى مِنَ ٱلمَلِيح إلاَّ مَلِيح

507. Ex pulchro nonnisi pulcher provenit. G.

الّذى ما يجى بعصاة موسى يجى بعصاة فرعون ٥٠٨

508. Qui Mosis baculum non adfert, is Pharaonis baculum adfert. G.

جى من حيث وليس ٥٠٩

509. Adduc id e loco, ubi est et non est. i. e. omnimodo.

Vulgus proverbio utitur. Cod. Abu-Olib.

جئنا نعرّى القوم رجعنا العرايا ٥١٠

510. Venimus, ut gentem denudaremus; sed nudi rediimus. D.

جيدين ما يختلفوا ٥١١

511. Duo praestantes non dissentiunt. D.

جيفة لا تعكّر بحر ٥١٢

512. Cadaver mare turbidum non reddit. D.

من حبّ قرد عبده وراح معه الى بلده ٥١٣

513. Qui simium amat, ei servit et cum eo in ejus terram abit. D.

In Rostgardii libro Nr. 476 sic legitur: من حب عبدا عبده ولحقه الى بلده „Qui servum amat, adorat eum et sequitur eum in regionem ejus.“ Est formula, qua excusant nimium amorem erga personas minus pulchras.

من حبّ نفسه بغضته الناس ٥١٤

514. Qui se ipsum amat, eum homines odio habent. D.

٥١٥ مَنْ حَبَّكَ سَبَّكَ

515. Qui te amat, te objurgat. D.

٥١٦ حَبَّنِى بالغَضَبِ

516. Amavit me cum ira.

Sic in codice Par. In codice Diez. بالغصب „cum violentia“ legitur.

٥١٧ مَنْ أَحَبَّ ان يَقْوَى على الحِكْمَة فلا يملك نَفْسَه للنِّسَاء

517. Qui in sapientia confirmari vult, ne mulieribus se ipsum submittat. D.

٥١٨ مَنْ أَحَبَّ شَى فَقَدْ عَمِلَه وأَكْثر ذِكْرَه

518. Qui rem amat, is eam peragit ejusque multam mentionem facit. D.

Idem proverbium paulo aliter Meid. 24, 52, legitur.

٥١٩ مَنْ أَحَبَّ أَفْخَاذَ الخَيْلِ أَفْلَحَ وَمَنْ احَبَّ أَفْخَاذَ النِّسَاء لَمْ يُفْلِحْ

519. Qui femora equorum amat, prosper est et qui femora mulierum amat, prosper non est. D.

In codice Par. duo proverbia sunt.

٥٢٠ مَنْ أَحَبَّكَ أَطْعَمَكَ وَمَنْ بَغَضَكَ أَحْرَمَكَ

520. Qui te amat, cibum tibi dat et qui te odio habet, tibi eum denegat. D.

٥٢١ مَنْ أَحَبَّكَ نَهَاكَ وَمَنْ بَغَضَكَ أَغْرَاكَ

521. Qui te amat, is tibi interdicit et qui odio te habet, is te instigat. D.

Sic in codice Par., in quo proverbium in duas partes separatum est. In codice Diez. اغواك „in errorem inducit" legitur.

٥٢٢ كما تُحِبُّ أَنْ يَفْعَلَ أَخُوكَ بِكَ فَافْعَلْ بِهِ

522. Quemadmodum cupis, ut frater tuus erga te agat, eodem modo erga eum age! A.

٥٢٣ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يَقْبَلَ النَّاسُ أَمْرَكَ يَنْبَغِي لَكَ
أَنْ تَقْبَلَ أَمْرَ النَّاسِ

523. Ut cupis homines rem tuam admittere, sic te decet hominum rem admittere A.

In apographo امر العقل est, pro quo ex conjectura امر الناس scripsi.

٥٢٤ حُبُّ الدُّنْيَا وَالْمَالِ رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ

524. Amor mundi divitiarumque cujuslibet peccati principium est. D.

٥٢٥ لَوْلَا حُبُّ الْوَطَنِ لَكَانَ خَرِبَ الْبَلَدُ السُّوءُ

525. Si amor patriae non esset, terra prava desolata esset. D.

٥٢٦ حُبًّا وكَرامَةً

526. Hydriam ejusque operculum (tibi dabo).

I. e. Omnia tibi concedo. Confer. libr. meum Selecta ex historia Halebi p. 82.

٥٢٧ الحُبُّ أعمى

527. Amor caecus est. Schar.

Conf. Meid. 6, 22.

٥٢٨ لا مَحَبَّة بَعْدَ بُوس ولا عِطْر بعد عَرُوس

528. Non est amor post miseriam et non aroma post Ahrusum. D.

De posteriore proverbii parte conf. Meid. 23, 269.

٥٢٩ مَحَبَّة بلا حَبَّة ما تَسْوَى حَبَّة

529. Amor sine re animata granum unum non valet D.

In codice Diez. loco vocis حبة legitur حبه.

٥٣٠ المَحَبَّة مُكِبَّة والعاشِقُ أعْمَى

530. Amor in terram prosternit et amans caecus est. D.

٥٣١ ما عِنْدَ المَحْبُوب إلَّا الهَاجِر

531. Apud amatum nonnisi praestans res est. D.

٥٣٢ مَنْ حَبَسَ الدَّراهِمَ كانَ لَها ومَنْ أنفقها كانَتْ لَهُ

532. Qui pecuniam apud se retinet, pecuniae submissus est et qui eum erogat, ei pecunia commodo est. A.

٥٣٣ لا تَحْبِسِ الطَّاوُوسَ والحَمَامَةَ جملةً

533. Ne pavonem columbamque simul incarcera! D.

٥٣٤ حَبْسُ المَوْجُودِ سُوءُ الظَّنِّ بالمَعْبُودِ

534. Retinere rem (ne alii ea utantur), quae reperitur, prava opinio de Deo est. D.

٥٣٥ بَعْدَ ما حَبِلَتْ سَكَرَتِ البَابَ

535. Posteaquam praegnans facta erat, portam clausit.

Hoc in proverbio voci سكر significatio hebraici sagar vel sacar tribuenda est.

٥٣٦ حَبْلُ لِيفٍ وجَهَازٌ ضَعِيفٌ

536. Funis e fibris palmae et apparatus infirmus D.

In codice Par. حبال legitur. conf. Meid. 6, 227.

٥٣٦ حَبْلُكَ على غَارِبِكَ

537. Funis tuus super dorso tuo.

A camelo desumtum voluntatem esse liberam significat, ut quo velit incedere possit. Kam. Har. p. 33.

٥٣٨ يا حَابِلُ اذْكُرْ حَلًّا

538. O ligans, solvendi memor sis!

Initio operis de fine cogita! Kam. conf. يا رابط.

٥٣٩ اذَا حَجَّ جارُكَ غَيِّرْ بَابَ دارِكَ

539. Quum vicinus tuus Meccam iter facit, portam domus tuae muta! D.

٥٤٠. اذا حَجَّ حَجَّتَيْن بِيعْهَا بِالدَّيْن

540. Quum duabus vicibus Meccam iter facit, ob debitum eam (domum) vende!

Vox بيعها loco vocis دبها esse et proverbium cum praecedente conjugendum videtur. D.

٥٤١ حَتَّى يَحُجَّ البُرْغوث

541. Donec pulex Meccam iter facit. D.

٥٤٢ الحَاجّ أَسْمِعْتَ

542. Meccam proficiscenti rem narrasti.

Qui Meccam proficiscenti rem narravit, eam multis narravit, quippe quum ille in itinere multis occurrat, qui in omnes terrae regiones disperguntur. De secretis vulgatis adhibetur. Sam. Schar.

٥٤٣ والحَاجُّ وَالدَّاجُّ

543. Meccam proficiscens et mercaturae faciendae causa exiens.

Dicitur ما حج ولكنه دج „Meccam iter non fecit; sed mercaturae faciendae causa exiit“ Alii dicunt, voce الداج jumentorum locatorem significari Schar. Sed traditionis verba sunt: هولاء الداج وليسوا بالحاج

٥٤٤ حُجَّةُ القَحْبَة خَرَاهَا

544. Argumentum contra feminam corruptum ventrem habentem ejus merda est. D.

٥٤٥ حَدَّادِ حَدِّيه

545. O impediens! eum impedi!

Arabes verbis de eo utuntur, qui cuidam supervenit et quem aegre ferunt. Sam.

٥٤٦ أَحَدُّ مِنْ ضِرْسٍ

546. Acutior quam dens molaris. Sam. Schar.

٥٤٧ يَحْدُثُ مِنْ بَعْدِ الأُمُورِ أُمُورُ

547. Post res proveniunt res. D.

٥٤٨ اَلْحَدِيثُ مِنْ فِضَّةٍ وَالسُّكُوتُ مِنْ ذَهَبٍ

548. Narratio argentea, silentium vero aureum est. D.

٥٤٩ نِعْمَ الْمُحَدِّثُ الدَّفْتَرُ

549. Optimus narrator codex est. D.

٥٥٠ مُحَادَثَةُ الإِخْوَانِ أَلَذُّ مِنْ مُغَازَلَةِ الْغِزْلَانِ وَأَبْهَجُ
مِنْ حَرَكَاتِ الرَّاحِ بَيْنَ الرَّيْحَانِ

550. Colloqui cum fratribus majorem voluptatem parat, quam jocari cum pulchris puellis et pulchrius est, quam motus manuum inter herbas odoratas. A.

٥٥١ إِحْدَى بَنَاتِ طَبَقٍ

551. Una filiorum temporis.

I. e. infortunium. Verba Lokmano Ahditae tribuuntur. Dj. Schar.

٥٥٢ إِحْذَرْ إِذَا احْمَرَّتْ حَمَالِيقُهُ

552. Cave quum ejus interiores ciliorum partes rubrae sunt!

Cave inimicum, quando iratus est. Sam. Schar.

٥٥٣ إِحْذَرْ تَسْلَمْ

553. Si caves, incolumis eris.

Ut caveamus, proverbium nos hortatur. Schar.

٥٥٤ احْذَرُوا مِمَّنْ لا يُرْجَى خَيْرُهُ ولا يُؤْمَنُ شَرُّهُ

554. Cavete eum, cujus bonum non speratur et a cujus noxa nemo securus est. D.

٥٥٥ أَحْذَرُ مِنْ عَقْعَقٍ

555. Cautior quam pica. Sam. Schar.

٥٥٦ أَحْذَرُ مِنْ يَدٍ فِي رَحِمٍ

556. Cautior quam manus in utero. Sam. Schar.

٥٥٧ الحَرُّ يُؤْذِي والبَرْدُ يُؤْذِي

557. Calor nocet et frigus nocet. B.

٥٥٨ الحُرُّ فِي كُلِّ زَمَنٍ حُرٌّ

558. Ingenuus omni tempore ingenuus est.

De viro dicitur, quem calamitates non mutant. Sch. conf. Me id. C, 92.

٥٥٩ أَحَرُّ مِنَ المِرْجَلِ

559. Calidior quam olla. Sam. Schar.

٥٦٠ أَحَرُّ مِنَ ٱلنَّارِ

560. Calidior quam ignis. Schar.

٥٦١ الحَرْبُ عَشْوَةٌ

561. Bellum est agendi ratio prudentia carens.

Honain b. Haschram Sahdita ista verba dixisse fertur. Sam. Schar.

٥٦٢ أَحْرِزْ ذَا وَأَبْتَغِي ٱلنَّوَافِلَا

562. Custodio hoc et dona desidero.

Versus est metrum Redjes habens. Loco vocis احرز legitur وا حرزا „Eheu, portio custodita!" et يا حرزتي „O optima pars mea!" Sensus est: rebus, quas volui, potitus sum et plura peto. Proverbium in augendis opibus et quaestu adhibetur. Sam. Schar.

٥٦٣ أَحْرَسُ مِنْ خِنْزِيرٍ

563. Magis custodiens quam porcus. Sam. Schar.

٥٦٤ اِحْتَرِسْ مِنْ تَدْبِيرِكَ عَلَى عَدُوِّكَ كَٱحْتِرَاسِ مِنْ تَدْبِيرِهِ عَلَيْكَ

564. Cave prudentiam, qua contra inimicum uteris, sicut ei prudentia cavenda est, qua in rebus contra te utitur. A.

٥٦٥ اِحْتَرِسْ مِنْ عَدُوِّكَ مَرَّةً وَمِنْ صَدِيقِكَ أَلْفَ مَرَّةٍ لِأَنَّ رُبَّمَا قُلِبَ ٱلصَّدِيقُ وَصَارَ أَوْلَى بِالْمَضَرَّةِ

565. Ab inimico tuo semel cave; sed ab amico tuo millies, fieri enim potest, ut amicus tuus convertatur et ad noxam inferendam magis aptus fiat. G.

٥٦٦ الحِرْصُ مِفْتَاحُ ٱلتَّعَبِ وَمَطِيَّةُ النَّصَبِ

566. Aviditas clavis fatigationis et jumentum molestiae est.

In codice Ber. post النصب vox مشققة legitur, quae superflua ex proverbio omisso originem duxisse videtur.

٥٦٧ الحِرْصُ مِفْتَاحُ الذُّلِّ والحِقْدُ مِفْتَاحُ العَدَاوَةِ واتِّبَاعُ الشَّهْوَةِ مِفْتَاحُ النَّدَامَةِ والقَنَاعَةُ مِفْتَاحُ الرَّاحَةِ

567. Aviditas clavis vilitatis, odium clavis inimicitiae, sequi cupiditatem clavis poenitentiae, paucis contentum esse, clavis tranquillitatis est. A.

٥٦٨ أَحْرَصُ مِنْ خِنْزِيرٍ

568. Avidior quam porcus. Schar.

٥٦٩ أَحْرَصُ مِنْ ذِئْبٍ

569. Avidior quam lupus. Sam. Schar.

٥٧٠ حِرْفَةُ المَرْءِ كَنْزُهُ

570. Ars viri thesaurus est. B.

٥٧١ مَنْ لم يَحْتَرِفْ لم يَعْتَلِفْ

571. Qui artem non exercet, is cibum non invenit. D.

٥٧٢ بَيْنَمَا تَتَحَرَّكُ فَطِيمَةُ يَفُوتُهَا سُوقُ الغَزْلِ

572. Intereadum Fathimah se movet, forum filorum gossopinorum eam fugit. D.

٥٧٣ حَرَكَةُ الإِدْبَارِ سَرِيعَةٌ

573. Motus infortunii (recessus) celer est. D.

٥٧٤ حَرَكَةُ الإِقْبَالِ بَطِيئَةٌ

574. Motus fortunae (praecessus) tardus est. D.

Fortasse hoc cum praecedente conjungendum est.

٥٧٥ حَرَكَاتُ العُيُونِ تَدُلُّ عَلَى مَا فِي القُلُوبِ

575. Motus oculorum id, quod in animis est, ostendit. D.

٥٧٦ حَرِّكِ الأَرْطَالَ وَلَا تَقْعُدْ بَطَّالِ

576. Move libras et ne sede otiosus! D.

٥٧٧ حَرِّكْ لَحْيَيْكَ تَطْرَبْ مَعِدَتَكَ

577. Move maxillas tuas, ut stomachus tuus laetus sit!

Idem significat, quod Meid. 3, 45. Sam.

٥٧٨ لَا تُحَرِّكِ النَّارَ بِالسِّكِّينِ

578. Ne ignem cultro moveas! D.

٥٧٩ مَنْ حَرَمَ العَدْلَ فلا خَيْرَ له

579. Qui justitiam prohibet, ei bonum non est. A.

Enunciari quoque potest in passivo „Qui a justitia prohibetur."

٥٨٠ حُرِّمَ الوَفَاءُ على مَنْ لا أَصْلَ له

580. Fides ei non est, cui nobilitas generis non est. A.

٥٨١ حَرَامٌ عَلَيْنَا وَإِنْ حَظِينَا بِمُقْبِل

581. Illicitum nobis est et si fortuna favente potimur. D.

حظينا a radice حظ derivo.

٥٨٢ حِرْمَانُ الصَّبْرِ فى المُصِيبَةِ أَشَدُّ مِنَ المُصِيبَة

582. Patientia carere in calamitate gravius est malum, quam calamitas. B.

٥٨٣ الحَرَامِيَّةُ يَصِيحُوا على أَصْحَابِ البُيُوتِ

583. Impii (latrones) contra domorum possessores clamant. D.

٥٨٤ حَزْقُ عَيْرٍ

584. Peditus asini.

De re nihili adhibetur. Sam.

٥٨٥ الحَازِمُ مَنْ حَفَظَ ما فى يَدِهِ ولَمْ يُوخِرْ شُغْلَ يَوْمِهِ لِغَدِهِ

585. Providus is est, qui id, quod possidet, servat

et rem hodie peragendam in crastinum diem non differt. A.

٥٨٦ أَحْزَمُ الفَرِيقَيْنِ ٱلرَّكِينِ

586. Cautissimus utriusque agminis certo sciens est. Sch. De voce الركين dubito.

٥٨٧ أَحْزَمُ مِنْ سِنَانٍ

587. Cautior quam Sinanus. Sam. Schar. conf. Meid. 6, 165.

٥٨٨ أَحْزَمُ مِنْ فَرْخِ ٱلطَّايِرِ

588. Cautior quam pullus avis. Sam. Schar. conf. Meid. 6, 165.

٥٨٩ أَحْزَمُ من قِرِلّى

589. Cautior quam avis Kirilla. Sam. Schar. conf. Meid. 6, 203.

٥٩٠ انْ حَزِنْتَ عَلَى ما فَاتَ فَاحْزَنْ على ما لَمْ يَأْتِ

590. Si tristis es ob res, quae effugit, tum tristis esto ob rem, quae non accidit! Schar.

٥٩١ حُزْنُ امْرِءٍ على ما فاتَ جَهْلٌ

591. Tristitia viri ob id, quod effugit, ignorantia est. B.

٥٩٢ حَزِينَةٌ وَوَاعِيَةٌ

592. Tristitia adfecta et memoria tenens. D.

٥٩٣ حَسْبُكَ أَنْ تُعَامِلَ فَقِيهَ الذى له يَكْتُبُه والذى عَلَيْهِ يُمَحِّيه

593. Tibi sufficit commercium habere cum jurisconsulto. Quod pro ipso est, scribit, quod contra ipsum est, delet. D.

٥٩٤ مَنْ لم يَحْسِبِ العَوَاقِبَ ما الدَّهْرُ له بِصَاحِبِ

494. Qui de rerum fine non cogitat, ei tempus (fortuna) socius non est. D.

In codice Par. legitur: ما له فى الدهر بصاحب „ei in tempore socius non est."

٥٩٥ يِبِيَحْسِب الفِرَاءَ نَسِيجَ

595. Vestes pelliceas textas esse putat. D.

٥٩٦ يِبِيَحْسِب مِنَ الأَقْرَعِ شَعْرٍ ومِنَ الحَافِى نَعْل

596. Putat in calvo crines et in nudipede calceum esse. D.

٥٩٧ ما حَسَدْنَاكُمْ عَلَى الشَّوِىّ وَالرِّقَاق تَحْسِدُونا أَنْتُمْ على النَّوم فى الزِّقَاق

597. Vobis carnes tostas et placentas non invidimus, vos autem nobis somnum in plateis invidetis. D.

In codice G. legimus لم احسدك على السمان والرقاق تحسدنى على النومات بالصقاق

٥٩٨ لَا تَحْسِدْنِى عَلَى رِزْقِى . لِئَلَّا يَضِيعُ رِزْقُكَ وَرِزْقِي

598. Ne mihi victum quotidianum invide, ne et tuus et meus victus quotidianus pereat. G.

٥٩٩ اَلْحَسَدُ حَسَكٌ مَنْ تَعَلَّقَ بِهِ هَلَكَ

599. Invidia planta Hasac (tribulus) est, cui adhaeret, is perit. D.

٦٠٠ اَلْحَسَدُ كَصُدَاعِ ٱلْحَدِيدِ لَا يَزَالُ بِهِ حَتَّى يَأْكُلَهُ

600. Invidia ferrugini ferri similis est, quae id perdere nunquam cessat. A.

٦٠١ اَلْحَسَدُ وَٱلنِّفَاقُ وَٱلْكَذِبُ أَثَافِي ٱلذُّلِّ

601. Invidia, hypocrisis et mendacium tripodes vilitatis sunt. B.

٦٠٢ اَلْحَاسِدُ مُغْتَاظٌ عَلَى مَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ

602. Invidus ei iratus est, cui crimen non est. B.

٦٠٣ اَلْحَاسِدُ يَفْرَحُ بِزَلَّتِكَ وَيُعَيِّبُ صَوَابَكَ

603. Invidus ob lapsum tuum laetatur et rectum tuum vituperat. B.

٦٠٤ لَحَسَنٌ مَا أَرْضَعْتِ إِنْ لَمْ تُرَشِّفِي

604. Profecto! pulchrum esset id, quod lactandum dedisti, si duobus labiis non sugeres.

De eo dicitur, quem beneficia in alios conferentem metuunt, ne malefaciendo beneficium corrumpat. Sam.

٦٠٥ مَنْ حَسُنَ خُلْقُهُ راحَ وَٱسْتَراحَ

605. Cujus natura pulchra est, is quietem dat et quietem percipit. D.

٦٠٦ مَنْ حَسُنَتْ سِيَاسَتُهُ دامَتْ رِياسَتُهُ

606. Cujus regendi modus pulcher est, ejus imperium durabit. A.

٦٠٧ ما أَحْسَنَ العِلْمَ لَوْلا أَنَّهُ غالِى ولَيْسَ يُوجَدُ العِلْمُ ان يَنْبَاعَ بِٱلْمَالِ

607. Quam pulchra esset scientia, nisi cari pretii esset et scientia non invenitur, quae opibus vendatur. D.

٦٠٨ أَحْسِنْ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُحْسَنَ إِلَيْكَ

608. Benefac si optas, ut alii tibi benefaciant! G.

٦٠٩ أَحْسِنْ الى من تَمْلِكُهُ يُحْسِنْ اليك من يَمْلِكُكَ

609. Si erga eum, qui in tua potestate est, pulchre agis, erga te is, in cujus postate tu es, pulchre aget. A.

٦١٠ أَحسِنْ لِمَنْ شِئْتَ كُنْتَ أَمِيرَهُ وٱسْتَغْنِ عَنْ مَنْ شِئْتَ تَكُنْ نَظِيرَهُ وسَلْ مَنْ شِئْتَ تَكُنْ أَسِيرَهُ

610. Cui benefecisti, ejus princeps tu es; quo ca-

rere potes, ejus aequalis tu es; quem rogas, ejus captivus tu es. A.

٦١١ يحسن بيد ويأسى باخرى

611. Una manu benefacit et altera manu malefacit. D.

ياسى mihi loco vocis يُسِى esse videtur.

٦١٢ مَنْ استحسن قبيحا فقد عمله

612. Qui turpe pulchrum esse putat, id jam peregit. D.

٦١٣ حُسْنُ الأدب يستر قبح النسب

613. Morum pulchritudo generis turpitudinem tegit. B.

٦١٤ حُسْنُ الثناء على الميت خير من سوء الثناء

على الحى

614. Pulchra laus mortuo tributa melior est, quam prava laus vivo. Fakih. Alchol. p. 159. l. 12.

٦١٥ حُسْنُ الخلق غنيمة

615. Pulchritudo formae praeda est. B.

٦١٦ حُسْنُ السؤال نصف العلم وحسن التدبير

نصف العيش وحسن المداراة نصف العقل

616. Pulchritudo interrogandi dimidium doctrinae, pulchra dispositio dimidium vitae et pulchre modo lene tractare dimidium prudentiae est. A.

٦١٧ حُسْنُ الصُّورَة أَوَّلُ السَّعَادَة

617. Pulchritudo formae initium felicitatis est. D.

٦١٨ حُسْنُ المَرْء غَنِيمَة

618. Pulchritudo viri praeda est. B.

٦١٩ اَحْسَنُ الْعِلْمِ ما كان مع العَمَل

619. Optima scientia ea est, quae cum opere conjuncta est. A.

٦٢٠ أَحْسَنُ الْكَلَامِ ما صَدَقَ بِهِ قَايِلُه وَٱنْتَفَعَ بِهِ سَامِعُه

620. Sermo pulcherrimus est, quo loquens verax est et ex quo audiens commodum capit. D.

٦٢١ الإِحْسَانُ يَقْطَع اللِّسَان

621. Beneficium linguam amputat. A.

٦٢٢ لَا إِحْسَان إِلَّا بالتَّمَام

622. Non est beneficium, nisi quum perfectum est. D.

٦٢٣ المُحْسِن مُعَان

623. Benignus adjuvatur (a Deo) Meid. praef. conf. Meid. C. 6, 141.

٦٢٤ كَحَسْوِ الدِّيك

624. Ut sorbitio galli.

De re pauca adhibetur Sam. In Meidanii opere de celeritate. Meid. 24, 238.

٦٢٥ حَصَلَ لَهَا زَوْجٌ قَالَتْ أَعْوَر

625. Conjugem obtigit, dixit ea: Monoculus. D.

٦٢٦ لا يَحْصُلُ العِلْمُ . الّا بِخَمْسِ خِصَالٍ غَرِيزَةٍ صَالِحَةٍ وَعِنَايَةٍ تَامَّةٍ وكِفَايَةٍ قَايِمَةٍ وقَرِيحَةٍ لَطِيفَةٍ ومُعَلِّمٍ مُرْشِدٍ

626. Doctrina nonnisi per quinque res acquiritur: Naturam bonam, studium perfectum, laborem constantem et praeceptorem bene ducentem. A.

٦٢٧ حُصُونُ الرِّجَالِ الخَيْلُ والسِّلَاح

627. Arces virorum equi armaque sunt. D.

٦٢٨ مَنْ حَضَرَ طَعَامًا لم يُدْعى اليه اسْتَحَقَّ الطَّرْدَ

628. Qui apud cibum praesens est, ad quem invitatus non erat, is qui repellatur dignus est. D.

٦٢٩ أَحْضَرُ النَّاسِ جَوَابًا مَنْ لَمْ يَغْضَب

629. Qui non irascitur, in respondendo promtissimus hominum est. Schar.

٦٣٠ أَحْضَرُ عَطَبٍ عَدَمُ أَدَبٍ

630. Qui eruditione caret, in iram vehementem maxime pronus est. Schar.

٦٣١ أَحْضَرُ مِنَ ٱلتُّرَاب

631. Praesentior quam terra. Sam. Schar.

٦٣٢ حُطَّ رَاسَكَ عِنْدَ رَأْسِى

632. Caput tuum apud caput meum demitte! D.

٦٣٣ حُطُّوا أَيْدِيكُمْ عَلَى لِحِيطَان وَقُولُوا حَكَمَ ٱللّٰهُ وَكَان

633. Demittite manus vestras super muros et dicite: Deus decrevit et factum est. D.

٦٣٤ حَطَبَ فى قُطْرٍ بِمِين صاحبِنَا

634. Lignatus est in ligno agollocho dexterae socii nostri. D.

٦٣٥ أَحْطَمُ مِنْ جَرَاد

635. Magis frangens quam locusta. Schar.

٦٣٦ حَظٌّ فِى ٱلسَّحَاب وعَقْل فى التُّراب

636. Fortuna (sors) in nubibus et mens in terra. D.

٦٣٧ حَفَرَ لَه عَافُور شَرِّه

637. Fossam mali sui ei fodit.

Legitur quoque عاثور fossa, quam ad capiendum leonem fodiunt. In eum dicitur, qui socio suo interitum parat. Schar.

٦٣٨ مَنْ حَفَرَ لِأَخِيه جُبّا وَقَعَ فِيه مُنْكَبّا

638. Qui fratri suo puteum profundum (ut in eum cadat) fodit, is pronus concidens in eum irruit. D.

In codice G. legimus من حفر حفرة يسقط بها „Qui foveam fodit, in eam incidit.“ In codice Asselini sic legitur: من حفر بيرا لاخيه وقع فيه „Qui fratri suo puteum fodit, is in eum incidit“ et in altero loco sic: من حفر بئرا لاخيه كان حتفه فيه „Qui fratri suo puteum fodit, ejus mors in eo erit. Conf. Meid. 24, 256 et Rostg. libr. prov. 411.

٦٣٩ حِفْظُكَ لِسِرِّكَ أَوْجَبُ بِهِ مِنْ حِفْظِ غَيْرِكَ لَهُ

639. Quod tu secretum tuum custodis, magis convenit, quam quod alius id custodit. D.

٦٤٠ حِفْظُ الصَّبِيِّ كَوَحْيٍ فِي الْحَجَرِ

640. Memoria pueri scripturae in lapide similis est.

Legitur quoque كوشم et كوشي „ut pictura.“ I. e. ut in lapide incisum non deletur, sic puer rerum non obliviscitur. Sam.

٦٤١ حِفْظُ اللِّسَانِ، رَاحَةُ الْإِنْسَانِ

641. Custodia linguae est quies hominis. D.

٦٤٢ عَلَيْكَ بِالْحِفْظِ دُونَ الْجَمْعِ مِنَ الْكُتُبِ

642. Memoriae operam des non ex libris colligens! A.

٦٤٣ اِحْفَظْ رَأْسَكَ مِنْ عِشْرَةِ لِسَانِكَ

643. Custodi caput tuum a consortio linguae tuae! B.

٦٤٤ مَنْ يَحْفَظْ فَاهُ يَحْفَظْ مِنَ آلضِّيقِ نَفْسَهُ

644. Qui os suum custodit, is se contra calamitatem defendit. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 21, 23.

٦٤٥ الحَقُّ مَغْضَبَةٌ

645. Veritas est irae causa.

Verba haec ei dicuntur, qui, quod in re erga eum verax es, irascitur. Narrant Abu-Dsarrum dixisse: تركنى الحق وما لى صديق „Veritas me reliquit et amicus mihi non est" Schar.

٦٤٦ إِنَّ الحَقَّ إِذا قامَ دَفَعَ الباطِلَ

646. Veritas, quum stat, mendacium repellit. Sch.

٦٤٧ أَحَقُّ النّاسِ بالمَلامَةِ مَنْ مَدَحَ نَفْسَهُ عِنْدَ قَوْمٍ عَرَفُوهُ

647. Vituperio dignissimus est is, qui apud homines eum noscentes se laudat. B.

٦٤٨ يَسْتَحِقُّ التَّفْضِيلَ عَلَى غَيْرِهِ مَنْ لَهُ عِلْمٌ وشَرَفٌ

648. Cui doctrina et nobilitas est, is, qui aliis praeferatur, dignus est. A.

٦٤٩ اسْتَحْقَبَ الغَزْوُ أَصْحابَ البَراذِينِ

649. Incursio hostilis dominos equorum in posteriore sellae parte portavit.

I. e. eos abstulit sicut equo vehens post sellam res, quas portat. Proverbium in rerum angustiis (فى ضيق المخارج) adhibetur. Sam. Schar.

٦٥٠ أَحْقَدُ مِنْ جَمَلٍ

650. Odio plenior quam camelus.

Narrant camelum odium suum per plures annos servare Schar.

٦٥١ لا تَحْقِرْ ضَعِيفًا فى تَقَلُّبِهِ إِنَّ البَعُوضَةَ تُدَمِّى مُقْلَةَ الأَسَدِ

651. Ne debilem in modo, quo se gerit, contemnas, nam culex interiorem oculi partem leonis vulnerat. D.

٦٥٢ مَا حَكَّ ظَهْرِى غَيْرُ ظُفْرِى وما سَعَتْ فى أُمُورِى غَيْرُ رِجْلِى

652. Non fricat dorsum meum nisi unguis meus, et non incedit in rebus meus nisi pes meus. D. Conf. Meid. 24, 39.

٦٥٣ ما يَحُكُّ رأسَكَ إِلَّا أَظْفَارُكَ

653. Nonnisi ungues tui dorsum tuum fricant. D.

In Rostgaardii' libro: ما يحكّ جلدك الا ظفرك „Nonnisi unguis tuus cutem tuam fricat“ legitur.

٦٥٤ تَحَكَّكَتِ العَقْرَبُ بالأَفْعَى

654. Scorpio ad viperam se fricuit.

De viro dicitur, qui ei, cujus malum quod aliis infert, majus est, adversatur. I. e. ejus malo se opposuit Sam. Kam.

٦٥٥ ما فيه حاكّة ولا تاكّة

655. Non est in eo fricans (i. e. dens molaris) et non secans (i. e. dens caninus). Sam.

٦٥٦ مَحَكّ المودّة والإخاء حال الشدّة لا الرخاء

656. Lapis Lydius amoris fraternitatisque status calamitatis est, non status commoditatis. B.

٦٥٧ حاكمك خصمك

657. Judex tuus est adversarius tuus.

Dicitur, si quis eodem tempore judex et adversarius est. Schar.]

٦٥٨ الحكمة تعرف عند المنطق والشجاعة عند الغضب والعفّة عند الشهوة

658. Sapientia in sermone, strenuitas in ira, morum castitas in cupiditatibus cognoscitur. A.

٦٥٩ الحكمة كالعروس تريد البيت خاليا

659. Sapientia sponsae similis est, domum vacuam esse vult. A.

٦٦٠ الحكيم من يظهر فعله وقوله وفكره سواء

660. Sapiens est, cujus factum, verbum et cogitatio aequalia esse apparent. A.

٦٦١ لِلْحَكِيمِ يَسْتُرُ حِكْمَتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ ثِيَابٌ
وَالْجَاهِلُ تَبْدُو عَوْرَتُهُ مِنْ تَحْتِ الثِّيَابِ

661. Sapiens sapientiam suam tegit et si vestibus tectus non est; sed ignorantis pudendum apparet, et si vestibus indutus est. A.

٦٦٢ اذا حَلَّتِ الْمَقَادِيرُ بَطَلَتِ التَّدَابِيرُ

662. Quum res a Deo decretae adveniunt, res a nobis prudenter institutae irritae sunt. A.

٦٦٣ تَحَلَّلْ غِيلُ

683. Exceptionem juramenti tui concede, o Ghile!

Abschamsus ben-Sahd b. Said Manat Haidjomanijjam (s. Haidjomanam) Alahnbarii filiam accedens quum repelleretur, ejus patruus Alharitsus b. Cahb, qui amicum defendere vellet, in pede vulneratus est, ut claudicaret. Quam ob causam pretio sanguinis postulato Ghilanus b. Malic b. Ahmru quominus id solveretur, impedivit dicens:

لا نَعْقِلُ الرِّجْلَ ولا نَدِيهَا
حَتَّى تُرَى دَاهِيَةٌ تُنْسِيهَا
أَوْ يَسْفِ فِي أَعْيُنِنَا سَافِيهَا

„Pedem non expiabimus et ejus pretium non solvemus, donec calamitas apparet, quae eum in oblivionem adducit aut quidam in oculos nostros pulverem spargit.“ Metrum Sarih. est.

Hisce de verbis certior factus Abschamsus suis congregatis in gentem incursionem fecit. In Ghilani autem occisi oculos pulverem sparserunt, ista verba dicentes, quae in proverbii consuetudinem venerunt. Significant, minitantem victum esse. Sam.

٦٦٤ لَأَحْلَأَنَّكَ حَلَاءً غَيْرَ مَرْدُودٍ

664. Contritione non prohibenda te conteram!

Verbs minitantis sunt. Sam.

٦٦٥ حَلَبُ الشَّهْبَا وخُبْزُهَا النَّقِي ورِجَالُهَا لِلْحَرْبِ مَا تَلْتَقِي

665. Oppidum Haleb fulgens ejusque panis candidus est; et ejus viri ad bellum non concurrunt. D.

٦٦٦ أُحْلُبْ وٱشْرَبْ

666. Mulge et bibe!

Sic nonnulli proverbium retulerunt. De re, quae prohibetur, id adhibent. Alii sic ليس كل اوان احلب واشرب „Non quodlibet tempus mulgendum et bibendum dat,“ id quod rectius putatur. Sensus hic est: Non omni tempore camelam invenio, quam mulgeam et cujus lac bibam. Non igitur me eam perdere decet. Schar. conf. Meid. 23, 103.

٦٦٧ هو مَحْلُوس على الدُّبُرِ

667. Is super podice strato tectus est.

De eo adhibetur, qui invitus ad rem adigitur. Sensus est. Is rei adhaeret, quemadmodum stratum dorso. S.

٦٦٨ اذا حَلَقُوا ذَقَنَ جَارِكَ بُلَّ أَنْتَ ذَقَنَكَ

668. Quum vicini tui mentum radunt et tu mentum tuum madefac! D.

٦٦٩ مَنْ حَلُمَ سَادَ وَمَن سَكَتَ سَلِمَ

669. Qui mansuetus est, dominatur et qui tacet, salvus est. A.

In altero loco legitur: من لم يحلم ندم ومن سكت سلم „Qui mansuetus non est, poenitentiam aget et qui tacet, salvus erit.“ A.

٦٧٠ حِلْمُ الإِنْسَانِ عَوْنُهُ

670. Mansuetudo auxilium hominis est. A.

٦٧١ حِلْمُ ٱلرَّجُلِ فِى غَيْرِ وَقْتِهِ جَهْلُ

671. Mansuetudo viri tempore non conveniente insipientia est. D.

٦٧٢ انَّ لِذِى الحِلْمِ قَبْلَ اليَوْمِ مَا تُقْرَعُ العَصَا

672. Viro intelligenti ante hodiernum diem baculus non pulsabatur.

Hoc e versu Almotalammesi desumtum esse dicunt:

لِذِى الحِلْمِ قَبْلَ اليَوْمِ مَا يُقْرَعُ العَصَا وَمَا عُلِّمَ الإِنْسَانُ الَّا لِيَعْلَمَا

Intelligenti ante hunc diem baculus non pulsabatur et homo edoctus non est, nisi ut sciret.“ Metrum Thawil est. Sam. conf. Meid. 1, 146.

٦٧٣ أَحْلَمُ مِنْ سِنَانٍ

673. Mansuetior, quam Sinan. Schar. conf. Meid. 6, 165. adnott.

أَحْلَمُ مِمَّنْ قُرِعَتْ لَهُ العَصَا ٦٧٤

674. Intelligentior quam is cui baculus pulsatus est. Schar. Meid. 1, 146.

حُلْوُ اللِّسَانِ قَلِيلُ الإِحْسَانِ ٦٧٥

675. Dulcis linguae parum benefaciens. D. G.

In Rostgaardii et Burchhardtii libro loco vocis قليل legitur بعيد.

حَلَاوَةُ ٱلدُّنْيَا لِجَاهِلِهَا وَمَرَارَةُ الدُّنْيَا لِمَنْ عَقَلَ ٦٧٦

676. Dulcedo mundi ejus ignoranti est et amaritudo mundi prudenti est. G.

حَلْيُ الرَّجُلِ الأَدَبُ ٦٧٧

677. Cultura animi ornamentum viri est. B.

حَلْيُ النِّسَاءِ ٱلذَّهَبُ ٦٧٨

678. Aurum ornamentum mulierum est. B.

In codice Assel. verbis paulum mutatis hoc cum praecedente conjunctum est.

أَحْلَى مِنَ التَّمْرِ الجَنِيِّ ٦٧٩

679. Dulcior quam dactylus recens.

Dixit poeta Alhothaiah:

وأَحْلَى مِنَ التَّمْرِ الجَنِيِّ وَفِيهِمِ بَسَالَةُ قَيْسٍ إِنْ أُرِيدَ بَسَالُهَا

„Dulcior quam dactylus decerptus et in iis est gentis Kaisi strenuitas, si ejus strenuitas postulatur.“ Metrum Thawîl est.

٦٨٠ أَحْلَى مِنَ ٱلْجَنَى

680. Dulcior quam recentes dactyli. Schar.

٦٨١ أَحْلَى مِنَ ٱلشُّهْدِ

681. Dulcior quam favus mellis.

Dixit poeta Abu-l'Nedjm:

أَحْلَى مِنَ ٱلشُّهْدِ وَمُرٌّ حَنْظَلُهْ فَهْوَ يَسِيلُ شَرْيُهُ وَعَسَلُهْ

Dulcior quam favus mellis et ejus colocynthis amara est. Fluit autem ejus colocynthis et mel.“ Metrum Redjes est.

٦٨٢ أَيْشْ أَحْلَا مِن ٱلْحَلَاوَةِ ٱلصُّلْحِ بَعْدَ ٱلْعَدَاوَةِ

682. Quam (ad verbum: quaenam res?) dulcior quam dulcedo est pax post inimicitiam! D.

٦٨٣ أَيْشْ أَحْلَا مِن ٱلْوَلَدِ وَلَدُ ٱلْوَلَدِ

683. Quam dulcior quam filius est nepos! D.

Legitur quoque: ما احلى من الولد الا ولد الولد

٦٨٤ إِذَا حُمَّ ٱلْقَدَرُ دُمَّ ٱلْبَصَرُ

684. Quum res a Deo decreta est, oculus tegitur (ut res non cernat). Schar. conf. Meid. 1, 48.

٦٨٥ هٰذِيكَ ٱلْحَمَامَةُ طَارَتْ

685. Haec columba volavit. D.

٦٨٦ أَحْمَدُ ٱللّٰهَ وَأَشْكُرُهُ وَهٰذَا قَوْلٌ لَا تَذْكُرُهُ

686. Deum laudo eique gratias ago et hoc est verbum, cujus tu mentionem non facis. D.

٦٨٧ حُمْرَةٌ فِى الوَجْهِ وَلَا مَغْصَةٌ فِى البَطْنِ

687. Rubedo in facie et non tormen in ventre. D.

٦٨٨ حِمَارُ قَصَّارٍ إِنْ جَاعَ شَرِبَ وَإِنْ شَبِعَ شَغِبَ

688. Asinus fullonis, si esurit bibit et si satiatus est, malum infert. D.

٦٨٩ حِمَارٌ مَرْبُوطٌ فِى الشَّمْسِ

689. Asinus in sole ligatus. D.

٦٩٠ لِلْحِمَارُ يَرْتَبِطُ مِنْ رَسَنِهِ وَالإِنْسَانُ مِنْ كَلَامِهِ

690. Asinus ad funem capistri sui ligatur et homo ad sermonem suum. G.

٦٩١ مِنْ حَمِيرِ الحِجَارَةِ الشَّقَاءُ وَالضَّرْبُ

691. Ad asinos lapidum (qui lapidibus portandis destinati sunt) miseria et percussio pertinet. D.

٦٩٢ كَأَحْمَرِ عَادٍ أَوْ كُلَيْبِ وَائِلٍ

692. Ut Ahmar-Ahd aut Colaib-Wajil.

Hoc e versu Hodsailitae desumtum est:

مَنْ كَانَ يَرْجُو الصُّلْحَ فِيهِ فَإِنَّهُ كَأَحْمَرِ عَادٍ أَوْ كُلَيْبٍ لِوَائِلِ

Qui pacem in eo sperat, is ut Ahmar-Ahd aut Colaib genti Wajel est. Metr. Thawil est. p. 162.

Hoc proverbum de infelici, infausto adhibent conf. Meid. 13, 114. 117. Sam.

٦٩٣ حُمُوضَاتُ ٱلطَّعَامِ خَيْرٌ مِنْ حُمُوضَاتِ ٱلْكَلَامِ

693. Acrimonia in cibo melior est, quam acrimonia in sermone. A.

٦٩٤ الحُمْقُ فى الطَّويل صَغيرِ الرَّاس والكَذِبُ فى
القَصير والظُّلْم والزِّناء فى ذى الشَّامَات والحِفْظ فى
العُمْيان وسُوء الخُلْق فى العُرْجان وخِفَّة الرُّوح فى
الحُولان وقِلَّة العَقْل فى الخِصْيان والعَجَلة فى
الصِّبْيان والكَسَل فى المَشايخ والمَكْر فى النِّساء
والرِّياء فى العُلَماء والذُّلّ فى الأَيْتام والحَسَد فى
الجِيرَان والإِسْراف فى الشَّبَاب والحِرْص فى الشُّيوخ

694. Stupiditas in longo, cujus caput parvum est, mendacium in brevi, injustitia et scortatus in iis, qui naevos habent, memoria in caecis, prava naturae indoles in claudis, levitas animi in strabis, parum ingenii in eunuchis, festinantia in pueris, segnities in senibus, perfidia in mulieribus, hypocrisis in doctis, despectus in orphanis, invidia in vicinis, prodigentia in juvenibus, aviditas in doctoribus conspicitur. A.

٦٩٥ الحَمَاقَةُ فى الطّوِيل

695. Stupiditas in longo est. Fakih. Alchol. p. 170. l. 15.

٦٩٦ احْمقِى وتَبِيسى

696. Stupida sis et Tisi!

Verba haec mulieri contumeliae causa dicebantur. De eo quoque adhibentur, qui res nulli rei similes loquitur. Sam. Schar. conf. Meid. 3, 93.

٦٩٧ أَحْمَقُ تَاقٌّ

697. Stupidus fatuus.

Dicitur quoque احمق فاك et احمق فاك تاك cum eadem significatione. Sam.

٦٩٨ أَحْمَقُ مِنَ ٱلحُبَارَى

698. Stupidior quam otis.

Otidem tempore, quo plumas amittat, plures simul abjicere narrant, dum caeterae aves nonnisi unam post alteram abjiciant, otidem quoque, aliis avibus avolantibus ob periculum, suo loco remanere et ob tristitiam mori. In hisce rebus proverbii causam vident. Sam. Schar.

٦٩٩ أَحْمَقُ مِنَ ٱلرِّخْلِ

699. Stupidior quam agna ovis. Sam. Schar.

٧٠٠ أَحْمَقُ مِنَ القَابِضِ عَلَى ٱلْمَاءِ

700. Stultior quam is, qui aquam manu capit.

In Corani Sur. 13, 15 legimus كباسط كفيه الى الماء ليبلغ فاه

„Non aliter quam is qui manus ad aquam extendit, ut eam ad os adducat.“ Dixit poeta:

وَأَصْبَحْتُ مِنْ لَيْلَى ٱلْغَدَاةَ كَقَابِضٍ عَلَى ٱلْمَاءِ لَمْ تَرْجِعْ بِشَيْءٍ أَنَامِلُهْ

Matutino tempore quoad Laitam ei similis eram, qui aquam manu capit, dum ejus digiti nil reportant. Metrum Thawil est. Schar.

٧٠١ أَحْمَقُ ٱلنَّاسِ مَنْ أَنْكَرَ مِنْ غَيْرِهِ مَا هُوَ مُقِيمٌ عَلَيْهِ

701. Stultissimus hominum is est, qui aliorum conditionem ferre non potest, dum ipse eadem utitur. A.

٧٠٢ أَحْمَقُ ٱلنَّاسِ مَنْ يُعِيرُ وَيَسْتَعِيرُ

702. Stultissimus hominum est, qui mutuo dat et mutuatur.

Sic in codice Par. In codice Diez. legitur من يعين ويستعين „qui auxilium fert et auxilium rogat.“

٧٠٣ أَحْمَقُ مِنْ أُمِّ طَرِيقٍ

703. Stupidior quam hyaena. Sam.

٧٠٤ أَحْمَقُ مِنْ أُمِّ عَامِرٍ

704. Stupidior quam hyaena. conf. Meid. 6, 179. 24, 239. Sam. Schar.

٧٠٥ أَحْمَقُ مِنْ حَمَامَةٍ

705. Stupidior quam columba. conf. Meid. 7, 116. S.

٧٠٦ أَحْمَقُ مِنْ شَيْخٍ مَهْوٍ

706. Stultior quam senex gentis Mahw. conf. Meid. 7, 98 Schar.

٧٠٧ أَحْمَقُ من طِرِّيقٍ .

707. Stupidior quam avis Thirrik.

Avis ista quoque كَرَوان appellata, si hominem videt, corpus ad terram deprimit. Homines eam capturi dicunt: اطرق كرا ان النعام فى القرى لن ترى „In terram caput demitte, o Carawan, nam struthiocameli in vicis sunt et tu non conspiceris." Tum vestimento superinjecto sine molestia eam capiunt. Sam. Schar.

٧٠٨ أَحْمَقُ مِنْ عَدِىِّ بْنِ جَنَاب

708. Stultior quam Ahdijj ben-Djanab. conf. Meid. 21, 20. Schar.

٧٠٩ أَحْمَقُ مِنْ قُبَاعِ بْنِ ضَبَّةَ

709. Stultior quam Kobah ben-Dhabbah.

Vir iste, cujus stultitia in proverbii consuetudinem venit, ante Mohammedis tempus vixisse traditur. Ab isto viro stultus quisque cognomen القباع accepit. S. Sch.

٧١٠ أَحْمَقُ من لاطِمِ الأَرْضِ بِخَدِّهِ

710. Stultior quam is, qui terrae genam suam infligit. Sam. Schar.

٧١١ أَحْمَقُ مِنْ ماضِغِ ٱلْمَاءِ

711. Stultior quam aquam manducans. Sam. S.

٧١٢ احْمَقُ مِنْ مَاطِخِ ٱلْمَاءِ

712. Stultior quam aquam lambens. Sam. Schar. conf. Meid. 6, 205.

٧١٣ أَحْمَقُ مِنْ مالِكِ بْنِ زَيْدِ مَناةَ

713. Stultior, quam Malic b. Said Manat. Sam. Schar. conf. Meid. 1, 409. 12, 20. 23, 86.

٧١٤ أَحْمَقُ مِمَّنْ أَخَذَ آلْمَآءَ بِإصْبَعِهِ

714. Stultior quam aquam digito capiens. Sam. S.

٧١٥ مَنْ حَمَلَ ما لا يُطِيقُ عَجِزَ وَمَنْ أُعْجِبَ بِنَفْسِهِ هَلَكَ وَمَنْ تَكَبَّرَ على النَّاسِ ذَلَّ وَمَنْ لم يُشَاوِرْ نَدِمَ ومن جالَسَ العُلَماءَ عَلِمَ ومن قَلَّ كلامُهُ دامَتْ عافِيَتُهُ

715. Qui in se suscipit, quod portare non valet, impar erit et qui admiratione sui impletur, peribit et qui erga homines superbum se gerit, despectus fit et qui alios non consulit, poenitentiam aget et qui doctorum societatem colit, doctus fit et cujus sermo paucus est, ejus incolumitas diuturna est. A.

٧١٦ ما يَحْمِلُ الجَوْرَ إلَّا الثَّوْرُ

716. Nonnisi taurus injuriam fert. D.

٧١٧ ما يَحْمِل الحقَدَ مَنْ تَعْلو له الرُّتَب ولا ينال العُلَا مَنْ طَبَعُه الغَضَب

717. Cujus gradus dignitatis alti sunt, invidiam non habe et cujus natura ira est, dignitatis gradu alto non potitur. D.

٧١٨ لا يُحَمِّل اللهُ نَفْسًا غَيْرَ طاقَتِها

718. Deus nemini plus, quam ferre potest, portandum imponit. D.

٧١٩ لا تُحَمِّلْ نَفْسَك ما لا تُطيق ولا تَعْمَلْ عَمَلًا لا يَنْفَعك

719. Ne tibi rem, quam ferre non vales, imponas et ne opus facias, quod tibi inutile est. A.

٧٢٠ احتَمِلُوا لِمَنْ دَلَّ واقْبَلوا عُذْرَ من عَذَرَ اليكُمْ

720. Patienter eum ferte, qui indicat et ejus excusationem admittite, qui apud vos se excusat. A.

Videtur loco vocis دل indicat ذل despectus est legendum.

٧٢١ الحِمْيَة أَشَدُّ مِنَ العِلّة

721. Victus ratio tempore morbi durior est, quam morbus.

Sic dicitur, quod qui rebus abstinet tempore morbi, citius damnum ex eo capit, quod desiderio suo non sa-

tisfacit. Verba haec Abu-Korrah Aldjajih ابو قرة الجايع dixisse fertur. Schar.

٧٢٢ حَامِى على الصَّدِيق ولو فى الْحَرِيق

722. In honorando amico curam adhibe et si in incendio sit! D.

٧٢٣ أَحْمَى مِنْ جَمْرِ الغَضَا

723. Calidior quam pruna arboris Ghadha. Fakih. Alchol. p. 167. l. 4.

٧٢٤ يَحِنُّ الكَرِيم الى جَنَابِهِ كَمَا يَحِنُّ الأَسَدُ الى غابِهِ

724. Generosus majestatis suae desiderio tenetur, quemadmodum leo saltuum suorum desiderio tenetur. D.

٧٢٥ أَحْنَى مِنَ الوالِد

725. Propensior in puerum quam pater. Schar.

Samachscharius rectius من الوالدة „quam mater" habet.

٧٢٦ الحَاجَة خَيْرٌ مِنْ غِنًى مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ

726. Paupertas melior est, quam opulentia illicita.

De re nocente adhibetur. Sam. Schar.

٧٢٧ الحاجَةُ على قَدْرِ الرَّسُول

727. Res necessaria e ratione legati est. D.

٧٢٨ أَحْوَجُ النَّاسِ لِلنَّاسِ وَهْوَ غَنِى عَنِ النَّاس

728. Qui hominibus maxime necessarius est, is hominibus maxime carere potest. D.

٧٢٩ مَنْ أَحْوَجَ النَّاسَ إِلَى سَبِّهِ سَبُّوهُ بِالْحَقِّ وَالْبَاطِلِ

729. Qui homines cogit, ut eum probrosis verbis petant, eum tum vero tum falso petunt. D.

٧٣٠ الْحَوْرُ بَعْدَ الْكَوْرِ

730. Detrimentum post augmentum.

Legitur quoque: بعد الكون "post existentiam." De rerum vicissitudine adhibetur. Sam. Schar.

٧٣١ حُطِّ الْحُزْنَ فِي الْخُرْجِ

731. Custodi tristitiam in hippopera! D.

٧٣٢ حَائِطٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَفِيعٍ

732. Murus melior est, quam mille intercessores. D.

٧٣٣ ايْشْ حَالُكْ الْيَوْمْ

733. Quomodo status tuus hodierno die est? D.

٧٣٤ ايْشْ حَالُكْ قَالَ انَا فِي بَيْتِ وَحْدِي

734. Quomodo status tuus est? dixit: ego in domo mea solus sum. D.

٧٣٥ مَا لَهُ حَوْلٌ وَلَا مَعْقُولٌ

735. Neque potestas neque ingenium ei est. conf. Harir. p. 11. Schol.

٧٣٦ حَوَّلَ حَابِلَهُ عَلَى نَابِلِهِ

736. Convertit stamen telae super subtegmen i. e. superiorem rem fecit inferiorem. Kam.

٧٣٧ يَجُولُ بِنَظَرِهِ وَيَنِيكُ بِعَيْنَيْهِ

737. Irruit visu suo et oculis suis futuit. D.

٧٣٨ حِيلَةُ ٱلْمُقِلِّ دَمْعَةُ عَيْنِهِ

738. Astutia egeni est lacryma oculi. D.

٧٣٩ حِيلَةُ مَنْ لَا حِيلَةَ لَهُ ٱلصَّبْرُ

739. Remedium ejus, cui remedium non est, patientia est.

Haec verba Actsamo ben-Zaifi tribuuntur. Cod. Abu-Ohb.

٧٤٠ رُبَّ حِيلَةٍ خَيْرٌ مِنْ قَبِيلَةٍ

740. Astutia saepe melior (in adjuvando) est quam gens. D.

٧٤١ ٱلْمُحْتَالُ يَمُوتُ قَبْلَ أَجَلِهِ

741. Qui alteri insidias struit, ante tempus suum morietur. Calil. p. 143.

٧٤٢ حَيَّهَنْ حِمَارِي وَحِمَارُ صَاحِبِي

742. Age! asinus meus et asinus socii mei. Sam.

٧٤٣ حَيَّهَنْ حِمَارِي وَحْدِي

743. Age! asinus nonnisi meus est.

Verbis hisce incitant et increpant. Proverbii causam hanc fuisse narrant. Mulier quaedam viro, qui asino vehebatur, socia erat, dum ipsa pedibus incedebat. Vir misericordia ductus mulieri asinum concessit, dum ipse pedibus incedebat. Post aliquod tempus mulier dixit: Age! asinus meus et asinus socii mei.“ Vir ista verba non curans nil respondit. Mulier ad homines veniens dixit: Age! asinus nonnisi meus.“ Homines mulieri, quam asino vehentem viderent, asinum adjudicarunt. De eo proverbium adhibetur, qui rei jus per injustitiam et insolentiam obtinet. Sam.

٧٤٤ حَيَاءُ الإِنْسَانِ سِتْرُهُ

744. Pudor hominis velum est. A.

٧٤٥ الحَيَاءُ يَمْنَعُ الرِّزْقَ

745. Pudor impedit, quominus homo res ad vitam necessarias assequatur. D.

٧٤٦ حَيٰوةُ البَشَرِ شِفَاءُ القَلْبِ والحَسَدُ عُفونةُ العِظَامِ

746. Animi sanatio est vita hominis et invidia est putredo ossium. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 14, 30.

٧٤٧ حَيَوانٌ أَكُولٌ وَقَعَ فِى أَطْيَبِ مَأْكُولٍ

747. Animal vorax in optimum cibum incidit. D.

٧٤٨ مَنِ ٱسْتَحَى مِنَ النَّاسِ وَلَمْ يَسْتَحِى مِنْ

نَفْسِهِ فَلَا قَدْرَ لِنَفْسِهِ عِنْدَهُ

748. Cui pudor hominum est; sed sui ipsius non est, is se ipsum minimi habet. A.

٧٤٩ لَا تَسْتَحِى مِنْ بَذْلِ القَلِيلِ فَإِنَّ الحِرْمَانَ أَقَلُّ مِنْهُ

749. Ne te pudeat verba facere, nam frustratio minor est, quam illa. B.

٧٥٠ حِرْنَا فِيكَ يَا أَقْرَعُ مِنْ أَيْنَ نَمْشُطُكَ

750. Obstupefacti sumus in te, o calve! ubi te pectentes incipiamus. D.

٧٥١ رُبَّمَا تَحَيَّرَ مَنْ تَخَيَّرَ

751. Interdum obstupefactus haeret is, qui eligit. D,

٧٥٢ حَيَّلَ مُفْلِسٌ عَلَى مُفْلِسٍ تَرَى العَجَب

752. Pauper contra pauperem versutiam adhibuit, mirum videbis. D.

٧٥٣ الحَيْنُ مَجْلُوبٌ إِلَيْهِ الحَايِن

753. Sultus ad interitum trahitur.

De eo adhibetur, qui a rebus ipsi perniciosis monitis non reducitur. Schar.

٧٥٤ أَخَبُّ مِنْ ثُعَالَة

754. Magis decipiens quam vulpes. Sam. Schar.

٧٥٥ أَخَبُّ مِنْ ذِئْب

755. Magis decipiens quam lupus. conf. Meid. 7, 127.

٧٥٦ أَخَبُّ مِنْ ذِى ضَبٍّ

756. Magis decipiens quam odium fovens. Schar. conf. Meid. 7, 127.

٧٥٧ أَخْبَثُ مِنَ الذِّئْبِ

757. Malignior quam lupus. conf. Meid. 7, 125.

٧٥٨ خَبَرٌ ما جَاءَتْ بِهِ العَصَا

758. Nuntius est, quem equa Alahza adtulit.

Verba haec Ahmruus b. Ahdi Lachmita conspiciens equam Djasimahi, quae sola advenit, protulit. Magnam calamitatem esse significant. conf. Meid. 7, 9. Sam.

٧٥٩ مَنْ يُخْبِرْكَ بِشَتْمٍ أَحَدٍ فَهُوَ الشَّاتِمُ

759. Qui tibi cujusdam contumelias in te dictas nuntiat, is contumelias in te dicit. D.

٧٦٠ الخُبْزُ قُوتُ مَن لا يَمُوتُ

760. Panis nutrimentum ejus est, qui non moritur. G.

٧٦١ . لَوْلا الخُبْزُ لَمَا عُبِدَ اللهُ

761. Si panis non fuisset, deus cultus non esset. D.

٧٦٢ هُوَ يَخْبِطُ خَبْطَ عَشْوَاءَ

762. Is pede offendit (s. vehementer conculcat) modo noctu non cernentis camelae.

De eo adhibetur, qui semper suum consilium sequens

et proruens finis rationem non habet Schar. Dj. conf. Meid. 7, 135. Harir. 207.

٧٦٣ أَخْتَلُ مِنْ ثُعَالَة

763. Magis decipiens quam vulpes. Schar. conf. اخبُّ.

٧٦٤ أَخْتَلُ مِنْ ذِئْب

764. Magis decipiens quam lupus. Schar. conf. اخبُّ et Meid. 12, 114.

٧٦٥ الخَدُّ قَدْ تَعَوَّدَ لِلَّطْم

765. Gena percutiendo jam adsuefacta est. D.

In altero codicis loco هذا الخد معود للطم legitur.

٧٦٦ أَخْدَعُ مِنْ يَلْمَع

766. Magis decipiens quam vapor meridiei tempore in desertis.

Aquam eum esse putantes, ut versus illum iter dirigant, viatores decipiuntur. Conf. Meid. 23, 41.

٧٦٧ المَخْدُوعُ فِى جَنْبِ الخَادِعِ سَعِيد

767. Deceptus in latere deceptoris felix est. A.

٧٦٨ مَنْ خَدَمَ ٱلسُّلْطَانَ فَلْيَدْخُلْ عِنْدَهُ أَعْمَى وَلْيَخْرُجْ أَخْرَس

768. Qui regis minister est, is ad eum caecus intret, mutus exeat. A.

٧٦٩ خادِم كَنيس لا أَجْرَ ولا أُجْرة

769. Famulus ecclesiae; nulla est merces. D.

٧٧٠ الخاذِل أَخُو القاتِل

770. Alterum deserens frater occisoris est.

Proverbii verba e sermone Hasani ben-Tsabet, quo, quum Ohtsmanus occissus esset, Ahlium allocutus est, desumta sunt. Hasani verba haec sunt: تزعم انك ما قتلته ولكنك خذلته والخاذل اخو القاتل والسكوت اخو الرضى „Dicis, te eum non occidisse; sed eum deseruisti et alterum deserens frater occisoris est et silentium frater consensus. Schar.

٧٧١ أَخْذَل من يَلْمَع

771. Magis spem fallens quam vapor meridiei tempore in desertis. Schar. Sam. conf. اخدع.

٧٧٢ خَرِيرُ المآء في الضَّيْعة عِبارة عن العِمارة

772. Murmur aquae in praedio culturam indicat. D.

٧٧٣ خَرِئَتْ بينهم الضبعُ

773. Hyaena inter eos cacavit.

Inimicitia inter eos orta est. Schar.

٧٧٤ بعْدَ خَرابِ البَصْرة

774. Post vastationem urbis Bazrae. D.

٧٧٥ من خُرِبَتْ دِيارُه كَيْفَ لا يَحْزَن عَلَى الزَّوايا

775. Cujus domus (s. provincia) vastantur, quomodo ob angulos domus tristitia non adficitur. D.

٧٧٦ مَنْ لا يُخَرِّبْ لا يَبْنِي

776. Qui non destruit, non aedificat. D.

٧٧٧ قَدْ يَخْرُجُ من الصَّدَفِ غَيْرُ الدُّرِّ

777. Ex conchis aliae quoque res quam uniones prodeunt. D.

٧٧٨ لا تَخْرُجُ النَّفْسُ مِن الأَمَلِ حَتَّى تَدْخُلَ في الأَجَلِ

778. Anima spem non relinquit, donec fato obit. D.

٧٧٩ أَخْرِجِ المُسْتَهْزِئَ فَيَخْرُجُ مَعَهُ الخُصُومَة

779. Si derisorem expellis, simul cum eo rixam expellis. G. Salomoni tribuitur. conf. Prov. Sal. 22, 10.

٧٨٠ ما يَخْرُجُ الزَّيْتُ إِلَّا بالمِعْصار

780. Oleum nonnisi ope preli elicitur. G.

٧٨١ الخارِجُ عن مِلَّتِهِ لَحّان

781. Qui religionem suam relinquit, multum errat. D.

٧٨٢ خَراجُ سُلْطانِ الشَّياطِينِ على قُلُوبِ الغافِلِينَ

782. Tributum regis diabolorum animis inconsiderate agentium impositum est. D.

٧٨٣ أَخْرَسُ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ جَاهِلٍ نَاطِقٍ

783. Mutus intelligens melior est quam insipidus loquens. D.

In codice Paris. sententia non legitur. In codice Diez. اخرص est et in codice G. quatuor voces cum articulo sunt simulque اخير legitur.

٧٨٤ خَرَقُ العَادَاتِ لِلسَّادَاتِ

784. Asperitas in consuetudinibus dominis proprium est. D.

٧٨٥ أَخْرَقُ مِنْ أَمَةٍ

785. Stupidior quam ancilla. Schar.

٧٨٦ أَخْرَقُ من صَبِى

786. Stupidior quam puer. Schar.

٧٨٧ خَرِيَةٌ فى فَرْوَةٍ

787. Merda in veste pellicea. D.

٧٨٨ إِنَّهُ لَخَارِقُ وَرَقَةٍ

788. Is folium transfigens est.

De eo dicitur, quem nemo aggredi audet vel de solerte et audace. Kam.

٧٨٩ أَخَسُّ من الكَلْبِ

789. Vilior quam canis. Fakih. Alchol. p. 236. l. 3.

٧٩٠ أَخْسَرُ مِنْ أَبِى غَبْشَان

790. Majorem jacturam faciens quam Abu-Ghobschan. Sam. Schar. conf. Meid. 6, 152.

٧٩١ أَخْسَرُ مِنَ ٱلْقَابِضِ عَلَى الْمَاء

791. Majorem jacturam faciens quam aquam manu capiens. Conf. احمق et Meid. 23, 82.

٧٩٢ أَخْشَنُ مِنَ الشَّيْهَم

792. Asperior quam herinaceus. Sam. Schar.

٧٩٣ أَخْشَنُ مِنْ شَوْك

793. Asperior quam spina. Sam. Schar.

٧٩٤ خَشْيَةُ الرَّبِّ تَزِيدُ أَيَّامًا وَسَنُو الْمُنَافِقِينَ تَتَنَاقَص

794. Timor domini (Dei) dies auget et anni hypocritarum diminuuntur. G. Salomoni tribuitur. Prov. Salom. 10, 27.

٧٩٥ خَشْيَةُ ٱللّٰهِ رَأْسُ كُلِّ حِكْمَة

795. Timor Dei caput omnis sapientiae est. A. Conf. Prov. Salm. 1, 6.

٧٩٦ خَصْلَتَانِ يَسُودُ بِهِمَا الانْسَانُ بَذْلُ المَالِ والتَّجَاوُز عَنِ النَّاس

796. Duae sunt res, per quas homo dominus est: opes dare et hominibus non egere. A.

٧٩٧ إِذَا خَاصَمْتَ فَاعْدِلْ

797. Quum litigas, moderate, juste age!

Proverbium, quod Kosso ben-Säihdah adscribitur, docet adjutores ejus, qui in litigando moderate et juste agat, multos esse. Schar.

٧٩٨ لَا تُخَاصِمْ مَنْ إِذَا قَالَ فَعَلَ

798. Ne litiga cum eo, qui, quum loquitur, facit. D.

٧٩٩ خَطُّ الأَعْوَجِ مِنَ الطُّورِ الكَبِيرِ

799. Linea curva e magno monte. D.

٨٠٠ الخَطَأُ مَعَ الجَمَاعَةِ خَيْرٌ مِنَ الصَّوَابِ مَعَ الفِرْقَةِ

800. Error cum coetu melior est, quam rectum cum agmine separato. Schar.

Videtur in religione adhiberi.

٨٠١ رُبَّمَا أَخْطَأَ البَصِيرُ قَصْدَهُ وَأَصَابَ الأَعْمَى رُشْدَهُ

801. Interdum videns scopum suum non attingit et caecus rectam viam suam invenit. A.

٨٠٢ مَنْ أَخْطَأَتْهُ المَنَاقِبُ لَمْ تَنْفَعْهُ المَنَاسِبُ

802. Cui virtutes non sunt, ei majores inutiles sunt. B.

٨٠٣ لَا تُخْطِئْ يَا فَتَى عَجِّلْ وَتُوبْ إِنْ أَخْطَأْتَ

803. Ne pecces, o juvenis! celeriter poenitentiam age, si peccas! D. G.

٨٠٤ مَنْ خَطَبَ الحَسَنَةَ يُعْطِى مَهْرَها

804. Qui pulchram in matrimonium petit, is ejus dotem dat. D

٨٠٥ لا تُخَاطِبِ الأَحْمَقَ ولا تُخَالِطْهُ فانَّهُ ما يَسْتَحِى

805. Ne loquere cum stulto et ne commercium cum eo habe, nam pudore non adficitur. D.

٨٠٦ لَيْسَ المُخاطِرُ بِمَحْمُودٍ وَلَوْ سَلِمَ

806. Qui periculo se exponit, laudem non meretur, et si salvus evaserit. D.

٨٠٧ أَخْطَفُ مِنْ بَرْقٍ

807. Magis abripiens quam fulmen.
Quia oculorum lumen celeriter aufert. Sam. Sch.

٨٠٨ أَخْطَفُ من حِدَأَةٍ

808. Magis abripiens quam milvus. Schar.

٨٠٩ أَخْطَفُ مِنْ عُقَابٍ

809. Magis abripiens quam aquila. Schar.

٨١٠ خَفِّفْ طَعامَكَ تَأْمَنْ سَقامَكَ

810. Si cibum tuum levem facis, a morbo securus eris. D.

٨١١ خَفِيفٌ نَظِيفٌ

811. Levis, mundus. D.

٨١٢ أَخَفُّ مِنَ ٱلنَّسِيمِ

812. Levior quam lenis ventus. Sam. Schar.

٨١٣ أَخَفُّ مِنَ ٱلهَبَاء

813. Levior quam atomi in aëre volitantes. Sch.

٨١٤ أَخَفُّ مِنْ رِيشَة

814. Levior quam pluma. Sam. Schar.

٨١٥ أَخَفُّ من سُرْفَة

815. Levior quam teredo.

Vocabulum سُرفة animalculum designat, quod araneae simile esse dicitur. Schar. Sam. conf. Meid. C. 14, 87.

٨١٦ أَخَفُّ مِنْ عُقَيِّب مَلاع

816. Levior (velocior) quam accipiter deserti.

Hic passeres tantum capit, non majores aves. S. Sch.

٨١٧ اخْفِضْ جَنَاحَك لِمَنْ عَلَا وَوَطِّى كَنَفك مِنْ دَنَا

817. Demitte alam tuam ei, qui altus est et ei, qui propinquus est, latus tuum lene redde! A.

٨١٨ هَيْهَات أَنْ يُخْفِيَ ٱلظَّلَام ٱلمَشَاعِل

818. Multum abest, ut tenebrae lucernas occultent. D.

٨١٩ وَهَلْ يَخْفَى عِلْمَ ٱلنَّاس ٱلنَّهَار

819. Num hominum scientiae dies occulta est? D.

٨٢٠ أَخْفَى مِنَ الذَّرَّة

820. Occultior quam formica parva. Sam. Sch.

٨٢١ أَخْفَى مِنَ السِّحْر

821. Occultior quam incantatio. Sam. Schar.

٨٢٢ أَخْفَى مِنَ الهَبَاء

822. Occultior quam pulveris atomi. Schar.

٨٢٣ لا خَلَّ فِيهِ ولا خَمْر

823. Non est acetum in eo et non vinum.

Omnino liber ab ista re est. conf. lex. meum et Meid. 24, 123.

٨٢٤ خَلِيلُ الإنْسَانِ دَلِيلُ عَقْلِهِ

824. Argumentum, quo hominis ingenium probatur, ejus amicus est. A.

٨٢٥ أَنْتَ مُخْتَلٌّ فَتَحَمَّضْ

825. Tu plantam Chollah depasceris; accede jam ad plantam Hamdh!

Arabes dicunt, plantam Chollah panem camelorum esse, plantam Hamdh eorum fructum. I. e. tu quasi e plantis Chollah indigestione laboras; adhibe igitur medicinam plantae Hamdh. Ei verba dicuntur, qui minas profert. Sam. Schar.

٨٢٦ بَيْنَ الخِلْبِ والكَبِد

826. Inter carnem jecori adhaerentem et jecur.
In amico propinquo adhibetur. Sam.

٨٢٧ كَيْفَ الخَلَاصُ مَنْ حَصَلَ فِي الأَقْفَاصِ

827. Quomodo liberari possunt, qui in caveis sunt. D.
In codice Paris. non legitur, لمن autem mihi rectius et clarius videretur.

٨٢٨ تَخَلَّصَتْ قَائِبَةٌ مِنْ قُوبٍ

828. Pullus avis ex ovo prodiit.
I. e. Socius a socio se separavit. Kam. conf. Meid. 2, 48. 21, 30. 22, 169.

٨٢٩ يُخَالِطُ الأَفْرَنْجَ وَيَلْعَبُ بِالشِّطْرَنْجِ

829. Commercium cum Francis habet et latrunculis (Schachi ludo) ludit. D.

٨٣٠ لَا تُخَالِطْ صَاحِبَ زَعَامَةٍ وَلَا كَبِيرَ العِمَامَةِ

830. Ne rem habeas cum eo, qui potestate praeditus est neve cum eo, qui magna fascia vestitus est. D.

٨٣١ خَلَعَ العِذَارَ

831. Fraenum exuit. D.

٨٣٢ خَلَعَ رَسَنَهُ فَعَدَا عَلَى النَّاسِ بِشَرٍّ

832. Exuit fraenum suum et homines malo invasit. Lex. meum.

٨٣٣ الخُلْفُ ثُلْثُ النِّفَاقِ

833. **Promissis non satisfacere est tertia pars hypocrisis.**

Proverbium hoc e Mohammedis verbis derivatum est: من علامات المنافق ان يكذب اذا حدث ويخلف اذا وعد ويخون اذا أوتمن „Hypocrisis indicium est, quod narrans mentitur, promissa dans iis non satisfacit et fidelis ab aliis habitus perfidus est. Sam.

٨٣٤ لَيْسَ الْخُلْفُ مِثْلَ الرَّد

834. Contrarium promissis facere, repulsae simile non est. B.

٨٣٥ خَلِّفْ لِعَدُوِّكَ لا تحتاج لصديقك

835. Si retro relinquis inimicum tuum, amicus tibi necessarius non erit. D.

٨٣٦ خالفْ نفْسكَ تسْترحْ

836. Adversare animae tuae, ut tranquillus sis! A.

٨٣٧ خَلَقَ اللّٰهُ للحَرْبِ رِجَال

837. Ad bellum Deus viros creavit. D.

٨٣٨ مَا خُلِقَ الفِراقِ إِلاَّ لِتَعْذِيبِ العُشَّاق

838. Separatio nonnisi ad puniendos amantes instituta est. D.

Paulo aliter idem proverbium in codice B. legitur ما خلق الفراق الا يعذب به العشاق.

٨٣٩ خُلُقُ القَلْبِ خَيْرٌ مِنْ مِلاءِ الكِيس

839. Indoles bona animi melior, est quam crumena plena. A.

٨٤٠ أَخْلَقُ مِنَ الْبُرْدَةِ

840. Usu magis attritus quam pallium.

Pallium sc. Mohammedis, quo in festis Mohammedanorum imperatores utebantur. conf. Abulf. Ann. T. 1, p. 180. Pallium illud, quod poeta Caahb ben-Sohair a Mohammede dono acceperat, ab imperatore Moahwijjah pretio quadraginta millium drachmarum emtum imperatoribus tam Omajjadis quam Ahbbasidis ornamento et regiae potestatis signo serviebat, donec a Tartaris ablatum est.

٨٤١ لا يَخْلُو السَّيِّدُ مِنْ وَدُودٍ يَفْرَحُ او حَسُودٍ يَقْرَحُ

841. Principi semper erit amans, qui laetitia adfectus aut invidus, qui dolore adflictus est. D.

٨٤٢ خَلِّي لِلْحِسابِ لِيَوْمِ الحِسابِ

842. Relinque computum pro die extremi judicii. D.

٨٤٣ خَلِّي إِصْبَعَك صحيح ولا يَدْمَل ولا يَقيح

843. Relinque digitum tuum, dum sanus est, nam ulcera non habet et purulentus non est.

Verbum دمل a voce دمل ulcus derivatum videtur. D.

٨٤٤ مَنْ خَلَا مِنْ أُمُورِ الشَّرْعِ شَيْئًا أَحْوَجَهُ اللهُ إِلَيْهِ

844. Qui rerum a lege praescriptarum quandam relinquit, eum ad eam exequendam Deus coget. D.

٨٤٥ الخَلَاءُ بَلَاءٌ

845. In secessu vivere infortunium est.

Locmanus Alıdita virum mulieremque solos quum conspiceret, verba ista dixisse fertur. In codice Scharaf-Aldini apud proverbium اخر الداء الكى additum est: ورب داعية لواعية „et interdum clamori causa est,“ puerum enim plorantem audiverat. conf. Meid. 10, 27.

٨٤٦ الخَمْرُ يُظْهِرُ ما فى قَلْبِ الإِنْسَانِ

846. Vinum id, quod in hominis animo est, ostendit. G.

٨٤٧ خَمْسَةٌ أَشْياء مِنْ خَمْسَةِ أَنْفُسٍ مُحالٌ الأُولى

طَلَبُ التَّوْقِيرِ مِن الجاهِلِ والثانِيَةُ طَلَبُ الهَدِيَّةِ

من الفَقِيرِ والثالثة طَلَبُ الوَفاء من النِّسَاء

والرابعة طَلَبُ الخَيْرِ من العَدُوّ والخامسة طلب

النَّصِيحة من الحَسُودِ

847. Quinque res a quinque personis petere absurdum est: Prima est: petere reverentiam ab ignorante, secunda: donum a paupere, tertia: fidem a mulieribus, quarta: bonum ab inimico, quinta: sincerum monitum ab invido. A.

٨٤٨ مَن ٱلَّذى لا يَخافُ أَحَدًا هو الذى لا يَخافُهُ أَحَدٌ

848. Qui unum non timet, eum nemo timet. A.

٨٤٩ لا تَخَفْ أَحَدًا يَسُوءُكَ فِرَاقُهُ ولا تَحُلَّ عَقْدًا يُعْنِيكَ إِيثَاقُهُ ولا تَفْتَحْ بابًا يُعْيِيكَ سَدُّهُ ولا تَرْمِ سَهْمًا يُعْجِزُكَ رَدُّهُ ولا تُفْسِدْ أَمْرًا يُعْيِيكَ إِصْلَاحُهُ ولا تُغْلِقْ بابًا يُعْجِزُكَ افْتِتَاحُهُ

849. Nullum metuas, cujus separatio tibi displicet; ne nodum solvas, quem firmiter constringere sine molestia non potes; ne portam aperias, quam obstruere non vales; ne sagittam jacias, quam reducere non potes; ne rem corrumpas, quam reparare non potes; ne portam claudas, quam aperire non potes. A.

٨٥٠ خَوْفُ اللّٰهِ يُحَلِّي القَلْبَ

850. Timor Dei animum dulcem (gratum) reddit. A.
Fortasse يجلو „polit" legendum est.

٨٥١ مَنْ خانَ هانَ

851. Qui decipit, vilis est. Diez.
In codice Par. من هان خان „Qui vilis est, decipit" legitur.

٨٥٢ مَنْ خانَهُ الوَزِيرُ فاتَهُ التَّدْبِيرُ

852. Erga quem Vezirus perfidus est, is res non bene disponet. A.

٨٥٣ مَنْ لَمْ تَخُنْهُ نِساؤُهُ تَكَلَّمَ بِمِلْءِ فِيهِ

853. Quem mulieres suae non decipiunt, pleno ore loquitur. D.

٨٥٤ الخَايِنُ خَايِفٌ

854. Perfidus timens est. D.

٨٥٥ أَخْيَبُ مِنْ نَاتِجِ سَقْبٍ مِنْ حَايِلٍ

855. Spe magis frustratus, quam is, cui foetus cameli mas nascitur e camela aliquamdiu non gravida.

Vir, cujus camela per aliquod tempus non peperit, sperat fore, ut foetum sexus feminei enitatur. Schar. Sed in codice Samachscharii tanquam duo proverbia scripta sunt اخيب من ناتج سقب et اخيب من حائل.

٨٥٦ خَيْرُ الأَبْنِيَةِ ما اتَّسَعَ صَحْنُهُ وارْتَفَعَ سَقْفُهُ
وطَالَ مَدْخَلُهُ وبَعُدَ مُتَوَضَّاهُ

856. Optima domus est, cujus impluvium largum, cujus tectum altum, cujus vestibulum longum et cujus latrina remota est. A.

٨٥٧ خَيْرُ أَخْلَاقِ اللَّئِيمِ أَنْ يَكُفَّ شَرَّهُ

857. Optima indoles vilis est, quod malum suum retinet. D.

٨٥٨ خَيْرُ الإِخْوَانِ مَنْ حَذَّرَ إِخْوَانَهُ مِنَ الشَّرِّ وهَدَاهُمْ
الى الخَيْرِ

858. Optimus frater est, qui malum fratres cavere jubet et eos ad bonum ducit. G.

٨٥٩ خَيْرُ الإِخْوانِ مَنْ سَتَرَ ذَنْبَكَ وَلَمْ يُقَرِّعْكَ بِهِ وَيَشْمَتُ بِكَ النَّاسُ

859. Fratrum optimus est, qui peccatum tuum occultat et tibi id non objicit, dum alii ob malum tuum laetantur.

٨٦٠ خَيْرُ الأَشْيَاءِ جَدِيدُهَا وَخَيْرُ الإِخْوانِ قَدِيمُهَا

860. Optima res est nova; sed optimus amicus est vetus. B.

In codice Diez. prior pars sola est omissa posteriore.

٨٦١ خَيْرُ الأَصْحَابِ مَنْ دَلَّكَ عَلَى الخَيْرِ

861. Optimus sociorum is est, qui bonum tibi indicat. D.

٨٦٢ خَيْرُ الأَطْعِمَةِ مَا طَابَتْ رَائِحَتُهُ وَحَسُنَ مَنْظَرُهُ وَلَذَّ طَعْمُهُ وَجَادَ غِذَاؤُهُ وَخَيْرُ الأَشْرِبَةِ مَا يَرُوقُ العَيْنَ وَيَلَذُّ الفَمَ وَيَسُرُّ القَلْبَ وَخَيْرُ الثِّيَابِ مَا دَقَّ غَزْلُهُ وَرَقَّ نَسْجُهُ وَلَانَ مَسُّهُ وَطَابَ لُبْسُهُ

862. Optimus cibus est, cujus odor bonus, adspectus pulcher, sapor suavis et alimentum multum est; et optimus potus est, qui oculo placet, ori gratus est, animum exhilarat; et opti-

mum vestimentum est, cujus fila tenuia sunt, cujus textura tenera est, quod tactu molle et vestitu bonum est. A.

٨٦٣ خَيْرُ الأَمْوَالِ مَا ادُّخِرَ لِدَفْعِ البُوسِ وَوُقِيَتْ بِنَفَايِسِهِ النُّفُوسُ

863. Optimae opes eae sunt, quae asservatae sunt ad repellendum malum et quibus etiam pretiosis vita servatur. Fakih. Alchol. p. 160. l. 4.

٨٦٤ خَيْرُ الأُمُورِ مَا سَرَّكَ فِي يَوْمَيْكَ وَأَسْعَدَكَ فِي دَارَيْكَ

864. Optima res est, quae duobus diebus tuis (sc. vitae et mortis) laetum te reddit et in duabus domibus tuis (sc. hujus et alterius mundi) te beat. A.

٨٦٥ خير التِّجَارَة مَكْسَب بِغَيْر خَسَارة

865. Optima mercatura est lucrum sine jactura. D.

٨٦٦ خَيْرُ الجَلِيسِ كِتَابٌ نَفِيس

866. Optimus conviva est liber pretiosus D.

٨٦٧ خَيْرُ الزِّيَارة لَحْظَة

867. Optima visitatio est nictus oculi. D.

٨٦٨ خَيْرُ السَّلَاطِينِ مَنْ عَدَلَ فِي آلنَّاس

868. Optimus imperator is est, qui in homines justus est. D.

٨٦٩ خَيْرُ الفِقْهِ ما حاضَرْتَ بهِ

869. Optima jurisprudentia ea est, qua disceptas. Cod. Ab. Ohbaid.

٨٧٠ خَيْرُ القَوْمِ خادِمُهُمْ

870. Optimus in gente est, qui ei ministrat. D. In codice Gott. خيار legitur.

٨٧١ خَيْرُ الكَلامِ ما قَلَّ ودَلَّ

871. Optimus sermo is est, qui paucus est et indicat. D.

٨٧٢ خَيْرُ الكَلامِ ما كانَ لَفْظُهُ فَحْلًا ومَعْناهُ بِكْرًا

872. Optimus sermo est, cujus verba admissarius sunt et cujus sensus juvenca camela est. D.

٨٧٣ خَيْرُ الكَلامِ ما يُونِسُ مُسْمِعَهُ ويُويِسُ مُصَنِّعَهُ

873. Optimus sermo est, qui eum proferenti animos conciliat et docturo desperationem adfert. D.

٨٧٤ خَيْرُ اللِّسانِ المَخْزُونُ وخَيْرُ الكَلامِ المَوْزُونُ

874. Optima lingua est, quae asservata est et optimus sermo, qui ponderatus est.

In utroque codice Diez. et Par. المحزون. Legendum autem puto المخزون; significatio enim tristitia adfecti, quae voci المحزون propria est, sensui minus apta videtur.

٨٧٥ خَيْرُ اللَّعِبِ ما يُرْضِي الصُّدُورَ

875. Optimus lusus est, qui animos contentos reddit. D.

٨٧٦ خَيْرُ المَالِ ما أُنْفِقَ فى الفُقَرَاء

876. Optima opum pars ea est, quae in pauperum commodum erogata est. A.

٨٧٧ خَيْرُ المَالِ ما وُقِىَ بهِ العِرْضُ

877. Optimae opes sunt, quibus honor defenditur.

In libro Fakihat-Alcholafa p. 125. l. 7. legimus: خير المال ما وقيت به النفس „Optimae opes sunt, quibus vita defenditur."

٨٧٨ خَيْرُ المُلُوكِ مَنْ كَفَا وكَفَّ وعَفَا وعَفَّ

878. Optimus rex est, qui sufficit et abstinet et condonat castusque est. A

٨٧٩ خير المُنَادَمةِ قِلَّةُ الخِلَاف

879. Optimum consortium est paucitas repugnantiae. D. G.

٨٨٠ خَيْرُ النِّسَاء وَدُود وَلُود

880. Optima mulier ea est, quae amat et liberos gignit. A.

٨٨١ خَيْرُ الوَعْظِ ما رَدَعَ وخَيْرُ المَالِ ما نَفَعَ

881. Optima admonitio ea est, quae retinet et optimae opes sunt, quae prosunt. A.

٨٨٢ خَيْرُ ٱلْمَوَاهِبِ العَقْلُ وشَرُّ ٱلْمَصَايِبِ الجَهْلُ

882. Optimum donum ingenium est et pessimum infortunium ignorantia est. A.

٨٨٣ خَيْرُ عَمَلِكَ ما ٱسْتَصْلَحْتَ بِهِ يَوْمَكَ وشَرُّهُ ما ٱسْتَفْسَدْتَ بِهِ قَوْمَكَ

883. Optimum opus tuum id est, quo diem tuum corrigere vis et pessimum est, quo gentem tuam corrumpere vis. A.

٨٨٤ الذى ما له خَيْرٌ من صَاحِبِهِ القَدِيمِ ما له خَيْرٌ فى صَحِيبِهِ (صاحبه) الجَدِيد

884. Cui bonum non est e vetere socio suo, ei bonum non est in novo socio suo. G.

٨٨٥ لا خَيْرَ فى جِسْمٍ لا يُصِيبُهُ سَقَمٌ

885. Nil boni in corpore est, quod morbus non adficit. D.

In codice Par. لم legitur.

٨٨٦ لا خَيْرَ فِى السَّرَفِ ولا سَرَفَ فِى الخَيْرِ

886. In eo, quod supra modum fit, bonum non est et in bono nil supra modum fit. B.

٨٨٧ لا خَيْرَ فى غِمْدٍ اذا لَمْ يَكُنْ لَهُ نَصْلٌ

887. Nil boni in vagina est, in qua cuspis non est. D.

٨٨٨ لا خَيْرَ فى لَذَّةٍ يُعْقِبُها نَدَم

888. Nil boni in voluptate est, quam poenitentia sequitur. A,

٨٨٩ لا خَيْرَ فى مُؤَاخَاةِ مَنْ لا يَسْتُرُ عَيْبَكَ ويَرُدُّ عَيْبَكَ

889. Nil boni in fraternitate ejus est, qui vitia tua non occultat, et qui eum, qui te absentem traducit, non repellit. A.

٨٩٠ لا خَيْرَ فى مُعِينٍ مَهِينٍ ولا فى صَدِيقٍ ضَنِينٍ

890. Nil boni in adjutore despecto et in amico avaro est. A.

٨٩١ هُوَ مِنْ خَيْرِ قَوْسٍ سَهْمًا

891. Is optimus arcus quoad sagittam est.

I. e. Tibi contrarius erat, tum voluntati tuae satisfecit. Dicitur quoque خير قويس Kam.

٨٩٢ أَخَيْرٌ أَمْ شَرّ

892. Utrum bonum an malum? Schar.

Verbis idem sensus est, quam proverbio, quod Meid. 12, 5 legimus.

٨٩٣ الخَيْرُ بِالخَيْرِ والشَّرُّ بالوَيْل

893. Bonum cum bono (conjunctum est), malum cum infortunio. D.

٨٩٤ لا على الخَيْطِ ولا على المَسْطَرة

894. Non ad filum et non ad canonem geometricum. D.

إِنَّ مَنْ يَخَلْ يَنْظُرْ ٨٩٥

895. Qui opinatur, is observat.

I. e. qui eventum rei suae ante oculos sibi ponit, is dignus est, qui rerum ipsi salutarium rationem habeat. Actsamo ben-Zaifi haec verba tribuuntur. Schar.

أَخْيَلُ مِنْ دِيكٍ ٨٩٦

896. Superbior quam gallus. Sam. Schar. conf. Meid. 11, 41.

دَبَّتْ إِلَيْنَا عَقَارِبُهُمْ ٨٩٧

897. Scorpiones eorum ad nos repserunt. Sam. conf. Meid C. 12, 3.

الدُّبَّة شَقَّتْ كُسَّهَا مَا ضَرَّتْ الَّا نَفْسَهَا ٨٩٨

898. Ursa vulvam suam laceravit; nonnisi sibi ipsi nocuit. D.

الدِبّانْ يِعْتَرِفْ دَقَنْ بَيّاع الدِبْس ٨٩٩

899. Muscae mentum ejus, qui mel vendit, noverunt. G.

In hocce proverbio voces دقن et الدبان rectius littera ذ scribendae sunt; sed vulgaris enunciandi modus est.

أَدَبُّ مِنَ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ الظُّلْمَةِ ٩٠٠

900. Magis repens quam sol ad tenebras obscuritatis. Sam. Schar.

٩٠١ أَدَبُّ من حَبَابِ المَاء

901. Magis repens quam bulla aquae. Sam. Sch.

٩٠٢ أَدَبُّ مِنْ عَقْرَب

902. Magis repens quam scorpio. Sam. Schar.

٩٠٣ أَدَبُّ مِنْ قُرَاد

903. Magis repens quam ricinus. Sam. Schar.

٩٠٤ اذا أَدْبَرَ البَخْتُ لا فَوْق ولا تَحْت

904. Quum fortuna retrocedit, neque supra neque infra est. D.

٩٠٥ يُدَبِّرُ المُدَبِّرُون والقَضَاء يَضْحَك

905. Prudentes res instituunt; at fatum ridet. D.

٩٠٦ دَجاجة لِها رِيش لٰكِنْ ما تَطِير

906. Gallina quae pennis instructa est; sed non volat. D.

٩٠٧ اذا دَخَلْتَ أَرْضَ الحُصَيْب فهَرْوِل

907. Quum in regionem Alhozaib intras, celeriter incede!

Pulchritudine quum excelleant mulieres illius regionis in terra Iemen sitae, auctor, ut celeriter transeatur, suadet. Kam.

٩٠٨ اذا دَخَلَتِ المَوْعِظة أُذُنَ الجاهل مَرَقَتْ من الأُذُن الأُخْرى

908. Si adhortatio in aurem insipidi intrat, per aurem alteram transit. A.

٩٠٩ أُدْخُلْ مَعَ الدَّجَاجِ واسْرَحْ مَعَ النَّعَاجِ

909. Cum gallinis intra et cum ovibus libere pastum incede! D.

٩١٠ لا تَدْخُلْ بَيْتَ ظَنَّانٍ ولا تَأْكُلْ أُكْلَ مَنَّانٍ

910. Ne suspicacis domum intra et ne cibum ejus, qui beneficia exprobrat, ede! D.

٩١١ لا تَدْخُلْ بَيْنَ السَّمْعِ والبَصَرِ

911. Ne inter auditum et visum intres! D.

٩١٢ لا تَدْخُلْ فِي أَمْرٍ لا تَكُونُ فيه ماهرا

912. Ne rem aggrediaris, cujus tu omnino peritus non es! A.

٩١٣ ان الدَّاخِلَ البَحْرَ مَفْقُودٌ والخَارِجَ مِنْهُ مَوْلُودٌ

913. Qui in mare intrat, amissus est et qui inde exit, recens natus. G.

٩١٤ ما أَنَا مِنْ دَدٍ ولا الدَّدُ مِنِّى

914. Ego Dadam non specto et Dada me non spectat.

Verba ei dicuntur, quocum omnino non consentimus. Sam. Dad nomen mulieris est.

٩١٥ لا دَرَّ دَرُّهُ

915. Ne ejus (viri) lactis radii copiose effluant!

Hisce verbis tum in male precando tum in bene precando utuntur. conf. lex. m.

٩١٦ الدُّرَّةُ عَلَى صِغَرِهَا خَيْرٌ مِنَ الصَّخْرَةِ عَلَى كِبَرِهَا

916. Unio, quamvis parvus est, melior est petrâ, quamvis magna est. A.

٩١٧ ادَّرِعُوا اللَّيْلَ

917. Noctem tanquam loricam induite!

Proverbio idem sensus est, qui proverbio, quod Meid. 3, 63 legitur et eidem Actsamo ben-Zaifi tribuitur. Schar.

٩١٨ دِرْهَمٌ زَغَلٌ فِي المَحَكِّ يَبَانُ

918. Drachma adulterata in lapide Lydio cognoscitur. D.

٩١٩ دِرْهَمٌ يَنْفَعُ خَيْرٌ مِنْ دِينَارٍ يَصْرَعُ

919. Nummus argenteus, qui utilis est, melior est, quam nummus aureus, qui prosternit. A.

٩٢٠ دَرَاهِمُ يَلُمُّ دَرَاهِمَ

920. Drachmae drachmas colligunt. D. Conf. Meid. 8, 24.

٩٢١ وَلَا يَدْرِي نُصَيْرٌ مَنْ دَحَاهَا وَمَنْ هُوَ سَاكِنُ
العَرْشِ الرَّفِيعِ

921. Nozairus nescit, quis eam subegerit et quis super throno alto sedeat.

Proverbium ad Hamasam p. 65. adductum versus metri Wafir est.

٩٢٢ مَا أَدْرِى أَىُّ الْأَوْرَمِ هُو

922. Nescio, quis homo sit. Sam.

٩٢٣ مَا أَدْرِى اى الْبَرَنْسَا هو

923. Nescio, quis homo sit.. Sam.

٩٢٤ مَا أَدْرِى أَىُّ الطِّينِ هُوَ

924. Nescio, quaenam creatura sit. Sam.

٩٢٥ ما أَدْرِى أَىُّ الطَّمْشِ هو

925. Nescio, cujusnam generis sit. Sam.

٩٢٦ ما ادرى أَىُّ النَّخْطِ هو

926. Nescio, quis homo sit. Sam.

٩٢٧ ما ادرى اى الوَرَى هو

927. Nescio, quis homo sit. Sam.

٩٢٨ ما ادرى اى تُرْخُمٍ هو

928. Nescio, quis homo sit. Sam.

٩٢٩ ما ادرى أَىُّ خابط ليل هو

929. Nescio, quis noctu sine directione proficiscens sit (quis homo sit) Dj.

٩٣٠ ما ادرى أَىُّ خَلْقِ اللهِ هو

930. Nescio, quaenam creatura Dei sit. Sam.

٩٣١ ما ادرى اى دَهْدَاء الله هو

931. Nescio, quaenam creatura Dei sit. Sam.

٩٣٢ ما أَدْرِى أَىُّ طَرَفَيْهِ أَطْوَل

932. Nescio, quaenam duarum ejus extremitatum longior sit.

I. e. Nescio quaenam generis pars num matris an patris nobilior sit. Aliis extremitates duae penis et lingua sunt. Sam.

٩٣٣ انا أَدْرِى بِشَمْسِ. بِلَادِى

933. Ego solem terrae meae optime novi. D.

Loco vocis ادرى dicunt quoque اخبر et اعرف. Clar. Wustenfeldius notam marginalem mihi indicavit, in quo dictum est, proverbium e sequente versu derivatum esse:

اسايل عن ارض الفت ربوعها وفيها حبيب نلت منه مرادى
فقيل متى تظلم جلاها بوجهه فقلت انا ادرى بشمس بلادى

De terra quum quaererem, ad cujus habitacula adsuefactus eram et in qua amicus erat, qui voluntati meae satisfecerat, dictum est: quando obscura est, ex ejus facie lucem accipiet; sed dixi: ego terrae meae solem optime novi. Metrum Thawil est.

٩٣٤ دارِى أُمُورَكَ خليلى ثُمَّ دَارِيهَا واذا نظرت

عُيُوبَ الناس غَطِّيهَا

934. Leniter tracta res tuas, o amice mi, tum eas leniter tracta et si vitia hominum vides, ea tege! G.

٩٣٥ دَعَوْا دَعْوَةَ كَوْكَبِيَّةَ

925. Invocarunt (Deum) invocatione oppidi Caucabijjah.

I. e. quae impleta est. Narrant, incolas illius oppidi contra praefectum, qui eos injuria afflixisset, Deum invocasse et praefectum statim post invocationem mortem obiisse. Kam.

٩٣٦ لا يُدْعَى الحَكِيمُ حَكِيمًا حَتَّى يَغْلِبَ جميع شَهَواتِهِ

936. Sapiens suo nomine dignus non est, donec omnes suas cupiditates vincat. G.

٩٣٧ اذا ادَّعَيْتَ الباطِلَ أَنْجَحَ بك

937 Quum vanum tibi vindicas, id te vincet.

Legitur quoque: اذا رمت الباطل „Quum vanum vis.“ Proverbium significat, virum, qui rem, cui par non sit, suscipiat, ignominia adfici. Sam. Schar.

٩٣٨ الدَّعْوَةُ الى ضِيافةِ البُقول بالمَحَبَّةِ أَفْضَلُ مِن الدَّعْوَةِ الى ضِيافةِ العُجُول بالبغضة

938. Invitare cum amore ad cibum hospitalem olerum melius est, quam invitare cum odio ad cibum hospitalem vitulorum. G. Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 15, 17.

٩٣٩ الدَّعْوى لِمَنْ صَدَقَ لا لِمَنْ سَبَقَ

939. Affirmatio rei ei est, qui verax est, non ei, qui praecessit. D. Fakih. Alchol. p. 99. l. 2 infr.

٩٤٠ أَدْفَا مِنْ شَجَرَة

940. Calidior quam arbor.

Arbor ramis foliisque tanquam veste calida tecta esse videtur.

٩٤١ اِدْفَعُوا الشَّرَّ بِالْخَيْرِ يَغْلِبه فَمَنْ دَفَعَ الشَّرَّ بِالشَّرِّ رَجَعَ عَلَيْهِ

941. Malum per bonum repellite, nam hoc illud vincet; sed qui malum per malum repellit, contra eum redibit. A.

٩٤٢ دَفْنُ الْبَنَاتِ مِنَ الْمَكْرُمَاتِ

942. Filias sepelire quaedam actio generosa est. D. Conf. Meid. 3, 61.

٩٤٣ دُقَّ حَجَرٌ عَلَى حَجَرٍ قَالَ أَيْشِ أَنْتَ قَالَ أَنَا أَنْتَ

943. Contritus fuit lapis super lapide; dixit: Quaenam res tu es? respondit: ego idem sum qui tu. D.

٩٤٤ مَنْ دَقَّ الطَّبْلَ عَلَى بَابِ اصْطَبْلِ

944. Quis ante portam stabuli tympanum pulsat?

Tympana enim ante portas principum pulsabantur.

٩٤٥ دِقَّةُ الْمُعَلِّمِ بِأَلْف

945. Subtilitas ingenii magistri tanquam mille est. D. Sed in codice G. دقة العلم „subtilitas scientiae" est.

٩٤٦ أَدَقُّ مِنَ الدَّقِيقِ

946. Tenuior quam farina. Schar.

٩٤٧ أَدَقُّ مِنَ الشَّعْرِ

947. Tenuior quam crinis. Sam. Schar.

٩٤٨ أَدَقُّ مِنَ ٱلْكُحْلِ

948. Tenuior quam stibium. Schar. Sam.

٩٤٩ أَدَقُّ مِنَ الهَبَاء

949. Tenuior quam pulveris atomi. Sam. Schar.

٩٥٠ أَدَقُّ مِنْ حَدِّ الجَلَم

950. Tenuior quam acies forficis. Sam. Schar.

٩٥١ أَدَقُّ مِنْ حَدِّ ٱلسَّيْف

951. Tenuior quam acies gladii. Sam. Schar.

٩٥٢ أَدَقُّ مِنْ حَدِّ الشَّفْرَة

952. Tenuior quam acies scalpri sutorii. S. Sch.

٩٥٣ أَدَقُّ مِنْ خَيْط

953. Tenuior quam filum. Sam. Schar. conf. Meid. 8, 58.

٩٥٤ أَدَلَّ فَأَمَلَّ

954. Ob nimiam in alterius amore fiduciam audax erat et tum taedio adfecit. Dj.

٩٥٥ مَنْ تَدَلَّلَ عَبْدَه فى صِغَرِه فَإِذَا كَبُرَ تَمَرَّدَ عليه

955. Qui erga servum suum, dum parvus est, nimis lenem se gerit, erga eum rebellabit, quum magnus est. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 29, 21.

٩٥٦ يُسْتَدَلّ عَلَى عَقْلِ الرَّجُلِ بِقِلَّة نُطْقِه ومَقَالِه

وعلى فَضْلِه بِكَثْرَة حِلْمِه واحْتِمَالِه

956. Viri prudentia in pauco sermone paucisque verbis, ejusque praestantia in multa ejus mansuetudine et patientia cernitur. A.

٩٥٧ يُسْتَدَلُّ على عَقْلِ الرَّجُلِ بِقَوْلِه وَعَلَى أَصْلِه بِفِعْلِه

957. Qualis sit viri prudentia ex ejus verbis, e quonam genere ortus sit, ex ejus agendi ratione cognoscitur. A.

In altero loco eodem sensu legitur: دليل عقل الانسان قوله ودليل اصله فعله

٩٥٨ انّ الدَّلِيلَ أَثَرُ ٱلفَوارِس

958. Equitum vestigia indicia sunt. Schar.

De eo dicitur, cujus agendi ratio ipsi perniciosa, quid

cogitet, indicat. Kaisus ben- Sohair cognoscens vestigia equi Alhanfa, qui Hamalo erat, dixit:

هذا اثر الحنفا فاتبعوه ان الدليل اثر الفوارس

„Haec Alhanfae-vestigia sunt; ea sequamini, nam equitum vestigia indicia sunt.“ Sam. Schar.

٩٥٩ مِنْ دَلَايِلِ العَجْزِ كَثْرَةُ الإِحَالَةِ عَلَى المَقَادِيرِ

959. Debilitatis indicium est, multa absurde loqui contra Dei decreta. D.

٩٦٠ دَلَكَتْ بَرَاحِ

960. Sol occidit.

De re gravi adhibetur. Proverbium ab eo desumtum est, quod proelii pulvere sol obscuratur. Sam.

٩٦١ دِينَارُ الشَّحِيحِ حَجَرٌ

961. Avari nummus aureus lapis est.

٩٦٢ لا دُنْيَا وَاحِدَة ولا آخِرَة صَالِحَة

962. Non est mundus hic felix et non alter bonus.

٩٦٣ الدُّنْيَا دَارُ فَنَاء وَزَوال وبَيْتُ هُمُومٍ وأَكْدَار

963. Mundus est domus interitus et finis nec non habitaculum curarum et rerum turbidarum. A.

٩٦٤ الدُّنْيَا عَسَلٌ مَشُوب بِسَمٍّ وفَرَح مَوْصُول بِغَمّ

964. Mundus mel est veneno mixtum et gaudium cum tristitia conjunctum. A.

٩٦٥ الدُّنْيَا قَحْبَة فيوم عِنْدَ عَطَّار ويوم عِنْدَ بَيْطَار

965. Mundus meretrix est; uno die apud aromata vendentem, altero apud veterinarium. D.

٩٦٦ الدُّنْيَا كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا

966. Mundus vapori meridiano in terrae tractu similis est, quem sitibundus aquam esse putat; sed perveniens nullam rem esse videt. A.

٩٦٧ الدُّنْيَا لَمْ تَتْرُكِ الْمَاشِي مَاشِيًا وَلَا الرَّاكِبَ رَاكِبًا

967. Mundus neque pedibus incedentem neque equitem suo statu reliquit. G.

٩٦٨ الدُّنْيَا مَمْلُوءَةٌ عِبَرًا مَشْحُونَةٌ غِبْرًا

968. Mundus lacrymis repletus et odio impletus est. B.

٩٦٩ أَدْنَى مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

969. Propinquior quam vena colli. Sam. Schar.

٩٧٠ أَدْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ

970. Propinquior quam corrigia soleae suae. Schar.

٩٧١ الدَّهْرُ أَرْوَدُ ذُو غِيَرٍ

971. Tempus lente procedens mutat.

I. e. sine strepitu agens omnia mutat. Dixit Ebn-Mokbil:

انْ يَنْقُصِ الدَّهْرُ مِنِّي مَرَّةً لِيُبْلِي فالدَّهْرُ أَرْوَدُ بالأَقْوامِ ذو غِيَرِ

„Quod si tempus una vice me adfligit me consumens (mirum non est); nam tempus lente abducit gentes omnia mutans." Metrum Basith. Conf. Meid. 8, 56.

٩٧٢ الدَّهْرُ لهُ تَقَلُّبات

972. Tempori vicissitudines sunt. G.

٩٧٣ الدَّهْرُ مَيْسور ومَعْسور

973. Tempus fortunatum et adversum est. D.

٩٧٤ الدَّهْرُ يَوْمين يَوْمٌ لك ويَوْمٌ عَلَيْك

974. Tempus duobus diebus constat, unus pro te est, alter contra te. D.

٩٧٥ ما الدَّهْرُ الَّا هٰكذا فَٱصْطَبِرْ له

975. Tempus ita constitutum est; patienter igitur id fer! D.

٩٧٦ يا مَنْ له الدَّهْرُ كُلّه ما لنا في الدَّهْرِ يَوْم

976. O tu, cui tempus totum est, nobis in tempore dies non est. D.

٩٧٧ فلان يَدَّهِن من قارورَةٍ فارِغة

977. Quidam ex ampulla, quae oleo caret, ungit. D.

٩٧٨ داءُ النَّفْسِ في الحِرْص

978. Animae morbus in aviditate positus est. D.

٩٧٩ لا دَاء أَدوَا من الجَهْل ولا مَرَض أَضْنى مِنْ قِلَّة العَقْل

979. Nullus morbus gravior quam ignorantia est et nulla aegrotatio major quam parum prudentiae. A.

٩٨٠ دَارَتْ عَلَى الظَّالِمِين الدَّوَاير

980. Vicissitudines temporis injustos adtingunt. D.

٩٨١ يَدُور القَمْحُ ويَجِىٔ فى عَيْنِ الرَّحَا

981. Triticum circumvertitur et in molam venit. D.

٩٨٢ ما بالدَّارِ أَرِمٌ

982. In domo ullus non est. Sam.

٩٨٣ ما بالدَّارِ دَارِىٌّ

983. In domo ullus non est. Sam.

٩٨٤ ما بالدار دُورِىٌّ

984. In domo ullus non est. Sam.

٩٨٥ ما بالدار صافِرٌ

985. In domo sibilans (ullus) non est. Sam.

٩٨٦ ما بالدار طُورِىٌّ

986. In domo sibilans (ullus) non est. Sam.

٩٨٧ ما بالدار عاينٌ

987. In domo oculo adspiciens (ullus) non est. Sam

٩٨٨ ما بالدار نافخُ ضَرَمَة

988. In domo torrem adflans (ullus) non est. Sam.

٩٨٩ دَوْلَةُ الأَرْذَال آفَةُ الرِّجَال

989. Vilium imperium virorum noxa est. A. B.

٩٩٠ دَوْلَةُ الجَاهِلِ عَبْرَةُ العَاقِلِ

990. Insipidi imperium lacryma prudentis est. D.

٩٩١ دَوْلَةُ الجَاهِلِ كَالغَرِيب الّذى يَحِنّ الى النُّقْلَة
وَدَوْلَة العاقِل كالنّسيب المُتَمَكّن الوُصْلَة

991. Imperium insipidi peregrino similis est, qui desiderio in alium locum proficiscendi adfectus est et imperium prudentis cognato similis est, qui conjunctionis potestatem habet. A.

٩٩٢ دَوْلَةُ الجاهِل من المُمْكِنات وَدَوْلَة العاقِل من الواجِبات

992. Imperium insipidi res possibilis est et imperium prudentis res necessaria est. A.

٩٩٣ دَوْلَةُ المُلُوك فى العَدْل

993. Regum imperium justitia nititur. A.

٩٩٤ مَنْ دَامَ كَسَلُه خَابَ أَمَلُه

994. Cujus segnities durat, ejus spes frustratur. A.

٩٩٥ ما يَدُوم ولا يَبْقَى الاّ ٱللّهُ

995. Nil praeter Deum manet et restat. G.

٩٩٦ دُمْ على كَظْم الغَيْظ تُحْمَد عَوَاقِبُه

996 Si iram tuam semper cohibes, ejus finis laudabitur. D.

٩٩٧ دَوَامُ الشَّرَفِ رُؤْيَة الإِخْوَان

997. Celsitudinis perpetuitas in adspectu fratrum est. B.

٩٩٨ دَوَاءُ الإِحْزَان رُؤْيَة الإِخْوَان

998. Tristitiae remedium fratrum adspectus est. A.

٩٩٩ دَوَاءُ الغَضَب الصَّمْت

999. Silentium remedium irae est. A.

١٠٠٠ دواء القَلْب الرِّضَا بالقَضَاء

1000. Animi medicina in eo est, quod fato contenti sumus. A.

١٠٠١ دِيك الفَصِيح مِنَ البَيْضَة يَصِيح

1001. Gallus disertus ab ovo clamat. D.

١٠٠٢ دِيكُ شَهْر يَجْلُب دَجَاجَة سَنَة

1002. Gallus mensis gallinam anni protrahit. D.

Loco vocis يجلب in codice Par. يغلب vincit legitur.

١٠٠٣ دِينُ الرَّجُل حِزْبُه

1003. Debitum viri est ejus tristitia.

١٠٠٤ الدَّيْنُ سَوَادُ الخَدَّيْنِ

1004. Debitum est nigredo genarum G.

١٠٠٥ الدَّيْنُ هَمٌّ بِاللَّيْلِ مَذَلَّةٌ بِالنَّهَارِ

1005. Debitum noctu sollicitudo est, die vilitas. D.

١٠٠٦ هٰذَا دِينٌ مَا هُوَ تِينٌ

1006. Haec res est religio, non ficus. D.

١٠٠٧ المَدْيُونُ يَتَعَلَّقُ بِحِبَالِ العَرْمَطِ

1007. Obaeratus algae funibus inhaeret. G.
العرمط idem est quod العرمض.

١٠٠٨ أَبِكَ أَمْ بِالذِّئْبِ

1008. Num pro te an pro lupo?

Verba heroi et poetae Taabbata-Scharran cognominato adscribuntur. Hic enim cum Schanfara et triginta viris e gente Fahm incursionem in gentem Banu-Asad facturus exierat. Ibi quum haedum vociferantem, quem gens ad capiendum lupum in fovea adligavisset, invenirent, ad foveam exspectabant, donec lupus incidisset. Advenit autem juvenis lupum sagittis in fovea petiturus et ab illis, in foveam quum incidisset, sagittis lapidibusque occisus est, dum Taabbata-Scharran ista verba proferebat. Occisi juvenis pater, Afthaschus, quamquam fugientes hostes acriter persequebatur, vindictae desiderio satisfacere non potuit. Schar.

١٠٠٩ الذُّبَّانُ تَعْرِفُ وَجْهَ اللَّبَّانِ

1009. Muscae faciem ejus, qui lac vendit, noverunt.

Cl. De Slane Diwan Amru-l'Kaisi p. 103. adnott. conf. prov. 899.

١٠١٠ ذَبَايِحُ ٱلْمُنَافِقِينَ رُذَالَةٌ عِنْدَ ٱلرَّبِّ وَنُذُورُ ٱلصِّدِّيقِينَ مَرْضِيَّةٌ لَهُ

1010. Sacrificia hypocritarum apud Deum vilia sunt et vota proborum ei grata. G. Salomoni adscribitur. conf. Prov. Salom. 15, 8.

١٠١١ اذَا ادَّخَرْتَ فَلَا يَكُونَنَّ كَنْزُكَ الَّا فِعْلُكَ

1011. Quum opes colligis, nonnisi agendi ratio sit thesaurus tuus!

Proverbium, quod Kosso ben-Saihdah adscribitur, nos monet, ut bene agendi rationi operam demus, quemadmodum poeta dixit:

الخَيْرُ أَبْقَى وَإِنْ طَالَ ٱلزَّمَانُ بِهِ وَٱلشَّرُّ أَخْبَثُ مَا أَوْعَيْتَ مِنْ زَادِ

Bonum diutissime restat, et si ante multum temporis actum est et pravum turpissimus commeatus est, quem collegisti. Schar.

١٠١٢ اِدِّخَارُ ٱلرِّجَالِ أَوْلَى مِنِ ادِّخَارِ ٱلْمَالِ فَإِنَّ كُلَّ دِرْهَمٍ يُغْنِي عَنْهُ غَيْرُهُ وَمَا كُلُّ رَجُلٍ يُرْجَى خَيْرُهُ

1012. Viros sibi comparare in temporis futuri usum, convenientius est, quam opes colligere; nam cujuslibet nummi vicem alter explet; sed non a quolibet viro bonum sperari potest. A.

١٠١٣ مَنْ ذَكَرَنِى ما حَقَرَنِى

1013. Qui mei mentionem facit, me non contemnit D.

١٠١٤ مَنْ يَذْكُرُنِى بعُظْمِهِ كُنْتُ عِنْدَهُ عَظِيم

1014. Qui in magnitudine (superbia) sua mei mentionem facit, in ejus oculis ego magnus sum. G.

Fortasse legendum بعظمة tanquam excellentis.

١٠١٥ أُذْكُرِ الذِّئْبَ وحَضِّرْ له القَضِيب

1015. Lupum recordare et secantem gladium (baculum?) ei para! D.

Loco vocis حضر in codice G. هيى para legitur.

١٠١٦ أُذْكُرْ مَعَ كُلِّ نِعْمَةٍ زَوالَها ومَعَ كُلِّ بَلِيَّةٍ كَشْفَها وانَّ ذلك أَبقى لِلنِّعْمَةِ وأَهْوَنُ لِلنِّقْمَة

1016. In omni vita commoda eam cessuram esse cogita et in omni infortunio id abiturum esse. Haec erit causa, ut vita commoda diutius maneat et vindicta levior sit. A.

١٠١٧ اذْكُرِ النِّعْمَةَ القَدِيمَةَ عَلَيْكَ وانْسَى النِّعْمَةَ الجَدِيدَةَ مِنْك

1017. Veteris beneficii, quod in te collatum est, memor sis et novi beneficii, quod a te prodiit, obliviscaris! A.

١٠١٨ ذِكْرُ الشَّبَاب حَسْرَة

1018. Iuventutis recordatio suspirium est. A. B.

١٠١٩ ذِكْرُ عُيُوبِ ٱلْأَصْدِقَاء قَبِيحٌ

1019. Commemoratio vitiorum in amicis turpis est. D,

١٠٢٠ ذِكْرُ ٱلْمَوْت جَلَاء ٱلْقُلُوب

1020. Recordatio mortis animorum politio est. A.

١٠٢١ مُذَاكَرَةُ ٱلْأُدَبَاء أَمْتَعُ مِنْ نَسِيمِ ٱلسَّحَرِ ٱلْمُتَعَطِّرِ بِزَهْرِ ٱلسَّمُرِ

1021. Confabulari cum viris litteris elegantioribus ornatis praestantius est, quam aura lenis Aurorae floris spinae Aegyptiacae odore imbuta. A.

١٠٢٢ ذَلَّ مَنْ أَسْنَدَ أَمْرَهُ الى ٱمْرَأَة

1022. Vilis est, qui in re sua muliere nititur. D.

١٠٢٣ ذَلَّ مَنْ لا سَيْفَ لَهُ

1023. Vilis is est, cui gladius non est. D.

١٠٢٤ لَقَدْ ذَلَّ مَنْ بَالَتْ عليه ٱلثَّعَالِبُ

1024. Vilis is est, super quem vulpes minxerunt. D. Hoc e proverbio vetere ortum est. Conf. Meid. 9, 57.

١٠٢٥ لَنْ يَذِلَّ إِلَّا صاحِبُ ٱلدُّنْيَا وَلَنْ يَحْزَنَ الا طَالِبُهَا

1025. Nemo vilis erit praeter eum, qui in rebus

mundanis summam curam impendit et nemo tristis erit, praeter eum, qui res mundanas petit. A.

١٠٢٦ ذُلُّ الْمَرْءِ فِي الطَّمَعِ

1026. Viri vilitas in cupiditate est. A. B.

١٠٢٧ الذِّلَّةُ مَعَ الْفَضْلِ خَيْرٌ مِنَ الْعِزَّةِ مَعَ الْجَهْلِ

1027. Vilitas cum meritis melior est, quam potentia cum ignorantia. B.

١٠٢٨ الذِّلَّةُ مَعَ الْقِلَّةِ

1028. Vilitas cum paucitate est. B. Schar.

Paucitatem in hoc proverbio paupertatem significare, dicunt.

١٠٢٩ ذَلِيلُ الْفَقْرِ عَزِيزٌ عِنْدَ ٱللّٰهِ

1029. Vilis ob paupertatem honoratus apud Deum est. B.

١٠٣٠ كَمْ مِنْ ذَلِيلٍ أَعَزَّهُ عَقْلُهُ وَكَمْ مِنْ عَزِيزٍ أَذَلَّهُ جَهْلُهُ

1030. Quot contemti prudentia sua honorem sibi compararunt et quot honorati ignorantia sua contemti facti sunt. A.

١٠٣١ اذَلُّ مِنَ الْقِرْدِ

1031. Vilior quam simia.

Dixit poeta Alfarasdak appellatus:

تَمَنَّى ٱبْنُ رَاعِى ٱلشَّوْلِ عِرْضِى وَدُونَهُ شَنَاخِيبُ صَعْبَاتٌ تَشُقُّ عَلَى ٱلعَبْدِ

شَنَاخِيبُ لَوْ أَنَّ ٱلنُّمَيْرِيَّ رَامَهَا رَأَى نَفْسَهُ فِيهَا أَذَلَّ مِنَ ٱلْقِرْدِ

„Filius pascentis camelas lacte destitutas dignitatem meam optat; sed ut ad eam perveniat, montium cacumina conscendenda sunt, id quod servo nimis difficile est, cacumina talia, ut, si Nomairita ea petiturus esset, se ipsum simia viliorem in iis conspiceret. Sam. Schar. Metrum Thawil est.

١٠٣٢ أَذَلُّ مِنَ ٱلقَشْعَةِ

1032. Vilior quam planta Kaschah. Sam. Schar.

Planta est, quae in arboribus crescens radicibus in terra caret.

١٠٣٣ أذلّ من فَقْعٍ بِقَاعٍ

1033. Vilior quam tuber terrae album in campo. conf. Meid. 9, 53.

١٠٣٤ أَذَلُّ مِنْ هَرْمَةٍ

1034. Vilior quam planta foetida arida.

Planta ista, quum viridis est, ضريعة appellatur. S. Sch.

١٠٣٥ ذَلَاقَةُ ٱللِّسَانِ رَأْسُ ٱلْمَالِ

1035. Promta lingua opum fundamentum est. A. B. D.

١٠٣٦ إِيَّاكَ من الذِّمِّيِّ إِذَا أَسْلَمَ

1036. Cave tributarium, quum religioni Mohammedicae se addicit. D.

Tributarius aut Judaeus aut Christianus est.

١٠٣٧ ذَنْبٌ وَاحِدٌ كَثِيرٌ وَأَلْفُ طَاعَةٍ قَلِيلٌ

1037. Unum crimen multum est et mille obsequia pauca sunt. A. B.

١٠٣٨ ذَنْبِي ذَنْبُ صَخْرَةَ

1038. Crimen meum crimen Zahrae est.

Narrant Lokmanum Ahditam, qui cum Lokaimo praedatum exiisset et nil praedae reportasset, Zahrae filiae quod ex praeda, quae Lokaimi esset, cibum parasset, iratum colaphos duxisse, ut moreretur. Alii narrant, virum quendam, qui zelotypia tanta laboraret, ut uxori in summo montis fastigio habitaculum pararet, nihilominus tamen deceptum esse. Qui vir, dejecta a summo monte uxore, iratus Zahram obviam venientem, cui nil culpae esset, colaphis inflictis, quod e mulierum numero esset, occidit. Proverbium in eum quadrat, qui innocens malo adfligitur. Schar. conf. Meid. 24, 13.

١٠٣٩ ذَنَبُ الْكَلْبِ لا يَتَقَوَّمُ وَلَوِ انْدَقَّ فِي الْقَالِبِ

1039. Canis cauda recta non fit, et si in forma conteritur. D. conf. Burckh. 285. et Rostg. prov. 166.

١٠٤٠ اذا أَذْنَبْتَ فَاعْتَذِرْ وَاذَا اُعْتُذِرَ اِلَيْكَ فَاغْتَفِرْ

1040. Si peccatum commisisti, te excusa et si alius apud te se excusat, condona! A.

١٠٤١ ذَهَبَ ابنُ فَسْوَةَ فى بَنَاتِ طَمَارِ

1041. Abiit Ebn-Faswah in infortuniis?

De rebus vanis adhibetur. Ebn-Alahrabi ad Hamas. p. ٣٠٧ l. 20. Ebn.-Faswah nomen poetae est. K.

١٠٤٢ ذَهَبَ الحِمارُ بيَطْلُبُ صاحِبَهُ عادَ مَسْلُوبَ الاذان

1042. Asinus abiit socium suum quaerens. Ereptis auribus rediit. D.

In codice مشلوب legitur conf. Meid. 9, 76.

١٠٤٣ ذَهَبَ اللَّذّات إلّا مِن ثَلاثِ شَمّ الصِّبْيان ومُلاقاة الإخْوان. وخَلْوة النِّسْوان

1043. Voluptates non remanent nisi in tribus rebus: olfacere pueros, amicis occurrere, in secessu versari cum mulieribus. A.

De prima parte olfacere pueros dubito.

١٠٤٤ اذا ذَهَبَ الوَفاء نَزَل البَلاء واذا ماتَ الاعْتِصام عاشَ الإنْتِقام واذا ظَهَرَتِ الخِيانة مُحِقت البَرَكات

1044. Si fides abit, infortunium advenit; si cautio peccatorum cessat, vindicta vivit; si fraudes apparent, abundantia perit. A.

١٠٤٥ مَنْ ذَهَبَ مالُهُ اسْتَهانَه أصْحابُه وأقْرِباءُه

1045. Cujus opes pereunt, eum socii et propinqui levipendunt. D.

١٠٤٦ ذَهَبْتَ طَوِيلا وعَدِمْتَ مَعْقُولا

1046. In longum abiisti et ingenio privatus es. D.

١٠٤٧ ذَهَبْتَ فى البَيْرِ

1047. In vanum abiisti.

In eum dicitur, qui interrogatus rectum non respondet. conf. Meid. C. 9, 39.

١٠٤٨ ذَهَبُوا أَخْوَلَ أَخْوَلَ

1048. Omnino dispersi abierunt.

Ita dispersi, ut scintillis percussi ferri candentis similes essent. Sam.

١٠٤٩ اذهَبْ عند الذى يُبكِيك ولا تَمْضى لِعنْد الذى يُضْحِكُك

1049. Ad eum i, qui ploratum tuum excitat neque eum accede, qui risum tuum movet. G.

Cohaerere videtur cum proverbio, quod Meid. C. 1, 116. legitur.

١٠٥٠ أَذْهَلَ خِلِّي عَنْ فِراشِي مَسْجَدُهْ

1050. Effecit cultus Dei, ut amicus meus lectum meum negligeret.

Verba mulier dixisse fertur, quam maritus ob Dei cultum, cui omnino deditus esset, negligeret. Sam. Sch. Versus metri Redjes est.

١٠٥١ اذا ذابَ الثَّلْجُ بانَ الخَرا

1051. Quum nix liquefit, merda apparet. D.

١٠٥٢ الذَّوْدُ الى الذَّوْدِ إِبِلٌ

1052. Parvum agmen cum parvo agmine conjunctum magnum camelorum agmen fit. Kam.

١٠٥٣ مَنْ ذَاقَ الصَّيْفَ عَرَفَ الحَرَّ

1053. Qui aestatem gustavit, calorem novit. G.

١٠٥٤ مَنْ ذَاقَ الضِّيقَ يَعْرِفُ الهَمّ

1054. Qui angustias gustavit, moerorem novit. G.

١٠٥٥ مَنْ ذَاقَ الغَنَا مِنْ بَعْدِ فَقْرٍ يَمُوت وقَلْبُهُ مِن
الفَقْرِ خَايِف

1055. Qui opulentiam post paupertatem gustavit, ejus cor dum moritur paupertatem metuit D.

١٠٥٦ ما ذُقْتُ شَمَاجًا

1056. Pelliculam uvae non gustavi (i. e. nil) Sam.

١٠٥٧ ما ذُقْتُ لَمَاقًا

1057. Nil gustavi.

De potu adhiberi, dixit Alazmäihus.

١٠٥٨ ما ذُقْتُ لَمَاكًا

1058. Non gustavi id, quod extrema oris parte editur (exiguum quid) Sam. conf. لماج.

١٠٥٩ مَا ذُقْتُ ما يُذَاق

1059. Non gustavi id, quod gustatur. Sam.

١٠٦٠ ما ذُقْتُ مَضَاضًا

1060. Non gustavi rem, quae in ore circumvertitur. Sam.

١٠٦١ ما ذُقْتُ مَضَاغًا

1061. Non gustavi rem, quae manducatur. Sam.

١٠٦٢ مَنْ لم يَذُقْ لَحْمًا أَعْجَبَتْهُ الرِّئَةُ

1062. Qui carnem non gustavit, ei pulmo placet. D.

١٠٦٣ ذُقْ عَقَقْ

1063. Gusta, o inobediens!

I. e. Gusta inobedientiae retributionem! Narrant, patrem filio suo, qui inobsequens fuisset, ista verba dixisse, quum et ei filius obsequium non praestaret. Sam.

١٠٦٤ رَأْسُ الحِكْمَةِ طَاعَةُ اللّٰه

1064. Caput sapientiae est obedientia Dei. A.

١٠٦٥ رَأْسُ الحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللّٰه

1065. Caput sapientiae est timor Dei. A. D.

١٠٦٦ رأسُ الدِّين صِحَّةُ اليَقِين

1066. Integritas certae cognitionis caput religionis est. D.

١٠٦٧ رَأْسُ العَقْلِ التَّوَدُّدُ الى النَّاسِ بَعْدَ الإيمَانِ باللّٰهِ

1067. Prudentiae caput est hominibus amorem ostendere post fidem in Deo. D.

١٠٦٨ راس العِلم الرِفق وآفته الخرق

1068. Doctrinae caput benignitas est et ejus noxa asperitas est. A.

١٠٦٩ رأس مُقنّع واستٌ عارِية

1069. Caput calantica tectum et podex nudus. D.

١٠٧٠ فى رأس اليتيم يتعلّم الحجّام

1070. In capite orphani caput radens artem discit. D.

١٠٧١ من رأى العِبرة فى غيره فليعتبر

1071. Qui in aliis exemplum videt, is exemplum sibi capiat. D.

١٠٧٢ اذا رأيت الريح عاصفا فتطامن

1072. Quum ventum vehementem esse vides, quietus sis!

Proverbium nos monet, ut vehementiae, cui viribus nostris resistere non valeamus, quietum animum opponamus. Dixit Abu-l'Thamhan:

بنىّ اذا ما سامك الضيم قاهر مقيت فبعض الذلّ أوقى وأحرز

ولا تحم من بعض الأمور تعزّزا فقد يورث الذلّ الطويل التعزّز

O filiole mi! quum violenter agens et exosus tibi injuriam ferendam imponit, quodammodo te submittere majorem securitatem adfert; et ne quasdam res peragere

recuses ob superbiam; superbia enim diuturnam vilitatem adfert. Metrum Thawil est.

١٠٧٣ اذا رَأَيْتَ زَادَكَ يُوكَلُ فَاعْزِمْ عَلَيْهِ

1073. Quum proventum tuum edi vides, ei operam da! D.

١٠٧٤ اذا رَأَيْتَ عُرْيَانًا فَلَا تَسْأَلْ عن ثِيَابِهِ

1074. Quum nudum conspicis, ne de ejus vestibus interroga! D.

١٠٧٥ اذا رَأَيْتَ نَعْلًا بُسْهُ واذا رايت سِمار دُسْهُ

1075. Si calceum vides, osculare eum et si clavum ferreum vides, calca eum! D.

Vox سمار, nisi vitium est, est pro مسمار. In codice Paris. بوسه et دوسه بسمار legitur.

١٠٧٦ رَأَيْتُ جَنَادِحَ ٱلشَّرِّ

1076. Initia mali vidi. Dj.

١٠٧٧ مَا رَأَيْتُ سَمِينًا عَاقِلًا

1077. Pinguem et simul prudentem non vidi. A.

١٠٧٨ رَأَيْتُهُ بِهٰذَا ٱلْبَلَدِ عَنْبَرِيًّا

1078. Vidi eum esse in hac terra Ahnbaritam.

I. e. eum hujusce regionis viarumque maxime gnarum esse; gens enim Banu-l'Ahnbar viarum maxime gnara erat. Sam. Merzuk. ad Hamas.

١٠٧٩ مَا رَأَيْتُكَ يَا نَوْمُ حَتَّى ٱحْمَرَّتِ ٱلْعُيُونُ

1079. O somne! te non vidi, donec oculi rubri erant. D.

In codice Par. يا نور „o lux“ legitur.

١٠٨٠ اذا رأيتم العالم يحب الأغنياء فاعلموا انه صاحب الدنيا واذا رأيتموه يطوف أبواب السلاطين فاعلموا انه لص

1080. Si doctum videtis, qui divites amat, eum rebus mundanis deditum esse scitote, sin vero eum ad regum portas circumvagantem videtis, eum latronem esse scitote. A.

١٠٨١ أراه عبر عينه

1081. Ostendat ei (Deus) rem, quae fletum parit!

I. e. in calamitatem eum dejiciat! conf. lex. m. s. عبر et Sam.

١٠٨٢ انى لأرى ضيعة لا يصلحها الا ضجعة

1082. Ego video negotium, quod nil nisi dormitatio reparat. Schar.

Scholion proverbium sic explicat: رفضت على راع ابله فجهد بالطاقة فى جمعها فغلبته فاستغاث حينئذ بالنوم وجعل رعى الابل ضيعته لانها صناعته وحرفته يضرب فيمن يعجز عن الشى فيرى اصلح شى تركه „Cameli nolente pastore in prato dispersi erant. Quos quum pastor congregare tentaret, non potuit. Somnum igitur in auxilium vocavit. Camelos pascere negotium suum appellavit, quod opus

suum et ars eo consistebat. De eo adhibetur, qui rem perficere non potest, ut eam relinquendam esse putet.“

١٠٨٣ الذى يَرَاهُ الحاضِرُ ما يَرَاه الغَايِب

1083. Quod praesens videt, id absens non videt.

١٠٨٤ لا يُرَى شَىْء أَعَزّ مِنَ الدُّنيا ولا طَالِبٌ أَغْشَم

مِنَ المَوْت ولا غافِلٌ أَغفَل مِنَ الإنْسان

1084. Nulla res videtur honoratior esse, quam mundus, nullus quaerens iniquior, quam mors, et nullus socors socordior, quam homo. A.

١٠٨٥ لا رَأْىَ لِمَنْ لا يُطِيع

1085. Qui non obedit, ei consilium non est. D.

١٠٨٦ الرَّأْىُ يُخْطِئُ مَرَّةً ويُصِيب أُخْرَى

1086. Consilium modo errat, modo rectum attingit. D.

١٠٨٧ رُؤْيَةُ الحَبِيب جِلَاءُ العَيْن

1087. Conspectus amati collyrium oculi est. A.

١٠٨٨ لَأَنْ يَرُبَّنِى فُلان أَحَبُّ إِلَىَّ مِنْ أَنْ يَرُبَّنِى فلان

1088. Quod quidam mihi dominus est, gratius mihi est, quam quod quidam mihi dominus est.

Sic quoque dicitur: لان يربنى رجل من قريش احب الى من ان يربنى رجل من هوازن „Quod vir e gente Koraisch mihi dominus est, gratius habeo, quam quod vir e

gente Hawasen mihi dominus est. Proverbii sensus est: Inter dominos electio est. Sam.

١٠٨٩ الرَّبُّ يُقيمِ مِنَ المَزْبَلَة وَيَضَع فى المَرْتَبَة ؛

1089. Dominus (Deus) a fimeto erigit et in gradu dignitatis deponit. G.

١٠٩٠ رَبَّك وصاحِبُك لا تَكْذِبْ عَلَيْه

1090. Contra dominum tuum sociumque tuum ne mentiaris! D.

١٠٩١ اذا لم تَرْبَحْ مِنْ تِجَارَة فَاعْدِلْ الى غَيْرِها

1091. Quum e mercatura lucrum non facis, ad alteram te converte! D.

١٠٩٢ يا رابطا اذكُرْ حَلّا

1092. O ligans! solvendi memor sis! D. Conf. يا حابل

١٠٩٣ إِرْبَعْ على ظَلْعِك

1093. Contine te, quum claudicas!

Ne tibi majus, quam portare vales, onus impone! Sam. Schar. conf. Meid. 10, 34.

١٠٩٤ لا يَرْبَع على ظَلْعِك مَنْ لا يَحْزِنه أَمْرِك

1094. Quem res tua tristitia non adficit, is claudicationem tuam patienter non fert.

In Samachscharii opere امرى; sed in Kamuso امرك rectius legitur. Sensus est: Res tuas ei committe, qui tibi favet.

١٠٩٥ أَرْبَعَة اذا أَفْسَدَهُم البَطَر لا تُزِدْهم التَّكْرِمَة الاَّ فَسادا الوَلَد والزَّوْجة والخادِم واللئيم

1095 Si quatuor petulantia corrumpit, honor illatus eos magis corrumpet: filium, uxorem, ministrum, vilem. A.

١٠٩٦ اربعة أَشْياء اذا ظَفِرتَ بها لا يَضُرّك ما فاتَك بها حُسْن خُلْق وصِدْق حَدِيث وعَفاف نَفْس وحِفْظ أمانة

1096. Quatuor res si habes, tibi non nocebit id, quod earum causa te fugit: pulchritudo indolis, veracitas in narrando, castitas animae, et fidem datam in deposito servare. A.

١٠٩٧ أَربعة أَشياء تُورث السُّرور فى الدُّنيا دارٌ وَسيعة وزَوْجة مُطِيعة وجَوار سَريعة وفَرَس مُرْتَبَط

1097. Quatuor res gaudio adficiunt in mundo: domus ampla, uxor obediens, servae celeres et equus paratus. A.

١٠٩٨ أَربعة أَشياء لا يُسْتَقَل قَلِيلها النار والمَرَض والعَدُوّ والدَّيْن

1098 In quatuor rebus nil paucum censen-

dum est paucum: in igne, morbo, inimico, debito. Calil. p. 205.

١٠٩٩ أَرْبَعَةُ أَشْيَاء مِنْ أَعْظَمِ ٱلْبَلَاء كَثْرَةُ ٱلعِيَالِ مع قِلّةِ ٱلمَالِ وَٱلجَارُ ٱلسَّيِّئُ ٱلجِوَارِ وَٱلامرأة ٱلتي ليس لها وَقَارٌ وَصُحْبَةُ ٱلفُجَّارِ

1099. Quatuor res maximis malis annumerandae sunt: magna familia cum parvis opibus, pravus vicinus, uxor levis et improborum societas. A.

١١٠٠ اربعة أَيَّام لِأَرْبَعَةِ أَعْمَال يَوْم ٱلغَيْم لِلصَّيْد ويوم ٱلرِّيح لِلنَّوْم وَيَوْم ٱلمَطَر لِلمُنَادَمَة وَيَوْم ٱلصَّحْو لِلكَسْب

1100. Quatuor dies quatuor operibus faciendis apti sunt: dies nubilus venando, dies ventosus somno, dies pluviosus convivio, dies serenus lucro faciendo. A.

١١٠١ اربعة تَتُوقُ الى اربعة ٱلعَقْل الى ٱلرِّيَاسة والرأيُ الى ٱلكِيَاسة وٱلعِلْم الى ٱلتَّصْدِيق وٱلحِلْم الى ٱلتَّوْفِيق

1101. Quatuor res quatuor alios desiderant: prudentia dominium, consilium prudentiam, sci-

entia pro verace haberi, et mansuetudo (intelligentia) a Deo secundari. A.

١١٠٢ أَرْبَعَةٌ تُغَذِّي مِنْ غَيْرِ أَكْلٍ وَلا شُرْبٍ النَّظَرُ الى كُلِّ شَيْءٍ حَسَنٍ وَشَمُّ الطِّيبِ والنوم بَعْدَ الغَذاء وافتراشُ الفُرُشِ الوَطِيَّة واربعة تُضِرُّ البَصَرَ وَتَعُودُ على النَّفْسِ بالضَّرَرِ النَّظَرُ الى عَيْنِ الشَّمْسِ وَوَجْهِ العَدُوِّ والجَرْحَى والقَتْلَى

1102. Quatuor sunt res, quae absque cibo potuque nutriunt: adspicere rem pulchram, olfacere odores, dormire post cibum sumtum, incubare tapetibus mollibus; quatuor autem sunt, quorum adspectus nocet et animae noxam infert: adspicere solem ipsum, faciem inimici, vulneratos et occisos. A.

١١٠٣ اربعة خُلِقُوا لِفَسَادٍ الفار والجَراد والعَرَب والكراد

1103. Quatuor, ut corrumpant creati sunt: glires locustae, Arabes Curdique.

Vox الكراد videtur pro الاكراد.

١١٠٤ أَرْبَعَةٌ فى أَرْبَعَةٍ الحُسْنُ فى الأَنْفِ والحَلاوة فى العَيْنِ والمَلاحة فى الفَم والظَّرْفُ فى اللِّسان

1104. Quatuor in quatuor rebus sunt: pulchritudo

in naso, dulcedo in oculo, facetiae in ore, elegantia in lingua. A.

١١٠٥ أَرْبَعَةٌ لا بُدَّ مِنْ مُدَارَاتِهَا المَلِكُ والامْرَاةُ والصَّبِىُّ والمَرِيضُ

1105. Quatuor personas necessario adulari debemus: regem, mulierem, puerum, aegrotum.

١١٠٦ أَرْبَعَةٌ لا بَقَاءَ لَهَا مَالٌ جُمِعَ مِنْ حَرَامٍ وحَالٌ تَعَهَّدَ مِنَ الأَيَّامِ ورَاىٌ يَعْرَى مِنَ العَقْلِ وبَلَدٌ تَخْلُو مِنَ العَدْلِ

1106. Quatuor res non durant: Opes, quae il licito modo collectae sunt, status qui diebus proprius conspicitur, consilium quod prudentia caret et regio in qua justitia non est. A.

١١٠٧ اربعة لا تُقَابِل بالعُنْف فى أَرْبَعَةِ أَحْوالٍ المَلِك فى حالِ غَضَبِه والسَّيْل فى حالِ صَدْمَتِه والفِيل فى حال غُلْمَتِه والعامَّة فى حال هَيْجِها

1107. Quatuor sunt, quibus in quatuor statibus cum violentia occurri non debet: regi in statu irae, torrenti in statu, quo vehementer irruit, elephanti in statu libidinis et plebi in statu, quo irruit. A.

١١٠٨ اربعة لا تُقْدِمْ عليها حَتَّى تَسْأَلَ عَنْها الخَبِيرِ السُوق لا تُقْدِمْ عليه حتّى تَعْلَمَ النَافِق فيه والكاسِد والامراة لا تَخْطُبْها حتّى تَسْأَل عن مَنْصَبِها وخُلْقِها والطريق لا تَسْلُكْها حتى تَسْأَل عن أَمَنِها وخَوْفِها والبَلَد لا تَسْتَوْطِنْها حَتّى تَسْأَل عَنْ سِيرَة سُلْطانِها وأَخْلاقِ أَهْلِها

1108. Ad quatuor res ne audacter accede, donec gnarum de iis interrogavisti. Ad forum ne venias, donec res vendibiles et haud vendibiles novisti; ne mulierem in matrimonium petas, donec quae ejus origo ac indoles sit, interrogavisti; ne in regio tibi domicilium constituas, donec, quaenam regis agendi ratio et incolarum naturae sint, cognovisti. A.

١١٠٩ أَرْبَعَة لا رَدَّ لها القَوْل المَحْكى والسَّهْم والقَدَر الجَارِى والزَمَن الماضى

1109. Quatuor res reduci non possunt: verbum enunciatum, sagitta, decretum divinum emissum et tempus praeteritum. A.

١١١٠ اربعة لا يَطْمَعُ فيها العاقِلُ غَلَبَةُ القَضاء ونصيحة الأَعْداء وتَغْيير الحَقّ وإِرْضاء الخَلْق

1110. Quatuor sunt res, quas prudens non cupit: de fato victoriam reportare, inimicorum consilium sincerum, veritatem mutare et homines contentos reddere. A.

١١١١ اربعةٌ لا يُوثَق بِها زُهْدُ الخَصِيّ وتَوْبَةُ الجُنْدِيّ ونُسْك النِّسَاء وتَقْوَى الأَحْدَاث

1111. In quatuor rebus fiducia non ponitur: in abstinentia eunuchi, in poenitentia militis, in mulierum statu religioso et in timore Dei in adolescentibus. A.

١١١٢ اربعة مُذْهِبَة لِكُلِّ هَمّ وحُزْن الماء والقَهْوَة والبُسْتَان والوَجْهُ الحَسَن

1112. Quatuor res omnem sollicitudinem et tristitiam depellunt: aqua, vinum (s. potus Kaffe), hortus et facies pulchra. A.

١١١٣ اربعة ينبغى أَنْ يكونوا مِنْ أَوْثَقِ ثِقَاتِ المَلِك وأَنْصح نُصَحَائه الوزير والطَّبيب والطَّبَّاخ والسَّاقِي

1113. Quatuor homines tales esse oportet, ut rex in iis maximam fiduciam ponat et ut sint ejus maxime sinceri amici: consiliarius, medicus, coquus et pocillator. A.

١١١٤ بعد اربعين سنة أخذ البدوي ثاره

1114. Post quadraginta annos Arabs campester vindictam suam sumsit. D.

١١١٥ ربيته جروا فلما صار كلبا عضني

1115. Quum catulus esset, eum educavi et quum canis factus esset, me momordit. D.

١١١٦ من يربي ولد الحية لا يرى منها الا العض

1116. Qui serpentis foetum educat, is ex eo nil nisi morsum videbit. D.

١١١٧ يربى الولد على ما كان والده

1117. Filius educatur modo, quo ejus pater educatus est. D.

١١١٨ الذي ما له مربي الدهر يربيه

1118. Cui educans non est, eum tempus educat. D.

١١١٩ المربي غالي

1119. Educator carus pretii est. D.

١١٢٠ لو لا المربي ما عرفت ربي

1120. Si educans non fuisset, dominum meum non cognovissem. D.

١١٢١ رُتْبَةُ ٱلْعِلْمِ أَعْلَى ٱلرُّتَبِ

1121. Gradus doctrinae altissimus gradus est. D.

١١٢٢ أَرْتِعْ أَجْلَى أَنَّى شِئْتَ

1122. Pascere sine in loco Adjala, ubi vis! Sch.

Proverbio idem sensus est, quam C. 10, 67.

١١٢٣ هو يَبْرَنْتَى

1123. Is confusus est.

De eo, qui non omnino verax est. Sam.

١١٢٤ هَيْهَاتَ أَنْ يَرْجَعَ ما فَاتَ

1124. Absit, ut id quod praeteriit, redeat! D.

In codice Par. هيهات على ما فات „Apage id, quod praeteriit.

١١٢٥ هو رَجُلٌ لا يَسْقُطُ مِنْ كَفِّهِ خَرْدَلَةٌ

1125. Is vir est, e cujus manu semen sinapi non decidit. B.

In eodem codice iterum occurrit.

١١٢٦ الرَّجُلُ الذى يُرِيدُ يَسْتَغْنِى وَيَحْسِدُ لا يَعْلَمُ أَنَّ الحاجَةَ تُدْرِكُهُ

1126. Vir, qui dives fieri vult et invidus est, nescit, penuriam eum assecuturam esse. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 28, 22.

١١٢٧ الرجل الصَّبور أَفْضَلُ مِنَ الرَّجُل الغَنِىّ ومَنْ مَلَكَ نَفْسَه أَفْضَلُ مِن آخِذِ المُدُن

1127. Vir patiens praestantior est, quam vir dives et qui se ipsum regit, praestantior est quam is, qui urbes capit. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Sal. 16, 32.

١١٢٨ مِنْ رِجَال الصَّعِيد كُلّ اثْنين بواحد

1128. Ex viris Alzäihdi (Aegypti superioris) duo viri semper loco unius sunt. D.

١١٢٩ الرجالُ أَرْبعَة رَجُل يَدْرِى ويَدْرِى انَّه يَدْرِى فذَلِكم العالِم فتَّبعُوه ورجل يَدْرِى ولا يَدْرِى انه يَدْرِى فذلكم النايم فأَيْقِظُوه ورجل لا يَدْرِى ويدرى انه لا يَدْرِى فذلكم مُسْتَرْشِد فعلِّموه ورجل لا يدرى ولا يدرى انه لا يدرى فذلكم الجاهِل فَارْفِضُوه

1129. Virorum quatuor sunt species: Vir sciens, qui scit, se scire. Hic est doctus et a vobis sequendus; et vir sciens, qui nescit, se scire. Hic est dormiens, eum expergefaci-

te, et vir nesciens, qui scit, se nescire. Hic vos rectam viam interrogat et hunc docete. Denique vir, qui nescit et nescit, se nescire. Hic insipidus est. Eum igitur relinquite! A.

١١٣٠ لَوْ لَمْ أَرْجُو فَضْلَكَ كُنْتُ مِثْلَكَ

1130. Si beneficium tuum non sperassem, sicut tu fuissem. D.

١١٣١ لا تَرْجُ خَيْرَ مَنْ لا يَرْجُو خَيْرَكَ

1131. Ne ab eo bonum speres, qui bonum tuum non sperat. B.

In cod. A. legitur. لا ترج من لا يرجو خيرك ولا يأمن من لا يأمن جانبك .. Ne in eo spem ponas, qui a te bonum non sperat et ne ab eo securus sis, qui a te securus non est. A.

١١٣٢ هَلْ يُرْتَجَى مَطَرٌ بِغَيْرِ سَحَابِ

1132. Num sine nubibus pluvia speratur? D.

١١٣٣ لا مَرْحَبًا بِالْوَاصِلِينَ وَلا سَهْلاً بِالْقَادِمِينَ

1133. Gratulatio non est (sit) advenientibus et bene venisti non dicitur (dicatur) accedentibus. D.

١١٣٤ بِرَحْلِهَا بَاتَتْ

1134. Cum sella sua pernoctavit (camela).

Suffixum ad camelam referendum est. I. e. Novum non ducitur, quod ea sellâ instructa pernoctat. De eo adhibetur, qui clarus fit agendi ratione, quae antea ipsi

tributa non erat, camela enim sellâ instructa pernoctare non solet. Sam.

١١٣٥ رَحِمَ اللهُ امْرَأً تَكَلَّمَ فَغَنِمَ أَوْ سَكَتَ وَسَلِمَ

1135. Misericors sit Deus erga virum, qui si loquitur, praeda potitur et si silet, salvus est! B.

١١٣٦ رَحِمَ اللهُ مَنْ عَمِلَ شَيْأً وَأَتْقَنَهُ وَلَوْ كَانَ سُخْرَةً

1136. Deus erga eum misericors sit, qui opus, quod tractat, bene instituit et si ridiculum esset. D.

١١٣٧ مَنْ رَحِمَ رُحِمَ آجِلًا وَمَنْ ظَلَمَ ظُلِمَ عاجِلًا

1137. Qui misericors est, in altero mundo misericordiam inveniet et qui injuste agit, is in hoc mundo injuria adfligetur. A.

١١٣٨ مَنْ يَرْحَمْ مِسْكِينًا يُقْرِضِ اللهَ وَسَيُكَافِئُهُ عَلَى قَدْرِ عَطِيَّتِهِ

1138. Qui erga pauperem misèricors est, Deo mutuo dat et is e ratione doni ei pensabit. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom 19, 17

١١٣٩ مَنْ لَمْ يَرْحَمْ لَمْ يُرْحَمْ

1139. Qui misericors non est, in eum misericordia non exercetur. A.

١١٤٠ اِرْحَمْ مَنْ دُونَكَ يَرْحَمْكَ مَنْ فَوْقَكَ

1140. Si erga inferiorem misericors es, erga te is, qui te superior est, misericors erit. A.

١١٤١ ارْحَمُوا ثَلَاثًا عَزِيزَ قَوْمٍ ذَلَّ وغَنِيَّ قَوْمٍ افْتَقَرَ وعالمًا يلعَب به الجاهل

1141. Erga tres misericordes estote: erga honoratum, qui contemtus factus est, erga divitem, qui pauper evasit et erga doctum, quocum ignorans ludit! A.

١١٤٢ بالرَّحْمَةِ والأَمَنَةِ تَتَنَقَّا الخَطَايَا وبِخَشْيَةِ الرَّبِّ يَجْنَحُ كُلُّ إِنْسَانٍ عَنِ الشَّرِّ

1142. Per misericordiam et sinceritatem peccata delentur et per timorem Dei quilibet homo a malo avertitur. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 16, 6.

١١٤٣ هو رَخِيُّ اللَّبَب

1143. Is levis antilenae est.

De divite adhibetur. Dicitur quoque هو فى لبب رخى Sam.

١١٤٤ رُدِّى جِمالَكِ الحَقَكِ الشَّرُّ بأَهْلِكِ فمِنْ أُنَاسٍ ما أَنْتِ

1144. Repelle camelos tuos; malum (bellum) effecit, ut ad gentem tuam reverteretis; nam tu es e numero hominum.

Verba sunt quae Alharitso ben-Ohbad tribuuntur. De sensu dubito. conf. Hamas. 252, l. 3.

١١٤٥ رُزٌّ بِحَلِيبٍ كُلَّمَا بَرَدَ بِطِيب

1145. Oryza cum lacte quotiescunque frigida est, bona est. D.

١١٤٦ رِزْقُ نَاسٍ عَلَى نَاسٍ وَرِزْقُ الْكُلِّ عَلَى ٱللّٰهِ

1146. Victus quotidianus hominum hominibus impositus est, omnium autem victus quotidianus Deo. G.

١١٤٧ رِزْقُكَ يَطْلُبُكَ فَٱسْتَرِحْ

1147. Res tibi ad vitam necessariae te petunt, tranquillus igitur sis! B.

١١٤٨ أَرْزَنُ مِنْ أَبَانٍ

1148. Gravior pondere quam Aban.

Aban nomen montis est. Sam. Schar.

١١٤٩ لَا تُرْسِلْ بَهِيمَتَكَ لِلْمَرْجِ ٱلَّذِي لَيْسَ فِيهِ سِيَاج

1149. Ne bestiam tuam in pratum mitte, cui sepes non est. D.

١١٥٠ لَا تُرْسِلْ كَلْبَكَ بِأَرْضٍ ٱلَّتِي لَيْسَ فِيهَا صَيْد

1150. Ne canem tuum in terram mittas, ubi praeda (fera) non est. D.

١١٥١ لَا تُرْسِلْ كَلَامًا يُعْجِزُكَ رَدُّهُ

1151. Ne verbum dimitte, quod revocare non potes. D.

١١٥٢ رَسُولُ ٱلْمَوْتِ ٱلْوِلَادَة

1152. Nativitas legatus mortis est. A.

١١٥٣ الرَسُولُ مُبَلِّغٌ غَيْرُ مَلُوم

1153. Legatus nuntium perfert, vituperatione dignus non est.

Verborum auctor Actsam b. Zaifi fuisse dicitur. Sch.

١١٥٤ بِالرَّسُولِ يُعْرَفُ قَدْرُ ٱلْمُرْسِل

1154. Per legatum missum cognoscitur, quid eum mittens valeat. A.

١١٥٥ رَضِيَ بِخُطَّةِ ٱلْخَسْف

1155. Contentus est conditione vili.

Proverbium Arabibus non genuinis proprium erat. Conf. Harir. ٣٨.

١١٥٦ مَنْ رَضِيَ بِٱلْقَدَرِ ٱسْتَخَفَّ بِٱلْعِبَر

1156. Qui id gratum habet, quod Deus decrevit, is exempla (res calamitosas) levipendit. A.

١١٥٧ رَضِينَا بِٱلْهَمِّ وَٱلْهَمُّ مَا رَضِيَ بِنَا

1157. Curis contenti eramus; sed curae nobis contentae non erant. D.

١١٥٨ مَنْ لَا يَرْضَى بِحُكْمِ مُوسَى رَضِيَ بِحُكْمِ فِرْعَوْن

1158. Qui Mosis imperio contentus non est, is Pharaonis imperio contentus esse debet. D.

١١٥٩ أَتَرْضَى يا خَالة بالمِلْحِ والنُّخَالة

1159. Num contenta es, o matertera, sale furfuribusque? D.

١١٦٠ ما لا تَرْضَاه لِنَفْسك فلا تَصْنَعه لِغَيْرك

1160. Quod tibi factum non placet, id ne aliis facias! Calil. p. 269.

١١٦١ رِضَاء المَرْء بالقَضَاء مُنْتَهَى الرِّضَى

1161. Quod vir decreto divino contentus est, extremum animi contenti est. D.

١١٦٢ الرِّضَاء بالكَفَاف خَيْر مِنَ السَّعْى على الإِسْراف

1162. Contentum esse victu sufficiente melius est, quam quaestum facere, dum prodigus es. A.

١١٦٣ إِرْضَى فإِنَّ خَيْرَك فِى الرَّطِيط

1163. Stulte age, nam bonum tuum in stultitia est.

In stultum enim ob misericordiam beneficia conferuntur. Kam.

١١٦٤ رَعْنَاء وَآسْمها سِتّ المِلاح

1164. Fatua, dum ejus nomen domina pulchrarum est. D.

١١٦٥ رُعُونات النَّفْس تتعبها

1165. Laxitates (fatuitates) animae eam fatigant. A.

١١٦٦ رَاعِ أَبَاكَ يَرْعَاكَ ابْنُكَ

1166. Si patrem tuum curas, filius tuus te curabit. A.

١١٦٧ لِلرَّعِيَّةِ الْمَنَامُ وَعَلَى الْمَلِكِ الْقِيَامُ

1167. Subditis somnus est, dum surgere (stare) regis officium est. A.

١١٦٨ مَنْ رَغِبَ عَنِ الْإِخْوَانِ خَسِرَ لَذَّةَ الزَّمَانِ

1168. Qui a fratribus alienus est, is voluptatibus temporis privatur. A.

١١٦٩ رَفَعَ عَقِيرَتَهُ

1169. Altum clamorem sustulit.

Proverbialis hujus locutionis originem ducunt a viro, cujus unus pes amputatus fuit, ut illo sublato propter vehementes dolores clamaret. Tum de omni clamante adhibita esse verba dicunt Harir p. 133.

١١٧٠ تُرْفَعُ الرَّحْمَةُ عَنْ مَنْ أَضَاعَ مَالَهُ فِي لَذَّاتِهِ

1170. Misericordia removetur ab eo, qui opes suas in voluptatibus suis perdit. A.

١١٧١ تُرْفَعُ الرَّحْمَةُ عَنْ مَنْ كَذَبَ طَبِيبَهُ فِيمَا يَصِفُ لَهُ مِنْ دَائِهِ

1171. Misericordia removetur ab eo, qui medico suo in describendo morbo, quo laborat, mentitur. A.

١١٧٢ مَنْ تَرَفَّعَ بِعِلْمِهِ وُضِعَ بِعَمَلِهِ

1172 Qui per scientiam suam effertur, is per opera sua deprimitur.

In codice Diez. loco vocis ترفع legitur تروج.

١١٧٣ اذَا ارْتَفَعَ التَّكْلِيفُ سَقَطَ شُرُوطُ الأَدَب

1173. Quum officium nobis praestandum elatum est, conditiones eruditionis cadunt. D.

١١٧٤ ارْتِفَاعُ الجَاهِلِ كَارْتِفَاعِ المَصْلُوب

1174. Elatio ignorantis (ignominia est) sicut elatio cruci affixi. A.

١١٧٥ رِفْقُ الإِنْسانِ دَلِيلُ عَقْلِهِ

1175. Lenitas hominінis prudentiae indicium est. A.

١١٧٦ الرِّفْقُ لو كان خَلْقًا لَما رَأَى النَّاسُ أَحْسَنَ مِنْهُ

1176. Benignitas si creatura esset, pulchriorem rem homines non viderent. B.

١١٧٧ الرِّفْقُ مِفْتاحُ الرِّزْق

1177. Comitas clavis rerum ad vitam necessariarum est. A.

١١٧٨ الرِّفْقُ يُلِينُ القَلْبَ الصَّعْبَ والخُرْقُ يُقْسِي القَلْبَ اللَّيِّن

1178. Lenitas cor asperum lenit et asperitas cor lene durum reddit. A.

١١٧٩ رَفِيقٌ عَدُوٌّ

1179. Socius, inimicus. D.

١١٨٠ لا تُرَافِقِ الوَلَد ولا تَمْشِى معه فان وَقَع حِمْلُكَ

يَضْحَكُ عليك وان وقع حِمْلُهُ يَبْكِى عليك

1180. Ne filii socius sis et ne cum eo eas, nam si tuum onus cadit, te deridebit et si ejus onus cadit, de te flebit. G.

١١٨١ رَفَاهِيَةُ العَيْشِ فى الأَمَن

1181. Bona vitae conditio securitate nititur. A.

١١٨٢ أَرَقُّ مِنَ المَاء

1182. Tenuior quam aqua. Sam. Schar.

١١٨٣ أَرَقُّ من الهَوَاء

1183. Tenuior quam aura. Sam. Schar.

١١٨٤ أَرَقُّ من دَمْع الغَمَام

1184. Tenuior quam lachryma nubis. Sam. Sch.

١١٨٥ رَاقِبِ النُّجُوم تَنَال العُلُوم

1185. Observa sidera et scientiam tibi comparabis. D.

١١٨٦ من يَرْقُدْ يَحْلُمْ

1186. Qui dormit, somniat.

Abu-Mohammed Alahrabi ad Hamas. p. 289. l. 10.

١١٨٧ ارْقُصْ لِلْقِرْدِ فِي زَمَانِهِ

1187. Salta simiae tempore suo!

Ebn-Challik. fasc. 9. 99. Vulgare est proverbium. conf. Meid. 12, 181 et Burckh. prov. 87.

١١٨٨ الارْتِقَاء صَعْبٌ والانْحِطَاط هَيِّنٌ كَالْحَجَرِ الثَّقِيلِ

رَفْعُهُ عَسِيرٌ وَحَطُّهُ يَسِيرٌ

1188. Adscensus difficilis et dejectus facilis est, sicut gravem lapidem tollere difficile est; dejicere autem facile. A.

١١٨٩ مَنْ رَكِبَ الحَقَّ غَلَبَ الخَلْقَ

1189. Qui jure tanquam jumento utitur, is homines vincit. A.

١١٩٠ لا تَرْكَبْ فَرَسَ غَيْرِك

1190. Ne equo alius vehere!

١١٩١ مَنْ لم يَرْكَب الأَهْوَال لَمْ يَنَل الأَمْوَال

1191. Qui pericula non obit, opibus non potitur. D.

Conf. Meid. 24, 609. Calil. p. 24.

١١٩٢ إنَّك لا تَرْكُض مَرْكَضًا

1192. Tu cursu magno non curris.

Verba haec Hodsaifahus b. Badr Kaiso b. Sohair dic, quo equorum cursu inter se certabant, dixit, quum equum

suum Kaisi equum cursu superare videret. conf. Meid. 10, 11. Sam. Schar.

١١٩٣ رُمْحُ الْجَبَانِ أَطْوَلُ

1193. Timidi lancea longior est.

Vetus est proverbium, quod Alharits ben-Ohbad dixisse fertur. Hamas. p. 254.

١١٩٤ الرَّمِدُ خَيْرٌ مِنَ الْأَعْمَى

1194. Lippus melior est, quam caecus. D.

١١٩٥ رَمَضَانُ كَرِيمٌ

1195. Mensis Ramadhan nobilis est. D.

١١٩٦ رُمِيَ بِحَجَرِ الْأَرْضِ

1196. Lapide terrae petitus est.

I. e. calamitate adflictus est. Kam. conf. Meid. 10, 6.

١١٩٧ لَا يُرْمَى بِهِ ٠ الرَّجَوَانِ

1197. Ad duo putei latera non jacitur. Sam.

Despectus non est. conf. Meid. 6, 125. In Kamusi opere legitur رمى به الرجوان Projectus est ad duo latera putei.“ A situla proverbium desumtum est.

١١٩٨ لَا تَرْمِ حَجَرًا بِالْمِقْلَاعِ

1198. Ne funda lapidem jace! D. G.

١١٩٩ لَا تَرْمِ سَهْمًا فِي صُورَةِ مِنْ حَدِيدٍ

1199. Ne in figuram ferro confectam sagittam jacias! D.

١٢٠٠ لا تَرْمِ سِهامَكَ يَعْسُرُ عَلَيْكَ رَدُّه

1200. Ne sagittas tuas jacias, nam eas reducere tibi difficile est. G.

Rectius ردها scribitur.

١٢٠١ أَرْمَى من بنى ثُعَل

1201. Melior jaculator quam gens Banu-Tsoahl. Fakih. Alchol. p. 248. infr.

١٢٠٢ أَرْمَى مِنْ قُطْرة

1202. Melior jaculator quam Kathrah.

Viri nomen est artis jaculandi periti. Sed de enunciandi modo dubito. Schar.

١٢٠٣ لا تَرْهَبْ إِلَّا رَبَّك ولا تَخافَنّ إِلَّا ذَنْبَكَ

1203. Nonnisi dominum tuum venerare et nonnisi peccatum tuum time! D.

١٢٠٤ عِنْدَ الرِّهْن تُعْرَف السَّوابق

1204. Pignore posito equi praecurrentes cognoscuntur. D.

١٢٠٥ راحَ العِيدُ وَقَلَقه وكُلٌّ منّا عاد الى خُلْقه

1205. Festum ejusque inquietudo abiit et quilibet nostrum ad naturam suam rediit. D.

١٢٠٦ راحَ الى القَصْل وَجاء عَطْشان

1206. Ad furfures abiit et sitibundus venit. D.

In utroque codice القصل legitur; sed loco furfurum potius lacus aut talis significatio convenire videtur.

١٢٠٧ رَاحَ الى المَاء وجَاء فَارِغ

1207. Ad aquam ivit et vacuus venit. D.

١٢٠٨ راح خَرا وجَاء نُشَادِر

1208. Merda abiit et sal ammoniacum venit. D.

١٢٠٩ راح ذالك الزَّمَانْ وناسُه وجاء هذا الزمان وفَأْسُه

وكُلّ من تكَلّم الحَقّ كَسَروا رَأْسَه

1209. Tempus illud abiit cum hominibus suis et hoc tempus venit ejusque securis et omnis veritatem loquentis caput fregerunt. D.

In codice G. بفسه et يكسروا يضربوه legitur.

١٢١٠ راح قِطّ وجَاء كَلْب

1210. Felis abiit et canis venit. D.

١٢١١ رَاحَ مِثْل الضُّرَاطْ على البَلَاطْ

1211. Ut crepitus ventris super terrae superficie abiit. D.

١٢١٢ اِسْتَرَاحَ مَنْ وَضَعَ المَكَارِم

1212. Quietem invenit is, qui actiones generosas deponit. Hamas. p. 65. l. 14.

١٢١٣ استَرَاحَتِ العُرَاة من شرابة الصَّابُون

1213. Nudis saponem emere necessarium non est. G.

١٢١٤ راحَةُ الثَّوْبِ طَيُّه

1214. Quies vestis plicatura est. D.

١٢١٥ راحَةُ الجَسَدِ فى قِلَّةِ الطَّعَام وراحَةُ الرُّوحِ فى قِلَّةِ الآثَام وراحَةُ القَلْبِ فِى قِلَّةِ الاِهْتِمام وراحَةُ اللِّسان فى قِلَّةِ ٱلْكَلام

1215. Corporis quies in cibo pauco consistit et cordis quies in paucis peccatis et animi quies in pauca sollicitudine et linguae quies in pauco sermone.

Altero codicis loco, omissa secunda parte راحة الروح etc. loco vocis الاهتمام legitur الانتقام vindicta.

١٢١٦ لا راحَةَ اِلَّا فى الخَلْوَة ولا أُنْسَ اِلَّا مع الوَحْشَة

1216. Nonnisi in loco, ubi soli sumus, quies est, et non est societas humana nisi cum solitudine. A.

١٢١٧ رَوْحَة وتَخْفِيفَة

1217. Quies et levamen. D.

١٢١٨ رَوايحُ الجَنَّة فِى ٱلشَّباب

1218. Paradisi odores in adolescentia sunt. D.

١٢١٩ اذا أَرَادَ ٱللّٰهُ انْ يَسْلُبَ نِعْمَتَه مِنْ عَبْد
فاوَّلُ ما يَسْلُبُه عَقْلَه

1219. Si Deus homini beneficium suum eripere vult, ingenium ei eripere incipit. A.

١٢٢٠ رُبَّمَا أَرَادَ الأَحْمَقُ نَفْعَكَ ضَرَّكَ

1220. Saepe stultus commodum tuum volens tibi nocet. D.

١٢٢١ مَنْ أَرَادَ الجَنَّة والنَّعِيمِ يَصْبُر على سَكِّ المُسْلمِين

1221. Qui paradisum et gratiam sibi comparare vult, is Mohammedanorum percussionem patienter fert.

Vox سك loco vocis صك posita esse videtur. D.

١٢٢٢ مَنْ أَرَادَ العَصِيدَة عَلَيْه بالماء والدَّقِيق

1222. Qui pulmentum spissum vult, is aquam farinamque sumat!

١١٢٣ مَنْ أَرَادَ المَلِيح يَبِيع داره

1223. Qui pulchram vult, domum suam vendere debet. D.

١٢٢٤ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُون سَلِيمًا فى الدُّنْيا فَلْيَجْتَنِبْ
خَمْسًا لا يَشْهَد ولا يُومِ بالنَّاس ولا يحدِّث
ولا يَقْبَل هَدِيَّة ولا ياكُل لاحدٍ شيا

1224. Qui salvus in mundo esse vult, is quinque res evitet: ne testimonium dicat; ne nutu homines indicet; ne narret; ne donum accipiat et ne edat rem, quae alteri est. A.

١٢٢٥ اذا أَرَادَكَ قَضَا مُرادَك

1225. Si te vult, voluntati tuae satisfaciet. G.

١٢٢٦ اذا أَرَدْتَ النَّصِيحَةَ فَتَأَهَّبْ لِلظِّنَّةِ اذا بالَغْتَ فى النُّصْحِ فَتَأَهَّبْ لِلتُّهْمَةِ

1226. Quum monitum sincerum vis, ad suspicionem paratus sis; quum summo studio alterum mones, fieri potest, ut in suspicionem venias.

I. c. Quem sincere et cum studio monemus, saepe nos suspectos habet. Haecce verba Actsamo b. Zaifi. adscribuntur. Schar.

١٢٢٧ اذا اردتَ ان تَعْرِفَ عَقْلَ الرَّجُلِ فَحَدِّثْهُ فى خِلَالِ كَلَامِكَ بِما لا يَكُون فَإِنْ أَنْكَرَهُ فهو عاقِلٌ وان صَدَّقَهُ فَهُوَ جاهِل

1227. Si prudentiam viri cognoscere vis, inter ea, quae ei dicis, rem non existentem narra. Si eam abnegat, prudens est, sin vero eam veram esse putat, insipidus est. A.

1224. Qui salvus in mundo esse vult, is quinque res evitet: ne testimonium dicat; ne nutu homines indicet; ne narret; ne donum accipiat et ne edat rem, quae alteri est. A.

١٢٢٥ اذا أَرَادَكَ قَضَا مُرَادَكَ

1225. Si te vult, voluntati tuae satisfaciet. G.

١٢٢٦ اذا أَرَدْتَ النَّصِيحَةَ فَتَأَهَّبْ لِلظِّنَّةِ اذا بالَغْتَ فِي النُّصْحِ فَتَأَهَّبْ لِلتُّهَمَةِ

1226. Quum monitum sincerum vis, ad suspicionem paratus sis; quum summo studio alterum mones, fieri potest, ut in suspicionem venias.

I. c. Quem sincere et cum studio monemus, saepe nos suspectos habet. Haecce verba Actsamo b. Zaifi. adscribuntur. Schar.

١٢٢٧ اذا اردتَ ان تَعْرِفَ عَقْلَ الرَّجُلِ فَحَدِّثْهُ فِي خِلَالِ كَلَامِكَ بِما لا يَكُون فَإِنْ أَنْكَرَه فهو عاقِلٌ وإن صَدَّقَه فَهُوَ جاهِلٌ

1227. Si prudentiam viri cognoscere vis, inter ea, quae ei dicis, rem non existentem narra. Si eam abnegat, prudens est, sin vero eam veram esse putat, insipidus est. A.

*

١٢٢٨ اذا اردتَ أَنْ تَقْشَعَ الدُّنيا من بَعْدك فَٱقْشَعْها من بَعْدِ غيْرك

1228. Quum mundum post te dispellere vis, post alium quam te eum dispelle!

١٢٢٩ اذا اردتَ ان تَنْكسِر بحِين فعَامِل الفَلّاحين

1229. Quum calamitate frangi vis, cum rusticis commercium habe! D.

١٢٣٠ اذا اَردتَ أَنْ يكُونَ عَدُوّك لك صَدِيق فَٱفْعَلْ معه خَيْرا

1230. Si vis, ut inimicus tuus tibi amicus fiat, bene erga eum agas! A.

١٢٣١ اذا اردتَ تَأْخُذ بِنْتا سَلْ عَنْ خَصَايِل أُمّها

1231. Quum puellam in matrimonium ducere vis, indolem matris ejus sciscitare! D.

١٢٣٢ اذا اردتَ تُحَيِّره خَيِّره

1232. Quum efficere vis, ut dubius haereat, eligendi potestatem ei concede! D.

In codice D. تَخطِّره prosternere eum legitur.

١٢٣٣ إِذَا اردتَ تَفْتَضِح فَمُرّ على مَنْ لا يَمْتَثِل أَمْرَك

1233. Quum ignominia adfici vis, ei impera, qui mandato tuo obsequium non praestat. D.

١٢٤١ انّ الرّيح اذا هبّت خارج البيت استترت منها واذا كانت في البيت لم يكن في الاستتار منها سبيلى

1241. Si ventus extra domum flat, tegumentis contra eum me defendo; sed si in domo est, contra eum me defendere non possum.

Proverbium vulgo usitatum, quod in interna conditione, quae corrupta est, usurpatur. Cod. Abu-Ohbaid.

١٢٤٢ ريحته ولا عدمه

1242. Ventus ejus et non defectus ejus. D.

١٢٤٣ تزاحم الايدي على الطّعام بركة

1243. In eo, quod manus in cibo capiendo se invicem comprimunt (ob multitudinem), benedictio est. A.

١٢٤٤ من زرع الاحزان حصد المحان

1244. Qui tristitiam serit, is calamitates demetet. D.

Vox المحان ob homoioteleuton loco vocis المحن posita esse videtur.

١٢٤٥ من زرع العدوان حصد الخسران

1245. Qui inimicitiam serit, jacturam demetet. A.

١٢٤٦ الذي يزرع في شباط ما يحصد الا الضّراط

1246. Qui mense Februario serit, nil nisi crepitum ventris metit. D.

مَنْ يَزْرَعِ الْإِثْمَ يَحْصُدِ الشُّرُورَ ١٢٤٧

1247. Qui crimen serit, mala metet. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 22, 8.

ازْرَعْ لِكَيْ تَحْصُدَ ١٢٤٨

1248. Sere ut metas! G.

زَرْعٌ رَقِيقٌ وَجَاهٌ غَرِيقٌ ١٢٤٩

1249. Satum tenue et dignitas submersa. D.

اذا تَزَعْزَعَ الوَالِدُ تَزَعْزَعَ الوَلَدُ ١٢٥٠

1250. Quum pater commovetur, puer commovetur. D.

زَكٰوةُ العِلْمِ تَعْلِيمُهُ ١٢٥١

1251. Scientiae tributum et eam docere. D.

مَنْ يُزَكِّي المُنَافِقَ وَيَقْضِي على الصِّدِّيقِ ١٢٥٢

كِلَاهُمَا مَرْذُولَانِ عند الرَّبِّ

1252. Qui hypocritam innocentem esse declarat et qui contra justum sententiam fert, Deo despectus est. G.

Vox مرذولان mihi pro مذلولان dictum videtur. Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 17, 15.

زَلَّةُ الرَّجُلِ عَظْمٌ يُجْبَرُ ١٢٥٣

1253. Lapsus pedis os est, quod consolidatur. D.

١٢٥٤ زَلَّةُ اللِّسَانِ لا تَبْقَى ولا تَحْذِر

1254. Lapsus linguae non manet et non vulnerat. Diez.

Loco vocis تحذر in codice Paris. تضر nocet legitur. Fortasse proverbium cum praecedente conjungendum et aliter enunciandum est.

١٢٥٥ زَلَّةُ العالِمِ كَانْكِسَارِ السَّفِينَةِ تَغْرَقُ وتُغَرِّقُ معها خَلْقٌ كَثِير

1255. Error docti fractae navi similis est, quae submergitur et quacum multi homines submerguntur. D. Conf. Meid. 1. 173.

١٢٥٦ زَلَّةُ العالِمِ لا تُقَال

1256. Lapsus docti non condonatur. D. Conf. Meid. 11, 52.

١٢٥٧ زَلْقَة فى تَمُوز

1257. Lapsus in loco lubrico mense aestatis. D.

١٢٥٨ زَمَانُنَا كُلُّه واهْلُه كَمَا تَرَى

1258. Totum tempus nostrum et gens ejus est, quemadmodum vides. G.

١٢٥٩ الزَّمَانُ يَسْلُب ما أَعْطَى ويُفَرِّق ما جَمَع

1259. Tempus eripit, quod dedit et dispergit quod collegit. A.

١٢٦٠ زَنْبُورِيْن على خَرِبَة

1260. Duo crabrones ad unam merdam. D.

١٢٦١ الزِّنَاءُ يُورِثُ الفَقْرَ

1261. Scortatio paupertatem adducit. B.

١٢٦٢ أَزْنَى مِنْ هِرّْس

1262. Magis scortans quam felis. S. Schar. Conf. Meid. 11, 42.

١٢٦٣ مَنْ زَهِدَ فِى الدُّنْيَا مَلَكَهَا وَمَنْ رَغِبَ فِى الدُّنْيَا عَبَدَهَا

1263. Qui in mundo (rebus mundanis) abstemius est, eum regit et qui mundum (res mundanas) cupit, ei servit. G.

١٢٦٤ زُهْدُ العَامِى مَضَلَّة

1264. Devotio caeci error est. B.

١٢٦٥ زَهَادَةُ ٱلنِّسَاء جُلُوسُهُنَّ فِى البَيْتِ

1265. Devotio feminarum eo consistit, quod domi manent. B.

١٢٦٦ ازْهَدُ من إِبْرٰهِيم بن أَدْهَم

1266. Devotior quam Ibrahim b. Adham. Conf. Harir. 309.

١٢٦٧ زَهَتْ بِكَ زِنَادِى

1267. Ignitabulum meum per te ignem emisit. Per te auctus sum. Sam.

١٢٦٨ أَزْهَى مِنْ وَاشِمَةِ ٱسْتِهَا

1268. Superbior quam ea, quae anum suum pingit. Sam. Schar. Conf. Meid. 7, 99.

١٢٦٩ تَزَوَّجَ التَّوَانِى بِالْكَسَلِ فَوَلَدَ الزَّوْجَانِ الْفَقْرَ وَالْحِرْمَانَ

1269. Cunctatio cum segnitie conjugium inierat. Conjuges paupertatem frustrationemque genuerunt. Fak. Alchol. 193.

١٢٧٠ لَوْ تَزَوَّجَ السَّيْفُ مَا قَطَعَ

1270. Si gladius matrimonium iniisset, non secuisset. D.

١٢٧١ زوجُك على ما عَوَّدتيهِ وَٱبْنُك على ما رَبَّيْتيه

1271. Maritus tuus modo se geret, ad quem eum adsuefecisti et filius tuus modo quo eum educasti. G.

١٢٧٢ التَّزوِيجُ نَقْلُ شَهْرٍ وشَوْكُ دَهْرٍ

1272. In matrimonio est conditum mensis et spina aevi. A.

١٢٧٣ زَوِّدْ نَفْسَكَ الْخَيْرَاتِ بِالْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ

1273. Animam tuam commeatu bono proborum operum instrue! D.

١٢٧٤ زُرِ الْمَرْءَ عَلَى قَدْرِ إِكْرَامِهِ لَكَ

1274. Visita virum ratione ejus, quo te honorat. A. B.

١٢٧٥ زَابِرُ السُّلْطَان كَزَابِرِ الأَسَد

1275. Imperatorem visitans ei similis est, qui leonem visitat. D.

Sed videtur inesse lusus verborum, nam زابر rugitus leonis est.

١٢٧٦ يا زَابِرًا عِنْدَ المَسَاء إِمَّا لِلْمَبِيت أَوْ للعَشَاء

1276. O visitans tempore vespertino! utrum ad pernoctandum an ad cibum vespertinum sumendum? D.

١٢٧٧ الزَابِرُ فى قَبْضِ المَزُور

1277. Visitans in possessione visitati est. D.

١٢٧٨ زِيَارَةُ الحَبِيب تُطَرِّى المَحَبَّة

1278. Visitatio amati amorem renovat. B.

١٢٧٩ زِيَارَة الضُّعَفَاء من التَّوَاضُع

1279. Visitatio debilium humilitatis species est. A. B.

١٢٨٠ المَزُورة على الحَكِيم

1280. Visitatae curandae officium medico est. D.

١٢٨١ مَنْ زِيدَ فى عَقْلِه نَقَصَ من خَطِّه

1281. Cujus prudentia augetur, ejus scriptura diminuitur. A.

١٢٨٢ مَنْ زادَتْ شَهْوَتُه نَقَصَتْ مُرُوّتُه

1282. Cujus cupiditas augetur, ejus virtus diminuitur. A.

١٢٨٣ زِدِ البِلَّةَ طِينًا

1283. Humore lutum auge! D.

١٢٨٤ زَادُ آثْنَيْنِ يَكْفِي ثَلاثَةً

1284. Duorum commeatus tribus sufficit. D.

١٢٨٥ زِيَادَةُ الأَعْدَاءِ أَشَدُّ مِنَ المَرَض

1285. Inimicorum incrementum durius quam morbus est. G.

١٢٨٦ زِيَادَةُ الخَيْرِ مَا فِيهِ نَدَامَةٌ

1286. In boni augmento poenitentia non est. D

١٢٨٧ زِيَادَةٌ فِي الحَدِّ نُقْصَانٌ فِي الحُدُود

1287. Augmentum in uno termino detrimentum in caeteris terminis est. D. G.

١٢٨٨ لا يَزَالُ الإِنْسَانُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ عَقْلِهِ مَا لَمْ يَقُلْ شِعْرًا اوْ يُصَنِّفْ كِتَابًا

1288. Non cessat esse homo in amplitudine ingenii sui, quamdiu carmen non dixit aut librum non composuit. A.

١٢٨٩ لا يَزَالُ الرَّجُلُ مُهَابًا مَا دَامَ سَاكِتًا فَإِذَا تَكَلَّمَ زَالَتْ مَهَابَتُهُ اوْ سَقَطَتْ رُتْبَتُهُ

1289. Quamdiu vir in silentio perseverat, vene, rabilis esse non cessat, sed si locutus est, ejus reverentia cessat aut ejus dignitas diminuitur. A

١٢٩٠ زِينَةُ ٱلْبَاطِنِ خَيْرٌ مِنْ زِينَةِ ٱلظَّاهِرِ

1290. Ornamentum interioris melius est quam exterioris ornamentum. A. B.

١٢٩١ مَنْ سَأَلَ صَاحِبَهُ فَوْقَ طَاقَتِهِ فَقَدِ ٱسْتَوْجَبَ لِلْحِرْمَانِ

1291. Qui a socio suo plus, quam praestare potest, petit, is repulsam meretur. Sam.

In Abu-Ohbaidi codice legimus, hoc apud vulgum in usu esse.

١٢٩٢ إِذَا سُئِلَ عَنِ ٱلشَّيْءِ قَالَ بَيْنَ ٱلْمُمِخَّةِ وَٱلْعَجْفَاءِ

1292. Quando de re interrogatur, dicit: Inter eam, quae medullam habet et macilentam.

De re quae in medio est inter duas res. Cod. Abu-Ohbaid.

١٢٩٣ سَأَلْتُهَا عَنْ بَعْلِهَا قَالَتْ هَرَبَ

1293. Interrogavi eam de marito suo, dixit: fugit.

Cum hisce verbis in codice Par. conjuncta sunt sequentia: لا فارس البيدا ولا وجه العرب „non eques deserti et non facies Arabum.“

١٢٩٤ المَسْئَلَةُ أَضْعَفُ المَكْسَبَةِ

1294. Mendicatio maxime infirmus quaestus est. Sch.

Verborum auctor Actsam ben-Zaifi fuisse dicitur. Conf. Meid. 24, 129.

١٢٩٥ المَسْؤُل حَسَر حَتّى يَعِد

1295. Interrogatus suspiria ducit, donec promittit. B.

١٢٩٦ لا تَسْبَحْ فى الماء البَارِد فتَهْلَك

1296. Ne in aqua frigida nates, nam peribis. D.

١٢٩٧ لا يُسَبِّح ولا يُعَيِّر الجَراب

1297. Marsupium neque laudat neque opprobrio adficit. D.

١٢٩٨ السَّبعُ سَبُع وان كَلَّتْ مَخَالِبُه والكَلْب كَلْب
ولو كانَ مَرْبِيًّا بَيْنَ السِّبَاع

1298. Leo leo est et si ejus ungues obtusi sunt et canis canis est, etsi inter leones nutritus est. A.

١٢٩٩ سَبْعة لا تَحْسُن بك أَنْ تُمْهِلْهُنّ زَوْجَتك ما
وافَقَتْك ومَعِيشَتَك ما كَفَتَك وحِلْيَتك ما جَمَّلَتْك
وصاحبك ما أَنْصَفَك وجَلِيسك ما فَهِمَ عَنك
ووَلَدك ما لم يَعْقِل وضَيفك ما لم يَثْقُل عليك

1299. Septem res te non decet negligere: uxorem tuam, quamdiu tecum consentit; victum tuum, quamdiu tibi sufficit; ornamentum

tuum, quamdiu te ornat; et socium tuum, quamdiu justus in te est et convivam tuum, quamdiu te intelligit et filium tuum, quamdiu prudens non est et hospitem tuum, quamdiu tibi molestus non est. A.

١٣٠٠ سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ

1300. Ohcaschus in eo te praecessit.

Mohammedes dixerat: nonnulli e gente mea paradisum intrabunt plenae lunae similes. Tum Ohcaschus ben-Mohzin dixit: Invoca Deum, ut ego ex eorum numero sim. Mohammedes viri precibus annuit, sed quum alter idem rogasset, renuens ista verba protulit, quae in proverbii consuetudinem venientia significant, unum alterum in re petenda praecessisse. Sam.

١٣٠١ مَنْ سابَقَ الدَّهْرَ عَثَرَ

1301, Qui cum tempore cursu certat, pedem offendit. D.

١٣٠٢ سِتٌّ وجَارِيَتَيْنِ على قَلَى بِيضَتَيْنِ .

1302. Domina et duae servae, in sartagine duo ova.
قلى significationem vocis مقلى habere videtur. D.

١٣٠٣ سِتِّي فِي لَذَّتِهَا وأنا أُقَاسِي فِي شِدَّتِهَا

1303. Domina mea in voluptate sua et ego ejus calamitatem (vehementiam) perfero. D.

١٣٠٤ سِتَّةٌ اذا ما أُهِينُوا فلا يَلُومُوا الَّا أَنْفُسَهُمْ

المُسْتَخِفُ بالسُّلْطَانِ والمُتَأَمِّرُ على صاحب

الثّبت فى بيْته والدّاخل بيْن اثنيْن لم يُدْخلاه فى حديثهما والواصل الى مايدة لم يُدْعَ اليْها والجالس فى مجْلس لم يكُنْ له بأهل والمُقْبل حديثه على من لا يسْمعه

1304. Sex personae nonnisi in se vituperii culpam videant, quotiescunque despectae sunt: Is, qui imperatorem levipendit; qui in domus principem in ipsa ejus domo imperium sibi arrogat; qui se duobus immiscet; qui eum sermonis •participem non fecerunt; qui ad mensam haud invitatus accedit; qui in consessu sedet, qui ipso dignus non est; qui verba ad ipsum non audientem dirigit. A.

١٣٠٥ ستّة خصال يُعْرف بها الجاهل الثقة بكلّ أحد والكلام فى غيْر نفْع والغضب من غيْر سبب والعطيّة فى غيْر نفع موْضعها وإفْشاء السّرّ الى كلّ أحد وعدم التّمْييز بيْن العدوّ والصّديق

1305. Sex rebus insipidus cognoscitur: Fiducia in unoquoque posita; sermone inutili; ira sine causa; dono haud recto loco dato; secreto

cum quolibet communicato, eoque quod inimicum ab amico non discernit. A.

١٣٠٦ سِتَّةٌ لا يُفَارِقُهُمُ الحُزْنُ فَقِيرٌ غريب (قريب .l) عَهْدٍ بِغِنىً ومُكْثِرٌ يَخَافُ على مالِهِ التَّلَف ومَرِيضٌ لا طبيبَ لهُ ومُحِبٌّ لِأَمْرأَتِهِ وهي خايِنَة والحَسُود والحَقُود

1306. Sex homines tristitia non relinquet: pauperem, qui paulo ante dives fuerat; locupletem, qui timet divitias interituras esse; aegrotus, cui medicus non est; uxoris suae amantem, dum ipsa perfida est; iavidum et odio plenum. A.

١٣٠٧ أُسْتُرْ عِبَادَتَكَ كما تَسْتُرُ فَوَاحِشَك

1307. Probitatem tuam occulta, sicut improbitatem tuam occultas. D.

١٣٠٨ أَسْتَرُ مِنَ اللَّيْل

1308. Magis tegens quam nox. Sam. Sch. Conf. Meid. 7. 115.

١٣٠٩ اسْتُ امْرَأةٍ أَحَقُّ بالجَمْر

1309. Anus mulieris thuribulo dignior est.

Proverbii auctorem Alahnafum ben-Kais fuisse dicunt, qui verba mulieri thuribulum ipsi adferenti dixerit. Schar. conf. Meid. 12, 18.

١٣١٠ ما لَكَ اسْتٌ وفَمٌ

1310 Podex et os tibi non est.

I. e. Radix et surculus. Poetae Djerir appellato verba adscribuntur sequentia: ما لكت استُ فى العُلَى ولا فم „Podex tibi in celsitudine non est et non os." Sam.

١٣١١ بآسْتِ بَنِي فلان

1311. In podice filiorum cujusdam.

Qui alios despicit, hisce verbis utitur. Sam.

١٣١٢ السُّجُونُ قُبُورُ الأَحِبَّاء وشَمَاتَة الأَعْدَاء وتَجْرِبَة الأَصْدِقَاء

1312. Carceres amatorum sepulchra, inimicorum gaudium et amicorum probatio sunt. B.

١٣١٣ قَبْلَ السَّحَابِ أَصَابَنِي الوَكْف

1313. Ante nubem stillicidium me attigit. D.

١٣١٤ لا تَسْخَرْ فِي شَيْءٍ فَيُجَرِّبُوكَ

1314. Ne rem ludibrio habe, nam te experientur. D. conf. Meid. 23, 405.

١٣١٥ السَّخِيُّ قَرِيبٌ من ٱللَّه وقَرِيب من السَّمَاء وبَعِيد من جَهَنَّم

1315. Liberalis Deo propinquus, coelo propinquus et ab igne inferno remotus est. G.

١٣١٦ أَسْخَى مِنْ دِيكٍ

1316. Liberalior quam gallus,

Sic dicitur, quod gallinis grana concedit. Schar.

١٣١٧ أَسْخَى مِنْ لَافِظَةٍ

1317. Liberalior quam columba.

Sic dicitur, quia ex ingluvie in pulli rostrum grana egerit; sed in voce لافظة explicanda lexicographi non non consentiunt. Conf. lexic. meum.

١٣١٨ سَدَّ ٱلْأَطْوَاقَ ٱلْخَمْسَ لِيُضِيءَ ٱلْبَيْتَ وَٱلسَّاكِنَ فِيهِ

1318. Quinque fenestras obstruxit, ut domui ejusque habitatori lucem adferret. D.

In codice G. الطوق omissa voce الخمس legitur.

١٣١٩ مَنْ يَسُدُّ أُذُنَيْهِ عَنْ صُرَاخِ ٱلْمِسْكِينِ فَهُوَ يَصْرُخُ وَلَا يُسْمَعُ لَهُ

1319. Qui aures suas claudit, ne pauperis clamorem audiat, ejus clamor non audietur. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 21, 13.

١٣٢٠ إِنْ سَرَّكَ أَنْ لَا تَبْأَسَ فَغَرِّ وَأَجْلِسْ

1320. Si te laetitia adficit, quod miser non es, in depressas altasque terras iter fac!

Proverbium nos hortatur, ut ad opes acquirendas terram peragremus. Sam. Schar.

١٣٢١ سِرُّ ٱللّٰهِ فِي خَلْقِهِ

1321. Arcanum Dei in ejus creaturis est. D.

١٣٢٢ سِرُّ ٱثْنَيْنِ شَاعَ بَيْنَ ٱلْفَيْنِ

1322. Secretum inter duos inter duo millia divulgatum est. D.

Loco vocis شاع in codice G. يوجد „invenitur“ legitur.

١٣٢٣ سِرُّ بَيْنَ ٱلْمُلُوكِ أَيْشْ وَصَّلَهُ لِلدُّيُوكِ

1323. Secretum inter reges quomodo ad gallos perveniet. G.

١٣٢٤ سِرُّكَ أَسِيرُكَ إِنْ صُنْتَهُ وَأَنْتَ أَسِيرُهُ إِنْ أَظْهَرْتَهُ

1324. Secretum tuum captivus tuus est, si id custodis; sed si id divulgas, tu ejus captivus es. D.

In altero loco idem proverbium hisce verbis legitur: سرك اسيرك فاذا تكلمت به صرت اسيرا له

١٣٢٥ سِرُّكَ دَمُكَ لَا تُرِقْهَا

1325. Secretum tuum est sanguis tuus, ne eum effunde! D.

١٣٢٦ سِرُّكَ مِنْ دَمِكَ رُبَّمَا كَشَفْتَهُ فَيَكُونُ سَبَبَ مَوْتِكَ

1326. Secretum tuum est pars sanguinis tui. Si id detexeris, mortis tuae causa erit. D. Conf. Meid. 12, 70.

١٣٢٧ وَسُرُورُ أُنَاسٍ عِنْدَ أُنَاسٍ مَأْتَمُ

1327. Aliorum gaudia aliis causae luctus sunt. D. In codicibus D. P. ماتم legitur, id quod correxi.

١٣٢٨ السُّرُورُ شَيْئَانِ رَفْعُ وَدُودٍ وَوَضْعُ حَسُودٍ

1328. Gaudium duplex est; quod amans tollitur et invidus deprimitur. A.

١٣٢٩ سُرُورُكَ بِٱلدُّنْيَا غُرُورٌ

1329. Laetitia ob mundum hunc deceptio est. D.

١٣٣٠ أَسَرُّ مِنْ سَاعَةِ ٱلتَّلَاقِي

1330. Majore laetitia adficiens quam hora occursus (amicae) Sam. Schar.

١٣٣١ أَسْرَأُ مِنْ جَرَادٍ

1331. Plura ova excernens quam locusta. Sam. Sch.

١٣٣٢ السِّرَاجُ دُهْنُهُ قُوتٌ لَهُ وَإِذَا غَرَّقْتَهُ فِيهِ طَفِيَ

1332. Lucernae nutrimentum oleum est, sed si eam eo submergis, exstinguitur. G.

١٣٣٣ سُرْعَةُ ٱلْإِنْتِقَامِ لَيْسَتْ مِنْ دَعَاوَةِ ٱلْكِرَامِ

1333. Celeritas vindictae res non est, quam generosi de se praedicant. B.

١٣٣٤ سُرْعَةُ ٱلْغَضَبِ مِنْ أَخْلَاقِ ٱلسِّبَاعِ وَٱلصِّبْيَانِ

1334. Celeriter irasci naturae ferarum et puerorum est. A.

١٣٣٥ أَسْرَعُ مِنَ الشَّفْرَةِ الى سَنَامِ البَعِيرِ

1335. Celerior quam culter magnus versus gibbum cameli (in dissecando) Sam. Schar.

١٣٣٦ اَسْرَعُ مِنْ طَرْفِ المُوقِ

1336. Celerior quam nictus anguli oculi Schar.

١٣٣٧ اسْرَعُ مِنْ عَصَا الأَعْرَجِ

1337. Celerior quam baculus claudi naturâ. S. Sch.

١٣٣٨ أسْرَعُ مِن لَحْسَةِ الكَلْبِ أَنْفَهُ

1338. Celerius quam quod canis nasum suum lambit. Sch.

١٣٣٩ أسْرَعُ مِنْ لَمْعِ الأَصَمِّ

1339. Celerius quam quod surdus innuit.

Dixit Bischr ben-Abi-Hasem:

أَشَارَ بِهِمْ لَمْعَ الأَصَمِّ فَأَقْبَلُوا عَرَانِينَ لا يَأْتِيهِ لِلنَّصْرِ مُجْلِبُ

Innuit eis modo, quo surdus innuit et advenerunt principes gentis, dum ad auxilium ei non venit clamorem tollens. Sam. Schar.

١٣٤٠ أَسْرَعُ مِنْ لَمْعِ وَمِيضِ البَرْقِ

1340. Celerior quam fulminis splendor rutilans. Sam. Schar. Conf. Meid. 12. 142.

١٣٤١ أَسْرَعُ مِنْ ما ولا

1341. Celerior quam vox ما (non, quid) et لا (non) enunciata. Sam. Schar.

In Haririi opere p. 437 legitur اسرع من ها ولا.

١٣٤٢ اسْرَعُ مِنْ مَرِّ الخَيْلِ

1342. Celerior quam transitus equorum (currentium). Şam. Schar. Conf. Meid. 12. 113.

١٣٤٣ أَسْرَعُ مِنْ مَرِّ القَطَا الجُون

1343. Celerior quam transitus avium Katha rubrarum (volantium). Sam. Schar.

١٣٤٤ مَنْ أَسْرَفَ فى حُبِّ الدُّنْيَا مَاتَ فَقِيرًا وَمَنْ قَنِعَ عَاشَ غَنِيًّا

1344. Qui prodigus est in amore hujus mundi, pauper morietur et qui pauco contentus est, dives vivet. A.

١٣٤٥ مِنَ السَّرَفِ أَنْ يَشْتَرِى كُلَّ مَا يَشْتَهِى

1345. Prodigentiae est emere omne quod cupitur. D.

١٣٤٦ الإِسْرَافُ فى الشَّرَفِ من طِبَاعِ السِّفْلَةِ

1346. Prodigentia in nobilitate naturis infimatum propria est. A.

١٣٤٧ إِذَا سَرَقْتَ فَاسْرِقْ دُرَّةً وَإِذَا زَنَيْتَ فَازْنِ بِحُرَّةٍ

1347. Quum furaris, unionem furare, et quum scortaris, cum ingenua scortare! D,

١٣٤٨ يَسْرِقُ الكُحْلَ مِنَ العَيْن

1348. Stibium ex oculo furatur. D.

١٣٤٩ الَّذِى يَسْرِقُ بَيْضَةً يَسْرِقُ جَمَلًا

1349. Qui ovum furatur, camelum furabitur. D.

Simile est Gallorum proverbio: qui vole un oeuf, vole un boeuf. D.

١٣٥٠ أَسْرَقُ من العَقْعَق

1350. Furacior quam pica. Sam. Schar.

١٣٥١ أَسْرَقُ مِنْ جُرَذ

1351. Furacior quam mus surdus. Dj.

١٣٥٢ أُسْرِىَ عليه بلَيْل

1352. Pro eo iter nocturnum factum est.

Proverbium de re adhibetur, quae jam antea bene instructa erat. Vulgus autem dicit: امر عمل بليل Res, quae noctu acta est. Schar.

١٣٥٣ أسرى مِنَ السُّرى

1353. Magis noctu factum quam iter nocturnum Harir. 579.

١٣٥٤ من سَعِدَ سَعِدَ بالدُّعَاء ومَنْ شَقِىَ شَقِى بالدُّعاء

1354. Qui felicitate utitur, per invocationem Dei

felix est et qui miser est, per invocationem Dei miser est. D.

١٣٥٥ يُسْعَد الرَّجُل بمُصَاحَبَة السَّعِيد

1355. Vir societate viri felicis felix fit. A. B.

١٣٥٦ من لا يُسْعِده رَبُّه يا شَقَاه ويا تعب قَلْبه

1356. Quem dominus suus (Deus) non beat, o quam miser est et o quam fatigatus ejus animus est! G.

١٣٥٧ السَّعِيد مَنْ وُعِظ بِغَيْره والشَّقِىّ مَنْ وُعِظ

به غَيْرُه

1357. Felix est, qui per alium monetur, infelix per quem alius monetur. A.

١٣٥٨ سَعَادة على قِلَّة دَيْن

1358. Felicitas ratione paucitatis debiti est. D.

١٣٥٩ مِنْ سَعادَة المَرْء أَنْ يكونَ خَصْمُه عاقِلا

1359. Fortunae viri tribuendum est, quod ejus inimicus prudens est. D.

١٣٦٠ السَّعَادَةُ كُلّها فى سِتَّة أَشْياء حُسْن الصُّورَة

وصِحَّة الجَسَد وطُول العُمْر وسَعَة ذَات اليَد

وطِيب الذِّكْر والتَّمكُّن من الصَّديق والعَدُوّ

1360. Beatitudo tota sex rebus nititur: forma pulchra, sano corpore, vita longa, largis opibus, bona fama et potestate, quam in amicum et inimicum habemus. A.

١٣٦١ أَسْعَدُ اللّٰهِ أَمْ جُذَامٌ

1361. Num Sahd-Allah an Djodsam est?

Verba haec viro dicuntur, qui bonum a malo discernere non potest. conf. Meid. 23, 280. Schar.

١٣٦٢ الأَسْعَارُ بِيَدِ اللّٰهِ

1362. Pretia annonae in manu Dei sunt. D.

١٣٦٣ سَعَى بِقَدَمِهِ الى إِرَاقَةِ دَمِهِ

1363. Pedibus suis ad sanguinem suum effundendum tetendit. D.

١٣٦٤ مَنْ سَعَى رَعَى

1364. Qui operam dat, pascit. D.

١٣٦٥ اِسْعَ بِجَدٍّ أَوْ دَعْ

1365. I cum fortuna aut sine!

I. e. Nisi fortuna te adjuvat, molestia, quam in quaerendo toleras, inutilis est. Dixit poeta:

تَقَلَّبْتُ إِنْ كَانَ التَّقَلُّبُ نَافِعِى وبِالجَدِّ يَسْعَى المَرْءُ لا بِالتَّقَلُّبِ

Versatus sum in negotio, si mihi hoc prodesset, sed per fortunam vir it, et non per agendum. Metr. Thawil. conf. Meid. 12, 56.

١٣٦٦ سَفَرُ الكِلَابِ لا زَادَ ولا مَاء

1366. Iter canum sine commeatu et sine aqua. D.

١٣٦٧ فى الأَسْفَارِ يَبْدُو الاخْتيار

1367. In itineribus apparet (incipit) electio. D.

١٣٦٨ سَفِينَةُ نُوح

1368. Noae navis. D.

١٣٦٩ انَّ السَفِيهَ وَاهِى الرَّأْيِ وإنْ كانَ قَوِىَّ البَدَن

1369. Stultus infirmo consilio est et si robusto corpore praeditus est. Schar.

١٣٧٠ انَّ السَّفِيهَ اذَا لَمْ يُنْهَ مَأْمُور

1370. Stultus, quum ei non interdicitur, jussus est.

Proverbium eum vituperat, qui stultum negligit et a prava agendi ratione interdicto non retinet. Schar. conf. Meid. 12, 48.

١٣٧١ سَقَطَتْ بِهِ النَّصِيحَةُ عَلَى ظِنَّة

1371. Monitum sincerum (quod dedit) in suspicionem (aliorum) eum conjecit. Schar. conf. Meid. 3, 23.

١٣٧٢ ساقِى القَوْمِ آخِرُهُم شُرْبًا

1372. Qui genti bibendum dat, postremum bibit. D

١٣٧٣ يُسْقِيكَ مِنْ شَهْدِ اللِّسانِ حَلَاوَةً وَيَرُوغُ فِيكَ كَمَا يَرُوغُ الثَّعْلَبُ

1373. E favo linguae dulce tibi bibendum dat et modo vulpis erga te versute agit. G.

١٣٧٤ تُسْقُونَا خُمُورٌ وَتَطْلُبُوا مِنَّا عُقُولٌ

1374. Vinum nobis bibendum datis et a nobis prudentiam postulatis. D.

١٣٧٥ لَوْ سَكَتَ مَنْ لَا يَعْلَمُ لَسَقَطَ الاِخْتِلَافُ

1375. Si tacuisset qui nescit, dissensio cessasset. D.

In codice B. eadem sententia sequentibus verbis expressa est: لو سكت ما لا يعلم لارتفع الاختلاف.

١٣٧٦ سُكُوتُ اللِّسَانِ سَلَامَةُ الإِنْسَانِ

1376. Linguae silentium hominis incolumitas est. A.

١٣٧٧ السُّكُوتُ أَخُو الرِّضَا

1377. Silentium frater consen us est. Sam. Sch.

Hocce proverbium diverso modo enunciatur. In codice D. السكوت من الرضا, in libro Fakihat Alcholafa p. 93. l. 21 السكوت كالرضا et p. 94. l. 14. السكوت رضى legitur.

١٣٧٨ مع السُّكُوت السَّلامة ومع الكلام النَّدامة

1378. Cum silentio salus est et cum sermone poenitentia. A.

١٣٧٩ سُكْرُ الشَّبَاب أَشَدُّ من سُكْرِ الشَّرَاب

1379. Adolescentiae ebrietas vehementior est, quam ebrietas vini. D.

١٣٨٠ سَكِّرْ بَابَكَ تَأْمَنْ جَارَكَ

1380. Si portam tuam claudis, a vicino tuo securus eris. D.

In Rostgardii libro sic legitur: سكر بابك ولا تتهم جارك „Claude portam tuam et ne vicinum tuum suspectum habeas.“

١٣٨١ أَيْنَ سُكَّانُ القُصُور أَضْحَوْا سُكَّانَ القُبُور

1381. Ubi incolae palatiorum sunt? Incolae sepulchrorum facti sunt. G.

١٣٨٢ مَنْ سَلَّ سَيْفَ البَغْى قُتِلَ فِيه

1382. Qui injustitiae (vis iniquae) ensem stringit, is in ea occidetur. D.

١٣٨٣ يَسُلّ سِنَانَ الكَلْب وَهُوَ يَنْبَح

1383. Dentes canis extrahit, dum is latrat. D.

١٣٨٤ مَنْ سَلَبَ نِعْمَةَ غَيْرِهِ سَلَبَ غَيْرُه نِعْمَتَه

1384. Qui aliorum commoditatem spoliat, ejus commoditatem alii spoliant. D.

١٣٨٥ سِلَاحُ الضُّعَفَاء الشَّكَايَة

1385. Quaerimoniae arma debilium sunt. A. D.

١٣٨٦ رُبَّ سِلَاحٍ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ دَعْنِى

1386. Saepe arma domino suo dicunt: Sine nos! D.

١٣٨٧ السِّلَاحُ زِينَةٌ وعُدَّةٌ

1387. Arma sunt ornamentum et apparatus. D.

١٣٨٨ سَلَّطَ اللهُ الدُّبَّ على الخَنْزِيرِ

1388. Deus praeficiat ursum porco! D.

١٣٨٩ سُلْطَان بِلَا عَدْل كَنَهْر بلا ماء

1389. Rex sine justitia fluvio similis est, qui aqua caret. D.

١٣٩٠ انَّ السُّلْطَان لِلْأَنَام بِمَنْزِلَة الحَمَّام البَعِيدُ عنه يَطْلُبُ قُرْبَهُ والدَّاخِل فيه يَشْكُو كَرْبَهُ

1390. Rex hominibus comparandus est balneo, ad quod omnis remotus accedere cupit, dum in id intrans molestias ejus queritur. Fakih. Alchol. p, 183. l. 6.

١٣٩١ لا سُلْطَان بِلا رِجال ولا رِجال الا بِالْمَال ولا مال الّا بِجِبَايَة ولا جِبَايَة الا بعِمَارة ولا عِمَارة الا بِعَدْل فالعَدْل اساسٌ لِسَائِر الأَسَاسَات

1391. Rex non est nisi per viros; viri non sunt nisi per opes; opes non sunt nisi per tribu-

tum collectum; tributum collectum non est nisi per terrae culturam; terrae cultura non est nisi per justitiam; justitia igitur omnium fundamentorum fundamentum est. A. conf. Fakih. Alchol. p. 216. l. 13.

١٣٩٢ لَيْسَ لِسُلْطَانِ الْعِلْمِ زَوَالٌ وَلَا لِبُرْهَانِهِ اخْتِلَالٌ

1392. Imperio scientiae finis non est neque ejus argumento infirmitas. A.

١٣٩٣ سَلَاطِينُ تَنْزِلُ عَنْ كَرَاسِيِّهَا

1393. Imperatores a thronis suis descendunt. D.

١٣٩٤ مَنْ سَلَكَ الْجِدَارَ أَمِنَ مِنَ الْعِثَارِ

1394. Qui in pariete incedit, a caespitando securus est. D.

١٣٩٥ لَا تَسْلُكْ عُرْيَانْ فِي الْأَسْوَاقِ

1395. Ne in foris nudus incedas! D.

١٣٩٦ لَوْ سَلِمَ ابو الْحُسَيْنِ من الْعَوَانِيَةِ لَدَخَلَ الْبَلَدَ

1396. Si Abu-l'Hosainus a mulieribus salvus fuisset, oppidum (terram) intrasset. D.

١٣٩٧ ما سَلِمَتِ الْجِلَّةُ فَالسَّخْلُ هَدْرٌ

1397. Quamdiu camela annosa integra est, foetus ovis vilis est.

Quodsi parvam jacturam facimus, ex eo solatium capiendum est, quod major pars nobis superest. Sam.

١٣٩٨ لَنْ تَسْلَمَ مِنَ ٱلنَّاسِ حَتَّى يَسْلَمُوا مِنْكَ

1398. Tu ab hominum noxa liber non eris, donec a tua noxa liberi sint. B.

١٣٩٩ سَلَّمَ ٱلرِّيحَ لِأَبِي زَوْبَعَةَ

1399. Ventum turboni tradidit. D.

١٤٠٠ مَنْ سَلَّمَ نَفْسَهُ لِعَدُوِّهِ كَانَ ٱلهَلَاكُ لَهُ مُسْتَوْجِبًا

1400. Qui inimico suo se ipsum tradit, is necessario peribit. A.

١٤٠١ قَبْلَ مَا يُسَلَّمُ ٱنْدَعَا بِالشَّرَفِ

1401. Antequam salutatur, cum nobilitate adnuens respondit. D.

١٤٠٢ لَا تُسَلِّمْ عَلَى ٱلمَالِكِ فَإِنْ أَجَابَكَ شَقَّ عَلَيْهِ
وَإِنْ لَمْ يُجِبْكَ شَقَّ عَلَيْكَ

1402. Ne regi salutem dic, nam si tibi salutem reddit, ei molestum est, et si tibi non reddit, tibi molestum est. D.

١٤٠٣ مَنْ سَالَمَ ٱلنَّاسَ رَبِحَ ٱلسَّلَامَةَ وَمَنْ تَعَدَّى
عَلَيْهِمِ ٱكْتَسَبَ ٱلنَّدَامَةَ

1403. Qui cum hominibus pacem colit, incolumitatem lucratur et qui contra eos inimicitiam gerit, poenitentiam acquiret. A.

١٤٠٤ أَنْتَ سالِمٌ ما سَكَتَّ فإذا تَكَلَّمْتَ فَلَكَ أَوْ عَلَيْكَ

1404. Quamdiu taces, salvus es, sed quum loqueris, aut pro te aut contra te erit. A.

١٤٠٥ سَلامُ اللّهِ على قَلْبِ خَلِيلِ اللهِ

1405. Pax Dei super corde amici Dei (sit)! D.

١٤٠٦ سَلامٌ يَجُرّ كَلام وكَلام يَجُرّ بِطّيخ

1406. Salus dicta sermonem adducit et sermo melonem adducit. D.

١٤٠٧ سَلامةُ الإنْسانِ في حِفْظِ اللِّسانِ

1407. Viri incolumitas linguae custodia nititur.

١٤٠٨ السَّلامةُ غَنِيمةٌ

1408. Incolumitas praeda est. B. G. conf. Meid. 12, 174.

١٤٠٩ السَّلامةُ في العُزْلةِ والصِّحّةُ في الحِمْيَةِ

1409. Incolumitas in recessu a muneribus publicis et sanitas in victus ratione consistit. A.

١٤١٠ السَّلامةُ في الوَحْدَةِ

1410. Incolumitas in vita solitaria est. D.

١٤١١ بالسَّلامة وبِزِيادِ يَوْم

1411. Cum incolumitate et cum addito die. D.

١٤١٢ مَنْ لا يُسَامِحِ فى أُمُورٍ كَثِيرَةٍ يَمُوتُ وما له فى الدَّهْرِ صاحِبُ

1412. Qui in multis rebus liberalis non est, moritur, dum ei in tempore socius non est. D.

١٤١٣ ما سَمِعْتُ مِنْكَ فى الإِسْلام فَهَّةً قَبْلَها

1413. Non audivi ex te tempore Islamismi caespitationem ante eam.

Verba haec Abu-Ohbaidahus ben-Aldjarrah Ohmaro dixit, quum ille dixisset: ابسط يدك ابايعك „Extende manum tuam, ut obsequium tibi fidemque sanciam!“ Samachscharius dixit, verba de duobus amicis adhiberi, quorum unus exiguum quid mali commiserit.

١٤١٤ الذى ما يَسْمَع كَلامَ كَبيرِه يَكُون الهَمُّ تَدْبِيرِه

1414. Qui sermonem ejus non audit, qui aetate provectus est, sollicitudo moderatio ejus erit. D.

١٤١٥ انَّ مَنْ يَسْمَعْ يَخِبْ

1415. Qui audit, respondit.

In eum dicitur, qui boni consilii rationem non habet et non audit. Hic igitur non respondit, quomodo autem is, qui non audit, respondere potest. Schar.

١٤١٦ الاِسْتِماعُ أَسْلَمُ مِنَ القَوْلِ

1416. Audire tutius est quam loqui. A.

١٤١٧ اسْمَعُ مِنْ كَلْب

1417. Auditu magis valens quam canis. Sam Sch.

١٤١٨ المُسْتَمِعُ شَرِيكُ المُتَكَلِّم وفي الاسْتِمَاع سَلامة وتَعَلُّم

1418. Audiens socius loquentis est et in audiendo salus et instructio est. A.

١٤١٩ أَسْمَنُ مِنْ دُبّ

1419. Pinguior quam ursus. Sam. Schar.

١٤٢٠ اذا سَمَّوْكَ سَيِّد فلا تَزِيدْ

1420. Quum dominum te appellant, ne plus petas! D.

١٤٢١ اسْمُ الرَّبِّ بُرْجٌ حَصِين يَلْتَجِى به (الصديق) ويَسْتَعْلِى

1421. Nomen Dei turris munita est, ad quam (justus) confugit et elatus est. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 18, 10. Vocem الصديق ex conjectura addidi.

١٤٢٢ بَعْدَ سَنَة وشَهْرَيْن جاء صَبِىٌّ بلا عَيْنَيْن

1422. Post annum et duos menses puer duobus oculis carens venit. D.

١٤٢٣ أَسْهَرُ من ظَالِع الكلاب

1423. Vigilantior quam canis claudicans. conf. Fakih. Alchol. p. 102. l. 14.

١٤٢٤ سَهْمُ الكَلْبِ مِنَ الرَّفِيسَةِ

1424. Sors canis id est, quod pedibus percutitur. D.

١٤٢٥ سَهْمٌ عَلَيْكَ وسَهْمٌ لَكَ

1425. Sors contra te est et sors pro te est. D.

١٤٢٦ مَنْ سَاءَ خَلْقُهُ عَذُبَ نَفْسُهُ

1426. Cujus forma prava est, ejus animus dulcis est. A.

١٤٢٧ مَنْ ساءت سِيرَتُهُ لَمْ يَأْمَنْ أَبَدًا ومَنْ حَسُنَتْ سِيرَتُهُ لم يَخَفْ احدًا

1427. Cujus agendi ratio prava est, nunquam securus est et cujus agendi ratio pulchra est, neminem metuit. A.

١٤٢٨ سُوءُ الأَدَبِ يَهْدِمُ ما بَنَى الأَسْلافُ

1428. Pravi mores id quod majores aedificarunt, destruunt. A.

١٤٢٩ سُوءُ الخُلْقِ وَحْشَةٌ لا خَلاصَ فِيهَا

1429. Pravitas naturae est consortii defectus, in quo liberatio non est. A.

١٤٣٠ سُوءُ الظَّنِّ مِنَ الحَزْمِ

1430. Prava opinio pars providentiae est. A.

١٤٣١ سُوءُ قَوْلِهِ وبَوْلِهِ سَحَابَةُ الصَّيْفِ اثْبَتُ من قَوْلِهِ

1431. Pravitas dicti ejus et urinae ejus (eadem est); nubes aestatis constantior est, quam dictum ejus. D.

١٤٣٢ يا مَنْ أَسَاءَ فيما مَضَى كُنْ مُحْسِنًا فيما بَقِى

1432. O tu, qui malefecisti in eo quod praeteriit, in eo quod restat, bene agas! D.

١٤٣٣ أَسْوَأُ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ لَمْ يَعِشْ فِى كَنَفِهِ غَيْرُهُ

1433. Pessime vivit is, in cujus tutela alius non vivit. D.

١٤٣٤ يَسُودُ الإِنْسانُ قَوْمَهُ بالإِحْسانِ إِلَيْهِمْ

1434. Beneficiis collatis homo in gentem suam dominatur. A.

١٤٣٥ سَوَّدَ وَجْهَهُ وشَىْءٌ ما نالَهُ

1435. Faciem suam denigravit et nil cepit. D.

١٤٣٦ سَوادٌ فَوْقَ سَوادٍ يُعْمِى الفُؤادَ

1436. Opes multae super opibus multis cor caecum reddunt D.

١٤٣٧ سَيِّدُ الإِدامِ لُحُومُ الأَغْنامِ

1437. Caro pecorum est domina opsonii. B.

١٤٣٨ سَيِّدُ القَوْمِ خادِمُهُمْ

1438. Princeps gentis est ejus minister. D!

Paulo aliter in Hamas. p. ١٢٢ l. 19. legitur: سيد القوم اشقاهم Gentis princeps ejus miserrimus est.

١٤٣٩ السَّيِّدُ مَنْ أُورِىَ نارُه وحُمِىَ ذِمارُه وعَزَّ جارُه
وأُدْرِكَ ثارُه ونفى عارُه

1439. Dominus is est, cujus ignis accensus, dignitas defensa, vicinus honoratus, vindicta sumta et dedecus remotum est. A.

١٤٤٠ سَاعَةٌ بِعُمْرِ الوَرْدِ يَسْوَى الشَّقِيق

1440. Hora in vita rosae florem anemone aequat. D.
Ante vocem الشقيق anemone, vox سنة annum omissa videtur.

١٤٤١ ساعةٌ لِقَلْبِكَ وساعَةٌ لِرَبِّك

1441. Hora (una) animo tuo et hora altera domino tuo. D.

١٤٤٢ سُوقُ المُعْتَرِّين لِلْبِلاد الوَخِمَة

1442. Forum pauperum terris insalubribus. D.

١٤٤٣ سُوقُنا سُوقُ الجَنَّةِ لا بَيْعٌ ولا شِرا

1443. Forum nostrum est forum paradisi, in quo neque venditio neque emtio est. D.

١٤٤٤ سَوَاءٌ عَلَيْكَ هو والقَفْر

1444. Is et desertum tibi aequalia sunt.
De avaro adhibetur. Cod. Abu-Ohbaid.

١٤٤٥ سَوَاءٌ هُوَ والعُدْم

1445. Is et defectus aequales sunt.

De avaro adhibetur. Cod. Abu-Ohbaid.

١٤٤٦ لَا تُسَيِّبْ بَهِيمَتَكَ فِى مَرْجٍ مَا لَهُ سِيَاجٌ

1446. Ne animal tuum in prato libere dimittas, cui sepes non est. D.

١٤٤٧ قَدْ سِيرَ بِهِ وَهُوَ لَا يَدْرِى

1447. Abreptus est nesciens.

De calamitate adhibetur. Cod. Abu-Ohbaid.

١٤٤٨ لَا سَيْفَ كَالْحَقِّ وَلَا عَدْلَ كَالصِّدْقِ

1448. Gladius non est ut jus et justitia ut veritas

I. e. optimus gladius est jus et optima justitia est veritas.

١٤٤٩ وَالسَّيْفُ أَهْوَلُ مَا يُرَى مَسْلُولَا

1449. Ensis majorem terrorem incutit, quum evaginatus conspicitur. D.

Versus dimidium metri Camil est.

١٤٥٠ لَا لِلسَّيْفِ وَلَا لِلضَّيْفِ

1450. Non gladio et non hospiti D.

١٤٥١ وَلِلسُّيُوفِ كَمَا لِلرِّجَالِ آجَالٌ

1451. Et gladiis sicut viris termini vitae sunt. D.

١٤٥٢ سَالَ بِهِ السَّيْلُ لَمْ يَدْرِ

1452. Eum nescientem fluctus aquae abripuit. D. conf. Meid. 12, 162.

١۴٥٣ سَالَ قَضِيبٌ بِمَاءٍ وحَدِيدٍ

1453. Fluvius Kadhib aquam et ferrum abstulit.

Quum Ahmruus ben-Hind post patris sui Almondsiri ben-Amri-l'Kais mortem imperio potitus esset, fratres suos ex eadem matre natos Almondsirum, Malicum et Kabusum rebus praefecit, fratrem autem ex patre suo genitum Ahmruum ben-Omamah removit. Hic in regionem Jemamah se transferens et ab ejus rege auxilium petens gentem Morad auxilio accepit. Quae quum ad fluvium Kadhib castra posuisset, unus alterum culpans dixit: Opes vestras, domos vestras familiasque reliquistis hunc infelicem sequentes. Hobairahus autem ben-Ahbd-Jaghuts ibi aegrotum se esse simulavit. Misit igitur Ahmruus ben-Omamah medicum, qui eum visitaret. Hic eum in hypochondrio ussit, ex quo facto cognomen مكشوح accepit. Eadem autem nocte dum Ahmruus securus erat, hostis eum subito opprimere voluit. Ejus autem uxor Ghassanitica equorum strepitu audito eum ab hostibus jam cinctum commonefecit et ista verba dixit. Sunt qui eam sic dixisse narrent: لقد سال قضيب حديدا وجاءتك مراد وفودا „Fluvius Kadhib ferro jam fluxit et gens Morad accedens advenit." Ille autem gladio stricto in fugam eos conjecit. In terram suam illi rediere. Mulieris autem verba significant, malum imminere. Sam.

١۴٥۴ أَشْأَمُ مِنَ الشَّقْرَاءِ عَلَى نَفْسِهَا

1454. Infaustior quam equa rufa sibi ipsi.

Equam istam Lakitho ben-Sorarah fuisse dicunt, qua die Djabalah veheretur. Alii dicunt, equam istam calcitrantem pulli sui ventrem lacerasse. Alii dicunt,

quendam ad gentem Locais pertinentem istam equam sternacem incitasse, ut saltu locum abruptum superaret. Equam autem ob saltum nimis brevem collum sibi fregisse, dum ea vehens salvus evaderet. Dixit Bischr ben-Abi-Hasem:

فأصبح كالشقراء لم يعد شرها سنابك رجليها وعرضها أوفر

Equae Alschakra (rufae) similis fuit, cujus malum ipsius ungulas non transiit, dum ejus honor perfectus erat. „Metrum Thawil est.

Alii denique dicunt, equam fuisse Tsauri ben-Hodbah, cujus frater a gente Banu-Chamis occisus esset. Quae quum ipsi duplex sanguinis pretium recusaret, se in illam incursionem facturum esse juravit, quamdiu equae suae ungulae essent. Gente autem multis cladibus adflicta equae nomen in proverbii consuetudinem cessit. Sam. Schar. conf. Meid. 22, 47.

١٤٥٥ شابّ التائب حبيب الله

1455. Adolescens resipiscens Dei amicus est. D.

١٤٥٦ شابّ بلا توبة كبيت بلا سقف

1456. Adolescens sine poenitentia sicut domus sine tecto est. D.

In libro Fakih. Alchol. inscripto p. 224 legitur شاب بلا توبة كمشكاة بلا مصباح „Adolescens sine poenitentia est sicut fenestella non penetrans sine lucerna.“

١٤٥٧ الشباب رضيع الجنون والشيب قرين السكون

1457. Adolescentia collactanea insaniae et senectus socia quietis est. A.

١٤٥٩ مَنْ لَيْسَ تُشْبِعُهُ الهَرِيسَةُ فَكَيْفَ تُشْبِعُهُ القَلِيَّةُ

1458. Quem spissum pulmentum non satiat, quomodo cibus frixus eum satiabit. D.

١٤٥٩ وَشِبَعُ ٱلْفَتَى لُؤْمٌ إِذَا جَاعَ صَاحِبُهُ

1459. Satietas viri, quando ejus socius esurit, vituperio digna est.

Verba e versu Bischri ben-Almoghirah desumta sunt:

وَكُلُّهُمْ قَدْ نَالَ شِبْعًا لِبَطْنِهِ وَشِبَعُ ٱلْفَتَى لُؤْمٌ إِذَا جَاعَ صَاحِبُهْ

Quilibet eorum ventri suo tantum cepit, quantum satietati sufficit; sed satietas viri, quando ejus socius esurit, vituperio digna est. Metrum Thawil est.

١٤٦٠ أَشْبَقُ مِنْ هِرَّةٍ

1460. Libidinosior quam felis. Schar.

١٤٦١ هٰذَا الشِّبْلُ مِنْ ذَاكَ الأَسَدِ

1461. Hic catulus leonis ex illo leone. G.

١٤٦٢ أَشْبَهُ امْرِءٍ بَعْضُ بَزِّهِ

1462 Viro quaedam utensilia sua similia sunt. Sch.

Verba haec Sohailus ben-Ahmru filio suo male ipsi respondenti dixisse fertur significaturus, eum matri suae, quae stupida esset, similem esse. Alii verborum auctorem Dsul-Azbahum Ahdwanitam fuisse dicunt, quae protulerit, quum filias suas, ante aliquod tempus viris in matrimonium datas, de statu interrogasset. Quartam enim earum et paupertatem et pravam ejus agendi rationem

descripisse, ut audiens pater ista proverbii verba proferret. Sam. Schar. conf. Meid. 12, 11.

١٤٦٣ اذا ٱشْتَبَهَ عَلَيْكَ أَصْلُهُ فَٱسْتَدِلَّ عَلَيْهِ بِفِعْلِهِ

1463. Quum ejus origo tibi ignota est, in ejus agendi ratione indicium invenies. D.

١٤٦٤ أَشْبَهُ ٱلنَّاسِ بِالْبَهَايِمِ من كانت هِمَّتُهُ بَطْنَهُ

1464. Bestiis simillimus homo is est, qui ventris sui summam curam agit. A.

١٤٦٥ أَشْبَهُ مِنَ الْبَيْضَةِ بِالْبَيْضَةِ

1465. Similior quam ovum ovo. Sam. Schar.

١٤٦٦ أَشْبَهُ مِنَ الذُّبَابِ بِالذُّبَابِ

1466. Similior quam musca muscae. Sam. Sch.

١٤٦٧ أَشْبَهُ مِنَ الْغُرَابِ بِالْغُرَابِ

1467. Similior quam corvus corvo. Sam. Schar.

١٤٦٨ أَشْبَهُ مِنَ الْقَتَّةِ بِالْقَتَّةِ

1468. Similior quam medica herba medicae herbae. Schar.

١٤٦٩ أَشْبَهُ مِنَ الْقُذَّةِ بِالْقُذَّةِ

1469. Similior quam ala sagittae alae sagittae. Sam. Schar.

١٤٧٠ الشِّتَاءُ شِدَّةٌ ولو كان رَخَاءً

1470. **Hiems dura est et si commoditas vitae est. D.G.**

In Rostgaardii libro legitur الشدة شدة و لو كان رخاء „Angustia angustia est quamvis abundent opes (quod dicunt aegroti adflicti, licet prospera utuntur fortuna).

١٤٧١ أَشْجَعُ مِنْ لَيْثٍ بِخَفَّان

1471. Strenuior quam leo in loco Chaffan. Sam. Schar. Conf. Meid. 5, 186. 13, 121.

١٤٧٢ أَشْجَعُ مِنْ كَلْبٍ

1472. Strenuior quam canis. Sam. Schar.

١٤٧٣ شَحِيحٌ غَنِيٌّ أَفْقَرُ من فَقِيرٍ سَخِيّ

1473. Avarus dives pauperior est quam pauper liberalis. A. D.

١٤٧٤ أَشَحُّ مِنْ صَبِيّ

1474. Avarior quam puer. Schar. Conf. Meid. 2, 178. 24, 425.

١٤٧٥ الشَحَادة حُلْوَة

1475. Mendicitas dulcis est. G.

الشحادة est pro الشحاذة.

١٤٧٦ شَحّاذة وَاسْمُها سِتُّ النّعام

1476. Mendica et ejus nomen est domina pecorum. D.

النعام mihi pro الانعام esse videtur.

١٤٧٧ لا شَحْم ولا نَقْش

1477. Neque adeps neque lana est.

De capris in res transfertur, quae ab utraque parte vitiosae sunt. Sam.

١٤٧٨ شَخْصٌ بِلا أَدَبٍ كَجَسَدٍ بِلا رُوحٍ

1478. Persona sine cultura sicut corpus sine anima est. D. G.

١٤٧٩ كُلَّمَا ٱشْتَدَّ ٱلظَّلَامُ حَسُنَ ضَوْءُ ٱلْمِصْبَاحِ

1479. Quotiescunque tenebrae magnae sunt, lucernae splendor pulcher est. B.

١٤٨٠ ٱشْتَدَّتْ يَدُهُ

1480. Manus ejus robusta est. Schar.

Ejus res prospera est.

١٤٨١ ٱلشَّدُّ بَعْدَ ٱلضُّرَاطِ

1481. Cursus post crepitum ventris.

Hoc ab eo desumtum videtur, quod jumentum flagello incitatum interdum crepitum ventris emittit et tum currit, ut sensus esse videatur, bonam rem pravam sequi vel virum rem quandam facere, postquam re praecedente coactus sit. Ebn-Challik. Fasc. VIII, 42. A. cl. Wüstenfeldio mihi indicatum est proverbium.

١٤٨٢ ٱلشَّدُّ مَعَ ٱلْقِدِّ خَيْرٌ مِنَ ٱلْجُلُوسِ مَعَ ٱلضِّدِّ

1482. Vinciri loro melius est quam cum adversario sedere. B.

١٤٨٣ ٱلشِّدَّةُ مِنْ فَمِ ٱلْقِرْبَةِ وَٱلْعَافِيَةُ مِنْ خَرْمِ ٱلْإِبْرَةِ

1483. Calamitas ex ore utris et incolumitas ex perforatione acus. G.

عِنْدَ الشِّدَّةِ يُعْرَفُ الصَّدِيقُ ١٤٨٤

1484. In calamitate amicus cognoscitur. D.

شَدِيدٌ عَلَى الإِنْسَانِ مَا لَا يَتَعَوَّدُ ١٤٨٥

1485. Homini difficile est id, cui adsuefactus non est. D.

In codice Par. يعود legitur.

عِنْدَ الشَّدَائِدِ تَذْهَبُ الأَحْقَادُ ١٤٨٦

1486. In calamitatibus invidia disparet.

E versu desumtum esse videtur, dixit enim poeta:

تَحَلَّتْ لَهُ نَفْسِي النَّصِيحَةَ إِنَّهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ تَذْهَبُ الأَحْقَادُ

„Anima mea ei bonum consilium largita est; nam in calamitatibus invidia disparet. Metrum Wafir est conf. Meid. 3, 29.

أَشَدُّ إِقْدَامًا مِنَ الأَسَدِ ١٤٨٧

1487. Fortitudine majore praeditus, quam leo. Sch.

أَشَدُّ الحَسَرَاتِ النَّدَمُ عَلَى مَا فَاتَ ١٤٨٨

1488. Vehementissima suspiria poenitentia ob res praeteritas parit. A.

أَشَدُّ حُمْرَةً مِنَ الصَّرَبَةِ ١٤٨٩

1489. Intentiore rubedine quam gummi rubrum. Sam. Schar. Conf. Meid. 1, 128.

١٤٩٠ أَشَدُّ حُمْرَةً مِنَ القَرْفِ

1490. Intentiore rubedine quam corium rubrum.

Schar. In Samachscharii opere من قرف est.

١٤٩١ أَشَدُّ حُمْرَةً مِنَ المُصْعَةِ

1191. Intentiore rubedine quam fructus rubi. S. Sch.

١٤٩٢ أَشَدُّ حُمْرَةً مِنَ النُّكَعَةِ

1492. Interiore rubedine quam fructus plantae Thartsuts appellatae.

Planta Thartsuts est planta rubra ad radicem plantae رمث crescens et ad speciem فطر pertinens. Sam. Sch. conf. Meid. 22, 78.

١٤٩٣ أَشَدُّ سَوَادًا مِنْ حَنَكِ الغُرَابِ

1493. Intentiore nigredine quam corvi rostrum.

Legitur quoque من حلك الغراب „quam corvi nigredo.“ Sam. Schar.

١٤٩٤ أَشَدُّ عَصَبِيَّةً من الجَحَّافِ

1494. Fortius honorem suum defendens quam Aldjahhaf.

Proverbio eadem causa erat, quae proverbio, quod apud Meidanium. C. 20, 95. legitur.

١٤٩٥ مِنْ أَشَدِّ النَّوَازِلِ دَوْلَةُ الأَرَاذِلِ

1495. Vehementissimis calamitatibus vilium imperium accensendum est. A.

١٤٩٦ شِدْقُك والاَّ رُمَّانة كتفِك

1496. Chalinus tuus et si non, malum Punicum scapulae tuae. D.

١٤٩٧ شَرُّ الإِخْوَان مَنْ اذا حَضَرَ أَثْنَى ومَدَح واذا غَابَ عاب وقَدَح

1497. Pessimus amicus is est, qui, dum praesens est, laudat et adtollit ; absens vero vitio vertit et calumniat. A.

١٤٩٨ شَرُّ الإِخْوَان من ظاهِره مُوافِق وباطِنه مُنَافِق

1498. Pessimus amicus est, cujus externum consentit et cujûs internum hypocritam agit. A.

١٤٩٩ شَرُّ الإِخْوَان مَنْ يزِن أَخَاه بالمِيزان الخَفِيف ويُقَوِّمه بالثَّمَن اللَّطيف

1499. Pessimus frater est, qui fratrem (amicum) suum levi bilance ponderat et parvi pretii eum aestimat. A.

١٥٠٠ شَرُّ السَّلاطِين مَنْ خَافَهُ البَرِيُّ

1500. Pessimus imperator is est, quem insons metuit. D.

١٥٠١ شَرُّ الغَرِيبَة يُعْلَن وخَيْرُها يُدْفَن

1501. Pravum peregrinae publice ostenditur ejusque bonum occultatur. D. Sam.

١٥٠٢ شَرُّ الفَقْرِ الخُضُوعُ وخَيْرُ الغَنَا القُنُوعُ

1502. Pessima paupertas est humilitas et optima opulentia est contentus animus.

In codice loco vocis القنوع legitur الخضوع

١٥٠٣ شَرُّ النَّاسِ العالِمُ لا يَنْفَعُ بِعِلْمِهِ

1503. Pessimus hominum est doctus, qui doctrina sua utilis non est. D.

١٥٠٤ شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَتَّقِيهِ النَّاسُ

1504. Pessimus hominum is est, quem homines cavent. A.

١٥٠٥ شَرٌّ فى الجُوالِقِ

1505. Malum in sacco.

Quum cameli, super quibus Kazirus in oppidum reginae Sabae viros armatos introduceret, per portam intrarent, portae custos, stimulo, quem manu tenebat, saccum, in quo vir inclusus erat, transfodit, ita ut vir, cujus ventrem attingeret, crepitum emitteret. Quem audiens custos ista proverbii verba protulit conf. Meid. 7, 9.

١٥٠٦ الشَّرُّ شَرَّةُ الحِرْصِ ابوه والبَغْيُ ابْنُهُ والطَّمَعُ شَقِيقُهُ والذُّلُّ رَفِيقُهُ

1506. Malum est aviditas, cujus mater cupido, filia injustitia, cupiditas soror germana, vilitas socia est. A.

١٥٠٧ شِرَارُ ٱلْأُمَرَاءِ أَبْعَدُهُمْ مِنَ ٱلْعُلَمَاءِ وَشِرَارُ ٱلْعُلَمَاءِ أَقْرَبُهُمْ مِنَ ٱلْأُمَرَاءِ

1507. Pessimi principes ii sunt, qui remotissimi a doctis sunt et pessimi docti, qui propinquissimi principibus sunt. A.

١٥٠٨ إِشْرَبْ تَنْقَعْ

1508. Bibe, sitim sedabis!

De cautione adhibetur. Sam. Schar. conf. 13, 108.

١٥٠٩ إِنَّهُ لَشَرَّابٌ بِأَنْقُعٍ

1509. Is aquas stagnantes bibit.

I. e. Multas res expertus est aut multum solers et gnarus est, vias enim in desertis qui perfecte novit, ad aquas stagnantes viatores ducere potest. Kam.

١٥١٠ مَشْرَبُ ٱلْعَذْبِ مُزْدَحَمٌ

1510. Locus, ubi aqua dulcis bibitur, ob multitudinem accedentium angustus est. B.

١٥١١ اَلشَّرَاحُ مِنَ ٱلنَّجَاحِ

1511. Explicatio est modus quidam perficiendi.

I. e. quod si homini roganti non satisfacimus, sed statum explicamus, quodammodo rogantem contentum reddimus, ut illa explicatio modus perficiendi sit. Dixit poeta:

أَتَقْضِى حَاجَتِى فَأَحُطُّ رَحْلِي وَإِلَّا فَٱلشَّرَاحُ مِنَ ٱلنَّجَاحِ

Num desiderio meo satisfacis, ut sellam meam deponam? Sin aliter; tum explicatio modus quidam perficiendi est. Metrum Wafir est. conf. Meid. 12, 7. 25, 31.

١٥١٢ شَرْطُ الأُلْفَةِ تَرْكُ الكُلْفَةِ

1512. Familiaritatis conditio est omissio molestiae. A. D.

١٥١٣ شَرْطُ المُرَافَقَةِ مُوَافَقَةٌ

1513. Societatis conditio consensus est. G.

١٥١٤ لَا تَشْرَعْ فِيمَا لَا يَعْنِيكَ

1514. Ne rem, quae te non spectat, aggrediaris! D.

١٥١٥. شَرْعُكَ مَا بَلَّغَكَ المَحَلَّ

1515. Commeatus tibi sufficit, cujus ope ad locum pervenis.

In eum dicitur, qui pauco contentus est. Kam.

١٥١٦ شَرَفُ البِلَادِ بِسَوَاكِنِهَا لَا بِأَمَاكِنِهَا

1516. Nobilitas terrarum in incolis non in locis est. B.

١٥١٧ الشَّرَفُ الظَّاهِرُ الرِّيَاشُ الفَاخِرُ

1517. Nobilitas apparens est vestis splendida se jactans. D.

١٥١٨ الشَّرَفُ بِالعَقْلِ وَالأَدَبِ لَا بِالأَصْلِ وَالحَسَبِ وَالنَّسَبِ

1518. Nobilitas ingenio et animi cultura, non origine, majorum gloria et genere est. A.

In codice D. الشرف بالفضل لا بالاصل والحسب „Nobilitas meritis comparatur non origine et genere."

١٥١٩ الشَّرَفُ بِالهِمَمِ العَالِيَةِ لا بِالأُمُورِ البَالِيَةِ

1519. Nobilitas mente alta, non rebus vetustis comparatur. D.

١٥٢٠ الشَّرَفُ تَغَافُلٌ

1520. Nobilitas negligentia est.

I. e. Nobilis nobilitatem suam ostendere negligit. Verba haec Actsamus ben-Zaifi dixit.

١٥٢١ قد يُشَرِّفُ الوَضِيعُ بِالمَال

1521. Despectus opibus honoratus fit. D.

١٥٢٢ يا شَرِيكِى بَارَكَ اللّٰهُ فِيكَ قال نِصْفُ الدَّعْوَةِ لَكَ

1522. O socie mi! Deus tibi benedicat! Dixit: Dimidium invocationis tibi sit! D.

١٥٢٣ مَنْ شَرِهَ وَقَعَ فِيمَا كَرِهَ

1523. Qui avidus est, in id, quod aversatur, incidit. A.

١٥٢٤ إِنَّمَا ٱشْتَرَيْتُ الغَنَمَ حِذَارَ العَاذِيَةِ

1524. Oves emi cavens, ne pascendo procul evagarentur.

Narrant virum habuisse camelos, qui procul evagan-

tes noctu domum non reverterentur. Hanc ob causam oves emit, qui eodem vitio laborabant. Proverbium igitur in eum dicitur, qui in molestiam, quam evitare vult, incidit. Schar.

١٥٢٥ لَا تَشْتَرِ عَدَاوَةَ وَاحِدٍ بِصَدَاقَةِ أَلْف

1525. Ne unius inimicitiam pro amicitia mille hominum emas! B. D.

١٥٢٦ مَنْ يَشْتَرِي الْخُبْزَ بِالدَّيْن ارْحَمُوهُ وَمن يَشْتَرِي
اللَّحْمَ بِالدَّيْن ارْجُمُوهُ

1526. Qui panem debito emit, ejus misereremini et qui carnem debito emit, eum lapidate (v. calumniis petite)! G.

١٥٢٧ شَيْطَان الإِنْس غَلَبَ شَيْطَان الْجِنّ

1527. Satanas hominum satanam daemonum vicit! D.

١٥٢٨ أَشْعَثْ مِنْ نَابِ جَايِع

1528. Magis disrumpens, quam dens esurientis. Activi significatio voci اشعث hoc in proverbio tribuenda videtur. Sam. Schar.

١٥٢٩ شَعْرَة بَيْنَ عَاقِل وَمَجْنُون مَا تَنْقَطِع

1529. Pilus unus inter prudentem et dementem non abrumpitur. D.

١٥٣٠ شَعْرَة مِنْ خِنْزِير مَكْسَب

1530. Pilus unus porci lucrum est. D.

١٥٣١ شَغَفُ المَرْءِ بالمَعَانِي أَشَدُّ مِنْ شَغَفِهِ بالغَوَانِي

1531. Amor, quo vir venustis sensibus deditus est, vehementior est, quam quo pulchris puellis deditus est. B.

١٥٣٢ مَن اشتَغَلَ ما لا يَعْنِيهِ فاتَهُ ما يُغْنِيهِ

1532. Qui rebus ipsum non spectantibus occupatus est, eum res, quae ipsum contentum reddunt, fugiunt. D.

١٥٣٣ مَنْ يُشْفِقُ على عَصَاهُ يُبْغِضُ وَلَدَهُ ومن يُحِبُّ

ابنَهُ يُؤَدِّبُهُ بِاهْتِمامٍ

1533. Qui erga baculum suum benignus (ei parcens) est, filium suum odit et qui filium suum amat, cum cura eam educat. G.

Salomoni tribuitur. Conf Prof. Salom. 13, 24.

١٥٣٤ شَفَاءُ القُلُوبِ لِقَاءُ المَحْبُوبِ

1534. Medicina animorum est occursus amati. D.

١٥٣٥ لا انْشَقَّ الظَّرْفُ ولا سالَ اللَّبَن

1535. Vas ne rumpatur et lac ne fluat! D.

١٥٣٦ ان الشَّقَاءَ عَلَى الأَشْقَيْنِ مَصْبُوبُ

1536. Miseria super miseros effusa est.

Hemistichium metri Basith est. De misero continuis malis adflicto adhibetur.

١٥٣٧ انّ الشّقىّ بِكُلِّ حَبْلٍ يُخْنَقُ

1537. Miser omni fune strangulatur. Sam. Hemistichium metri Camil est.

١٥٣٨ انّ الشّقىّ تُرَى له أَعْلَامَا

1538. Misero signa esse vides.

Indicia, quibus miser cognoscitur, apparent. Hemistichium metri Camil est. Sam.

١٥٣٩ أَشْقَى مِن وَافِدِ البَرَاجِمِ

1539. Infelicior quam adveniens e gente Albaradjim. Conf. Meid. 1, 6. 13, 141.

١٥٤٠ مَنْ شَكَرَ دَامَتْ نِعْمَتُهُ وَمَنْ صَبَرَ حَقَّتْ صُحْبَتُهُ

1540. Qui gratias agit, ejus beneficium durat et qui patiens est, ejus societas conveniens est. A.

١٥٤١ أُشْكُرِ الإحْسَانَ تَسْتَحِقَّ احْسَانَا

1541. Pro beneficio gratias age, ut beneficiis dignus sis. A.

١٥٤٢ لا تَشْكُرَ فَتًى حَتّى تُجَرِّبَهُ ولا تَذُمَّ فَتًى إلَّا

مِنْ بَعْدِ تَجْرِيبِ انّ الرِّجَالَ صَنَادِيقُ مُقْفَلَةٌ

ولا مَفَاتِيحُهَا الّا التَّجْرِيبُ

1542. Ne virum laudes, donec eum experiris et ne virum vituperes, nisi postquam eum ex-

pertus es, nam viri comparandi sunt cistis clausis, quarum clavis nil nisi experientia est.

In hoc proverbio ut nec non sequentibus voci شكر laudandi significatio tribuenda est.

١٥٤٣ لا تَشْكُرْه تِحْتَاج تَذُمُّه

1543. Ne eum lauda quem vituperes necesse est. D.

١٥٤٤ ما تَشْكُر العَرُوس الا أُمُّها والماشطة

1544. Sponsam nemo laudat, nisi ejus mater et femina comens. D.

١٥٤٥ الشُّكْرُ تَمِيمَةُ التَّمَامِ النِّعْمَة

1545. Gratiarum actio est amuletum, quo beneficia congregantur. B.

١٥٤٦ الشَّكْوَة لِغَيْرِ اللّٰهِ مَذَلَّة

1546. Querela cum alio quam Deo vilitas est. G. Duobus codicis locis invenitur proverbium.

١٥٤٧ شُمَّنِي ولا تَدْعَكْنِي

1547. Olfac me et ne me frica! D.

١٥٤٨ شَمَّةٌ مِنَ المَعْرِفَةِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ العَمَل

1548. Olfactus (parva pars) cognitionis melior est quam multum operis. A.

١٥٤٩ أَشَمُّ مِنْ كَلْب

1549. Odoratu magis valens quam canis. S. Sch.

١٥٥٠ أشمّ من هقل

1550. Odoratu magis valens quam struthiocamelus mas. Sam. Schar. Conf. Meid. 13, 130.

١٥٥١ يا شامتة لا تشمتي اليوم لي وغدا لك

1551. O ob meam calamitatem laeta, ne laeta sis! Hodie mihi, cras tibi. D.

١٥٥٢ أشمس من عروس

1552. Splendidior quam sponsa. Schar.

١٥٥٣ شمعة ما لها وجه معلوم

1553. Candela cui modus certus non est. D.

١٥٥٤ المشنوق بيخاف من جرّة الحبل

1554. Strangulatus lignum funis in laqueo metuit. G.

١٥٥٥ شهاب الدين أضرط من أخيه

1555. Schehab-Aldinus saepius pedit quam ejus frater. D.

Proverbio metrum Wafir est.

١٥٥٦ أشهد ان وعد الله حقّ واشهد أنّ عبّاسا جبان

1556. Testificor Dei promissum verum esse et testificor, Ahbbasum esse timidum.

Versus metri Wafir est, quem femina dixit. Ahbbasus ben-Mohammed fratris mortem vindicare nolebat. Conf. Hamas. p. 25. l. 4.

١٥٥٧ شاهد الكلب ذنبه

1557. Testis canis cauda est. D.

١٥٥٨ شَهَادَةٌ بِشَهَادَةٍ

1558. Testimonium pro testimonio. D.

١٥٥٩ شَهْرٌ ما لَكَ فِيهِ راتِبٌ لا تَعُدَّ لَهُ أَيّام

1559. Mensis dies non numerantur, in quo stipendium tibi non est. D. Conf. M. 13, 172.

In Rostgaardii libro prov. 223 الشهر et loco vocis راتب legitur علوفة conf. Burckhardt. 349.

١٥٦٠ انه لَأَشْهَرُ مِنْ فارِسِ الأَبْلَقِ

1560. Is notior est quam eques equi variegati.

Alazmäih. Dixit Abu-Ohbaidus, proverbium esse vulgo usitatum, vulgum autem dicere من فرس ابلق „quam equus variegatus."

١٥٦١ شَهْوَةُ ٱلْعاقِلِ مِنْ وَراءِ فِكْرَتِهِ وفِكْرَةُ الأَحْمَقِ مِنْ وَراءِ شَهْوَتِهِ

1561. Cupido prudentis post cogitationem et cogitatio stupidi post cupidinem est. A.

١٥٦٢ رُبَّ شَهْوَةِ ساعَةٍ تُورِثُ حَزَنًا طَوِيلًا

1562. Cupido unius horae longam saepe tristitiam producit. A. B.

١٥٦٣ لَيْسَ فِي الشَّهَواتِ خُصُومَةٌ

1563. In cupiditatibus rixa non est. D.

١٥٦٤ أَشْهَى مِنَ القَنْد

1564. Magis cupitus quam saccharum. Sam. Sch.

١٥٦٥ أَشْهَى مِنْ كَلْبَة مُجْعِلَة

1565. Cupidior quam canicula libidinosa. S. Sch.

١٥٦٦ لا تُشَاوِرْ مَشْغُولًا وإِنْ كان حازِمًا فلا يَصْرِف ذِهْنَه اليك ولا جايعًا وإِنْ كان فَهِيمًا فلا يَصْفُو ذِهْنه ولا مَذْعُورا وان كان ناصِحًا فيمنعه الخوف من الرَّوِيَّة في أَمْرِك ولا مَهْمُوما وان كان ذا رَأْي فانه مَشْغُول بِهَمِّه عنك ولا بخيلا وان كان فَطِنًا فيحملك على التَّقْصِير بذاته ولا حَرِيصا وان كان حاذقا فيغرّك بما يرجي

1566. Ne consulas occupatum et si providus est, nam ingenium suum in te non convertet aut famelicum, et si intelligens est, nam ejus ingenium turbatum erit aut territum et si sincerus amicus est, nam metus a consideranda re tua eum retinebit, aut moestum, etsi prudens est, nam suo moerore nimis occupatus est aut avarum, etsi per-

spicax est, nam per vilitatem suam te impellet, ut minus facias, quam debes aut avidum, etsi ingeniosus est, nam rerum vanarum spe te decipiet. A.

In postrema parte plura ex conjectura correxi.

١٥٦٧ وفى الإشارات ما يغنى عن الكلام

1567. In signis datis sermone carere possumus. D.

١٥٦٨ المستشار مؤتمن

1568. Qui consulitur, ei fides habetur. Meidanii praefat.

١٥٦٩ المشاورة تخلّص الرأى من السقط كما تخلّص النار الذهب من الغش

1569. Ut ignis aurum a sordibus liberat, sic consultatio consilium a vitiis. A.

١٥٧٠ الشوط بطين

1570. Cursus (terminus) longius remotus est.

I. e. in re amplitudo est. Narrant, Solaimanum ben-Zorad die pugnae, qui dies cameli cognominatur, ad Ahlium venisse. Ad quem quum Ahlius verba sequentia يابن صراد تمانات وتزحزحت وتاخرت وتربصت فكيف رايت الله صنع قد اغنى عنك O Ebn-Zorade! Incertus in consilio capiendo fuisti et longe remotus fuisti et occasionem captasti. Et quemadmodum vidisti, Deus ita egit, ut te carere possim," illum respondisse: يا امير المومنين الشوط بطين وقد نغى من الامور ما تعرف به صديقك عن عدوك „O princeps fidelium! Cursus longe remotus est et jam

remotae sunt res, quibus amicum tuum ab inimico tuo discerneres." Schar.

١٥٧١ مِنَ الشَّوْكَةِ وَرْدَةٌ وَمِنَ الوَرْدَةِ شَوْكَةٌ

1571. E spina rosa et e rosa spina. D.

١٥٧٢ أَنْتِ شَوْلَةُ النَّاصِحَةِ

1572. Tu Schaula fidelis es.

Hoc in fidelem stupidum dicitur, cujus fidelitas ipsi detrimento est. conf. Meid. 5, 129. 25, 131.

١٥٧٣ هُوَ شَوَى فِي الحَرِيقِ سَمَكَتَهُ

1573. Is in incendio piscem suum assavit.

Proverbium Bagdadi incolis proprium in eo adhibetur, quod quis mentem suam celat, ut agendi occasione utatur. A furibus originem duxit, qui si incendium conspiciunt, propius accedunt, ut furandi occasione fruantur; sed detecti istis excusandi causa verbis utuntur. H. 417.

١٥٧٤ شَاةُ أَشْعَبَ

1574. Ovis Aschahbi.

Aschahbus aviditate notus interrogatus erat, num se avidiorem vidisset. Respondit se habuisse ovem, quae dum in tecto esset, Irin in coelo medicam herbam esse putans et aviditate incitata, assilierit et cervice fracta decidens perierit. Conf. Harir. 287.

١٥٧٥ إِنْ شِئْتَ فَارْجِعْ فِي فُوقٍ

1575. Si vis, in crenam redi!

I. c. Redi ad statum pristinum amicitiae. Tsahlabus hunc versum recitavit:

قَلْ أَنْتِ قَايِلَةٌ خَيْرًا وَتَارِكَةٌ شَرًّا وَرَاجِعَةٌ إِنْ شِئْتِ فِى فُوقِ

Num tu bonum dicis et malum relinquis et redis, si vis, in crenam?" Metrum Basith est. Schar.

١٥٧٦ مَنْ يَشَا أَنْ يَعِيشَ سَالِمًا فَلْيَنْفَرِدْ عَنِ ٱلنَّاسِ صَامِتًا

1576. Qui incolumis vivere vult, ab hominibus silens se separet. D.

١٥٧٧ أَىُّ شَىْءٍ يَعْمَلُ الحَاسِدُ مَعَ الرَّازِقِ

1577. Quamnem rem invidus benefacienti facit? D.

١٥٧٨ عِنْدَكْ شَىْءٌ وإلَّا لا

1578. Apud te res est et si non, non. D.

١٥٧٩ لا شَىْءَ أَقْبَحُ لِلْعَاقِلِ مِنْ مَدْحِ نَفْسِهِ لأنه مع الصِّدْقِ يُسَامُ ومع الكَذِبِ يُلَامُ

1579. Nulla res prudenti turpior est, quam propria laus, nam si verax est, fastidium ejus audiendi habent, sin mendax, eum vituperant. A.

١٥٨٠ لا شَىْءَ أَنْفَعُ لِلإِنْسَانِ مِنْ حِفْظِ اللِّسَانِ

1580. Nulla res homini utilior est, quam linguae custodia. A.

١٥٨١ بلا شى ما شِى ولو كان اخوك الباشى

1581. Pretio non dato nulla res est et si frater tuus praefectus esset. D.

١٥٨٢ بِلاَشْ ما يَطْرُق الحَدّاد رأسْ إصْبَعك

1582. Nullo pretio dato faber ferrarius digiti tui summam partem non percutit. D. G.

١٥٨٣ هَذا شَيْء يَشُقّ الأَرْض شَقّ

1583. Haec est res, quae terram findit. D.

١٥٨٤ هُوَ فى شَيْء لا يَطِير غُرابُه

1584. Is in re est, cujus corvus non avolat. D.

Vita bona commodaque utitur, corvus enim e terra, quae pabulo abundat, non avolat. Sam. conf. Meid. 27, 68.

١٥٨٥ شَيْآن لا يَجْتَمِعان فى بَيْت الغَنَاء والزّنَاء

1585. Duae res in domo conjunctae non sunt: Opulentia et scortatus. A.

١٥٨٦ شَيْآن لا يَنْقَطِعان أَبَدًا المَصايِب والحَوايِج

1586. Duae res nunquam abrumpuntur: Calamitates et necessitates. B.

١٥٨٧ مَنْ شَاب رَأْسُه أَخْلَق لِباسُه

1587. Cujus caput incanuit, ejus vestimentum tritum est. A.

١٥٨٨ شَابَتْ وما تَابَتْ

1588. Vetula illa evasit et non resipuit. D.

١٥٨٩ حَتَّى يَشِيب الغُراب

1589. Donec corvus canescit. Sam.

١٥٩٠ شَيْبُكَ نَاعِيكَ

1590. Canities tua est nuntia mortis tuae. A.

١٥٩١ لَيْسَ الشَّيْبُ مِنَ الْعُمْرِ

1591. Senectus vitae pars habenda non est. B.

١٥٩٢ شَيْخُ التَّايِبِ عَتِيقُ آللّٰهِ

1592. Senex resipiscens Dei manumissus est. D.

١٥٩٣ الشَّيْخُ أَقْوَى عَصَبًا مِنَ الصَّبِيّ

1593. Senex firmiores nervos habet quam puer. S.

١٥٩٤ شَاعَ وَذَاعَ وَمَلَأَ السَّمَاعَ

1594. Divulgatus est et palam factus est et aures implevit. D.

١٥٩٥ شِلْ سِمَاطَكْ مِنْ قُدَّامِهِ

1595. Tolle stratum tuum (mensam tuam) e conspectu ejus. D.

١٥٩٦ شَيْنُ الْعِلْمِ الصَّلَفُ

1596. Falsa gloriatio dedecus doctrinae est. A.

١٥٩٧ صُبَّ لَهُ بِزَايِدِ رُزَّة

1597. Effunde ei plus oryzae! D.

١٥٩٨ صُبَّ فِي قِنْدِيلِهِ زَيْتْ

1598. Effunde (vel. effusum est) in lucernam ejus oleum! D.

١٥٩٩ أَصْبَحَ قَلْبِى صَرِدًا

1599. Cor meum frigidum est.

In solatio de re, qua nos caremus, adhibetur. Ad hoc proverbium explicandum fabulam retulerunt. Narrant lacertam ranae caudam, qua praedita fuerit, abripuisse. Rei causam talem fuisse. Lacertam cum rana, utra sitim diutius tolerare posset, certamen iniisse. Tempore sitis quum utraque exiisset, lacertam percussisse ranam et ranam clamasse: يا ضب وردا وردا „O lacerta! ad aquam veni, ad aquam veni!“ lacertam autem responsisse:

اصْبَحَ قَلْبِى صَرِدًا لا يَشْتَهِى أَنْ يَرِدَا

„Cor meum est frigidum, ad aquam accedere non cupit.“

Die autem secundo clamanti ranae iisdem verbis lacertam respondisse et sequentia addidisse:

أَلاَ عَرَارًا عَرِدًا وَصِلِّيَانًا زَرِدًا وَعَنْكَثًا مُلْتَبِدًا

„O buphthalmum durum et plantam Zilijjan et plantam Ahncats *) perplexam!

Tertio autem die quum rana eadem verba protulisset, lacertam non respondisse fabulantur et tum ranae ad aquam festinantis caudam lacertam, quae secuta esset, arripuisse. Alcomaitus ben-Tsahlebah rei in versu mentionem fecit dicens:

---

*) Vox عنكث plantae nomen est. Kam.

عَلَى أَخْذِهَا يَوْمَ غِبِّ ٱلْوُرُودِ وَعِنْدَ ٱلْحُكُومَةِ أَذْنَابَهَا

Quum illa die, quo ipsa, die intermisso, ad aquam accederet et apud judicium caudam ejus arriperet. Metrum Motakarib est. Sam. Schar.

١٦٠٠ صَبَاحُكَ ثَعْلَبًا وَمَسَاكَ ذِئْبًا

1606. Tempus matutinum tuum est vulpes et vespertinum lupus. D.

١٦٠١ الصُّبْحَةُ مَبْخَرَةٌ مَجْفَرَةٌ

1601. Somnus matutino tempore est res foetorem oris producens et Venerem impediens. Sch.

١٦٠٢ مَنْ صَبَرَ عَلَى تَعَبِ ٱلْعِلْمِ تَمَتَّعَ بِرَاحَةِ ٱلْأَدَبِ

1602. Qui fatigationem scientiae patienter fert, is tranquillitate culturae animi delectatur. B.

١٦٠٣ مَنْ صَبَرَ عَلَى جَارِهِ وَرَّثَهُ ٱللّٰهُ دِيَارَهُ

1603. Qui vicinum suum patienter fert, eum Deus haeredem domorum ejus constituit. D.

١٦٠٤ مَنْ صَبَرَ عَلَى مَوَدَّةِ ٱلْكَاذِبِ فَهُوَ مِثْلُهُ

1604. Qui amorem mendacis patienter fert, is ei similis est. B.

١٦٠٥ مَنْ صَبَرَ عَنْ شَهْوَتِهِ بَالَغَ فِي ٱلْمُرُوءَةِ

1605. Qui cupiditatibus suis constanter resistit, is virtuti operam dat. A.

١٦٠٦ مَنْ صَبَرَ غَنِمَ وَمَنْ تَفَكَّرَ عَلِمَ

1606. Qui patiens est, rebus potitur et qui multum cogitat, scit. A.

١٦٠٧ مَنْ صَبَرَ قَدَرَ وَمَنْ لَجَّ كَفَرَ

1607. Qui patiens est, valet, et qui pertinax est, impius est. G.

In altero codicis loco in eodem proverbio loco vocis قدر legitur نال capit.

١٦٠٨ مَنْ صَبَرَ وَٱسْتَنَى نَالَ ما يَتَمَنَّى

1608. Qui cum patientia exspectat, is rebus desideratis potietur. G.

١٦٠٩ مَنْ لم يَصْبِرْ عَلَى حُسْنِ التَّعَلُّمِ فَلْيَصْبِرْ عَلَى قُبْحِ الْجَهْلِ

1609. Qui patienter non fert, quod pulchro modo docetur, is turpem ignorantiam patienter ferre debet. B.

١٦١٠ مَنْ لم يَصْبِرْ على كَلِمَةٍ يَسْمَعْ كَلِمَاتٍ

1610. Qui unum verbum patienter non fert, plura verba audiet. D.

١٦١١ اصْبِرْ على جَارِكَ الْمَيْشُومِ إِمَّا يَرْحَلْ امَّا يَمُوتُ

1611. Patienter fer vicinum tuum infelicem, (molestum)! Aut itinere abibit aut morietur. G.

١٦١٢ إِصْبِرِى بِأَلَمِ ما تُخْتَنِنَّهُ

1612. Perfer, o femina, dolorem, dum circumcideris!

Apud Arabes feminae quoque circumciduntur. Proverbium igitur nos monet, ut patientia utamur in re, quae evitari non potest Sam. Schar.

١٦١٣ صَبْرُكَ يُورِثُ الظَّفَرَ

1613. Patientia tua victoriam producit. A.

١٦١٤ الصبر حِيلَةُ مَنْ لا حِيلَةَ لَهُ

1614. Patientia est remedium ejus, cui contra malum remedium non est. A.

١٦١٥ الصَّبْرُ سَلامَةٌ والعَجَلَةُ نَدامَةٌ

1615. Patientia est salus, et festinatio est poenitentia. G. Conf. prov. فى العجلة

١٦١٦ الصَّبْرُ على الغصّة يُؤدّى الفُرْصَةَ

1616. Patientia in ferendis molestiis occasionem adducit. A.

١٦١٧ الصَّبْرُ عِنْدَ المَصَايِبِ مِنْ أَعْظَمِ المَوَاهِبِ

1617. Patientia in calamitatibus donis (Dei) maximis accensenda est. A.

١٦١٨ الصَّبْرُ مِفْتاحُ الفَرَجِ واليَقِين مِفْتاحُ الصَّبْرِ
والذَّنْبُ مِفْتاحُ التَّوْبَةِ والتَّوْبَةُ مِفْتاحُ المَغْفِرَةِ

والتّواضع مِفتاح الرّاحة والقناعة مِفتاح الرّضا
والرِّضا مِفتاح المحبّة

1618. Patientia clavis laetitiae, certitudo clavis patientiae, crimen clavis poenitentiae, poenitentia clavis veniae, modestia clavis tranquillitatis, contentus animus clavis favoris, et favor clavis amoris est. A.

١٦١٩ ما بعد الصّبر غير القبر

1619. Post patientiam nil nisi sepulcrum est. G.

١٦٢٠ الصّابر يدبّر بكثرة الفطنة واللّجوج يرفع جهله

1620. Patiens multa cum intelligentia res instruit; sed pertinax in litigando ignorantiam suam extollit.

١٦٢١ أصبر على الذّلّ من وتد

1621. Patientior in vilitate ferenda quam paxillus. conf. Meid. 11, 51. Sam. Schar.

١٦٢٢ أصبر على السّواف من ثالثة الأثافي

1622. Patientius ferens pecorum interitum, quam tertia pars tripodis.

Arabes in deserto ad montis partem duos lapides ponere solebant, ut tripodis loco, in quo ollam ponerent, inservirent. Illa montis pars tertia tripodis pars est. Conf. Meid. 14, 111. 27. 68. Sam. Schar.

١٦٢٣ إِصْبَعٌ قَطَعَهَا الشَّرْعُ ما تَرْجَع

1623. Digitus, quem lex amputavit, non redit. D.
Sed in codice Par. loco vocis ترجع legitur توجع „dolore adficit.“

١٦٢٤ أَصَابِعُكَ فى أَيْدِيكَ ما هُمْ سَوَاء

1624. Digiti in manibus tuis non sunt aequales. D.
In Rostgaardii libro سواد legitur.

١٦٢٥ صَبِىٌّ عَاقِل أَفْضَل مِنْ شَيْخ جَاهِل

1625. Puer prudens praestantior est quam senex insipidus. G.

١٦٢٦ الصَّبِىُّ صَبِىٌّ ولو خَاطَبَ النَّبِى

1626. Puer puer est et si prophetam allocutus esset. G.

١٦٢٧ صِحَّةُ الإِنْسَانِ فِى الصَّوْم

1627. Hominis sanitas abstinentia nititur. A.

١٦٢٨ صِحَّةُ الجَسَدِ أَوْفَرُ القِسْم

1628. Corporis sanitas est maxime abundans portio. D.

١٦٢٩ صِحَّةُ الجَسَدِ من قِلَّةِ الحَسَد

1629. Sanitatis corporis causa in pauca invidia est. D.

١٦٣٠ صِحّةُ الجَسَدِ خيرٌ مِنْ شُرْبِ الدَّوَاءِ وتَرْكُ الذَّنْبِ خيرٌ مِنَ الاِسْتِغْفار

1630. Sanitas corporis melior est, quam medicamenta bibere et peccata omittere melius est, quam veniam petere. A.

١٦٣١ أَصَحُّ رِعَايَةً مِنْ كَلْب

1631. Melius custodiens quam canis. Schar.

١٦٣٢ أَصَحُّ مِنَ الخَوْتَعَة

1632. Integrior quam Chautaah.

De viro probo adhibetur. Kam.

١٦٣٣ لا تَصْحَبِ الشِّرِّيرَ فانَّ طَبْعَكَ يَسْرِقُ مِنْ طَبْعِهِ شَرًّا وأَنْتَ لا تَعْلَم

1633. Ne improbi socius sis, nam natura tua, te nesciente, ejus naturam imitabitur. A.

١٦٣٤ لا تَصْحَبْ مِنَ الإِخْوانِ إِلَّا كُلَّ صادِقِ لِسَان

1634. Nonnisi cum iis fratribus societatem cole, quorum lingua verax est. G.

١٦٣٥ مَن صاحَبَ العُلَمَاءَ وُقِّرَ ومَنْ عاشَرَ السُّفَهَاءَ حُقِّرَ

1635. Qui societatem init cum doctis, honoratus erit et qui consortium habet cum stultis, is despectus erit. A.

١٦٣٦ صاحِبُ الاخيار تَأْمَنْ مِنَ الأشْرار

1636. Si bonorum socius es, ab improbis securus eris. A. D.

١٦٣٧ صاحِبُ ٱلْبَطْنِ لم يَزَلْ غَضْبَان

1637. Is qui nonnisi ventri operam navat, iratus esse non cessat. D.

١٦٣٨ صاحِبُ البَيْتِ أَدْرَى بالذى فِيه

1638. Possessor domus optime scit eum, qui in ea est. D.

١٦٣٩ صاحِبُ الصَّنْعَة خَيْرٌ من صاحِبِ القَلْعَة

1639. Artis possessor melior est quam arcis possessor. D. G.

١٦٤٠ صاحِبُ ٱلْمَالِ لم يَزَلْ تَعْبَان

1640. Opum possessor molestia gravatus semper est. D.

١٦٤١ صاحِبُ سُلْطَان كَرَاكِب أَسَد يَخَافه النَّاس وَهُوَ لِمَرْكَبِه أَخْوَف

1641. Socius regis ei similis est, qui leone vehitur. Homines eum metuunt; sed ipse jumentum, quo vehitur, magis metuit. B.

١٦٤٢ صاحِبُك اذا كان عَسَلا فلا تَلْحَسْه كُلّه

1642. Si socius tuus mel est, ne id totum lambas! D.

١٦٤٣ صُحْبَةُ الجَاهِلِ تُمْرِضُ القَلْبَ

1643. Societas insipidi animum aegrotum reddit. D.

١٦٤٤ صُحْبَةُ العَاقِلِ زِيَادَةٌ فِى المَعْرِفَةِ وصُحْبَةُ الجَاهِلِ خَسَارَةٌ فِى المَعْرِفَةِ

1644. Consortium prudentis augmentum in cognitionibus et consortium ignorantis jactura in cognitionibus est. A.

١٦٤٥ الصُّحْبَةُ مَعَ الأَحْمَقِ نُقْصَانٌ فِى الدُّنْيَا وحَسْرَةٌ فِى الآخِرَةِ

1645. Societas cum stulto est detrimentum in hoc mundo et suspirium in altero mundo. B.

١٦٤٦ أَنْتَ كَصَاحِبَةِ النَّعَامَةِ

1646. Tu feminae similis est, quae struthiocamelam posidebat.

In eum dicitur, qui in homine fiducia non digno fiduciam ponit. Sam. Alludere videtur ad Meid. C. **24, 314**.

١٦٤٧ مُصَاحَبَةُ السُّلْطَانِ خَطَرَةٌ وإِنْ صُوحِبُوا بالسَّلَامَةِ والثِّقَةِ والمَوَدَّةِ وحُسْنِ الصُّحْبَةِ

1647. Societas regis periculosa est et si conjuncta est cum integritate, fiducia, amore et bona conditione Calil. p. 117.

١٦٤٨ صُدُورُ ٱلْأَحْرَارِ قُبُورُ ٱلْأَسْرَارِ

1648. Pectora ingenuorum sepulcra secretorum sunt. D.

١٦٤٩ ٱلْمَصْدُورُ أَنْفَثُ

1649. Pectoris morbo laborans multum sputum ejicit.

Verba in excusandis viri querelis ob tristitiam suam adhibetur. Sam. Schar. conf. Meid. 22, 444.

١٦٥٠ مَنْ صَدَقَ فِي مَقَالِهِ زَادَ فِي جَمَالِهِ

1650. Qui in sermone verax est, ejus pulchritudo augetur A.

١٦٥١ لَا تَتَصَدَّقُوا إِلَّا بِمَا تَكْرَهُوا

1651. Ne eleemosynis date alias res, nisi eas quas inviti datis (i. e. bonas res). D.

١٦٥٢ صِدْقُ ٱلرِّجَالِ أَوْضَحُ دَلَايِلِ فَضْلِهِ

1652. Veracitas virorum manifestissimum indicium meriti est. B.

١٦٥٣ صِدْقُ ٱلْمَرْءِ نَجَاتُهُ

1653. Veracitas viri effugium est. A. B.

١٦٥٤ اَلصِّدْقُ فِي أَقْوَالِنَا أَقْوَى لَنَا وَالْكَذِبُ فِي أَفْعَالِنَا

أَفْعَى لَنَا

1654. Veritas in verbis nostris firmior nobis est et mendacium in factis nostris vipera nobis est.

Verbis lusus inest. D.

١٦٥٥ صَدَقَةٌ قَلِيلَةٌ تَدْفَع بَلَايَا كَثِيرَةً صَاحِبُهَا لَا يَعْلَم وَلَا يَدْرِي

1655. Eleemosyna pauca calamitates multas repellit, dum is, qui dat, id nescit. G.

١٦٥٦ الصَّدَقَةُ تَدْفَع البَلَاء وتُقَرِّب العَبْدَ الى اللّٰه

1656. Eleemosyna infortunium repellit et servum ad Deum adducit. G.

١٦٥٧ صَدِيقٌ بِلا عَيْب قَلِيل وُقُوعُه

1657. Amicus sine vitio raro invenitur. D.

١٦٥٨ صديقٌ ما لُه صديقُ مالِه

1658. Amicus opum ejus revera amicus ejus non est. D.

١٦٥٩ صَدِيقُك وصَدِيقُ أَبِيك لا تُهْمِلْه

1659. Amicum tuum et amicum patris tui ne negligas! G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 27, 10. Cum hoc conjungenda sunt verba, quae in codice Gott. tanquam novum proverbium leguntur لا تدخلى منزل اخيك يوم ضيقتك „et ne in domum fratris tui die calamitatis tuae intres!“

١٦٦٠ الصَّدِيقُ الأَصِيلُ أَوْثَقُ والصَّاحِبُ القَدِيمُ أَشْفَقُ

1660. Firmus amicus fiducia dignior et vetus socius misericordior est. A.

١٦٦١ الصَّدِيقُ من الصِّدْقِ

1661. Amicus a sinceritate nomen accepit. D.

١٦٦٢ الصَّدِيقُ يَشْتَكِى أَوَّلاً عَلَى ذَاتِهِ

1662. Justus primum de se queritur G.

Salomoni tribuitur. Fortasse ex Prov. Salom. 18, 17. desumtum est.

١٦٦٣ صَدَاقَةٌ فى الآباء قَرَابَةٌ فى الأَبْناء

1663. Amicitia inter patres est propinquitas inter filios. Conf. Fakih. Alchol. p. 13. l. 9.

١٦٦٤ إِيَّاكَ وَمُصَادَقَةَ الأَحْمَقِ فإنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ فَيَضُرُّكَ وَإِيَّاكَ وَمُصَادَقَةَ الكَذَّابِ فإنَّهُ يُقَرِّبُ عَلَيْكَ البَعِيدَ وَيُبَعِّدُ عَنْكَ القَرِيبَ

1664. Cave amicitiam stupidi, nam tibi nocet, dum tibi prodesse cupit et cave amicitiam mendacis, efficit enim, ut res longe remotae tibi propinquae et tibi propinquae longe remotae esse videantur. A.

١٦٦٥ صَرِيرُ الأَقْلامِ كَصَرِيرِ الحِسَابِ

1665. Stridor calamorum ut stridor computus est. D.

١٦٦٦ لهُ صَرْخَةُ الحُبْلَى

1666. Ei gravidae clamor est.

Vehementem clamorem in periculo, qualis gravidae clamor est, tollit. Merzukii comment. in Ham. p. ١٨٨.

١٦٦٧ مُصَارَعَةُ الجاهِل مُواصَلَةُ العاقِل

1667. Lucta cum ignorante conjunctio cum prudente est. D.

١٦٦٨ اصْرِفْ ما في الجَيْبِ يأْتِيكَ ما في الغَيْبِ

1668. Si erogas id, quod in sinu habes, id quod te latet, ad te veniet. G.

اصرف significationem vocis صرّف habet.

١٦٦٩ أَصْعَبُ عَلَى الإِنْسانِ مَعْرِفَةُ نَفْسِهِ

1669. Homini difficillimum est se ipsum nosse. G. D.

In codice Berol. معرفة عيبه „vitia sua nosse" legitur.

١٦٧٠ لا تَصْعَدْ لِقُلَّةِ الجَبَلِ وأَنْتَ مُزَيَّنٌ لِئَلَّا تَقَعَ

1670. Ne in montis cacumen adscende, dum ornatus es, timens ne cadas. D.

١٦٧١ صِغَارُ الأُمُورِ تُهَيِّجُ الكِبَارَ

1671. Parvae res magnas excitant. D.

١٦٧٢ وكَمْ صَغِيرٍ صَادَفَتْهُ عِنَايَةٌ

1672. Quot parvis molestia (cura) occurrit! D.

١٦٧٣ صَغَّرَ ٱللّٰهُ ٱلشَّيْطَانَ بِتَكَبُّرِهِ

1673. Deus Satanam per superbiam, qua impletus est, parvum reddat! D.

١٦٧٤ اِسْتَصْغِرْ مَا فَعَلْتَ مِنَ ٱلْمَعْرُوفِ وَإِنْ كَانَ كَبِيرًا
وَٱسْتَعْظِمْ مَا أَتَاكَ مِنْهُ وَإِنْ كَانَ صَغِيرًا

1674. Quod ipse in alios contulisti beneficium, parvum esse puta, etsi magnum est et quod in te collatum est, magnum esse puta, etsi parvum est. A.

١٦٧٥ أَصْغَرُ مِنْ بُلْبُلٍ

1675. Minor corpore quam luscinia. Sam. Sch.

١٦٧٦ مَنِ ٱصْفَرَّ لَوْنُهُ مِنَ ٱلنَّصِيحَةِ ٱسْوَدَّ وَجْهُهُ مِنَ
ٱلْفَضِيحَةِ

1676. Cujus color flavus ob sincerum monitum est, ejus facies nigra fit ob ignominiam. A.

١٦٧٧ صَفْعٌ بِلَا نَفْعٍ لٰكِنَّهُ صَاخْرِى

1677. Percussio sine utilitate; sed id saxum meum est.

Sed in codice Par. ضرر noxa loco vocis صاخرى ṣaxum meum legitur. D.

١٦٧٨ أَصْفَقُ مِنْ ظُفُرٍ

1678. Durior quam unguis. Sam. Schar.

١٦٧٩ أَصْفَقُ مِنْ وَجْهِ

1679. Impudentior quam facies. Sam. Schar.

١٦٨٠ عند صَفْوِ اللَّيَالِي يَحْدُثُ الكَدَر

1680. In claritate noctium impurum provenit. D.

١٦٨١ أَصْفَى مِنْ ماء الوَقِيعَة

1681. Purior quam aqua in scrobe montis. Kam. Turc.

١٦٨٢ أَصْفَى من قَمَرِ الشِّتَاء

1682. Purior quam luna hiemis tempore. D.

١٦٨٣ الصَقْرُ لَيْسَ بِصَايِدٍ فِي وَكْرِهِ

1683. Accipiter in nido suo non venatur G.

١٦٨٤ صَالِبِي أَشَدُّ من نافِضِك

1684. Febris mea cum tremore conjuncta vehementior est quam febris tua.

Verba haec dicuntur, quum apud querentem alter quidam majus malum queritur. Sam,

١٦٨٥ صَلَحَتْ لِي وَلَبِقَتْ لك والدَّهرُ وَفَّقَ بَيْنَنا

1685. Idoneum fuit mihi et tibi convenit et tempus inter nos conciliavit. D.

١٦٨٦ لا يَصْلَحُ لِلصَّدْرِ إِلَّا واسِعُ الصَّدْر

1686. Supremo loco non convenit nisi is, qui amplum pectus habet. D.

١٦٨٧ من لا يَصْلَح تَرْكُهُ أَصْلَح

1687. Qui non convenit, eum relinquere magis convenit. D.

١٦٨٨ يُصْلِح بَيَانُ العَطَّار ما أَفْسَدَ الدَّهْن

1688. Facundia ejus, qui aromata vendit, id reparat, quod oleum corrupit. D.

١٦٨٩ مَنْ لم يُصْلِحْهُ الخَيْر أَصْلَحَهُ الشَّرّ

1689. Quem bonum non reparat, eum malum reparare debet. D.

١٦٩٠ الصُّلْحُ سَيِّدُ الأَحْكَام

1690. Pax est domina imperiorum.′B.

١٦٩١ صَلَاحُ الإِنْسَان فى حِفْظِ اللِّسَان

1691. Bona hominis conditio linguae custodiâ nititur. B.

١٦٩٢ صَلَاحُ ٱلْبَدَنِ فى السُّكُوت

1692. Corporis incolumitas silentio nititur. B.

١٦٩٣ لا صَلَاحَ الخَاصَّة مع فَسَادِ العامَّة

1693. Bona conditio proceribus esse non potest, dum vulgus corruptus est. D.

١٦٩٤ صالحات المقسطين تسرّ المدينة وفى هلاك المنافقين ابتهاجها

1694. Justorum proba opera oppidum gaudio implent; sed hypocritarum interitus ei laetitiae est.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 11, 10.

١٦٩٥ إصلاح الرعيّة أحسن من كثرة الجنود

1695. Conditionem subditorum meliorem reddere excercituum multitudini praestat. D.

١٦٩٦ من له مصلحة عند الكلب يقول له مرحبا فى الحاجّ كلب

1696. Cui apud canem negotium est, ei dicit: Bene venisti inter peregrinos sacros, o canis! G.

١٦٩٧ صلف تحت الراعدة

1697. Paucitas pluviae sub nube tonante.

De homine multiloquo, in quo nil boni est, adhibetur. Kam. Dj. Harir. p. ٤٩٥.

١٦٩٨ صلاة الدبّ والغولة صلاة لا تكون مقبولة

1698. Preces ursi et daemonis preces sunt, quae non admittuntur. D.

١٦٩٩ صمت الجاهل ستر وكلام العالم فخر

1699. Silentium ignorantis velum est et sermo docti gloria. A.

In codicibus A. B. صمت الجاهل ستره Silentium ignorantis velum est legitur.

١٧٠٠ الصَّمْتُ خَيْرٌ لِمَنْ لا يُحْسِنُ الكَلامَ

1700. Silentium ei, qui non bene loquitur, praeferendum est. D.

١٧٠١ الصَّمْتُ يُورِثُ أَهْلَهُ مَحَبَّةً

1701. Silentium hominibus amorem comparat. G.

١٧٠٢ بَيْنِي وبَيْنَهُ ما صَنَعَ الحَدّادُ

1702. Inter me eumque id est, quod faber ferrarius fecit (i. e. gladius) D.

١٧٠٣ ما صَنَعَ اللهُ فَهُوَ خَيْرٌ

1703. Quod Deus fecit, id bonum est. D.

١٧٠٤ ما أَصْنَعُ بِشَمْسٍ لا تُدَفِّئُنِي

1704. Quaenam solis utilitas mihi est, qui me non calefacit. D.

١٧٠٥ اِصْنَعِ الخَيْرَ الى مَنْ هو أَهْلُهُ والى من لَيْسَ من أَهْلِهِ فإِنْ أَصَبْتَ أَهْلَهُ فهو أَهْلُهُ وان لم تُصِبْ أَهْلَهُ فانت أَهْلُهُ

1705. Bonum ei fac, qui eo dignus est et qui eo dignus non est. Si talem invenis, eo dignus est, sin vero non invenis, tu eo dignus es. A.

١٧٠٥ اصْنَعِ الخَيْرَ عِنْدَ إِمْكَانِهِ يَبْقَ لَكَ حَمْدُهُ بَعْدَ زَوَالِ زَمَانِهِ

1706. Bonum si peragis tempore, quo peragi potest, ejus laus cessante tempore tibi manebit. A.

١٧٠٧ اصْنَعِ المَعْرُوفَ وَلَوْ الى كَلْبٍ

1707. Beneficium confer et si in canem conferendum sit!

Omnimodo et in quemlibet beneficos nos esse proverbium jubet. Sam. Sch.

١٨٠٨ إِصْنَعْهُ صَنْعَةَ مَنْ طَبَّ لِمَنْ حَبَّ

1708. Fac id modo, quo agit solers erga eum, quem amat. Conf. Meid. 14, 19.

١٧١٩ صَنْعَةٌ بِلَا أُسْتَاذٍ يُدْرِكُهَا الفَسَادُ

1709. Artem sine magistro corruptio attingit. G.

١٧١٠ صَنْعَةٌ فِي اليَدِ أَمْنٌ مِنَ الفَقْرِ

1710. Ars in manu a paupertate securum reddit. D.

١٧١١ اذا أَصَابَتِ الظِّبَاءُ آلْمَاءَ فلا عَبَابَ وَإِنْ لم تُصِبْهُ فلا أَبَابَ

1711. Quod si dorcades aquam inveniunt, non est sorptio, sin autem non inveniunt, non est quaerendi studium.

Sic verba in Kamusi opere explicantur: اى ان وجدته لم تشرب وان لم تجده لم تتعب تتهيا لطلبته ولشربه I. e. si eam inveniunt, tum eam non sorbent; sin vero eam non inveniunt, ad eam quaerendam et bibendam paratae non sunt.

١٧١٢ يُصِيبُ وما يَدْرِى ويُخْطِى وما دَرَى

1712. Nesciens ratum attingit et nesciens errat.

Hemistichium metri Thawil est ab Abu-Mohammede Alahrabio ad Hamasam p. 60. citatum.

١٧١٣ أَصْوَبُ الأُمُورِ تَرْكُ الفُضُولِ

1713. Rectissima res est superfluum omittere. Sch.

١٧١٤ لا مُصِيبَةَ أَعْظَمُ مِنَ الجَهْلِ

1714. Infortunium majus non est quam ignorantia. D.

١٧١٥ المُصِيبَةُ لِلصَّابِرِ واحِدَةٌ ولِلْجَزُوعِ اثْنَيْنِ

1715. Infortunium patienti unum est, impatienti duplex. G.

١٧١٦ صِيطُ (صيت .l) الجَيِّدُ خَيْرٌ مِنْ مالِ الدُّنْيا

1716. Fama egregia melior est quam opes hujus mundi. G.

١٧١٧ الصِّيتُ الصَّالِحُ أَفْضَلُ مِنْ غِنَى كَثِيرٍ

1717. Fama bona praestantior est, quam divitiae multae. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 22, 1.

١٧١٨ لَوْ تَصَوَّرَ الْعَقْلُ صُورَةً لَأَضَاءَ معه اللَّيْلُ ولو
صُوِّرَ الْجَهْلُ صُورَةً لَأَظْلَمَ معه النَّهَارُ

1718. Si prudentiae forma data esset, cum ea nox clara esset et si ignorantiae forma data esset, cum ea dies obscurus esset. A.

١٧١٩ صُمْ وَصَلِّي واعْبُد اللهَ قال ما بَقِي شَيْءٌ إِلَّا
بَعْدَ العِيد

1719. Jejuna et preces fac et Deum cole! Dixit: Non restat res, nisi post festum. D.

١٧٢٠ كَمْ مِنْ صَايِمٍ لَيْسَ له مِنْ صِيَامه الَّا الْجُوع والعَطَش

1720. Quot sunt jejunantes, quibus ex jejunio nil aliud est, nisi fames sitisque. A.

١٧٢١ كَمْ مِنْ صَايِمٍ مُفْطِرٍ وكَمْ مِنْ مُفْطِرٍ صَايِم

1721. Quot jejunantes jejunium solvunt et quot jejunium solventes sunt jejunantes. A.

١٧٢٢ رُبَّ صَيْحَةٍ تَذْبَحُ دِيك

1722. Saepe unus clamor gallum mactavit. D.

١٧٢٣ هٰذَا يَصِيد وهٰذَا يَأْكُل السَّمَك

1723. Unus venatur et alter piscces edit. D.

١٧٢٤ إذا صَارَ لك ما تُرِيد أرضى بما صار

1724. Quum id, quod vis, fit, eo, quod factum est, contentus esto. G.

١٧٢٥ يَصبِرُ أمرُ الصَّبورِ الى مُرادِه

1725. Patiens in re voluntati suae satisfaciet. A.

١٧٢٦ هَلْ يَصيرِ الحُوت على وَجْهِ الماء

1726. Num magnus piscis super aquae superficie provenit? D.

١٧٢٧ ذاك ضَبٌّ أنا حَرَشْتُه

1727. Illa lacerta est, quam ego venatus sum.
Rei praefui, ut mihi omnino nota esset. Sam.

١٧٢٨ ضَحِك البُوز على الدُّرّج

1728. Risus falconum de attagine. D.

In codice Paris. loco vocis البوز legitur الكوز. الدرج videtur pro الدراج.

١٧٢٩ ضَحِكٌ بلا سَبَب مِنْ قِلّةِ الأدَب

1729. Risus sine causa indicium levis educationis est. D.

In codice G. loco vocis سبب causa legitur عجب admiratio.

١٧٣٠ يضُرُّني ولا ينفعك

1730. Mihi nocet et tibi non prodest. D.

١٧٣١ ضُرُّ ايُّوب

1731. Calamitas Jobi. D.

١٧٣٢ ضَرَرُ الجَهْلِ أَعَمُّ مِنْ ضَرَرِ الشَّرِّ لِأَنَّ قانُونَ الشَّرِّ مَعْلُومٌ وَقانُونَ الجَهْلِ غَيْرُ مَعْلُومٍ

1732. Noxa ignorantiae generalior est, quam noxa mali, quia regula mali nota est et regula ignorantiae ignota. A.

١٧٣٣ الضَّرُوراتُ تُبِيحُ المَحْظُوراتِ

1733. Necessitates res illicitas licitas reddunt. D.

١٧٣٤ اذا ضَرَبْتَ فَأَوْجِعْ وَاِذا أَطْعَمْتَ فَأَشْبِعْ

1734. Quum percutis, dolorem fac et quum cibum das, satia! G. conf. Meid. 1, 103.

١٧٣٥ اِذا ضَرَبْتَ فلا تُحَمِّطْ

1735. Quum percutis, studium in percutiendo adhibe! D. conf. Meid. 1, 108. 468.

١٧٣٦ قَدْ يَضْرِبُهُما الهَرِمُ أَسَفًا عَلَى شَبابِهِ

1736. Jam percutit utrumque senectute decrepitus tristitiâ ob suam juventutem. Sam.

١٧٣٧ قَدْ يُضْرَبُ الدُّبُرُ الدّامِي بِأَحْلاسِ

1737. Interdum podex cruentus stragulis percutitur.

Hoc e versu poetae desumtum est:

وَلَا يَغُرَّنْكَ أَحْقَادٌ مُزَمَّلَةٌ قَدْ يُضْرَبُ ٱلدُّبُرُ ٱلدَّامِى بِأَحْلَاسِ

Ne odia abscondita te decipiant, interdum podex cruentus stragulis percutitur. Metrum Basith est.

De eo adhibetur, qui tibi malum ostendit dum aliter cogitat. Sam.

١٧٣٨ اُضْرِبْهُ ضَرْبَ غَرِيبَةِ ٱلْإِبِلِ

1738. Modo, quo peregrina camela percutitur, eum percute!

I. e. vehementer; peregrina enim camela ab aqua verberibus vehementibus repellitur. Injuria adflictus hisce verbis monetur, ut injuriam repellat. Schar. Simile proverbium in Meidanii opere legitur.

١٧٣٩ ضَرْبُ ٱلْحَبِيبِ أَوْجَعُ

1739. Percussio amici majorem dolorem parat. A. B.

١٧٤٠ ضَرْبُ ٱلْحَبِيبِ زَبِيبٌ وَحِجَارَتُهُ رُمَّانٌ

1740. Percussio amici est uva passa et ejus lapis est malum Punicum. D.

In Burckhardtii libro prov. 387 legitur ضرب الحبيب مثل اكل زبيب „Percussio amici uvae passae, quae editur, comparanda est.“

١٧٤١ ضَرْبُ ٱللِّسَانِ أَشَدُّ مِنْ طَعْنِ ٱلسِّنَانِ

1741. Percussio linguae vehementior est, quam confossio cuspidis. A. B.

١٧٤٢ ضَرْبُ ٱلنِّبال ولا تَوْبِيخ النِّسَاء والرِّجَال

1742. Jactus sagittarum et non comminatio feminarum et virorum. D.

١٧٤٣ ضَرْبَةُ النَّاصِح خَيْرٌ مِنْ تَحِيَّة الكاشِح

1743. Percussio sinceri amici melior est, quam salutatio clandestinum in animo odium foventis. A. B.

١٧٤٤ هُوَ أَضْرَبُ مَنْ مَشَى بِشَفَة

1744. Is eorum, qui calumniantur, maxime percutiens est. Hamas. ١٩٨ l. 12.

١٧٤٥ ضِرْس المَعْيُوب أَقْلَعَهُ تَسْرِيح

1745. Dentem vitiosum repudium uxoris evulsit. D.

١٧٤٦ ضَرَّسُوا فُلانا

1746. Quendam dentibus momorderunt.
Vituperantes eum ignominia adfecerunt. Sam.

١٧٤٧ ضُراطُهُ أَنْفَعُ مِنْ سُعَالِك

1747. Crepitus ventris ejus utilior est quam tussis tua. D.

١٧٤٨ الضُّرَاط عِنْدَ طُلُوعِ الرُّوحِ يُقْسِي قُلوبَ المَلَائِكَة

1748. Crepitus ventris apud anhelitum prodeuntem corda angelorum dura reddit. D.

١٧٤٩ ضَعِيفٌ وَجَبَّارٌ وَيَعْشَقُ النِّسْوَانَ

1749. Debilis et superbus et amat mulieres. D.

Sed جبان „segnis“ ob homoioteleuton legendum videtur.

١٧٥٠ ضَعِيفَانِ يَغْلِبَانِ قَوِيًّا

1750. Duo debiles robustum vincunt. D.

١٧٥١ أَضْعَفُ الْحِيلَةِ أَنْفَعُ مِنْ أَقْوَى الشِّدَّةِ وَأَقَلُّ التَّأَنِّي أَجْدَى مِنْ أَكْثَرِ الْعَجَلَةِ

1751. Levissima prudentia utilior est, quam gravissima vehementia et minima cunctatio utilior est quam maxima festinatio. A.

١٧٥٢ الضَّالُّ ضَرٌّ

1752. Errans nocet. D.

١٧٥٣ ضَلَالُ بْنُ جَوْشَنٍ

1753. Dhalal ben-Djauschan.

Viri nomen est, qui viâ aberrans non inveniebatur. Sam. conf. Meid. 27, 83.

١٧٥٤ أَضَلُّ مِنْ رِيحٍ

1754. Magis errans quam ventus. Sam. Schar.

١٧٥٥ أَضِئْ سِرَاجَكَ قَبْلَ الظُّلْمَةِ

1755. Lucernam tuam ante tenebras accende! G.

١٧٥٦ أَضْوَأُ مِنَ الشَّمْسِ

1756. Clarior quam sol. Sam. Schar.

١٧٥٧ إنّي لن أضيرهُ إنّما أطوي مصيرهُ

1757. Ego ei non nocebo, nonnisi ejus viscera complico.

De eo dicitur, qui magnum quod facit opus, parvum id esse putat. Originem proverbii talem fuisse dicunt. Puerum avis viscera ventre diffisso extracta complicuisse et quum ob rem vituperaretur, ista verba dixisse. Sch.

١٧٥٨ ضاعَ مَنْ نامَ حُرّاسُهُ وسقطَ ما ضعفَ أساسُهُ

1758. Cujus custodes dormiunt, interit et cujus fundamentum infirmum est, corruit. A.

١٧٥٩ ضيّعتَ البكارَ على طِحالِ

1759. Camelos juvencos ad locum Thihal amisisti.

Sowaidus ben-Abi-Cahil gentem Banu-Ghobbar appellatam satyra perstrinxerat dicens:

مَنْ سرّهُ النيكُ بغيرِ مالٍ فالغُبَريّاتُ على طِحالِ

Quemnam coitus sine opibus laetitia adficit, ei feminae gentis Ghobbar ad locum Thihal sunt (Metrum Sarih est conf. libri mei p. 246.).

Postea Sowaidus captivus factus a gente Ghobbar auxilium petiit. Ea autem proverbii verbis respondit. Proverbii verba igitur de eo adhibentur, qui bonum petit ab eo, cui malum intulit. conf. Sam. Kam.

١٧٦٠. لولا أنْ يُضيعَ الفتيانَ الذمّةُ لخبّرتُها فيما تجدُ الإبلُ في الرِّمّة

1760. Nisi juvenes clientelam laederent, certiores eos facerem de eo, quod cameli in cariosis ossibus inveniunt.

Proverbium sequente scholio explicatum est: يقول لولا ان يدع الاحداث التمسك بالوفاء والرعاية للحرمة لاعلمتها ان الابل تتناول العظم البالى وهو اقل الاشياء فتجد له لذة „Dicit: si juvenes non negligerent observare fidem et curare reverentiam, eos certiores facerem de eo, quod cameli os cariosum, quae est levissima res, capiunt et ex eo voluptatem percipiunt. Sam.

١٧٦١ أَضْيَعُ مِنْ تَمْرِ بِلَادِ الطَّايِفِ

1761. Magis periens quam dactyli regionis Thajef. Sam. Schar.

١٧٦٢ أَضْيَعُ مِنْ سِرَاجٍ فِى شَمْسٍ

1762. Magis periens (inutilis) quam lucerna in sole. D.

١٧٦٣ ضَيْفُ البَخِيلِ فِى أَمَانٍ مِن التُّخَمَةِ

1763. Hospes avari ab indigestione stomachi securus est. B.

١٧٦٤ ضَيْفُ الكِرَامِ يُضَافُ

1764. Hospes generosorum hospitio excipitur. D.

Conf. Burchhardtii librum prov. 384. ubi يضيف legitur.

١٧٦٥ يا ضَيْفَنَا لَوْ زُرْتَنَا فَوَجَدْتَنَا نَحْنُ الضُّيُوفُ
وأَنْتَ رَبُّ المَنْزِلِ

1765. O hospes noster! si tu nos visitasses, vidisses nos esse hospites et te habitaculi dominum esse. B.

Versus metri Camel est.

١٧٦٦ ما أُضِيفَ شَيْءٌ الى شَيْءٍ أَحْسَنُ مِن عِلْمٍ الى حِلْمٍ

1766. Nulla res pulchriore modo cum altera conjungitur, quam scientia cum mansuetudine. B.

١٧٦٧ ضَاقَ صَدْرُ مَنْ ضَاقَتْ يَدُهُ

1767. Cujus manus angusta est, ejus pectus angustum est. A.

١٧٦٨ ضِيقُ القَلْبِ أَشَدُّ مِنْ ضِيقِ اليَدِ

1768. Angustia animi gravior est quam angustia manus (paupertas). A.

١٧٦٩ مِنَ الضِّيقِ أَخْلاقُ الرِّجالِ تَضِيقُ

1769. Ob angustiam vitae (penuriam) naturae virorum angustae sunt. D. conf. Burckh. prov. 419.

١٧٧٠ انّهُ لَضَيِّقُ الحَبْلِ

1770. Is brevem funem habet.

De viro, cujus animus angustus est, adhibetur. Sch.

١٧٧١ لَكَ مِنْ هٰذِهِ الضِّيقَةِ فَرَجٌ

1771. Tibi ex hac angustia levamen (solamen) est. D.

١٧٧٢ ما بَعْدَ الضِّيقَةِ الّا الفَرَج

1772. Non est post angustiam nisi solamen. D.

١٧٧٣ أَضْيَقُ مِنْ بَقَّةٍ فى حُقَّةٍ

1773. Angustior quam culex in capsula.

Exeundi locum quaerens non invenit. Schar.

١٧٧٤ كَمَا انَّ الأَطِبَّاءَ سَبَبٌ لِسَلامَةِ المَرضى كذلك
السُّنَنُ سَبَبٌ لِسَلامَةِ المَظْلُومِين

1774. Ut medici causa salutis aegrotorum sunt, sic leges causa salutis eorum, qui injuste tractantur. A.

١٧٧٥ ايش ما طَبَخَتْهُ الرَّعْناءُ يأكُلُهُ زَوْجُها المَجْنُون

1775. Quomodo id, quod stupida coxit, ejus maritus insanus edit. D.

١٧٧٦ الطَّبْعُ أَغْلَبُ

1776. Natura maxime vincit. conf. Fakih. Alchol. p. **197.** l. **23.**

In Haririi opere p. **204.** الطبع املك „natura magis regit" reperitur.

١٧٧٧ طَبَقُ عَجِينٍ مِنَ الدّارِ لِلنّارِ

1777. Discus massae farinae ex domo ad ignem. D.

١٧٧٨ الطَّبْلُ لا يُضْرَبُ تَحْتَ الكِساء

1778. Tympanum sub tegumento non pulsatur. conf. Fakih. Alchol. p. 70. l. 19.

١٧٧٩ طَبَّلَ طَبْلَهُ وَزَمَّرَ زَمْرَهُ

1779. Tympanum suum pulsavit et buccina sua cecinit. D. conf. Burckh. prov. 399.

١٧٨٠ ما عَلَيْهِ طُحْرُبَةٌ

1780. Nullo vestimento indutus est. Sam.

١٧٨١ طَحَّانٌ يُغَبِّرُ عَلَى كَلَّاس

1781. Molitor pulverem excitat contra eum, qui calcem praeparat. D.

١٧٨٢ مَنْ يُطْرِبُ جَسَدَهُ يُقُوتُ عَدُوَّهُ

1782. Qui corpus suum laetitia movet, inimicum suum alit. D.

١٧٨٣ لَقَدْ طَرَحَتْكَ التُّوَّهَات

1783. Viae te projecerunt.

In perniciem irruisti. Sam.

١٧٨٤ لا تَطْرَحِ الدُّرَّ تَحْتَ أَرْجُلِ الخَنَازِيرِ

1784. Ne margaritas sub pedes suum projicias! D.

١٧٨٥ بِأَطْرَافِ العَوَالِي تُجْتَنَى ثَمَرَةُ المَعَالِي

1785. Hastarum cuspidibus fructus magnarum dignitatum decerpitur. D.

١٧٨٦ طَرِيقُ الكَسْلَانِ مِثْلُ سِيَاجِ الشَّوْكِ وطَرِيقُ الصِّدِّيقِ بِغَيْرِ عَثْرَة

1786. Via segnis sepi spinarum similis est et justi via sine caespitatione est. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 15, 19.

١٧٨٧ مَن طَرِيقِ الحِجَاز كُلّ مَن ٱسْتَهْوَنَه كَفَر ومَنْ ٱسْتَصْعَبَه كَفَر

1787. Omnis qui regionis Hidjas viam (Meccam quae ducit) levipendit, incredulus est et qui eam difficilem esse ducit, incredulus est. D.

١٧٨٨ أَطْرِقِي أُمَّ عامِر

1788. Contice, o hyaena!

Verba haec ei dicuntur, qui multa loquitur, quae non admittuntur. Sam. Schar. conf. Meid. 7, 24.

١٧٨٩ الطَّوَاشِى يِفْرَح بأَوْلَاد غَيْره

1789. Eunuchus ob liberos alius laetatur. D.

١٧٩٠ الذى لا يُطْعِمك ولا يُسْقِيك لا يُمِيتك ولا يُحْيِيك

1790. Qui te neque cibat neque potu rigat, te neque occidet neque in vitam revocabit. G.

١٧٩١ طَعْنُ اللِّسَانِ كَنَحْرِ السِّنَان

1791. Confossio, quae linguâ fit, sicut cuspidis vulneratio est. D.

١٧٩٢ الطَّعْنُ ظِئَارُ القَوْمِ

1792. Confossio homines ad pacem faciendam propensos reddit. Kam. conf. Meid. **17, 1.**

١٧٩٣ أَطْفَرُ مِنْ بُرْغُوثٍ

1793. Magis saliens quam pulex. Sam. Sch.

١٧٩٤ أَطْفَسُ مِنْ عِفْرٍ

1794. Spurcior quam porcus. Sam. Sch. conf. Meid. **21, 142.**

١٧٩٥ مَنْ طَلَبَ أَخًا بِلَا عَيْبٍ بَقِيَ بِلَا أَخٍ

1795. Qui fratrem liberum vitio quaerit, is fratre destitus manebit. B.

١٧٩٦ مَنْ طَلَبَ الزِّيَادَةَ وَقَعَ فِي النُّقْصَانِ

1796. Qui incrementum petit, in decrementum incidit. D.

١٧٩٧ مَنْ طَلَبَ العِلْمَ تَكَفَّلَ ٱللّٰهُ بِرِزْقِهِ

1797. Qui scientiam quaerit, ei res ad vitam necessarias Deus spondet. D.

١٧٩٨ مَنْ طَلَبَ العِلْمَ عَلِمَ

1798. Qui scientiam quaerit, scientiam possidet. A.

١٧٩٩ مَنْ طَلَبَ رَاحَةَ نَفْسه اجتنب الآثام ومن طَلَبَ راحةَ بَنيه رَحِمَ الأَيْتَام

1799. Qui animae suae tranquillitatem petit, is peccata evitat et qui liberorum suorum tranquillitatem petit, erga orphanos misericors est. A.

١٨٠٠ مَنْ طَلَبَ عَظِيمًا خَاطَرَ بِعَظِيم

1800. Qui magnum petit, magno se periculo exponit. D.

١٨٠١ مَنْ طَلَبَ فَوْقَ قَدْرِه اسْتَوْجَبَ الحِرْمَان

1801. Qui plus petit quam valet, repulsa dignus est. D.

١٨٠٢ اذا طَلَبْتَ الغَنَاءَ أُطْلُبْه بالقَنَاعَة

1802. Quum contentum animum petis, in eo quod pauco contentus es, eum pete! A.

١٨٠٣ إِنْ طَلَبْتَ السَّلَامَةَ فلا تُعَادِى الأَشْرار وإنْ طَلَبْتَ من صَدِيقِك الكَرَامَةَ فلا تُودِعه الأَسْرار

1803. Si incolumis esse vis, ne pravos infesta et si ab amico honorem petis, ne cum eo secretum communica! A.

١٨٠٤ يَطْلُب سَلَّتَه بِلَا عِنَب

1804. Petit canistrum suum sine uvis. D.

١٨٠٥ فلانٌ يَطْلب يربح مِنْ حَيْث يَخسر النّاس

1805. Quidam lucrum petit in eo, quo homines damno adficit. D.

١٨٠٦ يَطْلُبك رِزْقك كما تَطْلُبه

1806. Res ad vitam necessariae te petunt, sicut eas petis. A. B.

١٨٠٧ لا تَطْلُبْ سُرْعَة العَمَل واطْلُبْ تَجْوِيدَه فانّ
النّاسَ لا يَسْأَلون في كَمْ فَرِغ مِنْ هذا العَمَل
وانّما يَسْأَلون عن جُودَة صَنْعَته

1807. Ne operam des, ut opus celeriter perficias, sed operam des, ut id bene perficias; homines enim non interrogabunt, quanto tempore id perfeceris; sed nonnisi interrogabunt, num id bene perfeceris. A.

١٨٠٨ لَمْ يَطْلُبِ العِلْمَ مَنْ لا يُطِيل دَرْسَه ولا يَكُدّ نفسه

1808. Qui studiis non diu operam dat et se ipsum non fatigat, is doctrinam non petiit. A.

١٨٠٩ أُطْلُب العِلْمَ من المَهْد الى اللَّحْد

1809. Doctrinam quaere a cunis usque ad sepulcrum. G.

١٨١٠ أُطْلُبْ ذَاكَ وخَلَاكَ ذَمّ

1810. Pete hoc et vituperio liber eris! Sam. Sch. conf. Meid. 20, 65.

١٨١١ أُطْلُبُوا العِلْمَ وَلَوْ بالصِّين

1811. Doctrinam petite et si in regno Sinense. A.

١٨١٢ لا تَطْلُبُوا عَالِمًا عَامِلًا فإنَّكُمْ تَبْقَوْا بلا عالِمٍ ولا تَطْلُبُوا طَعَامًا بِلا شُبْهَة فَتَبْقَوا بغَيْرِ زادٍ ولا تَطْلُبُوا صَدِيقًا بلا عَيْب فَتَبْقَوْا بلا صَدِيق

1812. Ne quaerite doctum, qui opus facit, talem enim doctum non invenietis; ne cibum quaerite, in quo dubium non est, nam sine commeatu manebitis; ne amicum sine vitio quaerite, nam amicum non habebitis. A.

١٨١٣ طَلَبُ الأَدَبِ خَيْرٌ مِنْ طَلَبِ الذَّهَب

1813. Quod animum excolere studemus, melius est, quam quod auro studemus. A. B.

١٨١٤ طَلَبُ الثَّنَاء بالمَجَان مِنْ عادَةِ المُجَّان

1814. Laudem petere per negligentiam, mos eorum est, qui non curant quid faciant. B.

١٨١٥ طَلَبُ الجَنَّة بِلا عَمَل ذَنْبٌ مِنَ الذُّنُوب

1815. Paradisum petere sine opere crimen est. B.

١٨١٦ طَلَبُ الهيّن بُضيع الحَقَّ المُبين

1816. Vile qui quaerit, veritatem manifestam perdit. D.

١٨١٧ كَالطَّالب القَرْن جُدِعَتْ أُذُنُهُ جاءَ يطَّلب زِيادَةً أَتْلَفَ ما عِنْدَهُ

1817. Ut cornua quaerens, cujus aures amputatae sunt, venit augmentum petens, tum perdidit ea, quae possidebat. D. conf. Meid. 9, 76.

١٨١٨ طَلَعَ النُّور من التَّنُّور

1818. Apparuit lux e fornace. D. ·

١٨١٩ اذا طَلَعَ السِّمَاك بَرَدَ مَاءُ الخَرْقاء

1819. Quum pisces in coelo oriuntur, aqua stupidae frigida est.

Stupida femina, ut aqua aestatis tempore frigida sit, non curat. Hiemis autem tempore, quo pisces in coelo oriuntur, sine feminae cura frigida est. Schar.

١٨٢٠ اذا طَلَعَ السِّمَاك ذَهَبَتِ العِكَاك

1820. Quum pisces in coelo oriuntur, uteres, in quo butyrum reconditur, evanescunt.

Isto enim hiemis tempore camelae lacte carent. Sch.

١٨٢١ اذا طلع القَمَر طاب السَهَر

1821. Quum luna oritur, vigilia bona est.

In utroque codice السهر legitur; sed legendum esse puto السمر nocturna confabulatio.

١٨٢٢ اذا طلعت ذقن ابنك احلق انت ذقنك

1822. Quum barba filii tui apparet, barbam tuam tonde! D.

١٨٢٣ اطلع بمجمرة واعبر بمروحة

1823. Adveni cum thuribulo et transi cum flabello. D.

١٨٢٤ يا ليت بعد هذا الطلق الشديد غلام

1824. O utinam post hunc vehementem cursum puer esset!

Sed fieri potest, ut in hoc الطلق vocis الطلاق „repudii" significationem habeat. Vertendum tum esset: post hoc grave repudium.

١٨٢٥ طلقها واخذ اختها قال هى بالويل واختها بالعما

1825. Dimisit eam ejusque sororem in matrimonium duxit. Dixit: ea in miseria et ejus soror in caecitate est. D.

Conf. Rostgaard. prov. 255.

١٨٢٦ طلقها واخذ اختها قال لعنة الله على الزوج

1826. Repudio eam dimisit ejusque sororem in matrimonium duxit. Dixit: Maledictio dei contra conjugem sit! D.

١٨٢٧ من اطلق ناظره تعب (l. اتعب) خاطره

1827. Qui oculum suum libere dimittit, ejus animus fatigatur. D.

١٨٢٨ مَنْ أَطْلَقَ يَدَاهُ بِالْعَطَاءِ أَشْرَقَ وَجْهُهُ بِالضِّيَاءِ

1828. Cujus manus dona large dant, ejus facies splendore lucet. A.

١٨٢٩ مَنْ طَمِعَ ذَلَّ

1829. Qui cupit, despectus est. D.

١٨٣٠ لَا تَطْمَعْ فِي كُلِّ مَا تَسْمَعُ

1830. Ne desiderio cujuslibet rei, quam audis, implearis! D.

١٨٣١ لَا تَطْمَعَنَّ رَنْقَ ٱلْمَاءِ وَلَا نَقُوعَهُ

1831. Ne cupias turbidam aquam aut insipidiam! Interdicitur nobis vilium societas. De vocis نقوع significatione lexicographi non consentiunt. Sam.

١٨٣٢ الطَّمَعُ وَالشَّرَهُ وَكَثْرَةُ الْحَوَايِجِ تُذْهِبُ الْعِلْمَ مِنْ قُلُوبِ الْعُلَمَاءِ بَعْدَ أَنْ حَفِظُوهُ

1832. Cupido, aviditas et multitudo necessitatum scientiam ex animis doctorum depellit, posteaquam eam memoriâ tenuere. A.

١٨٣٣ الطَّامِعُ لَمْ يَزَلْ فِي وَثَاقِ ٱلذُّلِّ

1833. Cupidus in vinculo vilitatis esse non cessat. A.

١٨٣٤ طُنْبُورٌ بِلَا وَتَرٍ

1834. Cithara sine chorda. D.

١٨٣٥ طاعَةُ العَدُوّ الهَلاك

1835. Inimico obsequium prestare interitus est. A.

١٨٣٦ مَنْ أَطاعَ طَرْفَهُ وَجَبَ حَتْفُهُ

1836. Qui oculo suo obedit, ejus mors necessaria est. D.

١٨٣٧ مَنْ أَطاعَ هَوَاهُ أَعطا عَدُوَّهُ مُنَاهُ

1837. Qui cupidini suae obedit, is inimicum suum optatorum participem reddit. D.

١٨٣٨ مَنْ أَطاعَ هَوَاهُ هَلَكَ

1838. Qui cupidini suae obedit, is peribit. A.

١٨٣٩ أَطِعْ أَخَاكَ وَإِنْ عَصَاكَ وَصِلْهُ وَإِنْ جَفَاكَ

1839. Obedi fratri tuo et si tibi inobediens est, et in ejus amicitia persevera et si tibi injuriam infert. A.

١٨٤٠ إِذَا لَمْ تَسْتَطِعْ شَيْئًا فَدَعْهُ لِيَبْلُغَ قَدْرُ بَاعِكَ مَا تُطِيقُ

1840. Quum rem perficere non potes, sine eam, ut potestas tua ad eam rem perveniat, quam potes.

Abu-Mohammed Alahrabi. Hamas. p. 673. Versus metri Wafir est.

١٨٤١ أَطْوَعُ مِنْ آدَمَ لِإِبْلِيس

1841. Obedientior quam Adamus (homo) diabolo. D.

١٨٤٢ طَاقَةٌ يَجِيئُكَ مِنْهَا الْهَوَى سُدَّهَا

1842. Fenestrum, per quod ad te cupido venit, claude! D.

١٨٤٣ طال حُزْنُ من طال رَجَاؤه

1843. Cujus spes longa est, ejus tristitia longa est. A.

١٨٤٤ طَالَ عُمْرُ من قَصُرَ تَعَبُه

1844. Cujus fatigatio brevis est, ejus vita longa est. A.

١٨٤٥ مَنْ طال أَمَلُه ساءَ عَمَلُه

1845. Cujus spes longa est, ejus opus pravum est. A.

١٨٤٦ مَنْ طال حَسَدُه دَامَ مَكَدُّه

1846. Cujus invidia longa est, ejus molestia diuturna est. A.

١٨٤٧ مَنْ طَالَ صَبْرُه نَجَحَ أَمْرُه ومَنْ عَجِلَ عَثَرَ

1847. Qui patientia utitur, ejus res prospera est et qui festinat, caespitat. A.

١٨٤٨ من طال عُدْوَانُه زال سُلْطَانُه

1848. Cujus injustitia longa est, ejus imperium cessat. D.

١٨٤٩ إذا طَالَت اللِّحْيَةُ تَكَوْسَجَ العَقْل

1849. Quum barba longa est, mens rara barba praedita est. D.

١٨٥٠ مَنْ طَالَتْ عِلَّتُهُ كَانَ الْقَبْرُ مَاوَاهُ

1850. Cujus morbus diuturnus est, ejus habitaculum sepulcrum erit. G.

١٨٥١ مَنْ طَالَتْ غَفْلَتُهُ زَالَتْ دَوْلَتُهُ

1851. Cujus socordia diuturna est, ejus imperium cessat. A.

١٨٥٢ لا تُطِلِ ٱلصِّيَامَ ولا تُفْطِرْ عَلَى العِظَامِ

1852. Ne jejunium longum facias et ne in ossibus jejunium solvas! D.

١٨٥٣ طُولُ العُمْرِ مع الطَّاعَةِ مِنْ خِلَعِ الأَنْبِيَاء

1853. Longitudo vitae cum obedientia (erga Deum) vestis est, qua prophetae ornati sunt. B.

١٨٥٤ طُولُ اللِّسَانِ هَلَاكُ الإِنْسَانِ

1854. Linguae longitudo hominis interitus est. A.

١٨٥٥ على طُولِ كِسَاءِكَ مُدَّ رِجْلَكَ

1855. Secundum longitudinem tegumenti tui pedem tuum extende! D.

١٨٥٦ الطُّولُ طُولُ النَّخْلَةِ والعَقْلُ عَقْلُ السَّخْلَةِ

1856. Longitudo est palmae longitudo et prudentia est agni prudentia. D.

١٨٥٧ أَطْوَلُ مِنْ شِعْرِ الكُمَيْتْ

1857. Longior quam poesis Alcomaiti.

Tres sunt poetae Alcomaiti cognomen gerentes. Alcomait ben-Mahruf, qui paganismi et Islamismi tempore vixit. Habuit avum Alcomait ben-Tsahlebah appellatum tempore ante Mohammedem. Noster vero filius Saidi ben-Chonais ben-Mochaled ben-Wohaib pater Almostahilli est Asadita Cufensis tempore post Mohammedem vivens. Conf. Harir. 51.

١٨٥٨ طَابَ وَقْتُ مَنْ وَثِقَ بِاللّٰهِ

1858. Qui in Deo fiduciam ponit, ejus tempus bonum est. A.

١٨٥٩ مَنْ طَابَ رِيحُهُ زَادَ عَقْلُهُ

1859. Cujus ventus bonus est, ejus prudentia augetur. D.

١٨٦٠ لا يَطِيبُ حُضُورُ الاخْوَانِ إِلَّا مع الإِخْوانِ

1860. Praesentia fratrum nonnisi cum fratribus bona est. D.

١٨٦١ ما أَطْيَبَ العُرْسَ لولا النَّفَقَةُ

1861. Quam bonae essent nuptiae, nisi expensa esset! D.

١٨٦٢ طُوبَى لِمَن رُزِقَ العافِيَةَ

1862. Beatus est, qui a Deo sanitatem accepit. A.

١٨٦٣ طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ عَنْ عُيُوبِ غَيْرِهِ

1863. Beatus est is, quem sua vitia occupant, ut vitia aliorum non videat. B.

١٨٦٤ طُوبَى لِمَنْ عَرَفَ النَّاسَ وَلَمْ يَعْرِفُوهُ

1864. Beatus est is, qui homines novit et quem non noverunt. B.

١٨٦٥ طُوبَى لِمَنْ عَمِلَ بِعِلْمِهِ

1865. Beatus est, qui per scientiam suam opus agit! B.

١٨٦٦ أَطْيَبُ من الأَمْنِ

1866. Melior quam securitas. Schar.

١٨٦٧ طَارَتِ الطُّيُورُ بِأَرْزَاقِهِمْ

1867. Avolarunt aves cum portionibus eorum. D.

١٨٦٨ لا تُطَيِّرِ السُّنُونِيَاتِ فِي زَمَانِ القَيْظِ

1868. Ne hirundines aestatis tempore ad volatum dimitte! D.

١٨٦٩ لا تُطَيِّرِ الطَّيْرَ بِأَرْضٍ مُغْبَرَةٍ

1869. Ne in terra, ubi pulvis excitatus est, aves ad volatum mitte! D.

١٨٧٠ لَأُطَيِّرَنَّ نُعَرَتَكَ

1870. Profecto efficiam, ut musca tua avolet!

I. e. Superbiam tuam deprimam. Sic dicunt, quod asinus, quando musca eum pungit, se regi non patitur. Sam.

١٨٧١ أَطْيَشُ مِنْ بُرْغُوث

1871. Levior (inconstantior) quam pulex. S. Sch.

١٨٧٢ أَطْيَشُ مِنْ طَامِرٍ

1872. Levior (inconstantior) quam saliens (i. e. pulex) Harir. 460.

١٨٧٣ ما به قَلْبَاظ

1873. Pustulam in palpebra non habet.

Vitiis omnino liber est. Sam.

١٨٧٤ الظَّفَرُ يَعْشَقُ الصَّبْرَ كما يَعْشَقُ الحَدِيدُ المَغْنَاطِيس

1874. Victoria patientiam amat, quemadmodum ferrum magnetem amat. A.

١٨٧٥ ظَلَّتْ اليَوْمَ تُلْهِيكَ الجَرَادَتَان

1875. Te hodie duae cantatrices Aldjeradah cognominatae delectantur.

De eo, qui lusui et voluptatibus deditus est, adhibetur. conf. Meid. 3, 49. 23, 517.

١٨٧٦ ظِلُّ السُّلْطَانِ كَظِلِّ ٱللّٰهِ

1876. Regis umbra ut Dei umbra est. D.

١٨٧٧ ظِلُّ الظَّالِمِ قَصِيرٌ

1877. Injusti umbra brevis est. D.

In codice Berol. legitur ظل عمر الظالم قصير „Umbra vitae injusti brevis est“ et sic in codice A.

١٨٧٨ ظِلُّ الظَّالِمِ يَقُودُهُ الى الهَلَاكِ

1878. Umbra injusti eum ad interitum ducit. B. D.

Sed rectius ظلم الظالم „injustitia injusti“ videtur, quemadmodum postea e loco codicis A. adtuli.

١٨٧٩ ظِلُّ الأَعْوَجِ أَعْوَجُ

1879. Umbra curvi curva est. D.

١٨٨٠ ظَلَمَ ظُلْمُ الخَيْفَقَانِ

1880. Injustitia Alchaifakani injustus erat. Sam.

١٨٨١ مَنْ ظَلَمَ يَتِيمًا ظَلَمَ أَوْلَادَهُ

1881. Qui erga orphanum injustus est, erga suos liberos injustus est. A.

١٨٨٢ ظُلْمُ الإِنْسَانِ يَصْرَعُهُ

1882. Injustitia hominis ipsum prosternit. A.

١٨٨٣ ظُلْمُ الظَّالِمِ يَقُودُهُ الى الهلاك

1883. Injustitia injustum ad interitum ducit. A.

١٨٨٤ ظُلْمٌ ولا كَظُلْمِ الخَيْفَقَانِ

1884. Injustitia est; sed non ut Alchaifakani injustitia.

Alchaifakan Sajjari nomen erat. Qui quum Ohwaifum fratrem Auhfi ben-Alhalil occidisset, fuga salutem petens secum duos camelos commeatumque ducenti occurrit. Re narrata unum ejus camelum et commeatus mediam partem dono accepit; nihilominus tamen benefactorem occidens alterum quoque camelum ejusque commeatum abstulit. **Sam.**

١٨٨٥ الظُّلْمُ أَدْعَى شَىْءٍ الى تَغْيِيرِ النِّعْمَةِ وَتَعْجِيلِ النِّقْمَةِ

1885. Injustitia inter omnes res ea est, quae conditionis mutationem et celerem vindictam maxime adducit. A.

١٨٨٦ الظُّلْمُ مَشُومٌ وَصَاحِبُهُ مَلُومٌ

1886. Injustitia infausta est et qui eam exercet, vituperatur. A.

١٨٨٧ الظَّالِمُ مَيِّتٌ وَلَوْ كَانَ فِى مَنْزِلَةِ الأَحْيَاءِ

1887. Injustus mortuus est, et si in vivorum habitaculo est. D.

In codice Gott. additum legimus: والمحسن حى ولو انتقل الى منازل الموتى „benefactor autem vivus est, et si ad mortuorum habitacula translatus est."

١٨٨٨ ظُلْمَةُ الظَّالِمِ تُظْلِمُ الإِيمَانَ

1888. Injusti obscuritas religionem obscuram reddit. D.

١٨٨٩ ظُلَامَةُ المَظْلُومِ لا تَضِيعُ

1889. Injustitia, qua quis oppressus est, non perit. A.

١٨٩٠ أَظْلَمُ ٱلنَّاسِ لِنَفْسِهِ مَن تَوَاضَعَ لِمَنْ يَكْرَهُهُ وَمَدَحَ مَن لَا يَعْرِفُهُ

1890. Qui se ei submittit, quem non probat, eumque laudat, quem non novit, hominum injustissimus erga se est. A.

١٨٩١ ظَمَاءُ ٱلْمَالِ أَشَدُّ مِنْ ظَمَاءِ ٱلْمَاءِ

1891. Sitis divitiarum vehementior est quam sitis aquae. A. B.

١٨٩٢ مَنْ ظَنَّ أَنَّ ٱلْعِلْمَ غَايَةً فَقَدْ بَخَسَهُ حُمْقُهُ

1892. Qui putat scientiam finem habere, eum stultitia sua detrimento adfecit. D.

١٨٩٣ مَنْ ظَنَّ بِكَ خَيْرًا فَصَدِّقْ ظَنَّهُ

1893. Qui bonam de te opinionem concipit, fac, ut ejus opinio vera sit. D.

١٨٩٤ أَظُنُّهُ قُفْلًا عَلَى خَرِبَةٍ

1894. Puto id esse claustrum super pudendo.

Verba haec Ferasdakus poeta dixisse fertur, quum feminam pulchro velo tectam vidisset. Sed quum retecto velo feminam pulcherrimam esse cognovisset, versum sequentem recitavit:

قَدْ كُنْتُ أَحْسِبُ أَنَّ ٱلشَّمْسَ وَاحِدَةٌ حَتَّى رَأَيْتُ لَهَا شِبْهًا مِنَ ٱلْبَشَرِ

Unum tantum solem esse putabam, donec ei similem ex hominum genere conspicerem" Metrum Basith est. Sch.

١٨٩٥ ظَنُّ العَاقِلِ كِهَانَة

1895. Opinio intelligentis ars hariolandi est. D.

١٨٩٦ ظَنُّ العاقِلِ ولا يَقِينِ الجاهِلِ

1896. Opinio prudentis et non certitudo ignorantis. conf. Meid. C. 17, 19.

١٨٩٧ قَدْ ظَهَرَ نَجِيثُ القَوْمِ

1897. Terra putei gentis jam apparuit. conf. Meid. 2, 32.

١٨٩٨ يَظْهَرُ مِنْ صَلَاحِ ٱلصَّالِحِ وإِنْ جَهَدَ فِي كِتْمَانِهِ

مِثْلُ ما يَسْطَعُ مِنْ رِيحِ المِسْكِ وإِنْ كانَ مَكْتُومًا

1898. Probitas probi apparet, etsi eam occultare studet sicut odor musci diffunditur, etsi absconditus est. A.

١٨٩٩ مَنْ أَظْهَرَ غَضَبَهُ قَلَّ كَيْدُهُ

1899. Qui iram suam ostendit, ejus astutia pauca est. D.

١٩٠٠ مَنْ أَظْهَرَ فَقْرَهُ أَسْقَطَ قَدْرَهُ

1900. Qui paupertatem suam manifestat, is dignitatem suam diminuit. D.

١٩٠١ أَظْهِرْ لِعَدُوِّكَ الصَّدَاقَةَ اذا رَجَوْتَ نَفْعَهُ وأَضْمِرْ

لِصَدِيقِكَ العَدَاوَةَ اذا خَشِيتَ ضَرَّهُ

1901. Inimico tuo amicitiam palam ostende, quum ab eo commodum speras et amico tuo animo occulta inimicitiam, quum ejus noxam times A.

١٩٠٢ لَا تُظْهِرِ ٱلشَّمَاتَ بِأَخِيكَ

1902. Ne ob fratris tui infortunium gaudium manifestes! D.

١٩٠٣ اِسْتَظْهِرْ عَلَى مَنْ دُونَكَ بِالْفَضْلِ وَعَلَى نُظَرَائِكَ بِالْإِنْصَافِ وَعَلَى مَنْ فَوْقَكَ بِالتَّدْبِيرِ

1903. Qui sub te est, eum meritis vince, qui tibi aequalis est, justitia, qui supra te est, prudentia in rebus instituendis. A.

١٩٠٤ ظَاهِرُ ٱلْعِتَابِ خَيْرٌ مِنْ بَاطِنِ ٱلْحِقْدِ

1904. Reprehensio aperta melior est quam odium occultum. A.

١٩٠٥ عَبْدُ ٱلشَّهْوَةِ أَذَلُّ مِنْ عَبْدِ ٱلرِّزْقِ

1905. Servus cupiditatis vilior est quam servus stipendii ad vitam necessarii. B.

١٩٠٦ رُبَّ عَبْدٍ أَنْفَعُ مِنْ شَرِيفٍ

1906. Interdum servus utilior est, quam nobilis. D.

١٩٠٧ لَا عَبْدٌ مَشُومٌ وَلَا مُخَالِفٌ

1907. Servus neque infaustus neque adversans est. D.

١٩٠٨ هُوَ عَبْدُ ٱلْعَصَا

1908. Is servus baculi est.

Baculo verberatur. Sam.

١٩٠٩ العَبْدُ إِنْ جَاعَ سَرَقَ وَإِنْ شَبِعَ فَسَقَ

1909. Si servus esurit, furatur, sin satiatus est, scortatur. D.

١٩١٠ العَبْدُ عَبْدُ الإِحْسَانِ

1910. Servus servus benefaciendi est. D.

١٩١١ العَبْدُ مِنْ طِينَةِ مَوْلَاهُ

1911. Servus e natura (luto) domini sui est. D.

١٩١٢ العَبْدُ وما مَلَكَ لِسَيِّدِهِ

1912. Servus et id quod possidet, domino suo est. D.

١٩١٣ العِبَادَةُ تُمِيتُ ٱلشَّهْوَةَ

1913. Cultus Dei cupiditatem delet. G.

١٩١٤ اذا عَبَرْتَ بِلَادَ العُورَانِ فَأَعْوِرْ عَيْنَكَ

1914. Quum monoculorum terram transgrederis, uno oculo te priva! D.

١٩١٥ الذى يَعْبُرُ بَيْنَ البَصْلَةِ وقِشْرَتِهَا ما يَنُوبُهُ الا

صِنَّتِهَا

1915. Qui inter cepam ejusque pellem transit, eum nil nisi foetor ejus attinget. D.

١٩١٦ يُعَبِّرُ عَلَى الإِنْسَانِ اللِّسَانُ

1916. Quis homo sit, lingua declarat. D.

١٩١٧ اِعْتَبِرْ بِمَنْ مَضَى قَبْلَكَ فَلَا تَصِيرُ عِبْرَةً لِمَنْ يَجِي بَعْدَكَ

1917. Exemplum cape de iis, qui ante te fuerunt, tum non fies exemplum iis, qui post te venient. A.

١٩١٨ أَعَبِيطٌ أَمْ عَارِضٌ.

1918. Num integer an fatigatus?

Vocabulum عبيط camelum significat, qui, quamvis sine vitio est, mactatur. Proverbii verba interrogans de re bona et prava adhibet. Sam. Schar.

١٩١٩ العِتَابُ لِلأَحْمَقِ مِثْلَ الغِنَاءِ عِنْدَ رَأْسِ المَيِّتِ

1919. Objurgatio, qua stultus docetur, similis est cantui apud mortui caput. D.

١٩٢٠ ما (.ا من) لا له عَتِيق ما له جَدِيد

1920. Cui vetus non est, ei novum non est. D.

١٩٢١ أَعْتَى مِنَ الذِّئْبِ

1921. Improbior quam lupus. Sam. Schar.

١٩٢٢ عَثَرَ بِأَشَرِّ الدَّهْرِ

1922. In tempus gravissimum incidit. Kam.

١٩٢٣ عُثْمَانِيٌّ فِى الصَّنْدُوقِ خَيْرٌ مِن أَلْفِ مَشْنُوقٍ

1823. Quarta pars drachmae (Ohtsmani) in cista melior est, quam mille desiderata (Ohtsmania) D.

Si lectio recta est voci مشنوق desiderati significatio tribuenda erit.

١٩٢٤ عَجِبْتُ لِمَنْ أَيْقَنَ بِالْمَوْتِ كَيْفَ يَفْرَحُ وَعَجِبْتُ

لِمَنْ أَيْقَنَ بِالْقَدَرِ كَيْفَ يَحْزَنُ

1924. Miror, quod, qui certo moriturum se esse sciat, laetus sit et miror, quod, qui Deum res decernere certo sciat, tristis sit. A.

١٩٢٥ أَعْجَبُ مِنْ أُمِّ مَاطِلٍ

1925. Majore admiratione dignus, quam mater Mathili.

Scharaf-Aldinus narravit, se patruum patris sui dicentem audivisse: „Tu majore admiratione dignus es, quam mater Mathili“ et virum, ut rem explicaret, rogasse. Tum illum dixisse: Ego tibi nìl nisi bonum pulchrumque dico, responsum autem tuum asperum ac laedens semper est. Ad haec Ohtsmanum sic respondisse: ان مثلك مثل امر ماطل فركت زوجها فقتلت نفسها „Tu matri Mathili comparandus es, quae maritum suum odit, tum se occidit.“ Schar.

١٩٢٦ اعْجَابُ الانْسَانِ بِنَفْسِهِ دَلِيلٌ عَلَى ضَعْفِ عَقْلِهِ

1926. Admiratio sui ipsius in homine indicium parvae prudentiae est. A.

١٩٢٧ لَنْ يَعْجِزَ القَوْمُ اِذَا تَعَاوَنُوا

1927. Debilis non erit gens, quando sibi invicem auxilium fert. Sam.

١٩٢٨ العَجْزُ آخِرُ حِيلَةِ الانْسَانِ

1928. Debilitas est postremum hominis remedium. B.

١٩٢٩ العَجْزُ شَيْآنِ التَّقْصِيرُ فِى طَلَبِ الشَّىءِ وقد
أَمْكَنَ والجِدُّ فِى طَلَبِهِ وقَدْ فَاتَ

1929. Debilitas duplex est; aut minus facere quam debemus in quaerenda re, quam consequi possumus aut in quaerendo diligentiam adhibere tempore, quo res praeteriit. A.

١٩٣٠ العَجْزُ نَايِمٌ والحَزْمُ يَقْظَانُ

1930. Debilitas dormit, firmum autem consilium vigilat. A.

١٩٣١ انَّ العَجْزَ والتَّوَانِى تَزَاوَجَا فَانْتَجَا الفَقْرَ

1931. Debilitas et pigritia matrimonium inierunt et paupertatem procrearunt. Sam. Schar. conf. Meid. 24, 308.

١٩٣٢ العاجزُ مَنْ عَجَزَ عَنْ سِيَاسَةِ نَفْسِهِ والعاقِلُ مَن اعْتَبَرَ بيومِهِ بأمسِهِ

1932. Debilis est, qui se ipsum dirigere non potest et prudens est, qui ex hesterno die hodierno admonitionem admittit.

Legendum videtur فى يومه.

١٩٣٣ لَقَدْ عَجِلَتْ بِأُمِّكِ العَجُول

1933. In matre tua Alahdjula properavit.

Samachscharius hoc scholion addidit: اى عاجل بها الزواج يعنى ما اعاجل ما تزوجت يضرب فى ذم العجلة I. e. Matrimonium cum ea properavit i. e. quam celeriter nupta est.“ Adhibetur in vituperanda festinatione conf. Meid. 18, 118.

١٩٣٤ فى العَجَلَةِ تكون النَّدَامَةُ وفى التَّوانِى السَّلامة

1934. In festinatione poenitentia est et in cunctatione salus (integritas) D.

In codice Par. tanquam duo proverbia verba separata sunt.

١٩٣٥ الاِسْتِعْجَالُ يُورِثُ الاِسْتِخْجَال

1935. Nimium festinare velle pudorem parat. G.

١٩٣٦ مُعَاجَلَةُ المَوْجُودِ خَيْرٌ مِن اِنْتِظَارِ المَفْقُود

1936. Rem, quae adest, bene tractare melius est, quam rem desideratam exspectare. D.

١٩٣٧ عُدُّوا مَوْجَاتِ البَحْرِ الجَايَاتُ أَكْثَرُ مِنَ الرَّايِحَاتِ

1937. Numerate undas maris! Advenientes plures sunt quam abeuntes. D.

١٩٣٨ لا يُعَدُّ مِنْ أَهْلِ الوَطَنِ مَنْ بَعُدَ عَنِ الوَطَنِ

1938. Inter incolas non numeratur, qui a patria absens est. D.

١٩٣٩ لا تَعُدّ نَفْسَكَ مِنَ النَّاسِ ما دَامَ الغَضَبُ مُسْتَحْوِذًا

1939. Ne ex hominum numero te esse putes, quamdiu ira te subigit. D.

١٩٤٠ مَا عَدَلَ السُّلْطَانُ ٱلَّذِى ظَلَمَ وَزِيرُهُ وَلا صَلَحَ مَنْ فَسَدَ مُشِيرُهُ

1940. Rex justus non est, cujus consiliarius injustus est et probus non est, cujus consiliator improbus est. A.

١٩٤١ مَنْ عَدَلَ زِيدَ فِى قَدْرِهِ وَمَنْ ظَلَمَ نَقَصَ فِى عُمْرِهِ

1941. Qui justus est, ejus potentia augetur et qui injustus est, ejus vita deminuitur. A.

١٩٤٢ إِنْ عَدَلْتَ عَلَى نَفْسِكَ عَدَلَ عَلَيْكَ مَنْ فَوْقَكَ

1942. Si erga te justus es, is qui super te est, justus erga te erit.

* Verborum auctor Ebn-Saihdahus esse dicitur. Sam.

١٩٤٣ عَدْلُ السُّلْطَانِ خَيْرٌ مِنْ خِصْبِ الزَّمَانِ

1943. Regis justitia melior est quam copia proventus temporis. D. Conf. Fakih. Alchol. p. 142. l. 8.

١٩٤٤ عَدْلٌ قَايِمٌ خَيْرٌ مِنْ عَطَاءٍ دَائِمٍ

1944. Justitia recta melior est quam donum continuum. A.

١٩٤٥ الْعَدْلُ سُورٌ لَا يُغْرِقُهُ الْمَاءُ وَلَا تُحْرِقُهُ النَّارُ وَلَا تَهْدِمُهُ مَنْجَنِيقٌ

1945. Justitia murus est, quem aqua non submergit, ignis non comburit et machina bellica non destruit. A.

١٩٤٦ الْعَدْلُ يَرْفَعُ الْأُمَّةَ وَالْخَطِيَّةُ تُشْقِي الْقَبَايِلَ

1946. Injustitia gentem extollit et peccatum tribus infelices reddit. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 14, 34.

١٩٤٧ الْعَدْلُ فِى الرَّعِيَّةِ خَيْرٌ مِنْ كَثْرَةِ الْجُنُودِ

1947. Justitia erga subditos melior est quam multitudo exercituum. A.

١٩٤٨ لَيْسَ مِنَ الْعَدْلِ سُرْعَةُ الْعَذْلِ

1948. Celeritas reprehensionis justitiae non est. D.

١٩٤٩ أَعْدَلُ النَّاسِ مَنْ أَنْصَفَ عَقْلَهُ مِنْ هَوَاهُ وَمَنَعَ نَفْسَهُ مِمَّا يَكُونُ سَبَبًا لِبَلْوَاهُ

1949. Justissimus hominum est, qui erga prudentiam in cupiditate sua juste agit et qui se ipsum ab iis rebus cohibet, quae ipsi calamitati sunt. A.

١٩٥٠ عَلَيْكَ بِالاعْتِدَالِ فَإِنَّ الزِّيَادَةَ عَيْبٌ وَالنُّقْصَانَ عَجْزٌ

1950. Moderationi operam des, nimium enim est vitium, defectus vero debilitas, A.

١٩٥١ لَا تَعْدَمُ أَدْمَاءُ مِنْ أُمِّهَا حَنَّةً

1951. Fuscae puellae matris suae amor non deest. Sam.

١٩٥٢ لَا تَعْدَمُ الخَرْقَاءُ عِلَّةً

1952. Stultae excusatio non deest. Sam. Kam.

١٩٥٣ عَدِيمٌ وَوَقَعَ فِي قُفَّةِ تِينٍ

1953. Destitutus et incidit in ficorum canistrum.
Codex G. سلة تين habet.

١٩٥٤ عَدِّى عَلَى عَدُوِّكَ جَوْعَانَ وَلَا تُعَدِّى عَلَيْهِ عُرْيَانَ

1954. Para contra inimicum tuum famelicum et ne para contra eum nudum! D.

Verbum عد in عدى, quemadmodum interdum fieri solet, mutatum est; nam femininum esse non puto.

١٩٥٥ عَدُوّ أبيك عُمرَه ما يُصادِقك

1955. Inimicus patris tui, quoad vivit, amicus tibi non erit. D.

١٩٥٦ عَدُوّ العتيق ما يجى منه صديق

1956. Ex inimico vetere amicus non fit. D.

١٩٥٧ عَدُوّ المرء من يعمل بعمله

1957. Inimicus viri is est, qui ejus opus tractat. D.

١٩٥٨ عَدُوّ بلا ضرر خير من صديق بلا منفعة

1958. Inimicus sine noxa melior est quam amicus sine utilitate. D.

١٩٥٩ عَدُوّ عاقل خير من صديق جاهل

1959. Inimicus prudens melior est quam amicus insipidus. D.

Codex A. loco vocis خير habet ايسر et altero loco اسهل „facilius perferri potest“; sed in tertio loco خير est. In libro Fakih. Alchol. p. 189. l. 21. legitur: معاداة العاقل خير من مصافات الجاهل „Inimicitia prudentis melior est quam amicitia insipidi“ conf. Burckh. 415.

١٩٦٠ عدوك بين جنبيك

1960. Inimicus tuus inter latera tua est. D.

١٩٦١ عَدُوّك وحاسدك لا تظهر لهم عداوتك

1961. Inimico tuo et invido tuo ne inimicitiam tuam ostende! D.

١٩٦٢ العَدُوُّ الضَّاحِكُ كالحَنْظَلَةِ الخَضْرَاء أَوْرَاقُها القاتِل مَذَاقُها

1962. Inimicus ridens similis est colocynthidi viridibus foliis, cujus gustus occidit. D.

١٩٦٣ عَدَاوَةُ الطَّبْعِ وإِنْ ضَعُفَتْ كانت شَرًّا

1963. Inimicitia a natura insita, etsi debilis est, tamen malum est. A.

١٩٦٤ مَنْ عَذُبَ لِسَانُهُ كَثُرَ إِخْوَانُهُ

1964. Cujus lingua dulcis est, ejus fratres multi sunt. A. D.

١٩٦٥ لَأُعَذِّبَنَّكَ عَذَابَ سَبْعَةَ

1965. Equidem te puniam modo, quo Sabah puniebatur!

Sed vox سبعة diverso modo explicatur. conf. Kamus. sub. سبع i. e. vehementer te puniam.

١٩٦٦ اذا عَذَرَ الإِنسانُ نَفْسَهُ عَلَى فِعْلِهِ لا يَنْبَغِي أَنْ يَلُومَ غَيْرَهُ عَلَى مِثْلِهِ

1966. Quod si homo de facinore se ipsum excusat, ob isti simile alium vituperare eum non decet. A.

١٩٦٧ مَنْ تَعَذَّرَ عَلَيْهِ الرِّزْقُ فَعَلَيْهِ بِعُمَان

1967. Cui difficile est quotidiana alimenta acquirere, is Ohmanum accedat!

Ohman oppidum est in Arabia felici, cujus situs in Hariri scholiis p. 430 describitur.

١٩٦٨ عُذْرُهُ أَكْبَرُ مِنْ ذَنْبِهِ

1968. Ejus excusatio gravior est, quam ejus crimen. D.

١٩٦٩ العُذْرُ الجَمِيلُ خَيْرٌ مِنَ المَطْلِ الطَّوِيلِ

1969. Excusatio pulchra melior est quam mora longa. D.

١٩٧٠ العُذْرُ عِنْدَ خِيَارِ النَّاسِ مَقْبُولٌ

1970. Excusatio apud bonos homines admissa est. D.

١٩٧١ مُعْتَذِرٌ بِغَيْرِ ذَنْبٍ يَجْلِبُ الذَّنْبَ لِنَفْسِهِ

1971. Qui sine crimine se excusat, crimen ad se attrahit. G.

١٩٧٢ العَرَبُ لَهَا بَدَوَاتٌ

1972. Arabibus diversa consilia sunt. D.

١٩٧٣ عُرْسُ أُخْتِي سَعَادَةُ لِبَخْتِي

1973. Nuptiae sororis meae felicitas fortunae meae sunt. D.

١٩٧٤ عَرُوسَةُ الرَّعْنَا تَحْسِبُ المَدَاعِي جَوَارَهَا

1974. Sponsa stulta putat, ad convivium vocatas esse suas puellas. D.

Vox جوارها est pro جواريها.

١٩٧٥ عَرْضُ سَابِرِيّ

1975. Oblatione (ad vendendum) panni Sabiritici.

Djeuharius (sub عرض) explicandi gratia addidit: لانه ثوب جيد يشترى باول عرض ولا يبالغ فيه „quod est pannus pretiosus, qui statim quum offertur, emitur, ut diligentia adhibenda non sit.“ Videtur igitur de re adhiberi quae oblata statim accipitur et non rejicitur.

١٩٧٦ مَنْ لَمْ يَتَعَرَّضْ لِلْمَتَالِفِ سَلِمَ

1976. Qui periculis se non exponit, salvus est. D.

١٩٧٧ عَرَفَ الكَلْبُ بَيْتَ العَمْيَا

1977. Canis domum caecae novit.

Proverbium quod in libro Fakihat Alcholafa p. 66. l. 3 infr. occurrit.

١٩٧٨ مَنْ عَرَفَ ٱللّهَ جَلَّ جَلالُهُ قَلَّ مَقَالُهُ

1978. Qui Deum novit, cujus majestas elevetur, ejus sermo paucus est. D.

١٩٧٩ مَنْ عَرَفَ رَأْسَ مَالِهِ بَاعَ وَٱشْتَرَا

1979. Qui summam suam ad mercaturam destinatam novit, is vendit emitque. D.

١٩٨٠ مَنْ عُرِفَ بِالحِكْمَةِ لَاحَظَتْهُ العُيُونُ بِالوَقَارِ

1980. Cujus sapientia cognita est, eum oculi cum gravitate adspiciunt. B.

١٩٨١ مَنْ عُرِفَ بالكَذِبِ لَمْ يُصَدَّقْ صِدْقُهُ

1981. Cujus mendacia nota sunt, ejus veris verbis fides non habetur. B.

١٩٨٢ لا يَعْرِفُ الشَّوْقَ الا مَنْ يكابِدُه

1982. Amorem non novit, nisi qui eum tolerat. A.

Sed fortasse aut الشوك spinae legendum aut voci الشوق illa significatio tribuenda est.

١٩٨٣ يُعْرَفُ العاقِلُ بِثَلاثِ خِصالٍ أَنْ يَكُونَ مُقْبِلًا على شانِهِ مالِكًا لِلِسانِهِ ومُدارِيًا لأَهْلِ زَمانِهِ

1983. Prudens tribus rebus cognoscitur; eo, quod ad suam rem intentus est, quod suam linguam cohibet, quod homines temporis sui benigne tractat. A.

١٩٨٤ لا يُعْرَفُ الأَخُ الَّا عِنْدَ الحاجَةِ اليه

1984. Frater (amicus) non cognoscitur, nisi quum nobis necessarius est. D.

١٩٨٥ مَنْ يَعْرِفُ ٱلْمَعْرُوفَ لا يَتْعَبُ ولا يُتْعِبُ ٱلنَّاسَ

1985. Qui bonum novit, is non fatigatur et homines non fatigat. D.

١٩٨٦ مَنْ يَعْرِفُ نَفْسَهُ يَصِيرُ خَضُوعًا لها

1986. Qui animam suam novit, ei obsequens fit. D.

١٩٨٧ مَنْ لا يَعْرِفُ ٱلْبَنّاء يَتَعَجَّبُ على قُبَّةِ الحَمام

1987. Qui aedificandi artem non novit, ob columbarum fornicem admiratione adficitur. D.

١٩٨٨ مَنْ لا يَعْرِفُ الخَيْرَ مِنَ الشَّرِّ ٱلْحِقْهُ بِٱلْبَهائِم

1988. Qui bonum a malo discernere non potest, eum bestiis adnumeres! B.

In codice D. من الشر omissum est. In codice G. loco vocis الحقه legitur شبهه.

١٩٨٩ مَنْ لا يَعْرِفُكَ يَجْهَلُكَ

1989. Qui te non novit, ignorantem te esse dicet. D.

١٩٩٠ تَعْرِفُ إِمَّرتَهُ

1990. Agnum ejus novis.

De opibus adhibetur, quarum multitudinem, incrementum aut jacturam novis. Cod. Abu-Ohbaid.

١٩٩١ مَنْ لا تَعْرِفُ نَسَبَهُ لاحِظْ أَدَبَهُ

1991. Cujus genus non novisti, ejus culturam animi observa! D.

١٩٩٢ العارِفُ تُغْنِيهِ الإِشارَةُ

1992. Scienti nutus sufficit. G.

١٩٩٣ لِلْعارِفِ لِسانٌ عَقُولٌ وقَلْبٌ مَعْقُولٌ

1993. Gnaro lingua prudens et cor prudens est. D.

١٩٩٤ أَيْشْ مَعْرِفَة الحِمار بِقَرْض الزَّنْجَبيل

1994 Quomodo asini sciunt modum amomi discindendi (aut decorticandi)?

In codice Par. loco vocis بقرض legitur بقرط.

١٩٩٥ المَعْرُوف أَوْثَق الحُصُون

1995. Beneficium castellum firmissimum est. Sch.

١٩٩٦ ان المعروف إِذَا مُخِضَ كَدُر

1996. Beneficium, quando commovetur, turbidum est. Schar.

Beneficium cum lacte videtur comparari. Proverbium docet, beneficia exprobrando impura fieri.

١٩٩٧ إِنَّ العُرُوق عَلَيْهَا تَنْبُتُ الشَّجَر

1997. Super radicibus arbores crescunt. S. Sch.

In codice Diez. sic legitur وعلى العروق تنبت الشجر. Illud hemistichium metri Basith est.

١٩٩٨ عارِكْ بِجَدٍّ أَوْ دَعْ

1998. Conflige adjuvante fortuna aut sine confligere!

Si fortuna non adjuvat, nil possumus. Abu-Ohbaidi cod.

١٩٩٩ مَنْ تَعَرَّى مِنْ لِبَاسِ التَّقْوَى لَمْ يَسْتَتِرْ بِشَيْء مِنَ الدُّنْيَا

1999. Qui vestimento timoris Dei nudatus est, is nulla re hujus mundi tegitur. B.

٢٠٠٠ عَزَّ مَن صَدَقَ ذَلَّ مَنْ كَذَبَ

2000. Qui verax est, honoratus est, qui mentitur, vilis est. G.

٢٠٠١ ما عَزَّ مَنْ ذَلَّ جيرانُه ولا سَعَدَ مَنْ شَقِيَ إِخْوانُه

2001. Honoratus non est is, cujus vicini despecti sunt et felix non est is, cujus fratres infelices sunt, A.

٢٠٠٢ عِزُّ الخَيْلِ مَرابِطُها

2002. Stabula sunt dignitates equorum. D.

٢٠٠٣ عِزُّ الدُّنيا بالأَعْمال وعِزُّ الآخِرَة بالأَفْعال

2003. Dignitas hujus mundi ditionibus, dignitas alterius mundi actionibus nititur.

Lusus quidam verborum in voce اعمال esse videtur, quae aut ab عمل opus aut ab عمل ditio derivari potest. Sed in codice G. بالمال opibus et loco vocis بالافعال legitur باعمال „operibus."

٢٠٠٤ عِزُّ العِلْمِ أَفْضَلُ خَلَفٍ والعَمَلُ بِهِ أَكْمَلُ شَرَفٍ

2004. Dignitas scientiae praestantissima remuneratio est eamque in agendo adhibere perfectissima nobilitas. B.

٢٠٠٥ عِزُّ المُجالَسَةِ في سُرْعَةِ القِيامِ وصِحَّةِ الكَلامِ

2005. Dignitas consessus celeritate surgendi et integritate sermonis nititur. B.

٢٠٠٦ عِزُّ ٱلْمَرْءِ مِمَّنْ دُونَهُ ذُلٌّ وَذُلُّهُ مِمَّنْ فَوْقَهُ عِزٌّ

2006. Honor viri ab eo profectus, qui sub eo dignitate est, despectus est et despectus ab eo profectus, qui super eo est, honor est habendus. B.

٢٠٠٧ عِزُّ شَىْءٍ لَا يُوجَدُ

2007. Dignitas rei non invenitur. D.

٢٠٠٨ لُبْسَ ٱلْعِزَّةُ فِى لِبْسِ ٱلْقَزَّةِ

2008. In vestimentis sericis dignitas non est. D.

٢٠٠٩ عَزُوزٌ وَلَهَا دَرٌّ جَمٌّ

2609. Angusta papillarum foramina habens, cui larga lactis copia est.

In avarum, qui larga dona dat, transfertur. Sam.

٢٠١٠ ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَاقِلُ يَتْرُكُ مَا يُحِبُّ لِيَتَغَنَّى عَنِ ٱلْعِلَاجِ بِمَا يَكْرَهُ

2010. Honoratus prudens id, quod amat, relinquit, ne res ipsi ingratas ei tractare opus sit. B.

٢٠١١ أَعَزُّ مِنَ ٱلْفَحْلِ ٱلْحَامِلِ

2011. Rarior quam admissarius praegnans.

Res omnino fieri nequit. Schar.

٢٠١٢ أَعَزُّ مِنْ بَيْضِ ٱلْأَنُوقِ

2012. narior inventu quam ovum avis Anuk. Kam. conf. Meid. 8, 2.

٢٠١٣ العُزْلَةُ عَنِ العَامَّةِ مُرُوَّةٌ كَامِلَةٌ

2013. Recessus a plebe est virtus perfecta. D.

٢٠١٤ إِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ

2014. Quum consilium capis, in Deo fiduciam pone! D.

٢٠١٥ العَزِيمَةُ حَزْمٌ وَالإِخْتِلَاطُ ضَعْفٌ

2015. Firmum animi propositum est firmitas et incertitudo in consilio est debilitas.

Proverbium 'Actsamo ben-Zaifi tribuitur. Cod. Abu-Ohbaid.

٢٠١٦ اِسْتَعْسَبَ فُلَانٌ اسْتِعْسَابَ الكَلْبِ

2016. Quidam modo canis initus appetens est.

De eo dicitur, qui coitus multum appetens est. Sam. Schar.

٢٠١٧ عُسْرُ الأَمْرِ مُقَدَّمُ اليُسْرِ

2017. Difficultas rei anterior pars felicitatis est. A.

٢٠١٨ مَنْ عَاشَرَ الحُكَمَاءَ يَكُونُ حَكِيمًا وَمَنْ عَاشَرَ الحُمَقَاءَ يَكُونُ شَبِيهًا بِهِمْ

2018. Qui sapientum consortio utitur, sapiens fit

et qui stultorum consortio utitur, iis similis fit. G.

Salomoni tribuitur conf. Prov. Salom. 13, 20. Pluralis الحمقا aliter non reperitur.

٢٠١٩ مَنْ عَاشَرَ الأَرْوَاحَ لا يَكُونُ نَوَّاحْ

2019. Qui animarum consortio utitur, non planget. G.

٢٠٢٠ مَنْ عَاشَرَ العُلَمَاءَ وُقِّرَ وَمَنْ خَالَطَ الأَنْذَالَ حُقِّرَ

2020. Qui cum doctis consortium habet, honoratus est et qui vilibus se immiscet, contemtus est. G.

٢٠٢١ عَاشِرْ أَرْبَابَ التُّهَمِ تُتَّهَمْ

2021. Si cum suspectis societatem inis, suspectus eris. D.

٢٠٢٢ عَاشِرِ المُفْلِحَ تُفْلِحْ

2022. Societatem ini cum fortunato, fortunatus eris! D.

٢٠٢٣ عَاشِرِينَا وَٱخْبُرِينَا

2023. Consortio nostro utere et nos proba!

Narrant puellam duos amatores habuisse, quorum alter pulcher, sed haud generosus, alter facie deformis, sed generosus esset. Priorem ei dixisse: عاشرينا وانظر الينا „Consortio nostro utere et nos contemplare! posteriorem autem proverbii verba dixisse. Ista verba de eo adhibentur, qui haud pulcher, sed generosus est. Sam.

٢٠٢٤ وايُّ عِشْق كان باخْتِيار

2024. Quinam amor eligendo erat? D.

٢٠٢٥ مَا العِشْق إلّا شُغْل قَلْب فارِغ

2025. Amor nil est nisi occupatio cordis otiosi. D.

٢٠٢٦ عاشِق بدرِى والمحبوب لا يدْرِى

2026. Amans plenae lunae similis et amatus nescit.

In codice D. بدرى, in codice Par. clara non est ectio. Vix autem dubito, quin يدرى scit legatur.

٢٠٢٧ عاشِق مُفْلِس السك له دَواء

2027. Amanti pauperi typus monetalis medicamentum est. D.

٢٠٢٨ قَبْل ما يتعَشّا فيك أتغدّا فيه

2028. Antequam in te cibum vespertinum sumit, in eo cibum matutinum sume! D.

Si lectio recta est. vox اتغدا notionem imperativi habere videtur.

٢٠٢٩ عُصْفور فى الكَفّ خيرٌ مِنْ كُرْكِىّ طَاير

2029. Passer in manu melior est quam grus volans. D.

In codice A. sic legitur عصفور فى اليد خير من كركى فى الهواء

٢٠٣٠ العُصْفور وخَيْطه

2030. Passer ejusque filum. D.

٢٠٣١ العُصْفُورُ يَتَفَلَّى وَالصَّيَّادُ يَتَقَلَّى

2031. Passer pediculorum causa se perscrutatur et venator odio exardet. D, G.

Hoc proverbium et in Rostgaardii et Burchhardtii libro legitur; sed uterque voci يتقلى diversam significationem tribuit; ille vertens torretur i. e. aduritur cupiditate illum visco suo vel laqueo capiendi, dum explicandi gratia addit: dicitur de duobus hominibus, quorum alter genio indulget alter vero maxime sollicitus est de aliquo negotio, quod ab illo priori pendet. Burckhardtius vero prov. 76. sic vocem explicavit: يتقلى „properly signifying to fry a piece of meat in te pan;" here means „to turn the ends of the net-strings in the sportsman's hand, as meat is turned with a spoon in the frying-pan." Ego vero neque uni neque alteri assentiri possum, neque enim video, cur a significatione vocis usitata recedendum sit. Proverbii sensus, ni fallor, est, dum homo aut negotio aut voluptati incurius indulget, ab inimico interitus ei paratur.

٢٠٣٢ العَصَا لا يُشَقّ غُبَارُهَا

2032. Equi Alahzae pulvis non diffinditur.

Alahzae nomen equi, qui Djadsimaho esset, fuisse dicitur. Verba Kazirus fugae consilium Djadsimaho dans dixit. Conf. Meid. 7, 9. Proverbium in viro, qui virtute praestat, adhibetur. Sam. Schar.

٢٠٣٣ لَيْسَ فِي العَصَا سَيْرٌ

2033. In baculo lorum non est.

De eo, qui, quod vult, perficere nequit adhibetur seriore tempore ortum. Schar.

٢٠٣٤ ما عِنْدَ العَطَّارِ إلَّا الصَّبِرِ

2034. Non est apud aromatum venditorem nisi myrrha. D.

٢٠٣٥ أَعْطَشُ مِنَ الحُوتِ

2035. Sitibundior quam piscis magnus. Sam. Sch. conf. Meid. 10, 182.

٢٠٣٦ أَعْطَشُ مِنَ الرَّمْلِ

2036. Sitibundior quam arena. Sam. Schar.

٢٠٣٧ أُعْطِىَ كُرَاعًا فَطَلَبَ ذِرَاعًا

2037. Partem tenuiorem tibiae accepit, tum partem crassiorem petiit.

De viro plura, quam accepit, postulante adhibetur. Proverbii verba primum dixisse fertur serva Malici et Ohcaili Omm-Ahmrin appellata. Ahmruus ben-Abdi, filius sororis Djadsimahi, per aliquod tempus amissus a Malico et Ohcailo inventus erat. Cui quum cibus oblatus esset, plus cibi postulavit. Quae res in causa erat, cur serva ista verba proferret. Malicus et Ohcailus autem, qui sororis filium ad Djadsimahum adduxissent, continuorum compotorum locum apud eum obtinuerunt. Conf. Meid. 22, 1. 37.

٢٠٣٨ مَا أَعْطَى البَغِىُّ شَيْئًا لِأَحَدٍ إِلَّا أَخَذَهُ مِنْهُ مُضَاعَفًا

2038. Si injustus ulli rem dat, duplicem ab eo sumit. A.

٢٠٣٩ يُعْطِى الجَوْزَ لِمَنْ لا لَهُ سِنان

2039. Nucem ei dat, cui dentes non sunt. D.

٢٠٤٠ إِنْ تُعْطِ العَبْدَ كُرَاعًا يَطْلُبْ ذِرَاعًا

2040. Si servo tenuiorem tibiae partem das, crassiorem petit. Schar. conf. أعطى.

٢٠٤١ لا تُعْطِى الخَنَازِير تَوْقِيرا وَمَجْدًا

2041. Ne suibus gravitatem (honorem) et laudem des!

٢٠٤٢ لا تُعْطِى نَفْسَك لِلْخَطِئَة ولا تُسَلِّمْها لِلأَشْرار

2042. Ne animam tuam peccato da, neque malis trade! D.

٢٠٤٣ لا تُعْطِيَنَّ الصَّبِىّ واحِد يَطْلُب اثنين

2043. Ne unum puero des, nam duo petet! D.

٢٠٤٤ أعْطِ أَخَاكَ مِنْ عَقَنقَلِ الضَّبّ

2044. Fratri tuo partem ventriculi lacertae da! D. conf. Meid. 16, 9.

٢٠٤٥ أعْطِينِى قُفَّتِى ما حاجَتِى بِعِنَب

2045. Da mihi cophinum meum; uvae mihi necessariae non sunt. D.

٢٠٤٦ مَنْ عَظَّمَ صِغارَ المَصايِب ابْتَلاه الله بِكِبارِها

2046. Qui parvas calamitates magnas esse dicit, eum Deus magnis adfligit. D.

٢٠٤٧ أَعْظَمُ بَرَكَةً مِنْ نَخْلَةِ مَرْيَمَ

2047. Major benedictione quam palma Mariae.

Explicandi causa haec addita sunt: قيل كانت نخلة العجوة „Dicitur palma fuisse, quae optimos dactylos ferret. Sam. Schar.

٢٠٤٨ أَعْظَمُ فِي نَفْسِهِ مِنْ ٱبْنِ مُزَيْقِيَا

2048. Major in animo suo quam Ebn-Mosaikija.

Vir iste Ahmru ben-Ahmir tempore antiquo Sail Al-Ahrim dicto vivens ita cognominabatur, quod quovis die novam vestem indueret, vespera veterem discindens. Poeta Hasan ben-Tsabit' dixit:

أَنَا ٱبْنُ مُزَيْقِيَا عَمْرٍو وَجَدِّي أَبُوهُ عَامِرٌ مَاءُ ٱلسَّمَاءِ

„Ego sum filius Mosaikijae Ahmrui et avi mei pater erat Ahmir Maossema. Metrum Wafir est: Dixit Ahbd.-Allah ben-Mohammed ben-Abi-Ohjainah ben-Almohalleb

أَنَا ٱبْنُ مُزَيْقِيَا عَمْرٍو ٱلَيْهِ تَنَاهَى ٱلْمَجْدُ وَٱلْحَسَبُ ٱللُّبَابُ
يُمَزِّقُ كُلَّمَا أَمْسَى ثِيَابًا عَلَيْهِ وَتُسْتَنْجَدُ لَهُ ثِيَابُ

Ego sum filius Mosaikijae Ahmrui, ad quem laus honorque purus pervenit, qui qualibet vespera vestes, quibus tectus erat, discindebat et novae ei vestes conficiebantur. Metrum Wafir est. conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 116.

٢٠٤٩ ٱلْعَفَافُ زِينَةُ ٱلْفَقْرِ وَٱلشُّكْرُ زِينَةُ ٱلْغَنَاءِ

2049. Morum castitas paupertatis ornamentum est et gratiarum actio opulentiae ornamentum. A.

٢٠٥٠ لا عِفّةَ لِمَنْ لا عِصْمةَ له ولا مُروّةَ لِمَنْ لا صِدْقةَ له

2050. Morum castitas ei non est, cui abstinentia a rebus illicitis non est et viri virtus ei non est, cui veracitas non est. A.

In hac sententia voci صدقة eandem significationem tribuendam esse putavi, quam voci صدق. Fortasse significatio eleemosynarum conveniret.

٢٠٥١ لا عِفّةَ مع شُحّ

2051. Morum castitas cum avaritia non est. D.

٢٠٥٢ العَفْوُ يُفْسِدُ مِنَ اللَّئيمِ بِقَدْرِ ما يُصْلِحُ مِنَ الكَريمِ

2052. Condonatio in vili tantum corrumpit, quantum in generoso concinnat. A.

٢٠٥٣ العَافِيَةُ خَيْرٌ مِنْ ذَهَبٍ كَثيرٍ

2053. Sanitas melior est quam aurum multum. G.

٢٠٥٤ انّ العِقابَ الوَلْقَى

2054. Poena est velox cursus.

De celeri vindicta adhibetur. Sam. Schar.

٢٠٥٥ عَقِيبَ كُلِّ يَوْمٍ لَيْلٌ

2055. Post quemlibet diem nox est. A.

٢٠٥٦ عاقِبَةُ الظَّالِمِ خَيْبَةٌ

2056. Finis injusti frustratio est. D.

٢٠٥٧ عاقِبَةُ الظُّلْمِ وَخِيمَةٌ

2057. Finis injustitiae noxius est. A.

٢٠٥٨ عُقُوبَةُ الظَّالِمِ سُرْعَةُ المَوْتِ

2058. Injusti poena celeris mors est. A.

٢٠٥٩ عُقْدَةٌ تَنْحَلُّ بِاللِّسانِ لا تُؤَخِّرْ حَلَّها الى الأَسْنانِ

2059. Si nodus lingua dissolvi potest, ne id facere differas, ut dentes eum solvant. conf. Fakih. Alchol. p. 62. l. 7.

٢٠٦٠ عِنْدَ العُقْدَةِ يَخْرَأُ النَّجّارُ

2060. Apud nodum (in ligno) faber lignarius cacat. D.

٢٠٦١ إعْقِلْ لِسانَكَ إِلَّا فى أَرْبَعٍ حَقٍّ تُوضِحُهُ وَباطِلٍ تَدْحَضُهُ وَنِعْمَةٍ تَشْكُرُهُ وَحِكْمَةٍ تُظْهِرُهُ

2061. Linguam tuam in omnibus, exceptis quatuor rebus, liges; in vero, quod manifestas; in falso, quod refutas; in beneficio dum gratias agis et in sapientia, quam ostendis. A.

٢٠٦٢ عَقْلُ المَرْأَةِ فى جَمالِها وَجَمالُ الرَّجُلِ فى عَقْلِهِ

2062. Prudentia feminae in pulchritudine et pul chritudo viri in prudentia est. D.

٢٠٦٣ لا عَقْلَ كالتَّدْبِيرِ ولا وَرَعَ كَكَفٍّ عَنِ الحَرامِ ولا حُسْنَ كَحُسْنِ الخُلْقِ

2063. Non est prudentia ut bona rerum administratio et non timor Dei ut abstinentia a rebus illicitis et non est pulchritudo ut pulchritudo indolis. D.

In codice Par. tanquam tria proverbia scripta sunt. Separare quoque licet singulas sententias.

٢٠٦٤ العَقْلُ أَحْسَنُ حِلْيَةٍ والعِلْمُ أَفْضَلُ قِنْيَةٍ

2064. Ingenium ornamentum pulcherrimum et doctrina optima res est, quae comparatur. A.

٢٠٦٥ العَقْلُ بِغَيْرِ أَدَبٍ شَيْنٌ والأَدَبُ بِغَيْرِ عَقْلٍ حَيْنٌ

2065. Prudentia sine cultura dedecus; cultura vero sine prudentia calamitas. A.

٢٠٦٦ العَقْلُ بِلا أَدَبٍ فَقْدٌ والأَدَبُ بِلا عَقْلٍ حَيْفٌ

2066. Ingenium sine cultura est rem perdere et cultura sine ingenio injustitia est. A.

٢٠٦٧ العَقْلُ شَيْآنِ الحِلْمُ عِنْدَ الغَضَبِ والعَفْوُ عِنْدَ القُدْرَةِ

2067. Prudentia in duabus rebus apparet; in mansuetudine, quum irati sumus et in venia, quum puniendi potestatem habemus. A.

٢٠٦٨ العَقْلُ صَفَاءُ النَّفْسِ وَالجَهْلُ كَدَرُهَا

2068. Prudentia puritas animae est et ignorantia ejus impuritas. D.

٢٠٦٩ العَقْلُ كَالسَّيْفِ وَالتَّجْرِبَةُ كَالمِسَنِّ

2069. Ingenium gladio simile est et experientia coti. A.

٢٠٧٠ العَقْلُ وَالأَدَبُ كَالرُّوحِ وَالجَسَدِ

2070. Ingenium et cultura animi ut anima et corpus sunt. A.

٢٠٧١ العَقْلُ وَزِيرُ رُشْدٍ وَظَهِيرُ سَعْدٍ مَنْ أَطَاعَهُ أَنْجَاهُ وَمَنْ عَصَاهُ أَرْدَاهُ

2071. Ingenium recte agendi rationis consiliarius et felicitatis adjutor est. Cui qui obedit, eum e periculis liberat, cui qui inobsequens est, eum in interitum conjicit. A.

٢٠٧٢ العَقْلُ وَزِيرٌ نَاصِحٌ وَالمَالُ ضَيْفٌ رَاحِلٌ

2072. Prudentia consiliarius fidelis et opulentia hospes abiens est. G.

٢٠٧٣ العَقْلُ وَسِيلَةُ السَّعَادَةِ

2073. Ingenium res est, qua felices fieri possumus. A.

٢٠٧٤ بِالعَقْلِ تُدْرَكُ ذِرْوَةُ الأُمُورِ

2074. Ope prudentiae rerum fastigium attingitur. A.

٢٠٧٥ بالعَقْلِ يُصْلَحُ كُلُّ أَمْرٍ وبالحِكَمِ يُقْطَعُ كُلُّ شَرٍّ

2075. Prudentia quaelibet res recta redditur et sapientia quodlibet malum abrumpitur. A.

٢٠٧٦ عاقِلٌ بِلا أَدَبٍ كَشُجَاعٍ بلا سِلاحٍ

2076. Ingeniosus sine cultura strenuo sine armis similis est. A.

٢٠٧٧ العاقِلُ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَتْبَعَهَا مَثَلًا والأَحْمَقُ
إذا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَتْبَعَهَا بِيَمِينًا

2077. Prudens si verbum profert, proverbio id confirmat, stupidus vero, si verbum profert, juramento. A.

٢٠٧٨ العاقِلُ المَحْرومُ خَيْرٌ مِنَ الجاهِلِ المَرْزوقِ

2078. Prudens qui nil accepit melior est, quam insipidus, qui dona accepit. D.

٢٠٧٩ العاقِلُ لا يَتَكَلَّمُ إِلَّا لِحَاجَتِهِ أَوْ لِحُجَّتِهِ

2079. Prudens non loquitur nisi necessitate adductus aut ad se defendendum. B.

٢٠٨٠ العاقِلُ لا يَرْجُو ما يُعْنَفُ على رَجائِهِ ولا
يَسْأَلُ ما يَخَافُ مِنْهُ ولا يُضْمِرُ إِلَّا ما يَثِقُ
بالقُدْرَةِ عَلَيْهِ

2080. Prudens non sperat rem, propter quam sperans dure vituperatur et non rogat petendo rem, quam metuit et sibi non proponit rem, cujus perficiendae fiduciam in se non habet. A.

٢٠٨١ الْعَاقِلُ لَا يَشْرَبُ السَّمَّ اِتِّكَاءً عَلَى مَا عِنْدَهُ مِنَ التِّرْيَاقِ

2081. Prudens venenum non bibit, confidens quod theriacam (antidotum) possideat. B.

٢٠٨٢ الْعَاقِلُ مَنْ رَاقَبَ حَوَادِثَ الزَّمَانِ

2082. Prudens est, qui temporis casus observat. A.

٢٠٨٣ الْعَاقِلُ مَنْ يَسْتَدِلُّ بِأَسَارِيرِ الْوُجُوهِ عَلَى أَسْرَارِ الْقُلُوبِ

2083. Prudens est, qui ex lineis faciei secreta animi cognoscit. B.

٢٠٨٤ الْعَاقِلُ يَبْلُغُ بِحِيلَتِهِ مَا لَيْسَ يَبْلُغُ بِجُنْدِهِ

2084. Prudens per prudentiam suam res consequitur, quas per exercitum suum consequi non potest. A.

٢٠٨٥ الْعَاقِلُ يَتَحَفَّظُ مِنْ شَيْئَيْنِ مَكْرِ أَعْدَايِهِ وَحَسَدِ

أَصْدِقَايِهِ وَيَزْهَدُ فِى شَيْئَيْنِ اسْتِشَارَةَ النِّسْوَانِ وَإِمَارَةَ الصِّبْيَانِ

2085. Prudens duas res cavet; dolum inimicorum suorum et invidiam amicorum et duas res facere omittit; mulieres in consilium adhibere et pueris imperium tradere. A.

٢٠٨٦ العاقِلُ يَرْغَبُ فِى الأَدَبِ والجاهِلُ يَهْرُبُ مِنْهُ

2086. Prudens, ut animum excolat, optat, et insipidus hoc fugit. B.

٢٠٨٧ العاقِلُ يَرَى بِأَوَّلِ رَأْيِهِ آخِرَ الأُمُورِ وَيَكْشِفُ مِنْ مُبْهَمَاتِهِ ظُلَمَ السُّتُورِ

2087. Prudens prima sua prudentia finem rerum videt et obscuritates tegumentorum a rebus incognitis detegit. A.

٢٠٨٨ العاقِلُ يَضِلُ عَقْلُهُ بِمُصَاحَبَةِ الجاهِلِ

2088. Prudentis ingenium ignorantis consortio in errorem ducitur. A.

٢٠٨٩ العاقِلُ يَطْلُبُ الكَمَالَ والجاهِلُ يَطْلُبُ آمَالَ

2089. Prudens perfectionem petit, insipidus divitias. A.

٢٠٩٠ العاقِلُ يَسْتَنْبِطُ دَفَايِنَ الصُّدُورِ ويَسْتَخْرِجُ وَدَايِعَ الغُيُوبِ

2090. Prudens thesauros occultos animorum elicit et arcanorum deposita educit. A.

٢٠٩١ لَيْسَ العاقِلُ الَّذِى يَحْتَالُ فِى الأَمْرِ وبَعْدَ ذلِكَ يَقَعُ فِيهِ

2091. Prudens non est, qui, postquam in re versute egit, in eam incidit. D.

In codice Par. المعاقل et tum يقعد sedit legitur.

٢٠٩٢ لَيْسَ العاقِلُ مَنْ تَخَلَّصَ من مَكْرُوهٍ وَقَعَ فِيهِ بَلِ العاقِلُ مَنْ لا يُوقِعُ نَفْسَهُ فى أَمْرٍ يَحْتَاجُ الى الخِلاصِ مِنْهُ

2092. Prudens non est, qui re ingrata, in quam incidit, se liberat; prudens potius is appellandus est, qui cavet, ne in rem incidat, qua liberari necesse est. A.

٢٠٩٣ عُقُولُ كُلِّ قَوْمٍ على قَدْرِ زَمَانِهِم

2093. Cujuslibet gentis ingenia e tempore, quo vivit, pendent. D.

٢٠٩٤ أَعْقَلُ النَّاسِ أَعْذَرُهُمْ لِلنَّاسِ

2094. Prudentissimus hominum est, qui apud homines maxime excusatus est. D.

٢٠٩٥ أَعْقَلُ النَّاسِ مَنِ ٱعْتَبَرَ بِمَا رَأَى وَٱتَّعَظَ بِمَا سَمِعَ

2095. Prudentissimus hominum est, qui eo, quod videt, docetur et eo, quod audit, monetur. A.

٢٠٩٦ أَعْقَلُ النَّاسِ مَنْ يَنْظُرُ العَوَاقِبَ

2096. Prudentissimus hominum est, qui rerum eventus videt. G.

٢٠٩٧ أَعَكْرَتَيْنِ بِضَفِيرٍ

2097. Num lora dupliciter contorso (percutis?)

Accusativus عكرتين e verbo تعكر pendet. Significatio vocis عكرتين eadem est, quam عركتين. Ei, qui res alteri ingratas repetit, ista verba dicuntur. Sam. Schar.

٢٠٩٨ عِلَّةُ المَوْتِ مَا لَهَا دَوَاء

2098. Morbo lethali remedium non est. D.

٢٠٩٩ قَدْ عَلِقَ بِدَلْوِكَ دَلْوٌ آخَرُ

2099. Situlae tuae situla altera adhaeret. D.

٢١٠٠ عِنْدَ العَلِيقِ دَقِيق

2100. Apud hordeum farina est. D.

٢١٠١ لَوْ عَلِمَ الجَاهِلُ جَهْلَهُ لَمْ يَكُنْ جَاهِلًا

2101. Si ignorans ignorantiam suam novisset, ignorans non fuisset. D.

٢١٠٢ مَنْ عُلِمَ بالصَّمْتِ فَضْلُهُ فَقَدْ ظَهَرَ لِلنَّاسِ عَقْلُهُ

2102. Cujus praestantia e silentio cognoscitur, ejus prudentia hominibus apparet. A.

٢١٠٣ إِعْلَمْ انَّ سَبَبَ هَلَاكِ المُلُوكِ وفَسَادِ المَمَالِكِ
إِطْرَاحُ ذَوِى الفَضَايِلِ وَٱصْطِنَاعُ ذَوِى الوَسَايِلِ
والاستِخْفَافُ بِعِظَةِ النَاصِحِ والإِغْتِرَارُ بِتَزْكِيَّةِ
المادِحِ

2103. Scito causam interitus regum et regnorum corruptionis in eo esse, quod viri praestantes rejiciuntur et gratiosi apud regem adhibentur et admonitiones amicorum sincerorum levipenduntur et quod ipsi laude laudatorum decipiuntur. A.

٢١٠٤ لا يَعْلَمُ ما فى الأَخْفَافِ الَّا اللهُ والإِسْكافُ

2104. Quid in ocreis sit, nemo nisi Deus sutorque scit. D.

٢١٠٥ لا تُعَلِّمِ الدُّبَّ رَمْىَ الحَجَرِ

2105. Ne ursum lapides jacere doce! D.

٢١٠٦ تَعَلَّمْ يا فَتَى فالجَهْلُ عَارٌ ولا يَرْضَى بهِ إلّا الحِمَار

2106. Disce, o adolescens, nam ignorantia dedecus est et nemo nisi asinus eo contentus est. D.

٢١٠٧ تَعَلَّمْ يا فَتَى لِتَكُونَ أَمِيرًا ولا تكون جَاهِلًا فَتَصِيرَ حَقِيرًا

2107. Disce, o adolescens, ut princeps sis neque ignorans sis, ut despectus fias! D.

٢١٠٨ مَنْ لم يَتَعَلَّمْ في الصِّغَرِ لَمْ يَتَقَدَّمْ في الكِبَرِ

2108. Qui, dum parvus est, non docetur, is quum grandaevus est, alios non praecedet. A. B.

In altero codicis A. loco pro لم يتقدم legitur هان despectus erit.

٢١٠٩ عِلْمٌ بلا عَمَلٍ كَشَجَرَةٍ بِلا ثَمَرٍ

2109. Scientia sine opere sicut arbor sine fructibus est. D.

٢١١٠ عِلْمٌ لا يُصْلِحُكَ ضَلَالٌ ومالٌ لا يَنْفَعُكَ وَبَالٌ

2110. Scientia, quae te non corrigit, error est et opes, quae tibi non prosunt, noxa sunt. A.

٢١١١ لا عِلْمَ الّا ما كان مَكْتُومٌ في الصَّدْرِ مَتَى شِئْتَ أَظْهَرْتَهُ

2111. Non est scientia nisi ejus, quod in pectore

absconditum, quando vis, in publicum a te emittitur. D.

٢١١٢ العِلْمُ أَنِيسٌ فِي الوَحْدَةِ وصاحِبٌ فِي الخَلْوَةِ
ودَلِيلٌ فى السَّرَّاءِ والضَّرَّاءِ ووَزِيرٌ عِنْدَ الأَخِلَّاءِ
وقَرِيبٌ عِنْدَ الغُرَبَاءِ

2112. Doctrina est familiaris in vita solitaria, socia in solitudine, et viae ductrix in rebus laetis ac tristibus et praefecta apud amicos et cognata apud peregrinos. A.

٢١١٣ العِلْمُ بالشَّىْءِ ولا الجَهْلُ به

2113. Scientia est res (cui operam dare debetis) et non ignorantia. D.

٢١١٤ العِلْمُ تاجٌ لِلْفَتَى والعَقْلُ طَوْقٌ مِنْ ذَهَب
والصِّدْقُ نُورٌ واضِحٌ والكَذِبُ نارٌ تَلْتَهِب

2114. Doctrina est corona juveni et ingenium est torques aurea et veritas lux clara et mendacium ignis ardens. G.

٢١١٥ العِلْمُ جَبَلٌ صَعْبُ المَصْعَدِ لكِنَّهُ سَهْلُ المُنْحَدَر

2115. Scientia mons difficilis adscensu; sed facilis descensu est. A.

٢١١٦ العِلْمُ جَلاءٌ لِلْقُلُوبِ ونُورٌ لِلأَبْصَارِ وشَفَاء

للنفوس ومرشد للعقول وقوة للابدان وميزان
للطباع وهاد للارواح

2116. Scientia est politio ingenio, lux oculis, medicina animis, dirigens ingeniis, robur corporibus, bilanx naturis, ductrix animis. A.

٢١١٧ العلم خزاين مفاتيحها السوال فاسئلوا فانه
يوجر اربعة السايل والعالم والمستمع والمحب لهم

2117. Scientia thesaurus est, cujus clavis interrogatio est; interrogate igitur, nam quatuor personae rependuntur: quaerens, sciens, audiens et eos (doctos) amans. A.

٢١١٨ العلم خليل الانسان والحلم وزيره والعقل دليله
والعمل قايده والرفق والده والصبر امير جنوده

2118. Doctrina amica hominis, mansuetudò ejus consiliatrix, prudentia ejus viae dux, opus ejus ductrix, benignitas ejus mater, patientia imperatrix exercituum ejus. A.

٢١١٩ العلم روح والعمل بدن والعلم اصل والعلم
والد والعمل مولود

2119. Scientia est anima, opus est corpus, doctrina

est radix, docens est pater et opus est natus. A.

٢١٢٠ اَلْعِلْمُ فِي الصِّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ

2120. Doctrina tenera aetate comparata sculpturae in lapide similis est. G. conf. التعليم, التاديب.

٢١٢١ اَلْعِلْمُ كَالشَّجَرَةِ وَالْعَمَلُ فِيهِ كَالثَّمَرَةِ

2121. Doctrina arbori similis est et opus in ea fructui. conf. Calil. p. 49.

٢١٢٢ اَلْعِلْمُ لَا يَتِمُّ إِلَّا بِالْعَمَلِ

2122. Doctrina nonnisi opere perfecta est. conf. Calil. p. 48.

٢١٢٣ اَلْعِلْمُ مُرْشِدٌ وَتَرْكُ ٱدِّعَائِهِ يَنْفِي الْحَسَدَ

2123. Doctrina bene dirigit et si eam tibi vindicare intermittis, invidia depellitur. Schar.

٢١٢٤ اَلْعِلْمُ وَٱلْأَدَبُ خَيْرٌ مِنَ الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ

2124. Doctrina et animi cultura meliores sunt quam argentum aurumque. A.

٢١٢٥ اَلْعِلْمُ وَسِيلَةُ كُلِّ فَضِيلَةٍ وَذَرِيعَةُ الَى كُلِّ شَرِيعَةٍ

2125. Doctrina res est, cujus ope ad omnem praestantiam pervenire possumus et causa, qua ad rectam viam adducimur. A.

٢١٢٦ العِلْمُ والعَمَلُ قَرِينَانِ كَمُقَارَنَةِ الرُّوحِ والجَسَدِ
لا يَنْفَعُ أَحَدُهُمَا إِلَّا بالآخَرِ

2126. Doctrina opusque duo socii sunt consociati ut animus corpusque, quorum unus nonnisi alterius ope utilis est. A.

٢١٢٧ لَوْلا العِلْمُ كان النَّاسُ كُلُّهُمْ بَهَايِمَ

2127. Nisi scientia esset, omnes homines bestiae essent. D.

٢١٢٨ العُلُومُ أَقْفَالٌ والسُّؤَالاتُ مَفَاتِحُهَا

2128. Scientiae sunt claustra, quorum claves quaestiones sunt. D.

٢١٢٩ العُلُومُ تَدُورُ عَلَى أَرْبَعَةٍ النَّحْوِ لِتَقْوِيمِ اللِّسَانِ
والطِّبُّ لِتَقْوِيمِ الأَبْدَانِ والحِكَايَاتِ لِتَقْوِيمِ المُرُوَّاتِ
وحُسْنُ التَّدْبِيرِ لِتَقْوِيمِ المَعِيشَاتِ

2129. Scientiae quatuor partes complectuntur: grammaticam, quae linguam conformare debet, medicinam, ut corpora conserventur, narrationes ut virtutes virorum provocentur et pulchram rerum dispositionem, ut res ad vitam necessarias comparentur. A.

٢١٣٠ الْعُلُومُ ثَلَاثَةٌ عِلْمُ الدِّينِ لِلْمَعَادِ وَعِلْمُ الطِّبِّ لِلْمَعَاشِ وَعِلْمُ النَّحْوِ لِلِّسَانِ

2130. Scientia triplex est: scientia religionis ob vitam futuram; scientia medicinae ob vitam et scientia grammaticae ob sermonem. A.

٢١٣١ عَالِمٌ بِلَا عَمَلٍ كَسَحَابَةٍ بِلَا مَطَرٍ

2131. Doctus sine opere est ut nubes sine pluvia. D. In codice G. كسحاب est.

٢١٣٢ عَالِمٌ بِلَا وَرَعٍ كَشَجَرٍ بِلَا ثَمَرٍ

2132. Doctus sine timore Dei sicut arbor sine fructu est. conf. Fakih. Alchol. p. 224.

٢١٣٣ عَالِمٌ مُعَانِدٌ خَيْرٌ مِنْ جَاهِلٍ مُسَاعِدٍ

2133. Doctus adversans melior est quam ignorans auxilians. B.

٢١٣٤ الْعَالِمُ إِذَا لَمْ يَعْمَلْ بِعِلْمِهِ زَلَّتْ مَوْعِظَتُهُ مِنَ الْقُلُوبِ كَمَا يَزِلُّ الْقَطْرُ عَنِ الصَّفَا

2134. Docti, qui doctrinam suam in agendo non adhibet, adhortatio ex animis delabitur, sicut gutta a petra delabitur. A.

٢١٣٥ الْعَالِمُ وَالْمُتَعَلِّمُ شَرِيكَانِ فِي الْخَيْرِ

2135. Doctus et is, qui discit, in bono consortes sunt. A.

٢١٣٦ العالِمُ يَعْرِفُ الجاهِلَ لانه كان قَبْلَ عِلمه جاهلا والجاهل لا يَعْرِفُ العالِمَ اذْ لم يكُنْ قَبْلَ جَهْلهِ عالمًا

2136. Doctus ignorantem novit, quia ante doctrinam suam ignorans fuit et ignorans doctum non novit, quia ante ignorantiam suam doctus non fuit.

Codex G. eundem sensum verbis mutatis expressit.

٢١٣٧ ما عِنْدَ العالِمِ إلَّا الأجْرُ

2137. Nonnisi apud doctum merces est. D.

٢١٣٨ العُلَمَاء إذا عَلِمُوا عَمِلوا واذا عملوا شغلوا واذا شُغِلوا فُقِدوا واذا فُقِدوا طُلبوا واذا طُلبوا هَرَبُوا

2138. Docti quum sciunt, opus faciunt et quum opus faciunt, occupati sunt et quum occupati sunt, desiderantur et quum desiderantur, quaeruntur et quum quaeruntur fugiunt. A.

٢١٣٩ عَلامَةُ العَقْلِ أنْ لا يَشْكُوَ مِنَ المَصايِب

2139. Prudentis signum est, quod de infortuniis non queritur. A.

٢١٤٠ مِنْ عَلَامَاتِ السَّيِّدِ بابٌ بلا حِجاب ومَايِدَة بلا حِشْمَة وعَطَاء بلا سُؤَال وتَفَقُّدُ ذَوِى الحَاجاتِ وعَفْو عن الجَرَايِم

2140. Indicium domini est porta sine velo et mensa sine molestia, quae verbis creatur et dona data sine precibus et absentia egenorum et venia peccatorum. A.

٢١٤١ مِنْ عَلَامَاتِ العَاقِلِ ان لا يُكَذِّب بما لا يسْتَطِيع تَكْذِيب

2141. Indicium prudentis est non abnegare id, quod abnegare non potest. A.

٢١٤٢ أَعْلَم مِنْ هِجْرِسْ

2143. Docilior quam simia. Kam.

٢١٤٣ تَعْلِيمُ الجَاهِلِ زِيادَة له فى الجَهْل وتَعْلِيم الأَبْلَه ابْطال العُمْر

2143. Quum insipidum docemus, ejus ignorantiam augemus et quum socordem docemus, vitam nostram irritam facimus. A.

٢١٤٤ التَّعْلِيم فى الصِّغر كالنَّقْش فى الحَجَر

2144. Doceri tenera aetate sculpturae in lapide simile est. A.

Conf. العلم et التاديب.

٢١٤٥ عَلَانِيَةُ العَاقِلِ سِرٌّ وَسِرُّ الجَاهِلِ عَلَانِيَةٌ

2145. Res publica prudentis secretum est et secretum insipidi res publica est. A.

٢١٤٦ مَنْ عَلَتْ هِمَّتُهُ طَالَ هَمُّهُ

2146. Qui altiora petit, ejus cura diuturna est. A.

٢١٤٧ أَعْلَى اللّٰهُ كَعْبَهُ

2147. Deus ejus talum tollat!

I. e. Ejus dignitatem fortunamque augeat! Hisce verbis bene precantur. Sam. Schar.

٢١٤٨ تُعْلِي الوِهَادَ عَلَى القُنَنِ

2148. Efficis, ut loca depressa super montium cacumina elata sint.

Elatum esse vilem super nobilem proverbium significat. Harir.

٢١٤٩ نَعَمْ وَتَعَلَّيْتُ

2149. Certe et plus feci, quam quod fides postulat.

Narrant quendam ad uxorem, cujus maritum absentem putaret, noctu ivisse et maritum, qui interim rediisset, in parte tentorii anteriore cubantem pede tetigisse, quod amatam ibi esse putaret. Qui quum gladio arrepto surgeret, virum, qui in clientela Moahwijahi ben-Sinan esset, clamasse: هل اوفيت „num fidem servasti?“ et virum, qui illum moerore adflictum putaret, proverbii verbis respondisse. Proverbium de viro adhibetur, qui

opus ut finiat, rogatus dicit: Certo et plus feci, quam debeo.

٢١٥٠ بَعْدَ العَوالِى رَكِبْنَا الحَمِير

2150. Post altas res asinis vecti sumus. D.

٢١٥١ أَعْلَاهَا ذا فُوق

2151. Supremus ejus (gentis) quoad sagittam est.

I. e. inter gentem potentia et dignitate longe praestat. Schar.

٢١٥٢ عَمَّ ثُوَبَاءُ النَّاعِس

2152. Communis est oscitatio somnolenti.

Oscitatio ab uno ad alterum transit, ut multis communis fiat. De re nova dicitur, quae in omnes terras transgreditur. Sam.

٢١٥٣ عَمُّكَ خَالُكَ رُحْ فِى حَالِك

2153. Patruus tuus avunculus tuus est; i in statu tuo! D.

٢١٥٤ عَمُّكَ خُرْجُكَ

2154. Patruus tuus est saccus cibi tui.

Narrant virum cum patruo iter facientem nil commeatus secum portasse, et quum fame premeretur, patruum rogasse, ut ipsi cibum communicaret. Patruum ista proverbii verba dixisse. Cod. Abu-Ohbaid.

٢١٥٥ عَمِّى خُذْنِى مَعَكَ أَضُرُّكَ وَلَا أَنْفَعُكَ

2155. O patrue mi! tecum me sume! Tibi nocebo et tibi non prodero!

٢١٥٦ العِمَارَةُ تَصْلَحُ لِلْإِمَارَةِ

2156. Cultura principatui convenit. D.

٢١٥٧ أَعْمَرُ مِنْ حَيَّةٍ

2157. Diutius vivens quam serpens.

Serpens non mori dicitur, donec occidatur. Decrepitus et tum parvus fit. Dixit poeta:

أَمَا لَكَ عَمْرٌو إِنَّمَا أَنْتَ حَيَّةٌ مَتَى هِيَ لَمْ تُقْتَلْ تَعِشْ آخِرَ الدَّهْرِ

Num quid tibi est, o Ahmrue, tu serpens es, qui, nisi occideretur, usque ad temporis finem viveret. Metrum Thawil est. Schar.

٢١٥٨ أَعْمَرُ مِنْ لُبَدٍ

2158. Diutius vivens quam Lobad.

Lobad nomen postremi vulturis Lokmani Ahditae erat. Conf. Meid. 7, 47. 22, 233. Schar.

٢١٥٩ مَنْ عَمِلَ مَا يُحِبُّ لَقِيَ مَا يَكْرَهُ

2159. Qui id facit, quod ipsi placet, ei quod ipsi displicet, occurrit. A.

٢١٦٠ عَمِلْنَا مَا عَلَيْنَا بَقِيَ مَا عَلَيْكُمْ

2160. Quod nostrum erat, fecimus, quod vobis faciendum est, remanet. D.

٢١٦١ عَمِلُوا الدُّنْيَا دِبْسَ وَطَحِينَةٍ

2161. Mundum mel farinamque fecerunt. D.

٢١٦٢ يعمل النمام في ساعة فتنة أشهر

2162. Susurro per horae spatium tumultus mensium producit. A. B.

٢١٦٣ لا تعمل شيء حتى تحسب عقباه

2163. Ne rem fac, antequam de ejus fine cogitas! G.

٢١٦٤ لا تعامل من تودّه وينقطع عنك ودّه

2164. Ne cum eo, quem amas, commercium habe, nam amor ejus erga te cessabit! D.

٢١٦٥ من استعمل العدل حصّن ملكه ومن ظلم عجّل هلكه

2165. Qui juste agit, regnum suum munit et qui injuste agit, interitum suum celeriter adducit. A.

٢١٦٦ من يستعمل البخل يقلق بيته ومن يقمت أخذ الهدايا يحيى

2166. Qui avaritiam adhibet, efficit, ut domus vacillet et qui dona accipere recusat, vivet G. Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 15, 27.

٢١٦٧ عمل قليل في علم كثير خير من كثير منه في الجهل

2167. Parvum opus cum cognitione multa factum melius est, quam multa opera cum ignorantia. A.

٢١٦٨ اَلْمُعَامَلَة نِصْفُ الدِّين

2168. Commercium dimidium debiti (vel religionis) est. D.

٢١٦٩ عَمْيَا تَكْحَل مَجْنُونَة وتَقُول لها حَوَاجِبك سُود مَقْرُونَة

2169. Caeca stultam collyrio ornat et ei dicit: Cilia tua sunt nigra conjuncta. D. conf. Burckh. prov. 420.

٢١٧٠ عِنْدَ عُمْيَان القُلُوب تُنْفَق السِّلَع

2170. In caecitate animorum merces erogantur. D.

٢١٧١ عُمْيَان القُلُوب ما لَهَا طَبِيب

2171. Caecitati animorum medicus non est. D.

٢١٧٢ أَعْمَى وعَبَرْتُ فى عَيْنِه قِشَّة

2172. Caecus et transii in ejus oculo tanquam simia. D.

٢١٧٣ الأَعْمَى مَيِّتٌ وإِنْ لَمْ يُقْبَر

2173. Caecus mortuus est et si non sepelitur. A.

٢١٧٤ العِنِّين خَيْرٌ مِنَ العَاهِر

2174. Ad Venerem impotens melior est quam moechus.

Proverbium significat, rei defectum praeferendum esse rei possesioni, qua abutimur. Sam. Schar.

٢١٧٥ عنزة ولو طارت

2175. Capra est et si volaret. D.

٢١٧٦ لا تعنف طالبا لرزقه

2176. Ne dure tractes eum, qui res ipsi ad vitam necessarias quaerit. D.

٢١٧٧ في عنق الحسنات يستحسن العقد

2177. In collo pulchrarum monile colli pulchrum putatur. B.

٢١٧٨ من العنكبوت من بطن امه نساج

2178. Aranea ab ortus initio textrix est. D.

٢١٧٩ عادة الكفران تقطع الاحسان

2179. Consuetudo ingratitudinis beneficia abrumpit.

٢١٨٠ الذى فيه عادة ما يغيرها سوى الكفن

2180. In quo habitus (consuetudo) est, nil eum mutabit, nisi involucrum lineum cadraverale.

Usque ad mortem manebit.

٢١٨١ عود عادة ولا تقطع عادة

2181. Adduc in consuetudinem et ne consuetudinem abrumpe! D.

De beneficiis videtur usurpatum.

٢١٨٢ عودت كندة عادة فاصبر لها

2182. Gentem Cendah ad consuetudinem adsuefecisti; cum patientia igitur illam (consuetudinem) fer!

Proverbium ex poetae Alahschae versu desumtum est:

عودت كندة عادة فاصبر لها اغفر لجاهلها ورو سجالها

Gentem Cendah ad consuetudinem adsuefecisti, cum patientia igitur illam fer! Ignoranti ejus veniam da ejusque situlas imple! Metrum Wafir est.

Proverbium monet, ne quis bonam agendi rationem, ad quam homines adsuefecerit, abrumpat. Sam.

٢١٨٣ الذى تعود عمل البر هين عليه عمله وان اضر به

2183. Qui pia opera peragere consuevit, ei agendi ratio facilis est, et si ei noxia est. Calil. p. 153.

٢١٨٤ من اعتاد البطالة لم يفلح

2184. Qui joco otioque adsuescitur, prosper non est. D.

٢١٨٥ نعوذ بالله من إمرة الصبيان ورياسة النسوان

2185. Deus nos conservet a puerorum principatu et mulierum praefectura! A.

٢١٨٦ نعوذ بالله من حساب يزيد

2186. Deus a computo, qui auget, nos conservet. D.

In altero loco codicis Par. sic legitur: يعيذنا الله من حساب يزيد الغلط „Deum rogamus, ut a computo, qui errorem auget, nos servet. D.

٢١٨٧ نَعُوذُ بِاللهِ مِنْ زَلَّةِ العاقِلِ

2187. Deus a lapsu prudentis nos conservet! D.

٢١٨٨ عَوْرَةٌ بِمُكْحُلَتَيْنِ قَرَعَةٌ بِمُشْطَيْنِ

2188. Pudendum cum duobus loculis, in quibus stibium est, calvities cum duobus pectinibus. D.

٢١٨٩ عُوذِي إِلَى بَيْتِكِ إِذَا أَعْيَاكِ بَيْتُ جَارَتِكِ

2189. Confuge ad domum tuam, si ad domum vicinae tuae pervenire non potes! Kam.

٢١٩٠ مَنْ عَوَّلَ على القَضَاء حَصَلَ على الرَّجَاء

2190. Qui in fato fiduciam ponit, ejus spes contingit. A.

٢١٩١ نِعْمَ العَوْنُ المُرُوَّةُ والمَال

2191. Optimum auxilium strenuitas opesque sunt. D.

٢١٩٢ مَنْ أَعَانَ ظَالِمًا سُلِّطَ عَلَيْهِ

2192. Qui injuste opem fert, is imperio subjicitur. D.

٢١٩٣ اسْتَعِينُوا عَلَى قَضَاءِ حَوَائِجِكُمْ بِالإِبْرَام

2193. Si rem necessariam perficere vultis, firmum animum in auxilium vocate!

٢١٩٤ العِىُّ ان تَكَلَّمَ يَفُوقُ ما تَسُدُّ بهِ حَاجَتَك

2194. Difficultas in loquendo frangit id, quo rem tibi necessariam reparas.

٢١٩٥ أَعْيَتْكَ حُمْرُ الوَحْشِ أَنْ تَصْطَادَها فَعَبَأْتَ رُمْحَكَ لِلْحِمَارِ الآهِلِ

2195. Asinos silvestres quum venari non posses, hastam tuam ad venandum asinum domesticum praeparasti.

Versus metri Camil ab Abu-Mohammede Alahrabi ad Hamas. p. ٣٦٨ adnotatus, qui proverbii loco inserviret ad significandum hominem, qui impar rei majoris momenti perficiendae ad minorem se adcinxerit.

٢١٩٦ إِنْ أَعْيَتْكَ الأُمُورُ من رُؤُسِها فَأْتِها مِنْ أَذْنابِها

2196. Si res, dum a capite venis, attingere nequis, a caudae parte eas aggredere! D.

٢١٩٧ أَعْيَى مِنْ أَيْمٍ

2197. Majore cum difficultate loquens quam serpens.

Serpens omnino mutus est. Schar.

٢١٩٨ مَنْ عابَ سَفِلَةً فَقَدْ رَفَعَهُ

2198. Qui infimam plebem vituperat, eum elevavit. D.

٢١٩٩ مَنْ عابَ شَرِيفًا فَقَدْ وَضَعَ نَفْسَهُ

2199. Qui nobilem vituperat, se ipsum depressit. D.

٢٢٠٠ عَيَّبَ الدَّسْت الى المِغْرَفَة قال انا اسوَدْ وانْتِ مُقْرِفَة

2200. Manus haustrum vituperans dixit: ego niger sum et tu e viliori stirpe oriunda es! Conf. Burckh. pr. 435.

٢٢٠١ مَنْ عَيَّبَ ٱبْتَلا

2201. Qui vitio vertit, in calamitatem incidit. D.

٢٢٠٢ عَيْبٌ فى الرَّاسِ ولا عَيْب فى الذَّنَب

2202. Vitium in capite et non vitium in cauda. D.

٢٢٠٣ عَيْبُ الكَلام تَطْوِيلُه

2203. Vitium sermonis longitudo est. A. D.

٢٢٠٤ يا عَايِبَ الشَّيْب لا تَبْلَغْنَه

2204. O tu, qui senectutem vituperas, ne ad eam pervenias! D.

٢٢٠٥ هُمْ عَيْبَتُه

2205. Ii ejus cophinus sunt.

I. e. ejus intimi, quibus secreta sua tradit, sicut in cophino vestimenta reconduntur. Sam.

٢٢٠٦ العِيد لِمَنْ لَبِسْ جَدِيد

2206. Festum ei est, qui novas vestes induit. D.

٢٢٠٧ لا تُعَيِّرْ أَخَاكَ يُصَافِيهِ اللّٰهُ وَيُبْلِيكَ

2207. Ne fratrem tuum contumeliis adficias! Eum Deus incolumem servabit, te adfliget. D.

٢٢٠٨ وكَيْفَ يُعَيِّرُ الأَعْوَرُ مَنْ هو أَعْوَرُ

2208. Quomodo luscus luscum vituperat?

٢٢٠٩ من عَاشَ بالمُدَاوَةِ مات سَقِيم

2209. Qui medicando vivit, aegrotus moritur.

Vox بالمداوة in duobus codicibus D. et P. legitur. Scriptam eam esse puto pro بالمداواة et in codice Gott. بالمداواة legitur.

٢٢١٠ مَنْ عَاشَ بالمَكْرِ مات بالفَقْرِ

2210. Qui dolo vivit, aegrotus moritur. D.

٢٢١١ مَنْ عَاشَ بَعْدَ عَدُوِّهِ يَوْمًا فَقَدْ بَلَغَ المُنَا

2211. Qui post inimicum suum unum diem vivit, is votis suis potitus est. D.

٢٢١٢ مَنْ عاشَ غَيْرَ مِلَّتِهِ مات بِعِلَّتِهِ

2212. Qui in alia quam sua religione vivit, is per morbum suum moritur. D.

In codice Par. loco vocis عاش legitur عاشر. „In Rostgaardii libro legitur:

من عاش غير ملته مات بغير علته

“Qui societatem init cum hominibus alterius religionis, moritur alio morbo quam suo“, ut عاشر legerit. Addit au-

24

tem explicandi causa: Dicitur, cum quis ad eos, quos non noverat, probe se recepit ac deinde ab iis multa mala patitur.

٢٢١٣ لَا عَاشَ بُلَيْقٌ لَا حَرَّاثٌ وَلَا دَرَّاس

2213. Ne vivat Bolaikus neque arans neque via incedens. D.

Bolaik nomen equi velocis, sed vituperati est. Kam.

٢٢١٤ لَا عَاشَ مَالِي بَعْدَ حَالِي

2214. Ne vivant opes meae post statum meum! D.

٢٢١٥ عِشْ قَنِعًا تَكُنْ مَلِكًا

2215. Si pauco contentus vivis, rex eris. A.

٢٢١٦ عِشْ يا جُحَيْشُ حَتَّى تَجِيئَكَ أَيَّامُ الرَّبِيعِ

2216. Vive, o pulle asini, donec veris dies ad te veniunt! D. Conf. Burckh. p. 425.

٢٢١٧ عِشْ يا كَدِيشُ حَتَّى يَجِيئَكَ الحَشِيش

2217. Vive, o eque onerarie, donec ad te foenum venit!

Amborum proverbiorum sensus est: Patientia utaris o stulta, in rebus angustis!

٢٢١٨ لَا عَيْشَ لِخَايِفٍ

2218. Vita non fruitur qui timet. Conf. Meid. 23, 447.

٢٢١٩ العَيْشُ السَّعَةُ

2219. Vita est commoditas vitae.

I. e. Nonnisi commoda vita re vera vita putanda est. Pauper est mortuus putandus. Sam. Schar.

٢٢٢٠. العيشُ بالهيْن خيرٌ مِن الأكْلِ باليدَين

2220. Vita sine molestia melior est, quam edere duabus manibus.

Verba Lokmano Ahditae tribuuntur, quum mulier, quae antea denegans, postea timore perculsa cibum potumque obtulisset. Conf. Meid. 10, 27. Eodem tempore dixit: رب ما لا يعنيك سيعنّيك „Interdum res ad te non dertinens te adfliget.“ Schar.

٢٢٢١ لا عِياطَ إلّا مِنْ شِدَّة

2221. Non est vociferatio nisi ob calamitatem D.

٢٢٢٢ العِيال سُوسُ المال

2222. Domestici sunt tinea opum. Schar.

٢٢٢٣ بِعَيْن تَرَانِى يا جَمِيل أَرَاك

2223. Oculo, quo me vides, o pulcher, te video. D.

٢٢٢٤ رُبَّ عَيْنٍ إذا رأَتْ زنَتْ

2224. Saepe oculus, quum videt, scortatur. D.

٢٢٢٥ عَيْنَا ٱلرَّبِّ فِى كُلِّ مَكَان يَرْتَقِبَان الصَّالِحِين والطَّالِحِين

2225. Oculi Dei in quolibet loco probos improbosque observant. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 15, 3.

٢٢٢٦ العَيْنُ الّتى ما نَظَرَتْ وَشَهِدَتْ حَلَّ قَلْعُها

2226. Oculus, qui non videns testimonium perhibet, eum erui licet. G.

٢٢٢٧ العَيْنُ تَعْرِفُ العَيْن

2227. Oculus oculum novit.

Conf. Fakih. Alchol. p. 172 l. 5.

٢٢٢٨ العَيْنُ ما تَعْلُو على الحاجِب

2228. Oculus super supercilio elatus non est. G.

٢٢٢٩ عَيْنَك فى الطَّبَق وأُذْنَك لِمَنْ زَعَق

2229, Oculus tuus in scutella est et auris tua ei, qui clamat. D.

٢٢٣٠ عَيْنَك ميزانك

2230. Oculus tuus trutina tua est. D. .

٢٢٣١ عَيْنَه تَشْفى الجَرَب

2231. Oculus ejus scabiem sanat.

I. e. oculus ejus comparandus est medicamento, quod ex siccata cameli urina paratur et contra scabiem adhibetur. De prudente adhibetur, cujus consilium novam reparat. Sam.

٢٢٣٢ عَيْنَه صَبّابَة وذَقْنَه خَبّابَة

2232. Ejus oculus scopum attingit et ejus mentum fallens est. D.

٢٢٣٣ عَيْنُهُ فُرَارُهُ

2233. Oculus ejus est locus, e quo ejus conditio cognoscitur.

A camelo desumtum significat, non opus esse eum interrogare, quum ex adspectu rem cognoscas. Cod. Abu-Obhaid.

٢٢٣٤. عَيْنِي مِنِّي وَإِنْ قُلِعَتْ

2234. Oculus meus pars mei est et si evellitur. D.

٢٢٣٥ العِيَانُ لا يَحْتَاجُ الى البَيَانِ

2235. Contemplatio, quae oculis fit, demonstratione non eget. B.

٢٢٣٦ غَدَرَكَ مَنْ دَلَّكَ على الإِسَاءَةِ

2236. Perfide erga te egit, qui malefaciendi indicium tibi fecit. A.

٢٢٣٧ أَغْدَرُ مِنْ أُمِّ أَدْرَاصٍ

2237. Perfidior quam mater murium (i. e. talpa).

Hujusce proverbii causam in eo vident, quod ob terram a talpa emotam incedens, qui solum aequabile esse putet, pedem offendat. Dixit Ahmir b. Malic Djahfarita Kaiso ben-Sohair:

مَا أُمُّ أَدْرَاصٍ بِأَرْضٍ مَضَلَّةٍ بِأَغْدَرَ مِنْ قَيْسٍ اذا اللَّيْلُ أَظْلَمَا

Non est mater murium (talpa) in terra, qua facile ab-

erratur, perfidior quam Kaisus, quum nox obscura est. Metrum Thawil est.

Mihi autem talpa eam ob causam perfida appellata videtur, quod emota terra viae vestigia delet, ut in desertis facile a via aberretur. Hanc quoque ob rem infortunio cognomen ام ادراص datum videtur, dicunt enim Arabes: وقع فى ام ادراص incidit in talpam (infortunium). Schar.

٢٢٣٨ مَنْ تَغَدَّى بِسُوءِ السِّيرَةِ تَعَشَّى بِزَوالِ القُدْرَةِ

2238. Qui cum prava agendi ratione prandit, is cum potentiae defectu cibum vespertinum sumet. D.

٢٢٣٩ غَرَّنِى سُهَيْلٌ والقُمْرِىُّ

2239. Canopus et turtur me decepit. D.

٢٢٤٠ لا يَغُرَّكَ صَحْوُ كَانُونَ ولا غَيْمُ شُبَاط

2240. Neque serenitas mensis Canun neque nubes mensis Schubath te decipiat! D.

٢٢٤١ مَنْ اغْتَرَّ بِكَلامِ عَدُوِّهِ فَهُوَ عَدُوُّ نَفْسِهِ

2241. Qui se decipi sinit sermone inimici sui, is sui ipsius inimicus est. D.

٢٢٤٢ لا تَغْتَرَّ بالأَمَلِ ولا تُكْثِرِ العَمَلَ

2242. Ne spe decipiaris neque multum opus facias!

٢٢٤٣ لا تَغْتَرَّ بِصَوابِ الجاهِلِ فَإِنَّهُ خُرْلَةُ العاقِلِ

2243. Ne recto insipidi decipiaris, nam fractura dorsi prudentis est. D.

٢٢٤٤ لا تَغْتَرِّ بِقَوْلِ الْجَاهِلِ لَكَ أَنْ فِى يَدِكَ لُؤْلُؤَةٌ وانت تَعْلَم انها بَعْرَة

2244. Ne dicipiaris, si insipidus tibi dicit: in manu tua unio est, dum stercus id esse scis. B.

٢٢٤٥ الغِرَّةُ ثَمَرَةُ الْجَهْلِ والتَّجْرِبَةُ مِرْآةُ العَقْل

2245. Socordia fructus ignorantiae et experientia speculum ingenii est. A.

٢٢٤٦ التَّغْرِيرُ مِفْتَاحُ البُؤْس

2246. Socordiae se tradere, clavis infortunii est.

Actsamus ben-Zaifi ista verba dixisse fertur. Sch.

٢٢٤٧ يا لَيْتَ لى على الغُرَاب دَيْن

2247. Utinam mihi debitum esset, quod corvus praestare deberet. D.

٢٢٤٨ غُرْبَةٌ وكُرْبَةٌ

2248. Peregrinatio et moeror. D.

In Rostgardii libro الغربة كربة „Peregrinatio moeror est", legitur.

٢٢٤٩ الغَرِيبُ فى الغُرْبَةِ كالمُجَاهِدِ فى سَبِيلِ اللّٰه

2249. Peregrinus in terra peregrina similis est dimicanti in via Dei (religione). D.

٢٢٥٠ اِغْتَرِبُوا ولا تَضْوُوا

2250. Peregrinas in matrimonium ducite, ne tenui corpore praeditos filios habeatis!

Dixit poeta:

فَتًى لَمْ تَلِدْهُ بِنْتُ عَمٍّ قَرِيبَةٌ فَيَضْوَى وَقَدْ يَضْوَى رَدِيدُ الأَقَارِبِ
هُوَ ٱبْنُ غَرِيبَاتِ ٱلنِّسَاءِ وإِنَّمَا ذَوُو ٱلشَّانِ أَبْنَاءُ ٱلنِّسَاءِ الغَرَايِبِ

Vir, quem non peperit filia patrui propinqua, ut tenui corpore is esset, nam tenui corpore est pravus (filius) propinquarum. Is filius peregrinarum mulierum est; nonnisi filii peregrinarum valentes sunt. Metrum Thawil est.

In codice لن تلدهُ, quod et sensui et metro contrarium est, legitur. Conf. Meid. C. 25, 72. Schar.

٢٢٥١ اِغْتَرَزَ فى رِكَابٍ لَا تُودِّيهِ إِلَّا إِلَى هَلَكٍ

2251. Pedem in stapede jumenti posuit, quod ad mortem eum ducit. D.

٢٢٥٢ مَنْ غَرَسَ الصَّبْرَ اجْتَنَى الظَّفَرَ ومَنْ غَرَسَ العِلْمَ اجْتَنَى النَّبَاهَةَ وَمَنْ غَرَسَ الوَقَارَ اجْتَنَى المَهَابَةَ ومن غرس المُدَارَةَ (l. المداراة) اجْتَنَى السَّلَامَةَ وَمَنْ غَرَسَ الكِبْرَ اجْتَنَى المَقْتَ وَمَنْ غَرَسَ الاِحْسَانَ اجْتَنَى المَحَبَّةَ وَمَنْ غَرَسَ الفِكْرَةَ اجْتَنَى

الحِكْمَة ومَنْ غَرَس الكَرَم اجْتَنَى الأُلْفَة ومَنْ غَرَس الحِرْص اجْتَنَى الذُّلّ ومَنْ غَرَس الطَّمَع اجْتَنَى الخَزَى ومَنْ غَرَس الحَسَد اجْتَنَى الكَمَد

2252. Qui patientiam plantat, victoriam, qui doctrinam plantat, gloriam, qui gravitatem plantat verecundiam, qui blanditias plantat, securitatem, qui superbiam plantat, odium, qui beneficentiam plantat, amorem, qui cogitationem plantat, sapientiam, qui liberalitatem plantat, familiaritatem, qui aviditatem plantat, despectum, qui cupidinem plantat, ignominiam, qui invidiam plantat, tristitiam colliget. A.

٢٢٥٣ اذا غَرِقَ مَرْكَبُك زِدْه رَفْسَة

2253. Quum vehiculum tuum (navis) submergitur, ejus percussionem (sc. remis) auge! D.

٢٢٥٤ الغَرِيق يتَعَلَّق بِحِبَال العَرْمَط

2254. Submersurus funibus algae se adhaeret. D.

العرمط hoc in proverbio pro العرمض est.

٢٢٥٥ المَغْرُوق ما تُهِمُّه المَطَر

2255. Pluvia submersum non sollicitat.

تهمه est pro يهمه D.

٢٢٥٦ انا مِنْ غَزِيَّة

2256. Ego e gente Ghasijjah sum.

Verba haec is dicit, cujus sincerum consilium alter non admittit. Chalidus ben-Zafwan Tamimita Sofijanum ben-Moahwijah dehortatus erat a debellando Bahilita, qui Bazrae a Merwano ben- Mohammed missus praefecturam tenebat. Consilio non admisso fugatus est, dum ejus filius Moahwijah ben-Sofijan occidebatur. Tum ei Chaledus dixit: „Ego e gente Ghasijjah sum“ et interrogatus, quid verba significarent, respondit, se Doraidi ben-Alzimmah verba spectare dicentis:

أَمَرْتُهُمْ أَمْرِى بِمُنْعَرِجِ ٱللِّوَى فَلَمْ يَسْتَبِينُوا ٱلرُّشْدَ إِلَّا ضُحَى ٱلْغَدِ

فَلَمَّا عَصَوْنِى كُنْتُ مِنْهُمْ وَقَدْ أَرَى غَوَايَتَهُمْ وَأَنَّنِى غَيْرُ مُهْتَدِ

وما أَنَا إِلَّا مِنْ غَزِيَّةَ إِنْ غَوَتْ غَوَيْتُ وَإِنْ تَرْشُدْ غَزِيَّةُ أَرْشُدِ

Rem meam iis mandavi in loco inclinato arenarum; sed rectum non cognoverunt nisi versus meridiem diei sequentis. Et quum mihi obsequium non praestassent, ex ipsorum numero eram et eorum error jam apparuit et quod ego non bene directus eram. Ego enim e gente Ghasijjah sum, si illa errat, ego erro; sin vero bene dirigitur gens Ghasijjah, ego bene dirigor. Metrum Thawil est. Schar.

٢٢٥٧ سَأَغْسِلُ عَنِّى هٰذَا ٱلْعَارَ بِالسَّيْفِ

2257. A me hoc dedecus gladio removebo. D.

٢٢٥٨ غَشَّكَ مَنْ أَرْضَاكَ بِٱلْبَاطِلِ

2258. Qui vanis rebus contentum te reddit, te decipit. D.

Loco vocis ارضاك in codice A. اسخطك „ad iram te excitat“ legitur.

كَمْ غُصْنٍ أَخْضَرَ أَصْبَحَ جَمْرًا ٢٢٥٩

2259. Quot rami virides mane prunae sunt! G.

الغُصْنُ اللَّيِّنُ ما يَنْكَسِر ٢٢٦٠

2260. Ramus mollis non frangitur. G.

غَضَبُكَ عَنِ الحَقِّ مَقْبَحَة ٢٢٦١

2261. Ira tua sine jure res turpis est. A. D.

الغَضَبُ عِنْدَ المُنَاظَرَةِ منساة لِلحُجَّة ٢٢٦٢

2262. Ira in disputatione (disquisitione) efficit, ut argumentorum obliviscamur. B.

الغَضَبُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ والحِلْمُ مِفْتَاحُ كُلِّ خَيْر ٢٢٦٣

2263. Ira cujuslibet mali, mansuetudo cujuslibet boni clavis est. A.

عِنْدَ الغَضَبِ تَعْمى القُلُوبُ والأَبْصار ٢٢٦٤

2264. In ira animi oculique caeci sunt. A.

مَنْ أَغْضَبَ الدُّنْيا والآخِرَة حَبِيبُه ٢٢٦٥

2265. Qui hunc mundum ad iram provocat, ejusque amatus alter mundus est? B.

٢٢٦٦ مَن استُغضِبَ ولا يَغضَب فَهُوَ حِمَار

2266. Qui ad iram excitatur et non irascitur, asinus est. D.

٢٢٦٧ يُغَطِّى عَينَ الشَّمسِ بِٱلغِربَالِ

2267. Solis faciem cribro tegit. D.

٢٢٦٨ المُتَغَطِّى بالأيّام عُريَان

2268. Qui diebus se tegit, nudus est. D.

٢٢٦٩ ما أَغفَلَهُ عَنكَ شَيئًا

2269. Quam socors est; ne dubites!

Samachscharius verba عنك شيا a praecedentibus in explicando ita separavit, ut ei, quem alloquatur, loquens dicat: دع عنك شيا من الشك „Dubium omnino abjice!" De viro summopere socorde verba adhibentur. Sam.

٢٢٧٠ مَنْ غلب هَوَاهُ لِشَهوَته قد غَلَب

2270. Cujus cupido cupiditates suas vincit, revera vicit. D.

٢٢٧١ مَنْ غَلَب هَوَاهُ لِعَقْلِه هَلَكَ

2271. Cujus cupido prudentiam vincit, perit. D.

٢٢٧٢ مَا يَغلِبُكَ الّا مَنْ يَقُولُ لكَ أَعْطِنِى مَتَاعِى

2272. Te non vincit, nisi qui tibi dicit: Suppellectilem meam mihi da! D.

٢٢٧٣ غَلَبَةُ المُقَاوِمِينَ غَلَبَةُ النَّارِ والماء والرِّجَال

2273. Victoria adversariorum victoria ignis, aquae et virorum est. D.

٢٢٧٤ غُلَامٌ بِلَا جَمَكِيَّة دُشْتُورِه مَعَه

2274. Juvenis (miles) sine stipendio adversaria sua secum habet. D.

٢٢٧٥ غُلَام عَاقِلٌ خَيْرٌ مِن شَيْخٍ جَاهِل

2275. Adolescens prudens melior est quam senex insipidus. A.

٢٢٧٦ مَنْ لا لَه غُلَام فَهُوَ غُلَامُ نَفْسِه

2276. Cui servus non est, is sui ipsius servus est. D.

٢٢٧٧ أَغْلَمُ مِنْ سَجَاح

2277. Libidinosior quam Sadjahi.

Prophetissae nomen est filiae Almondsiri, quae pseudoprophetae Mosailemaho se tradidit. Conf. Meid. 11, 38. Har. 445.

٢٢٧٨ غَلَاءٌ وَكِيل سُوء

2278. Caritas pretii prava curatrix est. D.

٢٢٧٩ غَالِي السُّوق وَلا رَخِيص البَيْت

2279. Carus pretii in foro et non vilis pretii in domo. D.

٢٢٨٠ غَمْرَة المَوْت أَهْوَنُ مِنْ مُجَالَسَة مَنْ لا يَهْوَاه قَلْبُك

2280. Gurgites mortis leviores sunt, quam consessus eorum, quos cor tuum non amat. A. B.

٢٢٨١ غَنِمَ مَنْ سَلِمَ

2281. Qui salvus est, praeda potitus est. A.

٢٢٨٢ اغْتَنِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ

صِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ وفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ وغَنَاكَ

قَبْلَ فَقْرِكَ وحَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ

2282. Utendum esse puta quinque rebus ante quinque res: juventute tua ante decrepitam aetatem; sanitate tua ante morbum; otio tuo ante occupationem; divitiis tuis ante paupertatem et vita tua ante mortem. D.

٢٢٨٣ أَغْنَى الصَّبَاحُ عن المِصْبَاحِ

2283. Tempori matutino lucerna opus non est. D.

٢٢٨٤ مَنْ اسْتَغْنَى بعَقْلِهِ ذَلَّ

2284. Qui prudentia sua contentus est, vilis est.

Conf. Meid, 24, 462. Fortasse زل labitur legendum est. D.

٢٢٨٥ مَن اسْتَغْنَى كَرُمَ على أَهْلِهِ

2285. Dives genti suae honoratus est.

٢٢٨٦ اسْتَغْنَتِ السُّلَّاءَةُ عَنِ التَّنْفِيحِ

2286. Palmarum spinae nodis privari non opus est.

Sic dicitur, quod nodos omnino non habent. Loco vocis السلاة legitur الشوكة cum eadem significatione. De eo adhibetur, qui rem, quae recta est, mutando rectam reddere vult. Sam. Schar.

٢٢٨٧ غِنَى النَّفْسِ افْضَلُ مِنْ غِنَى المالِ

2287. Divitiae animae praestantiores sunt quam divitiae opum. D.

٢٢٨٨ لا غَنَا كغِنَا النَّفْسِ

2288. Nullae divitiae divitiis animae comparandae sunt. D.

٢٢٨٩ الغِنَى طَوِيلُ الذَّيْلِ مَيَّاس

2289. Opulentia longam laciniam habet modo superbo incedens.

Opulentia apparet, non occultatur, Schar.

٢٢٩٠ غِنًى بلا سَخَاوَة كَشَجَرَة بلا ثَمَر

2290. Opulens sine liberalitate instar arboris sine fructu est, D.

In libro Fakih. Alchol. p. 24. legitur غنى بلا سخا كقفل بلا مفتاح „Dives sine liberalitate instar claustri sine clavi est."

٢٢٩١ أَغْنَى الغِنَاءِ العَقْلُ وافقَرُ الفقْرِ الحُمْقُ واوحَشُ الوَحْشَةِ العُجْبُ واكرَمُ الحَسَبِ حُسْنُ الخُلْقِ

2291. Optima opulentia est prudentia, pessima paupertas est stupiditas, pessima solitudo est amor sui et nobilissimum genus est pulchritudo naturae. A.

٢٢٩٢ غَاط بن باط

2292. Inanis filius inanis.

De re omnino falso et errore adhibetur. Verba vocibus باطل بن باطل explicantur. Abu-Mohammedes Alahrabi proverbium ad Hamas p. ۴۰۲. l. 7. adnotavit.

٢٢٩٣ عِنْدَ الغُولَةِ دَعْوَةٌ يا الله شَيْءٌ يَكْفَاه

2293. Apud daemonem est Dei invocatio: o Deus! res ei sufficit. D.

٢٢٩٤ غَايَةُ كُلِّ مُتَحَرِّك السُّكون

2294. Finis cujuslibet se moventis quies est. D.

٢٢٩٥ غَابَ حَظُّ مَنْ غَابَ نَفْسُه

2295. Qui ipse absens est, ejus portio absens est. A.

٢٢٩٦ غاب حَوْلَيْن ورجع بِخُفَّيْن

2296. Per biennium absens erat et duas ocreas reportavit. D. Conf. Meid. 19, 71.

٢٢٩٧ مَنْ غَابَ خَابَ وأَكَلَ نَصيبَه الأَصْحَاب

2297. Qui absens est, jacturam facit ejusque portionem socii edunt. D. Conf. Meid. 24, 594. et Burckh. 637.

٢٢٩٨ مَنْ غَابَ عَنِ العَيْنِ غَابَ عَنِ الخَاطِرِ

2298. Qui ab oculo remotus est, ab animo remotus est. D.

٢٢٩٩ الغَيْثُ مُصْلِحٌ ما خَبَّلَ

2299. Pluvia id, quod vitiavit, reparat.

De viro adhibetur, cujus bona plura sunt, quam mala. Alazmäihus proverbium sic retulit, alii aliter. conf. Meid. 14, 36. 18, 59.

٢٣٠٠ غيرِى يأكُلُ الدَّجَاجَ وأنَا أقَعُ فى السَّيَاجِ

2300. Alii gallinas edunt et ego in sepem incido D.

٢٣٠١ هٰذِهِ غيرتُكَ فى الدُّنيا فكيفَ فى الآخِرَةِ

2301. Hic est commeatus tuus in hoc mundo; at quomodo in altero? D.

٢٣٠٢ غَيْظُ البَخِيلِ عَلَى مَنْ يَجُودُ أعْجَبُ عِنْدَ العُقَلاءِ مِنْ بُخْلِهِ

2302. Ira avari contra eum, qui liberalis est, prudentibus majori admiratione digna est, quam ejus avaritia. B.

٢٣٠٣ فَأْرَةٌ فى كُوَارَةٍ

2303. Glis in alveari apum. D.

٢٣٠٤ لا تُفْتَحِ الأَطْوَاقُ قِبَالَ قَوْسِ المَلائكةِ

2304. Ne fenestras ex adverso arcus coelestis aperias! D.

٢٣٠٥ لَا تَفْتَحْ بَابًا يُتْعِبُكَ سَدُّهُ

2305. Ne portam aperias, cujus obstructio te fatigat. D.

Codex Par. cum hoc alteram sententiam conjunxit: لا ترسل كلاما يعجزك ردّه „Ne sermonem proferas, quam revocare non potes."

٢٣٠٦ فَتَلَ ذُؤَابَتَهُ

2306. Torsit crinem ejus in fronte propendulum. A consilio suo eum removit. Kam. conf. Meid. 20, 7.

٢٣٠٧ فِتْنَةُ الْعَالِمِ أَنْ يَكُونَ الْكَلَامُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الِاسْتِمَاعِ

2307. Infortunium docti eo consistit, quod loqui ei gratius est, quam audire. A.

٢٣٠٨ الْفِتْنَةُ أَشَرُّ مِنَ الْقَتْلِ

2308. Seditio pejor est quam caedes. G.

٢٣٠٩ لَا فَتًى مَكَانَ عَجُوزٍ

2309. Juvenis non est loco anus. D.

٢٣١٠ فَاجِرَةٌ أَقْرَانِهَا سِتُّ جِيرَانِهَا

2310. Improba inter compares suas, domina inter vicinas suas. D.

٢٣١١ فَحْلُ السَّوْءِ يَبْدَأُ بِأُمِّهِ

2311. Admissarius pravus matre sua incipit. D.

٢٣١٢ فَخْرُ الْمَرْءِ بِفَضْلِهِ أَوْلَى مِنْ فَخْرِهِ بِأَصْلِهِ

2312. Gloria viri ob merita sua dignior est, quam gloria ob originem. A. B.

٢٣١٣ لَا فَخْرَ بِالْمَالِ وَالنَّسَبِ بَلْ فَخْرٌ بِالْعِلْمِ وَالْأَدَبِ

2313. Gloriandi causa non est in divitiis et genere; sed in scientia moribusque. D.

٢٣١٤ لَا تَفْتَخِرْ بِمَا فِي الْغَدِ فَإِنَّكَ مَا تَعْلَمُ مَا يُنْتِجُهُ الْيَوْمُ الْوَارِدُ

2314. Ne re crastini diei gloriare, nam nescis, quid dies veniens adlaturus sit! G.

Salomoni adscribitur. Conf. Prov. Salom. C. 27, 1.

٢٣١٥ فَرَّ مِنَ الدُّبِّ وَقَعَ فِي الْجُبِّ

2315. Lupum fugit, in foveam incidit. D.

٢٣١٦ الْفِرَارُ فِي الْوَقْتِ ظَفَرٌ

2316. Fuga tempore suo victoria est. D.

٢٣١٧ مَا فَرِحْنَا بِإِبْلِيسَ كَيْفَ بِأَوْلَادِهِ

2317. Satanas gaudium nobis non adtulit; quomodo ejus liberi id facient? D.

٢٣١٨ لا تفرحْ باوّلِ ما تراه فاوّل طالعٍ فجرٌ كذوب

2318. Ne ob primum, quod vides, laetus sis; Aurora enim mentiens primum oritur. A.

٢٣١٩ لا تفرحْ بِما حويْت

2319. Ne ob id, quod congregasti, laetus sis! D.

٢٣٢٠ الفرحة لإثنين والحِكمة لألفين

2320. Gaudium duobus est et sapientia duobus millibus. D.

Sed in codice Par. loco vocis والحكمة legitur والحكّة „et fricatio“.

٢٣٢١ فرْخان فى نِقاب.

2321. Duo pulli in ventre.

I. e. duae res similes. Kam.

٢٣٢٢ الفارِسُ ما يتفرّس حتّى يتهرّس

2322. Eques artis equestris peritum se non ostendit, donec vehementer contunditur. D.

٢٣٢٣ الفرصة تمرّ مرّ السّحاب

2323. Occasio sicut nubes transit. B.

٢٣٢٤ أفرط فاسقط

2324. Modum excessit et tum errorem commisit.

Hocce proverbium verbis Mohammedis comparandum est: من كثر كلامه كثر سقطه ومن كثر سقطه كثر كذبه ومن كثر كذبه كثرت ذنوبه ومن كثرت ذنوبه كانت النار اولى به

„Cujus verba multa sunt, ejus errores multi sunt; cujus errores multi sunt, ejus mendacia multa sunt; cujus mendacia multa sunt, ejus peccata multa sunt; cujus peccata multa sunt, is igne inferno dignus est.“ Alii verba haec Olmaro tribuerunt. Schar.

٢٣٢٥ رب فرق خير من حب

2325. Fieri potest, ut timor melior sit, quam amor. Sam.

٢٣٢٦ لا فرق بين انسان يقاد وبهيمة تقاد

2326. Discrimen non est inter hominem, qui ducitur et bestiam, quae ducitur. D.

In codice Par. بهيمة تنقاد „et bestiam quae duci se patitur“ legitur.

٢٣٢٧ لا فراق الا بمليح

2327. Non est separatio nisi per pulchrum. D.

٢٣٢٨ تفرى الليل عن صبحه

2328. Nox, ut Aurora appareret, recessit.

Proverbium est, quod in re clara et manifesta adhibetur. Harir. p. 56. conf. Meid. 21, 34.

٢٣٢٩ اذا فزع الفواد ذهب الرقاد

2329. Quum animus metuit, somnus abit. Sam.

٢٣٣٠ فسدت نعمة من كفرها

2330. Beneficium, quod in ingratum confertur, corrumpitur. A.

٢٣٣١ اذا أفسدت أوّل كلّ أمرٍ أبت أعجازه إلّا التواء

2331. Cujuslibet rei finis, cujus initium corrumpis, nonnisi inflexus erit.

Versus metri **Wafir**, quem proverbii loco Mohammedes Alahrabi in comentario ad Hamasam citavit p. ٧٣١ l. **11**.

٢٣٣٢ فساد العامّة من فساد الخاصّة

2332. Corruptio plebis e corruptione procerum oritur. D.

٢٣٣٣ أفسد من القمّل

2333. Magis perdens quam insectum Kommal appellatum.

De voce قمل non consentiunt. Est res in segetes, priusquam spicae apparent, incidens, qua corrumpitur. Alii الدبا locustae, alii الذر formicae, alii الحمنان ricinos esse dicunt. Sam. Schar.

٢٣٣٤ فشّر إنّما الدنيا فشار

2334. Delira, mundus nil nisi delirium est! D.

٢٣٣٥ فشت عليه الضيعة

2335. Interitus (negotium) contra eum divulgatus est.

De eo, qui rem ipsum non spectantem tractat, adhibetur. Hamas. p. 33.

٢٣٣٦ من أفشى سرّه أفسد أمره

2336. Qui secretum suum divulgat, rem suam corrumpit. A.

٢٣٣٧ إِفْشَاءُ السِّرِّ الى النِّسَاء فِعْلُ الأَحْمَق

2337. Qui secretum mulieribus divulgat, stulti modo agit. Fakih. Alchol. p. 44. l. 5. infr.

٢٣٣٨ أَفْصَى عَنْهُ الشِّتَاءُ

2338. Hiems ab eo recessit.

Penuria liberatus fuit. De eo, qui post molestias toleratas desiderio potitur, proverbium adhibent. Schar.

٢٣٣٩ بَيْنَ الفِضَّةِ والقَسْدِيرِ فَرْقٌ كَبِيرٌ

2339. Inter argentum stannumque magnum discrimen est.

In codice Par. sic legitur: بين الذهب والقصدير فرق كثير „Inter aurum et stannum multum discriminis est.“

٢٣٤٠ مَنْ فَضَّلَ مِنْ عَشَاهُ إلى غَدَاهُ ما يَشْمُتْ بهِ أَعْدَاهُ

2340. Qui a cibo vespertino suo usque ad cibum matutinum suum beneficum se gerit, ob ejus calamitatem inimici non gaudebunt. D.

Hoc in proverbio verbum فضل significationem „beneficum se gessit“ habere videtur. اعداه est pro اعداؤه nec non غداه et عشاه pro غداءه et عشاءه.

٢٣٤١ الفَضُولُ لا بُدَّ لَهُ مِنَ الكُدُورِ

2341. In superfluo necessario impuritas est. G.

٢٣٤٢ إِيَّاكَ وَفُضُولَ ٱلْكَلَامِ فَإِنَّهَا تُظْهِرُ مِنْ عُيُوبِكَ مَا بَطَنَ وَتُحَرِّكُ مِنْ عَدُوِّكَ مَا سَكَنَ

2342. Cave sermonem superfluum, nam occulta vitia tua ostendit et in inimico tuo ea, quae quiescunt, movet. A.

٢٣٤٣ أَفْضِلِ الْعَقْلِ بِالْمَالِ

2343. Quam praeclarae opes ingenii sunt! G.

٢٣٤٤ أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ أَمِيرٍ جَائِرٍ

2344. Optimum bellum sacrum est, verum dicere principi injusto. Fakih. Alchol. p. 180. l. 10. infr.

٢٣٤٥ أَفْضَلُ السُّلْطَانِ مَنْ أَمِنَهُ ٱلْبَرِيءُ وَخَافَهُ ٱلْمُجْرِمُ وَشَرُّ السُّلْطَانِ مَنْ خَافَهُ الْبَرِيءُ وَأَمِنَهُ الْمُجْرِمُ

2345. Praestantissimus imperator est, a quo insons securus est et quem peccator metuit et pessimus imperator est, quem insons metuit et a quo peccator securus est. A.

٢٣٤٦ أَفْضَلُ الْعَقْلِ مَعْرِفَةُ ٱلْإِنْسَانِ نَفْسَهُ

2346. Praestantissima hominis prudentia est se ipsum nosse. A.

٢٣٤٧ أَفْضَلُ الْمُلُوكِ مَنْ لَيْسَ أَحَدٌ أَحَقَّ بِهِ مِنْ

أَحَدٌ وَلَا يَطْمَعُ الْقَوِىُّ فِى حَيْفِهِ وَلَا يَيْأَسُ الضَّعِيفُ مِنْ عَدْلِهِ

2347. Praestantissimus rex est, quo unus altero dignior non est, dum neque robustus injuriam ei inferre cupit neque debilis justitiae ab eo exercendae spem abjicit. A.

٢٣٤٨ أَفْضَلُ ٱلنَّاسِ مَنْ كَانَ بِعَيْبِهِ بَصِيرًا وَعَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ ضَرِيرًا

2348. Optimus homo est, qui vitia sua videt et aliorum vitia non videt. A.

٢٣٤٩ أَفْضَلُ النَّاسِ مُوَقَّرٌ زَاهِدٌ

2349. Praestantissimus homo est, qui honoratus est et a rebus illicitis abstinet. G.

٢٣٥٠ الفُطُورُ عَلَى بَاكِرٍ يَشْرَحُ ٱلْخَاطِرَ

2350. Jejunium solvere matutino tempore animum dilatat. D.

٢٣٥١ لَا فَاطِمَة فِى الْمَعْلَمَة وَلَا مُحَمَّد فِى الْكُتَّاب

2351, Non est Fathimah in schola et non Mohammedes in schola. D.

٢٣٥٢ إِذَا فَعَلْتَ مَعْرُوفًا فَٱسْتُرْهُ وَإِذَا أُولِيتَهُ فَٱشْكُرْهُ وَلَا تَفْعَلْ مَا يَسُوءُكَ عَاجِلُهُ وَيَضُرُّكَ آجِلُهُ

2352. Si beneficium confers, id occulta, et si beneficium accipis, pro eo gratias age! ne id facias, quod in hoc mundo tibi displicet et in altero mundo tibi nocet. A.

٢٣٥٣ يَفْعَلُ اللّٰهُ مَا يَشَاءُ لَا تَكُنْ مُعْتَرِضًا

2353. Deus id, quod vult, facit, ne igitur impediens sis! G.

٢٣٥٤ مَنْ يَفْعَلِ الْخَيْرَ كُتِبَ مِنْ أَهْلِهِ

2354. Qui bonum facit, bonis adnumeratur. D.

٢٣٥٥ مَنْ يَفْعَلِ الْخَيْرَ لَا يَعْدَمْ جَوَازِيَهُ

2355. Qui bonum facit, is retributione destitutus non erit. D.

In cod. Gott. ثَوَابَهُ legitur.

٢٣٥٦ لَا أَفْعَلُ الْأَزْلَمَ الْجَذَعَ

2356. Tempore non faciam.

I. e. nunquam faciam. الأزلم الجذع hoc in proverbio temporis cognomen est. Conf. اودى الازلم الجذع. Sam.

٢٣٥٧ لَا أَفْعَلُ ٱلسَّمَرَ وَٱلْقَمَرَ

2357. Non faciam quamdiu nocturna confabulatio et luna existit.

Eodem modo dicitur: لا اتيك et لا اكلمه Conf. Meid. 23, 346. Sam.

٢٣٥٨ لَا أَفْعَلُ مَا اخْتَلَفَ الْأَجَدَّانِ

2358. Non faciam, quamdiu duo nova diversa sunt.

Duo nova diem noctemque designant. Sam.

٢٣٥٩ لَا أَفْعَلُ مَا ٱخْتَلَفَ ٱلصِّرْفَانِ

2359. Non faciam, quamdiu duo rubra diversa sunt.

Duo rubra (ob auroram et solem occidentem) diem noctemque designant. Sam.

٢٣٦٠ لَا أَفْعَلُ مَا ٱخْتَلَفَ ٱلْفَتَيَانِ

2360. Non faciam, quamdiu duo juvenes diversi sunt.

Duo juvenes dies et nox sunt. Sam.

٢٣٦١ لَا أَفْعَلُ مَا ٱخْتَلَفَ ٱلْمَلَوَانِ

2361. Non faciam, quamdiu duo tempora diversa sunt.

Duo tempora diem noctemque designant. Sam.

٢٣٦٢ لَا أَفْعَلُ مَا أَطَّتِ ٱلْإِبِلُ

2362. Non faciam quamdiu cameli vocem edunt. S.

٢٣٦٣ لَا أَفْعَلُ مَا أَنَّ فِي ٱلسَّمَاءِ نُجُومُ

2363. Non faciam quamdiu in coelo stellae sunt. Conf. Meid. 23, 345. Sam.

٢٣٦٤ لَا أَفْعَلُ مَا بَاضَ ٱلْحَمَامُ وَفَرَّخَ

2364. Non faciam, quamdiu columbae ova ponunt et pullos excludunt. Sam.

٢٣٦٥ لَا أَفْعَلُ مَا حَدَا ٱللَّيْلُ وَٱلنَّهَارُ

2365. Non faciam quamdiu nox diesque sequuntur. Sam.

٢٣٦٦ لَا أَفْعَلُ مَا حَمَلَتْ عَيْنِي ٱلْمَاءَ

2366. Non faciam quamdiu oculus meus aquam portat.

Legitur quoque ما وسقت „quamdiu congestam portat."

٢٣٦٧ لَا أَفْعَلُ مَا حَنَّتِ ٱلنِّيبُ

2367. Non faciam, quamdiu camelae annosae gemunt.

Ob amorem in pullum camelae annosae id maxime faciunt. Sam.

٢٣٦٨ لَا أَفْعَلُ مَا دَامَ لِلزَّيْتِ عَاصِرٌ

2368. Non faciam, quamdiu oleo exprimens est. S.

٢٣٦٩ لَا أَفْعَلُ مَا دَعَا ٱللّٰهَ دَاعٍ

2369. Non faciam, quamdiu homo Deum invocat.

٢٣٧٠ لَا أَفْعَلُ مَا ذَرَّ شَارِقٌ

2370. Non faciam quamdiu sol oriens radios dispergit. Sam.

٢٣٧١ لَا أَفْعَلُ مَا طَافَ حَوْلَ ٱلْأَرْضِ حَافٍ وَنَاعِلٌ

2371. Non faciam quamdiu super terra nudipes et calceatus incedit. Sam.

٢٣٧٢ لَا أَفْعَلُ مَا عَزَّدَ رَاكِبٌ

2372. Non faciam quamdiu eques init.

De voce عزد dubito et nescio, num significatio primae conjugationis huic proverbio conveniat. Sam.

٢٣٧٣ لا أفعل هبيرة بن سعد

2373. Non faciam, quamdiu Hobairah ben-Sahd absens est.

Nunquam iste vir rediit. Conf. Meid. **23**, **273**. **S.**

٢٣٧٤ ما أفعل ما اختلف العصران

2374. Non faciam, quamdiu duo tempora diversa sunt.

Duo tempora diem noctemque designant. **Sam.**

٢٣٧٥ ما أفعل معزى الفزر

2375. Non faciam quamdiu caprae Alfisri dispersae sunt. Conf. Meid. **23**. **274**. Sam.

٢٣٧٦ من الأفاعي كلما طال عمره كثر شره

2376. Viperis proprium est, multum malum inferre, si diu vivunt.

Longa enim vita et venenum earum et noxa augetur. D.

٢٣٧٧ ما يفقئ البيض ولا ينضج الكراع

2377. Neque rumpit ova neque bene coquit crura. Sam.

٢٣٧٨ لا فقر أشد من الجهل ولا مال أفود من العقل ولا

وَحْدَةٌ أَوْحَشُ مِنَ الْعُجْبِ وَلَا مُظَاهَرَةٌ أَوْثَقُ مِن الْمُشَاوَرَةِ

2378. Paupertas nulla durior est, quam ignorantia, opulentia nulla constantior quam prudentia, nulla vita solitaria tristior quam admiratio sui et nullum auxilium melius quam consultatio amicorum. A.

٢٣٧٩ لَا فَقْرَ أَفْقَرُ مِنَ الْجَهْلِ وَلَا وَحْدَةَ أَوْحَشُ مِنَ الْعُجْبِ وَلَا صَاحِبَ أَكْيَسُ مِنَ الشُّورَى

2379. Paupertas nulla pauperior est quam ignorantia et nulla vita solitaria tristior quam admiratio sui et nullus socius astutior quam consilium. A.

٢٣٨٠ لَا فَقْرَ لِلْعَاقِلِ وَلَا حُرْمَةَ لِلْفَاسِقِ

2380. Prudenti paupertas, improbo reverentia non est. A.

٢٣٨١ الْفَقْرُ بِغَيْرِ دَيْنٍ غِنًى

2381. Paupertas sine debito opulentia est. G.

٢٣٨٢ الْفَقْرُ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى الْحَرَامِ

2382. Paupertas melior est quam divitiae illicitae. G.

٢٣٨٣ الْفَقْرُ مَعَ الأَمْنِ خَيْرٌ من الْغَنَاءِ مَعَ الْخَوْفِ

2383. Paupertas cum securitate melior est quam opulentia cum metu. D.

٢٣٨٤ اَلفَقْرُ مِنَ ٱللّٰهِ وَلَيْسَ ٱلوَسَخُ مِنْهُ

2384. Paupertas a Deo mittitur; sed non sordes. B.

٢٣٨٥ فَقِيرٌ بِلا أَدَبٍ كَطَابِخٍ بِلا حَطَبٍ

2385. Pauper sine animi cultura est instar coqui sine ligno. Fakih. Alchol. p. 224.

٢٣٨٦ فَقِيرٌ بِلا صَبْرٍ كَقَنْدِيلٍ بِلا زَيْتٍ

2386. Pauper sine patientia instar lucernae sine oleo est. D.

٢٣٨٧ فَقِيرٌ صادِقٌ خَيْرٌ مِنْ غَنِيٍّ كاذِبٍ

2387. Pauper verax melior est, quam dives mendax. D.

٢٣٨٨ فَقِيرٌ وأَيْرُهُ كَبِيرٌ

2388. Pauper et ejus veretrum magnum est. D.

In Rostgaardii libro legitur فقير ونقير وزبه كبير et explicandi gratia addit: Dicitur in eos, qui, utut pauperes sunt, sumtus tamen magnos faciunt et genio indulgent aeque ac si essent maxime divites.

٢٣٨٩ كَمْ مِنْ فَقِيرٍ غَنِى ٱلنَّفْسِ وكَمْ مِنْ غَنِيٍّ فَقِيرِ ٱلنَّفْسِ

2389. Quot pauperes divites animo sunt et quot divites pauperes animo sunt. A.

٢٣٩٠ الفَقِيرُ يَكُونُ مُبْغُوضًا عِنْدَ صَاحِبِهِ وَأَصْدِقَاءُ الأَغْنِيَاءِ كَثِيرُونَ

2390. Pauper socio suo exosus est, sed divitum amici multi sunt, G.

Salomoni adscribitur. Conf. Prov. Salom. 14, 20.

٢٣٩١ أَفْقَرُ مِنْ وَدّ

2391. Pauperior quam paxillus.

Vocem ود pro وتد positum esse putant. Alii Wadd nomen pauperis fuisse dicunt. Sam. Schar.

٢٣٩٢ الفِكْرُ نُورٌ وَالغَفْلَةُ ظُلْمَةٌ

2392. Cogitatio lux est; socordia autem obscuritas. A.

٢٣٩٣ لا تَفَكَّرْ فَإِنَّ لَهَا مُدَبِّرٌ

2393. Non cogitat; nam ei moderator est. D.

٢٣٩٤ تَفَكَّرْ قَبْلَ أَنْ تَعْزِمَ وَتَبَيَّنْ قَبْلَ أَنْ تَهَاجِمَ وَشَاوِرْ قَبْلَ أَنْ تَقْدِمَ

2394. Cogita, priusquam firmum consilium capis, et bene considera, priusquam audacter aggrederis et consilium ini, priusquam audes! A.

٢٣٩٥ مَنْ تَفَكَّرَ اعْتَبَرَ وَمَنْ اعْتَبَرَ اعْتَزَلَ وَمَنْ اعْتَزَلَ سَلِمَ

2395. Qui de rebus cogitat, exemplum ab iis su-

mit, et qui exemplum sumit, ab hominibus se separat et qui se separat, salvus est. A.

٢٣٩٦ بِفَلْسٍ كُرْفُسٌ وَلَا تُهِينِ ٱلنَّفْسَ

2396. Pro obolo gossipium; ne igitur animam parvi habeas!

In Rostgaardii libro sic: بفلس كرفس ولا اهينك يا نفس „Obolo apium (comparare potes); neque despiciam te, o anima! I. e. Non esse precarium sumendum, quod parvi emere possimus.

٢٣٩٧ بِفَلْسٍ كِبْرِيتٌ لَا تَنْفَخْ وَلَا تَتْعَبْ

2397. Pro obolo sulphur (comparari potest); ne igitur fles neque te fatiges!

Et hoc in Rostgaardii libro paulo vitiosum legitur.

٢٣٩٨ أَفْلَسَ ٱلْجُنْدِيُّ فَتَّشَ ٱلدَّفَاتِرَ ٱلْعِتَاقَ

2398. Miles pauper evasit; ratocinia vetera perscrutatus est. D.

Rostgaardius, in cujus libro paulo aliter legitur, explicandi causa addit: Dicitur in eos, qui obliterata debita repetunt.

٢٣٩٩ أَفْلَسُ مِنْ ضَارِبِ لُحْفِ آسْتِهِ

2399. Pauperior quam is, qui podicem suum percutit.

I. e. Qui tantum non possidet, ut istam corporis partem tegere possit. Kam.

٢٤٠٠ أَفْلَسُ مِنْ طُنْبُورٍ عَلَيْهِ وَتَرٌ

2400. Pauperior quam cithara nervo instructa. D.

٢٤٠١ المُفْلِسُ ما لهُ صاحِب

2401. Pauperi socius non est. G.

٢٤٠٢ يَفْنَى ما في القُدُور ويَبْقَى ما في الصُّدُور

2402. Quod in ollis est, perit et quod in animis est, manet. D.

٢٤٠٣ الَّذِى مَا يَفْهَمْ بِالتَّلْوِيح مَا يَفْهَم بِالتَّصْرِيح

2403. Qui per metonymiam non intelligit, is aperte exponendo non intelliget. D.

٢٤٠٤ مَنْ فَاتَهُ الأَدَبُ لَمْ يَنْفَعْهُ الحَسَب

2404. Qui animi cultura destitutus est, ei nobilitas generis nil prodest. D.

٢٤٠٥ تَقَاوَدْ بِالخَيْرِ تَنَالهُ

2405. Si bono operam das, id assequeris. D.

٢٤٠٦ مَنْ لم يَسْتَفِدْ بالأَدَب مالًا اسْتَفَادَ به جَمالا

2406. Qui exculto animo divitias non acquirit, is pulchritudine per eum ornatur. B.

٢٤٠٧ فَازَ من سَلِمَ مِنْ شَرِّ نَفْسه

2407. Qui a malo sui ipsius securus est, is victoria potitus est. B.

٢٤٠٨ قَبَّحَ اللهُ مِعْزَى خَيْرُها خُطَّة

2408. Deus capras perdat, quarum optima Choththah est!

Proverbium de hominibus pravis adhibetur, quorum cuidam levissimum meritum adscribitur. conf. Kam. sub. خط et Meid. 23, 32. Sam.

٢٤٠٩ قَبِّحْ تُعْرَفْ

2409. Turpiter age, cognosceris! D.

٢٤١٠ ما أَقْبَحَ الخُضُوعَ عِنْدَ الحاجَةِ وَالتَّكَبُّرَ عِنْدَ الاسْتِغْناءِ عَنْها

2410. Quam turpis est submissio tempore necessitatis et superbia necessitate cessante! D.

٢٤١١ أَقْبَحُ مِنْ زَوالِ النِّعْمَةِ

2411. Foedior, quam commoda vita cessans. Hamas. p. 819. l. 8.

٢٤١٢ أَقْبَحُ مِنْ قِرْدَةٍ

2412. Foedior quam simia femina.

Proverbium Arabibus non genuinis adscribitur. conf. Harir. 446 et Meid. 21, 142.

٢٤١٣ كَالقابِضِ على المَاءِ بِيَدِهِ وَهُوَ يَرْقُمُ الماءَ وَلَيْسَ فِي يَدِهِ شَيْءٌ

2413. Ut is, qui aquam manu capit, nam aquam striis signat, dum nil aquae in manu habet. D.

Conf. Meid. 22, 82. Ex Djeuharii sententia verba: هويرقم الماء „Is aquam striis signat“ de homine ingenioso adhibentur.

٢٤١٤ فلان كالقابض على النار

2414. Quidam ei similis est, qui ignem manu capit. D.

٢٤١٥ لا يقبل الحمر الأدب ولا يثمر الشوك العنب

2415. Asinus culturam animi non admittit et rubetum uvas non profert. A.

٢٤١٦ لا تقبل الخبر من كتاب وإن أتى بحديث عجاب

2416. Ne ex epistola nuntium admittas et si rem admirandam tibi adfert. A.

٢٤١٧ لأقبلن لك

2417. Profecto! versus te me dirigam! D.

٢٤١٨ قابل بعض أخلاقك ببعض قابل غضبك بحلمك
وجهلك بعلمك ولسانك بذكرك وغفلتك بحضورك

2418. Compensa unam partem indolum tuarum altera: iram tuam mansuetudine tua, ignorantiam tuam cognitione tua, linguam tuam recordatione tua, socordiam tuam praesentia tua. A.

٢٤١٩ مَنْ قَابَلَ السَّيِّئَةَ مِنْ عَدُوِّهِ بِالحَسَنَةِ فَقَدْ انْتَقَمَ مِنْهُ

2419. Qui pravum inimici sui factum benefacto pensat, is ab eo se vindicat. A.

٢٤٢٠ إِذَا أَقْبَلَتِ الدَّوْلَةُ خَدَمَتِ الشَّهَوَاتُ العُقُولَ وَإِذَا أَدْبَرَتْ خَدَمَتِ العُقُولُ الشَّهَوَاتِ

2420. Quum imperium (tempus) fortunatum est, cupiditates prudentiae inserviunt; quum infelix est, prudentia cupiditatibus inservit. A.

٢٤٢١ اذا أَقْبَلْتَ بَاضَ الحَمَامُ عَلَى الْوَتَدِ وَإِذَا حَمَلْتَ شَخَّ الحِمَارُ عَلَى الأَسَدِ

2421. Quum irruis, columba super paxillo ova ponet et si tu impetum facis, asinus contra leonem urinam egeret. D.

٢٤٢٢ قَبُولُ العُذْرِ مِنْ مَحَاسِنِ الشِّيَمِ

2422. Excusationem admittere, pulchrae indolis signum est. D.

٢٤٢٣ مَقْبُولُ السُّلْطَانِ مَسْعُودٌ وَمَبْغُوضُ الخَاقَانِ مَرْدُودٌ

2423. Quem imperator acceptum habet, is fortunatus est et quem imperator odio habet, rejectus est. D.

٢٤٢٤ قَتَلَنِى وبَكَى ثُمَّ سَبَقَنِى وٱشْتَكَى

2424. Me occidit et ploravit, tum me praecessit et questus est. D.

٢٤٢٥ يَقْتُل القَتِيل ويَمْشِي فى جِنَازَتِه

2425. Occisum necat et ejus feretrum sequitur. G.

٢٤٢٦ لا تُقَاتِل مَنْ يَعْرِفُك يُعَرِّفْ بك من لا يَعْرِفك

2426. Ne cum eo, qui te novit, dimices, nam ei notus fies, qui te non novit. D.

٢٤٢٧ تَقَاتَل الرِّيح والبَحْر وَقَع الصُّلْح عَلَى مَرْكَب الرَّائِس .

2427. Certantibus ventis marique, pax in navi praefecti producitur. D.

٢٤٢٨ القَتْلُ انْفَى لِلْقَتْل

2428. Caedes caedem maxime repellit. Fak. Al-chol. p. 13.

٢٤٢٩ قَاتِلُ الحَرِيص حِرْصُه

2429. Avidi occisor aviditas est. B.

٢٤٣٠ يا قَاتِل الرُّوح أَيْنَ تَرُوح

2430. O animae occisor! quo is? D.

٢٤٣١ قَحْبَةٌ وشَاطِرَة

2431. Meretrix et vafra. D.

قَدُّه قَدُّ الفَارَة وصوتُه مَلا الحَارَة ٢٤٣٢

2432. Statura ejus statura gliris est et vox ejus vicum implet. D.

أَقَدُّ مِنْ شَفْرَة ٢٤٣٣

3433. Magis secans quam culter magnus.
Dixit poeta:

أَقَدُّ لِنُعْمَاكَ مِنْ شَفْرَةٍ وأَقْطَعُ فِي كُفْرِهَا مِنْ جَلَمْ

„Beneficium tuum magis dissecat, quam culter magnus et in ejus ingratitudine magis amputans est quam forfex.“
Metrum Motakarib est. Sam. Schar.

إِذَا مَا قَدَرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ العَفْوَ عَنْهُ ٢٤٣٤
شُكْرًا لِقُدْرَتِكَ عَلَيْهِ

2434. Quum in inimicum tuum potestatem habes, fac ut venia, quam ei concedis, gratia tuae potestatis sit. D.

مَا قَدَرْتُ عَلَى كَذَا حَتَّى تَعَطَّفَتْ أَرْعَاظُ ٢٤٣٥
النَّبْلِ عَلَيَّ

2435. Hoc non possum, donec radices sagittarum contra me inclinantur.
I, e. nunquam id possum. Kam.

أَقْدُرْ بِذَرْعِكَ ٢٤٣٦

2436. Defini brachio tuo!

I. e. Suscipe id, quod perficere potes. conf. Meid. C. 21, 7. Dixit poeta:

فَاعْمَلْ لِمَا تَعْلُو فَمَا لَكَ فِى الَّذِى لَا تَسْتَطِيعُ مِنَ الْأُمُورِ يَدَانِ

„Id fac, cui par es; nam tibi in rebus, quas perficere non potes, duae manus (potestas) non sunt" Metrum Camil est.

Dixit Ahmru ben-Mahdi Carb:

إِذَا لَمْ تَسْتَطِعْ شَيْأً فَدَعْهُ وَجَاوِزْهُ الَى مَا تَسْتَطِيعُ

Quod si rem perficere non potes, sine eam et transi eam omittens, ad rem, cui par es. Metrum Wafir est.

٢٤٣٧ إِذَا لَمْ تَقْدِرْ عَلَى الْكُلِّ فَلَا تَتْرُكِ الْكُلَّ

2437. Quum tota re potiri non potes, ne totam rem relinque! D.

٢٤٣٨ قَدِّرْ فِى الْعَمَلِ تَنْجُ مِنَ الزَّلَلِ

2438. Defini in agendo, ut lapsu liber sis! A.

٢٤٣٩ بِقَدْرِ الصُّعُودِ يَكُونُ الْهُبُوطُ فَإِيَّاكَ وَالرُّتْبَةَ الْعَالِيَةَ

2439. E ratione adscensus erit descensus; cave igitur excelsum dignitatis locum! A.

٢٤٤٠ عَلَى قَدْرِ جِرْمِ الْفِيلِ تُبْنَى قَوَابِمُهُ

2440. Secundum corporis molem pedes elephantis formati sunt. D.

٢٤٤١ الْمُقَدَّرُ كَايِنٌ

2441. Res a Deo decreta futura est. D.

٢٤٤٢ قَدِّمِ الخُرُوجَ قَبْلَ الوُلُوجِ

2442. Exitum ante introitum praecedere fac! D.

٢٤٤٣ مَنْ قَدَّمَ هَدِيَّةً قُضِيَتْ حَاجَتُهُ

2443. Qui donum praemittit, ejus desiderium impletur. D.

٢٤٤٤ يُقَدِّمُ رِجْلاً وَلَا يُؤَخِّرُ أُخْرَى

2444. Unum pedem praemittit, alterum retrahit. D.

٢٤٤٥ مَنْ لَا يُقَدِّمُ تَوْبَتَهُ قَبْلَ المَوْتِ فَقَدْ شَقِي

2445. Qui ante mortem poenitentiam non agit, is miser est. D.

٢٤٤٦ القَادِمُ يُزَار

2446. Adveniens (ex itinere) visitatur. D.

٢٤٤٧ عَلَى قُدُومِك يَا سَادَتِي خُرِبَ البِلَاد

2447. In adventu tuo, o domina mea, terrae vastatae sunt. D.

٢٤٤٨ الإِقْدَامُ عَلَى الكِرَامِ مَذَمَّة

2448. Audacia contra generosos vituperio digna est. D.

٢٤٤٩ مَا لَهُ أَقَدُّ وَلَا مَرِيش

2449. Neque alis carens (sagitta) neque alata ei est. Sam.

۲۴۵۰ لا تَقْرَبِ السُّلْطَانَ إِذا غَضِبَ والبَحْرَ اذا مَدّ

3450. Ne regi irascenti et mari crescenti appropinques! D.

۲۴۵۱ تَقَرَّبْ إِلَى ٱللّٰهِ بِعَدَاوَةِ نَفْسِكَ

2451. Deo per inimicitiam erga te ipsum appropinqua!

۲۴۵۲ إِذَا تَقَارَبَ الشَّيْءُ أَعْطِهِ حُكْمَهُ

2452. Quum res propinqua est, rationem suam eam sequi sine! D.

۲۴۵۳ قُرْبُ الأَشْرَارِ مَضَرَّةٌ

2453. Pravorum propinquitas noxa est. D.

In codice D. قلب الاشرار „cor pravorum" legitur.

۲۴۵۴ القَرِيبُ مَنْ تَقَرَّبَ لا مَنْ تَنَسَّبَ

2454. Qui tanquam propinquum se gerit, is propinquus est, non qui dicit, se genere esse conjunctum. Kam.

۲۴۵۵ القَرِيبُ مَنْ يُقَرِّبُ نَفْسَهُ

2455. Qui se ipsum adducit (offert), propinquus est.

Verba haec Hozain ben-Hodsaifah dixit. Schar.

۲۴۵۶ أَقْرَبُ الأَشْيَاءِ الأَجَلُ وأَبْعَدُ الأَشْيَاءِ الأَمَلُ

2456. Propinquissima res mors et remotissima res spes est. A.

٢٤٥٧ أَقْرَبُ الأَشْيَاءِ صَرْعَةُ الظَّلُومِ وأَنْفَذُ السِّهامِ دَعْوَةُ المَظْلُومِ

2457. Propinquissima res est, quod injustus prosternitur et sagitta maxime penetrans est, quod injuria adflictus Deum invocat. A.

٢٤٥٨ القُرادُ يَعِيشُ بِظَهْرِهِ عامًا وبِبَطْنِهِ عامًا

2458. Ricinus in dorso suo annum et in ventre suo annum vivit.

Ad patientiam in fortuna adversa significandam adhibetur. Narrant ricinum, quum lutum, quo insit, muro impingatur, in isto statu per anni spatium super ventre jacentem permanere, tum se convertentem per anni spatium super dorso esse. Schar.

٢٤٥٩ قَرَعَ سِنَّ النّادِمِ

2459. Poenitentis dentem fricuit.

Eum rei poenituit. Sam.

٢٤٦٠ مَنْ قَرَعَ بابًا ولَجَّ وَلَجَ

2460. Qui portam pulsat et assiduus est, intrat.

Inest verborum lusus. B.

٢٤٦١ قَرِعَةٌ بِمِشْطَيْنِ وعَمْيا بِمُكْحُلَتَيْنِ

2461. Calvitium habens cum duobus pectinibus

et caeca cum duobus loculis, in quibus stibium est. D.

Propter vocem عميا vocabulo قرعة istam significationem tribui. Hoc non admisso عمى scribendum est, ut verti possit: „calvities et caecitas.“

٢٤٦٢ لا اقتراف مع الاعتراف

2462. Crimen non commisimus, si id confitemur. B.

٢٤٦٣ يا قارئ الخط لا تركن لأحد قط

2463. O tu, qui scripturam legis, ne in ullo unquam fiduciam ponas! D.

٢٤٦٤ القسّ راضي على الكنيسة

2464. Presbyter ecclesia contentus est. D.

٢٤٦٥ لا يقاسي المحبّ أشدّ من قسوة قلب الحبيب

2465. Amans nullam rem ipsi molestiorem perfert, quam durum amati cor. A.

٢٤٦٦ قسوة القلب من الشبع

2466. Durities cordis e satietate oritur. A. B.

٢٤٦٧ قشر له عصاة

2467. Ei baculum decorticavit. D.

٢٤٦٨ إقشع العنزة وخذ من حليبها

2468. Capram mulge ejusque lac sume! D.

٢٤٦٩ بِبِقْشَع لِحِمَارَة مَغْطِيَّة بِمَنْدِيل فَيَظُنّ انّهَا امّ نَاصِرِ ٱلدّين

2469. Asinam mantili tectam mulget eamque matrem Nazir-Aldini esse putat. D.

٢٤٧٠ القَصَّابُ ما له صاحِبٌ

2470. Lanio socius non est. D.

٢٤٧١ مَنْ قَصَدَ البَحْرَ يَسْتَقِلّ السَّوَاقِ

2471. Qui ad mare tendit, canales levipendit. G.

٢٤٧٢ قَصْدُ المَلِكِ اذا كان صَالِحًا كان أَمْرُهُ فى جَمِيعِ الأَزْمَانِ نَاجِحًا

2472. Regis propositum si probum est, ejus res quolibet tempore bene se habent. Fakih. Alchol. p. 142. l. 9.

٢٤٧٣ القَصْدُ أَنْجَى لِلسَّيْرِ

2473. Diligentia itineri prospera est.

Laudatio diligentiae in rebus peragendis. Dixit poeta Alahscha:

اذا حَاجَةٌ وَلَّتْكَ لا تَسْتَطِيعُهَا فَخُذْ طَرَفًا مِنْ غَيْرِهَا حِينَ تَسْبِقُ

فَذٰلِكَ أَحْرَى أَنْ تَنَالَ جَسِيمَهَا وَلَلْقَصْدُ أَنْجَى لِلْمَسِيرِ وَأَلْحَقُ

Quum res necessaria te fugit, ut ea potiri non possis,

alius oram cape, quando praecedit; est enim te dignius, ut magnum ejus capias et diligentia itineri prosperior est et magis perducens". Metrum Thawil est. Sam. Sch.

٢٤٧٤ الاقتصاد أبقى للجمام

2474. Modum rectum tenere, quietem conservat.

Haec verba Actsamo ben-Zaifi adscribuntur. Schar.

٢٤٧٥ من قصر عن السياسة صغر (عن) الرياسة

2475. Qui res recte disponere non valet, regere non potest. A.

٢٤٧٦ لا تقصروا أولادكم على آدابكم فانهم مخلوقون لزمان غير زمانكم

2476. Ne filios vestros nonnisi tanta doctrina imbuatis, quanta vos ornati estis, ii enim alii tempori quam vestro nati sunt. A.

٢٤٧٧ ما أقصر الليل على الراقد

2477. Quam brevis est nox dormienti! D.

٢٤٧٨ من اقتصر على الحلم وطئه أقدام السفلة والجهال

2478. Qui nonnisi mansuetudini operam dat, eum pedes plebis et insipidorum conculcant D.

Vocem وطئه, uterque codex habet cum Teschdidi signo litterae ى imposito.

٢٤٧٩ من اقتصر على قدره كان أبقى لجمال وجهه

2479. Qui eo, quod valet, contentus est, ejus faciei pulchritudo diu manet. A.

٢٤٨٠ انّ القصيرة قد تطيل

2480. Brevis interdum longos parit.

Kamusi auctor haec verba tanquam proverbium adnotans Djeuharium, qui traditionis verba esse dixerit, vituperavit. Sed apud Djeuharium sub radice قصر sic legitur: الطويلة قد تقصر والقصيرة قد تطيل „Longa interdum breves parit, dum brevis interdum longos producit.“

٢٤٨١ قاضٍ جايرٌ كملحٍ على جرحٍ

2481. Judex injustus instar salis super vulnere est. Fakih. Alchol. p. 224.

٢٤٨٢ القاضي لا يسمع الّا من فم الاثنين

2482. Judex nonnisi ex ore duorum audit. D.

٢٤٨٣ قضاء الحقوق مشفقة وتركها مذلّة

2483. Officia implere benignitas est et ea negligere vilitas. B.

٢٤٨٤ ما انقضت ساعة من دهرك الّا بقطعة من عمرك

2484. Quodlibet momentum temporis tui vitae tuae partem aufert. A.

٢٤٨٥ القطّ يعرف خنّاقه

2485. Felis strangulatores suos novit. D.

٢٤٨٦ قطرة بقطرة تصير غديرا

2486. Gutta cum gutta conjuncta stagnum fit. D.

٢٤٨٧ القَطْرَةُ بِدَوامِها تَحْتَفِرُ الصَّخْرَ

2487. Gutta semper decidens petram excavat. Sch.

In codice Gott. legitur: نقطة دايمة تخرق في الحجر „Punctum continuo factum lapidem diffindit“.

٢٤٨٨ اقْطَعْ رأْسَ تَقْطَعْ خَبَر

2488. Si caput amputas, nuntium amputas. D.

٢٤٨٩ لا تَقْطَعْ صَدِيقًا وإِنْ كَفَرَ ولا تَرْكَنْ إِلَى عَدُوٍّ وإِنْ شَكَرَ

2489. Ne amicum abjicias et si ingratus est et ne inimico nitaris et si gratiam dicit. A.

٢٤٩٠ مَنْ لا يَقْطَعْ عِرْقْ ما يُسِيل دم

2490. Qui venam non secat, non efficit, ut sanguis effluat. D.

٢٤٩١ انْقَطَعَ بِطانُهُ

2491. Cingulum sellae ejus ruptum fuit.

Robur ejus disparuit. Schar.

٢٤٩٢ انْقَطَعَ قُوىٌّ مِنْ قاوِيَة

2492. Ovum ruptum fuit, ut pullus prodiret.

Simili ratione dicitur تخلصت قائبة من قوب. conf. Harir. 101. Sam. Schar.

2493. Artuum amputatio facilior est, quam consortii abruptio. D.

٢٤٩٤ قَطِيعَةُ ٱلْجَاهِلِ تَعْدِلُ صِلَةَ ٱلْعَاقِلِ

2494. Ignorantis aversio prudentis conjunctionem aequat. A.

٢٤٩٥ مَنْ قَعَدَ عَنْ حِيلَتِهِ أَضْعَفَتْهُ ٱلشَّدَايِدُ وَمَنْ
نَامَ عَنْ عَدُوِّهِ أَيْقَظَتْهُ ٱلْمَكَايِدُ

2495. Qui remedia sua non adhibet, eum calamitates debilitant et qui dormit inimici rationem non habens, eum doli expergefaciunt. A.

Posterior pars altero quoque loco legitur.

٢٤٩٦ مَقْعَدُ ٱلْخَاتِنِ

2496. Loco, ubi circumcidens sedet.

De maxime propinquo loco adhibetur, quia circumcidens in propinquo apud circumcidendum sedet. Harir. 428.

٢٤٩٧ قَدْ قَفَّ شَعْرُهُ

2497. Ejus pili jam erecti sunt.

Terrore impletus est. Sam.

٢٤٩٨ قَفَّلَ ٱلْقُفْلَ وَضَيَّعَ ٱلْمِفْتَاحَ

2498. Portam sera clausit et clavem perdidit. G.

٢٤٩٩ مَنْ قَلَّ صِدْقُهُ قَلَّ صَدِيقُهُ

2499. Cujus sinceritas pauca est, ejus amici pauci sunt. A. D.

٢٥٠٠ مَنْ قَلَّ عَقْلُهُ كَثُرَ هَزْلُهُ

2500. Qui parum prudentiae habet, ejus jocus multus est. D.

٢٥٠١ مَنْ قَلَّ كَلَامُهُ قَلَّتْ آثَامُهُ وَمَنْ كَثُرَ لَغْطُهُ كَثُرَ غَلَطُهُ

2501. Cujus sermo paucus est, ejus delicta pauca sunt et cujus verba multa sunt, ejus errores multi sunt. A.

٢٥٠٢ اذا قَلَّتِ ٱلْعُقُولُ كَثُرَ الفُضُولُ

2502. Quum prudentia pauca est, superfluum multum est. D.

٢٥٠٣ مَنْ قَلَّتْ فِكْرَتُهُ كَثُرَتْ عَثْرَتُهُ

2503. Qui paucum cogitat, multum caespitat. A.

٢٥٠٤ قِلَّةُ مَعْرِفَةِ الرَّجُلِ بِعُيُوبِهِ أَكْبَرُ عُيُوبِهِ

2504. Quod vir vitia sua minime novit, maximum ejus vitium est. A.

٢٥٠٥ القِلَّةُ دَوَاء

2505. Paucitas (inopia) medicina est. G.

٢٥٠٦ قَلِيلُ العِلْمِ خَيْرٌ من كَثِيرِ العَمَلِ

2506. Parum scientiae melius est quam multum operis. B.

٢٥٠٧ قَلِيلٌ مِنَ الجُبْنِ ولا كَثِيرٌ مِنَ الرُّمَّان

2507. Parum casei et non multum mali Punici. D.

٢٥٠٨ قَلِيلٌ مِنَ المَرَارَة يُفْسِد كَثِيرٌ مِنَ الحَلَاوة

2508. Paucum amari multum dulcis corrumpit. G.

٢٥٠٩ قَلِيل يَجِيءُ إلَيْك خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ تَسْعَى إلَيْه

2509. Parum quod ad te venit, melius est, quam multum, ad quod tu venis. D.

٢٥١٠ قَلِيل يُغْنِي خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ يُطْغِي

2510. Parum quod contentum reddit (prodest), melius est, quam multum, quod exstinguit. A.

٢٥١١ القَلِيلُ مَعَ التَّدْبِير خَيْرٌ مِن الكَثِير مَعَ التَّبْذِير

2511. Paucum cum prudentia in administrando melius est, quam multum cum profusione. A.

٢٥١٢ القَلِيلُ مَعَ قِلَّة الهَمِّ أَهْنَأُ مِنَ الكَثِير ذِي التَّبِعَة

2512. Parum cum paucis curis melius est, quam multum cum noxa conjunctum. A.

٢٥١٣ القَلِيلُ مِنَ الضَّارِّ خَيْرٌ مِنَ الكَثِير مِنَ النَّافِع

2513. Parum a damnum inferente melius est, quam multum ab eo, qui utilis est. D.

٢٥١٤ أَقَلُّ النَّاسِ رَاحَةً الحَقُود

2514. Invidus inter omnes homines minimam quietem capit. Conf. Meid. 6, 239.

٢٥١٥ أَقَلُّ مِنْ لَفْظِ لا

2515. Minor (paucior) quam vox لا (non) conf. Harir. p. 437.

٢٥١٦ قَلْبُ الأَحْمَقِ فِي فِيهِ وَلِسانُ العاقِلِ فِي قَلْبِهِ

2516. Cor stulti in ejus ore et lingua prudentis in ejus corde est. D. G. Conf. Jes. Sirac. C. 21, 28.

٢٥١٧ قَلْبُ الكَذُوبِ أَكْذَبُ مِنْ لِسانِهِ

2517. Cor mendacis magis mentitur quam ejus lingua. D. A.

٢٥١٨ قَلْبُ المُؤْمِنِ دَلِيلُهُ

2518. Cor Mohammedano dux viae est. D.

٢٥١٩ قَلْبُهُ فاضِي ورَبُّهُ راضِي

2519. Cor ejus amplum et dominus ejus (Deus) contentus est. G.

٢٥٢٠ قَلْبُهُ كَحَجَرِ صَوّانٍ يَقْدَحُ ٱلنّارَ وَهْوَ بارِد

2520. Ejus cor silici simile est, qui licet frigidus est, tamen ignem extundit. G.

٢٥٢١ قَلْبِي على ٱبْنِي وقَلْبُ ٱبْنِي على الحَجَر

2521. Cor meum filio et cor filii mei lapidibus (deditum) est. D.

In codice Gott. ولدى loco vocis ابنى legitur.

٢٥٢٢ القَلْبُ العَليلُ يَميلُ الى الأَباطيلِ

2522. Cor aegrotum in res vanas inclinat. A.

٢٥٢٣ القَلْبُ على القَلْبِ سَوَاء

2323. Cor super corde aequale est. D.

٢٥٢٤ القَلْبُ قَدْ يُتَّهَمُ وإنْ صَدَقَ اللِّسَان

2524. Cor interdum suspectum habetur et si lingua verax est.

Verborum auctor Actsamus ben -Zaifi fuisse dicitur. Sch.

٢٥٢٥ القَلْبُ يَخْلَقُ كَمَا يَخْلَقُ ٱلثَّوبُ

2525. Cor atteritur sicut vestis atteritur. A.

٢٥٢٦ مِنَ القَلْبِ إلى القَلْبِ سَاقِيَة

2526. E corde ad cor canalis ducit. D. G.

٢٥٢٧ قُلوبُ الأَحْرارِ قُبُورُ الأَسْرَار

2527. Ingenuorum corda sunt secretorum sepulcra. D.

٢٥٢٨ لا تَتَقَلَّبْ مَعَ أَسَدٍ ذِى أَرْبَعَةِ قَوَايِم

2528. Ne cum leone quatuor pedes habente verseris! D.

٢٥٢٩ انْقَلَبَتِ القَوْسُ رَكْوَة

2529. Arcus mutatus est in panniculum, qui lapidibus, quorum ope uvae exprimuntur, supponitur.

De re male cedente et in pejorem mutata. Hamas. 630. In Kamusi opere صارت legitur.

٢٥٣٠ قَلَائِدُ المِنَنِ فِى أَعْنَاقِ الرِّجَالِ

2530. Torques donorum in collis virorum sunt.

Vocabulum المنن pluralis esse videtur ab المنة derivandus, cui donorum significationem hoc in proverbio tribuendam esse putavi. In codice Par. المسنى legitur. D.

٢٥٣١ إِقْلَعْ شَوْكَكَ بِيَدِكَ

2531. Manu tua spinam tuam evelle! G.

٢٥٣٢ بِالأَقْلَامِ تُدَبَّرُ البُلْدَانُ

2532. Per calamos scriptorios terrae reguntur. D.

٢٥٣٣ فِى القَمَرِ ضِيَاءٌ وَأَمَّا الشَّمْسُ فَأَنْوَرُ مِنْهُ

2533. In luna lux est; sed sol majorem lucem adfert. G.

٢٥٣٤ هُوَ يُقَامِسُ حُوتًا

2534. Is cum magno pisce submergendo certat.

Legitur quoque يماقس. Sensus est: Occurrit ipso validiori, potentiori. Kam. s. قمس.

٢٥٣٥ قُنْبُرٌ ذَكَرٌ لَا عُشٌّ وَلَا فَرْخٌ

2335. Alauda mas; neque nidus neque pulli. D.

٢٥٣٦ مَنْ قَنِعَ شَبِعَ

2536. Qui pauco contentus est, satiatur. D.

In codice G. sic legitur: مَنْ قَنِعَ شَبِعَ ومن طمع ذل „Qui pauco contentus est, satiatur et qui cupidus est, vilis est.“ In codice A. sic:

ومن قنع شبع ومن سكت سلم ومن اعتزل نجا

„Qui pauco contentus est, satiatur et qui tacet, salvus est et qui ab hominibus se separat, e periculo liberatur.“

٢٥٣٧ مَنْ قَنِعَ لَمْ يَهْتَمّ

2537. Qui pauco contentus est, curis non premitur. A.

٢٥٣٨ اِقْنَعْ بِمَا قَسَمَ اللّٰهُ لَكَ تَكُونَ غَنِيًّا

2538. Contentus esto eo, quod tibi Deus decrevit et dives eris. D.

٢٥٣٩ اَلْقَنَاعَةُ رَأْسُ الغَنَاءِ وَأَسَاسُ البَقَاءِ

2539. Paucis contentum esse contenti animi pricipium et vitae longae fundamentum est. A.

٢٥٤٠ اَلْقَنَاعَةُ كَنْزٌ لا يَفْنَى

2540. Contentus animus thesaurus est, qui non perit. A. G.

٢٥٤١ قُوتُ الأَجْسَادِ المَطْعَمُ وَقُوتُ العُقُولِ الحِكَمُ

2541. Corporum alimentum cibus et animorum alimentum sapientia est. A.

٢٥٤٢ قُوتُ الرُّوحِ رُوحُ الأَزْهَارِ وَتَرَنُّمُ الأَوْتَارِ

2542. Spiritus alimentum florum odor est et chordarum sonus. B.

٢٥٤٣ مَنْ قَالَ أَنَا وَقَعَ فِي العَنَا

2543. Qui dicit: ego; in aerumnam incidit. D.

٢٥٤٤ مَنْ قَالَ بِلَا ٱحْتِرَامٍ أُجِيبَ بِلَا ٱحْتِشَامٍ

2544. Qui loquitur sine veneratione, is sine reverentia responsum fert. A.

٢٥٤٥ مَن قَالَ كُلُّ النَّاسِ سَوَاء مَا كَانَ لِجُنُونِهِ دَوَاء

2545. Qui dicit, omnes homines aequales esse, ejus insaniae remedium non est. D.

٢٥٤٦ مَنْ قَالَ لَا أَدْرِي وَهُوَ يَتَعَلَّمُ أَفْضَلُ مِمَّنْ يَدْرِي وَهُوَ يَتَعَظَّمُ

2546. Qui dicit: nescio et discere cupit, praestantior est, quam is, qui scit et se magni facit. A.

٢٥٤٧ مَنْ قَالَ مَا لَا يَنْبَغِي سَمِعَ مَا لَا يَشْتَهِي

2547. Qui dicit id, quod non decet, is audit id, quod non cupit. A.

٢٥٤٨ مَنْ قَالَ نَار مَا تَحْتَرِقُ لِسَانُهُ

2548. Qui dicit: Ignis; ejus lingua non comburitur. D.

٢٥٤٩ لَوْ قَالَهَا تَيْسٌ ما ذُبِحَ

2549. Si id hircus dixisset, mactatus non fuisset. D.

٢٥٥٠ قَالَتِ العَنْزَةُ وَهِىَ سَارِحَةٌ اللَّيْلَةُ ما هِى أُخْتُ البَارِحَةِ

2550. Dixit capra, dum libere pastum incedebat: Nox haec soror praeteritae non est. D.

٢٥٥١ اذا قُلْتَ فَاقْصِدْ

2551. Quum loqueris, modum rectum tene!

Monet, ne nimium loquamur. Proverbii auctorem Kossum ben-Säihdah esse dicunt. Schar.

٢٥٥٢. قَالُوا لِلْقُرْعَانِ لا تَأْكُلُوا مَكْشُوفِينَ الرَّاس قَالُوا أَقْوَى مِنَ الذى جَرَى ما بَقِى يَجْرِى

2552. Dixerunt iis, qui calvitie capitis praediti erant: Ne capitibus detectis edite! Responderunt illi: Durius, quam id quod antea accidit, quod superest, accidet. G.

٢٥٥٣ قَالُوا لِلْقُطَاطِ خَرَاكُمْ فِيهِ نَفْعٌ حَفِرُوا وَطَمُّوهُ

2553. Dixerunt felibus: In vestra merda utilitas est: Fodite eamque operite! D.

٢٥٥٤ قَالُوا لِلْكِلَاب احْرِثُوا قَالُوا ما جَرَتْ عَادَة

2554. Dixerunt canibus: Arate! dixerunt: Consuetudo non est. D.

٢٥٥٥ قَالُوا هٰذَا ٱلْأَمْرُ كَفَيْنَاهُ

2555. Dixerunt: Huic rei pares nos sumus. D.

٢٥٥٦ قِيلَ لِلْعَقْرَبَةِ لِمَ لَا تَمْشِينَ فِي ٱلشِّتَاءِ قَالَتْ مِنْ حُسْنِ فِعْلِي مَعَهُمْ فِي ٱلصَّيْفِ

2557. Scorpioni dicebatur: Quamnam ob causam hiemis tempore tu non incedis? Respondebat: Quod tempore aestatis erga eos pulchre a go. D.

٢٥٥٧ يَقُولُ لَكِ يَا كَنَّهْ حَتَّى تَسْمَعِي يَا جَارَه

2557. Dicit tibi: O nurus! ut tu, o vicina! audias. G.

٢٥٥٨ لَا تَقُلْ بِغَيْرِ تَفْكِيرٍ وَلَا تَعْمَلْ بِغَيْرِ تَدْبِيرٍ

2558. Ne sine cogitatione loquaris neque sine prudente institutione opus facias! A.

In codicis altero loco تفكر et تدبر legitur.

٢٥٥٩ لَا تَقُلْ فِي غَيْبَةِ أَخِيكَ مَا لَا تَقُولُهُ بِحَضْرَتِهِ

2559. Ne absente fratre tuo id loquaris, quod praesente eo non loqueris. A.

٢٥٦٠ لَا تَقُلْ فِي غَيْبَةِ ٱلْمُلُوكِ مَا لَا تَقُولُ بِحَضْرَتِهِمْ

2560. Ne in absentia regum id dicas, quod iis praesentibus non dicis. B.

٢٥٦١ لا تَقُلْ لا بَعْدَ ما قُلْتَ نَعَمْ

2561. Ne dicas: Non, postquam certe dixisti. D.

٢٥٦٢ لا تَقُولْ لِلْجَرَى كَيْفَ جَرَى كُلُّ شَيْءٍ بِقَدْرٍ وَقَضَاء

2562. Ne dicas rei contingenti: Quomodo contigit? Omnis res per fatum decretumque divinum est.

Vocem للجرى loco verborum للذى جرى positum esse puto, in codice Gott. enim legitur: لا تقول للذى جرى كيف جرى لان هذا كله بعلمه تعالى

٢٥٦٣ لا تَقُولْ لِلْمُغَنِّى غَنِّ

2563. Ne canenti dicas: Cane!

In codice Gott. hisce verbis praecedit: للمصلى صلى „preces facienti, preces fac!"

٢٥٦٤ قُلِ الْحَقَّ وَإِلَّا ٱسْكُتْ

2564. Veritatem dic; sin aliter, tace! D.

٢٥٦٥ قُولُوا بِقَوْلِكُمْ وَلا يَسْتَجْرِيَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ

2565. Dicite verbum verbum et ne Satanas vos procuratores suos constituat!

Hisce verbis Mohammedes virum vituperavit, qui eum laudans dixerat: انت افضل قريش قولا واعظمها فعلا „Tu inter gentem Koraisch sermone praestantissimus et factis maximus es". Monet proverbium, ne in laude mo-

dum excedamus, ut loquendo Satanae quasi procuratores ad homines decipiendos simus. Sam.

٢٥٦٦ قَدْ قِيلَ انّ الانْسانَ هُوَ ٱبْنُ نُقْصانٍ

2566. Dictum est: Hominem filium defectus esse. G.

Sed fieri potest, ut قد قيل pars sententiae non sit.

٢٥٦٧ ما يُقالُ لِكُلِّ الوُجُوهِ مَرْحَبًا

2567. Non omni faciei dicitur: Bene venisti! D.

٢٥٦٨ قَوْلُ المَرْءِ يُخْبِرُ عَمّا فِى قَلْبِهِ

2568. Viri verbum, quae in animo sunt, nuntiat. A. D.

٢٥٦٩ ما قَوْلُ قائِلٍ مَقْتُولٍ

2569. Quaenam verba dicentis sunt, qui morti dicatur?

Verba haec Ohbaid ben-Alabraz dixisse fertur, quum Alnohmanus die infausto eum occisurus rogaret, ut versus diceret. Citab Alaghani.

٢٥٧٠ قَوْلُهُ وبَوْلُهُ سَواءٌ

2570. Ejus verbum ejusque urina aequalia sunt. D.

٢٥٧١ قامَ عَلَى مَنْزَعَةٍ زَلْخٍ فَزَلَّ

2571. Super saxo ad puteum in lubrico loco stetit; lapsavit igitur.

Legitur quoque زلج, id quod fere idem designat. De viro proverbium adhibetur, qui rem periculosam suscipiens in interitum irruit. Sam.

٢٥٧٢ لا يَقُومُ بَطْنُ نَفْسِهِ

2572. Venter ipsius non stat.

Tantum, ut se nutriat, ei non est. De vili, debili adhibetur. Sam.

٢٥٧٣ ما تَقُومُ رَابِضَتُهُ

2573. Praeda ejus jactu occisa non stat!

De viro perito adhibetur. Dj.

٢٥٧٤ قَيِّمِ الكَلْبَ وَٱقْعُدْ مَكَانَهُ

2574. Surgere fac canem ejusque loco sede! D.

٢٥٧٥ قَوْمٌ كَأَنَّهُمْ أَغْنِيَاءُ ولا شَيْءَ لَهُمْ وَقَوْمٌ كَأَنَّهُمْ مَسَاكِينُ وَلَهُمْ غِنًا كَثِيرٌ

2575. Gens, quae opulenta esse videtur, dum nil possidet et gens, quae pauper esse videtur, dum magnas divitias habet. G.

Salomoni tribuitur. conf. Prov. Salom. 13, 7.

٢٥٧٦ القَائِمُ بِرَغِيفٍ والقَاعِدُ بِرَغِيفٍ

2576. Stans cum libo et sedens cum libo. D.

Videtur decretum divinum spectare, ex quo cuilibet sive stet sive sedeat, res contingunt.

٢٥٧٧ قَائِمَةٌ تَنْمِي وَعَقْلٌ يَخْزَى

2577. Pes crescit et mens abjecta est. D.

٢٥٧٨ قَيِّدْ قُيُودَكَ بِالْقَيْدِ الْوَاثِقَةِ

2578. Vincula tua firmiter constringe!

٢٥٧٩ قَيِّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابَةِ

2579, Scientiam per scripturam vincite! A. D.

٢٥٨٠ قَيِّدُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ بِالشُّكْرِ

2580. Dei gratiam gratiis agendis vincite! D.

٢٥٨١ كَأْسُ الْمَوْتِ دَايِرٌ عَلَى الْجَمِيعِ مُفْنِي الْأُمَمِ

2581. Poculum mortis ad omnes pervenit, gentes perdens. G.

٢٥٨٢ فِي كَأْسِ الْجَسَدِ لَا تَشْرَبِ الْخَمْرَ

2582. In poculo corporis vinum ne bibas. D.

Sed in codice D. الخمور, in codice Par. الخمر legitur.

٢٥٨٣ هَلْ يَكُبُّ ٱلنَّاسَ على مَنَاخِرِهِمْ إِلَّا حَصَايِدُ أَلْسِنَتِهِمْ

2583. Non homines in faciem prosternit alia res, quam linguarum suarum messes. Conf. Harir. praef. 3. 4.

٢٥٨٤ مَنْ كَبُرَتْ هِمَّتُهُ كَثُرَتْ قِيمَتُهُ

2584. Qui in proposito suo ad altiora tendit, ejus valor magnus est. A.

٢٥٨٥ أَكْبَرُ مِنْكَ بِيَوْمٍ أَعْرَفُ مِنْكَ بِسَنَةٍ

2585. Qui uno die major natu est, quam tu, is uno anno gnarior est, quam tu. D. G.

٢٥٨٦ مَنْ تَكَبَّرَ عَلَى ٱلنَّاسِ ذَلَّ وَمَنْ سَفِهَ عَلَيْهِمْ شُتِمَ

2586. Qui erga homines superbum se gerit, vilis est et qui erga eos imprudens est, contumelia adficitur. A.

٢٥٨٧ مَنْ تَكَبَّرَ فَقَدْ أَخْبَرَ عَنْ رَذَالَةِ نَفْسِهِ وَمَنْ تَوَاضَعَ فَقَدْ أَظْهَرَ زَكْوةَ طَبْعِهِ

2587. Qui superbe se gerit, de animae suae vili conditione certiores nos facit et qui cum modestia agit, puritatem naturae suae nobis ostendit. A.

Vocem زكوة ex conjectura scripsi; in codice كرة legitur.

٢٥٨٨ كَمْ كَبْشٍ عِنْدَ ٱلرَّاعِى وَ(كَمْ) خَرُوفٍ عِنْدَ ٱلشَّوَّاءِ

2588. Quot arietes apud pastorem sunt et (quot) agni apud coquum sunt. D.

Addidi vocem كم posteriorem ex conjectura.

٢٥٨٩ لَا تَكُنُّهُ أَوْ تَكُنُّ ٱلنُّجُومُ

2589. Eum non numerabis aut stellas numerabis.

I. e. Ut stellas numerare non potes, sic eum non numerabis.

٢٥٩٠ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ أَحْكَمَ أَمْرَهُ

2590. Qui secretum suum celat, is rem suam confirmat. A.

٢٥٩١ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ بَلَغَ مُرَادَهُ

2591. Qui secretum suum celat, desiderio suo potitur. D. G.

٢٥٩٢ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ سُرَّ وَأَمِنَ شَرَّهُ وَمَنْ حَكَّمَ لِسَانَهُ
شَانَهُ وَأَفْسَدَ شَانَهُ

2592. Qui secretum suum celat, gaudio adficitur et a malo ejus securus est et qui linguae suae potestatem concedit, is dedecore adfectus rem suam corrumpit. A.

٢٥٩٣ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ مَلَكَ نَفْسَهُ

2593. Qui secretum suum celat, se ipsum regnat. G.

٢٥٩٤ مَا كَتَمْتَهُ مِنْ عَدُوِّكَ فَلَا تَطْعَنْ عَلَيْهِ صَدِيقَكَ

2594. Quod ab inimico tuo occultas, de eo amicum tuum ne vituperes! B.

٢٥٩٥ أُكْتُمْ عَيْبَ أَخِيكَ بِمَا تَعْلَمُ مِنْ نَفْسِكَ

2595. Vitium fratris tui cela, quia tui ipsius conditionem novisti. A.

٢٥٩٦ مَنْ كَثُرَ إِحْسَانُهُ كَثُرَ إِخْوَانُهُ

2596. Cujus beneficium multum est, ejus fratres multi sunt. B.

٢٥٩٧ مَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ زَلَّ

2597. Cujus sermo multus est, errat. D.

٢٥٩٨ مَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ كَثُرَ آثَامُهُ

2598. Cujus verba multa sunt, ejus peccata multa sunt. A.

٢٥٩٩ مَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ كَثُرَ مَلَامُهُ

2599. Cujus sermo multus est, ejus vituperium multum est. A. B.

٢٦٠٠ مَنْ كَثُرَ مِنْ شَيْءٍ عُرِفَ بِهِ

2600. Qui rem saepe facit, ea notus fit. D.

٢٦٠١ مَنْ كَثُرَ هُجْرُهُ وَجَبَ هَجْرُهُ

2601. Cujus sermo turpis frequens est, eum fugere debemus. A. B.

٢٦٠٢ اذا كَثُرَتِ الأَيْدِى شَاطَ العَدَس

2602. Quum manus multae sunt, lentes aduruntur (in coquendo). D.

٢٦٠٣ اذا كَثُرَتِ الرُّهْبَان خُرِبت الكَنيسَة

2603. Quum monachi multi sunt, ecclesia vastatur. D.

Paulo aliter in Rostgaardii libro:

٢٦٠٤ مَنْ كَثُرَتْ مَخَافَتُهُ قَلَّتْ آفَتُهُ

2604. Cujus metus multus est, ejus damnum parvum est. A.

٢٦٠٥ مَنْ أَكْثَرَ النَّوْمَ لَمْ يَجِدْ فِى عُمْرِهِ بَرَكَةً

2605. Qui multum dormit, is in vita sua abundantiam non consequitur. A.

٢٦٠٦ مَنْ أَكْثَرَ العُدْوَانَ لَمْ يَأْمَنْ أَبَدًا وَمَنْ سَلَكَ العَدْلَ لم يَخْشَ أَحَدًا

2606. Qui multam inimicitiam exercet, nunquam securus est et qui via injustitiae incedit, neminem timet. A.

٢٦٠٧ مَنْ أَكْثَرَ مِنْ مُذَاكَرَةِ العُلَمَاءِ لَمْ يَنْسَ ما تَعَلَّمَ وَٱسْتَفَادَ ما لَمْ يَتَعَلَّمْ

2607. Qui doctorum saepe meminit, eorum non obliviscitur, quae didicit et id acquirit, quod non didicit. D.

٢٦٠٨ لا تُكْثِرْ مِنْ عِشْرَةِ المُلُوكِ يَمَلُّوكَ

2608. Ne mutuam consuetudinem cum regibus frequenter habe, nam tui fastidium habebunt. D.

٢٦٠٩ كَثْرَةُ الإِخْوَانِ مَعُونَةٌ على الزَّمَانِ

2609. Fratrum multitudo contra tempus auxilium est. D.

٢٦١٠ كَثْرَةُ الإِسْتِمَاعِ تُورِثُ الإِنْتِفَاعَ وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ تُورِثُ المَلَالَ

2610. Multum audire commodum parat et multum interrogare, taedium parat. A.

ترث videtur pro تورث, nam forma prima non bene admittitur.

٢٦١١ كَثْرَةُ الأَيَادِى تحرق الطَّعامات

2611. Multae manus cibos comburunt (corrumpunt). Sed de voce حرق dubito.

٢٦١٢ كَثْرَةُ التَّجَارِب زِيَادَةٌ فى العَقْل

2612. Multitudo experientiarum prudentiam auget. G.

٢٦١٣ كَثْرَةُ الجَرَاد تُرْخِصُ اللَّحْم

2613. Multitudo loctustarum efficit, ut caro vilis pretii sit. D.

٢٦١٤ كَثْرَةُ الرُّؤَسَاء تُغَرِّقُ المَرَاكِب

2614. Multitudo principum naves submergit. conf. Meid. 24, 535.

٢٦١٥ كَثْرَةُ الزِّيَارَة ترث المَلَل

2615. Multa visitatio fastidium parit. A.

٢٦١٦ كَثْرَةُ القُرْب الى ٱلنَّاس تَجْلُب السُّوء

2616. Multa hominum propinquitas malum adducit. D.

٢٦١٧ كَثْرَةُ الكَلَام تُزِلُّ ٱللِّسَان وتُمِلُّ الإخْوَان

2617. Sermonis multitudo efficit, ut lingua erret et fratres fastidium capiant. B.

٢٦١٨ كَثْرَةُ النُّصْحِ تَحْمِلُ عَلَى سُوءِ ٱلظَّنِّ

2618. Multa monita malam opinionem excitant. A.

٢٦١٩ كَثْرَةُ النَّوْمِ تَجْلُبُ الدَّمَارَ وتَسْلُبُ الأَعْمَارَ

2619. Multus somnus interitum adducit et vitas rapit. A.

٢٦٢٠ كَثْرَةُ الوَقَعَاتِ تُعَلِّمُ الطِّفْلَ المَشْيَ

2620. Multitudine lapsus infans ambulare discit. G.

٢٦٢١ إِيَّاكُمْ وكَثْرَةَ الضَّحِكِ فإِنَّهَا تُمِيتُ القَلْبَ وتُورِثُ النِّسْيَانَ

2621. Cavete multum risum, is enim animum occidit et oblivionem producit. A.

٢٦٢٢ مِنْ كَثْرَةِ لَحَظَاتِهِ دَامَتْ حَسَرَاتُهُ

2622. Ob multos ejus intuitus, suspiria ejus continua sunt. D.

٢٦٢٣ كَثِيرٌ مِنَ الأُمُورِ لا يَصْلَحُ إِلَّا بِقَرَايِنِهَا لا يَصْلَحُ العِلْمُ بِغَيْرِ وَرَعٍ ولا الحِفْظُ بِغَيْرِ فَهْمٍ ولا الجَمَالُ بِغَيْرِ حَلَاوَةٍ ولا الحَسَبُ بِغَيْرِ أَدَبٍ ولا السُّرُورُ بِغَيْرِ أَمْنٍ ولا الغَنَاءُ بِغَيْرِ كِفَايَةٍ ولا الاجْتِهَادُ بِغَيْرِ تَوْفِيقٍ

2623. Multae res nonnisi rebus cum iis conjunctis bonae sunt; doctrina nonnisi cum timore Dei conjuncta, memoria cum ingenio, pulchritudo cum morum suavitate, nobilitas majorum cum bonis moribus, gaudium cum securitate, divitiae cum sufficientia, studium cum Dei auxilio. A.

٢٦٢٤ كَثِيرٌ مِنَ ٱلْحَطَبِ يَكْفِيهِ قَلِيلٌ مِنَ ٱلنَّارِ

2624. Multo ligno parum ignis sufficit. D.

٢٦٢٥ إِنْ كَذَبَ ٱلْغَنِيُّ قَالُوا صَدَقَ وَإِنْ رَقَصَ قَالُوا مَلِيحٌ

2625. Si dives mentitur, dicunt: verum dixit et si saltat, dicunt: pulchrum est. G.

٢٦٢٦ ٱلْكَذِبُ حَبْلُهُ قَصِيرٌ

2626. Mendacii funis brevis est. G.

٢٦٢٧ ٱلْكَذِبُ دَاءٌ وَٱلصِّدْقُ دَوَاءٌ

2627. Mendacium morbus et veritas remedium est. A.

In codice G. loco vocis دواء legitur شفاء.

٢٦٢٨ ٱلْكَذِبُ ذُلٌّ وَٱلصِّدْقُ عِزٌّ

2628. Mendacium vilitas et veritas honor est. A.

٢٦٢٩ ٱلْكَذِبُ صِفَةُ ٱلْمُنَافِقِينَ

2629. Mendacium qualitas hypocritarum est. G.

٢٦٣٠ الكَذِبُ لا يُسْتَحْسَنُ إلَّا مِنَ الشُّعَرَاء

2630. Mendacium pulchrum non putatur, nisi si a poetis provenit. B.

٢٦٣١ الكاذِبُ والمَيِّتُ سَوَاءٌ لِأَنَّ فضيلة الحَىِّ النُّطْقُ

وإذا لَمْ يُوثَقْ بِكَلَامِهِ فَقَدْ بَطَلَتْ حَيوتُهُ

2631. Mentiens et mortuus aequales sunt, quia viventis praestantia loquela consistit. Si ejus sermoni fiducia haberi non potest, ejus vita irrita est. A.

٢٦٣٢ أَكْذَبُ مِنْ نَهْبَةٍ

2632. Magis mentiens quam palumbes torquatus. Schar.

Conf. Meid. 22, 217. Vocabulum نهبة in scholis voce فاختة explicatur. Sam. Schar.

٢٦٣٣ مَنْ كَرُمَ خُلُقُهُ وَجَبَ حَقُّهُ ومَنْ ساءَ خُلُقُهُ

ضَاقَ رِزْقُهُ

2633. Cujus indoles generosa est, ejus jus necessarium est et cujus indoles prava est, ejus portio parva est. A.

٢٦٣٤ مِنْ كَرَمِ الكَرِيمِ الدَّفْعُ عَنِ الحَرِيمِ

2634. Generosi est uxores defendere.

Verba haec Aufus ben-Haritsah protulit. Sam.

٢٦٣٥ أَكْرِمُوا ٱلصَّرِيعَ

2635. Prostratum honorate!

Proverbium vulgo usitatum, ne contra infelicem potestate nostra usi vindictam sumamus, monet. Cod. Abu-Ohb.

٢٦٣٦ مَنْ أَكْرَمَ أَبَاهُ طَالَتْ أَيَّامُهُ

2636. Qui patrem suum honorat, ejus dies multi sunt. D.

٢٦٣٧ لا يُكْرَمُ ٱلْمَرْءُ فِى مَنْزِلِهِ وَلا يُهَانُ

2637. Vir in sua domo neque honoratur neque despicitur. D.

٢٦٣٨ الْكَرِيمُ إِذَا رَهَنَ لِسَانَهُ بِٱلْإِيجَابِ فَكَّهُ بِٱلْإِنْجَازِ

2638. Generosus si linguam promissis oppigneravit, perficienda re laetus est. B.

٢٦٣٩ الْكَرِيمُ طَرُوبٌ

2639. Generosus commotus est.

I. e. Alacritas eum movet, dum vilis naturam durities occupabit. Sam. Schar.

٢٦٤٠ الْكَرِيمُ هُوَ ٱلَّذِى يُخْفِى كَرَمَهُ حَتَّى لا تَعْلَمَ
شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ

2640. Generosus est, qui generositatem suam oc-

cultat, ita ut ejus sinistra manus nesciat, quid ejus dextera eroget. A.

٢٦٤١ انّ الكريمة ينصر الكرم ابنها وابن اللئيمة للئام نصور

2641. Generosae filius generosis auxilium fert, et filius vilis vilium adjutor est. Abu-Mohammed. Alahrabi Ham. p. 664.

Versus metri Camel est.

٢٦٤٢ اكره لنفسك ما كرهته لغيرك

2642. Ne tibi permittas, quod aliis permittere non vis. A.

٢٦٤٣ لا كسب ثوابه ولا خلاه لصاحبه

2643. Ne remuneratione sua potiatur neque socio suo eam relinquat! D.

٢٦٤٤ اكتسب أدبا تكتسب نسبا

2644. Si animi culturam acquiris, gloriam acquires. A.

٢٦٤٥ ربّما كسدت اليواقيت في بعض المواقيت

2645. Interdum hyacinthi quibusdam temporibus emtores non inveniunt. D.

٢٦٤٦ كسر بينهم رمح

2646. Lancea inter eos fracta fuit.

I. e. Inimici facti sunt.

٢٦٤٧ إِنْكَسَرَتْ شَوْكَتُهُ

2647. Spina ejus fracta est.
Robur et potestas ejus evanuit. Schar.

٢٦٤٨ لَوْلَا ٱلْكَاسُورَةُ مَا عُمِّرَتِ ٱلْفَاخُورَةُ

2648. Si olitores non fuissent, herba Majorana culta non esset. G.

٢٦٤٩ ٱلْكَسَلُ وَكَثْرَةُ ٱلنَّوْمِ يُبْعِدَانِ مِنَ ٱللّٰهِ وَيُورِثَانِ ٱلْفَقْرَ

2649. Pigritia et multus somnus a Deo removent et paupertatem adducunt. G.

٢٦٥٠ تَكَاسُلُ ٱلْمَرْءِ فِي ٱلصَّلٰوةِ مِنْ ضَعْفِ ٱلْإِيمَانِ

2650. Quum vir in precibus faciendis segnis est, hoc fidei infirmae indicium est. D.

٢٦٥١ مَنْ كَسَاهُ ٱلْحَيَاءُ ثَوْبَهُ حَجَبَ عَنِ ٱلنَّاسِ عُيُوبَهُ وَمَنْ نَشَرَ صَبْرَهُ طَوَى عَنِ ٱلنَّاسِ أَمْرَهُ

2651. Quem pudor veste sua tegit, is vitia sua ab hominibus occultat et qui patientiam suam expandit, is rem suam ab hominibus complicat. A.

٢٦٥٢ لَا تَكْشِفْ سِرَّكَ لِلْقُرُودِ

2652. Ne simiis secretum tuum detegas! D.

٢٦٥٣ هٰذا الكَعْك ما هُوَ مِنْ ذاك العَجِين

2653. Hic panis bis coctus ex illa farinae massa non est. D.

٢٦٥٤ مَنْ كَفَّ لِسانَهُ عَنِ المَذامِ كُفَّتْ عَنْهُ
أَلْسِنَةُ الأنامِ

2654. Qui linguam suam a rebus vituperandis cohibet, ab eo hominum linguae cohibentur. A.

٢٦٥٥ كَفُّ الغَضَب تَمامُ حُسْن الخَلْق

2655. Cohibere iram est perfectio pulchritudinis formae corporis. B.

٢٦٥٦ الكَفُّ عَنِ الشَّهَوات غَنًى

2656. Cupiditatibus se abstinere opulentia est. G.

٢٦٥٧ مَنْ كَفَرَ النِّعْمَةَ استَوْجَبَ السَّلْبَ وحَرَمَ المَزِيد

2657. Qui pro beneficio gratias non agit, meret, ut eo privetur et impedit, quominus augeatur. A.

٢٦٥٨ كُفْرانُ النِّعْمَة مُزِيلُها

2658. Ingratitudo efficit, ut beneficium cesset. A.

٢٦٥٩ كافِرِين ومُرْزَقِين

2659. Increduli et res ad vitam necessariam accipientes! D.

٢٦٦٠ الذى كَفَلَ الغَرِيبَ يُبْتَلَى بالشَّرِّ ومَنْ يَحْذَر الفِخاخ يكون مُطْمَئِنًّا

2660. Qui peregrini sponsor est, malo adficitur et qui laqueos cavet, tranquillus est. G.
Salomoni tribuitur. Conf. prov. Sal. 11, 14.

٢٦٦١ كَفْرُ النِّعمةِ لُؤمٌ وصُحبةُ الجاهِلِ شُؤمٌ

2661. Occultare beneficium vilitas est, cum insipido consortium habere infelicitas. A.

٢٦٦٢ كفا أَدَبًا لِنَفْسِك ما كَرِهْتَه مِنْ غَيْرِك

2662. Omnis res, quae tibi in alio ingrata est, te mores docere potest. B.

٢٦٦٣ كَفَى بالشَّيْبِ داءً

2663. Senectus morbus sufficiens est. A.

٢٦٦٤ كَفَى للحَسُودِ حَسَدُه

2664. Invido invidia sua sufficit. A.

٢٦٦٥ كَفاك مِنْ عُيُوبِ الدُّنيا أَنْ لا تَبْقَى

2665. Contra vitia hujusce mundi te defendit id, quod non durat. A. B.

٢٦٦٦ يَكْفِيك بالحَسِدِ انّه يَغْتَمُّ عِنْدَ سُرُورِك

2666. Invidum ex eo cognoscere potes, quod in gaudio tuo moerore adficitur. D.

Vox الحسد pro الحاسد videtur.

٢٦٦٧ يَكْفِيكَ مَا بَلَّغَكَ الْمَحَلَ

2667. Tibi id sufficit, quod ad locum te perducit.

Dixit poeta :

مَنْ شَاءَ أَنْ يُكْثِرَ أَوْ يُقِلَّا يَكْفِيهِ مَا بَلَّغَهُ الْمَحَلَّا

Qui aut divitis aut pauperis modo se gerit, ei id sufficit, quod ad locum ipsum perducit. Metrum Sarih est

Duplex explicandi modus est. Aut sensus est: postquam satiatus es, hominibus omnia, quae possides, da, aut: pauco contentus esto! Cod. Abu-Ohbaid.

٢٦٦٨ كُلُّ أَحَدٍ يَجُرُّ النَّارَ إِلَى قُرْصِهِ.

2668. Unus quisque ad panem suum ignem trahit. D.

٢٦٦٩ كُلُّ أَحَدٍ مُخَطَتُهُ فِي فَمِهِ حُلْوَةٌ

2669. In cujuslibet ore mucus nasi sui dulcis est. D.

Vocabulum مخطته videtur pro مخاطه

٢٦٧٠ كُلُّ أَخٍ مُفَارِقُهُ أَخُوهُ لَعَمْرُ أَبِيكَ إِلَّا الْفَرْقَدَانِ

2670. Ab omni fratre frater se separat, exceptis stellis duabus Farkadan.

Tempus omnes homines separat; illae autem stellae semper conjunctae sunt. Cod. Abu-Ohbaid.

٢٦٧١ كُلُّ آمْرِءٍ فِي شَأْنِ نَفْسِهِ سَاعِي

2671. Omnis vir rei suae operam dat. D.

٢٦٧٢ كُلُّ إِنْسَان بناس (.ا بيأنس) الى شَكْلِه وكُلُّ طَيْرٍ لا يألَفُ الَّا إِلى جِنْسِه

2672. Quilibet homo cum eo, qui ipsi similis est, consuescit et quaelibet avis ad eas, quae ejusdem generis sunt, adsuescit. A.

٢٦٧٣ كُلُّ إِنْسَان يُنْسَبُ الى ما كانَ يفْعَلُه ويُذْكَر بما كان يَعْمَلُه

2673. Cuilibet viro id, quod faciebat, tribuitur et e ratione ejus, quod agebat, hominis mentio fit. A.

٢٦٧٤ كُلّ جَدِيدٍ له لَذَّة أَمَّا العَتِيقُ عَلَيْه السَّلام

2674. Cuilibet novo voluptas est; sed vetus a nobis salutatum sit! D. G. conf. Meid **23, 582.**

٢٦٧٥ كُلّ حَجَرَة له أُجْرَة

2675. Cuilibet lapidi pretium est. D.

٢٦٧٦ كُلّ حَرَكَة وفِيها بَرَكَة

2676. In omni motu felicitas est. D.

٢٦٧٧ كل داخِل يَنْفَع

2677. Omnis intrans utilis est. D.

٢٦٧٨ كل دَوْلَة ورِجَالُها

2678. Omnis dynastia et ejus viri. D. Conf. Meid. 23, 201.

٢٦٧٩ كل زَمَانٍ لهُ دَوْلَةٌ ورِجَال

2679. Cuilibet tempori dynastia (v. vicissitudo) et viri sunt. D. G.

٢٦٨٠ كُلّ زمانٍ يُعْطِى حُكْمَه

2680. Quodvis tempus imperium (judicium) suum fert. G

٢٦٨١ كل سَبُع فى غَابِهِ زَهُا

2681. Omnis fera in saltu suo agmen est. D.

٢٦٨٢ كل شَاةٍ بِفعْلِها تُطَالَب

2682. Omnis ovis ob actionem suam punitur. D. Conf. Meid. 22, 15.

٢٦٨٣ كل شَىْءٍ إذَا كَثُرَ رَخُصَ إلَّا العَقْل

2683. Omnis res, quum multa est, vilis pretii est, excepto ingenio. D.

In codice A. additur. فانه اذا كثر غلا „nam id, si multum est, magni pretii est."

٢٦٨٤ كُلُّ شَىْءٍ بِدَيْن حَتَّى اللَّطْم على الخَدَّيْن

2684. Omnis res est debitum (v. ob debitum) et ipsa genarum percussio. D.

٢٦٨٥ كل شَىْءٍ لا بُدَّ لهُ مِن انْتِهاء

2685. Cuilibet rei necessario finis erit. G.

٢٦٨٦ كل شى لا يُوَافِقُ الأَحْمَقَ فاعلَمْ أَنَّهُ الصَّوَابُ

2686. Omnis res, cui stupidus non adsentit, rectam eam esse scito! B.

٢٦٨٧ كل شى يُحْسِبُنى الّا الجُرَيْبُ فانه يُرْوِينى

2687. Omnis res mihi sorbendum dat, sed fluvius Aldjoraib potu me satiat.

Verba ista planitiei الرمة appallatae in regione Nedjd tribuuntur. Djoraib autem magni fluvii nomen est, qui in illam planitiem effunditur. Kam.

٢٦٨٨ كل شَىْ يَميل الى شَكْلِه

2688. Omnis res ad rem ipsi similem inclinat. A.

٢٦٨٩ كُلُّ شىء يَنْفِرُ مِنْ ضِدِّهِ ويَميل إلى نِدِّهِ ولا يَأْلَفُ الإِنْسَانُ الّا نَظِيرَهُ

2689. Omnis res rem, quae ipsi contraria est, fugit et ad rem, quae similis est, inclinat et homo nonnisi ad eum adsuescit, qui ipsi similis est. A.

٢٦٩٠ كُلُّ صاحِبِ عِلْمٍ مُحْتَاجٌ الى عِلْمٍ

2690. Cuilibet, qui scientiis operam dat, scientia (doctrina) necessaria est. A.

٢٦٩١ كُلُّ ضَيْعَةٍ ولها دَرْبٌ الى المَدِينَةِ

2691. Omni praedio via ad oppidum ducens est. D.

٢٦٩٢ كل طاير يصيد قدره

2692. Omnis avis tantum, quantum ei sufficit, venatur. Sam.

٢٦٩٣ كلّ طير يستلذّ بصوته

2693. Omnis avis sua voce laetatur. G.

٢٦٩٤ كل طويل الذقن قليل العقل

2694. Quilibet longo mento praeditus parum ingenii habet. D.

٢٦٩٥ كلّ عالم الذى لا يعمل بعلمه فهو واللصّ سواء وكلّ غنىّ ليس له راحة فهو والفقير سواء وكل رجل ليس له عقل فهو والبهيمة سواء وكلّ حرّة ليس لها حياء فهى والأمة سواء

2695. Quivis doctus, qui in agendo doctrinam suam non adhibet, latroni aequalis est et quivis dives, cui quies non est, pauperi aequalis est et quivis vir, cui prudentia non est, bruto aequalis est et quaevis femina nobilis, cui pudicitia non est, servae aequalis est. A.

٢٦٩٦ كل عقدة ولها طعم

2696. Omni succo spisso gustus est. D.

٢٦٩٧ كُلّ عَلِيل بِعَقَاقِير بِلادِه يُدَاوى

2697. Omni aegroto in plantis aromaticis regionis suae remedium adfertur. D.

٢٦٩٨ كُلّ عُودٍ فِيهِ دُخَانُه

2698. In quolibet ligno fumus suus est. D. Conf. Meid. 23, 203.

٢٦٩٩ كُلّ فُول لاهِى فى نُوّارِه

2699. Omnis faba flore suo delectatur. D.

٢٧٠٠ كُلّ قَبْرٍ مَشْغُول بِبِلادِه

2700. Omne sepulcrum sua regione occupatum est. D.

٢٧٠١ كل كَرَّة ما تَسْلَمُ الجَرَّة

2701. Non omni vice hydria salva est. D. Conf. Fakih. Alchol. p. 19. l. 5.

٢٧٠٢ كُلّ كَلَام ولَه جَوَاب

2702. Cuilibet sermoni responsum est. D.

٢٧٠٣ كُلّ ما فَاتَنِى مِنَ الدُّنْيَا غَنِيمَة

2703. Omnis res mundi, quae me fugit, praeda est. D.

٢٧٠٤ كُلّ مُبْتَدَاء لَه اِنْتِهَاء

2704. Cuilibet initio finis est. D. G.

In altero loco codicis D. legitur: لكل ابتداء انتهاء

٢٧٠٥ كل مُجْتَهِد وله نَصِيب

2705. Cuilibet diligentiam adhibenti portio est. D.

٢٧٠٦ كل مُجِدٍ مع النَّواكة مُودٍ

2706. Omnis cum stultitia dona dans perit.

I. e. Stulto divitiae inutiles sunt. Laudatur igitur prudentia. Sam.

٢٧٠٧ كلُّ مِحْنَةٍ الى زَوَال وكُلُّ نِعْمَةٍ الى انْتِقَال

2707. Omnis calamitas cessatura est et omnis vitae commòditas ad alios perventura est. A.

٢٧٠٨ كُلُّ مَطَرَةٍ في نِيسَان خَيْرٌ مِنَ السِّكَّة والفَدَّان

2708. Omnis pluvia mense Nisan melior est, quam vomis et biga boum arantium. D.

٢٧٠٩ كل من اتّقى النَّقَى

2709. Omnis qui timet, occurrit. G.

٢٧١٠ كل مَنْ خَالَفَ بما أَمَرَهُ اللّٰهُ أَحْوَجَهُ الله

2710. Omnis, qui in eo, quod Deus eum jussit, adversatur, eum Deus cogit. G.

٢٧١١ كل مَنْ في يَدِه حَجَرَة رَمَاهُ في بِئْر

2711. Omnis qui in manu sua lapidem habet, in puteum eum jacit. D.

٢٧١٢ كل مَنْ يَدَّعِي بِما لَيْسَ فِيهِ كَذَّبَتْهُ شَواهِدُ الامْتِحَانِ

2612. Qui sibi arrogat id, quod non possidet, eum probandi testimonia mendacii arguunt. D.

٢٧١٣ كل مَنْ يَعْمَلُ شيء قُدَّامَهُ يَمْشِي

2713. Omnis qui rem agit, ex adverso ejus incedit. D.

٢٧١٤ فَكُلُّ جَرِيحَةٍ لَهَا دَوَاء وسُوءُ الخُلْقِ لَيْسَ لها دَوَاء

2714. Omni vulneri remedium est; sed pravitati naturae remedium non est. D.

٢٧١٥ في كُلِّ جَرْعَةٍ شَرْقَةٌ وفي كُلِّ أُكْلَةٍ غُصَّةٌ

2715. In quolibet haustu aquae praefocatio in gutture est et in quolibet esu angor. A.

٢٧١٦ في كُلِّ شَيْءٍ سَرَفٌ الاَّ في المَعْرُوف

2716. In omni re nimium est nisi in virtute. D.

٢٧١٧ في كُلِّ قَلْبٍ شُغْلٌ

2717. In omni corde negotium est, quo occupapatur. A.

٢٧١٨ لِكُلِّ باطِنٍ ظاهِرٌ ولِكُلِّ أَوَّلٍ آخِرٌ

2718. Omni interno externum est et omni primo postremum A.

٢٧١٩ لِكُلِّ بَنَاءٍ أُسٌّ وَلِكُلِّ تُرَابٍ غَرْسٌ

2719. Cuilibet aedificio fundamentum est et cuilibet terrae res plantata est. A.

٢٧٢٠ لِكُلِّ تاجِرٍ بِضاعَةٌ (وبضاعةُ) الإِنْسانِ العَقْلُ
ولِكُلِّ شَيْءٍ قِيمَةٌ وقِيمَةُ الإِنْسانِ العَقْلُ

2720. Cuilibet mercatori merx est; hominis merx autem ingenium est; cuilibet rei valor est; valor autem hominis ingenium est. A.

Vocem وبضاعة inclusam ex conjectura addidi.

٢٧٢١ لِكُلِّ داخِلٍ دَهْشَةٌ فَدَواؤُهُ التَّحِيَّةُ

2721. Omni intranti stupor est, cujus remedium salutatio est. D. conf. Meid. 23, 75.

٢٧٢٢ لِكُلِّ شَيْءٍ دَعَامَةٌ ودَعَامَةُ الإِنْسانِ عَقْلُهُ فَبِقَدْرِ
عَقْلِهِ تَكُونُ مَرْتَبَتُهُ

2722. Cuilibet rei fulcimentum est et hominis fulcimentum ingenium est; tum e ratione ingenii gradus dignitatis ejus est. A.

٢٧٢٣ لِكُلِّ شَيْءٍ سَبَبٌ

2723. Cuilibet rei causa est. D.

٢٧٢٤ لِكُلِّ شَيْءٍ سِرٌّ وسِرُّ الرَّاحِ السُّرُورُ

2724. Cuilibet rei secretum est et vini secretum gaudium est. D.

٢٧٢٥ لِكُلِّ شَيْءٍ طَرَفَانِ وَوَسَطٌ وَأَعْدَلُ الْأُمُورِ أَوْسَاطُهَا

2725. Cuilibet rei duae extremitates et medium sunt; justissima autem res media est. A.

٢٧٢٦ لِكُلِّ شَيْءٍ قُوتٌ وَٱبْنُ آدَمَ قُوتُ الْمَوْتِ

2726. Cuilibet rei est nutrimentum; mortis autem nutrimentum homo est. A.

٢٧٢٧ لِكُلِّ صَبَاحٍ صَبُوحٌ

2727. Cuilibet tempori matutino potus matutinus est. Sam.

٢٧٢٨ لِكُلِّ عَدَاوَةٍ مَصْلَحَةٌ إِلَّا لِعَدَاوَةِ الْحَسُودِ

2728. Cuilibet inimicitiae res est, qua deponi potest, sed inimicitiae invidi nulla talis res est. A.

٢٨٢٩ لِكُلِّ عَمُودٍ نَدًى

2729. Cuilibet columnae pluvia est.

Columna (palus) tentorii hoc in proverbio familiam designat. I. e Cuilibet familiae res ad vitam sustinendam necessariae a Deo concessae sunt. Sam. Sed conf. Meid. 23, 123.

٢٧٣٠ لِكُلِّ عَمَلٍ ثَمَرَةٌ مِنَ الثَّوَابِ وَالْعِقَابِ

2730. Cuilibet operi fructus est aut praemii aut poenae. conf. Calil. p. 267.

٢٧٣١ لِكُلّ عَمَل رِجَال

2731. Cuilibet operi viri sunt. Ebn-Challik. praef.

٢٧٣٢ لِكُلّ قَذَر قَذِر

2732. Cuilibet rei sordidae sordidus est.

I. e. Cuilibet rei pravae pravus est, qui eam suscipit. Sam.

٢٧٣٣ لِكُلّ قُرَيْبَى قُرَيْبَى

2733. Cuilibet propinquitati propinquitas est.

Vocabulum قريبى deminutivum vocis قربى esse scholion docet, tum poetae versum sequentem proverbio similem esse dicit:

فَلَا تُفْشِ سِرَّكَ إِلَّا إِلَيْكَ فَإِنَّ لِكُلِّ نَصِيحٍ نَصِيحَا

Ne secretum alii quam tibi ipsi divulga, nam cuilibet amico amicus est. Metrum Motakarib est. Sam.

٢٧٣٤ لِكُلّ قَوْل جَوَاب وَلِكُلّ جَمِيل ثَوَاب

2734. Cuilibet verbo responsum est et cuilibet facto pulchro remuneratio. A.

٢٧٣٥ لِكُلّ قَوْم يَوْم

2735. Cuilibet genti dies est. D.

٢٧٣٦ لِكُلّ مَقَام مَقَال وَلِكُلّ مَوْضِع مَجَال

2736. Cuilibet loco sermo est et cuilibet loco circuitus. Calil. p. 143.

٢٧٣٧ لِكُلِّ ناجِمٍ قَوْلٌ

2737. Cuilibet astrologo verbum est. G.

Vox ناجم eandem significationem quam منجّم habere videtur.

٢٧٣٨ لِكُلِّ يَدٍ ما ضَرَبَتْ

2738. Cuilibet manui id est, quod acquisivit. S.

٢٧٣٩ لا كُلُّ مَنْ عَلَيْهِ جِلْدُ النَّمِرِ شُجاعٌ

2739. Non omnis cute pardi tectus strenuus est. D.

٢٧٤٠ لَهُ فى كُلِّ قِدْرٍ مِغْرَفَةٌ

2740. Ei in omni olla haustrum est. D.

٢٧٤١ مَعَ كُلِّ خِبْرَةٍ عِبْرَةٌ

2741. Cum omni rerum notitia exemplum est. A.

٢٧٤٢ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ يَحْفَظُ الأَحْمَقُ إلّا مِنْ نَفْسِهِ

2742. Ab omni re stultus se custodit nisi a se ipso. D.

٢٧٤٣ وكُلُّ إِلْفٍ الى إِلْفِهِ لَفّا

2743. Omnis familiaris cum familiari suo se conjungit. D.

Inest lusus verborum.

٢٧٤٤ وكُلُّ غَنِيٍّ فى العُيُونِ جَلِيلٌ

2744. Omnis dives in oculis (aliorum) magnus est. D.

وكُلٌّ يَدَّعِى بِوَصَالِ لَيْلَى ٢٧٤٥

2745. Quilibet se cum Laila conjunctum esse sibi arrogat. D.

كَلْبٌ حَىٌّ خَيْرٌ مِنْ أَسَدٍ مَيِّتٍ ٢٧٤٦

2746. Canis vivus melior est quam leo mortuus. D. G.

وكَلْبُ غَيْرِكَ ما يَتْبَعُكَ ٢٧٤٧

2747. Alius canis te non sequitur. D.

الكَلْبُ الذى ما يَمْضِى للصَّيْدِ الَّا بِشباق ٢٧٤٨

ما يَجْلِب غَنِيمَةً

2748. Canis, qui nonnisi cum rete venatum it, nil praedae capiet. D.

Rostgaardius hoc proverbium adtulit; sed in voce شباق, quae mihi pro شباك posita videtur, mecum non consentit.

الكَلْبُ جَابَهُ والكَلْبُ أَكَلَهُ ٢٧٤٩

2749. Canis id laceravit et canis id edit. D.

كَلَّفْتَنِى الأَبْلَقَ العَقُوقَ ٢٧٥٠

2750. Variegatum praegnantem mihi imperasti.

I. e. rem impossibilem mihi imposuisti. Sam. conf. Meid. 16, 8.

٢٧٥١ مَنْ تَكَلَّفَ ما لا يَعْنِيهِ فَاتَهُ ما يَعْنِيهِ

2751. Qui in se suscipit id, quod ipsum non spectat, eum fugit id, quod ipsum spectat. A.

٢٧٥٢ كَلامُ العاقِلِ قُوتٌ وكَلامُ الجاهِلِ فُوت

2752. Sermo prudentis alimentum et sermo insipidi exitium est. A.

٢٧٥٣ كَلامُ الانْسانِ بَيانُ فَضْلِهِ وتَرْجُمانُ عَقْلِه

2753. Hominis sermo meriti argumentum et ingenii interpres est. A.

٢٧٥٤ كَلامُ المُلُوك مُلُوك الكَلام

2754. Sermo regum est rex sermonis. D.

٢٧٥٥ الكَلامُ الحَسَنُ مَصايِدُ العُقُول

2755. Sermo pulcher rete est, quo animi capiuntur. D.

In codice A. legitur الكلام المرغوب مصايد القلوب

٢٧٥٦ الكلامُ كالعَدُوِّ إنْ أَقْلَلْتَ مِنْهُ نَفَعَ وإنْ كثرت (1. أَكْثَرْتَ) مِنْهُ صَدَعَ

2756. Sermo inimico similis est; si paucum ejus profers, utilis est; sin multum, diffindit. A.

٢٧٥٧ الكَلِمَةُ القاسِيَةُ تُهَيِّجُ الرِّجْز

2757. Verbum durum poenam excitat. G.
Hoc Salomoni tribuitur.

٢٧٥٨ إذا تكلمت بكلمة هلكتها وإن لم تتكلم بها أحببتها

2758. Si verbum profers, id perdis; sin vero id non profers, id conservas.

٢٧٥٩ فتكلم بالليل حيث ليس طاير ليل

2759. Noctu loquere, ubi avis noctis non est! D.

٢٧٦٠ لا تتكلم بأمان الحيط له أدان الحيط ما له ادان لكن وراه إنسان

2760. Ne cum securitate loquere, nam parieti aures sunt; parieti aures non sunt; sed pone eum homo est. G. conf. Meid. 1, 227. Burckh. 92.

٢٧٦١ كمال العلم في الحلم

2761. Perfectio doctrinae in mansuetudine est. A.

٢٧٦٢ كمال الجود الاعتذار معه

2762. Liberalitatis perfectio in eo cernitur, quod excusatio cum ea conjuncta est. A.

٢٧٦٣ كمون العداوة في الفؤاد ككمون الجمرة تحت الرماد

2763. Inimicitia in animo latet sicut pruna sub cinere latet. A.

٢٧٦٤ لا كَنْزَ أَنْفَعُ مِنَ العِلْمِ ولا شَيْءَ أَرْبَحُ مِنَ الأَدَبِ ولا قَرِينَ أَزْيَنُ مِنَ العَقْلِ ولا غَايِبَ أَقْرَبُ من المَوْتِ ولا شَيْءَ أَنْفَعُ مِنَ الصِّدْقِ ولا سَيِّئَةَ أَسْوَأُ من الكَذِبِ ولا عَارَ أَقْبَحُ من البُخْلِ

2764. Nullus thesaurus utilior est, quam doctrina et nulla res majus lucrum adfert, quam animi cultura et nullus socius magis ornat, quam ingenium et nullus absens propinquior est, quam mors et nulla res utilior est, quam veritas et nullum peccatum pejus est, quam mendacium et nullum dedecus turpius, quam avaritia. A.

٢٧٦٥ كَنَفٌ ولا ذَرَى

2765. Locus refugii et non tutela.

De patrono adhibetur inutili. Sam.

٢٧٦٦ كَانَ جِذْعًا بَاسِقًا مِنْ صَوْرِهِ ما بين لَحْيَيْهِ الى سِنَّوْرِهِ

2766. Est procera palma a radice sua id quod inter ejus genas usque ad verticem cervicis est.

De longitudo colli in equis adhibetur. Sam.

٢٧٦٧ كَانَ ذلك على ٱسْتِ الدَّهْرِ

2767. Id super podice temporis erat.

I. e. prisco tempore. Sam.

٢٧٦٨ كَانَ كُراعًا وصَارَ ذِراعًا

2768. Pars cruris tenuior erat et brachium factum est. D.

٢٧٦٩ اذا كَانَ الدَّاء على ٱلسَّمَاء بَطَل ٱلدَّوَاء

2769. Quum morbus e coelo est, remedium irritum est. D.

٢٧٧٠ إِذَا كَانَ تَعَبُك فِي البِرِّ فَٱلتَّعَبُ يزُول والبِرُّ يَبْقَى وإِن التَذَذْتَ بالإِثْم فإِنّ اللَّذَّةَ تزُول والإِثْمُ يَبْقَى

2770. Si tu pietate fatigaris, scias, fatigationem cessuram esse et pietatem mansuram; sin vero ex criminibus voluptatem capis, scias, voluptatem cessuram esse et crimina remansura. A.

٢٧٧١ إِذَا كَانَ سَيِّدُك عادلاً كَان له الأَجْر وعَلَيْك الشُّكْر وإِذَا كَان جَايِرا كَانَ عَلَيْه الوِزْر وعَلَيْك الصَّبْر

2771. Si dominus tuus justus est, ei praemium erit, tibi gratiarum officium; sin vero injus-

tus est, ei crimen erit, tibi autem patientia necessaria. A.

٢٧٧٢ إِذَا كَانَ صَاحِبُكَ مَجْنُون فَكُنْ أَنْتَ عاقِل

2772. Quum socius tuus insanus est, tu prudens esto! D.

٢٧٧٣ إِذَا كَانَ صاحِبُك عَسَلًا لا تَأْكُلُهُ كُلَّه

2773. Quum socius tuus mel est, ne totum id ede! D.

٢٧٧٤ لَوْ كَانَ الصَّبْرُ رَجُلًا لَكَانَ كَرِيمًا

2774. Si patientia vir fuisset, generosus fuisset. B.

٢٧٧٥. لو كان بِجِسْمِى بَرَص ما كَتَمْتُه

2775. Si in corpore meo lepra fuisset, eam non occultassem. D.

٢٧٧٦ لو كانَ صَدْرِى زَجَاجَة آكُل كُلّ يَوْم دَجَاجَة

2776. Si pectus meum vitrum esset, quolibet die gallinam ederem. D.

Sic in codice B. et vox اكل scripta est.

٢٧٧٧ لو كان فى البَقْلَةِ خَيْرٌ أَكَلَها الكَلْب

2777. Si in olere bonum fuisset, id canis vorasset. D.

٢٧٧٨ لَوْ كان لَه كُحْل

2778. Si ei collyrium esset!

Si ei multae opes essent. Sam.

٢٧٧٩ مَنْ كان الطَّمَعُ له مَرْكَبًا كان الفَقْرُ له صاحِبًا

2779. Cui cupiditas jumentum est, ejus socia paupertas est. D.

٢٧٨٠ مَنْ كان القَبْرُ دَهْرَهُ لا يُكْثِر فِشارَه

2780. Cujus domus sepulcrum est, ejus nugae multae ne sint! D.

٢٧٨١ من كان (له) دُهْن طلا آسْتَه

2781. Cui oleum est, is podicem suum illinit. D. Vocem له addidi.

٢٧٨٢ مَنْ كان صَمْتُه بِغَيْرِ فِكْرٍ فَقَدْ لُهِى

2782. Cujus silentium sine cogitatione est, eo luditur. A.

٢٧٨٣ مَنْ كان هَمُّه ما يَدْخُل بَطْنَه صارَتْ قِيمَتُه ما يَخْرُج مِنْه

2783. Cujus cura eo occupatur, quod in ventrem intrat, ejus valor id fit, quod ex eo exit. G. B.

٢٧٨٤ كانَتْ حَلَب

2784. Fuit Aleppo. D.

٢٧٨٥ كَانَتْ كأَمْسِ الذَّاهِب

2785. Erat ut hesternus dies, qui praeteriit.

De re adhibetur, cujus ne vestigium quidem superest. Sam.

٢٧٨٦ أَمْتَى كانَتْ حَلِيمَةَ حَكِيمة ويُوسُف عطَّار

2786. Quando Halima sapiens (medica) et Josephus aromata vendens erat?

De Halima conf. lexic. m.

٢٧٨٧ لو كانَتْ الشُّرْكَةُ مَلِيحَةً تَشَارَكُوا اثْنَان فى امْرَأة

2787. Si communio pulchra esset, duo unam uxorem communem haberent. D.

٢٧٨٨ لو كانت مَرْيَم العَجَّانَة لَا بُدَّ لِعيسى مِنْ قُرْص

2788. Si Maria mulier massam panis conficiens fuisset, Josephus panem accipere debuisset. D.

٢٧٨٩ لا كُنْتَ ولا كَانَ ولا استمَرَّ بك المَكَان

2789. Ne sis et ne sit et ne in loco semper sis! D.

٢٧٩٠ لَوْ كُنْتَ رَيْحَان كان الدَّبُول

2790. Si herba odorata esses, ea marcida esset. D.

٢٧٩١ لَوْ كُنْتَ شَمْس ما طَلَعْتَ على القَصَّار

2791. Si sol esses, super fullone ortus non esses. D.

٢٧٩٢ بَعْدَ ما كُنْتُ زَوْجها أُصْبِح أرْقص فى عُرْسها

2792. Posteaquam ejus maritus fui, in ejus nüptiis saltabam. D.

٢٧٩٣ وكنت كَذَاتِ القِدْرِ لم تَدْرِ اذ غَلَت أَتُنْزِلُها مَذْمومَةً أَمْ تُذِيبُها

2793. Feminae similis eras, quae byturo in olla bulliente nesciebat, num eam removeret vituperata, an eam in igne sineret.

Versus metri Thawil, qui in homine inter duas res haerente et incerto adhiberi videtur. Hamas. **202.** l. **7.** infra.

٢٧٩٤ كُنْ شَكُورًا فِى النِّعْمَةِ وَصَبُورًا فِى الشِّدَّةِ

2794. In commoda vita gratus, in calamitate patiens esto! A.

٢٧٩٥ كُنْ عِصَامِيًّا وَلَا تَكُنْ عِظَامِيًّا

2795. Sis Ihzamo similis (virtute) neque ad magnos genere (sine virtute) referendus sis!

De Ihzamo conf. Meid. **25**, **1.** Kam. et Harir. **258.**

٢٧٩٦ كُنْ عَلَى حَذَرٍ مِنَ الكَرِيمِ إِذَا أَهَنْتَهُ وَمِنَ الأَحْمَقِ إِذَا مَازَحْتَهُ وَمِنَ العَاقِلِ اذا أَغْضَبْتَهُ وَمِنَ الفَاجِرِ اذا عَاشَرْتَهُ

2796. Generosum (nobilem) cave, si eum levipendis, stultum, si cum eo jocaris, prudentem, si ejus iram accendis et improbum, si cum eo consortio junctus es! D.

٢٧٩٧ كُنْ عَنِ النَّاسِ جَانِبًا لِيَحْسِبُوكَ النَّاسُ رَاهِبًا لِأَنَّ أَغْلَبَ النَّاسِ حَيَّاتًا وَعَقَارِبَا

2797. Ab hominibus remotus esto, ut te monachum esse putent, nam major hominum pars serpentes et scorpiones sunt. G.

٢٧٩٨ كن فى اول ولو بحلق اللحا

2798. Inter primos sis et si in barba radenda! D.

٢٧٩٩ كن فى الدنيا كانت غريب او عابر سبيل

2799. In mundo te ita geras, ut peregrino aut in via transeunti similis sis! A.

٢٨٠٠ كن فى طفوليتك متضعا لتكن فى شيخوختك مرتفعا.

2800. In infantia tua submissus esto, ut in senectute tua elatus sis!

In codice D. شخوخيتك, in Par. شيخوختك legitur. In codice G. فى زمان طفوليتك et فى ايام شيخوختك et pro لتكن est فتكون.

٢٨٠١ كن لمن فوقك موقرا

2801. Qui supra te est, eum reverearis! A.

٢٨٠٢ كن محب كافى ولا تكن مبغض شافى

2802. Sis amans sufficiens neque sis odium fovens medicans! D.

٢٨٠٣ كن مع الجاهل حكيما ومع الاحمق عاقلا

2803. Cum ignorante sapiens et cum stupido prudens sis! D.

٢٨٠٤ كُنْ مَعَ الْعَوْسَجِ زَيْتًا

2804. Cum rhamno oleum esto! D.

Sed in codice. G. زيتونا olea arbor legitur, id quod mihi magis placet.

٢٨٠٥ لا يَكُونُ الحَكِيمُ حَكِيمًا حَتَّى يَغْلِبَ جَمِيعَ شَهَوَاتِهِ

2805. Sapiens re vera sapiens non est, donec omnes cupiditates suas vincit. D.

٢٨٠٦ لَوْ يَكُون فِي الْبُوم خَيْرٌ ما فَاتَهُ الصَّيَّاد

2806. Si in bubone bonum esset, venator eam non reliquisset. D.

٢٨٠٧ لَوْ يَكُون فِيهِ خَيْرٌ ما رَمَاهُ الطَّيْرُ

2807. Si in eo bonum esset, aves id non abjecissent. D.

٢٨٠٨ مَنْ يَكُون الغُرابُ لَهُ دَلِيلًا يَمُرُّ بِهِ على جِيَفِ الكِلَاب

2808. Cui corvus viae dux est, eum ad cadavera canum traducit. G.

٢٨٠٩ إِذَا لَمْ يَكُنْ ما تُرِيدُ فَأَرِدْ ما يَكُون

2809. Quum non est id, quod vis, id cupe, quod est!

Adhortatur nos, ut rebus a Deo nobis concessis contenti simus. Sam. Schar. Abu-Ohbaidus اذا ما يكن habet et vulgum proverbio uti dicit.

٢٨١٠ لِيَكُنْ مَدِيحُكَ مِنْ فَمِ صَدِيقِكَ وقَرِيبِكَ لا مِنْ فَمِكَ

2810. Laus tua sit ex ore amici et propinqui tui, non ex ore tuo. G.

Salomoni tribuitur conf. Prov. Salom. 27, 2.

٢٨١١ فَلْتَكُنْ كَلِمَتُكَ نَعَم أَوْ لا لِتَكُونَ حقّاقا عِنْدَ جَمِيعِ النَّاسِ

2811. Sermo tuus sit certe aut non, ut verus sis apud omnes homines. D.

De voce حقاقا dubito. Fortasse est pro حقا.

٢٨١٢ لا تَكُنْ أَشْعَبَ فَتَتْعَبَ

2812. Ne Aschahbus sis, nam fatigatus eris!

De illo viro avidissimo conf. Meid. 15, 71.

٢٨١٣ لا تَكُنْ رَطْبًا فَتُعْصَرَ ولا يابِسًا فَتُكْسَرَ

2813. Ne humidus sis, nam succus tuus exprimetur, et ne aridus sis, nam frangeris! D.

٢٨١٤ لا تَكُنْ عَسَلًا فَيَأْكُلُوكَ النَّاسُ ولا تكن صَبِرًا فَيَبْصُقُوكَ

2814. Ne mel sis, ut homines te edant, neque myrrha, ut te exspuant! G.

٢٨١٥ لَا تَكُنْ عَلَى الإِسَاءَةِ أَقْوَى مِنْكَ عَلَى الإِحْسَان

2815. Ne in malefaciendo validior sis quam in benefaciendo! B.

٢٨١٦ لَا تَكُنْ فَرَسًا لِمُحِبِّكَ لِئَلَّا تَقَع وَلَا كَلْب

2816. Ne amato tuo equus sis, ne çadas et ne canis sis! D.

٢٨١٧ لَا تَكُنْ فِى زَمَانِ القَيْظِ نَمْلَة

2817. Ne tempore aestatis formica sis! D.

٢٨١٨ لَا تَكُنْ كَثِيرَ القَلَقِ وَالخَوْف لِئَلَّا تَقَع فِى يَدِ أَعْدَائِك

2818. Ne multa inquietudine et timore adficiaris, ne in inimicorum tuorum potestatem cadas! D.

٢٨١٩ لَا تَكُنْ كَثِيرَ الكَلَامِ فَيَحْتَقِرُوكَ مُعَارِفُوك

2819. Ne multiloquus sis, nam qui te noverunt, te despicient. D.

٢٨٢٠ لَا تَكُن مِمَّنْ يَلْعَنُ إِبْلِيس فِى العَلَانِيَةِ وَيُطِيعُهُ بِالسِّرِّ

2820. Ne ex eorum numero sis, qui diabolo publice maledicunt, dum in secreto ei obediunt. D. B.

٢٨٢١ لَوْ لَمْ تَكُونِى جُحْرِى سَمَّيْتُكِ الضَّرَّاطَة

2821. Quod si tu foramen meum non esses, multum pedentem te appellassem. D!

٢٨٢٢ الكَايِنُ مَقْدُور والهَمّ زِيَادَة

2822. Quae sunt, ea a Deo decreta sunt; moeror igitur augmentum est. B.

٢٨٢٣ المَكَانُ ضَيِّق والحِمَارُ رَفَّاس

2823. Locus angustus est et asinus calcitrat. D.

٢٨٢٤ كاد الفَقْرُ يَكُون كُفْرًا

2824. Non multum abest, ut paupertas impietas sit. Sam.

Sic dicitur, quod paupertas difficile ferri potest. De re, quae alteri similis est, adhibetur.

٢٨٢٥ كاد المُنْتَعِل يَكُونُ رَاكِبًا

2825. Non multum abest, ut, qui calceos habeat, eques sit.

Non magna inter utrumque differentia est. Sam.

٢٨٢٦ كَادَتِ القَمْرَاء تَكُون نَهَارًا

2826. Non multum abest, ut nox luna lucente dies sit.

Et hocce proverbium de re alteri simili, ut non multum inter utramque discriminis sit, adhibetur. Sam.

٢٨٢٧ يا كَايِلَ الزَّيْتِ فِى الظُّلُمَاتِ انّ ٱللَّهَ نَاقِدٌ وبَصِير

2827. O tu, qui oleum in tenebris mensuras, (scias) Deum bona a pravis discernere et videre. D.

٢٨٢٨ اَللَّئِيمُ اذَا شَبِعَ بَغَى وإِذَا ٱسْتَغْنَى طَغَى

2828. Vilis quum satiatus est, injustus est, quum dives est, injuriam infert. B.

٢٨٢٩ أَلْأَمُ أَعْمَالِ ٱلْمُقْتَدِرِينَ ٱلإِنْتِقَام

2829. Vilissima potentium actio vindicta est.

Verborum auctor Actsamus ben-Zaifi fuisse dicitur. Sam.

٢٨٣٠ لَبِّثْ يَلْحَقِ ٱلدَّارِيُّون

2830. Paulisper exspecta, donec pecorum domini adveniant!

De cura, qua opes administrantur, adhibetur. Sam.

٢٨٣١ لَبِّثْ قَلِيلًا يَلْحَقِ ٱلْحَلَائِب

2831. Paulisper exspecta, donec adjutores adveniant!

De eo dicitur, qui adjutores habet. Sam. Verbis metrum Redjes est.

٢٨٣٢ لَبِّثْ يَلْحَقِ ٱلْهَيْجَا حَمَلْ

2832. Exspecta, donec Hamal ad proelii campum veniat!

Hocce proverbium e versu poetae desumtum est:

لَبِّثْ قَلِيلًا يَلْحَقِ الْهَيْجَا حَمَلْ ما احْسَنَ الْمَوْتَ اذا حَانَ الْأَجَلْ

Paulisper exspecta, donec Hamal ad proelii campum veniat! Quam pulchra est mors, quando ejus tempus destinatum adest! Metrum Redjes est.

Hamal ben-Sahdanah viri fortis nomen est, qui ad Mohammedem veniens provinciae praefecturam accepit. Sam.

٢٨٣٣ مَنْ لَبِسَ ثِيَابَ الْكِبْرِ أَحَبَّتِ النَّاسُ ذِلَّتَهُ وَمَنْ رَكِبَ مَطِيَّةَ الظُّلْمِ كَرِهُوا دَوْلَتَهُ

2833. Qui vestes superbiae induit, eum vilem esse homines cupiunt et qui jumento justitiae vehitur, ejus imperium aegre ferunt. A.

٢٨٣٤ لَا تَلْبَسْ أَبْيَضَ بِاللَّيْلِ الْمُظْلِمِ

2834. Ne nocte obscura vestes albas indue! D.

٢٨٣٥ لِبَاسُ الظَّالِمِ فِى الدُّنْيَا مَلَامَةٌ وفى الآخِرَةِ نَدَامَةٌ

2835. Vestimentum injusti in hoc mundo vituperium, in altero mundo poenitentia est. A.

٢٨٣٦ لا لِبَاسَ أَجْمَلَ مِنَ السَّلَامَةِ

2836. Nullum vestimentum pulchrius quam integritas est. B,

٢٨٣٧ لا لِبَاسَ أَجْمَلَ مِنَ العَافِيَةِ

2837. Nullum vestimentum pulchrius quam incolumitas est. B.

٢٨٣٨ أَلْحِقُوا حَفْصًا بِأَبِي حَفْصٍ

2838. Hafzum cum Abu-Hafzo conjungite!

Proverbii, quod Reiskius ex Ebn-Kotaibaho ad Abulfedae Annales T. I. adn. 175 adtulit, sensus esse videtur: Idem malum, quo unus adflictus est, alteri inferte vel eadem poena utrumque adfligite! Anno 66 Mochtarus, ut Hosaini caedem vindicaret, rebellans Cufam occupaverat. Ad quem quum Abu-Hafzi caput ab Abu-Amara Baghalita adlatum esset et Hafzus Ohmari filius, num caput nosset, interrogatus respondisset: esse Abu-Hafzi caput, ista verba protulit Mochtarus significaturus, Hafzum occidendum esse.

٢٨٣٩ لَحْمُ ٱلْأَسْنَانِ مَا يُشْبِعُ ٱلْفُرْسَانَ

2839. Caro cuspidum equites non satiat. D.

٢٨٤٠ أَلْحِمْ مَا أَسْدَيْتَ

2840. Cujus stamina disposuisti, ei subtegmen intexe!

I. e. perfice id, quod incepisti. Conf. Har. 209.

٢٨٤١ ٱللَّحْيُ أَيْسَرُ مِنَ ٱلْوَحْيِ

2841. Decorticatio levior est quam ruptura.

Verba haec Lokmanus Ahdita Hanio dixit: Conf. Meid. T. I. p. 531. Schar.

٢٨٤٢ لَذَّةُ ٱلدُّنْيَا فِي خَمْسَةِ أَشْيَاءَ صِحَّةِ ٱلْبَدَنِ وَٱلْأَيْمَنِ

وَسَعَةِ ٱلرِّزْقِ وَرَفِيقٍ شَفِيقٍ وَٱلْفَرَاغَةِ

2842. Voluptas mundi in quinque rebus consistit: sanitate corporis, securitate, victus abundantia, tenero amico otioque. A.

Vox الايمنى Persicae originis est.

٢٨٤٣ لَذَّةُ العَيْشِ بالتَّنَقُّلِ

2843. Vitae voluptas migrando nititur. G.

٢٨٤٤ لَذَّةُ العَيْشِ فِي ثَلَاث مُعَاقَرَة ٱلشَّرَاب ومُذَاكَرَة الآدَابِ ومُنَادَمَة الأَحْبَاب

2844. Vitae voluptas in tribus rebus consistit: assiduitate in bibendo, sermone de litteris humanioribus et sodalitio amatorum. A.

٢٨٤٥ أَلَذُّ الأَشْيَاءِ تِلَاوَةُ أَخْبَارِ الحُكَمَاءِ

2845. Jucundissima res est legere nuntios (historiam) sapientum. D.

٢٨٤٦ أَلَذُّ مِنَ الأَمْنِ

2846. Gratior quam securitas.

Sine securitate vita jucunda esse non potest. Schar.

٢٨٤٧ مَنْ تَلَذَّذَ بِٱلْكَلَام تَنَغَّصَ بالجَوَاب

2847. Qui ob sermonem laetatur, ob responsum infelix est. D.

٢٨٤٨ أَلْزَقْ ما دَامَ التَّنُّور حَامِي

2848. Conglutina, quamdiu fornax calida est! D.

٢٨٤٩ مَنْ لَزِمَ الصَّمْتَ أَمِنَ مِنَ المَقْتِ

2849. Qui silentio deditus est, ab odio securus est. A.

٢٨٥٠ مَنْ لَزِمَ العَافِيَةَ سَلِمَ وَمَنْ قَبِلَ النَّصِيحَةَ غَنِمَ

2850. Qui incolumitati operam dat, salvus erit et qui consilium sincerum admittit, felix erit. A.

٢٨٥١ اِلْزَمِ الصَّمْتَ تُعَدُّ فِي نَفْسِكَ فَاضِلًا وَفِي جَهْلِكَ

عَاقِلًا وَفِي أَمْرِكَ حَكِيمًا وَفِي عَجْزِكَ حَلِيمًا

2851. Silentio si deditus es, in animo tuo excellens, in ignorantia prudens, in re tua sapiens, in impotentia tua mansuetus haberis. A.

٢٨٥٢ اِلْزَمْ غَرْزَ فُلَانٍ

2852. Cujusdam stapedi adhaere!

I. e. Cuidam obsequium praesta. Conf. Meid. 13, 24.

٢٨٥٣ أَلْزِمُوا النِّسَاءَ المِهْنَةَ

2853. Efficite, ut mulieres semper in servitio sint!

Verba haec Hozainus ben-Hodsaifah dixisse narratur. Schar.

٢٨٥٤ مَنْ لَمْ يُلْزِمْ نَفْسَهُ حَقَّكَ لَا تُلْزِمْ نَفْسَكَ حَقَّهُ

2854. Qui sibi id, quod tibi debetur, peragendum non imponit, ne tibi id peragendum imponas, quod ei debetur A.

٢٨٥٥ مَنْ لَسَعَتْهُ الْحَيَّةُ حَذَرَ الرَّسَن

2855. Quem serpens momordit, is funem cavet.

I. e. Quod funem serpentem esse opinatur. Vulgi proverbium est. Conf. Meid. 24, 383.

In codice G. legimus: من لسعته حية يخاف من الحبل

٢٨٥٦ لِسانٌ أَخْرَسُ خَيْرٌ من لِسانٍ ناطِقٍ بالكَذِبِ

2856. Lingua muta melior est quam lingua mendacium proferens. D. G.

٢٨٥٧ لِسانُ التَّقْصِيرِ قَصِيرٌ

2857. Lingua neglecti officii (defectus) brevis est. D.

٢٨٥٨ لِسانُ الحالِ أَفْصَحُ مِنْ لسانِ المَقالِ

2858. Lingua status facundior est quam lingua sermonis. B. D.

٢٨٥٩ لِسانُ الشَّمْعِ يَضْحَكُ عَنْ قَلِيلٍ يَهْلَكُ

2859. Lingua candelae ridet; brevi peribit. D.

٢٨٦٠ لِسانُ العاقِلِ فى قَلْبِه وقَلْبُ الأَحْمَقِ فى فَمِه

2860. Lingua prudentis in corde est, et cor stulti in ore. A.

٢٨٦١ لِسانٌ يُسَبِّحُ وقَلْبٌ يُقَبِّحُ

2861. Lingua, quae laudat et cor, quod turpat. D.

٢٨٦٢ رُبَّ لِسانٍ حَصَدَ رَأْسًا

2862. Saepe lingua caput demessuit. D.

٢٨٦٣ لِسانُكَ سَبُعٌ إِنْ عَقَلْتَهُ حَرَسَكَ وَإِنْ أَطْلَقْتَهُ اِفْتَرَسَكَ

2863. Lingua tua leo est, quam si ligas, te custodit; sin eam libere dimittis, te lacerat. A. Conf. Fakih. Alchol. p. 90. l. 7.

٢٨٦٤ اللِّسانُ سَيْفٌ قاطِعٌ حَدُّهُ وَالكَلامُ سَهْمٌ نافِذٌ لا يُمْكِنُ رَدُّهُ

2864. Lingua gladius est, cujus acies secans est et verbum sagitta penetrans, quae retrudi non potest. A.

٢٨٦٥ اللِّسانُ صَغِيرُ الْجِرْمِ كَبِيرُ الْجُرْمِ

2865. Lingua parvum ambitum habens magna peccata committit. B.

٢٨٦٦ اللِّسانُ عَدُوُّ الإِنْسانِ

2866. Lingua hominis inimica est. G.

٢٨٦٧ الصِقْ الحَسَّ بالاسّ

2867. Effice, ut malum radicibus (inimicorum) adhaereat!

Ita enim eorum rami intereunt, dum radix perit. Sch.

٢٨٦٨ بِاللُّطْفِ تُقْتَنَصُ الأُسُودُ وَيَحْصُلُ كُلُّ مَقْصُودٍ

2868. Benignitate leones capiuntur et omne propositum contingit. A.

٢٨٦٩ اِلْعَبْ وَحْدَكَ مَا تَغْتَاظ

2869. Lude solus, non irasceris! D.

٢٨٧٠ مَنْ يَلْعَبْ مَعَ القِطّ يَصْبِر على خَرَامِيشِه

2870. Qui cum feli ludit, ejus ungues patienter ferre debet. G.

In lexicis voci خرامیش ista significatio tributa non est; sed conferas خرش.

٢٨٧١ لَعَقَ إِصْبَعَهُ

2871. Digitum suum linxit.

Mortuus est. Sam.

٢٨٧٢ لَعَنَ ٱللّٰهُ المُخَنَّثِينَ مِنَ الرِّجَال والمُتَرَجِّلاتِ مِنَ ٱلنِّسَاء

2872. Deus viris maledicat, qui turpi virorum amori addicti sunt et mulieribus, quae (in amore) tanquam viros se gerunt. D.

٢٨٧٣ لَعَنَ اللّٰهُ ٱلْكَاذِبَ وَلَوْ كَانَ مازِح

2873. Deus mendaci maledicat et si jocans esset! D.

٢٨٧٤ لَعَنَ اللّٰهُ عُشًّا دَرَجْتَ فِيهِ وَبَيْضَةً تَفَلَّتْ عَنْكَ

2874. Deus nido maledicat, ad quem tu adscendisti et ovo, e quo tu prodiisti. Sam.

٢٨٧٥ القطّ وطير ان كنت خبير

2875. Collige et vola, si gnarus es!

In codice D. loco vocis طير, quam e codice Par. assumsi, طب esse videtur.

٢٨٧٦ لقمة خير من الف كلمة

2876. Buccella una melior est quam mille verba. D.

٢٨٧٧ لقى الشدّة باصبارها

2877. Toti calamitati occurrit.

Alazmaih. Et dicitur اخذه باصبارة. Totum id cepit. Kam. Dj.

٢٨٧٨ لقى منه اذنى عناق

2878. Duas aures melis ab eo assecutus est.

I. e. Calamitate ab eo adflictus est. Sam. Conf. Meid. 5, 30.

٢٨٧٩ لقى بيوم العنز

2879. Diei Ahnsae occurrit.

In calamitatem incidit. Sam. Kam. Conf. Meid. 13, 9.

٢٨٨٠ من لقينا بانف طويل لقيناه بخرطوم فيل

2880. Qui cum longo naso nobis occurrit, ei cum rostro elephantis occurrimus. D.

٢٨٨١ لَقِيتُهُ اَلْتِقَاطًا

2881. Subito incedens ei occurri Sam.

٢٨٨٢ لَقِيتُهُ صِرَاحًا

2882. Palam ei occurri. Sam.

٢٨٨٣ لَقِيتُهُ عَنْ عُفْرٍ

2883. Post mensem (aut circiter) ei occurri.

Samachscharius dixit, istum loquendi modum a dorcadibus desumtum esse, quae pullos, quos ablectent, brevi spatio intermisso lactent.

٢٨٨٤ لَقِيتُهُ كَفَّةَ كَفَّةَ

2884. Coram ei occurri, aperte.

In Samachscharii opere verba sic explicantur: كفة كفة اصلهما كفة وكفة فسلك بهما طريق خمسة عشرة والمعنى كفة منى وكفة منه وذلك ان المتلقيين اذا تلاقيا فقد كف كل واحد منهما صاحبه عن مجاوزته الى غيره فى دفعة التقابهما فهما مصدران وضعا موضع الحال كانك قلت لقيته متكافين مثل لقيته قايمين ويروى كفة لكفة وكفة على كفة وكفة عن كفة „Voces كفة كفة sunt pro كفة وكفة, ut omissa particula و similes sint vocibus خمسة عشرة (quindecim), dum sensus est كفة منى وكفة منه, nam invicem occurrentium unus alterum impedit, quominus momento occursus ad alium transeat. Sunt autem duo nomina actionis, quae locum status (حال) tenent, quasi dixisses: لقيته متكافين, quemadmodum dicitur لقيته قايمين „occurri ei dum stabamus“. In proverbio sic quoque dici potest كفة لكفة aut كفة على كفة aut كفة عن كفة.

٢٨٨٥ أَلْقَى إِلَيْهِ يَدَيْهِ الأَزْلَمُ الجَذَعُ

2885. Extremas aurium partes amputatas habens, juvencus manus ei intulit.

I. e. Quum tempus manus ei inferret, periit. Sch.

٢٨٨٦ أَلْقِ عَلَى الرَّبِّ هَمَّكَ وَهْوَ يَعُولُكَ

2886. Deo curas tuas trade, nam te alit! G.

٢٨٨٧ لِقَاءُ الأَدِيبِ كَلِقَاءِ الطَّبِيبِ يَدَعُ الهَمَّ مُوَلِّيًا والأُنْسَ مُسْتَوْلِيًا

2887. Quod occurrimus bonis moribus instructo, comparandum est cum occursu medici, nam moerorem tergum vertentem sinit et societatem contingentem. A.

٢٨٨٨ لِقَاءُ الخَلِيلِ شِفَاءُ العَلِيلِ

2888. Aegroti medicina in occursu amici est. A.

٢٨٨٩ التِّلْمِيذُ العَاقِلُ شَرَفٌ لِمُعَلِّمِهِ

2889. Discipulus intelligens gloria magistri sui est. D.

In codicibus لمعلمه legitur.

٢٨٩٠ لَوْ أَنَّ لُمَيًّا لَيْلُهُ كَنَهَارِهِ وَجَدِّكَ مَا بِعْنَا لُمَيًّا بِفَارِسِ

2890. Si nox Lomajji instar diei ejus fuisset, per fortunam tuam! Lomajjum pro equite non vendidissemus.

Lomajj est nomen equitis gentis Kaisi. Proverbium significat, unam viri partem meliorem esse quam alteram. Abu-Mohammed Alahrabi in Hamasa. p. ٦٩٧.

٢٨٩١ نِعْمَ لَهْوُ المَرْأَةِ المِغْزَلُ

2891. Colus est optimus mulierum ludus. D.

٢٨٩٢ لاحَتِ الشَّعَرَاتُ البِيضُ وابْيَضَّتْ

2892. Crines albi apparuere et albi evaserunt. D.

٢٨٩٣ اللُّومُ يَهْدِمُ الشَّرَفَ ويُهْدِفُ النَّفْسَ لِلتَّلَفِ

2893. Vilitas gloriam destruit animamque ad interitum ducit. A.

٢٨٩٤ لَوْنُ الماء لَوْنُ إنائِهِ

2894. Aquae color est color vasis lejus. Fakih. Alchol. p. 171. l. 11.

٢٨٩٥ أَلْوَى بَعِيدُ المُسْتَمَرِّ

2895. In litigando vehemens et multum perseverans.

De viro adhibetur, qui noxa adfici non potest. Verborum auctor Alnohman ben-Almondsir fuisse dicitur. Sch.

٢٨٩٦ لَيْتَ لَنا مِنْ كُلِّ عَرْفَجَةٍ خُوصَةً

2896. Utinam nobis ex omni arbore spinosa folium esset!

I. e. utinam nobis e multo paucum esset. Legitur quoque: ليت حظى من العشب خوصة. „Utinam portio

mea ex herbis folium esset.“ Conf. Meid. **23**, **60**. Haecce verba ei dicuntur, qui post multa promissa in donando cunctatur.

٢٨٩٧ لَيْتَنَا فِى بُرْدَةٍ أَخْمَاسٍ

2897. Utinam nos essemus in veste longitudine quinque spithamarum.

Sic scholion sensum explicavit: I. e. Utinam nos propinqui et uno loco congregati essemus. Conferas opus Kamusi, cujus auctor unum factum eos peragere, verba significare scripsit. Conf. Meid. **27**, **114**.

٢٨٩٨ لَيْسَ ٱبْنُ أُمِّكَ كَٱبْنِ عَلَّةٍ

2898. Non est filius matris tuae ut filius mulieris cum 'altera communem habentis maritum. Sam.

٢٨٩٩ لَيْسَ ٱلْبُخْلُ مِنْ أَخْلَاقِى لٰكِنْ لَيْسَ لِى مَا
أَجُودُ بِهِ

2899. Avaritia pars indolum mearum non est, sed res mihi desunt, quibus liberalis sim. D.

Paulo aliter in codice Gott.

٢٩٠٠ لَيْسَ ٱلْحَكِيمُ ٱلَّذِى يُلَقِّنُكَ ٱلْحِكْمَةَ بِلِسَانِهِ إِنَّمَا
ٱلْحَكِيمُ ٱلَّذِى يَفْعَلُ ٱلْحِكْمَةَ فَيُقْتَدَى بِهِ

2900. Sapiens non est, qui lingua sua sapientiam te docet; nonnisi is sapiens est, qui sapienter agit, ut alii eum imitentur. A.

٢٩٠١ لَيْسَ الخُلْفُ مِثْلَ الرَّدِّ

2901. Contrarium promissis facere repulsae simile non est. B.

٢٩٠٢ لَيْسَ الشَّهْوَةُ مِنَ الرُّعُونَةِ

2902. Cupiditas pars laxitatis non est. A.

٢٩٠٣ لَيْسَ الشَّيْبُ مِنَ العُمْرِ

2903. Senectus pars vitae non est. A.

٢٩٠٤ لَيْسَ العَجَبُ مِنْ جَاهِلٍ صَحِبَ جَاهِلًا إِنَّمَا العَجَبُ مِنْ عَاقِلٍ جَفَا عَاقِلًا

2904. Admiratione nos adficere non debet, quod ignorans cum ignorante societatem colit; admiratione potius dignum est, quod prudens prudentem injuria adficit. A.

٢٩٠٥ لَيْسَ العاقِلُ الَّذِى يَحْتَالُ فِى الأَمْرِ وبَعْدَ ذٰلِكَ يَقَعُ فيه

2905. Prudens non est, qui, postquam in re versute egit, in eam incidit. D.

٢٩٠٦ لَيْسَ الهِنَا بِالدَّسِّ

2906. Non est inunctio in toto corpore inunctio in singulis locis. Kam.

I. e. Qui totam rem perficere debet, ne eam absolvisse putet parte ejus absoluta.

٢٩٠٧ لَيْسَ اليَتِيمُ الَّذِى قَدْ ماتَ وَالِدُهُ إِنَّما اليَتِيمُ
الَّذِى نَقَصَ فِيهِ العَقْلُ والأَدَبُ

2907. Re vera orphanus non est, cujus pater mortuus est, is orphanus est, cujus ingenium et animi cultura detrimentum ceperunt. A.

Paulo aliter in codicibus D. et G. legitur.

٢٩٠٨ لَيْسَ بَعْدَ الوِرْدِ الَّا الصَّدْرُ

2908. Post accessum ad aquam nil nisi reditus ab aqua est. Sam.

٢٩٠٩ لَيْسَ حِكْمَةٌ ولا فِطْنَةٌ ولا مَشْوَرَةٌ الَّا عِنْدَ الرَّبِّ

2909. Sapientia, intelligentia, consilium nonnisi apud Deum est. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. **21, 30**.

٢٩١٠ لَيْسَ ذُنَابَى الطَّيْرِ كَالقَوادِمِ ولا ذُرَى الجِمالِ
كالمَنَاسِمِ

2910. Pennae posteriores in ala avis non sunt ut pennae anteriores et non sunt summi gibbi in camelis ut eorum ungulae. Sam.

٢٩١١ لَيْسَ شَىْءٌ أَبْغَضَ مِنْ ثَلاثَةٍ رُوبَةُ المُتَكَبِّرِ ورُوبَةُ
شَيْخٍ يَتَصابَى وامْرَأَةٌ تَتَنامَرُ

2911. Nulla res odiosior est, quam tres sequentes: adspectus superbi, adspectus senis, qui puerili modo se gerit et mulier, quae imperium sibi arrogat. A.

٢٩١٢ لَيْسَ شَيْءٌ أَنْفَعُ لِلْإِنْسَانِ كَالدِّرْهَمِ وَالسَّيْفِ
لِأَنَّ الدِّرْهَمَ يَقْضِي لَهُ حَاجَاتِهِ وَالسَّيْفَ
يَحْمِيهِ مِنَ الْحَيْفِ

2912. Non sunt res homini utiliores, quam nummi et gladius, nummi enim ejus res necessarias perficiunt et gladius ab injuria eum defendit. A.

٢٩١٣ لَيْسَ شَيْءٌ يَبْقَى مَعَ بَقَاءِ الدَّهْرِ كَالذِّكْرِ
الْجَمِيلِ أَوِ الْقَبِيحِ

2913. Nulla res durat cum tempore durante praeter famam pulchram aut turpem. A,

٢٩١٤ لَيْسَ فِي الْبَيْتِ سِوَى الْبَيْتِ

2914. In domo praeter domum nil est. B.

٢٩١٥ لَيْسَ فِي الْجَنَّةِ نَعِيمٌ أَعْظَمُ مِنْ عِلْمِ أَهْلِهَا
أَنَّهَا لَا تَزُولُ

2915. In paradiso major voluptas non est, quam quod incolae ejus eam non cessaturam esse sciunt. A.

٢٩١٦ لَيْسَ فى الحُبِّ مَشْوَرة

2916. In amore consilium non est. D.

٢٩١٧ لَيْسَ فى الدُّنيا خَيْرٌ من اثْنَيْن رَغيف تُشْبِع به كَبِدًا جَايِعَةً وكَلِمَةً تُفَرِّجُ بِها عَنِ المَلْهوف

2917. In mundo meliores non sunt res, quam hae duae: libum, quo esurientem stomachum satias et verbum, quo moerore adflicto solatium adfers. A.

٢٩١٨ لَيْسَ فى الدَّارِ الاَّ الدَّيَّار

2918. Ullus in domo non est. D.

٢٩١٩ لَيْسَ فى عَطَاء اللّٰهِ شَىْء هُوَ خَيْرٌ مِن الحِكْمَة

2919. Inter dona Dei nulla res pretiosior est quam sapientia. A.

٢٩٢٠ لَيْسَ كُلُّ طَالِب يُدْرِك ولا هارِب يَنْجو

2920. Non quilibet quaerens attinget et non quilibet fugiens evadet. A.

٢٩٢١ لَيْسَ كُلُّ عَوْرَة تُصَاب

2921. Non omnis locus patens in confiniis attingitur.

I. e. Non omnis locus, qui custodibus privatus est, a nobis attingitur. Sam.

٢٩٢٢ لَيْسَ كُلُّ مَنْ طَلَبَ وَجَدَ ولا كُلُّ مَنْ تَوَقَّى نَجَى

2922. Non quilibet quaerens invenit et non quilibet cavens salvus evadit. A.

٢٩٢٣ لَيْسَ لِلْحَسُودِ رَاحَةٌ فِي الدُّنْيَا

2923. Invido quies in mundo non est. A.

٢٩٢٤ لَيْسَ لِمَخْضُوبِ ٱلْبَنَانِ يَمِين

2924. Cujus digiti tincti sunt, ei fides non est.

In mulieribus parum fiduciae ponendum est. Sam.

٢٩٢٥ لَيْسَ لِصَاحِبِ العِلْمِ زَوَال

2925. Doctus exsistere non cessat. A.

٢٩٢٦ لَيْسَ مِنْ عَادَةِ الكِرَامِ إِسْرَاعُ الإِنْتِقَام

2926. A generosorum consuetudine alienum est, celeriter vindictam sumere. A.

In altero codicis loco سرعة legitur.

٢٩٢٧ لَيْسَ مِنَ القُوَّةِ التَّوَرُّط فِي الهُوَّة

2927. Quod quis in barathrum se conjicit, fortitudinis signum non est. Sam.

٢٩٢٨ لَيْسَ مَنْ يَعْلَم كَمَنْ لا يَعْلَم

2928. Qui scit, non est, sicut is, qui nescit. A.

٢٩٢٩ لَيْسَت البَرَكَةُ مِنَ الكَثْرَة وإِنَّمَا الكَثْرَة مِنَ البَرَكَة

2929. Benedictio e copia non oritur; sed côpia ex benedictione. B.

٢٩٣٠ لَسْتُ إِلَى تَكْذَابِكَ وَتَأْتَامِكَ شَوْلَانَ الْبَرُوقِ

2930. Mendaciis tuis, dum linguam tuam moves, sicut camela praegnans caudam movet, non faveo. Conf. Meid. 23, 313. Schar.

٢٩٣١ لَسْتَ عَلَى أُمِّكَ بِٱلدَّهْنَاءِ تَدُلُّ وَلَا عَلَى أَبِيكَ

فَٱرْحَلْ يَا رَجُلُ

2931. Tu non es apud matrem tuam in loco Aldahna, ut lascivum te geras aut apud patrem tuum; i igitur o vir!

De eo adhibetur, qui lascivum se gerit, ubi lasciviae locus non est. Schar. Conf. Meid. 23, 25

٢٩٣٢ اللَّيْلُ أَخْفَى وَالنَّهَارُ أَفْضَحُ

2932. Nox multum abscondit et dies multum prodit. Sam. Schar. Conf. Meid. 23, 119.

٢٩٣٣ اللَّيْلُ دَاجٍ وَالْكِبَاشُ تَنْتَطِحُ

2933. Nox obscura est et arietes cornibus se invicem petunt.

De re gravi et calamitate adhibetur. Dixit poeta:

اللَّيْلُ دَاجٍ وَٱلْكِبَاشُ تَنْتَطِحْ نِطَاحَ أُسْدٍ مَا أَرَاهَا تَصْطَلِحْ

مِنْهُنَّ مَجْرُوحٌ وَمِنْهَا مُنْتَطِحْ فَمَنْ نَجَا بِرَأْسِهِ فَقَدْ رَبِحْ

„Nox obscura est et arietes cornibus se invicem petunt modo leonum, pacem inter se facientes eos non video. Alii eorum sunt vulnerati alii cornibus petentes. Qui

autem caput suum periculo eripit, is lucrum fecit." Metrum Redjes est. Sam. Schar.

٢٩٣٤ اللَّيلُ يَستُرُ كُلَّ وَيلٍ

2934. Nox omnem calamitatem occultat. G.

٢٩٣٥ لَيلَةُ النَّابِغَة

2935. Nox Nabeghahi.

Nox gravis, calamitosa significatur. Proverbii causa in versu Nabeghahi est:

فَبِتُّ كَأَنِّي سَاوَرَتْنِي ضَئِيلَةٌ مِنَ الرُّقْشِ فِي أَنْيَابِهَا السُّمُّ نَاقِعُ

„Pernoctavi quasi in me insiliisset emaciatus punctis nigris albisque distinctus (serpens), in cujus dentibus venenum penetrans est."Metrum Thawil est.

Quo proverbio quum Alazmäihus apud Harun Alraschidum usus esset et Alraschidus versum illum tanquam proverbii fontem citasset, ille se sequentem versum in animo habuisse dixit:

كِلِينِي لِهَمٍّ يَا أُمَيمَةُ نَاصِبٍ وَلَيلٍ أُقَاسِيهِ بَطِيءِ الكَوَاكِبِ

„Rem mihi committe, o Amina, si adest moeror adfligens et nox cum sideribus sero decedentibus, qua adfligor." Metrum Thawil est. Conf. Harir. 286. 292.

٢٩٣٦ لِينُ الكَلَامِ قَيدُ القُلُوبِ

2936. Lenitas sermonis vinculum animorum est. A.

٢٩٣٧ لَيِّنْ قَولَكَ تُحَبَّبْ

2937. Si lenia verba profers, amatus eris. A.

٢٩٣٨ الماش خَيْرٌ مِنْ لاش

2938. Suppellex vilis melior est, quam nulla res. G.

٢٩٣٩ مَثَلُ القَلْبِ كَرِيشَةٍ فِي أَرْضِ فَلَاةٍ تُقَلِّبُهَا الرِّيَاحُ كَيْفَ شَاءَتْ

2939. Cor comparandum est cum pluma in deserto, quam venti, quomodo volunt, vertunt. A.

٢٩٤٠ مَثَلُ العَالِمِ الَّذِي يُعَلِّمُ النَّاسَ الخَيْرَ وَيَنْسَى نَفْسَهُ كَمَثَلِ السِّرَاجِ الَّذِي يُضِيءُ عَلَى النَّاسِ وَهُوَ يَحْتَرِقُ

2940. Doctus, qui homines bonum docet et se ipsum obliviscitur, cum lucerna comparandus est, quae super hominibus lucet et ipsa comburitur. A.

٢٩٤١ الأَمْثَالُ مَصَابِيحُ الأَقْوَالِ

2941. Proverbia lucernae verborum sunt. B.

٢٩٤٢ المَجَانِينُ هُمْ أَوْلَادُ النَّاسِ

2942. Daemonibus obsessi filii hominum sunt. D.

٢٩٤٣ أُمْتُحِنَ الإِنْسَانُ بِفِعْلِهِ لَا بِقَوْلِهِ

2943. Homo factis suis, non verbis suis probatur. A.

۲۹۴۴ أُمْتُحِنُوا ٱلنَّاسُ فى وَقْتِ تَمَكُّنِهِمْ وتَسَلُّطِهِمْ دُونَ وَقْتِ ذِلَّتِهِمْ كما الكُورُ يُمْتَحَنُ بهِ الذَّهَبُ كَذٰلِكَ التَّمَكُّنُ يُمْتَحَنُ بهِ النَّاسُ فانَّ فى ذٰلِكَ الوَقْتِ يَظْهَرُ مِنَ الخَيْرِ خَيْرُهُ ومِنَ الشِّرِيرِ شَرُّهُ

2944. Homines tempore potestatis suae atque imperii probantur, non tempore vilitatis suae, nam ut fornace aurum probatur sic potestate homines probantur; isto enim tempore a bono bonum, a malo malum prodit. A.

۲۹۴۵ عِنْدَ الإِمْتِحَانِ يُكْرَمُ ٱلْمَرْءُ أَوْ يُهَانُ

2945. In probando vir aut honoratur aut despicitur. D. G.

۲۹۴۶ مِدَادُ العُلَمَاءِ يُوزَنُ بِدَمِ ٱلشُّهَدَاءِ يَومَ القِيَامَةِ

2946. Atramentum doctorum die resurrectionis cum sanguine martyrorum ponderatur. D.

۲۹۴۷ مَنْ مَدَحَ رَجُلًا بِمَا لَيْسَ فِيهِ فَقَدْ بَالَغَ فى هِجَائِهِ

2947. Qui virum laudat ob res, quas non possidet, operam dat, ut eum satyra perstringat. D.

۲۹۴۸ هَلْ يَمْدَحُ العَرُوسَ إِلَّا أُمُّهَا والماشِطَةُ

2948. Num sponsam alia persona laudat quam mater et comtrix? D.

٢٩٤٩ اَلْمَدْحُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَيَاةٌ وَالْمَذَمَّةُ فِى الْحَيَاةِ مَوْتٌ

2949. Laus post mortem vita est et vituperium in vita mors. A.

٢٩٥٠ هُوَ يَمْتَذِقُ

2950. Is aquâ mixtus est.

De mendace adhibetur.

٢٩٥١ اَلْمَرْءُ لَا يَدْرِى مَتَى يُمْتَحَنُ

2951. Vir nescit, quando calamitatibus tentabitur. G.

٢٩٥٢ اَلْمَرْءُ مِرْآةُ أَخِيهِ

2952. Vir speculum fratris sui est.

I. e. Quod si res non probandas eum peragentem videt, certiorem eum reddit. Sam. Schar.

٢٩٥٣ اَلْمَرْءُ مِنْ حَيْثُ يُوجَدُ لَا مِنْ حَيْثُ يُولَدُ

2953. Vir ex eo cognoscitur, ubi invenitur, non ex eo, ubi nascitur. Fakih. Alchol. p. 204. l. 9.

٢٩٥٤ اَلْمَرْءُ يَطِيرُ بِهِمَّتِهِ كَمَا يَطِيرُ الطَّيْرُ بِجَنَاحِهِ

2954. Vir animi proposito volat sicut avis alis suis volat. Fakih. Alchol. p. 117. l. 19.

٢٩٥٥ انّ الْمَرْءَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُصَدَّقَ فَمَا يُصَدَّقُ قَوْلُهُ

2955. Vir mentitur, ut ipsi fides habeatur; sed verbum ejus verax non habetur.

Proverbium mendacii noxam describit. Sam. Schar.

٢٩٥٦ لا المرء في نسيئة ولا اليربوع

2956. Neque viro neque muri mortis mora est. D.

Calamitates nemo cavere potest. Conf. Meid. 5, 150.

٢٩٥٧ امرأة بلا حياء كطعام بلا ملح

2957. Mulier sine pudore instar cibi sine sale est. Fakih. Alchol. p. 224.

٢٩٥٨ المرأة من أذنها تسمن

2958. Mulier ab aure sua pinguis est. D.

٢٩٥٩ من مارس الأمور ركب البحور

2959. Qui res tractat, maribus vehitur. D.

٢٩٦٠ المزاح لقاح الضغاين

2960. Jocus foecundatio odiorum est.

Qui joco cum altero agit, ejus odium interdum excitat. Schar.

٢٩٦١ اياى والمزاح فانه يجر القبيحة ويورث الضغينة

2961. Cave jocum, nam turpem agendi rationem adducit et odium parit.

Verba Ohmarus ben-Ahbd-Alahsis dixisse fertur.

٢٩٦٢ لا تمازح الشريف فيحقد عليك ولا الدنى فيتجرأ عليك

2962. Ne cum nobili jocare, nam te odio habebit neque cum vili, nam audacem se erga te geret. D.

Paulo aliter in codice. A.

٢٩٦٣ وللمساكين ايضا بالندى ولع

2963. Etiam pauperes liberalitatis cupidi sunt. D.

٢٩٦٤ امش بدائك ما حملك

2964. Morbi tui molestias, quas tibi imponit, perfer!

Monet nos proverbium, ut, quamdiu perferri possint, amici injurias perferamus. Schar.

٢٩٦٥ اذا لم يمش الزمان معك على ما تريد فامش
معه على ما يريد

2965. Quod si tempus tecum non incedit modo quo vis, cum eo, modo quo vult, incede! A.

٢٩٦٦ لا تمش برجل من ابى

2966. Ne pede ejus, qui non vult, incede!

Ne ab eo auxilium petas, qui auxilium tibi ferre aegre fert. Sam.

٢٩٦٧ وعلى مصر راحت الارواح

2967. Et super Aegypto venti flant. D.

٢٩٦٨ ما مضت ساعة من امسك الا ببضعة من نفسك

2968. Quodlibet momentum hesterni diei particulam animae tuae abstulit. A.

٢٩٦٩ أمضى من الصمصامة

2969. Penetrantior quam gladius Alzamzamah.

Gladius celeberrimus Ahmrui ben-Mahdi Carb erat. Ahmruus in illum gladium dixit:

سنانى أزرق لا عيب فيه وصمصامى يصمم فى العظام

„ Cuspis mea est caerulea, nil vitii in ea est et gladius meus in ossa penetrat."

Metrum Wafir est; sed in priore parte Asrakon enunciandum est, ut metrum perfectum sit. Ahbd-Allahus ben-Ahbbas Jemanensis dixit: لكم من السماء نجمها ومن الكعبة ركنها ومن السيوف صمصامها „Vobis coeli sidus est, templi sacri angulus lapidis nigri et gladius Zamzam. Sam. Schar. Conf. Meid. 24, 433.

٢٩٧٠ هو أمضى من خازق

2970. Is magis perforans quam hastae cuspis est. Dj.

٢٩٧١ مطر نيسان فى البحر درا وفى الأرض برا

2971. Pluvia mensis Nisan in mari margaritas et in terra triticum producit.

Putant autem Arabes margaritas ex guttis pluviae decidentibus oriri.

٢٩٧٢ لو تمطر غيمت

2972. Si plueres, tu nubibus obductum esses. D.

٢٩٧٣ مَطْلُ الغَنِيِّ ظُلْمٌ

2973. Tardatio divitis in dando injuria est. Sam.

٢٩٧٤ مَطْلٌ كَنُعَاسِ الكَلْبِ

2974. Tardatio ut somnus canis.

I. e. longa. Sam.

٢٩٧٥ هُوَ مَاعِزٌ مَقْرُوظٌ

2975. Is pellis caprina concinnata est.

De viro experientia edocto adhibetur. Sam.

٢٩٧٦ اِنَّ المِعَا تَكْفِيهِ البَقْلَةُ وتَرْوِيهِ المَذْقَةُ

2976. Visceribus olus sufficit et lac aqua mixtum ea irrigat.

In eum dicitur, qui sua sorte contentus non est. Sch.

٢٩٧٧ هُوَ فِي مِلْءِ رَأْسِهِ

2977. Is in re est, quae caput suum implet.

Eum res omnino occupat. Sam.

٢٩٧٨ لا مَلِيحَةٌ ولا وَحْشَةٌ

2978. Neque pulchra neque consortii defectus. D.

٢٩٧٩ هُوَ يَمْتَلِخُ

2979. Is non omnino verax est. Sam.

٢٩٨٠ اذا مَلَكَ الأَرْذَلُ هَلَكَ الأَفْضَلُ

2980. Quum vilis regnat, praestantissimus perit. B.

٢٩٨١ مَنْ لَمْ يَمْلِكْ لِسَانَهُ نَدِم

2981. Qui linguam suam non cohibet, poenitentiam aget. A.

٢٩٨٢ المُلْكُ يَبْقَى مَعَ الكُفْرِ ولا يَبْقَى مَعَ الظُّلْم

2982. Regnum cum incredulitate manet; sed cum injustitia non manet. D.

٢٩٨٣ لَيْسَ للمُلُوكِ أَخٌ ولا لِلحَسُودِ رَاحَةٌ ولا للكَذُوبِ مُرُوَّة

2883. Regibus frater non est et invido quies non est et mendaci virtus non est.

In codice Par. loco vocis للملوك regibus للمملوك servo legitur.

٢٩٨٤ مَنْ مَنَعَ المَالَ مِنْ سَبِيلِ حَمْدِهِ وَرِثَهُ مَنْ لا يَحْمَدُه

2984. Qui opes non erogat, ut laude dignus sit, is eas haereditate ei relinquit, qui ipsum non laudat. D.

٢٩٨٥ مَنْ مَنَعَكَ الخَيْرَ حَرَمَكَ وَمَنْ أَعَانَكَ على الشَّرِّ ظَلَمَك

2985. Qui impedit, quominus bonum peragas, te privat et qui in male agendo te adjuvat, erga te injustus est. A.

٢٩٨٦ المَنْعُ أَوْجَزُ

2986. Recusatio (fuisset) brevior.

De hoc proverbio conf. Meid. T. 1. p. 529.

٢٩٨٧ المَنْعُ الجَمِيلُ خَيْرٌ مِنَ الوَعْدِ الطَّوِيلِ

2987. Pulchro modo recusare melius est, quam diu promittere. A.

٢٩٨٨ أَمْنَعُ مِنْ لِبْدَةِ الأَسَدِ

2988. Magis defensus quam juba leonis. Dj.

٢٩٨٩ لا يَمْنَعُ ذَنَبَ تَلْعَةٍ

2989. Non impedit (defendit) vallem rivi e monte defluentis.

De viro vili, abjecto adhibetur. Sam. Kam.

٢٩٩٠ لا يَمْنَعُكَ سُوءُ حالِ ٱلْقائِلِ مِنَ الإِسْتِماعِ إِلَيْهِ
فَرُبَّ فَمٍ كَرِيهٍ مَجَّ عِلْمًا زَكِيًّا

2990. Ne prava dicentis conditio te impediat, quominus ad ejus verba attendas, fieri enim potest, ut os ingratum probam scientiam proferat. A.

٢٩٩١ مانِعُ الحَقِّ فِي الشِّدَّةِ أَعْذَرُ مِنْ مانِعِ الفَضْلِ
فِي الرَّخاءِ

2991. Qui alteri in statu penuriae jus denegat,

magis excusandus est, quam is qui beneficium denegat in statu fortunae secundae. A.

٢٩٩٢ المَنَايَا عَلَى البَلَايَا

2992. Mortes super calamitatibus.

In eos dicitur, quorum conditio vilis et quorum fortitudo vehemens est. Conf. Meid. 24, 286.

٢٩٩٣ مَهِّدْ لِنَفْسِكَ قَبْلَ عَثْرَةِ قَدَمِكَ وَكَثْرَةِ نَدَمِكَ

2993. Locum tibi para, antequam pes tuus caespitat et poenitentia tua magna est. A.

٢٩٩٤ مَاءُ مَطَرِ نِيسَانَ يُحْيِي قَلْبَ الإنْسَانِ

2994. Aqua pluviae mensis Nisan hominis cor recreat. D.

٢٩٩٥ المَاءُ اذَا طَالَ مُكْثُهُ ظَهَرَ خُبْثُهُ

2995. Aquae, quum diu eodem loco manet, pravitas apparet D.

٢٩٩٦ المَاءُ أهْوَنُ مَوْجُودٍ وأعَزُّ مَفْقُودٍ

2996. Aqua vilissima res est, quum adest et honoratissima, quum deest. B.

٢٩٩٧ المَاءُ حَيَاةُ الأنْفُسِ

2997. Aqua animarum vita est. G.

٢٩٩٨ المَاءُ فِى العَيْنِ دَلِيلٌ على النَّارِ فى القَلْبِ

2998. Aqua in oculo indicium ignis in corde est. B.

٢٩٩٩ الماء لا تَفُوتْ به على العَطْشان

2999. Ne cum aqua ad sitientem transi! G.

٣٠٠٠ الماء يُنَحّي كُلّ غَمّة

3000. Aqua omnem moerorem removet. D.

٣٠٠١ اذا ماتَ العالِم ماتَ العالَم

3001. Quum doctus moritur, mundus moritur. Lusus verborum inest. D.

٣٠٠٢ ما ماتَ مَنْ أَحيا عِلْمًا وما افتَتَن مَنْ مَلَك فَهْمًا

3002. Mortuus non est, qui scientiam vivificat et in aerumnam non incidit, qui intelligentiam possidet. A.

٣٠٠٣ مَنْ ماتَ قَلَّ حُسّادُه

3003. Qui moritur, ejus invidi pauci sunt. A.

٣٠٠٤ مَنْ ماتَ مَحْمودًا كانَ أَحْسَنَ حالا مِمَّنْ عاشَ مَذْمومًا

3004. Qui laude dignus moritur, ejus status pulchrior est, quam qui vituperatus vivit. A.

٣٠٠٥ بيموت الفَلّاح وعَيْنُه فى الزَّلابِيَة

3005. Agricola moritur et ejus oculus in dulciolis est. D.

٣٠٠٦ نُمِيتُ أَصْلِى حَتَّى حَصَلْ لى فَلَمَّا حَصَلْ لى بَطَّلْتَ أَصْلِى

3006. Occidis radicem meam, donec mihi provenit et quum mihi provenisset, radicem meam irritam fecisti. D.

٣٠٠٧ مَوْتُ الحِمَارِ عُرْسُ الكَلْبِ

3007. Asini mors canis convivium nuptiale est, G.

٣٠٠٨ مَوْتُ الرُّوسَاءِ أَسْهَلُ مِنْ رِيَاسَةِ السَّفَلَةِ

3008. Principum mors facilius ferri potest, quam infimorum regnum. A.

٣٠٠٩ مَوْتُ الصَّالِحِ رَاحَةٌ لِنَفْسِهِ وَمَوْتُ الطَّالِحِ رَاحَةُ النَّاسِ

3009. Mors probo quietem parat et mors improbi hominibus. A.

٣٠١٠ المَوتُ إِفْنَاءُ مَنْ مَضَى وَيُفْنِى مَنْ بَقَا

3010. Mors est perditio eorum, qui praeteriere et perdet eos, qui restant. G.

٣٠١١ اَلْمَوْتُ الفَادِحُ خَيْرٌ مِنَ ٱلْعِيِّ ٱلْفَاضِحِ

3011. Mors dira melior est, quam difficultas in sermone, qua ignominia adficimur. S. Sch.

٣٠١٢ اَلْمَوْتُ يُعْطِى راحَةً

3012. Mors quietem dat. D.

٣٠١٣ اَلْمَوْتُ فى العِزِّ خَيْرٌ من الحَيَاةِ فى الذِّلَّةِ

3013. Mors, dum honorati sumus, melior est, quam vita, dum contemti sumus. B.

٣٠١٤ اَلْمَوْتُ والحَيوةُ من اللِّسَان والذّين يُحِبُّونَهُ يأكُلُون ثَمَرَتَهُ

3014. Et mors et vita e lingua pendet et qui eam amant, ejus fructus edunt. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Salom. 18. 21. Rectius esset يحبونها et ثمرتها, nam vox لسان generis feminini est.

٣٠١٥ لو لا المَوْتُ ما خَضَعَ كُلُّ جَبَّار عَنيد

3015. Nisi mors fuisset, omnis validus, contumax oppressus non esset. B.

٣٠١٦ مَنْ مَالَ إِلى الحَقّ مال إِليه الخَلْق

3016 Qui ad jus inclinat, ad eum homines inclinant. A.

٣٠١٧ المَالُ فَدَاءُ الأَبْدَان والأَبْدَان فَدَاءُ الأَدْيَان

3017. Opes lytrum corporum et corpora lytrum religionum sunt. G.

٣٠١٨ اَلمَالُ كَالْمَاءِ الَّذِى فِى بَيْتٍ سُدَّتْ مَسَارِبُهُ
اذا لم يَجِدْ مَنْفَذًا يَخْرُجُ مِنْهُ غَرِقَ به صاحِبُهُ

3018. Opes aquis comparandae sunt in domo, cujus canales obstructi sunt, quae si exeundi locum non inveniunt, possessor submergitur. A.

٣٠١٩ المالُ مَلَكٌ لِمالِكِهِ

3019. Opes rex (possessor) eius sunt, qui eas possidet. A.

٣٠٢٠ المالُ وَالدُّنيا تَزُول وتَبْقَى الأَعْمالُ الصَّالِحَةُ

3020. Opes mundusque pereunt; sed proba opera manent. G.

٣٠٢١ المالُ يَفْنَى عن قَرِيبٍ والعِلْمُ لَيْسَ لَهُ زَوال

3021. Opes mox pereunt, sed doctrina nunquam cessat. A.

٣٠٢٢ المالُ يَنْفَد والذِّكْرُ يَبْقَى

3022. Opes pereunt, bona fama durat. G. A.

٣٠٢٣ المَيْلُ الى الغَضَب مِنْ أَخْلَاقِ الصِّبْيانِ والجَزَع
على ما ذَهَب مِنْ أَخْلاقِ النِّسْوانِ

3023. Ad iram inclinare puerorum naturae, tristi-

tia adfici ob id, quod praeteriit, naturae mulierum est. A.

٣٠٢٤ ما انتَبَلَ نُبْلَهُ إِلاَّ بِأَخَرَةٍ

3024. Nonnisi in fine paratus promtusque erat.

Proverbium in virum adhibent, qui antea socors occasione elapsa vitium corrigere vult. Quatuor vocis نبله enunciandae modi sunt, aut نُبْلَه aut نُبْلَته aut نَبَالَه aut نَبالَته. Kam.

٣٠٢٥ أَنُجْحٌ أَمْ خَيْبَةٌ

3025. Num felix successus an frustratio?

Proverbium sensu ei simile est, quod Meid. C. 12, 5. legitur.

٣٠٢٦ لَمْ يَنْجُ مِنَ ٱلْمَوْتِ غَنِيٌّ بِمَالِهِ وَلَا فَقِيرٌ لِإِقْلَالِهِ

3026. Dives opibus a morte non liberatur neque pauper paupertate. D.

٣٠٢٧ لَنْ تَنْجُوَ مِمَّا تَكْرَهُ حَتَّى تَصْبِرَ عَلَى كَثِيرٍ مَا لَا تُحِبُّ

3027. Tu ab eo, quod tibi ingratum est, non liberaris, donec multa, quae non amas, patienter fers. B.

In codice voces ما لا omissae sunt, quas ex conjectura addidi.

٣٠٢٨ مَنْجًا ٱلذُّبَابِ

3028. Effugio muscae.

In vilem adhibetur, cujus vilitas eum defendit. Harir. 288.

٣٠٢٩ نَحِّ الْجَرْبى عَنِ العارَّة

3029. Scabiosos camelos ab ulcerosis separa!

A pravo socio, cujus morbi pars in te transiit, te separa, ne toto morbo adficiaris. Sam.

٣٠٣٠ النَّحْوُ فى الكَلامِ كَالْمِلْحِ فى ٱلطَّعام

3030. Grammatica in sermone sali in cibo similis est. D.

٣٠٣١ النَّحْوُ نِصابُ العِلْمِ ونِظامُه وعَمُودُه وقِوامُه

وَوَشْىُ الكَلام وحِيلَتُه وجَمالُه وَزِينَتُه

3031. Grammatica scientiae principium et res, qua nititur, columna et sustentaculum, tum sermonis pictura, remedium, pulchritudo et ornamentum est. A.

٣٠٣٢ مِنَ الْمُنْخُل يمْسِكُ النُّخالَة ويرْمِى الدَّقيق

3032. Cribrum furfures retinet et farinam projicit. D.

٣٠٣٣ أَنَدُّ مِنْ حِمارِ الوَحْش

3033. Fugacior quam onager. Sam.

In codice Schar. من حمار quam asinus legitur, quod non probo.

٣٠٣٤ النَّادِرُ كالمَعْدُوم

3034. Rarus ut desideratus est. D.

٣٠٣٥ النَّادِرُ لا حُكْمَ له

3035. De raro non est judicium. D.

٣٠٣٦ ما نَدِمَ مَنْ سَكَتَ

3036. Silentii poenitiam nemo egit. A. D.

٣٠٣٧ نَدِمْتُ نَدَامَةَ الكُسَعِيّ

3037. Alcosäihtae poenitentia adfectus sum. Schar. I. e. maxima. Conf. Meid. 25, 102.

٣٠٣٨ ما نَدِمْتُ مَرَّةً على سُكُوتي وقَدْ نَدِمْتُ مِرَارًا عَلَى كَلَامي

3038. Nunquam silentii mei poenitentiam egi; sed saepius sermonis mei. A.

٣٠٣٩ لا تَنْدَمْ على مَا فَاتَ

3039. Ne rei, quae te fugit, poenitentiam agas! D.

٣٠٤٠ نَدَمِي على مَا لَمْ أَقُلْ أَخَفُّ مِنْهُ على ما قُلْتُ

3040. Poenitentia mea ob id, quod non dixi, levior est, quam ob id, quod dixi. A.

٣٠٤١ النَّدَمُ عَلَى السُّكُوتِ خَيْرٌ مِنَ النَّدَمِ على القَوْلِ

3041. Poenitentia de silentio melior est, quam poenitentia de sermone. G.

٣٠٤٢ النَّدَامَاتُ ثَلَاثَةٌ نَدامةُ يومٍ وَنَدَامةُ سَنَةٍ ونَدامةُ العُمْرِ فأمَّا نَدَامةُ اليَوْمِ وَهُوَ أَنْ يَخْرُجَ الرَّجُلُ مِنْ مَنْزِلِهِ قَبْلَ الغَدَاءِ ونَدَامَةُ السَّنَةِ وَهُوَ تَرْكُ الزِّرَاعَةِ في وَقْتِها ونَدَامَةُ العُمْرِ وَهُوَ أَنْ يَتَزَوَّجَ آمْرَأةً غَيْرَ مُوافِقَةٍ لَهُ

3042. Poenitentia triplex est, poenitentia diei, anni et vitae. Poenitentía diei eo consistit, quod vir mansionem suam relinquit, antequam cibum matutinum sumsit; poenitentia anni, quod tempore suo non serit, et poenitentia vitae, quod uxorem sibi non convenientem in matrimonium ducit. A.

٣٠٤٣ كَنَدْمَانَيْ جَذِيمَةَ

3043. Ut Djadsimahi duo compotores.

Diuturnum consortium proverbium designat conf. Meid. C. 22, 37. Schol.

٣٠٤٤ لا تَنْدَى صَفَاتُهُ ولا تَرْشَحُ حَصَاتُهُ

3044. Petra ejus uvida non est et lapis ejus madidus non est.

In avarum dicitur, qui dona non dat. Harir. 201.

٣٠٤٥ مَنْ أَنْذَرَ فَقَدْ أَعْذَرَ وَمَنْ بَصَّرَ فَمَا قَصَّرَ

3045. Qui monuit, excusatione dignus est et qui

docuit, is minus non fecit, quam debuit. Fakih. Alchol. p. 174.

٣٠٤٦ نِزَاعُ النَّفْسِ أَهْوَنُ مِنْ نِزَاعِ الشَّوْق

3046. Animam suam e corpore extrahere, facilius est, quam amorem removere. D.

٣٠٤٧ اذا نَزَلَ القَضَاء بَطَلَ الحَذَر

3047. Quum fatum advenit, cautio irrita est. A.

٣٠٤٨ اذا نَزَلَ القَضَاء عَمِى البَصَر

3048. Quum fatum advenit, oculus caecus est. A.

٣٠٤٩ ما نَزَلَ مِنَ السَّمَاء أَمَرُّ مِنْ كَاسِ العَمَاء

3049. Nulla res, quae e coelo descendit, amarior est, quam poculum caecitatis. G.

٣٠٥٠ هُوَ مِنِّى بِمَنْزِلَة اليَمِين

3050. Is apud me locum dexterae occupat.

Is apud me in magno honore est. Sam.

٣٠٥١ نِسْيَانُ المَوْتِ من صَدَاء القَلْب

3051. Oblivio mortis est quaedam cordis rubigo. B.

In codice A. من omissum est.

٣٠٥٢ نَشِبَ الحَدِيدَة والْتَوَى المِسْمَار

3052. Ferrum adhaesit et clavis inflexus fuit.

De re firmiter adhaerente, ut eam nemo a se removere possit, adhibetur. Sam.

٣٠٥٣ اَلنَّشِيدُ مَعَ ٱلْمَسَرَّةِ

3053. Recitatio carminis cum laetitia est.

Alschanfara poeta ista verba dixit. Juraverat, centum se homines e gente Salaman occisurum esse. Quum nonaginta novem necasset, eum captivum fecerunt et, ut carmen recitaret, postularunt. Quapropter ista verba dixit. Scharaf-Ald. Conf. Hamas. ٢٤٤. l. 19. ubi على المسرة legitur.

٣٠٥٤ قَدْ نَصَبَ شَبَكَتَهُ

3054. Jam rete suum posuit.

Proverbium Arabibus non genuinis proprium in astutia de eo, qui dolum suum celat, adhibetur. Harir. 417.

٣٠٥٥ نَصِيبُكَ يُصِيبُكَ

3055. Portio tua ad te perveniet. D.

٣٠٥٦ مَنْ نَصَحَ جَاهِلًا فَقَدْ عَادَاهُ

3056. Qui ignorantem sincere monet, is ei inimicus est. D.

٣٠٥٧ مَنْ نَصَحَكَ أَحْسَنَ إِلَيْكَ وَمَنْ وَعَظَكَ أَشْفَقَ عَلَيْكَ

3057. Qui sincerum consilium tibi dat, tibi benefacit et qui te monet, miseratione tui plenus est. A.

٣٠٥٨ نُصْحُ ٱلْمُحِبِّ تَأْدِيبٌ وَنُصْحُ ٱلْعَدُوِّ تَأْنِيبٌ

3058. Monito amici meliora edocemur, monito inimici dure vituperamur. A.

٣٠٥٩ ذا نُصْحُ شَوْلَةَ النَّاصِحَة

3059. Hoc est monitum Schaulae fidelis.

Monitum, quod illa mulier dederat, ipsi perniciosum erat. Conf. Meid. 5, 129. 13, 153. 25, 131.

٣٠٦٠ النَّصْرُ مِنَ اللّٰهِ

3060. A Deo victoria est. G.

٣٠٦١ نُصْرَةُ الْحَقِّ شَرَفٌ وَنُصْرَةُ الْبَاطِلِ سَرَفٌ

3061. Defensio veritatis est nobilitas et defensio vani est prodigalitas. A.

٣٠٦٢ الْمُنْتَصِرُ أَعْذَرُ

3062. Se vindicans omnino excusatus est.

Qui injuria adflictus se vindicat, excusatione dignus est, non item qui injuriam infert ab altero haud laesus. Sam. Schar.

٣٠٦٣ نِصْفُ الْأَلْفِ خَمْسُ مِائَةٍ

3063. Dimidium numeri mille quingenti sunt. D.

٣٠٦٤ نِصْفُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللّٰهِ مُدَارَاةُ النَّاسِ

3064. Dimidium prudentiae post religionem Dei est benigne tractare homines. D.

٣٠٦٥ أَنْصِفْ مِنْ نَفْسِكَ قَبْلَ أَنْ يُنْتَصَفَ مِنْكَ

3065. Erga te ipsum justus sis, priusquam alii a te justitiam postulant. A.

٣٠٦٦ ما أَنْصَفَكَ مَنْ كَلَّفَكَ

3066. Non juste erga te egit, qui rem molestam tibi imposuit. D.

٣٠٦٧ لَوْ تَنَصَّفَ النَّاسُ لَٱسْتَرَاحَ ٱلْقَاضِى

3067. Si homines juste agerent, judex quiete frueretur. G.

٣٠٦٨ مَنْ لم يُنْصِفْ مِنْ نَفْسِهِ لم يَخْلُصْ مِنْ حُزْنِهِ

3068. Qui per se ipsum justus non est, a tristitia sua non liberatur. A.

٣٠٦٩ أَنْضَجَ أَخُوكَ ثُمَّ رَمَّدَ

3069. Bene coxit frater tuus, tum in cinerem conjecit.

De eo dicitur, qui primum bene actam rem corrumpit. Schar.

٣٠٧٠ نَضْرَةُ الوَجْهِ فى ٱلصِّدْقِ

3070. Pulchritudo faciei in veritate est. A. B.

٣٠٧١ ما بِهِ نَطِيشٌ

3071. Motus in eo non est.

Vocabulum نطيش genti Hudsailitarum proprium esse dixit Samachscharius. Alii بطيش scribunt, id quod a بطش convaluit a febri derivant. Sam.

٣٠٧٢ النُّطْقُ بِغَيْرِ حِكْمَةٍ هَوَسٌ والصَّمْتُ بِغَيْرِ فِكْرٍ خَرَسٌ

3072. Loquela sine sapientia est amentia et silentium sine cogitatione status muti est. A.

٣٠٧٣ نَظَرْتُ إِلَيْهِ عَرْضَ عَيْنٍ

3073. Ex adverso ad eum oculos direxi. Sam.

٣٠٧٤ إِنْ نَظَرْتَ عُرْيَانًا لَا تَقُلْ لَهُ أَيْنَ ثِيَابُكَ

3074. Si nudum vides, ne ei dicas: ubi vestes tuae sunt?

٣٠٧٥ أُنْظُرِ العَوَاقِبَ تَسْلَمْ مِنَ النَّوَايِبِ

3075. Si rerum eventus observas, a calamitatibus securus eris. G.

٣٠٧٦ الذى تَنْظُرُهُ قُبَّةً تَظُنُّ أَنَّهُ مُزَارٌ

3076. Quem concameratum opus esse vides, eum visitatum esse putas. D.

In codice Paris. loco vocis تنظره legitur تنقشه.

٣٠٧٧ النَّظَرُ فى العَوَاقِبِ تَلْقِيحُ العُقُولِ

3077. Consideratio finis rerum mentes fecundat. Sam. Schar.

Hoc viro ابوحازم (Abu-Hasem) appellato tribuitur. Cod. Abu-Ohb.

٣٠٧٨ النَّظَرُ فى عَوَاقِبِ الأُمورِ مِفْتَاحٌ لأَبْوابِ السُّرُورِ

3078. Consideratio finis rerum clavis portarum laetitiae est. B.

٣٠٧٩ النَّظْرَةُ الأُولَى حَمْقَاءُ

3079. Primus adspectus stultus est.

Decipit enim nos. Monet igitur proverbium, ne statim primo adspectu judicium feramus. Sam. Schar.

٣٠٨٠ مَنْ نَظَّفَ ثَوْبَهُ قَلَّ هَمُّهُ

3080. Qui vestem suam mundat, ejus curae paucae sunt. D.

٣٠٨١ مِنْ نَظَافَتِكَ يا فَتَى لِبْسُكَ الأَبْيَضَ فى الشِّتَاءِ

3081. Munditiei tuae indicium est, o juvenis, quod hiemis tempore vestes albae te tegunt. D.

٣٠٨٢ رُبَّ نَعْلٍ خَيْرٌ مِنْهُ الحَفَا

3082. Interdum nuditas pedis melior est quam calceus. D. Conf. Meid. 10, 50.

٣٠٨٣ يا حَبَّذَا المُتَنَعِّلُونَ قِيَامًا

3083. O quam pulchri sunt, qui stantes calceos sibi indunt!

Narrant mulierem, quae seni nupta esset, juvenes vidisse, qui stantes calceos sibi induerent et optantem, ut uni eorum nupta esset, proverbii verba dixisse. Quod quum maritus audivisset, dixit, se stantem calceos sibi induere posse, at quum tentasset, eum crepitum ventris

emisisse. Uxorem tum dixisse: اذا ادعيت الباطل انجح بك „Quod si vanum tibi arrogas, te vincet.“ Proverbium significat, virum debilem cum robusto se comparare. S.

٣٠٨٤ نِعْمَ الهَدِيَّةُ الكَلِمَةُ مِنَ الحِكْمَةِ

3084. Quam praeclarum donum est verbum a sapiente prolatum! A.

٣٠٨٥ نِعْمَةُ الجَاهِلِ كَرَوْضَةٍ على مَزْبَلَةٍ

3085. Pulchra conditio ignorantis instar horti super fimeto est. D.

٣٠٨٦ النِّعْمَةُ اذا سَمِعَتْ نَغْمَةَ الشُّكْرِ تَهَيَّئَتْ للمَزِيدِ

3086. Beneficentia, quando gratiarum sonum audit, mendaci parata est. B.

٣٠٨٧ نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ الصِّحَّةُ والفَرَاغُ

3087. Duo beneficia sunt, quibus multi homines decipiuntur, sanitas et otium. A.

٣٠٨٨ هُوَ كالنَّعَامَةِ لا يَحْمِلُ ولا يَطِيرُ

3088. Is struthiocamelo similis est, neque portans neque volans.

De eo, qui inter res incertus haerens ultro citroque it. Fakih. Alchol. p. 109. l. 25.

٣٠٨٩ نَعِبَتْ نَفْسَكَ حِينَ شَابَ رَاسُكَ

3089. Mortem tibi annunties, quum caput tuum albicat! A. B.

٣٠٩٠ انتفخ سَحْرُهُ

3090. Pulmo ejus inflatus fuit.

Terminum suum transgressus est. Et dicunt: انتفخت مساحره, quod Djeuharius in timidum adhiberi adnotavit.

٣٠٩١ أنفذ رميّة كلمة خفيّة

3091. Verbum occultum jactus maxime penetrans est. Schar.

٣٠٩٢ أنفر من ظبي

3092. Fugacior quam dorcas.

Legitur quoque: من ظبي افلت „quam dorcas e laqueis evadens.“ Dixit poeta:

فأصبحت ظبيا مفلتا من حبالة صحيح اديم بعد داء اساف

Dorcas e laqueis evadens fui cute integra post morbum lethalem. Metrum Thawil est. Sam. Schar.

٣٠٩٣ أنفر من نعامة

3093. Fugacior quam struthiocamela. Schar.

٣٠٩٤ ما ينفع الكبد يضرّ الطحال

3094. Quod jecori utile est, spleni nocet. D.

٣٠٩٥ ينفعك من ردىّ حذار

3095. A pravo cavere tibi non prodest. Sam. Conf. Meid. 23, 398.

٣٠٩٦ ما يَنْفَعُكَ إلَّا ما مَعَكَ

3096. Tibi non prodest nisi id, quod tecum est. G.

٣٠٩٧ لا تَنْفَعُكَ حِيلَةٌ مَعَ غِيلَةٍ

3097. Remedium cum fraude inutile tibi est. A.

٣٠٩٨ ما تَنْفَعُ السُّيُوفُ بِلا رِجَالٍ

3098. Gladii sine viris utiles non sunt. D.

٣٠٩٩ لا يُنْتَفَعُ بالمَالِ السَّاكِنِ فى قَرَارِ الأَرْضِ ولا
بالذَّهَبِ ما لَمْ يُسْتَخْرَجْ ولا بالعِلْمِ ما دَامَ
مَكْنُوماً

3099. Quamdiu opes in terrae fundo manent, aurum non producitur, doctrina occulta est, inutilia sunt. A.

٣١٠٠ مَنْفَعَةُ المال يَزُول بِزَوَالِه ومَنْفَعَة العِلْم باقِيَةٌ
على مَمَرِّ الدُّهُور والعِلْم حاكِم والمال مَحْكُوم
عليه والعِلْم يَزْكُو بالإنْفَاق والمال يَنْقِصه الإنْفاق

3100. Opum utilitas iis cessantibus cessat et utilitas doctrinae tempore elabente manet et doctrina est domina et opes sub potestate retentae et

doctrina erogando augetur, dum opes erogando diminuuntur. A.

٣١٠١ مَنْقَبَةُ ٱلْمَرْءِ تَحْتَ لِسَانِهِ

3101. Viri virtus sub lingua est. A. B.

٣١٠٢ انه لَنَقَّدٌ أَبِدٌ

3102. Scrutator rerum et penetrans in res obscuras est. D.

٣١٠٣ نُقْطَةُ دَمٍ تُفَرِّجُ هَمًّ

3103. Punctum sanguinis moerorem levat. D.

٣١٠٤ مَنْ نَقَلَ ٱلْيَكَ فَقَدْ نَقَلَ عَنْكَ

3104. Qui nuntium ad te defert, is de te quoque ad alios defert. D.

In codice A. plura addita sunt, sic enim legitur: من نقل لك فقد نقل عنك ومن شهد لك فقد شهد عليك ومن تَجَرَّى لك فقدْ تَجَرَّى عليك ,,Qui ad te nuntium defert, idem ad alios de te defert; qui in tuum commodum testimonium dicit, idem contra te testimonium dicet; qui pro te audacem se gerit, idem contra te audacem se geret. Vox تجرى est pro تجرا.

٣١٠٥ نَقْلُ ٱلشَّرِّ عَنْ شُرُورِهِ ايسر مِنْ نَقْلِ ٱلْمَحْزُونِ عَنْ حُزْنِهِ

3105. Malum a malis suis removere facilius est, quam tristem a tristitia sua abducere. D.

٣١٠٦ نَقْلُ الصَّخْرِ على العُنُقِ أَيْسَرُ مِنْ تَفْهِيمِ مَنْ لا يَفْهَمُ

3106. Transportare petram super humeris facilius est, quam intelligentem reddere eum, qui intelligens non est. A.

٣١٠٧ نَقْلُ الصَّخْرِ مِنْ قُلَلٍ أَهْوَنُ مِنْ حَمْلِ المِنَنِ

3107. Transportare petram a collibus facilius est quam dedecora ferre. D.

٣١٠٨ أَنْكَحُ مِنْ خَوَّاتٍ

3108. Cupidior initus quam Chawwatus.

Viri nomen est Chawwat ben-Hobair Alanzari; sed in scribendo nomine patris codices non consentiunt. In Scharaf-Aldini opere Hobair scriptum est. Conf. Meid. 13, 115. 19, 62. 25, 100. Sam. Schar.

٣١٠٩ لا يُنْكِرُ ولا يُدِّى حَقًّ

3109. Non abnegat et non persolvit debitum. D.

٣١١٠ النَّمَّامُ لا يَدْخُلُ الجَنَّةَ

3110. Obtrectator paradisum non intrabit. D.

٣١١١ هُوَ مُنَامِسُهُ

3111. Is arcani ejus particeps est. Sam.

٣١١٢ مِنَ النَّمْلِ ضَعِيفٌ جَبَّارٌ

3112. Inter formicas est debilis, valida. D.

٣١١٣ وهَلْ يَنْهَضُ البَازِى بِغَيْرِ الجَنَاحِ

3113. Num vultur sine alis in aerem se extollit. D.
Hemistichium metri Thawil est.

٣١١٤ إِذَا نَهَيْتَ عن الشَّىْء فَابْدَأْ بِنَفْسِكَ

3114. Quum rem interdicis, in te ipso incipe!
Dixit poeta:

لا تَنْهَ عَنْ خُلُقٍ وتَأْتِى مِثْلَهُ عَارٌ عَلَيْكَ إِذَا فَعَلْتَ عَظِيمُ

„Ne agendi rationem interdicas, dum tu similem agendi rationem sequeris; magnum enim tibi dedecus erit, si facis.“ Metrum Camil est. Conf. Meid. 23, 416.

٣٠١٥ اذا انْتَهَى الأَمْرُ ما لِزَيْدٍ إِلَّا عَمْرٌ

3115. Quum res ad finem pervenit, Saido nemo est nisi Ahmruus. D.

٣١١٦ نِهَايَةُ الهُمُومِ أَوَائِلُ السُّرُورِ

3116. Curarum finis laetitiae initium est. D.

٣١١٧ نَارُ الفُرْقَةِ أَحَرُّ مِنْ نَارِ الجَهَنَّمِ

3117. Ignis separationis ardentior est quam ignis inferni. A.

٣١١٨ النَّارُ فَاكِهَةُ الشِّتَاء

3118. Ignis fructus hiemis est. D.

٣١١٩ النَّارُ ولا العَار

3119. Ignis et non dedecus. Sam. Schar.

٣١٢٠ فلان كنار الحباحب

3120. Quidam est instar ignis insecti volantis. D.

٣١٢١ نورُ الحقيقةِ أحسنُ مِنْ نورِ الحديقة

3121. Flos veritatis pulchrior est, quam flos horti. D.

٣١٢٢ نورُ الصَّباح يغنّى عنِ المصباح

3122. Lux Aurorae efficit, ut lucerna carere possimus. B.

٣١٢٣ نوِّرْ جميعَ أعمالِك لتكنْ كلمتك حقّانيّة

3123. Fac ut omnia facta tua luceant, ut verbum tuum vera charitas sit. D.

٣١٢٤ النّاسُ أبناءُ الدّنيا ولا يُلام الرّجل على حُبِّ أمّه

3124. Homines filii hujusce mundi sunt et vir ob amorem in matrem non vituperatur. B.

٣١٢٥ النّاسُ اثنانِ بالغٌ لا يكتفى وطالبٌ لا يجد

3125. Homines duplicis generis sunt, unus qui ad scopum pervenit et satis non habet, alter qui petit et non invenit. D.

٣١٢٦ النّاسُ أعداءُ ما جهلوا

3126. Homines inimici ejus sunt, quod ignorant. Schar.

٣١٢٧ النَّاسُ بَيْنَ حاذِفٍ وقاذِفٍ

3127. Homines tum (fuste) percutientes tum (lapide) jacientes sunt. Schar.

De rebus duabus ingratis adhibetur. Sam. Schar.

٣١٢٨ النَّاسُ رَجُلانِ مُحْتَرِسٌ ومُحْتَرَسٌ مِنْهُ

3128. Homines duo viri sunt aut cavens aut talis, a quo alii cavent. Schar.

٣١٢٩ النَّاسُ فى غَفْلَةٍ عَمَّا يُرادُ بِهِمْ

3129. Homines negligunt, quod per ipsos intenditur. B.

٣١٣٠ النَّاسُ لِلنَّاسِ بِقَدْرِ الحاجَةِ

3130. Homines hominibus ratione necessitatis sunt. Schar.

٣١٣١ النَّاسُ مَعَ الواقِفِ

3131. Homines cum eo sunt, qui stat. G.

٣١٣٢ النّاسُ مِنْ خَوْفِ الذُّلِّ فى ذُلٍّ

3132. Homines ob metum vilitatis viles sunt. D.

٣١٣٣ النَّاسُ هَوْسَى والزَّمانُ أَهْوَسُ

3133. Homines vehementer edunt; sed tempus eos vehementius edit. Schar. Kam.

٣١٣٤ يا أَيُّها النَّاسُ آتَّبِعُوا النَّاسَ

3134. O vos homines! sequamini homines!

٣١٣٥ وللنّاس فيما يعشقون مذاهب

3135. Hominibus in eo, quod amant, viae (rationes) sunt. D.

٣١٣٦ هذا منّى مناط الثّريّا

3136. Hoc a me Plejadum distantia est.
Multum a me remotum est. Sam. Hamas. ٩١.

٣١٣٧ أبعد النّوق العنوق

3137. Num post camelas capellae? Schar.

٣١٣٨ إذا نام عدوّك عندك غطّه ولو بمكنسة

3138. Quum inimicus tuus apud te dormit, eum tege et si scopis! D.

٣١٣٩ من نام لم يشعر بمن يسهر

3139. Qui dormit, is eum non noscit, qui vigilat. A.

٣١٤٠ نامت عليك سربة العرب

3140. Agmen Arabum contra te dormivit. D.

٣١٤١ نم آمنا تكن فى أمهد الفراش

3141. Si securus dormis, in strato mollissimo eris. A.

٣١٤٢ نم فى بطن سبع ولا تنام فى بطن ابن آدم

3142. In ventre ferae dormi et ne in ventre hominis dormi! D.

٣١٤٣ مَنْ لم يَنَمْ كأنّهُ زِيدَ في عُمْرِهِ لأنّ النَّوْمَ أخو المَوْت

3143. Qui non dormit, ejus vita quasi augetur, quia somnus frater mortis habetur. A.

٣١٤٤ لا تَنَمْ إلّا خَالِيَ ٱلْبَالِ

3144. Ne dormi nisi animo curis vacuo! G.

٣١٤٥ لا تَنَمْ بَيْنَ القُبُور ولا تَقْشَع مَنَامات فاسدة

3145. Ne inter sepulcra dormias, ut somnia mala non videas. D.

٣١٤٦ · لا أَنَامُ حَتّى يَنَامَ ظَالِعُ الكِلاب

3146. Non dormio, donec claudicans canis dormit.

De sollicito adhibetur, qui curis plenus sero dormit. Conf. Meid. 1. 88. D.

٣١٤٧ ما نَالَ الجَدّ مَنْ فاتَهُ الجِدّ

3147. Sorte bona is non potitur, cui studium non est. A.

٣١٤٨ لَنْ تَنَالَ ما تُحِبّ حَتّى تَصْبِرَ على كَثِيرٍ
مِمّا تَكْرَهُهُ

3148. Rebus, quas amas, non potieris, donec multa, quae tibi ingrata sunt, patienter fers.

٣١٤٩ لَنْ تَنَالَ ما تُرِيدُ إِلَّا بِتَرْكِ ما تَشْتَهِى وَلَنْ تَبْلُغَ ما تَبْلُغُ إِلَّا بِصَبْرِكَ على ما تَكْرَهُ

3149. Rebus, quas vis, non potieris, nisi dum ea, quae cupis, relinquis et non pervenies ad finem tibi propositum, nisi dum res tibi ingratas patienter fers. A.

٣١٥٠ النَّوَى أَوَّلُ الشَّجَرَةِ

3150. Nucleus initium arboris est. G.

٣١٥١ هاتِ شَىْ وخُذْ حِسابَه

3151. Adfer rem et ejus computum accipe! D.

٣١٥٢ هاتِ عُمْر خُذْ رِزْق

3152. Adfer vitam et res ad vitam necessarias accipe! D.

٣١٥٣ هاتِ ما عِنْدَك تُعْرَف به

3153. Adfer id, quod apud te est, ut eo cognoscaris! A.

٣١٥٤ بيهُبّ مَعَ كُلّ رِيح

3154. Cum omni vento flat. D.

٣١٥٥ اذا هَبَطَتْ حَوْرانَ من أَرْضِ عالِجٍ فَقُولا لَها لَيْسَ الطَّرِيقُ هُنالِك

3155. Quum descendit Hauranum e terra Ahlidj, ei dicite, haec via non est!

Versus est metri Thawil, quem Abu-Mohammedes Alahrabi in commentario ad Hamasam p. 70. tanquam proverbium citavit. De errante adhibitus est.

٣١٥٦ مَتَى تَهْجُرُ الدُّنْيَا وَتَنْوِي لَهَا بُغْضًا

3156. Quando mundum fugies et odium ei concipies? D.

Hemitichium metri Thawil est.

٣١٥٧ أَهْجَى مِنِ ٱبْنِ الرُّومِي

3157. Excellentior in satyra quam poeta Ebn-Alrumi. Conf. libr. meum: Darstellung d. Arab. Verskunst. p. 403.

٣١٥٨ مَنْ يُهَدِّدُ عُرْيَانَ بِدِيبَاجٍ

3158. Quis nudo veste serica terrorem incutit? D.

٣١٥٩ هَدْمُ الْأَرْكَانِ فَقْدُ الْإِخْوَانِ

3159. Destructio columnarum defectus fratrum est. D.

٣١٦٠ هَدِيَّةُ الْيَمَنِ الْقُرُودُ

3160. Donum regionis Jemen simiae sunt. D.

٣١٦١ أَهْدَى مِنْ يَدِ الْإِنْسَانِ إِلَى فِيهِ

3161. Melius ducens quam manus hominis ad os.

Dicitur quoque: اهدى من الانسان الى فيه. „Melius

ducens quam homo ad os suum.“ Conf. Meid. 27, 171. Schar.

٣١٦٢ هٰذَا بِذَاكَ وَلَا عَتْبَ ٱلزَّمَانِ

3162. Hoc pro illo et objurgatio temporis non est. D.

٣١٦٣ هٰذَا وَمَا وَكَيْفَ وَلَوْ

3163. Hoc et non et quomodo et si. D.

٣١٦٤ هٰذِهِ مَا هِيَ رُمَّانَةٌ هٰذِهِ قُلُوبٌ مَلْآنَةٌ

3164. Hoc non est malum Punicum, haec sunt corda plena. D.

٣١٦٥ هَرَبَ مِنَ ٱلدُّبِّ وَقَعَ فِي ٱلْجُبِّ

3165. Ursum fugit, in foveam incidit. D.

٣١٦٦ هَرَبَ مِنَ ٱلْمَوْتِ حَصَلَ لَهُ مَنْ خَنَقَهُ

3166. Mortem fugiens in eum incidit, qui eum strangulavit. D.

٣١٦٧ هَرَبُكَ مِنْ نَفْسِكَ أَنْفَعُ مِنْ هَرَبِكَ مِنَ ٱلْأَسَدِ

3167. Quod te ipsum fugis, utilius est, quam quod leonem fugis. A. B.

٣١٦٨ يَا هَارِبٌ مِنْ قَضَائِي مَا لَكَ رَبٌّ سِوَائِي

3168. O tu, qui meum imperium fugis, tibi praeter me dominus non est. G.

٣١٦٩ إِذَا هَرِمَ ٱلْبَازِي لَعِبَتْ بِهِ ٱلْعَصَافِيرُ

3169. Quum accipiter decrepitus est, eo passeres ludunt. B.

٣١٧٠ اِهْتَبِرُوا ذَبِيحَتَكُمْ مَا دَامَ بِهَا طِرْقْ

3170. Hostiam vestram mactare properate, quamdiu pinguis est!

Conf. Kam. Proverbium nos monet, ne agendi occasionem praetermittamus. Sam. Schar.

٣١٧١ ما عَلَيْها هَلْبَسِيسَةٌ

3171. Super ea mundi quid non est.

Legitur quoque هلبسيس. Mulierem omni ornamento carere significat. Sam.

٣١٧٢. هَلَكَ الحَرِيصُ وَهُوَ لا يَعْلَم

3172. Avidus, dum nesciebat, periit. A. B.

٣١٧٣ لَمْ يَهْلِكْ مَنْ قَصَدَ وَلَمْ يَفْتَقِرْ مَنْ زَهِدَ

3173. Qui agit, non perit et qui rebus abstinet, in paupertatem non redigitur. A.

٣١٧٤ هَلَاكُ المَرْءِ فِى العُجْبِ

3174. Viri interitus in sui ipsius admiratione est. A. B.

٣١٧٥ هَلَاكُ النَّاسِ فِى خَصْلَتَيْنِ فُضُولُ المَالِ وفُضُولُ الكَلَامِ.

3175. Hominum interitus ob duas res est: ob ex-

uberationem opum et ob exuberationem sermonis. D.

٣١٧٦ مَهْلَكَةُ الإِنْسَانِ حِدَّةُ طَبْعِهِ

3176. Hominis exitium per vehementem impetum naturae suae adducitur. A.

٣١٧٧ لا هَمَّ إِلَّا هَمُّ الدَّيْنِ ولا وَجَعَ إِلَّا وَجَعُ العَيْنِ ولا غَضَبَ إِلَّا غَضَبُ الوَالِدَيْنِ

3177. Non est cura nisi cura ob debitum et non est dolor nisi dolor oculi et non est ira nisi ira parentum. D.

٣١٧٨ هِمَّةُ الرِّجَالِ تَقْطَعُ الجِبَالَ

3178. Virorum propositum montes transcendit. D.

٣١٧٩ هِمَّةُ الرَّجُلِ قِيمَةٌ

3179. Ex proposito, quid valeat vir, cognoscitur. A. B.

٣١٨٠ بَعْدَ الهِمَمِ تَكُونُ الهُمُومُ

3180. Post consilia capta sollicitudines sunt. D.

٣١٨١ هُمُومُ المَرْءِ بِقَدْرِ هِمَمِهِ

3181. Viri sollicitudines e ratione propositorum sunt. A. B.

٣١٨٢ هنيًا لِكَلْبِ السُّوقِ ما لَذَّ عَيْشُهُ يُقَرْقِطُ عُظَيْماتِ الضَّحَاءِ وَيَنَام

3182. Bene est cani fori! quam grata ejus vita est, nam ossicula prandii rodit et dormit. D.

Versus metri Thawil est.

٣١٨٣ هٰذِهِ هامَةُ اليَوْمِ أَوْ غَدِ

3183. Haec est bubo hodierni diei aut crastini.

De eo adhibetur qui ob decrepitam aetatem morti propinquus est. Dixit Alachthal:

وَكَمْ مِنْ حَمِيمٍ مُذْ رَآءَنِي قائِلٍ مِنَ اَجْلِكَ هٰذَا هامَةُ اليَوْمِ أَوْ غَدِ

„Et quot propinqui, quum me viderent, dicentes: tua causa est bubo hodierni diei aut crastini.“ Metrum Thawil est. Schar.

٣٠٨٤ هانَ عَلَى النَّظَّارَةِ ما يَمُرُّ بِظَهْرِ المَجْلُودِ

3184. Videntibus leve id est, quod dorso flagellati contingit.

Harir. 559. Simile proverbium Meid. Cap. 27, 61. legitur.

٣١٨٥ مَنْ أَهانَ مالَهُ أَكْرَمَ نَفْسَهُ

3185. Qui opes suas levipendit, is se ipsum honorat. D.

٣١٨٦ أَهْوَنُ الجُنُونِ ما يَقَعُ وَيَقُوم

3186. Levissima insania est id, quod cadit et surgit. D.

٣١٨٧ أَنْتَ أَهْوَنُ عَلَيَّ مِنَ الطَّبُّوعِ

3187. Te magis despicio, quam cameli pediculum. Schar.

٣١٨٨ هَوَاءُ كُلِّ نَفْسٍ أَيْنَ حَلَّ حَبِيبُهَا

3188. Amor cujuslibet animae ibi est, ubi ejus amatus versatur. D.

Voci هواء amoris et non aurae significationem hoc in proverbio tribuendum putavi.

٣١٨٩ مَنْ هَابَ خَابَ وَأَكَلَ نَصِيبَهُ الأَصْحَابُ

3189. Qui timet, jacturam facit et ejus portionem socii edunt. D.

٣١٩٠ الهَيْبَةُ خَيْبَةٌ

3190. Timor est frustratio Kam.

٣١٩١ الهِيَاطُ وَالمِيَاطُ

3191. Clamor et increpatio.

Dicitur وقعوا في هياط ومياط „In calamitatem turbasque inciderunt.“ De verborum significatione non consentiunt. Alferra dixit, vocem هياط significare camelorum ad aquam adcedentium confluxum, ut unus alterum premat et مياط idem esse in recedentibus camelis. Allihjanita dixit, هياط esse procedere (اقبال) et مياط recedere (ادبار). Alii dicunt, هياط significare homines ad pacem componendam convenire, هياط homines dispergi, ut pax non componatur. Schar.

٣١٩٢ المُوْنُورُ أَبَتُّ

3192. Qui se vindicare nequit, multum divulgat.
Haec verba excusationi ei inserviunt, qui de curis, quibus premitur, apud alios queritur. Sam. Schar.

٣١٩٣ لا تثق الى امرأة ولا تحمّل معدتك فوق طاقتها واحفظ لسانك وخذ من كلّ شىء كفايتك

3193. Ne in muliere fiduciam ponas neque stomachum tuum pluribus, quam iis, quae ferre potest, onera! Linguam tuam custodi et cujuslibet rei tantum sume, quantum tibi sufficit! A.

٣١٩٤ لا تثق بالدّولة فانّها زايل ولا تعتمد على النّعمة فانّها ضيف راحل

3194. Ne in imperio fiduciam pone, nam cessat neque commoda vita nitere, nam hospes abitura est! A.

٣١٩٥ لا تثق بثلاثة الملك والفرس والامرأة فانّ الملك ملول والفرس شرود والامراة خئون

3195. In tribus fiduciam ne ponas: in rege, equo et muliere; rex enim fastidiosus, equus fugax et mulier perfida est! A.

٣١٩٦ لا أنف بسبيل تلعتك

3196. **In fluxu rivi tui fiduciam non pono. Kam.**

٣١٩٧ يَجِبُ انَّ العاقِلَ يَكُونَ عِنْدَ الزَّلَّاتِ وَقُورا
ومِنَ المَعاصِى نَفُورا وفى المَكارِهِ صَبُورا وفى الرَّخاء
شَكُورا ولا يَحِيفَ عَلَى مَنْ يُبْغِضُهُ ولا يأْثَمَ
فيمَنْ يُحِبُّهُ ولا يَنْتَقِمَ مِمَّنْ يَظْلِمُهُ

3197. Necesse est, prudens sit in erroribus gravis, ab inobedientia abhorrens, in rebus ingratis patiens, in vita commoda gratus. Injustus esse non debet in eum, qui eum odio habet et non peccare erga eum, qui eum, amat et vindictam non sumere ab eo, qui eum injuste tractat. A.

٣١٩٨ اذَا وَجَدْتَ حاجَتَكَ فى السُّوقِ فلا تَطْلُبْها
من أَخِيكَ المَخْلُوقِ

3198. Quum in foro rem tibi necessariam non invenis, ne eam a fratre tuo creato petas! D.

٣١٩٩ إِنْ وَجَدتُ لِشَفْرَةٍ مَحَزًّا

3199. Si cultro magno secandi locum invenio. Sch.

٣٢٠٠ لا تَجِدُ ذا غَضَبٍ مَسْرُورا ولا عاقِلا حَرِيصًا
ولا كَرِيما حاسِدًا ولا قَنُوطًا غَنِيًّا

3200. Neque iratum laetitia adfectum invenies aut prudentem avidum aut generosum invidum aut desperantem divitem. A.

٣٢٠١ إِذَا لَمْ تَجِدْ عِزًّا فَتَسَمَّحْ

3201. Si potentiam non invenies, leniter agas!

Quod per vim perficere non potes, id leniter agendo tracta! Ham. ۴۹۹.

٣٢٠٢ لَمْ يُوجَدْ بَيْنَ ٱلْحَيَّاتِ حَيَّةٌ صَالِحَةٌ

3202. Inter serpentes serpens probus inventus non est. G.

٣٢٠٣ أَوْجَرُ مَا أَنَا مِنْ سَمْلَقَةَ

3203. Nomen Samlakah ego timeo.

Samlakah viri cognomen erat, qui hoc cognomine ipsum appellari nolebat. Qui quum apud regem quendam isto nomine appellatus esset, iratus ista verba dixit significaturus, se istam rem timere. Alii dicunt, cognomen illud habuisse Ketadahum ben-Altuam. Qui quum apud regem Alnohmanum ben-Almondsir esset, Alnohmanum ben-Sihan regem de re certiorem fecisse, ut rex eum isto cognomine appellari juberet. Vox سملق desertum amplum designat. Schar. Conf, Meid. 23, 10.

٣٢٠٤ وَجَعُ سَاعَةٍ وَلَا كُلِّ سَاعَةٍ

3204. Dolor unius horae (momenti) et non cujuslibet horae (momenti). D.

٣٢٠٥ وَجْهُ ٱلَّذِى تُصَابِحُهُ وَلَا تُقَابِحُهُ

3205. Facies ejus, ad quem tu mane venis et eum opprobrio non adficis. D.

٣٢٠٦ وَجْهٌ بلا حَيَاء عُود قُشِر لِيطُه وسِراجٌ فَنِى سَلِيطُه

3206. Facies sine pudore similis est ligno, cujus cortex detracta est et lucernae, cujus oleum absumtum est. B.

٣٢٠٧ وَجْهٌ بلا صَفَاء عَدُوّ بلا خَفَاء

3207. Facies sine puritate est inimica sine occultatione. D.

٣٢٠٨ وَجْهُ تَاجِهْ ما يقّضى حاجة

3208. Facies coronae rem necessariam non perficit. D.

٣٢٠٩ وَجْهُه أَسْوَدُ عِنْدَ العبيد وعِنْدَ اللّٰه

3209. Facies ejus nigra est apud servos Dei et apud Deum. G.

٣٢١٠ وَجِّهُوا أَمْوَالَكُمْ إلى مَنْ تُحِبُّه قُلُوبُكُم

3210. Opes vestras ad eum mittite, quem corda vestra amant! D.

٣٢١١ وَحْدَك وَحْدَك ولا قَرِين صَالِح

3211. Solus, solus sis! nam socius probus non est. D.

٣٢١٢ واحِدٌ باعَ ٱبْنَه مِنَ العَازَة والآخَرُ ٱشْتَرَا بالدَّيْن

3212. Unus filium suum ob paupertatem vendidit et alter debito emit. D.

٣٢١٣ واحدٌ بعتوه يخطب تزوّج وقعد

3213. Unus, quem ut in matrimonium peteret, miserunt, in matrimonium duxit et sedit. D.

٣٢١٤ واحدٌ قلبُه على تمرة وآخرُ قلبُه على جمرة

3214. Unius cor dactylo occupatur et alterius cor pruna. D.

٣٢١٥ واحدٌ يحلب واحدٌ يشدّ القرون

3215. Unus mulget, alter cornua ligat. D.

٣٢١٦ وحدة الإنسان خيرٌ من جليس سوء

3216. Solitudo hominis melior est, quam socius pravus.

In codice G. paulo aliter legitur.

٣٢١٧ وحشة الوحدة خيرٌ من مجالسة الثّقيل

3217. Solitudinis sollicitudo melior est quam consortium molesti. B.

٣٢١٨ ما أوحشك من غاب ولا آنسك من حضر

3218. Qui absens est, te moerore non adficiat et qui praesens est, te laetum non reddiat. D.

٣٢١٩ انّ الوحا من طعام الحزمة

3219. Cauti in cibo sumendo celeres sunt.

Proverbio celeritas laudatur. Sam. Schar.

٣٢٢٠. دَعِ ٱلْمَقَادِيرَ تَجْرِى فِى أَعِنَّتِهَا وَلَا تَبِيتَنَّ إِلَّا خَالِىَ ٱلْبَالِ مَا بَيْنَ غَمْضَةِ عَيْنٍ وَٱنْتِبَاهَتِهَا يُغَيِّرُ ٱللّٰهُ مِنْ حَالٍ إِلَى حَالِ

3220. Sine res a Deo decretas cursum suum agere, et semper curis vacuus pernocta! Dum tu nictu oculi dormis, Deus rerum status mutat. D.

٣٢٢١ دَعِ ٱلْمَكَارِمَ لَا تَرْحَلْ لِبُغْيَتِهَا وَٱقْعُدْ فَإِنَّكَ أَنْتَ ٱلطَّاعِمُ ٱلْكَاسِى

3221. Sine actiones generosorum! Ne iter fac eas expetens et sede, dum tu cibum sumis et vestitus es!

Hic Alhothaiahi versus, cui metrum Basith est, ex Abu-Ohbaidahi sententia in proverbii consuetudinem venit. Legitur quoque: فانت لعمرى طاعم كاس. Nisi fallor, sensus est, omnes actiones generosas, praeter eas, quibus in cibum et vestitum sumtus fierent, relinquendas esse; nam similem sensum Ahbd-Alrahmanus ben-Hassan versibus sequentibus expressit:

إِنِّى وَجَدْتُ مِنَ ٱلْمَكَارِمِ حَسْبُكُمْ أَنْ تَلْبَسُوا خَزَّ ٱلثِّيَابِ وَتَشْبَعُوا

فَإِذَا تُذُوكِرَتِ ٱلْمَكَارِمُ مَرَّةً فِى مَجْلِسٍ أَنْتُمْ بِهِ فَتَقَنَّعُوا

„Inveni actiones generosorum vobis sufficientes in eo,

quod optimas vestes induitis et satiati estis. Quod si in consessu, in quo praesentes estis, actionum generosarum mentio fuit, veste vos operite!"

Metrum versus Camil est; sed in priore versu licentia est.

٣٢٢٢ يَدَعُ العَيْنَ ويَتْبَعُ الأَثَرَ

3222. Rem sinit et vestigium sequitur. Sam.

In codice Abu-Ohbaidi: تدع العين وتطلب الاثر legitur conf. Meid. 23, 289.

٣٢٢٣ الوَدْعَةُ الى الوَدْعَةِ قَلَادَةٌ

3223. Concha alba cum concha alba conjuncta torques est. Sam. Schar.

٣٢٢٤ أَنْتَ فِي وَادٍ ونَحْنُ فِي وَادٍ

3224. Tu in valle es et nos in valle sumus.

Proverbium vulgo proprium, quo diversa esse proposita significant. Harir. 380.

٣٢٢٥ دِيَةُ الذَّنْبِ عِنْدَ العُقَلَاءِ حُسْنُ الإِعْتِذَارِ

3225. Peccati lytrum apud prudentes pulchra excusatio est. D.

٣٢٢٦ دِيَةُ الذَّنْبِ عِنْدَهَا الإِعْتِذَارُ

3226. Peccati lytrum apud eam excusatio est. D.

٣٢٢٧ ما به وَذْيَةٌ

3227. In eo vitium non est.

Abu-Said grammaticus ما به وذى adnotavit. Sam.

٣٢٢٨ مِنَ الوَرْدَةِ تَخْرُجُ شَوْكَةٌ وِمِنَ الشَّوْكَةِ تَخْرُجُ وَرْدَةٌ

3228. E rosa spina prodit et e spina rosa. D.

٣٢٢٩ أَوْرَدَهُ مِيَاهَ طُسَيْمْ

3229. Ad aquas Thosaim eum adduxit.

In vano et errore erat et nulla re potitus est. Kam.

٣٢٣٠ الوَرَعُ سَيِّدُ الأَعْمَال

3230. Abstinentia a rebus illicitis factorum domina est. B.

٣٢٣١ الوَرَعُ شَجَرَةٌ أَصْلُهَا القَنَاعَةُ وثَمَرَتُهَا الرَّاحَةُ

3231. Abstinentia a rebus illicitis arbor est, cujus radix contentus animus et fructus tranquillitas est. D. G.

٣٢٣٢ زِنِ الرِّجَالَ بِمَوَازِينِهِمْ

3232. Viros ponderibus suis pondera! A. B.

٣٢٣٣ وِزْنُ صَدَقَةِ المَنَّانِ أَكْثَرُ مِنْ أَجْرِهِ

3233. Onus eleemosynae ab eo datae, qui beneficia exprobrat, majus est quam ejus praemium. B.

٣٢٣٤ مِيزَانُ الغِشِّ مَرْذُولٌ أَمَامَ الرَّبِّ

3234. Libra fraudis coram Deo reprobata est. G.

Salomoni tribuitur. Conf. Prov. Sal. 11, 1.

٣٢٣٥ سطى مجر تركب هجر

3235. In medio coelo esto, o via lactea, ut ad regionem Hadjar pervenias!

Tempore, quo via lactea in medio coelo est, dactyli maturescunt. Regio autem Hadjar palmis abundat. Proverbii igitur verba enuncians optat, ut abundantiae tempora adveniant. Schar.

٣٢٣٦ سعة الصدور أفضل من سعة الدور

3236. Amplitudo animorum praestantior est, quam amplitudo domorum. B.

٣٢٣٧ انه لواسع الحبل

2237. Is largum funem habet.

Animum angustum non habet. Sam. Schar.

٣٢٣٨ أوسعت وهيا فارقعه

3238. Largam fecisti rupturam; eam igitur repara! Hamas. p. 628.

٣٢٣٩ تويسعنا عقصاء سلحا ولا نرى لعقصاء درا

فارجعاها الى عمر

4239. Capra cornibus inflexis multam merdam nobis facit et non videmus eam lactis copiam habere. Reducite igitur eam ad Ahmruum.

Versum hunc, cui metro Thawil est, Abu-Mohammedes Alahrabi ad Hamas. ٦٧٧ adnotavit. Rem inutilem esse significare videtur.

٣٢٤٠ إتَّسَعَ الخَرْقُ عَلَى الرَّاقِعِ

3240. Nimis larga erat ruptura reparanti.

De calamitate, quae nimis magna est, quam ut reparari possit, adhibetur. Sam. Schar. Harir. ٣٣.

٣٢٤١ وَاسَاكَ مَنْ تَغَافَلَ عَنْكَ

3241. Qui te negligit, is tibi solatium adfert. A.

٣٢٤٢ الوَشْوَشَةُ عَرْبَدَةٌ

3242. Insusurratio malignitas est. D.

الوشوشة quemadmodum in codicibus legitur, pro الوسوسة esse videtur.

٣٢٤٣ وَصَلَ الكَيْلُ الى حَدِّهِ

3243. Mensuratio ad terminum suum pervenit. D. G.

٣٢٤٤ مَنْ وَاصَلَهُ الحَبِيبُ هَانَ عَلَيْهِ الرَّقِيبُ

3244. Qui cum amico conjunctus est, custodem non magni facit. B.

٣٢٤٥ لا تُوصِى يَتِيمٍ على بُكَاه

3245. Ne orphano, ut ploratum intermittat, impera! D.

٣٢٤٦ وَضَحَ الصُّبْحُ لِذِى عَيْنَيْنِ

3246. Aurora duos oculos habenti manifesta est.

De re omnino manifesta adhibetur.

٣٢٤٧ قَدْ وَضَعَ الحِلْسَ عَلَى بَكْرٍ عُلُطٍ

3247. Stratum camelo juvenco habena haud instructo imposuit.

Rem difficilem suscepit. Sam.

٣٢٤٨ يَضَعُ الهِنَاءَ مَوَاضِعَ النُّقْبِ

3248. Picem liquidam in locis scabiei ponit.

Rectam in agendo viam sequitur, ut rectum in loquendo attingat. Har. 422.

٣٢٤٩ مَنْ يَضَعْ يَدَهُ تَحْتَ رَأْسِهِ يُلَاقِيهَا

3249. Qui manum suam sub capite suo ponit, eam inveniet. G.

٣٢٥٠ ضَعِ الفَأْسَ فِى الرَّأْسِ

3250. Securim ad caput pone!

I. e. Paratus esto, ut opus aggrediaris, quemadmodum is, qui ligna caedit, securim super capite tenet, ut magna vi in percutiendo utatur. Proverbium vulgo proprium est. Harir. 312.

٣٢٥١ ضَعْ على بَابِكَ اللِّجَامَ ولا تَخَافْ مِنْ أَعدَائِكَ

3251. Ad portam tuam habenam pone et ne hostes tuos timeas!

Paratus sis ad invadendum et defendendum.

٣٢٥٢ مَنْ تَوَاضَعَ وُقِّرَ ومَنْ تَعَاظَمَ حُقِّرَ

3252. Qui se humiliat, honoratur et qui se extollit, contemnitur. A.

٣٢٥٣ وَضْعُ المَعْرُوفِ فِى غَيْرِ مَوْضِعِهِ ظُلْمٌ

٣٢٦٧ وَقَعَ فِى هِنْدِ الأَحَامِسِ

3267. In gentem Hind fortem incidit.

Hind nomen gentis fuisse dicitur. Alii هند الاحامس dicunt. I. e. In fortes incidit, quibus oppressus est vel in calamitatem irruit. Conf. Meid. 23, 231. Sam.

٣٢٦٨ وَقَعَ فِى دَوْكَةٍ

3268. In rixam (malum) incidit. Sam.

٣٢٦٩ اذا وَقَعَ القَدَرُ بَطَلَ الحَذَرُ

3269. Quum decretum divinum impletur, cautio irrita est. D.

٣٢٧٠ قَدْ وَقَعَ غُرَابُهُ

3270. Ejus corvus jam decidit.

De eo dicitur, qui tranquillus est, postquam ira efferbuerat. Conf. Meid. 22, 69.

٣٢٧١ وَقَعْتَ وَإِلَّا رَمَاكَ الجَمَلُ

3271. Cadas, et si non, camelus te projiciat! D.

٣٢٧٢ قِفِ العَيْرَ عَلَى الرَّدْهَةِ ولا تَقُلْ لَهُ سَا

3272. Ad stagnum asinum stare fac et ne ei dicas: Sa!

Sa vox est, qua asinus ad potum vocatur. I. e. Puta eum recte agere, ne igitur eum prohibeas! Sed diverso modo proverbium legitur: اذا ادنيت الحمار من الردهة فلا تقل تشو „Quando asinum ad stagnum adduxisti, ne ei dicas: bibe!“ et فلا تهتهت به „ne eum incre-

pa!“ et ولا تدهده به „ne ei inclama!“ id quod idem quam تهتهت esse videtur. Sam.

٣٢٧٣ وَقْفَةٌ فِى الطَّرِيقِ نِصْفُ الزِّيَارَةِ

3273. Rem legare in via (Meccae) est dimidia pars visitationis sacrae. D.

٣٢٧٤ عَلَى فُلَانٍ وَاقِبَةُ الكِلَابِ

3274. Cuidam canum custodia mandata est.

De eo, qui ob vilititatem nil boni consequitur. Sam.

٣٢٧٥ اِتَّقِ تُوقَهْ

3275. Cave, tu custoditus eris!

I. e. Si caves, tu custoditus eris. Ut caveamus, proverbium monet. Schar.

٣٢٧٦ اِتَّقُوا الزِّنَا فَإِنَّهُ يُذْهِبُ الوَقَارَ وَيُورِثُ الفَقْرَ وَيَنْقُصُ العُمْرَ

3276. Scortatum cavete, nam gravitatem aufert et paupertatem adducit et vitam diminuit! A.

٣٢٧٧ اِتَّقُوا صَوْلَةَ الكَرِيمِ إِذَا جَاعَ وَاللَّئِيمِ إِذَا شَبِعَ

3277. Cavete impetum vehementem generosi, quum esurit et vilis, quum satiatus est. A.

٣٢٧٨ لَقَدْ أَتْقَيْتُهُمْ حَتَّى مَا أُسَمِّى البَقْلَ بِأَسْمَائِهِ

3278. Eos cavi, ut olus suo nomine non appellarem. Conf. Meid. 23, 10.

٣٢٧٩ الاتّقاء في العمل أشدّ من العمل

3279. Cautio in opere difficilior est quam opus.

Proverbii auctor Mohammedes ben-Wasih esse dicitur. Cavendum est, ne in agendo ostentationis amor animum nostrum occupet. Schar.

٣٢٨٠ الى من أكلها اذن

3280. Cuinam ego eam committam?

De viro se defendente verba dicuntur. Virum, cui se defendenti dicerent: de te ipso pulchre loqueris, ista verba protulisse narrant. Suffixum ها ad vocem نفس animam referendum est. Schar.

٣٢٨١ لا تلد الأفعى الّا الأفعى

3281. Vipera nil nisi viperam gignit. D. Conf. Meid, 23, 625.

٣٢٨٢ ولد غيرك ما ينفعك

3282. Alius filius tibi non prodest. D.

٣٢٨٣ ولد ما لنا والخرا في أذيالنا

3283. Filius nobis non est et merda in laciniis nostris est. D.

٣٢٨٤ ولده على كتفه وهو يشوّش عليه

3284. Filium suum in humero portat et ob eum conturbatus est. D.

De voce يشوش dubito.

٣٢٨٥ اَلْوَلَدُ ثَمَرَةُ الْفُؤَادِ

3285. Filius fructus cordis est. D.

٣٢٨٦ نَحْنُ أَوْلَادُ الْيَوْمِ

3286. Nos hodierni diei filii sumus. D.

٣٢٨٧ وَلِيَ الثُّكْلُ غَيْرَكَ

3287. Orbitas aliam quam te adfligat! Sam.

٣٢٨٨ وَلِّ أُذُنَا عَنِ الْفَاحِشَةِ صَمَّا

3288. Averte aures, ut verba turpia non audiant! D.

٣٢٨٩ وَلِّ الْمَالَ رَبَّهُ

3289. Opibus dominum suum praefice!

Proverbium nos monet, ut quisque suarum opum curam ipse habeat neque alii eam tradat. Sam. Cod. Abu-Ohb. Conf. Meid. 24, 88.

٣٢٩٠ مَنْ وَالَا السُّلْطَانَ أَخَذَ مَالَهُ وَمَنْ عَادَاهُ أَخَذَ رَأْسَهُ

3290. Qui imperatoris amicus est, ejus opes sumit; qui ejus inimicus est, ejus caput sumit. B.

٣٢٩١ وَالٍ ظَلُومٌ خَيْرٌ مِنْ فِتْنَةٍ تَدُومُ

3291. Praefectus injustus melior est, quam bellum civile (turbae) quod durat. D.

٣٢٩٢ وَالٍ عَادِلٌ خَيْرٌ مِنْ مَطَرٍ وَوَابِلٍ

3292. Praefectus justus melior est quam pluvia larga. D.

وِلَايَةُ الأَحْمَقِ سَرِيعَةُ الزَّوَالِ ٣٢٩٣

3293. Stulti dominium celeriter cessat. A.

التَّوَانِي يُنْتِجُ الهَلَكَةَ ٣٢٩٤

3294. Cunctatio (in periculo) interitum producit. Schar.

أَبَعْدَ الوَهْيِ تَرْقَعِينَ وَأَنْتِ مُبْصِرَةٌ ٣٢٩٥

3295. Num post rupturam reparas (o femina) et tu videns es?

Proverbium de viro adhibetur, qui data opera peccat. Ahlius Mohammedanorum imperator ista verba adhibuisse narratur. Sam. Schar. Conf. Meid. 18, 132.

وَيْلٌ لِلرَّأْسِ مِنَ اللِّسَانِ ٣٢٩٦

3296. Vae capiti a lingua! D.

وَيْلٌ لِلْحَسُودِ مِنْ حَسَدِهِ ٣٢٩٧

3297. Vae invido ob invidiam suam! A.

وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ وَيُكَذِّبُ لِيُضْحِكَ النَّاسَ ٣٢٩٨

3298. Vae ei, qui narrat et mentitur, ut hominum risum moveat! A.

وَيْلٌ لِمَنْ سَاءَ خُلُقُهُ وَقَبُحَ خَلْقُهُ ٣٢٩٩

3299. Vae ei, cujus natura prava est et forma deformis est. A. B. D.

٣٣٠٠ وَيْلٌ لِمَنْ وَتَرَ الأَحْرَارَ

3300. Vae ei, qui ingenuos odio habet! A.

٣٣٠١ واليأْسُ حُرٌّ والرَّجاءُ عَبْدٌ

3301. Desperatio est libera et spes serva est. A.

٣٣٠٢ واليأْسُ يُعِزُّ الفَقِيرَ والطَّمَعُ يُذِلُّ الأَمِيرَ

3302. Desperatio pauperem honoratum reddit et cupido principem vilem reddit. A.

٣٣٠٣ لا تُوبِسَنَّ الثَّرَى بَيْنِي وبَيْنَكَ

3303. Ne terram humidam inter me et te siccam reddas!

Ne amicitia inter nos cesset. Cod. Abu-Ohbaid. et Diw. Djerir.

٣٣٠٤ مِنْ أَيْنَ لِلْيَتَامَى الكَعْكُ فِي أَيْدِيهِمْ

3304. Quomodo in orphanorum manibus panis bis coctus est? D.

٣٣٠٥ يَدُ الحُرِّ مِيزَانٌ

3305. Ingenui manus bilanx est. D.

٣٣٠٦ يَدٌ تَشُجُّ وأُخْرَى مِنْكَ تَأْسُونِي

3306. Una manus vulnerat et altera tua manus me sanat.

Hoc e poetae versu desumtum esse dicunt:

إِنِّي لَأَكْثَرُ مِمَّا سُمْتَنِي عَجَبًا يَدٌ تَشُجُّ وَأُخْرَى مِنْكَ تَأْسُونِي

„Ego magna ob id, quod mihi imperasti, admiratione adfectus sum. Manus una me vulnerat et altera tua manus me sanat.“ Metrum Basith est. De eo qui primum malefacit, tum benefacit adhibetur. Sam.

٣٣٠٧ يَدٌ مَا تَقْدِرُ تَعَضُّهَا بُوسْهَا

3307. Manum quam mordere non potes, osculare! B. D. G.

٣٣٠٨ وَلَا يَدٌ إِلَّا وَيَدُ ٱللَّهِ فَوْقَهَا

3308. Non est manus, nisi super qua Dei manus est. D.

٣٣٠٩ مَا لِي بِهِ يَدَانِ

3309. Non sunt mihi in eo duae manus.
Nil valeo. Sam.

٣٣١٠ يَدُكَ فِي ٱلْجِيفَةِ حَرَام

3310. Manus tua in cadavere res illicita est. D.

٣٣١١ اليَدُ ٱلْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ ٱلْيَدِ ٱلسُّفْلَى

3311. Manus superior (dans) melior est, quam manus inferior (accipiens). D.

٣٣١٢ يَوْمُ ٱلسُّرُورِ قَصِير

3312. Dies gaudii brevis est. D.

٣٣١٣ يَوْمُ المَظْلُومِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الظَّالِمِ على المَظْلوم

3313. Dies injuste tractati contra injustum gravior est, quam dies injusti contra injuste tractatum. A.

٣٣١٤ يَوْمُ الوَدَاعِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ ٱلنِّزَاعِ

3314. Dies valedictionis durior est, quam dies pugnae. B.

٣٣١٥ يوم جَدِيدٌ ورزقٌ جَدِيد

3315. Dies novus et res ad vitam necessariae novae. D.

٣٣١٦ يومٌ ذو كَوَاكِب

3316. Dies quo stellae in coelo apparent.

Dies calamitosus. Kam.

٣٣١٧ يَوْمٌ ما لك فيهِ جامكيّة لا تَحْسُبْهُ

3317. Dies, quo tibi stipendium non est, ne eum numera! D.

٣٣١٨ يومٌ نُعْمٍ ويومٌ بُؤْسٍ

3318. Dies fortunae secundae et dies infortunii. D.

٣٣١٩ يومٌ واحِدٌ لِلْعَالِمِ خَيْرٌ مِنَ الحَيَاةِ كُلِّها لِلْجَاهِلِ

3319. Dies unus docti melior est, quam vita tota ignorantis. D. G.

٣٣٢٠. لَنَا يَوْمٌ وَلِلْكَرَوَانِ يَوْمٌ

3320. Nobis dies et perdici dies est. D.

٣٣٢١ اليَوْمَ سَلَام وغَدًا كَلَام

3321. Hodie salus et cras sermo. G.

II.

أَيَّامُ ٱلْعَرَب

Dies inter Arabes pugnis celebres.

---

١ يَوْمُ ٱلنِّسَار

1. Dies Alnisar.

Isto die inter gentem Banu-Dhabbah et gentem Banu-Tamim pugnatum est. Nisar nomen montium parvorum (collium) est, apud quos pugna erat. Alii dicunt, Nisar aquae gentis Banu-Ahmir nomen esse. Sic in Kamuso legitur.

٢ يَوْمُ ٱلْجِفَار

2. Dies Aldjifar.

Aldjifar nomen aque gentis Banu-Tamim erat (sic in Kamuso), ad quam anno post diem Alnisar inter gentem Becr et gentem Banu-Tamim proelium commissum est. Dixit Bischr (بشر) poeta:

ويوم النسار ويوم الجفار كانا عذابا وكانا غراما

„Dies Alnisar et dies Aldjifar erant poena et interitus."
Metrum Motakarib est.

٣ يَوْمُ ٱلسِّتَارِ

3. Dies Alsitar.

Alsitar nomen montis est, cujus in Amrul'-Kaisi carminibus mentio facta est. Pugnatum est isto die, quo eques gentis Becr Kais ben-Ahzim Ketadah ben-Moslimah Alhanafi occidebatur, inter gentem Becr ben-Wajel et gentem Banu-Tamim. Dixit poeta:

قَتَلْنَا قَتَادَةَ يَوْمَ ٱلسِّتَارِ وَزَيْدًا أَسَرْنَا لَدَى مُعْنِقِ

„Occidimus Ketadahum die Alsitar et apud terram elatam asperamque Saidum captivum fecimus." Metrum Motakarib est.

٤ يَوْمُ ٱلْفِجَارِ

4. Dies Alfidjar.

Quatuor dies sunt, quibus nomen illud impositum est, de quibus pluralis أَفْجِرَةٌ adhibetur. Nomen inde ortum esse dicunt, quod, quum mense sacro pugnatum esset, dixissent: فَجَرْنَا „improbe egimus". Primo eorum die inter gentem Cenanah et posticam partem gentis Hawasin (عَجُز هوازن) i. e. gentem Banu-Nazr ben-Moahwijah et gentem Banu-Djoscham ben-Becr pugnatum est, secundo inter gentem Koraisch et gentem Cenanah, tertio inter gentem Cenanah et gentem Nazr ben-Moahwijah. Hoc vero die non multum pugnatum est. Quarto denique die, qui omnium maximus erat, inter gentem Koraisch et Hawasin pugna erat. Inter hunc diem et tempus, quo Mohammedes legatum Dei se esse declaravit, viginti sex annorum spatium elapsum est. Mohammedes, qui proelio intererat, quatuordecim annos natus erat. Proelii causam

fuisse, quod Albarradhus ben-Kais Alcenani occidisset Ohrwahum Alrahhal [1]).

٥ يوم نخلة

5. Dies Nachlah.

Dies hic diebus, qui Alfidjar cognominati sunt, adnumerandus est. Nachlah autem locus est inter Meccam et Althajif situs. Hujusce diei Chidaschus ben-Sohair sequente versu mentionem fecit:

يا شدّة ما شددنا غير كاذبة على سخينة لولا الليل والحرم

„O impetum vehementem! quo contra Sachinah [2]) incurrimus, nisi nox et sacra ditio fuisset.“

Pugnabatur enim isto die, donec gens Koraisch in sacram urbis regionem vesperâ intraret. Metrum Basith est.

٦ يوم شمطة

6. Dies Schamthah.

Neque vocis enunciandae modum neque significationem Meidanius aut Kamusus definivit. Hic quoque dies, quo inter gentem Banu-Haschim et gentem Ahbd-Schams pugnabatur, diebus, quibus cognomen Alfidjar est, accenseri debet. Illius diei Chidaschus ben-Sohair sequentibus versibus mentionem fecit:

1) Kamusi auctor cum hoc non consentit. Dixit pugnatum esse istis diebus inter Koraischitas et cum istis conjunctos Cenanitas gentemque Kais Ghailan. Devictam esse Kais Ghailan. Mohammedem viginti annorum aetatem isto tempore habuisse. Pugnatum igitur est aut anno 585 aut anno 591 post Chr.

2) Cibi sorbilis e farina parati nomen est, quo Koraischitae tempore duro uti solebant. Isto cognomine ludibrii causa appellabantur.

أَلَا أَبْلِغْ إِنْ عَرَضْتَ بِنَا هِشَامًا وَعَبْدَ ٱللّٰهِ أَبْلِغْ وَٱلْوَلِيدَا

بِأَنَّا يَوْمَ شَمْطَةَ قَدْ أَقَمْنَا عَمُودَ ٱلْمَجْدِ إِنَّ لَهُ عَمُودَا

جَلَبْنَا ٱلْخَيْلَ سَاهِمَةً إِلَيْهِمْ عَوَابِسَ يَدَّرِعْنَ ٱلنَّقْعَ قُودَا

„Perfer, si nostrorum tibi in mentem venit, Hischamo et Ahbd-Allaho, perfer et Alwalido nuntium, nos die Schamthah stetisse tanquam columnam gloriae, gloriae enim columna est. Nos equos itinere adflictos adduximus ad eos, austeros, pulvere tanquam pallio obtectos, robusto collo praeditos.“ Metrum Wafir est. conf. Meid. 20, 94.

٧ يَوْمُ ٱلْعَبْلَاءِ

7. Dies Alahbla.

Alahbla nomen petrae albae in latere loci Ohcaths sitae esse putant. Chidaschus hujusce diei sic mentionem fecit:

أَلَمْ يَبْلُغْكُمُ أَنَّا جَدَعْنَا لَدَى ٱلْعَبْلَاءِ خِنْدِفَ بِٱلْقِيَادِ

„Nonne audivistis, nos apud Alahblam Chindifum cum habena amputasse.“ Metrum Wafir est.

٨ يَوْمُ عُكَاظَ

8. „Dies Ohcaths.“

Ohcaths nomen aquae in regione Meccae erat, ad quam quotannis per mensis spatium nundinae erant.[1]) Et hic dies illis, qui cognomen Alfidjar habent, adnumerandus est.

٩ يَوْمُ حُرَيْرَةَ

9. Dies Horairah.

1) Paulo aliter Kamusi auctor. conf. lex. meum.

Horairah est locus petrosus ad latus australe Ohcathsi (Kamusi auctor adnotavit, locum esse in propinquo Nachlae situm). Illius diei Chidaschus in versu sequente mentionem fecit:

وقد بلوتم فابلوكم بلاءهم يوم الحريرة ضربا غير تكذيب

„Adflixistis, sed ego et vos eodem modo adfligam die Alhorairah ictibus duris.“ Metrum Basith est.

١٠ يوم ذي قار

10. Dies Dsu Kar. [1])

Die isto celebri Arabes Persas prima vice magna strage adflixerunt. Persarum enim imperator Parwiz contra gentem Banu-Schaiban exercitum miserat, qui fugatus est.

Istum diem Bacirus ben Alazanim, unus e gente Kais ben-Tsahlabah, versibus celebravit dicens:

هم يوم ذي قار وقد حمش الوغا خلطوا لهاما جحفلا بلهام

ضربوا بني الاحرار يوم لقوهم بالمشرفي على صميم الهام

„Ii die Dsu-Kar, et proelium vehemens erat, miscuerunt exercitum magnum cum exercitu; percusserunt generosos die, quo iis occurrerunt gladio Maschrafitico super os medium cranii.“ Metrum Camil est. c. p. **213.** Locus Dsu-Kar inter Cufah et Waseth situs erat, alter hujusce nominis locus in regione oppidi Rei reperitur. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 88. et Geogr. Abulph. ٢٩٢ ed. Par. Pugnatum est anno, quo Mohammedes quadraginta annos natus erat. Alii dicunt anno pugnae Bedrensis Abulf. hist. Anteisl. p. **146.**

---

1) Conf. Citab Alaghani.

١١ يَوْمُ جَبَلَةَ

11. Dies Djabalah.[1])

Djabalah nomen collis rubri inter aquas Schoraif et Scharaf, quarum prior genti Nomair, posterior genti Banu-Cilab erat. Iste locus quoque شعب جبلة appellatur. Pugna erat inter gentem Banu-Ahbs et Banu-Dsobjan, quae a Baghidho originem duxerunt. Hujusce diei in versibus sequentibus mentio facta est:

لَمْ أَرَ يَوْمًا مِثْلَ يَوْمِ جَبَلَةْ يَوْمَ أَتَتْنَا أَسَدٌ وَحَنْظَلَةْ

وَٱلْغَطَفَانُ وَٱلْمُلُوكُ أَزْفَلَةْ نَضْرِبُهُمْ بِقَضَبٍ مُنْتَخَلَةْ

لَمْ تَعْدُ أَنْ أَفْرَشَ عَنْهَا ٱلصَّقَلَةْ

„Non vidi diem instar diei Djebelah. Dies erat, quo gens Asad et Henthselah ad nos venerunt et Ghathafan et reges agminatim, quos percutimus gladiis secantibus, qui optimos eligunt, quos politores modo acuerant Metrum Redjes est. p. 231.

١٢ يَوْمُ ٱلرَّحْرَحَانِ

12. Dies Alrahrahan.[2])

Alrahrahan nomen terrae prope ad Ohcats sitae est. Ad istum locum duobus diebus pugnatum est, uno inter gentem Banu-Darim et Banu-Ahmir ben-Zahzaah, altero inter gentem Banu-Tamim et gentem Banu-Ahmir. Dixit Alnabeghah Aldjahdi:

---

1) Hoc die poeta Lebidus decem annos natus fuisse dicitur. Lebidus autem versus finem Moahwijjahi aetate 145 annorum diem obiisse dicitur. Conf. de hoc die Abulf. hist. Anteisl. p. 146.

2) Kamusi auctori mons est. De hoc die conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 144.

هَلَّا سَأَلْتَ بِيَوْمَىْ رَحْرَحَانَ وَقَدْ ظَنَّتْ هَوَازِنُ أَنَّ ٱلْعِزَّ قَدْ زَالَا

„Nonne interrogasti de duobus diebus Rahrahan et gens Hawasin jam putaverat, honorem desiisse.“ Metrum Basith est.

١٣ يَوْمُ ٱلْفَلْجِ

13. Dies Alfaldj.

Alfaldj nomen vici gentis Banu-Ahmir ben-Zahzaah infra Alahkik versus Hadjar diei spatio in via Zanaah siti est. Duobus diebus ibi pugnatum est, uno gens Banu-Ahmir contra gentem Banu-Hanifah, altero gens Banu-Hanifah contra gentem Banu-Ahmir victoriam reportavit.

١٤ يَوْمُ ٱلنَّشَّاشِ

14. Dies Alnaschschasch.

Naschschasch vallis est abundans plantis salsis et amaris (حمض) (in regione gentis Nomair Kam.). In ea post pugnam Alfaldj praelium inter gentem Banu-Ahmir et incolas regionis Aljemamah commissum est. Dixit poeta:

وَبِٱلنَّشَّاشِ مَقْتَلَةٌ سَتَبْقَى عَلَى ٱلنَّشَّاشِ مَا بَقِىَ ٱللَّيَالِى

فَأَذْلَلْنَا ٱلْيَمَامَةَ بَعْدَ عِزٍّ كَمَا ذَلَّتْ لِوَاطِئِهَا ٱلنِّعَالُ

„In valle Alnaschschasch caedes erat, cujus memoria restabit, quamdiu noctes restant. Nam gentem regionis Jemamah vilem reddidimus, posteaquam potentia excelluerat, quemadmodum soleae per conculcantem viles fiunt.“ Metrum Wafir est.

١٥ يَوْمُ ٱللِّهَابَةِ

15. Dies Allihabah.

Allihabah regionis nomen est in valle Alschawadjin [1]), circa quam loca erant القرعاء, الرماة, وجّ, لصاف, طويلع appellata. Ibi inter gentem Banu-Cahb et gentem Ahbd-Schams pugnabatur. Dixit poeta:

مَنَعَ ٱللِّهَابَةَ حَمْضُهَا وَنَجِيلُهَا وَمَنَابِتُ الضَّمْرَانِ ضَرْبَةَ أَسْفَعِ

„Impediverunt in regione Allihabah plantae Hamdh, Nadjil et loca ubi plantae Dhamran crescunt, percussionem accipitris. Id est: Tam densae ibi sunt plantae, ut aves ab accipitre securae sint. Metrum Camil est. p. 212.

١٦ يوم خزازى

16. Dies Chasasae.

Nomen montis est nec non خزاز appellati, apud quem inter gentem Banu-Rabiah ben-Nesar et Jemanenses pugna erat [2]). Dixit poeta:

وَنَحْنُ غَدَاةَ أُوقِدَ فِي خَزَازَى هَدَيْتُ كَتَائِبًا مُتَحَيِّرَاتِ

„Et nos matutino tempore, quo in loco Chasasa ignis accensus erat, ducebam agmina superbientia.“ Metrum Wafir est p. 204. [3]).

Metri causa كتائبا loco vocis كتائب est. In codice meo et Berol متحيرات „stupefacta“ legitur. In hist. anteisl. p. 144. خزاز impressum legimus. Colaib Wajel dux gentis Banu-Rabiah fuisse dicitur.

---

1) Nomen vallis magnae est in ditione gentis Banu-Dhabbah. conf. Kam.

2) In isto monte die incursionis ignis accendebatur. Est mons inter Bazram et Meccam.

3) Observandum est, prius hemistichium legi in versu Moallak. Ahmrui ben-Celtsum v. 68.

١٧ يَوْمُ ٱلْكُلَاب

17. Dies Alcolab.

Alcolab nomen aquae est in dextero latere loci Djabalah[1]) et montis Schamam, ad quam tempore Actsami ben-Zaifi proeliis duobus pugnatum est. Unus dies prior, alter posterior appellatur. Conf. de die priore Abulf. hist. Anteisl. p. 144. et Cit. Alaghani.

١٨ يَوْمُ ٱلصَّفْقَة

18. Dies Alzafkah.

Dicunt, hunc diem primum eorum fuisse, qui nomen Alcolab habeant. Est dies arcis Almoschakkar (in regione Albahrain, qui inde nomen Alzafkah accepit, quod Cosrois praefectus gentem, quae in camelorum aromata portantium agmina irruperat, in arcem invitaverat et tum portam clauserat (اصفق) Duo inde orta sunt proverbia, unum ليس بعد الاسار الا القتل. „Non est post captivitatem nisi caedes," alterum: ليس بعد السلب الا الاسار „Non est post direptionem nisi captivitas." Conf. Nr. 61.

١٩ يَوْمُ طِخْفَة

19. Dies Thichfah.

Thichfah seu Thachfah nomen loci[2]) in ditione gentis Banu-Jarbuh siti est, quo gens Banu-Jarbuh contra Kabusum ben-Almondsir ben-Mäi s'Sama feliciter pugnavit. Istum diem Schoraihus Jarbuihta versu sequente celebravit:

---

1) Plures loci nomen Djabalah gerunt. Est locus in regione Nedjd, (ة) vicus in regione Tehamah, (ذ) oppidum in littore maris Syriae, vicus in regione Bahrain et locus in regione Hidjas. Pugna erat in loco inter Bazram et Cufam.

2) In Kamusi opere legimus, nomen montis longi, rubri fuisse.

علا جدهم جد الملوك فاطلقوا بطخفة ابناء الملوك على الحكم

„Superavit felicitas eorum felicitatem regum et die Thichfah filios regum contra Alhacamum dimiserunt.“ Metrum Thawil est p. 162.

٢٠ بيوم الوقيط

20. Dies Alwakith.

Proelium illud commissum est tempore Islamismi inter gentem Banu-Tamim et gentem Beer ben-Wajel. Hujusce diei Jasidus ben-Henthselah in versu sequente mentionem fecit:

ونجاه من قتل الوقيط مقلص اقب على فأس اللجام ازوم

„Et liberavit eum a caede die Alwakith facta longos pedes habens (equus), medio corpore gracilis, toto ore fraeni ferrum mordens.“ Metrum Thawil est [1]).

٢١ بيوم المروت

21. Dies Almarrut.

Almarrut vallis (in regione gentis Banu-Djoman ben-Ahbd-Alohssa sitae Kam.) nomen est, in qua inter gentem Tamim et Koschair proelium commissum est. Dixit poeta:

فان تك هامة بهراة تزقو فقد ازقيت بالمروت هاما

„Si bubo in oppido Harath vociferatur; ego in loco

1) Kamusi auctor, diem istum, quo Alhacamus ben-Chaitsamah occideretur et Ahtsdjalus ben-Almamun et Almamunus ben-Schaiban captivi fierent, isto nomine ob summum moerorem, quo adfligeret, appellatum esse.

Almarrut plures bubones, ut vociferarentur, coegi.“ Metrum Wafir est. p. 204.[1]).

٢٢ يَوْمُ ٱلشَّقِيقَةِ

22. Dies Alschakikah.

Dies iste quoque nomen يوم النقا Dies Alnaka (collis arenae) et يوم الحسن Dies Alhasan habebat. Vocabulum شقيقة interstitium inter duos montes arenosos significat. Ebn-Alachdhar istius diei mentionem fecit dicens:

وَيَوْمَ شَقِيقَةِ ٱلْحَسَنَيْنِ لاقَتْ بَنُو شَيْبَانَ آجَالاً قِصَارَا

„Et die Schakikat-Alhasanain gens Banu-Schaiban breves vitae terminos invenerunt.“

Die autem isto, quo Abu-l'Zahba Bistham ben-Kais Schaibanita occidebatur, gens Banu-Schaiban victa est. Dicunt isto loco duos montes esse, quorum alter Alhasan, alter Alhosain nomen haberet, et hanc esse causam, cur poeta شقيقة الحسنين dixerit[2]).

٢٣ يَوْمُ قُشَاوَةَ

23. Dies Koschawah.

Isto die gens Banu-Schaiban gentem Salith ben-Jarbuh vicit. Appellatur quoque يوم نعف السويقة „Dies Nahf-Alsowaikah[3])“ Istius diei Djerirus versu sequente mentionem fecit:

---

1) Arabes enim putarunt, ex capite occisi, cujus caedes vindicata non esset, bubonem prodire vociferantem: Bibendum mihi date! i. e. vindicate caedem meam.

2) Kamusi auctor dixit, Alhasan et Alhosain duorum montium vel collium arenarum nomina esse. Apud illum Alhasan appellatum Bisthamum sepultum esse.

3) Vocibus قشاوة et نعف locus elatus in valle seu agger

بِئْسَ الفَوَارِسُ يَوْمَ نَعْفِ سُوَيْقَةٍ وَالخَيْلُ عَادِيَةٌ عَلَى بِسْطَامِ

„Vae equitibus die Nahf-Sowaikah, dum equites contra Bisthamum incurrebant.“ Metrum Camil est. p. 213.

٢٤ يَوْمُ إِرَابٍ

24. Dies Irab.

Aliis Irab nomen aquae, aliis loci in ditione gentis Balahnbar est. Gens Taghlab isto die gentem Jarbuh in fugam egit [1]).

٢٥ يَوْمُ ذِي طُلُوحٍ

25, Dies Dsu-Tholuh. [2])

Dies quoque يوم الصمد Dies Alzamd appellatur. Alzamd autem nomen aquae est genti Aldhibab, quae aqua tempore Meidanii in latere regionis interdictae ad oppidum Aldharijjah [3]) pertinentis erat (في شاكلة الحمى من الضرية) Die isto gens Banu-Jarbuh victoriam reportavit. Alfarasdakus istius diei mentionem fecit dicens:

هَلْ تَعْلَمُونَ غَدَاةَ نَطْرُدُ سَبْيَكُمْ بِالصَّمْدِ بَيْنَ رُوَيَّةٍ وَطِحَالِ

„Num scitis tempus matutinum, quo feminae vestrae captivae propellebamus apud aquam Alzamd inter locum Roajjah et Thihal.“ Metrum Camel est.

---

longus significatur. Sowaikah autem nomen pluribus locis commune est.

1) In Kamusi opere legimus, vocem اراب tribus vocalibus enunciari.

2) In codice Lugd. ذى ظلوح legitur.

3) Aldharijjah est vicus (ة) inter Bazram et Meccam.

٢٦ يَوْمُ ذِى أُرَاطَى

26. Dies Dsi-Oratha.

Dicitur quoque يوم اراط. „Dies Orath" Die inter gentem Banu-Hanifah et ejus foederatos e gente Banu-Djahdah et gentem Banu-Tamim pugnatum est. Conf. Moall. Ahmrui ben-Celtsum Vers. 69.

٢٧ يَوْمُ ذِى بَهْدَى

27. Dies Dsu-Bahda.

Bahda vel Dsu-Bahda nomen loci est, quo pugna inter gentem Banu-Taghlab et gentem Banu-Sahd ben-Tamim erat. Gens Banu-Taghlab victa est.

٢٨ يَوْمُ ذِى نَجَبَ

28. Dies Dsu-Nadjab.[1])

Die isto gens Banu-Tamim gentem Ahmir ben-Zahzaah proelio profligavit.

٢٩ يَوْمُ ٱللِّوَى

29. Dies Alliwa.

Diem hunc diem Waridat[2]) esse contendunt, quo gens Banu-Tsahlebah gentem Jarbuh vicit. Dixit Djerirus:

كَسَوْنَا ذُبَابَ ٱلسَّيْفِ هَامَةَ عَارِضٍ غَدَاةَ ٱللِّوَى وَٱلْخَيْلُ تَدْمَى كُلُومُنَا

---

1) In Kamusi opere legimus, Dsu-Nadjab vallem gentis Moharib (محارب) esse.

2) واردات Waridat nomen proprium loci est; لوى Liwa vero appellativum, quo loca arenosa etc. designantur, esse videtur.

„Vestivimus aciem gladii capite Ahridhi tempore matutino diei Alliwa, dum equi nostris vulneribus sanguine infecti erant." Metrum Thawil est. p. 162.

٣٠ يَوْمُ أَعْشَاشٍ

30. Dies Ahschasch [1])

Pugnatum est inter gentem Banu-Schaiban et gentem Banu-Malic.

٣١ يَوْمُ عاقل

31. Dies Ahkil.

Ahkil montis nomen est. Pugna erat inter gentem Banu-Djoscham et gentem Banu-Henthselah [2])

٣٢ يَوْمُ الهُيَيْماء

32. Dies Alhojaima.

Et legitur الهييمى. Nomen aquae est, ad quam gens Banu-Taim-Allat gentem Banu-Modjaschih in fugam conjecit.

٣٣ يَوْمُ سَفَارِ

33. Dies Safari.

Est nomen putei [3]). Erat ibi via exercituum (مجاز الجيوش). Inter gentem Becr ben-Wajel et gentem Tamim ibi proelium commissum est. Dixit Farasdakus:

---

1) In Kamusi opere legimus أعشاش loci nomen esse in terra gentis Banu-Asad in propinquo montis Thamijjan in deserto.

2) In codice Lugdun. dies hic adnotatus non est.

3) Puteum istum gentis Banu-Masin ben-Malic ante locum Dsu-Kar appellatum esse, Kamusi auctor adnotavit.

مَتَى مَا تَرِدْ يَوْمًا سَفَارِ تَجِدْ بِهَا أُدَيْهِمَ يَرْمِي ٱلْمُسْتَجِيزَ ٱلْمُعَوَّرَا

„Quando aliquo die ad puteum Safari devertis, ibi invenies numerum magnum[1]), qui aquam petentem, meridiei tempus intrantem sagittis petit.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٣٤ يَوْمُ ٱلْبِشْرِ

34. Dies Albischr.

Bischr nomen montis (in Mesopotamia الجزيرة Kam.) est. Dies quoque appellatur: Dies Alhadjjaf.

٣٥ يَوْمُ ٱلْحَجَّافِ

35. Dies Alhadjdjaf[2]).

Dixit Alachthal hujusce diei mentionem faciens:

لَقَدْ أَوْقَعَ ٱلْجَحَّافُ بِٱلْبِشْرِ وَقْعَةً إِلَى ٱللهِ مِنْهَا ٱلْمُشْتَكَى وَٱلْمُعَوَّلُ

„Jam ad montem Bischr Alhadjdjafus proelium commisit, de quo querentes ad Deum confugiunt.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٣٦ يَوْمُ مُخَاشِنٍ

36. Dies Mochaschin[3])

---

1) اديهم videtur despiciendi aut magnificiendi ergo dictum fuscus parvus.

2) Dubitari potest, num الحجاف an الجحاف legatur. In codice Lugd. et meo الحجاف, in codice Berol الجحاف et sic in Hamasa p. 61 scriptum est, sed nescio, an recte impressum sit. Alhadjdjaf b. Hocaim Solamita isto die gentem Banu-Taghleb invadit. (Citab Alagh.) Hic dies inter dies ante Islamismum locum obtinuit; at vero Alhadjdjaf tempore Ahbd-Almalici b. Merwan vixit.

3) In libro Citab. Alaghani legitur ويسمى هذا اليوم يوم البشر ويوم عاجنة الرحوب ويوم محاسن ويوم حبل الى جانب البشر; sed videtur legendum مخاشن ومخاشن جبل.

Mochaschin nomen montis est. Hoc quoque die Hadjdjafus victoriam reportavit. Poeta Djerir istius diei mentionem fecit dicens:

لَوْ أَنَّ جَمْعَهُمْ غَدَاةَ مُخَاشِنٍ يُرْمَى بِهِ جَبَلٌ لَكَادَ يَزُولُ

„Si matutino tempore pugnae Mochaschin agmen eorum montem petiisset, is paene loco cessisset.“ Metrum Camil est. p. 213.

٣٧ يَوْمُ الْخَابُورِ

37. Dies Alchabur.

Chabur nomen loci in Syria siti est, apud quem proelio commisso Ohmairus ben-Alhobab occidebatur. Poeta Alnofaih ben-Salim id celebravit verbis sequentibus:

وَلِوَقْعَةِ الْخَابُورِ إِنْ تَكُ خِلْتَهَا خَلِقَتْ فَإِنَّ سَمَاعَهَا لَمْ يَخْلَقِ

„Proelium Chaburi si putas id tritum esse (tibi dico), ejus famam tritam non esse.“ Metrum Camil est. p. 212.

٣٨ يَوْمُ دُرْنَى

38. Dies Dorna.

Dorna nomen loci est, apud quem gens Banu-Thohajjah gentem Taim-Allat proelio vicit. Dixit poeta:

حَلَّ أَهْلِى مَا بَيْنَ دُرْنَى فَبَادُولَى وَحَلَّتْ عُلْوِيَّةٌ بِالسِّخَالِ

„Gens mea inter Dornam et Badulam castra posuit et gens Ohlwijjah ad Alsichal castra posuit.“ Metrum Chafif est. p. 262.

٣٩ يَوْمُ الْعُظَالَى

39. Dies Alohthsala.

De nominis causa non consentiunt. Alii contendunt, nomen inde desumtum esse, quod una pars hominum altera quasi vecta esset, alii, quod ob principatum pugnantes quasi cohaesissent, alii denique, quod uno jumento plures vecti essent. Ultimum autem proelium erat, quod ante Islamismum inter gentem Becr ben-Wajel et gentem Tamim commissum est. Dixit poeta:

فَإِنْ تَكُ فِي يَوْمِ ٱلْعُظَالِي مَلَامَةٌ فَيَوْمُ ٱلْغُبَيْطِ كَانَ أَخْزَى وَأَلْوَمَا

„Quod si in die Alohthsala vituperii causa est; at vero dies Alghabith majore ignominia adficit et majus vituperium meretur.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٤٠ يَوْمُ ٱلْغُبَيْطِ

40. Dies Alghabith. [1])

Hic dies idem est, quam dies Ahschasch conf. 30 [2]). Victoriam reportavit gens Banu-Jarbuh., dum gens Modjaschih (مُجَاشِع) [3]) praesens non erat. Dixit Djerir:

وَلَا شَهِدَتْ يَوْمَ ٱلْغُبَيْطِ مُجَاشِعٌ وَلَا نَقَلَانُ ٱلْخَيْلِ مِنْ قُلَّتَيْ نِسْرِ

„Gens Modjaschih die Alghabith praesens non erat et

---

1) In Kamusi opere legimus, Alghabith nomen loci esse in regione gentis Jarbuh siti; sed statim post sequitur: وغبيط المدرة ع وله يوم „Et Ghabith-Almadarah locus est, apud quem pugna erat.“

2) Legitur وهو يوم اعشاش يوم لبنى يربوع. Reiskius autem putavit, legendum esse ويوم, ut sensus sit. Die isto ut die Ahschah Banu-Jarbuh victoriam reportasse.

3) Modjaschih ben-Darim auctor gentis est ad tribum Tamim pertinentis.

non erat cursus equorum a duobus fastigiis montis Nasr.“ Metrum Thawil est. p. 161.

٤١ يَوْمُ الغَبِيطَيْنِ

41. Dies Alghabithain.

Hoc quoque die gens Banu-Jarbuh victoriam reportavit et Wadiahus ben-Aus Hanium ben Kabizah Schaibanitam captivum fecit [1]).

٤٢ يَوْمُ ضَرِيَّةَ

42. Dies Dharijjah.

Dharijjah nomen vici esse dicunt in ditione gentis Cilab siti ad viam, quae ab urbe Bazra Meccam ducit. Ibi gens Banu-Sahd et gens Banu-Ahmru ben-Hentselah convenerant, ut proelium committerent; sed pax inter utramque partem composita est. Dixit poeta Ferasdak:

وَنَحْنُ كَفَفْنَا الحَرْبَ يَوْمَ ضَرِيَّةٍ وَنَحْنُ مَنَعْنَا يَوْمَ عَيْنَيْنِ مِنْقَرَا

„Nos die Dharijjah a proelio abstinuimus et nos die Aihnain [2]) gentem Minkar impedivimus.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٤٣ يَوْمُ الكُحَيْلِ

43. Dies Alcohail.

Hujusce proelii Nofaihus ben-Salim Hidjasita mentionem fecit dicens:

---

1) Silentio praetereundum non est, in codice Berol. voci أُسِرَ vocalem Dhamma superscriptam esse, ut verti possit; Et Wadiahus ben-Aus Hani ben-Kabizah Schaibanita captus est.

2) Conf. Nro. 50.

والخيل يوم كحيل رجلة اذ غدت من كل فائجة يجئن رعالا

„Et equites die Cohail Ridjlah ex omni loco amplo mane catervatim venerunt.“ Metrum Camil est. p. **213.**

٤٤ يوم الكفافة

44. Dies Alcofafah.

Alcofafah aquae nomen est, ad quam inter gentem Banu-Fesarah et gentem Ahmru ben-Tamim pugna erat. Hujusce pugnae Alhadirahus mentionem fecit dicens:

كمحبسنا يوم الكفافة خيلنا لنورد اخرى الخيل اذ كره الورد

„Ut die Alcofafah equos nostros retinuimus, ut alios equos admitteremus, quum non amplius prodire vellent.“ Metrum Thawil est. p. **161.** Pugnam, qua equi fatigati erant, cum aqua poeta comparavit.

٤٥ يوم القرن

45. Dies Alkarn.

Alkarn nomen montis est. Ibi pugna erat inter gentem Chatsahm et gentem Banu-Ahmir, qua illa fugata est.

٤٦ يوم بسيان

46. Dies Bosjan.

Bosjan loci (montis Kam.) nomen est, ubi gens Fesarah conf. Meid. **13**, **122**. gentem Banu-Djoscham ben-Becr proelio vicit. Dixit poeta:

وكم غادرت خيلي ببسيان منكم ارامل عقرى او اسيرا مكفرا

„Quot ex vobis caelibes saucios vel captivos compedibus vinctos in loco Bosjan equites mei reliquerunt.“ Metrum Thawil est. p. **162.**

٤٧ يَوْمُ الوَقَبَى

47. Dies Alwakaba.

Alwakaba nomen campi est, in quo stagna et loti sunt [1]). Ibi duobus diebus inter gentem Masen et gentem Becr pugnatum est.

٤٨ يَوْمُ الصِّمَّتَيْنِ

48. Dies Alzimmatan.

Cognomine الصمتان designantur Alzimmah Djoschamita Doraidi pater et Aldjahdus ben-Alschammach [2]). Haec autem nomina conjuncta sunt, quod Alzimmahus, qui Aldjahdum occiderat, post aliquod tempus pro eo occidebatur. Quae res erat in causa, cur inter gentem Banu-Malic et gentem Jarbuh bellum accenderetur.

٤٩ يَوْمُ قُرَاقِرَ

49. Dies Korakir.

Isto die gens Modjaschih [3]) contra gentem Becr ben-Wajel victoriam reportavit.

٥٠ يَوْمُ بَلْقَاء

50. Dies Balka.

---

1) In Kamusi opere legimus, Alwakaba nomen aquae gentis Banu-Schaiban esse.

2) In Kamusi opere legimus cognomine الصمتان patrem Doraidi poetae ejusque fratrem Malic designari.

3) مجاشع بن دارم tribus auctor est, quae ad gentem Tamim pertinet.

Balka[1]) regionis nomen est. Hujus diei Djerirus in sequente versu mentionem fecit:

اخيلك ام خيلي ببلقاء احرزت دعائم عرش الحي ان يتضعضعا

„Num equites tui an equites mei in terra Balka columnas throni gentis custodiverunt, ne destrueretur?“ Metrum Thawil est. p. 162.

٥١ يوم عينين

51. Dies Aihnain.

Dixit Abu-Ohbaidahus locum Aihnan in regione Hadjar[2]) esse. Ibi inter gentem Minkar et gentem Ahbd-Alkais pugna erat. Conf. 41.

٥٢ يوم الحنو

52. Dies Alhinw.

Istius diei, quo gens Becr gentem Taghleb vicit, mentionem fecit Alahscha versu sic incipiente:

بعينيك يوم الحنو اذ صبحتهم

„Ante oculos tuos dies Alhinw etc.“ Metrum Thawil est. p. 162. Kamusi auctor dixit: حنو القراقر „Hinw' ol'Karakir“ nomen loci esse. conf. Nr. 48.

٥٣ يوم السوبان

53. Dies Alsuban.

Alsuban regionis[3]) nomen est, in qua proelium inter

---

1) In Kamusi opere legimus Balka regionis nomen in Syria sitae, nec non aquae gentis Banu-Becr nomen esse.

2) Kamusi auctor dixit, oppidi nomen esse in regione Bahrain siti.

3) In Kamuso legimus, Alsuban nomen vallis, montis aut terrae esse.

inter gentem Banu-Ahbs et gentem Banu-Henthselah erat. Hujusce diei mentionem faciens dixit Ausus:

كَأَنَّهُمْ بَيْنَ ٱلشُّمَيْطِ وَصَارَةٍ وَجُرْثُمٍ وَٱلسُّوبَانِ خُشْبٌ مُصَرَّعُ

„Quasi ii inter Alschomaith et Zarah et Djortsom, et Alsuban ligna dura prostrata sint." Metrum Thawil est. p. 162.

٥٤ يَوْمُ ٱلْفَسَادِ

54. Dies Alfesad (corruptionis).

Pugna erat inter gentem Alghauts et Djodailah, quae ad tribum Thai pertinent. Istius diei mentionem fecit Djabirus ben-Horaisch Thajjita dicens:

إِذْ لَا نَخَافُ حُدُوجَنَا قَذْفَ ٱلنَّوَى قَبْلَ ٱلْفَسَادِ إِقَامَةً وَتَدَبُّرَا

„Non timebant pilenta nostra (mulieres) absentiam longe remotam ante diem Alfesad manendo et meditando." Metrum Camil est. p. 212. Isti diei et زمان الفساد tempus corruptionis et عام الفساد „annus corruptionis "nomen datum est.

٥٥ يَوْمُ فَيْفِ ٱلرِّيحِ

55. Dies Faif-Alrih.

Faif-Alrih [1]) nomen loci est, quo inter gentem Chotsohm et gentem Banu-Ahmir proelium commissum est. Ahbd ben-Ahmru istius diei mentionem fecit dicens:

طُلِّقْتِ إِنْ لَمْ تَسْأَلِي أَيُّ فَارِسٍ

1) In Kamusi opere legimus, فيوف الريح nomen loci esse in deserto (الدهناء) siti. Quod vero Djeuharius فيف الريح nomen loci esse dixerit, id errori tribuendum esse.

„Repudio dimittaris, si non interrogas, quinam eques ... Prius hemistichium metri Thawil est, in cujus initio syllaba brevis abest. p. 162. 170. Versus in Hamasa reperitur.

٥٦ يَوْمُ أُوَارَةَ

56. Dies Owarah.

Owarah [1]) nomen aquae est, ad quam inter regem Ahmru ben-Hind et gentem Banu-Tamim pugnabatur. Conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 144. et Citab Alaghani.

٥٧ يَوْمُ الْبَيْدَاءِ

57. Dies Albeida.

Dies iste antiquissimis Arabum diebus annumerandus est, multis quoque carminibus celebratus. Inter gentem Himjar et gentem Calb pugnabatur.

٥٨ يَوْمُ غَوْلٍ

58. Dies Ghaul.

Ghaul nomen loci est. Dies quoque يوم حزيز غول. „Dies loci salebrosi Ghaul" appellatur. Isto die gens Dhabbah gentem Cilab proelio vicit. Dixit Aus ben-Ghalfa:

وَقَدْ قَالَتْ أُمَامَةُ يَوْمَ غَوْلٍ تَقَطَّعَ يَا ابْنَ غَلْفَاءَ الْحِبَالُ

„Dixit Omamah die Ghaul: O Ebn-Ghalfa! funes abscinduntur." Metrum Wafir est. p. 204.

٥٩ يَوْمُ السُّلَّانِ

1) In Kamusi opere legimus Owarah nomen aquae aut montis in regione gentis Tamim esse.

59. Dies Alsollan.

Alsollan regio terrae Tehamah est terrae Jemen adjacens [1]). Isto die gens Rabiah gentem Modshidj proelio fugavit et Ahmir cognomen ملاعب الاسنة accepit. Dixit Sohairus ben-Hobab:

شَهِدْتُ المُوقِدِينَ عَلَى خَزَازٍ وَبِالسُّلَّانِ جَمْعًا ذَا زُهَآءِ

„Adfui ignem accendentibus in monte Chasas et in regione Alsollan magno agmini congregato." Metrum Wafir est. p. 204.

٦٠ يَوْمُ صُنَيْبِعَاتٍ

60. Dies Zonaibiaht.

Zonaibiaht nomen aquae est, ad quam puer parvus, qui a Haritso ben-Ahmru genti Banu-Tamim ad lactandum traditus erat, a serpente morsus est. Tum temporis gens Banu-Tamim et gens Becr eodem loco commorabatur. Alharitsus, cui utriusque gentis suspicio incidisset, ad ipsum excusatum missos viros ad unum omnes trucidavit. Isti diei cum die Alcolab dicto conjunctio est. Conf. 17.

٦١ يَوْمُ جَوِّ نِطَاعٍ

61. Dies Djaww-Nithah.

Alasharius Nathahi enunciavit. Est aquae nomen, quae genti Banu-Tamim erat, ibique commorabatur. Erat enim puteus dulcem aquam habens. Ibi erat pugna inter gentem Banu-Sahd et Haudsah. Causa erat diei Almoschakkar.

---

1) In Kamusi opere legimus السلان vallis in ditione gentis Banu-Ahmru ben-Tamim nomen esse.

٦٢ يَوْمُ ٱلْمُشَقَّرِ

62. Dies Almoschakkar[1]).

Almoschakkar arcis nomen est in regione Hadjar in terra Albahrain. Diei huic quoque nomen Dies Alzafkah est. Conf. 18. Conf. Meid. C. V, 177.

٦٣ يَوْمُ ذُرُحْرُحْ

63. Dies Dsorohroh.

Die hoc inter gentem Banu-Sahd et gentem Ghassan pugnabatur.

٦٤ يَوْمُ وَجّ

64. Dies Wadjdj.

Wadjdj nomen vallis in regione Althajif (non terrae) inter montem Almochtarik et montem Alozaihirain esse Kamusi auctor adnotavit. Proelium erat inter gentem Tsakif, quae ad Hawasin pertinebat et Chalidum ben-Haudsah.

٧٥ يَوْمُ ٱلْبَسُوسْ

65. Dies Albasus.

Conf. Meid. prov. C. XIII, 114.

٦٦ يَوْمُ ٱلتَّحَالُقْ

66. Dies Altahalok[2]).

Iste dies quoque يوم تحلاق اللمم. Dies rasurae comae, capita enim isto die raserunt, ut ipsis signum

1) Tempore Cosrois dies iste erat.

2) Conf. Hamas. 253.

cognoscendi esset [1]). Die isto proelium inter gentem Becr et gentem Taghleb commissum est et quidem tempore, quo Alharits b. Ohbad propter occisum Bodjairum se cum gente Becr b. Wajel conjunxerat. Hamas 452.

٦٧ يَوْمُ دَاحِسٍ وَغَبْرَاء

67. Dies Dahis et Ghabra.

Dahis et Ghabra nomina equorum sunt, quorum causa inter gentem Ahbs et gentem Fesarah et Dsobjan diu pugnabatur. Isto die gens Ahbs victoriam reportavit. Conf. Meid. prov. C. XXI, 102.

٦٨ يَوْمُ ٱلصُّلَيْب

68. Dies Alzolaib.

Isto die inter gentem Becr ben-Wajel et gentem Ahmru ben-Tamim pugnabatur [2]).

٦٩ يَوْمُ ظَهْر

69. Dies Thsahr.

Isto die inter gentem Ahmru ben-Tamim et gentem Banu-Hanifah proelium commissum est.

٧٠ يَوْمُ ذى ذَرَارِيح

70. Dies Dsu-Dsararih.

Meidanio Dsararih colles designat [3]). Discordia erat

1) Kamusi auctor Taghlebitas capita sua rasisse et praelio vicisse adnotavit.

2) Kamusi auctor Alzolaib nomen loci et montis esse adnotavit.

3) A singulari ذريحة derivanda vox. Sed in Kamusi opere legimus, ذو ذراريح esse regulum in terra Jemen et principem gentis Tamim.

inter gentem Banu-Tamim et Jemanenses; sed pacem fecerunt.

يَوْمُ ٱلدَّثِينَةِ ٧١

71. Dies Aldatsinah.

Aqua erat gentis Banu-Sajjar ben-Ahmru, cujus nomen tempore ante Mohammedem Aldafinah (الدفينة), ob malum omen, quod in nomine iis esse videbatur, mutatum est [1]). Proelium ibi erat, quo gens Banu-Masen gentem Solaim vicit.

يَوْمُ ذَاتِ ٱلرَّمْرَمِ ٧٢

72. Dies Dsat Alramram.

Meidanio videtur الرمرم abbreviatum ex الرمرام, qua voce species arborum designatur. Isto die gens Banu-Ahmir gentem Banu-Ahbs fudit.

يَوْمُ جَدُودَ ٧٣

73. Dies Djadud [2]).

Isto die Alhaufesan ben-Schoraik gentem Banu-Sahd vicit. Illum Kaisus ben-Ahzim hasta in ventre vulneravit, quo ex vulnere post mortuus est.

يَوْمُ ٱلقَرْعَاءِ ٧٤

74. Dies Alkarah.

1) De vocis enunciandae modo Aldotsainah aut Aldatsinah non consentiunt. In Kamusi opere legimus aut loci aut aquae nomen fuisse in ditione gentis Banu-Sajjar ben-Ahmru.

2) Djadud nomen loci esse in opere Kamusi legimus.

Regionis nomen, in qua genti Banu-Ghodanah putei erant [1]). Ibi inter gentem Banu-Malec et gentem Banu-Jarbuh pugnabatur.

٧٥ يَوْمُ مَلْهَمٍ

75. Dies Malham.

Malham nomen loci palmis abundantis est. Proelium ibi erat inter gentem Banu-Tamim et gentem Banu-Hanifah commissum. conf. Kam.

٧٦ يَوْمُ قَحْقَحٍ

76. Dies Kohkoh.

Kohkoh nomen terrae est, in qua Masuhd ben-Alkoraim [2]), eques gentis Becr ben-Wajel occisus est. Dixit poeta:

وَنَحْنُ قَتَلْنَا ٱبْنَ ٱلْقُرَيْمِ بِقَحْقَحٍ صَرِيعًا وَمَوْلَاهُ ٱلْمُجَبَّةُ لِلْفَمِ

„Nos occidimus Ebn-Alkoraimum in loco Kohkoh, in os prostratum, dum ejus patrona via erat.“ Metrum Thawil est. De verbis ومولاه المجبة dubito. Non inveni المجبة viri nomen esse, sin vero est, vertendum erat: ejusque clientem Almadjabbah.

٧٧ يَوْمُ مَنْعَجٍ

77. Dies Manahdj.

Manahdj, aliis Manihdj [3]) nomen loci est, ubi gens Banu-Jarbuh gentem Banu-Cilab proelio fudit.

---

1) Kamusi auctor, Alkarab stationis (منهل) nomen esse in via Meccam ducente inter Kadesiam et Alahkabah sitae.

2) In codice Lugd. الصريم legitur.

3) Kamusi auctor Djeuharium vituperavit, quod vocem cum vocali Kesre enunciandam esse putaverit.

٧٨ يومُ زرود

78. Dies Sarud.

Sarud nomen loci est, ubi inter gentem Banu-Taghleb et gentem Banu-Jarbuh proelium erat.

٧٩ يومُ الفَتاة

79. Dies Alfotah.

Gens Banu-Ahmir isto die in gentem Banu-Chaled ben-Djahfar incursionem faciens magna clade adflicta fugata est.

٨٠ يومُ الرَّقَم

80. Dies Alrakam.

Alrakam aquae gentis Banu-Morrah nomen est, ad quam inter gentem Banu-Fesarah et gentem Banu-Ahmir proelium erat. Isto die equo Ahmiri ben-Althofail, Korsol appellato, nervi pedis incisi sunt.

٨١ يومُ طُوالة

81. Dies Thowalah.

Thowolah aquae (vel putei Kam.) nomen est, ad quam inter gentem Banu-Ahmir et gentem Banu-Ghathfan pugnatum est.

٨٢ يومُ خوّ

82. Dies Chaww.

Chaww nomen loci est. Isto die gens Asad victoriam reportavit et Ohtaibah ben-Alharits ben-Schehab, qui صياد الفوارس „venator equitum“ cognominabatur, a Dsuabo Asadita occisus est.

٨٣ يَوْمُ خُوَىٍّ

83. Dies Chowajj [1]).

Isto in proelio, inter gentem Tamim et gentem Becr ben-Wajel commisso, Jasidus ben-Alkoharijjah eques gentis Tamim cecidit.

٨٤ يَوْمُ بُعَاث

84. Dies Boahts [2])

Proelium ante Islamismum inter gentem Aus et gentem Chesredj commissum est.

٨٥ يَوْمُ ٱلدَّرْك

85. Dies Aldarc [3]).

Pugnatum est inter gentem Aus et gentem Chesredj.

٨٦ يَوْمُ أُحْتَال

86. Dies Ahtsâl.

In codice Berol. يوم ذى احتال legitur. In isto proelio, inter gentem Tamim et gentem Becr ben-Wajel commisso, Alhaufesan ben-Schoraic, قاتل الملوك occisor regum cognominatus, captivus factus est.

٨٧ يَوْمُ ثَبْرَة

87. Dies Tsabrah.

Tsabrah nomen loci [4]) est, in quo pugna erat.

---

1) Forma nominis deminutivi est a خو derivati.

2) Conf. Citab. Alaghan.

3) Sed in Kamusi opere cum vocali Fatha litterae Ra enunciatur Aldarac.

4) In Kamusi opere legimus, ثبرة Tsabrah vallis in ditione gentis Dhabbah nomen esse.

٨٨ يَوْمُ الثَّنِيَّة

88. Dies Altsanijjah[1]).

Die isto Mafrukus ben-Ahmru, princeps gentis Banu-Schaiban, a Kahnabo ben-Ihzmah occisus est. Dixit poeta:

وَفَاظَ أَسِيرٌ هَانِئٌ وَكَأَنَّمَا مَفَارِقُ مَفْرُوقٍ تَغَشَّيْنَ عَنْدَمَا

„Exspiravit captivus, servus et quasi vertex capitis Mafruki sanguine draconis tectus esset.“ Metrum Thawil est.

٨٩ يَوْمُ النِّبَاجِ

89. Dies Alnibah.

Alnibah nomen vici in deserto (البادية) est, quem Ahbd-Allahus ben-Ahmir ben-Corais restauravit. Ibi gens Tamim gentem Schaiban vicit.

٩٠ يَوْمُ حَلِيمَة

90. Dies Halimah.

Inter Ghassanitas et Lachmitas pugnatum est. Conf. Meid. prov. C. XXIV, 64. Conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 144.

٩١ يَوْمُ الوَتِدَة

91. Dies Alwatidah[2]).

Dies iste pugnae quoque يوم الوتدات dies Alwatidat et ليلة الوتدة „Nox Alwatidah“ nomen gerit.

---

1) In Kamusi opere invenimus Altsanijjah nomen loci esse.

2) Alwatidat (الوتدات) nomen montium in ditione gentis Ahbd-Allah ben- Ghathfan sitorum esse, Kamusi auctor adnotavit.

Gens Banu-Tamim gentem Ahmir ben-Zahzaah proelio isto vicit.

٩٢ يَوْمُ النُّجَيْر

92. Dies Alnodjair.

In codice Berolin. legimus, istum locum in regione Hadhramaut in extremis finibus regionis Jemen situm esse [1]). Gens Cendah isto die victa est.

٩٣ يَوْمُ الهَرِير

93. Dies Alharir.

Pugna erat inter gentem Becr et gentem Tamim, in qua Alharits ben-Albaibah (in cod. Berol. البيبجه) Olmodjaschiihta, princeps gentis Tamim, occisus est. Conf. Kam. et Hamas. 242. V. I.

٩٤ يَوْمُ هَرَامِيت

94. Dies Haramit.

Haramit trium puteorum nomen est. Ibi inter gentem Aldhibab et gentem Djahfar ben-Cilab ob puteum, quem quidam isto loco effodere volebat, proelium commissum est.

٩٥ يَوْمُ الأُلَيل

95. Dies Alalil.

Proelii nomen est, quod ad locum Zalah Alnaahm [2]) erat.

---

1) Kamusi auctor adtulit, النجير Alnodjair arcis nomen in propinquo Hadhramauti sitae nec non aquae e regione vici Zofainah sitae esse.

2) Locus iste in terra gentis Banu-Cilab vel gentis Ghathfan inter Alnohrah et Almoghitsah situs est. Kam.

٩٦ يَوْمُ الأَمِيلِ

96. Dies Alamil.

Iste dies quoque يوم الحسن. Dies Alhasan et يوم فلك الاميل. Dies Falac Alamil appellabatur. Isto die Bistham ben-Kais occisus est. Conf. Nr. 22.

٩٧ يَوْمُ الهَبَاءَة

97. Dies Alhibaah.

Gens Ahbs isto die gentem Fesarah et Dsobjan vicit.

٩٨ يوم الخَوْعِ

98. Dies Alchauh.

Die isto Schaiban ben-Schehab, eques equi Maudun appellati, qui suae gentis princeps tum temporis erat, captivus factus est. Dixit poeta:

وَنَحْنُ غَدَاةَ بَطْنِ الخَوْعِ أُبْنَا بِمَوْدُونٍ وَفَارِسِهِ جِهَارًا

„Nos matutino tempore vallis Alchauh equum Maudun ejusque equitem palam reduximus.“ Metrum Wafir est. p. 204.

٩٩ يَوْمُ الصَّعَاب

99. Dies Alziahb [1]).

Die isto Cenanahus ben-Dahr a Chalifaho ben-Michbath [2]) occisus est. Dixit poeta:

---

1) In Kamusi opere legimus, Alziahb montis nomen esse inter regiones Bahrain et Jemamah siti.

2) De hoc nomine codices non consentiunt. Meus habet مخيبط, Lugd. مُخبط. Berol. مخبط vocalibus additis.

تَرَكْنَا ٱبْنَ دَهْرٍ بِٱلصِّعَابِ كَأَنَّمَا سَقَتْهُ ٱلسُّرَى كَأْسَ ٱلْكَرَى فَهُوَ نَاعِسُ

„Reliquimus in loco Alziahb Ibn-Dahrum, quasi iter nocturnum poculo somnolentiae eum irrigasset, et erat somnolentus.“ Metrum Thawil est. p. 162.

١٠٠ يَوْمُ كَنَفَى عُرُوشٍ

100. Dies Canafai Ohrusch.

Vox عروش pluralis vocis عرش est. Isto die Alchamchamus ben-Djaml Hadjibum ben-Sorarah captivum fecit.

١٠١ يَوْمُ مُبَايِضٍ

101. Dies Mobajidh.

Isto die Hamazizahus ben-Djendal Tharifum ben-Tamim occidit, Dixit poeta:

خَاضَ ٱلْعُدَاةَ إِلَى طَرِيفٍ فِي ٱلْوَغَا حَمْحِيمَصَةُ ٱلْمِغْوَارِ فِي ٱلْهَيْجَاءِ

„Ingressus est in hostes Tharifum petens in proelii campo Hamazizahus bellicosus in pugna.“ Metrum Camil est. p. 213.

١٠٢ يَوْمُ تَرْجٍ

102. Dies Tardj.

Tardj nomen loci leonibus abundantis est, in cujus propinquo pugnabatur.

١٠٣ يَوْمُ نَجْرَانَ

103. Dies Nadjran [1]).

---

1) Nadjran pluribus locis commune nomen est. 1) Loci in Arabia felici siti, anno decimo expugnati nomen, quod accepit a Nadjrano ben-Saba 2) Loci in regione Bahrain siti 3) In regione Hauran apud Damascum 4) Loci inter Cufam et Wasethum siti. Kam. conf. Abulf. Geogr. p. 92. sq.

Isto die gens Tamim gentem Alharits ben-Cahb vicit. Post hunc diem in codicibus varius ordo est.

١٠٤ يَوْمُ وَارِدَاتٍ

104. Dies Waridat [1]).

Dies pugnae inter gentem Becr et gentem Taghleb. Est pars belli Basus. Vicerunt Taghlebitae Abulf. hist. Anteisl. p. 138. 4. conf. Nro. 29.

١٠٥ يوم بَنَاتِ قَيْن

105. Dies Benat-Kain.

Benat Kain nomen loci est, ubi tempore Ahbd-Almalici ben-Merwan pugna erat, Nonnisi in cod. Berol.

١٠٦ يومْ ذِى الأَثْلِ وَالأَرْطَى

106. Dies Dsu-l'Atsl wa'lArtha.

Ibi gens Djoscham gentem Ahbs vicit. Nonnisi in codice Berol.

١٠٧ يَوْمُ ٱلذَّنَايِبِ

107. Dies Aldsanajib.

Pugna erat inter gentem Becr et Taghleb. Est pars belli Basus et maxima pugna, in qua Taghlebitae vicerunt. Abulf. hist. Anteisl. p. 138. Nonnisi in cod. Berol.

١٠٨ يومْ الجِبِرَة

108. Dies Aldjirah.

In meo et in codice Lugd. يوم الجبيرة legitur; in co-

---

1) Waridat loci nomen est. Kam.

dice Berol. الحيرة Alhirah. Isto die inter gentem Lachm et Ahmruum ben-Hind pugnatum est.

١٠٩ يوم عين أباغ

109. Dies Aihn Abagh [1]).

Gens Ghassan isto die gentem Lachm et Nesar proelio vicit.

١١٠ يوم قارة أهوى

110. Dies Karah Ahwa.

Isto die gens Ahmir ben-Zahzaah victoriam reportavit.

١١١ يوم سفوان

111. Dies Safawan [2]).

Isto die gens Djahdah et Koschair regem Alnohmanum ben-Almondsir et gentem Lachm vicit.

١١٢ يوم قباء

112. Dies Koba.

In codice Lugd. يوم قباء legitur [3]). Pugna erat inter gentem Aus et gentem Chesredj.

---

1) عين اباغ, quod tribus vocalibus litterae ا enunciatur, locus est in Syria aut inter Cufam et Rakkam situs. Kam. Fons Obagh in loco Dsat-Alchabar fuisse dicitur. Abulf. hist. Anteisl. p. 144.

2) Safawan loci apud Bazram siti nomen est. Kam.

3) In aliis sine Hamza. Cum Hamza et sine Hamza loci nomen est in propinquo Medinae siti, nec non loci inter Meccam Bazramque siti. Sine Hamza oppidi nomen est in regione Farghanah. Abulf. Geogr. 81.

١١٣ يَوْمُ الْقُصَيْبَةِ

113. Dies Alkozaibah.

Appellatur quoque يوم القصيبية Dies Alkozabijjah[1]). Isto die rex Ahmru ben-Hind gentem Tamim fugavit.

١١٤ يَوْمُ سَحْبَل

114. Dies Sahbal.

Isto die Harits ben-Cahb victoriam reportavit. Sahbal vallis nomen est. Kam.

١١٥ يَوْمُ حَارِثِ الْجَوْلَان

115. Dies Haritsi-Aldjaulan.

Aldjaulan locus in Syria est[2]). Isto die gens Ghassan victoriam reportavit.

١١٦ يَوْمُ الْمُضَيَّحِ وَالصَّحْصَحَان

116. Dies Almodhajjih et Alzahzahan.

Isto die gens Kais (aliis gens Ahbs) de Jemanensibus victoriam reportavit.

١١٧ يَوْمُ حُجْر

117. Dies Hodjr.

Isto die gens Banu-Asad Hodjrum ben-Alharits gentis Cendah regem occidit.

---

1) Alkozaibah loci in regione Jemamah in ditione Taimi, Ahdijji et Tsauri filiorum Ahbd-Manati, nec non loci inter locos Janboh et Chaibar, locique in regione Bahrain siti nomen est. Kam.

2) Kamusi auctor Aldjaulan montis in Syria siti nomen esse adnotavit.

١١٨ يوم الزويبرين

118. Dies Al-Sowairain.

Isto die gens Schaiban ben-Tamim victoriam reportavit. Meid.[1]).

١١٩ يوم سنجار

119. Dies Sindjar[2]).

Isto die gens Taghleb gentem Kais vicit.

١٢٠ يوم دارة ماسل

120. Dies Darat Masal.

In isto proelio gens Dhabbah gentem Cilab vicit.

١٢١ يوم مزلق.

121. Dies Mosallak.

Gens Sahd, quae ad tribum Tamim pertinebat, gentem Ahmir ben-Zahzaah fugavit. In meo cod. non est. In Meidanii proverbiis C. 6. 32. diei Masluk مسلوق mentio facta est.

١٢٢ يوم قادم

122. Dies Kadim.

Gens Dhabbah gentem Cilab isto die vicit. In meo codice hic dies non est.

١٢٣ يوم الفروق

123. Dies Alfaruk.

---

1) Kamusi auctor, diem Alsowair (الزوير) notum esse, adnotavit.

2) Sindjar oppidi nomen est trium dierum spatio ab oppido Mosul remoti. Kam.

Isto die gens Ahbs gentem Sahd, quae pars tribus Tamim erat, vicit.

١٢٤ يَوْمُ دَاب

124. Dies Dab.

Gens Ahbs gentem Sahd, quae pars tribus Tamim erat, fugavit.

١٢٥ يَوْمُ السُّخَيْخ

125. Dies Alsochaich.

Scribitur a Schoraicho الرجيج. Gens Tamim isto die Jemanenses vicit.

١٢٦ يَوْمُ دَارَةِ جُلْجُل

126. Dies Darah Djoldjol.

١٢٧ يَوْمُ بَلْدَح

127. Dies Baldah[1]).

Baldah aquae nomen in regione Nedjd est. Meid.

١٢٨ يَوْمُ تِعْشَار

128. Dies Tihschâr.

Tihschâr nomen loci est. Kam.

١٢٩ يَوْمُ الحُفْرَة

129. Dies Alhofrah.

Schoraihus الجفرة scripsit.

---

1) In Kamusi opere legimus Baldah vallis nomen esse e regione (قبل) Meccae aut montis in via ad locum Djoddah ducente.

١٣٠ يَوْمُ الدَّهْنَاء

130. Dies Aldahna[1]).

١٣١ يَوْمُ تَيْتَل

131. Dies Tsaital.

In meo codice تبيتل, in codice Berol. ثيتل scriptum est.

١٣٢ يَوْمُ القَاع

132. Dies Alkah[2]).

١٣٣ يَوْمُ أُفَاق

133. Dies Ofak.

Ofak nomen loci esse Kamusi auctor adnotavit.

---

1) Nomen deserti, tum nomen loci in regione Nedjd, gentis Tamim. conf. Abulf. Geogr. 84.

2) Alkah nomen loci prope apud Sobalah (زبالة) siti esse, nec non isto die a Bisthamo ben-Kais Ausum ben-Hodjr captivum factum esse, Kamusi auctor adnotavit.

Dies temporis Islamitici.

يَوْمُ الْعُشَيْرَةِ ١٣٤

134. Dies Alohschairah.

Interdum quoque العسيرة scribitur ; sed alterum rectius habetur. Nomen loci est in valle Janboh (بطن ينبع) Prima incursio hostilis erat, quam Mohammedes fecit. conf. Abulf. geog. 88. sq.

يَوْمُ بَدْرٍ ١٣٥

135. Dies Badr [1]).

Badr nomen putei esse dicitur, qui viro Badr appellato erat. Et masculini tanquam nomen viri aut aquae, et feminini genus tanquam putei voci tribuitur.

يَوْمُ أُحُدٍ ١٣٦

136. Dies Ohod.

Conf. Abulf. Ann. T. I, p. 90. et Abulf. de vita Moham. C. XXXI.

يَوْمُ سَرِيَّةِ الرَّجِيعِ ١٣٧

137. Dies Sarijjah Alradjih.

Conf. Abulf. de vita Moham. XXXIII. Abulf. Ann. T. I. p. 98.

يَوْمُ بِئْرِ مَعُونَةَ ١٣٨

138. Dies Bir Mahwenah.

---

1) Hic dies quoque يوم الفرقان. Dies Alforkan (Corani) appellatur. Kam. conf. Abulf. De vita Mohammed. C. XXVII. ed Gagnier.

Conf. Abulf. de vita Moham. C. XXXIV. ed. Gagnier et Abulf. Ann. T. I. p. 100.

يَوْمُ النَّضِير ١٣٩

139. Dies Alnodhair.

In codice Lugd. النضير legitur. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 102. et Abulfar. p. 163.

يَوْمُ ذَاتِ الرِّقَاع ١٤٠

140. Dies Dsat-Alrikah.

Dies sic appellatus est, quod pedibus vulneratis pannos obvolverunt. Conf. Abulf. vit. Moham. C. XXXVI. ed. Gagnier. Abulf. Ann. T. I. p. 102.

يَوْمُ الخَنْدَق ١٤١

141. Dies Alchandak.

Abulf. vit. Moh. C. XXXVIII. ed. Gagnier. Abulf. Ann. T. I. p. 104.

يَوْمُ بَنِي قُرَيْظَة ١٤٢

142. Dies gentis Banu-Koraithsah.

Conf. l. cit. C. XXXIX. Abulf. Ann. T. I. p. 110.

يَوْمُ بَنِي المُصْطَلِق ١٤٣

143. Dies gentis Banu-l'Mozthalik; qui etiam appellatur.

يَوْمُ المُرَيْسِيع ١٤٤

144. Dies Almoraisih.

Conf. libr. citat. C. XLII. Conf. Abulf. Ann. T. 1. p. 114.

۱۴۵ يَوْمُ الْحُدَيْبِيَةِ

145. Dies Alhodaibijah.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 120 sqq.

۱۴۶ يَوْمُ خَيْبَرَ

146. Dies Chaibar

Conf. libr. cit. C. XLV. et Abulf. Ann. T. I. p. 128.

۱۴۷ يَوْمُ مُؤْتَةَ

147. Dies Mutah.

Mutah nomen loci in orientale Syriae parte siti est, ubi Djahfarus ben-Abi-Thaleb occidebatur. (Ibi enses cudebantur Kam.). Conf. libr. cit. C. XLIX. et Abulf. Ann. T. I. p. 142.

۱۴۸ يَوْمُ الْفَتْحِ

148. Dies Alfath (expugnationis).

Isto enim die Mecca expugnabatur. Iste dies appellatur quoque يوم الخندمة Dies Alchandamah, a viro hujusce nominis in oppido Mecca. Conf. libr. cit. C. LI. et Abulf. Ann. T. I. p. 142 sqq.

۱۴۹ يَوْمُ حُنَيْنٍ

149. Dies Honain [1]).

Conf. Libr. cit. C. LIV.

---

1) Honain vallis nomen est trium dierum spatio a Mecca distantis. conf. Abulf. Ann. T. 1. p. 158 et Hamas p. 62.

١٥٠ يوم أوطاس

150. Dies Authas.

Conf. Libr. cit. C. LV.

١٥١ يوم الطايف

151. Dies Althajef.

Conf. Libr. cit. C. LVI.

١٥٢ يوم ذات السلاسل

152. Dies Dsat Alsalasil.

Aquae nomen in ditione gentis Djodsam est.

١٥٣ يوم تبوك

153. Dies Tabuc.

Nomen inde accepisse dicitur, quod Mohammedes nonnullos e sociis suis vidisset scyphum in arenam immittentes, ut inde aquam elicerent et dixisset: ما زلتم تبوكونها بوكا. Mohammedis ista fuit expeditio postrema. Conf. Libr. cit. C. LVII. et Abulf. Ann. T. I. p. 174.

١٥٤ يوم الأبواء

154. Dies Alabwa.

١٥٥ يوم قينقاع

155. Dies Kainokah.

Banu-Kainokah tribus Judaeorum erat. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 86.

١٥٦ يوم دومة الجندل

156. Dies Dumat-Aldjandal.

١٥٧ يَوْمُ السَّقِيفَة

157. Dies Alsakifah.

١٥٨ يَوْم بُزَاخَة

158. Dies Bosachah.

Nomen loci est, in quo Abu-Becrus gentem Asad et Ghathfan fugavit.

١٥٩ يَوْم اليَمَامَة

159. Dies Aljamamah.

Isto die gens Hanifah victa est.

١٦٠ يَوْمُ ٱلتَّمْر

160. Dies Altamr.

Isto die gens Taghleb victa est.

١٦١ يَوْم جُوَاثَى

161. Dies Djuatsa.

Nomen arcis in regione Bahrain est, ubi gens Asd (ازن) victa est.

١٦٢ يَوْمُ صَنْعَاء

162. Dies Zanah.

Die isto gens Sobaid et Modshidj fugata est.

١٦٣ يَوْمُ الحِيرَة

163. Dies Hirae.

Isto die Chaledus gentem Banu-Bokailah xicit.

١٦٤ يَوْم اليَرْمُوك

164. Dies Aljarmuc.

Jarmuc nomen loci in tractu Syriae est. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 220.

١٦٥ يَوْمُ أَجْنَادَيْن

165. Dies Adjnadain.

Tempore Ohmari in Syria hoc proelium erat.

١٦٦ يَوْمُ مَرْجِ الصُّفَّر

166. Dies Mardj Alzoffar.

١٦٧ يَوْمُ جَلُولاء

167. Dies Djalula.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 234.

١٦٨ يوم المَدَاين

168. Dies Almadajin.

١٦٩ يَوْمُ القادسيّة

169. Dies Alkadesia.

١٧٠ يوم نهاوند

170. Dies Nehawend.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 246. Istis quatuor diebus Persae a Sahdo, Alnohmano ben-Mokarren, Abu-Ohbaidaho aliisque fugabantur. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 230.

١٧١ يَوْمُ اللَّبْس

171. Dies Allais.

Isto die Persae victi sunt.

١٧٢ يَوْمُ قُسّ النَّاطف

172. Dies Koss Alnathif.

Isto die Persae fugati sunt.

١٧٣ يَوْمُ تُسْتَر

173. Dies Tostar.

Isto die Abu-Musa Alaschahri victoriam reportavit. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 240.

١٧٤ يَوْمُ قُدَيْس

174. Dies Kodais.

Isto die Persae victi sunt.

١٧٥ يَوْمُ أَرْمَاث وَأَغْوَاث

175. Dies Armats et Aghwats.

Videntur duo dies esse, quibus Arabes Persas fugarunt.

١٧٦ يَوْمُ الزَّحْف

176. Dies Alsahf.

Isto die Alahnaf ben-Kais victoriam reportavit.

١٧٧ يَوْمُ العَرِيش

177. Dies Alahrisch.

In Aegyptum proficiscens ibi Ahmruus ben-Alahz vicit.

١٧٨ يَوْمُ قُبْرُس

178. Dies Cypri.

Moahwijahus victoriam reportavit. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 262.

١٧٩ يَوْمُ قَيْسَارِيَةَ

179. Dies Caesareae.

Isto die Moahwijahus vicit.

١٨٠ يَوْمُ الحَرَّةِ

180. Dies Alhirrah.

Die isto Jasidus incolas Medinae vicit.

١٨١ يَوْمُ مَرْجِ عَذْرَى

181. Dies Mardj Ahdsra.

Isto die Moahwijahus Hodjrum i. e. Ebn-Ahdium ejusque socios occidit.

١٨٢ يَوْمُ مَرْجِ رَاهِطٍ

182. Dies Mardj Rahith.

Nomen loci in Syria siti est, ubi Merwanus ben-Alhacim Aldhahhacum ben-Kais Alfihri vicit.

١٨٣ يَوْمُ البِشْرِ

183. Dies Albischr.

Isto die gens Kais gentem Taghleb vicit.

١٨٤ يَوْمُ البَلِيخِ

184. Dies Albalich.

Die isto gens Kais cum gente Taghleb pugnavit.

١٨٥ يَوْمُ صَوْعَدٍ

185. Dies Zauad.

Schoraihus صوعر Zauar scripsit. Est locus in pro-

pinquo Cufäe, ubi gens Modjaschih cum gente Jahrbuh pugnavit.

١٨٦ يَوْمُ الحَشَّاكِ

186. Dies Alhaschschac.

١٨٧ يَوْمُ الثَّرثَارِ

187. Dies Altsartsar.

Hisce duobus diebus gens Kais cum gente Taghleb pugnavit.

١٨٨ يَوْمُ البَحْرَيْنِ

188. Dies Albahrain.

Isto die Ohmar ben-Ohbaid-Allah ben-Mahmar vicit Abu-Fodaicum rebellem.

١٨٩ يَوْمُ سُولَافَ

189. Dies Sulaf.

١٩٠ يَوْمُ دُولَابَ

190. Dies Dulab.

١٩١ يَوْمُ دُجَيْلَ

191. Dies Dodjail.

Hisce tribus diebus incolae Bazrae cum haereticis (الخوارج) pugnarunt.

١٩٢ يَوْمُ سِلَّى وسِلَّبْرَى

192. Dies Silla et Sillira.

Pugnatum est inter Almohallebum et haereticos ازارقة appellatos.

١٩٣ يَوْمُ مَسْكِن

193. Dies Mascin.

Ahbd-Almalicus vicit Mozahbum ben-Alsobair. Abulf. Geogr. p. 37. l. 18.

١٩٤ يَوْمُ خَازِر

194. Dies Chasir.

Isto die gens Iracae et Ibrahimus ben-Alaschtar vicit Ohbaid-Allahum ben-Sijad et Syriae gentem. Isto quoque die Ebn-Sijadus occisus est.

١٩٥ يَوْمُ جَبَّانَة السُّبَيْع

195. Dies Djabbanat Alsobaih.

١٩٦ يَوْمُ شِعْب بَوَّان

196. Dies Schihb Bawvan.

Isto die Almohallebus haereticos الازارقة appellatos vicit.

١٩٧ يَوْمُ الرَّبَذَة

197. Dies Alrabadsah.

Isto die Alchantafus ben-Alsadjf cum gente Iracae, Hobaischum ben-Dilhah (al. دَلْجَة) Alkaini cum gente Syriae vicit.

١٩٨ يَوْمُ تَلّ مُحْرَى

198. Dies Tell-Mahra.

Pugnatum est inter gentem Kais et gentem Taghlab [1]).

1) Codex Lugd. مجرى habet.

١٩٩ يوم قصر قرنبى

199. Dies Kazr Karanba.

Iste locus in Chorasana, secundum alios apud Merw situs est. Ibi Ahbd-Allahus ben-Hasim gentem Tamim vicit.

٢٠٠ يوم الخندقين

200. Dies Alchandakain.

Isto die gens Rabiah fugata est.

٢٠١ يوم العقر

201. Dies Alahkr.

Locus apud Babelum. Ibi Moslimahus ben-Ahbd-Almalic vicit Jasidum ben-Almohalleb. In isto proelio Jasidus occisus est.

٢٠٢ يوم قندابيل

202. Dies Kandâbil.

Isto die Helalus ben-Ahwas Masenita gentem Almohallebi vicit.

٢٠٣ يوم المذار

203. Dies Almadsar.

Isto die Mozihbus ben-Alsobair vicit Ahmarum ben-Schomaith Albadjali.

٢٠٤ يوم القصر

204. Dies Alkazr.

Isto die Almochtarus ejusque socii fugati sunt.

٢٠٥ يوم قرقيسيا

205. Dies Circesiae.

Isto die Ahbd-Almalicus ben-Merwan Sofarum ben-Alharits Cilabitam fugavit.

يَوْمُ بَلَنْجَر ٢٠٦

206 Dies Balandjar.

Pugnatum est inter Solaimanum, gentem Rabiah et Chesredj.

يَوْمُ الكُنَاسَةِ ٢٠٧

207. Dies Alconasah.

Josephus ben-Ahmru Saidum ben-Ahli vicit.

يَوْمُ قُدَيْد ٢٠٨

208. Dies Kodaid.

Isto die Abu-Hamsah haereticus incolas Medinae fugavit.

يَوْمُ وَادِى القُرى ٢٠٩

209. Dies Wadi-l'Kora.

Isto die Merwanus Alhimar haereticos fugavit.

يَوْمُ دَسْتَبى ٢١٠

210. Dies Destebi.

Isto die haeretici Hauschabum ben-Rowaim et incolas oppidi Rei vicerunt.

يَوْمُ الزَّاوِيَةِ ٢١١

211. Dies Alsawijah.

يَوْمُ الدُّجَيْل ٢١٢

212. Dies Aldodjail.

٢١٣ يَوْمُ رُسْتَقَاباذ

213. Dies Rostakabads.

٢١٤ يَوْمُ دير الجماجم

214. Dies Dair-Aldjamadjim.

His quatuor diebus Alhedjdjadjus gentem Iracae vicit.

٢١٥ يوم الاهواز

215. Dies Alahwas.

Ahbd-Alrahmanus ben-Alaschahts isto die victoriam reportavit.

٢١٦ يَوْمُ النَّجرا

216. Dies Alnadjra.

Isto die Jasidus ben-Alwalid vicit occiditque Alwalidum ben-Jasid.

٢١٧ يَوْمُ الزَّاب

217. Dies Alsab.

Isto die Merwanus ben-Mohammed haereticos vicit.

٢١٨ يَوْمُ الماجُوران

218. Dies Almadjuran.

Isto die Almosawwadus Nazrum ben-Sajjar vicit [1]).

٢١٩ يَوْمُ جرَيجان

219. Dies Djoraidjan.

Isto die Kahthabahus gentem Syriae et Tamimum ben-Nazr ben-Sajjar vicit.

---

1) Sed in cod. L. المسودة legitur, quod mihi Ahbbasidas designare videtur. conf. vocem المبيضة.

٢٢٠ يَوْمُ زِبَطْرَةَ

220. Dies Sibtharah.

Isto die Graeci tempore Almohthazemi victoriam reportarunt.

٢٢١ يَوْمُ فَجّ

221. Dies Fadjdj.

Isto die Ahbbasidae gentem Abu-Thaleb vicerunt.

٢٢٢ يَوْمُ جَوْخَا

222. Dies Djaucha.

٢٢٣ يَوْمُ الطَّفّ

223. Dies Althaff.

٢٢٤ يوم الدَّار

224. Dies Aldar.

٢٢٥ يَوْمُ الجَمَل

225. Dies Aldjamal.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 294. sq.

٢٢٦ يوم صِفِّين

226. Dies Ziffin.

Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 304 sqq.

٢٢٧ يوم النَّهرَوان

227. Dies Alnahrawan.

٢٢٨ يوم نهاوند

228. Dies Nahawend.

Conf. Abulfar. p. 179.

III.

Facete ingenioseque dicta.

1.

Mohammedes.

١ اَلْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ ٱلْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

1. Mohammedanus is est, a cujus lingua et manu Mohammedani securi sunt.

٢ اَلْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ ٱلْمَوْتِ

2. Prudens is est, qui animam suam subigit et statui post mortem operatur.

٣ كُلُّكُمْ رَاعٍ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

3. Omnes vos pastores estis, qui de pecoribus pascentibus suis (a Deo) interrogabuntur.

٤ أَوَّلُ مَا تَفْقِدُونَ مِنْ دِينِكُمُ ٱلْأَمَانَةُ وَآخِرُ مَا تَفْقِدُونَ ٱلصَّلَاةُ

4. Res prima religionis vestrae, quam amittetis, fides (Rechtgläubigkeit) est, postrema autem res, quam amittetis, preces sunt.

٥ الرِّزْقُ أَشَدُّ طَلَبًا لِلْعَبْدِ مِنْ أَجَلِهِ

5. Res ad vitam necessariae servum Dei magis quaerunt quam vitae finis.

٦ النَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ يَزِيدُ فِي الْبَصَرِ

6. Adspectus rerum viridium videndi facultatem auget.

Codex Lugd. addidit والنظر الى المراة الحسناء يزيد فى البصر „et adspectus feminae pulchrae videndi facultatem auget.“ Codex Berol. habet والنظر الى الامراة الحسناء كذلك „Et adspectus feminae pulchrae eodem modo“; sed dubitare licet, num verba Mohammedi tribuenda sint.

٧ الشُّؤْمُ فِي الْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ وَالدَّارِ

7. Infelicitas in muliere, in equo et domo est.

٨ نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ

8. In duobus beneficiis multi homines decepti sunt: in sanitate et otio.

٩ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الدُّنْيَا هُمْ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الْآخِرَةِ

9. Virtute praediti in hoc mundo, etiam in altero mundo virtute praediti erunt.

١٠ السُّلْطَانُ ظِلُّ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ يَأْوِي إِلَيْهِ كُلُّ مَظْلُومٍ

10. Rex umbra Dei est in terra ejus, ad quam quilibet injuria laesus se recipit.

١١ السَّعَادَةُ كُلُّ السَّعَادَةِ طُولُ الْعُمْرِ فِي طَاعَةِ اللّٰهِ تَعَالَى

11. Felicitas, summa felicitas est vita longa in obedientia erga Deum altissimum.

١٢ خَصْلَتَانِ لَا تَكُونَانِ فِي مُنَافِقٍ حُسْنُ سَمْتٍ

وَفِقْهٍ فِي الدِّينِ

12. Duae proprietates in hypocrita non reperiuntur: pulchritudo agendi rationis et intelligentiae in religione.

فقه in cod. Lugd.; sed Reisk. in margine f. فقّه adscripsit.

١٣ الشَّيْخُ شَابٌّ فِي حُبِّ اثْنَيْنِ فِي حُبِّ طُولِ

الْحَيَاةِ وَكَثْرَةِ الْمَالِ

13. Senex juvenis est in amore duarum rerum: in amore vitae longae et multarum opum.

١٤ فُضُوحُ الدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ فُضُوحِ الْآخِرَةِ

14. Ignominia hujusce mundi levior est, quam ignominia alterius mundi.

١٥ كَانَتِ الْأَرْوَاحُ جُنُودًا مُجَنَّدَةً فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا

ائْتَلَفَ وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ

15. Animae fuerunt exercitus collecti. Quae se invicem cognoverunt, eae societatem coluerunt, quae autem se non cognoverunt, eae dissenserunt.

١٦ الرَّغْبَةُ فِي ٱلدُّنْيَا تُكْثِرُ ٱلْهَمَّ وَٱلْحُزْنَ

16. Desiderium hujus mundi quo quis impletus est, curas et tristitiam auget.

١٧ البَطَالَةُ تُقَسِّي ٱلْقَلْبَ

17. Fortitudo cor indurat.

١٨ الزِّنَا يُورِثُ ٱلْفَقْرَ

18. Scortatus paupertatem adducit.

١٩ رَأْسُ ٱلْحِكْمَةِ مَخَافَةُ ٱللّٰهِ

19. Principium sapientiae timor Dei est.

٢٠ صَنَائِعُ ٱلْمَعْرُوفِ تَقِي مَصَارِعَ ٱلسُّوءِ

20. Artificia virtutis a locis periculosis mali custodiunt.

٢١ صِلَةُ ٱلرَّحِمِ تَزِيدُ فِي ٱلْعُمْرِ

21. Conjunctio propinquitatis vitam auget.

٢٢ الرَّجُلُ فِي ظِلِّ صَدَقَتِهِ حَتَّى يَقْضِيَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ

22. Vir in umbra eleemosynarum suarum est, ut inter homines judicium ferat.

In cod. Berol. يقضى على (damnet) legitur.

٢٣ اَلْعُلَمَآءُ أُمَنَآءُ ٱللّٰهِ عَلَى خَلْقِهِ

23. Sapientum fidei Deus creaturas suas commisit.

٢٤ اَلْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَٱلْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا

24. Mohammedanorum ratio inter se aedificio similis est, cujus pars una alteram firmat.

٢٥ مَا وَقَى بِهِ ٱلْمَرْءُ عِرْضَهُ كُتِبَتْ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ

25. Res per quam vir honorem suum custodit, pro ea ei eleemosyna adscribitur.

٢٦ اَلنَّاسُ مَعَادِنُ كَمَعَادِنِ ٱلذَّهَبِ وَٱلْفِضَّةِ

26. Homines sunt fodinae ut fodinae auri argentique.

٢٧ لِكُلِّ شَيْءٍ عِمَادٌ وَعِمَادُ ٱلدِّينِ ٱلْفِقْهُ

27. Cuilibet rei columna est, religionis autem columna est intelligentia (s. scientia rerum divinarum).

٢٨ اَلْمُسْلِمُ أَخُو ٱلْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ

28. Mohammedanus Mohammedani frater est; eum neque injuria adficit neque prodit (inimico).

٢٩ اَلْوَيْلُ كُلُّ ٱلْوَيْلِ لِمَنْ تَرَكَ عِيَالَهُ بِخَيْرٍ وَقَدِمَ
عَلَى رَبِّهِ بِشَرٍّ

29. Vae illi! vae illi, qui familiam suam e vita decedens in bono relinquit et ad dominum suum cum malo accedit.

٣٠. مَنْ سَرَّتْهُ حَسَنَتُهُ وَسَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ

30. Quem benefactum suum gaudio implet et cui malefactum suum displicet, is credens in Deum (Mohammedanus) est.

٣١ مَنْ يَشْتَهِ كَرَامَةَ ٱلْآخِرَةِ يَدَعْ زِينَةَ ٱلدُّنْيَا

31. Qui honorem alterius mundi cupit, is ornamentum hujus mundi relinquit.

٣٢ مَنْ أَصْبَحَ مُعَافًى فِي بَدَنِهِ آمِنًا فِي سِرْبِهِ عِنْدَهُ قُوتُ يَوْمِهِ فَكَأَنَّمَا حِيزَتْ لَهُ ٱلدُّنْيَا بِحَذَافِيرِهَا

32. Qui incolumis est in corpore suo, securus in animo suo, alimenta diei praesentis habens, ei mundus cum lateribus suis (totus mundus) collectus esse videtur (i. e. omnia hujus mundi bona necessaria possidet).

٣٣ رَحِمَ ٱللّٰهُ عَبْدًا قَالَ خَيْرًا فَغَنِمَ أَوْ سَكَتَ فَسَلِمَ

33. Misereatur Deus servi (Dei), qui bonum dicit, et tum re potitur, aut silet et tum salvus est!

٣٤ جُبِلَتِ ٱلْقُلُوبُ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا وَبُغْضِ مَنْ أَسَاءَ

34. Animi ita constituti sunt, ut ament eum, qui ipsis benefecit et odio habeant, qui ipsis malefecit.

٣٥ دَعْ ما يُرِيبُكَ إِلَى ما لا يُرِيبُكَ

35. Omitte facere id, de quo dubium habes et aggredere id, de quo non dubitas!

In codice Lugd. verba الى ما لا يريبك omissa sunt.

٣٦ اِلْتَمِسُوا الرِّزْقَ فِي خَبَايَا الْأَرْضِ

36. Quaerite res ad vitam necessarias in locis abditis terrae?

٣٧ اُطْلُبُوا الْفَضْلَ عِنْدَ الرُّحَمَاءِ مِنْ أُمَّتِي تَعِيشُوا فِي أَكْنَافِهِمْ

37. Si praestantiam (beneficium) apud misericordes e populo meo quaeritis, in eorum tutela vivetis.

٣٨ لِيَأْخُذِ الْعَبْدُ مِنْ نَفْسِهِ لِنَفْسِهِ وَمِنْ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ وَمِنَ الشَّبِيبَةِ قَبْلَ الْكِبَرِ وَمِنَ الْحَيَاةِ قَبْلَ الْمَمَاتِ فَمَا بَعْدَ الدُّنْيَا مِنْ دَارٍ إِلَّا الْجَنَّةُ أَوِ النَّارُ

38. Capiat servus Dei a se ipso pro se ipso et ab hoc mundo pro altero et ab adolescentia ante senectutem

et a vita ante mortem; nam post hunc mundum domus non est, nisi paradisus aut ignis infernus.

٣٩ اتَّقُوا دَعْوَةَ ٱلْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا تُحْمَلُ عَلَى ٱلْغَمَامِ يَقُولُ ٱللَّهُ تَعَالَى وَعِزَّتِي وَجَلَالِي لَأَنْصُرَنَّكَ وَلَوْ بَعْدَ حِينٍ

39. Timete invocationem Dei, ab injuria adflicto proficiscentem; nam a nubibus tollitur. Dicit deus altissimus: Juro per potentiam et majestatem meam, profecto! opem tibi feram et si post aliquod tempus.

٤٠ لَا يُفْلِحُ قَوْمٌ تَمْلِكُهُمْ ٱمْرَأَةٌ

40. Felix non est gens, quam mulier regit.

٤١ لَا يَبْلُغُ ٱلْمَرْءُ حَقِيقَةَ ٱلْإِيمَانِ حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ وَمَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ

41. Non pervenit vir ad veram in religione fidem, donec scit, res, quas assecutus sit, ipsum fugere non potuisse, et res quas assecutus non sit, ipsum attingere non potuisse.

٤٢ لَا يَشْبَعُ عَالِمٌ مِنْ عِلْمٍ حَتَّى يَكُونَ مُنْتَهَاهُ ٱلْجَنَّةَ

42. Non satiatur doctus scientia, donec extremum ejus paradisus sit.

٤٣ لَا يُعْجِبَنَّكُمْ إِسْلَامُ رَجُلٍ حَتَّى تَعْلَمُوا كُنْهَ عَقْلِهِ

43. Ne admiratione adficiat vos viri religio Mohammedica, donec sciatis, quaenam ingenii ejus ratio sit.

٤٤ إِنَّ ٱللَّهَ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً أَحَبَّ أَنْ تُرَى عَلَيْهِ

44. Deus, quum in servum (Dei) beneficium confert, cupit, ut illud ex ejus habitu appareat.

٤٥ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلرِّفْقَ فِي ٱلْأَمْرِ كُلِّهِ

45. Deus bonitatem (lenitatem) in tota re amat.

٤٦ إِنَّ هٰذِهِ ٱلْقُلُوبَ تَصْدَأُ كَمَا يَصْدَأُ ٱلْحَدِيدُ قِيلَ فَمَا جَلَاؤُهَا قَالَ ذِكْرُ ٱلْمَوْتِ وَتِلَاوَةُ ٱلْقُرْآنِ

46. Corda haec rubigine inficiuntur, sicut ferrum rubigine inficitur. Interrogabatur: Sed per quamnam rem poliuntur? Respondit: Per mortis recordationem, et Corani lectionem.

٤٧ لَيْسَ مِنَّا مَنْ وَسَّعَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ ثُمَّ قَتَّرَ عَلَى عِيَالِهِ

47. Is e nostrorum numero habendus non est, qui a Deo opibus largis donatus, erga familiam suam parcus est.

٤٨ لَيْسَ لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ

أَوْ لَبِسْتَ فَأَبْلَيْتَ أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ

48. Ex opibus tuis commodo tibi non est, nisi id quod edisti et tum perdidisti aut quo tanquam vestimento usus es, et tum consumsisti; aut pauperibus dedisti, et tum a te removisti.

٤٩ الْخَلْقُ كُلُّهُمْ عِيَالُ اللّٰهِ فَأَحَبُّهُمْ إِلَيْهِ أَنْفَعُهُمْ

لِعِيَالِهِ

49. Homines omnes sunt Dei familia; omnium carissimus autem ei is est, qui familiae suae maximam utilitatem adfert.

٥٠ كَفَى بِالسَّلَامَةِ دَآءً

50. Integritas sufficit tanquam morbus.

٥١ رُبَّ مُبَلِّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ

51. Saepe nuntium perferens melius memoria tenet quam is, qui audit.

٥٢ جَمَالُ ٱلرَّجُلِ فَصَاحَةُ لِسَانِهِ

52. Pulchritudo viri in linguae facundia consistit.

٥٣ الصَّوْمُ فِي الشِّتَاءِ ٱلْغَنِيمَةُ الْبَارِدَةُ

53. Jejunium hiemis tempore est bona praeda, quae sine molestia contingit.

٥٤ اَلْخَيْرُ مَعْقُودٌ بِنَوَاصِى ٱلْخَيْلِ

54. Bonum adligatum est ad capronas equorum.

٥٥ اَلتَّاجِرُ ٱلْجَبَانُ مَحْرُومٌ

55. Mercator meticulosus nil lucratur.

٥٦ اَلسَّلَامُ تَحِيَّةٌ لِمِلَّتِنَا وَأَمَانٌ لِذِمَّتِنَا

56. Salus, quam dicimus, est salutatio religioni nostrae et securitas clientelae nostrae.

٥٧ اَلْعَالِمُ وَٱلْمُتَعَلِّمُ شَرِيكَانِ فِى خَيْرٍ

57. Sciens et discens sunt duo consortes in bono.

٥٨ مَنْ صَمَتَ نَجَا

58. Qui silet, is salvus est.

٥٩ مَنْ تَوَاضَعَ لِلّٰه رَفَعَهُ ٱللّٰه

59. Qui Deo se submittit, eum Deus tollit.

2.

Abu-Becr.

٦٠ إِنَّ ٱللَّهَ قَرَنَ وَعْدَهُ بِوَعِيدِهِ لِيَكُونَ ٱلْعَبْدُ
رَاغِبًا رَاهِبًا

60. Deus promissum suum cum minis suis conjunxit, ut servus (Dei) desiderans et simul timens sit.

٦١ لَيْسَ مَعَ ٱلْعَزَاءِ مُصِيبَةٌ

61. Non est cum pulchra patientia (solatio) adflictio.

٦٢ ٱلْمَوْتُ أَهْوَنُ مَا بَعْدَهُ وَأَشَدُّ مَا قَبْلَهُ

62. Quae post mortem sunt, ea leviora sunt, quae ante mortem sunt, ea duriora sunt.

٦٣ ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كُنَّ عَلَيْهِ ٱلْبَغْيُ وَٱلنَّكْثُ وَٱلْمَكْرُ

63. Tres res contra eum sunt, in quo sunt: injustitia, pacti violatio et dolus.

٦٤ ذَلَّ قَوْمٌ أَسْنَدُوا أَمْرَهُمْ إِلَى ٱمْرَأَةٍ

64. Gens vilis est, quae res suas mulieri tradidit.

٦٥ لَا يَكُونَنَّ قَوْلُكَ لَغْوًا فِي عَفْوٍ وَلَا عُقُوبَةٍ وَلَا تَجْعَلْ
وَعِيدَكَ ضَجَاجًا فِي كُلِّ شَيْءٍ

65. Ne sit verbum tuum vanum in condonando et in puniendo et in nulla re cum clamore mineris!

٦٦ إِذَا فَاتَكَ خَيْرٌ فَأَدْرِكْهُ وَإِنْ أَدْرَكَكَ شَرٌّ فَاسْبِقْهُ

66. Quod si bonum te fugit, id assequere et si malum te assequitur, sine id praeterire!

٦٧ إِنَّ عَلَيْكَ مِنَ ٱللّٰهِ عُيُونًا تَرَاكَ

67. Super te a Deo oculi (speculatores) sunt, qui te vident.

٦٨ إِحْرِصْ عَلَى ٱلْمَوْتِ تُوهَبْ لَكَ ٱلْحَيَاةُ

68. Mortem avide cupi, ut vita tibi detur!

Verba haec Chalido ben-Alwalid dixit, quum eum contra eos misisset, qui a religione Mohammedis defecissent. Conf. Abulf. Ann. T. I. p. 24.

٦٩ رَحِمَ ٱللّٰهُ ٱمْرَءًا أَعَانَ أَخَاهُ بِنَفْسِهِ

69. Deus viri misereatur, qui fratrem anima sua adjuvavit!

٧٠ يَا هَادِيَ ٱلطَّرِيقِ جُرْتَ ذلفجر او البحر

70. O dux viae! deflexisti. Prima lux aurorae aut mare. Conf. Meid. prov. C. 1, 345.

٧١ أَطْوَعُ ٱلنَّاسِ لِلّٰهِ أَشَدُّهُمْ بُغْضًا لِمَعْصِيَتِهِ

71. Obedientissimus hominum erga Deum est, qui inobedientiam erga eum maxime odit.

٧٢ إِنَّ ٱللَّهَ يَرَى مِنْ بَاطِنِكَ مَا يَرَى مِنْ ظَاهِرِكَ

72. Deus internam conditionem tuam non minus videt, quam externum statum tuum videt.

٧٣ إِنَّ أَوْلَى ٱلنَّاسِ بِٱللّٰهِ أَشَدُّهُمْ تَوَلِّيًا لَهُ

73. Omnium hominum Deo dignissimus est is, qui eum sibi amicum eligere maxime cupit.

٧٤ إِيَّاكَ وَعَيْبَةَ ٱلْجَاهِلِيَّةِ فَإِنَّ ٱللّٰهَ أَبْغَضَهَا أَوْ أَبْغَضَ أَهْلَهَا

74. Cave injustitiam temporis ante Mohammedem, nam Deus eam odit aut ejus fautores odit.

٧٥ كَثِيرُ ٱلْقَوْلِ يُنْسِي بَعْضُهُ بَعْضًا وَإِنَّمَا لَكَ مَا وُعِيَ عَنْكَ

75. Multa verba in causa sunt, cur unius ob alterum obliviscamur; tibi (sc. commodo) autem nonnisi id est, quod memoriae mandatum est.

٧٦ لَا تَكْتُمِ ٱلْمُسْتَشَارَ خَبَرًا فَتُؤْتَى مِنْ قِبَلِ نَفْسِكَ

76. Ne celes eum, quem consilium rogasti, bonum (nuntium), nam a parte tua tibi periculum imminet!

Loco vocis خيرا bonum codex Berol. خبرا nuntium habet, quod praeferendum videtur.

٧٧ أَصْلِحْ نَفْسَكَ يَصْلَحْ لَكَ ٱلنَّاسُ

77. Quod si te ipsum recte instituis, homines tibi apti erunt.

٧٨ لَا تَجْعَلْ سِرَّكَ مَعَ عَلَانِيَتِكَ فَيَمْرُجَ أَمْرُكَ

78. Ne secretum tuum cum re tua publica ponas, res enim tua turbabitur!

٧٩ خَيْرُ ٱلْخَصْلَتَيْنِ لَكَ أَبْغَضُهُمَا إِلَيْكَ

79. Optima duarum proprietatum ea est, quae tibi maxime exosa est.

٨٠ وَٱللّٰهِ مَا نِمْتُ فَحَلَمْتُ وَمَا شَبَّهْتُ فَتَوَهَّمْتُ
وَإِنِّي لَعَلَى ٱلسَّبِيلِ مَا زِغْتُ وَلَمْ آلُ جَهْدًا وَإِنِّي
أُوصِيكَ بِتَقْوَى ٱللّٰهِ وَأُحَذِّرُكَ يَا عُمَرُ نَفْسَكَ
فَإِنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ شَهْوَةً إِذَا أُعْطِيتَهَا تَمَادَتْ فِيهَا
وَرَغِبَتْ إِلَيْهَا

80. Per Deum! non dormivi et tum somniavi et non incertam opinionem habui et tum opinatus sum. Et ego profecto in via non declinavi a vero, et in diligentia studioque officio non defui. Ego tibi praecipio, ut Deum timeas et te ipsum cavere jubeo, o Ohmare! nam

cuilibet animae cupiditas est, cui si tu obedis, permanet in ea, eique dedita est.

Haec verba successori suo Ohmaro morte appropinquante dixit.

٨١ هٰكَذَا كُنَّا حَتَّى قَسَتْ قُلُوبُنَا

81. Ita constituti eramus, donec animi nostri induruerunt.

Haec verba dixit, quum viri, quibus e regione Jemen venientibus Coranum praelegisset, plorarent.

٨٢ مَا حَبَوْنَاكَ بِهَا إِنَّمَا حَبَوْنَاهَا بِكَ

82. Non id (imperium) tibi dedimus; sed te ei dedimus.

Haec verba Ohmaro dixit roganti, ut alium quam ipsum successorem in imperium constitueret.

٨٣ لَا تُمَاظِّ جَارَكَ فَإِنَّهُ يَبْقَى وَيَذْهَبُ ٱلنَّاسُ

83. Ne adverseris vicino tuo, nam ille remanet et homines abeunt!

Haec verba filio suo Abd-Alrahmano dixit, quem vicino suo adversantem conspiceret.

٨٤ اسْتَمْسِكْ بِغَرْزِهِ فَإِنَّهُ عَلَى ٱلْحَقِّ

84. Prehende ejus stapedem, nam in recta via est!

Haec verba Ohmaro dixit, quum contra Mohammedis sententiam pacem cum Meccae incolis faciendam esse negaret.

٨٥ إِنَّ أَكْيَسَ الْكَيْسِ التُّقَى وَإِنَّ أَعْجَزَ الْعَجْزِ الْفُجُورُ وَإِنَّ أَقْوَاكُمْ عِنْدِي الضَّعِيفُ حَتَّى أُعْطِيَهُ وَإِنَّ أَضْعَفَكُمْ عِنْدِي الْقَوِيُّ حَتَّى آخُذَ مِنْهُ الْحَقَّ إِنَّكُمْ فِي مَهَلٍ وَرَاءَهُ أَجَلٌ فَبَادِرُوا فِي مَهَلِ آجَالِكُمْ قَبْلَ أَنْ تُقْطَعَ آمَالُكُمْ فَتَرُدُّكُمْ إِلَى سُوءِ أَعْمَالِكُمْ

85. Maxima prudentia est Dei timor et infirmissima debilitas est improbitas. Et vestrum robustissimus apud me debilis est, ut ei dem, et infirmissimus vestrum apud me robustus est, ut ab eo veritatem capiam. Vos in lento progressu estis, post quam vitae finis est. Festinate igitur in lento progressu fatorum vestrorum, antequam spes vestra abrumpitur; nam (ea spes) ad prava facta vestra vos propellit.

Verba haec in oratione (خطبة) dixit.

٨٦ إِنَّ اللّٰهَ لَا يَقْبَلُ نَافِلَةً حَتَّى تُؤَدَّى فَرِيضَةٌ

86. Deus sponte susceptam rem non admittit, donec lege praescriptae rei satisfactum est.

In codice Lugd. haec verba cum praecedentibus conjuncta sunt.

Quum virum vestem qui portaret, interrogasset اتبيع الثوب „Num vestem vendis?“ et hic respondisset: لا عافاك الله Non, incolumem te Deus servet! ei dixit:

قد علمتم لو تعلمون قل لا وعافاك الله

Jam edocti estis, si discere velletis. Dic! non; et incolumem te Deus servet! Causa cur Abu-Becrus ista verba dixerit, in eo posita est, quod omissa voce و, negandi particula لا cum verbo عافاك conjungi possit, ut vertatur: Ne incolumem te Deus servet!

٨٧ أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مِنْ خِيَارِ عِبَادِ ٱللَّهِ مَنْ فَرِحَ لِلتَّائِبِ وَٱسْتَغْفَرَ لِلْمُذْنِبِ وَدَعَا لِلْمُدْبِرِ وَأَعَانَ ٱلْمُحْسِنَ

87. Quod si quatuor res in homine sunt, optimis Dei servis accensendus est: qui ob poenitentem laetatur et peccatori veniam a Deo rogat et Deum rogat, ut infelici auxilium ferat et benefactori opem praestat.

٨٨ حُقَّ لِمِيزَانٍ إِنْ يُوضَعُ فِيهِ ٱلْحَقُّ أَنْ يَكُونَ ثَقِيلًا وَحُقَّ لِمِيزَانٍ إِنْ يُوضَعُ فِيهِ ٱلْبَاطِلُ أَنْ يَكُونَ خَفِيفًا

88. Convenit librae, si veritas in ea ponitur, ut gravis sit et convenit librae, si in ea vanum ponitur, ut levis sit.

3.

Ohmarus.

٨٩ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ كَانَ ٱلْخِيَارُ فِي يَدِهِ

89. Qui secretum suum occultat, in ejus manu electio est.

٩٠ أَشْقَى ٱلْوُلَاةِ مَنْ شَقِيَتْ بِهِ رَعِيَّتُهُ

90. Praefectorum miserrimus est, cujus subditi per ipsum miseri redduntur.

٩١ اِتَّقُوا مَنْ تُبْغِضُهُ قُلُوبُكُمْ

91. Cavete eum, quem animi vestri odio habent.

٩٢ أَعْقَلُ ٱلنَّاسِ أَعْذَرُهُمْ لِلنَّاسِ

92. Hominum prudentissimus est, qui hominibus maxime excusatus est.

٩٣ لَا تُؤَخِّرْ عَمَلَ يَوْمِكَ لِغَدِكَ

93. Ne differas opus hodierni diei in crastinum

٩٤ اِجْعَلِ ٱلرَّأْسَ رَأْسَيْنِ

94. Fac caput esse duo capita!

٩٥ أَخِيفُوا ٱلْهَوَامَّ قَبْلَ أَنْ تُخِيفَكُمْ

95. Metum injicite reptilibus, priusquam vobis metum injiciunt!

٩٦ لِي عَلَى كُلِّ خَائِنٍ أَمِينَانِ المَاءُ وَالطِّينُ

96. Mihi contra omnem deceptorem sunt duae res fidae, aqua scilicet et lutum.

٩٧ أَكْثِرُوا مِنَ ٱلْعِيَالِ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْرُونَ بِمَا تُرْزَقُونَ

97. Magnam vobis parate familiam, nam vos nescitis id, quod vos a Deo dono accipietis.

٩٨ لَوْ أَنَّ ٱلشُّكْرَ وَٱلصَّبْرَ بَعِيرَانِ لَمَا بَالَيْتُ
أَيَّهُمَا رَكِبْتُ

98. Quod si gratia et patientia duo jumenta essent, non curarem, quonam eorum veherer.

٩٩ مَنْ لَمْ يَعْرِفِ ٱلشَّرَّ كَانَ أَجْدَرَ أَنْ يَقَعَ فِيهِ

99. Qui malum non novit, is dignior est, ut in id incidat.

١٠٠ مَا ٱلْخَمْرُ صِرْفًا بِأَذْهَبَ لِلْعُقُولِ مِنَ ٱلطَّمَعِ

100. Vinum purum non magis aufert mentem, quam cupido.

١٠١ قَلَّ مَا أَدْبَرَ شَيْءٌ فَأَقْبَلَ

101. Raro res, quae retrocessit (infelix), tum processit (felix).

١٠٢ إِلَى ٱللّٰهِ أَشْكُو ضَعْفَ الأَمِينِ وَخِيَانَةَ القَوِيِّ

102. Cum Deo queror debilitatem fidi et perfidiam robusti.

١٠٣ مُرْ ذَوِي ٱلْقَرَابَاتِ أَنْ يَتَزَاوَرُوا وَلَا يَتَجَاوَرُوا

103. Impera propinquis, ut se invicem visitent, sed invicem vicini ne sint.

١٠٤ غَمِّضْ عَنِ ٱلدُّنْيَا عَيْنَكَ وَوَلِّهِ عَنْهَا قَلْبَكَ وَإِيَّاكَ
أَنْ تُهْلِكَكَ كَمَا أَهْلَكَتْ مَنْ كَانَ قَبْلَكَ فَقَدْ
رَأَيْتَ مَصَارِعَهَا وَعَايَنْتَ سُوءَ أَثَرِهَا عَلَى أَهْلِهَا
وَكَيْفَ عَرِيَ مَنْ كَسَتْ وَجَاعَ مَنْ أَطْعَمَتْ
وَمَاتَ مَنْ أَحْيَتْ

104. Contrahe palpebras tuas, ne mundum adspicias, et ab eo animum tuum remove et cave, ne te perdat, quemadmodum ante te viventes perdidit, nam tu loca ubi eos prostravit, jam vidisti et oculis tuis vestigia, quae ipsi deditis impressit, conspexisti, et quam nudus esset, quem vestivit et famelicus esset, quem cibavit, et mortuus esset is, cui vitam conservavit.

١٠٥ إيّاكم والقُحَم التي من هوى فيها أَنْتَنَ على نفسه والمنّ به

105. Cave actiones temerarias, in quas si quis incidit, eum obruunt et occupant.

١٠٦ احتفظ من النعمة احتفاظك من المعصية فوالله هي أخوفها عندي عليك أن يستدرجك ويخدعك

106. Cave commodam vitam, quemadmodum inobedientiam erga Deum caves, nam, per Deum! ea ex mea sententia tibi magis timenda est, ne te fallat et decipiat.

107. Filio suo Ahbd-Allah haec scripsit:

أمّا بعد فإنّه من اتّقى الله وقاه ومن توكّل على الله كفاه ومن أقرضه جزاه ومن شكره زاده فليكن التقوى عماد بصرك وجلاء قلبك واعلم أنّه لا عمل لمن لا نيّة له ولا أجر لمن لا حسبة له ولا مال لمن لا رفق له ولا جديد لمن لا خلق له والسلام

Praemissa laude etc.: Qui Deum timet, eum

custodit (Deus) et qui in Deo fiduciam ponit, ei sufficit Deus et qui ei mutuo dat, ei retribuit, et qui gratias ei agit, ei auget (beneficia). Sit autem timor Dei columna visus tui et politio animi tui. Scias, non esse opus sine proposito et non esse mercedem ei, cui merces non sit, et non esse opes ei, cui adjumentum non sit, et non esse novum ei, cui tritum (vetustum) non sit. Salutem!

١٠٨ لَيْسَ لِأَحَدٍ عُذْرٌ فِى تَعَمُّدِ ضَلَالَةٍ حَسِبَهَا
هُدًى وَلَا تَرْكِ حَقٍّ حَسِبَهُ ضَلَالَةً

108. Nulli est excusatio in proposito erroris, quod rectum esse putavit et non in recto omisso, quod falsum esse putavit.

١٠٩ شِرَارُ ٱلْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا

109. Pessimae res sunt novae.

١١٠ اِقْتِصَادٌ فِى سُنَّةٍ خَيْرٌ مِنِ ٱجْتِهَادٍ فِى بِدْعَةٍ

110. Modum tenere in lege vetere melius est, quam summa diligentia in nova haeresi.

١١١ لَا يَنْفَعُ تَكَلُّمٌ بِحَقٍّ لَا نَفَاذَ لَهُ

111. Inutile est sermonem proferre rectum, cui efficacia non est.

١١٢ لَا تُسْكِنُوا نِسَاءَكُمُ ٱلْغُرَفَ وَلَا تُعَلِّمُوهُنَّ ٱلْكِتَابَةَ

وَٱسْتَعِينُوا عَلَيْهِنَّ بِالعُرى وَعَوِّدُوهُنَّ لا فَإِنَّ نَعَمْ يُجَرِّئُهُنَّ

112. Ne mulieribus vestris loca superiora habitanda date et ne artem scribendi eas docete, et in auxilium contra eas adhibete nuditatem, et verbo minime eas adsuefacite, nam vox sane eas audaces reddit.

113. Quum vir quidam, quem rem interrogasset, dixisset: Deus optime scit: الله اعلم: dixit:

قد شَقِينَا إِنْ كُنَّا لَا نَعْلَمُ أَنَّ ٱللّٰهَ أَعْلَمُ إِذَا سُئِلَ أَحَدُكُمْ عَنْ شَيْءٍ لَا يَعْلَمُهُ فَلْيَقُلْ لَا أَدْرِي

Jam miseri sumus, si nescimus, Deum optime scire. Quum vero unus vestrum de re interrogatur, quam nescit, dicat: Nescio.

Ipse dicere solebat.

إِذَا لَمْ أَعْلَمْ مَا لَمْ أَرَ فَلَا عَلِمْتَ مَا رَأَيْتُ

Quum ego rem nescio, quam non vidi, tu quoque rem nescis, quam ego vidi.

١١٤ الدُّنْيَا أَمَلٌ مُخْتَرَمٌ وَأَجَلٌ مُنْتَقِصٌ وَبَلَاغٌ إِلَى دَارِ غَيْرِهَا وَسَيْرٌ إِلَى ٱلْمَوْتِ لَيْسَ فِيهِ تَعْرِيجٌ

114. Mundus est spes morte nobis erepta et terminus deminutus, et perductio ad domum alteram

et iter ad mortem, in quo non est commoratio.

١١٥ فَرَحِمَ ٱللّٰهُ ٱمْرَءًا فَكَّرَ فِي أَمْرِهِ وَنَصَحَ لِنَفْسِهِ وَرَاقَبَ رَبَّهُ وَٱسْتَقَالَ ذَنْبَهُ

115. Deus misereatur viri, qui de re sua cogitat et se ipsum monet et dominum suum observat (timet) et ut a peccato suo liberetur, rogat.

١١٦ إِذَا تَنَاجَى ٱلْقَوْمُ فِي دِينِهِمْ دُونَ ٱلْعَامَّةِ فَهُمْ فِي تَأْسِيسِ ضَلَالَةٍ

116. Quum homines inter se clanculum loquuntur de religione sua caeteris non admissis, erroris fundamentum jaciunt.

١١٧ إِيَّاكُمْ وَٱلْبِطْنَةَ فَإِنَّهَا مَكْسَلَةٌ عَنِ ٱلصَّلَاةِ مَفْسَدَةٌ لِلْحِسِّ مُؤَدِّيَةٌ إِلَى ٱلسُّقْمِ

117. Cavete ventris impletionem, efficit enim, ut in precibus segnes simus, sensus nostros corrumpit et ad aegritudiuem ducit.

١١٨ مَنْ يَئِسَ عَنْ شَيْءٍ ٱسْتَغْنَى عَنْهُ

118. Qui de re desperat, ea carere potest.

١١٩ ٱلدِّينُ مِيسَمُ ٱلْكِرَامِ

119. Religio nota pulchritudinis generosorum est.

١٢٠ رَحِمَ ٱللّٰهُ ٱمْرَءًا أَهْدَى إِلَيَّ عُيُوبِي

120. Deus viro faveat, qui vitia mea ad me adducit (ut ea noscam).

١٢١ ٱلسَّيِّدُ هُوَ ٱلْجَوَادُ حِينَ يُسْئَلُ ٱلْحَلِيمُ حِينَ يُسْتَجْهَلُ ٱلْبَارُّ بِمَنْ يُعَاشِرُهُ

121. Dominus est is, qui beneficus est, quando rogatur, intëlligit, quando alii ignorantem eum esse putant, pius (beneficus) erga eum est, qui cum eo consortium habet.

١٢٢ أَفْلَحَ مَنْ حَفِظَ مِنَ ٱلطَّمَعِ وَٱلْغَضَبِ وَٱلْهَوَى نَفْسَهُ

122. Felix est, qui ab aviditate, ira et amore se ipsum custodit.

4

Ohtsman.

١٢٣ إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ آفَةً وَلِكُلِّ نِعْمَةٍ عَاهَةً وَإِنَّ آفَةَ هٰذَا ٱلدِّينِ وَعَاهَةَ هٰذِهِ ٱلنِّعْمَةِ عَيَّابُونَ طَعَّانُونَ يُرُونَكُمْ مَا تُحِبُّونَ وَيُسِرُّونَ مَا تَكْرَهُونَ

123. Cuilibet rei est corruptela et cuilibet pulchrae conditioni est noxa et corruptela hujus religionis et noxa hujus pulchrae conditionis sunt multum vituperantes, obtrectatores, qui vobis ostendunt id quod amatis et occultant id, a quo abhorretis.

١٢٤ طَغَامٌ مِثْلُ ٱلنَّعَامِ يَتَّبِعُونَ أَوَّلَ نَاعِقٍ

124. Viles similes sunt ovibus, quae primum increpantem sequuntur.

النعام est pro النعم.

١٢٥ مَا يَزَعُ ٱللّٰهُ بِٱلسُّلْطَانِ أَكْثَرُ مِمَّا يَزَعُ بِٱلْقُرْآنِ

125. Quod prohibet Deus per regem plus est, quam id, quod prohibet per Coranum.

١٢٦ ٱلْهَدِيَّةُ مِنَ ٱلْعَامِلِ إِذَا عُزِلَ مِثْلُهَا مِنْهُ إِذَا عَمِلَ

126. Donum a praefecto oblatum, quando remove-

tur, simile ei est quod offert, quando praeficitur.

In codice Ber. الهذية legitur. Vox الهدية in meo codice signum Teschdidi habet.

١٢٧ يَكْفِيكَ مِنَ ٱلْحَاسِدِ أَنَّهُ يَغْتَمُّ وَقْتَ سُرُورِكَ

127. Invidum ex eo cognoscere potes, quod tristis est tempore laetitiae tuae.

١٢٨ خَيْرُ ٱلْعِبَادِ مَنْ عُصِمَ وَٱعْتَصَمَ بِكِتَابِ ٱللّٰهِ تَعَالَى

128. Optimus servorum Dei is est, qui immunis habitus est et per librum Dei se defendit.

Sepulcrum quum videret plorans dixit:

١٢٩ هُوَ أَوَّلُ مَنَازِلِ ٱلآخِرَةِ وَآخِرُ مَنَازِلِ ٱلدُّنْيَا فَمَنْ شُدِّدَ عَلَيْهِ فَمَا بَعْدَهُ أَشَدُّ وَمَنْ هُوِّنَ عَلَيْهِ فَمَا بَعْدَهُ أَهْوَنُ

129. Illud primum habitaculum alterius mundi et postremum habitaculum hujus mundi est, et cui id durum fit, ei res id sequentes duriores sunt et cui id leve fit, ei res sequentes leviores sunt.

١٣٠ أَنْتُمْ إِلَى إِمَامٍ فَعَّالٍ أَحْوَجُ مِنْكُمْ إِلَى إِمَامٍ قَوَّالٍ

130. Vobis antistes agens necessarior est, quam antistes loquens.

Haec dixit die, quo quum suggestum adscendisset, homines contra eum commoti sunt.

Die, quo obsessus erat, dixit:

١٣١ لَأَنْ أُقْتَلَ قَبْلَ ٱلدِّمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُقْتَلَ بَعْدَ ٱلدِّمَاءِ

131. Quod occidor ante caedem gratius mihi est, quam quod occidor post caedem.

5

Ahli.

١٣٢ مَنْ رَضِيَ عَنْ نَفْسِهِ كَثُرَ ٱلسَّاخِطُ عَلَيْهِ

132. Qui se ipso contentus est, contra eum multi irascuntur.

١٣٣ مَنْ ضَيَّعَهُ ٱلْأَقْرَبُ أُتِيحَ لَهُ ٱلْأَبْعَدُ

133. Quem propinquus deserit, ad eum longe remotus a Deo adducitur.

١٣٤ مَنْ بَالَغَ فِي ٱلْخُصُومَةِ أَثِمَ وَمَنْ قَصَّرَ فِيهَا ظُلِمَ

134. Qui in rixa summam diligentiam adhibet, is peccat, et qui in ea minus facit, quam debet, is injuria adficitur.

١٣٥ مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهْوَتُهُ

135. Qui sibi ipsi honoratus est, ei cupiditas sua despecta est.

١٣٦ أَلَا حُرٌّ يَدَعُ هٰذِهِ ٱللُّمَاظَةَ لِأَهْلِهَا

136. Nonne ingenuus has cibi reliquias iis relinquit, qui iis egent.

١٣٧ إِنَّهُ لَيْسَ لِأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا ٱلْجَنَّةَ فَلَا تَبِيعُوهَا إِلَّا بِهَا

137. Animis vestris pretium non est, nisi paradisus, et ne eas vendatis nisi isto pretio.

١٣٨ مَنْ عَظَّمَ صِغَارَ ٱلْمَصَائِبِ ٱبْتَلَاهُ ٱللّٰهُ بِكِبَارِهَا

138. Qui parvas calamitates magnas esse ducit, ei Deus magnas mittit.

١٣٩ الوِلَايَاتُ مَضَامِيرُ ٱلرِّجَالِ

139. Provinciae hippodromi virorum sunt.

١٤٠ لَيْسَ بَلَدٌ بِأَحَقَّ بِكَ مِنْ بَلَدٍ

140. Una regio te dignior non est, quam altera.

١٤١ خَيْرُ ٱلْبِلَادِ مَا حَمَلَكَ

141. Optima regio ea est, quae te portat.

١٤٢ إِذَا كَانَ فِي رَجُلٍ خَلَّةٌ رَائِعَةٌ فَٱنْتَظِرْ أَخَوَاتِهَا

142. Quum in viro indoles grata est, ejus sorores exspecta!

١٤٣ الغِيبَةُ جُهْدُ ٱلْعَاجِزِ

143. Sermo, quo absens vituperatur, est potentia debilis.

١٤٤ رُبَّ مَفْتُونٍ بِحُسْنِ ٱلْقَوْلِ فِيهِ

144. De eo, qui in aerumnam conjectus est, interdum pulchre loquuuntur.

١٤٥ مَا لِٱبْنِ آدَمَ وَالفَخْرِ فَإِنَّ أَوَّلَهُ نُطْفَةٌ وَآخِرَهُ
جِيفَةٌ لَا يَرْزُقُ نَفْسَهُ وَلَا يَدْفَعُ حَتْفَهُ

145. Quaenam homini est causa gloriandi, initium enim ejus est gutta et finis ejus est cadaver, se ipsum non sustentat et mortem suam non repellit.

١٤٦ الدُّنْيَا تَغُرُّ وَتَضُرُّ وَتَمُرُّ إِنَّ ٱللَّهَ لَمْ يَرَ فِيهَا
ثَوَابًا لِأَوْلِيَائِهِ وَلَا عِقَابًا لِأَعْدَائِهِ وَإِنَّ أَهْلَ
ٱلدُّنْيَا كَرَكْبٍ بَيْنَاهُمْ حَلُّوا إِذْ صَاحَ سَائِقُهُمْ
فَٱرْتَحِلُوا

146. Mundus decipit, nocet et transit. Non voluit

Deus esse in eo aut praemium amicis suis aut poenam inimicis suis; incolae enim mundi similes sunt viam facientibus, quibus, dum descenderunt, propellens acclamat, et tum pergunt.

١٤٧ مَنْ صَارَعَ ٱلْحَقَّ صَرَعَهُ

147. Qui contra rectum luctatur, prosternitur.

١٤٨ ٱلْقَلْبُ مُصْحَفُ ٱلْبَصَرِ

148. Animus codex intelligentiae est.

١٤٩ ٱلتُّقَى رَئِيسُ ٱلْأَخْلَاقِ

149. Timor Dei princeps facultatum hominis est.

١٥٠ مَا أَحْسَنَ تَوَاضُعَ ٱلْأَغْنِيَاءِ لِلْفُقَرَاءِ طَلَبًا لِمَا عِنْدَ ٱللّٰهِ وَأَحْسَنُ مِنْهُ تِيهُ ٱلْفُقَرَاءِ عَلَى ٱلْأَغْنِيَاءِ ٱتِّكَالًا عَلَى ٱللّٰهِ

150. Quam pulchrum est, quod divites pauperibus se submittunt, dum Dei gratiam quaerunt; sed pulchrior etiam est superbia pauperum erga divites, quod in Deo fiduciam ponunt.

١٥١ كُلُّ مُقْتَصَرٍ عَلَيْهِ كَافٍ

151. Omne id, quo solo contenti sumus, aliud non petentes, nobis sufficit.

١٥٢ مَنْ لَمْ يُعْطِ قَاعِدًا لَمْ يُعْطِ قَائِمًا

152. Qui donum non accipit sedens, is donum non accipit stans.

١٥٣ الدَّهْرُ يَوْمَانِ يَوْمٌ لَكَ وَيَوْمٌ عَلَيْكَ فَإِنْ كَانَ لَكَ فَلَا تَبْطَرْ وَإِنْ كَانَ عَلَيْكَ فلا تَضْجَرْ

153. Tempus duobus diebus constat, quorum unus pro te est, alter contra te. Ne te insolenter geras, si contra te est; ne angore perturberis, sin contra te.

١٥٤ مَنْ طَلَبَ شَيْأً نَالَهُ أَوْ بَعْضَهُ

154. Qui rem quaerit eam aut totam aut ejus partem accipiet.

١٥٥ الرُّكُونُ إِلَى ٱلدُّنْيَا مَعَ مَا تُعَايِنُ مِنْهَا جَهْلٌ

155. Quod si quis mundo nititur, quamquam talem eam esse oculis videt, ignorantiae est.

١٥٦ التَّقْصِيرُ فِي حُسْنِ ٱلْعَمَلِ إِذَا وَثِقْتَ بِٱلثَّوَابِ عَلَيْهِ غَبْنٌ

156. Officio non satisfacere in pulchre agendi ratione, si praemium exspectas, erroris est.

١٥٧ الطُّمَأْنِينَةُ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ قَبْلَ الاِخْتِبَارِ عَجْزٌ

157. In omniquoque acquiescere, quem experientia nondum probasti, debilitatis est.

١٥٨ اَلْبُخْلُ جَامِعٌ لِمَسَاوِى ٱلْأَخْلَاقِ

158. Avaritia omnes pravitates naturae in se continet.

١٥٩ مَنْ كَثُرَتْ نِعْمَةُ ٱللّٰهِ عَلَيْهِ كَثُرَتْ حَوَايِجُ ٱلنَّاسِ إِلَيْهِ فَمَنْ قَامَ لِلّٰهِ فِيهَا بِمَا يَجِبُ عَرَّضَهَا لِلدَّوَامِ وَٱلْبَقَاءِ وَمَنْ لَمْ يَقُمْ عَرَّضَهَا لِلزَّوَالِ وَٱلْفَنَاءِ

159. In quem Deus multa beneficia confert, eo hominibus multum opus est, et qui in iis, quemadmodum decet, Deo satisfacit, ei ista sempiterna esse sinit, et qui Deo non satisfacit, efficit Deus, ut cessent et intereant.

١٦٠ اَلرَّغْبَةُ مِفْتَاحُ ٱلنَّصَبِ وَالْحَسَدُ مَطِيَّةُ ٱلتَّعَبِ

160. Desiderium clavis lassitudinis et invidia est jumentum fatigationis.

١٦١ اَلْخُرْقُ مُعَاجَلَةٌ قَبْلَ ٱلْإِمْكَانِ وَالْأَنَاءَةُ بَعْدَ ٱلْفُرْصَةِ

161. Imperitia est rem tractare, antequam possibilis est et segnitia est, eam tractare post occasionem elapsam.

١٦٢ مَنْ عَلِمَ أَنَّ كَلَامَهُ مِنْ عَمَلِهِ قَلَّ كَلَامُهُ إِلَّا فِيمَا يَعْنِيهِ

162. Qui scit, sermonem suum partem operis sui esse, ejus sermo paucus erit, nisi in rebus ad ipsum spectantibus.

١٦٣ مَنْ نَظَرَ فِي عُيُوبِ ٱلنَّاسِ فَأَنْكَرَهَا ثُمَّ رَضِيَهَا لِنَفْسِهِ فَذٰلِكَ ٱلْأَحْمَقُ بِعَيْنِهِ

163. Qui vitia hominum observans ea rejicit, tum vero eadem in se grata habet, is stultus re vera est.

١٦٤ صَوَابُ ٱلرَّأْيِ بِٱلدُّوَلِ يُقْبِلُ بِإِقْبَالِهَا وَيَذْهَبُ بِذَهَابِهَا

164. Rectitudo consilii in temporis vicissitudinibus remanet cum continuatione earum et abit cum abitu earum.

١٦٥ ٱلْعَفَافُ زِينَةُ ٱلْفَقْرِ وَٱلشُّكْرُ زِينَةُ ٱلْغِنَى

165. Morum castitas est ornamentum paupertatis et gratiarum actio est ornamentum opulentiae.

١٦٦ ٱلْمُؤْمِنُ بِشْرُهُ فِي وَجْهِهِ وَحُزْنُهُ فِي قَلْبِهِ

166. Laetitia Mohammedani in facie est, et tristitia in animo.

١٦٧ ٱلْجَاهِلُ ٱلْمُتَعَلِّمُ شَبِيهٌ بِٱلْعَالِمِ وَٱلْعَالِمُ ٱلْمُتَعَسِّفُ شَبِيهٌ بِٱلْجَاهِلِ

167. Ignarus discens similis est gnaro et gnarus non recte agens ignaro similis est.

١٦٨ يَنَامُ ٱلرَّجُلُ عَلَى ٱلثُّكْلِ وَلَا يَنَامُ عَلَى ٱلْحَرَبِ

168. Vir dormit in statu orbitatis et non dormit in statu irae.

١٦٩ النَّاسُ أَبْنَاءُ ٱلدُّنْيَا وَلَا يُلَامُ ٱلرَّجُلُ على حُبِّ أُمِّهِ

169. Homines filii mundi sunt et vir ob amorem erga matrem non vituperatur.

١٧٠ رَسُولُكَ تَرْجُمَانُ عَقْلِكَ وَكِتَابُكَ أَبْلَغُ مَا يَنْطِقُ بِهِ

170. Legatus tuus est interpretes prudentiae tuae et epistola tua est facundissimum ejus quod loquitur.

١٧١ أَلْحَظُّ يَأْتِي مَنْ لَا يَأْتِيهِ

171. Fortuna ad eum venit, qui ad eam non venit.

١٧٢ الطَّمَعُ ضَامِنٌ غَيْرُ وَفِيٍّ

172. Aviditas est sponsor haud integer.

١٧٣ الأَمَانِي تُعْمِي أَعْيُنَ ٱلْبَصَائِرِ

173. Desideria obcaecant oculos rationis.

١٧٤ لَا تِجَارَةَ كَٱلْعَمَلِ ٱلصَّالِحِ وَلَا رِبْحَ كَالثَّوَابِ وَلَا

قائِدَ كَٱلتَّوفِيقِ ولا حَسَبَ كَٱلتَّوَاضُعِ وَلَا شَرَفَ كَٱلْعِلْمِ ولا وَرَعَ كالوُقُوفِ عِنْدَ الشُّبْهَةِ ولا قَرِينَ كَحُسْنِ الخُلْقِ وَلَا عِبَادَةَ كَأَدَاءِ الفَرَايِضِ ولا عَقْلَ كَٱلتَّدْبِيرِ ولا وَحْدَةَ أَوْحَشُ مِنَ العُجْبِ

174. Non est mercatura melior quam bonum opus et non est lucrum melius quam remuneratio, et non est dux melior quam Dei auxilium et non est nobilitas tam bona quam se humiliare et non generositas quam scientia et non probitas quam cunctatio in dubio et non socia quam pulchritudo indolis animi et non cultus dei quam officia peragere, et non prudentia quam rerum recta institutio et non solitudo ingratior quam amor sui.

١٧٥ مَنْ أَطَالَ الأَمَلَ أَسَآءَ ٱلْعَمَلَ

175. Qui diu sperat, opus non bene facit.

Audiens virum ad sectam Harurijjah pertinentem, qui e somno evigilans Coranum legeret, dixit:

١٧٦ نَومٌ عَلَى يَقِينٍ خَيرٌ مِنْ صَلاةٍ فِى شَكٍّ

176. Somnus cum certitudine melior est quam preces cum dubio.

١٧٧ اذَا تَمَّ ٱلعَقْلُ نَقَصَ ٱلْكَلَام

177. Quum prudentia perfecta est, sermo diminuitur.

١٧٨ قَدْرُ ٱلرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ

178. Tantum valet vir quantum intendit.

١٧٩ قِيمَةُ كُلِّ ٱمْرِءٍ مَا يُحْسِنُهُ

179. Tantum valet vir quantum bene agit.

١٨٠ المَالُ مَادَّةُ الشَّهَوَاتِ

180. Opes sunt nutrimentum cupiditatum.

١٨١ النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا

181. Homines inimici ejus, quod ignorant, sunt.

١٨٢ نَفَسُ ٱلْمَرْءِ خُطَاهُ الى أَجَلِهِ

182. Anhelitus viri sunt quasi passus, quibus ad mortem tendit.

6.

Ebn - Ahbbas.

١٨٣ صَاحِبُ ٱلْمَعْرُوفِ لَا يَقَعُ فَإِنْ وَقَعَ وَجَدَ مُتَّكَأً

183. Qui virtutem exercet, non cadit et si cadit, fulcimentum invenit.

١٨٤ اَلْحِرْمَانُ خَيْرٌ مِنَ ٱلْإِمْتِنَانِ

184. Frustratio melior est, quam exprobratio beneficii.

١٨٥ مِلَاكُ أُمُورِكُمُ ٱلدِّينُ وَزِينَتُكُمُ ٱلْعِلْمُ وَحُصُونُ
أَعْرَاضِكُمُ ٱلْأَدَبُ وَعِزُّكُمُ ٱلْحِلْمُ وَصِلَتُكُمُ ٱلْوَفَاءُ

185. Id, quo res vestrae subsistunt, religio est, ornamentum vestrum scientia est, arces honoris vestri boni mores sunt, potentia (dignitas) vestra mansuetudo et donatio vestra fides.

١٨٦ اَلْقَرَابَةُ تُقْطَعُ وَٱلْمَعْرُوفُ يُكْفَرُ وَلَمْ تَرَ كَالْمَوَدَّةِ

186. Propinquitas abrumpitur, beneficium abnegatur, et non vidisti (rem) ut amorem.

Quum vir apud eum loquens res turbaret. dixit:

١٨٧ بِكَلَامِ مِثْلِكَ رُزِقَ ٱلصَّمْتُ ٱلْمَحَبَّةَ

187. Propter sermonem similem tuo silentium amatum est.

١٨٨ لَا تُمَارِ سَفِيهًا وَلَا حَلِيمًا فَإِنَّ ٱلسَّفِيهَ يُوذِيكَ وَٱلْحَلِيمُ يَقْلِيكَ

188. Ne cum ignorante et mansueto disputando contende, nam ignorans tibi nocebit et mansuetus te coquet.

١٨٩ إِعْمَلْ عَمَلَ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ مُجْزِىٌّ بِٱلْحَسَنَاتِ مَأْخُوذٌ بِٱلسَّيِّئَاتِ

189. Age modo ejus, qui scit, se praemio ornari ob bonas actiones et puniri ob pravas actiones.

Quum Ohmarus eum de viro, quem Emessae praeficeret, rogaret, dixit:

١٩٠ لَا يَصْلَحُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلًا مِنْكَ

190. Non convenit nisi quod sit vir a te missus

Et quum Ohmarus dixisset: فكنه Sis ille vir! Dixit: لا تنتفع بى „Non ex me utilitatem capies! et quum Ohmarus interrogasset: quamnam ob causam? respondit:

لِسُوءِ ظَنِّى فِى سُوءِ ظَنِّكَ بِى

„Quod ego malam opiuionem de tua erga me mala opinione concepi.“

7

Ahbd-Allah ben-Masuhd.

(In codice meo haec Ahbd-Allahi verba post Almoghirahi verba leguntur.)

١٩١ شَرُّ ٱلْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا

191. Pessimae res sunt recentiores.

١٩٢ حُبُّ ٱلْكِفَايَةِ مِفْتَاحُ ٱلْمَعْجَزَةِ

192. Amor sufficientiae est clavis infirmitatis.

١٩٣ مَا ٱلدُّخَانُ عَلَى ٱلنَّارِ بِأَدَلَّ مِنَ ٱلصَّاحِبِ
عَلَى ٱلصَّاحِبِ

193. Fumus non clarius indicat ignem, quam socius indicat, qualis socius sit.

١٩٤ مَنْ كَانَ كَلَامُهُ لَا يُوَافِقُ فِعْلَهُ فَإِنَّمَا يُوَبِّخُ نَفْسَهُ

194. Cujus factum sermoni non consentaneum est, is se ipsum graviter perstringit.

١٩٥ كُونُوا يَنَابِيعَ ٱلْعِلْمِ مَصَابِيحَ ٱللَّيْلِ جُدُدَ
ٱلْقُلُوبِ خُلْقَانَ ٱلثِّيَابِ

195. Estote fontes scientiae, lucernae noctis, cordibus novis praediti et laceris vestibus induti!

١٩٦ الدُّنْيا كُلُّها غُمُومٌ فَما كانَ مِنْها فِي سُرُورٍ
فَهُوَ رِبْحٌ

196. Totus mundus est moeror, pars autem ejus, in qua gaudium est, lucrum est.

8

Almoghirah ben-Schohbah.

١٩٧ مَنْ أَخَّرَ حاجَةَ رَجُلٍ فَقَدْ ضَمَّنَها

197. Qui rem viri necessariam differt, is ejus rei sponsor factus est.

١٩٨ إِنَّ المَعْرِفَةَ لَتَنْفَعُ عِنْدَ الكَلْبِ العَقُورِ والجَمَلِ
الصَّؤُولِ فَكَيْفَ بالرَّجُلِ الكَرِيمِ

198. Cognitio in mordace cane et camelo saeviente prodest et quomodo in viro generoso non prodesset.

9

Abu-Darda.

١٩٩ اَلسُّودَدُ اصْطِنَاعُ ٱلْعَشِيرَةِ وَٱحْتِمَالُ ٱلْجَرِيرَةِ

وَالشَّرَفُ كَفُّ ٱلْأَذَى وَبَذْلُ ٱلنَّدَى وَٱلْغِنَى

قِلَّةُ ٱلتَّمَنِّى وَٱلْفَقْرُ شَرَهُ ٱلنَّفْسِ

199. Principatus est beneficium genti tribuere et peccatum in se sumere, et nobilitas est aliis noxam non inferre et liberalitatem exercere, et vera opulentia est parum optare et vera paupertas est animae aviditas.

10

Abu-Dsarr.

٢٠٠ إِنَّ لَكَ فِي مَالِكَ شَرِيكَيْنِ ٱلْحَدَثُ وَالْوَارِثُ

فَإِنْ قَدَرْتَ أَنْ لا تَكونَ أَخَسَّ ٱلشُّرَكَاءِ حَظًّا

فَافْعَلْ

200. Tibi in opibus tuis duo socii sunt: casus for-

tunae et haeres. Si igitur efficere potes, ut inter socios vilissimam portionem non accipias, fac!

Dicere solebat:

٢٠١ اَللّٰهُمَّ مَتِّعْنَا بِخِيَارِنَا وَأَعِنَّا عَلَى شِرَارِنَا

201. O Deus! Fac ut bonis nostris fruamur et auxilium praesta nobis contra prava nostra.

11

Ohmar ben-Ahbd-Alahsis.

٢٠٢ مَا ٱلْجَزَعُ مِمَّا لَا بُدَّ مِنْهُ وَمَا ٱلطَّمَعُ فِيمَا لَا يُرْجَى وَمَا الحِيلَةُ فِيمَا سَيَزُول

202. Quaenam est tristitia ob rem, quam effugere non possumus et quodnam desiderium rei est, quae non speratur et quodnam remedium est in re, quae cessabit.

٢٠٣ مَنْ يَزْرَعْ خَيْرًا يُوشِكُ أَنْ يَحْصُدَ (غِبْطَةً وَمَنْ يَزْرَعْ شَرًّا يُوشِكُ أَنْ يَحْصُدَ) نَدَامَةً

203. Qui bonum serit, fieri potest, ut (invidiam me-

tat et qui malum serit, fieri potest ut) poenitentiam metat.

Verba uncinis inclusa nonnisi in codice B. leguntur. Viro cuidam ipsi dicenti :

جَزَاكَ ٱللّٰهُ عَنِ ٱلإِسْلَامِ خَيْرًا

Praemio te ornet Deus ob religionem Mohammedicam!

Dixit:

٢٠٤ بَلَى جَزَا ٱللّٰهُ عَنِّى ٱلإِسْلَامَ خَيْرًا

204. Mimime; sed Deus religionem Mohammedicam ob beneficia in me collata praemiis ornet.

Quum vir, cui irasceretur, adductus esset, eum percuti jussit, tum dixit:

٢٠٥ لَوْلَا أَنِّى غَضْبَانُ عَلَيْكَ لَضَرَبْتُكَ

205. Nisi in te iratus essem, te percuterem.

Tum eum libere dimisit.

12.

Alhasan Albazri.

٢٠٧ مَا رَأَيْتُ يَقِينًا أَشْبَهَ بِالشَّكِّ مِنْ يَقِينِ ٱلنَّاسِ

بِٱلْمَوْتِ وَغَفْلَتِهِمْ عَنْهُ

207. Non vidi certitudinem similiorem dubio, quam certitudinem hominum de morte eorumque socordiam.

208. Quum interrogatus esset, quinam pessimus hominum esset, dixit:

الذى يرى انه خيرهم

Eum esse, qui se eorum optimum esse putet.

209. Quum rem retulisset et quidam interrogasset, quis ejus auctor esset, dixit:

ما تَصْنَع بِعَمَّنْ أَمَّا أَنتَ فَقَدْ نَالَتْكَ عِظَتُهُ وقامتْ

عَلَيْكَ حُجَّتُهُ

Quid est, quod, quis sit auctor, interroges? Adhortatio enim ejus ad te attinet et argumentum contra te valet.

210. Quum ei dictum esset,

كَثُرَ ٱلْوَبَا

Multa est pestilentia.

Dixit:

أُنْفِقَ مُمْسِكٌ وَأُقْلِعَ مُذْنِبٌ وَلَمْ يُغْلَطْ بِأَحَدٍ

Avarus opibus erogatis pauper factus et peccator remotus est et in nullo erratum est.

211. Dixit vir quidam Ebn-Sirino:

إِنِّي وَقَعْتُ فِيكَ فَٱجْعَلْنِي فِي حِلٍّ

Ego tibi maledixi (te obtrectavi); fac autem, ut sim in licito (liber a culpa).

Respondit:

مَا أُحِبُّ أَنْ أُحِلَّكَ مِمَّا حَرَّمَ ٱللّٰهُ عَلَيْكَ

Mihi non placet, ut te liberum esse faciam in eo, quod Deus tibi interdixit.

212. Audivit Alschohbius virum ipsum vituperantem et se non commovit. Quum ille loqui cessasset, dixit:

إِنْ كُنْتَ صَادِقًا فَغَفَرَ ٱللّٰهُ لِي وَإِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فَغَفَرَ ٱللّٰهُ لَكَ

Si verax es, Deus mihi veniam det, et si mendax es, Deus tibi veniam det!

213. Ebn-Alsammacus dixit:

خَفِ ٱللّٰهَ حَتَّى كَأَنَّكَ لَمْ تُطِعْهُ وَٱرْجُ ٱللّٰهَ حَتَّى كَأَنَّكَ لَمْ تَعْصِهِ

Time Deum, quasi ei obsequium non praestasses et spem in Deo pone, quasi tu ei inobsequens non fuisses!

214. Dixit **Manzurus** ben-Ahmmar:

مَنْ أَبْصَرَ عَيْبَ نَفْسِهِ ٱشْتَغَلَ مِنْ عَيْبِ غَيْرِهِ وَمَنْ
تَعَرَّى مِنْ لِبَاسِ ٱلتَّقْوَى لَمْ يَسْتَتِرْ بِشَيْءٍ مِنْ
لِبَاسِ ٱلدُّنْيَا

Qui vitium suum videt, aliorum vitia non videt, et qui nudus est vestimento timoris Dei carens, tectus non est aliquo vestimento hujusce mundi.

215. Interrogatus Chalilus ben Ahmed, quis abstinens a rebus caducis mundi esset, respondit:

ٱلَّذِى لَا يَطْلُبُ ٱلْمَفْقُودَ حَتَّى يَفْقِدَ ٱلْمَوْجُودَ

Qui non quaerit desideratum, donec desideratur inventum.

216. Dixit quidam eorum, qui majores (السلف *) appellantur:

ٱلْأَيَادِى ثَلَاثٌ يَدٌ بَيْضَاءُ وَهِىَ ٱلِٱبْتِدَاءُ وَيَدٌ خَضْرَاءُ
وَهِىَ ٱلْمُكَافَاةُ وَيَدٌ سَوْدَاءُ وَهِىَ ٱلْمَنُّ

Manus (beneficia) sunt tres: manus alba, quae

*) De hac voce conferas lexicon meum.

est initium beneficii et manus viridis, quae est retributio et manus nigra, quae est exprobratio.

217. Quidam interrogatus, quomodo ingenium (العقل) definiri posset, dixit:

الإِصَابَةُ بِٱلظُّنُونِ وَمَعْرِفَةُ مَا لَمْ يَكُنْ بِمَا قَدْ كَانَ

Attingere opinione et cognitio ejus, quod non erat, per id, quod erat.

امثال العرب

ARABUM PROVERBIA

SENTENTIAEQUE PROVERBIALES

QUAE VOCALIBUS INSTRUXIT, LATINE VERTIT

ET SUMTIBUS SUIS EDIDIT

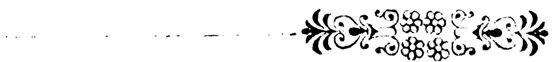
G. W. Freytag.

TOM. III

pars posterior.

Insunt

1) **Commentatio de proverbiis Arabicis a Meidanio collectis et explicatis.**
2) **Indices tres.**
3) **Addenda et corrigenda.**

Bonnae ad Rhenum.

MDCCCXLIII.

Venditur apud **A. Marcum** bibliop. Bonnens.

Bonnae, typis Fr. P. Lechneri.

Partis posterioris epitome.

III.

Commentatio.

Praefamen.

De proverbiorum fonte inter gentes Orientis et magna proverbiorum copia p. 1. 2. Proverbiorum definitio p. 2—5. Proverbia Arabum in tres classes dividenda p. 5. 6. Proverbia Arabum cum proverbiis aliarum gentium tum consentiunt tum ab iis diversa sunt; nec non, si gentium inter quas et terrarum, ubi orta sunt, ratio habetur, inter se diversa esse debent. Diversitas autem, qua ab aliarum gentium proverbiis discrepant, in tribus potissimum rebus quaerenda est 1) in origine 2) in sensu et usu 3) in modo, quo prolata sunt, formaque p. 6—13.

Liber I.

De origine proverbiorum Arabicorum p. 14—73.

Sectio. I. De proverbiorum primis auctoribus p. 14—19.

Sectio II. De locis, gentibus, hominibus, bestiis rebusque, a quibus tanquam a materia proverbia desumta sunt aut quibuscum cohaerent p. 19—64.

Cap. I. De locis, gentibus, personis, bestiis rebusque, quae ob indolem iis adjudicatam in proverbii consuetudinem venerunt. p. 20—38. §. 1. Loca. p. 20. §. 2. Gentes. p. 21. §. 3. Personae. p. 21—25. §. 4. Bestiae p. 25—30. *a*) quadrupedes. *b*) aves. *c*) pisces. *d*) amphibia *e*) insecta et vermes. §. 5. Arbores et plantae. p. 31. §. 6. Terra coelumque et res quodammodo cum iis cohaerentes. p. 31—33. §. 7. Homo. p. 33—35. §. 8. Res *a*) res quae homini alimento sunt. *b*) arma. *c*) instrumenta, utensilia, vasa, vestimenta. *d*) opes. *e*) morbi et remedia. *f*) lapides, metalla. *g*) excrementa. *h*) varia. p. 35—38.

LIBER II.

De proverbiorum sensu usuque p. 74—130.

Liber III.

De modo, quo proverbia prolata sunt et proverbiorum forma p. 131—136.

LIBER IV.

De cogitandi et agendi ratione, qualis ex Arabum proverbiis cognoscitur p. 137—180.

Liber V.

De modo, quo proverbia posteris conservata, a grammaticis collecta et explicata sunt.

IV.

Indices.

V.

Addenda et corrigenda ad Meidanii proverbia.

III.

Commentatio de proverbiis Arabicis a Meidanio collectis et explicatis.

Praefamen.

Gentibus, quae a Semo originem duxisse putantur, sententias in sermone adhibere atque proverbiis uti proprium erat. Cujus rei causam non tam singulis ex rebus explicare, quam in tota gentis cogitandi ratione atque indole poetica videre licet. Hebraeis antiquis ille mos, hominum animis innatus et cum sermone intime conjunctus tribuitur et Salomo ille sapientissimus permultorum proverbiorum auctor fuisse traditur. Apud Arabes proverbiorum origo usque ad tempora antiquissima et fabulosa deducta inter alios praecipue sapientibus, poetis, heroibus regibusque vindicatur. Arabes, quum in desertis longe remotis vitam a caeteris gentibus separatam degerent neque artes colentes neque in scientias incumbentes, non fieri poterat quin, quod esset eorum ingenium poeticum animique alacritas, poesis atque eloquentia apud eos in summo honore esset. Poetarum igitur et oratorum, qui maximam in totam gentem vim haberent, verba ab aliis memoriae tradita et in terras divulgata in proverbii consuetudinem venerunt. Inde illa apud Ara-

bes immensa proverbiorum multitudo, quae antiquissimis temporibus incipientia usque ad novissima tempora novis additis semper aucta sunt; in gente enim Arabum animo moribusque sic constituta iste fons semper apertus erat.

Priusquam vero ad proverbia ipsa accedo, ut, qualia sint, ostendam, tum de proverbii definitione tum de Arabum proverbiis et ratione ac modo, quo a caeteris Arabum proverbia distincta sunt, pauca praemittam.

Meidanius in praefatione proverbiis praemissa grammaticorum verba, quibus ratione etymologica proverbii (مثل) significatio definitur, adnotavit. Quae qualisve sit definitio, jam videamus. Almobarredus grammaticus 1) haec habet: المثل ماخوذ من المثال وهو قول ساير يشبه به حال الثاني بالاول فقولهم مثل بين يديه اذا انتصب معناه اشبه الصورة المنتصبة وفلان امثل من فلان اى اشبه بما له من الفضل والمثال القصاص لتشبيه حال المقتص منه بحال الاول فحقيقة المثل ما جعل كالعلم للتشبيه بحال الاول كقول كعب ابن زهير

1) Nomen istius grammatici Abu-l'Ahbbas Mohammed ben-Jasid Ahbd-Alacbar b. Ahmir etc. Altsomali Alasadi Albazri, notus cognomine Almobarred, Bagdadi incola grammatices et lexicographiae scientiis insignis erat. Plures in ea parte, quam ادب appellant, utiles libros composuit, inter quos liber كتاب الكامل appellatus praecipuum locum tenet. Magistris Abu-Ohtsmano Almaseni et Abu-Hatimo Alsidjistani usus est. Discipulos habuit Naftujahum aliosque. In ipso et grammatico Altsahlebah cognominato doctorum series, quibus nomen اديب datum erat, finitur. Die lunae, festo عيد الضحى anni 210 (aliis anni 207) natus, die lunae, secundo ante finem mensis Dsu-l'Hidjdjah vel Dsu-l'Kahdah aut anni 286 aut anni 285 Bagdadi diem obiit. Cognomen الثمالى a gente ثمالة, quae pars tribus ازد a viro Auhf ben-Aslam originem duxit, derivanda est. De causa cognominis Almobarred docti dissentiunt.

كانت مواعيد عرقوب لها مثلا وما مواعيدها الا الاباطيل
فواعيد عرقوب علم مثل لكل ما لا يصح من المواعيد

„Proverbium (مثل) desumtum est ab imagine, forma (مثال); proverbium enim est sermo divulgatus, quo status posterioris cum statu prioris comparatur. Verborum مثل بين يديه „erectus coram eo stetit" sensus est: similis est figurae erectae et si dicimus: فلان امثل من فلان „Quidam praestantior est quodam," eo significamus, quendam similiorem praestantiae esse, quae ei insit. Talio quoque مثال appellatur, quod status ejus, a quo nos vindicamus, statui prioris similis redditur. Re vera proverbium signum est, quo statui prioris alterum quid simile redditur. Sic in versu (v. 11) Caahbi ben-Sohair:

„Promissa Ohrkubi ejus promissis similia sunt; sunt enim ejus promissa nonnisi vana."

Ohrkubi enim promissa signum sunt, quo omnia promissa vana comparando designantur."

Ebn-Alsiccitus [1]) sententiam suam hisce verbis profert: المثل لفظ يخالف لفظ المضروب له ويوافق معناه معنى ذلك اللفظ شبهوه بالمثال الذى تعمل عليه غيره „Proverbium vocabulum est, quod a vocabulo ejus, in quod dictum est, dissentit; cum sensu vero consentit. Sensum illius vocis cum exemplari comparant, ad quod altera res formatur."

---

1) Nomen hujus grammatici Abu-Jusuf Jakob ben-Ishak est. Ebn-Alsiccit cognomen gessit. Multa opera ex. gr. كتاب المنطق, كتاب القلب والابدال, كتاب فى معانى الشعر, كتاب الالفاظ كتاب الاجناس, كتاب المقصور والممدود, كتاب الامثال, كتاب المذكر والمونث composuit. In numero eorum erat, qui Ahlium imperatorem caeteris chalifis praeferebant. Die lunae, quinto mensis Redjeb anni 244, aut ut alii dicunt, 246 diem supremum obiit. Conf. De Sacy Anthol. gr. p. 137.

Alius quidam sic dixit: سميت الحكم القايم صدقها في العقول امثالا لانتصاب صورها في العقول مشتقة من المثول الذى هو الانتصاب „Sententiae, quarum veritas in hominum animis stat, امثال (proverbia) appellantur, quod earum figurae in hominum animis erectae sunt. A voce مثول derivanda sunt, quae rem erectam esse significat.“

Ibrahimus Alnathsthsam[2]) cognominatus sic tradidit: يجتمع في المثل اربع لا يجتمع في غيره من الكلام ايجاز اللفظ واصابة المعنى وحسن التشبيه وجودة الكناية فهو نهاية البلاغة „In proverbio quatuor res conjunctae sunt, quae in reliquo sermone non conjunguntur: vocis brevitas, aptus sensus, comparatio pulchra et praeclara metonymia, quibus rebus summa eloquentia efficitur.“

Quae autem Arabum grammatici ad definiendum proverbium attulerunt, ea neque accurate dicta esse, neque satis patere videntur. Neque enim aut comparatio atque similitudo aut dissensus in verbis cum consensu in sensu aut veritas sententiae stabilita in animis proverbium efficiunt. In brevitate, sensu apto, pulchra comparatione et metonymia praeclara proverbium non cernitur, fit enim interdum, ut uno vel altero illo proverbium destitutum sit. Vera autem proverbii conditio in eo potius cognoscitur, quod verba, sive multa sive pauca sint, tum ob auctorem, qui ea protulit, tum ob tempus quo dicta sunt et occasionem, quae iis ansam dedit, tum ob modum singularem, qui iis proprius erat, tantam in hominum animos vim exercebant, ut memoria tenerentur et divulgarentur, quae res in causa erat, cur et posteri iis tanquam suis, eodem aut paulum mutato modo uterentur. Quae res quum ita sit, quod verba in proverbii consue-

1) Viri nomen Ibrahim ben-Sajjar est, metaphysici (المتكلم) cognominati.

tudinem venerint, id neque e modo, quo prolata sint, neque e sensu, quem offerant, cognosci posse, nemo non videt. Usus, in quem apud gentem venerint, unicus et verus magister nobis est. Quis autem est, qui Arabes doctos in colligendis proverbiis illarum rerum accuratam semper rationem habuisse, pro certo affirmet? Qui doctos Arabes errori interdum obnoxios fuisse dicit, ut in libris suis sententias proverbiorum loco admitterent, is mihi a vero non prorsus aberrare videtur. Vocis autem مثل in lingua Arabica significatio quum latius pateat, in proverbiales locutiones atque sententias, nec non in fabulas parabolasque transfertur. In sermone philosophiae technico vocabulo مثل ideae significatio tribuitur. Sic dissertatio de idea Platonica verbis رسالة في مثل الافلاطونية inscripta est.

Arabum proverbia in tres partes mihi dividere licet, quarum una proverbia complectitur, quibus Arabes genuini originem dederunt. Arabes genuini sunt gentes in desertis vitam nomadum degentes, quarum lingua, quippe cum aliis sese non miscerent, pristinam puram conditionem conservavit, ut grammatici eorum effata linguae normam habendam esse censerent. Urbis Meccae incolae Arabibus genuinis adnumerandi videntur; num Medinae omnes incolae, quorum lingua dialecto a Koraischitarum idiomate discreparet, in eorum numero haberentur, pro certo affirmare non ausus sim. Proverbia illa ad unum omnia re vera et proprie sic dicta prorverbia putanda sunt. Altera parte proverbia Arabum non genuinorum, Arabica lingua مولدون [1]) dictorum continentur. Quae ab illis non genuinis Arabibus orta proverbia eam

1) In Haririi opere pag. 338 vox مولد vocibus عربى محض (Arabs purus, genuinus) opposita est.

ob causam recentiora appellavi, quod lingua Latina vocabulo, quo accuratius designentur, caret. Proverbia haec مولدون appellata ab Arabibus urbes ac vicos incolentibus, quorum lingua ob mutuum plurium gentium commercium a pristino statu paulatim remota erat, originem traxisse putantur. In hisce proprie dicta proverbia cum proverbialibus locutionibus mixta videntur. Quod Meidanius alteram classem a priore suo in libro distinxit, id laude dignissimum est. Tertia autem pars novissimis proverbiis constat, quae post Meidanii tempus orta novis semper aucta sunt et augentur. Sententiae sunt atque proverbiales locutiones, quae aut sermone regulis grammaticis apto aut vulgari prolata sunt. Tertius hic proverbiorum ordo tam merito quam momento inferior est; tempore enim, quo orta sunt, Arabes varias ob causas mutati ac corrupti erant. Attamen quum Arabes novissimi temporis a veteribus proverbiis adhibendis non abhorreant, vetera proverbia a novis distinguere, res facilis non est putanda. Quibus autem in proverbiis sermonis vulgaris usus apparet, ea novissimis temporibus adscribenda esse dubium non est.

Proverbia Arabica quamvis a singulis personis originem trahunt, quum ob gentis usum in consuetudinem venerint, tamen toti genti adjudicanda sunt. Quae res in causa est, cur cum gente intime conjuncta, quae ejus indoles agendique ratio sit, optime nos doceant. Omnia illa, quae menti humanae in omnibus gentibus eodem modo insita sunt, in proverbiis omnium gentium eodem modo expressa se ostendent, quae autem inter varias gentes diversa tum cogitandi tum agendi ratio exsistit, eadem in proverbiis variarum gentium diverso modo depicta apparebit. Arabes quum solo et coeli temperie ab aliis diversas regiones incolerent et ab antiquissimis temporibus

a caeteris gentibus separatam vitam degerent, tam moribus quam cogitandi ratione ab aliis discreparent necesse erat, quae diversitas in eorum proverbiis non potest non cognosci. Quatenus autem Arabum diversae gentes natura, situ coelique temperie multum diversas regiones habitabant et hanc ob causam diversis moribus vivendique rationi dediti erant, proverbiorum in diversis Arabum gentibus ortorum diversitas cognoscenda erit. Cujus rei singula vestigia cuilibet diligenter legenti ante oculos erunt. Proverbia, ut paucis exemplis rem illustrem, in quibus palmarum mentio facta est, nonnisi in illis regionibus orta putanda sunt, in quibus palmae frequentes essent conf. C. 2, 124. 5, 102. 14, 51. Illa, in quibus de animalibus marinis marique sermo est, ab Arabibus, quibus mare ejusque animalia nota essent, prolata esse, non est cur dubitemus conf. C. 6, 30. 8, 46. Proverbium C. 2, 155, in quo glaciei frigus confertur, ab Arabe primum dictum censemus, qui glaciei frigus senserat. Ut autem proverbia, quae de ovibus caprisve conf. C. 1. 183. 184. agunt, in gente originem duxisse videntur, quibus oves et caprae cordi essent, sic proverbia illa multa a camelis desumta, maximam partem in gentibus orta putamus, in quibus camelus unica vel praecipua pars opum esset. Tales autem res, quas paucis tantum verbis et quasi nutu indicavimus, prolixius et accuratius describi possent, si quae singulis Arabum gentibus tribuenda essent proverbia et quales a diversis gentibus incultae regiones essent et inde ortae diversae agendi rationes, sciremus. Sed Mohammedis religio, quae omnes Arabum gentes separatas in unum populum coageret, ut in lingua Arabica, sic in caeteris vitae rebus diversitatem diminuens et magis magisque tollens effecit, ut quae antea essent diversarum gentium propria proverbia, jam totius

populi fierent. Pauca tantum proverbia excipienda sunt, quippe quae singulis gentibus, oppidis regionibusque propria manerent. Conf. C. 8, 67. 14, 104. 21, 133—135. 138. Praetermisso igitur in singulis Arabum gentibus diverso proverbiorum modo, qui vix accurate describi possit, eas res, quibus Arabum proverbia a reliquarum nationum proverbiis differant, breviter recensere in animo est. Diversitas autem illa tribus in rebus, origine, sensu, modo formaque proverbiorum potissimum quaerenda est.

Proverbiorum Arabicorum origo rebus, a quibus desumta sunt, a caeteris ita discrepare, ut in iis vera eorum conditio atque indoles cognoscatur, dubium non est. Arabes enim ut situ, natura ac coeli temporie distinctas regiones incolebant, sic diversam vivendi rationem sequebantur, ut res, quae aut ad terras aut ad diversam vivendi rationem spectarent, in proverbiis propriam gentis conditionem et indolem non possent non significare. Quae res ne male intelligatur, sed clarius appareat, paucis exemplis illustranda est.

Proverbia a regionibus earumque natura, ut C. 1, 230. 12, 130. 21, 33. 148. a locis, montibus, fluviis C. 1, 404. 407. 423. 445. 2, 36. 3, 20. 4, 24—28. 5, 132. etc. oppidis arcibusque 3, 32. 10, 195. 201. derivata sunt. Illa quum, paucis exceptis, in terris, quas Arabes incolerent, sita sint, inde Arabicorum proverbiorum propria conditio elucere, quis est, qui non videat. Quid dicam de proverbiis, quae ad tempestatem, ventos, fulmina pluviamque spectant. Nonne in iis propria terrae conditio saepissime cernitur? In proverbio C. 2, 8. frigoris matutini et diei aestus mentio fit, quae res illis regionibus propriae sunt, conf. 18, 110. Sic C. 2, 56. fulmini, quod pluvia non sequitur, externa pulchritudo adjudicatur, sed internum meritum denegatur, quippe

in illis regionibus summo cum studio fulgura observare et timentes ne pabuli inopia oriatur, pluviam optare solent homines conf. 10, 35. 100. Nubes aestatis, quae res in illis regionibus observatur, mox abire in proverbio (C. 12, 87) dicuntur. Ibi quoque quum verna pluvia non sufficiat; sed aestatis pluvia, ut herbae conserventur et frumenta omnino maturescant, necessaria sit, haec illius pluviae perfectio in proverbiis conf. C. 3, 6. appellatur. Quis autem nescit, vapores illos meridianos in desertis, aquae speciem praebentes, in interitum saepius ducere viatores? In proverbiis igitur fallaces et mendaces appellantur C. 19, 42. 22, 212. 213. In proverbio C. 2, 158. frigidi venti, C. 9, 17. fervidi venti, C. 10, 162. occidentalis venti mentio facta est, quales in illis regionibus flare solent. Sidera quoque Arabibus nota, quae in tempestatem vim exercere iis videbantur, in proverbiis occurrunt. C. 1, 477. 7, 73.

Plantae autem, arbores, fruges fructusque, a quibus proverbia desumta sunt, in Arabum terris potissimum crescunt et eorum indoles naturaque ita descripta est, ut proverbiorum primis auctoribus eos optime notos fuisse videamus. De plantis conferas C. 1, 127. 6, 76; de arboribus C. 1, 124. 382. 2, 120. 8, 13. 36. 9, 18. 58. 13, 139. 18, 196.; de frugibus fructibusque 1, 128. 167. 3, 75. sq. 8, 12. 22, 78. 28, 108.

Ab animalibus tot proverbia orta sunt, ut in qualibet fere pagina occurrant et exemplis vix opus sit. Maximus eorum numerus in Arabum terris vivunt. Aut domestica sunt ut camelus C. 1, 69. 72. 75, equus 18, 161, ovis 1, 183. 184. etc. aut ferae, ut hyaena 14, 9. 23, 449, lupus 9, 7. sqq. 22, 293. Ab animalibus, quae Arabibus notissima erant et magnam in vitae rationem vim habebant, maximus proverbiorum numerus, ex. gr.

a camelis, derivatus est; animalia iis minus nota, ut elephas, conf. 1, 413. 13, 146. paucorum tantum proverbiorum ansam dederunt. In proverbiis autem quum animalium indoles 7, 111. tum conditiones 23, 68. et consuetudines 3, 1. saepe descriptae sunt.

Sed ut ad homines progrediamur, dicendum est, plura proverbia a gentibus desumta esse, quae aut eadem origine, qua Arabes gauderent, ut C. 2, 30. 99. 9, 46. 63 aut Arabibus propter belli aut pacis nexum notae essent conf. 9, 4. 22, 211, 240.

Personae autem, quae in proverbiis appellatae sunt, ad unam paene omnes ad Arabum gentes pertinent. Proverbia autem quum vivendi rationem C. 10, 110. 23, 382. 392, mores usus que C. 1, 257. 417. 419. 2, 9. 115. 138. 6, 193. 7, 2. 9, 48. 55. 13, 1. 75. 15, 1. 18, 103. 21, 65. 23, 114. 28, 20, cogitandi rationem 2, 168. 5, 44. 6, 45. 8, 53. 13, 126. sqq. 16, 2. 24, 409. 28, 94 describant, a caeterarum gentium proverbiis multum distincta sint, necesse est.

Non pauca quoque proverbia eo, quod cum Arabum fatis rebusque gestis aut antiqui aut recentis temporis conf. 1, 6. 15. 57. 146. 2, 4. 21. 5, 72. 6, 74. 7, 1. 21, 1 cohaerent, distinguuntur.

Multa quoque proverbia a rebus, utensilibus, instrumentis derivata esse videmus. Quae res si Arabibus usu propriae sunt, fit, ut proverbia Arabum quasi proprium colorem accipiant. Sagittis plures gentes utebantur, sed in sorte ducenda nonnisi Arabibus inserviebant conf. C. 6, 3. Arabum pueri in ludo et exercitatione sagittas breves et cuspide carentes adhibebant 1, 287. 7, 112. Proprius quoque Arabum usus fuisse videtur in palis tentorii 9, 1. igniario 14, 21. 23, 230, lapidi-

bus et petrae parte loco tripodis in deserto 10, 5. 27, 78, utris 1, 466. 5, 56. 16, 1, sella camelina 10, 159, panno, quo cameli scabiosi pice illiniebantur 27, 93 aliisque rebus conf. 21, 113.

Sed ut ad alterum disquisitionis locum veniam, proverbia Arabica tam sensu quam usu ab aliis distincta esse, quis negare potest? Proverbiorum sensus cum Arabum vivendi ratione et situ convenire et tam agendi quam cogitandi rationi aptus esse debet; fines, quos natura isti genti praescripsit, excedere nullo modo potest. Arabes quum solo et coeli temperie distinctam terram incolerent, vitam a caeteris gentibus separatam solitariamque degerent et ut vivendi rationi sic moribus multum diversis indulgerent, quae in proverbiis reperiuntur, status conditionisque descriptiones diversas esse quis non putat. Ut uno verbo rem illustrem, multis periculis et inopiae in desertis obnoxii calamitatum periculorumque describendorum in proverbiis ansam saepe habuerunt.

Tum quibus in rebus inter diversas gentes cogitandi consensus exsistit, in iis proverbia dissentire non possunt; at vero quibus in rebus diversum cogitandi sentiendique modum secuti sunt, in iis proverbiorum diversitatem esse neminem latebit. Omnes gentes in eo, quod status felix et status infelix oppositi sint, consentiunt, in describendo autem statu felici et infelici vehementer dissentiunt. Arabum status felix pabulo abundante nitebatur, quapropter in proverbiis, si status felix describitur, terram longas et florentes herbas producere legimus C. 1, 122. Qui votis potitus est, is pabulum invenisse dicitur C. 18, 169. Pabulo abundante cameli lac abundans emittunt; in Arabum proverbiis igitur lac copiosum bonum, lac paucum malum significat C. 12, 13 et vita commoda in eo, quod butyrum caseumque parant, cerni-

tur 12, 46. Status autem infelix anno infertili, in quo pabulo destituti sunt C. 26, 5 et eo, quod in deserto arenoso infertili vitam degunt C. 26, 10, oritur. Opulentia paupertasque omnibus gentibus sibi oppositae res habentur, res autem qua una aut altera efficitur, diversis gentibus diversae sunt. Opulentia Arabibus tanquam vallis pabulo abundans C. 24, 91. et camelorum possessio describitur, ut pauperem nonnisi capras possidere dicant C. 18, 36. Arabes in desertis vastis errantes et periculis variis expositi post abundantiam mox inopiam saepe patiuntur et tempestatis vi omnino subjecti pericula calamitatesque effugere vix possunt, quapropter hominem fatum suum effugere non posse credunt conf. C. 1, 10. 48. 22, 12.

De bono et malo, virtutibus vitiisque omnes fere gentes idem paene sentiunt; unam vero gentem virtutem quandam magis exercere, vitio cuidam magis indulgere videmus quam alteram. Arabum vivendi ratio periculis malisque exposita fortitudinem patientiamque desiderabat, quapropter illas animi indoles in proverbiis descriptas et laudatas saepe observamus conf. C. 1, 10. 13, 36. et C. 1, 464. 4, 113. Divitiae quum essent saepe brevi interiturae et contra calamitates minus utiles, factum esse videtur, ut Arabes illis conservandis minorem operam dantes liberalitatis maxime studiosi essent conf. C. 12, 42. Huc accedebat, ut quae esset eorum vitae ratio, cuilibet e divite mox pauperi facto et, abundantia fugiente, ad penuriam redacto aliorum liberalitas hospitalitasque opus esset, ut hanc ob causam in summo honore omnibus haberentur. Ut autem liberalitatis hospitalitatisque virtus multis locis laudatur, sic avaritiae vitium saepissime reprehenditur conf. C. 2, 81. 23, 484.

Nec vero silentio praetermittendum videtur, in pro-

verbiis a Meidanii collectis, quorum primi auctores tam nomades quam oppidani essent, quum plurium saeculorum spatium amplectantur ab antiquissimis temporibus incipientia et Ahbbasidarum tempora attingentia, magnam tum agendi tum cogitandi diversitatem existere debere. Islamismi victoriis magna orbis terrarum parte subacta, multi nomadum vitam deserentes in oppida transmigrarunt, multi a maxima paupertate ad summam opulentiam evecti vitam simplicem cum luxuria permutarunt.

Modum autem, quo proverbia prolata sint et formam, quam habeant, differre, quum cuilibet genti proprius quidam loquendi modus et sermonis forma sit, dubium esse non potest.

Lib. I.

De origine proverbiorum Arabicorum.

Omnibus gentium proverbiis, quibus verba tempore praecedente prolata et agendi rationes et conditiones tam hominum quam rerum originem dederunt, tempus decursu suo proverbii notam impressit. At vero proverbiis Arabicis quodammodo proprium est habendum, quod ista proverbiorum verba interdum bestiis, imo rebus tribuuntur. Sunt quoque proverbia, quae personis fictis fabulisque originem debeant. Sic C. 1, 251 proverbii verba camelo juvenco; C. 2, 63 muri; C. 15, 15 asino; C. 20, 19 [1]) lacertae; C. 22, 64. 23, 433 vulpi; C. 22, 66 serpenti; C. 23, 482 cani; C. 23, 262 pani tribuuntur. Praeterea proverbia C. 6, 75; 7, 47. 10, 126. 16, 3. 18, 45. 22, 42. cum fabulis cohaerent.

Sect. 1.

De proverbiorum primis auctoribus.

Virorum effata in proverbiorum consuetudinem venisse diximus. Quo quisque in gente majore sapientia et auctoritate inclaruerat, eo plurium proverbiorum auctor evenit. Quae res in causa fuisse videtur, cur et Mohammedis pseudoprophetae et Actsami ben-Zaifi viri circa idem tempus viventis sapientissimi tot effata ob vim in homines singularem tanquam proverbia posteris adhiberentur. Singulari doctorum Arabum studio, qui summa cum diligentia a primis Islamismi temporibus omnia ad gentem suam spectan-

---

1) Ad hoc proverbium plura lacertae dicta adferuntur, quae in proverbia cessisse dicuntur.

tia colligerent et memoriae traderent, primorum auctorum nomina oblivioni erepta debemus. In aliis proverbiis quae de primis proverbiorum auctoribus tradita sunt, nuntiis inter se differentibus, dubio non carent, in aliis, quum ex versibus poetarum sint derivata, dubitare interdum licet, num poeta primus proverbii auctor fuerit an in versum vetus proverbium inseruerit. Inter primos auctores una et viginti feminae reperiuntur, quae fere omnes, nisi toto coelo erro, exceptis Ajescha, Mohammedis uxore, nec non cantatricibus servisque, tempori ante Islamismum vendicandae sunt. Cujus rei causa in eo quaerenda est, quod religione Mohammedica feminarum status paulatim ita mutabatur, ut e vita publica omnino remotae, in tentoriis domibusque inclusae essent. Ajescha vero illa magnam in rebus publicis personam egit. Iam sequuntur ordine alphabetico disposita auctorum nomina, quorum de tempore si quis relata desiderat, indicem personarum adeat, ubi quaedam breviter adnotata inveniet.

Abdjar ben-Djabir Alihdjli 1, 370. 22, 105. Abu-Becr 1, 35. Abu-l'Derda Anzarita 1, 274. 6, 22. 24, 276. Abu-Djabir ben-Molail Hodsailita 13, 98. Abu-Djondab Hodsailita 23, 437. Abu-Dsarr 21, 85. Abu-Hajjah Nomairita 24, 426. Abu-Hasim 23, 133. Abu-Henesch Thaghlebita [1]) 1, 166. Abu-Merhab 28, 283. Abu-Musa Alaschahri 22, 1. Abu-Sajjarah 13, 29. Abu-Sofjan ben-Harb 23, 321. Alachnas b. Cahb 18, 2. Alachnas ben-Schehab 16, 76 [2]). Actsam b. Zaifi 1, 146. 149. 210. 216. 397. 3, 63. 6, 72. 91. 10, 60. 65. 109. 153. 13, 65. 14, 38. 18, 76. 164. 20, 50. 21, 74. 77. 22, 14. 23, 40. 47. 92. 108. 285. 24, 22. 65. 85. 129. 166. 192. 282. 291. 318. 330. 335. 344. 364. 26, 44. 76. Aladbath b. Koraih 1,

---

1) In aliis codicibus ابو حشر Abu-Haschar, in aliis ابو حنش Abu-Henesch legitur.

2) In versibus dubitare licet, num poeta proverbii auctor sit an vetus proverbium in versum inseruerit.

219. Alafah Djorhomita 1, 32. 24, 408. Alaghlab Ihdjlita 15, 25. 19, 8. 23, 95. Alahbbas b. Merdas 1, 301. Alahbbas b. Ahbd-Almothalleb 5, 137. Ahbd-Allah b. Alhedjdjadj Altsahlebi 2, 11 [1]. Ahbd-Allah b. Alsobair 1, 399. 9, 23. 21, 56. Ahbd-Almalic b. Merwan 6, 138. 24, 309. Ahbd-Alrahman b. Abu-Becr 24, 84. Ahbd-Alrahman b. Ahttab 24, 319. Alahdjfah (filia Ahlkamahi) 22, 26 [2]. Ahdijj b. Djenab Calbita 21, 20. Ahdijj b. Hatim 23, 327. Ahjids 27, 126. Alahjjar b. Ahbd-Allah 23, 283. Ahli 1, 81. 217. 5, 4 [3]. 6, 96. 137. 140. 10, 28. 13, 74. 23, 325. 440. 449. 24, 252. 268. 303. 25, 64. 27, 154. Ahlkamah (frater Alnohmani) 1, 263. Ahlkamah b. Ghalatsah 12, 76. Ahmar Ahd 24, 302. Alahmasch 24, 350. Ahmir b. Dsohl b. Tsahlebah 10, 25. Ahmir ben-Althofail 19, 7. Ahmir b. Althsarib Aladhwani 1, 206. 10, 51. 166. 24, 240. 387. Ahmir b. Zahzaah 13, 42. Ahmran ben-Hozain 1, 26. Ahmru 23, 82. Ahmru filius Hamrani Djahdita 22, 99. Ahmru Ahdita 1, 142. Ahmru ben-Ahdi 24, 416. Ahmru ben-Alahlba b. Alhaitsum Sadusita 23, 29. Ahmru b. Ahmru b. Ohdos 20, 2. Ahmru b. Alahz 1, 110. 6, 1. 10, 59. 24, 36. Ahmru b. Celtsum 24, 329. Ahmru b. Hacim Alnahdi 10, 14. Ahmru b. Hind 5, 140. Ahmru b. Ohmamah 1, 10. Ahmru b. Tsahlebah Calbita 3, 62. Ahmru b. Alzahik 21, 37. Alahnaf b. Kais 10, 109. 14, 80. Ahnbari 23, 88. Ahns (mulier) 13, 9. Ahntarah 23, 472. Ahscha 22, 309. Ahtsma (filia Mathrudi) 3, 77. Ajeschah (filia Abu-Becri) 2, 38. Aljas b. Modhar 12, 55. Amru-l'Kais 1, 139. 8, 20. 10, 41. 20, 18. 24, 112. 369. 28, 46. 71. 106. Asad b. Chosaimah 12, 58. Alasahr b. Abi-Homran Aldjohfi 24, 316. Asma (filia Ahbd-Allahi) 23, 269. Auhf Alcalbi 1, 269. Aus b. Haritsah 3, 86. 7, 55. 18, 141. 24, 287. 315.

---

1) Hoc proverbium fortasse alii auctori adscribendum est, ut Ahbd-Allahus id adhibuerit.

2) Proverbium hoc alteri quoque personae adscribitur.

3) De hoc proverbio dubium est.

Auhn b. Ahbd-Allah b. Ahtabah 1, 104. Baihas 4, 1. 18, 26.[1]) 23, 2. 248. 249. 28, 48. Bischr b. Abi-Hasim Asadita 3, 42. Bistham b. Kais 23,422. Cabscha (filia Ohrwahi) 2, 69. Cahb. b. Mamah 27, 76. Cahb. b. Sohair 3, 37. 24, 274. 26, 21. Calhab b. Schubub Asadita 24, 292. Chaled b. Alazbagh 23, 481. Chaled b. Alwalid 18, 1. Chaled b. Zafwan 6, 63. 24, 167. Chansa (filia Ahmrui) 24, 92. Chidasch b. Habis Tamimita 12, 57. 18, 160. Chidhr b. Schibl Chotsamita 24, 293. Alchonabis b. Almokannah 6, 35. Cilab b. Rabiah 11, 16. Colaib b. Wajel 8, 36. Costajjir 27, 30. Cotsajjir b. Almothalleb b. Abi-Medaah 10, 135. Aldhabb b. Ahmru Alciläihta 23, 306. Dhabbah b. Odd b. Thabichah 6, 29. 12, 1. Dhamdham b. Ahmru Jarbuihta 9, 1. Dhamrah b. Dhamrah 23, 189. Dhirar b. Ahmru Dhabbita 24, 272. Djabir b. Ahbd-Allah Alanzari 18, 18. Djabir b. Ahmru Masenita 20, 32. Djabir b. Ralan 24, 299. Djadsimah Alabrasch 22, 37. Djahd b. Alhozain Chodhrita 24, 304. Djassas b. Morrah 3, 124. Djauschan Cilabita 6, 2. Djendelah (filia Alharetsi) 5, 9. Djerir 1, 102. 3, 103. 24, 125. Djerir b. Ahbd-Allah Albadjli 7, 81. Djidsah b Ahmru Ghassanida 7, 1. Djorajjah b. Ahmir 6, 32. Dogha (filia Mihnadji) 27, 4. Dsu'l-Roaihn 1, 363. Ebn-Ahbbas 3, 58 [2]). Ebn-Djoraih 13, 14. Ebn-Almohtass 2, 189. Ebn-Schehab (conf. Alachnas) 1, 396. Ebnat-Alchoss (femina) 6, 203. 16, 18. Fakira (uxor Morrae Asaditae) 7, 39. Fathimah filia Chorschobi 6, 11. Fathimah filia Morri 21, 57. Alferasdak 1, 264. 294. 10, 18. Find 3, 81. Ghanijjah Alahrabijjah (poetrix) 1, 145. Alhacam b. Ahbd-Jaghuts Almenkeri 10, 62. Hadsami (femina) 23, 4. Hammam b. Morrah 12, 11. Alhamara filia Dhamrahi b. Djabir 14, 10. Harim b. Kothbah Fesarita 27, 56. Alharits b. Ahbbad b. Kais b. Tsahlebah 18, 52. 23, 318. Alharits

---

1) De hoc proverbio dissentiunt.

2) De hoc dissentiunt.

Sect. 2.

De locis, gentibus, hominibus, bestiis rebusque etc., a quibus tanquam a materia proverbia desumta sunt aut quibuscum cohaerent.

Cap. I.

De locis, gentibus, hominibus, bestiis rebusque, quae ob indolem iis adjudicatam in proverbii consuetudinem venerunt.

Loca, gentes, personae, bestiae et res, quibus indoles quaedam prae caeteris magna adjudicata erat, ea comparatione instituta propter illam ipsis propriam indolem in proverbii consuetudinem venerunt. Quae proverbiorum ratio quamvis caeteris gentibus non prorsus incognita est, Arabes tamen tum multitudine et varietate comparandi tum frequentissimo proverbiorum talium usu caeteras omnes superant. Singula adposita indole propter quam in proverbium venerint, ut quae ejusdem generis sint, conjungamus, ordine alphabetico jam recensebimus.

§. 1. Loca. Alablak (arx potens) 3, 32. Adjla (pratum bonum) 10, 67. Ahmajak (mons gravis) 4, 26. Chaibara (locus febribus periculosus) 2, 36. 108. Aldahna (desertum amplum) 18, 261. Damch Aldimach (mons gravis) 4, 28. Djildsan (locus planus, aequabilis) 12, 130. 14, 61. 21, 33. Djorad (locus arenosus, nudus) 5, 181. Alghin (locus febribus periculosus) 1, 423. Marid (arx pervicax) 3, 32. Nadhad (mons gravis) 4, 25. Ohod (mons gravis) 4, 27. Schamam (mons cujus cacumina semper in societate sunt) 16, 61. Susa (oppidum remotum) 23, 548. Tahort (oppidum altum) 23, 548 [1]). Tebalah (oppidulum

1) In hoc et praecedente comparatio non est.

Hedjdjadjo contemtum) 24, 3. Tsahlan (mons gravis) 4, 24.

§. 2. Gentes. Ahbd-Kaisita (pedens) 20, 101. Ahnasah (gentis captivi generosi) 22, 245. Ahnsita (non rediens, errans) 15, 52. Vir e gente Baradjim (avidus) 13, 141. Barmacidae (tempus pulchrum) 6, 206. Dausar (cohors fortis) 2, 163. Dilemita (captivus mentiens) 22, 240. Kaisita (vilis in oppido Emessa) 9, 46. Mahw (senex jacturam faciens) 7, 98. (poenitens) 25, 132. Omajjah (gens vilis in oppido Cufah) 9, 63. Sindus (captivus mentiens) 22, 211. Tsakefita (amissus) 3, 149. (superbus) 3, 150.

Major quidem horum proverbiorum numerus a personis originem duxerunt, at vero quum illae personae gentis nomine addito insignitae essent, hic omittendae non erant.

§. 3. Personae. Abu-Ahmru Ahmir (memoria tenens) 6, 212. Abu-Djahl b. Hescham (imbecillis in Venere) 7, 97. Abu-Ghobschan (stultus) 6, 152. (gemens) 23, 512. (poenitens) 25, 132. Abu-Hanbal (fidelis) 26, 97. Abu-Lahab (detrimento adflictus) 3, 159. Abu-Omajjah (hospitio excipiens) 21, 138. Ahbbud (dormiens) 25, 125. Ahbd-Allah b. Djadahn (hospitio excipiens) 21, 138. Ahbd-Allah b. Habib (hospitio excipiens) 21, 138. Ahbd-Manafi b. Kozajj filii (lucrantes) 21, 132. (accedentes ad reges) 26, 101. Ahjeschah (robustus) 13, 164. (firmiter tenens) 15, 45. Ahkrab (mercaturae faciendae deditus) 3, 145. (multum donans) 18, 264. Ahmallas (pius) 2, 144. Ahmar Ahd (infaustus) 13, 117. Ahmir (bonus eques) 20, 92. Ahmru b. Celtsum (audax) 20, 97. Alahnaf (mansuetus) 6, 164. (potens) 12, 145. Ahticah (femina nobilis) 25, 107. Amru-l'Kais (excellens carmine amatorio) 19, 49. Aschahb (avidus) 16, 71. Aslam (vilis) 23, 486. Auhf b. Mohallem (fidelis) 26, 94. Baihas (stupidus) 6, 174. Bakil (cum difficultate loquens) 18, 212. Basus (femina infausta) 13, 114. Bistham b. Kais (magno pretio redemtus) 19, 53. (bonus eques) 20, 93. Bordjan (furax) 12, 126.

23, 524. Cahb b. Mamah (liberalis) 5, 156. (hospitio excipiens) 21, 137. Catsir (praestans encomio amicae) 25, 98. Cenanah b. Ahbd-Ialil Tsakefita (hospitio excipiens) 21, 136. Chabiah (mulier nobilis) 25, 106. Chautaah (infaustus) 13, 116. Chawwat (libidinosus) 19, 62. Alchidr (multum iter faciens) 12, 148. Chomaah (femina fidelis) 26, 99. Chorafah (narratio inutilis) 24, 431. Choraim (commode vivens) 25, 126. Colaib Wajel (potens) 18, 211. Cosäihta (magnam poenitentiam agens) 25, 102. Daghfal (genealogiae ignarus) 25, 96. Dallal (imbecillis in Venere) 7, 96. Dhobarah (vilis) 23, 498. 25, 94. Aldjahhaf (audax) 20, 95. Djadrah (vilis) 23, 498. 25, 94. Aldjeradatan (duae puellae bene canentes) 23, 517. Djerir (magno ore praeditus) 20, 104. Djoha (mulier stupida) 6, 175. Aldjolanda (injustus) 17, 25. Djumalah (libidinosus) 13, 136. Doaihmiz (viarum gnarus) 8, 65. 27, 165. Dogha (mulier stupida 6, 163. Dokkah (insanus) 5, 176. Ebn-Ahtsm (robustus) 13, 164. Ebn-Alghasa (vehemens in initu) 25, 100. Ebn-Hidsjam (bonus medicus) 16, 78. Ebn-Kardhih (vilis) 23, 497. Ebn-Lisan Alhommarah (longaevus) 18, 258. (genealogiae gnarus) 25, 97. Ebn-Modsallak (pauper) 20, 76. Ebn-Tikn (bonus jaculator) 10, 196. (ingeniosus) 18, 250. Falhas (pius) 2, 143. (petens) 12, 106. (avidus) 16, 73. (injustus) 17, 26. Fathima (femina nobilis) 25, 104. Find (tardus) 2, 159. Focaihah (mulier fidelis) 26, 100. Hababah (puella pulchre canens) 23, 516. Habannakah (stupidus) 6, 154. Hadjib b. Sorarah (magno pretio redemtus) 19, 53. Hajjan (molliter vivens) 25, 127. Halima (filia Alharetsi potens) 18, 222. Harem b. Kothbah (bene judicans) 6, 172. Harem (b. Sinan) hospitio excipiens) 21, 137. (liberalis) 6, 183. Alharits b. Ahbbad (fidelis) 26, 98. Harits b. Hillisah (se jactans) 20, 105. Harits b. Thsalim (audax impetu) 20, 96. (fidelis) 26, 95. Haschim (lucrans) 21, 132. Hatim (liberalis) 5, 155. (hospitio excipiens) 21, 137. Hautsarah (vehemens in initu) 25, 101. Hirra (mulier scortans)

11, 35. Hit (imbecillis in Venere) 7, 95. Hobba (libidinosa) 13, 135. Hodadjah (celer) 12, 108. Hodjainah (stupidus) 6, 156. (mentiens) 22, 220. Hodsannah (stupidus) 6, 155. Honaif Alhanatim (camelorum gnarus) 1, 408. (viarum gnarus) 8, 64. Honajj (fortis) 13, 161. Honain (frustratus) 7, 121. Hormos (impius) 22, 226. Alidhdhan (duo viri diserti) 20, 98. Iesar (multum miens)) 25, 109. Ihdjl (stupidus) 6, 153. Ihjas (intelligens) 11, 34. Ihtr (defensus) 24, 427. Joseph b. Ohmar (superbus) 3, 150. Kadhib (patiens) 14, 84. (gemens) 23, 485. (poenitens) 25, 132. Kais b. Ahzim (perfidus) 19, 51. (mentiens) 22, 229. Kais b. Sohair (intelligens) 8, 66. Kartsah (petens) 12, 107. Kazir (vindictae cupidus) 4, 39. Ketadah b. Maslemah (hospitio excipiens) 21, 135. Kird (scortans) 11, 36. Koaihs (contemtus) 27, 155. Koss (facundus) 2, 139. (disertus) 7, 138. 25, 145. Lafithsah (liberalis) 12, 124. Lokman (vorax) 1, 44. (robustus) 13, 145. (aleis deditus) 28, 127. Lokman (sapiens) 6, 171. Mader (avarus) 2, 140. Mahdi Schiihtarum (cunctans) 2, 168. Malic b. Said Manat (camelorum gnarus) 1, 409. Manschima (femina infausta) 13, 124. Maria (inaures pretiosas habens) 25, 149. (nobilis) 25, 103. Merwan Alkarats (potens) 18, 221. Moahds (diu vivens) 18, 249. Moahwijjah (vorax) 1, 422. Almohallab (mentiens) 22, 221. Almorakkisch (amore perditus) 3, 148. Mosafir (hospitio excipiens) 21, 133. Mosis mater (curis vacua) 20, 102. Naschirah (ingratus) 22, 235. Nazr (diu vivens) 18, 248. Nazr b. Hedjdjadj (optans, perdite amans) 14, 104. Ohkail (zelotypus) 19, 55. Ohmra (celeriter nubens) 12, 109. Alohrjan (pauper) 20, 77. Ohrkub (promissa non perficiens) 7, 103. Ohtaibah (bonus eques) 20, 90. Omm-Albanin (femina nobilis) 25, 105. Omm-Djamil (femina frustrata) 7, 118. (fidelis) 26, 96. Omm-Kirfah (femina potens) 18, 223. (inaccessa) 24, 414. Omm-Raifa (stupida) 7, 117. Rabiah (stupidus) 6, 176. Robb (dedi-

tus amori cum mare) 25, 509. Sabba (mulier potens) 18, 213. Sabban (narrans mendacia) 7, 120. Sadjahi (femina scortans) 11, 38. Sahban (disertus) 7, 94. 25, 145. Saihd b. Ahmru (superbus) 2, 152. Saihd b. Alahz b. Omajjha (pulcher) 5, 182. Salamah (puella pulchre canens) 23, 516. Sallagh (cujus sanguis vindicatus non erat) 15, 49. Sarih (femina grandaeva) 22, 223. Sarkaah Aljemamah (femina sapiens) 6, 171. (acuto visu praeditus) 2, 145. Scharanbats (stupidus) 6, 173. Schaula (serva infausta) 13, 153. (fidelis) 25, 131. Schithsaths (furax) 12, 105. 23, 525. Sinan b. Abi-Haritsah (errans) 15, 51. Alsolaic b. Alsolacah (celeriter currens) 24, 419. Tadjah (furax) 12, 127. Thofail (bibentibus superveniens) 26, 106. Thowais (inbecillis in Venere) 7, 124. (infaustus) 13, 158. Thsilmah (mulier lenocinium exercens) 21, 121. Tsawab (obediens) 16, 76.

Ex hisce modo adductis proverbiis, indolem tam corporis quam animi, agendi rationem variasque conditiones atque rationes ad proverbia invenienda ansam fuisse, cognoscere licet. Unum proverbium C. 25, 149. a possessione rei rarae atque pretiosae originem habet. In indolibus atque agendi rationibus non tam in personis, quibus illae propriae erant, quam in vi, quam in alios haberent aut modo, quo se ostenderent, causa quaerenda est, cur in proverbia cesserint. In scholiis ad Haririi opus (p. 449 ed. de Sacy) Abu Ohbaidahum grammaticum miratum esse legimus, quod Maderi, viri obscuri, unum factum (conf. C. 2, 140) proverbii causa fuerit, siquidem Ebn-Alsobairi avaritia, quae tanta fuerit, ut tam in verbis quam in factis saepissime se manifestaverit, nullum proverbium produxerit. Aliae res singulorum tantum proverbiorum, aliae plurium causae erant, ut quo gravior aut praeclarior aut turpior indoles esset, eo aptior Arabibus ad proverbia invenienda videretur. Sic hospitalitas novem, beneficentia quatuor, fides octo, stupiditas decem, potentia sex, conditio infausti sex, vilitas

quatuor proverbia produxit. Aliae indoles nonnisi viris aut feminis tributae sunt, aliae viris feminisque communes. Nonnisi de pulchre canentibus feminis tria proverbia adhibuerunt. Ut virorum sapientia, fidelitas, libido, scortatio, infausti conditio, potentia, longaevitas et grandaevitas proverbiorum causa evenit, sic quoque feminarum. A feminis, quarum major pars ante Mohammedem vixerunt, viginti proverbia derivata sunt. Feminae post Mohammedis tempus viventes, quae proverbiis originem dederunt aut cantatrices aut servae erant, ut statu et vitae ratione coactae e domorum secessu in publicum, id quod Mohammedis lege feminis interdictum esset, prodirent. Ut eadem conditio in variis personis observata ad pluria proverbia invenienda ansa erat, sic ab eadem agendi ratione pluria proverbia, quae aut eundem aut paulo diversum sensum praebent, derivata sunt, qua in re quantus sit Arabum et inveniendi et utendi proverbii amor, observare licet. Quid, quod ab una eademque persona, cui varias aut cognatas indoles adscripserint, plura proverbia desumserint?

Sic a Falhaso, Haritso b. Thsalim, Hatimo, Hodjainaho, Kadhibo, Kaiso b. Ahzim, Kosso, Lokmano, Maria, Omm-Djamila, Omm-Kirfa, Schaula [1]), Thowaiso.

§. 4. Bestiae. a) quadrupedes. 1) Camelus bene ducens 21, 171. audax, quum libidine incensus est 5, 154. zelotypus 19, 55. levis prudentia 7, 111. mordax aut irruens 14, 102. camelus sitibundus multum bibit 13, 150. aquam e puteo hauriens despectus est 9, 48. annosus patiens in molestiis ferendis est 14, 87; camela annosa in pullum propensa est 6, 201. camela pice oblita ingrata est 2, 154. fusca colore infausta putatur 13, 129. noctu non cernens multum offendit 7, 135. Cameli pullus stupidus est 6, 180. pullus mas 9, 54. et nondum ablactatus 9, 66. et potu satiatus 24, 503. viles habentur. Cameli pullus sto-

---

1) Hoc nomen duae diversae personae gessisse videntur.

macham corruptum habet 3, 160. et juvencus inequitantem multum fatigat 3, 161. Caro pulli recens nati insipida putatur 24, 424.; cameli gibbus altus et pinguis esse dicitur 3, 151. Cameli urina contraria est 7, 105. et saccus, in quo veretrum est, diversus 7, 106. Cameli ungula ad incessum apta 10, 185. 191. et crepitus ventris contemtus est 27, 168. 2) Taurus stupidus 2, 170. et superbus est 11, 41. 3) Capra saepe pedit 15, 61.; frigus sentit, si scabie adfecta est 14, 96. Caprae crepitus ventris contemptu dignus 27, 158. et levis (despectus) est 27, 152. 4) Hircus quarundam personarum libidinosus fuisse dicitur 3, 152. 153. 19, 54. 21, 130. 131. 5) Hoedus in fovea capiendi leonis causa adligatus vilis appellatur 9, 55. 6) Canis tanquam obediens 16, 77., gratis agens 13, 140., custodiens 6, 211., mansuetus 1, 419. laudatur; tanquam esuriens 2, 172.; avidus 6, 200. 208., multum insistens petendo 23, 495. turpis 20, 87., multum mingens 2, 166. vituperatur. Nasum suum celeriter lingit 12, 142., nubem adlatrat, quod contemtui est 27, 163. 7) Felis est pia 2, 153., celeriter rapit 4, 38., venatur 14, 111., scortans est 11, 42., repens 8, 61. et mas ejus libidinosus est 9, 63. 8) Ovis stupida 6, 181., vilis 9, 56., ad aquae receptaculum festinans 18, 238. est. Ovis lana spurca foetida 25, 108., mulsio celeris 12, 141. dicitur. 9) Agnus vilis 9, 60. est. 10) Equus acuto visu praeditus 2, 147., celer 5, 184. 12, 113. 13, 148., obediens 16, 77., contumax 14, 109. est. Equus albo nigroque variegatus notus 13, 118., niger, in cujus pedibus album est, pulcher dicitur 6, 219. Equum contumacem repellere difficile est 14, 109. et equus variegatus praegnans rarus esse dicitur 18, 215. Equo aquam porrigere breve 21, 123. appellatur. Equuleus ductilis est 21, 126. 11) Asinus patiens est 14, 112., saepe pedit 15, 61., pedibus vinctus vilis est 9, 52. Asina stupida dicitur 6, 204. Asino aquam porrigere breve dicitur 21, 123. Asini cauda veterinario contemta est 27, 168.

12) Mula sterilis est 18, 216. 13) Sus tanquam levis seu inconsiderans describitur 16, 67. 14) Mus est furax 12, 128; foetus muris campestris errans est 15, 53. 15) Glis corrumpere solet 20, 100., furax 23, 525 et quaestui deditus est 22, 224. 16) Elephas robustus 13, 146. et vorax 1, 413. est. 17) Onager sanus est 14, 114. 18) Dorcas est sana 14, 114., socors luna lucente 19, 44. et secura in territorio Meccae 1, 418. 19) Caper montanus superbus est 11, 40. 20) Vulpes est astuta 10, 199., superba 7, 130. 11, 41., sitibunda 18, 234., vulpes fem. est meticulosa 5, 164. 166. Caudae vulpis astutia tribuitur 10, 199. 21) Simius est pavidus 5, 165., imitans 6, 220., lusui deditus 18, 240., scortans 11, 37., salax 12, 144. 19, 63. Simiae pullus astutus dicitur 22, 231. 22) Animal Jahru appellatum pingue esse dicitur 12, 141. 23) Animal Wabr vile 8, 68. appellatur. 24) Animal Toffah stramine carere posse dicitur 19, 45. 25) Animal Thsariban multum pedere dicitur 20, 83. 26) Animal Kothrob obire 5, 169. et vigilare 12, 137. dicitur. 27) Herinaceus noctu incedit 12, 135. auditu valet 12, 143. 28) Hystrix auditu valet 12, 143. 29) Chamaeleon cautus appellatur 6, 167.; ejus oculus frigidus est 14, 98. 30) Ichneumon multum pedit 20, 85. 31) Leo est audax 5, 167. 168. 185. 186., fortis 13, 161., vehemens 13, 162., generosus 22, 243; venans 14, 111., avidus 13, 133. Ejus nasus defensus est 6, 213, nec non columella faucibus ejus impendens 18, 258. 32) Pardi podex defensus est 6, 170. 18, 257. 24, 415. 33) Lupus est esuriens 5, 173., cautus 6, 188., astutus 6, 199, levis capite 7, 108. malignus 7, 125., perfidus 7, 126. 12, 114. 19, 61., injustus 18, 226., odoratu valens 13, 130., sanus 14, 114., vilis 23, 519. Lupa est audax 12, 129. et crudelis in propinquum 18, 233. Pullus lupae ex hyaena auditu valet 12, 123. 34) Lupus cervarius gravis capite est 4, 40. et quaestum faciens 22, 230. 35) Hyaena est stupida 6, 179 et corrumpens 18, 241. 20, 81. Pullus

hyaenae attonitus est 19, 50. Hyaenae duae res odiosae sunt 22, 237.

b) Aves. 1) Avis levis capite est 7, 109., parva avis pavida 5, 158. 2) Gallus est superbus 11, 41., fortis 13, 161., salax 12, 144., zelotypus 19, 55. Ejus oculus purus esse dicitur 14, 108. 3) Gallina est cacans 12, 131. et propensa in pullos 18, 256. 4) Columba est stupida 7, 116., scortans 11, 42., tristis 13, 160. Columba Meccae est mansueta 1, 419 et secura 1, 417. 5) Pavo est pulcher 6, 206 et superbus 11, 41. 6) Passer est levis intellectu 7, 110, salax 12, 144., parvus 14, 115. 7) Struthio est stupidus 6, 182.. 24, 418., pavidus 5, 161., cautus 6, 189., fugax 13, 137., potu satiatus 10, 178., odoratu valens 13, 160. 168., sanus 14, 114., celeriter currens 18, 224. Struthionis ovum integrum est 14, 103., periens 15, 60., vile 9, 61.; ovum struthionis relictum corrumpitur 28, 82. 8) Corvus acuto visu est praeditus 6, 187., superbus 7, 128. 11, 39., niger 19, 56., improbus 20, 103.; corvus regionis Ohkdah est mansuetus 1, 420., corvus separationis est infaustus 13, 128., corvus, unum pedem album qui habet, rarus esse dicitur 18, 218. Corvi oculus purus est 14, 108. 9) Perdicis pullus pavidus est 5, 160. 162. 10) Tardae pullus pavidus dicitur 5, 163. 11) Avis Hobara celeriter volat 16, 64. 12) Aquila celeriter volat 16, 63., potens est 18, 271. et inaccessa 24. 416. Aquillae pullus cautus est 6, 166. et auditu valet 12, 143. 13) Avis Rachama est stupida 6, 123. 24, 417. 14) Pica est stupida 6, 184., furax 23, 526., et infausta 13, 123. 15) Avis Abu-l'Barakat mutabilis dicitur 6, 198. 16) Avis Kirilla est cauta 6, 203., abripiens 7, 136., avida 16, 74., in aquam se immergens 19, 57. 17) Avis Anuk apppellatae ovum rarum esse dicitur 18, 217. et remotum 2, 146. 18) Avis Katha est verax 14, 90., vocem suam celeriter edit 12, 142.; pollex ejus brevis est 21, 140. 19) Otis cacans 12, 131. et tristis 22, 232. est. 20) Upupa odorans est 12, 146. 21) Avis

Sommah infausta est 13, 156. 22) Avis Tanawwuth artifex est 14, 88. 23) Luscinia sibilat 14, 110, 24) Vultur diu vivit 18, 247. 25) Avis Wazah parva est 14, 115. 26) Palumbes mentitur 22, 218. 27) Avis Zifrid pavida est 5, 159.

c) Pisces. Piscis magnus bene natat 12, 132., vorax est 1, 410., sitiens 17, 30. simulque potu satiatus 10, 182.

d) Amphibia. 1) Crocodilus est injustus 17, 24. 2) Testudo stupida est 2, 170. 3) Rana sitiens est 18, 235. et nates macras habet 10, 187. 4) Lacerta diu vivit 6, 159. 18, 246, diu vitae indicia ostendit 16, 55, attonita est 6, 196. 197. et decipiens 7, 127., se occultans 7, 131., potu satiata 10, 179. celeriter linguam movens 12, 119., auditu acri praedita 12, 143., fugiens 13, 138., patiens 14, 112., errans 15, 53., crudelis erga pullos suos 18, 232, injusta 17, 22. Intervallum inter lacertae ungulas breve est 21, 141. et pollex lacertae brevis 21, 140. Locus in lacertae latibulo, ubi id diffindit, angustus est 15, 56. 5) Serpens potu satiatus 10, 180., acri auditu praeditus 12, 143., diu vitae indicia ostendens 16, 57., nudus 18, 262., injustus est 17, 20. Cutis serpentis Schodjah tenuis est 10, 193. 6) Vipera vitae extremum motum diu retinet 16, 56. et injusta 17, 21. esse dicitur. 7) Animal Dalam appellatum robustum esse dicitur 13, 165.

e) Insecta et vermes. 1) Locusta vorax est 5, 192., corrumpens 20, 78., noctu proficiscens 12, 134., frigus sentiens 14, 95., volans 16, 80., copiosa 22, 140. Locustae saliva pura est 14, 94. Locustarum agmen errans dicitur 19, 47. 2) Gryllus vigilans est 12, 140. 3) Formica est potu satiata 10, 181., sitiens 18, 236, odoratu valens 13, 130., colligens 5, 179., quaestui dedita 22, 224., avida 6, 208., firmiter tenens 15, 62., robusta 21, 122., copiosa 22, 241. Formicae membrum virile breve est 21, 140. 4) Scorpio est stupidus 5, 188., infestus seu injustus

18, 227. 5) Millepeda vilis est 19, 46. 6) Scarabaeus viperarum celeriter iram ostendit 12, 121. et latet 22, 238. 239. 7) Scarabaeus pilularius adhaerens 23, 490., et insistens est 23, 495. 8) Pediculus cameli firmiter adhaerens 4, 35. 18, 263. 23, 487., famelicus 5, 174., contemtus 9, 50., auditu acri praeditus 12, 116., parvus 14, 114., diu vivens 18, 245. 9) Insectum Karanba firmiter adhaeret 23, 490. 10) Tinea vorax est 1, 411., et corrumpens 20, 80. 11) Animalculum Sorfah bonus artifex est 14, 87. et fila bene ducit 19, 48. 12) Bombyx magnus artifex dicitur 14, 113. 13) Pulex salit 16, 81. et ejus ovum parvum est 14, 115. 13) Teredo gentis Banu - l'Hobla corrumpens fuisse dicitur 20, 79. 100. 15) Apis artifex magna est 14, 89. 16) Vespae domus angusta esse dicitur 15, 57. 17) Musca est audax 5, 149., errans 7, 132., inconstans 16, 66., superba 11, 41., insistens 23, 495., imbecillis 24, 435. 18) Pyrallis (papilio) est ignorans 5, 178., levis 7, 107. 16, 65., errans 7, 133., debilis 15. 58. 19) Culex est debilis 15, 58., et culicis medulla rara 18, 271. 20) Vermis filia pluviae cognomen habens rubicundus esse dicitur 13, 122. 21) Pediculus contemtus est 27, 168. 22) Araneae domus infirma habetur 26, 124.

Aliis gentibus ejusmodi a bestiis derivata proverbia esse non nego; sed Arabes proverbiorum talium copia excellere contendo. Ab aliis bestiis nonnisi unum proverbium, ab aliis plura orta esse videmus. In omnibus autem hisce proverbiis Arabes quam sint diligentes atque accurati naturae scrutatores cognoscere licet. Quo autem frequentiore quodvis animal cum hominibus consuetudine conjunctum erat, eo plura ab eo proverbia orta in usu habebant. Quid quod Arabes a caeterarum gentium more tantum recesserint, ut pluribus bestiis nonnisi hominibus convenientes indoles saepissime adjudicarent. Sic tauro, vulpi, capro montano superbia, feli pietas, leoni generositas, gallo superbia, corvo superbia et improbitas, avi Katha veracitas, lacertae

injustitia, serpenti, viperae et scorpioni injustitia, tum scorpioni stupiditas et muscae denique superbia tribuitur.

§. 5. Arbores et plantae. Palmae duae Hulwani diu in societate erant 16, 62., palma dactylis abundans honorata est 22, 236. Arbor Karmalah vilis est 9, 58. Arbor Barwakah bene agit gratias 13, 139. et debilis appellatur 15, 59. 21, 121. Arbor Katadah dispersa appellatur 13, 143. Arbor Ala amara est 24, 423. Oleander amara dicitur 24, 436. Aloe amara est 24, 422. Myrrha amara est 24, 436. Portulaca stupida dicitur 6, 185. Tuber terrae album vile est 9, 53. Medica difficilis fractu est 14, 109. Planta Caschuts adhaeret 23, 488. Planta Chotban amara est 24, 422. Cepa vestita et tuta dicitur 22, 225. Colocynthis amara 24, 436. et odiosa 22, 244. est. Rutae odor serpentibus odiosus est 2, 165. Arundo est levis 7, 113. Arundinis cortex est acuta 6, 217. Rosa est fragrans 9, 62. Arboris truncus est asper 7, 137. Arboris Salam folia contemta sunt 27, 168.

Arboribus quoque ac plantis indoles quaedam in proverbiis concessae sunt, quae nonnisi hominibus conveniunt. Sic arbor Barwakah gratiarum actione pulchra, portulaca stupiditate describitur.

Quae hucusque recensuimus, nominibus propriis distincta erant, jam ad ea venimus, quae ampliorem significationem habentia ob quasdam iis tributas indoles, conditiones atque agendi rationes ad proverbia invenienda ansam dederunt. In terra coeloque et rebus cum iis cohaerentibus incipientes ad homines eorumque conditiones et agendi rationes transimus et in rebus finimus.

§. 6. Terra coelumque et res cum iis quodammodo cohaerentes.

Mundus est pulcher 6, 206. Terra est portans 1, 416. 6, 221.; abscondens 1, 416. 22, 242., conculcata 26, 123., inventa 26, 119., vilis pretio 10, 195., divulgans 25, 111., fidelis 1, 415., custodiens 1, 416., fiduciâ digna 26, 122.,

patiens 14, 112., petens 12, 151. Terra in loco, ubi ventus flat, est periens 15, 60., in arenae cumulis est stupida 6, 186., humus praesens et contemta 6, 222. Arena est bibens 13, 151. 163., sitiens 17, 31. et copiosa 22, 241. Mons est gravis 4, 34. et firmus 4, 41. Petra est arida 28, 125. et nuda 5, 180. Petram transportare difficile est 14, 109. Desertum est amplum 26, 121, viae parvae in desertis perdentes sunt 27, 164., paransangae Dair-Cahbi sunt longae 16, 59. Hortus est florens 25, 140. et fragrans 16, 68.

Mare est humidum 25, 141., profundum 18, 270. Fluctus est exundans 16, 79., fluctus aquarum irruens est terrens 27, 169. Torrens est impetuose proruens 19, 60., torrens sub nocte est penetrans 24, 433., torrens ad locum declivum defluens est celer 12, 142.

Aqua est pura 14, 108., similis aquae 13, 155., bona sitientibus 16, 84., inventa 26, 119.; aqua defluens est celeris 12, 142, aqua Euphratis est licita 6, 215., aqua sub palea est occulta 7, 114, aqua in locis glareâ impletis est pura 14, 92., aqua nubis matutinae est grata 23, 522.

Coelum est altum 10, 198., sol splendidus 2, 174. et pulcher 6, 206. Luna est splendida 2, 174. et pulchra 6: 206.; luna autem hiemis inutilis 15, 47. esse dicitur. Aura coeli longa est 16, 54. 84. Sidus est remotum 2, 146, divulgans 25, 135., sidus aquilarum duarum est durabile 2, 173. Stella est remota 25, 143., vigilans 12, 138, ducens 27, 171., stella Schihra sequax 3, 147., stella, quae Plejades sequitur infausta 25, 116. dicitur. Stellae Ferkedan durantes in societate sunt 16, 60. Aer amplus est 26, 121., aer Bazrae mutabilis 10, 201., aura coeli longa 16, 54. 84. dicitur. Ventus est celer 12, 142., intrans 26, 113. et penetrans 24, 433. Aurora est clara 15, 63., longa 16, 53., divulgans 25, 110., lucens 25, 129. Lux Aurorae erumpens est clara 13, 131., longa 16, 53. Nubes est humida 25, 141. Fulgur est celere 12, 141. Pluvia est humida 25, 141, pluvia tempore suo est utilis 5, 191., pluviae finis est

frigidus 2, 157. Grando est frigida 2, 156., glacies est frigida 2, 155. Frigus mensium Alcanun est vehemens 2, 164. Vapor meridiei in desertis est decipiens 19, 42 et mentiens 22, 212. 213.; splendor se movens vaporis meridiani est tenuis 10, 190.

Ignis est vorax 1, 413., pulcher 6, 193. celerque 12, 142. Flamma incendii est terrens 27, 169. Scintillae celeres sunt 12, 142. Pruna est calida 6, 190.

Tempus est longum 16, 84., injustum 5, 190., tempus mortis est praecedens 12, 147.; tempus matutinum post noctem tenebrosam abundans proventu erat 7, 140. Fatum est penetrans 24, 433. et custodiens 6, 211. Annus infertilis est longus 16, 82., mensis jejunii est longus 16, 82. Dies est clarus 15, 63., diei lux est lucens 25, 139., dies separationis est longus 16, 82. Nox Alzadar est vacua 14, 110., nox pluviosa humida 25, 141. Res autem, quam nox tegit, occulta est 7, 115. Tenebrae sunt lenocinium exercentes 21, 127. Feria quarta est molesta 4, 43. Senectus est injusta 17, 33.

§. 7. Homo. a) Diversae ejus aetates, status et agendi rationes etc. Puer est avarus 2, 178., vilis 23, 520., recusans 24, 425., injustus 17, 27., mentiens 22, 217. Filii sunt dulces 6, 207., filius parvus est gemens 23, 514. Mulier austerum vultum habens et emaciata est foeda 21, 150. Senex peregrinus est mentiens 22, 214. Orphanus est plorans 2, 177. Puella vivens sepulta est errans 15, 50.; puella sororiantibus mammis est pudibunda 6, 219., domi retenta est pudibunda 6, 219. Virgo est pudibunda 6, 219. Eunuchi filius est rarus 18, 271., calvus pectine non indiget 19, 39., educatus in opum abundantia est delicate habitus 3, 156., captivus est mentiens 22, 227., aegrotus est desiderans 6, 214., monachus est, addictus amori maris 23, 511., caecus est saepe iniens 25, 146 et memoria tenens 6, 211., fatuus est debilis 18, 251 Custos inter amantes est molestus 4, 42. occupatum distinens est molestus 4, 44.; equuleos docens est fatigatus 3,

146.; claudus naturâ est debilis 26, 125., capiens sagittarum crenas est jaculans 10, 197., uvas e rubeto colligens est debilis 18, 255., qui uvas e nerio edere vult, est debilis 18, 254., in quem vulpes minxit, debilis 9, 57., aquam manu capiens frustratus 7, 120. Captivi fumi erant avidi 5, 177. Fraudatus est jacturam faciens 7, 119, noctu ligna colligens est offendens 7, 134., alearum ludo victus est pavidus 16, 75., alearum ludi non particeps ob avaritiam est vilis 23, 501. 502., molles lapides fricans est otiosus 20, 88., aquâ submersus est desperabundus 28, 126. Submersus margaritarum onere erat gemens 23, 513., nec non saxum vertens 23, 515. Camelos scabiosos habens est mentiens 22, 215., sic quoque mulier butyrum purgans 22, 216. Calumniatrix est celeris 12, 120., contentus est potens 18, 219; pellem super sordibus concinnans est stupidus 6, 177. Castrati lacryma est celeris 12, 142., lac sugens e mammis est vilis 23, 499., qui cibi reliquias dentibus adhaerentes edit, vilis est 23, 500. Iudex Sodomi injustus appellatur. 5, 194.

b) Corporis humani partes etc. Latus anguli interioris oculis celere 26, 111., crinis deciduus contemtus 27, 168., calvities nuda 5, 180., canities mulieribus odiosa 2, 165. appellatur. Canities in juventutem ingreditur 16, 83. Oculi nictatio celeris est 12, 122. Facies mercatorum die, quo merces non venduntur, odiosa est 2, 165 Dens esurientis vehĕmens 13, 162., dens molaris vorax dicitur 7, 412. Arteria colli propinqua est 21, 144., crines pectoris adsidui sunt 23, 491. Motus manus est celer 12, 142., manus ad os ducta est celeris 12, 111., manus ad os directa est 21, 146. et ducta 27, 171, manus recta sinistrae adsidua est 23, 493, manus in utero haesitans 18, 214., attonita 6,209., debilis 15,46., vilis est. 9,47. Vola manus est nuda 18, 262., pura 25, 136. Digitus est nudus 18, 262., digiti extremitas pulposa brevis 21, 140. Pes est incedens 12, 136., crura sponsae pulchra sunt 6, 206.

c) Hominis status, conditio, actio etc. Desperatio est quieta 10, 200., solutio pretii ante mercem traditam periens 3, 158. Debitum est periens 3, 155. Haereditas amitae est grata 6, 202. Vita consueta est dulcis 6, 207., nec non desiderii completio 6, 207. Sternutamentum est celere 12, 110., sic quoque contagium oscitationis 12, 118. Responsum est celere 12, 142. et signum nutu factum 12, 142. Intuitus est celer 12, 142., separatio est celeris 12, 142., poesis est proficiscens 12, 133., cogitationes sunt praecedentes 12, 147. Nodatio, qua arboris rami conjunguntur, est inutilis 24, 429., salutes domorum vestigiis dictae sunt inutiles 24, 430., sic quoque Chorafahi narrationes 24, 431. et nugae 24, 432. et ploratus ob vestigia habitaculi 24, 438. Colaphus in terra peregrina ingratus habetur 6, 216. Religio Karamitharum est levis (commoda) 10, 194., potatio facilis 27, 154., verbum sine facto foedum 21, 141., exprobratio beneficii foeda (turpis) 21. 142. Praestigiae sunt foedae 21, 142., resurrectio est propinqua 21, 144., separatio resecans 21, 145., contumelia cognominis est adsidua 23, 493, sic quoque conditio naturae 23, 494. Optatum est jucundum 23, 505, dormitio tempore Aurorae jucunda 33, 506, somnus alto die gratus 23, 522., osculum in festinatione gratum 23, 522., hypocrisis mollis* 25, 110., jactus, qui fit stercoris globo, contemtus habetur 27. 161.

§. 8. Res a) quae homini alimento sunt. Dactyli in oppido Bazra viles pretio sunt 10, 195, dactylus dactylo similis est 13, 132, dactyli manducatio celeris 12, 142, dactyli petiolus vilis 9, 64. Triticum antiquum est 18, 266. 21, 149. Lac matris licitum est 6, 215 lactis radius tenuis 8, 59. Lac in mammam reducere difficile appellatur 14, 100. Cremor lactis lenis 23, 496 et jucundus est 23, 508. *Caro super laniario periens 15, 60, medulla liquida liberalis 12, 125, esse dicitur. Mel est purum 14, 93, dulce 6, 207. Apum sputum tenue est 10, 194. Vinum est concupitum 13, 152, vini gustus gratus 23, 522. Olei mensura

perfecta dicitur 26, 118., sal in aqua inutile 14, 105., res molita (farina) contrita 8, 60., granum est parvum 14, 115., et breve 21, 140. Ovum in prato pulchrum habetur 6, 210., ovi pellicula tenuis 10, 192. Malum Punicum plenum est 26, 120. Uvae passae sunt concupitae 2, 172. nuces duae in sacco inutiles 14, 106., nuces in sacco divulgantes 25, 135. Cucurbita in aqua est decipiens 19, 41.

b) Arma. Lanceae umbra est angusta 15, 55., et longa 16, 51. Lanceae inferior cuspis est angusta 15, 56. Sagitta transfigens est 14, 99. 24, 420. 421. 433., sagitta, qua pueri ludunt, levis 7, 112., sagitta folium transfigens penetrans est 14, 97. Cuspis est penetrans 25, 142., et cuspis ferrea in inferiorem hastae partem intrans 26, 113. Vagina sine cuspide inutilis putatur 15, 48. Gladius penetrans est 24, 433., sic quoque hastae cuspis 24, 433. 25, 142.

c) Instrumenta, utensilia, vasa. Aquae receptaculum decipiens est 19, 45., acus penetrans 25, 142., acus foramen angustum 15, 56., ampulla infirma 15, 58., atramentarium concupitum 2, 172., bilanx aequa 18, 265., baculus claudi propinquus 21, 144. Baculi dissecti partes multae sunt 22, 234. Culter magnus in venam cordis penetrans est 24, 433., colus nuda 18, 262; funis stolidae longus 16, 51. Infundibulum sitiens dicitur 18, 259., bibens 13, 163. Lanae tonsae particula decidua est contemta 27, 168., acus concupita 2, 172., lorum album ephippii emollitum lene 23, 496. Mola est vorax 1, 422., mola seminis gravis 4, 33., novaculum acutum 6, 217. Paxillus dispersum capillum et pulvere inquinatum caput habet 13, 166., et vilis est 9, 65., nec non patiens in ferenda vilitate 14, 112. In paxillo stare difficile putatur 14, 101. Palus in campo vilis est 9, 51. Postilena ju*menti est addicta amori praepostero 23, 510. Poculum medicamenti est odiosum 2, 165., et pix et viscus firmiter adhaerent 23, 490. Pelvis sponsae pura dicitur 25, 136. Pellis corrupta est contemtibilis 27, 156. Pannus, quo menstruus sanguis excipitur con-

temtibilis 27, 160., et spurcus 21, 129., est. Panni, quo pes obvolvitur, odor foetidus est 25, 117. Subulae confossio vehemens est 13, 162. Solea vilis est 19, 59; soleae corrigia vilis 9, 68., et propinqua 8, 63. Stragula, quae humi sternitur, vilis est 9, 69. Stratum, in quo scortum adorandi ritum peragit, odiosum est 2, 165. Speculum peregrinae est purum 25, 115., et clarum 26, 109. Straminis particula super latere est pauca 21, 13., et contemta 27, 167. Tripodes sunt patientes in ferendo igne 14, 112. Tintinnabulum est divulgans 25, 112. 135. Uter, qui nondum agitur, dum in eo lac coagulatum est, levissimus injuriâ adflictorum dicitur 27, 153. Vas vitreum divulgans est 25, 113.

d) Vestimenta. Pallium detrahere celere est 12, 142., inaures pulchrae sunt 2, 175. 6, 194., inaures Mariae pretiosae 25, 149.

e) Opes. Opes sunt dulces 6, 207., et opulentia post inopiam laetitia adficit 12, 150; opulentiae autem finis foedus vestigio est 21, 142. Thesaurus Alnathfi gratus est 27, 166. Drachma negotium bene perficit 21, 124., et penetrat 24, 433. 25, 142.

f) Morbi et remedia. Febris adhaeret 1, 421. 423., et familiaris 1, 424., atque insistens 23, 495., est. Febris quartana firmiter adhaeret 23, 490. Scabies est contagiosa 18, 228. Ulcus post ulcus est dolens 24, 434., pustula alba est calida 6. 191., nec non pustula cauterio orta 6, 192. Remedium pectus aegrotum habenti jucundum dicitur 23, 507. Medicina Lablab ingrata est 4, 45., theriaca rara 18, 271. Sanitas post morbum laetitia adficit 12, 150.

g) Lapides, metalla. Lapis durus est 13, 162., patiens 14, 112., in aquae fundo resistens 10, 189., densiorem umbram faciens 17, 32. Aurum durum est 14, 107., et grave 4, 34. 10, 138. Argentum vivum grave est 4, 31.

h) Excrementa. Excrementa foeda vestigio sunt

21, 142. Stercus est vile pretio 10, 195., stercoris globulus vilis 8, 68., merda humana foetida 25, 118.

i) Varia. Ambarum est fragrans 9, 62., nec non muscus 9, 62. 16, 69; idolum pulchrum 6, 195., lacryma pura 25, 136., lens (dis) contemta 27, 168., pluma ad gluten firmiter adhaerens 23, 490., paries firmus in domo 4, 37., venenum necans 21, 147., venenum confestim necans celere 12, 142., Praeda in qua nil ingrati est, jucunda habetur 23, 501. Scriptura in lapide est durabilis 2, 169., et pictura in manu firmiter adhaeret 4, 36. Proverbium non divulgatum est vile 2, 170. Echo est celeris 26, 111., auditu valens 12, 143. Umbra est adsidua 23, 492; phantasma noctu incedit 12, 139., et spectrum familiare est 1, 424. Unus et unicus est paucus 21, 139; nonaginta (numerus) est angustus 15, 56. Nihil in numero est paucum 21, 139; sic quoque non in sermone 21, 139.

Quod jam supra exposui, id hoc loco repetendum est, Arabes tam rerum multitudine, quibus indoles tribuunt quam indolum multitudine ac varietate, quas singulis rebus adjudicarunt, a caeteris gentibus distingui, qua ex re, vehementer deditos eos fuisse proverbialiter loquendi modo videre licet. Quod vero in proverbiis Arabicis terra petere dicitur, quod fidelis est, quod terra in arenae cumulis tanquam stupida describitur, quod bilanci aequitas, paxillo patientia in ferenda vilitate tribuitur; quod manus in utero attonita, postilena jumenti addicta amori praepostero putatur, tintinnabulum et vas vitreum tanquam divulgans, medulla liquida tanquam liberalis depingitur, echo auditu valens, nox injusta et lenocinium bene exercens appellatur, id Arabum poetico ingenio tribuendum videtur.

Cap. II.

De locis, gentibus, personis, bestiis et rebus, quae omnia etsi indole, qua distincta sunt, carent, tamen proverbiis originem dederunt aut cum iis cohaerent.

Finitis iis, quae eo, quod indole aliave re distincta erant, in proverbii consuetudinem venerunt, ea, quae ista indole carent, breviter recensere in animo est. Quae quamquam ab illis diversa non sunt, tamen ob discrepantem inter utraque proverbiorum rationem omitti non possunt. Id quod eam ob causam moneo, ne quis in hoc nil nisi superfluam repetitionem conspiciat. Eundem, qui in praecedentibus est, ordinem secuturus, ab iis quae nominibus propriis distincta sunt, initium facio, ita ut a specialioribus ad generaliora procedam.

§. 1. Loca. Ahbbadan (insula) 23, 533, Auhf (vallis) 23, 403. Bakkah (locus) 2, 4. Albark (mons) 27, 14. Bazra (urbs) 10, 195. 201. 23, 508. 28, 129. Birc (vallis) 23, 391. Bonan (locus) 23, 475. Chaffan (locus) 5, 186. Codojjon et Codaon (montes) 1, 407. Cufa (urbs) 23, 508. Dair-Cahb 16, 59. Djadabat (vallis) 26, 4. Djobbal (locus) 5, 193. Dobajj (locus) 5, 86. Dsat-Alhabakat (locus) 18, 202. Euphrates 6, 215. 23, 360. Alghabar (fons) 1, 175. Ghaur (regio) 24, 231. Hadhan (mons) 23, 56. 25, 24. Hadjar (locus) 23, 363. Harscha (clivus) 22, 76. Haubar (locus) 1, 404. Haudh-Altsahlab (locus) 23, 58. Hauran (regio) 13, 93. Jasum (mons) 23, 55. Alihalah (desertum) 1, 382. Ihfirrin (locus) 13, 121. Mina (locus) 10, 195. Naahm (vallis) 23, 391. Nedjd (regio) 24, 231. Odhach (locus) 1, 230. Alohnzolain (via) 1, 264. Ramah (locus) 3, 20. Ras-Alaihn (oppidum) 22, 314. Roha (oppidum) 8, 50. Sabath (locus) 20, 89. Salaman (locus) 23, 57. Schadjaat (clivus) 1, 140. Scha-

kik (locus) 26, 32. Schardj (locus) 13, 31, Taghari (vicus) 24, 296. Tardj (locus) 5, 152. Tehamah (regio) 27, 102. Torbah (regio) 18, 23. Tsabir (mons) 13, 29. Tsamanin (forum) 28, 3. Tsermida (locus) 25, 50. Wadjra (locus) 10, 162. Waseth (oppidum) 3, 130. Zadda (puteus) 24, 98.

§. 2. gentes. Aethiops 12, 177. 22, 326. Arabs 2, 64. Ahnasah 22, 245. Ahnsita 15, 52. Albaradjim 1, 6. Banu-Cahil 22, 162. Curdus 22, 290. Dhabbita 14, 83. Djodsam 23, 280. Ebn-Afza 13, 154. Fesarah 10, 16. Ghathfanita 23, 384. Graeci 10, 113. Hentselita 5, 100. Banu-Himman 19, 54. 21, 131. 25, 147. Banu-l'Hobla 20, 79. Ihbadita 22, 171. Israelitae 22, 223. Judaeus 1, 438. 18, 281. 22, 279. Kadarita (secta) 24, 560. Karah 21, 38. Kasith 28, 14. Maahd 20, 3. Maahdita 11, 6. Magi 24, 470. Mohammedanus 3, 172. 24, 366. Namerita 12, 21. Ohclita 6, 47. 23, 435. Sabaei 9, 4. Sahd 2, 99. Sahd-Allah 23, 280. Sahdus 22, 106. Sophi (secta) 21, 163. Syriacus 23, 539. Thesm 6, 66. Towait 3, 152. Tsahlebah 2, 30.

Cum singulis quidem ex horum numero in proverbiis attributa conjuncta sunt aut bestiae ex. gr. hircus Banu-Himman et teredo gentis Banu-l'Hobla, ut hac de causa praecedentibus proverbiis adnumerari potuissent; attamen vero quum gentis nomine ista proverbia potissimum niti viderentur, inter gentes iis locum dedi.

§. 3. Personae. Abraham 23. 547. Abu-Carb 23, 128. Abu-Dolamah 6, 229. Abu-Duad 5, 27. Abu-Jasar 13, 3. Abu-Ijjub 23, 564. Abu-Lahab 18, 282. Abu-Rabih 6, 104. Abu-l'Rauka 7, 72. Abu-Sajjarah 14, 86. Abu-Watsil 1, 349. Achsam 13, 20. Ahbbud 25, 22. Ahbidah 24, 150. Ahdjab 18, 111. Alahdjulah (mulier) 18, 118. Ahdl 18, 19. Ahjjar 19, 26. Ahkil 13, 54. Ahmru 26, 51. Ahmru b. Tikn 23, 426. Ahns (mulier) 10, 95. Ahtib 26, 70. Ahzami 24, 12. Ahnas 1, 283. Anas b. Malic 27, 193. Asahd

(mulier) 26, 1. Thajjab 6, 229. Tsalabah 18, 95. Wahwah 23, 436. Alwalid b. Tharif 18, 283. Zohra (femina) 24, 13.

Quod in gentibus dixi, in personis repetendum est. Inter personas proverbia nonnulla locum obtinuerunt, quod non tam in bestiis, quae cum iis conjunctae erant, quam in personis, quibus illae bestiae erant, proverbii momentum esse videbatur. Duarum personarum nomina non vera, sed ficta esse conf. 5, 85. 27, 83., silentio praetereundum non est.

§. 4. Bestiae. a) quadrupedes. 1) Camelus 1, 69. 73. 75. 80. 85. 95. 248. 251. 257. 272. 329. 375. 377. 378. 440. 2, 10. 19. 154. 3, 160. 161. 4, 29. 5, 40. 108. 154. 205. 6, 1. 21. 40. 41. 57. 74. 105. 117. 130. 131. 137. 180. 201. 7, 4. 105. 106. 111. 135. 8, 16. 17. 26. 9, 6. 48. 54. 66. 10, 31. 47. 96. 108. 120. 124. 175. 183. 11, 7. 49. 12, 23. 64. 13, 90. 129. 150. 14, 1. 71. 85. 103. 15, 1. 5. 10. 30. 39. 40. 18, 28—31. 61. 93. 98. 99. 19, 3. 55. 20, 7. 12. 17. 23. 36. 68. 69, 21, 17. 18. 55. 67. 100. 106. 22, 7. 16. 21. 31. 36. 49—55. 79. 97. 136. 138. 140. 186. 187. 194. 216. 23, 9. 28. 30. 69. 104. 121. 261. 284. 301. 314—318. 320. 322. 323. 407. 503. 24, 9. 23. 37. 43. 55. 74. 97. 278. 388. 424. 25, 15. 26. 32. 44. 26, 2. 57. 27, 3. 13. 14. 26. 62. 86. 92. 171. 28, 10. 22. 53. 79. 94. 98. 2) Taurus 1, 81. 4, 5. 12. Boves 5, 41. 3) Capra 1, 83. 15, 36. 18, 43. 22, 2. 23, 32. 329. 24, 46. 47. Capella 23, 327. 328. 4) Canis 1, 88. 2, 3. 3, 193. 5, 47. 172. 6, 257. 9, 73. 12, 25. 13, 154. 18, 47. 268. 20, 33. 22, 56. 63. 150. 193. 200. 323. 23, 35. 124. 290. 334. 5) Felis 1, 90. 439. 4, 38. 12, 184. 19, 63. 22, 282. 6) Ovis 1, 331. 10, 98. 12, 142. 13, 179. 18, 238. 21, 24. 179. 24, 95. Agnus 1, 242. 7, 23. 9, 60. Aries 18, 42. 7) Equus 1, 297. 2, 214. 5, 150. 151. 7, 8—20. 14, 53. 15, 14. 28. 17, 6. 18, 25. 26. 131. 161. 21, 158. 22, 48. 141. 23, 238. 531. 24, 559. 596. 8) Asinus 2, 49. 193. 200. 3, 66. 6, 253.

Pro cujuslibet animalis diversa ratione diversa proverbia orta esse videmus. Ab aliis unum tantum proverbium, ab aliis pauca, ab aliis multa derivata sunt. Cujus rei causa tum in cujuslibet animalis indole, tum in majore aut minore nexu, quo cum hominibus conjuncta erant, quaerenda est. Quo enim magis natura atque indole excellebant, quo arctius vita cum hominibus conjuncta erant, eo plura proverbia inde provenere. Ita factum est, ut a camelo, in cujus natura atque indole tota Arabum vita niteretur, tantus proverbiorum numerus oriretur.

§. 5. Arbores et plantae. Arbor Marchah 1, 124. 20, 29. Palma 1, 185. Arbor Karfah 1, 381. Arbor Idhah 1, 383. 23, 130. Arbor Thalh 2, 120. Tragracantha 8, 13. 36. Arbor Karmalah 9, 18. Arbor Artha 16, 24. Arbor Sajal 17, 11. Arbor Salamah 18, 56. Arbor Ahfar 20, 29. Arbor Difla 20, 36. Arbor Nabh 22, 267. Planta Kaziz 1, 127. 18, 209. Planta Zilijjan 5, 7. 6, 76. Planta Kilkil 8, 12. Planta Dsunun 9, 27. Planta Hasa 15, 14. Planta Orfoth 10, 25. 18, 196. Medica 20, 73. Planta Ahrfadj 22, 81. Planta Sahdan 23, 383. 24, 93. Planta Hollab 24, 91. Planta Chollah 23, 605. Olus Ailamah 24, 93. Cepe 23, 631. 24, 481. Fructus plantae Thortsuts 22, 79.

Finitis iis, quae nominibus propriis insignita sunt, ad generaliora procedimus. Istarum autem rerum, a quibus proverbia deducta sunt aut quibuscum cohaerent, numerus permagnus est. Totum mundum amplectuntur, imo mundi fines transgrediuntur. Terra, coelum, mare, homo diversa vitae aetate, situ, conditione atque agendi ratione, corpora animalium et membra, omnesque, ut breviter dicam, res tam parvae, quam magnae Arabibus ad invenienda proverbia occasionem dederunt. Quae, quum sint tam diversa, difficile erit, ita disponere, ut facile sub adspectum veniant. Eundem quam antea secuti sumus, ordinem retinemus.

§. 6. Terra coelumque et res cum iis quodammodo cohaerentes.

Mundus futurus 5, 199. 8, 70. 79. 81. 13, 107. Paradisus 8, 277. Gehenna, ignis infernus 18, 277. 279. 24, 561.

Terra 5, 23. 6, 2. 23. 12, 75. 18, 188. 20, 46. 21, 80. 23, 51. 246. 646. 24, 563. 26, 43. Terra dura et plana 24, 294. culta 18, 143. sole torrida 22, 84. humida 5, 18. 23, 352. 24, 357. 28, 155 mollis 24, 295. lapidosa, aspera 26, 82. terra putei 2, 32, terrae pars propinquior 28, 62. Humus 23, 476. Pulvis 27, 21. 28, 56. Lutum siccum 28, 136. Coenum 4, 3. Campus apertus 20, 14., campus vacuus 7, 27., campi arenosi 18, 53. Arena 5, 62. Arenae 25, 2. Desertum 23, 25. 52. Collis 1, 23. 12, 85. Mons 1, 102. 18. 205. Vallis 12, 65. 25, 84. 159. Vallis lotos proferens 23, 354. Vallis erroris 9, 41. Spelunca parva 18, 54., latebrae silvosae 28, 38., pratum 3, 35. 21, 108. 22, 187. 24, 92. 95., pascuum 23, 389., hortus 24, 562. 26, 35. arboretum densum 20, 45., ripa excsa 1, 325., petra 11, 51. 24, 73. regio petrosa 26, 81., solum durum 22, 119., terrae durae podex 3, 14., barathrum 26, 79., insula 22, 22., territorium 6, 235., via 10, 132. 16, 49. 88. 18, 100. 22, 155. 23, 467., semita viae 27, 143., viae 10, 39. 13, 2., viae parvae 18, 190., viae minores 8, 32., viae breviores 8, 32., via per montes ducens 24, 33., viarum angustiae 23, 450. Cacumen 18, 77.

Aqua 1, 129. 130. 2, 126. 14, 74. 17, 3. 22, 82. 23, 66. 67. 306. 643. 24, 98. 99. 170. 235. 26, 59. 85. 86. 27, 107. 28, 41. Aqua pauca 2, 45. 21, 47. aqua multa 5, 18. aqua dulcis, salubris 5, 134. aqua perennis 27, 108. aqua corrupta 14, 73. aqua in ore 20, 108. aquae membranae 20, 24. aquae fluxus 22, 168. Humores duo 23, 53. Gutta 20, 112. gutta nigri 24, 223. Prunae 23, 262. 27, 112. Glacies 22, 324. Fons calidus 24, 131. 5, 197. Torrens 5, 73. 6, 109. 12, 97. 102. 162.

15, 17. 19, 4. 21, 35. 91. 24, 100. 297. Alveus 12, 29. Alveus largus 7, 4. Fluvius 12, 69. Stagnum 22, 173. Aquae stagnantes 13, 14. Aquarum gurgites 19, 8. Mare 1, 345. 5, 74. 8, 46. 16, 34. 19, 27. 21, 160. 23, 293. 361. 28, 75. 160.

Coelum 2, 75. 6, 89. 14, 58. 23, 345. 616. Aer 9, 22. 28. Aura lenis 22, 205. Sol 5, 17. 13, 104. 22, 273. 23, 236. 24, 532. 566. Solis facies 28, 112. Aurora 1, 345. 10, 40. 21, 34. 24, 434. Luna 6, 90. 12, 27. 20, 26. 23, 346. 27, 133. 137. Lux 24, 569. Tenebrae 6, 90. 23, 346. Sidus 8, 3. 9, 38. Sidus ad occasum se vergens 21, 71. Stella 6, 89, 16, 31. 23, 563. Stellae 18, 38. 84., stellae duae 25, 76., stellae capellae 8, 4. Plejades 14, 68. 23, 206. 26, 58. Ventus 1, 113. 5, 17. 62. 10. 15. 212. 213. 22, 278. 23, 619. 24, 558. 27, 180. 28, 135., ventus fervidus 9, 17., venti 3, 173., venti Wadjrae 10, 162. Nubes 12, 98. 114. 19, 32. 21, 154. 23, 131. 236. 24, 245. Nubes (pl.) 6, 23. 20, 127. Nubes tonans 5, 119. 10, 35., nubes fulgurans 18, 183. 24, 446. nubes pardi colorem habens 10, 37., nubes gravis 10, 100., nubes vacua 10, 151., nubes aestatis 12, 87. 17, 14., nubes pluviam non emittens 24, 177. Nix 12, 156., Pluvia 12, 35. 24, 477. pluvia (grando) 14, 36. 18, 59. 28, 39., pluvia veris 3, 6., pluvia tenuis 6, 7. pluvia lenis 24, 1. pluvia mense Nisan 24, 576. Fulmen 2, 56. Fulgur splendens 23, 574. Frigus 22, 114. Vapor meridianus 13, 96. 22, 139. 23, 41. 24, 357.

Ignis 2, 72. 10, 81. 12, 156. 21, 111. 22, 109. 24, 8. 205. Ignis Magorum 24, 470. Flamma ardens 5, 46.

Tempus 1, 159. 8, 54—57. 11, 27. 13, 58. 20, 23. 63. 23, 108. 183. 201. 209. 348. 413. 24, 290. 344. 471. 497. 610. 25, 56. 180. 26, 34. 27, 192. Tempus Fithahl 22, 74., tempus futurum 16, 3., tempus crastinum 28, 30., temporis vicissitudines 14, 55., temporis spatium 23, 157., temporis spatia intermissa 23, 140., aetas 16, 38. Annus 14, 126, 23, 158. Annus infertilis 1, 333. 26, 5.

Anni 23, 45. Ver 26, 74. Aestatis tempus 20, 2. Hiems 27, 98. Mensis 13, 84. 172. Mensis spatium 24, 66. Mensis veris (Alrabih) 13, 94. Mensis Schahban 28, 148. Mensis Schawwal 23, 351. Dies 1, 247. 474. 8, 35. 22, 283. 24, 292. 591. 612. 27, 195. 28, 24. 31—33. 59. 60. 83. 111. 120. 169. Dies Ahlaki et Kumi 2, 94. Dies profectionis 28, 167. Dies hesternus 9, 1. 24, 532. Dies hodiernus, crastinus 28, 71. Dies crastinus 18, 182. 19, 22. Dies nubium 28, 28. Dies pessimus duorum 13, 9. Matutinum tempus 10, 231. 18, 1. 23, 44. 200. Dies al tus 23, 174. 176. Dies medius 23, 175. Meridies 10, 38. Postmeridianum tempus 12, 28. Vespera 1, 194. 196. 24, 240. Nox 1, 117. 290. 374. 3, 63. 14, 50. 23. 48. 49. 56. 119. 588. 24, 86. 234. Noctes 22, 204. Noctis pars 1, 22. Nox libera 2, 74. Nox herinacei 5, 120. Nox optima 7, 28. Nox tenebrosa 23, 347. 427. Nox Alzadar 3,3.

§. 7. Personae praeter hominem. Deus 1, 474. 10, 174. 12, 86. 182. 16, 31. 20, 54. 22, 55. 24, 253. 525. 554. 25, 52. 26, 68. Tum saepe in maledictionibus et interdum in benedictionibus nomen Dei occurrit ex. gr. 2, 83. 105. 3, 52. 5, 67. 71. 113. 123. etc. 2, 136. 7, 35. 23, 11. etc. Satanas, diabolus 1, 190. 191. 13, 180. 14, 124. 20, 110. 28, 143. 145. Angeli 3, 69. Daemones 15, 61. 21, 142.

§. 8. Homo. a) Diversae ejus aetates, status et agendi rationes etc. Populus 1, 471. Gens 21, 81. 187. 22, 146. 26, 130. 28, 97. Gens paradisi 13, 171. 27, 185. Familia 21, 169. Exercitus 23, 190.

Homo 2, 211. 216. 22, 270. 23, 535. Homo optimus 13, 76. 7, 160. 161. Homo pessimus 13, 175. Homines 7, 51. 24, 312. 25, 13. 42—44. 62. 73. 86. 87. 166. 168. 171. 174. 175. 177. 26, 18. 28, 54. Homines optimi 7, 6. Mas 22, 112. Vir 1, 65. 3, 104. 8, 23. 71. 72. 18, 174. 22, 13. 17. 24. 25. 107. 108. 147. 267. 23, 88. 244. 24, 372. 567. 584. 589. 28, 66. 86. 106. 159. Viri 23,

fractum habens 22, 72. Curvus 23, 279. Longa cilia habens 23, 122. Rara barba praeditus 23, 636. Integro dorso praeditus 27, 61. Satiatus 10, 148. 13, 49. 55. 73. Potu satiatus 1, 392. Esuriens 1, 479. 19, 5. Laborans appetitu vehemente 26, 19. Sitibundus 28, 75. Sitientes 18, 199. Pinguis 12, 38. 50. 18, 68. Nudipes 22, 32. 24, 157. Firmus in loco cinguli 13, 80. Debilis 17, 18. 24, 311. Ligatus 14, 83. Ore foetens 22, 288. 289. Angusta ingluvie praeditus 16, 65. Dormiens 23, 480. Mollis (aridus) 23, 604. Aetate decrepitus 24, 277. Elegans 17, 34. Armillâ ornata 23, 1. 205. Virginitate privata 4, 2. Pulchra 7, 10. 23, 376. 24, 271. Angore suffocata 22, 157. Mammosa 22, 281. Gravida 1, 380. 11, 20. 21, 3. Praegnans 24, 116. Praegnantes 25, 152.

Prudens 1, 437. 6, 115. (cautus) 18, 172. 23, 260. Propinquus consilii 27, 84. Peritus 25, 95. Versutus 2, 40. Intelligens 6, 225. 17, 19. 23, 412. Doctus (ignorans) 10, 145. 11, 29. 33. 22, 291. 23, 74. 24, 131. Gnarus 18, 84. Recordans 22, 300. Infirmus mente 26, 84. Imbecillis mente 27, 79. Stupidus 18, 33. 23, 366. Stupida 7, 10. Stultus 6, 56. 71. 94. 10, 130. 11, 58. 12, 48. 54. 79. 23, 428. Stulti 22, 116. 24, 204. Stulta 3, 12. 10, 128. Socors 3, 130. 10, 142. Negligentes 12, 52. Ignorans 24, 408. 527. Delirus 27, 82. Insanus 1, 432. Liberalis 12, 42. Generosus 26, 135. Ingenuus 3, 133. 6, 108. 247. 25, 6. Fortis 3, 86. 13, 36. Fortes 24, 333. Audax 20, 72. 23, 598. Timens Deum 3, 85. Credens 23, 287. 24, 94. Fidus 10, 147. Confidens 10, 221. Verax 18, 75. 23, 455. Benignus 24, 534. Beneficus 27, 98. Avarus 2, 81. 7, 46. 13, 42. 23, 484. 25, 160. Parcus 24, 164. Mansuetus 6, 112. Gravis 26, 127. Lenis 23, 268. Pudicae 8, 76. Pavidus 5, 106. 27, 128. Impius 22, 321. 322. Malus 13, 53. Pravus 10, 235. 236. Mendax 1, 470. 2, 205. 14, 43. Mendacii argutus 23, 381. Avidus 6, 246. 21, 82. 23, 134. 536. Cupidus 26, 55.

23, 378. Litigantes 1, 387. Adjutor 1, 393. Conterens 1, 405. Iter facientes 21, 168. 23, 321. Clamans 2, 84. Movens caput 3, 88. Sectator feminarum 3, 95. Retia tendens 4, 4. 5, 135. Firmiter incedens 4, 18. Trahens pedes 5, 36. Castrans asinum 5, 43. Destructores 5, 57. Concutiens clunium extremitates 5, 81. Evellens crines in medio capite 5, 109. Secans (femina) 6, 81. 23, 73. Mundans pellem (femina) 6, 8. Scortator 6, 233. Jaculatores 7, 50. Indistincte loquens (femina) 9, 2. Distincte loquens 24, 219. Victum quaerens 9, 25. Vituperans 10, 60. Festinans 10, 73. Festinus 23, 469. Currens celeriter 10, 101. Cunctans 21, 88. 24, 175. Bibens aquam 10, 223. Vehementer bibens 19, 19. Occisores 12, 32. Rogans Deum 12, 86. Intercessor 13, 174. Increpans multum 14, 25. Abiens 16, 15. Veniens ad epulum haud invitatus 16, 105. Capiens 18, 85. Colligens tubera terrae 18, 110. Excusans se 18, 144. Auxiliator 18, 192. Caput perscrutantes feminae 18, 195. Fugiens 20, 32. 24, 52. Tacens 21, 99. Silens 24, 308. Narrator 21, 180. Curator 22, 122. Irruens inter duos camelos 22, 138. Intrans 23, 75. Consilium rogans 23, 162. Accedens ad aquam 23, 193. Colligens fructus Karaths 23, 271. Errans 23, 294. Errabundus gentis Ghathfan 23, 284. Denegans 23, 340. Opem rogans 22, 371. Quaerens pabulum 23, 382. Indicium faciens 23, 540. Iter facientium cohors 21, 168. Benefaciens 24, 14. Sufflans ligna accensa 24, 104. Sibilans 24, 143. Lingens vas 24, 232. Insidians 24, 233. Mutuo petens 24, 583. Tegens 26, 73. Perseverantissimus 26, 92. Obsequens 27, 41. Baculo percutiens 27, 67. Incipiens 27, 122. Observantes 27, 175. Pedens in domo vacua 27, 179. Ligna colligentes (ancillae) 27, 188. Ligans 28, 2. Plorans 28, 5.

§. 9. Anima et corpus ejusque partes. Anima 14, 11. 15, 3. 21, 45. 63. 24, 84. 25, 2. 3. 7. 8. 9. 63. Animus 21, 181. 182. Corpus 2, 199. 10, 227. 23, 11.

§. 10. a) Bestiae. Animal 2, 183. 24, 125. Animal mactatum 24, 581. Pecus 9, 5. Pecora 5, 146. 147. 12, 86. 18, 27. 24, 130. Pecus pastum incedens 24, 279. Pecora tributi 27, 95. Jumentum 8, 78. 10, 237. 24, 595. 26, 16. 28, 151. Jumenta duo 22, 181. Admissarius 27, 86. Fetus immaturus 24, 35. Fetus pilis adhuc carens 1, 356. Fetus primus 21, 92. Agmen parvum camelorum 9, 6. Agmen magnum pecorum 15, 37. Fera 13, 81. 14, 24. Ferae 2, 60. 4, 11. Pullus 20, 36. Pullus camelae 20, 69. Pullus equi ungula laesus 23, 470. Avis 1, 109. 301. 2, 134. 137. 146. 187. 16, 28. Aves 3, 91. 16, 99. Aves parvae 14, 130. Aves viles 2, 187. Pullus avis 21, 30. 31. Pullus ex ovo 22, 169. Pulli avis 20, 66. 28, 91. Piscis magnus 6, 30.

§. 11. b) Partes corporis et membra animalium. Caput 1, 47. 189. Caput canis 10, 204. Caput camelorum 7, 15. 18, 121. Facies pecorum 20, 6. Cornu 22, 42. 25, 57. Cornu resectum 3, 118. Cornu dorcadis 6, 129. Cornua 1, 293. Cornua ibicum 21, 102. Cornua asini 5, 52. Oculus equi 1, 5. Oculus canis dormientis 22, 193. Pupilla cameli 27, 13. Antiae equorum 18, 292. Frons asini 2, 200. Gena equi 3, 21. Os (oris) 20, 12. Anguli oris leonis 6, 102. Nasus 23, 301. Mucro nasi 13, 91. Dentes asini 12, 9. Dens lacertae 23, 335. Mentum 24, 24. Labium leonis 3, 123. Labia cameli 10, 31. Ingluvies 1, 425. 6, 230. Collum ovis 27, 39. Tendo colli 23, 429. Collare columbae 3, 131. Scapula 1, 164. 18, 210. Humerus 23, 474. Dorsum 10, 68. 22, 44. Vertebrae dorsi 1, 317. Gibbus cameli 3, 151. Gibbi vertex 6, 69. 20, 7. Venter 2, 29. Venter asini 3, 66. Venter onagri 22, 30. Venter gracilis 3, 102. Ventres camelorum 21, 100. Ventriculi augmentum 11, 30. Ventriculi os 23, 21. Intestinum et ventriculus 27, 37. Ren leporis 16, 19. Mamma pessima 13, 75. Mammae caprarum 15, 36. Ubera ovis 10, 32., ubera caprae 10, 33.

Peritonaeum asini 3, 111. Nates ovis 10, 98. Cauda 2, 10. 9, 73. Cauda asini 22, 294. Cauda canis 20, 33. Caudae boum 9, 82. Clunes 13, 170. Aculeus scorpionis 20, 117. Podex caniculae 23, 124. Genua cameli 21, 18. 22, 140. 27, 56. Ala 22, 275. Alae struthionis 10, 63. Ungula 1, 56. 2, 200. 17, 13. 22, 200. Ungues 24, 352. Cruris tenuior pars 24, 215. Pellis 12, 94. 22, 92. Pellis caprina 1, 229. Pellis ovilla 3, 137. Pellis pardi 23, 34. Pellis haedina 24, 2. Pellis animalis Thsariban 27, 66. Pellis stramine impleta 23, 446. Cutis 1, 153. 10, 2. 30. 11, 31. 18, 180. Cutis latus utrumque 27, 116. Cutis prava 23, 373. Cutis, qua fetus involutus est 21, 8. 24, 353. Membrana cameli 26, 2. 27, 14. Crinis 24, 56. Crines colli 18, 10. Pili auris 28, 103. Macula alba (in fronte) 19, 1. 23, 466. 24, 247. Lana 6, 257. 7, 10. 10, 168. 14, 75. 16, 5. Pennae anteriores 23, 218. Carnes 13, 111. 21, 65. Os (ossis) 21, 65. 28, 131. Adeps (lana) 1, 183. 221. 482. 12, 36. 13, 38. 21, 75. 23, 107. 24, 74. 121. Adeps non foetens 27, 120. Adeps liquefactus 1, 163. Adeps cito liquescens 26, 40. 54. Sanguis 2, 23. 23, 114. Nervus camelinus 5, 91. Nervus in muscae pene 24, 217. Medulla 12, 99. Medulla magni nervi 13, 4. Medulla spinalis 5, 51. Medulla culicum 22, 71.

§. 12. Res. a) Gener. Res, 1, 397. 18, 178. 22, 246. 24, 119. 132. 224. 484. 28, 122. Res parva 7, 9. Res pauca 24, 57. Res optima 7, 52. 53. Res pretiosa 24, 77. Res vilis 18, 32. 24, 479. Res gravis 23, 309. Res mira 18, 34. 87. Res mixta 18, 82. Res nova 22, 35. Res commodata 18, 130. 23, 92, Res infixa 22, 188. Res custodita a venditione 23, 377. Res custodienda 28, 52. Res oculos laedens 5, 139. Res in locum succedens 24, 604. Res futiles 5, 64. Res vanae 1, 308. 24, 307. 26, 7. Res admirabiles 24, 557. Res duae gratae 9, 32.

*) De carne vide quoque alimenta.

Res duae bonae 26, 18. Res duae rubrae 20, 53. Res duae minimae viri 24, 237. Caput rei 1, 338.

b) Res quae homini alimento sunt. Alimentum 5, 103. Alimentum optimum 7, 87. Victus 10, 52. 24, 260. Victus quotidianus 23, 568. 602. Victus sufficiens 25, 163. Victus pessimus 13, 64. Commeatus 23, 416. 24, 514. Commeatus itineris 6, 54. 7, 57. Commeatus pessimus 13, 41. Annona 12, 175. Annonae inopia 24, 402. Cibus 1, 381. 479. 22, 104. 23, 200. 642. Cibi pars 22, 203. Cibus optimus 7, 59. Cibus matutinus 7, 59. Cibus vespertinus 12, 2. Cibus corruptus 3, 142. Cibus deficiens 13, 43. Cibus, quo excipitur hospes 18, 144. Cibus paucus 21, 70. Cibus multus 24, 58. Cibus pinguis 24, 476. Cibus puerperii 3, 27. Cibus furti 22, 33. Cibus frixi 24, 457. Cibus Sicbadj 1, 461. Cibus Dhabibah 15, 33. Cibus Rabicah 19, 5. Cibus Bacilah 19, 18. Edulium Faludj 20, 116. Coena 12, 91. Buccella parva 13, 102. Buccellae 1, 337. 28, 41. Bucceae 23, 199. Panis (caro) 1, 404. 13, 27. 21, 162. 22, 95. 109. 23, 567. 613. 28, 139. Panis in cineribus coctus 1, 404. Frustum panis 13, 49. Libus 2, 18. Mica offae 1, 18. 71. 23, 544. 24, 134, 235, 474. Caro assata 3, 120. 22, 96. Caro dorcadis 5, 116. Caro pulli camelini 22, 97. Carnes 13, 111. Carnes otidum 18, 49. Dactylus 1, 399. 6, 83. 13, 97. 22, 99. 100. 101. 28, 129. Dactyli recentes 5, 78. Dactylus corvi 14, 51. 26, 15. Dactylus Medinensis 16, 18. Mel 1, 15. 16, 37. 22, 18. 23, 552. Mel mixtum 24, 209. Mel album 15, 42. Uva 2, 204. Uvae 23, 358. Uvae passae 1, 450. 24, 503, Ficus 3, 191. 23, 614. Intrita 14, 119. 23, 569. Butyrum (caseus mollis) 12, 37. 46 Butyrum purum 1, 389. Granum (mola) 6, 251. Milium 7, 151. Malum Persicum 7, 170. Malum Punicum 22, 308. Cucurbita 2, 185. 23, 356. Raphanus 23, 549. Olus 22, 264. 23, 10. 357. Nux 23, 579. 634. Nucis risus 16, 64. Portio cocti in lapide candente 18, 167.

Farinae postrema pars molenda 22, 157. Sal 24, 48. 564. Granum salis 24, 555. Potus 12, 21. Potus primus 1, 235. Potus matutinus 6, 99. 14, 70. 136. 18, 69. 23, 44. 27, 22. (vespertinus) Lac. 6, 150. 8, 16. 17. 26. 19, 28. 20, 2. 21, 48. 23, 376. 378. 24, 42. 124. 186. 28, 42. 43. Lactis radius 13, 37. Lactis gruma 12, 44. Lactis copia 22, 28. 24, 212. 23, 106. 211. Lac acidum 1, 7. Lac acre 18, 70. Lac in utrem inditum 1, 160. 161. Lac purum 2, 80. 14, 62. 63. Lac emissum 6, 59. Lac effluens 13, 13. Lac multà aqua mixtum 6, 52. Lac aqua mixtum 24, 78. 346. 28, 101. Lac coagulatum 7, 32. Lac pessimum 13, 69. Lac in uberibus collectum 16, 45. Lac non prorsus crassum 24, 350. Colostrum 23, 375. Cremor lactis 10, 149. 24, 301. Lactis flores 24, 251. Vinum 7, 46. 72. 10, 70. 21, 115. 24, 557. 27, 21. 28, 46. 84. Acetum 7, 166. 22, 276. 23, 589. 24, 123. 28, 153. Oleum 8, 5. 11, 23. 24, 592. Oleum Abu-Jjjubi 23, 564. Succus expressus 9, 78. Succus spissus 24, 395. Jusculum 23, 102. 233. Jusculum principis 24, 597. Ptisana 5, 6. Ovum 2, 48. 20, 60. 70. 23, 430. Ovum sterilitatis 2, 39. Ovum struthionis 2, 46. Ovum avis Katha 2, 134. Ovum testudinis 5, 44. Ovum avis Anuk 8, 2. Ovum galli 22, 5. Ova avis Summach 22, 70. Ovi rupti cortex 20, 52.

c) Habitacula et ejus partes. Oppidum 1, 442. Vicus 23, 553. Arx Marid, arx Alablak 3, 32. Templum Dei 22, 268. 269. Aedificium Abrahami 23, 547. Habitaculum 23, 127. 27, 32. Mansio firma 14, 34. Palatium (urbs) 28, 142. Domus 1, 400. 2, 15. 131. 181. 182. 3, 109. 6, 114. 8, 50, 10, 167. 20, 19. 23, 550. 24, 19—21. 142. 143. Domus firma 26, 32. Domus arundinea 12, 178. Domus distantia 2, 65. Domus coriorum 2, 41. Murus 23, 545. Paries 1, 428. Paries arundineus 3, 194. Columnae 27, 173. Columna fundamentis carens 1, 352. Sepulcrum 1, 444. 21, 155. 23, 86.

d) Utensilia, vasa, instrumenta. Supellex 23, 12. Supellex prava 2, 117. Supellectile exercitus 21, 164. Utensilia 15, 2. Vas 14. 134. 22, 179. 24, 229. Vasis dorsum 27, 147. Vas grande 1, 288. Vas amplum 5, 40. Vas figlinum 5, 210. Vas optimum 7, 33. Vas inclinatum 24, 122. Vasa commeatui destinata 5, 138. Instrumentum, quo abstergitur 23, 161. Igniarium 11, 4, 5. 15, 18. 23, 137. 230. 26, 37. Igniaria 1, 132. Igniarium ligni firmi 11, 13. 14, 21. Igniarium ignem non emittens 11, 26. 27, 111. Igniarium fractum 5, 132. Igniarium ardens 4, 19. 27, 110. Ignitabulum pravum 18, 207. Olla 1, 192. 199. 346. 3, 175. 6, 226. 18, 206. 22, 98. 27, 58. 28, 99. 128. Ollae spuma 13, 21. Ollae sustentaculum 10, 5. 27, 78. Ollae inferior pars 23, 388. Ahenum 6, 132. Ahenum gentis Sahdus 22, 106. Sartago 6, 70. Situla 6, 133. 8, 28. 21, 46. 22, 93. 23, 81. 97. 28, 77. Situla magna 10, 163. Situla aquâ impleta 27, 118. Urceus 18, 103. Uter 1, 466. 16, 1. 18, 162. 23, 181. 296. 27, 182. 28, 96. Utris sudor 5, 56. Uter aquam non emittens 5, 55. Uter ruptus 7, 31. Uter lactis crassi 21, 69. Uter tritus 24, 362. Uter amplus 23, 374. Utres vacui 14, 27. Utres veteres 24, 7. Culter 1, 430. 2, 37. 22, 132. 23, 72. Culter in aqua 1, 299. Culter magnus 14, 48. Falx 24, 348. Securis 22, 66. Malleus ingens 15, 22. Forcipes 18, 154. Forfex 22, 201. Incus 1, 465. 22, 274. Specillum 22, 160. Cucurbitularum instrumentum 22, 309. Acus 22, 295. Cos 22, 128. Pistillum 8, 12. Cochleare majus 3, 87. Scopae 5, 124. 24, 244. Sella 11, 22. 20, 37. 21, 110. 23, 91. 406. Sella dominae 22, 38. Sella camelina 10, 159. Sellae 24, 286. Clitella 23, 204. Habena 3, 62. 5, 39. 136. 10, 96. 175. 11, 19. 23, 184. Fraenum 5, 21. Fraeni lorum 21, 159. Hippopera 1, 426. 18, 102. Stratum equi 4, 22. Dorsuale 6, 79. Cingulum 5, 50. 23, 252. 24, 37. Calcar 5, 145. Funis 1, 326. 5, 4. 6, 21. 23, 261. 445. 641. 28, 100.

66. 21, 43. 44. 23, 448. 551. 24, 115. 175. 28, 158. Baculus capite adunco 23, 393. Baculus infirmus 15, 20. Baculus Mohammedanorum 13, 35. Baculi dorsum 27, 35. Baculi partes dissectae 1, 145. Lignum transversum 24. 102. Flagellum 13, 50. 18, 104. Solium 4, 8. Ellychnium 22, 130.

e) Vestimenta. Vestimentum 24, 118. Operimentum 24, 322. Vestis 4, 23. 18, 67. Vestis texenda 23, 96. Vestis involutio 24, 117. Vestis interior 24, 364· 376. Vestis largissima 26, 67. Vestes 19, 11. 23, 532. Vestes mendacii 22, 191. Indusium 7, 30. Amiculum 23, 220. Amiculum interius 2, 179. 27, 115. Cilicium 18, 200. Tunica 1, 478. Pallium 16, 91. 27, 187: Calantica 24, 207. Velum 1, 37. 24, 469. Vela 23, 197. Vela dubii 27, 194. Velamen 22, 286. 24, 161. Cidaris 3, 168. Femoralia 12, 159. Lacinia 13, 25. 28. 92. 24, 269. 270. 28, 140. Lacinia infima 20, 90. Pannus lineus 23, 576 Pannus striatus Chims 27, 114. Cingulum 1, 55. Cingulum pectorale 18, 62. Annuli cinguli 23, 68. Collare 18, 274. Armillae duae 24, 11. Compedes mulieris 1, 358. Solea 10, 50. 11, 10. 25, 180. Soleae 2, 5. 16, 4. 23, 256. Calceus 5, 115. 22, 32. 23, 6. 27, 89. Ocrea 23, 482. 28, 132. Ocreae Honaini 10, 49. Corrigia 1, 152. 316. Corium 28, 34. Corii corruptio 21, 112. Torques 6, 20. 22, 37. Inaures Mariae 7, 3. Ornamentum 13, 112. Ornamenti parva res 24, 105. Amuletum 18, 147. Annulus ex auro confectus 7, 71.

f) Opes. Opes 1, 330. 2, 189. 7, 34. 9, 26. 18, 287. 20, 21. 48. 22, 102, 117. 23, 108. 134. 216. 264. 24, 93. 128. 321. 332. 363. 378. 382. 440. 491. 586. 25, 60. 178. 26, 77. 28, 8. 163. Opes magnae 9, 121. Opes optimae 7, 60. 86. 157. Opes pessimae 13, 8. 11. Opum pars exigua 2, 88. Opum copia 26, 75. Divitiae 16, 42. 18, 12. Divitiae optimae 7, 55. Thesaurus Alnathfi 23, 71. Pecunia 7, 40. Pecunia pauca 13, 98.

Pecunia parata 14, 123. 23, 638. 25, 23. 169. Nummi 1, 207. 8, 77. 80. 84. Nummus aureus 8, 83. 23, 639. Drachma 23, 640. Drachmae 24, 567. Drachmae duae 14, 76. Drachmae inventae 26, 38. Margarita 1, 295. 8, 18.

g) Morbi et remedia. Febris 1, 421. 423. 424. 2, 36. 108. 4, 34. 6, 75. 14, 79. Ulcus 1, 110. 13, 52. 25, 69. Vibex 22, 22. Verruca 4, 14. Nodi in corpore 7, 17. Pus 2, 108. Vulnus 22, 4. 23, 258. Carbunculus pestilentialis 19, 7. Lepra 23, 241. Scabies 26, 78. Medicamentum 5, 14. Medicina pessima 13, 90. Theriaca 1, 467. Remedium mordens 25, 65. Myrobalanum 24, 539.

h) Bestiarum habitacula et alimenta. Stabulum vicini 24, 405. Caula 1, 181. 11, 56. 26, 83. Nidus 3, 79. 23, 38. Domicilium lupi 3, 141. Pabulum 18, 169. 22, 190—192. 24, 91. Pabulum vespertinum 18, 28. 51. Pabuli copia 1, 169. Pabuli inopia 5, 93. 127. 25, 29. Pabuli cornu 14, 20. 23, 61. Foenum 6, 40. Hordeum 13, 46, 73. Esca leonis 16, 93.

i) Plantae et arbores. Plantae spinosae 18, 57. Plantae dulces 22, 79. Plantae salsae et amarae 18, 129. Herba 2, 98. 23, 59. 60. Herba vilis 5, 133. Herbae 18, 58. Herbae aridae 15, 4. 27, 148. Herbarum odoriferarum manipulus 27, 176. Fungi 16, 24. Tuber terrae 22, 298. 24, 412. Frutex spinosa 3, 71. 20, 28. Spina 23, 359. Spinae 19, 9. 24, 367. Spinae palmarum 13, 89. Spinae et arbores 5, 49. Spina fruticis Orfuth 26, 87. Arbor 18, 32. 23, 392. Arbores virides 5, 141. Radix 1, 308. 18, 148. Truncus arboris 5, 12. 21, 10. 23, 305. Truncus parvus 1, 125. Ramus amputatus 24, 109. Rami palmae 24, 127. Palmae medulla 5, 15. Involucra floris palmae 5, 102. Folia 14, 47. 23, 126. Palmarum folia 10, 110. Surculus palmae parvus 2, 124. Lignum 8, 9. 10, 100. 12, 170. 22, 325. 23, 147. 203. Lignum

parvum 21, 113. Lignum arboris Diflah 21, 36. Lignum arboris Nabah 23, 267. Ligna 22, 252. Festuca 5, 16. 22, 115. Semina 10, 111. Semen sinapi 23, 618. Fructus Zizyphi 27, 103. Fructus arboris Arac 28, 108. Colocynthis 6, 51.

k) Lapides, metalla. Lapis 10, 6. 121. 22, 75. 23, 54. 344. 353. 24, 172. 26, 13. 90. Lapis candens 5, 77. 6, 31. 7, 2. 18, 167. 22, 197. 24, 72. 90. Lapis Haluah 6, 103. Lapidis fissura 22, 6. Lapides duo 5, 114. Lapides rotundi 21, 54. Lapides magni 5, 19. 20. Lapillus 6, 146. Silex 14, 3. Silices 28, 87. Glarea alba 3, 53. Glarea super petra 19, 38. Later 7, 146. Later coctus (crudus) 26, 134. Aes 13, 86. Ferrum 1, 13. 23, 364. Ferrum frigidum 3, 30. 27, 19. Argentum vivum 4, 31. Aurum 4, 34. 10, 196. 14, 107. 21, 134.

l) Excrementa eorumq. locus. Excrementum 6, 23. Merda 3, 56. Stercus 1, 232. Fimus 20, 47. Urina 2, 49. 12, 157. 14, 126. 18, 61. Saliva 6, 94. 21, 83. 22, 19. 23, 461. Sputum 10, 216. 13, 19. 79. 24, 413. Fimetum viride 1, 126. Latrina 16, 103.

m) Varia mixti generis. Latus 1, 123. 23, 478. 24, 33. Fumus 1, 134. Praelium 1, 137. Onus 23, 198. Sarcina 24, 30. Sarcinae asini 24, 44. Onus grave 18, 96. Onus gravius 1, 386. Onus camelae Aldohaim 6, 74. Onera 23, 180. Mutuum 1, 458. Rubigo 1, 459. Faex 1, 476. Donum 2, 58. 103. 24, 176. 25, 157. Merx 2, 184. 12, 167. Resina Manna 2, 190. 27, 106. Gummi 3, 2. Gummi frustum 23, 62. Nodus 3, 132. Fermentum 5, 48. Litterae 22, 280. Epistola Motalammesi 5, 112. 14, 31. Praeda 6, 224. 22, 135. 272. 25, 77. Praeda cubans 24, 110. Praedae 22, 202. Muscus 6, 232. 20, 111. Vesicula musci 22, 131. Aroma 23, 269. Odoramentum 23, 617. Odoramentum Manschimae 2, 21 Bonum parvum 7, 39. Portio 28, 45. Portio optima

7, 54. Lutum sigilli 7, 172. Lacryma 8, 38. 27, 178. Carmen 10, 10. Verbum 10, 19. Vox viri 14, 40. Forum 13, 44. 23, 145. Fora 12, 168. Spuma 14, 26. Lendes 14, 67. 28, 78. Ventris crepitus 15, 12. 13. 15. 18, 123. Peditus (asini) 15, 27. Segmenta 18, 107. Pix 18, 120. Sordes in corpore 18, 135. Sordes 18, 155. Succus vilitatis 18, 278. Pignus 19, 25. Vitrum 20, 61. Concha 21, 156. Res Omzucha 22, 77. Fructus plantae Thortsuts 22, 78. Sagittariorum scopus 22, 86. 24, 79. Fovea venatoris 22, 88. Fovea capiendo leoni facta 22, 163. Fossa calamitatis 26, 41. Dos 22, 208. Crocus 22, 304. Sutura 23, 76. Collyrium 23, 109. Locus 23, 169. 250. Locus potus puri 23, 462. Locus bibendi 23, 560. 612. Locus nudus 24, 75. Locus pabulo abundans 24, 96. Locus ante habitaculum 24, 123. Locus sole non illustratus 24, 351. Loca mala 24, 466. Locus asper, fervidus 27, 28. Fatum 23, 211. 212. Signum inustum 23, 312. Stigma 25, 26. Tritum, novum 23, 372. Novum, antiquum 28, 582. 583. Versus poenae 23, 615. Filum 24, 49. Chorda uvida 24, 71. Scrobiculus nuclei dactyli 24, 126. Regnum 24, 320. Granum 24, 377. Furfures 24, 465. Nota sponsae 25, 46. Naphtha 25, 85. Guttae seminis ebriorum 25, 164. Signum 27, 181. Fascis 28, 88. Parvum, multum 28, 121.

Cap. III.

De proverbiorum historico momento et ratione.

Multa proverbia a personis derivata esse aut cum iis cohaerere vidimus. Quae personae si in gentis historia locum obtinuerunt, aut si indoles illa, ob quam proverbium divulgatum fuit, ad rem gestam gravioris momenti ex. gr. C. 5, 8. 156. 13, 14. referenda est, illis proverbiis momentum historicum adjudicamus. Quae quoque res et in animalibus conf. C. 6, 74. et in locis conf. C. 3, 124. cernitur. Sunt quoque proverbia, quae ad res gestas per-

tineant, quae quo majoris momenti sunt, eo majus proverbiis momentum historicum inesse existimandum est. Proverbia autem illa quum sine rerum gestarum cognitione accurate intelligi non possint, Arabum grammatici, qui proverbiis explicandis operam dederunt, istas res gestas collegerunt et ad explicanda proverbia adhibuerunt. Quae autem a grammaticis collectae et narratae res num re vera omnes gestae an proverbii explicandi causa interdum fictae atque inventae sint, jure dubitare licet; nonnullae enim a grammaticis adlatae res a veritate prorsus abhorrent. Sic (C. 1, 201) proverbii verba protulisse vir dicitur tempore, quo a lupo laceraretur. conf. C. 6, 75. 7, 11. 8, 14. 13, 99. Idem in omnibus proverbiis, quae fabulis ex. gr. C. 6, 78. nituntur, statuendum est. Magnum autem proverbiorum numerum esse, quae nonnisi e rerum gestarum, quibuscum cohaereant, cognitione recte atque accurate intelligi possint, e sequentibus locis cognoscere licet. C. 1, 1. 6. 11. 15. 21. 32. 35. 43. 57. 63. 71. 112. 116. 117. 134. 140. 142. 146. 160. 165. 166. 185—188. 201. 206. 207. 217. 219. 232. 241. 280. 302. 361—363. 369. 371. 382. C. 2, 4. 6. 13—15. 21. 28. 29. 30. 34. 52. 57. 76. 78. 80. 81. 87. 89. 109. 110. 135. C. 3, 3. 5. 11. 12. 21. 32. 37. 42. 44. 47. 49. 50. 55. 56. 60. 62. 67. 71. 74. 75—77. 81. 103. 106. 124. 130. 135. 229. C. 4, 1. 12. C. 5, 8. 9. 24. 27. 38. 57. 78. 109. 112. 129. 144. C. 6, 2. 5. 10. 11. 13. 29. 32. 34. 35. 47. 70. 74. 93. 110. 123. 149. 151. C. 7, 1. 8. 9. 11. 22. 27. 29. 30. 39. 72. 81. C. 8, 9. 14. 28. 36. 37. C. 9, 1. 3. 4. 9. 19. 23. C. 10, 2. 9. 11. 18. 25—27. 36. 49. 62. 64. 95. 109. 150. 176. C. 11, 1. 6. 12. 14. 16. C. 12, 1. 2. 4. 5. 10. 11. 17—21. 25. 28. 40. 48. 53. 55—57. 73. 76. 101. C. 13, 3. 9. 20. 31. 47. 98. 99. C. 14, 1. 4. 10. 30. 31. 40. 50. 83. C. 15, 12. 13. C. 16, 3. 4. 33. C. 17, 3. C. 18, 2. 21. 23. 26—28. 35. 38. 39. 46. 48. 51. 52. C. 19, 5. 7. 10—12. 26. C. 20, 1. 2. 10. 18. 21. 30. 35. 37. 39. 59. 71. C. 21, 1. 2. 17. 18. 20. 21. 23. 29. 32. 37. 38. 45.

46. 49. 56. 57. 61. 64. 96. C. 22, 4. 11. 26. 27. 30. 31. 33. 34. 37. 49. 60. 61. 72. 95—97. 99. 106. 114. 120. 132. 134. 142. 148. 155—157. 162. 167. C. 23, 1—7. 9. 10. 29. 30. 33. 35. 55. 71. 78. 79. 82. 86. 114. 119. 128. 143. 146—150. 196. 205. 219. 239. 248. 249. 269. 271. 272—274. 276. 283. 287. 288. 313. 318. 319. 321. 333. 341. 344. 366. 375. 381. 384. 402. 403. 422. 424, 435. 439. 472. 479—481. C. 24, 12—14. 43. 65. 67. 92. 107. 108. 120. 121. 132. 170. 181. 236. 240. 261. 272. 282. 292. 293. 298. 299. 304. 309. 316. 317. 319. 325. 333. 368. C. 25, 6. 14. 22. 37. 40. 94. C. 26, 1. 17. 21. 23. 44. 50—52. 57. 60. 70. 91. C. 27, 4. 6. 9. 25. 30. 38. 48. 53. 56. 76. 100. 102. 117. 121. 122. 124. 126. 140. C. 28, 1. 6. 11. 12. 14. 17. 20. 21. 24. 32. 46—48. 55—57. 68. 74. 82. 84.

In nonnullis proverbiis explicandis grammaticos de rebus gestis, quibuscum cohaereant, dissentire, silentio praetermittendum non est.

Cap. IV.

De tempore, quo proverbia orta sunt.

Quodsi tempus, quo quodlibet proverbium ortum ac divulgatum esset, sciremus, ea inde nobis utilitas oriretur, ut ex proverbiorum ratione et sensu quum, quae fuerit et cogitandi et agendi ratio cuilibet tempori propria, cognosceremus, tum qualis temporis decursu mutatio provenerit, accuratius judicaremus. Quae vero res quominus perficiatur, impediunt tum proverbiorum rationes, tum tenebrae, quibus proverbiorum multorum antiquitas obscurata est. Nihilominus vero, etsi illa quaestio ad finem, ita ut nil desideretur, perduci non potest, tamen silentio omnino praetereunda non est, nam paucis proverbiis isto modo illustratis, toti eorum multitudini lux quaedam adfertur.

Proverbiorum pars rebus gestis nititur aut cum iis cohaeret. Quae res si in gentis historia ad nos perlatae

sunt, ad proverbiorum tempus definiendum conferunt, liquet enim proverbium tale ante illam rem gestam neque ortam esse neque multo post in consuetudinem venisse. At vero quo tempore post divulgatum sit, quis est, qui accuratius definire audeat?

Proverbia a personis derivata ante personarum illarum vitam originem non habuisse, nemo non videt, sed quonam tempore, num viventibus personis an paulo post mortem, in consuetudinem venerint, difficile dictu est. Nec non proverbiorum tempus, quae personarum effata fuisse dicuntur, accuratius definire extra facultatem nostram putamus. Quae autem proverbia e poetarum versibus (conf. C. 14, 103. 22, 135. 146. 163) derivata esse constat, ea ante versum orta non esse, nemo negabit, sed quonam tempore, si versus dicti tempus notum est, inde prodierint, num statim versu dicto an aliquo tempore post, dubitationem habebit. Ea nonnisi proverbia, quae e re quadam gesta prodiere, si quo tempore acta sit, suo tempore memoriae traditum est, historiae ope accuratam temporis definitionem admittunt.

Quae autem proverbia omnibus talibus indiciis destituta sunt, in eorum sensu aut verbis interdum causa invenitur, cur tempori aut adjudicentur aut abjudicentur. Proverbia a viris aut antiquo aut recenti tempore adhibita, illis viris origine anteriora esse, sole clarius est.

Proverbia a Meidanio Arabibus haud genuinis adjudicata quum ad unum paene omnia expositione historica careant, et sensum tam generalem offerant, ut inde nil concludi possit, raro (conf. 22, 282. 283) tempori accuratius definiendo apta sunt. Aliis eorum priore aliis posteriore tempore ortis, maximam partem nisi omnia tempori post Mohammedem vendicanda esse, inde sequi videtur, quod, quemadmodum dixi, a grammaticis adlata expositione historica carent; Arabum enim grammatici veteres, qui antiquitati illustrandae vehementer dediti essent, nonnisi recentiora, post Mohammedem orta proverbia, quippe

quae expositione historica minus egerent, neglexisse videntur. Proverbiorum autem ante Mohammedis tempus ortorum origo, quum accurata illius temporis chronologiae notitia omnino destituti simus, annis accurate definiri non potest; Arabes enim ipsi antiquioris temporis novos ordines non tam annis quam rebus gravioris momenti et pugnis describere ac definire consueverunt. Nulla quidem hac in re cura atque diligentia a nobis intermissa est; nihilominus vero accidere debuit, ut in rei difficultate et librorum manuscriptorum inopia alia minus accurate definirentur, alia haud definienda negligerentur, cujus rei veniam a viris doctis petimus.

Omnia autem proverbia temporis ratione habita in quinque partes dividimus. Prima pars proverbia complectitur tempore fabulosa i. e. tempore ante Mohammedem orta, in quo res a scriptoribus narratae ad fabulas referendae sunt; secunda pars tempori ante Mohammedem adjudicanda; tertia pars incidit in tempus Mohammedis ejusque quatuor successorum seu chalifarum usque ad annum 41 Hedjrae; quarta pars continet proverbia tempore imperatorum Omajjadarum, quod ab anno 41 Hedjrae incipit; quinta denique pars constat proverbiis, quae tempore imperatorum Ahbbasidarum orta sunt. Incipit illud tempus ab anno 132 post Hedjram. Major proverbiorum pars, quorum primi auctores noti sunt, tempus originis vero ignotum est, in tempus ante Mohammedem cadere videntur.

Ut diversa proverbiorum temporumque ratio statim in oculos incurrat, tabellarum, ut dicunt, formam elegi omnia Meidanii proverbia octo seriebus describens. In prima serie proverbia haud definienda enumeravi; in secunda personarum nominibus distincta, sed tempore accuratius non definienda; in tertia proverbia a me conjectura quodammodo definita; in quarta proverbia fabuloso tempore orta, in quinta proverbia temporis ante Islamismum; in sexta proverbia temporis Islamismi seu Mohammedis et quatuor Chalifarum; in

septima temporis chalifarum Omajjadarum; in octava temporis Ahbbasidarum. Singulis proverbiis personarum nomina tum auctorum tum earum, a quibus derivata sunt, aut in quarum tempus cadunt, adposuimus. Qui igitur earum personarum aetatem accuratius scire cupit, indicem gentium, virorum etc. adeat, in quo nonnulla huc spectantia adnotata sunt.

Jam tabellae sequuntur.

Cap. V.

De proverbiis usu mutatis et auctis.

Verba, quae hominum usu in proverbiorum consuetudinem venerant, eo quod memoria comprehendebantur et communi in usu erant, oblivioni erepta posteris tradebantur. Multo antequam a grammaticis in libris collecta erant, hominum memoria conservabantur. Omnia autem, quae non scripta, sed vulgi memoriae tradita pluribus hominibus saepius in usu... veniunt, magis magisque mutentur necesse est. Quaedam in ... proverbiis verba ad sensum constituendum minus necessaria o... mitti possunt, verborum ordo sine damno interdum invertere, ... unam vocem pro altera, qua sensus totius proverbii non varia...tur, ponere licet. Rem ita factam esse, ex eo conjicio, quod ea... proverbia ... modo prolata ad nostrum tempus pervener...unt conf. 1, 334. 2, 110. 15, 30. 44. 22, 27. 23, 1. 20... 24, 2... 269. 270 et a grammaticis vario modo adnotata sunt. Conf. 26, 70. Sic quoque proverbium ثثار قوم طعن C. 17, ... transpositis verbis in Kamusi opere الطعن ثثار قوم legitur.

Poetas variorum temporum proverbia modo immutata modo quemadmodum res postulabat, mutata versibus inseruisse, saepius observamus. Prioris rei exempla pluribus locis conf. C. 16, 5. 8. 18, 160. 19, 26. 20, 2. 21, 22. 38. 49. 22, 31. 32. 44. 135. 146. occurrunt. Mutationem, quam in versibus proverbia subierint, aut minorem aut ma-

jorem et pro necessitudinis ratione variam fuisse exemplis e Meidanii opere desumtis probari potest. In versibus C. 18, 46. 28, 8. nil nisi verba proverbii transposita; C. 17, 5. unam vocem pro altera positam; C. 16, 1. 18, 22. mutationem minoris momenti et C. 21, 1. verbi formam mutatam videmus. In aliis vero versibus major verborum mutatio invenitur. C. 16, 9. in versu apud Meidanium et Scharaf-Aldinum loco verborum عقنقل الضب occurrit كشية الضب. In eodem proverbio verba simul transposita et mutata conf. C. 21, 98. aut mutata additis simul verbis conf. C. 16, 88 et 22, 53. conspiciuntur. Quid, quod interdum a poetis sensus mutatur conf. C. 16, 27. aut ab usu proverbii vulgari receditur conf. C. 20, 66. Factum quoque est, ut poetae neglectis verbis nil nisi proverbii sensum sibi vindicarent conf. C. 18, 112. 22, 38. 47.

Quae proverbiorum mutationes si nonnisi in versibus occurrerent, poetas id metri necessitate coactos fecisse, excusandi causa dicere liceret; at vero quum et in aliis scriptoribus, in quibus tam cogens mutandi necessitas exsistere non possit, proverbiorum mutationes reperiantur, generalior quaedam mutandi causa quaerenda est. Quod hujusce rei plurima exempla in operibus, in quibus homoiteleuton adhibitum est, obviam habemus, ejus rei causam non tam in eo videmus, quod illis scriptoribus in stylo artificioso, quo uterentur, maxima mutandi causa fuerit, quam quod tales scriptores opera sua proverbiis insertis exornarent et verborum minorem rationem haberent. Rei exempla ex duobus tantum operibus adferemus. In Haririi opere p. 284. المنايا لا الدنايا pro المنية لا الدنية et p. 583. الطراوة سفتكجة pro الوجه الطرى سفتكجة scriptum legimus. conf. Meid. 26, 137. Proverbia quoque omissis verbis breviora reddiderunt. Sic in Haririi opere p. 6. legimus يكون كحاطب ليل; sed proverbium est المكثار كحاطب ليل et p. 267. legimus اشام من الغراب pro اشام من غراب البين. In Haririi

loco p. 37. verba حذو النعال e proverbio جزيته حذو النعال desumta sunt. Conf. quoque Haririi locum p. 31., ubi Meidanii proverbium C. 24, 346. adhibitum est. In loco p. 44. l. 8. proverbium رب اكلة منعت اكلات respicit auctor conf. Harir. 32. 277. 428. et p. 56. mutato proverbio كل امرى اعرف بشانه novum proverbium كل امرى اعرف بوسم قدحه finxisse videtur. In libro a me edito Fakihat-Alcholafa inscripto p. 5. l. 15. verbis شق العصا auctor ad proverbium شق عصاهم نوى شجور alludit et p. 59. l. 2. ad proverbium ما بهما نافخ ضرمة (Meid. C. 24, 104.) respicit, cujus verba ob sensum et homoioteleuton in فلم يبق في الدار نافخ نار mutata sunt. Cum verbis p. 6, l. 17. ان رفع ابلغ الثريا sensum proverbii ابعد من مناط الثريا conjunxisse videtur.

Mutatis igitur duplici ratione et sermonis et scripti proverbiorum verbis, proverbiorum numerus non poterat non augeri, dum idem proverbium tum forma tum sensu aut minus aut magis mutatum inter homines divulgabatur et a pristina forma deflexum nulli jam mutandi cupidini resistebat; id quod nonnullis exemplis illustrare in animo est.

Mutato verborum ordine proverbia mutata sunt. Proverbium كسير وعوير sic prolatum invenimus عوير وكسير conf. C. 22, 72. et C. 1, 366. 22, 300. Novum proverbium ortum est omissis verbis. Sic e proverbio C. 27, 54. هذا اوان الشد فاشتدى زيم omissa priore parte اشتدى زيم C. 13, 45. ortum est. Interdum una vox significatione non diversa pro altera posita est. Sic proverbium اعشبت فانزل C. 18, 169, nam invenitur امرعت فانزل C. 24, 96. Proverbium 21, 16. triplici modo adnotatum est قد يبلغ الخضم با لقضم et قد يدرك et قد ينال. Proverbium C. 22, 49. كانت عليهم كراغية البكر mutatum est in كانت عليهم كراغية السقب. Sic idem proverbium tri-

plici sub forma adparet C. 2, 139. ابلغ من قس et C. 7, 138. اخطب من قس et C. 25, 145. انطق من قس conf. C. 6, 170. et 18, 257; 24, 415 et 12, 105; 23, 523 et 18, 266; 21, 149 et 23, 497; 26, 112 et 12, 128; 23, 524 et 8, 65. 27, 165. Interdum vocem cum altera sono simili mutarunt, ut in proverbio C. 22, 94. كلفت عليك عرق القربة invenitur علق القربة, aut loco vocis minus placentis aliam posuerunt, ut in proverbio C. 22, 45. كمعلمة امها البضاع legitur الرضاع, aut vocem addiderunt, ut C. 5, 83. جدك لا كدك in اسع بجدك لا بكدك C. 12, 56. mutatum occurrit. Pluribus quoque tum formis tum vocibus mutatis nova proverbia orta sunt. Sic proverbium C. 12, 15. كل شاة برجليها ستناط, C. 12, 58. كل شاة برجلها معلقة, et apud Burckhardtium Nro. 545. كل شاة معلقة بعرقوبها mutatum videmus conf. C. 20, 8. 22, 63. Pluribus proverbiis eandem causam esse et non multo diversum sensum offerre videmus. Sic proverbio كمستبضع التمر الى اهل خيبر et كمستبضع التمر الى هجر C. 22, 100. et proverbiis C. 22, 40. كفا مطلقة تفس اليرمع et C. 20, 88. افرغ من يد تفت اليرمع et C. 15, 25. ليتني وفلانا ضربا وطعنا او يموت الاعجل et C. 23, 95. يفعل بنا كذا حتى يموت الاعجل et tribus proverbiis C. 6, 21. حبلك على غاربك et C. 10, 175. رمى فلان برسنه على غاربه et C. 23, 261. انقى حبله على غاربه et proverbiis C. 24, 388. من ابعد اداوتها تكوى الابل et C. 28, 194. يكوى البعير من يسير الداء conf. C. 1, 109 et 27, 69. C. 6, 47 et 23, 435. C. 10, 36. 73. et C. 8, 48. 15, 49 et C. 20, 49. 117. Quali mutationi vetera proverbia temporibus recentioribus obnoxia fuerint, id e duobus proverbiis cognoscere licet. Proverbium, quod in Meidanii opere C. 24, 256. sic invenimus من حفر مغواة وقع فيها, vario modo prolatum sic occurrit من حفر لاخيه جبا

من حفر et من يحفر حفرة يسقط بها et وقع فيها منكبا et من حفر بئرا لاخيه كان حتفه فيه et بئرا لاخيه وقع فيه proverbium quod C. 24, 39. legitur: ما حك ظهرى مثل يدى, sic mutatum invenimus: ما حك جلدى مثل ظفرى et in codicibus D. P. uno loco ما يحك راسك الا اظفارك (pro quo in codice G. لا تحك راسك الا باضافيرك), in altero autem ما حك ظهرى غير ظفرتى وما سعت فى امورى غير رجلى, pro quo in codice G. est ما حك جسمى بلده غير ضفرتى وما سعى فى امورى غير رجلى. Singula autem proverbia, quibus magna sensus similitudo est, vario tempore et variis in gentibus orta esse existimamus conf. C. 6, 12. 10, 167.

Lib. II.

De proverbiorum sensu usuque.

Omnia proverbia tam sensu quam usu quodammodo ad hominem referenda sunt. Major proverbiorum pars ab hominis indole, conditione agendive ratione derivata arcte cum hominibus cohaeret, minor eorum pars, quae res spectant, latiore sensu ad hominem pertinet. Omnibus autem proverbiis ab hominibus inventis hominumque usu constitutis vix ullum cogitari potest, quod ad homines referendum non sit. Proverbiorum sensus ususque a proverbii verbis eorumque significationibus saepe recedit, id quod saepe observatur in proverbiis, quae veteribus genuinisque Arabibus tribuenda sunt. Sensus vero ususque maxime consentanei sunt verborum significationibus in proverbiis, quae ab Arabibus haud genuinis inventa sententiarum modum sequuntur. Idem in proverbiis, quae ab indole majori gradu aut personae aut animali aut rei tributa desumta sunt, observare licet. Omnia autem illa, quorum sensus a verborum significatione abhorret, nonnisi Arabibus ducibus recte a nobis intelligi possunt, ut omnis sensus, qui cum Arabum intelligendi modo non consentiat, dubium movere debeat, nam in intelligendis proverbiis usus optimus magister est. Quae ad res gestas referenda sunt, eorum sensus nonnisi accurata rerum gestarum cognitione accurate percipi potest. Quae res quum ita sint, tamen proverbiorum singulorum sensum usumque primis temporibus eis tributum, postea ratione verborum, quae varium sensum usumque admitterent, paulatim mutatum esse negari non potest. Qua in re causa quaerenda est, cur grammatici in sensu usuque proverbiorum constituendo interdum in tam varias opiniones abierint

conf. C. 24, 2. 27, 50. Singulorum proverbiorum et sensus et usus ratio grammaticis prorsus incognita mansit.

E sensu vero usuque proverbiorum quum qualis sit et gentis conditio et agendi cogitandique ratio, cognoscatur, utrumque perquirere operae pretium erit, qua in re tum argumenti magna diversitas tum rerum magna copia non parvam scribenti molestiam exhibet. Proverbia enim tam hominum quam animalium rerumque varios status conditionesque describunt, laudem vituperiumque, minas atque promissa, consilia et admonitiones, mandata et interdicta, opiniones atque sententias, vota et spes, admirationes, benedictiones et imprecationes continent.

A proverbiis, quibus descriptiones insunt, initium capturus, primo loco proverbia pono, quae ab indole aliave re majori gradu tributa derivata sunt.*) Primum igitur de animalibus tam hominibus quam bestiis sermo sit, tum de locis rebusque et denique de actionibus conditionibusque. A corpore incipientes ad animum transimus et in agendi ratione finimus.

Sect. 1.

Proverbia describentia.**)

Cap. I.

Proverbia, in quibus indoles, conditio, actio majori gradu tributa descripta est.

§. 1. De animalibus. a) Indoles corporis et animi.***) Gravis capite 4, 40.; levis capite 7, 108. 109.;

*) Quamquam illae indoles et res jam supra enumeratae sunt, tamen repetitio hoc loco evitari non potuit, quo clarius cognoscatur et quasnam indoles rebus et quam diversis rebus eaedem indoles ab Arabibus adjudicatae sint.

**) In descriptione interdum aut laudem aut vituperium esse nemo non videbit.

***) Accidit, ut indoles animi ejusque conditio et status arcte cohaereant et difficile distinguantur. Quod uni indoles animi videtur, id fieri potest, ut alteri conditio et status sit.

magno ore praeditus 20, 104.; foetidus ore 2, 160. 7, 102. nates macras habens 10, 187.; robustus 13, 113. 145—147. 149. 164. 165. 21, 122.; imbecillis, debilis 18, 251—255. 24, 435. 26, 125.; imbecillis Venere 7, 95 97. 124,; magnus 5, 175.; durus 24, 153.; levis 7, 107.; parvus 14, 15.; pulcher 5, 182. 6, 206. 219.; foedus 12, 149.; niger 19, 56.; rubicundus 13, 122.; diu vivens 6, 159. 18, 245—249.; perennis 2, 161. 162.; diu vitae indicia ostendens 16, 55—57.; formam diversam a patre et matre habens 7, 100.; mutabilis 16, 198.; sterilis 18, 216.; lenis 23, 496.; adhaerens 23, 490.; celer 5, 184. 12, 108. 113. 120. 142. 13, 148.; celeriter currens 18, 224. 24, 419.; celeriter volans 16, 63. 64.; acuto visu praeditus 2, 245. 147—150. 6, 187.; auditu valens 12, 112. 123. 143.; auditu acri praeditus 12, 116. 143.; odorans 12, 146.; odoratu valens 12, 130. 160. 168.; bene natans 12, 132.; bonus eques 20, 90. 93.; bonus jaculator 10, 196.; artifex 18, 87—89. 113.; loquens cum difficultate 18, 212.; cupidi 13, 134. 25, 148.; vorax 1, 410—414. 422. 5, 192. 14, 90.; libidinosus 3, 152 153. 9, 62. 63. 13, 126. 135. 136. 19, 54. 21, 130. 131.; salax 12, 144.; infaustus 13, 114. 116. 117. 119. 120. 123. 124. 126—129. 153. 156 158.

Fortis 2, 163. 13, 121. 162.; audax 5, 149 -154. 157. 167. 168. 185. 186. 12, 129. 20, 95 97.; audax impetu 20, 94—97.; meticulosus 5, 164. 166,; pavidus 5, 158—163. 165. 16, 75.; placidus 6, 165.; fugax 13, 137. 138.; sapiens 6, 171.; ingeniosus 18, 250.; intelligens 8, 66. 11, 34.; astutus 6, 199. 10, 199. 22, 231.; bonus medicus 16, 78.; gnarus genealogiae 25, 96. 97.; gnarus viarum 8, 64. 65. 27, 165.; gnarus camelorum 1, 409. 8, 64.; verax opinione 14, 91.; memoria tenens 6, 211. 212.; imitando deditus 26, 108.; cautus 6, 166. 167. 188. 189. 203. 12, 143.; stultus 6, 152. 205.; stupidus 2, 170. 6, 153—157. 160—163. 173—182. 184. 187—189. 204. 7, 113. 116. 117. 24. 417. 418.; insanus 5, 176.; levis intellectu 7, 110.; levis pru-

dentia 7, 111.; imprudens 20, 99.; inconsiderans 16, 67.; socors 19, 44.; excellens carmine amatorio 19, 49. 25, 98.; Disertus 7, 94. 138. 20, 98.; facundus 2, 139.

Pius 2, 143. 144. 153.; impius 22, 222. 226.; ingratus 22, 235.; improbus 20, 103.; aequus 18, 265.; injustus 5, 190. 194. 17, 20—22. 23—27. 8, 225—227.; fidelis 1, 415. 25, 131. 26, 94—100.; fiducia dignus 26, 122.; perfidus 7, 126. 12, 114. 19, 46. 51. 52, 61.; malignus 7, 125.; generosus 22, 243.; liberalis 5, 155. 156. 183. 6, 183. 12, 124, 125.; avidus 5, 177. 6 200. 208. 13, 133. 141. 154. 16, 70. 71—75.; deditus mercaturae faciendae 3, 145. 22, 224.; avarus 2, 140—142. 178.; obediens 16, 76.; contumax 14, 109.; ductilis 21, 126.; vehemens 13, 162.; patiens 14, 84. 85. 87. 112.; mansuetus 1, 419. 420. 6, 164.; superbus 2, 151. 152. 3, 150. 7, 99. 128—130. 11, 39—41.; levis, inconstans 16, 65—67.; pudibundus 6, 158. 218.; impudens 26, 116.; furax 12, 105. 126—128. 23, 523—526.; alcis deditus 28, 127.; zelotypus 19, 55.; deditus amori cum mare 23, 509. 511.; deditus amori praepostero 23, 510.; propensa in pullum 6, 201. 18, 256.

b) Conditio corporis, animi, societatis. Longaevus 18, 248. 249. 268.; annosus 22, 33.; aetate decrepitus 27, 170.; grandaeva 22, 223.; sanus 14, 86. 114.; vehementi morbo laborans 8, 67.; pinguis 12, 141.; sitibundus 17, 30. 18, 234—236. 259; potu satiatus 10, 178—184.; esuriens 5, 170—174.; stomachum corruptum habens 3, 160.; frigus sentiens 14, 95. 96.; vigilans 12, 137. 138. 140. 28, 124.; somnolentus 25, 122.; dormiens 25, 123—125; occupatus 13, 115. 20, 89.; fatigatus 3, 146. 161.; adhaerens 4, 35. 18, 263. 23, 487. 490.; offendens pede 7, 134. 125.; conveniens 26, 102.; pectine indigens 19, 39.; stramine carens 19, 40.

Poenitens 25, 102, 132.; desiderans 6, 214.; tristis 13, 160. 22, 232.; desperabundus 28, 126.; amore perditus 3, 148. 14, 104.; vindictae cupidus 4, 39.; alacer 25, 119.;

curis vacuus 20, 102.; haesitans 18, 214.; attonitus 6, 196. 197. 209. 19, 50.; doctus 18, 267.; bene sciens 18, 269.; ignorans 5, 178.; fugax 25, 120. 134.

Inaccessus 24, 414—416.; securus 1, 417. 418.; potens 12, 145. 18, 211. 213. 219. 221—223. 271.; nobilis 25, 103—107.; commode vivens 25, 126. 127.; delicate habitus 3, 156.; contemtus 27, 155. 168.; detrimento adflictus 3, 159.; ignominia adfectus 7, 123.; miser 13, 142.; humilis 26, 112.; vilis 2, 171. 9, 46. 48—50. 52. 54—57. 60. 66. 10, 195. 23, 486. 497—503. 518—520.; pauper 20, 76. 77.; lucrans 21, 132.; frustratus 7, 118. 120. 121.; jacturam faciens 7, 98. 119.; is cujus sanguis vindicatus non erat 15, 49.; molestus 4, 32. 42. 44.; ingratus 2, 154.; levis periens 27, 50.; levis injuriâ adflictorum 27, 151.; habens inaures pretiosas 25, 149.; latens, occultus 7, 114. 115. 22, 238. 239.; generosum captivum habens 22, 245.; redemtus magno pretio 19, 53. 26, 104.; notus 13, 118.; paucus 21, 139.

c) Actio. Plorans 2, 177.; gemens 23, 485. 512—515.; lingens nasum 12, 142.; linguam celeriter movens 12, 119.; inserta in vas lingua bibens 26, 107.; sibilans 14, 110.; cacans 12, 131.; mingens 2, 166.; pedens 15, 61. 20, 83—85. 101.; repens 8, 61. 62.; festinans 18, 239.; festinans ad aquae receptaculum 18, 238.; celeriter abiens 12, 115.; celeriter currens 18, 230. 231.; discurrens 25, 144.; obiens 5, 169.; errans 7, 132. 133.; errabundus 3, 157.; noctu proficiscens 12, 134.; noctu incedens 12, 135. 139.; saliens 16, 81. 25, 130.; assiliens 25, 128. 129. 147.; insiliens 26, 115.; adscendens altum in montem 26, 114.; volans 16, 80.; multum iter faciens 12, 148.; accedens ad reges 26, 101.; matutino tempore surgens 2, 176.; scabens 21, 141.; effodiens terram 25, 121.; jaculans 10, 186. 197.; resecans 21, 145.; celeriter rapiens 4, 38.; abripiens 7, 136.; venans 14, 111.; in aquam se immergens 19, 57.; se occultans 7, 31.; tardus 2, 159.; cunctans 2, 168.; tardus in solvendo 24, 428.; firmiter tenens 15, 45. 62.; tenax 13, 144.; multum

bibens 13, 150.; mentiens 22, 210. 211. 214—221. 227—229. 240.; narrans mendacia 7, 120.; narrans inutilia 24, 431.; gloriosus 25, 138.; promissa non perficiens 7, 103.; spem fallens 7, 101.; lenocinium exercens 21, 121.; superveniens bibentibus 26, 106.; lusui deditus 18, 240.; crudelis in pullos 18, 232.; crudelis in propinquum 18, 233.; decipiens 7, 127.; se jactans 20, 105.; scortans 11, 35—38. 42.; celeriter nub ns 12, 109.; vehemens in initu 25, 100. 101.; multum iniens 25, 109. 146.; hospitio excipiens 21, 133.; epulum instruens 26, 103.; multum donans 18, 264.; gratias agens 13, 140.; bene gratias agens 13, 139.; bene perficiens 21, 124.; bene judicans 6, 172.; questum faciens 22, 230.; petens 12, 106. 107.; insistens petendo 23, 495.; corrumpens 18, 241. 19, 78—81. 100.; irruens 14, 102.; turpis 20, 86. 87.; adlatrans nubem 27, 163.; ostendens celeriter iram 12, 121.; saepe memorans genus 25, 99.; edens celeriter vocem 12, 141.; recusans 24, 425. 25, 137.; bene canens 27, 516. 517.; obediens 16, 76. 77.; custodiens 6, 211.; imitans 6, 220.; ducens 27, 171.; gestibus amatoriis utens 19, 58.; defendens 6, 168. 169.; custodiens sanguinem suum 26, 117.

§. 2. De locis, rebus, conditionibus, actionibus etc.

a) Indoles corporis et animi. Gravis 4, 24—29. 31. 33. 34. 10, 188, 196.; amplus 18, 261. 26, 121.; planus 12, 130.; nudus 5, 180. 181. 18, 262.; altus 3, 151. 10, 198.; angustus 15, 55—57.; longus 16, 51—54. 59. 82. 85.; brevis 21, 123. 140.; plenus 21, 129. 26, 120.; vacuus 7, 122.; desolatus 7, 122.; vastus 21, 148.; profundus 18, 270.; propinquus 8, 63.; parvus 115.; firmus 4, 37. 41.; infirmus 15, 58. 26, 124.; durus 13, 162. 14, 107. 21, 143.; crassus 19, 59.; aridus 28, 125.; humidus 25, 141.; lenis 23, 496.; multos nodos habens 18, 242.; asper 7, 137.; mollis 26, 110.; purus 14, 92—94. 108. 25, 114. 115. 136.; spurcus 21, 129.; foedus 21, 142.; frigidus 2, 155—158. 164. 14, 98.; calidus 6, 190—192.; difficilis fractu 14, 109.;

acutus 6, 217.; amputans 21, 125.; transfigens 14, 99. 24, 420. 421.; penetrans 14, 97. 24, 433. 25, 141.; tenuis 8, 59. 10, 190. 192—194.; levis 7, 112. 113.; aptus ad incessum 10, 185. 191.; contrarius 7, 105.; diversus 7 106.; dispersus 13, 143.; clarus 2, 167. 13, 131. 15, 63. 26, 109.; splendidus 2, 174.; lucens 25, 139.; obscurus 17, 28,; densiorem umbram faciens 17, 32.; vestitus 22, 225.; bonus 16, 84.; concupitus 2, 172. 13, 152.; pulcher 2, 175. 6, 193—195. 210.; pretiosus 25, 149.; contemtibilis 27, 156—161.; odiosus 2, 165.; infaustus 13, 125. 25, 116.; fragrans 9, 62. 16, 69.; foetidus 25, 108. 117. 118.; dulcis 6, 207. 18, 237.; jucundus 23, 504—507. 508.; gratus 6, 202. 23, 522. *27, 166.; ingratus 6, 216.; laetitia adficiens 12, 150.; odiosus 2, 165. 22, 237. 244.; molestus 4, 30. 43. 45.; amarus 24, 422. 423. 436.; insipidus 24, 424.; portans 1, 416. 6, 221.; intrans 26, 113.; debilis 15, 59. 25, 133.; imbecillis 15, 46. 58. 21, 120. 24, 435. 26, 125.; celer 12, 109—111. 117. 118. 122. 26, 105. 111.; firmiter adhaerens 1, 421. 423. 4, 36.; adsiduus 23, 492. 493.; durabilis 2, 169. 173.; mutabilis 10, 201.; contagiosus 18, 228.; dolens 24, 434; necans 21, 147.; difficilis 14, 100. 101. 109.; facilis 4, 43. 45. 27, 154.; rarus 18, 215. 217. 218. 220. 271.; licitus 6, 215.; similis 13, 132. 155.; utilis 5, 191.; inutilis 14, 105. 106. 15, 47. 48. 24, 429—432. 438.

Stupidus 6, 185. 186.; liberalis 12, 125.; fallax 7, 104.; injustus 17, 29.; deditus amori praepostero 23, 510.

b) Conditio. Integer 14, 103.; perfectus 26, 118.; conculcatus 26, 123.; contritus 8, 60.; corruptus 20, 82.; periens 3, 155. 158. 15, 60.; praesens et contemtus 6, 222.; vilis 23, 521.; propinquus 21, 144.; remotus 2, 146. 25, 143.; adhaerens 23, 491—494.; in aquae fundo resistens 10, 189.; habens caput pulvere inquinatum 13, 166.; directus ad os 21, 146.; florens 25, 140.; fragrans 16, 68.; copiosus 22, 241.; multus 22, 234.; exundans 16, 79.; abundans proventu 7, 140.; inventus 26, 119.; paucus 21,

139; vacuus 14, 110.; licitus 6, 215.; levis 10, 194.; periculosus febribus 1, 423.; contagiosus 18, 228. 229.; antiquus 18, 266. 21, 149.; quietus 10, 200.; otiosus 20, 88.; sitiens 17, 31.; errans 15, 54.; societate conjunctus 16, 60—62.; familiaris 1, 424.; defensus 6, 170. 213. 18, 257. 258. 24, 426. 427. 437.; honoratus 22, 236.; vilis 9, 47. 51. 53. 58. 59. 61. 64. 65. 67. 68.; contemtus 27, 158—162. 163. 167. 168.; levis 27, 152.; levissimus injuria adflictorum 27, 153.; gratus 23, 522.; jucundus 23, 505. 506.; odiosus 2, 165.

c) Actio. Incedens 12, 136.; proficiscens 12, 133.; intrans 26, 113.; ingrediens in diem 16, 83.; proruens impetuose 19, 60.; praecedens 12, 147.; ducens 12, 171.; sequax 3, 147. 154.; necans 21, 147.; perdens 27, 164.; multum bibens 13, 151. 163.; terrens 27, 169.; abscondens 1, 416. 22, 242.; divulgans 25, 110—113. 135.; lenocinium exercens 21, 127. 128.; custodiens 6, 211.; mentiens 22, 212. 213. 240.; decipiens 19, 41—43. 45.

Cap. II.

Proverbia in quibus homines indole, conditione et agendi ratione insignes, tum status et conditiones denique agendi rationes et res describuntur.

§. 1. Homines. a) Indole insignes. Diversam naturae indolem habens 22, 31.; pulchra indole praeditus 27, 1.; prava indole praeditus 5, 25. 21, 112.; pravus cui honor denegatur 23, 6.; duo quodammodo similes, sed re vera diversi 23, 107.; celerrimus 24, 236.; fortis 1, 110. 227. 296. 405. 471. 2, 91. 113. 10, 124. 11, 17. 23, 607. 643. 24, 7. 8. 30.; fortis et alacer 1, 191.; fortis et prudens 1, 276.; pavidus et tremens 5, 131.; multum pavidus 5, 106.; pavidus et simul fortis 27, 128.; timidus 18, 65. 27, 128.; timidus et ignavus 24, 410.; timidus minas non exsequens 5, 13.; ad iram pronus 3, 175.

19, 83. 24, 48.; prudens 1, 164. 229. 8, 210.; prudens, qui aliis auxilio est 5, 12. 18, 61.; prudens et aliorum consilio non egens 25, 71.; prudens et diligens 1, 214.; prudens et cautus 6, 115.; prudens et cautus, qui astutia non vincitur 15, 40.; prudens ab ignorante deceptus 26, 84.; is cujus consilium propinquum est 27, 84.; is cujus falsum proprius ad veritatem accedit, quam alius rectum 7, 68.; verum a falso distinguens 28, 164.; rerum veram conditionem cognoscens 13, 21.; ingeniosus 1, 373.; altos animi recessus habens, ut, quid cogitet, nesciatur 1, 312.; perspicax 1, 133.; sagax 4, 19.; versutus 2, 40. 6, 228.; multum versutus 20, 110.; intelligens et versutus 1, 95. 6, 30. 16, 10. 18, 81.; ingenii acumine praeditus 23, 267.; duo ingenii acumine aequales 25, 25.; astutus 1, 89. 17. 3.; astutus, qui decipit 14, 40.; callidus sed insipientem se simulans 3, 14.; multum cautus 18, 37.; solers 21, 60.; piger 17, 2.; stupidus 1, 381. 20, 129. 23, 612. 614. 24, 49. 50. 155. 156. 284.; stupidus alios multum vituperans 7, 13.; prudentia carens 5, 126. 10, 177. 18, 105. 23, 7. 24, 242.; stupidus et timidus 28, 82.; firmo animo et prudentia carens 24, 214.; stultus 1, 25. 134. 6, 56. 28, 25. 81.; stultus et simul despectus 24, 204.; stulta 22, 208. 28, 13.; is cujus stultitia augetur 4, 3.; mente imbecillis 24, 273. 27, 79. 28, 135.; is, a quo bonum non speratur 11, 26.

b) Conditione et statu insignes. Juvenis, qui barbatus evasit 2, 164.; is cujus adolescentia diu duravit 22, 8.; senex 9, 32.; senex corpore et mente juvenis 3, 59.; senex juvenis more se gerens 5, 201.; senex morosus 8, 40.; senex robustus 21, 35.; senex delirus 18, 89.; senex delirus, qui lusui deditus est 18, 89.; senex decrepitus 21, 95.; senex qui docetur 18, 29. 30.; is, cujus vita diu duravit 1, 159.; annosus 16, 3.; diu vivens qui multa expertus est 18, 97.; grandaevus 1, 270. 13, 57. 23, 20. 33. 459. 24, 181. 25, 154.; grandaevus, cui vires restant 25, 15.; grandaevus, qui temporum vicissitudines vidit 28, 31.;

indulgens 18, 193.; is, qui se non defendit 23, 393.; fatigatus opere 1, 196. 23, 98.; adflictus re, quam dicere non potest 5, 9.; adflictus, qui insuper molestia adficitur 10, 159.; summa molestia adflictus 2, 66.; penuria adflictus 3, 122.; onere gravi onustus 5, 36.; satiatus ad fastidium 1, 461.; esuriens 14, 32. 24, 119. 25, 88.; cibi vehementer avidus 22, 104.; summo periculo expositus 1, 197. 3, 114. 123. 178.; interitui se exponens 22, 60.; vix salvus 3, 176. 20, 8. 10. 21, 83. 25, 48.; salvus 24, 262. 25, 94.; paratus ad rem 13, 18. 25, 176.; impeditus a re 6, 2. 21, 23. 23, 555.; impeditus a re necessaria 7, 29. 21, 46.; difficultatibus retentus 1, 297.; impeditus quominus rem perficiat 20, 108.; is, qui priore operis parte absoluta posteriorem perficere non potest 22, 157.; experientià edoctus 1, 41. 98. 174. 222. 6, 18. 13, 14.; experientia magis edoctus quam alter 1, 278.; is cui res ex indiciis apparentibus indicantur 18, 94.; rem statim experturus 21, 32.; rei omnino gnarus 1, 178.; peritus rei 24, 110.; rei perficiendae conveniens 24, 10.; peritissimus 18, 165. 25, 95. rei notitiam habens 12, 17. 18, 103. 23, 391.; perquam gnarus 1, 37. 38. 60. 163. 336. 7, 19. 18, 18. 84. 190. 209. 19, 33. 28, 49. 132.; res sibi necessarias noscens 1, 127.; is, qui in scientiis ad extremum pervenit 1, 25.; maxima doctrina ornatus 2, 25.; alteri scientià et prudentia par 1, 91.; rei narratae non obliviscens 18, 106.; ignorans 24, 175. conf. 23, 337.; ignorans qui non corrigitur 10, 161.; rem nesciens 1, 238.; nesciens quomodo agat timore perculsus 18, 62.; rem non expertus 18, 143.; difficultates rei nesciens 5, 140.; coactus ad rem cui impar est 2, 43.; rei impar 5, 39. 23, 551. 24, 32. 216.; alteri impar 1, 113.; errore captus 9, 29.; deceptus 6, 70. 20, 58.; non deceptum se putans 1, 11. 358.; metu et curis liber 21, 31.; haud timidus 18, 79. 22, 86.; vitae periculum non timens 15, 38.; is, qui fortunae casibus non deprimitur, et quem non terret res, in qua terroris causa non est 24, 7.; pa-

tienter ferens calamitates 12, 26. 13, 80. 22, 6. 28, 92.; firmus animi 23, 256.; fastidium rei non habens 13, 83.; timens 23, 616.; multum timens 1, 299. 5, 130.; omnes res timens ob timiditatem 7, 24. 25.; timens antequam res accidit 21, 21. 28, 9.; metuens aliam rem, quam dicit 6, 122.; metuens cognatos 1, 130.; meticulosus 14, 11. 23, 623.; is, qui satyrae alius se exponere non vult 23, 375.; terrore perculsus 16, 13. 21, 72.; obstupefactus 15, 31.

Ad silentium redactus 22, 75; tristitia et curis adflictus 3, 53. 23, 248. 249.; summa tristitia adflictus, quum re privatus esset, quae ipsius non erat 12, 53.; moerore adflictus 19, 26.; moerore adflictus, quum ei inutilis esset 18, 208.; curis liberatus 20, 47.; laetus re, e qua nil boni percipit 21, 90.; laetus re, quam audivit 10, 133.; laetus ob aliena mala, dum tristitiam ostendit 18, 204.; curis liber et hilaris animo 12, 85.; cupidus 5, 29.; cupidus rei, qua potiri non potest 26, 55.; desiderium rei magnum ostendens 10, 31.; plenus desiderio 5, 31.; desiderio adfectus et res ipsi ingratas videns 25, 51.; omnem rem cupiens 21, 3.; parum petens; sed multum cupiens 28, 101.; avidus 1, 357. 23, 197. 26, 19. 28, 91.; avidus et noctu mendicans 27, 64.; invidus 28, 170.; invidus alteri invidia haud digno 18, 149.; is, cui invidetur res, quam non accepit 9, 14.; rei omnino deditus 6, 116. 19, 30. 23, 171.; rem necessariam in animo habens 20, 4.; suspicionem habens 2, 195. 196. confidens se rem possidere 4, 6.

Iratus 1, 143. 144. 3, 51.; vehementer iratus 6, 132.; is, cujus ira sedata fuit 5, 132.; gravis 24, 563. 27, 69.; gravis et mitis 1, 109.; quietus, gravis 27, 69.; gravis, morosus 7, 141. 149.; austerus et simul avarus 22, 102.; tranquilli et laeti 23, 65.; inquietus et re adfectus 11, 18.; multum versabilis 1, 258.; mutabilis 12, 51.; is, cujus conditio semper mutatur 23, 355.; incertus inter duas res 22, 89. 24, 120.; haesitans in re peragenda 28, 146.; socors 3, 130. 26, 73.; incuriosus 13, 34.

Incomparabilis 1, 151. 23, 408—426.; excellentes paene aequali virtute 22, 52.; praestans, quem videntes ob sordidum habitum aspernantur 24, 372.; praestantia insignis, ut magna onera ferret 23, 94.; praestantissimus 27, 77.; praevertens caeteros in bono 20, 13.; alios virtute vincens 5, 1. 2. 22, 30.; perfectus 27, 116.; pulcherrimis animi dotibus praeditus 5, 134.; virtute praeditus, quum in eo externi nil esset 27, 4.; virtute maxima praeditus 1, 39. 121. 23, 408. 27, 110.; fiducia dignus 1, 4. 27, 113.; verax 14, 1. 18, 187.; interiorem partem pulchriorem quam exteriorem habens 22, 134. 27, 9.; is cujus virtutes misera conditione occultae sunt 3, 102.; dignus ad quem magnae res conferantur 1, 372.; laude dignus 6, 123. 10, 72.; duplici ratione laudem merens 1, 430.; summa laude dignus 9, 40.; multum utilis 27, 182.; donis parvis aliis utilis 14, 74.; generosus 23, 238.; generosus, qui vicinos defendit 7, 74.; liberalis, ut roganti nil recuset 23, 126.; beneficus 18, 20. 23, 354.; beneficus erga alios, qui sibi nocet 28, 54; natura beneficus, qui beneficia conferre non potest 2, 15.; beneficentia clarus 1, 230.; propitius et misericors 21, 94.; beneficentissimus et potentissimus 26, 67.; sua aliis facile impertiens 23, 67.; debilibus parcens 15, 20.; nobilis vitii expers 21, 106.; liber a re 1, 179. 23, 318.; liber a vitiis 12, 94. 14, 119. 24, 64.; liber a crimine 18, 134.; liber suspicione 1, 310.; insons aliorum culpae 27, 117.; immeritus poenam passus 2, 87. 22, 136.; innocens 24, 13.; pudicus 1, 52.; poenitentiam agens 21, 57. 74. 24, 187. 27, 22. 28, 109.; simplex 27, 185.; pudore et prudentia carens 24, 161.; impudicus 21, 165.; poenitentiam non agens 24, 187.; suo contentus et aliorum opes non cupiens 1, 311.; pauco contentus 18, 155. 24, 170.; contentus parte rei ipsi necessariae 28, 53.; vanus 27, 83.; is in quo nil boni est 1, 314. 316. 3, 36. 9, 27. 23, 80. 24, 53. 74. 241. 353.; is in quo parum boni est 5, 40. 23, 617. 27, 111.; is, in quo fiducia ponenda non est 23, 230.;

ejus propinquitas caveatur necesse est 13, 93.; timendus 14, 18.; rapax, periculosus 12, 24.; periculosissimi 15, 35.; duo vitia habens 3, 103. 6, 83.; multis vitiis laborans 18, 43. 23, 373.; omnino perditus 22, 326.; non corrigendus 4, 14.; turpis 28, 74.; turpis sub specie probi 9, 70. 71.; amore sui impletus 23, 606.; turpis verbis et factis 28, 165.; petulans 23, 9. 25, 11.; versatissimus in lenocinio 28, 147.

Omnibus cognitus 1, 120.; potens 19, 4.; potens factus 4, 9.; potens e vili factus 1, 8. 22, 1. 2. 274.; potens et fortis, ut nemo ad eum pervenire possit 24, 8.; potens, cui parvum opus est 1, 466.; potens, ut alios adversantes opprimat 24, 9.; potens, qui alios non bene adjuvat 24, 351.; potentissimus 23, 545.; dignitate pollens, qui contemtus factus est 10, 211.; difficilis accessu 6, 51.; is, qui vinci non potest 1, 312.; non victus 2, 74 ; superbiens in provincia sua 14, 124.; libera potestate utens 10, 175. 24, 240.; in socium potestatem habens 23, 564.; is, cujus gloria diminui non potest 2, 121.; is, in quem nemo potestatem habet 24, 61.; omnia defendens, quae pone eum sunt, ut nemo iis potiri cupiat 24, 391.; custoditus 23, 619.; ii, quorum res bene dispositae sunt 27, 37.; celeber sua agendi ratione 25, 1.; laude ornatus 18, 16.; honoratus 24, 163. 26, 133.; is, qui in magno honore est 27, 193.; is, in cujus honorem omnes res pretiosae exhauriuntur 23, 269.; honoratus, postquam vilis fuerat 14, 23. 24, 244.; apud nos summum dignitatis locum occupans 1, 246. 390.; duo externa dignitate praeclari, sed parum boni adferentes 25, 76.; Nobilis 22, 126. 23, 457. 27, 86.; nobilis a vili oppressus 14, 83. 24, 197.; nobili loco natus, sed factis turpis 21, 105.; nobiles, qui viles facti sunt 18, 205. A stirpe mixta oriundus 1, 132.; is, qui cursu non vincitur 24, 236.; rem suam dejiciens et dignitatem diminuens 23, 321.; potentia carens 24, 243.; vilis 1, 54. 9, 30. 31. 35. 74. 11, 5. 23, 35. 628. 24, 77.; vilis et avarus 1, 181.; vilis, cui nil ro-

boris restat 26, 22.; vilis, quem fortis custodit 2, 134. 5, 133.; vilis custoditus 18, 177.; vilis factus 16, 31. 22, 88.; vilis factus postquam potens fuerat 3, 26. 22, 188. 24, 45.; vilis a viliore adjutus 18, 5.; vilis dives factus et honoratus 21, 75.; vilis, qui e stirpe vili prodiit 1, 72.; vilis natura, quamquam parentibus nobilibus natus est 7, 71.; vilis origine turpiter agens 2, 106.; maxime vilis 27, 63.; vilissimi 27, 136.; is, cui origo non est, ad quam redeat 16, 24.; turpem originem habens 23, 453.; is, cui nulla dignitas est 5, 200.; is, cui nulla ratio habetur 2, 46. 23, 146. 152. 24, 33. 34. 25, 21.; is, cujus curam nemo habet 24, 233.; humilis, qui elevatur 14, 118.; contemtus 24, 17.; contemtus sed contemtu haud dignus 1, 251.; despectus 6, 125. 24, 117. 215. 504.; despectus, quum honoratus esse debeat 1, 365.; primo adspectu despectus 8, 43.; is, qui se defendere non potest 20, 41. 23, 59.; opprobrio adfectus 27, 181.; omnino ignotus 14, 65.; is, cui omni modo malum inferre cupiunt homines 23, 212.; arbitrio suo non utens 14, 59.; is, qui servitio adhibetur 27, 129. 28, 15.; is, quo tanquam famulo usi sunt 3, 65.; opus suum ipse faciens 18, 132.; servus 27, 5.; serva 15, 34.; is, qui se submisit 5, 145.; obsequens, postquam refractarius fuerat 6, 75. 8, 1. 9, 34. 16, 25. 21, 116.; obsequens 27, 41. 43.; obediens factus 12, 8.; inobediens factus 21, 159. 23, 153.; refractarius 10, 131.

Dives factus, ut commode viveret 2, 120.; dives et commode vivens 3, 99.; dives, cui edentes non sunt 12, 98.; dives haeredibus opes suas relinquens 3, 90,; dives quocum pauper certat 13, 92.; dives ad quem pauper confugit 13, 101.; is cujus res magna evasit, postquam parva fuerat 19. 3.; opes majores habens, quam necessitas postulat 13, 49.; tantas opes possidens, ut eas non bene tueri possit 21, 103.; magnas divitias possidens 14, 20.; divitiis potitus, quibus haud dignus est 18, 7. 8.; opes acquirens, quibus non fruitur 21, 101.; is, qui opibus suis parum tantum frui

potest 22, 186, 187.; opulens 23, 109.; opulens tempore mortis 24, 37.; dives, cujus opibus nemo fruitur 24, 95.; dives et prodigus 24, 270.; dives, qui caeteròs divites esse putat 28, 39 ; dives, qui turpem originem habet 4, 10.;-is, quem opes suae e periculo liberarunt 25, 18.; opes habens postquam pauper fuerat 1, 122. 14, 68.; conditione bona utens 8, 21. 18, 166. 24, 91.; is, cujus conditio bona evasit, postquam prava fuerat 13, 35.; molli vita cui adsuefactus non est, utens 12, 18. 21, 18.; rebus prosperis usus 22, 287. 27, 13.; victus copia abundans 7, 23.; pabuli copiâ gaudens 20, 24.; alimentis abundans post inopiam 12, 46.; alimentis abundans 26, 35. 27, 14. 68. pulchra conditione, qua indignus est, utens 24, 11.; commode vivens dum captivus est 21, 37.; votorum compos 10, 158.; is, qui res necessarias assequi potest 7, 27,; is, qui instrumentum ad desiderium suum implendum invenit 26, 16.; rei propinquus, ut eam facile assequatur 16, 50.; is, quem omnis res, qua nititur, sustinet 22, 59.; pauper 2, 126. 3, 180. 6, 99. 11, 4. 12. 159. 13, 173. 19, 65. 24, 25. 46. 51. 53. 55—58. 211. 230. 279.; pauper in potentis tutelam se recipiens 15, 37.; pauper in aliam regionem migrare coactus 23, 463.; pauper qui dives putatur 9, 13.; nil possidens 24, 51.; is cui nil opum restat 24, 162.; rebus omnibus carens 3, 2. 111.; omnibus bonis carens 3, 4.; penuriam questus 13, 96.; magna fame adfectus 15, 32.; tenui victu et sordido amictu contentus 18, 200.; sortem suam bonam esse ostendens; dum omnes miseram eam esse sciant 14, 67.; parum possidens 24, 35.; exiguam opum partem possidens 2, 88.; conditione difficili utens 24, 27.; vita molesta fruens 26, 87.; familiae cura occupatus, ut dona dare non possit 13, 2.

Fortunatus 2, 194.; felix 6, 41.; felices 26, 56.; rem inveniens, quae ei invidetur 10, 16.; inveniens rem haud quaesitam 10, 125.; rem facile consequens 28, 69.; aliam rem, quam sibi proposuerat, assecutus 23, 2.; bonum, quo

ei non opus est, assecutus 24, 300.; rem desideratam assecutus 24, 350.; re necessaria potitus, licet a nemine adjutus erat 23, 258.; rem post longum temporis spatium assecutus 24, 234.; rem consecutus quam antea consecutus non erat 23, 237.; contentus eo quod salvus evasit, dum re, quam petierat, potitus non erat 9, 41.; a noxa remotus 27, 39.; is cujus conditio talis est, ut Deum eum tuitum esse, cognoscatur 18, 176.; curis liber, ut rei suae vacet 22, 198.; is cujus conditio melior evasit 1, 349.; is qui e periculo liberatur, in quo socii retinentur 25, 68.; e magno periculo liberatus 3, 82. 10, 24.; vix e periculo evadens 3, 176.; utilitatem e re capiens, quae aliis molesta fuit 24, 354.; is cujus conditio antea pessima fuit 1, 484.; is, cujus conditio bona evasit, antequam pessima fuerat 28, 84.; infelix qui in re, quam assequitur, interitum suum videt 28, 93.; is cujus fortuna adversa facta est 13, 58.; is, qui in infortunium incidit 11, 10. 27, 97.; in malum incidens, dum bonum quaerebat 23, 5.; is cujus status in pejus semper ruit 23, 240,; in res adversas incidentes, qui salutem negligebant 22, 79.; in calamitatem incidens 1, 57. 9, 25. 12, 13. 18, 95. 20, 113. 21, 35. 23, 121. 221. 26, 41. 48. 71. 79.; calamitate adflictus, ut aliis opem ferre non posset 1, 56.; in calamitatem incidens quam effugere non potest 14, 52.; detrimento adflicti, ut res male se habeat 14, 16.; adflictus ex adflicto solatium capiens 26, 51.; in malum conjectus bono, quod possidebat 15, 17.; temporis calamitatibus adflicti 18, 57.; magna calamitate adflictus 10, 38. 84.; calamitate adflicta (gens), quae in alios superbe se gerit 7, 75.; calamitatibus iterum iterumque adflictus 23, 262.; in angustias redactus 3, 39.; rebus ingratis ab utroque latere propinquorum adflictus 24, 174.; is cui res ingrata accidit 24, 409. 25, 55. 26, 81. 82.; in duas res ingratas incidens 7, 44.; is qui desiderio adfectus res sibi ingratas videt 25, 51.; ad rem ingratam coactus 24, 328.; in angustiam redactus per mendacium 28, 157.; is qui in loco

est, ubi paucum boni 25, 84.; re adfectus et inquietus factus 11, 18.; is qui in litigando ab adversario urgetur 23, 204.; is qui pari sibi occurrit 23, 207.; malo adflicti 26, 2—7. 10.; magno malo adflictus 14, 66.; magno malo a tempore adflictus 11, 27. 18, 159.; in magnum malum incidens, dum re leviore querebatur 22, 22 ; in majus malum incidens dum levius fugiebat 13, 90. 20, 112.; in alterum malum incidens dum unum fugiebat 20, 113.; magno malo semper adflictus 13, 15.; duobus malis modo hoc modo altero adflictus 27, 67.; in magnum malum diu durans incidens 21, 96.; detrimento adflictus 14, 16.; malo summopere adflictus 25, 34.; temporis vicissitudinibus adflictus 1, 348. 25. 56.; ii, quorum habitacula destructa erant 3, 109.; e periculo liberatus sed damno adflictus 25, 54.; is cujus damnum parva re non reparatur 24, 78.; is, qui in summo periculo erat 21, 73.; periculo expositi 25, 152 ; rei optatae particeps non factus 18, 49. 23, 161.; is, qui re necessaria potiri non potest 7, 80.; non assequens rem, quam petit 7, 69. 10, 93. 102. 24, 303.; is, cui portio non est 20, 1.; nulla portione potitus quum absens esset 1, 353.; utilitatem capiens e re, quae postea damno est, 5, 108.; is cui res, quae utilitati propinquior erat, nocuit 13, 19.; is, cui res ab una parte profuit ab altera nocuit 13, 23.; impedimentis a proposito retentus 23, 263.; impeditus a re 12, 4.; omnino frustratus 5, 23. 9, 12. 10, 43, 49. 20, 122. 24, 226. 594.; jure frustratus 26, 28.; omnino spe frustratus 5. 143.; 11, 15. 23, 578. 24, 548. 26, 70. 27, 81.; bonum exspectans malum assecutus est 16, 16.; desperans 5, 118. 24, 281.; statu mutato et corrupto utens 11, 21.; impune injuria adflictus 8, 48.; re gravi adflictus 23, 113. 213.; molestia adflictus 27, 24.; e loco securo obrutus 13, 89.; re implicitus, e qua se expedire nescit 6, 50. 13, 54. 19, 25.; ad rem ipsi inconvenientem coactus 24, 368.; in turbas incidens ut quid agendum sit, nesciat 7, 21.; diu adflictus et fatigatus 23, 310.; injuria adflictus et adjutorem non

habens 3, 117.; ab adjutore injuria laesus 18, 40.; is cui res, quam a viro petierat, eripitur 22, 163.; commodo carens in re sua 12, 78.; e longa absentia nil commodi percipiens 19, 71.; solus et ab omnibus relictus 3, 3.; relictus in loco deserti 3, 64.; relictus in periculo 3, 141.; interitui se exponens 22, 60.; ob falsam spem in interitum irruens 14, 31.; tot negotiis oneratus, ut ei pereundum sit 23, 64.; miser semper adflictus 18, 125.; infelicissimus 22, 47. 23, 553. 568. 576.; pecorum interitum ferre adsuetus 27, 78.; infaustus 24, 577.; dispersa (gens) in varias regiones 18, 107,; dispersi 7, 26. 9, 4. 15. 18. 38. 13, 85, 16, 21. 24, 406.; omnino perditus 3, 118. 6, 45. 12, 162. 14, 27. 16, 2. 26, 26. 29. 30. 34. 27, 145.; periens sua culpa 6, 5. 23, 147. 28, 17.; periens per eum (id), in quo fiduciam posuerat 23, 66.; ob falsam spem in interitum irruens 14, 31.; calamitatibus periens 14, 55.; is cui mors supervenit 16, 22.; periere 26, 27. 45.; is, qui per suam culpam in interitum irruit 23, 147.; fato periens 7, 47.; occisus 18, 19. 21, 42.; mortuus 12, 75. 14, 120. 24, 23. 36. 54. 25, 35.; magna tristitia mortuus 24, 62.; mortuus, qui ploratum non valet 27, 177.

Familiae suae amore plenus 22, 26.; familiam secum ducens 5, 41.; sincerum amorem erga alium ostendens; sed ejus benevolentia carens 1, 355.; intimi amoris vinculo conjuncti 27, 114. 115. Totum se amore alteri dicans 23, 11.; propitius in nos et misericors 21, 94.; propensus ad sui similem 6, 146.; is, qui alterius commiseratione non commovetur 24, 151.; is e cujus agendi ratione malevolentia, quam in animo abscondit, cognoscitur 10, 160.; amicitiam ostendens; sed animo odium occultans 6, 27.; is, qui tibi ingratam rem semper facit 23, 435.; maxime odiosus et ingratus 5, 14. 13, 106. 18, 15. 24, 555.; magis exosus factus 18, 14.; malam opinionem concipiens 10, 7.; suspicans 10, 214.; cognatus 6, 143.; amicus verus 1, 137.; amicus sincerus 21, 44.; amici 10, 15.; amici intime con-

27, 85.; calamitatem magnam fugiens a levi subigor 9, 75.; infortunium 24, 394.; infortunium magnum 1, 175. 19, 14.; infortunium maximum 13, 68.; infortunium instans 21, 92.

Consensus et consociatio 24, 371.; consensus inter duos 5, 60.; consensus celer 23, 53.; consensus paucus 1, 66. 23, 338.; consensus inter fratres 22, 7.; amor vetus 13, 17.; amor vetus et sincerus 23, 301.; amor matris 23, 317.; amor apertus et sincerus 19, 1.; amor ruptus 14, 56.; misericordia, qua quis erga propinquos adficitur 2, 26.; devotio 19, 36.; mens corrupta 27, 1.; laetitia ob laetum nuntium 26, 14.; laetitia e qua non multum boni percipitur 25, 61.; laetitia ob alienum malum 6, 82. 27, 80. 28, 24.; laetitia quam quis calamitate pressus ostendit 15, 64. 70.; moeror 22, 277.; poenitentia de re, quae hominem fugit 1, 31.; poenitentia, qua quis a facto desistit 21, 74.; poenitentiam egit 27, 15.; superbia 2, 85. 12, 6. 16, 44. 18, 16.; calliditas 1, 207.; amicitia rupta 4, 4. 17, 8.; amicitia in inimicitiam mutata 9, 1.; amicitia firmissima 1, 154. 24, 103.; in amicitiam mutuam redire 10, 46.; causa cur quidam amicitiam abrupit, haud sufficiens est 5, 144.; separatio 2, 47. 48.; inimicitia et mala inter homines 2, 94.; inimicitia stabilita 2, 20.; bellum 6, 133. 136.; bellum vehemens 21, 54.; bellum civile 21, 184.; caedes magna 14, 3.; vilitas et boni paucitas 21, 172.; contemtus 8, 12.; victoria, quam ignorans de intelligente reportat 23, 412.; viri praefectura non durans 22, 275.

Cap. III.

De agente et agendi ratione.

§. 1. De diversis agendi modis. a) Generalia. Multum vagans et oberrans 7, 169.; nunquam rediens 1, 371.; is cui primum res tribuenda est 18, 152.; agis rem, cujus auctor non es 23, 82.; opus statim aggrediuntur 23, 378.; si res possibilis fuisset, eam perfecissem

23, 21.; rem suscipiam, quamvis difficilis est 18, 53.; conjungit duo negotia in uno 12, 72.; invite rem tractat 22, 194. 195.; agit aliter quam modo consueto 10, 157.; rediit ad pristinum morem 10, 170. 18, 148. 163.; rediit via, qua abiit 10, 39.; tractavit rem, postquam eam corruperat 22, 92.; uterque varia re occupatus 5, 205.; intuitus subitus 25, 10.; impedit rem 24, 138.; nil facit hac in re 24, 195.; gentis suae necessariam rem non peragit 24, 213.; rem petiturus eam in propinquum transtulit 6, 69.

b) De labore et molestia, difficultate et facilitate in agendo. Labore et molestia mihi id comparavi 5, 79.; obtinebis rem nonnisi cum molestia 23, 104.; rem molestam suscipit 18, 181. 22, 304.; incidis in duplicem molestiam 1, 257.; molestiam quieti praefert 3, 10.; magnas molestias sine utilitate perpessus est 19, 70.; molestiam fert, ex qua commodum non capit 24, 386.; tua causa multam molestiam perpessus sum 5, 56. 22, 94.; perfero tua causa molestias 23, 132.; rem molestam suscipiens 22, 304.; ut rem assequantur, molestiam sibi parant 2, 185. 186.; rem difficilem aggressus est 9, 47.; rem difficilem inventu quaerit 28, 85.; rem difficilem perfectu petiit 3, 20.; rem gravem suscepisti 1, 346.; res magnas et periculosas suscipit 3, 68.; negotium tuum sine molestia perficere potuisti 26, 86.; facile consecutus est 22, 134.

c) De celeritate, festinatione et cunctatione in agendo. Celeriter incedens 22, 285.; celeriter rediens 1, 108.; celeritas, qua rebus necessariis satisfit 23, 28.; celeriter aggrederis rem sive bona sive mala est 18, 185.; opus celeriter perficere studet, cujus tempus nondum elapsum est 24, 355.; festinat in re necessaria petenda 22, 85.; impellit ad festinandum 22, 197.; festinatio 21, 65.; cunctanter opus faciens festinantis speciem prae se fert 12, 101.; diu cunctans rem pravam apportavit 19, 37.; tardo opus perficis 3, 9.; rem prius differebam, sed non amplius cunctor 21, 14.; petit rem, postquam ea abiit 25, 78.; oc-

casione attingendi praetermissa rem cupit 12, 28.; ipse cunctans alios ad festinandum impellit 28, 35.; cras istam rem perficiam, si nil me impedit 19, 22.; excusat, quod agendi tempus praetermiserit 1, 247.; excusat intermissionem facti ob instrumenti defectum 2, 29.; concessisti ei moram longam 24, 285.

d) De vehementia in agendo, fortitudine, timore, fuga. Cum vehementia rem tractavit 28, 79.; fortitudinis indicium 3, 168.; petit tales res, quales viri fortes petere solent 25, 79.; unus alterum timuit 20, 63.; fuga acerrima 25, 82; fugae causa adest 1, 205.; fuga turpis 20, 114.; fugis post quietem 24, 322.; fugit vehementer 18, 99.; timiditas negatur 1, 124.; timidus fuga se eripuit 16, 7. 20, 9.; timidus qui fugit 22, 62.

§. 2. De recta agendi ratione. a) Gen. Bene et celeriter perfecit rem, quam justo tempore ante alios aggrederetur 8, 23.; omnes res, quas suscipit ad finem perducit 23, 137.; statum rei omnino mutat bene tractando 15, 11.; primum bonum opus faciens 1, 304.; opus facit rectum, ut nobis probetur 24, 14.; virtute reparat mala alterius 18, 59.; rem necessariam perfecit, antequam petebatur 22, 53.; rem necessariam petiturus erat 5, 111.; rem sibi necessariam petens dulcia verba proferre solet 22, 101.; duas res necessarias uno modo colligit 28, 40.; recedit a re, qua non eget 23, 471.; relinquo rem, cujus finem malum esse scio 10, 83.

b) De prudentia, diligentia, cura, studio et solertia in agendo. Tractavit rem cum prudentia 21, 9.; in re perficienda prudentes occupati erant 14, 22.; astute egit 15, 1.; rem videns veram conditionem cognovit 18, 13.; magna in re diligentia adhibetur 10, 12.; diligentiam in re adhibuit 10, 63. 150. 22, 90.; feci id diligenter et data opera 20, 57.; summa cum diligentia facit negotium 28, 77.; diligentiam cum studio conjunxit 21, 11.; attentus est ad rem, quam antea neglexerat 3, 16.; cura

adhibita est in re 8, 8.; studio et celeritate utitur in re, 1, 67.; cum multo studio agens, sed rectum agendi modum non inveniens 1, 256.; omnino rei se dedidit 12, 60.; solertem se ostendit contra ipso solertiorem 22, 290.

c) De constantia. Constans in re 24, 182.; constanter permansit in re 2, 95.; rem semper ante oculos habuit 5, 28.; rem, quam mihi proposui, semper ante oculos habeo 28, 39.; adsuefecit se ad rem 15, 3.; adhaesit semper rei 23, 563.; consueto mori adhaerens 9, 17.; consilium quod ceperat, non mutavit 16, 36.; a re se nunquam separat 27, 33.; rem non deserit, quam aggressus est 27, 143.; constans eras in re assequenda 1, 29.; rem potit eique insistit, donec desiderio potiatur 19, 20. 22, 167.; firmo cum proposito rem aggreditur 1, 253. 21, 91.; efficiam, ut posterior pars priorem attingat 23, 27.

d) De fiducia in aliis posita et auxilio. Nullam in hominibus fiduciam posui 24, 39.; fiduciam in eo ponere non possum 11, 51.; confugis ad multas opes alius 1, 330.

§. 3. De falsa agendi ratione a) Gener. In erroris via incessit 9, 41. 10, 26.; errarunt 1, 264. 12, 65.; saepius errans et semel rectum inveniens 24, 113.; voluptatibus occupatus ab officio distrahitur 3, 49.; malefactum cui pejus antecessit 10, 58. 12, 32. 24, 67.; malum eligit bonum relinquens 21, 48.; malum sibi intulit 18, 136.; modo false modo recte agit 27, 119. 28, 26.; rectum rei modum non invenit 15, 8.; vitium quod a prudente et cauto committitur 11, 32.; rem non bene tractavit, tum eam correcturus pejorem fecit 12, 30.; se fefellit in re, quam cupivit 6, 224.; in re tibi necessaria non agis, quemadmodum decet 23, 363.; negotium perdidit antequam ei perficiendo par erat 6, 79.; corrumpit rei majorem partem 15, 24. 26.; res corrumpit et non reparat 24, 47. 28, 34.; corrumpit res, quas alter exstruxit 28, 19.; neque rem bene tractat neque relinquit 24, 60.; verba pulchra proferens agendi rationem

pravam sequitur 3, 43.; plura bona facta uno pravo delevit 14, 127.; malefecit antequam benefecerat 12, 34.; minus fecit in re quam debuit 26, 23.; perturbarunt omnino res 8, 33.; incidit in rem, quam alteri objecerat 5, 38.; duae malefaciendi proprietates contra eum conjunctae erant 22, 84.; excusat se, quod unum peccatum commiserit 12, 10.; culpa tua est 1, 241.; ad pravam agendi rationem rediit 10, 132. 18, 4. 100.

b) De rebus inconvenientibus, vanis, inutilibus, noxiis, de tempore rei non apto, loco non apto, et eo, quod quis fines transgreditur. Conditioni suae non convenientem rem agit 12, 23.; aliter se gerit, quam naturae et conditioni suae convenit 3, 101.; res tractans, quae ipsum non decent 17, 34.; quaerit rem, quam habet 2, 210.; quaerit rem, quam initio amisit 20, 2.; petiit rem impossibilem 16, 8. 22, 139.; rem aggressus est, quam perficere non potest 3, 140. 5, 138.; peragens rem, quam non bene callet 6, 8.; rem tractat cujus perficiendae ignarus est 28, 87.; incipit rem, quam prima vice non bene perficere potest 1, 150.; vanas res adduxit 5, 66.; vanis rebus occupatus erat 5, 85. 21, 50. 69. 24, 388.; accurrit ad rem sibi ignotam et in re vana 5, 65. 66.; occupatus fuit re ipsum non spectante 1, 340. 2, 19. 22, 162. 24, 398.; haud occupatus rebus ipsum spectantibus 16, 105.; rem petit ipsi haud necessariam 6, 54.; rem facit, quae ipsi magno commodo non est 22, 100.; rem inutilem agis 27, 19.; tractat rem sibi noxiam 1, 249.; rem ei ingratam et noxiam peregit 6, 111.; quaerit rem ipsi perniciosam 22, 132.; rem petit, quae in causa est, cur in interitum irruat 22, 42.; rem vis ante tempus suum 21, 246.; res ante tempus suum acta est 18, 118.; ante tempus conveniens re occupatus est 5, 5.; agendi tempus praetermisisti 18, 195.; voluptatibus a re agenda abstrahitur 3, 49.; rem alieno loco petis 3, 124.; quaeris rem in loco, ubi quaerenda non est 22, 41.; transgressus es fines propositi 10, 122.;

plus fecit, quam imperatum erat 27, 65.; in re fines a natura praescriptos transgrederis 6, 119.; terminum suum transgressus est 21, 110.; limites suos transgrediens 12, 50.; modum ipsi tenendum transgressus noxam sibi intulit 15, 16.

c) De prudentia neglecta, diligentia omissa, socordia, incuria. Rem sine prudentia fecit 2, 104.; recedit a re, ut ejus notitiam non habere videatur et sine prudentia in ea proruit 28, 22.; res magnas non satis praeparatus aggrediens 24, 362.; abscondere se vult loco ad occultandum haud apto 10, 126.; diligentiam non adhibens corrupit rem cui praefectus erat 10, 1.; invitus quum rem aggressus esset, diligentiam non adhibuit 12 43; negligo rem 12, 57.; socors est 12, 69.; socors fit multa laude 12, 68.; malo, quo remotus est, propter incuriam se exponit 24, 114.; sermonis mei nullam rationem habuit 5, 32.

d) De inconstantia. Levis et inconstans 16, 28.; inconstans est aut timore ad festinandum impellitur 11, 8.; ab agendo desistere videtur, antequam ad finem res perducta est 12, 103.; praefectus rei eam reliquit 13, 111.; levis et inconstans in rixa est 25, 67.; multum mutabilis est 28, 114.; semper mutans agendi rationem 1, 228.; rem prehendens sed statim dimittens 1, 368.; arte conditionem suam mutavit, tum ad naturam rediit 28, 103.; in re quaerenda diligentiam adhibet, tum lassus desistit 14, 25.

e) De auxilio aliorum male adhibito et fiducia, quam in aliis non recte ponimus. Adhortationes non admisit 21, 161.; in alius commeatu fiduciam ponit, qui lucrum facere non potest 24, 512.; bonum petis ab eo, qui boni expers est 6, 124.; adjutorem stultum sibi comparavit 22, 116.; auxilium petit ab eo, qui auxilium ferre non potest 24, 24.; ipso debiliorem in auxilium vocavit 18, 140.; ab homine calamitate adflicto opem petit 28, 97.; a paupere petens ad locupletem impellitur 28, 102.; auxilio petiit id, quod ipsi perniciei erat 19, 21.; fugit ad virum fiducia indignum 1, 352.; spes te fallet, si in me

fiduciam posueris 1, 55.; in homine fiducia indigno fiduciam posui 12, 178.; is, in quo, a nobis posita spes nos fefellit 3, 44. 22, 54.; commisisti ei rem, qui perficiendae impar est 6, 117.; misit ad rem difficilem virum debilem 20, 68.; praefecit virum haud fidum rei 24, 282.; conquereris cum eo, qui querelae tuae nullam rationem habet 3, 34.

§. 4. De agendi ratione in rebus et conditionibus, quibus felicitas hominis aut promovetur aut turbatur. a) De divitiis et paupertate. Inferiorem vitae sortem in se suscipit, ut opibus potiatur 28, 88.; bono potiturus est, 1, 202.; alius opes cupiens suas perdit 19, 11.; divitias modo haud convenienté adhibet 24, 269.; opulentus pecuniam multam erogat 28, 160.; opes dilapidat 5, 89. 20, 21.; opes perdit quas invenit 7, 10.; opes suas non bene administrans 26, 75.; suas aut alias opes perdit 23, 105.; perditor opulentiâ nisus 20, 72.; dilapidator fortunatus 5, 176.; perditores 18, 44.; opes vitio perdidisti 27, 90.; lucrum desiderans opum summam amittit 28, 52.; majore opum parte reliquam conservare studet 2, 12.; paupertate pressus opes acquirere studet 24, 102.; ad summam paupertatem redactus ultra modum petiit 1, 369.

b) De honore, gloria, dignitate et contemtu. In honore eum habeo 27, 44.; honore te adlicit, quod tu ei necessarius es, non quod te amat 24, 337.; in honore eum non habeo 27, 45.; tibi hunc honorem paravi 23, 179.; de gloria unus cum altero certavit 12, 33.; ad certamen de excellentia provocans, qui indignus est 24, 125.; contemtum dignitati praefert 18, 73.; eum non curo 24, 89.; despicis hominem magni se facientem 3, 28.; parvi habet rem ob consuetudinem 18, 83.; desiderium hominis, qui loco palam detestati, sed occulte honorati esse cupit 28, 56.

c) De calamitate, infortunio, malo, vi, periculo. Infortunio magno eum adflixit 10, 164.; calamitate

summa eum adflixit 21, 52.; gens in regione grassans, quae a principe non punitur 7, 77.; adflixit eum calamitate sermonis 16, 20.; boni portio periens 13, 37.; • patienter tuli illud et occultavi 18, 22.; re ipsi accidente adflictus multum clamat 22, 43.; vi oppressus amantem intuitus est 25, 36.; periculo me non exponam 23, 473.; e periculo liberatus celeriter surrexit 22, 9.; in rem difficilem (periculum) eum conjecit 6, 129. 130.; in angustias nos redegit 7, 142.; ad angustias redactus benefici tutelae se committit 1, 329.; se defendit, ne periret 5, 51. 18, 95. 119.

d) De contento animo et aviditate. Pauco contentus animus 1, 183. 23, 114. 173.; pauco contentus est 5, 78.; contentus rebus necessariis, quae paucae sunt 23, 135.; una re contentus alteram non expetit 2, 17.; parvo dono contentus est contra expectationem 24, 180.; te contentum reddam 23, 210.; avidus multum rei petens, qua potiri potest 26, 53.; illam rem cupit, in qua ei felicitas non est 18, 167.; inter utramque rem eligendi potestate concessa utramque petit 22, 99.

§. 5. De agendi ratione erga alios. a) De auxilio, solatio, quod aliis ferimus, de noxa etc. Auxilium pulchrum 25, 155.; aliorum causa se fatigat 22, 129.; parum adjuvare 20, 125.; sero auxilium fert et promittens moram trahit 24, 327.; adjuvit eum infirmum 27, 118.; debilis alteri ipso debiliori opem fert 17, 12.; debilis debili opem fert 18, 115.; vilis ad vilem confugiens 9, 18.; qui auxilio destitutus aliis auxilium fert 16, 87.; fecisti id, quod mihi auxilio erat 26, 37.; etsi tibi omnino satisfacere non possum, tamen pro facultate studeo 1, 286.; plures in re tibi ingrata mutuum auxilium sibi praestarunt 2, 49.; omnibus viribus nos defendit 28, 168.; custodia optima 26, 25.; dum alteri auxilium ferre videtur, suo commodo inservit 28, 42.; sui tantum curam habet 27, 187.; reparat id, quod alius corrupit 1, 283. 14, 36.; consolatur una alteram mutua tristitia 4, 7.; ejus sincerum consilium est periculosum 20,

117.; nullum tibi solatium adtulit 24, 223.; omnimodo, et si ipse noxa adficior, alteri nocere volo 21, 56.; nocere mihi cupivit re, quae in ipsum cecidit 10, 105.; operam dat, ut omnimodo noxam inferat 20, 44.; alteri re haud noxia noxam inferre cupit 23, 290.; adjuturus qui noxam fert 1, 393.

b) De mutua consuetudine. Cum uno quoque est personae nullam rationem habens 2, 42.; cibi cupidus et hanc ob causam societatem colens 13, 110.; domi semper mansit 14, 57.; solus mansi quum scirem, quales homines essent 3, 8.; e loco suo non prodiit 27, 105.; natura alienus ab hominum bona consuetudine signis amoris manifestati propitius non redditur 20, 69.; generosum relinquens ad vilem se convertit 3, 35.

c) De justitia et injustitia. Par pari refert 28, 117.; par pari tibi reddidi 27, 124.; jus ad eos, quibus debebatur, rediit 18, 63.; alios opprobrio non adfeci ob peccatum quod ipse commiseram 23, 242.; rem similem, quam a me petis, ego a te peto 8, 30.; injuriam maximam intulisti 1, 376.; ob vitium suum eum punivit 15, 66.; ob alius peccata poena a viro exigitur 22, 57.; rem quam ipse agit, alii tribuit 28, 20.; poena alteri grata eum punivit 5, 26.; remuneratione injusta remuneratus est 5, 8.; portare onera sua alterum jussit 23, 180.; injuriam mihi dum infert, quaerelae meae causam ignorat 28, 171.; posterior licet indignus praecessit anteriorem 14, 49.; injustus, qui injuria se violatum simulat 2, 77. 3, 33.; injusti contra alium 27, 99.; injustitiae et ignominiae se submittit, ut aliis placeat 10, 30.; ab injusto se non vindicavit 26, 91.; ad rem perficiendam te cogit, cujus finis tibi gratus non est 24, 200.; judicium quod nonnisi opinione nititur 17, 9.

d) De promissis et fide. Promitto tibi rem, quae praesens non est, patientiâ igitur utaris 14, 69.; rem promittit, quam eum antea fecisse nemo scit 27, 74. 75.; promissa non impleta 24, 325.; promisit ei modo, quo plejades

lunae promittuntur 26, 58.; promissa non perficiuntur 6, 128.; non omnia promissa implentur 24, 446.; rem, quam promittit, in serius tempus differt 1, 239. 240.; non bene perficit rem, quam promiserat 9, 33.; vanum promittit 15, 21.; promissa non servat 2, 197. 22, 324. 28, 136.; contentus est dare paucum, si promissis stare non potest 10, 85.; promissis non stantes 22, 64.; multum promittens, sed parum praestans 6, 105.; multum promittens, sed nil praestans 10, 120.

e) De fraude, dolo, perfidia etc. Deceptio 9, 7. 23, 294.; blanditiis decipere studens 1, 105. 20, 7. adulator 27, 101.; verbis pulchris decipitur 24, 590.; malo eum adfligit, quum bonum speraret 22, 205.; spem aliorum fallens 7, 73. 27, 25.; debilis robustum decipere cupiens 6, 100.; is qui te decipere vult, quomodo alium decepit 23, 148.; beneficiis eum decepit 21, 67.; dolose agere vult, dum in vinculis est 24, 309.; lenitati tuae fraus subest 1, 34.; fidum se ostendit, quum perfidus sit 23, 433.; perfidus et fraudulentus 9, 45.; dolosus et perfidus 3, 125.; hypocrisis 12, 45. 20, 118. 24, 222.; astutiam adhibet, ut aliis calamitatem inferat 1, 313.; perdere eum vult, dum eum se honore adficere de se palam facit 9, 9.; aliam rem ostendit aliam intendit 2, 14.

f) De duritie, violentia, vehementia, vi. Modo duriter modo leniter in eum agit 28, 118.; duriter tractavit eum vel sine labore vicit 17, 91.; domare te volo 23, 19.; vehementer et cum duritie eum tractavit 18, 180.; violenter tractatur, ut ei res eripiatur 13, 50.; vehementer cepit et occidit 1, 92.; vehementer punit 1, 86.; mansuetum et mitem ad impetum instigas 1, 364.; recusantes vi coguntur 5, 136.

g) De generositate, liberalitate, beneficentia, hospitalitate et avaritia. In rebus, quas agit, alius commodi rationem habet 27, 109.; praeferimus alios nobis 1, 351. 23, 131.; generosus est et vicinis securi-

tatem dat 7, 74.; ego nonnisi modo generosorum ago 27, 76.; liberalis est in aliorum opibus 5, 6.; liberaliter dona dare solet, qui de re in locum succedente securus est 24, 604.; beneficium, quod pro novo habetur 24, 80.; beneficium viri, qui rarissime beneficia confert 1, 84.; beneficium omnibus clarum 22, 81.; beneficium praecipuum in virum confert, hunc aliis praeferens 8, 34.; beneficium in alium contra ejus voluntatem confert 22, 160.; beneficia majora in nos confert quam alius 22, 173.; benefacit ipsum non amanti etc. 22, 21.; beneficum te ostendis, beneficii virtutem audiens 2, 27.; beneficus est in hominem, qui beneficiis haud eget 1, 288.; ut commodo mihi esses, beneficia in te contuli 23, 102.; aliis dum benefacit, bonis ipse caret 22, 295.; beneficus haberi vult, dum opes in suum commodum erogavit 12, 37.; beneficium exprobrationibus corrupit 13, 12.; beneficii loco escam dare 22, 316.; dono mihi dedit partem redundantem commeatus 23, 220.; bona hospitalitate eos excepit 6, 31.; parum e multo dat 27, 108.; dives quum sit in alios beneficia non confert 7, 72. 10, 100.; cibo nullo eum excepit 1, 342.; excusat se, quod sit avaritiae accusata 2, 16.; avarum ursit, ut dona daret 8, 17. 18, 56.; avarus rem dare cogitur 15, 20. 21, 86.

h) De gratitudine et ingratitudine. Possibilitas pensandi 23, 546.; gratias summas persolvit 21, 160.; ingratus est 6, 40.; ingratitudo 1, 99.; bene faciens vituperatur 28, 21.; prava est rei restitutio 2, 50.; negantes in te beneficia collata 6, 249.

i) De falsa gloriatione, arrogantia, superbia, impudentia. Glorians de re 22, 36.; se ipsum laudans 22, 165. 166.; prae se fert rem, quam non possidet 3, 21.; propter debilitatem, quum aliis noxam inferre non possit, se laudat 22, 201.; se jactat ob conditionem bonam 19, 27.; gloriatur de aliena aerumna 1, 188.; glorians de alius bono 22, 328.; glorians de viro ipsius nullam rationem habente 22, 206.; arrogat sibi res, quas non possidet 1,

383. 18, 85. 23, 159.; praestantiorem se putans aliis, licet in eo nil praestantiae sit 18, 6.; dum solus est, sibi arrogat rem, quam perficere non valet 9, 43.; amore sui impletus 23, 606.; superbus 1, 146. 13, 91. 22, 273.; superbus, qui strepitum edit 13, 28.; superbia et elegantia magna 3, 19.; calamitate adflictus, qui erga alios superbe se gerit 7, 15.; insilit in homines, quamquam genere ignotus est 16, 15.; neminem veneratur et a nemine abstinet 24, 470.; sequitur semper alterum, ut desiderio satisfaciat 3, 94.; donum petens id (impudentia) assequi studet 2, 58.; importunus in petendo et cunctans in donando 1, 104.

k) De consensu, amore, amicitia. Cum quolibet consentit 27, 72.; duo viri in una re consentientes, qui societatem inierunt 1, 397.; semper adnuit invitanti 2, 123.; obediens postquam refractarius fuerat 21, 116. 26, 12.; pavidi obedientia 2, 10.; amore tenero eum amplexus est 1, 62.; totum se amore ductus ei dedidit 23, 11—13.; accedere cupit ad eum, qui eum a bono prohibet 28, 89.; amantis est adspectus 25, 4.; amor et amicitia eorum sincerus non erat 8, 25.; neque amicitiam ostendit, neque se sincerum amicum esse 2, 93.; amicitiam contrahit cum inimico ob quandam causam 11, 2.; ob negotia non evitanda amicum non visitat 28, 108.

l) De dissensione, ira, odio, inimicitia, suspicione, vindicta, invidia. Dissensionem inter omnes excitat 28, 151.; consensum hominum sustulit 13, 35.; sequitur aliis diversam rationem 28, 162.; celeriter irascitur, sed ab ira celeriter recedit 16, 14.; ira inflammatur 4, 15.; ira ejus sedata est 3, 132.; excitavit inter eos bellum et tum auxilium non praestavit 27, 130.; odium manifestum 23, 437.; odio habemus agendi rationem vestram 21, 29.; odium aperte ostendit 28, 158.; odiens eum perdere cupit quem odit 23, 275.; inimicitiam et odium fovit 27, 11.; ostendit palam contra eum inimicitiam 9, 42. 23, 34.; palam inimicitiam ostendam, si secreto nil obtinere possum

24, 310.; inimici facti sunt 28, 155.; primum inter eos inimicitia mutua erat, tum cessavit 2, 104.; inimicitiam animo occultat 22, 168.; fugit quoquo modo virum 2, 130.; se separavit ab eo, ut nunquam conjungi posset 20, 61.; turbae inter gentem ortae sunt 17, 7.; primum adversatur, tum ad consensum cogitur 25, 38.; tibi adversatur haud praeparatus 25, 57.; mihi adversatur, sed noxam inferre non potest 17, 13.; rebellavit postquam obediens fuerat 23, 227.; te palam aggressus sum, quod decipiendi occasionem non invenirem 23, 192.; adversarium non aggreditur, quum ejus notitiam habeat 18, 131.; insidiatus est sui simili in malignitate 15, 14.; incursionem hostilem in eos fecit in medio domorum 14, 82.; impetus hostilis haud interruptus 19, 6.; hostem tuum adjuvat 27, 71.; gladio pugnabimus, donec unus e nobis pereat 15, 25.; invidi agendi ratio 28, 170.; invidens alteri invidià haud digno 18, 14 .

§. 6. De agendi ratione erga socios, amicos, propinquos, cognatos, gentem. Res socio ingratas egit 21, 10.; molestias socii sui non curavit 24, 385.; res socii sui parum curat 27, 61. 175.; socium decipit 28, 38.; amicum suum omnino reliquit 3, 1.; vir amico suo rem revelat, quam alii occultat 23, 241.; propinquum summa cum diligentia educat 11, 24.; is qui re ingrata ab utraque parte propinquorum petitur 24, 174.; tu es generis mei 23, 245.; multos quamquam cognatos habebat, ab aliis tamen auxilium petiit 20, 67.; cognatus cognato auxilium fert 1, 165.; interrogans (sollicitus) de cognatis 12, 5.; fratrem caeteris praefers 1, 166.; gentis res omnino corrupit 18, 185.; gentem suam reliquit, quam ipsi injuriam inlaturam esse cognoverat 20, 43.; familiae honorem parum defendit, sed commodum tantum suum sequitur 6, 43.; conjunctio intima cum familia 5, 95.

§. 7. De sermone ejusque variis modis. ι) General. Sermones continuos faciunt, quum dissensio

sit 1, 148.; summa cum celeritate cum eo locutus sum 24, 238.; coram nullo intercedente mecum locutus est 6, 38.; neque jussit neque interdixit 23, 409.; clamor magnus 24, 116.; clamans quum officia exsequi deberet 18, 128.; aliam rem, quam quae verbis inest, significare vult 1, 187.; per metonymiam aliam rem indicare vult 18, 69.; mutato sensu vocis vitium, quod in sermone fecit, corrigit 21, 20.; locutus est aenigmatis modo 23, 10.; ut dubium tollat, operam dat 3, 5.; verba tua parum intelligit is, quem alloqueris 18, 153.; interrogatus de origine clarum responsum non dedit 1, 223.; nuntiat rem ante tempus 12, 36.; nuntii haud data opera adferentur 28, 119.; nuntius divulgatus 12, 160.; nuntiavit ei rem, postquam cunctatus erat 5, 37.; patefecit rem de se 1, 23. 1, 232.; patefeci ei tam vitia externa quam interna 7, 17.; internam rei meae conditionem ei patefeci 20, 119.; clare ei rem meam exposui 20, 49.; de statu meo eum certiorem feci 7, 64.; indicavit mihi animi cogitationes 14, 28.; indicavit mihi, quomodo res se haberet 14, 60.; forma exteriore quandam indolis tuae partem indicas 28, 57.; excusat manifesta excusatione 18, 111.; res notas mihi narras 8, 50. 21, 64.; narras mihi rem, quam melius quam tu scio 3, 24.; addit in narrando res, quae ad rem non pertinent 27, 89.; narras rem aliis dubiam 18, 137.; narratio, qua altera in mentem revocatur 6, 29.; una re alteram in memoriam mihi revocasti 9, 19.; verum sermonem esse testificatur 21, 61.; multum loqui 24, 265.; a sermone, dum omnia, quae in mentem veniunt, profert, retineri non potest 1, 359.; omnia, quae in animo habet, loquitur 18, 186. 24, 179.; tam parvum, quam magnum dixit 28, 133.; loquax es 8, 10.; multa verba faciens 23, 443.; secreta mea ei dixi 20, 14.; divulgavit secretum meum 16, 89.

b) De sermone stulto et improbo. Delirans et negligens in sermone 23, 215.; stulte loquenti alii adsentiunt 21, 24.; improbe loquitur 12, 157. 13, 171.; sermo

tuus turpis est 6, 23.; obscoena unus contra alterum profert inimicitia inter eos excitata 27, 66.

c) De sermone suspecto, falso et mendacio. Verba tua suspecta sunt 23, 39.; bilinguis est 28, 156. diversa sunt sermo et factum 22, 18.; perturbat omnia miscens 5, 135. 21, 93. 28, 148. 149.; comparationis instituta ratio recta non est 24, 2.; magnum cum parvo comparat 24, 41.; falso respondit male audiens 12, 11.; juramentum temerarium 3, 105. 5, 7.; juramentum, quod jurantem rem porficere non cogit viis effugii relictis 28, 76.; praetextu falso uteris 23, 341.; consilium datur ei contrarium, quod faciendum 14, 13.; consilium perniciosum dat 28, 143.; verbis adulatus es, absens autem me contemnis 8, 5.; interrogatus comiter respondet, sed aliter cogitat 3, 138.; confirmat rem, de qua alter dubitat 18, 123.; mendax 3, 93. 11, 49. 28, 140.; mendax, qui mendacii sui oblitus est 1, 366.; mendax, cujus facta dictis non respondent 23, 178.; proferens turpe mendacium 5, 30.; mendacium proferens 22, 156.; mentiens et aetate provectus 18, 34.; is cujus dictis fides habenda non est 28, 100.; mendax absurda profert 1, 470.; in narrando mentiens 27, 87. 88.; alium se ostendens, quam re vera est 22, 91.; satietatem prae se ferens, quum satiatus non sit, 2, 215.; mendacia sunt 6, 120.; mendacium est, quod profers 1, 71. 27, 27.; mendacium et absurdum protulit 5, 52.; veritatem manifestam celat 28, 112.; dixit se bene fecisse, quum male fecerit 6, 53.

d) De minis, rixa et litigatione. Minatur 23, 15. 28, 19.; minatur sed minas perficere non potest 25, 41.; minans minas non exsequitur 3, 116. 10, 35. 151.; timens minatur tum minas abrumpit 5, 11.; minae, quas factum non sequitur 5, 76. 81.; minae debilis contra fortiorem 26, 26.; minae factum ejus praecedunt 12, 35.; minans, cujus facta non sequuntur 6, 7. 22, 149.; minans potentiori 8, 47.; minae deridentur, minas tuas contemno

7, 7.; litigans de re ipsi prorsus aliena 1, 284.; litigat cum aliquo de re futili 15, 27.; duo in re inutili litigantes 7, 78.; stulti inter se concitati 24, 280.; duo in litigando se mutuo repulerunt 10, 92.; unus de altero in litigando victoriam reportavit 11, 6.; adversario ita respondit, ut ad silentium redigeretur 10, 45 ; argumentis suis adversarium vicit 25, 28.; argumentum haud rectum proferens, se expedire nequit 1, 243.; oblitus est argumenti inter ligitandum 15, 6.

e) De precibus et quaerimoniis. Preces facit 2, 207.; rogatur, ut rem det, qua carere non potest 13, 112.; instanter in petendo urgens 19, 82.; parum rogans 7, 148.; parum petens magna quoque cupit 28, 101.; parum petens ob pudicitiam 1, 52.; noxa laesus qui queritur 22, 110.; statum suum semper querens 13, 94.; aliis malum inferens queritur 28, 58.; quaerela sine causa 25, 83. 28, 95.

f) De vituperio, ludibrio, sermone contumelioso. Pravam agendi rationem vituperat, dum ipse pejori deditus est 24, 399.; vituperans alium quamquam in ipso vitia sunt 7, 70.; me semper laedit dictis 23, 454.; haud animadvertentem ludibrio habet 10, 215.; deridet verbis ipso praestantiorem 10, 25.; obtrectator est 8, 42.; traducit absentem 28, 139.; sine causa alios contumelia adficit 1, 388.; clam contumeliis nos adflixerunt 12, 3.; patienter fers verba contumeliosa 3, 143.; contumelias in homines dixit 28, 50.; majori contumelia quam me, cum adficere potuissem 24, 38,; vitia sua aliis objecit 10, 2.; tribuit alii rem, quam ipse fecerat 28, 2.; dixit me fecisse quod non feci 13, 70.; malum inter homines disseminat 10, 101.

g) De silentio. Silentium tenens 22, 289.; abiit circum rem voluntatem non patefaciens 6, 76.; tacui tanquam socors quasi nil audivissem 23, 18.; ad silentium eum redegit 22, 93.; is qui arcanum occultare non potest 14, 41. 21, 103.; infimi ordinis homo, qui tacere debeat, loquitur 21, 25.

Cap. IV.

De rebus et rerum conditionibus, quae in proverbiis describuntur,

§. 1. De rebus. Res impediri non potest 1, 345.; res ad te pervenit 1, 192.; res haud diu exspectanda imminet 10, 32.; res exspectanda haud propinqua est 10, 33.; res una per alteram in memoriam vocata est 9, 19.; res nonnisi postquam apparuit cognosci potest 2, 110.; res ei commissa, qui eam perficere potest 18, 72.; res quae ad extremum pervenit 21, 8. 23, 68.; res pone quam nulla res est 23, 533.; res ultra fines transgressa 2, 9. 21, 113.; res quam non assequimur 22, 99.; res ad quam perveniri non potest 27, 73.; res quam non accipio et non adduco 27, 58.; res quae evanuit 26, 52,; res, qua altera subsistit 24, 99.; res haud praeparatis subito superveniens 1, 114.; res subito occurrens 13, 100.; res ad quam omnino praeparati erant 1, 115.; res celeriter accidens 23, 203. 26, 39. 90.; res antiquo tempore facta 1, 40.; res contingens desideranti 6, 73.; res semel tantum accidens 22, 5.; res quae semel tantum exsistit 2, 39.; res confecta 14, 24.; res capienda 7, 3.; res quocunque modo perficienda 8, 14.; res suscipienda 23, 429. 431.; res necessario peragenda 18, 48.; res manifesta 1, 112. 2, 80. 84. 14, 26. 61. 62. 20, 52. 21, 30. 33. 34.; rei manifestae et occultae discrimen 23, 172.; res omnibus nota 24, 239.; res cognita 27, 48.; res nemini occulta 23, 236.; res de cujus genere incerti sumus 14, 45.; res abscondita 22, 193.; res abscondita, quae apparebit 14, 63.; res occulta apparuit 2, 32. 33· 80.; res dubia 1, 321. 23, 466. 482.; res dubia noctu 1, 252. 320.; res omnibus ignotae 5, 110.; res quae omnino disparuit 23, 385.; res quae evanuit etc. 26, 43.; res praeterita et non reparanda 21, 1. 27, 23.; res quae perdita reparari non potest 21, 76.; res rubra 22, 88.; res valde rubra 1,

ut spes non impleatur 6, 67.; res, quae fieri non potest 6, 2.; res optata, quae attingi non potest 1, 102. 13, 27.; res quae in nostra potestate est 13, 38.; res relicta, ut alter in ea libere agere posset 6, 21.; res difficilis 1, 204. 404. 16, 49. 22, 11.; res difficilis, quam se consequi posse sperant 22, 189.; res difficilis inventu 3, 100. 22, 70. 71.; res difficilis et molesta 19, 38. 23, 579.; res difficilis, ut multi in ea dissentiant 24, 411.; res perdifficilis, ut ad bonum finem perduci non possit 10, 149.; res difficillima 8, 46.; res molesta, ut eam nemo ferre possit 23, 407.; res ad quam nonnisi magna cum molestia pervenitur 27, 28.; res ab utraque parte molesta 1, 429.; res rara et difficilis acquisitu 8, 2-4.; res cujus pars difficile quaeritur, pars facile invenitur 6, 98.; res una facilis altera difficilis 1, 271.; res quae facile attingitur 27, 18.; res levis et facilis 22, 34 ; res facilis perventu 24, 183. 184.; res ad quam duabus viis facile pervenitur 22, 76.; res facilis perfectu 26, 40.; res, quae sine molestia attingitur 27, 35. 104.; res gravis 18; 70. 23, 252.; res gravis et periculosa 2, 70. 23, 124.; res gravis exspectanda 1, 379.; res gravis, quae ferri non potest 27, 62.; res est, quae mali timendi suspicionem nobis dat 18, 54.; res timenda et fugienda 10, 14.; res relinquenda 27, 32.; res calamitosae 24, 286.; res infausta 22, 49.; res periculosissima 24, 263.; duae res cavendae 23, 48.; rem haud periculosam subire 6, 131.; res innoxia 23, 327.; res valde utilis 1, 145.; res utilissima, quae vilipenditur 8, 83.; res inutilis 21, 148.; res innoxia, si eam tecum portas: sed utilis tempore necessitatis 24, 97.; res vana 9, 22. 10, 213. 15, 21.; res vanae 1, 308.; res futiles, nugae 5, 53. 64.; res omni veritate destitutae 6, 66.; res incredibilis 6, 13.; res necessaria 14, 39.; res necessario peragenda 14 48.; res necessaria et non evitanda 23, 444. 445.; res haud repellenda quum accidit 23, 344.; res alteram impediens 1, 193.; res hominem impedientes 24, 338.; res non impedienda 1. 345. 24, 345.; res duae convenientes 16, 18.; res ad

quam perficiendam omnes parati erant 1, 45.; res non amplius conveniens est 22, 37.; res cuidam non conveniens 23 338.; res non decens et alieno loco posita 7, 30.; res ingrata et non evitanda 7, 76.; res alteri ingrata 24, 122. 564.; res tam ingrata, ut eam tolerare nolimus 21, 111.; res ingrata et molesta 18, 120.; res ab utraque parte ingrata 22, 65. 28, 5. 70.; res ingrata, quae alteri imponitur 23, 198.; res duae ingratae 18, 45.; res ad rem ingratam impellens 21, 14.; res omnino similis 22, 124.; duae res valde similes 3, 104. 24, 86.; res dissimiles 23, 542.; res multum diversae 1, 483. 485. 24, 59.; res aliter se habens ac dictum fuit 1, 208.; res, cui insunt indicia contraria aliorum sermoni 20, 18.; res omnino aequales 6, 15.; res paene aequales 13, 31.; res duae aequales 6, 15. 21, 98. 22, 140. 172.; res alteri non aequalis 23, 36.; res propinqua ut facile capiatur 27, 42.; res duae invicem propinquae 2, 92; res dissita et remota 5, 73.; res dispersa 9, 26.; res disgregatae, quae congregatae sunt 28, 59.; res incepta, quae periculosa est 3, 136.; res incepta, quae neque abrumpitur neque finitur 6, 84.; res incepta quae non recte aptata est 24, 109.; res neque crescens neque diminuta 22, 294.; res, cujus status omnino mutatus est 22, 106. 23, 57.; res permixtae et confusae 7, 32. 21, 17.; res perturbata 19, 29.; res gentis perturbatae 21, 81.; una res alteri praeferenda 20, 26. 29. 23, 218. 24, 127.; duae res, quarum altera alteri parum praestat 27, 60.; res mira 15, 12.; res metonymice appellata 11, 1.; una res cum altera compensata 3, 78.; res in alterius locum succedens 13, 67.; res quae non urgetur 18, 31.; una res vehementior alterà 14, 79.; res celeriter absoluta 22, 69.; res palam tractanda 25, 75.

Rei cognitio 18, 2.; rei apparentis indicium 23, 4. 125. 25, 24.; rei unum indicium sufficit ad eam cognoscendam 20, 111.; rei eventus exspectatus propinquus est 22, 182.; rei gravitas et gentis interitus 22, 184.; rei utilitas magna

22, 144.; rei consequendae spes, quae fallitur 22, 82.; rei conditio corrupta 20, 31.; rei initium 20, 36.; rei agendae tempus disparuit 2, 4.; rei perficiendae occasio elapsa est 18, 195.: rerum similitudo et cognatio 1, 152.; rerum similitudo maxima 1. 162.; rei finis celer 12, 87.; rei defectus 22, 95.; rerum diversitas 3, 48.; duarum rerum differentia 24, 198.; rei utilitatem evanuisse, molestiam remansisse 9, 78.; rem omnino evanuisse 1, 190.; rem hominis magnam factam esse 18, 3.; rei graviorem partem restare 2, 63.

Negotia molesta, quae continua serie sequuntur 1, 102.; reditus Mohammedanorum magni 8, 16.; donum, quod neque multum neque purum est ab exprobratione 24, 176.; magnum donum 27, 106.; dona parva, quae magna futura esse sperantur 9, 28.; copia magna 5, 139. 141. 199.; copia bonorum 26, 9.; opes 24, 25.; opes multae 5, 62. 86.; opes optimae 7, 60.; opes aequali modo divisae 24, 93.; opes pessimae 13, 11.; divitiae magnae 23, 71.; divitiae maximae 18, 12; boni magna copia et boni paucitas 24, 111.; paucum e multo 2, 45.; apparatus debilis 6, 227.; pabuli copia 3, 98.; pabuli maxima copia 22, 190—192.; pabuli copiosi indicium 7, 85.; herbarum copia 3, 70.; cibus et potus 5, 87.; coelum et stella 6, 89.; tenebrae et luna 6, 90.; pluvia vehemens 14, 9.; sagitta in arcu 10, 106.

Cap. V.

Locus et tempus.

§ 1. De loco. Locus vacuus 23, 51.; locus in quo bene vivitur 25, 81.; locus pabulo abundans (aut omnino desertus) 3, 98.; locus densis herbis obtectus 3, 97.; locus in quo injusti et debiles adjutoribus destituti sunt 26, 83.; desertum omnino vacuum 23, 52.; via manifesta et aequabilis 3, 121.; e propinquo 23, 166. 167.; palam 24, 342.; vultu in eum directo 23, 165.

§. 2. De tempore. Tempus praecedens 23, 45.; parvum temporis spatium 24, 42. 44.; temporis magnum spatium 24, 66.; tempore cujusdam 27, 47.; tempus secundum est 8, 55.; tempus dolorem lenivit 22, 4.; spatiis intercedentibus 23, 140.; post longum spatium 23, 158.; post spatium nonnullorum dierum 23, 157.; annus sterilis 14, 58.; dies calamitosus 28, 169.; dies cujus malum diuturnum est 28, 83.; alto die 23, 174.; altissimo die 23, 176.; medio die 23, 175.; ante ortum Aurorae 23, 42.; summi meridiei tempus 23, 43.; nox calamitosa 14, 50.; nox prosperrima 7, 28.; semel per mensem 23, 206.; ante omnia 21, 22. 23, 14. 22. 235. 253-255.; subito 23, 164.; nunquam 6, 149. 151. 23, 271. 272-274. 284. 299. 315. 316. 322. 326. 331. 335. 336. 345—350. 361. 376. 383. 427. 27, 183.

Sect. 2.

Sententiae et judicia.

Cap. I.

De Homine.

§ 1. Gener. Homo ex se ipso aut bene aut male judicare solet 24, 169.; homo necessitate jubente ad rem sibi ingratam cogitur 6, 32.; hominis sors ex ejus alimentis cognoscitur 5, 103.; hominis natura ex ejus consortio cognoscitur 5, 102.; hominibus, quorum exterior habitus parum se nobis commendat, interdum virtutes insunt 2, 190.; ex hominis intuitu odium cognosci potest 13, 22.; homines per homines 25, 175.; homines sunt narrationes 25, 114.; homines dum commode vivunt insolenter se gerunt 10, 152.; quum homines congregantur, discordia et malum nasci solent 24, 326.; anima res ingratas, si ab aliis auxilium non exspectat, patienter fert 25, 9.

Vir per fortunam in cursum agitur 24, 584.; vir per cor et linguam est perfectus 24, 237.; vir ab omni re nisi a se ipso custodiri potest 28, 86.; vir non peribit, qui quantum valuerit, cognovit 23, 47; vir non semper consequitur, quod optat 3, 173.; vir nonnisi per propinquos cum ipso junctos potens est 23, 81.; vir quum tentatur aut honoratur aut despicitur 18, 174.; vir melior nobis videtur rumoribus ad nos perlatis quam quum oculis eum viderimus 3, 47.; vir quilibet tandem vincitur 22, 17.; viri ingenium ex ejus opinione cognoscitur 17, 10.; viri optima arma filii sunt 7, 65.; viri meritum probat, quod ejus vitia enumerantur 22, 267.; viri in rerum vicissitudinibus cognoscuntur 20, 121.

§ 2. De homine conditione et statu insigni. a) Corporis. Aetate decrepitum condocefacere molestum est 24, 277.; qui ad aetatem septuaginta annorum pervenit sine causa queritur 24, 458.; diu vivens calamitates effugere non potest 24, 84.; debilis robustum vincere nequit 24. 596.; debilis lucrum faciens praeferendus est robusto pigro 22, 63.; ultra posse nemo obligatur 1, 318.; absens argumentum suum secum habet 19, 78.; praesens videt id, quod absens non videt 28, 172.; qui in potestate tua non est, eum punire non potes 1, 462.; quilibet e majori periculo salvus evadens, malum minoris momenti contento animo tolerat 28, 104.; dormiens somnia videt 24, 510.; vivens invenit alios, quorum commeatu ad suos perveniat 23, 417.; mortuus dolorem non sentit 13, 179.

b) Animi. Si prudentem legatum mittis, ei mandata dare necesse non est 10, 87.; multum stupidus tamen omni intelligentia non caret 18, 33.; stultus interdum ad propositum venit 6, 71.; stultus nulla re laetatur 11, 58.; stulto non medicamur, si ab eo declinamus 24, 448.; docti lapsus causa est, cur alii labantur 1, 133.; docti lapsus omnibus notus fit 11, 29.; quilibet animi sui cogitationes melius scit quam alius 25, 3.; intelligentis opinio melior est,

quam certitudo ignorantis 17, 19.; intelligens putat homines esse suos adjutores contra ignorantem 6, 225.; interdum ignorans intelligentem vincit 23, 413.; fieri potest, ut imperitus rectum attingat 10, 62.; Is cujus opinio bona est, ejus vita bona est 24, 513.; cujus animi arcanum aegrotum est, ejus respublica ingemit 24, 486. conf. 602.; socors interdum invenit viam suam 10, 142.; fortis magno hostium numero non terretur 21, 179. 22, 256. 257. fortis non timet debilis clamorem 23, 637.; fortis et haud attonitus e periculo liberatur 3, 86.; fortis est custoditus 13, 36.; id quod forti utile est, debili nocet 16, 93.; par cum pari se conjungit 16, 100.; qui virtute caret, ab eo nil postulatur 10, 237. timidus terrore perculsus contra fortem audax est 21, 157.; generosus familiam contra mala omnino defendit 20, 17.; generosus etsi debilis est, generose agit 7, 18.; generoso in pabuli copia contentus animus est 1, 169.; generosum non decet precibus urgere 21. 36.; ingenuus ingenuus est, etsi calamitas eum affligit 6. 92.; ingenuo signum nutu factum sufficit 6. 247.; fidus saepe in suspicionem incidit et suspectus pro fido habetur 10, 47.; confidens saepe pudore confusus est 10. 221.; benignus et comes reparat, stupidus lacerat 24, 534.; impius victum quotidianum accipit 22, 322.; impius custoditur, Mohammedanus excipitur 22, 321. conf. 24, 94.; pravus res pravas aliorum melioribus praefert 6, 254.; ex avaro interdum donum elicitur 21, 115.; irascentes si excusationem admittunt ira sedatur 16, 26.; zelotypus nunquam gloriatus est 24. 218.; invidus non dominatur 6, 258.; invidi medicinam tibi adfert, quod is ob laetitiam tuam moerore afficitur 28, 154.; curis pressus ab eo, qui curis liber est, auxilium non accipit 25, 69. 26, 44.; anxius a curis libero solatium non accipit 24, 69.; amans rem in ea acquirenda solers est 24. 283.; amans adspectum suum ornat 5, 10.; cupidiores sumus rerum, quas non possidemus 22, 158.; amans rem in ea acquirenda solers est 24, 283.; qui rem amat, ejus multam mentionem facit 24, 521.

c) **Societatis.** Dives divitias celare non potest 1, 135.; dives sine necessitate opes erogat 24, 592.; dives omnis superbus est 22, 23.; opibus abundans saepe generosus est 10, 148.; qui desiderio potitur, celeriter desperare solet 24, 598.; qui commoda vita utitur, ad eum homines facile adsuescunt 3, 179.; qui re necessaria non eget, ea carentes deridet 2, 64.; paupertate pressus opes acquirere studet 24, 402.; qui necessario eget re, caecus est 14, 117.; pauper beneficia conferre solet 22, 154.; potens iratus timendus est 23, 333.; magnus si magnum consequi non potest, parvo contentus est 1, 452.; qui cum potentiore rem habet, vincatur necesse est 23, 557.; qui bonum non noscit ei pravum placet 24, 474.; qui re caret eum deridere solet, qui eam possidet 7, 150.; vilis a calamitate gentis commodum saepe percipit 25, 19.; a vili inlatam ignominiam ferre non possumus 23, 1.; vili nobis interdum opus est 1, 446.; qui a vili regnatur ejus conditio pessima est 7, 79.; adjutores non habens in patria peregrinus est 20, 74.; cui pauci adjutores sunt, is vincitur, at cujus propinqui multi sunt, ejus inimici pauci sunt 24, 313.; si injuria laesus queritur excusandus est 23, 151.; qui malum expertus est, timet 24, 383.; miser cum misero se conjungit 1, 322.; amatus convicio petitur 24, 579.; adversarium non habens sibi vincere videtur 22, 27. 29.; vituperatus interdum sine culpa est 10, 109.; amicus patris patruus est filii 14, 125.; quilibet amicus non est amicus unicus 22, 125.; quot amicos lacryma mihi acquisivit, tot notitia eripuit 22, 262.; qui totus pro te est, is totus contra te est 24, 444.; qui commodi tui particeps est, ejus noxa quoque ad te perveniet 5, 70.; vinculo quodam tecum non conjunctus nonnisi tantum auxilium tibi feret, quantum sibi utile est 18, 192.; fit saepe, ut qui conjuncti odio se persequantur, separati se ament 20, 3.; saepe ea, quae odit tibi molestior est, quam mater 10, 75.; peregrinus peregrino cognatus est 22, 253.; peregrini regionum tabellarii

sunt 19, 81.; propinqui nobis non semper auxilium ferunt 10, 143.; propinqui sibi mutuum auxilium praestant 24, 323.; pater etsi noxam tibi intulerit, optimus tuus amicus est 23, 603.; ut pater sic filius 23, 357. 625.; qui patrem ignorat, is re vera ignorans est 24, 607.; matris amor erga filios tanta est, ut amet eum qui ipsi malefacit 3, 55.; filius patri pulcher videtur 11, 3.; filius matri pulcher videtur 21, 26.; filius tuus est, qui in atrio tuo natus est 2, 69.; filius alter a matre alteri praefertur 28, 12.; filium suum amans erga orphanos misericors est 24, 540.; quem filii laetitia adficiunt, ei anima sua displicet 24, 272.; cui pudor est filiae patrui sui, ei filii non nascuntur 24, 473.; orphanus ploratum non discit 23, 402.; infans fructus cordis est 26, 136.; fieri potest, ut qui frater non sit, tibi tanquam frater auxilium praestet 10, 27. 76.; majores praeferendi sunt posteris 23, 217.; quod fur relinquit, divinator sumit 24, 494.; rex scitur et non discitur 12, 176.; regis umbra citius cessat 17, 17.; imperator forum est, ubi tam bona quam mala emi possunt 1, 428.: princeps gentis socios non decipit 23, 223.; qui princeps factus est, ei meritum et dignitas non desunt 23, 144.; principis jusculum qui edit, labium laedit 24, 597.; quando principes, ad quos in periculis confugiunt, desunt, homines metuunt 26, 76.; judicis cura melior est quam duo testes 18, 275.; apud medicum facundia est 1, 451.; sponsus maxime honoratus est 22, 143.; liber quando cupit, servus est; servus quando contentus est, liber 6, 241.; nobilem experientiae intelligentem non reddunt 22, 320.; inobediens saepe ad obedientiam cogitur 10, 224.; servus res eligere non potest 23, 538.; servus est pulchritudo et non est opum pars 10, 144.; ex omni exercitu malum aliis oritur 23, 190.

§ 3. De homine agente. Qui rem saepius facit, is per eam cognoscitur 24, 484.; qui agit rem magnam, absconditus esse non potest 24, 278.; excitans ad agendum ei similis est, qui agit 23, 120. 123.; qui necessitate coa-

ctus rem aggreditur, excusandus est 20, 65.; qui parvum laborem recusat, ei major imponendus est 15, 30. 44.; quilibet operi suo similis est 22, 153.; quilibet aut bonam aut pravam naturam agendo ostendit 22, 179. 23, 130.; nemo altius salit, quam vires permittunt 26, 138.; qui rem corrupit, ab eo reparatio exspectatur 24, 106.; omni intranti stupor est 23, 75., qui in loca mala intrat, suspectus est 24, 466.; non omnis jaculans scopum ferit 24, 79.; solus ad judicem veniens desiderio potitur 24, 324.; fieri potest, ut, qui festinet, redeat 28, 115.; interdum is, qui nasum tuetur, eum amputat 10, 20.; indicium rei faciens omnino gnaro similis non est 23, 540.; qui indicia rei videt, rem scit 10, 37.; unus qui alterum rem facientem videt, ad idem incitatur 18, 28.; qui viris servit, ei servitia praestantur 24, 601.; qui sibi non benefacit, is aliis non benefacit, 24, 520.; suam rem custodire, quemlibet maxime decet 12, 20.; qui vincit rapit 24, 509.; qui certamen contra alios omittit, virtute integra est 24, 248.; qui pulchritudinem petit, is molestias perferre debet 6, 33.; qui vitium quaerit, id invenit 24, 575.; qui ab aliis commoda petit, eis antea utilis esse debet 6, 255.; qui e calamitate gentis suae commodum petit, vituperandus est 12, 40.; qui viris fortibus occurrit, is vulneratur 24, 33, ; qui aliis prodest, se perdit 22, 130.; qui primum rem concessit, postea eam negare non debet 1, 51.; multi sibi mutuum auxilium non praestant, dum pauci se invicem defendunt 1, 289.; mutuum rogantis pedes celeriores sunt quam solventis 10, 74.; qui optat, multum optet 1, 435., qui rem tuam expertus non est, rei tuae curam non habet 13, 73.; qui occisum parvi facit, is ejus occisorem parvi facit 24, 606.

Cap. II.

De statu et conditione.

§ 1. Gener. Status saepe facundior est quam lingua 10, 172.; status praesens tempore mutatur 18, 82.; mutata conditio efficit, ut rem haud noscamus 20, 71.; interna conditio ex signis externis cognosci potest 25, 26.; in corpore pravo potest esse animus nocendi pravus 14, 30.; cujus vita nobis non prodest, ejus mors convivium nuptiale est 24, 505.; quamdiu vivis res admirabiles videbis 24, 224.

§ 2. Corporis. Candor dimidium pulchritudinis est 2, 213.; quies sine opulentia inutilis est 28, 65.; debilitas est dubium 18, 194.; sanitas loco incantatoris est 20, 62.; incolumitas praeda est 12, 174.; pulchritudine corporis viri meritum haud nititur 3, 77.; juventus insania est, cujus sanatio senectus 13, 177.; facies juvenilis commendat 26, 137.; ex oculo, qualis vir sit, cognosci potest 16, 48.

§ 3. Animi. In amplitudine naturarum sunt thesauri rerum necessariarum 20, 106.; naturae pravitas contagio ad alios transit 12, 154.; saepe animi affectio ex uno oculi intuitu oritur 10, 219.; quum cor vulneratur, oculi plorant 1, 385.; ingenium virorum sub cuspidibus pennarum est 18, 285.; ingenium magis venerantur quam ensem 18, 295.; viri prudentia ex eo, quod eligit, cognoscitur 8, 72.; cognitio est caput religionis 10, 206.; scientiae pestis est oblivio 1, 268.; optima scientia ea est, quae omni tempore praesto est 7, 37.; doctrinae (s. elegantiae) non est ostendere doctrinam (s. elegantiam) 24, 578.; ignorantia, quae me alit melior est, quam prudentia, quam ego alo 5, 198.; ignorantia tua gravior est, quam paupertas tua 5, 204. oblivio est amuletum sterilitatis in scientia 18, 147.; dubitatio multa oritur e sinceritate, qua certum custodimus 22, 261.; nil dubii restat in animo tuo, quum veritas manifesta

est 18, 126.; metus ad rem invitam cogit 16, 17.; quod nos metuunt melius est, quam quod nos amant 10, 57.; quod nos metuunt, melius est, quam quod misericordiam nobis impertiunt 10, 8.; pertinacia tum nocet tum prodest 24, 316.; amor efficit, ut molestias perferamus 1, 203.; in amore consilium non est 23, 528.; in amore, qui per intercedentem oritur, nil boni est 23, 592.; amoris oculus verax non est 18, 276.; quo magis rei dediti sumus, eo magis eam amíttere timemus 12, 90.; in amore electio non est 1, 481.; odium e sermone et facie cognoscitur 19, 72.; odium inimici e facie cognosci potest 26, 65.; ira amantium cito cessat 19, 67.; ira est indicium, quod quis rem expedire nequit 1, 215.; desperatio a desiderio eum retinet 28, 141.; in invidia invido nulla est utilitas 23, 191.; invidia est noxia 10, 142.; hypocrisis e vilitate oritur 25, 158.; consuetudo efficit, ut a re ingrata nos separare nolimus 10, 117.; consuetudo est naturae soror 28, 288. 290.; consuetudinis remotio difficilis est 1, 439. 18, 298. 20, 130. 25, 74.; consuetudo pejor est quam debitum 18, 86.; somnium et vota fratres sunt 6, 145.

§ 4. Societatis humanae. Hominum conjunctione utilitas paratur 8, 15.; qui est laetitiae modus in conjunctione idem in separatione est 2, 127. 201.; congregationi omni separatio 23, 127.; principatus initium dulce est, finis amarus 1, 473.; imperium ei non est, cui non obeditur 23, 292.; propinquitatis vincula rumpuntur, si gens de regno pugnat 24, 320.; remotio a munere virorum repudium est 18, 289.; absentiae diuturnitas causa est, cur mutuus amor cesset 16, 41.; opulentia est incantamentum scortationis 19, 79.; abundantia est additamentum ejus, quod satis est 20, 123.; necessitas nos cogit ad res ingratas 6, 98.; necessitas astum rumpit 6, 245.; distinctio est infelicitas 3, 185.; calamitas una levior est quam duae 26, 62.; una calamitas alteram adducere solet 1, 333.; malum, quo plures adficiuntur, facilius ferri potest 13, 72.; periculum in loco,

ubi securi sumus, oriri potest 18, 39.; bellum injustum est 6, 77.; belli ignis multum ardet 25, 90.; bellum civile tristitiae fons est 20, 128.

Cap. III.

De actione et sermone.

§ 1. De actione. Factum laudabile cum molestia conjunctum est 2, 115.; negotia sunt vices 7, 163.; factorum testimonia justiora sunt quam virorum 13, 176.; laboris fructum saepe non percipimus 10, 166.; pertinacia tum prodest tum nocet 24, 316.; migratio est poena, quae in exemplum sumitur 25, 165.; iter magnis molestiis conjunctum est 12, 88.; inspectio nuntio praeferenda est 6, 203. 23, 46.; visus saepe disertior est quam lingua 10. 115. 171.; risus multus verecundiam tollit 22, 301.; coitus amorem corrumpit 25, 167.; venditio cum pecunia parata melior est, quam magna summa cum solvendi mora 14, 123.; venditio modo magni modo parvi pretii est 1, 43.; quaestus pravitas impedit, quominus, qui simus, aperiamus 12, 71.; electio inter duas res, quas ambas cupimus, difficilis est 21, 45.; victoria de debili reportata fuga est 17, 18.; injustitia propinquorum magis laedit, quam gladii ictus 17, 35.; male ferre paupertatem nobilitatem diminuit 12, 39.; perfidia librorum ex infirmitate virtutis viri oritur 19, 73.; error redit 19, 80.

§ 2. De sermone. Lingua est serva cordis 23, 571.; lingua vani haesitat in re apparente 23, 572.; linguae difficultas miserior est, quam manus ariditas 18, 21.; sermo mas est et responsio femina, e quibus fetus gignatur necesse est 22, 178.; sermoni conveniens locus est 23, 169.; e sermone calamitas oritur 1, 35.; qui e sermone voluptatem capit, is per responsum infelix est 26, 614.; omni verbo responsum non est 24, 551.; verba verbis repellere res

facilis est 12, 73.; loquens modo errat modo rectum dicit 13, 13.; narratio ad imitandum incitat 6, 121.; narrationi aromata necessaria sunt 23, 599.; rumor etsi falsus est, tamen nobis nocere potest 24, 49.; rixa interdum utilis est 28, 73.; quum inter si disputant litigantes, stultos se ostendunt prudentes 1, 387.; mendacium non est res nova 24, 82.; minae sine factis contra hostem inutiles sunt 14, 29.; reprehensio inutilis est, se res corrigi non potest 12, 1.; reprehensio maxime ingrata est 10, 216.; vituperans interdum vituperatione dignus est 10, 60.; objurgatio inutilis est, si non admittitur 23, 88.; objurgatio melior est quam odium occultum 18, 142.; objurgatio post mortem non est 23, 591.; quamdiu unus alterum objurgat, eum amat 18, 150.; monitor nobis suspectus est 23, 424.; qui tacet confitetur 21, 99.

Cap. IV.

De rebus.

§ 1. Gener. Res auctori similis est 24, 533.; res ex eventu cognoscuntur 25, 33.; res nonnisi postquam apparuit, cognosci potest 2, 110.; res ad eos maxime spectat, qui de ea solliciti sunt 1, 147.; res ad quam adsuefacti sumus non terret 2, 209.; rem, quam ad finem perduximus, abjicere solemus 12, 171.; una rei pars alteri apta esse debet 6, 232.; rem quam parvi facimus, periculo exponere debemus, ut commodum inde capiamus 6, 37.; omnis res initio suo, qualis futura sit, docet 18, 83.; omnis res originem habet 22, 169.; omnis res et ejus pretium 22, 246.; omnis res vendibilis est, si pretium datur 23, 377.; quaelibet res nostra, si eam cum altera haud comparamus, optima videtur 22, 27.; res quae parvo sufficit, magno haud sufficiens est 1, 331.; omni rei apparenti est interna conditio naturae apta 23, 203.; saepe res angusta fit ampla

10, 226.; res parvae magnae fiunt 28, 121.; parvum cum parvo conjunctum magnum fit 9, 6.; saepe res vilis cara pretii est 10, 225.; res pretiosae admodum paucae sunt 1, 302.; res difficilis et facilis inter se conferri non possunt 24, 159.; omnis res prohibita desiderata est 22, 248.; res praesens tempore mutatur 18, 52.; rem naturae contrariam nemo ferre potest 23, 589.; si res nobis utiles bono statu sunt; minus utiles sine dolore amittimus 1, 69.; sire i initium bonum est, ejus quoque finis bonus est 24, 173. 28, 62.

§. 2. Special. Bono carere melius est quam malum habere 11, 56.; bonum est consuetudo 7, 83.; malum malo simile est 13, 66.; maximo malo parva causa esse potest 13, 99.; malum est antiquum 13, 178.; saepe mala homini commodum parant 10, 228.; prava res nonnisi pravam producit 5, 127.; omne veniens propinquum est 22, 254.; omni antiquo est reverentia 23, 583.; novum non vincit antiquum 18, 173.; omni novo est voluptas 23, 582.; omne auctum diminuitur 22, 250.; omni capiti cephalaea est 22, 255.; caro et vinum homines corruperunt 20, 53.; alimentum optimum est id, quod sufficit et optima laus est occulta 7, 87.; nobilis viri sanguis est vindicta, quae iram sedat 8, 53.; nummi animae sunt quae fluunt (currunt) 8, 77.; nummi emplastra sunt 8, 80.; nummi nummis acquiruntur 8, 84.; nummus aureus parvus multos argenteos aequat 8, 84.; pecunia est optimus legatus 23, 640.; pecunia parata est animorum sapo 25, 169.; pecunia parata pauca aeri alieno incerto praeferenda est 13, 98.; opibus est incrementum 5, 147.; una opulentiarum est parvus familiae numerus 21, 169.; ubi divitiae sunt, ibi petentes sunt 2, 98. et ibi homines conveniunt 1, 332.; parvum donum ab avaro datum gratum est 8, 38.; parvum donum ab avaro datum multum habendum est 22, 28.; dona, quae judici dantur, ipsi perniciosa sunt 23, 199.; quum gladius acutus est, efficitur ut vagina attrita sit 21, 176.; sol in pauperem magis misericors est 13, 104.

Cap. V.

De loco et tempore.

§ 1. De loco. Non omnis locus haud custoditus talis est, ut per eum in hostium terram intres 24, 75.; una regio prosperior alterâ est 2, 109.; fora sunt mensae Dei cibis obtectae 12, 168.; in foro aut mercatura friget aut multa est 23, 148.;

§ 2. De tempore. Tempus nunquam senescit 20, 23.; tempus omnes res mutat 8, 54.; tempori vicissitudines sunt 1, 118. 182. 261.; omne tempus rem, quae in eo exspectari potest, adfert 23, 44.; omni tempori viri sunt 23, 201.; dies profectionis tibi tantam molestiam adfert, quantam dimidium itineris 28, 167.; nox caeca est 23, 49.; nox omnes res tegit 23, 56.; nox est clypeus fugientis 23, 588.

Sect. 3.

De optatis, adhortationibus, mandatis, interdictis minisque.

Utinam longe a me remotus sis! 23, 58.; utinam omnes homines praestantia inter se sint aequales 23, 77.; o Deus! fac, ut alii felicem me esse opinentur, non mei miseratione moveantur! 23, 265.; recens natus infans commodo tibi sit! 27, 139.; conjugium cum concordia et liberis conjunctum sit! 2, 68.; conf 5, 97.; sit ejus initium bonum et felix! 18, 138.; Deus a nobis inopiam post abundantiam retineat! 25, 52.; ne res perficiatur! 12, 92.; intres et agas! 23, 86.; vinum gustes! 9, 20.; opertet ita

---

*) Lectores monemus, in capite quae de cogitandi et agendi ratione, qualis ex Arabum proverbiis cognoscatur, agat, plura proverbia reperiri, quae ad optata, adhortationes, mandata et interdicta pertineant. Quae generaliorem sensum praebent, hoc loco adnotavimus.

agas! 6, 148.; prodi contra me! 6, 236.; fac, ut quisque rem suam agat! 24, 88.; imple omnino viri desiderium! 10, 67.; absconde id, quod Deus abscondit! 12, 182.; vehementer agas et tibi praemium erit! 14, 76.; libero arbitrio utaris! 6, 230.; bono animo sis! 23, 257.; curis liber sis! 20, 66.; ex externis signis, qualis sit! cognoscere studeas, 23, 312.; malum ei infer! 18, 154.; relinquas virum ejusque opus! 22, 56.; loca aliis suspecta evita! 8, 45.; bene interroges, ut scias! 24, 498; in dubio interroges! 27, 194.; nuntia ei rem sensim sensimque! 7, 56.; explica mihi rem, tum rebus meis prosper successus erit! 25, 31.; omittas rem decretam! 8, 39.; ne rem dissipes et laceres! 23, 422. ne rem omnino manifestam abneges! 2, 90.; ne ita agas, ut amicitia nostra rumpatur! 23, 352.

Minae autem, quae in proverbiis occurrunt, variae sunt et Arabum conditioni aptae. Sic in locis C. 23, 20. 23. 24. 31. 62. 76. 90. 93. 115-117. 141. 142. 160. 181. 184. 194 214. 219. 221. 232—234. 250. 374.

Sect. 4.

De laude*), admiratione et benedictionibus.

Ars divinandi laudatur 24, 603.; securitas (laudatur) 23, 447.; vir laudatur 24, 112. 27, 51.; agendi ratio laudatur 1, 305.; res admiratione digna est! 18, 37.; Res bona et admiratione digna! 23, 106.; mendacium admirabile! 28, 7.; In benedictionibus aut longa vita optatur 2, 136. 16, 38.; aut pulchra vitae conditio 7, 35. 16, 6. 18, 78. 24, 40. 27, 30. 49.; interdum beatitudo in

*) Multa proverbia, quibus laus inest, in proverbiis describentibus inveniri, jam supra observavimus; benedictiones autem cum optatis quodammodo consentiunt.

altera vita 10, 173.; Proverbia autem in quibus Dei nomen in benedictionibus occurit, post Islamismum orta putanda sunt.

Sect. 5.

De conviciis, ludibrio, sarcasmo et exsecrationibus.

Et convicia dicta in proverbii consuetudinem venerunt. Aut a matre et patre, ut 23, 428. 456 28, 67.; aut a corporis, ut 28, 80. 145.; et animi conditione C. 28, 82.; aut ab agendi ratione, ut 28, 165. desumta sunt. Deridetur quoque in proverbiis tum conditio tum agendi ratio in homine. Adflictus et frustratus deridetur C. 13, 47.; infelix 10, 95.; timidus 10, 13.; odiosus 26, 57.; delirans 27, 82.; et bonum consilium non admittens 26, 50.; et potestatem sibi arrogans, quam non habet 1, 224.; et minans 23, 95. 387. 24, 393. 25, 142. Exsecrationes in proverbiis aut generales sunt aut ad Deum directae. Calamitates imprecantur vario modo ex. gr. Adfligatur! 2, 2. 3. 11. 12, 84. 14, 17. 18, 280.; infelix sit! 4, 22. 14, 14. 23, 37. 401. 24, 130. 206. 212.; ne gaudio adficiatur! 12, 41.; pauper sit! 21, 48.; morbo adfligatur! 2, 24. 36. 108 26, 80.; prole careat (mulier)! 5, 97.; occidatur! 10, 3.; pereat! 2, 36. 18, 77. 179. 188. 189. 279. 19, 34. 20, 11. 23, 243. 548. 549. 27, 141. 144. 28, 12°.; mortuus sit! 2, 35. 36. 3, 54. 91. 4, 20. 21. 10, 6. Ea autem, in quibus Deus tanquam auctor nominatur, non multum diversa sunt, ex gr. Deus eum calamitate adfligat! 10, 127. 138.; ne Deus eum a calamitate liberet! 23, 332.; dedecore eum Deus adfligat! 5, 67.; paupertate Deus eum premat! 2, 105. 5. 113.; Deus eorum bona perdat! 2, 83.; morbo eum Deus adficiat! 24, 59.; stultitiam ejus Deus augeat! 19, 11.; Deus eum perdat! 1, 307. 3, 52. 5, 71. 123. 10, 4. 5. 99. 134—137. 12, 83. 14, 54. 64. 23, 32. 460. 465.

Lib. III.

De modo, quo proverbia prolata sunt et proverbiorum forma.

Cap. I.

De modo, quo proverbia prolata sunt.

Venienti mihi ad tertiam disquisitionis partem, modum sc. quo prolata sint proverbia et formam, qua gaudeant, primum observare liceat, proverbiis omnes loquendi modos contineri, ut describentis et narrantis tam negantis quam affirmantis verba sint C. 21, 44. 64. 24, 35. aut imperantis 21 56. 23, 268. aut optantis 18, 111. 23, 173. aut interdicentis 23, 339.; aut rogantis et respondentis 27, 2. 74. 75. 133. 28, 9. aut exclamantis 23, 73. 28. 7. 85. aut invocantis 28, 13. 80. Conditio quoque interdum verbis inest, e qua altera res pendet. 23, 170. 262. In proverbiis ellipses aut majores aut minores saepe invenimus 1, 88. 22, 103. 24, 394.; In hisce rebus proverbia Arabica, nisi quod Arabibus diversus loquendi modus est, ab aliis non differunt. Inveniuntur quoque proverbia, quorum sententiae propriis verbis expressae sunt conf. 24, 381. sq.; magna autem proverbiorum Arabicorum differentia in eo cernitur, quod Arabibus proprius comparandi et metonymice loquendi modus saepe adhibitus est. Istae autem comparationes et metonymiae tum e vita Arabum derivatae, tum cogitandi et loquendi rationi aptatae sunt. Quae quum variae sint, exemplis illustrare necesse est. Ab hominibus, quorum status agendique ratio cum hominibus, bestiis rebusque comparantur, initium facimus.

Homo probus, qui vitium semel commisit, cum pulchra femina, quae menstruis subjecta est 6, 55.; bonus vicinus

cum Cahbo ben-Mamah 5, 27.; is qui promissis non satisfacit cum Ohrkubo 7, 103.; secreta bene servans cum eo, qui aquam in utrem indit, bene consutum, ut humorem non transmittat 5, 55. comparatur. Qui res suas bene ac firmiter instituit, is utrem suum modo non facile solvendo ligare dicitur 23, 296.; qui autem rem non diligenter tractat, is cum eo confertur, qui camelam toto corpore unguendum nonnisi in quibusdam corporis partibus unguit 23, 69.; conf. 20, 1. 21, 67. Qui rem alteri ingratam peragit, is cameli annulum ligneum movere dicitur 23, 296.

Hominis conditio cum bestiis eorumque partibus membrisque comparatur. Qui omnibus rebus destitutus est, ejus status similis perinaco asini est 3, 111. Qui omnibus inutilis est cum ventre asini 3, 66.; homo inquietus cum corvo decidente, qui mox avolat, 22, 69. comparatur; homines autem deleti cum cornu resecto, cujus vestigium vix superest 3, 118.; hominum commoda vita cum cameli pupilla 27, 13. conferuntur.

Dives avarus cum capra quae lacte abundat; sed papillarum foramina angusta habet 1, 83.; generosus vitiorum expers cum admissario, cujus latera libera sunt funibus contortis 21, 106.; multis vitiis laborans cum capris multis morbis expositis 18, 43, qui rei omnino deditus est, ut ab ea non recedat, cum chamaeleonte arboris Tandhobah 6, 116. ; qui aliter quam modo consueto se gerit cum rupicapra, quae in campo depresso pastum it 10, 157.; qui multum corrumpit, cum locustis, teredine, tinea etc comparatur 20, 78.; sqq. Qui negotium finierat, fraenum ex ore dejecisse dicitur 5, 21.; qui e loculo suo alitur, is camelus est, qui e ventre suo ruminat 5, 108.; conf. 1, 359. Qui alteri ipsi benefacienti malefacit, cum bestia comparatur, quae fimo ipsi foenum porrigentem conspurcat 6, 40.; cui negotium difficile impositum est, quod perficere nequit, eum pedes trahere tanquam onere gravatum animal dicunt 5, 36. Qui negotium ipsi impositum perficere re-

cusat, is cum camelo comparatur, qui onus portans mugit et cujus onus eam ob causam augetur 1, 75. 76.; conf. 1, 93. 312. 343. 3, 33. 39, 84, 110. 5, 2. 40. 9, 45. 10, 120. 124. 12, 60. 79. 100. 18, 29. 30. 24, 177. 26, 26.

Qui magno honori Arabi est, eum inter aurem humerumque sibi esse dicit 1, 246. Vir prudentia aliis utilis truncus appellatur, ad quem cameli se fricant 5 12.; avarus autem est igniarium ligni duri 11, 13. 14, 21. Duo intime conjuncti amici cum baculo ejusque cortice interiore comparantur 2, 16. Homo gratias agens cum arbore Barwakah 13, 139.; pravus qui honore adficitur cum arbore Ohrfuthah pluvia irrigata 18, 196.; duo diuturna societate conjuncti cum duabus Hulwani palmis 16, 2.; aut cum locis, sideribusque 16, 60. 61. conferuntur.

Qui obedientiam praestat, postquam rem recusaverat, de eo dicunt: submisit se hasta, quum instrumentum, quo recta redditur, eam momordisset 8, 1.; qui autem summopere adfiicto rem imponit, cum sella, quae verticem gibbi vulnerati adficit, comparatur 10, 159. Homo denique furibundus cum torrente, qui arbores obruit, confertur 19, 4.

Amicitiam inter homines firmissimam eo designant, quod cophinum laqueolis invicem insertis clausum esse dicunt 1, 154.; iram cum prunis ardentibus 27, 112. conf. 19, 2.; beneficium, cujus utilitas statim adparet, cum pluvia, qua planta Arfadj irrigatur, comparant 22, 81.

Rarius bestias cum hominibus comparant, ut in proverbio 1, 73.; factum esse videmus, ubi cameli pulchri, quos possessor mactare recuset, lanceas suas sumsisse se pulchritudine quasi defendentes dicuntur.

Res cum bestiis rarius, cum rebus saepius comparantur. Res multae cum locustis 5, 86.; comparantur. Pullus asini, qui onagro opponitur, rem paucam designat 5, 42. Describentes rem parvam, quae magna evaserit, juvencum factum esse admissarium dicunt 1, 78. Locus

herbis densis tectus cum struthiocamela in pectore decumbente comparatur 3, 97.

Res similes et cognatas dicunt esse corrigia e corio suo dissecta 1, 152. 3, 121. Res difficilis cum ovis avis Sammah 22, 70.; res clara cum lacte puro 14, 62. 63.; res excellens cum dactylo corvi, quod corvus optimos dactylos semper eligit 14, 51.; res pauca cum gruma lactis 12, 44.; res impossibilis cum lacte, quod in mammam reduci non potest 14, 100.; res duae aequales cum genibus cameli 22, 140. comparantur.

Cap. II.

De proberbiorum forma.

Quod ad formam adtinet, proverbia in tres classes dividere licet. Habent aut versus metrum aut homoioteleutum sive magis perfectum et cum membris conjunctum sive minus perfectum, ut in singulis vocibus reperiatur, quibus interdum lusus inest aut prosa et simplici oratione constant.

Poetae antiquissimis temporibus in magna erant auctoritate (conf. libr. meum: Darstellung d. Arab. Verskunst p. 374. sqq.), ita ut eorum verba legum et oraculorum loco haberentur. Mirum igitur non videtur, quod singuli poetarum versus, qui vim in hominum animos maximam haberent, in proverbiorum consuetudinem venirent. Sed ob indolem gentis poeticam haud raro factum videtur, ut qui poetarum nomine non uterentur, haud animadvertentes versus dicerent. Non omnia igitur proverbia, quibus metrum est, poetis adscribenda sunt. Quod proverbia, quibus metrum est, inter ea praesertim locum habent, quae ab Arabibus genuinis originem traxerunt, hujus rei causam in eo videre licet, quod inter Arabes, deserti incolas, poesis maxime floreret et poetae maximam auctoritatem haberent. In proverbiis, quorum auctores

Arabes haud genuini sunt, metrum non tam frequenter invenitur. Difficile autem est dictu, quibusnam semper proverbiis poetarum versus subjaceant; fieri enim potuit, ut verbis aut mutatis aut auctis aut diminutis metrum corrumperetur conf. C. 1, 62, 64. 2, 62. 18, 64. 21, 61. 23, 97. 333. 24, 112. 150. 263. 277. 329. 26, 22. Poetae quoque quum versibus suis proverbia intexerent, non omnia proverbia, in quibus metri pedes conspiciuntur, poetis tanquam primis auctoribus adscribendi sunt. Sic in proverbio, quod C. 1, 64. legitur, res dubium habet, poeta enim iste, quemadmodum ex aliis locis intelligimus, in istam consuetudinem se adduxerat. Quamquam plures auctores nonnisi proverbiis e poetarum versibus derivatis operam dederunt, ita ut caeteris exclusis ea tantum colligerent, Meidanius tamen aliique auctores huic rei parum tantum, curae impendisse videntur, quippe quum proverbium e poetae versu desumtum esse adnotare interdum neglexerit: conf. Harir. schol. p. 535, quo in loco proverbium C. 3, 30. explicatur tanquam e versu derivatum. Inter proverbia, quae ab Arabibus genuinis originem traxerunt, septingenta septuaginta septem reperiuntur, quae ad metrum revocare licet, inter proverbia, quae Arabibus haud genuinis tribuuntur, unum et septuaginta. At vero quaedam metra in singulis pedibus aequalia sunt, ut, ad quaenam metra proverbia pertineant, interdum non liqueat. Metri Monsarih appellati pedes --o- --- cum metri Sarih et metri Redjes pedibus consentiunt, tum pedes metri Camil --o- | -- pedibus metri Sarih et pedes metri Wafir o--- | o-- pedibus metri Hesedj conveniunt. Saepissime autem quum accidat, ut pedes metri Sarih et metri Redjes conveniant, non dubitamus, quin inter proverbia, quae ad metrum Sarih retulimus, plura metro Redjes accensenda sint. Quae vero dubitatio inde orta est, quod in proverbiis neque finalis enunciandi modus certus est neque semper omnes metri pedes continentur. Quo autem minus recedit metrum a sermonis communis modo et ratione, eo pluribus prover-

biis proprium est. Inde factum est, ut metri Redjes appellati pedes trecenta sexaginta quatuor proverbia habeant, metri Sarih ducenta quadraginta sex, metri Camel appellati sexaginta quinque, metri Ramal triginta octo, metri Basith triginta quinque, metri Wafir triginta duo, metri Thawil viginti septem, metri Chafif viginti et unum, metri Motakarib sedecim, metri Monsarih duo conf. C. 7, 24 in quo dubium est, et 11, 3.; metri Madid unum C. 26, 15. et metri Hesedj unum 3, 77, quod utrumque dubium est.

In quibusdam proverbiis ex. gr. C. 2, 85. 3, 77. 182. 5, 135. 21, 103. 23, 122. 357. 24, 234. 523. 28, 46. quum et metri pedes et homoioteleuton nec non verborum similem sonum observemus, in iis non tam metri quam homoioteleuti et verborum soni rationem habuisse videntur auctores.

Magna quoque quum sit homoioteleuti facilitas in lingua Arabica, ut in ipsa prosa oratione obviam saepe sit, in proverbiis omnium quidem temporum; sed in proverbiis serioris temporis frequentius occurrit. Quod homoioteleuton aut magis aut minus perfectum est, aut membra habet C. 22, 72. 112. aut nonnisi verborum simili sono nititur C. 23, 176. 24, 265. 401. 488. 27, 145. Interdum fit, ut utraque res conjuncta sit conf. 24, 534. In quibusdam denique proverbiis lusus in verborum sono observatur conf. 3, 32. 18, 118. 24, 459. 526. 586. Illud autem tum homoioteleuton tum verborum similis sonus in trecentis octoginta novem proverbiis, quae Arabibus genuinis tribuuntur, invenitur; in proverbiis centum et quinquaginta, quae Arabum haud genuinorum sunt, eadem res exsistit.

Hisce autem rebus diligenter perpensis sequitur, pane quartae omnium proverbiorum Arabicorum parti, quae res majoris momenti videtur, tum metri pedibus tum homoioteleuto et verborum simili sono, poeticum colorem et rationem inesse.

Lib. IV.

De cogitandi et agendi ratione, qualis ex Arabum proverbiis cognoscitur.

Sect. 1.

De Deo, mundo et hominibus, tempore, fortuna, fato et morte.

Cap. I.

De Deo.

Deo est summa potestas, contra quam homo nil valet 1, 445.; et omne, quod fecit, bonum est 7, 167. 24, 554. Contra Dei decreta hominis diligentia nil valet 1, 323. et nemo diutius vivit, quam a Deo decretum est 1, 440. 23, 537. 580. Quivis dies homini a Deo decretas res adfert 28, 30., quae ei contingunt 12, 165. Infortunium ab eo destinatum nemo effugere potest 2, 128. 11, 57.; cautio igitur in rebus a Deo destinatis inutilis est 5, 91. 23, 343. 415., nec non labor a nobis susceptus 10, 174. et astutia 24, 189. Sed in ipso Deo supplementum omnis rei invenitur, quae e manibus nostris elapsa est 20, 54.; quapropter*) Deum timere debemus 3, 85. et in eo fiduciam ponere 3, 167. 23, 200. In Dei auxilio spes ponenda est 12, 86.; nam si Deus nos servat, melius est, quam quod incantamentis utimur 6, 140. 26, 69. Quum Deus animi

*) Proverbia singula sensu inter se non cohaerere nemo non videt; quae si vero tanquam cohaerentia descripsimus, id eam ob causam factum esse putetis, ut cogitandi et agendi causam indicemus et legenti minus fastidii oriatur.

propositum noscat 23, 55., erga eum sincere nobis agendum est 24, 253. Religio nobis sincerum monitum est 8, 51.; sed si panis non fuisset, Deus cultus non esset 23, 567.

Cap. II.

De mundo et hominibus.

Mundus hic est aes alienum et compensatio 8, 81., nec non pons, per quem in alterum (qui pulcher est 6, 206.) transimus 8, 79. Ne magna ob res mundanas tristitia adficiaris, quum mundum relicturus sis 27, 135. Qui a rebus mundi liber esse vult, eas relinquat 1, 28.

Hominum naturae diversae sunt 13, 1. 24, 121. 190. 199. 25, 13. 86, ut eandem ob rem, etsi minimi momenti sit, alii tristes alii laeti fiant 24, 115. Res quoque uni nocens alteri utilis est 24, 546. Hominum naturae in itinere se ostendunt 12, 89.; natura ipsa difficilis mutatu est 18. 291. 294. 298. Omnes quum sint peccatis subjecti 1, 65. 22, 107. 183. 23, 276. 25, 42. 47, optimus quisque labitur 23, 73. 74. et in magno hominum numero parum boni est 25, 44. 26, 16. Viles numerosiores sunt 2, 187. Homines vitam commodam ferre non possunt 2, 211. et res ipsis denegatas maxime cupiunt 2, 216. 3, 31. 24, 136. Nemo igitur eis satisfacere potest 10, 65., ut melius sit, ab hominibus metui quam amari 7, 91. 20, 35.

Cap. III.

De tempore, fortuna, fato, morte.

Tempus maximam vim in homines exercet, ut ei similiores quam parentibus sint 25, 168. Quamquam leniter agere videtur, tamen omnes res perficit 8, 56., ut efficacissimum sit in rerum permutatione 8, 54. Dies omnem statum mutant, ut nova res vetus fiat 22, 35.; nam, quando

res perfecta est, diminui incipit, 12, 74.; et res peregrinas mirasque nobis ostendunt 28, 33. Tempus omnes res perdit 23, 209., a modo recto declinat et in una ratione non perseverat 8, 57., nam ei vicissitudines sunt 28, 46. 71. 111. 120. Tempus hominem rem peragere cogit, quam antea noluit 28, 32. Qui igitur cum tempore certat, pedem offendit 24, 471. et vincitur 24, 612. Contra tempus patientia tanquam medicina adhibenda est 27, 192. Qui ob tempus plorat, is, qui deploretur, dignus est 24, 497., et qui tempus objurgat, ejus objurgatio longa est 24, 290. 344. Nihilominus optimus est praeceptor 25, 180.

Fortuna multum adjuvat 5, 208. et scientiae praeferenda est 23, 265. Fortuna vera ea appellanda est, quae a nobis res ingratas depellit 23, 288. Fortuna dormienti favere potest 23, 480.; eadem multum, molestia parum juvat 5, 83. Eaque cessante hostis valet 1, 101. Sed fortuna, quam sequens infortunium delet, commodo nobis non est 23, 100.

Fatum*) virum optime custodit 6, 140. Omni fato est adducens 23, 211. Dei praedestinatio una lucrificantium est 3, 189. Ne autem fato deditus sis, nam te impellit ad male faciendum et te incitat ad minus faciendum, quam debes 23, 644. Mortem nemo effugere potest 1, 48. 284. 22, 137. 23, 413. 24, 585. 25, 62.; nam cuilibet mors subeunda est 23, 202. Qui mane vivit, certus esse non potest de vita tempore vespertino 10, 231. Praeclarus clypeus est vitae finis tardans 25, 64. Quam pulchra est mors, quando vitae finis adest! 24, 550. et mors in agmine bona est 24, 580. Post mortem dolores non sunt 24, 581., et qui mortuus est, in vitam non redit 22, 302. 23, 40.

---

*) Non habet significationem, quam Graeci aut Latini admiserunt; sed praedestinationis et decreti divini.

Sect. 2.

De virtute, officiis, peccatis, poenitentia et cupiditatibus.

Cap. I.

De viro bono et pravo.

Vir bonus, cujus fama obscura est, ei praeferendus est, qui ob malefacta in hominum ore est 7, 43.; optimus autem is putatur, qui de salute hominum laetatur 7, 161., sibi optimus est 7, 160. et viam in medio positam tenet 7, 61. Pravus autem jumentum suum non aequat 10, 235. et pessimus is est, qui levis, ad iram pronus et perfidus est 13, 76., tum is, qui non curat, quod ipsum prave agentem alii videant 13, 175.

Cap. II.

De virtute et officio.

Probum id factum appellatur, quo homo tranquillus et contentus fit 22, 249.; et optima opera sunt, quae diu durant 7, 158.; virtus est animi interna conditio 23, 531. 532. Locus officii portioni homini datae aptus est 24, 400. Est autem hominis officium se ipsum cognoscere 3, 79. et bonum a malo discernere 20, 16. In agendo id nobis cavendum est, de quo excusare debemus 1, 172. 13, 71.; et ita agendum est, ut nobis honori sit 1, 265. 5, 117. 6, 36. Ne id facias quod te indignum est, quum te alii in agendo sequantur 23, 423. Recta via nobis incedendum est, dum veritatem sequimur 23, 226. Viam manifestam relinquere non debemus via dubia incedentes 23, 467. Castitas vitae maximum homini adjumentum est 18, 293. et si quis probe

egit, in ipso damno, quod tempus ei intulit, solatium habet 20, 37. Bene igitur agat, ut fructum sibi ferat 28, 85. et paradisum sibi petat, nam ignis infernus in manu est 18, 277. Sed ante alios bene agas, nam incipienti praestantia est, etsi imitans pulchre agit 20, 126. Mohammedano autem non licet in incredulorum regione habitare 23, 362.

Cap. III.

De peccatis,

Timor Dei a rebus illicitis honinem retinet 3, 85. Malefactum quodlibet punitur 3, 7. 71. 142. 22, 15. 18. 24. 231. 28, 173.; nam omni operi retributio est 23, 565. 25, 59. Qui res pravas consulto aggreditur, vituperatione dignus est 10, 54. conf. 1, 263. Patientia autem in rebus illicitis evitandis facilior est quam in ferenda poena Dei 14, 129. Excusandum quidem est peccatum ob res ad id excitantes 2, 34., et bonus vir, qui semel peccavit, excusationem meretur 6, 55.; nam optimus quisque errare potest 10, 71. et generosus interdum peccat; sed peccatum iterum non committet 23, 287. Nihilominus tamen vitii contemplatio vitium est 3, 169., et pudor, quo quis a rebus illicitis retinetur, pars religionis est 6, 113. Si a crimine liber es, propinquus esto 22, 152.; si crimen commisisti, procul abi! 22, 151.

Cap. IV.

De poenitentia et peccatis corrigendis.

Qui peccavit, peccatum confiteatur et ad Deum se convertat 25, 58.; poenitentiam agat 3, 126. 162. 13, 174. et peccati veniam petat 24, 255.; nam poenitentia crimen delet 23, 682. Se corrigat homo, priusquam magna calamitate adfligatur 20, 27.; qui ad pristinam naturam redit,

vituperandus est 10, 170. Sed potius vituperium et malum fugiat 13, 41.; nam crimen omittere facilius est, quam poenitentiam agere 3, 7. Pravus autem naturâ semper sic manebit 10, 236.; nam cujus interna conditio corrupta est, ei nullum remedium est 24, 364.

Cap. V.

De cupiditatibus virtuti contrariis.

Cupiditates, quae diversae in hominibus sunt 23, 177., hominem in servitutem redigunt 24, 485. Consentientibus cupiditatibus, in quibus litigatio non est, 23, 529., ratio vincitur 22, 176. Resistendum igitur nobis est 1, 273. 7, 162. 174. 23, 593., quum sint perniciosissimae 3, 107. 10, 80. 89. 123. 11, 48. 12, 2. 91. 16, 97. 98. 20, 51. 22, 176. 23, 425. 24, 376. 27, 190.; nam desiderium saepe ad mortem ducit 10, 78. 79. 229. Vinculum quoque sunt, quo homo maximo dedecore adficitur 20, 51. Bona autem contra cupiditates janitrix demissio oculorum est 25, 156.

Sect. 3.

De agendi modo et ratione.

Cap. VI.

De praecipua agendi causa.

Omnis vir commodo suo inservit 22, 252. et bonum sibi comparare vult 22, 109. Operam igitur des, ut commodum assequaris 24, 507. et laetitiae occasionem arripias 27. 138. Sui quisque ipsius rationem habeat, priusquam alios curet 28, 3.; sed qui virtutis specie suo tantum commodo inservit, vituperandus est 24, 144.

Cap. VII.

De labore et industria.

Labor commendandus est 456. 6, 231. et industria 23, 278, nam qui opus semper facit, postea quiete frui potest 24, 613. et qui operam dat, is pascit 24, 506.; sed ne continuo opere tuo aliis molestiam crees! 10, 10. Ignavia vero est vituperio digna 18, 193. Qui bonum assequi vult, clamorem tollat 10, 48. et qui bono frui vult, molestias perferat 6, 253. 23, 634. conf. 22, 80. 6, 93. Ut ad laetitiam perveniat, res ingratas homo suscipere debet 1, 376.; quamquam in voluptate, quae nobis grave onus imponit, nil commodi est 24, 568. Res autem gravis pauco labore non perficitur 23, 530.; sed, ut rebus speratis potiamur, pericula subeunda sunt 24, 609. Vituperandus est, qui cibum avide deglutit et in opere tardus est 1, 339. Sed opus leniter tracta, ne noxiam inde capias 24, 50.; molestia superflua evitanda est 10, 42. Ars in manu est securitas a paupertate 14, 133. 24, 508. et qui artem suam relinquit, cum fortuna relinquit 24, 496.; omnibus vero artibus agricultura praeferenda est 7, 86. Mendicatio est postremus viri quaestus 24, 129.

Cap. VIII.

De rebus agendis aut omittendis.

Quaeras res statui tuo convenientes 1, 377.; nam qui rem haud convenientem agit, vituperandus est 9, 76. conf. 3, 74. Ne petas rem, quam petere non debes 13, 6. 23, 225. neque rem, cui impar 1, 294. aut cujus omnino ignarus es 11, 80., suscipias. Prudentis est, rem abjicere, quam non bene tractat 23, 293. Rem agas, quam perficere potes 10, 34.; non remotam, sed quam attingere potes 7,

155. Qui rem difficilem perficere valet, eam suscipiat 16, 4. Occupatus sis rebus, quae te decent 3, 84. Rem petere potes, etsi incertum est, num eam obtineas 7, 49.

Necessitati quum obediendum sit, quippe quae nos cogat, ut omnem rem, qua potiri possimus, arripiamus 22, 32., res necessarias comparare debemus 22, 147.; eique ante omnia operam dare 19, 5. 18. In rebus necessariis voluptates sunt 23, 586. et rem necessariam, etsi eius conditio bona non sit, possidere, melius est quam ea carere 11, 9, Rem necessariam neque differre 1, 88. neque relinquere debes 28, 23. Qui rem sibi haud necessariam peragit, vituperandus est 6, 34. 22, 138.

Qui rem utilem fugit 28, 23. aut inutilem peragit, vituperio dignus est 3, 30. 4, 21. 23, 307. 24, 225. 307. 566. 28, 96.; rem autem inutilem abjicere prudentis est 1, 434. Sed res tibi utilis potius relinquenda est, quam ut cum vilibus certes 7, 151.

Res graviores caeteris praefer 2, 52.; nonnisi stultus re parvi pretii decipitur 1, 450. Necessitas quidem nos cogit, ut res periculosas aggrediamur 3, 139.; sed eligendae sunt res haud periculosae 8, 82.; nam qui rem periculosam aut noxiam suscipit, a noxa securus non est 6, 248. 24. 476. Ne obliviscaris, rem, quae non existat aut impossibilis sit, perfici non posse 4, 12. 24, 532.; nam qui vanum petit, votis non potitur 1, 170. Vanum non diu manet 23, 185.; vano enim fundamentum non est 23, 534. Res prava curanda non est boni ratione habita cum ea conjuncti 25, 47. Ne autem quis petat res nimis remotas 1, 463.; propinquas primum curet, tum remotas adeat 8, 6. Res ad ipsum non spectantes quisque suo loco sinat 1, 195. 15, 67. 16, 5. 39.; nam res, quae nos non spectant, negligere boni Mohammedani est 24, 366. conf. 6, 72.; et nostrae res nobis majori curae esse debent quam alius 19, 12. Parva quoque res negligenda non est 3, 75.; nam e re parva magnae oriuntur 24, 377. 538. 28, 21. et parum

boni melius est quam multum pravi 13, 170 Qui despicit parvum, quod assequi potest, magno non potitur 24, 331.

Cap. IV.

De tempore agendi.

Ante tempus aptum opus ne aggrediaris 16, 27. 23, 367. 24. 246. Festinatio, qua ante tempus re potiri vis, vituperanda est 1, 22. 185. 7, 57. 10, 36. 88. 15, 7., quum damnum adferat 1, 155. Fortuna maximum adjumentum adfert; sed non omne tempus nos adjuvat 12, 56. 23, 103. Justo igitur tempore et perficiendi potestate data agas 7, 82. 18, 93. et occasione temporeque utaris 2, 124. 5, 4. 7, 5. 172. 8, 52. 12, 27. 13, 45. 21, 178. 27, 34.; nam occasiones transeunt 20, 127. Incurius agendi occasionem praetermittit 28, 28. Festines igitur 1, 119. 194. 13, 29.; ne cuncteris 18, 98., dum usque ad crastinum diem rem differs 18, 182. 23, 621.; nam cunctatio saepe in causa est, cur res transeat 10, 77. conf 23, 476.; quamquam cunctans jam parte portionis suae potitur 22, 88. Tarditas in agendo non est laudanda 1, 158. 3, 9. Celeriter quaeras, celeriter invenies 12, 82. Debilitate et cunctatione paupertas gignitur 24, 335. et praecedere in opere debemus, ne ultimi simus 1, 338. Tempore autem adverso exspectandum est, donec secundum sit 6, 10. 7, 153.; nam si hodie, quod petimus, nos fugit, postea id assequemur 20, 23. Tunc cunctatio necessaria fit 21, 88. 24, 480. et festinatio vituperatione digna est 1, 185. 3, 81. 7, 57. 10, 36. 73. 23, 469. Nimia autem festinatio noxam adfert 1, 2. 18, 47. 71. 171. Ne ei festinationem imponas, qui consilium capere vult 23, 541.; sed moram in re difficili concedas 10, 9.

Cap. V.

De modo agendi.

Multa rei consideratio commendanda est 24, 455, ne inconsulte rem perficias, quam mox delere debes 5, 57. et de rerum fine cogita 23, 189. et rei exitum vide 18, 172. 28, 2.; nam saepe rem utilitati nobis futuram esse putamus, quae nobis noxia est 10, 81. Cogites primum, quomodo rem aggrediaris 3, 120. 21, 170.; nam opinio nil valet 1, 406. Fieri potest, ut quis aggrediatur rem nesciens, quid ingrati insit 1, 47. Ante congressum deliberatio sit 24, 193, ut ad rem paratus et instructus sis 13, 82.; nemo enim propter deliberationem periit 24, 188. Instrumenta agendi parentur, antequam res accidit 21, 13. 39. 41, ne rem difficilem haud praeparatus aggrediaris 1, 293.

In re initium faciendum est, ut videamus, quaenam sit 3, 45. Qui ad scopum pervenire vult, iter ingredi debet 6, 226.; nam qui nil agit, dum rem necessariam petit, vituperandus est 1, 360. Opus aggredere 23, 183. et rem tuam age 18, 178. 22, 122. 23, 150. et quaere, ut invenias 16, 46. 47. 21, 78. 23, 392. 24. 387., quaere autem quocunque modo potes 16, 47. Incipias quoque rem, priusquam nimia fit et supra vires te onerat 7, 159. Ne duabus rebus simul occupatus sis 24, 404.

Conditionis tuae in agendo rationem habe 1. 442, 465. et agéndi rationem, quae cuilibet situi convenit, sequere! 10, 68. Quamlibet rem suo modo tractare debemus 1, 335. 5, 107. 19, 23. 26, 60.; fieri enim potest, ut rem tanquam remotam quaeras, quae in propinquo est 1, 59. Pulchre quaerere rem, dimidia pars scientiae est 6, 237. Modum in re haud transgredi debemus et viam proximam et praestantissimam in agendo eligere 12, 59. Rei praecipua pars,

dum minus gravem relinquimus, praeferenda est 8, 32. Caveas autem, ne vestigium rei ipsi praeferendum habeas 22, 118. aut rem relinquens vestigium petas 28, 122.

Fortiter rem aggrediaris 1, 213. 13, 56.; nam audacia in rebus peragendis laudanda est 22, 40.; metus vero vituperio dignus et inutilis, 1, 10. 300. 4, 17. 5, 98. 15, 41. 24, 410. conf. 22, 16., nec non causa frustrationis est 1, 213. 21, 66. 27, 123. Sed ne nimis audax sis propter statum, ad quem sine instrumento pervenisti 23, 598. Cum fortitudine autem diligentia conjungenda est 13, 25.; nam diligentia, ut re potiaris, necessaria est 1, 103. 200. 370. 389. 468. 2, 97. 3, 63. 76. 5, 80. 13, 28. 44. 14, 19. 23, 69. 96. 24, 251. 27, 54. Quod si vero rem neglexisti, ejus curam habe, ut salva sit 6, 39. Qui summo cum studio in rem incumbit, ei facilis est 24, 450.; studium igitur et diligentiam in re perficienda adhibeas! 2, 1. Ne autem rem obiter agas, sed altius penetres 28, 153.; nam quod incepisti, summa cura perficiendum est 6, 256. Non est laudandus, qui modo pessimo finem operi imponit 1, 142. et rem, cui praepositus est, non bene perficit 13, 33. aut minus facit quam debet 25, 23. Diligentia igitur cum patientia conjungenda est 18, 1. In rebus quaerendis patientia necessaria est 1, 117.

Prudentia quoque commendatur 3, 195. 18, 76.; (raro vituperatnr 5, 198. 10, 59); nam prudens nonnisi semel decipitur 23, 451.; et ostendit prudentia, quem ducem sequamur 3, 193. Bene agas, qua es prudentia! 2, 57. et instrumento ad rem apto utaris 3, 87. Intelligentia quoque laudatur et in quibusdam rebus astutia adhibenda est 3, 41.

Constantia quoque in consilio capiendo necessaria est 13, 24. 18, 164. 21, 51. 23, 149. 26. 92. Ne igitur in agendo ante tempus lassus fias conf. 5, 21. 27, 102. 28, 116. neque quietem tibi concedas, donec rem omnino perfeceris 1, 211. 24, 16.; non enim est laudandus, qui rem non omnino perficit 3, 134. Inconstans et semper mobilis

vituperio dignus est 3, 46.; firmum igitur consilium adhibeas 12, 183. firmiterque rem agas 14, 76. 22, 20. neque in re perficienda haesites 3, 112. Si una res te fallit, alteram aggrediaris 1, 123.

Ubi violentia nullam utilitatem habet, lenitas adhibenda est 10, 96.; nam interdum lenitas rei convenit 10, 108. Lenitas in agendo commendatur 10, 96. 19, 19. Dum leniter agendo ad finem longe remotum pervenimus 21, 16. conf. 1, 392., alacritas nimia damnum nobis infert 1, 90. 391. Cum otio igitur rem agas, ut bonus successus sit 18, 68. et commode et sine festinatione agas 16, 34, 27, 126. Moderatio adhibenda est 1, 266. 426. 7, 52.

Qui necessario re eget, caecus est 14, 116.; cautio igitur ante rei initium sit 6, 78. et in re tractanda 6, 80. Cautus sis neque in re futura spem ponas; sed praesente utaris 18, 51. Cautio praecipue nimium confidenti naturae suae commendanda est 1, 58. et quo indoctior et imperitior quisque in re est, eo major cautio necessaria est 21. 2. Cave igitur et bona instrumenta in re adhibe! 6, 80. 23, 322. Qui rem sibi cavendam negligit, vituperandus est 28, 68.

Ne, si initium bonum est, socors sis; sed exitus boni rationem habeas 18, 110.; optima enim res est, cujus exitus laudatur 7, 53.; cave igitur rei infelicem eventum 25, 17.

Rem autem, quam agis, omnino occulta 5, 48. 55. 12, 70. 23, 320. 596. 24, 171. 468.; nam felis vociferans nil venatur 12, 184. Quod peragere vis, noctu perage, nox enim secreta tua tegit 23, 119. Vituperandus est, qui arcana sua non occultat 6, 94. 24, 207. In secretis conservandis summa cautio necessaria est 1, 290. 427. Secretum tuum apud virum firma mente praeditum depone! 24. 395.

Qui prudentiam suam admiratur 24, 461. aut scientia sua contentus est, errat 24, 462. Qui sua prudentia contentus est, discrimen subit 7, 147. et qui facit, quod vult ei quod malum est, occurrit 24, 542. Vituperandus igitur

est, qui suum tantum consilium sequitur 18, 41. et bonum aliorum consilium non admittit 26, 59. 28, 166. Prudentis est admonitionem admittere 1, 146. 21, 62. 23, 300. 25, 26. Admonitio verorum amicorum, etsi nobis ingrata, rejicienda non est 1, 116. Fido monitori ne repugnes, nam excusandus est, qui te res cavere jussit 18, 114. Consultatio maxime utilis est in consilio capiendo 1, 459. 18, 80. 28, 106. conf. 23, 162., est enim initium prudentiae cautae 1, 216.; sed prudens consulendus est 1, 437. conf. 21, 74. nec non is, qui Deum timet 13, 109. Senis autem consilium melius est quam juvenis fortitudo 10, 28, nam cujus vita longa est, is experientia docetur 18, 101.; sed quoque cautio erga senes commendatur 23, 411. Ne vero omnino negligas ejus consilium, qui astutiae expers est, nam interdum bonum est 10, 155. Ex aliorum quoque exemplis admonitionem cape 12, 77. et rerum praeteritarum exemplis disce 28, 113., nam exemplis optime erudimur 20, 20. et experientiae optime monent 24, 447.; experientiae tibi igitur acquirendae sunt 1, 254. 20 55.

In agendo quisque sui curam habeat 3, 25. 27. conf. 22, 111. et nonnisi in se fiduciam ponat 7, 63. 24, 203.; nam nemo alius tantam nobis curam habet 24, 445. Ne in hominibus nimiam fiduciam ponas 28, 36. Quisque quoque suam rem optime novit 24, 191. (conf. 23, 29.) et in ea diligentiam adhibet 22, 24. eamque peragere potest 23, 527. Qui alius opus tractat, fastidium habebit 24, 378. Non nimium aliis confidere animi studium confirmat 6, 91. Ne in alius commeatu fiduciam ponas 24, 514.

Si tu auxilio aliorum eges, ne eum ad rem mittas, qui eam perficere non valet 23, 470; sed omni rei virum ei convenientem praefice! 24, 88. Nimia adjutorum copia noxia est 24, 535. Si sufficiens auxilium tibi praestatur, ne tibi nimium laborem crees 1, 454. Mitte prudentem legatum eique quid dicendum sit, praecipe 10, 86. conf. 87. Potentes ad auxilium voca 7. 4. et si praestans tibi

auxilium ferre non potest, eo debilior tibi inutilis est 22, 39. Nonnisi in fortiore fiduciam pone et experientia edoctos adhibe 11, 7. conf. 18, 64.; nam difficili in re fortis adhibendus est, 3, 110, 23, 298. et in magnis periculis parvum auxilium non prodest 23, 574. Ad rem gravem non vocatur nisi ei perficiendae par 23, 309.; sed ad vilem rem peragendam fortem ne mittas! 23, 601. Ne quoque in magnis periculis longe remotorum auxilium adhibeas 1, 467. Qui fiducia tua indignus est, ejus auxilium ne implora 23, 406.; sed in rebus necessariis eum adhibe, qui beneficii tui particeps est! conf. 1, 221. 8, 27. 26, 49.; nam qui tecum vinculo conjunctus non est, nonnisi tantum auxilium tibi praestabit, quantum sibi utile est 18, 192. Qui de te sollicitus est, rei tuae operam dabit 6, 87. conf. 27, 17.; cui ipsi res gravis accidit, alios negligit 27, 8. Rem necessariam ei in mentem revoca, ut ad agendum impellatur 6. 1.

Sect. 5.

De rebus quibus hominis felicitas aut adjuvatur aut diminuitur.

Cap. I.

De sanitate.

Sanitas corporis quum sit res maximi pretii 10, 153., conservanda est tum eo, quod rebus ad vitam necessariis modice utimur 5, 58., tum opere faciendo 23, 384. conf. 6, 244. Moderatio laudanda est 7, 52.; evites igitur nimium in rebus et modum rectum teneas 26, 36. Gulositas 2, 107. 114. et aviditas noxia 10, 51. et vituperanda est 23, 303. 24, 493. Cibum paucum sumas, ut somnus laudabilis sit 21, 70., sic enim sanus eris 22, 259. Ne edas,

donec cibi desiderio inciteris 23, 1339. Omne multum naturae contrarium est 22, 260.; quilibet autem vitae diebus modice utatur 8, 35.

Cap. II.

De doctrina, ignorantia, stupiditate.

Doctrina nullo in loco proverbiorum aut describitur aut commendatur, sed doctum homines non amant 10, 145. et docti societatem vicini maxime fugiunt 11, 33. conf. 24, 131. Scientia autem in homine laudatur 21, 79. Qui scientiam occultat, est ac si eam ignorat 24, 565. Vincite scientiam scriptura! 21, 152. Si doctus es, sis ut ignarus 22, 291. Ignorantia autem noxia 5, 204. 26, 85. et vivorum mors est 5, 209. Stupiditas malum est 11, 11.

Cap. III.

De sapientia et stultitia.

Sapientiam semper quaerere Mohammedanum decet 6, 137.; stultus nulla re laetatur 11, 58. et despectus est 12, 54.

Cap. IV.

De divitiis et paupertate.

§. 1. De divitiarum commodis. Etsi nonnulli rerum mundanarum desiderium vituperant 7, 54., nam divitiae pereunt et virtutes manent 28, 128. et pecuniae cupidinem Mohammedanos separasse dicunt 3, 172.; tamen divitiis sua laus in proverbiis est. Opes sunt dulces 6, 207.; et dives fratribus dilectus 1, 168. et familiae honoratus est 24, 529. Opulentia contentum reddit generosum 1, 69. et diu divitiis oblectamur 16, 42. Divitiae ipsam stupidi

stupiditatem tegunt 26, 38. In opibus solis fiducia ponenda est 22, 102.; pauperi tantum divitiae noxiae fieri possunt, dum superbus fit 5, 93.

§ 2. De divitiis comparandis. Dives fias aut moriaris 12, 179. et ut dives fias, regis aut maris (mercaturae operam des) vicinus sis 5, 74. Sed ne magna cum molestia opes colligas, quas haeredi stulto relinquis 5, 15. Turpi quoque modo opes acquirendae non sunt 3, 11., dum aliis opes eripis 12, 99. Sed ne sis in opibus acquirendis insatiabilis, ut extremo augmentum petas 23, 585., nam qui nimium cupit, saepe tota re privatur 10, 22. Tantas tibi acquire, quantis frui potes 18, 127. Qui occasione opum acquirendarum non utitur, vituperio dignus est 24, 239.

§ 3. De opum usu. Opes tuas eroga neque ab alio pete 18, 120. neque alius opibus confide 18, 162. 24, 405. Ne edas panem tuum ad mensam alius 23, 613. Rebus ad vitam necessariis, quas possides, utaris 5, 59. Opibus utaris, ut res tibi necessarias compares 24, 302.; nam opum pars, quae nobis profuit, optima est 7, 34. Modo convenienti eas adhibeas 7, 157. Qui opes colligit, e quibus neque ipse neque alius utilitatem capit, vituperandus est 6, 104. 22, 202.; nec non qui eos sine utilitate perdit 23, 306. aut res nullius pretii acquirit 23, 462. 28, 131. Ne res tibi haud necessarias emas 24, 522. Opibus laudem emere 24, 478. et aliorum favorem tibi conciliare debes 24, 271.; nam opulentus aliis parum utilis et in suum tantum usum opes erogans laudem non meret 18, 202. 24, 363.

§ 4. De opibus conservandis. Rei conservatio una duarum lucrantium est 14, 132.; res igitur nobis comparatas custodire et conservare debemus 4, 23. 23, 389., sic quoque opes 22, 48. 24, 382. 25, 29. Crumenam obsignare prudentiae est 24, 526. Opes quidem erogandae sunt 24, 332.; sed non ultra quam satis est 1, 375. In opibus erogandis computatio sit, ne eas nescientes per-

damus 24, 491. Interdum opum erogatio laudem nobis non acquirit 24, 304. Ea autem opum jactura, qua moniti sumus 23, 108. et qua prudentia nostra augetur 24, 128, re vera jactura appellanda non est. Opum autem dilapidatio vituperio digna est 20, 72. 75. 23, 129. 24, 257. In opibus parva pars negligenda non est 3, 75.; sed parsimonia in expensis commendanda 24, 164. 300. Usu tritae vestis novam nobis conservare debemus 23, 372. In opibus parvis sumtus magni faciendi non sunt 5, 89. Opes asservandas aliis ne tradas 26, 77.; id enim qui fecit, eis valedixit 26, 77. Mutuum quoque cavere debemus 1, 458. 24, 583.; sed mutuum a nobis ipsis petere 24, 489. Qui ab uno sumit, ut alteri det, rem inutilem facit 28, 158. Quisque rei parte amissa, id, quod restat, sibi conservet 25, 40.; sed ne magnum perdas, ut parvum conserves 23, 430. Danda est res minoris pretii, ut res majoris liberetur 2, 200. neque rei vestigium quaeras post rem amissam 3, 44. 23, 289. In opibus conservandis pericula subeunda sunt 2. 5. 14, 44.; sed opibus amissis fortitudinem ne abjicias! 1, 357.

§ 5. De paupertate. Paupertas quum efficiat, ut alii nos evitent 19, 74. et ad furtum nos impellat 7, 36.; vehementer evitanda est. In paupertate vero ne mendices 28, 45., nam humilitas est pessima paupertas 7, 55.

Cap. V.

De laude et honore, dedecore et ignominia.

Laus opibus nobis emenda est 24, 478.; sed ne laude tua decipiaris 24, 137. Laudem quaerere debemus et vituperium fugere 6, 139.; nam qui se ipsum contemtu dignum habet, eum alii contemnunt 24, 464. 465: Vir ibi est, ubi se ipsum collocat 24, 589. Honor in antiis equorum, (fortitudine) est 18, 292. et qui opes suas parvi facit, ho-

nore se ornat 24, 440. Honorem conserves, etsi cum molestia conjunctus est et opprobrium fugias, etsi commodam vitam tibi parat 17, 4. Ne te abjicias 5, 195. 23, 187.; nam qui sibi contemnendus est, is aliis majore contemtione dignus est 24, 519. 611. Viri honor e desiderio ejus oritur, quo hominum honorem cupit 18, 272. nam qui viros reve ritur, eum reveruntur 24, 453. Honorem, quo ab aliis ornatur, nemo recuset 23, 325.; sed honor quocum pernicies conjuncta est, pessimus est habendus 13, 9. 10. Qui ob parvum commodum ignominia se adficit, poenitentiam sentiet 7, 39.; nam turpitudo vilitatem procreat 18, 278. Ne permittas, ut alter erga te audacem se gerat 23, 434.; sed gravem te ostendas, ut alii te venerentur 26, 127. Dedecori mortem praeferre debemus 24, 287. 289. 319, 370. 374.; nam mors nobilis melior est quam vita ignobilis 24, 336. Sis igitur sollicitus de honore tuo conservando, nam honor res vendibilis est 24, 403. Hominum vituperatio, etsi immerita est, tamen nocet 6, 11.

Cap. VI.

De dignitate, potentia.

Dignitas opibus aequalis est 2, 188.; sed ne quis in dignitate nova fiduciam ponat 2, 122. 23, 452. aut modum ipsi convenientem et dignitatem transgrediatur 13, 48. Si celsitudinem petis, res praestantissimas facias 16, 92.; et qui dignitatis altos gradus conscendere vult, beneficia in alios conferat 23, 567. Potentia viri in eo consistit, quod hominibus carere potest 18, 108. Qui prave agere incipit, ejus potestas diminuitur 24, 541.

Cap. VII.

De malo et calamitatibus.

Quilibet quum temporis vicissitudinibus sit subjectus 8, 54. 23, 351. 24, 369.; nemo a calamitatibus securus est

22, 12. et in omnibus locis res nobis ingratae sunt 1, 219. 2, 30. 99. 6, 47. Nullum vero est malum, quod leniri non possit 23, 581., exceptis interioribus 24, 558. Una calamitas levior est quam duae 26, 63. et unum infortunium altero majus 20, 115. aut levius est 1, 12. Infortunia non una serie sequuntur 2, 180. et vehemens calamitas mox cessat. Ut cum quolibet bono malum est 21, 572., sic in calamitate saepe commodum est 10, 128. 227. 11, 44. Saepe angustia ad locum amplum et fatigatio ad quietem ducit 10, 222. Unum enim malum saepe plura avertit 2, 102., ut febris remedium est 25, 65. et fames saepe salutaris 10, 104. Post jacturam prudentia est 2, 203. Ut omnis adversitas et voluptas cessat 22, 247. et ex laetitia ploratus oritur 10, 103. 24, 490, sic omnis moeror ad gaudium ducit 22, 251. Post calamitatem laus est 2, 202.

Cautio mali, quod ex desiderio boni oritur 1, 396. contra calamitatem multis locis et diverso modo commendatur 1, 129. 209. 303. 319. 382. 432. 2, 8. 3, 83. 192. 5, 120. 6, 12. 46. 78. 107. 7, 50. 10, 167. 13, 108. 18, 11. 91. 21, 107. 23, 244. 296. 356. 366. 24, 149. 360. Ne adversarium debilem despicias 13, 169. et contra inimicum semper paratus sis 24, 359. Salutem quaere, antequam viro, cui impar es, occurris 1, 149. Para te contra calamitatem instantem 21, 12., antequam irruit 8, 11. Cuilibet res inopinatae superveniunt 22, 108.; sed evitanda sunt pericula, antequam adsunt 1, 49. 3, 73. 24, 179. 295. Incolumitatem quaere conf. 1, 363. 24, 294.; nam incolumitas praeda est 12, 173. Quocunque modo nos defendere debemus 3, 56.; nam qui se ipsum non custodit, de eo custodiendo alii solliciti non sunt 24, 608. Ne te defendas post rem finitam! 22, 266. Cautus sis in malo, quod times 1, 433. 436., et quo majus periculum tibi instat, eo major cautio necessaria est 2, 89. Semper cogites, nullam rem tam bonam esse, in cujus propinquitate malum

non sit 24, 247. Remedium et fugam appropinquante malo quaeras 6, 64. conf 18, 42. et e periculo te liberes 20, 42. Fuga, ut e mortis periculo evadamus, excusanda est 20, 114. 23. 266. (Fuga quoque deridetur 23, 246.) Celeriter fugiendum est in re periculosa 20, 32. Dum a malo fugis 7, 42., omnes vires adhibe! 5, 54. Si quis in rem periculosam incidit, concedere debet, quod petitur, ut e periculo liberetur 24, 360.; nam malum a te depellas quocunque modo 8, 19.; 21, 28. Noxam repares 1, 9.; interdum leniter agendo noxa reparari potest 7, 164. Ne te malo exponas 3, 72. 80.; sed id transire sinas 8, 37. Ne prope ad malum accedas, sed e longinquo remedium petas 25, 20. Remedia contra calamitatem non desunt, sed debilis iis non utitur 24, 311. Socordia fugienda est 2, 67.; est enim caput ignorantiae 10, 208., et incuria est vituperanda 1, 389.; nam qui cum incuria rem agit, finem non respicit 3, 38. Ne malum parvi habeas 13, 61.; nam e parvo malo interdum maxima calamitas oritur 1, 20. 32. 13, 49. 22, 13. 14. et homo interire potest re, quae ipsi periculosa non videtur 1, 15. Repellas igitur parvum, antequam magnum evadit 28, 94. Malum per malum sanes 13, 52, 53.; nam in re dura durus agendi modus adhibendus est 1, 13. 23, 364. Si in malum incidisti, caveas, neque te securum putes 23, 110.; qui vero monitus cautionem omittit, calamitate obruitur 26, 89. Sed ne nimium caveat homo 13, 105. 24, 318. neque rem caveat, quam effugere non potest 22, 44. In pravo vicino cautio inutilis est 23, 398.

Fortitudinem ostendas in calamitatibus 3, 15. 86.; nam qui fortiter aggreditur, is hostem vincit 1, 233. 234.; et fortis est custoditus 13, 36.; sed audacia contra nobiles periculosa est 21, 186.

Contra temporis calamitates patientia uti debemus 8, 74.; ea autem est in rebus ingratis et calamitatibus vehementer laudanda 1, 464. 4, 13. 12, 39. 14, 42. 127. 24, 413,;

omnis enim res, quae mutari nequit, patienter ferenda est 6, 60. Patientia est clavis gaudii 14, 131. Qui ob mollitiem aerumnam patienter non fert, vituperio est dignus 19, 36. et qui parvum ferre non vult malum, majus ferre debet 24, 456. Patientia est optimum contra molestias remedium 1, 457. 13, 40. et in calamitatibus reparandis diligentia adhibenda est 2, 97.

Cap. VIII.

De contento animo et aviditate.

Sapientis est pauco contentum esse et opes non colligere 6, 144.; nam quum mundum relicturi simus, non est, cur magna ob res mundanas tristitia afficiamur 27, 137. Pauco contentos esse debemus 7, 1. 88. 10, 160. 13, 30 et rebus necessariis 6, 19. 20.; nec non parte rerum necessariarum 21, 15., si totum magnasque res consequi non possumus 4, 2. 5, 42. 10, 69. 94. Quiescendum nobis est, si adtigimus quod nobis opus est 23, 101. 259. 24, 96.; et si rebus, quas alii possident, potiri non possumus, eis frui, quas possidemus 1, 402. conf. 24, 389.; nam qui satis habens majora petit, in res ingratas incidit 18, 203. 24, 373. Ne tristis sis ob rem, quae te fugit 23, 477. 24, 85. conf 24, 357.; praecipue si in ea nil boni est 23, 50. aut ob res antea amissas, quae recuperari non possunt 3, 135. In incolumitate cum victu sufficiente bona hominis sors est 25, 163. Cavendum est, ne rem absurdam et impossibilem optemus 13, 6. 21, 117.; et rebus quas optaveramus potiti, contenti esse debemus 18, 169. 28, 90. Stultitiae est tribuendum, si quis rem, quam possidet, optat 22, 120. Contentus animus divitiarum locum tenet 7, 55. 24, 305. Sed qui contentus est sordido victu, dum meliorem sibi parare potest, laudem non meretur 18, 20.

Aviditas est periculosa 1, 6. 16. et vituperanda 5, 97. 11, 20. et frustrationis ductrix 6, 134. 246. Avidus

qui eo contentus non est, quod possidet 23, 134., noxam sibi parat 15, 16., in res turpes incidit 22, 33. et interdum perit 21, 82. Avido autem res ad vitam necessariae non augentur 23, 536.

Sect. 5.

De agendi ratione erga alios.

Cap. I.

Praecipua erga alios agendi causa.

Sincerum praesta amorem Mohammedano, bonam naturam improbo 7, 89. Se pulchre gerere pulchritudini praeferendum est 3, 188. Bene autem agas erga homines, ut erga te bene agant 26, 31.; nam ut aliis facis, sic alii tibi facient 22, 113. Qui vult, ut alii ipsi diligentiam adhibeant, prius id faciat 5, 92.; nam qui erga homines prave se gerit, erga eum eodem modo agent 24, 312. 357. Prosis antea socio parum, ut postea majori commodo tibi sit 7, 144.

Cap. II.

De auxilio aliis ferendo.

Mutuum inter homines auxilium commendatur 20, 22. 27, 134.; nam frater consolandus est 16, 9. Auxilium ei feras, qui rei perficiendae ob virium defectum impar est 10, 98. Da homini dolenti rem necessariam, ut tranquillus sit 10, 29. Eum adjuves, qui tibi utilis esse potest 13, 16., ut tibi quoque auxilio sit 6, 14. 15, 18. 22, 121.; sed turpe est nonnisi tamdiu auxilium ferre, quamdiu secunda fortuna quis utitur 28, 27. Desiderio opem rogantis satisfac, antequam auxilium tuum imploravit 23, 371. Consilium occasione elapsa datum nihili est 13, 5. Si modo perfecto adjuvare non potes, aliquo modo adjuva 1, 395.;

nam infelici omne auxilium gratum est 1, 478. 479. Si rem, quam alter a te petit, perficere non potes, statim denegare praestat 12, 7. Vota sola in calamitatibus inutilia sunt 26, 66. et verba sola non sufficiunt 5, 96. Qui tempore penuriae frumentum non vendit, diris devotus est 5, 207. Sed ne quis ignoranti auxilium praestet 24, 408. aut pauperi qui in vitiis perseverat, fieri enim potest, ut hic paupertate corrigatur 18, 74. Contra alium ab eo auxilium ne petas, cui cum illo major amicitia est quam tecum 23, 359. Eum sinas, qui opem ferre non potest, eidem periculo, quam tu, expositus 28, 1. A noxa, quam sibi ipsi infert, alterum defendere non potes 24, 40.

Alios a malo depellere 18 122 et monere debemus 23, 360., nam qui bonum indicat, ei similis est, qui id peregit 8, 22. Gaudium ob alienum malum vilitati tribuitur 13, 65. Qui autem adhortationes tuas rejicit, eum fugias 1, 231. 8, 24. 23, 88. et qui consulto errat, eum in viam rectam dirigere ne velis 1, 328. Sed quum monitum fidum ingratum sit 20, 49., cave, ne verbis tuis laedas 10, 156. conf. 23, 399. Ne in hominum coetu monitum des 25, 170. aut in monitis modum excedas, nam ita suspectus fies 1, 341. 3, 23. 12, 66. Ne virum rem, quam scit, docere velis 23, 609; neque eum vituperes, in quo amor et virtus non est 27, 29.

Cap. III.

De mutua hominum consuetudine.

Separata ab hominibus vita commendatur 2, 181. conf. 24, 266. In consuetudine hominum cautio sit 16, 30. Stultum est, se aliis immiscere, quorum neque finem neque agendi rationem novimus 28, 25. Utile igitur est homines nosse 2, 13. et qui hominis conditionem cognoscere vult, ad ejus familiam se convertat 22, 146.; sed ne hominum

originem scruteris, nam eodem modo erga te agent 24, 407. Repudiandus est is, qui nobis non bene notus est 24, 145. et qui te non vult, eum tu ne velis 24, 524. Homines non consentientes separandi sunt 7, 206. Duos viros sibi contrarios uno loco ne conjungas 23, 365., nam consensus inter homines utilissimus est 23, 8. Relinque eum, qui modum in re excedit 12, 29.; et sine eum, qui in agendo suo tantum commodo inservit 7, 62. Viri turpis et pravi consuetudinem fugias 3, 57. 7, 66. 25, 16. 26, 78. Socius pravus semper nobis noxius est 24, 26.; nam qui lupus non est, eum lupi vorant 24, 463.; solitudo igitur melior est quam socius pravus 36, 33. Nonnisi in factis probis cum hominibus societatem inite, in vituperandis vos separate! 7, 51. 22, 127. Societatem ejus, cui fides non est, fugias 24, 133. et bonum ejus caveas, in quo majora mala sunt 5, 58. Ne cum stulto societatem ineas 10, 130.; alienatio ab ignorante conjunctio cum prudente est 24, 527. Qui genti se immiscet, ejus mores imitari debet 24, 296. Caeterorum agendi rationem sequere! 3, 42. Nimium quoque in hominum consuetudine evites, ne pravos socios acquiras 20, 50. et raro visita, ut amore crescas 11, 12. conf. 1, 400. Interdum vitiorum, quae aliis sunt, rationem non habere debemus 6, 112. Parva vitia in aliis videre et magna in se negligere vituperandum est 22, 110. Qui autem vitium in altero quaerit, id inveniet 34, 575. Ne de hominibus bonam semper opinionem habeas, nam falleris 6, 135.

Cap. IV.

De justitia, aequitate et injustitia.

Justus est, qui sibi praestanda praestat 1, 199. et alteri tam benefacta quam malefacta aequali ratione pensat

5, 61. 115. 27, 122. Tanta cuique dare debemus, quanta meret 3, 60. et prout quis erga te agit, sic erga eum agas! 23, 84. Ita agendum est, ut malum eos adtingat, qui id meruere 23, 228. Se ostendit quoque justitia in eo defendendo, quod defendere debemus 1, 74. et justitia postulat, ut excusatio audiatur 23, 136., fieri enim potest, ut condemnemus hominem, quod ejus excusationem non audivimus 10, 61. Injustitia nobis noxia est 16, 5. 24, 460. Ne injuste contra eum agas, cujus vindicta timenda est! 23, 319. Qui pensare omittit 3, 181. et minus facit, quam debet 2, 214. aut de jure aliis aliquid detrahit 18, 32., tum modum justum in rebus excedit, injustus est appellandus 11, 46. 47. 18, 129. conf. 12, 76. Aequus igitur sis in eo, quod postulas 1, 449.; nam ab homine nonnisi id postulandum est, quod perficere potest 23, 535. conf. 12, 104. 24, 185. et 23, 302. Onus gravius nonnisi valentibus imponitur 1, 386. Ne igitur ei, qui magnum onus portat, parvam rem addas 1, 79., aut injuste punias 1, 403., nam poena secundum criminis rationem esse debet 25, 173., et retributio injusta vituperio est digna 5, 129. Prudentis igitur est, in puniendo non festinare 3, 17. 106. Injustitia multis locis tanquam homini periculosa tum in hoc tum in altero mundo describitur et vituperatur 1, 210. 279. 2, 129. 17, 5. 23, 358. 450. 24, 313. Ne ad malum inferendum properes, 1. 171. 291. 18, 141., nam qui noxam aliis inferre cupit, saepe in interitum irruit 10, 230. conf. 24, 256. Ne rei amore seductus fratri debitum deneges 13, 39.; sed ei, qui minus accepit, quam meretur, adde! 3, 60. Injustitia excusatione minus digna est, quam avaritia 13, 42. et lenia verba injustitiam non minuunt 22, 307. Maxime vituperanda est injustitia erga inferiorem, qui se defendere nequit 1, 285. 24, 352. et erga propinquum 17, 35. aut debilem 16, 45. Quod aliis fecisti, si idem tibi faciunt, patienter ferendum est 23, 481. Sed injuriam tibi illatam vindicare debes 22, 105. 23, 342., nam ea patienter ferenda

non est 10, 121. Qui se vindicavit, aequitatem non deseruit 23, 208.

CAP. V.

De fide in promissis.

Fides in promissis Deo grata est 26, 68. Promissa necessario perficienda sunt 26, 135. 18, 116. 25, 6., nam promissis non satisfacere 1, 111. 269. 12, 81. 13, 102. 23, 60. 26, 72. et fiduciam in nobis positam fallere turpe est 18, 9. Ne igitur quis promissa faciat, quae complere non potest! 4, 11. Qui fidem datam fefellit, ei postea fides habenda non est 22, 66. Promissa, quae non implentur, vituperio sunt digna 23, 400. 458. 28, 44.

CAP. VI.

De fraude, dolo, astutia.

Si homines decipis, Deus te punibit 1, 260. Vituperandus est, qui dissimulatione in agendo alios decipere studet 3, 137. 6, 57. Dolus in hominum consortio condemnatur, quippe qui et alios erga nos ad perfidiam impellit 24, 249. conf. 3, 125. 20, 30. 28, 99.; astutia vero et calliditas commendantur conf. 1, 136. 207. 2, 76. 6, 28. 240. 15, 1. 22, 315. Astutiae vero est, non adhibere astutiam 24, 593. Contra inopinatum insultum 23, 395. et ut rem necessario peragendam evitemus, astutia inutilis est 10, 97.

CAP. VII.

De mercatura et rebus cum ea conjunctis.

In negotiis mercatoriis tanquam peregrinos se gerant

homines 3, 165. Rei vitia celanda sunt 7, 11. Pretium rei venditae pactum augere, stulti est 11, 16. Qui rem vilem re vili data emit, is deceptus domum redit 24, 479. Cautionem in emenda re 5, 210. et in mercis vitiis cognoscendis prudentiam adhibe, ut iterum vendi possit 1, 367; intuitus autem veracior est quam vox 23, 264. 562. Si pannorum venditor pannum vituperat, eum ipsi necessarium esse scito! 1, 447. Pretium ante mercem traditam ne solvas! 12, 167. Si vendere vis, mercis praestantiam expone! 3, 136. Vende quoque mercem primum quaerenti 2, 184., nam promta venditio praeferenda est 7, 156. Venditio autem pro pecunia parata melior est, quam summa cum solvendi mora 14, 123. et pars deminuta pretii melior est quam lucrum tardum 26, 128.; mora enim in solvendo oblivio est 25, 172. Ne pecuniam paratam pro debito vendas! 23, 638. Debitor autem urgendus est 7, 40.

Cap. VIII.

De duritie, asperitate, lenitate, comitate, mansuetudine.

Qui levibus remediis non corrigitur, in eum dura adhibe 24, 487. 516. 574., ut molestiis ab agendi ratione retineatur 11, 19 Vilem dure tractes, nam commodo tibi erit 6, 24. Pravum vilemque opprimas, ne tibi noxam inferat 5, 47. 6, 44. Pravo in agendo praevenias! 7, 143. Tardum et segnem incitando propelle 25, 92., nam humiles per timorem instigantur 12, 152. et viles per durum agendi modum ad consensum commoventur 17, 1. Durities honoratum vilem saepe reddit 10, 146. Ne autem duriter tractes eum, qui victum quotidianum petit 23, 602. et qui potentia gaudens nonnisi debilibus adversatur, vituperandus est 9, 44. Asperitas est infelicitas 10, 112. et austeritas non laudatur 21, 5. sed hilaris vultus commendatur 2, 206. Attamen vero asperitas in rebus consequendis interdum uti-

lis est 23, 216. Morum lenitate opes acquiruntur 23, 464. conf. 268. Qui nos adit eum lenibus verbis excipere debemus 24, 5. Ferre debemus virum, in quo vitia sunt, si in eo amor erga nos remansit 16, 1. Peccatis dare veniam generosi est 18, 170. et condonare debet, qui rebus potitus est 7, 48. 24, 132. Virtute praeditis leviora peccata condonanda sunt 21, 109. Ne vitia hominis detegas, nam is tua deteget 12, 47; sed interdum condonatio debilitas est 2, 191. Objurga antequam punis 18, 141. Benignitas et comitas laudantur 10, 154. 24, 534. 25, 73. 93., nam comitas columen vitae et fulcrum consortii est 24, 194. Hilaris vultus donum est fratribus datum 2, 206. Mansuetudo modo laudatur, modo vituperatur 2, 192. 6, 112. 24, 28; sed ne erga vilem mansuetudine utaris! 23, 163.

Cap. IX.

De generositate, liberalitate, beneficentia.

Generositas laudatur 22, 318, nam generoso tota terra patet 20, 46. Liberalis autem sis conf. 6, 88., ut alii erga te liberales sint 12, 42. Beneficentia commendatur 1, 36. 8, 31. 13, 69., nam cum beneficentia lucrum est 6, 141. 10, 66. 13, 69. 16, 35. 22, 117. Beneficus igitur sis 1, 36., nam qui opes erogat, pudorem non concipit 24, 332., dum commeatum relinquere inutile est 23, 416. Beneficium, quod damus, quasi tributum ab opulentia et dignitate nobis impositum 11, 43. 50. et debitum est 1, 472. Beneficia conferre a calamitatibus tuetur 14, 77., nam beneficio remuneratio erit 23, 442. 633. Beneficiis alios in servitutem redige! 25, 177. conf. 19, 16. Ex beneficiis gratiae laudesque nobis proveniunt 24, 511. conf. 1, 259. et dona dare debemus, ut negotia facilia reddantur 2, 103. Dono parvo iram sedare potes 1, 7. et dono favorem tibi conciliare 18, 206. Qui sibi benefacit, ne alium vituperet 1, 107. In

nobilem beneficia conferas 23, 154. Ne sis beneficus in eum, qui beneficiis haud eget 1, 28. 28, 129, aut in vilem 3, 127. 12, 25. et indignum 20, 73. 23, 297. 438. Pravum, cui benefecisti, cave! 3, 127. 12, 25. Ne alteri beneficia exprobres 23, 436. 24, 165. neque eorum mentionem facias 1, 97. Iteratio in beneficiis dandis majori laude digna est 18, 160; abrumpere beneficia, quae quis in alios conferre consuevit, turpe habetur 24, 3. Excusatio in hospitio vituperatur 18, 144. Beneficium quod damus, oportet sit perfectum 3, 62., quo alteri perfectum commodum paretur 3, 6., conf. 1. 356. Ne alteri pravam res des 24, 481. aut rem, quam possidet 28, 129. aut nonnisi res tibi superfluas 1, 161. aut donum parvum, e quo alter utilitatem capere non potest 24, 1. Majori vituperio dignus est, qui cunctans vilem rem dat 6, 52. Justo quoque tempore beneficium conferatur, nam tale plures res aequat 24, 576. Qui in vivum beneficia non confert, sed mortuum deflet, laudandus non est 23, 87. Ne in dando cuncteris; sed ante necessitatem des 25, 157. et opem rogantis desiderio satisfac, antequam te imploravit 20, 371. Qui personae propiores sunt, majora dona postulant 2, 135. Ab avaro donum parvum accipias 7, 2. 146., nam gratum nobis est 8, 38. et pro praeda habendum 7, 1. Liberalitate notum adire debes 25, 50; nam qui a vili beneficia petit, vituperandus est 20, 33. 21, 47. Ne spem beneficiorum abjicias! 18, 183.

Cap. X.

De avaritia.

Avarus laudem non acquirit 23, 484., nam turpe est accipere velle et non dare 3, 113. 28, 61. conf. 20, 30. schol. et 23, 41. Avarus nullum commodum ex opibus suis capit 26, 32. et contentus non est 10, 53. Avaritia inutilis est, quum aut infortunia aut haeres opes eripiant 2, 189.

20, 48. Avaritiam igitur fuge! 25, 60. Avaritia, quacum austeritas conjuncta est, maximo vituperio digna putatur 22, 103. Avarus qui aliorum quoque res ad se rapere studet, maxime vituperandus est 2, 81. Maxima avaritia est, si quis et alios avaros esse vult 6, 108. Avarus autem, qui nonnisi coactus in alios beneficia confert, laudem non meretur 13, 75. Denique excusatio tanquam avaritiae pars vituperanda censetur 18, 145. 168. 21, 4. 23, 340.

Cap. XI.

De gratitudine et ingratitudine.

Gratus erga alios animus eorumque laus, nobiles nos esse probat 6, 49., nam remuneratio nonnisi ab eo, in quo virtus est, exspectari potest 1, 77. Beneficia beneficiis 12, 22. et merita aequalibus pensanda sunt 3, 170. Dei beneficia gratiis nobis conservanda sunt 21, 153. et qui hominibus gratias non agit, erga Deum ingratus est 23, 627. Qui facile ab hominibus accipit res, solvendi vero tempus differt, vituperandus est 1, 157. Saepe autem is, in quem multa beneficia contulisti, pauca ea esse putat 10, 169. et ingratus nocere vult 10, 114. et vituperat ipsi benefacientem 18, 130. 22, 150. 23, 92. Ne autem beneficium vituperes 13, 46. aut de eo, qui tibi benefecerit, male loquaris 23, 270. Ingratitudo vituperanda est 7, 22. 22, 177. Ingrato qui benefecit, gratias non accipiet 22, 61.

Cap. XII.

De falsa gloriatione, arrogantia, superbia, impudentia.

Amor sui homini odium gignit 4, 16., nam admiratione sui plenus semper iratus est 24, 582; vituperanda igitur est admiratio sui 16, 11. Falso glorians et falsa gloriatio de-

scribitur, vituperatur et deridetur 1, 201. 380. 2, 55, 22, 38, 55. 27, 70. 28, 161. Viles, quas non possident, res gloriantur 18, 199. conf. 20, 40. Arrogantia multis locis et describitur et vituperatur 1, 250. 2, 212. 5, 101. 6, 3. 7, 12. 13. 10, 202. 16, 32. 18, 6. 161. 198. 21, 189. 23, 38. 159. Monemur, ne arrogantes sed originis nostrae memores simus 2, 118. Qui beneficium, quod non suum est, sibi arrogat, vituperandus habetur 2, 38, nam externa species non sufficit, ut nobis rem arrogemus 23, 556. Ne scientiam tibi arroges, ut invidiam a te depellas 3, 183. Vituperandus quoque est, qui laudari cupit, quamvis nemini benefecit 28, 107. Loco tibi conveniente sedeas! 5, 212. Qui viros praestantissimos imitatur, quum vir nullius pretii sit, vituperio dignus est 12, 31. Retromane potius, ut ampliorem locum occupes! 26, 64. Vilis est habendus, qui, si parva res conceditur, magnam sibi arrogat 5, 213. Superbia vituperatur conf. 9, 72. 15, 28. 21, 63. 22, 145. Qui se nimium extollit, interire potest 1, 431. Se submittere, quum res postulat, viro res conveniens est 7, 168. et se negligentem ostendere, decus nobilitatis est 11, 54. Superbia impotentis maximo vituperio digna habetur 1, 50. Superbus laudem non meretur 28, 85.; sed odium contra se excitat 22, 313, Hanc ob causam nocet 18, 286. et periculosissima est 24, 356, nam pessimus incedendi modus elatior est 24, 370. Ne ullum ob externam ejus conditionem despicias! 7, 90. Humilitas est laudanda et utilis 3, 184. 190. Insolentia inde orta, quod aliquis dives factus est, vituperatur 1, 237. 2, 96. Pudor vero viri alieno loco debilitas est 6, 238. 243. Impudentia (conf. 27, 38.) quodammodo utilis est 14, 122.; nihilominus modestia quae nobiles nos reddere potest 3, 190. et laudatur 3, 184. et commendatur 5, 211.

Cap. XIII.

De amore, amicitiaque.

Amor contemtus esse dicitur 27, 31. et caecos nos reddit 1, 401. 6, 22. 25. Non emitur 6, 252. et non permittit, ut eligamus 1, 481; sed in nos cadit 26, 11. Amato primo est 24, 552. et ex absentia oritur 27, 127. et vituperio deletur 24, 556. In amore per intercedentem orto nil boni est 23, 592. Amor parentum est propinquitas filiorum 24, 570. Sincere amans se ipsum pro altero perdit 24, 375; sincerum igitur amorem frater vult 1, 355.; praesta igitur sincerum amorem 7, 89. In amore qui multum mutabilis est, dignus habetur, qui vituperetur 13, 107. In sene juvenilis amor vituperatur 12, 79. 14, 2. Lenitas in amore commendatur, ne omnino nos occupet 23, 308. Homines inter se amorem amicitiamque colant! 15, 33. Sunt, qui amicitiam ostendant; sed animo iram odiumque occultant 6, 27. conf. 12, 102. 24, 358., qui sinceram amicitiam simulent, sed noxam inferre cogitant 1, 198. 5, 16., nam saepe amicus ob ignorantiam paratur non ob bonam intentionem 10, 218. Amicus noster non est, quem studio ac molestia contentum reddere debemus 1, 70. conf. 7, 173.; sed qui verax et sincerus in nos est 1, 68. et solatium nobis adfert 1, 362. Amicus est, qui in infortunio te non deserit 1, 245. et te aliis praefert 1, 167. Legatus pravus amicitiam corrumpit 12, 164. Duos amicos intimos ne separes! 23, 369. 631.

Cap. XIV.

De ira, odio, inimicitia, invidia.

Ira tanquam inutilis et noxia describitur 24, 29.; mitiganda igitur est 27, 112.; efficit enim, ut contenti non

simus 23, 469. et ntelligentiam perdit 19, 24. conf. 1, 215. Aviditas et ira caput peccatorum est 10, 207. Ira stulti in verbis, prudentis in factis est 19, 68. Potestas iram amovet et iratus quum dormit, ira abit 25, 53. Irae tuae ne obedias! 23, 461. 24, 449. Qui ob nil irascitur, is nihili contentus est 24, 472. Ira inutilis evitanda est 19, 2. Nonnisi in ira perseverare debemus, si ad rem consequendam, quae nobis debetur, utilis est 3, 119. Ne ira injusti adfligaris! 23, 291. Mitis homo verba turpia se non audire simulat 3, 133. conf. 143. Lenitas autem animi atque tranquillitas quum sit prudentiae columna, commendanda est 8, 69. 10, 112. Odium leve sit! 2, 116. Odium erga homines occultare debemus 1, 274. In inimicitia odioque paucum non est 23, 630. Inimicitia mutua genti nocet 24, 205, nam inimicitia homines dispersi sunt 20, 25 et cui multi inimici sunt, is ut prosternatur, exspectet 24, 600. Inimicitia clandestina vituperio est digna 5, 90. Ne contra fortunatum inimicitiam geras 24, 467. Invidia inutilis 22, 311. 23, 191 et nobis noxia est 2, 179. 6, 239. 242. 258. 259. 28, 154, ne igitur homini bonorum, quae ei dantur, invideas 23, 432. Ne te inferiori invideas! 24, 515. Invidos benigne tracta! 24, 451.

Sect. 6.

De agendi ratione erga socios, vicinos, clientes, hospites et amicos, inimicos, hostes, propinquos et cognatos, gentem, familiam, regem, dominum subditumque.

Cap. I.

De agendi ratione erga socios, vicinos, clientes, hospites.

Cum sociis consentire debemus 1, 441. conf. 443, nam

cum iis nobis vivendum est 1, 282. Qui inter se dissentiunt, tanquam socii conjungendi non sunt 23, 539. Ne socium e pravis parentibus ortum tibi eligas 23, 334, neque cum iis societatem ineas, qui tibi dissimiles sunt 23, 483, nam e sociis vir cognosci potest 28, 159. Inter socios caveas 23, 324 et socii pravi semper noxii sunt 24, 26. Socium contentum reddas! 24, 178. Ne te durum geras contra eum, cujus societas a te inita est! 1, 350. Qui opem non fert sociis, vituperio dignus est 6, 126. Qui tibi magis nocet, quam prodest, relinquendus est 25, 80.

Vicinus qui sit, antequam domum emis, vide 5, 88 et domum custodi ab eo, qui tecum habitat! 6, 114. Pulchra erga vicinos agendi ratio laudatur 23, 439. Dona des vicino tuo propinquo 27, 97. et proximum vicinum custodias! 5, 99. Ne vicini estote; sed visitatum vos venite! 3, 163.

Clientem custodire debemus et si nos adfligit 24, 339.; frustrari eos, qui in clientela nostra sunt, dum aliis dona damus, vituperandum est 7, 33.

Hospes a te laute excipiendus est, etsi ipse inopia labores 2, 72., tu autem ne diu apud hospitem commoreris! 23, 193.

Cap. II.

De agendi ratione erga amicos, inimicos, hostes.

Amicos multos tibi para 22, 105, antequam tibi necessarii sunt 3, 129, nam in calamitatibus fratres desiderantur 27, 173. Cui multi sunt amici, is potens et honoratus est 24, 268 et opes potentiaque amici morte deminuuntur 1, 81, Ex amico, quo utitur, vir cognoscitur 24, 87. Fugias eum, cuius amicitia sincera non est 7, 31.; sed fratri ingenuo fiduciam habe 1, 225. et qui tibi fraterno animo deditus est, ei deditus sis! 1, 212. Fraterni amoris of-

ficium praestare debemus 1, 362. 13, 39. et conditionibus inter fratres factis satisfacere 13, 60. Fratrem honora 1, 64.; sed veteri fratri laudem impertire indignum est 1, 460. Adjuva eum omni modo 18, 124. 25, 14. et solatio erige! 16, 3. 19. Summo cum periculo amicum defende 6, 61. eumque injuria laesum et si tibi odio venit, vindica! 6, 86. In calamitate frater cognoscitur 18, 175. Amicis nonnihil concedendum est 21, 118. 24, 276. Lenis sis in fratrem! 1, 63. Fratrum malefacta oblivisci debemus 3, 128., nam fratrum objurgatio melior est quam defectus 13, 103. 24, 365. Amicus quum in omnibus rebus tibi placere non possit, eum patienter feras oportet 24, 276. Si fratrum in te animum mutatum vides, hujusce rei excusationem quaeras, ut animus tuus irâ liber et tranquillus sit 24, 381. Perfer amici peccatum unum, cujus tu multas virtutes noscis! 1, 281. Ne fastidiosum te geras erga amicum 23, 433, nam fastidium impedit, quominus amicos habeamus 23, 469. Qui amico importunus est, is inimico suo levis est 24, 139. Puni fratrem ob primum errorem, quem in sermone commisit 7, 67; sed ne amicum dedecore adficias 24, 330 et fratrem calumniis ne laedas! 3, 96. Sequaris consilium eorum, qui tibi vere amici sunt, etsi tibi ingratum est 1, 106, nam fidorum monita audire debemus 12, 96 et inobedientia erga amicum poenitentiam gignit 23, 26. Amicis tuis vilem rem dono ne mittas! 23, 474. Fraus amici turpitudo est 19, 75. conf. 28, 38. 64.

Amicorum ingratitudo injusta est 22, 19. Fieri potest, ut ex amico inimicus fiat 21, 40. Fortunae autem viri tribuendum est, quod ejus adversarius prudens est 24, 536. Ne inimicum negligens dormias! 24, 543. Sis erga inimicos dissimulator! 1, 384. Sinceritate in agendo hostis a te repellendus est, non minis vanis 14, 30. 15, 29. Qui cum altero modo ipsi conveniente dimicat, injustus non est 21, 38. Hostem praevenias 10, 113. aliosque, qui ignominiam nobis inferre cupiunt 2, 78; sed caedes dolo facta a lege

Mohammedica interdicta est 21, 68. Hostibus malum inferre debemus 28, 14.; sed ne robore et armis praestantiorem te aggrediaris 6, 101 aut experientiis probatum experiaris, poenitentiam enim ages 24, 518. Incursio in terram hostilem commendatur 19, 77; quod si vero homo infestus se submisit, eo abstinendum est 1, 53.

Cap. III.

De agendi ratione erga cognatos, propinquos, gentem, familiam.

Cognatio sine amore inutilis est 17, 15., nam si cognatus tibi utilis non est, idem est ac si cognatus non sit 2, 65. Cognatus cognato auxilium fert 1, 165. et si ei inimicus est 23, 282. 283. Cognatio autem propior remotiori in concedendis rebus praeferenda est 8, 41.

Propinquo auxilium fer et si eum odio habes 3, 29, nam propinquum tueri debes 6, 35. Propinqui sibi mutuum auxilium ferunt 24, 323. et vir nonnisi per propinquos cum ipso junctos potens est 23, 81. Propinqui estote cum amore, sed ne in propinquitate fiduciam ponite 3, 164., nam propinqui tibi debitum auxilium non semper praestant 10, 119. et si gens de regno pugnat, propinquitatis vincula rumpuntur 24, 320. Propinquorum injustitia magis laedit, quam gladii ictus 17, 35, ne igitur propinquos viles familiamque parvi habeas 24, 260. Beneficia in propinquos conferre debemus 11, 23, nam propinquos negligere et in peregrinos beneficia conferre, vituperio dignum est 19, 32. In propinquorum nobis ingrata agendi ratione patientia utendum est 18, 55.

Qui contra gentem suam injustus est 18, 46 et qui genti suae noxam infert, vituperandus est 10, 139. Ne contra gentem tuam injustus sis 26, 46.; sed ejus res ne-

cessarias perficias! 24, 213. Talem autem te gere, ut te metuat! 18, 104.

Familiae jura defendere debemus 4, 5. Generosus omnimodo familiam contra mala defendit 20, 17, nam tuus est nasus et si amputatus est 24, 261. Pulcher in familia conversandi modus laudatur 22, 25 et optimus is est, qui erga familiam optimus est 7, 92. Familiares excuses, si minus faciunt, quam debent 1, 51. 10, 52. 28, 72. et a familia in calamitate auxilium petas! 1, 61. 6, 235. Bonis moribus familiam instruas! 25, 368. Uxores defendere debemus 23, 397; omnem vero rem vir patienter ferre potest excepta uxorum suarum mentione 2, 10. Infanti matris amor non deest 23, 314, nam matri filius placet, etsi turpis est 21, 25. Stultissimus quisque filium suum amat 22, 67. Filii optima viri arma sunt 7, 60 et qui filios non habet, is gloria caret 24, 459. Filio semper est desiderium beneficiorum matris 27, 5?. Similitudo cum patreres conveniens est 24, 274., nam ramo radicis natura est 10, 111. 20, 45. Cura atque diligentia in custodiendo puero adhibenda est 8, 7. Puer educandus est 8, 29. Qui filios suos bene instruit, invidos ad iram excitat 24, 442. Inobsequentia filiorum erga parentes vituperio est digna 3, 50. 18, 50. 21, 155. conf. 22, 209. Puellas recens natas occidere beneficium est 3, 6.

Cap. IV.

De agendi ratione erga regem, dominum, subditumque.

Qui rei praefectus suae verae dignitatis rationem non habens inter gentem praecellere vult, vituperatur 24, 390. Ob diversam naturam homines necesse est gradu et dignitate inter se sint distincti 23, 247, ut sint aut jubentes aut obedientes, nam aequales perirent 25, 43; dominium autem cum hominum multitudine est 28, 47, et homines eum

qui vicit 25, 166. et regum religionem sequuntur 25, 171. Qui bene interdicenti obsequium non praestat, noxam inde capiet 12, 80 et inobedientia erga principem (conf. 7, 16.) vituperanda est 23, 440. Praefectis obedire debemus 16, 95; sed qui te subjugat, major te sit 15, 22. Adora simium pravum tempore suo 12, 181; nam rex injustus melior est, quam bellum civile quod durat 12, 153. Caveas igitur rebellionem turbasque 1, 327; sed ne tyranno perfidoque obedias! 24, 258. 259. Qui fame laborat, tumultum excitat 24, 502; sed severitatis exempla in inobsequentem edenda sunt, ut caeteri deterreantur 18, 109. Homo si mandatum perficere recusat, majori re imposita cogendus est 1, 75. 7, 145. Difficile est tempore haud conveniente principatum exercere 14, 70. Cui rex benefacit, eum diabolus amittit 24, 531; nihilominus vero a principe securus sis, si ejus Vezirus te odio habet 23, 624.

Dure agere contra servum vilis est 3, 187; sed servum fratris loco ne habeas! 23, 251. 480. Servus baculo percutitur et in libero vituperium sufficit 18, 66. Serva ubique negotium invenit 1, 45.; sed cum serva secretum ne communices 23, 285 neque joceris 23, 286.

Sect. 7.

De sermone ejusque variis modis.

Cap. I.

General.

Sermonis facultatem rem maximi momenti Arabes habent 24, 210 et eloquentiae vim maximam esse dicunt 1, 1. Verbum gratiam tum eripit 10, 107, tum conciliat 10, 141. 14, 38. Sermo noxius esse potest 1, 35 et linguae caespitatio perniciosior est, quam pedis 18, 146. Verbum in-

terdum durius est, quam vehemens impetus 10, 19 et saepe ustionis signum relinquit 10, 165. Confessio linguae ad cor penetrat 16, 23 et una voce saepe bellum accensum fuit 10, 220. Periculosum esse sermonem indicaturi dicunt: lingua collum amputat 1, 218. 10, 118 et carcere dignissima est 24, 4. Verbum ad nos non revertitur 23, 396.; quapropter cautio in loquendo necessaria est 13, 77. 23, 396. 24, 4. Linguam cohibere debemus 24, 347, proferre enim potest tam malum quam bonum 23, 83. Ne linguae obsequium praestes 16, 86.; sed ejus, quod loquaris, rationem habeas. Sermonis initium pravum vituperatur 2, 112. Sermo brevis sit! 21, 58. Multa quae quis facit verba, vituperantur, quum fieri possit, ut absurda sint 7, 58. 10, 116. 23, 313. 24, 254. 291. Generoso multis verbis rem exponere opus non est 18, 156. Generoso multis verbis ne sis molestus! 10, 42. Ingenuo qnoque signum nutu factum sufficit 6, 227. Multa verba, quorum major pars nihili est, vituperantur 24, 245, nec non sermo inutilis 22, 278, nam qui vanum profert, in apparente et occulto haesitat 23, 573. Vituperanda quoque sunt verba pulchra, quae his contraria facta turpia sequuntur 6, 103. 12, 45. 13, 95. 20, 118. 24, 222. 25, 158. Ne igitur laudes rem, dum nemo laudem tuam curat 24, 348. Obscurus sermo 9, 81 et indistinctus, ut intelligi nequeat, vituperatur 6, 42. conf. 6, 65. Delirans in sermone 7, 84 et duas res dissimiles comparans 3, 69 aut discrepantes conjungens vituperio dignus est 3, 89. Ne dubium cum certo misceas! 23, 468. Male audienti et non intelligenti rem pluries dicas! 6, 6. Ne quis de rebus ipsum non spectantibus loquatur 18, 17 aut loco alieno se excuset 1, 160. Excusatio nimia non probatur, fieri enim potest, ut, qui excusationem tuam audiat, crimen tuum non audiverit 9, 56. Ne te de vitio, quod alii in te esse nesciunt, excusa! 10, 56. Qui tecum non consentit, eum ne edoceas 23, 645 aut eum, cui id opus non est 19, 9. Si te doctiorem docere vis, vi-

tuperationem mereris 22, 45. Jocus a serio regnari debet 6, 115. Jocus et lascivia alieno loco vituperandi sunt 23, 25. Qui joco semper indulget, is desiderio non potitur 24, 477. Jocus verecundiam tollit 24, 166. 167, ne igitur cum nobili aut vili joceris! 23, 418. conf. 23, 25. In joco interdum serium est 5, 75. 10, 217.

Cap. II.

De veritate et mendacio.

§. 1. De veritate. Veritas clara est 6, 85, ut si quis de veritate, num veritas sit, dubitat, hoc ignorantiae tribuendum sit 12, 93. Omnium dictorum est optimum 6, 250 et maximam vim habet 12, 93. In ipsis quoque ingratis rebus erga alios veraces esse debemus 12, 63., licet interdum nocet 14, 80. Qui verax erga nos est, is nos amat 14, 116., nam veritas mendacio vili praeferenda est 1, 354. Veritas honorem nobis parat 14, 78. conf. 24, 306. et remedium est 22, 207. Qui eam reliquit, in periculum incurrit 24, 517. Interdum veracitate notus ad mendacium cogitur 18, 75 et in quibusdam rebus dicenti veritas nocet 14, 80. Ne dubium cum certo misceas 23, 469; sed fratri tuo purum atque immutatum nuntium feras! 25, 66. Major opinionum pars mendacia sunt 22, 123. Ne igitur quis inconsiderate loquatur 23, 118. aut rem, quam non bene cognoverit, laudet 23, 277. 311. In ipsa laude rectum modum teneat 11, 22. 24, 314, nam laus, si nimia est, audienti ingrata fit 8, 9. 13, 3.

§. 2. De mendacio. Mendacium describitur 8, 18. 23, 455. 24, 208 et vituperatur 1, 24. 2, 71. 14, 43. 23, 313. 381. 394. Mendacii finis timendus est 23, 382, etiamsi utile videtur, tamen nocet 8, 49. Mendacium morbus 22, 207 est, qui ignominiam et dedecus nobis adfert 2, 205. 14, 78. 23, 260. Mendacium etsi nos e periculo

liberat, fugiendum est 1, 354. Ne igitur mentiaris aut mendaci similem te geras 23, 419., nam mendacium, etsi utile videtur, tibi nocebit 8, 49. Cui mendacium dictum est, is nescit, quomodo mandato obsequatur 23, 394. Praesertim mendacium annosi vituperio dignum est 18, 34. Qui mendacium protulit, saltem mendacii sui ne obliviscatur! 1, 336. 22, 300. In sententiis non clare explicatis libertas a mendaciis est 1, 26. Licet mendax interdum verax est 1, 33, tamen mendaci ne fides habeatur 1, 155. conf. 1, 448. Qui scabiosos habet camelos, ei nunquam fidem habeas! 23, 390. Antequam cognita est, ne rei fidem habeas 1, 334; sed audi et non verum esse puta! 12, 180. Praetextus quoque falsus vituperatur 18, 117. 23, 341 et excusationes nimiae 1, 19 et quibus veritas non est 18, 284. conf. 24, 250. Minae, quae non peraguntur, vituperium merentur 24, 107. conf. 6, 105. 22, 14. Minas leni 10, 70. neque plus mineris, quam perficere potes! 21, 7.

Cap. III.

De sermone turpi, blanditiis, ignominiis.

Sermo turpis vituperandus est 12, 157 eiusque rationem ne habeas 8, 44., nam verba turpia nos non audire decet 6, 16 et vir generosus turpia audire non vult 14, 33. conf. 3, 133. 6, 16. 92. Juramentum temerarium vituperio dignum est 5, 7. et juramentum falsum multum nocet 28, 105. Rixam evita 1, 236. et litigationem 1, 387. cave, nec non contentionem in disputando 8, 75, nam qui disputavit, deliravit 27, 174. Ne vero animum deprime, ut respondere non possis 23, 286. Sed adversare et tu in memoriam revocaberis! 7, 8. Sermo lenis amorem nobis conciliat 24, 528. Longitudo linguae vituperanda est 16, 90. Unum verbum patienter audi, ne plura tibi audienda sint! 24, 605. Ne auscultes, fieri enim potest, ut verba, quae tibi displiceant, audias 24, 482.

Blanditiae, ut voti compotes fiamus, commendandae sunt 1, 44. 272 et adulatio commodo nobis est 9, 73., sed qui vili blanditur, nil nisi pravam retributionem exspectare potest 5, 196. Qui vultu verbisque, non factis placere studet, vituperatur 2, 133.

Honorem virorum ne laedas 1, 309 nec alios opprobri adficias 24, 475 aut contumelia, nam pari modo te adficiem 23, 611. Neminem sine causa contumelia adficias! 1, 338. Nonnisi vilem contemnas, ne ob honorem arrogans fiat 1, 30. Si vilem opprobrio adficis, ejus reditum time! 23, 558. Vituperio amor non comparatur 24, 556 et objurgationis multitudo odium gignit 22, 175. Obtrectatio inimicitiae fomes est 25, 89 et obtrectator, qui nonnisi aliorum verba repetit, vituperio dignus est 14, 5. Maxime vituperatur, qui contumelias ad alios defert 26, 20. Ne hominem vituperes, antequam res tibi omnino nota est 23, 112, neque vitupera rem, quae vituperio digna non est! 21, 19. 23, 222. 349. 23, 404. Ne fratrem tuum vitupera; sed lauda dominum, qui tibi condonavit 23, 295. Dum ipse vitiis laboras, neminem vituperio adficias! 7, 90. 9, 80. 12, 62. 18, 24. 133. 22, 115. 23, 279. conf. 28, 65. 78. aut alium ob rem, qua ipse liber non es, irrideas! 22, 128. 23, 636. Ne rem derideas! 23, 405. Ne indolem, quae tibi ipsi est, alteri interdicere velis! 23, 420. Qui nos coram laudat et absentes nos vituperat, vituperio dignus est 14, 72.

Cap. IV.

De silentio.

Silentium est sapientia 14, 37 et vehementer commendatur 7, 41. 10, 37. 118. 11, 52. 53. 18, 88. 113. 21, 166. 24, 22. 25, 91; nec vero silentium cogitatione carens 22, 174. Secretum loco depositi habendum est 12, 16, quod servare debemus 14, 15. Cujus arcanum integrum est, ejus publicitas integra est 24, 602. (458.)

Sect. 8.

De mulieribus.

Cap. I.

De mulieribus earumque agendi ratione.

Mulieres sunt laqueus diaboli 25, 45, viles 1, 42 et partes virorum resectae 1, 100. Mulieris animus ad stultitiam inclinat 23, 155. Mulier stragula est, eam mollem vobis reddite! 24, 587. Mulieres generosos vincunt; sed a vilibus vincuntur 28, 110. Mulieres negligentes et lusui deditae sunt 12, 52. Virgines intactae sunt optimae conjuges 1, 292. Mulieres generosae sunt viae, quibus ad celsitudinem adscenditur 24, 192. Mulier male olens impudica est 13, 51. Mulier prava est vinculum cervicis ferreum 24, 588. Feminae nobili turpitudo in agendo contraria est 3, 11. Mulierum dedecus manet 18, 273. Turpitudo est custos mulieris 21, 185. Zelotypia mulieris excusatur 23, 155.; sed est clavis repudii 19, 64. Pudicitia 6, 106 et modestia contra corruptores 6, 233 et solitudo in domibus ad pudorem conservandum 7, 38 commendantur. Stultitia 24, 186 et audacia cum impudentia vituperantur 1, 180.

Cap. II.

De agendi ratione erga mulieres.

Peregrinas et non propinquas in matrimonium ducite! 25, 72. Caveas feminam pulchram e stirpe ignobili! 1, 126. 295. De rebus publicis cum feminis non est consultandum 24, 70. Mulieribus obsequium ne praestes! 16, 40. Qui cum feminis pudicis et noctibus litigat, injuriae accusandus

est 7, 154. Ne feminas pudicas convicio laedite! 8, 76. Mulierem audacem repellas 7, 14; sed anum, quae reverentiam meretur, reverearis! 1, 344. Puellas recens natas occidere beneficium est 3, 61. Qui mulieribus omnino deditus est 28, 137. et earum vestigia semper sequitur, vituperio dignus est 3, 95. Zelotypia (quae describitur 22, 11.) modo laudatur 19, 76., modo cum ignavia conjuncta vituperatur 19, 10.

Lib. V.

De modo, quo proverbia posteris conservata, a grammaticis collecta et explicata sunt.

Cap. I.

De modo, quo proverbia conservata sunt.

Proverbia usu frequenti, quo inter homines divulgarentur, conservata et ad posteros delata esse, jam supra dixi. Poetae versus suos tanquam margaritis ornaturi proverbiis utebantur. Sic proverbia in vulgi ora venientia simul cum versibus posteritati tradebantur. Nec non antiquissimis temporibus cuilibet insigni poetae relator ab Arabibus **Rawi** appellatus erat, qui poetae versus, ne in oblivionem adducerentur, memoriae suae mandaret conf. libr. meum inscriptum: Darstellung der Arab. Verskunst etc. p. 393. Poetas et veteris et recentis aevi mori isti deditos fuisse, exemplis versuum multis in commentario Meidanii obviam venientium probari potest. Nonnulli inter poetas prae caeteris isti mori adhaerebant; at vero quosdam isti mori quam maxime incubuisse eo, quod uni versui interdum duo proverbia inseruerint, declaratur. conf. C. 3, 118. 6, 29. vers. et C. 16, 8. 21, 87.

Primo post Mohammedem saeculo, quo Arabes maximo cum studio omnibus rebus, quae ad Mohammedem ipsum ejusque successores spectabant, imo omnibus rebus, quae antiquitatem illustrabant, aut ad viros suae gentis pertinebant, conservandis operam dabant, proverbia, quorum magnum momentum in gentis tum interna tum externa historia non ignorarent, viri, quibus nomen محدثون narratores nomen est, ne in oblivionem venirent, curarunt.

Majus etiam meritum in proverbiis conservandis grammaticis et lexicographis veteribus adjudicandum est, quos, quum in omnia, quae ad linguam bene intelligendam facerent, colligenda et explicanda incumberent, proverbiorum maximum momentum non fugit, ut iis in operibus suis locum darent.

Cap. II.

De grammaticorum operibus, in quibus Arabum proverbia collecta et explicata sunt.

Grammaticorum et lexicographorum opera partim pluribus *simul* rebus impleta sunt, partim nonnisi proverbiis colligendis et explicandis inserviunt. Quae nil nisi proverbia continent, ea tum fontibus, e quibus hausta sunt, tum argumento formaque diversa sunt. Operum pars proverbia e Corano aut e Mohammedis sermonibus derivata, ut opus Abu-Mohammedis Alhasani b. Ahbd-Alrahman Alrahmhormosi complectitur, pars proverbia e poetarum versibus desumta, ut opus Hamsahi b. Alhasan. Alii auctores proverbiis quibusdam gentibus propriis, alii proverbiis divulgatis السايرون operam dederunt, alii proverbia veteris temporis cum iis, quae Arabibus haud genuinis propria erant, conjunxerunt, alii aut unam aut alteram proverbiorum partem separatim ediderunt, alii denique nonnisi recentioris aevi proverbia in operibus suis admiserunt. Quo autem quisque grammaticus veteriore tempore vixit, eo majorem veteribus proverbiis operam dicavit. Inveniuntur quoque recentioris aevi grammatici, qui veteribus colligendis curam atque diligentiam adhiberent. Nonnulli grammatici ex. gr. Hamsahus b. Alhasan et Mohammedes b. Habib, caeteris neglectis, nonnisi proverbiis, in quibus adjectiva formae comparativi افعل primum locum habent, operam navarunt. Abu-Ohbaidahus denique proverbia, quae viris aut feminis adjudicantur, in opere suo distinxisse vi-

detur, legimus enim in scholio ad proverbium C. 28, 5. وهذا من امثال النساء الا ان ابا عبيدة حكاه „Hoc e numero proverbiorum est, quae feminis sunt propria; nisi quod Abu-Ohbaidahus id retulit"; ex quibus verbis sequi videtur, Abu-Ohbaidahum nonnisi proverbiis, quae ad viros spectant, operam dedisse.

Finitis hisce observationibus praemittendis, ad opera ipsa enumeranda venio et sequens, quoad fieri potest, temporis ordinem, quo auctores vixerint, quae nonnisi de proverbiis agunt, caeteris praemitto. Fontes autem, e quibus res praesertim hausi, hi quatuor sunt: *)

1) Opus inscriptum فهرس العلوم „Index scientiarum" auctore Abu-l'Faradjo Mohammede b. Ishak Alwarrak nomine Ebn-Abi-Jahkub Alnadim Albaghdadi noto, quod mense Schahban anni 377 absolvit. Auctor die decimo ante finem mensis Schahban anni 385 diem obiit. Conferas primum tertii libri caput. 2) Opus omnibus notum, quod Hadji-Chalifah de libris composuit. 3) Opus طبقة الحديث „Classis nuntiorum de Mohammede" cod. Paris. 736. 4) Opus معرفة القراء „cognitio lectorum Corani" inscriptum. De hisce duobus nil certi habeo. Jam libri de proverbiis sequuntur.

1) كتاب الامثال „Liber proverbiorum" cujus auctor Ohbaid b. Sarijjah (عبيد بن سرية الجرهمي) tempore Moahwijjahi vivens. Moahwijjahus (mort. ann. 60) ex Zanaa oppido Arabiae felicis eum arcessivit, ut de historia antiqua, regibus Arabum Persarumque eum interrogaret. Idem imperavit, ut res ad librum componendum necessarias

---

*) Gratissimo animo egregium auxilium a juvenibus doctissimis D.D. Gildemeistero et Schmolderso mihi praestitum agnosco, uterque enim meo rogatu et Parisiis et Lugduni Batavorum diligentissime excerpta mecum communicavit, ut si hac in re aliquid novi adtulerim, id me eorum diligentiae praesertim debere, ingenue fateor.

colligeret. Mohammedis tempus eum adtigisse; sed nil de eo retulisse narrant. Usque ad tempus Merwani b. Alhacem vixit.

2) كتاب الامثال „Liber proverbiorum". Auctor Zahhar b. Alahbbas صحار بن العباس ad gentem Ahbd-Alkais pertinens et parti Ohtsmanicae addictus erat. Genealogiae gnarus et orator duas vel tres de Mohammede traditiones retulisse fertur.

3) كتاب الامثال „Liber proverbiorum" auctore viro Ihlakah b. Carim Cilabita علاقة بن كريم. Unus familiae Banu Gham بنو غام, quae pars gentis Cilab erat, pugnarum inter Arabes celebrium nuntiorumque gnarus fuisse dicitur. Usque ad tempus Jasidi b. Moahwijjah (regn. anno 60 mort. 64) vitam degebat. Liber de proverbiis quinquaginta circiter foliis constat.

4) كتاب الامثال „Liber proverbiorum" auctore Al-mofadhdhelo Dhabbita. Nomen ejus est Abu-l'Ahbbas Almofadhdhel b. Mohammed. Ad gentem Banu-Tsahlebah ben-Alsid b. Dhabbah pertinebat. Alii Abu-l'Dhabbii filium eum fuisse dicunt conf. ill. de Slane Diw. Amrul'-Kaisi p. 117. Ebn- Alcufi ei cognomen Abu-Ahbd-Alrahman dedit. Quum Ibrahimum b. Ahbd-Allah b. Hasan (anno 145) rebellantem secutus in Almanzuri (mort. 158.) potestatem cecidisset, criminis veniam accepit. Tum inter socios Mahdii, jubente Manzuro, receptus circiter 128 carmina collegit, quibus nomen المفضليات inditum est. Haec carmina alterum quoque nomen الاختيارات (electiones) habere a vero non abesse videtur. Plures praeterea libros ex. gr. كتاب العروض, كتاب الشعر, كتاب الالفاظ composuit.

5) كتاب الامثال „Liber proverbiorum" auctore Junuso ben-Habib, qui inter socios Abu-Ahmrui b. Alahla (mort. 183.) locum habebat.

6) كتاب امثال الحمير „Liber proverbiorum Himjaritarum“ auctore Heschamo Alcalbi. Nomen hujus viri, genealogiae, rerum Arabicarum, pugnarum proverbiorumque perquam gnari Hescham b. Mohammed b. Osajeb (اسايب) b. Bischr erat. Anno 206. obiit.

7) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore Abu-Ohbaidaho Mahmar b. Almotsanna lexicographo, qui natus anno 214, anno 210 aut 211 (ex Abu-Saidi sententia 209.) diem supremum obiit. Ex verbis وفي امثال ابي عبيدة في باب الخلف „et in proverbiis Abu-Ohbaidahi in capite الخلف inscripto“, quae in commentario ad Haririi opus p. 139. ed. de Sacy occurrunt, Abu-Ohbaidahum in disponendis proverbiis argumenti rationem habuisse, conjicere licet. Sed Abu-Ohbaidi opus quum ita constitutum esse videatur, num in Haririi commentario ابي عبيد pro ابي عبيدة legendum sit, dubitari potest.

8) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore Alazmäiho, qui natus est anno 122 aut 123, mortuus anno 216. (secundum alios 214, 215 aut 217.).

9) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore Abu-Ohbaido Alkasem b. Salam Alchosäi mortuo ann. 222, aut 223 aut 224. Auctor in disponendis proverbiis argumenti rationem habuit conf. Harir. p. ٥٣.

10) كتاب الامثال auctore Altaurio التوري. Abu-Säihdus eum nomen Ahbd-Allah b. Mohammed b. Harum gessisse, ad gentem Asad pertinuisse et Koraischitam, quod gentis Koraisch cliens esset, cognominatum esse dixit. Alazmäihi discipulus et Abu-Ohbaidahi relator (راوي) erat.

11) كتاب تفسير الامثال „Liber explicationis proverbiorum“ auctore Ebn-Alahrabio mortuo anno 231 aut 230.

12) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore Alsijadio. Hic auctor Alazmäihi discipulus, si Abu-Säihdo fides est, nomen Abu-Ishak Ibrahim b. Sofjan b. Sijad Abijjah (ابيه) gessit.

13) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore Jahkubo b. Alsiccit mortuo an. 244 aut 246.

14) كتاب حكم الامثال „Liber sententiarum in proverbiis“ auctore Ebn-Kotaibaho mortuo anno 270 aut 271. (Hujusce viri vita in beati Hamakeri specim catal. p. 3. sqq. legitur).

15) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore Tsahlebaho, cui auctore Ebn-Alcufio, nomen Ahmed b. Jahja b. Said b. Sajjar Abu-l'Ahbbas Tsahlab, auctore autem Ahbd-Allaho b. Moklah, nomen Abul'Ahbbas Ahmed. b. Jahja erat. Mortuus est anno 291.

16) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ auctore Nafthujaho, cujus nomen est Abu-Ahbd-Allah Ibrahim b. Mohammed b. Ahrafah (عرفه) b. Solaiman b. Almoghirah b. Habib b. Almohalleb b. Abi-Zofrah Alasdi. Natus anno 244 (alii dicunt anno 250.) in oppido Waseth Bagdadum incolebat, ubi anno 323 (al. 324.) vitam exspiravit. Cognomen a deformitate et fusco colore, qui cum naphta (نفط) comparatus sit, accepisse dicitur.

17) الحكم والامثال „Sententiae et proverbia“ collecta ab Abu-Mohammede Alhasan b. Ahbd-Allah Alahscari (العسكرى), qui anno 382 obiit. Liber proverbia e sermonibus Mohammedis derivata continere videtur (Meidanii praefat.).

18) كتاب الامثال الصادرة عن بيوت الشعر „Liber proverbiorum e versibus derivatorum“ auctore Abu-Ahbd-Allaho Hamsah b. Alhosain Alizpahani, qui etiam historicus saeculo quarto vivens cum seriore tempore vi-

vente auctore ejusd. nominis confundi non debet. Composuit quoque librum inscriptum: كتاب الامثال على افعل „Liber proverbiorum, quibus forma comparativi est“. Izpahani incola erat.

19) Proverbia e Corano collegit Abu-Ahbd-Alrahmanus Mohammed b. Hosain Alsalami Alnisaburi, qui anno 412 obiit.

20) Idem fecit Abu-l'Hasanus Ahli b. Mohammed Habib Almawerdi Schafeita, qui anno 450 mortuus est.

21) سوابق الامثال „Equi vincentes proverbiorum“ *) i. e. proverbia praecipua auctore Djar-Allah Abu-l'Fadhl (cod. 1370. Abu-l'Kasem) Mahmud b. Ohmar Alsamachschari, qui anno 538. obiit.

22) كتاب الامثال „Liber proverbiorum“ ab Abu-Mohammede Kasem b. Mohammed ben-Baschschar Alanbari (Anbari incola) compositus. Salamii aliorumque sociorum Alferäii (mort. 510.) et multorum lexicographorum consortio usus est. Erat historiarum studiosus اخبارى.

23) المستقصى فى الامثال „Liber brevis de proverbiis“ eodem auctore. In proverbiis disponendis ordinem alphabeti secutus est. Mense Ramadhano anni 499 opus absolvisse dicitur. In hujus operis, quo usi sumus, praefatione haec leguntur: وقد عنيت فى شرحها بايراد قصصها وذكر النكت والروايات فيها والكشف عن معانيها والانباه على مضاربها والتقاط الابيات الشواهد لها. „In interpretandis iis operam dedi, ut historias eorum adferrem et acuta eorum dicta commemorarem et referrem eorum modos legendi et sensum eorum exponerem et indicarem modos, qui-

*) In codice Lugdun. 1370. سواير الامثال „Proverbia divulgata“ legitur.

bus adhibentur et versus, qui testimonio essent, colligerem". Hisce vero in rebus brevitati auctor studuit.

24) مجمع الامثال „Collectio proverbiorum" auctore Meidanio (mort. 539.). Quum de ipso opere postea fusius disserere in animo mihi sit, hic dixisse sufficiat, Meidanii opus a viro docto dynastiae Osmanidarum in versus transscriptum esse anno 1079,, a viro Schehab Aldino Mohammede b. Ahmed Alkodhai (القضاعي) abbreviatum esse, tum vero sub titulo sequente editum esse.

25) فرايد الخرايد في الامثال والحكم „Pretiosissimae margaritae in proverbiis et sententiis" ab Abu-Jahkubo Josepho b. Thaher Meidanii discipulo et grammatico (mort. 532.).

26) نجب الامثال „Praecipua proverbia" auctore Abu-Ahbd-Allaho Thafar (ظفر) Mohammede b. Ahmed Alzakbali (mort. 565.)

27) غرر الاقوال ودرر الامثال „Sermonum maculae splendidae et proverbiorum uniones" *auctore Mohammede b, Abi-Djalil (cod. 1370. Alchalil) Alwathwath Alohmavi Albalchi (mort. 573.). Epitome est in usum Sultani Schah Mohammedis b. Arslan Alseldjuki in quatuor foliis* (ورقت) *facta.* Ejusdem tituli liber auctore Abu-l'Hasano Ahlio b. Mohammed Albaihaki ab Hadji-Chalifaho citatus est. Proverbia e Meidanii opere desumta ordine litterarum alphabeti disposita sunt. Causam proverbii et adhibendi modum adjunxit et sensum auctor grammatice explicavit.

28) الفلك السابر على المثل السابر „Coelum circumversum super proverbia vulgata" auctore Ihss-Aldino Ahbd-Alhamid b. Hebut-Allah Almadajeni, qui cognomine Abu-l'Hadid notus erat (mort. 655.).

29) Schams-Aldinus Mohammedes b. Abi-Becr b.

Kajjem Aldjusijjah (mort. 751.) proverbia e Corano collegit.

30) نزهة الناظر في المثل السائر „Deliciae ejus, qui proverbia vulgata considerat“ auctore Abu-l'Ahbbaso Ahmede b. Mohammed Aldinaseri الدينسري, qui notus erat nomine ابن العطار poeta. (mort. 794.)

Ad haec nonnulla opera adjungo, quorum in una parte accuratiore auctoris notitia careo, in altera plures simul res tractatas esse cognovi.

1) Proverbia Sophorum auctore Mohammede b. Mohammed b. Solaiman.

2) خريدة الامثال „Margarita non perforata proverbiorum“.

3) كتاب الفاخر „Liber praestantis“ auctore Mofadhdheli b. Salamah (floruit circa annum 250.), quo in libro vulgata inter homines proverbia collecta et explicata sunt.

4) مجمع الاقوال في معاني الامثال „*Collectio sermonum de proverbiorum sensibus*“ *auctore* Mohammede b. Ahbd-Alrahman b. Abi-l'Baka Ahbd-Allah b. Alhosain Albecri. Continet sex tomos. Se librum ex quatuor operibus collegisse et multa ex memoria addidisse dixit. In codice 1371 auctoris nomen sic scriptum est: زين الدين محمد بن الشيخ عبد الرحمن بن ابي البقا العكبري. Mortuus est auctor anno 728.

5) مجمع الاقوال في الحكم والامثال „Collectio sermonum de sententiis et proverbiis“ auctore Alschehabo (Schehab-Aldin) Ahmede b. Ahli, qui notus cognomine Aldamamini Alsiwasi anno 835 diem obiit.

6) نزهة الانفس وروضة المجلس „Deliciae animorum et hortus consessus“ auctore Mohammede b. Ahli Alihraki. Auctor collegit ea, quibus homines utuntur non cogno-

scentes accuratum verborum sensum et proverbia, quibus homines falso modo utuntur. Addidit historias et in ordinem alphabeticum proverbia redegit.

7) الخصال auctore Abu-l'Hasano Ahlio b. Mahdi Alizpahani, quo in libro versus, sententias et proverbia auctor congessit. (Hadji-Chalifa)

8) رفع اللباس وكشف الالتباس فى ضرب المثل من القران والاقتباس „Sublatio vestis et remotio dubii in adhibendis proverbiis e Corano et eorum conjunctione cum sermone" auctore Djelal-Aldino Alsojuthi (mort. 611.). Opus inter libros, qui de jurisprudentia agunt, Hadji-Chalifahus enumeravit.

9) وقع الاذل فى ضرب المثل „Cuspidis casus in adhibendo proverbio eodem auctore."

10) قراضة الابرار فى الامثال المستخرجة من الكتاب العزيز „Ramenta auri piorum in proverbiis, quae e Corano deducta sunt" auctore Badr-Aldino Hasan b. Alkorat.

11) كتاب الامثال السايرة „Liber proverbiorum vulgatorum" auctore Ohjainaho b. Alminhal (عيينه بن المنهال) *)

12) كتاب الامثال على افعل „Liber proverbiorum, quibus forma comparativi est" auctore Abu-Djahfaro Mohammede b. Habib b. Omajjah b. Ahmru.

13) تحفة الاكبار فى الحكم والامثال „Donum nobilium in sententiis proverbiisque". Liber citatus est in illust. de Hammeri opere inscripto „Encyklopaed. Uebersicht etc. p. 13. Huic similis titulus legitur apud Hadji-Chalifam Nro. 2535. تحفة الاخيار فى الامثال والاشعار „Donum optimorum in proverbiis versibusque."

14) كتاب الامثال „Liber proverbiorum" auctore Abu-

*) In voce priore puncta diacritica desunt.

Mohammede Alhasano b. Ahbd-Alrahmano Alrahmhormosi". *)

15) غاية الكمال في سواير الامثال „Extremum perfectionis in proverbiis vulgatis." auctore Scharaf-Aldino Ismäilo Almaahrri. Opus, quod in enumerandis proverbiis ordinem alphabeticum sequitur, maximi momenti est. Plura quam Meidanii opus proverbia complectitur et proverbia, quae littera prima alphabeti incipiunt, totum primum amplum volumen implent. Maximum mihi dolorem adtulit, quod nonnisi primus operis tomus in bibliotheca Lugdunensi asservatur, non enim dubito, quin reliqua operis pars maximae mihi utilitati fuisset. Magna quoque cum cura atque diligentia opus descriptum est. Quo autem tempore auctor opus composuerit, quo tempore vixerit, non habeo quod dicam, nam et nostra et amicorum opera in detegendis illis rebus frustranea erat. Eum et Samachschario et Meidanio seriorem fuisse, ex operis locis conjicere licet.

Opera illa, in quibus inter alia proverbia passim occurrunt, ne lectores fatigem, omitto.

Cap. III.

De Meidanio.

Quae de Meidanio in Ebn-Challikani opere celeberrimo invenimus, breviora sunt. Potiorem eorum partem jam Albert. Schultensius in praefatione praemissa libro

---

**) Ram-Hormos nomen oppidi est in provincia Khoufistan siti, quae provincia antea nomen Ahwas اهواز gerebat. Oppidum anno 17 Hedjrae in Mohammedanorum potestatem venit. Abulf. Ann. T. I. p. 241.

inscripto: **Meidanii proverbiorum Arabic. pars** p. XI. sqq. excerpsit et Hamakerus beatus in **Specimine catalogi** p. 51. textum Arabicum cum latina versione publici juris fecit. Meidanii nomen erat Ahmed. Filius erat Mohammedis, nepos Ibrahimi et cognomen Abu-l'Fadhl Almeidani Alnisaburi gerebat. Cognomen Almeidani (Meidanensis) a vico urbis **Nisabur**, Meidan (campus) Sijadi b. Ahbd-Alrahman appellato, ad cujus portam sepeliebatur, accepit. Cognomen Alnisaburi (Nisaburensis) inde ortum videtur, quod in urbe Nisabur natus esset. Sunt quoque, qui ab urbe, quam incolerent, cognomen gererent. Abu-l'Hasani b. Wahedi, viri commentario suo de Corano conscripto celeberrimi, qui anno 468 Nisaburi diem obiit, intimo consortio gaudebat. Meidanius aliis quoque praeceptoribus usus accuratam linguae Arabicae et lexicographiae cognitionem sibi acquisivit. Traditiones quoque de Mohammede et ab aliis audivit et ipse alios docuit. Eum litteris elegantioribus operam dedisse ex eo concludi potest, quod titulum honorificum الاديب acceperit. Sequentes duo versus ei adscribuntur:

تَنَفَّسَ صُبْحُ الشَّيْبِ فى لَيْلِ عارضى فَقُلْتُ عَسَاه يَكْتَفِي بِعَذَارِى

فَلَمَّا فَشَا عاتَبْتُه فَأَجَابَنى أَيَا هَلْ تَرَى صُبْحًا بِغَيْرِ نَهَارِ

„Illuxit canitiei Aurora in nocte genae meae et dixi: Fortasse ei gena mea sufficit. Sed quum diffusa esset, eam vituperavi, sed mihi respondit: Oh! num Aurora sine die vides?". Metrum Thawil est.

Provectus aetate, ut videtur, Mercurii die, vicesimo quinto mensis Ramadhan anni 518 diem supremum obiit. Ejus filius Saihd, patris exemplum sequens doctrinae copia insignis erat. Librum inscriptum: كتاب السامى فى

الاسامی „Liber alti in nominibus“ *) composuit. Meidanium plura opera composuisse mihi certum videtur; sed quum proverbiorum opus tantam famae celebritatem consequeretur, factum est, ut caetera omnia obscurata in oblivionem adducerentur. Consentientibus Ebn-Challikano et Hadji-Chalifaho Meidanii opus anteriora omnia meritis longe superavit. Samachscharius, qui paulo ante Meidanium opus de proverbiis ediderat, invidia incensus, Meidanii nomen in النيداني, quae vox si e lingua Persica derivatur, ignarum designat, mutasse; Meidanius autem, ut injuriam ulcisceretur, Samachscharii nomen in الزنخشری corrupisse narratur. Vocem hanc eum designare, qui uxorem suam vendiderit بايع زوجته, Sojuthius in libro suo طبقات النحاة „classes grammaticorum“ auctor est, id quod ab Ebn-Alhannatio rejicitur dicente, vocem Persico زن „femina“ et خشر „hominum faex“ constare, ut mulier prava designetur. Sunt, qui Samachscharium, quum intellexerit, quantum Meidanii meritum esset, sui operis poenituisse narrent.

Cap. IV.

De Meidanii opere.

Meidanii opus مجمع الامثال „Collectio proverbiorum“ inscriptnm est. Tituli causam eam esse dicit, quod opus majorem proverbiorum partem, plura quam sex millia „macra et pinguia“ i. e. graviora, et minus graviora, ante Mohammedis tempus et post Mohammedem orta complectatur. Auctorem in opere suo proverbia e Co-

*) Est lexicon, in quo voces Arabicae Persice explicantur. Ni fallor a quodam ipsi Meidanio adscribitur.

rano et Mohammedis sermone derivata et quae in variis regionibus, oppidis inque variis gentibus usurpata essent, conjunxisse videmus conf. C. 20, 106. et C. 8, 67. 13, 156. 14, 104. 17, 25. 18, 38. et C. 21, 133. 135. 138. Rogante Schaicho Abu-Ahlio Mohammed Ebn-Arslan, apud quem per aliquod tempus versaretur, opus se perfecisse ipse narrat. Totum opus in triginta capita divisum ita disposuit, ut viginti octo capita proverbiis concederet, in vicesimo nono dierum pugnis inter Arabes celebrium nomina enumeraret, tricesimum Mohammedis, quatuor ejus successorum aliorumque virorum sermonibus dicaret. Qui autem horum duorum capitum modus et ratio sit, e nostro huic tomo praemisso praefamine cognoscere licet. Ex eo autem, quod Meidanius in viginti octo capitibus proverbia descripserit, adparet, eum in disponendis proverbiis litterarum alphabeti rationem habuisse. Modum, quo in disponendo usus sit, hisce verbis in praefatione *) operis auctor describit: وافتتح كل باب بما فى كتاب ابى عبيد او غيره ثم اعقبه على ما افعل من ذلك الباب ثم امثال المولدين حتى اتى على الابواب الثمانية والعشرين على هذا النسق ولا اعتد حرفى التعريف ولا الف الوصل والقطع والامر والاستفهام ولا الالف المخبر عن نفسه حاجزا الا ان يكون قبل هذه الحروف ما يلازم المثل نحو قولهم

---

*) Praefatio ipsa minoris momenti est, quam ut tota exscribatur. Ejus stylus maximam partem cum homoioteleuto conjunctus artificiosus et difficillimus est, ut vix verbotenus et omnibus claro modo verti possit. Praemissa Dei laude et prophetae, qui mos a scriptoribus Arabicis non negligitur, de magno proverbiorum momento ac difficultate sermo est. Tum de operis causa, ambitu, fontibus, de capitibus ejus, vicesimo nono et tricesimo, loquitur et denique vocis مثل „proverbii“ explicatione praefationi finem imponit. Quae autem sunt in praefatione res majoris momenti prolatae, eas diversis locis adnotavi.

كالمستغيث من الرمضا وبعدها نحو المستشار مؤتمن والمحسن معان فاني اورد في الاول في الكاف والثاني والثالث في الميم واتبعت الباقي على ما ورد نحو تحسبها حمقاء و ببيدين ما اوردها زايدة في باب التاء والباء „In quolibet capite primo loco proverbia posui, quae in Abu-Ohbaidi opere aliisque adlata sunt, tum ordine sequuntur proverbia, quibus forma comparativi est, denique proverbia, quae ab Arabibus non genuinis originem duxerunt. Sed in omnibus viginti octo capitibus litterarum articuli ال, litterae Elif sive cum Hamsa sive sine ea enunciatur, litterae Elif imperativi, interrogandi et primae personae nullam rationem habui, nisi quum littera in proverbio necessaria eam praecederet ex. gr. كالمستغيث من الرمضاء (C. 22, 84.) aut eam sequeretur ex. gr. in verbis: المستشار مؤتمن et المحسن معان *) primum enim in littera ك; secundum vero et tertium in littera م adfero. Caetera eodem modo adnoto, ut proverbium تحسبها حمقاء (conf. C. 3, 12.) in littera ت et ببيدين ما اوردها زايدة (conf. C. 2, 1.) in littera ب locum obtineat.“ Ordini alphabetico, et si accuratissimus est ut in Scharaf-Aldini opere, haec duo repugnant, unum quod particula in initio proverbii in locis, ubi citatum invenimus proverbium, saepius abjecta sit, ita ut sic mutatum proverbium, alphabetici ordinis in quaerendo ratione habita, nullibi invenias, alterum vero, quod eadem proverbia a diversis auctoribus diverso modo adnotata sint. Sic proverbium ان اردت المحاجزة فقبل المناجزة (C. 1, 149,) apud Scharaf-Aldinum المحاجزة قبل المناجزة, proverbium جذل حكاك C. 5, 12. apud eundem انه لجذل حكاك et proverbium هم المعا والكرش

*) Mirum est, quod in toto Meidanii opere haec duo proverbia sic prolata non reperiantur. Conf. Meid. 6, 141.

in Kamusi opere, هم مثل المعا والكرش legitur. Sed in Meidanii opere quum auctor, accuratiore ordine prorsus neglecto, primae in proverbio litterae nonnisi quandam rationem habuerit, nullam fere ordo utilitatem quaerenti adfert, totum enim caput in quaerendo percurrendum est. Quo in neglecto ordine causa quaerenda est, cur eadem proverbia aut paulo mutata duobus vel tribus locis occurrant conf. C. 1, 231. et 8, 24. C. 1, 52. et 7, 148. C. 1, 416. et 22, 242. et 6, 221. C. 1, 425. et 15, 65. (conf. C. 22, 268.) C. 2, 215. et 26, 132. C. 3, 30. et 27, 19. C. 5, 112. et 14, 31. C. 6, 21. et 23, 261. C. 6, 47. et 23, 435. C. 6, 149. et 23, 272. C. 10, 27. et 76. C. 10, 38. et 84. C. 12, 72. et 28, 40. C. 18, 283. et 24, 538. C. 22, 140. et 27, 56. C. 23, 1. et 205. C. 23, 264. et 562. C. 24, 32 et 196. Unicus autem quaerentibus in disponendis proverbiis utilissimus modus in eo cernitur, quod primi aut nominis aut verbi, quippe quae rarissime mutentur, ratio habeatur. Singula autem capita auctor in tres partes divisit. Prima pars proverbia continet, quae ab Arabibus genuinis originem duxerunt, secunda pars proverbia, a quadam indole, quae aut personae aut animali aut rei aut conditioni majori gradu tribuitur, derivata, ita ut in iis duae semper res comparentur, in tertia denique parte proverbia sunt, quae ab Arabibus non genuinis profecta sunt. Maximi momenti esse proverbiorum distinctionem in prima et tertia parte nemo non videt. In capite vicesimo tertio proverbia voce لا incipientia in fine post numerum 268 ante proverbia, quae ab indole majori gradu derivata sunt, posuit. Sic quoque in fine totius capitis post proverbium 588 locum obtinuerunt. Quod vero in Meidanii opere proverbia sensu simillima saepe conjuncta sunt, id non tam

Meidanii in disponendo diligentiae quam ei tribuendum videtur, quod ex libris, in quibus argumenti ratio praevaluerit, argumentum hausit.

Cap. V.

De fontibus, e quibus Meidanius proverbia hausit.

De fontibus, quibus usus sit, Meidanius in praefatione sic refert: فطالعت من كتب الايمة الاعلام، ما امتد فى تقصيها نفس الايام، مثل كتاب ابى عبيدة وابى عبيد، والاصمعى وابى زيد، وابوى عمرو وابى فيد، ونظرت فيما جمعه المفضل ابن محمد والمفضل بن سلمة حتى لقد تصفحت اكثر من خمسين كتابا، ونخلت ما فيها فصلا فصلا وبابا بابا، مفتشا عن صوابها زوايا القاع، مشذبا عنها ابنها بصارمى القطاع، علما انى اصبت به الدينار فى كف ناقد، واجلو منه البدر لطرف غير راقد، يزيد بالنظر فيه رونقا وبهاء، ويكسبه بالاقبال عليه سنا وسناء، ونقلت ما فى كتاب حمزة بن الحسن الى هذا الكتاب، الا ما ذكره من خرازات الرقا وخرافات الاعراب، والامثال المزدوجة لاندماجها فى تضاعيف الابواب، وجعلت الكتاب فى نظام حروف المعجم فى اوايلها، ليسهل طريق الطلب على متناولها، وذكرت فى كل مثل من اللغة والاعراب ما يفتح الغلق، ومن القصص والاسباب ما يوضح الغرض ويسيغ الشرق، مما جمعه عبيد بن شريه وعطا بن مصعب والشرقى بن القطامى وغيرهم واذا قلت قال المفضل مطلقا فهو ابن سلمة واذا ذكرت الآخر ذكرت اسم ابيه „Perlegi igitur virorum doctissimorum libros, in quibus diligenter tractandis multum temporis consumtum est ex. gr. librum Abu-Ohbaidahi, Abu-Ohbaidi, Alazmäihi, Abu-Saidi utriusque Abu-Ahmrui et Abu-Faidi. Inspexi quoque ea, quae collegerat Almofadhdhelus b. Mohammed et Almofadhdhelus b. Salamah, ita ut plures quam quinquaginta libros perscrutarer. Et e singulis capitibus et libris meliora elegi, dum angulos campi, ut

ratum invenirem, diligenter perquirebam, nodos inde removens secante meo gladio; sciebam enim, me eo nummos aureos effundere in manum, quae bonos a pravis secernit et oculo non dormienti ejus plenam lunam me ostendere, cujus adspectu splendorem et pulchritudinem suam augeat et propius accedendo lucem eminentiamque sibi acquirat. Transtuli quoque res in opere Hamsahi b. Alhasan descriptas in huncce librum, exceptis conchis incantamentorum et fabulis Arabum et proverbiis conjunctis propterea, quod duplicatis capitibus firmiter inhaerebant. Librum autem secundum alphabeti ordinem disposui, ut via inveniendi usuro facilior esset. In quolibet proverbio adnotationes, quae verborum significationem et grammaticen spectant, adtuli, quibus clausum aperiretur, nec non historias proverbiorumque causas, quibus propositum intelligeretur et res in gutture praefocans leniter in gulam descenderet (i. e. quibus difficultas removeretur), in usum meum adhibens, quae Ohbaidus b. Scharijjah, Atha b. Mozihh, Alscharkius b. Alkathami aliique collegerant. Quod si vero scripsi: Dixit Almofadhdhelus nulla re addita, Ebn-Salamah intelligendus est, in altero patris nomen addidi."

Quibus ex verbis, quibusnam auctoribus Meidanius prae aliis usus sit, cognoscere licet. Praeter illos vero nominatim dictos auctores multos alios ei fuisse, ex eo apparet, quod plures, quam quinquaginta libros in usum proverbiorum se perscrutatum esse dicit. Quorum librorum auctores, quot e diversis commentarii locis in notitiam nostram venerint, adpositis quibusdam de tempore, quo vixerint, et operibus, quae composuerint, adnotationibus, ex ordine alphabetico jam breviter recensere operae pretium erit.

Abu-Ahli Aljemami. Inter celebres gramma-

ticos C. 23, 500. appellatus est. De viri aetate, licet multum quaesiverim, nil inveni.

Abu-Ahmru. Multis locis ex. gr. 1, 80. 166. 5, 40. 9, 22. 13, 42. ejus mentio facta est. In praefatione, quam Meidanius proverbiis praemisit, de duobus, quibus tale nomen erat, sermo est. In commentario ita distincti sunt, ut unus Abu-Ahmru, alter Abu-Ahmru b. Alahla appellaretur. Plures quidem sunt grammatici illud nomen gerentes; sed non dubito, quin noster sit Ihsa filius Ohmari, qui in gente Tsakif sedem habens, Sibawaihi praeceptor erat. Librum inscriptum الجامع فى النحو composuit et anno 149 diem obiit. Conf. Ebn-Challikan, Abulfedae Annal. T. II. p. 149. 674. De Sacy Anthol. gram. p. 434.

Abu-Ahmru b. Alahla. Ejus nomen C. 18, 46. occurrit a Junuso citatum. Abu-Ahmru b. Alahla b. Ahmmar secundum alios anno 65, secundum alios anno 68, secundum alios anno 70 in urbe Mecca natus, unus e septem celebribus Corani lectoribus erat, insignis Corani, linguae Arabicae, grammatices poesisque scientia. Sunt qui dicant, ejus cognomen loco nominis proprii fuisse, dum alii ejus nomen زبان (Sabban) aut, quemadmodum in aliis codicibus legitur ريان (Rajjan) fuisse contendant. Viginti circiter annos natus cum patre, cui Hedjdjadjus infensus esset, ex oppido Bazra fugere coactus est. Inde in deserto Arabiae felicis iter faciens, de tyranni morte nuntium accepit et redux factus est. Jam senex quum ad Ahbd-Alwahhabum b. Ibrahim, Syriae praefectum donum petiturus iter fecisset, Cufam redux aut, ut alii narrant, in ipso itinere diem obiit. Alii obitus annum 154, alii 159, alii 156 fuisse dicunt.

Abu-l'Djarrah (C. 7, 64.). In codice Lugdun.

ابو الجراح legitur. Grammaticus hic anno 248 aut 254 aut 255 mortuus est.

Abu-l'Dokaisch (C. 20, 86.). Arabs genuinus, deserti incola tempore Junusi vivens. Legimus in Kamusi opere eum, quum Junusus, quid دقيش significaret, rogasset, se nescire respondisse.

Abu-Faid Almoarredj (المؤرج). Filius Ahmrui b. Alharits b. Tsaur etc. Sadusita*), grammaticus Bazrensis est. Grammatices doctrinam a Chalilo acceperat, traditionum scientiam a Schohbaho b. Alhedjdjad, Abu-Ahmruo b. Alahla aliisque. Praecipuam lexicographiae poesique operam navavit. Plura opera edidit ex. كتاب الانواء, كتاب المعاني, كتاب جماهير القبايل, كتاب غريب القران gr. aliaque. Genealogiam gentis Koraisch abbreviavit sub titulo: حذف نسب القريش. Cum Mamuno ex Iraca in Chorasanam iter faciens in oppido Merw habitabat et Nisaburum veniens doctis dictabat. Ejus cognomen المؤرج a verbis ارجت بين القوم „discordiam inter homines excitavi" derivant. Nomen Martsad مرثد eum habuisse dicunt. Anno 195 eodem die, quo poeta Abu-Nowas, diem supremum obiit.

Abu-Hatem C. 18, 2. Abu-Hatem Sahl b. Mohammed b. Ohtsman b. Jasid Aldjoschami**) Alsidjistani. In scientiis elegantioribus اداب multum versatus multos viros doctos ex. gr. Ebn-Doraidum, Almobarredum discipulorum loco habuit. Lexicographia, poesi, arte metrica et explicandis aenigmatibus (اخراج المعمى) insignis erat.

---

*) Sadus pars gentis Schaiban erat.

**) Djoscham plurium familiarum in diversis gentibus nomen est. Et de voce Sidjistan dissensio est. Alii nomen regionis notae, alii vici apud Bazram siti fuisse dicunt.

In grammatica eum non multum valuisse dicunt; sed pulchros versus eum composuisse. Vitae probae studio deditum eum quotidie nummum aureum pauperibus dedisse narrant. Plura scripta edidit. Alii mense Moharrem, alii mense Redjeb anni 248 mortuum eum esse dicunt. Sunt, qui anno 250 aut 254 aut 255 eum Bazrae obiisse contendant. conf. De Sacy Anthol. gram. p. 143. Reisk. Abulf. Annal. T. II, 754.

Abu-l'Haitsam (C. 3, 21. 10, 19. etc.) De hoc viro nil inveni.

Abu-l'Hasan Alachfash. (C. 1, 324.) Tres personae sunt, quibus cognomen الأخفش est. Aetate primus nomen Abu-l'Chaththab Ahbd-Alhamid b. Ahbd-Almodjid gerens et gentis Hadjari cliens, grammaticus et lexicographus erat. Discipulis gaudebat Abu-Ohbaidaho, Sibawaihio aliisque. Rariorum vocum linguae Arabicae cognitione insignis erat. Quo anno obierit, ignorant. Secundus Abu-l'Hasan Saihd b. Masahdah, cliens familiae Modjaschih b. Darim (quae ad gentem Tamim pertinebat), grammaticus urbis Balch scholae Bazrensi addictus et discipulus Sibawaihii erat. Anno 215 aut 221 mortuus est. Tertius denique Abu-l'Hasan Ahli b. Solaiman anno 315 aut 316 vitam exspiravit. Medius, scholae Bazrensis grammaticus celeberrimus (conf. Abulf. Ann. T. II. p. 149.) ut in Meidanii commentariis sic in omnibus locis, in quibus simplex cognomen legitur, intelligendus est. Multa opera composuit.

Abu-l'Hasan Althusi (C. 18, 52.). Abu-l'Hasan Ahli b. Ahbd-Allah b. Sinan Taimita (التيمي), cognomine Althusi notus, gentium et carminum praestantissimorum cognitione clarus erat. Grammaticis tam scholae Bazrensis quam Cufensis tanquam magistris usus est, maxime autem Ebn-Alahrabio (mort. 230.). Ebn-Alsaliti

adversarius, quod in scriptis Bozrani Chorasanensis, quo uterque magistro usus erat, post ejus mortem non consentiebant. Libros non composuit.

Abu-l'Jekthsan (C. 21, 137. 22, 221.). Abu-l'Jekthsan ابو اليقظان genealogiae gnarus Sahim b. Hafz nomen habuisse dicitur; aliis autem Sahim cognomen fuisse videtur. Anno 170 obiit.

Abu-Mohammed Aldimarti. Cognomen Aldimarti a loco, qui ad regionem Izpahanensem pertinet, accepit. Vir disertus et grammaticus erat, sed de tempore, quo vixerit, nil certi habeo.

Abu-l'Neda (C. 5, 51. 13, 129. 15, 45. 19, 116. 21, 20.) Erat magister Abu-Mohammedis Alahrabii (videtur idem quam Ebn-Alahrabi) conf. Hamas. p. 8. l. 3.

Abu-Ohbaid. Abu-Ohbaid Kasem b. Sallam Alchosami patre servo Graeco, in oppido Herat vivente, natus est. Abu-Ohbaid traditionibus, litteris elegantioribus (أدب) et jurisprudentia clarus erat. Vir religiosus, moribus pulchris meritisque insignis omnia bene agebat. Muneri in oppido Tharsus per octodecim annos praeerat. Abu-Saidi Alanzari, Abu-Ohbaidahi, Alazmäihi, Ebn-Alahrabii, Alcesäii, Alferräi multorumque aliorum relator (Rawi) erat. Eum primum fuisse dicunt, qui de eo, cui nomen غريب الحديث est, scripserit. Illum librum quum Ahbd-Allaho b. Thaher obtulisset, decem millium drachmarum stipendium mensis accepit. Postquam Bagdadi aliquamdiu docuerat, Meccam peregrinatus aut ibi aut in oppido Medina anno 222 aut 223 aut 224 decessit. Alchathibus, eum tempore mortis 62 annos natum fuisse, dixit. Alii eum anno 150 aut 154 natum esse dicunt.

Abu-Ohbaidah (C. 2, 31. 39. 5, 158. 159. etc.) Abu-Ohbaidah Mahmar b. Almotsanna Alteimi (cliens

gentis Teim Koraisch) Bazrensis grammaticus mense Redjeb anni 110 (dum alii annum 111 aut 114 aut 109 nominant) appellatus est. Aldjahitsus in nemine majorem doctrinae copiam conjunctam fuisse tradidit; sed eum sermone haud elegante in docendo usum fuisse. Prope ducentos libros composuit. Anno 209 in oppido Bazra defunctus est. Alii anno 211 aut 213 dicunt.

Abu-l'Samah (C. 1, 176. 23, 180.) Quo tempore vixerit, ignotum mihi est. In Kamusi opere legimus, hoc nomen habuisse ministrum خادم Mohammedis et asseclam تابعى, qui praeterea nomen عبد الرحمن et cognomen الدراج haberet. Arabem campestrem, qui in oppido Herat habitaverit et librum de camelis composuerit, cognomen ابو الشمح gessisse, in libro فهرست inscripto doctissimus Schmolderus invenit.

Abu-Said (C. 2, 137. 6, 32. 69. 10, 36. etc.) Abu-Said Saihd b. Aus e familia Medinensi oriundus celeber grammaticus et philologus scholae Bazrensis, qui aetate prope centum annorum anno 215 aut 216 aut 217 in oppido Bazra diem supremum obiit. Multos libros composuit.

Abu-Säihd (C. 18, 75. 20, 27. 24, 48.). Hoc nomine pluribus locis, ubi proverbiorum sensus describitur, citatus auctor fortasse idem est, quam Alazmäih appellatus celeberrimus grammaticus, qui eodem cognomine gavisus opus de proverbiis scripsit.

Abu-Sijad Cilabita (C. 18, 18. 20, 29.). Abu-Sijad Cilabita nomen Jasid b. Ahbd-Allah b. Alhasan gessit. Arabs genuinus et deserti incola tempore chalifae Almahdii (regnavit fine anni 158 mort. 168.) fame quum homines laborarent, Bagdadum perveniens in fundo Alahbbasi b. Mohammed sedem fixit, ubi post spatium

quadraginta annorum diem obiit. Poeta gentis Banu-Ahmir b. Cilab plurium quoque librorum auctor est.

Ahbd-Alrahman b. Almofadhdhel (C. 24, 67). De hoc viro nil certi habeo. Nil obstare videtur, quin filius unius virorum celeberrimorum sit, quibus nomen Almofadhdhel est.

Alahmar seu Chalf Alahmar (C. 21, 36. 23, 157.). Tempore Abu-Saidi, qui anno 215 aut 214 aut 216 obiit, degit.

Atha b. Mozihb. De hoc viro, cujus in praefatione Meidanii mentio facta est, nil habeo, quod dicam. Occurrit ejus nomen in scholiis C. 21, 45.

Alashari. Nomen gessit Abu-Manzur Mohammed b. Ahmed b. Alashar b. Thalhah b. Nuh b. Ashar Alashar Alheravi lexicographia tam insignis, ut ad unum omnes in ejus laude consentiant. Jurisconsultus scholae Schafeihi addictus et relator (Rawi) Almondsarii, Abu-l'Ahbbasi Tsahlab aliorumque. Inter gentes Arabum iter faciens linguae perfectissime discendae studebat. Natus anno 282, fine anni 370, secundum alios 371, in oppido Herat obiit. Ab avo suo cognomen Alashari accepit.

Alazmäih. Nomen viri est Abu-Säihd Ahbd-Almalic b. Koraib b. Zalih etc. Genus ejus usque ad Modhar b. Nesar deducitur. Cognomen Albaheli aut a Bahilah uxore Malici b. Ahzar, aut a Bahilaho b. Ahzar, cognomen Alazmäih, quo maxime notus est, ab avo suo Alazmah cognominato accepit. Lexicographia, grammatica, historia (اخبار), rarioribus (النوادر); narrationibus lepidis', peregrinis vocibus (غريب) clarus erat. Sunt autem, qui ei non tantam doctrinae copiam, quantam sermonis elegantiam tribuant, ut sermone suo alios minus doceret quam delectaret. Discipulos, qui ejus dicta referrent, habuit Ahbd-Alrahmanum, filium fratris sui Ahbd-

Allahi, Abu-Ohbaidum Alkasim et Abu-Hatimum Alsidjistani et Abu-l'Fadhlum Alrijaschi aliosque. Natus anno 122 aut 123 anno 216 (secundum alios anno 214 aut 215) in oppido Bazra aut in oppido Merw, ut Alchathib se audivisse dixit, aetate 88 annorum mortuus est. Tot libros composuit, ut eorum enumeratio fatigaret.

Abaheli (C. 24, 9.). Cognomine Albaheli Alazmäihus grammaticus quoque utebatur; sed quum altero illo cognomine, quod toties in commentario occurrit, notior sit, jure dubitare licet, num uno tantum loco citatus Albaheli Alazmäihus sit. Corani quidam lector in oppido Bazra Mohammedes b. Ahmed b. Ahli appellatus cognomine illo quoque utebatur, ut in libro Thabakat Alh'adits legimus. Hic anno 385 vivens in Meidanii opere citatus auctor non est.

Albija'ri (scriptoris cognomen mihi ignoti) C. 23, 497.

Alcalbi. Nominibus usus est Abu-l'Mondsir Hescham b. Abi-Nadhr Mohammed b. Alsajib b. Bischr b. Ahmru Alcalbi. Genealogiarum optime gnarus in traditionibus patris sui auctoritatem sequebatur, in referendis rebus ipsius auctoritate nitebatur filius Alahbbas Chalifah b. Chajjath, Mohammed b. Sahd scriba Alwakedii, Mohammed b. Abi-l'Seri Albaghdadi, Abu-l'Asaths Ahmed b. Almikdam aliique. Alchathibus in historia Bagdadi retulit, eum Bagdadum venientem traditiones docuisse. Plures libros quam centum et quinquaginta composuit. Utilissimus est liber كتاب الجمهرة في النسب, major est liber المنزل في النسب et كتاب المؤخر في النسب, et كتاب الفريد في النسب, quem Mamuno et الكتاب الملوكي في النسب, quem Djahfaro b. Jahja Barmacidae composuit. Mortuus est anno 204. Alii anno 206 dicunt, quod minus verisimile est. In Meidanii commentario modo Alcalbi modo Ebn-

Alcalbi occurrit; dubitare autem licet, num persona Ebn-Alcalbi filium an patrem designet. Errorem in scribendo commisisse scriba potest, nam viro Ebn-Alcalbi idem quod patri opus جمهرة النسب adscribitur.

Alcendi (C. 12, 155). De viro cognominato الكندى nil certi habeo. Cendah كندة cognomen Tsauri b. Ohfair auctoris gentis Jemanensis est. Herbelotius dixit, Candi cognomen fuisse Abulaithi, legis Mohammedicae doctoris periti, qui librum مقتصر مقدمة الصلاة inscriptum composuerit. Sed eum a Meidanio citatum auctorem esse dubito.

Alcesäi (C. 1, 36. 6, 28.). Abu-l'Hasan Ahli b. Hamsah b. Ahbd-Allah b. Bahman b. Firus gentis Asad cliens, scholae Cufensi addictus grammaticus cognomine Alcesai الكسائى notus est. Unus e numero septem Corani lectorum grammatica, lexicographia et Corani legendi modo clarus; imperitus vero in poesi erat. Litteras elegantiores (ادب) Aminum, filium Harun-Alraschidi, docuit. Relator (Rawi) Abu-Becri b. Alahbbas et Hamsahi cognomine Alsajjat (الزيات) et Ebn-Ohjainahi aliorumque erat. Ejus vero relatores (Rawi) erant Alferra, Abu-Ohbaid Alkasem aliique. Anno 189 in oppido Rei, quo cum Harun-Alraschido iter fecerat, mortuus est. Alsimahnius (السمعانى) vero, eum in oppido Thus anno 182 aut 183 diem obiisse narravit. Cognomen accepisse dicitur eo, quod in oppido Cufah ad Hamsahum b. Habib pallio كسا tectus venerit. Hamsaho interrogante, quis legit? صاحب الكساء pallio tectus, discipulos respondisse narrant. Alii contendunt, eum pallio tectum in sacrum Meccae territorium venisse احرم فى كساء.

Chalil (C. 1, 79). Chalil b. Ahmed grammaticus celeberrimus, doctrinae artis metricae inventor, natus anno

100, anno 190 vel secundum alios anno 175 obiit. Vitam hujus auctoris in libro meo: Darstellung der Arab. Verskunst p. 18. sqq. fusius descripsi.

Alcharsendi scriptoris cognomen C. 23, 497.

Aldjahits (C. 2, 145.). Nomen Abu-Ohtsman Ahmru b. Bahr b. Mahbub Alcinani Allaitsi habet. Cognomen Aldjahits ab oculorum conditione accepit, quod protuberantem iridem haberet. Eam quoque ob causam الحدقى cognominabatur. Allaitsi cognomen a gente Laits b. Becr b. Ahbd-Manat b. Cinanah b. Chosaimah accepit. Ab eo pars haereticorum (Mohtaselitarum) nomen habuit. Discipulus Abu-Ishaki Ibrahimi b. Sajjari erat. Inter multa ejus opera praecipuum locum habet liber كتاب الحيوان inscriptus, in quo multa scitu digna collegit et كتاب البيان والتبيين. Tanta autem corporis deformitate erat, ut chalifa Almotawaccilus, qui eo ad instruendum filium uti vellet, dono decem millium drachmarum dato eum remitteret. Mense Moharremi anni 255 in oppido Bazrae plures quam nonaginta aetatis annos habens obiit.

Ebn-Alahrabi (C. 1, 176. 183. 334. etc.). Grammatici celeberrimi hujus scholae, quae in oppido Cufah florebat, addicti nomen Abu-Ahbd-Allah Mohammed b. Sijad erat. Almofadhdheli b. Mohammed Aldhabbi, qui librum المفضليات inscriptum composuit, privignus erat. Natus mense Redjeb anni 150, eadem nocte, qua Abu-Hanifah, anno 231 aut 230, quod minus verisimile est, mortuus est. Multorum scriptorum auctor est.

Ebn-Bahr (Uno tantum loco citatus est. Pluribus autem locis appellatus Djahiths filius Bahri citatus est. Quin idem auctores sint, non dubito.

Ebn-Alcalbi conf. Alcalbi.

Ebn-Cetswah (ابن كثواه sed in codice Ber. ابن خثوة) Nil de hoc viro habeo.

Ebn-Djinni. Hic grammaticus celeber Abu-l'Fatah Ohtsman b. Mosulensis in litteris elegantioribus اداب Abu-Ahlium Alfaresi praeceptorem habuit. Abu-Manzur Aldilemi ejus nomen aliter referens, viri patrem militem Saif-Aldaulahi b. Hamdan, bonumque poetam fuisse narravit. Natus anno 330 Mosulae, die Jovis secundo ante finem mensis Zafar anni 392 Bagdadi vitam finivit. Multos et quidem utiles libros composuit.

Ebn-Doraid (C. 20, 1.). Viri hujusce nomen est Abu-Becr Mohammed b. Alhasan Ebn-Doraid b. Ahtahijah b. Hantam Alasdi. Scholae Bazrensi addictus lexicographia, litteris elegantioribus poesique clarus erat. Anno 317 vitam exspiravit. De hoc viro multi disseruerunt. De ejus vita et scriptis confer beati Hamakeri specimen catalogi p. 33. sqq. cl. Boisen carmen Makzura p. 25. sqq.

Ebn-Faris. Nomine usus est Abu-l'Hosain Ahmed b. Faris b. Sicrijja Alrasi pluribus scientiis insignis, praesertim lexicographia. Anno 390, secundum alios 375 decessit. Maximum ejus opus المجمل في اللغة est. Cognomen Alrasi ab oppido Rei, ubi natus erat, accepit.

Ebn-Alsarradj (C. 9, 39.). Vir nomen gerebat Abu-Becr Mohammed b. Alseri السرى ben-Sahl. Cognitione grammatices et litterarum elegantiorum insignis Almobarredo aliisque praeceptoribus usus est. Ejus discipuli plures erant ex. gr. Abu-Saihd Alsirafi, Ahli ben-Ihsa Alrummani aliique. Djeuharius ejus opera in lexico suo saepissime adhibuit. Maximi momenti opus, quod edidit, كتاب الاصول inscriptum est. Ob linguae vitium loco litterae ر litteram غ enunciare solebat. Die solis tertio ante finem Dsu'l-Hidjdjah anni 316 obiit.

Ebn-Alsiccit (C. 6, 157. 10, 49. 13, 124 etc.)

Abu-Joseph Jahkub b. Ishac cognomen Ebn-Alsiccit a silentio, quod tenere solebat, accepit. Chalifa Motawaccelus filios suos erudiendos ei tradiderat, sed quum partibus Ahlii se deditum ostendisset, crudeli morte anno 244 vel 246 eum mulctavit. Plures, quos composuit libros, Ebn-Challikan enumeravit.

Ebn-Wafid (C. 21, 38.). Scriptor tale nomen gerens in Chrestomathia Arab. de Sacy. T. III. p. 429 ed. pr. citatus est, sed num idem sit, quis affirmet.

Alferra (C. 4, 30. 7, 64 etc.). Abu-Sicrijjah Jahja b. Sijad b. Ahbd-Allah cognomine Alferra Dilemita notus, scholae Cufensi addictus, grammaticus celeberrimus, lexicographus, philologus. Mamunus eum magistrum filiis suis praeposuerat. Circiter sexaginta tres annos natus in via Meccae anno 207 diem obiit. Vestimenta فراء appellata neque confecit neque vendidit; sed cognomen accepit eo, quod quasi pellibus sermonem fulciret (يفري الكلام). Multorum librorum auctor est. Alter vir doctus idem cognomen الفراء gerens jurisconsultus est, qui anno 510 obiit.

Hamsah b. Alhasan Izpahanae incola erat. Proverbia, quae voce formae comparativi incipiunt, collegit, nec non proverbia e versibus desumta. Plurium librorum auctor est. conf. libr. Fihrist.

Alhaitsam b. Ahdi. De hoc viro nil inveni.

Hescham Alcalbi. Idem est, qui Alcalbi dicitur, de quo vide supra.

Ishak b. Ibrahim Almauzeli (C. 6, 163). Abu-Mohammed Ishak b. Ibrahim b. Mahan b. Bahman cliens gentis Tamim e loco Arradjan ارجان provinciae Ahwas اهواز oriundus, notus cognomine Ebn-Alnadim (pa-

ter ejus cognomen النديم habebat) Almauzeli *) natus anno 150, mense Ramadhani anni 235, secundum alios mense Schawwal aut mense Dsu-l'Hidjdjah anni 236 mortuus est. Plurium scientiarum, ut grammatices, lexicographiae, poesis, metaphysicae, jurisprudentiae doctrina imbutus cantus arte excelluit.

Junus b. Habib (C. 15, 18. 18, 46. 123.). Junus b. Habib Abu-Ahbd-Alrahman, cliens gentis Banu-Laits b. Becr b. Manat b. Cenanah fuisse dicitur. Ab aliis vero hoc in dubium vocatur. Auctor libri مناخر الاجم (مفاخر ?), cum Arabem non fuisse; sed oriundum e gente regionis Adjebal الجبل appellatae dicit. Optime gnarus formarum grammatices تصاريف النحو erat. Socius Abu-Ahmrui b. Alahla Bazrac docuit. Abu-l'Ahbbasus Tsahlab narravit, eum plures quam centum annos vixisse. Mortuus est anno 183. Multorum librorum auctor est.

Alizthachri (C. 12, 15.). Pauca de hoc viro nota sunt. Non dubito, quin hic in Meidanii opere citatus nomen gesserit Abu-Ishak Alfaresi et librum climatum composuerit a clariss. Moellero editum ita ut codicem perfectissime imitaretur. Hic vir doctissimus ex ipso opere auctorem inter annum 303—307 aut 309 opus confecisse conjecit. Eum quoque librum de proverbiis composuisse ex verbis commentarii Meidanensis conjicere licet. Non autem est silentio praetermittendum, auctoris nomen in primo codicis folio prima manu scriptum esse: الشيخ ابى على الفارسى النحوى „Schaich

*) Cognomen Almauzeli ejus pater accepit, quod per aliquod tempus Mosulae habitaverat; oriundus enim erat e gente celebri Persica, et avus ejus Cufam transmigraverat.

(doctor) Abu-Ahli Persa, grammaticus", tum correctum esse ابى اسحق الفارسى „Abu-Iskak Persa." In opere Ebn-Challikani Nr. 157 cognomen Izthachri doctus jurisconsultus doctrinae Schafeiticae Abu-Saihd Alhasan b. Ahmed, qui anno 328 obiit, gessit. Cognomen ab oppido اصطخر derivatum est, quod oppidum milliaris ambitum habuisse et antiquissimum et celeberrimum fuisse, in quo Persiae reges sedem habuerint, antequam Ardeschirus Djurum جور transmigraverit, legimus.

Allaits (C. 3, 93. 6, 26. 76. etc.). In libro Ebn-Challikani vir nominatur Abu-l'Harits Allaits b. Sahd b. Ahbd-Alrahman inter Aegyptios jurisprudentiae et traditionis doctrina clarus. Natus anno 92 aut 94, anno 175 mortuus est. Sed in hoc auctores non consentiunt. In proverbiis citatum virum eundem esse, vehementer dubito, nam grammaticus erat.

Allihjani (C. 23, 43. 427). Allihjani cognomen ministri Cesäii (غلام الكسائى) est. Nomen habuit Ahli b. Almobarec secundum alios Ebn-Hasem. Abu-l'Hasani quoque cognomine usus est. Abu-Ohbaidus Alkasem ab eo plura accepit. Librum inscriptum كتاب النوادر composuit.

Almadajeni (C. 26, 44.).

Almoarredj conf. Abu-Faid.

Almobarred (C. 10, 8. 11, 9. 16, 4. etc.). Viri nomen est Abu-l'Ahbbas Mohammed b. Jasid Ahbd-Alacbar etc. Altsomali*) Alasdi, Bazrensi scholae addictus grammaticus et lexicographus celeber. In litteris elegantioribus ادب Abu-Ohtsman Almaseni et Abu-Hatem

---

*) A familia gentis Auhf ben-Aslam, quae pars tribus Asd est, derivatum cognomen.

Alsidjistani ejus praeceptores erant. Almobarredus et Abu-l'Ahbbas Ahmed ben-Jahja duo coaetanei (متعاصران) erant, quibus series philologorum (اديب) finitur. Multos libros, qui ad scientiam ادب appellatam pertinent, composuit, quorum magnus numerus in libro Fihrist enumeratur. Die lunae, festi الصحى appellati, anni 210 (sec. alios 207) natus, die lunae secundo ante finem mensis Dsu'l'-Hidjdjah aut Dsu'l-Kahdah anni 286 (aut 285) in urbe Bagdado, quam habitaverat, e vita excessit. De cognominis Almobarredi causa dissentiunt. Conf. Abulf. Ann. T. II, 284.

Almofadhdhel b. Mohammed (C. 1, 112. 116.). Conf. Nr. 4. librorum pag. 184.

Almofadhdhel b. Salamah (C. 23, 500.). Almofadhdhel b. Salamah b. Ahzim Abu-Thaleb lexicographus doctus et scholae Cufensi addictus erat. Primum inter socios Alfatahi b. Chakan Veziri Almotawacceli erat, tum cum Ebn-Alahrabio convenit. Opus Chalili العين inscriptum correxit et de eo opus composuit. Inter ejus opera liber inscriptus: كتاب التاريخ فى علم اللغة „Historia lexicographiae" commemoratus est. Librum quoque de proverbiis scripsit. Medio saeculi tertii floruit.

Mohammed b. Habib (C. 5, 158. 175. 6, 157. 178.). Abu-Djahfar Mohammed b. Habib b. Omajjah b. Ahmru. In numero doctorum Bagdadensium Ebn-Alahrabio, Kothrobo, Abu-Ohbaidaho, Abu-l'Jekthsano aliisque magistris usus erat. Hamsahus b. Alhasan eum citavit, conf. Fihrist.

Mohammed b. Selam Aldjimahi. C. 26, 44.

Almondsari (C. 1, 305, 15, 45. 21, 24). Almondsarium seriore aetate quam Almofadhdhelum b. Salamah vixisse ex eo concludi potest, quod illius auctoritate nititur.

Alnadhr b. Schomail (15, 49). Abu-l'Hasan Alnadhr b. Schomail b. Charaschah النضر بن شميل بن خرشه b. Jasid b. Celtsum b. Ahbdah b. Sohair Tamimita Masenita, grammaticus scholae Bazrensis. In grammatica, jurisprudentia, poesi, pugnarum historia, traditionibus versatus fide dignissimus erat. Discipulus Chalili erat ejusque Abu-Ohbaidahus in scriptis mentionem fecit. Quum in oppido Bazra vitam miserrimam ageret, in Chorasanam migrandi consilium cepit. Pluribus eum comitantibus usque ad locum المربد appellatum dixit: quod si quotidie nil nisi fabarum tantum habiturus sit, quantum vitae sustinendae sufficiat, se mansurum esse. Sed nemine id pollicente Merwum se conferens magnas divitias acquisivit. Ejus magistri Hescham b. Ohrwah, Ismail b. Abi-Chaled, Hamid Althawil aliique ex eorum numero, qui التابعون (sectatores Mohammedis,) cognomen acceperunt, erant. Multis ipse discipulis gavisus est. Nisaburi saepius docuit. Quum Chalifa Mamunus Merwum venisset, cum eo convenit. Multos libros composuit. In Chorasana natus est, sed quum in oppido Bazra adultus esset, ex eo cognomen accepit. Fine mensis Dsu-l'Hidjdjah anni 204 in oppido Merw diem supremum obiit. Alii autem dicunt initio illius anni, alii anno 203. Eum librum de proverbiis composuisse, e loco C. 15, 49 cognoscimus.

Nozair (C. 24, 217.) Discipulus Alcesäii erat. Conf. Kamus. sub. v. نصر.

Alomawi (1, 36. 119. 2, 27. 5, 87.). Sic in locis libri mei, ubi Alamawi impressum est, legendum esse puto. Quo tempore vixerit, nescio. In libro معرفة القراء „Cognitio lectorum Corani" inscripto (cod. Par. num. 742.). Mohammedes b. Jusuf b. Mohammed b. b. Ahbd-Allah Alomawi nominatur, sed quum in oppido

Cordoba Hispaniae post annum 382 *) docuerit, eum in libro Meidanii citatum auctorem non fuisse puto.

Sajidah (C. 24, 57.). In libro طبقة الحديث inscripto (cod. Par. 736.). Sajidah b. Kodamah Abu-Zalt Tsakafita Cufita nominatur. Eundem, qui in Meidanii opere citatus est, esse, affirmare non ausus sim.

Alsalami. Socius Alferrae erat.

Alscharkijj b. Alkathami (C. 6, 121. 10, 26. 25, 22.). Cognomen Abu-l'Motsanna Alcalbi et nomen Alwalid b. Alhozain gerens in genealogia, rebus antiquis et carminibus versatus erat. (Sic in libro Fihrist).

Sibawaihi (24, 63.). Sibawaihi cognominatus grammaticus celeberrimus Abu-Bischr Ahmru b. Ohtsman b. Konbor (قنبر) nomen habuit, cliens gentis Banu-l'Harits b. Cahb (sec. alios gentis Alrabih), quae ad gentem Sijad pertinebat. Omnes tam veteres quam recentes grammaticos doctrina superavit. In grammatica Chalili, Ihsae b. Ahmru, Junusi b. Habib, in lexicographia Abu-l'Chaththabi Alachfaschi primi discipulus erat. Bazrâ Bagdadum veniens cum Alcesäio, tum temporis Aminum Haruni filium docente, saepius convenit. Ibi quum accidisset, ut Arabs quidam ab Amino introductus pro Alcesäii sententia contra Sibawaihium rem decideret, ista injuria, qualis ei videbatur, adflictus Bagdadum relinquens in Persiam migravit, ubi in pago البيضا appellato, apud Schirasum sito, aetate quadraginta annorum anno 180 aut 177 vitam finivit. Ebn-Kanihus (قانع) eum in oppido Bazra anno 161 aut 188 vitam exspirasse retulit. Aldjafithsus Abu-l'Faradj Ebn-Aldjusi eum anno 194 aetate 32 annorum in oppido Sawah (ساوه) decessisse

*) Natus paulo post annum 350 anno 429 diem obiit.

dixit. Alchathibus autem in historia Bagdadi auctoritatem Ebn-Doraidi secutus, eum natum in pago Albeidha in oppido Schiras mortuum esse adnotavit. Cognomen Persicae originis est et a Persis Sibujah enunciatum odorem pyrae significat. Ibrahimus Alharbi eum ita cognominatum esse contendit, quod ejus genae pulchritudine duabus pyris similes fuissent.

Sijad Cilabita. Idem est quam Abu-Sijad Cilabita de quo vide supra.

Alsijadi (C. 18, 246.). Cognomine hoc usus est Abu-Ishak b. Sofjan b. Solaiman b. Abi-Becr b. Ahbd-Alrahman b. Sijad. Paulo seriorem eum fuisse quam Alazmäihum (mort. an. 216) ex eo concludo, quod in referendis rebus ejus auctoritate nititur. Plures libros scripsit, inter quos est liber, quo Sibawaihii librum explicavit et liber de proverbiis.

Thabarita (C. 4, 32. 23, 103.). Thabaritae cognomen historicus celeberrimus gessit, qui natus anno 224 anno 310 mortuus est. conf. beati Hamak. specim. catal. p. 21. sqq.; sed num in Meidanii opere citatus auctor sit, vehementer dubito.

Thajjita (C. 23, 500.). Ab Almofadhdhelo b. Salamah citatus auctor est.

Tsahlab (23, 221). In grammatica et lexicographia hic auctor celeberrimus scholae Cufensis nomen Abu-l'Ahbbas b. Jahja b. Said b. Tsahlab Sajjar (سيار) gerens, et anno 200 natus in Mahni b. Sajidah clientela erat. Apud Ebn-Alahrahbium, cujus discipulus erat, tanta auctoritate pollebat, ut, si in argumentis dubitaret, ad eum se converteret. Praeterea Sobairum ben-Baccar docentem audiverat. Ejus autem relatores (Rawi) Alachfaschus minor, Abu-Becrus Alanbari et Abu-Ohmarus Alsahid erant. Memoria, recto enunciandi modo, gramma-

tica et carminum veterum eruditione insignis erat. Studio grammatices et lexicographiae absoluto anno 216 legibus Corani legendi operam dederat. Annum aetatis 25 quum attigisset, omnes quaestiones memoria tenebat. Mense Djumadae prioris anni 291 Bagdadi exspiravit. Sic Ebn-Challikanus. In libro Fihrist inscripto ei praeter librum de proverbiis plures libri adscribuntur.

Cap. VI.

De Meidanii commentario.

Quum tantus ille in commentario citatorum auctorum numerus sit, sequitur, ut magna fuerit Meidanii doctrina atque diligentia. Omnes libros, in quibus proverbia collecta et explicata sint talesque, qui lucem adferre proverbiis possent, nullo neglecto in conscribendo opere suo auctorem adhibuisse videmus. Quaestio autem, quomodo aliorum opera in usum suum converterit, quum isti libri nobis non pateant, neque aut argumenti aut modi usus diligentiaeque ratione habita institui potest; at vero ex toto commentarii tenore, nulla eum gravioris momenti et ad intelligenda proverbia necessaria atque utilia prorsus neglexisse, sed magnam in scribendo diligentiam eum adhibuisse adparet et tam ex locis quibusdam, in quibus singularis singulorum interpretum dicendi ratio conf. C. 24, 176. observatur, quam ex more, apud Arabes usitato, eum aliorum opera verbotenus excerpsisse conjicere licet. Meidanii commentario triplicem rationem, unam ad criticam, alteram ad linguam, tertiam ad historiam spectantem esse videmus. Prima pars varias lectiones tractat conf. ex. gr. C. 8, 7. 21, 16. Quod in hac commentarii parte interdum quasdam adnotationes

facere omiserit ex. gr. C. 26, 50 legendi modum اودى دارم Ebn-Doraido proprium, dum Samachscharins اودى كما اودى ابن دارم scripserit, id in tanta rerum varietate ac copia excusatione non indignum videtur. At vero in proverbiis, quorum verba post Meidanii tempus usu mutata sint, extra omnem culpam est. Secunda commentarii pars singulorum verborum significatione, proverbii sensu et grammatice construendi modo occupata est. Hac in re auctorem partes suas tam egregie egisse, ut Arabibus doctis omnino satisfecerit, quis est, qui neget, nos vero tanta linguae Arabicae et proverbiorum inter vulgum usitatorum cognitione non imbutos aut unum aut alterum interdum desiderare, quis infitias ibit. In proverbiis, quae ab Arabibus haud genuinis originem habent, sensus explicatione nos saepe destitutos videmus. Quibusdam vero proverbiis sensus generalior, quam conveniebat, tributus videtur. Sic proverbio C. 3, 83. „Prande haedum, priusquam te vesperà edet!" nil explicandi gratia additur nisi يضرب فى اخذ الامر بالحزم, ita ut cautio generaliore modo commendetur. Nihilominus vero sensus specialior proverbio inest, quo, ne inimici potiundi et de eo nos vindicandi occasionem praetermittamus, monemur. Multa quoque tum e Samachscharii tum e Scharaf-Aldini opere ad Meidanii explicationem complendam adtulimus conf. C. 6, 32. 34. 13, 37. 18, 68. 112. In tertia commentarii parte origine, occasione, primo proverbii auctore indicando auctor ita occupatus erat, ut diversas quoque plurium auctorum opiniones adferret conf. C. 20, 66. Quam magnam in illas res illustrandas curam atque diligentiam impendit, ea summam omnium laudem meretur. Arabum scriptores in rebus historicis enucleandis et accuratissime describendis inter omnes excellere notatu dignum videtur. Quod Meidanius in istis rebus

explicandis prolixior fuit, id sane doctis Arabibus, quibus et minimae ad gentem suam res pertinentes cordi essent, vehementer probatur, nobis vero non aeque gratum atque utile videtur. De vario quoque nonnullorum proverbiorum sensu et usu, auctoribus dissentientibus, agere non supersedit conf. C. 24, 6 et interdum denique proverbium a viro quodam celeberrimo in sermone adhibitum esse, certiores nos fecit conf. C. 22, 30. Quae quum ita sint, Meidanium interpretis boni officio non defuisse videmus et in laude, qua ab omnibus auctoribus summo cum consensu ornatus sit, dissentire non possumus; opus enim praeclarum et in suo genere unicum sine ulla dubitatione dicendum est.

In tanta autem argumenti varietate ac difficultate, in tanta rerum multitudine vitia omnia evitari posse, quis est, qui contendat? Plura huc spectantia variis libri nostri locis occurrunt, hisce nonnulla rei explicandae causa addimus. Eadem proverbia variis locis obviam habemus et in commentario easdem res variis locis repetitas legimus conf. C. 6, 182. 183. et C. 24, 417. 418. eosdemque versus duobus locis citatos invenimus conf. C. 13, 127. 23, 37. In nonnullis autem proverbiis res notatu dignae omissae sunt. Sic proverbium C. 18, 50 Ausum ben-Haritsah habere auctorem, in Haririi opere p. 410 legimus et proverbium C. 3, 11. Actsamo ben-Zaifi adscribi invenimus. Quod in Haririi opere proverbium C. 22, 30. diverso modo explicatum est, quod idem in codice Guelph. factum observavimus, id non tam negligentiae Meidanii, qui istas varias sententias adnotare omiserit, quam saepissime mutato proverbii usui tribuendum putamus. Quae autem res si in operibus Meidanio anterioribus, quae in commentario conscribendo adhibuit, observatur, in auctoris

incuriam atque negligentiam culpa transferenda videtur. Proverbium C. 13, 164. sic adnotatum est اشد من عايشة ومن ابن عثم. Quo in proverbio si non vitium latet, at saltem obscuritas est. Duo enim proverbia quum primo adspectu esse videantur, tamen unum tantum est, nam C. 15, 45. proverbium est اضبط من عايشة بن عثم, unde Ahjischahum filium Ahtsmi fuisse adparet. Admittendum igitur est, verbis C. 13, 164. unum tantum proverbium contineri duplici modo prolatum, siquidem Ahjischah et Ebn-Ahtsm ejusdem personae nomina sunt. Observandum autem est, in codice Krüg. et Berol. legi اشد من عايشة بن عثم. Aut igitur legendi modus, quem admisimus, scribae tribuendus est, ut Meidanio nil objiciendum sit aut scribae Meidanii vitium corrigendum esse putarunt. Proverbia C. 22, 151. 152, ni fallor, in unum conjugenda fuissent, homoioteleuton quum idem sit in utroque et sensus unius ad alterum referatur necesse sit. Idem proverbium uno loco C. 23, 442. Arabibus genuinis, altero loco C. 23, 633. Arabibus haud genuinis adjudicatur. Qua in re si Meidanii error non est, varias de re auctorum sententias explicare auctor debebat. Idem in proverbiis C, 23, 264. et 562. cernitur. Ad proverbium اجرا من اسامة C. 5, 185. versus:

ولانت اشجع من اسامة اذ دعيت نزال ولج في الذعر

citatus est, qui ad proverbium اشجع من اسامة C. 12, 161. rectius locum habuisset.

Codicum operis, quot in notitiam nostram venerunt, tot ex eodem fonte manasse videntur, quum neque proverbiorum ordine neque commentarii verbis multum diversi sint. In nonnullis tantum locis, quod nescio an scribarum negligentia factum sit, diversus proverbiorum ordo est. Sic in meo codicis exemplari, quod e codice de Sacyano desumtum apographum est, proverbia C. 6,

229. 230. in codicibus Berol. Lugd. Pocock. ante proverbium 227 (conf. prov. 18, 209.) et C. 18, 61. post sequens legitur proverbium. C. 18, 196 in codice Berol. post proverbium 141, proverbium C. 23, 87. in codicibus Berol. et Pocock. post proverbium 484. (conf. C. 25, 51.), proverbium C. 23, 143. in codice Ber. post sequens, proverbia C. 23, 151—156. post Nr. 174. in codice Berol. et Poc. leguntur. In meo codice proverbium C. 23, 169 post 149 legitur (conf. C. 23, 342. schol. C. 23, 393). Post C. 24, 405. insertum est in codicibus B. P. proverbium 569 et proverbium C. 23, 268 in codice Lugd. post proverbium 460 invenitur. Pauca proverbia in quibusdam codicibus desunt. Sic proverbium C. 18, 121, nec non proverbium C. 18, 210, quod a proverbio C. 1, 164 sensu non differt, nonnisi in codice Berol. et codice, quo Pocockius usus est, exsistit et sic proverbum C. 23, 408. Proverbium C. 23, 157. in meo codice non est.

IV.

Index gentium,

virorum et locorum etc. qui in Meidanii proverbiis occurrunt additis quibusdam de tempore, quo vixerint, observationibus.

Abu-Dolamah **6, 229.**

Anno 161 eum mortem obiisse dicunt, alii seriore tempore. conf. Ebn-Challik. p. 243. et Harir. 450.

Abu-Dsarr (socius Mohammedis) **20, 129. 21, 85.**

Ab-Ohtsmano in exilium missus est circa ann. 34 aut 35. Ebn-Kotaib. 74.

Abu-Dsarr Alghifari (poeta) **9, 57.**

Abu-Dsuaib (poeta) **1, 371. 14, 93. 23, 365. 481.**

Duo sunt poetae unus Jjadita, alter Hodsailita. Hodsailita hisce in locis significatur. Nomen gessit Chowailid ben-Chaled cognomen Alkathil (القطيل).

Abu-Duad (poeta) **1, 186. 5, 27.**

Vicinus Almondsiri b. Mäissema.

Abu-l'Fatah (poeta) **22, 129.**

— — Albosti (poeta) **24, 22.**

Abu-Feras (poeta) **22, 117.**

Poeta e gente Hamdanidarum natus anno 320, occisus est anno 357. Conf. lib. meum Selecta ex historia Halebi adnott. p. 134. 138.

Abu-Gobschan **6, 152. 23, 512. 25, 132.**

Vixit ante Mohammedem. Gente Chozaah e Mecca emigrante Halilus b. Habschijjah filiae suae cum Abu-Ghobschano templi praefecturam testamento legaverat conf. Abulf hist. Anteisl. p. 186.

Abu-l'Ghozn **6, 175.**

Tempore Ihsac b. Musa Haschemitae et Abu-Muslimi Cufae vixit.

Abu-Hadhir Osaidita **18, 67.**

Vixit post Mohammedem tempore Ferasdaki. conf. Ebn-Kotaib. 93.

Abu-Hafz **2, 6.**

Abu-Hajjah Nomairita (poeta) **24, 426.**

Erat Arabs campester, vir timidus et segnis. conf. Hamas. 578. 600. Ebn-Kotaib. p. 113.)

Abu-Hanbal Thajjita **26, 97.**

Tempore Amru'l-Kaisi vixit.

Abu-Hasim (sapiens) **23, 133.**

Persa, qui antequam Mohammedanum se confessus erat, aliud nomen gerebat. Ejus pater cognomen Almokaffah acceperat, quod ab Alhadjdjadjo verberatus in pede incurvatos digitos acciperet.

Abu-Moslim 6, 175. 8, 55. 23, 386.

In ditione Cufae natus ab anno 129 in Chorasana Ahbbasidarum imperium praeparavit, ut ejus fundator appellari possit. Anno 132 Chorasanae praefecturam accepit, anno 137 ab Abu-Djahfaro Manzuro occisus est.

Abu-Moslim Chaulanita 10, 29.

Tempore Moahwijjahi contra Ahlium erat.

Abu-l'Motsallem Hodsailita (poeta) 1, 74.

Abu-Musa (gens) 5, 160.

— — Alaschahri 10, 6. 20, 3. 22, 1.

Unus arbitrorum duorum (ab Ahlio constitutus), qui dissidias inter Ahlium et Moahwijjahum post pugnam Ziffinensem componerent. conf. Abulf. Ann. 1, 317. Eum in oppido Cufae anno 41 obiisse dicunt. conf. Harir p. 529.

Abu-l'Nadjm (poeta) 24, 473.

Carminibus metri Redjes clarus.

Abu-Nochailah 21, 87.

Abu-Nochailah est nomen, non cognomen. Ejus cognomen ابو الجنيد, aliis ابو العرماس fuisse dicitur. Vixit tempore chalifarum Omajjadarum et Ahbbasidarum. Almanzurum instigavit carminibus, ut, Ihsa ben-Musa posthabito, filio suo Almahdio imperium traderet. Quae res in causa erat, cur in Chorasanam fugiens jubente Ihsa occisus est. Citab-Alaghani.

Abu-Nowas (Alhasan b Hani) 3, 126. 12, 12.

Natus anno 136 aut 145 aut 148 aut 149 obiit aetatis anno quinquagesimo nono anno 195 aut 196 aut 197 aut 198 aut 199.

Abu-Ohjainah Almohallebi 1, 261.

Erat filius Almohallebi b. Abi-Zofrah naturae indole poeta tempore Ahbbasidarum, Bazrae incola. Cit. Alaghani.

Abu-Ohssah (poeta) 23, 287.

Tempore Mohammedis.

Ebn-Kotaib. p. 78. Pocockii spec. hist. Ar. p. 7. 52, 177. ed. nov.

Ahbd-Allah ben-Abi-Omajjah 7, 95.

Socius Mohammedis erat.

Ahbd-Allah ben-Ahmir b. Corais 3, 58. 10, 64. 25, 65.

Praefecturam Bazrae sub Ohtsmano gerebat et tempore Moahwijjahi vivebat conf. Hamas. p. 15.

Ahbd-Allah ben-Alahwar Alcadsdsab Alhirmasi (poeta) 1, 175.

Ahbd-Allah ben-Baidarah 7, 98.

— — — Chaled b. Osaid 28, 47.

— — — Djaduhn Taimita 21, 134.

— — — Djahfar 28, 49.

Vixit tempore Hosaini b. Ahli, Ahbd-Allahi b. Ohmar et Ahmrui ben-Ohtsman.

Ahbd-Allah ben-Djarud 20, 35.

Quum cum incolis Bazrae rebellantibus Hedjdjadjum a praefectura removisset et diripuisset, tandem ab illo victus et occisus est.

Ahbd-Allah ben-Habib Ahnbarita 21, 138.

— — — Hammam 21, 96.

Poeta gentis Ahbd-Allah b. Ghathfan eodem tempore, quo Nabeghah Dsobjanita, tempore belli Dahis et Alghabra vivens.

Ahbd-Allah ben-Hammam Alsaluli*) 25, 68.

Tempore Jasidi ben-Moahwijjah vivens. Conf. Hamas. 507.

Ahbd-Allah ben-Alhedjdjadj Altsahlebi (e gente Tsahlebah b. Dsobjan) 2, 11.

Tempore vixit quo Catsir ben-Schehab Haretsita praefecturam oppidi Rei gerebat.

Ahbd-Allah ben-Hobal 23, 402.

Ante Mohammedem vixit.

---

*) Salul pars gentis Kais i. e. Morrah ben-Zahzaah a matre appellata.

Ahlba (vel potius Ihlba) b. Alhaitsum Sadusita 23, 29.
Vixit tempore Ohmari.

Ahli 1, 25. 81. 217. 280. 2, 46. 5, 4. 6, 96. 137. 140. 10, 28. 29. 135. 192. 13, 74. 18, 112. 23, 325. 440. 449. 24, 132. 252. 268. 303. 25, 64. 27, 154.
Quartus post Mohammedem chalifa. Occisus est anno 40. Aetatis annum egisse alii sexagesimum tertium, alii quintum, alii denique quinquagesimum nonum dicunt.

Ahlijj ben-Hasan Albachersi (poeta) 23, 505.

Ahlijjah (regio) 4, 24.

Ahlkamah (frater Nohmani b. Almondsir) 1, 263.

— — Sahdita 22, 26.

— — ben-Chazafah Thajjita 3, 11.

— — ben-Djisl Althiahn etc. 23, 402.
Ante Mohammedem tempore Sohairi ben-Chabbab vixit.

Ahlkamah ben-Ohlatsah (v. Ghalatsah) Djahfarita 6, 172. 27, 56.
Ejus mater erat Laila filia Abu-Sofjani b. Helal. Cum Ahmiro b. Althofail de gloria certavit. Ab Ohmaro Alhaurani praefectus constitutus, tempore, quo poeta Alhothaiah ab Ohmaro e carcere dimissus eum adire volebat, diem supremum obiit. conf. Ebn-Kotaib. p. 115. Harir. 274.

Ahmajah (mons) 3, 103. 4, 26.

Ahmalekitae 3, 49.

Ahmalles filius Ahkili 2, 144. 24, 333.
Tempore Omajjadarum vixit.

Ahmar Ahd 13, 117. 24, 302. 26, 137.
Tempore antiquissimo vixit, nam causa fuisse dicitur, cur gens Tsamud periret. conf. Harir. 174.

Ahmarah (vel Ohmarah) Alwahhab 25, 104.
Tempore Kaisi ben-Sohair vixit. conf. Hamas. 231.

Alahmasch 24, 530.
Cognomen Solaimani b. Maharan nati an. 60 in oppido Rei, mortui an. 148, qui in traditionibus doctor celeber erat.

Ante Mohammedem in pugna ذو نجب appellata occisus est.

Ahmru ben-Alahz 1, 110. 6, 1. 10, 6. 59.

Anno 43 occisus est.

Ahmru ben-Allaits 21, 119.

Anno 265 patri in praefecturam Chorasani successit.

Ahmru ben-Celtsum 18, 67. 20, 97. 24, 329.

Mater ejus filia Mohalheli fratris Colaibi erat. Tempore Nohmani ben-Almondsir vixit. conf. Ebn-Kotaib. p. 127 et clar. Kosegarteni Moallaka 1. seqq.

Ahmru ben-Hacim Alnahdi 10, 14.

Vixit tempore Jasidi ben-Almohalleb.

Ahmru ben-Hamran Djahdita 27, 126.

— filius Alharitsi (b. Alhilissa) 13, 69. 114.

Conf. Harits b. Alhilissa et Herbel. T. I. p. 218.

Ahmru ben-Hind (rex) 1, 6. 263. 2, 76. 5, 140. 6, 93. 22, 60. 23, 403. 26, 94. 27, 1.

Conf. Ebn-Kotaib. p. 193. sqq. Abulf. hist. Anteisl p. 126. Octavo ejus imperii anno Mohammedes natus est.

Ahmru ben-Homamah Dausita 1, 146.

— — Hormus (poeta) 27, 158.

Vixit tempore, quo Alsobair occidebatur.

Ahmru ben-Karib 26, 94.

— — Mahdi Carb (b. Ahbd-Allah vel Ebn-Rabia) 6, 75. 26, 104.

Cognomen ejus Abu-Tsaur erat. Erat eques gentis Jemen initio temporis Mohammedis. Ad Mohammedem tendens ejus religionem amplexus est, tum defecit, quod Kirwahum gentibus Morad, Sobaid et Modshidj ille praefecerat. Mohammedes proelio commisso eum vicit. Ahmru b. Mahdi Carb fine temporis Ohmari obiit. Alii eum tempore Ohtsmani, alii Moahwijjahi tempore senem grandaevum diem supremum obiisse dicunt. Conf. Pocock. spec. hist. Ar. p. 62. ed. alt.

Ahmru ben-Mahmar 23, 363.

Vixit tempore poetae Alahdjdjadj.

Chaled (filius sororis Abu-Dsuaibi Hudsailitae) 23, 481.
— ben-Djahfar b. Cilab 20, 96. 22, 16. 24, 298. 26, 95.
Vixit tempore regis Alaswadi ben-Almondsir. conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 140. Occidit Kaisum b. Sohair.

Chaled ben-Jasid
Est filius Jasidi ben-Moahwijjah, qui arte Chemia occupatus se perdidit. Citab-Alaghani et Ebn-Challik.

Chaled ben-Malic Alnahschali 18, 215.
Tempore Alnohmani.

Chaled ben-Malic ben-Ribih 26, 51.
Vixit ante Mohammedem tempore pugnae ذو نجب appellatae.

Chaled ben-Moahwijjah (Sahdita) 22, 92. 23, 116.
Tempore Nohmani ben-Almondsir.

Chaled ben-Osaid 11, 1.
Videtur post Mohammedem vixisse conf. Ahbd-Allah b. Ihcrimah. Ebn-Kot. p. 87.

Chaled ben-Ribih ben-Dsilm b. Djandal 24, 65.
Vixit tempore Actsami ben-Zaifi. Fortasse idem est, qui Chaled b. Malic b. Ribih appellatur.

Chaled ben-Sadus b. Azmah Alnabhani 8, 20.
Vixit tempore Amru' l'Kaisi.

Chaled ben-Alwalid 18, 1. 22, 226.
Tempore Abu-Becri strenuissimus Arabum dux.

Chaled ben-Zafwan 6, 63. 16, 98. 24, 167.
Coaevus poetae Hothaiahi.

Chalf ben-Rewahah 22, 72.
Videtur ante Mohammedem vixisse.

Chansa (filia Ahmrui b. Alharits ben-Alscharid) 5, 107. 12, 9. 21, 23.
Habuit fratrem Zachr, quem occisum elegiis deplorabat. Doraid ben-Alzimmah eam in matrimonium petierat. Ante Islamismum vixit. conf. Cit. Alaghani.

Charidjah 12, 109. 18, 118.

Banu-Haschem et multa carmina composuit. conf. Harir. p. 51. Cit. Alaghan.

Cosah 2, 178.

Cosäihta 22, 199. 25, 102.

Tempore vetere, quum Ferasdakus poeta proverbium de eo agens adhibuerit.

Cosröes 5, 177. 19, 46. 20, 37 23, 71.

Cosröes ben-Kobad 22, 60.

Conf. Herbel. T. III. p. 55.

Cotsair ben-Schehab Alharetsi 2, 11.

Praefectus in oppido Rei erat.

Cotsajjir (poeta) 12, 9. 27, 30.

Mortuus est 105. conf. Ebn-Challik. et Anthol. gram. 133.

Cotsajjir b. Almoththalib b. Abi-Medaah 10, 135.

Nomen fortasse Catsïr scribendum est. Vixit vir tempore Heschami b. Ahbd-Almalic, qui 105 in imperio succedens anno 125 obiit.

Dachtenus (filia Lakithi b. Sorarah) 5, 148. 20, 2.

In opere Haririi p. 503 Rachtenus scriptum est. Vixit tempore Almondsiri ben-Mäi-ssema. conf. Lakith. conf. Anthol. gram. p. 105. 146. 185.

Daghfal (filius Hentselahi Schaibanitae Dsohlitae) 1, 35. 25, 96. 18, 267. 20, 98.

Vixit initio Islamismi et arbiter gentis Rabiah fuit. conf. Hamas. 124. Tempus Moahwijjahi attigit. conf. Ebn-Kotaib. 44. 131. Herbelot. T. 1. p. 557.

Dahd (videtur nomen mulieris generale) 13, 17.

Dahes (equus) 2, 110. 10, 11. 13, 119. 21, 96.

Finis belli Dahes et Ghabra tempore Nohmani b. Almondsir erat. conf. Citab Alaghani, in quo opere plura de Dahes et Ghabra leguntur et Abulf. hist. Anteisl. p. 140 sq.

Aldahna (regio) 6, 5. 18, 261.

Est regio gentis Tamim conf. Hamak. specim. 100 et Anthol. gram. 282. 302. Abulf. Geogr. 84.

Dahr 5, 144.

Daimas ben-Thsalim Alanzari 21, 61.

Videtur quoque ante Islamismum vixisse.

Dokkah ben-Ohbajah ben-Asma ben-Charidjah 5, 176.

Domjah (idolum) **6, 195.**

Doraid ben-Alzimmah 24, 102.

Erat princeps et dux gentis Banu-Djoscham, qui multis pugnis intererat. Se Mohammedanum non confessus die Alhonain occisus est. Plures fratres habuit e Rihanah filia Mahdii Carb, sorore Ahmrui ben-Mahdi Carb natos. conf Ebn-Kotaib. et lit. Alaghan.

Dsa-Thowan (locus) **28, 12.**

Dsat-Atsal (locus) **21, 23.**

— **Alhabakat** (locus) **18, 202.**

— **A'lizad** (locus) **21, 96.**

Dsib (filius Ahmiri ben-Ohbaid) **24, 282.**

Vixit tempore Zaifii patris Actsami, qui ejus avunculus erat.

Dsobj'an (gens) **21, 96.**

Dsohl ben-Schaiban 2, 138.

Auctor gentis.

Dsohl ben-Tsahlebah 24, 121.

Dsokafah 28, 127.

Tempore Lokmani Ahditae.

Dsowaib (filius Cobaischi) **3, 47.**

Tempore Mondsiri ben-Mäi-ssema.

Dsowaib ben-Cahb b. Ahmru b. Tamim 5, 170.

Dsuab ben-Asma 26, 94.

Quidam vir ذؤاب appellatus die خزو, qui ante Islamismum erat, a gente Jarbuh captus est.

Dsu'l-Azbah Aladhwani 11, 9.

Dsu'-l'Chalazah (locus) **18, 123.**

— **l'Moraikib** (locus) **21, 96.**

— **l'Nadjab** (dies pugnae) **26, 51.**

Ante Islamismi tempus Nr. 28.

Dsu-l'Roaihn 1, 363.

Tempore Hasani regis Himjaritarum.

Hamal ben-Badr 17, 5. 21, 96.
Tempore Kaisi ben-Sohair conf. Ebn. Kotaib. p. 106.

Hamal ben-Jasid b. Dsohl b. Tsahlebah 5, 151.
Tempore Almondsiri ben-Amru l'Kais.

Hamdanidae (gens) 12, 25. 23, 306.
Conf. Ebn. Kot. 144.

Hamid ben-Tsaur (poeta) 6, 188. 7, 108, 22, 47.
Tempore Hedjdjadji conf. Harir. 90.

Hammam ben-Kabizah 26, 14.
Tempore Moahwijjahi. Jam vixit anno 64, quo in pugna مرج راهط dimicavit.

Hammam ben-Morrah 12, 19. 13, 114. 22, 11. 235. 23, 6. 28. 47.
Tempore Colaibi Wajel. Ejus filius Alharits versus finem belli Basus dux gentis Becr b. Wajel erat. Occisus est die Waridsat.

Alhammam ben-Motharref Ohkailita 23, 119.
A Merwano ben-Alhacem decimis gentis Banu-Ahmir praefectus erat.

Alhamra (filia Dhamrahi ben-Djabir) 14, 10.

Hamsa filia Naufeli) 12, 73.
Erat uxor Nimri ben-Taulab.

Hamsah (patruus prophetae) 23, 146.
— — **ben-Bidh** (poeta) 18. 46.
— — **Aldhillil Albelewi** 23, 280.
Videtur ante Mohammedem.

Hamsah ben-Tsahlebah b. Djahfar b. Tsahlebah ben-Jarbuh 25, 6.
Videtur ante Mohammedem.

Hanbal (filius Hatimi b. Homairah 12, 56.

Hani 10, 27.
Lokmani Ahditae tempore.

Hani ben-Ohrwah Almoradi 2, 80.
Vixit anno 60 Cufae. conf. Abulf. Ann. T. 1. p. 386.

Hanifah ben-Lodjaim 5, 148.
Ante Mohammedem. conf. Lodjaim.

Harb ben-Omajjah.
Familia Meccae tempore Nohmani ben-Almondsir. conf. Ebn. Kotaib. p. 86 sq. Harir. 181.

Harim 7, 95.

Harim ben-Kothbah Fesarita 5, 183, 6, 172. 27, 56.
Vixit tempore Ahmiri ben-Althofail et arbiter gentis Kais Aihlan erat. Adhuc tempore Ohmari in vivis erat conf. Harir. 274.

Harim ben-Sinan ben-Abi Haritsah Almorri 5, 183. 15, 51. 21, 137.
Vixit tempore Sohairi ben-Abi-Solma.

Harits 18, 66.

Harits ben-Ahbbad (in Hamas: Ohbad) **ben-Kais ben-Tsahlab 18, 52. 23, 318. 26, 98.**
Vixit tempore, quo Colaib occidebatur et tempore Malici ben-Dhobaiah, avi Tharafahi. conf. Ebn. Kotaib. p. 131.

Alharits ben-Abi-Schamir Ghassanida.
Rex Arabum in Syria degentium, tempore Mondsiri ben-Mäi-ssema ante annum 564 p.C. conf. Ebn. Kotaib. p. 162 et 164 sq. conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 126 et 134.

Alharits ben-Alahjjaf Ahbdita 1, 57.
Tempore Alharitsi ben-Djebellah Ghassanidae et Almondsiri ben-Mäi-ssema.

Alharits ben-Ahmru 25, 6.
Cognominatus اكل المرار (conf. Hind Alhonud) rex Cendah. conf. Ebn. Kotaib. p. 65. 186.

Alharits ben-Auhf ben-Badr 21, 96.
Conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 142.

Alharits ben-Cahb 1, 158. 23, 381.
Ante Mohammedem tempore Ahbd Schamsi conf. Herbel. T. II. p. 201.

Alharits ben-Caladah 25, 65.

Tempore Ohmari medicus Arabum conf. Ebn. Kotaib. p. 120. Herbel. T. II. p. 201.

Alharits ben-Djassas 23, 244.

Primo saeculo et initio secundi vixit.

Alharits ben-Djebellah Ghassanida.

Videtur idem quam Alharits ben-Abi-Schamir. Vicit Mondsirum ben-Mäi-ssema eumque occidit. conf. Anthol. gr. 275.

Alharits ben-Dsohl 2, 138.

— — — Alhillisa (poeta) 13, 69. 14, 18. 20, 105.

Conf. ejus Moallak.

Alharits ben-Mondolah 23, 479.

— — — Ohdajj ben-Djondob ben-Alahnbar (gens) 23, 498.

Alharits ben-Sadus 24, 268.

Conf. Ebn-Kotaib. p. 132.

Alharits ben-Solaic Alasadi 3, 11.

— — — Thsalim (Morrita) 12, 17. 24, 298. 26, 95.

Vixit tempore regis Ahmru ben-Alnohman conf. Ebn-Kotaib. p. 115. et Abulf. hist. Anteisl. p. 140.

Alharits ben-Warka Alzaidawi 26, 21.

Vixit tempore Caahbi ben Sohair.

Haritsah ben-Ahbd-Alahsis 12, 76.

Vixit initio Islamismi.

Haritsah ben-Badr 18, 112.

Vixit tempore quo Ahlius regnabat.

Haritsah ben-Lam Thajjita 24, 292.

Tempore Calhabi ben-Schubub.

Haritsah ben-Morr Abu Hanbal 6, 168. 26. 97.

Ante Mohammedem tempore l'Amru-Kaisi.

Haritsah ben-Morrah 22, 72.

Harscha (clivus) 22, 76.

Harun-Alraschid 22, 283.

Habuit duos fratres Malic et Ohtaibah. Pluribus Iracae principibus nupta erat; primum Ohbaid-Allaho b. Sijad, tum Bischro ben-Merwan, denique Hedjdjadjo, a quo postea repudio dimissa est.

Hind (filia Auhfi ben-Ahmir) 24, 121.

Antiquo tempore.

Hind (filia Alchossi al. Alchesri) 1, 148.

Femina ante Mohammedem arbitria agens. conf. Ebnat-Choss.

Hind (filia Carbi ben-Zafwan) 3, 47.

Tempore Almondsiri ben-Mäi-ssema.

Hind Alhamis 23, 231.

— Alhonud 7, 3. 23, 479.

Uxor Hodjri cognominati آكل المرار, qui tempore Bihram Djuri vivebat conf. Harits b. Ahmru.

Hira (oppidum) 22, 60.

Oppidum antiquum spatio trium milliarium a Cufa distans. Abulf. Geogr. 299.

Hirra (filia Jamini) 11, 35.

Tempore mortis Mohammedis.

Alhisl (filius Hatimi ben-Homairah) 12, 56. 28, 19.

Hissan (gens) 21, 21.

Hit 7, 95.

Tempore Mohammedis et Ohtsmani.

Hiththan 3, 138.

Tempore antiquo.

Hizn 21, 96.

Filius Hodsaifahi b. Badr, qui tempore belli Dahis et Ghabra et versus finem ejus vixit Islamismum professus est; postea hypocritam egit. conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 194.

Hobahib 22, 83.

Nonnullis est viri avari nomen ante Mohammedem viventis.

Hobairah ben-Sahd 23, 30. 273.

Filius Fisri. conf. Ebn-Kotaib. p. 96.

Iracae, Chorasanae praefuit. Occisus est anno 101 conf. Ebn-Challik. Abulf. Ann. T. 1. p. 443. adn. hist. 206. 207. Cit. Alaghan. Herbel. T. II. p. 315.

Jasid ben-Almokannah Alohdsri 6, 164.

Moahwijahi tempore.

Jasid ben-Almondsir 27, 124.

Ante Mohammedem.

Jasid ben-Rowaim Schaibanita 18, 28.

Ante Mohammedem tempore Solaici ben-Alsolacah.

Jasid ben-Sobaih 21, 96.

Tempore certaminis Dahis et Ghabra.

Jasid ben-Althatsrijjah (poeta) 1, 51.

A matre e gente Jeman. طثر cognomen accepit. Filius est viri الصمة appellati. Tempore regni Ahbbasidarum a gente Banu-Hanifah occisus est.

Jasid ben-Tserwan 6, 154. 10, 183.

Medio primi saeculi.

Jasid ben-Alzahk 9, 19.

Jasum (mons) 23, 55.

Aljatimah (videtur nomen libri) 25, 98.

Ibrahim Nachäita 1, 19.

Mortuus anno 94 aut 95 secundum alios aetate 49, secundum alios 58 annorum.

Alidhdhan 20, 98.

Cognomen duorum virorum genealogiae peritissimorum. Unus (Daghfal) initio temporis Islamismi vixit.

Jemamah (regio) 5, 157. 18, 1.

Ibi gens Banu-Hanifah et pars gentis Modhar habitabant. conf. Harir. 551. Abulf. Geogr. p. 96.

Jemanenses 1, 46.

Jesar (cliens gentis Banu Taim) 25, 109.

— Alcawäihb 14, 4. 28, 11.

Videtur tempore ante Mohammedem, nam poeta Ferasdakus proverbio usus est.

Aljeschcori 6, 71.

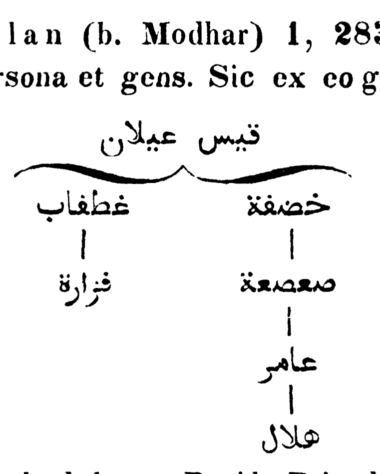
Cognomen inde ortum videtur, quod in gente Jesch-

Kais ben-Ahzim Tamimita 1, 1. 6, 164. 15, 50. 19, 51. 22, 229.

Tempore paganismi et Islamismi vixit vir dignitate et victoriis insignis. conf. Citab-Alaghani. Chrest. mea nova p. 52.

Kais ben-Aihlan (b. Modhar) 1, 283,

Tanquam persona et gens. Sic ex eo gentes ortae sunt.

Kais ben-Chaled ben-Dsil-Djaddain 1, 146.

Kais b. Chaled Schaibanita avus Bisthami ben-Kais est. conf. Hamas. 98.

Kais ben-Alhathim (poeta) 9, 54.

Paulo ante Mohammedem vixisse videtur. Pluries in Hamasae opere occurit. conf. Cit. Alaghan Harir. p. 113.

Kais ben-Hadsimah (v. Djadsimah) Ahbsita 10, 11. 21, 96.

Erat possessor equi Dahis appellati.

Kais Alhafiths 25, 104.

Filius Fathimae et Sijadi Ahbsitae tempore Kaisi ben-Sohair vixit. conf. Hamas. 231.

Kais ben-Sohair Ahbsita 2, 110. 3, 5. 6, 11. 8, 66. 13, 119. 17, 5. 21, 96. 24, 175. 298.

Eadem persona est quam Kais ben-Hadsimah, nam in multis Hamasae locis est appellatus Kais ben-Sohair ben-Badr die حفر الهباءة appellato. conf. Abulf. hist Anteisl. p. 140. Pocock spec. hist. Ar. p. 84 ed. alt.

In Hamasa Kazir enunciatur; interdum vero apud alios Kozair. Pocock. spec. hist. Ar. p. 68. ed. alt. Tempore Djadsimahi Alabrasch vixit. conf. Ebn-Kotaib. p. 186. Abulf. hist. Anteisl. p. 122.

Kazir ben-Salamah Dsobjanita **6, 19.**

Tempore Nohmani ben-Almondsir.

Ketadah Aljeschcori **1, 143.**

Vixit tempore Hedjdjadji.

Katadah ben-Maschnu **26, 100.**

Avus Tharafahi e matre.

Ketadah ben-Maslamah **21. 96. 135.**

Vixit tempore belli Dahis et Ghabrah in regione Jemamah.

Kiblah (regio, ad quam se convertunt precantes Arabes) **10, 202.**

Kidhah (mons) **13, 114.**

Kird ben-Moahwijah Hodsailita **11, 36.**

Mohammedis tempore.

Kirwah ben-Honajj **21, 96.**

Captivus factus est in pugna شعراء appellata, quae belli Dahis et Ghabra erat.

Koaih (gens) **27, 136.**

Koaihkiahn (duo montes) **27, 81.**

Conf. Abulf. Geog. p. 78.

Koaihs (Cufensis) **27, 155.**

Post Mohammedem; nam oppidum Cufa anno 17 fundata est.

Kodar ben-Salif (v. ben-Kodairah) **13, 117. 22, 49.**

Kodhaah (gens) **11, 5. 15, 52. 21, 38.**

Conf. Ebn-Kotaib. p. 54. 64. 138. et Abulf. hist. Anteisl. p. 182. Pocock. spec. hist. Arab. p. 41. 46. 82. 141. ed. alt.

Kodhäihta **7, 81.**

Tempore Djeriri ben-Ahbd-Allah.

Alkolach (poeta) **24, 278.**

In Hamasa citatus est.

Konfods ben-Djahwanah Masinita 24, 261.
Videtur ante Mohammedem vixisse.

Korad 1, 105.
Tempore Alhothaiahi.

Korad ben-Adjdah Calbita 1, 361.
Tempore Nohmani ben-Almondsir.

Korad ben-Djorm 24, 261.
Videtur ante Mohammedem vixisse.

Korad ben-Ghowajjah (poeta) **1, 62.**
Videtur aute Mohammedem vixisse.

Alkoraiha (filia Hammami) **14, 104.**
In codice Berol. الفريعة, in Ebn-Challik. libro ed. Wüstenf. الفارغة. Mater Hedjdjadji ben-Jusuf erat.

Koraisch (gens) **1, 35. 7, 117. 118. 21, 38. 23, 321.**
Conf. Ebn-Kotaib. p. 67. Pocock. spec. hist. Arab. mult. loc. ed. alt.

Korran ben-Balijj 28, 12.

Koss ben-Säihdah (interd. Kass scriptum est) **2, 139. 7, 138. 25, 98. 145.**
Magnus orator, quem Mohammedes, antequam prophetam se confessus erat, audivit. Ante Islamismum diem obiisse videtur. conf. Anthol. gr. 348. 357. Harir. 276.

Kotaibah ben-Muslim 2, 6. 3, 106. 12, 5.
Natus anno 49, mortuus est anno 96 aut 97. conf. Ebn-Kotaib. p. 94. 103. Harir. 63. Ebn-Challik.

Kothrob (animalculum) **5, 169. 22, 137.**

Kotsam 5, 137.
Socius Mohammedis.

Kozajj 6, 152. 21, 38.
Ante Mohammedem.

Kozair vid. **Kazir**

Lachmita 18, 2.

Allaffah (camela) **20, 96.**

Lafithsah (multum dissentiunt de hoc nomine) 12, 124.

Laila 14, 81.

— (filia Holwani) 12, 55.

Conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 196.

Laila Alachjalijjah.

Poetrix insignis Islamismi tempore. Jam vixit tempore Ahbd-Almalici ben-Merwan, quo tempore grandaeva erat. conf. Taubah. Ebn-Kotaib. p. 47. 117. Anthol. gr. p. 111. 149. 211. 212. Cit. Alaghani.

Laila filia Korrani ben-Balijj 28, 12.

Ante Mohammedem vixisse videtur.

Laits ben-Malic 26, 94.

Tempore Ahmrui ben-Hind.

Lakith ben-Sorarah 3, 47. 5, 148. 8, 11. 22, 47.

Tempore Almondsiri ben-Mäi-ssema et pugnae جبلة appellatae.

Lamis (femina) 18, 4.

Lebid ben-Rabiah Ahmerita (poeta celeber) 1, 77. 7. 47. 16, 3. 19, 6. 21, 49 136. 22 40.

Tempore ante Mohammedem (Nohmani b. Almondsir) et post eum vixit et Cufae, quo sub Ohmaro se contulisset, versus finem regni Moahwijahi aetate 145 annorum diem obiisse dicitur. conf: De Sacy Calil. w. Dimn., in quo libro Lebidi Moallak est, Ebn-Kotaib. p. 45. 116. Herbel. T. II. 479. Cit. Alaghani.

Lebid ben-Ahmru 24, 67.

Tempore Alharitsi ben-Djebelah natu majoris.

Lobad (vultur) 7, 47. 16, 3. 22, 233.

Locais (gens) 7, 98.

— — b. Afza b. Ahbd-Alkais 28, 12.

Ante Mohammedem vixisse videtur.

Allodjaim ben-Schonaif Jarbuihta 8, 22.

Lodjaim ben-Zahb b. Ahli 5, 148. 21, 61.

Ante Mohammedem vixisse videtur. conf. Ebn-Kotaib. p. 128. Anthol. gr. 239.

Malic ben-Djobair Alahmeri 18, 84.
Quum Ferasdakus proverbio usus sit, ante Mohammedem vixisse videtur.

Malic ben-Djowain Thajjita (poeta) 23, 479.

— ben-Hajj 12, 76.
In Haririi opere p. 147. جحى مالك appellatus est. Tempore Ahmiri ben-Althofail vixit.

Malic ben-Hodsaifah ben-Badr 18, 223.
Conf. Hodsaifah ben-Badr.

Malic ben-Ihdjlan 23, 128.
Tempore Abu-Carbi regis Jemanensis.

Malic ben-Kenan 8, 11.
Videtur tempore regis Almoandsiri ben-Mäi-ssema.

Malic ben-Masmah 19, 54. 27, 113.
Tempore Ahnafi et Ohbaid-Allahi b. Sijad.

Malic ben-Almondsir 12, 126.
Filius Djarudi poetam Ferasdak in carcerem conjecit.

Malic ben-Almontafic 23, 422.
Tempore Bisthami ben-Alkais.

Malic ben-Nowairah (poeta) 20, 39. 26, 44. 22, 117.
Vixit tempore, quo Mohammedes Meccae religionem suam publicavit et ante mortem Mohammedis Islamismo se addixit. Tum genti Banu-Jarbuh praefuit. Post mortem Mohammedis prophetissam Sidjahi secutus est et a Chaledo ben-Alwalid sub Abu-Becro victus et ab eodem, ut volunt, quod ejus uxorem amaret, occisus est. Alii eum a Dhiraro ben-Alaswar occisum esse dicunt. conf. Hamas. 269. 370. Cit. Alaghani.

Malic ben-Ohbaidah b. Hobal 23, 402.
Ante Mohammedem tempore Sohairi ben-Chabbab vixit.

Malic ben-Alräits Masinita 12, 105.

— ben-Said Manat 1, 409. 12, 20. 23, 86. 26, 23.

Tempore antiquo. conf. Ebn-Kotaib. p. 94.

Malic ben-Sobaih 21, 96.

Tempore belli Dahis et Ghabrah.

Malic ben-Sohair (Kaisi frater) **21 96.**

Eodem tempore. conf. Hamas. 449. et Abulf. hist. Anteisl. p. 142.

Almamun (chalifa)

Natus anno 170, imperium anno 198 suscepit, anno 218 diem obiit.

Manschim 2, 21. 13, 124.

Dissensio de hac persona est; sed ante Mohammedem vixit.

Almanzur (chalifa) **14, 62. 24, 277.**

Anno 132 praefectus Mesopotamiae, Armeniae, Aderbidjani, anno 136 in imperium successit, anno 150 diem obiit.

Maria 3, 112.

Maria (filia Ahbd-Almanat ben-Malic) **25, 103.**

Erat uxor Sorarahi b. Ohdos b. Said Manat ben-Darim.

Maria (filia Aldjaihdi Ahbditae **12, 109.**

— (filia Alkahmi v. Thsalimi ben-Wahhab) **7, 3. 25, 149.**

Ejus soror erat Hind Alhonud uxor Hodjri Cenditae. Erat mater Alharitsi ben-Abi-Schamir Ghassanidae. conf. Ebn-Kotaib. p. 162. 163.

Marid (arx) **3, 32.** 18, **213.**

Masahdah 1, 118.

Vir hujus nominis in pugna die Alwakba appellatur. Hamas. 10 sqq. In Citab-Alaghani viri مسعدة بن البختري mentio facta est; num idem sit, non liquet.

Almascherijja (filia Nahseri) **5, 148.**

Paulo ante Mohammedem vixisse videtur.

Masihah (mulier) **27, 38.**

Masin 24, 108.

— **ben-Malic ben-Ahmru 6, 10. 23, 381.**

Moahwijah ben-Schecl 21, 96.
Tempore belli Dahis et Ghabrah.

Almoaihdi 3, 47.
Tempore Mondsiri ben-Mäi-ssema.

Almocahber Dhabbita 23, 79.
Tempore Cosrois et diei Almoschakkar appellati.

Mochabad (filius Jasidi ben-Almohalleb) 1, 309.

Almochabbel Sahdita (poeta) 23, 30.
Circa Mohammedis tempus, nam Sibrikanum ben Badr versibus satyricis perstrinxit.

Almochajjel (idem vitio scribendi ortum nomen) 18, 112.

Mochalis ben-Mosahim Calbita 6, 93.
Tempore Nohmani vixit.

Mocharik (idem qui Mader appellatur) 2, 140.

Almochtaris 6, 152. 9, 23.

Modhar (gens) 1, 32. 3, 103. 18, 67.
Pars ejus regionem Jemamah incolebat. Harir. 551. conf. Ebn-Kotaib. p. 65.

Modhidj (gens) 19, 12. 53.
Conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 188.

Modjaschih ben-Darem 23, 313.
Diu ante Mohammedem vixit. conf. Ebn-Kotaib. 95 et Hamas. 370. infr.

Modjaschih ben-Masuhd Solamita 14, 104.
Tempore Ohmari praefectus in oppido Bazra.

Modjdijj ben-Ahmru 23, 321.
Tempore, quo Abu-Sofjanus contra Medinam profectus est.

Modric 23, 344.
Tempore ante Mohammedem.

Almoghaikah (vallis) 21, 96.

Almoghirah ben-Schahbah 14, 104.
Socius Mohammedis, qui pugnae الحديبية (anno 6) et caeteris post hanc commissis intererat. In pugna Aljarmuc (anno 13) uno oculo privatus est. Vir erat prudentis consilii ab Ohmaro Cufae praefectus et postea a

Conf. Ebn-Kotaib. 108. Videtur ante Mohammedem vixisse.

Moharrem (gentis Alnsah princeps) 1, 371.

Ante Mohammedem vixisse videtur.

Almonachchal 6, 110. 23, 272.

Poeta celeber tempore Nohmani ben-Almondsir vivens conf. Anthol. gr, 313. Cit. Alaghan.

Almonear (nomen angeli) 1, 80.

Almondsir ben-Amru'l'Kais (rex) 5, 151. 6, 2.

Conf. Ebn-Kotaib. 190. Videtur eadem persona, quae Almondsir b. Mäi-ssema appellatur. conf. Abulf. hist Anteisl. p. 126.

— — ben-Mäi-ssema (rex) 1, 57. 186. 3, 47. 23, 403. 27, 121.

Idem qui Almondsir ben-Amru-l'Kais appellatur in proelio ad Ain-Obah victus et occisus est. Appellatur quoque Dsu-l'Karnain. conf. Ebn-Kotaib. p. 192. Hamas. 402.

Mondsir ben-Almondsir ben-Amru'l'Kais 13, 124.

Est eadem persona, quae sequitur. conf. Abulf. hist. Anteisl. p. 126.

Mondsir ben-Almondsir ben-Mäi-ssema 18, 22. 24, 67.

Conf. Harir. 326. et Abulf. hist. Anteisl. p. 126.

Monkids (pater Basusae) 13, 114.

— — ben-Althammach 12, 17.

Tempore regis Ahmrui ben-Alnohman vixit.

Almontaschir ben-Wahab Bahelita 18, 231.

Ante Mohammedem vixisse videtur.

Morad (gens) 2, 76, 23, 4.

Conf. Ebn-Kotaib. p. 143.

Morair 6, 75.

Antiquo tempore.

Almorakkisch 3, 148. 18, 160.

Patre usus est Rabiaho ben-Cahb. conf. Ebn-Kotaib. p. 96.

Almotalammes (poeta) 5, 112. 9, 52. 14, 31. 16, 10. 21, 17. 22, 44.

Vixit tempore Ahmrui b. Mondsir et Tharafahi. conf. Ebn-Kotaib. p. 48. 120. 194. Anthol. gr. 460. 462. et Abulf. hist. Anteisl. 126.

Motammem ben-Nowairah 20, 39.

Vixit tempore, quo Mohammedes Meccae prophetam se confessus est. Sub Abu-Becro a Chaledo ben Alwalid propter defectum a religione occisus est. Fratre Malico usus est. conf. Cit. Alaghan, Ebn-Challik.

Motenabbi (poeta) 1, 30. 6, 207. 220.

Natus 303 occisus est 354. conf. a Bohlen: Commentatio de Motenabbio Herbelot. T. II. p. 727. Anthol. gr. 128. 431. 470.

Almothalleb (filius Ahbd-Menafi ben-Kozajj) 21, 132.

Ante Mohammedem. conf. Ebn-Kotaib. p. 83.

Motharref ben-Alschochajjir 23, 242. 24, 250.

Conf. Ebn-Kotaib. p. 117.

Mothih ben-Jjas 3, 19. 16, 62.

Poeta Cufae natus tempore Omajjadarum et Ahbbasidarum haud celeber. Cognomen Abu-Solma gerebat et Zendicismi suspectus erat. Cit. Alaghani.

Almotsakkab (poeta) 2, 51.

Conf. Ebn-Kotaib. p. 48· 122.

Almotsallam 6, 149. 23, 272.

Vixit tempore, quo Ohbaid-Allahus ben-Sijad Bazrae praefectus erat ab anno 53 usque ad 61. conf. Abulf. Ann. T. I. p. 385 et 405. adnot. hist.

Mozihb (frater Ahbd-Allahi b. Alsobair)

Praefectus utriusque Iracae erat. Occisus est anno 71, quum Ahbd-Almalico obsequium praestare noluisset, relictus a suis. conf. Abulf. Ann. T. I. p. 418. conf. Cit. Alaghani.

Mudlidj ben-Sewad Thajjita 6, 168.

Musir 20, 2.

Muslim ben-Ohkail b. Abi-Thaleb 2, 80.

Tempore Cahbi ben-Mahn.

Alnamir ben-Taulab Ohclita 12, 73.

Vixit ante Islamismum, tum se ejus fidei addixit. Habuit fratrem Haritsum ben-Taulab. conf. Anthol. gr. p. 110. 149. 467. et Cit. Alaghani.

Alnas-Aljas 1, 283.

— (vid. Kais b. Aihlan) 1, 283.

Naschirah 22, 235.

Tempore Djassasi vixit.

Naschith 6, 151.

Erat servus Sijadi ben-Abi Sofjan. conf. Abu-Sofjan.

Nassal Almadhik Solami 25, 105.

Frater Thofaili Alchail erat.

Alnathf ben-Alchaibari 23, 71. 27. 161.

Vixit tempore, quo Badsan, ut videtur, praefectus regionis Jemen sub Cosroe erat.

Naufal 12, 73.

Tempore ante Islamismum et Islamismi vixit.

Naufal (filius Ahbd-Menafi ben Alkozajj) 21, 132.

Vixit tempore Almothallebi. conf. Ebn-Kotaib. p. 83.

Nawara (filia Halli) 12, 20.

Ante Mohammedem vixisse videtur

Alnawara (uxor Ferasdaki poetae) 22, 199.

Nazr (gens) 27, 136.

— ben-Dohman 18, 248.

Tempore fabuloso vixisse videtur.

Nazr ben-Hedjdjadj Solamita 14, 104.

Tempore Ohmari vixit.

Nedjah Harurita 1, 48.

Tempore Ebn-Ahbbasi.

Alnedjar (gens)

Alnedjaschi (poeta) 1, 158. 18, 93.

Ab Ahlio punitus ad Moahwijahum se contulit.

Nedjd (regio) 4, 28. 5, 181. 24, 231. 25, 24.

Medinae princeps, vixit tempore Amru-l'Kaisi ben-Hodjr. conf. Harir. 241. Cit. Alaghani.

Ohbaid-Allah ben-Ahmir 18, 138.

— — — — Sijad 2, 79. 6, 173. 27, 113.

Ab anno 53 usque ad annum 61 Bazrae praefectus, quacum Cufae praefecura aliquod tempus conjuncta erat. Anno 67 occisus est.

Ohbaid ben-Alabraz 1, 57. 2, 128. 6, 2. 7, 116. 9, 9. 10, 41. 13, 41. 27, 21.

Poeta qui tempore, quo Hodjrus Amru-l'Kaisi pater occidebatur, vixit et ab Almondsiro ben-Mäi-ssema occisus est. conf. Ebn-Kotaib. p. 196. Cit. Alaghan.

Ohbaid ben-Dharijjah Namirita 20, 49.

Ohbaidah ben-Hobal 23, 402.

Ante Mohammedem tempore Sohairi ben-Chabbab vixit.

Ohcaschah ben-Mohzin 23, 319. 27, 193.

Tempore Mohammedis.

Ohcahts (locus) 6, 29. 7, 98. 19, 53.

Ohcl (gens) 21, 21.

Ohclita 6, 47. 23, 435.

Ohkab (camela) 8, 26.

Ohkbah ben-Salam 5, 157.

Ab Abu-Djahfaro Manzuro regioni Bahrain (quae ad provinciam Jemamah pertinebat) praefectus est.

Ohkail (vel Ahkil) filius Faridji 22, 37.

Tempore Djadsimahi Alabrasch. conf. Ebn-Kotaib. p. 182.

Ohkail (rect. Ahkil Ham.) ben-Ohlfah Morrita.

Poeta inter Koraischitas multum honoratus tempore Omajjadarum, nam ipse Jasidus b. Ahbd-Almalic ejus filiam Aldjarba in matrimonium duxerat. Ab ea cognomen ابو لجربا, a filio ابو العملس accepit. In Hamasa saepius occurrit, ubi Ahkil b. Ohlaffah est; sed in codice Berol. Ohkail est. conf. Cit. Alaghani.

Ohkail ben-Thofail ben-Malic 2, 69.

Filia Ahzimi ab Ahbd-Alahsiso ben Merwan in matrimonium ducta mater Ohmari ben-Ahbd-Alahsis est.

Omm-Albanin 25, 105.

Mater Abu-Berae est.

Omm-Chaled 10, 64.

Ut alii dicunt, eam tempore Nohmani ben-Almondsir, alii autem eam tempore Moahwijahi vixisse contendunt.

Omm-Charidjah 12, 109.

Ante Islamismum vivens mullier. In libro Citab-Alaghani legimus, eam matrem gentium الديل et ليث بن بكير esse conf. Harir. 491.

Omm-Alchijarah 3, 100.

— — Djabira 10, 160.

— — Djamil (Djomail) 7, 118. 26, 96.

In Haririi opere p. 181. ea Djomail appellata est. Erat filia Harbi et soror Abu-Sofjani, patrua Moahwijahi et uxor Abu-Lahabi.

Omm-Djondah 13, 89.

Omm-Alfaras (equa) 23, 238.

— — Kirfah 18, 223. 24, 414.

Erat uxor Malici ben-Hodsaifah ben-Badr.

Omm-Raitha (filia Cahbi ben-Sahd etc.) 7, 117.

Tempore Mohammedis aut paulo ante.

Omm-Salamah 7, 95.

Tempore Mohammedis.

Onais ben-Merdas Solamita 19, 52.

Conf. Ahbbas ben-Merdas.

Orion 5, 76.

Osaid (frater Sohairi Djadsimah) 22, 16.

Tempore Nohmani ben-Almondsir.

Osaid ben-Ahmru ben-Tamim (gens) 18, 67.

Conf. Ebn-Kotaib. p. 93.

Osaid ben-Alhodhair 23, 146.

Pugnae Ohodensi interfuit.

Persis 10, 64.

Ante Mohammedem vixisse videtur.

Säihd ben-Djobair 23, 103.

Traditiones eum docuerat Ahbd-Allahus ben-Alahbbas et Ahbd-Allahus ben-Ohmar etc. Ab Hedjdjadjo anno 95 aut 94 aetate 49 annorum occisus est.

Säihd ben-Harits Namirita 20, 98.

Cognomen عمص habuit et genealogiae maxime gnarus erat.

Säihd ben-Tsabet 22, 25.

Tempore Hatimi Thai vixit. conf. Hamas. 644.

Säihd ben-Zuhan Ahbdita 24, 345.

Tempore, quo Ahjischa incolas Cufae contra Ahlium excitare volebat, Cufae praefectus erat.

Säihd ben-Ahbd-Alrahman ben-Hassan 19, 39.

Poeta tempore Omajjadarum; sed non tam celeber, quam ejus avus Hassan ben-Tsabet. Ad Heschamum pervenit preces facturus pro se genteque sua. Cit. Alaghan.

Säihd ben-Ahmru b. Alahz 24, 309.

Tempore Ahbd-Almalici ben Merwan vixit.

Säihd ben-Ahmru Alharschi 2, 152.

— — Alahz (frater Ahmrui) 5, 182. 23, 418.

Praefectus Cufae sub Ohtsmano; tempore autem, quo Ferasdakus Sijadum fugere coactus erat, Medinae praefecturam tenebat sub Moahwijaho. Mox autem in ejus locum successit Merwan ben-Ahbd-Almalic.

Saihdah 1, 362.

Videtur ante Mohammedem vixisse.

Sajidah 2, 1.

Alsajjid Himjarita 22, 282.

Nomen ejus Ismail est. Ohbaid-Allah ben Sijad eum in carcerem conjecerat, e quo a Moahwijaho liberatus est. Adhuc tempore Manzuri vivebat. Cit. Alaghani.

Sainab (mulier) 11, 1.

Conf. Ebn-Kotaib. p. 112. Videtur post Mohammedem vixisse.

Salamah (cantrix) 23, 516.

Medinae nata et educata, a Mahbado artem edocta, cognomen القس a viro eam amante accepit. Apud Jasidum ben-Ahbd-Almalic degebat.

Salamah Alchair 1, 31.

Filius viri قشير بن كعب ربيعة بن عامر بن صعصعة appellati. Cognomen الخير boni ob fratrem سلمة الشر Salamah mali cognominatum accepit. Filium سمرة appellatum habebat. Hic filius filio utebatur سلمة appellato. Hujusce filius Jasid ben-Althatsrijjah fuisse dicitur.

Salamah ben-Djendal 21, 11.

Conf. Harir. 58 et in Hamasa citatus est.

Salaman (femina) 18, 262.

Salamano (v. Salamani) (locus) 23, 57.

Salih (gens ad Kodhaah pertinens et reges) 7, 1. 23, 479.

Conf. Ebn-Kotaib. p. 155.

Salim 2, 87.

— (filius Darae) 24, 107.

— ben-Ahbd-Allah b. Ohmar 27, 161.

Mortuus est anno, quo Hescham ben-Ahbd-Almalic itinere sacro Medinam venit.

Sallagh aut Sallah 8, 48. 15, 49.

Salm 12, 57.

Salma (femina) 25, 151.

Salomo 22, 74.

Salul (gens) 19, 7.

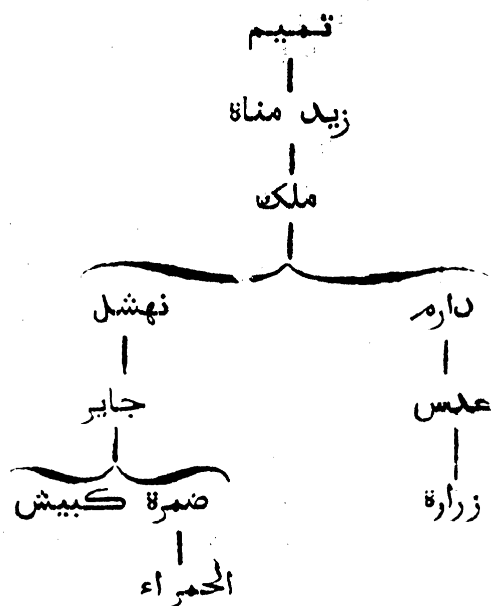
Sammah (avis) 22, 70.

Samorah (servus) 3, 56.

Samuel ben-Ahdijja (Judaeus) 3, 32. 18, 213. 26, 93.

Dominus Taimae et arcis Alablak ad Iudaeos Jetsrebi pertinens tempore Amru-l'Kaisi (ante 564 post Ch.) vixit Abulf. hist. Anteisl. p. 132.

Sarab (camela) 13, 114.

تميم
زيد مناة
ملك
نهشل
دارم
جابر
عدس
ضمرة كبيش
زرارة
الحمراء

Tempore Ahbd-Almoththalebi avi Mohammedis.

Wahab ben-Alharits (gens) 18, 66.

— — — **Munabbih** 1, 96.

Et in Kamuso Wahb scribitur. Sanaae in regione Jemen anno 114 aut 116, aetatis nonagesimo diem obiit. conf. Anthol. gr. 311.

Wahwah 23, 436.

Wahwaah 27, 92.

Wajil ben-Rabiah 18, 211.

Idem est ac Colaib-Wajel.

Wajil ben-Zoraim Aljeschcori 23, 177.

Poeta quem Ahmruus ben-Hind rex tributis colligendis in gente Tamim praefecerat. Ibi occisus est. Hamas. 270.

Waka (cod. B. Warka) b. **Alaschahr**

Conf. Ebn-Lisan Alhommarah.

Walid ben-Ahbd-Almalic chalifa 20, 95,

Imperio potitus anno 86 diem obiit anno 96.

Walid ben-Ahkabah (vel Ohkbah) **ben-Abi-Moaith** 6, 3. 10, 64. 22, 92.

Abu-Wahb cognominatus. Frater Ohtsmani ben-Ahffan ex eadem matre natus post Sahdum ben-Abi-Wakkaz Cufae praefectus erat, a cujus praefectura, quod vino indulgeret, remotus est. Ohtsmano occiso Moahwijahum ad vindictam excitavit.

Walid ben-Tharif Alcharedji 18, 283, 24, 528.

Post Mohammedem vixisse videtur.

Waradah (mater Tharafahi) 26, 100.

Alwaratsah (filia Tsahlebahi) 2, 138.

Tempore Dsohli ben-Schaiban,

Wardan (nomen asini) 15, 27.

Waseth (oppidum anno 84—86 conditum) 3, 130.

Conf. Abulf. Geogr. 307 sq.

Zachr (ben-Ahmru Alschirbid v. Alscharid) 1, 74. 263. 24, 92.

Frater Chansae ante Islamismum die ذو الاثل appel-

lato a Jasido ben-Tsaur Asadita occisus est. conf. Ebn-Kotaib. p. 110. Cit. Alaghani.

Zachr (filius Kaisi Alachnaf) 6, 164.

— ben-Djahd (poeta) 24, 304.

Tempore Omajjadarum et Ahbbasidarum vixit. Cit. Alaghani.

Zachr ben-Moahwijah Alsolami 9, 19.

— — Nachschal ben-Darim 25, 6.

Tempore Haritsi ben-Ahmru المرار اكل cognominati.

Zachra (vel Zochra) (filia Lokmani Ahditae) 1, 146. 20, 30. 24, 13.

Zachrah (uxor Hozaini b. Ahmru) 18, 2.

Zaduf 22, 99.

Tempore ante Mohammedem vixisse videtur.

Alzadufa (filia Djalisi Ahdsaritae) 23, 318.

Tempore ante Mohammedem vixisse videtur.

Zafijjah (filia Cahili ben-Asad ben-Chosaimah) 5, 148.

Diu ante Mohammedem vixisse videtur, quum Chosaimah gentis auctor sit.

Zafijjah (filia Abu-Sahli ben-Hescham) 12, 11.

Alzahb ben-Ahmru Alhindi 23, 189.

Nomen viri in codicibus diverso modo scriptum reperitur.

Zahbah (soror Actsami b. Zaifi) 24, 282.

Zahrah (Hozaini uxor) 18, 2.

Zahzaah ben-Ahmir (filius Alfisri) 23, 30.

Diu ante Mohammedem vixit.

Zahzaah ben-Moahwijah 10, 166.

Circiter ducentos annos ante Islamismum vixisse dicitur. conf. Ebn-Kotaib. p. 112.

Zahzaah ben-Zuhan (Moahwijahi tempore) 24, 402.

Zaleh (propheta tempore Djemschidi ad gentem Tsamud missus) 13, 117. 22, 49.

Zalmaah ben-Kalmaah 14, 65.

Omnino ignota aut ficta persona.

Index proverbiorum
sententiarumque, simulque dierum pugnis illustrium, quorum in tomo tertio mentio facta est*).

A.

*) Quae Mohammedis aliorumque facete ingenioseque dicta a p. 607. sqq. occurrunt, eorum numerus uncinis in indice hoc modo ( ) inclusus est.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

T.

U.

V.

Index Arabicus
proverbiorum Meidanii.*)

ا

*) In indice prima aut nominis aut verbi in proverbio occurrens vox quaerenda est. Prior in indice numerus, quem signum commatis sequitur, caput; posterior, cui punctum postpositum est, proverbii in capite locum designat.

ت

ث

ج

ح

خ

د

ر

ز

س

ش

ص

ض

ط

ظ

ع

غ

ف

ق

ك

ل

م

و

ى

Addenda et corrigenda
ad Meidanii proverbia.

C. I. P. 2. l. 24. Loco verborum لوباتى legendum اوباتى et melius vertendum: num venit bonum cum malo i. e. num bonum malum producit et statim post: non venit bonum cum malo i. e. bonum malum non producit. P. 3. l. 5. Videtur corrigendum مطمعة; sed quum codex, e quo versus desumtus sit, in manibus non habeam, nil pro certo adfirmare ausus sum; nam et alterum ferri potest. Prov. 4. In Scharaf-Aldini et Hamasae opere الموصيين legitur; id quod metro contrarium est, si proverbium e versu desumtum esse statuimus. At vero ut omnia proverbia, quibus metrum est, e versibus derivata sint, necesse non est, sic fieri potuit, ut proverbia e versibus derivata usu mutarentur. In codice, qui a nonnullis Abu-Ohbaido adscribitur الموصّين. In codice illo hunc interpretandi modum legimus: ان الذين يحتاجون لك ان يوصوا لحوايج اخوانهم هم الذين يسهون عنها لقلة عنايتهم وانت غير غافل ولا ساه عن حاجتى قال يضرب للرجل الموثوق „Quibus praecepta dari necesse est ob res necessarias fratrum suorum, ii sunt, qui ob paucam curam ab iis aberrent; tu vero incuriosus non es et a re mihi necessaria non aberras. Dixit, proverbium de eo, in quo fiducia ponatur, adhiberi.“ In Hamasae opere p. ۷۰۹. explicandi proverbii causa legimus, iis, qui a re necessaria

aberrent, praecepta dari opus esse. P. 7. l. 9. legas: Ebn-Djoaihdus. Prov. 11. Legitur quoque نيس بمخدوع. l. 4. infr. post vocem الواهق omissa sunt verba وكذب الناطق. Ibi العاتق rectius de virgine, quae taedio adficitur intelligitur. Prov. 12. Quem proverbio sensum tribuimus, is verbis hisce Abu-Ohbaidi confirmatur: اراد احسبه انا اصابتك مصيبة فاعلم انه قد يكون اجل منها فليهون ذلك عليك مصيبتك „Puto eum voluisse; quod si calamitas te adfligit, scito, ea majorem inveniri et hoc calamitatem tuam tibi leviorem reddat.“ Prov. 15. Narrant Hasanum Bazrensem in consessu suo dixisse: ان من جنود الله الزبد „Cremor lactis unus exercituum Dei est.“ Prov. 16. Proverbii verba ad metrum Camil, quae in scholiis sunt ad metrum Thawil referri possunt. Prov. 18. Et hoc proverbium ad metrum Camil referri potest; at vero in Abu-Ohbaidi dicto opere الظن legitur, ut metrum non sit. P. 14. l. 2. legas: Ohmarus b. Ahbd-Alahsis. l. 9. legas: donec res ab altero significata clara voce dicatur. Prov. 27. In codice Scharaf-Aldini أن omissum est, quod Abu-Ohbaidus habet. P. 16. Clarissimus Fleischerus cum cl. Quatremero l. 2. vocem بالعلى cum sequente مضر conjungit, ut sensus sit: nocet celsitudini (dignitati). Sensus bonus est; sed me quominus facerem impedivit tum quod بالعلى antecedit tum quod بالعلى in fine prioris hemistichii, مضر in initio posterioris hemistichii est, ita ut, sensu non obstante, duae voces melius separatae viderentur. Prov. 34. leg. طرّيقتك Prov. 36. In codice, qui Abu-Ohbaido adscribitur, لتهنا legitur, et sensus tribuitur „ut beneficiis homines adficias“. P. 22. l. 12. leg. فلا اكون. Prov. 48. Quae in scholiis adnotavi, praeclare illustrantur fabula lepida, quae in libro a me edito Fakihat-Alcholafa p. 91 et 92 legitur. Ibi quoque l. 2

infra voces شعيرة الفخ (res enim in dubium vocari potest), non puto significare, granum hordaceum laquei, sed crinem parvum laquei (i. e. tenuem crinem, quo laqueus confectus est). Grano enim, quod avis conspicit, allicitur, crine autem laquei, quem non videt, capitur. Prov. 50. In Hamasa p. 214. l. 14. proverbium sic adnotatum est auctore Abu-Mishalo: انف في الماء واست في السماء „Nasus in aqua et podex in terra". In versu لَكَنَّا legas. Prov. 51. legas اذن. Prov. 57. Ex Abu-Ohbaidi codice observamus, nonnullos illum virum Alharits ben-Abi-Schamhar (شمهر) appellare. Prov. 58. legas العضرط. Prov. 60. In versu loco vocis locusta legas: chamaeleon. Prov. 62. In Hamasae loco p. ٢٥٥. legimus, proverbium e versu Koradi ben-Gbowajjah (sic corrigendum est) desumtum esse. Tum vero mutatum proverbium sic prolatum est: كما مهدت للبعل حسناء عاقر „Sicut pulchra sterilis marito lectum stravit". Prov. 64. In Meidanii opere proverbii verba cum Miscini versibus conjuncta sunt, ut inde originem duxisse videantur; at vero quum ille poeta aliorum proverbia in versus suos inseruerit, de proverbii origine dubitare licet. Prov. 65. In versu تَلْهُ scribas. Prov. 66. legas عُذَكة, quamquam in codice meo ille alter enunciandi modus adscriptus est. Prov. 68. Vetus esse proverbium apud Abu-Ohbaidum legimus. P. 32. l. 5. scribas نُكِس. Prov. 75. Verba أن جرجر etc. in codice Abu-Ohbaidi tanquam alterum proverbium adnotata sunt. P. 33. l. 7. legas عِلّاتها et l. 15. „Et quum tibi bonum... Prov. 78. Cum hoc proverbio conjuncta quoque sunt verba: وسحوق النخل من الفسيل „et longae palmae e surculo". Prov. 84. Abu-Ohbaidus

refert, proverbium adhiberi de viro, qui rarissime conspiciatur aut cujus agendi ratio per longum temporis spatium non nisi semel appareat; Ebn-Kotaibahus autem dicit, proverbium adhiberi in re, quae ab utraque parte malo omini sit, quemadmodum caper montanus, sive dextrum sive sinistrum latus nobis obvertat, malo omini sit. Pejori autem omini esse, si sinistrum latus homini obvertat. Prov. 85. legas in scholis اول صيد. P. 38. l. 1. pro verbis nonnisi robustus legi potest nonnisi aufugiens, nam codices aut شديد aut شريد habent. Prov. 97. versus posterius hemistichium melius sic vertitur „liberalis quum dat, non est simul exprobrans.“ Prov. 99. Proverbium vulgo usitatum esse, Abu-Ohbaidus dixit. Prov. 100. Hemistichium metri Camil est. Loco verborum partes resectae clarius videtur partes dimidiae. Prov. 106. Hoc proverbium ab Abu-Ohbaido Ebn-Masuhdo tribuitur. P. 43. l. 23. leg. Dhabbah et l. 25. pro obiturum leg. oriturum. Prov. 113. In hoc proverbio quod Hamas. 678. occurrit, vocabulum اعصار et de nube, in qua tonitrua et fulmina sunt, intelligi potest. Prov. 117. Verborum sensum esse legimus: Usque ad matutinum tempus patientia utaris; tum pete a me, ut me tibi captivum tradam. Pag. 48. l. 4. leg. re رجبة appellata et l. 8. Alhobabus . . . . . Alanzarita. Prov. 132. invenimus quoque scriptum ليغتلك. Prov. 134. legas occidit! Prov. 136. In Scharaf-Aldini opere لم ان legitur. Prov. 139. In codice Abu-Ohbaidi الامور legitur. Prov. 140. legas شَكَجَات; sed diversus vocis enunciandi modus reperitur. Prov. 144. Voce الارم dentes significari non posse, quae significatio voci الارم sit, in codice Abu-Ohbaidi legimus. Prov. 146. Legas الحلم

De hoc proverbio conf. Schult. monum. vet. p. 39. sqq. In Hamasa p. 98 sq. res amplius descripta est. Gens Jemen dicit, virum, cui baculus pulsatus sit, fuisse Ahmruum b. Homamah Dausitam; gens Modhar Ahmirum b. Althsarib Adhwanitam; gens Rabiah Kaisum b. Chaled Schaibanitam; gens Banu-Kais b. Tsahlebah Sahdum b. Malec b. Dhobaiah. Prov. 149. Loco verborum ان اردت in codice Abu-Ohbaidi legitur ان رمت. Prov. 152. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 153. In versu corrigendum est يعاتبه. Scribendum quoque esset نافعا propter verbum ليس, si grammatices accurata ratio haberetur; sed in codice, ni omnino fallor, نافع est, et nescio, num omnes Arabes isti regulae semper satisfaciant. Prov. 156. In codice Abu-Ohbaidi سلكان et ليّان legimus. Prov. 158. In Abu-Ohbaidi codice legimus, grammaticum Alferra dictum tres enunciandi modos شِرْبا, aut شَربا et شُرْبا admisisse, ut prior vox portionem aquae significet, duae posteriores nomina actionis sint. Prov. 159. Versus est metri Ramal. Prov. 160. legas utrem. Prov. 165. l. 2. infr. legas نصرا. Prov. 168. Proverbium est pars versus Ohaihahi ben-Aldjolah, cui metrum Basith est. Prov. 171. In codice Abu-Ohbaidi legimus, Alazmäihum sic scripisse اذا نزل بك الشر „Quum malum apud te deversatur, sede!" i. e. tranquillus sis et ne ad id properes! Prov. 174. legas غَضّ. Prov. 176. In nonnullis codicibus in versu loco vocis روعت est رعت. Quod si admittis, vocabulum بالجو cum Teschdido enunciandum est et verbis الظماء الصوا لها accusativi casus tribuatur necesse est; attamen vero et alter a me receptus legendi modus admitti posse videtur; nam littera ا in fine vocis الصوالها, quum

homoioteleuti causa sit adjectum, omnino obstare non videtur, modo Bildju enuncietur. P. 68. In altero versu ليست بقول legendum est. Si Meidanii commentarium accurate sequimur, genitivus وقول a praecedente اول pendet; pro quo in commentario رجوع legimus, quocum وحقة conjungi potest, cui significatio veritatis tribuenda est. Prov. 178. Loco vocis تحريك lege غريك Prov. 179. In Samachscharii opere sic legitur انت من هذا الامر فالج بن خلاوة. Prov. 180. In Scharaf-Aldini opere sic legitur: انا تثق وصاحبي مثق. Prov. 183. Proverbium adhibetur, quum quis pauco contentus est. Prov. 185. Proverbium vulgo usitatum significat quoque, quendam rem ante tempus conveniens quaerere.

P. 73. l. 1. leg. فتنى l. 2. بهوى. Prov. 193. In codice Abu-Olhbaidi بحدث بعده est. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 197. Licet et in codice meo et in Kamusi opera تولة scriptum reperitur, tamen fortasse

تولة scribendum est, ut cum scribendi modo vocis تصلل consentiat. Prov. 204. In scholiis loco verborum perficere possint, melius scripsissem „assequantur.“ Prov. 207. Pro لشاء etiam شاء legitur. Prov. 208. l. 4. schol. Loco verborum vel consuetudinem lege num consuetudinem. Prov. 210. in versu legas يحصد. Prov. 211. Melius sic vertendum puto proverbium „Tu adhuc in terra dura es; surge igitur. In scholiis autem pro in fine regionis clarius erit in ora regionis. Prov. 230. Proverbium ad metrum Sarih referri potest. Prov. 256. legas مفصلا

P. 92. l. 8. Metrum versus est Ramal, de quo vide librum meum. p. 236. sqq. Prov. 262. Proverbium vulgo usitatum fuit. Prov. 264. Voci العنصلين forma du-

alis (Alohnzolain) tribuenda est; العنصل autem est nomen vallis inter regiones Aljemamah et Aldahna sitae. Dualis forma vallem ejusque circumjacentes partes designat. Abu-Mohammedes Alahrabi versum a me citatum ارا ل etc. in quo متشايم legendum est, tanquam proverbium adnotavit conf. Hamas. p. 91. l. 16. Praeterea diverso modo proverbium proferunt طريق العيصين aut الغصين aut العبصين. Vocem عيص arboretum significare, العيص nomen loci esse dicunt cod. Abu-Ohb. Prov. 265. legas ينزأ. Prov. 274. legas لنكشر. Prov. 282. leg. vasis. Prov. 283. In scholiis melius scribendum est الياس, quamquam in uno codice اليس reperitur. Prov. 285. legas ظلمت. Loco vocis عذاب etiam عقاب reperitur. Fieri potuit, ut vox من repetita ultima syllaba vocis تامن in nonnullos codices irrepserit. Prov. 292. Ad metrum Camil referre licet. Prov. 301. Quamquam vocem مقلاة a radice قلت derivant et in lexicis مقلات scribitur, tamen in pluribus codicis مقلاة scriptum est· Prov. 302. Quod si voci خلط activi vocales das, vertendum erit: „Mater Koaihsi etc. miscent modo etc. Res autem illae, e quibus cibus Hais compositus est, quum ob diversitatem suam miscendo non intime conjungantur; fieri potest, ut proverbium illorum hominum pravam agendi rationem designet. Prov. 315. In codice Berol. est. عطينة et عجينة, qui legendi modus, quamquam sensum bonum praebet, tamen scholiis contrarius est. Prov. 316. Re diligentius perpensa proverbium adhiberi puto de viro, qui alterum debilem in auxilium vocat, ut talis vir debilis cum corrigia rupta, quae inutilis sit,

comparetur. Prov. 319. In scholiis loco verborum l. 8. والسخا ثم legas والسخايم. Verba autem clarius et melius sic verterem: Munifici invicem estote, ut mutuus vestrum amor sit; dona vobis invicem date, ut odium et ira cessent etc. Prov. 340. legas in versu تُلْقِيَن. Prov. 341. In codice Samachscharii أن omissum est. Legas الطنة. Prov. 352. legas أورى. Prov. 361. In nonnullis codicibus أن loco أنه legitur. Hoc legendi modo admisso proverbium verti debet. „Crastinus dies cum exspectanti propinquus est." Prov. 363. In libro Citab-Alaghani legimus principes gentis, qui ob multas in remotas regiones jussu regis incursiones factas irati essent, fratrem instigasse, ut rege occiso imperio potiretur. Regem Hassanum autem vir Dju'l'Schanajir Himjarita appellatus, qui regiae stirpis non erat, occidit. In priore versu legas سَهَرا. Prov. 370. Scribendum est طَلَبًا. Pro ابجر Abdjar in codice Berolin. الجر legitur. Viri filius nomen Hadjdjar حجار gerebat. Prov. 371. Loco nominis يذكر in libro Citab-Alaghani تَذْكر legimus. De nomine Chosaimah ben-Fahd est dissensio. In codice Abu-Ohbaidi et in libro Citab-Alaghani scriptum reperi: خذيمة بن نهد conf. Meid. 15, 52. In libro Citab-Alaghani res paulo aliter narratur. Prov. 376. Legendum est امما ظُلْما ظَلَمت. Prov. 378. Quum in adnotationibus C. 7, 138 in codice meo et Berol. ان اخا الخلاط legatur, hoc praeferendum esse puto. Prov. 378. Verba in loco profundo abscondas de ovibus dici possunt; sed auctore Firuzabadio vox وراط etiam in camelis usitata erat. Prov. 385. legas بكت. Prov. 396. اتقاء scribendum est. In scholio legas: Ebn-Schahabus. Prov. 403. In versu legas imposuisti. Prov.

405. scribas الكديسة. Prov. 407. lege كديّها et scribe Codajjon. Prov. 411. In scholiis اخر delendum et vertendum est „domestici sunt tinea opum.“ Prov. 426. In duobus codicibus ان لم تزاحم legitur. Tum vertendum est: „si non premis“, quod a multitudine hominum aut camelorum ad aquam accedentium et se invicem prementium desumtum est. Prov. 429. De sensu hujusce proverbii conferas C. 26, 66. Prov. 439. leg. بصير. Prov. 440. leg. أجّل. Prov. 442. Pro تاكل etiam legitur تشرب bibas. Prov. 445. E loco Abulfedae geogr. p. 296. proverbium lucem accipit, nam ibi legimus, salsam aquam tempore accessus maris usque ad fluvii Mahkili os pervenire. Ulterius salsam maris aquam non procedere. Flumen Dei igitur in proverbio designat maris aquas tempore accessus. Prov. 461. scribas سكباج. Prov. 465. scribas فاصبر Prov. 466. In scholiis scribe: parvus. Prov. 467. legas الملسوع, quod melius est, quam المسلوع codicis mei. In codice Berol. recentiore sic proverbium legitur: بين ما يجى الترياق من العراق الملسوع فارق Prov. 469. Verba: scito eum efficere velle, ut lapset (in ventriculum) designant: scito eum deglutire velle. Prov. 470. legas بكر Prov. 481. leg. عشق.

C. II. P. 149. l. 4. pro: dico ei legas: dico de eo. Prov. 3. scribas لا; tum proverbium ad metrum Thawil referri potest. Prov. 5. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbii verba ad virum directa esse, qui soleas suas adhiberet in loco, ubi eae opus non essent, dum quidam timeret, ne in locum incideret, ubi soleis carere non

posset. Prov. 6. Interdum dicunt خَلَفَ أَعْوَرُ conf. Djeuh. s. عور p. 150. l. 4. leg. يزيد et l. 5. منصوح. Prov. 11. scrib. بَاءت et sic in versu. Prov. 12. In Scharaf-Aldini codice sic proverbium legitur: أبعد خيراتها تحتفظ „Num post optimas earum (amissas) custodis". Explicandi gratia additur. In prava rerum administratione adhibetur. A pastore desumtum est, qui, postquam optimae sua culpa periere, reliquas conservare studet. Prov. 25. De hoc conf. C. 5. 34. Prov. 26. l. 2. legas Hadjar et sic p. 157. conf. C. 22. prov. 100. Prov. 28. l. 3. leg. in versu من بعض. Prov. 37. Proverbium vulgo in summa diligentia, quocum molestia conjuncta est, adhibetur cod. Abu-Ohbaid. P. 165. l. 5. legas ob quem non pro: qui non. Prov. 48. Proverbii sensus est. Res finita est, ut mihi jam nullum officium implendum sit. Prov. 51. leg. بِئْسَ; in tertio versu corrige فاصبر. Prov. 62. scribendum est شَبْوَةُ et sic in versu. Ex isto versu proverbium desumtum esse probare videtur Samachscharius, qui قد بكرت habet. Prov. 70. Proverbium, quod in Hamasa. pag. ١٣٥. l 6. occurrit, sic enunciandum puto بنت برح شرّك على راسك „O infortunium! malum tuum super capite tuo sit!" Prov. 73. In Hamasae commentario p. ١٩٨. l. 15. legimus, proverbium in initiis boni et mali adhiberi. Prov. 76. Melius vertissem: occidendus. Prov. 78. leg. ابدا يبهين. Nomen feminae, quod Rahama scripsi, dubito, quomodo enunciandum sit. C. 10. 2. scripsi Rohma; vocalis enim Dhamma in codice reperitur. In codice Berol. رُهْم Roham adnotatum legitur; sed iste codex non semper fiducia dignus est. Prov. 79. Di-

citur quoque (conf. Harir. 33) ما زال في الهيباط والمياط. Prov. 84. In duobus codicibus الصريح sine puncto diacritico est. Hoc legendi modo admisso loco vocis clamans scribendum est manifestum; sed in ista verborum cunjunctione dubito, num vocabulum significatione omnino aptum sit conf. prov. 80. Prov. 93. Ad metrum Basith referri potest. Prov. 94. leg. بينهم. Prov. 97. Ad metrum Wafir referre licet. Prov. 103. scribas البضاعة. Prov. 110. Hoc in proverbio quoque inspectio verti potest, ut C. 1. 334.; quamvis rerum status diversus est. Prov. 114. leg. وعاء. Prov. 121. In codice Berol. بيضة ovum legitur. Meidanius verba de re nota, quae occultari non potest, intelligenda esse putavit. Prov. 122. Proverbium monet, ne quis cum eo societatem ineat, cujus dignitas omnibus cognita non sit; sed dubia. Prov. 133. Loco vocis كفة, quae in codice meo est, praeferendum videtur كنة, quod amorem camelae in pullum et mugitum, quo eum manifestat, significat; sic enim in codice Berol. et Pocock. est. Est igitur in proverbio amor camelae vel mugitus camelae scribendum. Prov. 139. Rectius Kossus قُسّ et sic in aliis locis. L. 4. Legas inscripsit pro voce: scripsit praemittens nomen auctoris et nomen, ejus ad quem directa erat. P. 190. l. 1. leg. يرجع. P. 192. lin. ult. legas تَجِرُ. Prov. 160. In versu legas: نَهْكَةٌ صقر. Prov. 174. legas القَمَرَيْن. Prov. 177. In scholis legas non discit. Duplex autem est legendi modus لا يعلم et لا تعلم. Prov. 184. Scribas: Vende mercem primum quaerenti, nam id tibi commodo erit. Prov. 185. Clarius scripsis-

sem propter sata. Prov. 187. Ad metrum Wafir referre licet. Prov. 192. legas قُلْ. Prov. 197. In codice Berol. recentiore sic legitur: بين وعده وابكاره فترة. Prov. 198. In codice Berol. recentiore pro السلاح leg. الملاح. Prov. 199. leg: بَدَنٍ. Prov. 212. leg. الدُّلْدُل Doldol. In scholio legas: mulae est, quam.

C. III. Prov. 1. In codice Abu-Ohbaidi legimus, grammaticum Alahmar appellatum sic proverbium adnotasse: تركته ترك ظبي ظله „Reliqui eum modo, quo dorcas latibulum suum relinquit et in Kamuso اتركه legitur. Prov. 4. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium vulgaris usus inter homines esse. Prov. 7. In codice Berol. ترك الكذب „mendacium omittere“ legimus. Prov. 11. Abu-Ohbaidahus dixit, proverbii auctorem esse Actsamum ben-Zaifi. Abu-Ohbaidus dixit, esse proverbium antiquum; sed a vulgo in usum quotidianum adhibitum et mutatum, ut لا تاكل ذبيبا dicat. Hanc mutationem non probat. P. 212. l. 1. In codice Abu-Ohbaidi Alharits ben-Alsolail et l. 3. pro Sabba est Rajja. Prov. 12. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 15. Si hoc proverbium ad metrum Redjes referre vis, enunciandum est bali. Prov. 20. scribas تجشّما quod magis ad verbum vertere potuissem „aut maximam operam dedisset“. Prov. 22. Ad metrum Redjes referri potest. In codice Abu-Ohbaidi legitur in capite, quod inscriptum est: في قضاء الحاجة قبل سوالها „De re necessaria perfecta, antequam petita fuit.“ Prov. 23. leg. الظّنّة. Prov. 24. In Scharaf-Aldini et Abu-Ohbaidi codice تُعْلِمني legimus; sed in codice Berol. et meo secunda forma est. Prov.

27. In Kamusi opere لا مخرّسة legimus. Prov. 29. Signum Teschdidi litterae ف impositum in codicibus B. et Lugd. invenimus et formae quintae verbi ea significatio propria est. In Alkathamii versu autem وترفّض legendum est. Aut proverbium ex Alkathamii versu ortum est, aut Alkathamius vetus proverbium in versum suum inseruit. Quod si prius verum est, in proverbio ترفّض legatur necesse est; sin posterius, quin Alkathamius metri causa proverbium mutaverit nil obstat. conf. Hamas. ١٢٨. l. 12. Prov. 30. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium a vulgo adhiberi et significare quoque, hominem rem alieno loco petere. Prov. 34. Proverbium vario modo adnotatum invenimus. In Haririi opere p. 562. leg. يشكو الى غير مصمّت „Conquereris cum eo, qui ad silentium non redigit i. e. tui nullam rationem habet. In codice Abu-Ohbaidi انك لتشكو الى غير مصمّت „Tu conquereris cum eo, qui ad silentium non redigit“. Sed ex Abu-Ohbaidi sententia vox مصمت cum loquendi modo هو على صمات حاجته cohaeret, ut vertendum sit. „Tu cum eo conquereris, qui rem ad finem non perducet.“ In versu legas فاصبر. Prov. 36. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 38. In Commentario Merzukii ad Hamasam p. 32. v. 1. legimus, proverbium de eo adhiberi, qui longa spe decipiatur. Prov. 45. legas تَطّعم. Pag. 223. l. 8. legas بالمعيدى. Prov. 52. In scholiis scribendum est: Verbis hisce utitur is, qui ob inimici calamitatem gaudium percipit. Prov. 58. In codice Abu-Ohbaidi proverbii auctorem Ahbd-Allahum b. Ohmar fuisse legimus. Prov. 59. legas بالجلاح. Prov. 62. In codice Abu-Ohbaidi verba والناقة زمامها omissa sunt. P. 230. l. 11. legas: ميزرى.

Prov. 75. In codice Abu-Ohbaidi additur: والذود الى الذود ابل „et parvum camelorum agmen cum parvo conjunctum magnum fit“. Prov. 81. Proverbium in libro Citab-Alaghani ubi de Findo agitur, Ahjischae tribuitur. P. 237. l. 3. legas فكدت. Prov. 83. Proverbium in scholiis C. 20, 35. diverso ordine legitur. Prov. 86. Prior versus sic vertendus est. „Me multum vituperat propter difficultatem meam animaeque roborem, quem videt mater Ahmrui et nescit“. Prov. 88. legas النعام. Prov. 95. Meidanii sententia esse videtur, تُبَّع enunciandum esse; at vero ex Kamusi opere videmus تَبَعٌ ضلة enunciari posse. Prov. 97. leg. نعامة. Prov. 100. In codice Abu-Ohbaidi ام الربيع invenimus; praeterea جَمَلا enunciandum est. Prov. 103. scrib. خلابة. In versibus scribas فارجعى بُرْد et صادقة. P. 243. l. 15. Sic melius vertendum est: Vos rogo, ut Deum imploretis, ne amorem (moerorem) meum sentiatis. In versu pro من يامن lego in codice Berol. ما يامن, quod non probo; sed quum ibi فمر scriptum sit, versum sic verto. Qui se tutum habet ab Hedjdjadjo, ei aut poena amara erat aut nodus firmus i. e. aut dira poena adficitur aut diu in carcere manebit. P. 244. leg. أمّ. Prov. 107. ad metrum Thawil referri potest. Prov. 124. leg. Transiit. Prov. 127. In codice Berol. recentiore proverbium sic invenimus: اتقِ شر اللايم اذا احسنت اليه et Prov. 129. ibidem pro ان تمرض legitur: المرض. Prov. 131. Fortasse تقلّدها pro تتقلدها induis scribendum est; in versu autem te ornavit legas. Prov. 137. 138. 139. ad metrum Ramal, Sarih et Redjes referre licet.

Prov. 141. 142. 143. ad metrum Redjes pertinent. Prov. 161. leg. اتعجب من. Prov. 169. ad metrum Modharih. Prov. 170. et 171. ad metrum Motakarib. Prov. 172. ad metrum Thawil. Prov. 173. autem ad metrum Basith, cujus prius hemistichium sic sonat: ما كلما يتمنى المرء يدركه „non omne, quod homo optat, assequitur" referri potest. Prov. 180. Fleischero clar. proverbium ad Sur. 5, 4. alludere videtur, ubi morticina carne vesci interdicitur, ut vertatur: „Caro morticina (المَيْتَةُ) ei licita est. Prov. 193. Pro التباح legas النباح.

C. IV. Prov. 5. In codice Scharaf-Aldini pro انفذ legitur جلده. Prov. 8. leg. عَرْشَهُ. Prov. 9. leg. ازلفى; alii autem codices habent ازلقى. Prov. 10. Nonnulli codices التغبيس habent, quocum locupletandi significatio conjuncta; sed vix dubito, quin voci الترغيش eadem significatio data sit, quum in aliis bonis codicibus tam in textu, quam in scholiis reperiatur. Prov. 13. In codice Berol. recentiore loco vocis تَجْج leg. تنتج. Prov. 21. ad metrum Camil referri potest. Prov. 23. scribas تقعّد. Prov. 41. leg. اصبِّر Prov. 43. leg. اربعآء.

C. V. Prov. 1. In scholiis est varia lectio غلاء adnotata, quam verti tanquam pluralem „sagittae jactus vehementes," sed est potius forma nominis actionis, cui certaminis, quod sagittis jactis fit, significatio tribuenda videtur. Prov. 3. Ad metrum Wafir referri potest. Prov. 4. ad metrum Redjes. Prov. 7. In scholiis ad proverbium C. 3, 105. البعير scripsimus, sed quum in nostro codice et Berol. tam in scholiis quam in proverbio العير legatur, duplex proverbii legendi modus exsistere videtur. Admissa autem voce البعير ad metrum Ramal referri potest. Prov. 8. In scholiis dictus Alnohman

est filius Ahmru-l'Kaisi. Pag. 280. l. 12. In codice Abu-Ohbaidi, ubi hic versus cum uno separato coniunctus est, legitur سَنَة, سوى, ut cum praecedente conjungatur, „non erat ei crimen praeter id, quod per septuaginta annos aedificium firmaverat. Prov. 11. In scholliis legas حليت et حلب. Prov. 12. In Scharaf Aldini opere proverbium sic legitur: حكاك لجذل انه. Prov. 15. legas: quae editur. Prov. 21. Abu-Saidus sic proverbium retulit: جاء فلان من حاجته وقد لفظ لجامه cod. Abu-Ohb. Prov. 25. legas تقلبه; duplici enim modo in codicibus proverbium legitur aut: جربى تقلبه aut جرب تقلة. Prov. 26. scrib. ابن. Prov. 27. In versu jam praefero legendi modum اطوف ما اطوف „Circumvagor, quamdiu circumvagor." Prov. 28. In Abu-Ohbaidi codice جعله نُصْبَ عينى legitur. Contrarium huic sensum C. 23, 89. habet. Prov. 29. In codice Abu-Ohb. legitur quoque لتثنه. Prov. 34. Proverbium quoque in eum adhibetur, qui rem, quam petiit, non consecutus est, ut nil secum portaret. Prov. 35. Sunt quidam Arabes, qui اللتيا cum vocali Dhamma enuncient, id quod Haririus errori turpi tribuit, vocalem Fatham rectam esse dicens conf. Anthol. gram. p. ٣٩. Prov. 37. Pro voce clunes legas coxas et sic in adnotatione. Prov. 38. In codice Abu-Ohbaidi legimus, eum quoque significari, qui diligentiam in re omiserit aut eum, qui fatigatus et lassus inde redierit. Prov. 42. In codice Abu-Ohbaidi loco vocis فتلك legitur بذلك cum eadem significatione. Prov. 50. De hoc conferas quoque 21, 110. et 23, 252. Prov. 56. leg. جَشِمت. Sed fortasse est جَشَّمْتَ ratione habita ejus, quod in scholis 22, 94, legitur, ubi كَلَّفْتَ est, et عَرِقَ. Prov. 58. In codice Scharaf-Aldini le-

gitur والرشف اشرب. In Djeuharii opere et Kamuso والرشف انقع. Hoc praferendum est. Prov. 65. Rubahi versus sic vertendus: „O utinam nos et tempus modo indefessorum equorum curreremus!" Verba mea sensum verborum ليت انا والدهر جرى السمه, qui est alter legendi modus, ut انا pro انايا sit, ex sententia Meidanii exprimunt. Prov. 69. Observamus, Meidanium nonnisi Alrakim enunciari velle. Prov. 71. l. 5. leg. Tum alius quidam hunc sensum etc. Prov. 74. In libro Fahihat-Alcholafah p. ٢٠٩ verba proverbii Mohammedi tribui videntur. Prov. 78. leg. Schaihamum. Prov. 79. leg. عويص et الثمرة. Prov. 80. In codice Abu-Ohbaidi legitur: ائت به. Prov. 81. Meidanius verbis concutiens clunes pinguem significari dixit: pinguem autem esse aliis inutilem. Cui sententiae non assentior. Prov. 83. De hoc conferas 12, 56. In Scharaf-Aldini opere legitur: اللهم جدا لا كدا. Prov. 84. leg. Pravus socius. Sed fortasse scholii verba, sicut in meo codice scripta sunt, pars proverbii sunt; nam in codicibus aliis vox اى omissa est et in codice Berol. tanquam proverbium conjuncta sunt omnia verba et eodem colore descripta sic: جليس السوء كالقين ان لم يحرق ثوبك دخنه „Pravus socius fabro ferrario similis est; si vestem tuam non comburit, eam fumo inficit." Proverbium vero cohaerere videtur cum Mohammedis verbis, quae doct. Fleischerus in libro Alis hundert Sprichw. p. 118. sq. adnotavit. Prov. 87. leg. بالهِبِيِّ والجَبِيِّ. Prov. 91. Nescio num ob errorem جلزى scriptum sit, an sic fortasse in Samachscharii opere legatur. In Meidanii opere جلزوا „obducite" legitur. Tum quoque scribas putatis. Prov. 97. leg. حطبت. Prov. 98. Si شمْر enunciatur,

proverbium ad metrum Redjes referri potest. **Prov. 99.** Quemadmodum enunciavi, in codice meo scripta est vox. Sed scribi quoque potest يَعْلَكْ ab عول. In codice Ber. يعلكى legitur. Licet quoque suffixo masculini formam dare. **Prov. 102.** Meidanius جباب enunciavit, quum pluralem esse dicat; sed alter quoque enunciandi modus ferri potest. **Prov. 104.** Enunciari quoque potest بِكْرٍ, qui enunciandi modus in femina usitatus est. **Prov. 109.** Vocem نفش erigendi significationem habere, videmus e loco libri Fakih. Alchol. p. 145. l. 14., ut loco vocis evellens scribatur erigens. Totum autem proverbium a gallo irato plumas colli erigente desumtum est. **Prov. 110.** In Kamuso Calcut. legitur quidem غُبَّرٍ بنات; sed num rectum sit, dubito, nam in duobus codicibus غُبَّرٍ est. Quae autem Meidanius ad explicandam vocem adtulit, ea ex Djeuharii opere desumta, ubi غُبَّرٍ legitur, tanquam nomen formae singularis. In scholiis autem غبر بنات legas. **Prov. 115.** De hoc conferas prov. 61. **Prov. 120.** In codice Berol. legitur ليلكم ليل, in codice Lugd. ليلة ليلتكم. **Prov. 122.** In codice Ber. loco vocis تكره legitur نُكْرٍ infortunium grave; id quod probandum est. **Prov. 123.** In versu المهلّب et زَماذا enuncies. **Prov. 127.** Melius dixissem mala et malam. **Prov. 133.** legas: يحمى ذراها الارقم. **Prov. 138.** Proverbium metrum Sarih aut Redjes habet. **Prov. 140.** Proverbium hoc Abu-Mohammedes Alahrabi sic adnotavit: جهل النعمان لغانين وادى سبلات. Legas سُبُلات. **Prov. 142.** Dixit Alazmäihus, Arabes

opes in duas classes dividere, quarum una appelletur الناطق loquens, altera الصامت silens. Priorem complecti omnia animalia i. e. servos, jumenta etc., posteriorem omnes res tam praedia et fundos, quam utensilia et pecuniam. Abu-Ohbaidus autem dixit, vulgo opes silentes (الصامت) esse pecuniam. Prov. 150. l. 9. In verbis, quae citavi codices multum inter se discrepant. In verbis, quae in proverbii consuetudinem venerunt لا المرء فى نسيى ولا اليربوع, voces فى نسيى rectum legendi modum offerre puto, ita enim in optimo Scharaf-Aldini opere legitur. In codice Berol. correcta est vox in شى, et idem in codice pessimo Samachscharii et codice Lugd. et meo legitur. Non dubito, quin scribis vox نسيى, quum obscura esset, corrigendi ansam dederit. Pag. 328. l. 2. scribas: duae syllabae Min - Ali - - ᴗ, ut Mi — nali ᴗ - ᴗ fiat, contrahendae sunt. Prov. 175. l. 12. scribas مراة. Prov. 196. scr. الصّراط. Prov. 198. In codice Ber. recentiore جاهل et عاقل legitur conf. Burckh. Nro. 196. Prov. 203. Proverbium metrum Basith habet. Prov. 204. Apud Burckhardtum legimus كفرك loco vocis فركك. Prov. 205. Burckhardtus (prov. 198.) proverbio sensum tribuit: uterque varia re occupatus est. Prov. 211. u. 212. leg. اجلسى. Prov. 214. loco vocis بد legas لا.

C. VI. Prov. 3. legas: sagitta, quae ad..... Prov. 6. In quibusdam codicibus pro فاربعة legitur فاربع. Prov. 7. In Abu-Ohbaidi codice legimus, proverbium in virum adhiberi, qui postquam clamorem sustulerit, sileat et nil amplius faciat. Prov. 10. Observandum est in aliis codicibus nomen feminae Alhaidjumanah scribi; alter quoque legendi modus in aliis codicibus sic adnotatus est: لا تهنت „ne lactetur." Prov. 13. De hoc conf. 24, 31. Prov.

14. conf. C. 13, 16. Prov. 16. Scribi potest: mansuetudo, nam vox حلم intelligentiam et mansuetudinem in viro conjunctam designat. Prov. 22. Praefero, quemadmodum in libro meo: Fakih. Alchol. p. 127. l. 12. legitur: حبك للشى. In codice Abu-Ohbaidi bonam regulam a quodam sapiente adlatam legimus: اذا اشكل عليك امران فلم تدر ايهما ادنى الى الصواب والسداد فانظر اثقلهما عليك فاتبعه ودع الذى تهوى فانك لا تدرى لعل الهوى هو الذى زينه فى قلبك وحسنه فى عينك. „Quod si duae res tibi dubiae sunt, ut nescias, utra veritati et recto propior sit, considera, quaenam tibi molestior sit et eam sequere, dum eam, quam desideras, sinis, nescis enim, an fortasse desiderium eam et animo et oculis tuis exornaverit." Prov. 26. In codice meo et Berol. فى non est. Sive unum Scharaf-Aldini sive alterum legendi modum sequeris, verbis aut metrum Ramal aut Redjes tribui potest. Re vera vero in tanta lectionum varietate proverbium origine versum non fuisse puto. Prov. 29. In Hamasa p. ١٨٩ l. 2. infra proverbium explicatur verbis: اى يتصل بعضها ببعض „i. e. una cum altera conjuncta est." Prov. 37, leg. احمل. Prov. 43. In codice Abu-Ohbaidi الى كلبهم legitur. In Hamasa p. ٦٩٣ l. 7. ut in textu. Prov. 50. Scribas أكام. Prov. 58. In codice Berol. recent. الى ذوقه legitur. Legas quoque يرجع et sic in sequente proverbio. Prov. 60. Scribas: regit? Prov. 63. Scribas اللسان et sic in versibus. Prov. 66. Ad metrum Motakarib referri potest. Prov. 72. In codice Abu-Ohbaidi الحزم فى الامور scriptum est. Prov. 75. l. 8. infr. pro: fratres quaesivisset scribendum videtur: fratres vindicasset. Prov. 83. In Abu-Ohbaidi codice legimus proverbium inter vulgum vulga-

tum esse. In versu legas كنت et فاقبلى. Prov. 88. legas ولا حرج „et non erit crimen" i. e. Si Mahni agendi rationem imitaris, bene ages! Prov. 91. Loco verborum firmum animi studium melius scripsissem Cautio prudens. Pag. 371. l. 4. inf. loco verbi: فشقى scribas فشكى. Pag. 373. l. 7. 8. Scribas: fulcimento sustulit et occidit. Prov. 98. Ut scripsi, sic in meo codice voces enunciatae sunt; sed rectius videtur حطبين et صلقين. Prov. 103. Clarius scripsissem „cum cantharidibus." Prov. 106. In codice B. تأبينة legitur; sed sexta ut quinta forma ferri potest. Prov. 108. In codice Abu-Ohbaidi et codice Ber. والعبد legitur. Prov. 110. In libro Citab-Alaghani legi, Monachchalum Jeschcoritam filium Ahmrui vel Masuhdi etc. a Nohmano ben-Almondsir aut occisum aut incarceratum aut vivum sepultum esse, quod eum cum uxore sua Almotadjarradah cognominata (Nonnulli eam Mawijjah appellatam, alii Hindam filiam Almondsiri Alaswad Calbitam fuisse dicunt) rem habuisse vidisset aut rei suspicionem haberet. Prov. 116. leg. حرباء et عطاية in scholio. Prov. 120. In Hamasa P. vv proverbium sic ab Abu-Mohammede Alahrabi adlatum invenimus: احاديث زبان استه عام صعدا „Narrationes Sabbani podici suo expositae anno, quo per clivosum locum ivit." Metrum Thawil verbis est. Prov. 122. Legas جاني. Prov. 125. In versu jam praefero فلا يقذف. Ne jaciar. Pag. 381. l. 1. scribas يستمتع. Prov. 128. leg. حسا.

Prov. 132. Efferri quoque potest حَمى. Prov. 138. In codice viro المطرف بن الشخير verba tribuuntur: الحسنة بين السيئتين وخير الامور اوسطها وشر السير الحقحقة. „Pulchra inter duo arcus cornua et optima res est media et pessimus incedendi modus est elatior.“ Melius autem in adnotatione“ quomodo ipse se haberet“ scripsissem. Prov. 140. scrib. أجلة. Pag. 388. l. 22. legas: iturum esse, ut de pretio cum eo agam. Pag. 389. l. 2. loco vocis قصار legas صرام l. 4 infr. leg. يرجع. P. 391. l. 1. locus est intelligendus ubi Abrahamus stetisse putatur. Prov. 154. In proverbio C. 10, 183. Ebn-Habannakah legitur. Pag. 393. l. 18. leg. ἀπομυσσόμενος l. 3. infr. Alharuritae. In aliis codd. Alcharuritae. Prov. 158. In versu legas واجرا. Pag. 394. l. 9. leg. Taubahum ben-Alhomajjir. Pag. 395. l. 6. infr. leg. patrem vocat. Pag. 399. l. 4. inf. loco vocis pedem legas agmen. Pag. 400. l. 17. leg. من بين مقتول وبين هالك. Prov. 172. l. 7. Aptius ad Meidanii verba scribendum fuisset pro: dum unum etc. „dum uni contra alterum victoriam non adjudicavit.“ Prov. 173. Delenda est adnotatio infra posita. nam verba metro destituta sunt. Prov. 183. scr. والاولان. Prov. 185. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium vulgo usitatum esse. Prov. 193. Proverbium inde ortum est, quod mulier quaedam ista in scholiis adducta verba dixerat. Prov. 205. In Scharaf-Aldini opere legitur: المتخطة بكوعها. Pag. 411. l. 18. leg. زف. Prov. 207. Re diligentius perpensa, vita reducta i. e. quam quis ob morbum aut aliam causam amissam putat, vertendum esse puto. Prov. 221. In opere Scharaf-Aldini verba ذات

الطُول والعرض non leguntur. Prov. 224. leg. حَسبه. Prov. 225. legas حسب et loco vocis intelligens clarius mansuetus dicitur. Prov. 227. Ad metrum Motakarib referri potest. Prov. 228. leg. colligit. Prov. 230. leg. حصّل. Prov. 233. Vox الباغى et de injusto, tyranno intelligi potest. Prov. 234. l. لطِن. Prov. 236. Ad metrum Motakarib referri potest. Prov. 237. leg. طَلَب. Prov. 240. In Hamas. p. ٣٣ l. 15. legitur ابلَغ. Prov. 251. leg. تَرجَع. Prov. 256. Rectius cum cl. Fleischero sic vertendum est: Puteum fodi et tum terra imple et ne mercenarium otiosum esse sinas i. e. Inutiles res peragendae sunt, ne mercenarius otiosus sit et corrumpatur.

C. VII. Prov. 3. In codice lego, Mariae filium fuisse Alharitsum claudum natura (الاعرج). Abu-Ohbaidus vero dixit, ejus filium fuisse Alharits majorem (الاكبر) b. Djabalah b. Alharits b. Tsahlabah ben-Djafanah. Alii dicunt, Mariam pertinuisse ad gentem Djafanah, alii ad gentem Cendah. Jacobus dixit, Mariam fuisse filiam Akammi (اقم) b. Tsahlebah b. Ahmru b. Djafanah. Prov. 5. Delenda est linea: Simili ratione etc. Prov. 6. In codice Abu-Ohbaidi legitur quoque ما استطف لكى vid. Kam. et Dj. et ما اطف لكى. Prov. 7. In codice Berol. خشى scriptum est, ut a verbo خشى derivetur, et sic scribendum putaveram; sed re diligentius perpensa خُشْ cape! legendum puto. In Samachscharii opere legitur حش; quod a حوش concitavit circumveniens, ut in retia ageret, derivandum est; addidit enim auctor explican-

di gratia: اي خذ من حواليه; et mandatum leniter agendi inesse dixit. Tertius denique legendi modus est خس, quod mihi decipe! significare videtur. Prov. 8. In codice Ber. recent. legitur: تعرف خالف; l. 2. infr. legas يتقى. Pag. 425. l. 15. Samachschario verba لا ولكنك de molliter vivente adhibentur. Pag. 427. l. 2. Nunc non dubito, quin rectus legendi modus sit: خبر ما, quemadmodum in codice Samachscharii est, ubi pro باغت legitur: جاءت. Pag. 428. l. 5. leg. خلّ l. 6. infr. Loco vocis Djadsimahi leg. Ahmrui et l. 2. loco vocis Djadsimahus leg. Ahmruus. Prov. 21. ad metrum Sarih referri potest. Pag. 432. l. 5. pro noctu veni scribas: Humi oculos defige! Prov. 27. In Abu-Ohbaidi opere legi, proverbium in poesi vetere reperiri et modo Colaibo Wajel modo Tharafaho adscribi. In usum adhibuit id Ebn-Ahbbasus dicens Ebn-Alsobairo, quum Alhosainus b. Ahli in Iracam tetendisset, ut significaret, in Iracam exeuntem Alhosainum ei Hidjasum reliquisse. Prov. 30. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium adhiberi, si res alieno loco ponantur. Prov. 32. Proverbium significare, bonum cum malo, excellentem cum pravo et nobilem cnm ignobili mixtum esse, quia lac خاثر appellatum optimum ejus sit, spumam autem inutilem Ebn-Alsiccitus dixit. Prov. 34. In codice Ber. rec. المال legitur. Prov. 38. In codice Abu-Ohbaidi كبيابك legitur. Prov. 39. Legitur quoque قليل نفع et قليل غنى. Prov. 42. l. 2. infr. Quum in codice Berol. فتنفخ (non فينفخ ut in meo) legatur hoc ad lacertam referendum est, ut vertatur: Viam ei patefacias, ne inter pedes tuos incedat et tu infleris. Prov. 44. legas خيّر et vertas: eligere jussus est. Prov. 51. In codice Abu-Ohbaidi legimus, traditionis verba esse.

Prov. 56. Enunciari quoque potest خَبَّرَهُ nuntiavit, id quod Meidanii verbis in scholiis aptius est. Prov. 59. In codice Ber. rec. posterior proverbii pars omissa est. Prov. 62. In codice Ber. et Lips. post خيره insertum est لك. Tum vertendum est. „Sine eum, cujus bonum paucum est, inter homines alii tibi praeter eum sunt.“ Prov. 65. leg. „custodiunt.“ Prov. 68. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 69. In Hamasa pag. ٩٧. استك legitur. Prov. 83. In codice Abu-Ohbaidi proverbium ad traditiones refertur. Prov. 98. In codice Scharaf-Aldini اخيب legitur. In primo versu in meo codice تخفيها, نعلنها, نبديها in codice B. تبديها et نعلنها et تخفيها legitur. Legas vero in versione „de se divulgat et occultat.“ Legitur quoque الرحال ad sellas. Pag. 455. In versu l. 17. legas بيثرب. Prov. 110. leg. عُصْفُور. In Scharaf-Aldini opere cum articulo legitur. Prov. 120. In versu scribas ترجع. Prov. 131. In codice Abu-Ohbaidi additur حرشته et sic in Hamasa ٩١ l. 3. infr. Prov. 137. In Scharaf-Aldini opere الحكاك „ad fricandum destinatus“ additur. Prov. 138. leg. Kossus. Prov. 153. pro foecundum leg. secundum. Prov. 162. leg. تَرْشُدْ. Prov. 164. Si الخُرْقَ enuncias, vertendum est: „Asperitas (aliorum) lenitate (nostra) fraenatur.“ Prov. 169. loco vocis quocum leg. cum eo i. e. si cum eo comparatur. Prov. 173. leg. رَجَّانَة. Clar. Fleischerus locum Harir. p. 498 in scholiis l. 10. nobis indicavit sequentem, qui huic proverbio explicando egregie inservit: والرجّانة من صفات المراة قال علىّ في وصيته لابنه محمد لا تملكن المراة من الامر ما يجاوز نفسها فان المراة رجّانة وليست بقهرمانة; videmus enim, voce رجّانة, in describen-

dis mulieribus adhiberi, ut vox خلم in proverbio amica, uxor sit. Hanc ob causam voci قهرمانة curatricis rei familiaris significationem tribuimus (conf. lex. m.) Fleischeri sententiae omnino adsentientes. Proverbii, quod igitur veteris originis est, sensus est: Uxor aut amica viro non nisi voluptati est, non commodo; ne igitur rem familiarem administrandam ei tradat.

C. VIII. Prov. 11. In Haririi scholiis p. 40. legitur مصاجعا, in Hamas. p. 133. proverbium sic legitur دمث لجنبك قبل الليل مصطجعا. Prov. 12. In codice Abu-Ohbaidi نَقَّك legitur. Prov. 14. l. 3. leg. Hadjar. Prov. 19. Consentaneum proverbio est id, quod quidam veterum dixit: ادفع الشر بمثله اذا اعياك غيره „Depelle malum simili re, si re alia destitutus es". Scribas vero بعْود. Prov. 20. In versu citato, qui primus poematis versus est, secundum commentarium vocem حديثا ab omisso verbo حدث narra pendet, ut alterum حديثَ (sic enim scribendum est), loco appositi sit. Quae res si ita est, vertas: sed narra nobis rem, quae camelis accidit. Prov. 22. Varius reperitur scribendi modus in codicibus in nomine viri. Meus codex اللجيج. Berol. اللجيم, Lugd. اللجيمي habet. Prov. 29. Si بالرّم enunciatur, vertendum est „assuefac agnos labiis herbas decerpere. Prov. 34. Jam praefero القومَ, ut vertetur: invitavit gentem. Prov. 37. Scribas يعبر. Prov. 48. conf. C. 15, 49. Prov. 51. l. 6. pro ورسوله leg. ولرسوله. Pag. 487. l. 17. Re deligentius perpensa verba: النصيحة لله ان etc. sic rectius vertenda esse puto: النصيحة sincerum monitum (vel subjective sincerum propositum), quoad Deum spectat eo constat, quod servi

(hominis) agendi ratio nonnisi Deo consecrata sit; النصيحة, quoad prophetam spectat, quod (homo) admittat puro animo invitationem prophetiae, neque ei contrarium animum habeat; النصيحة, quoad Mohammedanos spectat, id, quod nullo modo se ab iis distinguant. Dicunt vero النصيحة, quoad doctores Mohammedanrum spectet, eo constare, quod ab iis dissensione non discedat et eorum effatis non repugnet". Num والنصيحة للمسلمين rectum sit, dubitare licet, quia statim النصيحة لايمة المسلمين sequitur; sed ferri potest. Quo minus vero in omnibus phrasibus العبد homo subjectum sit, primum mihi يتميزوا obstare videbatur, praecedente et sequente singulari verborum; nunc vero id negligentius scriptum esse puto pag. 488. l. 10. pro scribis ejus leg. scriptis ejus (Corano) pag. 491. l. 11. leg. قُرْنَب. Prov. 62. leg. قُرْنُبَى. In versibus leg. باحسن et واقبحهم et يدب, tum legas visceribus ejus. Prov. 65. leg. دعيميص. Prov. 67. leg. المتمنّى. Prov. 71. In codice Ber. rec. legitur الى النار et loco vocis رطب legitur: اخضر; sed ignis non de igne inferno dictus videtur. Prov. 73. Ad metrum Thawil referri potest. Prov. 81. In opere Scharaf-Aldini ومكافاة omissum est. Prov. 84. In codice Ber. rec. الدراهم تكسب الدراهم legitur.

C. IX. Prov. 11. In codice Abu-Ohbaidi legimus, in opere Abu-Ohbaidahi esse notam in margine, quae اشك magis confodiens legendi modum offerat. Prov. 12. Post الخيبة addendum est الخيباء, quo vis vocis augetur. In codice Ber. والخيباء legitur. Prov. 13. In codice Abu-Ohbaidi يغبط legitur. Ad metrum Sarih referri potest proverbium. Prov. 24. De nomine Ins dubito: Fieri potest, ut Anas aut Ans enuncietur. In codice

Abu-Ohbaidi legimus, esse qui dicerent, tribus vicibus eum percussum esse et tertia vice عبد يودبه مولاه dixisse. **Prov. 27.** Clarius proverbium explicatum esset, si dixissem: Homines ad unum omnes viles comparantur cum plantis Dsunun, inter quas planto Rimts, pabulo inserviens, non est. **Prov. 39.** l. 3. legas: ut forma يفعل jafahllon sit. **Prov. 44.** legas ذُبابُ سيف et vertas acies gladii. Tum ad metrum Redjes referri potest. **Prov. 48.** In versu scribas: قُبَيْلَة. **Prov. 63.** Ad hoc proverbium cl. Fleischerus docuit, die decimo Moharremi celebrari memoriam necis Hosaini, qui in agro Kerbelensi prope Cufam a militibus Jesidi Omajjadae interfectus esset. Abulf. Ann. 1, p. 320. Lane's Account II., 166. sq., quae res optime facit ad proverbium explicandum.

C. X, 1. Magis ad verbum scripissem: Pavit (male) et tum camelos bibere nolentes habuit" i. e. eos ita pavit, ut eorum ventres vacui aut nimis pabulo impleti essent. In codice Abu-Ohbaidi legitur: pavit eos; sed eos pabulo non satiat; quae est causa, cur aquam non bibant. **Prov. 5.** Poeta rectius Chofaf. b. Nadbah scribitur. **Prov. 9.** In codice Abu-Ohbaidi duplex legendi modus يتمرق et ينمرق adnotatus est. **Prov. 11.** In codice Abu-Ohbaidi legitur رويد et in codice Berol. حتى يعلون; sed vox حتى glossa est. **Prov. 14.** aut فالنَّجَا aut فالنجاء scribendum est. **Prov. 18.** conf. C. 18, 38. **Prov. 20.** In Samachscharii opere حامر انفه legitur. **Prov. 22.** In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium in vituperanda aviditate adhiberi. Pag. 528. l. 3. leg. experta est. **Prov. 31.** ad metrum Basith referri

potest. Prov. 34. scrib. أَرْقَ. Prov. 36. Alterum legendi modum تُهِبُ et in codice Berol. legitur. Est igitur vox a هب derivanda et vertenda“ celer est dum cunctatur (cunctans). Non igitur est, quemadmodum putaveram, passivi forma, ut تُهِبُ pro تُوهِبُ dictum esset. Prov. 37. In meo codice legitur قطرة, in codice Berol. مطرة. Prior vox quamvis eundem sensum habere potest, tamen مطرة, quod et in Kamusi et Djeuharii opere invenitur, nunc praefero. Prov. 41. Loco vocis بالاياب in codice Abu-Ohbaidi بالسلامة legitur. Prov. 43. scribas: cujus crena rupta est et cuspis excidit. Prov. 46. scrib. أَرْجِعْ. Prov. 47. l. 2. schol. legas ركب راسه ركوب المغمضة راسها. Prov. 57. Vulgus eodem sensu dicit: رب فرق خير من حب. Proverbium quoque hunc sensum habere potest: quod (avarus) te metuit, melius est quam quod te amat, nam ob metum tibi dona dabit, non amore ductus. Pag. 542. l. 3. infr. pro: non remanet et non dimittitur leg.: neque superstitem neque incolumen esse sinit. Prov. 60. المسك in scholiis se cohibentem, eum intelligas esse, qui se cohibet in opibus erogandis. Prov. 70. pro verbis clarum esto! melius scripsissem intellige! Ellipsis post hoc verbum statuenda est. conf. Rubahi versum. Prov. 72. In Hamasa p. 17. proverbio praemissa est vox يا. Adhiberi autem de re, quae futura speretur, ibi legimus. Prov. 73. conf. C. 10, 36. Prov. 75. Fleischerus cl. ex codice Krüg. احفى studiosior legendum esse putat. In codice Berol. اخفى legitur, qui legendi modus e scholio male derivatus videtur. Pag. 550. l. 3. scr. prov. 27. Prov. 78. scr. طَآب l. 6. pro interitum scr. dedecus.

Prov. 82. Est autem, quemadmodum nunc video, Obu-Ohbaidi diversa intelligendi ratio. De viro adhiberi dixit, cujus dignitas major sit, quam ut verba ad eum dirigantur. Responderi igitur omisso responso. Prov. 84. Pro verbis in scholio: qui astutia ab alio vincitur, legas: qui in calamitatem incidit. Verbi auctorem fuisse Alharitsum b. Ohbad in codice Abu-Ohbaidi legimus. Proverbium quoque in magnis calamitatibus adhibetur, quibus tanquam tenebris dies obscuratur. Prov. 86. In codice Ber. rec. legitur وصّه. Prov. 87. Loco vocis حكيما in codice Abu-Ohbaidi حليما. Adscribunt quoque hoc et praecedens proverbium Lokmano sapienti, qui verba filio suo dixerit. In codice Abu - Ohbaidi versus citati Tharafaho tribuuntur. Prov. 88. scr. الرّشف. Prov. 95. Si جَملاً legis ad metrum Ramal referri potest. Prov. 97. Cl. Fleischerus adnotavit in codice Krug. proverbium sic legi: باكبالة علقت وقد ثعالة يا اروغانا; in meo vero codice et Berol., quemadmodum imprimendum curavi, legitur. Prov. 107. conf. prov. 141. Vocabulum نعمة et commodam vitam significare potest. Prov. 110. leg. conf. prov. 69. Prov. 115. leg. لسان et in adn. العينان. Prov. 116. leg. me! Prov. 118. leg. لسان. Prov. 123. scr. يَهْدِي. Prov. 132. In codice Abu-Ohbaidi legitur حافرته في عاد. Prov. 139. Clarius dixissem: Sic tu in conviciis quasi aufugiens locum tuum reliquisti et grassatus es. Prov. 143. pro يقعد leg. يُقْعَد. Pag. 566. l. 1. pro Nonne leg. quidni. Prov. 160. scr. novit. Prov. 166. Scrib. Saepe aliquis. Prov. 168. scr. شاة. Prov. 174. In Samachscharii opere legitur: زوكى لا conf. C. 5, 83. Auctor versuum

الاعور الشنّى in codice Abu-Ohbaidi appellatur. Ibidem in posteriore versu مُنْهِيها et قاصرًا legitur. Pag. 574. l. 5. Quamquam حن de sono usurpatur, quem edit camelus ob amorem in pullum, tamen hoc in loco, monente Fleischero, ob proverbii et phrasis praecedentis sensum propter sitim id facere lacertam, verba significare puto. Pag. 575. l. 4. pro legendi scribas interpretandi. Prov. 188. In Scharaf Aldini opere صاصة legitur. Prov. 192. Meidanius formam سُخاً alteri سخاء praefert. Pag. 576. l. 12. Post verba ارق من دمع الغمام inseras „Tenuior quam lacrymae nubis albae,“ ارق من دمع المستهام Prov. 195. In codice B. rec. legitur: من تمر فى البصرة. Prov. 209. Re diligentius perpensa الخنافس enunciandum et vertendum est „Scarabaeis vehi“ ut sensus sit: pessimo modo vehi melius est, quam optimo modo pedibus incedere conf. Burckh. 309. Prov. 215. رقص. Et tanquam passivum enunciavi et verti potest. Prov. 231. Ad metrum Redjes referri potest.

C. XI. Prov. 1. l. 1. sch. Leg. Ahbd-Allahi b. Ihcrimae l. 3. Ebn-Sohaimahus. In versu secundo leg. الشّقى Prov. 9. In codice Abu-Ohbaidi legitur القعود. Prov. 12. Usitatius est حبّا et غبّا; sed in codicibus cum Dhamma scriptum est. Pag. 588. l. 8. infr. legas باغُباب. Prov. 17. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 25. In adn. scrib. is est, qui pulchritudine. Prov. 28. scr. أزمولة. Prov. 30. scr. الكَرِش. Prov. 32. Re diligentius perpensa lectio تنسى „in oblivionem adducit, quam quoque, ut nunc video, codex Berol. ha-

bet, praeferenda videtur. Prov. 33. Loco vocis جيرانه in opere Scharaf-Aldini اهله aut قاره, in codice Abu-Ohbaidi اهله aut جاره legitur. In scholiis ad Meid. C. 24, 131. est اهله و جيرانه. Proverbium autem de re adhibetur, quae parvi habetur, dum se nobis offert et non desideratur. conf. C. 24, 131. Prov. 38. سَجَاحِ Sadjahi scribendum est. Prov. 48. scr. المُكَارِى Prov. 51 et 52 leg. السارِ et لِسانك. Prov. 56. مَلَثْهَا.

C. XII. Prov. 2. sc. ben-Hasalah. Prov. 4. Proverbium in virum adhibetur, qui rem vult; sed a quodam accidente impeditur. Versus autem Auhfo ben-Malic b. Dhobaiah tribuitur, quem die التحالق appellato dixisse eum contendunt conf. Hamas 253. Prov. 5. In versu leg. سواه. Pag. 603. l. 1. scrib. سوانا et مثل. Prov. 11. De voce جابة confer. Anthol. gram. pag. ٣٩. Prov. 17. In libro Citab. Alaghani proverbium sic legitur: اسست الحالب اعلم. Prov. 23. l. 2. schol. leg. الفصلان حتى القريعى. Pag. 610. l. 22. Accuratius scripsissem: lambebat, mordebat. Prov. 34. Observandum est, et in codice Abu-Ohbaidi غرار subjectum proverbii esse. Prov. 35. In codice Abu-Ohbaidi legitur سبق سيله مطره. „Torrens ejus pluviam ejus praecessit.“ Prov. 39. leg. الشَرَف. Prov. 46. scrib. أقطت. Prov. 48. l. 10. sch. In Hamas p. ٩٨ legimus, Saahdum dixisse لو نهى عن الاولى „si prius ei interdictum fuisset.“ Prov. 49. Dicitur quoque والعدْم Prov. 54. Legas: stultus, qui aut stultus est, qui. Familiam Sobairi stultitia adfectam fuisse dicunt

conf. Herbel. T. 1. p 13. Prov. 55. l. 2. inf. leg. Ohmairus, filius ejus. Prov. 56. In versu secundo leg: فداه et vers. tert. واحد. Pag. 622. l. 2. leg. Alrabab; l. 23. Deleas سر. Prov. 66. In codice B. recent. leg. طنة. Prov. 69. In versu leg. دبكى. Prov. 72. conf. C. 28, 40. Legitur quoque خرزة et خرزة في خرزين. Prov. 77. Verba Ahbd-Allaho b. Masuhd, quae in sermone sacro (خطبة) dixit, adscribuntur. l. 6. legas: mari. Prov. 79. Melius سقفه enunciatur, ut in codice Ber. legitur et in versione pro: te leg. eum. In scholio l. 3. leg. الاعيبين. Prov. 93. In codice Samachsch. يشقف scriptum et اكجة omissum est. Prov. 93. In codice Ber. سبنتى. Proverbium mulierem impudenter loquentem et clamosam designat. Prov. 100. Si وآمست scribitur, proverbium ad metrum Sarih referri potest. Prov. 105. In codice Abu-Ohbaidi اللص legitur. Prov. 109. In codice Abu-Ohbaidi legimus, eam filiam Sahdi b. Korad ad gentem Badjilah pertinentis fuisse; rectius vero appellari virum Sahd b. Ahbd-Allah b. Korad b. Tsahlabah. Proverbium autem vulgum adhibere. Linea 12 sch. Nomen patris Ahticae C. 25, 107. paulo aliter dictum est. Legas praeterea Alchorschobi. Si in versu tertio هنالك in duas voces separatur, et هنا pro لك est, verti potest: Ne cibus tibi proficiat! Prov. 141. l. 4. inf. Post vocem ولوغه inseras: ومن لحسة الكلب انفه. Prov. 152. Cui Pocockii versio, quae cum Krüg. codicis scribendi modo consentit, placet, ei vox a شاس derivanda est. Prov. 155. Loco vocis opulentiae leg. cantus. Prov. 162. In codice Ber. rec. additur لم يدر „dum nescit.“ Prov. 172. leg. السلا. Prov. 174. In

codice Ber. rec. غنيمة السلامة legitur. Prov. 179. Ad proverbium intelligendum facit versus Ohaihahi ben-Aldjolah, qui aut proverbii auctor esse aut id in usum suum vertisse videtur:

استغن او مت ولا يغررك ذو نشب من ابن عم ولا خال
انى مقيم على الزوراء اعمرها ان الحبيب الى الاخوان ذو المال

„Dives fias aut morere! ne te decipiat spe vana opum possessor sive patruelis sive patruus sive avunculus sit. Ego opibus operam do eas colens, nam opum possessor fratribus dilectus est.“

Prov. 183. In codice Ber. rec. legitur على قضاء حوائجكم.

C. XIII. Prov. 4. In codice Abu-Ohbaidi legitur اجاءك. Abu-Saidus sic adtulit: الشر الجاه الى مخ العراقيب. In eum dicitur, qui vilem, avarum adit, sive dona accipit sive non accipit. Prov. 5. l. 4. pro podex (cameli) legas ulcus (cameli), quo ab onere portando prohibetur. Prov. 6. Proverbium hoc Alaghlabo adscribitur. Cod. Abu-Ohb. Prov. 11. leg. يذكى. Prov. 20. Et legitur نششة. Prov. 26. In codice Scharaf-Aldini legitur كانه شيطان الحماطة. Prov. 29. legas نغير. Prov. 38. leg. شحمتى. Prov. 40. Proverbium Actsamo Alzaifi tribuitur cod. Ab. Ohb. Prov. 45. leg. زيم Siama conf. C. 27, 54. Prov. 60. leg. الشرط. Huic proverbio simile dictum apud Har. p. ٣٢. schol. legitur المومنون عبيد شروطهم „Mohammedani servi conditionum suarum sunt“. Prov. 67. l. 9. sch. Pro timorem melius scribas impatientiam. Prov. 73. Pro voce للجيعان in codice Krug. et Berolinensi (ex correctura ut videtur) للجايع legitur. Prov. 79. leg. شجى. Prov. 87. scr. شريب. Prov. 91. Re diligentius perpensa cum Pocockio et Fleischero cl. sic legendum et vertendum

puto: شَمَّ هَنَابَةَ أمِّ شِبْلٍ „Olfecit (v. superbivit) mucrone nasi leaenae“. Prov. 93. Proverbium ad metrum Sarih referri potest. Pag. 678. l. 3. leg. pica. Prov. 956. يطعم. Pag. 679. l. 2. pro Sarih scr. Redjes. Prov. 101. Scribas شَرٌّ مَرْغُوبٌ et vertas. Pessima res expetita. Prov. 114. In Scharaf-Aldini opere البسوس legitur. P. 684. adnot. 1) Putaveram, Arabes versus illos versus interitus appellasse, quod tantae calamitatis causa essent; at vero quum camela, qua conspecta versus diceret, in area domus procubuisset, ab hoc loco nomen versus areae domus accepisse putandi sunt. Pag. 686. l. 4. In Hamasa p. 252. res diverso modo narratae sunt. Prov. 115. pro Chawwats ben-Haibar C. 19, 62. Chawwat b. Djobair in omnibus codicibus legitur. Prov. 116. Proverbio hoc vulgus utebatur. Prov. 117. leg. أَحْمَرَ conf. C. 25, 137. Prov. 120. infr. leg. قاشر. Prov. 121. l. 3. sch. Accuratius dixissem „et feriens caudam movet pag. 695. l. 10. Quum قَطْ ut قد suffixa admittant, non dubito, quin voci قطّ suffixa addi possint. Pronomen نا ad camelam et poetam (me et te) referri potest, et post suffixum primae personae singularis poeta nomen tanquam appositum addidit. Fleischero autem clar. قطنا nomen viri sc. Ebn-Modrici videtur. Kathan nomen plurium virorum est, hujus autem nominis Kathan b. Modric non inveni. Hoc vero nomine in versu admisso verbo interposito nomen poeta separavit. Ad proverbium 23, 37. idem versus a Meidanio adductus est. Ibi قطني in meo codice aliisque legitur. In Berol. vero قطنا. Pag. 696. l. 5. inf. الصبابة. Pag. 697. l. 8. In codice Berol.

et Krüg. loco vocis البين legitur البان. Hoc praeferendum est et vertendum: „Et salix Aegyptia ea est separatio festinans et propinqua" Pag. 697. l. 6. leg. لقاوها et النوصال. Pag. 699. l. 3. infr. leg. hominum matrem appellabant, quod. Prov. 151. leg. آكل, اشرب et ابعد. Prov. 171. Fleischerius cl. legendum et vertendum putat: شُرَطُه satellites ejus. Tum putat in adnotatione ad hoc proverbium pro لمن يقول بالمرد legendum esse لمن يعول بالمرد et vertit, „ei, qui in imberbibus fiduciam ponit." In proverbio igitur gens paradisi, imberbes, delicatos designarent. conf. C. 27, 185, ubi gens paradisi de simplicibus dicta est. Hoc ingeniose correctum et dictum esse nemo non videt. Rectum autem id esse, ego neque omnino negare neque affirmare ausus sim.

C. XIV. 5. Fleischerus cl. صَمِّي enunciandum putut nixus regula, qua imperativi vocalis vocali futuri similis redditur. Dubitare vero licet, num ista regula in verbis formae intransitivae ob sensus ambiguitatem, quae inde interdum prodire possit (ut in صَمُّوا), semper observetur. In Kamusi opere Calc. صُمِّي legitur. In codice Abu-Ohbaidi verba مهما يقل تقل omissa sunt. Prov. 6. Legitur in codice Ber. تحرمه, in codice Abu-Ohbaidi لا تحرمنه. Inde sequitur, verti quoque posse: ne eam effugere sinas! Prov. 7. In codice Abu-Ohbaidi يشاهدها legitur. Pag. 714. l. 11. leg. significatura. Prov. 17. Versus in codice Berol. sic legitur: (لقى l.) اذا القى السفير بها ونادى لها صمى ابنة الجبل السفير. Cum hoc codex Krüg. consentit, tum autem versus sic vertendus

est: Quum legatus ei (bello) occurrit et ei acclamat: surda sis, o filia montis! legatus. Prov. 19. In codice Abu-Ohbaidi صنعة في اصنعة legitur. Pag. 718. l. 1. pro saepissime leg. jam diu est, quod. Prov. 22. In codice Abu-Ohbaidi legimus virum اسى بن ابى تجير appellatum proverbii verba regi Alharitso b. Abi-Schamir primum dixisse. Dicunt quoque: صار الامر الى النزعة „Res ad eos pervenit, qui ei perficiendae pares sunt.“ Prov. 25. Post المنشد addas: للنـاشـد et in proverbio ante qui inseras ei. Prov. 27. In versu legas الجكر. Prov. 29. leg. ينبى. Prov. 30. In codice Abu-Ohbaidi hoc legimus: فان كان ذلك الفعل منهم عاما ولم يكن لبعضهم فيه على بعض فضل في الصبر والاحتمال قيل صغراها مرّاها „Quod si illa agendi ratio iis communis est et patientia et constantia nullus eorum excellet, dicitur: صغراها مراها. Prov. 33. Pro ساعة legitur in Scharaf-Aldini opere سواه „id quod ad eum non attinet“. Prov. 34. In versu legas رشدًا. Prov. 35. In Hamasa p. ١٩٥. l. 2. infr. altera lectio خلّيناهم adnotata est. Prov. 68. l. 9. schol. leg. الاقشر. Prov. 70. Proverbium ad metrum Redjes aut Sarih referri potest. Prov. 71. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 73. 74. ad metrum Sarih aut Redjes. Prov. 75. Ad metrum Redjes referri potest. Pag. 735. l. 5. pro et male leg. tum male. Prov. 77. In codice Abu-Ohbaidi legimus proverbii verba traditionem esse. Prov. 78. leg. والكذب ut quoque in codice Berol. et Krüg est. Prov. 80. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 85. l. ضاغط. Prov. 86. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 103. In versu legas يطمئن. Pag. 746. l. 17. leg. C. VIII, 67. Prov.

[illegible]. leg. **Difficilius.** **Prov. 117.** Ad metrum Ramal referri potest. **Prov. 123.** Voci صفعة hoc in proverbio significationem vocis صفقة ob caetera proverbii vocabula tribui. Cui haec significatio non arridet, is vocem صفعة de verberibus intelligat necesse est. conf. Burckh. p. 380. **Prov. 124.** In codice Ber. صبعة superbia legitur. **Prov. 134.** In codice Berol. الطرف legitur. Caeterum proverbium sic vertendum esse puto: „Omne id, quod in grammatica ظرف (vas) i. e. adverbium temporis et loci appellatur, conversionem i. e. casuum mutationem non admittit. **Prov. 135.** Burckhardtus de avari excusationibus dictum vult.

C. XV. **Prov. 1.** ad metrum Sarih referri potest. **Prov. 2.** Ad metrum Redjes referre licet. Est autem duplex enunciandi modus aut ضَرَّبَ aut ضُرِبَ. Passivi forma explicatum est ab Alazmäiho verbis صُرِفَ عن وجهه ورُدَّ عن اراحته „Remotus est a ratione sua, et repulsus ab eo, quod vespertino tempore ad stabulum camelos reduceret.“ **Prov. 3.** In codice Abu-Ohbaidi قد ضرب legitur. **Prov. 4.** Proverbium, quod ad metrum Redjes referri potest, adhiberi legimus in codice Abu-Ohbaidi de injuria homini illata, cui altera additur. **Prov. 5.** ad metrum Redjes referre licet. **Prov. 6.** Si نَقْفَة enuncias ad, metrum Redjes pertinet conf. Hamas. p. 115. **Prov. 10.** leg. C. XXI, 86. **Prov. 11.** In codice Abu-Ohbaidi legitur ضَرِّب. **Prov. 14.** Legendum puto ضَرَّحْ الشموس, ut verbum ضَرَّحَ suppleatur. conf. C. 5, 94. Vocales quoque in codice Berol. adnotatae sunt. In scholiis ibi quoque يكابد مثله „sui similem in malignitate experitur“ legitur; sed hoc correctum est ex يكابهد, quod prima manu scriptum erat.

Prov. 17. ad metrum Redjes referri potest. **Prov. 21.** In codice Berol. اضرط et اجالت legitur. Admissa voce اضرط metrum Ramal proverbium habet. Num vero voci الرسن loci salebrosi significatio tribuatur (conf. prov. 27.), dubitare licet. **Prov. 23.** In codice Berol. وهو ضغّا invenimus, nec non a Fleischero certiones facti sumus, in codice Krüg. ut in codice Paris., quem doct. Kunkelus inspexerit, ضغّآء legi. Quod si ita est, tum vertendum: et is multum vociferans est. **Prov. 25.** In hoc proverbio, quod ad metrum Ramal referri potest, يموت scribas. **Prov. 26.** scrib. عشر. **Prov. 27.** Quod si ضرط enunciatur, ad metrum Sarih pertinet. **Prov. 31.** Proverbium hoc fortasse ex Corano Sur. 9, 25 derivatum est, ubi idem loquendi modus reperitur. **Prov. 35.** metrum Redjes. **Prov. 36.** metrum Sarih. **Prov. 37.** et **40.** metrum Redjes est. **Prov. 45.** De nomine عابشة est magna dissensio, nam in quibusdam codicibus et عاسية et عاشية legitur. **Prov. 52.** In versu leg. فُتات. **Prov. 56.** In scholio leg. جرة. **Prov. 58.** leg. قراشة. **Prov. 67.** In proverbio legendum est: ضع الامور موضعها etc.; in scholiis: تضعها. **Prov. 68.** Loco vocis السقيم in Burckhardti libro الجكري legitur. Narrant, auctore Burckhardto, iudicem verberibus insonti inflictis efficere voluisse, ut misericordia commotus peccator confiteretur.

C. XVI. **Prov. 1.** legitur quoque على بلوله. **Prov. 2.** Invenitur quoque: طارت به عنقاء مغرب conf. Fakih. Alchol. p. 109. l. 25. **Prov. 4.** habet metrum Motakarib. **Prov. 5.** In versu leg. عاذل. **Prov. 7.** In codice B. فارعة scriptum est. **Prov. 20.** In scholiis l. 2. legendum est وهومن الثاجلة, „et id a voce ثاجلة dosumtum est“

quod in nunnullis codicibus legitur et l. 4. واشباهها. Prov. 25. Metrum Thawil habet. Prov. 26. In codice Berol. عذرك منافح legitur. Prov. 26. In versu, cui metrum Chafif est, legas أنّ. Prov. 30. in codice Ber. عليها legitur. Prov. 32. legas مرثمه. Prov. 33. Verba in scholiis أصى etc. sic vertenda sunt: Pipi, o parve pipiens, nam duo parvi abeuntes magis cocti sunt; nam vox صويان mihi forma deminutivi a voce صايان et دويرجان mihi forma deminutivi a دارج derivata in duali videtur. Prov. 35. Si proverbio metrum Redjes esse putamus, unice vera lectio codicis Lugd. تنفعاك est. In lectione ينفعانك generis vocis يديك, in lectione تنفعك metri ratio non est. Prov. 38. Dicitur quoque طُولَه. Prov. 39. Diu dubitavi, num verba لست منه في شي cum proverbio conjungenda essent, an separanda et explicandi gratia addita; sed tam in codice meo, quam in Berol. colore rubro distincta sunt. Prov. 41. Tam in proverbio quam in versu melius طُول scribas. Prov. 42. scribas بانَغَى. Prov. 44. et 45. metrum Redjes est. Prov. 46. In Abu-Ohbaidi codice تَظَهَّر legitur; in versu طَلَب scribas. Prov. 49. l. 11. pro verbis „esse necessarium" accuratius scribendum est: argutum sonum emittere. Prov. 52. leg. طُنُب. Prov 62. l. 5. in versibus legas والخُلّان. Prov. 67. leg. عفْر. Prov. 71. Vir Aschab Althammah nomen gerebat Schohaib ben-Djobair شعيب بن جبير et cliens Ohtsmani, anno 54 diem obiisse dicitur. conf. Harir. p. ٣٨٧. In scholio l. 6. pro loco legas joco. Prov. 84. leg. الصَّمّاء. Prov. 87. Metrum Thawil est. Prov. 88. Via nudipedis est contra eos, qui soleas habent, et via calvi

contra eos, quibus galeri sunt. i. e. Qui re carent, iis invident, qui rem possident. Prov. 90. lege طَول. Prov. 92. Metrum Motakarib est. In codice Berol. الغُرر scriptum est, sed si vocales الغَرَر admittis, periculum vertendum est. Prov. 97. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 101. ad metrum Sarih referre licet. Prov. 102. Fortasse vocabulum النهد rem altam vertendum est, qua res magnae, quas quis petit, significantur. Prov. 104. Vox اطرح fortasse vertendum est „vitae deliciis fruere!", ita ut curae abjiciantur.

C. XVII. Prov. 2. Dicitur quoque proverbiali modo: لقيت منه اذن العناق „Aures melis ex eo attigi" i. e. „In eo omnino frustratus sum"; quod eius aures omnino nigrae sunt. Prov. 9. l. 7. schol. leg. ذَو. Prov. 23. In versu primo لعمروسة et مرمل scribendum est. Si in tertio versu هنا لك separatim scribis et هنا pro هنأ dictum esse statuis, verti potest: ne cibus tibi proficiat! Prov. 26. In scholiis leg. C. XII. 106. et XVI. 73. Prov. 30. In versu legas يروبه et يلهمه.

C. XVIII. Prov. 1. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium a nonnullis Alaghlabo Ihdjlitae tribui et adhiberi de rebus hujus alteriusque mundi. Pag. 71. l. 1. Accuratius autem scribendum fuisset lotos magnas et Conspectis autem arboribus; in versu vertendo verbis magis aptum esset: dum ab iis vela somnolentiae removentur i. e. dum clare conspiciunt res. P. 73. Tertius versus in quibusd. codicibus diversis vocalibus in vocibus وَلَهَا et بُعَيْدَ notatus est. Qui enunciandi modus mihi eam ob causam praeferendus videtur, ut لها cum له in versu praecedente congrua sit." Vertendus

igitur est." Eorum conjugibus autem propter eos (occisos) paulo post quietem noctis vociferatio erat." Caeterum in codice Abu-Ohbaidi nomen gentis Merah, scriptum inveni مزاج Misadj, id quod rectius videtur. l. 11. versionis legas: socio ejus. Prov. 3. In codice Abu-Ohbaidi legi, Alsobairum dixisse, proverbium de eo adhiberi, qui grandaevus scientiam quaerat, quam puer neglexerit. In proverbio pro sed legas itaque et pro reliquerat leg. reliquit. In scholiis autem loco verborum quum lanae accuratius et clarius legas dum postea lanae. Prov. 4. leg. لعترها. Prov. 8. In codice Abu-Ohbaidi posterior proverbii pars non legitur. Vox تبا in codice Ber. vocali Dhamma insignita est, in lexicis cum vocali Fatha scribitur. Prov. 14. In Hamasae opere pag. 377. legimus, grammaticos Cufenses بدرر, grammaticos Bazrenses بدرور enunciare. Prov. 15. Enunciari quoque potest أعييتني. Proverbia de homine exoso adhibentur; sed ita ut ejus agendi ratio diu nobis non placuerit, aut ut ejus agendi ratio posterior pejor sit quam anterior. Prov. 17. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 24. l. 2. infr. pro كفر legas نفر. In Hamasa quoque pag. 214. l. 10. infr. proverbium sic ut in Samachscharii opere, adnotatum est. Prov. 29. In Hamasa pag. 820. legimus, proverbium adhiberi de annoso, quocum agatur modo in juvenibus usitato aut qui ipse juvenum modo agat. Prov. 30. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 32. In Djeuharii opere legimus, dici رضى فلان من الوفاء باللفاء. „Quidam contentus est vili, si completam rem consequi non potest." Prov. 35. In adnotatione legas C. XVIII, 229. Prov. 41. Duplex enunciandi modus ferri posse videtur; legimus enim in Kamuso عيير وحده; sed ibidem هو جحيش وحده inveni-

tur. Prov. 46. In Abu-Ohbaidi codice pro voce تجنى legitur: دلت „indicavit." Pag. 90. l. 11. leg. Banu-Dhid, quae gens pars Ahditarum erat. Prov. 48. Metrum Camil est. In adnotatione l. 13. pro verbis" comam demissam quae habebat legas proceram. Prov. 53. Hemistichium metri Wafir est. Prov. 54. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 56. In codice Abu-Ohbaidi أعصبه „constringe eum" legitur. Prov. 59. In Abu-Ohbaidi opere legimus, proverbium adhiberi de viro, qui bene agat posteaquam prave egerit. Prov. 64. Versus citatus Alhothaiaho adscribitur. Prov. 65. Ad metrum Redjes referre licet. Prov. 66. metrum Camil est. In adnotatione l. 6. legas: عبيد العصا. Pag. 100. l. 1. In Hamasa pag. 52. diversa cognominis causa adnotata est. Prov. 67. Proverbium ad metrum Redjes referri potest. In adnotatione l. 2. codex Lugd. عرضت, cod. Berol. أعرضت (conf. prov. 90.) habet. Pag. 101. pro „id quod, in ea est, et quam complectitur, suspicio" clarius erit „suspicio, qua tanquam indutus et involutus est." Pag. 102. l. 4. legas hircum regentis et sic quoque l. 10. L. 16. legas Ebnat-Farudja. Prov. 68. In codice Abu-Ohbaidi أعلل تخطب, et hic enuncandi modus alteri praeferendus videtur. In codice Berol. أعلل تخطب legitur. Prov. 71. Si فامتلت enuncias, proverbium ad metrum Sarih referendum est; sin vero فامتلت, ad metrum Redjes pertinet. Vocem autem accuratius vertissem verbis; „sed tum cineribus (eam) supposuit." Prov. 72. ad metrum Chafif referri potest. In scholio l. 3. 4. secum conjunxissent verti, quod صاموا in codice scriptum erat; sed melius jam esse puto ضاموا injuria adflixissent.

Prov. 73. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 75. ad metrum Sarih referre licet. In scholiis l. 16. pro verbis Sic dominum, ut caveret, monuit scribas" sic dominum tuitus est, qui pro eo certans pignori et familiam et opes posuerat. Prov. 82. pro rex leg. res. Prov. 88. leg. cum silentio. Proverbium autem in Hamasa p. 54. sic prolatum est: عى صامت خير من عى ناطق. Prov. 92. Vox موخّر nonnisi in meo codice legitur; omittenda igitur videtur in proverbio. Prov. 93. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 95. In Djeuharii opere legimus versum Almofadhdheli Nocritae hunc:

وسايلة بثعلبة بن سير وقد علقت بثعلبة العلوق.

„Quot feminae de Tsahlabaho ben-Sair interrogant; sed Tsahlebaho jam mors adhaesit." Si ex hoc versu desumtum est proverbium ei metrum Wafir est. Prov. 94. In codice Abu-Ohbaidi legimus Alazmäihum in proverbio ظهرها تحمل habere. Prov. 97. Versus potius ad metrum Camil referendus est. conf. libr. meum p. 214. Prov. 99. Abjecta postrema vocali ad metrum Redjes referre licet. Prov. 100. ad metrum Chafif referri potest. Prov. 103. Grammaticus Abu-Hatem voci قمقم significationem extremi gutturis, quod in sermone commoveretur, tribuit, ut sensus sit: super hoc sermo factus est. Prov. 112. Ad metrum Redjes referri potest. In adnotationibus l. 6. legas Almochabbelus. Prov. 114. In codice Abu-Ohbaidi قد أعذر legitur et sic in libro Fakih. Alchol p. 136. Prov. 117. Ratione habita vocalium in codice Par., quas cl. Fleischerus mihi indicavit, et collato proverbio C. 23, 341. sic scribendum, ut quidam rhythmus indicetur, et vertendum puto: عِلَّةٌ ما عِلَّةٌ، أَوْتادٌ وأَخِلَّةٌ وعمد المِظَلَّةِ، ابرزوا لصهركم ظُلَّةٌ. „Praetextus, non est praetextus; sunt clavi

et ligna acuta et fulcra tentorii; prodito igitur; cognato vestro est umbraculum vel si أَبْرِزُوا mavis: proferte cognato vestro umbraculum. Prov. 119. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 125. Dicitur quoque لقيته على شصاصاء „Eum festinantem vel re necessaria occupatum inveni.“ Proverbium ad metrum Redjes referri potest. Prov. 127. Jam puto vertendum esse: „Confessio peccati crimen delet.“ Prov. 128. Ad proverbium Sarih referri potest. Prov. 132. Ad metrum Redjes referre licet. Prov. 134. leg. أُثْقَرُ. Prov. 136 et 137. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 143. Ad metrum Redjes referendum est. Prov. 153. leg. العلكم. Prov. 157. leg. الفاقرة. Accuratius vertendum est: „Re vertebras frangente.“ Prov. 160. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium a Malico b. Nowairah primum adhibitum esse in sequente versu: جزينا بنى شيبان صاعا بصاعهم وعدنا بمثل البدء والعود احمد. „Genti Banu-Schaiban mensurâ ipsorum mensurae aequali retribuimus et iteravimus sicut inceperamus et iteratio majori laude digna est.“ Prov. 163. In caeteris codd. praeter Sacyanum legitur الى نصابه, quod praeferendum est. Prov. 166. De camelo procumbente dicitur: ضرب الارض بجرانه. Prov. 168. l. 3. leg. أرخى. Prov. 169. De hoc confer. C. 24, 96. Prov. 172. scribas رميّه. In codice Ber. est رميته „praeda, quae sagitta petitur“. Prov. 182. Observandum est in codicibus tum غَدٌ tum غد legi. Posterius fortasse ex غدِىّ crastinus abjecto Teschdido contractum est. Prov. 192. Ad metrum referri potest, nisi quod in metro Redjes syllaba ultima non producitur. In fine scholii legas: ابو الهيثم. Prov. 196. Post Ohrfuthah signum commatis ponas.

معقود بنواصي الخيل „Bonum adligatum est ad antias equorum" conf. Burckh. 453. originem duxisse videtur.

C. XIX. Prov. 3. leg. جِلَّتها. Prov. 5. Metrum Redjes est. Prov. 7. In codice Abu-Ohbaidi اغدة „num carbunculus; sed in libro Citab Alaghani غدة legitur. In linea 6 pro Ahmruus legas Ahmirus. Prov. 8. Ut هي in initio, si الغمرات legitur, suppleri potest, sic quoque القصة, ut sic proverbium restituendum sit: القصة الغمرات تظلم ثم تنجلي; at vero codicis Ber. scriba, verba الغمرات تظلم ثم تنجلي tanquam novum proverbium scripsit. Prov. 10. Licet in meo codice legitur اغيرة, tamen melius اغْيَرَة scribendum est. Prov. 11. Ad metrum Ramal referre licet. Prov. 12. Ad mesrum Sarih referri potest. In codice Abu-Ohbaidi pro غيرك legitur غريمك „creditoris tui". Auctor istius operis dixit, proverbium dehortari, ne nostris contenti in aliorum opes visum dirigeremus. l. 6. in schol. legas: hisce verbis prolatis: امنن علي كفيت البلاء „Benignus erga me sis! tu a calamitate securus sis! (sic enim in codice Berol. legitur; in codice meo امعن o Mahne!) quae postea in proverbii consuetudinem venerunt. Prov. 19. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 20. In scholiis melius فالج scribendum est. Prov. 26. Quod in proverbio voci غَنْظ transitivum sensum tribui, ut intelligeretur de moerore, quo avolans locusta virum adficeret, id eam ob causam feci, quia in scholio vocabulo غنظ significatio irae et moeroris tributa fuit et postea de Alahjario dictum est: فاغتاظ منها جدا „et magna ob eam ira exarsit"; attámen vero proverbium quoque de angore, quo inter dentes viri locusta afficeretur, intelligere licet. In versu posteriore le-

gas للايغار. Prov. 27. leg. duabus. Prov. 28. leg. الدرة. Prov. 31. Ad metrum Redjes. Prov. 32. ad metrum Sarih referre licet. Prov. 34. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 43. In versu legas غُرّ. Prov. 45. In versu legas: receptaculi aquae fraudulenti. Prov. 50. Quod si Forohl viri antiqui nomen esse putas, voci اغزل significatio „magis excellens carmine amatorio“ tribui potest. Prov. 51. Re diligentius perpensa lectio „جعل يتناول النجم“ praeferenda videtur, ut sensus sit: ut Plejades capere studeret.“ Pag. 188. l. 1. leg. Sadjahi. Prov. 64. leg. غُبْرة. Prov. 66. De suspecto et cunctante adhibetur. conf. C. 2, 168. Prov. 76. leg. الغُبْرة. Prov. 79. Re diligentius perpensa pro: الغَناء opulentia, الغناء cantus legendum esse puto. Prov. 80. leg. يرجع. Prov. 82. Jam nunc praeferendam puto passivi formam, qualis in codice Berol. adnotata est. „Famelico debitum solvendum differendum non est.“

C. XX. Prov. 2. In codice Abu-Ohbaidi الصيف legitur et sic in Anthol. gram. p. ٥٢. Pag. 198. l. 5. In codice Berol. est هذا ومذقة خير, quemadmodum in Samachscharii opere legitur. Pag. 198. In versu posteriore legas: ضيعت. Prov. 8. Vox علباء, quae mihi nomen appellativum in virum transferendum videbatur, teste Kamuso nomen viri proprium Ihlba est. Prov. 15. Legitur quoque ما لا تدرى. conf. Hamas. p. ٦٣٣. Prov. 22. Pro voce في الجزيرة in insula, quod in meo codice reperi, in aliis codicibus في الجريرة est, quod magis placet; vertendum igitur est: „In crimine gens consortes sunt.“ Prov. 28. Pro quacunque accuratius quadam scribas. In codice Abu-Ohbaidi voci شكيرها foliorum par-

vorum, quae post magnum crescunt, significatio tributa est. Ille autem a Samachschario adnotatus proverbii modus ab Alazmäiho deductus est. Prov. 29. In versu priore مُرْخٍ, quemadmodum in pluribus codicibus legitur, melius scribendum est. Erravi autem in eo, quod dixerim priorem versum mancum esse. Postrema syllaba vocis الملوكي cum sequente hemistichio conjungendum est. Prov. 30. leg. gladii tui et in scholio l. 3. gentis et p. 209. l. 1. pro hominem legas neminem. Prov. 34. In codice Berol. تطلب legitur. Prov. 35. Scribas فَرَقًا. In linea 5 schol. codex Berol. habet يتغدى بكم. Permutatum esse videtur يتغدى et يتغدى. l. 3. infr. pro Chalifae leg. principis. Prov. 39. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 44. Ad metrum Redjes aut Sarih referri licet. Prov. 45. In hoc proverbio, quod ad metrum Sarih pertinet, vocabulum العود quoque ramum aut lignum significare potest. Prov. 50. Proverbii enunciandi modus, quem in scholiis adnotavimus, idem in codice Abu-Ohbaidi reperitur. Caeterum a Meidanio receptus modus eum sensum, qui in scholiis est, praebere potest. Eum admisimus C. 21, 77., ubi idem proverbium repetitum est. Praeferendus est. Prov. 51. In scholio legendum est: اذل رقاب الناس غل المطامع. Prov. 52. Ad metrum Sarih referri potest. In scholiis legas بيصنعهم. Prov. 53. In Djeuharri opere اهلك الناس الاحمران legitur. Prov. 63. In proverbii, cui metrum Thawil est, versione „dimissum" legas. Prov. 64. Proverbio aut metrum Redjes aut Sarih habet. In adnotatione legas C. 21, 24. Prov. 65. In primo versu citato scribi quoque potest: فشانك, ut verbum omissum sit. Scribas vero أرجعْ. Prov. 66. In scholio l. 1. leg. enunciandae Prov. 68.

scribas أقعسا, In codice Berol. est قعسا. Prov. 69. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 71. Accuratius scribendum est: „In minus mutato statu.“ Prov. 72 et 73. ad metrum Redjes pertinet. Prov. 80. In codice Berol. legitur افسد من السوس „Magis corrumpens quam tinea“ et quoque افسد من السوس في الصوف „Magis corrumpens quam tinea in lana“. Prov. 81. Dicitur: اللهم ضبعا وذئبا „O Deus! hyaenam et lupum!“ i. e. conjunge hos duos in grege, ut unus alterum impediat, quominus gregem dilaceret. Prov. 86. schol. l. 1. 2. Re diligentius perpensa vox الافاعي cum voce فاسية conjungenda non est, quum in lexicis nonnisi فاسية pedens tanquam cognomen scarabaei reperiatur. Prov. 89. Madajin est nomen urbis in Tigridis ripa orientali sitae a Bagdado versus Austrum unius diei itinere remotae. Erat urbs capitalis, regis Persarum palatio ornata, quae provinciae nomen dedisse videtur, quam ob causam oppidum Sabath in ripa occidentali Tigridis situm appellatur Sabath-Madajin. conf. Abulf. geogr.; est autem pag. 228. l. 4. de Cosroe Perwizi filio sermo. Prov. 90. l. 6. schol. pro dactyli decidissent, legas luna decidisset, siquidem in aliis codicibus loco vocis التمر dactyli legatur القمر luna, quod praeferendum est. Prov. 91. In nomine viri illius scribendo codices non consentiunt; rectum autem videtur: Abu-Bera Malic b. Djahfar b. Cilab. Prov. 97. Nomen كلثوم rectius Coltsum enunciandum est. Prov. 98. In Meidanii commentario et Kamusi opere Said b. Cajjis Namirita vir appellatur. Prov. 108. Ad metrum Ramal. Prov. 110 et 111. ad metrum Basith referri possunt. Prov. 112. In codd. Berol. aliisque القطر pluvia legitur, quod bonum est. Prov. 119. Legitur quoque فرشنه. conf. Harir. ٣٣٩. Prov. 120. scribas طلّبها et غير. Prov.

121. sic quoque legitur عند تقلب الاحوال تعلم جواهر الرجال cod. Par. reç. Prov. **125.** scribendum أفرش. Ad metrum Redjes referri potest.

C. XXI. Prov. 4. In codice Abu-Ohbaidi explicandi causa additur, mulierem a flavo colore, qui ipsi proprius esset, praetextum puerperii petiise, ut maritus ei ista proverbii verba dixerit. Proverbium ad metrum Sarih referri potest. Prov. 7. legas اقصد. Prov. 8. In codice Abu-Ohbaidi proverbium cum altero: انقطع قوى من قاوية „Prodiit pullus ex ovo“. conf. C. 2, 48. 21, 30. confertur. Prov. 9. In codice Abu-Ohbaidi قلب scriptum est, ut „conversa est res“ vertendum sit. Prov. 11. In codice Abu-Ohbaidi: قد قرع له ساقه „Jam tibiam suam ei percussit“ legimus additis verbis: يعنى اذا قامت الحرب على ساقها i. e. quum bellum super tibia sua stat (quum ardet), ex quibus verbis, istum loquendi modum paulo aliter de bello intelligi posse, videmus. Prov. 14. Pro الوصاد legas الوساد. Prov. 16. Hocce proverbium in codice Abu-Ohbaidi sic legitur: قد يبلغ الخضم القضم Prov. 19. Scribendum est الردهة, si Kamusum sequeris; at vero in codice Ber., quemadmodum impressum est, legitur. Prov. 21. Proverbium, quod ad metrum Basith referri potest, refertur de Ahmruo b. Alahz, qui id in quendam dixerit. In libro Citab-Alaghani, ubi matrimonium filiae Ahtabahi narratur, Abu-Sofjanum matrimonii rem retulisse, legimus. Prov. 22. conf. C. 12, 122. Ad metrum Chafif. referri potest. Prov. 23. In versibus a me citatis, monuit. cl. Fleischerius, enunciandum esse معرس, cui voci significatio est loci, ubi viatores ad finem noctis quietem capiunt. Qui enunciandi mo-

dus quum mihi vehementer placeat, vertendum erit: quasi esset (vita) locus, ubi princeps in summo cuspide quietem capit. Sic optime dicere poterat ob vehementes vulneris, quod sanari non poterat, dolores. In ultimo versu scribas: انبهتِ, واسمعتِ et أُذُنَان. Prov. 24. Ad metrum Sarih pertinet. Prov. 29. Ad metrum Chafif referri potest. Prov. 30. Proverbio sensus est „rem absolutam esse“. Prov. 34. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 36. Pro verbis „tum post firmiter liga aut laxa!“ clarius scripsissem: tum post vehementia utere aut leniter age! Prov. 37. sch. l. 2. pro Schaber scribas Schacir. Prov. 38. Quod l. 2. adnott. legitur Ahdhal, id in codice Berol. Ohdhal scriptum est. Prov. 46. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 51. schol. l. 5. dele vocem nam. Ni fallor, in proverbio firmum animi propositum, quo rem aggreditur homo et perficit, commendatur. Nimia cautio cum prudentia conjuncta, si a consilio capiendo et exsequendo nos retinet, inutilis est habenda. Prov. 52. Ahjischa quum imperator Ahlius eam captivam fecisset, dixisse fertur: قد بلغت منا البلغين. Vocabulum البلغين et cum vocali Dhamma litterae Ba enunciatur. Prov. 53. Cum hoc proverbio C. 1, 222. conferatur. Prov. 54. Mohammedes pseudopropheta haec verba aut primum dixit aut post adhibuit. Prov. 55. In proverbio, quod ad metrum Sarih referri potest, vox الدوية in littera cum Teschdido scribendum est, sed saepissime fit, ut omittatur in enunciando. Idem proverbium, transpositis verbis C. 25, 15. repetitum est. Prov. 56. Ad metrum Chafif referri potest. In scholiis l. 3. scribas Alaschtaro Alnachäi. Prov. 57. Proverhium ad metrum Camil referri potest. Caeterum in codice Ber. sic legitur: قد كان مرة فليوم لا ذاك. Avum pseudoprophe-

tae Mohammedis (schol. l. 2.) Ahbd-Almothalleb (et sic in indice) scripsimus, quod pluribus locis sic enunciatum reperimus. Lexicographi autem Ahbd-Almoththalib scripserunt. Est filius Haschimi et nomen Ahmir gerebat. Prov. 59. Ad metrum Ramal referri potest. Prov. 62. Quod si, quemadmodum cl. Fleischero referente in codicibus Paris. legitur, لقد initio ponis, proverbium ad metrum Wafir pertinet. Prov. 64. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 66. In scholio leg. C. VI, 243. Prov. 69. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 73. Ex Ferräi grammatici sententia dici potest: قصة الموت et اقصة الموت. Prov. 75. In codice Abu-Ohbaidi legitur sic in proverbio: لو قبل et اسوى العوج. Abu-Ohbaidus quoque retulit proverbium vulgaris usus maxime adhiberi a mulieribus de rectitudine et curvitate rerum. Prov. 77. Legas الأنس et conf. C. 20, 50. Prius autem a me citatum versum nunc sic verto: Quod si me ut hilarem gero, scurra appellor; sin vero me cohibeo, morosum me dicunt. Prov. 88. Ad metrum Sarih pertinet. Prov. 89. Legas قرن. In codice Berol. vero اقران legitur. Prov. 90. scribas قبلك. Prov. 90 et 91. Suppressa ultima vocali ad metrum Redjes referri possunt. Prov. 93. Hocce proverbium ad Persas quoque transiit conf. Roebuck proverbs in the Persian and Hindostanee languages Calcutt. 1824. Nr. 34. Prov. 94. Praefero enunciandi modum a cl. Fleischero e codice Par. mihi indicatum عرفني „Jam mihi indicavit modum incedendi meum et ingemuit", ut subjectum verborum camela sit, quae viam erranti indicavit. Prov. 96. l. 5. legas: Kaisi b. Sohair ben-Djadsimah (quod a nonnullis Djodaimah v. Djodsaimah scriptum esse reperi). • Pag.

276. l. **1**. Nomen Haml b. Badr nunc accuratius Hamal b. Badr scribendum puto. Pag. **277**. Pro verbis: Post apparitionem verti quoque potest: post inspectionem. Ibidem nomen Chodsaifah (quemadmodum in quibusd. locis codicum reperitur) accuratius Hodsaifah in omnibus locis scribendum est; ibid. l. **6**. infr. scrib. Ahracijjus ben-Ohmairah. Pag. **278**. l. **7**. Locus اللقاطة appellatus in Hamasa اللفاظة (Allofathsah) scriptus est. Ibid. p. **263**. l. **19**. idem locus لقاطة, ut in Meidanii opere, reperitur; sed cum glossa marginali, alios لفاظة scribere. Priorem Ahntarahi versum nunc sic accuratius vertendum puto: Quis unquum vidit virum instar Malici ab hostibus occisum, quod duo equi certaminis cucurrerant. Scribas vero عينَا et أَنْ. l. **20**. legas Mosainitae pro Masinitae. Pag. **279**. l. **2**. scr. جَزَرَ l. **19**. Ex codice Paris. videmus, in verbis ويقال بغيقة praepositionem non esse; sed loco vocis Almoghaikah ab aliis Boghaikah dici. Pag. **280**. l. **8**. et **13**. leg. Alhabaah. l. **23**. scrib. quae filia Alduli filia Hanifahi, mater Rewahahi erat. l. **28**. et in iis quae sequuntur Hadjar pro Hodjr enunciandum est. Pag. **282**. l. **11**. Scripsi Hanbadhi et postea Hinbiz, quod codices in scribendo nomine dissentiunt. Hinbiz rectum videtur l. **2**. infr. leg. ad patrem occisi. Pag. **283**. l. **1**. Accuratius scribendum est: mutilatus erat. Prov. **101**. ad metrum Redjes. Prov. **103**. ad metrum Sarih. Prov. **104**. ad metrum Redjes pertinet. Prov. **105**. Si مذهب legitur, abjecta prima syllaba, ad metrum Thawil, sin مُذْهَب ad metrum Redjes pertinet. Prov. **106**. ad metrum Sarih referri potest. Prov. **108**. Ad metrum Redjes referre licet. Prov. **109**. In codice Berol. legitur ذوى الهبات „possessores donorum“, ut videtur, correctum. Prov. **112**. In hocce proverbio voci النغلة corruptionis

significationem tribui, quod in scholiis de indole sermo est, quibuscum aliae conjunctae sunt, ita ut corruptionem pellis cum lanae in pelle reliquae corruptionem conjunctam esse putarem. At vero C. 27, 156., ubi de corrupta pelle ipsa sermo est, in scholiis nostrum proverbium citatur additis vocalibus, النَّغِلَةُ, ut de pelle corrupta in proverbio sermo esse debeat. In scholio nostro legitur: لانه قد نغل ما حواليه „quoniam corruptum erat id, quod circum eum (pellem) est", ita ut in lanae evulsae restantibus causam corrumpendi viderem. In posteriore autem scholio legitur: فينغل ما حواليه „et tum corrumpitur id quod circum eum est", id quod nonnisi pelles in depsendo id circumdantes significare possunt, ita ut in uno pelle corrupto causa cernatur, cur etiam caeteri in depsendo corrumpantur. Quod si ita est, non video, quomodo proverbium plures indoles pravas in uno viro conjunctas significare possit; nil obstare videtur, quin pravum significet, qui quasi se solaturus dicat, se unicum pravum non esse, alios quoque esse pravos. Prov. 115. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 116. Cum hoc proverbio conferas proverbium 86. In passivo illius proverbii causa erat, cur et hic passivum admitteremus. Secunda verbi forma adnotata erat in codice de Sacyano. Si activum formae admittis, accusativus objecti omissus est. Prov. 119. Cl. Fleischerus me certiorem fecit, in codice Par. الفرسُ المرأةُ esse. Quod si ita est, scribendum est أقْبَحُ et ad verbum vertendum „Duo turpissimi emaciati sunt equus et mulier" Pag. 289. l. 5. legas: codex Ber. Prov. 120. In meo codice بروق legitur. Prov. 121. Scribas ظَلْمَةٌ. Caeterum hoc proverbium intime cohaeret cum. prov. 127., ut fortasse unum ex altero or-

tum sit. Prov. 123. In scholiis l. 1. pro طماء لحمار legas aut طمء لحمار aut طِمْىْ لحمار, id quod praeferendum est, quippe quum dicatur: ما بقى منه الا طمء لحمار. Prov. 124. Versus in codicibus quibusdam corruptus sic scribendus est: لم يرذو لحاجة فى لحاجة اقضى من الدرهم فى كفه „Cui res perficienda erat, is nunquam in re perficienda efficaciorem rem vidit, quam drachmam in manu“. In codice Berol. verba اقضى من الدرهم فى كفه tanquam novum proverbium distincta sunt. Prov. 125. Vox جلم accuratius „forfex, qua lana tonditur“ vertenda est. Pag. 292. l. 3. legendum est يقال „ut diceretur“. Prov. 128. In versu pro leo scribas leno. Prov. 129. In adnot. scribas C. 27, 160. Prov. 132. Adnott. l. 2. pro Abu-Ohbaidah codex Berol. habet Abu-Ohbaid l. 4. pro Almothalleb scrib. Almoththaleb. Prov. 133. Adnot. l. 4. scribas: Almoththaleb. Prov. 136: Adnot. l. 3. leg. Ebn-Mihdjani. Prov. 139. Verba in numero et in verbo uncinis includenda sunt. Prov. 140. Post verba quam pollex lacertae adde pollex otidis. Prov. 141. leg. فريخ et حَلَمَة. Re diligentius perpensa in omnibus voci اقطف significationem „propinquiore gressu incedens“ tribuendam puto. Prov. 142. Nunc videmus, in codice Berol. لحدثان legi. Quae vox casus fortunae disignat, quibus ut fini opulentiae vestigia foeda tribui possunt. Prov. 154. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 157. Ad metrum Basitth pertinet. Prov. 159. adnot. l. 2. pro seducere studuit legas errore omnino captus est. Prov. 166. Scrib. السَّاكِتُ الصَّمُوتُ. Prov. 167. Adnot. l. 5. pro رجاال scr. رجال. Prov. 174. Leg. تُبْلَى. Ad metrum Wafir prima syllaba omissa referri potest.

Prov. 175 et 176. prima syllaba omissa ad metrum Thawil referri possunt. Prov. 179. In cod. Par. legitur كثرة النعم. Prov. 184. Codicis Lugd. lectio القنية omnino praeferenda est. Prov. 186. Scrib. مَنْدَمة.

C. XXII. Prov. 2. l. 3. pro evenit leg. evasit. Prov. 4. In codice Abu-Ohbaidi legimus, patrem filium morte amisisse. Prov. 5. In codice Abu-Ohbaidi legi, proverbium adhiberi de dono, quod avarus semel dederit. Prov. 9. Ad metrum Sarih referri potest. In hoc proverbio, ut in praecedente scribas كأنّما pag. 311. l. 1. leg. يختال. Prov. 12. Ad metrum Ramal pertinet. Prov. 15. Proverbio metrum Chafif est. Legas praeterea: e pede suo. Prov. 20. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 23. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium adhiberi de viro opulento, qui, quum opibus abundet, multa haud necessaria expensa ferat. Prov. 24. In bonam malamque partem adhibetur. Proverbium posterius hemistichium versus Abu-Kaisi ben-Alaslat est, qui ad metrum Sarih pertinet. Pag. 316. l. 2. scrib: equum. Prov. 28. In proverbio lactis copia scripsi, non quod vocabulo درك talis significatio sit, sed ut multitudinis sensum, qualis in scholio explicatur, redderem. At vero quae vocabulo درك significatio proprie hoc in proverbio tribuenda sit, non omnino liquet. Quod si voci imum rei significationem esse statuis, jusculi partem reliquam in olla significare potest. Mos enim Arabibus erat, ut si olla utendi causa ab altero accepta redderetur, una cum ea jusculi pars in fundo relicta remitteretur. Hoc admisso in proverbio multitudinis significatio, qualis in scholio indicata est non reperitur; sed pauci et ejus quidem, quod pro re antea accepta remunerandi causa redditur. Prov. 30. In Haririi opere pag. 205. diversa interpretandi

ratio adnotata est. Virum, cui ex pluribus rebus necessariis una et quidem magna perfecta sit, verbis uti, aut alterum ad eum ista verba dirigere significaturum, eum, ista re absoluta, caeteras non absolutas leviter ferre debere. **Prov. 32.** Scribas كُلّ ut in versu sequente, ubi corrigiae scribendum est. **Prov. 33.** Enunciari quoque potest سَرِق, ut nominis forma sit. Proverbium ad metrum Sarih referri potest. **Prov. 34.** Ad metrum Ramal pertinet. **Prov. 35.** Scribas ستّبليها. **Prov. 36.** Si كُلّكُمْ enuncias ad metrum Sarih referri potest. **Prov. 37.** l. 13. schol. leg. allocutus est. In versuum versione autem post scortata sis exciderunt verba „an cum servo et tu servo dignus es.“ **Prov. 42.** In codice Abu-Ohbaidi فُجِدعت legitur. In versu primo in codice Berol. et Lugd. الْحبين legitur; sed quum non viderem, quomodo aut tempori aut exitio id tribueretur, sed vocem الْجبن melius conjunctam putarem cum sequente الْجنن, alteram lectionem praetuli. In tertio versu legas اصطُلِمت l. 13. sch. leg. haberet. **Prov. 44.** In tertio versu variam lectionem وآلّا تجللها, nescio quo loco inveni, cui hunc sensum tribuo“ et si id (feretrum) non tegis (i. e. mortuo quem cavens occidisti) te (occisum) ei imponent. **Prov. 45.** scr. اليرضاع. **Prov. 47.** sch. l. 4. leg. qui die.

Pag. 326. In primo versu in duobus codicibus لصّا جَهّرم „fures duo Djahrami.“ Djahram nomen oppidi in Perside, Djorhom nomen gentis Jemanensis est.“ Proverbium rem significat, quae ab utraque parte ingrata est. **Prov. 49.** In versu altero scrib. تَتغلب. **Prov. 50.** Ad metrum

Wafir referri potest. Prov. 52. Ad metrum Wafir referri potest. Prov. 54. In codice Berol. العير et يقاتل legitur. In scholio, quod ex Meidanio adnotavimus, in codice B. أمن et ظن scriptum reperitur; sed non video, quomodo أمن, ita ut vir is sit, qui securus sit, cum sequentibus verbis congruat. Passivum أمن autem, quum أمن intransitivum sit, non posse admitti puto. Prov. 56. In codice Abu-Ohbaidi invenimus, legi quoque الكلاب مع البقر. Abu-Ohbaidus dixit, originem proverbii vulgo, cui usitatum sit, ignotam esse. Prov. 57. Vulgus putat, daemones taurorum dorsis vehentes a bibendo retinere, nam sic Alahscha cecinit:

لكالثور والجنّى يركب ظهره وما ذنبه ان عافت الماء مشربا

„Ut taurus, cujus dorso daemon vehitur, et quod crimen ei est, si (vaccae) ad aquam, ut bibant, accedere nolunt.“ In versu autem priore scholii وبنوعدان legendum est. Pag. 331. l. 17. leg. كلمتان l. 23. In codice B. est Boschair b. Alhodjair Ijadita. Prov. 60. Ad metrum Camil referri potest l. 6. infra. Fortasse Ihlba b. Arkam legendum est. Verba autem lin. 3. magis ad verba vertas: Tibi non deerit noxius; sed tibi deerit utilis. Pag. 333. Verba potius sic vertenda sunt: „Tu es similis Kodaro contra gentem Irem“; mactaverat enim Kodarus filius Salifi camelam Zalehi, quae res in causa fuisse dicitur, cur Deus gentem Tsamud perderet. In illis autem verbis gens Irem loco gentis Tsamud posita est conf. Harir. p. ١٧٣ Lin. 7. Magis ad verbum vertendum est: Possessor rei ejus arbiter est i. e. potestatem in eam habet. Prov. 62. In codice Par. رايت et فكرتهم legitur; sed in meo et Ber. est, ut scripsi.

Poeta autem, qui versum composuit, est Ebn-Adham Calbita, cujus Nabeghahus Dsobjanita in versibus suis mentionem fecit. Prov. 63. In codice Abu-Ohbaidi et Hamas. p. ٣٢٠ legitur اعتنس. Prov. 65. In codice B. ينتقم legitur. Pag. 337. l. 6. Accuratius تعالى scribendum est, et تنّجزى, quemadmodum cl. Rödigerus Fleischero ex codice Gothano confirmavit. Vertas igitur: aut tu mihi perficies postremum ejus (quod promisisti). Idem doct. Rodigerus Fleischerum certiorem fecit, scholion dicere, افعل sequentis versus esse pro لا افعل „tum vertendum: Juro per Deum, non faciam!" Quod si vero in ultimo versu, quemadmodum in nonnullis codicibus scriptum est, أبى legitur, vertendum est: Recusat mihi sepulcrum i. e. impedit, quominus faciam sepulcrum. Prov. 67. scribas وَلْدُهُ. Prov. 68. scrib. الطيم. Prov. 72. l. 1. schol. leg. Omamah. Pro Chalfus etc. in codice Abu-Ohbaidi Chalidus b. Rewahah b. Ghathfan legitur. l. 9. sch. loco verborum: Mulier autem audiens legas: Mulier introducta ad eum videns qualis esset. In codice autem inscripto: كـتـاب مراة الكاينات شرح عجايب المخلوقات auctore Kazwinio legimus; غوير et كسير nomen scopulorum duorum magnorum in medio mari inter Bazram et Ohmanum sitorum esse, qui navibus periculosi sint. Difficiles quum evitatu sunt, nomina accepisse. Dici: غوير وكسير وثالث ليس فيه خير „Ghowair et Cosair et tertius, in quo bonum non est." Pag. 341. In prioribus versibus magis ad verba vertendum erat: Et jam ad nos venit tempus Alfithahli et petra mollis erat, ut lutum, eram oppigneratus etc.; sed sensum sequentium versuum ratione habita constitui: l.

7, leg. سـلـيـمـان. Prov. 75. leg. كأنما. Prov. 76. Si لهن ad camelos refertur, versioni addendum est, qua incedunt. In scholio legas. Aldjohfa. Proverbio autem metrum Thawil est, ut versui sequenti, cujus auctor Alsobair dicitur. Prov. 77. scrib. كسل. Prov. 78. Si lexica sequeris, النكعة enunciandum est; sed in codice de Sacyano النكعة legitur et fieri potest, ut duplici modo ut رتعة et رتعة enunciatur. Prov. 79. Scribas فلاقوا et proverbium ad metrum Sarih aut Redjes referas. Prov. 84. Proverbio metrum Basith est conf. T. 1. p. 684. vers. Prov. 89. Scrib. الفراشين. In codice B. in margine legimus, regem Ahmruum b. Hind interrogasse Alharitsum Altauam (didymum) Jeschcoritam de origine Almotalammesi et quum responsum tulisset e gente Banu-Dhachmah Adhcham (بنو ضخمة اضخم) dixisse: ما هو الا كساقط بين الفراشين. Prov. 90. In scholio leg. كمشمر. Prov. 91. scrib. زور et in scholio pro يريه legas يريد. Prov. 92 In versu كدابغة scribas. Prov. 93. leg. كأنما. Prov. 94. schol. 11. Pro dubia voce معلان, monente cl. Fleischero, معلق scribendum videtur. Prov. 95. Proverbium ad metrum Redjes pertinet. Scribas verò غيرة. Prov. 97. In hoc proverbio, quod ad metrum Wafir referre licet, كسور scribas. Prov. 98. Proverbium ad metrum Redjes referre licet. In codice Abu-Ohbaidi inveni, ni fallor, legi quoque وثبة. Prov. 99. Vir, qui ad Ahmruum fame sitique adfectus venisse dicitur, Ahjidsus erat conf. C. 27, 126. in versibus citatis. Prov. 100. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium hoc an-

tiquum vulgo usitatum esse. Conf. quoque Hamas p. ... ubi legimus proverbium كمستبضع الملح الى بارق „Sicut is, qui salem Barekum vendendum portat." Prov. 103. In codice Abu-Ohbaidi أكسفا inveni. Prov. 106. Vocem وابكى, pro qua in codice Ber. وانكى, reperitur, potius ob conjunctionem cum praecedente حل, enunciandum est, monente cl. Fleischero, وابكى „deplora Thommum" quamvis particulam وا praepositio sequi potest. In quarto versu كنت legas. Prov. 108. ad metrum Redjes referri potest. Prov. 115. In proverbio, quod Hamas. ٦٠٩ l. 5. paulo aliter legitur, عينكى scribas. Pag. 356. Melius ينال الحمد scribitur. Prov. 120. sch. in nonnullis codicibus محبك الصليب „crux tecum sit" est, quod responso furis magis convenit. Prov. 124. Proverbium in Hamasa p. ٣٧٢ الكمر اشباه legitur. Prov. 125. Proverbium aut ad metrum Redjes aut ad Sarih referri potest. Prov. 128. Pro: Ut lamen cotis, quod scribas: Latior facies cotis, quae. Prov. 132. In codice Abu-Ohbaidi proverbium sic adnotatum est: كالعنز يبحث عن المدية „Ut capra cultrum quaerens." Prov. 137. In versu من غالب الايام „qui cum diebus certat" legendum puto, et sic in codice Berol. exsistit et vocabulum مكذوب tam in proverbio quam in versu eum significare potest „cui mendacium dicitur" conf. C. 23, 394. Prov. 139. Quod si voci احتاض significationem „receptaculum aquae construxit tribuitur, quam vero significationem non omnino probasse videtur Meidanius, verti quoque potest: sicut is, qui ad latus vaporis meridiani receptaculum aquae construit." Prov. 146. schol. l. 6. pro autleg. id est. l. 7. pro يصحكتهم leg. يصحكبهم. In codice Abu-Obbaidi legimus. Dixit Abu-l'Hasanus, dixisse Abu-Mohammedem Salamah versum

لاقيت اذا incipientem. Qui autem legendi modus metro aptior est. Prov. 147. Ad metrum Redjes aut Sarih referri potest. Prov. 149. leg. عَزْمِكَ. Prov. 151. et 152. Ad metrum Ramal referri possunt; sed dubitare licet, nam duo proverbia in unum conjungenda sint. Prov. 153. Cum proverbii sententia convenit id, quod in Corano Sur. 17, 86. legitur. Prov. 154. Ad metrum Ramal pertinet; scribas vero صُعلوكٌ. Prov. 155. Ad metrum Thawil pertinet. Prov. 156. leg. أعْطاهُ. Prov. 160. Legas: Invite. Fleischerus cl. putat, si Beithar viri nomen sit, verbo حج Meccam iter faciendi significationem tribui posse. In codice Berol. حُجّ legitur, ut tanquam imperativus verti possit. Prov. 164. Fleischerus cl. proverbii sensum proposuit, cui non possum non assentire. Ut is, qui hasta confossus, ne turpiter fugiens putetur, ulterius in hostem procedit, etsi majore dolore penetrante magis hasta adficitur, sic qui ignominiosam rem suscepit, poenitentiam ortam celans eadem ratione agere pergit, ut dissimulando homines fallat. Prov. 171. In versu priore lego in codice meo et Ber حمار العبادى asinus Ihbaditae, id quod, nisi error est, ob sequens الذى factum videtur. Sed apud poetas الذى ad praecedentem Dualem referri posse videtur, quum الذى loco pluralis adhibitum inveniatur. Prov. 172. scribas مُؤْتَشَب Prov. 173. leg. الجَرِيب. Prov. 177. Ad metrum Camil pertinet. Prov. 178. scr. النِّتاجِ. Prov. 179. scribas إناءً. Prov. 181. Commentarii verbis magis consentaneum in scholiis scribendum fuisset: qui duas res aggreditur, quarum neutra occupatur. Prov. 192. In codicibus, quos inspexi, est كلاه

البغيض البغيض يكتمه لا; sed ita ut alterum البغيض initium scholii sit, non pars proverbii. Fleischerus cl. vero in codice Krügeriano البغيض البعيض adnotatum reperit, ita ut et alterum البغيض pars proverbii habeatur. Quod si verum est, vertendum est: quod exosus exosum non celat. Prov. 193. In versu scribas: دليلُ. Prov. 194. scrib. كُرْهًا. Prov. 199. l. 10. sch. leg. وحلقته conf. De Sacy Anthol. gram. p. ٢٩ l. 14. Pag. 377. l. 19. In eo, quod الضرار nomen proprium angeli, qui Adamum e paradiso expulerit, putabam, Reiskii auctoritatem secutus sum; at vero Fleischerus cl. hujusce angeli nomen nullibi reperiri dixit. Quod si ita est; vocabulo الضرار significatio; adversari Dei voluntati tribuenda est in versu. Prov. 201. scr. الجِلام. Prov. 202 – 205. Ad metrum Redjes referri possunt. Pag. 381. l. 11. In codice B. اخذ الصبحان, in meo الاخذ الصبحان legitur. Prov. 213. Scr. البَهْبَر. Prov. 216. In scholio scribas: قد ارتجى قد احترق. Prov. 217. Magis ad verbum vertendum est: Maxime mentiens eorum, qui repunt et gradatim incedunt." Prov. 219. In duobus codicibus صنع legitur Prov. 223. sch. l. 2. leg. ducentos et decem. Prov. 225. schol. l. 3. leg. كاس. Pag. 388. l. 1. leg. أَنْشَر. Prov. 246. Hoc in meo codice non est: sequens exstat. Prov. 252. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 259. leg. وتعفّ. Sic in meo codice legitur. Sed in aliis تعف. Tum a radice عف derivandum vertendum est: caste vives. Prov. 262. In codice Ber. العبْرة et الخبْرة scriptum reperitur. Hoc modo admisso vertendum est: Quot amicos ratio, quae rerum habebatur,

mihi acquisivit; sed notitia (qualis amicus novus esset) mihi eripuit. Prov. 263. In codice B. لاعب. Hoc admisso vertendum est: Ac si ejus lingua gladius ligneus ludentis et ensis percutientis esset. Prov. 264. Proverbium ad metrum Motakarib referri potest. Prov. 266. Ad metrum Sarih referri potest; sed in cod. B. وقد جف legitur. Isto legendi modo admisso ad metrum Redjes pertinet. Prov. 267. Ad metrum Thawil pertinet. Prov. 268. In codice Pocock. legitur لاعوان „non vestit adjutores suos i. e. dat et non accipit; at vero in aliis codicibus legitur لاعواز „ob paupertatem" i. e. quemadmodum mendicus veste donatur; sed ut honore adficiatur. Prov. 269. Verti quoque potest: ut templum Dei, quae visitatur et non vititat. In scholio l. 3. leg. تزور Prov. 274. In lexicis incudis nomen سَنْدَان est; سندال est vulgaris loquendi modus. Prov. 279. leg. بالتّزوارة. Prov. 280. in scholio scribas: litterae commendaticiae. Prov. 281. Proverbii verba, quemadmodum cl. Fleischerus monuit, e Corani verbis Sur. 88, 6. 7. derivata sunt. Vertenda igitur sunt: sicut planta Dharih, quae neque pinquefacit, neque famen pellit. „De ista autem planta magna lexicographorum dissensio est". Prov. 282. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 297. Proverbium mihi nunc sic vertendum videtur: „Verbum sapientiae (provenit) e ventre vacuo." Quibus autem verbis sensus inesse videtur, eum, qui ventri non nimium indulgeat cibo, sapientiam sibi compararo non posse et sapienter loqui, quum plenus venter studiis et sapientiae comparandae non conveniat. Prov. 302. Proverbio metrum Wafir est. Prov. 303. Ad metrum Sarih referri potest. Ingeniose autem cl. Fleischerus proverbium vertit: Canis cui subsutus est porcus i. e. homo naturae

caninae, sub cujus quasi pelle latet alter naturae porcinae Prov. 305. Verti quoque potest: Prostravit. Prov. 306. Mens occulti futurum tempus designat, quod nobis res a. Deo decretas, quas nescimus, adducit. Prov. 309. In versu scribas: يزيدُ. Prov. 311. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 314. Pocockius proverbium vertit: „Turbatio aquae a capite fontis est.“ Hic mihi vertendi modus nunc arridet, ut proverbio sensus sit: Quod si fontem in initio suo turbas, et postea aqua fontis turbida est. Tum in negotia transferri videtur. Prov. 319. In codice B. مُنبهة et مُنقصة scriptum reperi. Prov. 320. In codice B. تحكمه legitur. Talis quoque sensus proverbio tribui potest: Generosus quamquam videt opes suas et opes aliorum beneficiis dandis diminui et perire, tamen ob istam experientiam a beneficentia non retinetur, ut naturae suae indolem semper sequatur. Prov. 323. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 325. In codice B. pro انفك legitur نفسك.

C. XXIII. Prov. 2. In codice Ber. legitur خيرت et لاخترت i.e. si tu, o femina, eligere potuisses, profecto elegisses! Prov. 3. In codice Abu-Ohbaidi legitur: لاتنتهىْ الآخرة. Prov 4. l. 1. schol. In cod. Abu-Ohbaidi pro: Ahmruus ben-Mamah legitur Ahmruus ben-Omamah (امامة). Pag. 407. l. 8. scribas: aves Katha noctu. Prov. 10. Ad metrum Sarih pertinet. Scribendum باسمائه. Pag. 411. l. 5. leg. مفزعا. Prov. 17. Metrum Redjes est. Fieri quoque potest, ut proverbii sensus sit: Res, quibus homo laetus fit, majoris aestimandae sunt, quam ut pretium iis sit. In versu pro هنا in pluribus codicibus هذا legitur. Hoc admisso vertendum est: „Parti rei, ex qua animus recreatur, pretium non est“. Prov. 18. Proverbium versu

quem in codice Abu-Ohbaidi legimus, optime explicatur:

اعرض عن العوراء ان اسمعته واقعد كانك غافل لم تسمع

„Averte te a sermone turpi, si eum audis et sede tanquam socors, ut eum non audivisse videaris.“

Prov. 23. l. باخمص. Prov. 24. scrib, لأبلغن. Prov. 26. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 27. In Hamasa p. ١٣٠. l. 9. sic legitur proverbium: لالحقن قطوفها بالوساع „Profecto efficiam, ut parvos gressus faciens (equus) eum attingat, qui amplos gressus facit“. Prov. 29. In codice Abu-Ohbaidi بعيرهم legitur; est igitur hemistichium metri Thawil. In scholio l. 3. pro: Alahlba leg. Alihlba. Prov. 30. scrib. بى. Pag. 416. l. 10. Scrib. الكبرا. Pag. 417. In versu l. 1. scholiastes vocem مبتنة de ove inter mulgendum quiescente et tranquillo, vocem مسففة de concinnatis mulctris succo spisso intelligi vult. Fleischerus cl. autem Ell. Bockthorii auctoritatem sequens, qui رب القرظ succum spissum e fructibus acaciae expressum esse dixit, hoc de succo spisso acaciae, cujus ope corium concinnetur, dictum esse contendit; attamen vero quum utres, antequam, consuantur, pice oblini sciamus conf. C. 28, 96., quin idem in mulctris factum sit, nil obstare videtur. Prov. 33. Verba: Nunc jam dictum est: Cave lupum, lupum! فاليوم قد قيل الذيب الذيب dubitavi, num re vera ad proverbium pertineant, quum in meo codice non legantur. Prov. 34. Proverbium in eo quoque adhibetur, qui in re expeditum se ostendit. Prov. 35. De hoc proverbio conf. C. 9, 57. Proverbii autem cansa in eo posita videtur, quod vulpi timiditas tribuitur. conf. C. 5, 164. 166. In versu الثّعلبان scribas. Prov. 38. leg. بعشكم.

In Hamasa p. 382. هذا omissum est. Prov. 39. legas دَرًّا. Pag. 420. l. 8. infr. leg.: Amalekitam. Prov. 45. In scholio scribas: ذات المرارفى الاعوام. Prov. 46. In codice Abu-Ohbaidi legimus, in quadam traditione esse verba: ليس الخبر كالعيان. Prov. 47. In codice Abu-Ohbaidi legitur: لم يهلك امرء عرف قدر نفسه. Pag. 422. l. 8. Vocabulum ضياع, quod causa interitus vertimus, verti quoque potest: domestici, qui alendi sunt. L. 10. pro voce المغبضة legendum est البغضة. L. 13. In meo codice sic melius separantur verba: الندامة مع السفاهة، دعامة العقل الحلم، خير الامور مغبة الصبر، بقاء المودة عدل التعاهد quod pag. 423. l. 6. sic vertendum est: Poenitentia cum ignorantia est; fulcrum ingenii est mansuetudo; optima res est finis patientiae; perpetuitas amoris est aequitas in mutuo foedere. Prov. 51. Quam tanquam Abu-Ohbaidi sententiam adnotavi, non est ipsius propria; sed grammatici, quem adduxit. Prov. 52. Scribas: إصْمِتَ. Dicitur quoque بصحراء اصمت et اصْمِتَةَ et ببلدة اصْمِتَ. Prov. 55. In Hamasa ٧٠٥ legimus الله يعلم. Proverbium de viro adhiberi, qui rem de se palam faciat, dum aliter cogitet. Prov. 58. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 61. De hoc proverbio. conf. C. 14, 20. Prov. 68. In codice Abu-Ohbaidi diversus intelligendi modus adnotatus est: Si eques ipsum persequentem effugere vult, tum vero timenti res eo adducitur, ut cingulum jumenti remissum ad ubera perveniat, dum ipse eques a jumento descendere nequit, ut cingulum liget; sed hoc potius cum proverbio C. 5, 50. congruit. Prov. 70. In codice Abu-Ohbaidi sic legitur: قد نفخت لو تنفخ فى فحم „Jam inflasses, si in carbones inflare potuisses.“ Proverbium autem Alaghlabo tribuit, qui in versu sic dixerit. Prover-

bium autem adhiberi, si quis alieno loco rem quaerat. Prov. 72. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium significare, locum assequendae rei necessariae non esse. Prov. 74 et 75. Haec proverbia, sic ut praecedens fortasse in unum conjungenda sunt. Prov. 76. In Kamusi opere legimus, proverbium esse: طعن فى حوص امر ليس منه فى شى, quod in eum dicatur, qui rem ad ipsum non spectantem aut inutilem tractet. Legi quoque حُوص et حُوصَى. Prov. 78. Legitur quoque الاسر. Prov. 84. Enunciari quoque potest يلهى „prout in tuam injicitur." Prov. 87. In codice Abu-Ohbaidi proverbium hoc Ohbaido b. Alabraz tribuitur. Legitur quoque لا اعرفنك. Pag. 434. l.1. Legas 484. in codice Ber., quod لا يكسب „Non acquirit" incipit. Prov. 89. conf. C. 5, 28. Prov. 96. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 97. Proverbium Abu-Becrus die Alhodaibijjah Ohmaro primum dixisse fertur. In versibus, Abu-Catswadum qui auctorem habent (conf. C. 16, 46.), legas طَلَب. Prov. 98. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 102. In codice Abu-Ohbaidi proverbium sic legitur: لمثل هذا كنت احسبيها الحسى. Prov. 103. Proverbii, quod Saihdum ben-Djobair auctorem habere diximus, originem hanc fuisse legimus. Saihdus rogatus, ut traditionem, quam antea narraverat, repeteret, recusans hisce verbis usus est. Proverbii autem verba sic quoque interpretantur." Non omni tempore dico: mulge et tum bibe! ut احلبْ فاشربْ enuncietur. Prov. 104. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbii sensum esse: nil a me obtinebis" ejusque originem in paucitate lactis positam esse. Prov. 108. conf. C. 7, 34. 24, 128 Prov. 109. Quam adduximus interpretandi

rationem, ea non est Abu-Ohbaidi; sed Meídanii. Abu-Ohbaidus, qui Alazmaihi sententiam, Jracae regionem Sewad a multitudine appellatam esse, adnotavit, sic suam sententiam explicavit: Ego vero eam a virore in palmis, arboribus satisque dictam puto, quod Arabes colorem nigrum cum viridi conjungunt et unum loco alterius ponunt. Prov. 111. l. 3. schol. leg. Almohadjdjel. Prov. 112. leg. عُذْرا. Proverbium pars versus est, cui praecedit: تان ولا تعاجل بلومك صاحبا „Cunctare et socium tuum vituperare, ne festines!“ Prov. 113. Legitur quoque: الاقوريّات et البرح لقيت منه بنات. Voces الفتكرين et البرحين vario modo enunciantur. Prov. 116. sch. l. 2. pro verbis: بمعنى المستمر legas: يعنى قويا. Pag. 442. lin. 17. pro contrahit leg. contraho. l. 19. pro et invenis leg. invenis. Prov. 122. leg. longa cilia. Prov. 129. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 141. 147. 148. Ad metrum Redjes referri possunt. Prov. 152. In scholio pro servi legas juvenis. Prov. 159. Vox زعم tribus vocalibus enunciari potest. Prov. 161. Pro voce طيبيا mihi recta lectio videtur: طينا lutum, quae in codice Ber. reperitur. Prov. 163. Ex sententia Abu-Ohbaidi vulgus proverbium adhibet. Prov. 171. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 172. Ad metrum Sarih aut Redjes referri potest. Prov. 174. Aliis verba سراة النهار initio diei significant. Prov. 176. Proverbium, in quo الضُّحى legas, ad metrum Redjes referre licet. Prov. 177. In priore versu pro voce مُخطيا legitur in codice B. مُخطبا, cui significatio „in matrimonium petentis,“ tribuenda videtur. Prov. 180. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 183. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 189. Proverbii auctor, quem

-Ohbaidus appellavit, in codicibus vario modo scriptus In codice Lugd. الصقعب بن عمرو النهدى in Berol. الصقب بن عمرو الن ; in meo الصعب بن عمرو الهندى. v. 191. Ad metrum Ramal referre licet. Prov. 192. leg. تختل. Prov. 205. Meidanii est sententia, virum verbis indicare voluisse, se a muliere vindictam non sumere, ita ut ذات سوار armillâ ornata simplicem mulieris significationem habeat. Prov. 213. Sch. l. 2. scrib.: Almoththaleb. Prov. 214. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium vulgare inter homines esse. In versu legas: فاعتبوا. Prov. 221. In priore versu leg. تطعمينه; sed jam praefero primam verbi formam, ut vertatur: non gustabis eam. In codice Ber. يطعمنه scriptum est. Prov. 223. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 228. In Kamuso, ubi voces cum vocali Kesre scriptae sunt, explicandi gratia additum est: اى الشى بالشى اى اذا جاءك شي من ناحية فافعل مثله ,,id est: rem cum re i. e. quum ad te venit res e quodam latere; fac similem" et idem in Djeuharii opere. Prov. 231. De hoc conf. C. 5, 132. Prov. 236. Ad metrum Sarih aut Redjes referri potest Prov. 237 et 238. Ad metrum Redjes referri possunt. Prov. 239. leg. الضبيقى; quamvis in codice B. الضيقى est. Prov. 242. Pro Alschachir scribas Alschajjir conf. C. 24, 250. Prov. 244. In scholiis l. 5. verba: ان الفتنة تقبل بشبهة وتدبر ببيان rectius sic vertenda sunt: rebellio accedit cum re dubia (quod ejus exitus haud scitur) et recedit cum re clara (quod ejus eventus jam clarus est. Prov. 249. In codicibus pluribus الاثلاث legitur; sed in Djeuharii opere tanquam pluralis vocis اثلة adnotata est vox. Prov. 251. In codice Abu-Ohbaidi proverbium viro e gente Ahd tribuitur. In scholio

leg. C. 1. 362: Prov. 252. leg. الحقب. Prov. 260. scrib. الثالم. Prov. 266. Proverbium ad metrum Redjes referre licet. In codice B. pro عن legitur من. Prov. 268. Proverbium ad metrum Sarih referri potest. In codice B. تخاشن „qui asperum se praebet“ legitur. Prov. 269. Proverbium antiquum esse, ex eo patet, quod Sahdus b. Malec b. Dhobaiah id adhibuit. conf. Harir. ٨٧., ubi videre licet, auctorem duplicem legendi modum in textu adhibuisse. Prov. 271. In scholio l. 5. leg. illorum virorum nomen Jedscorum Abn-Ahnsah gessisse. Prov. 272. De proverbio conf. C. 6, 110. De versu autem, cujus metrum Thawil est, conf. C. 6, 149. Prov. 275. In codice B. جرزة legitur et sic legendum puto, quamvis in nonnullis significationibus radix جزر cum radice جرز convenit. Prov. 278. Et ex Meidanii sententia in viro solerte adhibetur. Prov. 280. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium in vulgo verbis mutatis usitatum esse conf. Tom III. Prov. 1361. In codice Ber. in versu أخمست „ad silentium redactus es“, quod praeferendum videtur. Prov. 281. In codice Abu-Ohbaidi, ubi ما يدرى est, legimus, proverbium inter homines vulgatum esse. Prov. 283. schol. l. 7. Alahjjari responsum hoc erat: Edo fratris mei carnem; sed alteri eam edendam non permitto. Prov. 288. schol. l. 4. pro دونه leg. دونك. Prov. 298. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 304. Initium versus ad sensum magis sic nunc verto: „Intende id cui par es“. Pag. 492. In meo codice in primo versu العطب scriptum, quod pro العطب est. Metrum versuum Monsarih est. conf. libr. meum p. 255. Metrum patitur quoque العطب - ∪∪ -; nisi in fine hujus versus ut in caeteris pes - - - esse debet. In quarto versu pro

الى القطب leg. على القطب. Prov. 307. In codice Abu-Ohbaidi legitur نفد (et terra) non evanesceret", et in scholio sic: اى انك لا تدرك بهذا ثار ابيك ولا تقدر ان تنفد التراب i. e. tu hac re patris tui necem non vindicabis et efficere non potes, ut terra evanescat. Prov. 308. Ex Abu-Ohbaidi sententia de Ohmaro et Ahlio haec verba referuntur. Pag. 496. l. 5. pro voce quamdiu legas nam. Prov. 318. In proverbio leg. جملى. In codice Abu-Ohbaidi pro اذ legitur هذا. In Hamasae loco p. ٢٥١ legitur sic: لا ناقة لى فيها ولا جمل. In scholio l. 1. pro Ahbbad leg. Ohbad. Pag. 500. l. 4. Verba اذ تقتلونه vertendum puto „quum eum (sc. Ebn-Hibalum) occidistis. Prov. 323. In Abu-Ohbaidi codice verba: ولا تنشد القريض omissa sunt. Pag. 205. l. 23. In codice Ber. نحاها legitur. Hoc admisso vertendum est: quas in terram infixas a loco removit ventorum tractus." In versu راكز sensum vocis مركوزة habere videtur. Pag. 503. l. 5. In codice Ber. pro تخدمه legitur تخرمه. Tum vertendum est: „et non cessat quocunque modo id rumpere" l. 9. Verba وما كانت ترد nunc vertenda puto: et jam non repellebatur l. 10. Post voces عنك شيا codex Ber. haec verba inserta habet: قال واجزعاه على المديح الجيد يمدح به من ليس اهله قالوا اوص فان هذا لا يغنى عنك شيا „Dixit: O quam dolenda est laus praeclara, qua indignus laudatur! Dixerunt: praecipe! nam illud tuo loco nil prodest. Pag. 504. l. 6. In codice B. pro ذميما legitur دميما, quod rectum est. L. 11. Post verba. exclusis feminis inserenda sunt verba: Dixerunt: Deus id non jussit; dixit: at ego hoc jubeo. Prov. 335. Pro verbis: لا افعله invenitur quoque: لا اتيك „non ad te veniam". Prov. 336. leg. ذو أثَرٍ aut ذو إثْرٍ. Prov. 338. In

codice Abu-Ohbaidi haec leguntur verba: اى لا يلصق بقلبى ولا يوافق شيمتى ولا خلقى اصل لا يلتاط بصفرى اى يعافى صفر البطن بدواء فلا ينجع فيه ولا يلتاط به لانه اذا التاط به نجع فيقول لا يوافقنى كما لا يوافق الصفراء (الصفر) دواء لا ينجع فيه وليس ان يكون الصفر القلب او النفس بشى فذلك لم يسمع i. e. Non adhaeret cordi meo et non convenit naturae meae. Origo proverbii لا يلتاط بصفرى in eo quaerenda est, quod in morbo ventris Zafar appellato medicamentum adhibent; sed effectum in eo non habet et ei non adhaeret, nam si ei adhaereret, effectum haberet. Dicit igitur: mihi non convenit, quemadmodum medicamentum morbo Zafar non convenit, dum effectum non habet. Quod vocem الصفر cor aut animam significare dicunt, nihil est; nam illa significatio audita non fuit." Pag. 512. l. 13. In codicibus varius est legendi modus in voce واحذى. Codex meus واجزى et sic Berol. ex correctura; in codice Lugd. واخذى. Prov. 347. Enunciandum puto جمّر. Prov. 251. Legas: عهد شوّال. Proverbium autem ad metrum Sarih referri potest. Prov. 352. leg. تيبيس. In Djeriri carmine تويس reperitur. Prov. 353. In codice Abu-Ohbaidi ما يبص legitur. Prov. 355. leg. زناء. Prov. 357. Ad metrum Sarih aut Redjes referri potest. Prov. 359. In Hamas p. ٥٣٩. legitur الشوكة بالشوكة. In codice Abu-Ohbaidi لا تنقر; sed hoc vitiosum videtur. Prov. 364. In codice G. pro voce يفل legitur يقطع. Prov. 365. In codice Abu-Ohbaidi legitur: لا يجتمع السيفان فى غمد واحد Adduntur ibi sequentia: لا يجتمع عيران فى عانة ولا اسدان فى غابة ولا فحلان فى شول ولا قمران فى سماء „non congregrantur duo asini in una asina et duo leones in uno saltu et non duo admissarii in una camela et non duae lunae in coelo". Proverbium autem cohaeret cum proverbio C. 23, 481.

[illegible] Hamas. ١٣٣. Prov. 369. conf. prov. 631. Prov. 37[illegible]. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 372. l. 4. schol. leg. quae parsimoniae. Prov. 373. leg. يحجز. Prov. 375. leg. لباءه. Pag. 522. l. 15. post جلاجلني addas اليوم. Nunc vertendum puto: Non me hodie ..... movebis! Prov. 379. Legendum est فتسترط. In codice Abu-Ohbaidi legimus, vulgum dicere ولا مر فتلفظ. Prov. 381. Vertas: Non est consilium ei, cui mendacium dictum est et sic pag. 525. l. 8. Pag. 524. l. 3. pro Sahb leg. Sahdi. Prov. 387. In codice Abu-Ohbaidi legi, proverbium hoc vulgo usitatum esse. conf. C. 23, 421. Prov. 390. Si lexicographos sequeris أجرب enunciandum est. In codice meo أجرب legitur. Prov. 391. In codice Ber. legitur. طريق بركي omissa voce واد, id quod mihi magis placet. Prov. 398. Verba inter alia dixisse fertur Mohallem b. Althofail (in Meidanio opere محكم اليمامة regionis Jemamah praefectus constitutus) die Mosailemah suos ad fortitudinem excitans. Sam. Sensus autem est: Nulla res post huncce diem superstes erit. Prov. 399. l. 3. schol. Pro verbis: sine genere leg. ex alia re quam genere. Prov. 402. schol. l. 1. leg. Chabbab. l. 2. pro: Djisl in codice Berol. Djandal جندل legitur. Prov. 406. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium a vulgo adhiberi. Auctor ejus appellatur (in libro Citab-Alaghani) Ohbaidus b. Alabraz, qui verba die infausto, quo ab Alnohmano b. Mäissema occideretur, dixisse fertur. In codice B. ترحلن legitur. Prov. 407. In codice B. لبركي legitur. Pag. 534. l. 3. pro: parentes leg. viros. Prov. 415. Traditionis verba esse in codice

Abu-Ohbaïdi legimus. Prov. 417. leg. وَصَلَاتْ. Prov. 420. Ad metrum Redjes aut Camil referri potest. Prov. 421. sch. l. 4. leg. 387. Prov. 421. sch. l. 1. leg. Bisthamo. Prov. 424. In codice Abu-Ohbaidi loco vocis امر legimus قول. Prov. 429. Pro verbis لا محالة legitur quoque لا بد. Adhibetur quoque proverbium, quum spes abrupta est. Prov. 434. Leg. تَذْرَة et فيلذم; quamvis in meo codice فيلزم legitur. In codice Ber. فَيُلَذِّم scriptum est. Verbum ذرى autem est idem quod ذرأ. Prov. 436. In codice B. تساخ scriptum est. Prov. 439. Kahkah b. Schaur vir erat e gente Banu-Ahmru b. Schaiban b. Dsohl b. Tsahlebah e gente Banu-Becr b. Wajel. conf. Harir. p. 215. Prov. 442. Hoc proverbium repetitum est Nr. 633. Prov. 446. In scholio l. 1. leg. لا ينقاد له et pro: non obeditur vertas: se ei non submittit. L. 6. pro: apud eam leg. ad eam. Prov. 454. Enunciari quoque potest تَقَرَّصِي. In meo codice est تقرصى. Prov. 470. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 476. Ob metrum الخُضْر enunciandum videtur. Pag. 552. l. 8. Verborum „ducentis munus tradam“ sensus est: obsequium praestabo. Prov. 481. Cohaeret proverbium cum C. 23, 365. conf. Hamas ٦٣٤. Pag. 553. l. 11. leg. غيارة. L. 2. Vox تستخيرها magis ad verbum vertenda est „ab ea bonum petis“. Prov. 497. In codice B. ابن قرصعة legitur. In scholio l. 2. leg. Albijarius. De prov. conf. C. 26, 112. Prov. 516. Proverbium incolis Syriae proprium erat. conf. Clar. Kosegarten. Cit. Alaghan. p. 22. Prov. 217. Puellae istae, quae cognomen جرادتا عاد (Ahditarum locustae) gerebant, Ahbd-Allaho b. Djadahn (جدعان) fuisse dicuntur, viro liberali generosoque.

Quem quum Omajjah ben-Ali-l'Zalt Tsakafita carmine laudasset, dono eas accepit conf. Cit. Alagh. Prov. 530. leg. صُبَاحٍ. Prov. 531. In Burckhardti libro Nr. 587 برقع „ornamentum frontis equi" esse dicitur. Prov. 533. Burckhardtus habet: ما بقى بعد عبادان قرية et addit, de eo adhiberi, qui ridiculo modo nativitatis locum glorietur. Ahbbadan esse vicum in ripa orientali Tigris et provinciae Sew adscribi conf. Abulfed Geogr. p. ٢٩١. ٢٩٩. Prov. 535. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 536. Ad metrum Camil pertinet. Prov. 537. Ad metrum Chafif referri potest. Prov. 538. Ad metrum Ramal referri potest. Prov. 541. In codice Ber. للمستشار „ei qui consilium rogatur" legimus, id quod rectum videtur. Prov. 546. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 547. Aedificium Abrahami templum Meccanum designat, quod Abrahamus fundasse dicitur. conf. Cor. C. 2, 121. Illo autem altero legendi modo نار ابراهيم „ignis Abrahami" alluditur ad ignem, cujus in Alcorano, nescio quo loco, mentio facta est, quo Abrahamus non adflictus putatur. Proverbium igitur rem levem esse significat. Prov. 548. l. 3. schol. Verba in rem levem adhibetur delenda sunt. Prov. 551. Quibusdam العصا nomen equi est, ut سير incessus significationem habeat conf. Harir. ٢٠١. Prov. 553. Fortasse hoc ad metrum Redjes pertinet. Prov. 556. In codice B. legitur ليس كل من. Prov. 560. In codice B. سُدَّ „si os ejus obstructum fuisset" quod magis placet conf. prov 612. Prov. 566. scrib. لسانٍ. Prov. 569. leg. يَلْقَاهُ et in versione deleas: occurrens. Intrita autem significari videtur, in qua et carnis et adipis frusta sunt. Pocockius يلقاء, quemadmodum scripseram, enunciavit; vertit enim: sint coram eo offae intritae non paropsis

(vacua sc.). Prov. 570. Ad metrum Chafif referri potest. Prov. 571. Ad metrum Wafir pertinet. Prov. 572. Codex B. habet (inter lineas) من عى et tum الظاهر. Hoc quoque Pocockius, qui vertit: lingua mendax balbutiens est manifesta et occulta. Prov. 575. Magis ad verbum sic vertendum puto: Si tu mihi tanquam medicamentum in nares inditus fuisses etc. Id significare videtur: parvi te habeo. In codice Ber. leg. اسطعت, in Pock. استقطت. Prov. 577. In codice Ber. est يعلى عليه. Fieri potest, ut verba: ان يعلو ويعلى explicandi causa addita sunt et sic Pocockius de eo intellexit, qui supra alios est, et alios supra se habet. Prov. 579. Pro جنحا scrib. جبحا. Prov. 589. scrib. يَصْبِر. Prov. 590. leg. in elephante. Prov. 592. Ad metrum Camil pertinet. Prov. 608. leg. برمص. Prov. 610. In codice Diez. pro بالقفزان legitur بالمكيال. Prov. 615. De hoc confer. Burckh. Nr. 595. Prov. 618. De hoc confer. Burckh. Nr. 596. Prov. 631. leg. البَحَلة. conf. prov. 369. Prov. 633. conf. prov. 442. Prov. 634. leg بالجوزة. Prov. 638. Ad metrum Ramal referri potest.

C. XXIV. Prov. 1. Proverbium ad metrum Redjes referri potest. In Kamuso الزُّغب enunciatur. Scribas vero الشَّفعة Pag. 587. leg. تجعل. Prov. 3. Tebalah quoque oppiduli nomen est, cujus praefecturam Hadjdjadjus spreverat. Prov. 7. Ut camelos ad celerem gressum incitent, utribus vetustis motis sonum excitant. Pag. 589. l. 1. Legitur quoque انا loco vocis ان. Tum versibus sensus satyricus esse non potest. Prov. 12. Cubicularii nomen mulierisque iisdem consonantibus عصام scribitur, sed fieri potest, ut mulieris nomen Ahzami, cubicularii autem Ihzam enuncietur. Pag. 590. l. 1. infra. Pro voce

obscura كالبرديتين in codice B. كالبردتين legitur. Ejus autem significatio non magis sensui convenire videtur. Pag. 592. l. 1. leg. dimittit et-pectit. Pag. 593. l. 2. pro parvae leg. parvi. Pag. 594. l. 16. Nomen in codicibus modo شهبر modo شهبير legitur. Pag. 594. l. 1. legas : Chofafus b. Nadbah. Prov. 14. Alazmäihus dixit, proverbium deridendi causa in virum adhiberi, qui prave agat in re. Rem autem tribui filiae Monkidsi e gente Banu-Ahmru b. Sahd b. Said Manat, matri Djassasi, quae ex hoc facto cognomen الهبايلة acceperit. Tum adhiberi in viro, qui rem bene agat. Cod. Abu-Ohbaid Prov. 16. In codice B. legitur, ut videtur, ex correctura مصيبا مصى. Prov. 22. In versu priore leg. كلامك Paq. 598. l. 11. leg. تغفلن. Prov. 26. Praefero يحرق, Prov. 27. Adhibetur in eum, qui moram trahit et difficilis est ad rem peragendam. Prov. 28. In codice Abu-Ohbaidi legimus, haec cujusd. sapientis verba esse. Est igitur potius sententia, quam proverbium. Prov. 29. leg. أملك. Prov. 32. In codice B. يدك legitur. Prov. 34. conf. prov. 60. Prov. 35. leg. نعرة. Prov. 36. In codice Abu-Ohbaidi proverbium legimus in capite, quod inscriptum est: de morte avari, dum ejus divitiae integrae sunt et donis non diminutae. Proverbium autem ab Abmruo dictum fuit Ahbd-Alrahmano ben-Auhf. In codice. Berol legitur: ای لم ينغصغص, ut illa codicis auctori proverbii explicandi gratia addita visa sint, at vero verba ای لم ينقص, quae horum causa addita sunt, probare videntur, illa proverbii partem esse. Prov. 39. Dicitur quoque: ما حكى جلدى مثل ظفرى. Prov.. 56. Vulgo usitatum erat. Prov. 60. leg. نضج et conf. prov. 34.

Prov. 64. Rectius قَلْبَةٌ enunciatur; quamvis in meo codice قَلْبَةٌ notatum est. Prov. 72. conf. prov. 90. Prov. 73. legas ما تَنْدَى صفاتُهُ „Uvida non est ejus petra.“ Prov. 79. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 81. leg. يُشْبِهُ. Ad metrum Ramal referri potest. Prov. 82. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 83. scrib. رُواءٌ Prov. 84. In codice Abu-Ohbaidi legimus, hocce proverbium ad Ahbd-Alrahmanum ben-Abi-Bacrah referri. Dixit Abu-Becrus Mohammed b. Ohmar b. Ahbd-Alahsis rectum esse Ohbaid-Allah b. Abu-Bacrah. Cognomen autem Bacrah inde accepisse, quod ope trochleae e muro oppidi Althajifi se demisisset et ad prophetam venisset. Prov. 87. In codice Abu-Ohbaidi legimus, Mohammedem dixisse: انما المرء بخليله فلينظر امرؤ من يخال. „Vir per amicum suum est; videat igitur vir, quem amicum sibi sumat.“ Prov. 88. pro voce ابر leg. أَمْرٌ. Prov. 89. Vocabulo عبكة significatio tribuitur „stercoris urinaeque pars, quae ovium lanae adhaeret“, ut proverbii sensus sit: ما اباليه مبالاة مثل مبالاة عبكة „Non curo eum cura simili curae ob stercoris particulam“ conf. prov. 34. Prov. 90. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbii sensum desumtum esse a carne macra, quae lapidem candentem, si imposita sit, adipis humore non madefaciat. Prov. 91. Praefero حُلْبُهُ, ut proverbii metrum Redjes sit. In codice L. et P. est حلب; sed et in Kamuso, ubi وادية est, حلبه legitur.

Pag. 617. l. 1. infr. legas قَبًّا. Vocabulum سامية mihi significare videtur, gregem altorum camelorum, quibus strenui comparantur, quos Zachrus tanquam admissarius (dux), ducit. In libro autem Citab-Alaghani, ubi de Ja-

sido b. Althatsrijjah agitur, proverbium viro امية بن الاشكر appellato adscribitur. Ahmirus b. Althofail ejus filiam in matrimonium petebat. **Prov. 93.** Unice vera lectio est الابلهة, quod tribus vocalibus enunciari potest. **Prov. 94.** scrib. المجذية. **Prov. 95.** Ad metrum Redjes referri potest. **Prov. 97.** Legas شَوْلَها et proverbium ad metrum Redjes referas. **Prov. 99.** In codice Abu-Ohbaidi امر legitur. **Prov. 104.** Rectius enunciari videtur ضَرَمَةً. **Prov. 107.** De proverbio conf. Hamas. ١٩٣ l. 8. infr. Pag. 623. l. 5. scribas: وقَلّدتم. l. 10. post piaculum inseras verba: si ejus gens piaculum vobis dat. **Prov. 117.** In codice B. pro ابين legitur أَنَّى. **Prov. 119.** In codice Abû-Ohbaidi duo semper conjuncta sunt. ex gr. ما ذقت عصاصا ولا علوسا. Alferräum habere ما ذقت عدوفا ولا عدافا, Alahmarum: ما ذقت عدوفا ولا علوسا; inveniri quoque: ما ذقت عدوسا ولا علوسا. Pag. 627. l. 4. Mohammedes Alahrabi hunc versum proverbii loco in Hamasa p. ۴۴۳ l. 10. adnotavit. **Prov. 121.** In Hamasae scholiis tanquam duo proverbia adnotata sunt conf. Ham. p. ٧١. l. 9 et ٨٢. l. 13. **Prov. 122** Hocce proverbium ex Mohammedis verbis fortasse derivatum est: اللهم اني استعديك على قريش فانهم اصغوا اناى وصغروا (f. صغروا) عظم منزلتي وقدرى „O Deus! ego te contra Koraischitas tanquam ultorem invoco, nam vas meum inclinarunt et magnitudinem dignitatis et potentiae meae diminuerunt.“ **Prov. 123.** In codice Abu-Ohbaidi legimus: ما عنده خل ولا خمر „Neque acetum neque vinum apud eum est: i. e. nil boni, quod de avaro adhibetur. Pro: Abu-Ohbaidus codex B. Abu-Ahmruus habet. **Prov. 129.** In codice Abu-Ohbaidi inveni, legi quoque أَخِر ut sensus sit: Mendicatio est vilissimus

viri quaestus; verba autem Kaiso b. Ahzim, non Actsamo b. Zaifi tribuenda esse. Prov. 130. Scrib ما لَهُ et magis ad verbum vertendum est: Quid ei est? pecora habeat non concipientia et scabie infecta! Prov. 131. In codice Abu-Ohbaidi ان العالم legitur. Abu-l'Thajjibo b. Ohlbun Almohdi verba sequentia tribuuntur: مثل العالم العين العذبة يرغب فيها الابعدون ويزهد فيها الاقربون فاذا غاصت ندم الجميع. „Doctus similis est fonti dulci, cujus desiderium longe remoti habent et qua abstinent propinqui; sed si evanescit, omnes poenitentia ducuntur. Prov. 123. In Hamasa p. ٩٨ l. 8. infr. legimus, proverbii verba Sahdum b. Malic b. Dhobaiah dixisse regi Alnohmano, quibum eum, qui ipsi colaphos infligi juberet, contentum redderet. Prov. 133. In codice Abu Ohbaidi post vocem عهدة additum est له et in altero loco لنا. Ibi quoque legitur: هذا المثل ليس من الاول بعينه ولكنه نحو منه „hocce proverbium cum primo loquendi modo non omnimodo, sed quodammodo convenit." Prov. 134. Idem est proverbium quam 89. Prov. 136. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 139. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbii auctorem esse virum, qui, quum speculum invenisset et faciem suam deformem in eo conspexisset, ista verba dixerit. Qui hanc causam admittit, possessores tui rejecerunt, vertat necesse est; sed in altero codicis loco legimus, proverbium de avaro adhiberi, quem familia fugiat. conf. prov. 317. Prov. 158. Putavimus ob sensum, qui proverbio tribuitur, formam quartam passivi voci ينبح tribuendam esse; sed re diligentius perpensa primam verbi formam esse statuimus. Verbo عوى quum transitivum construendi modum non habeat, passivi forma dari non licet; factum autem id est, ut formae ينبح conveniens sit; vertendum igitur ad verbum est. „Ei neque ululatur neque

latratur i. e. neque prava neque bona verba ad eum diriguntur. Nisi fallor, et activi enunciandi modus admitti potest, ut vertatur: neque ululat neque latrat i. e. neque metum injicit, neque bonum nunciat. Prov. 159. Meidanio ما quid? erat, nam explicandi gratia أيّ شيء quaenam res? addidit. Tum vertendum: Quaenam res frigus hiemis par fecit aestui aestatis? Prov. 166. conf. C. 6, 164. ubi Alahnafo simile proverbium tribuitur. Prov. 169. In codice Abu-Ohbaidi pro ظنّي legitur كظنّي. Proverbium quotidiani usus est. Prov. 170. Conf. Hamas p. ٧٣٨ l. 3. infr. Prov. 175. In cod. B. الاخير legitur. Prov. 175. In versu legas: rectum reddidit. Prov. 185. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 188. Verba traditionis esse a socio Mohammedis relatae in codice Abu-Ohbaidi legimus. Prov. 201. Ad metrum Basith pertinet. Prov. 204. Sic vertendum est: Quum gentis impudentes pauci sunt, ea despecta est conf. C. 9, 74. In scholio pro verbis quem defendat leg. qui eum defendat. Pro يخر in codice B. et P. legitur يُجر scortatus fuit. Prov. 223. Ad metrum Ramal referri potest. Prov. 226. leg. تَخْرُها. Prov. 227. leg. غَرِق et شَرِق; tum metrum proverbii Redjes est. Prov. 234 et 235. Ad metrum Redjes referri possunt. In posteriore بنام mihi praeferendum videtur. Prov. 240. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 247. Pro جنبها in codice D. صاحبها legitur. Prov. 252. Nunc vertendum puto: Quid avertit (te) ab eo, quod initio apparuit? Prov. 256. In Ebn-Challik. opere VIII. 63, 12. pro voce مغواة leg. مهواة. Prov. 257. In codice B. يطلع عريبا. Et غريب et عريب nomina viri sunt; nescio igitur, quid rectum sit. Pag. 660. l. 15. leg. يُكْسَع quod vertendum puto: instigatur. Prov. 262. Quo modo vox مرقة enuncianda sit,

dubito. Pag. 662. l. 11. pro qui invenit id, quod non accipit scrib. qui quaerit id quod non accipitur. l. 6. Post verbum تجرذانك in codice B. inserta sunt haec: وقال في موضع اخر يضرب الامر قد فات ولايطمع فيه قال ومثله عهدك بالفاليات قديم ومثله هيهات طار غرابها تجرذانك وانشد وعهدى بعد الفاليات قديم وقال ابو زيد من امثالهم متى عهدك باسفل فيك وذلك اذ سالته عن امر قديم لا عهد له به. „Et dixit altero loco: adhibetur in re praeterita, cujus desiderium nemo habet. Dixit et huic simile est: Diu est, quod scarabaeos (vel caput pediculorum causa perscrutantes) vidi et huic simile est: diu est, quod ejus corvus cum muribus ejus avolavit et recitavit sequentia verba: وعهدى بعد الفاليات قديم; et dixit Abu-Saidus, eorum proverbiis accensentur verba: متى عهدك باسفل فيك et hoc adhibetur, quum de re cum interrogasti antiqua, quam non vidit.“ L. 18. scr. زمن السلام l. 24. leg. ذلك. Prov. 266. Proverbio laudatur recessus ab hominum consuetudine. Prov. 268. In Haririi schol. p. ٢٧٧ legitur يتنطّق. Prov. 271. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 281. Ad hoc proverbium Pocokius adnotavit, incolas regionis Nedjd malum ominari a transeunte a dextera, incolas Hidjasi e contra. Prov. 283. Scholion magis ad verbum sic vertendum est: „Dicunt, sensum esse: qui amat, intelligens est et ei, quem amat, industrius est i. e. ut ei placeat, ejus desiderio satisfacere studet. Prov. 285. In codice Abu-Ohbaidi مطلا كنعاس. Hic autem legendi modus ex hemistichio لاقيت مطلا كنعاس الكلب „ inveni moram instar somnolentiae canis“ desumtus videtur. Prov. 288. In versu leg. قِرْنا. Prov. 289. In codice Diez. sic legitur: من عتب الدهر طال عتبه. Pag. 673. l. 18. pro filius ve-

hemens verti debet filius Schububi, quod nomen poetae est. Pag. 674. l. 11. Magis ad sensum sic vertendum est: nam tempus tanquam socors eum non negligit.“ Prov. 293. Schol. l. 2. In codice nomen viri Hoschaim enunciatum est. Pag. 675. Leg. qui cum saepius vincente certat. Prov. 296. leg. ظَفَار Thsafari. Duo sunt loca ita appellata in regione Jemen. In uno est terra rubra, quae tincturae inservit. Conf. Abulf. Geogr. p. ٩٢ et ٩٣ et Kam. Prov. 298. Enunciari quoque potest أُثْرَة. Prov. 308. In Haririi opere legimus Abu-Ohbaidum proverbium adtulisse in capite viri diu silentis, ut socors habeatur, dum malum intendit. Pag. 681. l. 7. leg. nam quum in conspectum hominum adduceretur, socii eum defenderent et impedirent, quominus occideretur. Prov. 310. Vox مُختلا tanquam nomen loci aut nomen actionis cum vocali Kesre aut Fatha enunciari potest. Prov. 311. In Abu-Ohbaidi codice proverbium Actsamo b. Zaifi tribuitur L. 1. infr. pro sine dubio leg. sine astutia. Prov. 313. Voci يبغ quoque significatio expetit sc. mundanas res tribui potest. Prov. 314. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 315. Vix dubito, quin فل rectus legendi modus sit, quamvis et قل ferri potest. Prov. 316. In scholio leg. Alasahri b. Abi-Homran Aldjohfi. Prov. 317. In codice B. ما طرحاك legitur conf. prov. 139. Prov. 318. conf. prov. 174. Prov. 319. Fortasse vox مجلل vertenda est: stragula tectus. Prov. 323. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 324. In codice B. et P. يفلح legitur. Prov. 328. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 329. Fortasse in proverbio post عل inserendum est منا, quia sic in versu est, ex quo proverbium desumtum esse dicitur. Versus autem ille in codice Abu-Ohbaidi Ahmruo b. Hischam tri-

buitur. Prov. 331. In codice B. حُرِمَ legitur; sed praeferendus mihi videtur modus, qui in codice Abu-Ohbaidi حَرَّمَ „rem facit illicitam“ invenitur. Sic autem proverbium intelligendum. Qui magna beneficia conferre non potest et hanc ob causam beneficia omittit, is officio deest. Traditionis verba sunt: لا تردوا السايل ولو بظلف محرّق „Petentem ne repellite et si nil nisi ungula usta danda esset.“ Prov. 332. In codice B. legitur من صانع الحاكم „qui praefecto adulatur“. Haec videtur correctio ad sensum facta; altera autem illa من صانع بالمال qui opibus erogatis adulatur, clarior est contruendi modo. In illo autem صانع المال vox المال personae locum tenet, qui opibus adulatur, ut eas sibi conciliet et eroget. Prov. 333. l. 1. schol. In codice B. Ohkail; in Hamasa vero Ahkil reperitur. Versus autem priores Abu-Achsamo C. 13, 20 adscripti sunt. Prov. 334. Ad metrum Sarih referri potest. Pag. 690. l. 7. Pro: „ne aliquando ipse indicetur“ leg. „ne aliquando ipsi adversarius fiat“ l. 15. post: vituperantur inseras haec: quis autem eorum maxime intelligens est? respondit: qui in colloquio id cognoscit, quod viris, quibuscum convenit, maxime conveniens est. Prov. 344. In schol. l. 3. pro 345. leg. 290. Prov. 347. conf. C. 18, 17. Prov. 349-51. Ad metrum Redjes referri possunt. Prov. 353. Ad metrum Redjes aut Sarih referri potest. Prov. 354. In scholio sic legendum: qui e re utilitatem cepit, in qua alius diligentiam adhibens molestiam tulerat. Prov. 355 et 356. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 357. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 358. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 359, 360. Ad metrum Sarih referri possunt. Prov. 361, 362. Ad metrum Redjes referri possunt. Prov.

363. Re diligentius perpensa legendi modus: فلا يتحمدن به الناس non rectus videtur; sed legendum est على الناس „ne ob eam rem de hominibus glorietur". Prov. 365. In codice Abu-Ohbaidi legitur: الأخ et فقده. Sed proverbio quoque talis sensus tribui potest: Quod a fratribus objurgamur, melius est quam quod iis caremus. Pag. 698. l. 2. infr. Verba من امرك in codice Abu-Ohbaidi post بترك posita sunt. Prov. 367. In codice Gott. legitur: لم تجحصد عنبا. Vox حصد proprie de uvis adhiberi non potest; sed قطف conf. C. 18, 255. Prov. 368. Viri nomen in nostro codice Henesch scriptum, in diversis locis codicibusque diverso modo scriptrum invenitur. Modo حنش aut حنس modo ابوحنش et ابوحَشْرٍ. Rectius Abu-Henesch videtur. Prov. 371. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 372. In hoc proverbio fortasse يُعْرَف enunciandum et cognoscetur vertendum est. Prov. 373. Pro voce يغنيه nunc, ut in codice B. invenitur, يغنيه legendum puto, et vertendum: „is consequi non potest id, quod ipsi sufficit. Prov. 376. In codice B. pro الخشع legitur الجشع aviditas, id quod sensui convenire non videtur. Prov. 380. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 381. Hoc Actsamo b. Zaifi tribuitur. Prov. 383. In codice Abu-Ohbaidi الابلق omissum est. In versu, cui metrum Camil est, تخشى legendum est. Prov. 385 et 386. Ad metrum Redjes referri possunt. Pag. 703. l. 2. infr. Post verba: turpitudo est inseras: Et manui superiori est exitus et vindicta est quies neque contra te neque pro te. Prov. 389. In codice B. مِلْءُ legitur „id quo oculi tui implentur". Prov. 390. Proverbium nunc sic vertendum puto „Qui regnat praehabet i. e. qui rebus praefectus est, sibi gentique suae benefacit eamque ob

causam vituperatur. Prov. 391. In codice B. et meo حرجه „pilentum ejus". Est autem pilentum, quo mulieres vehuntur, loco mulierum. Voce حرمه sacrum ejus uxores ejus intelligendae sunt. Prov. 392. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 395. Clarius sic vertissem: „si (uter) succo spisso concinnatus est, humorem non emittit". Loco vocis ما in codice B. من qui legitur, ut persona cum utre comparata sit. Prov. 398. Proverbium ad metrum Redjes referri potest. Quod vero in scholio vox عنن vocibus شوط الدابة „cursus jumenti" et اول الكلام „initium sermonis" explicata est, id non sic intelligendum videtur, quasi isti voci illae significationes propriae sint; sed mihi tanquam exempla apposita videntur, nam voci عنن significatio apparitionis rei, sive cursus equi sive alia res sit, convenit. Prov. 399. Clarius scripsissem: Se custodiunt i. e. talis est, a quo alii se custodiunt, dum ipse custos est. l. 2. pro: pravam leg. pravum. Prov. 400. In codice Abu-Ohbaidi legimus, Alazmäihum hoc proverbium et alterum من حظك نفاق ايمك, in quibus de fortuna sermo est, protulisse; at vero Abu-Ohbaidus utrumque inter traditiones ad Mohammedem referendas esse dixit. Prov. 401. Proverbium loco proverbii 314. legitur. Sensus est: qui antea in nos beneficia contulit, dives futurus est, dum ei gratiam rependimus. Prov. 406. In versu pro: agminum leg. agmina. Prov. 413. Scholiastes voci الصَّبِر medicamentum i. e. myrrham esse dixit. Hoc praeferendum est, quia حقل de morbo ventris usurpatur. Prov. 417. scrib الرُّخْمَة. Prov. 423. Vocem باللحاء prioris versus in versione non expressi. Ad verbum est cum vituperatione. Ut arbor illa quodammodo laudari et simul vituperari potest, sic vestra laus cum vituperatione conjuncta est. Tum quoque

vos eum aggredi non audetis, quomodo illa arbor non aditur. Prov. 424. In versu primo leg. تجانف ; in versu secundo مضر. Corrigas quoque Reiskii adnotationem in lexico meo, qui sine dubio falsa hujus versus lectione deceptus voci مصر opulenti significationem tribuit. Prov. 427. In codice Berol. عنز legitur; sed nil inveni, quod hunc legendi modum probaret. Pag. 715. l. 1. pro: Djarwus in codice B. جُزء بن أساف. Djosus b. Osaf legitur. Prov. 433. loco verborum من اللسان legas من السنان et pro القَدْر leg. القَدَر. Prov. 438. leg. بُكاء. Prov. 446. scr. نَظَر et مثْل. Prov. 446. Ad metrum Camil pertinet. Prov. 448. scrib. Nulla re stulto tam bene medicamur, quam si ab eo declinamus. Prov. 471. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 483. Ad metrum Chafif referri potest. Prov. 483. Alunafo tribuitur conf. C. 6, 164. adnot. Prov. 486. conf. prov. 602. Prov. 487. Pro يصلمه leg. يُصْلِحه. Prov. 490. leg. بُكاء. Prov. 500. Ad metrum Redjes referri potest. In versione scr. pectinen. Prov. 503. In Burckh. Nr. 675. sic legitur: ردها له بقرة من اكل للسلطان فرخة „Qui principis pullum gallinae edit, reddet ei vaccam. Prov. 512. In Abu-Ohbaidi opere hoc Actsamo b. Zaifi tribuitur. Prov. 523. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 529. In hoc proverbio voci استغنى sighificatio contentus est tribuenda videtur, nam veterum quidam dixit: عز الرجل استغناؤه عن الناس: Dignitas viri eo consistit, quod hominibus carere potest“ et Mohammedi in traditione haec verba tribuuntur; استغنوا عن الناس ولو عن قصمة السواك „Hominibus carete et si esset fragmento dentifricii.“ Prov. 534. Clarius sic vertissem: Qui leniter agit, reparat et qui non dexter est, lacerat. Prov. 537. Ad metrum Basith referri potest.

Prov. 538. Conf. C. 18, 283. Prov. 547. Ad metrum Sarih referendum est. Prov. 550. Scrib. الموت. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 552. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 556. Re diligentius perpensa codicis Lugd. legendi modum praeferendum esse puto; sed sic vertendum: Nulla re amor tanta ira accenditur, quanta reprehensione conf. prov. 448. Prov. 561. Hoc proverbium in libro Fakih. Alcholafa p. 40. l. 2. sic legitur: ما بى دخول جهنم ولكن بى شماتة اليهود Proverbii autem sensus esse videtur: Non me adficit introitus ignis inferni; sed me adficit ludribrium Malici. Prov. 571. In Burckh. libro Nr. 682. تغرزن legitur. Prov. 573. leg. Pecten, quem. Prov. 582. leg. مغضب. Prov. 596. Leg. praevertant. Prov. 602. conf. prov. 486. Prov. 612. Scrib. غالب.

C. XXV. Prov. 4. Scrib. عَلَق. Prov. 7. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 12 Ad metrum Ramal referri potest. Prov. 13. Ad metrum Redjes pertinere potest. Pag. 750. l. 13. Pro نميما leg. دميما l. 1. infr. pro لتنقرين leg. لتنقهرين. Pag. 751. l. 14. pro: turpis leg. foedus et l. 23. Pro: tu cognosces etc. scribas: Tu scis, te, si timore impletus esses, ad auxilium me cito vocaturum esse. Alium autem quam me non desiderares et profecto! strenuum me esse videres; magnam enim ego rem aggredior, nobilem defendo et uxores tueor. Prov. 16. In codice Abu-Ohbaidi et B. الغرارا legitur, quod metri causa probandum est. Prov. 19. In Hamasa p. ٦٦٤ l. 8. proverbium sic legitur: نعيم كلب فى بوس اهله.

In versu in codice B. يفدى i. e. ei dicitur „libereris“ (non malo); sed in meo codice يغدى est. In priore

versus hemistichio status belli, in posteriore status penuriae describitur. Prov. 21. In versu primo et secundo رخّم legas. Prov. 24. In opere Ebn-Challikani VIII., 129. legimus, Hadhanum montem magnum esse inter regionem Nedjdj et Tehamah, a regione Tehamah unius diei itinere remotum. Prov. 25. Proverbium ad metrum Camil referri potest. Prov. 27. Est pars versus metri Wafir. Proverbii sensus est, servum nonnisi rebus ignobilibus studere. Prov. 32. leg· in initio. Prov. 33. Scribas: المطّى. Proverbium autem ad metrum Redjes referri potest. Sensus est: Quum in tali via pedes lapsent, inde cognosci potest, num jumentis fatigatis vires supersint. Prov. 36 et 37. Ad metrum Camil referri possunt. Prov. 39. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 49. leg. انسب. Prov. 50. In schol. 2. Pro: audire scrib. adire. Prov. 60. In Abu-Ohbaidi codice et B. legitur: اقتلا et sic legendum videtur, quamquam et alterum ferri potest. Prov. 61. Nil obstare videtur, quin voci خلفة in proverbio praegnantis camelae significatio tribuatur. Prov. 64 et 65. Ad metrum Redjes referri possunt. Prov. 74. In codice Abu-Ohbaidi legimus, انتزاع العادة etc. sapientis effatum esse. In scholio l. 4. leg. الفطام شديد „Ablactatio difficilis est“ conf. C. 20, 130. Prov. 76. et 77. Ad metrum Redjes referri possunt. Scribas vero: Praeda in via obtingens, in qua duci lucrum est. Prov. 78. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 79. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 80. Ad metrum Sarih referri potest. scrib. حفاك. Prov. 81. et 82. Ad metrum Sarih referri possunt. Prov. 83. Ad metrum Redjes pertinet. Prov. 84 et 85. Ad metrum Sarih referri possunt. Prov. 87. In codice Abu-Ohbaidi legimus,

proverbium a vulgo adhiberi, quum unus alterum vituperet. Prov. 88. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 93. Pro voce العقل in codice B. العقول legitur. Prov. 97. Schol. l. 2. In meo codice viri nomen وقا Waka in B. ورقا Warka est. Prov. 98. Nomen illius poeta maxime Cotsajjir enunciatur; sed quum in versu citato sine Teschdido enunciandum sit, Cotsajjir ex voce Catsir mutatum nomen videtur, nisi potius admittere vis, in versu ob licentiam poeticam mutatum esse nomen. Tum Cotsair in versu enunciandum videtur. Amata, quam carminibus celebrare solebat, Assah nomen gerebat. Scribendum igitur est in versione Assahae. Pro multum donaret magis ad verbum multum loqueretur vertendum est et addendum „et Laila Alachjalijja mortuum defleret.“ Prov. 104. In libro Citab Alaghani illa Fathimah filia Alschabi, cui nomen erat Ahmru b. Nazr b. Harithsah b. Anmar b. Baghid, appellatur. In scholio l. 7. leg. Ohmarahum Alwahhab et Anas Alfawaris. Prov. 107. conf. C. 21, 132. Patris nomen C. 12, 109. diverso modo adnotatum est. Prov. 108. scrib. مـرّقات, quamvis in meo codice مرّق scriptum est. Prov. 109. l. 15. Dixit in versu: „Si fuissem princeps gentis Savat“, quia gens Savat b. Solaim ad tribum Aschdjah pertinebat. Prov. 112. In codice B. pro ابنى جناب filii Djenabi legitur: ابنى خباب filii Chebabi. Pag. 782. h 9. leg. للفضة. l. 17. leg. وربما. Prov. 113. schol. 3. Vox ضيقة in versu, quam mansio lunae vertimus, proprie significat „locum vacuum inter duas stellas, qui infelix habetur“. l. 12. leg. ففارقتها. Prov. 132. In scholio pro: Cap. XII, 98. leg. C. VII, 98. Prov. 137. Ex proverbio C. 13, 117. videre licet, vocem انكد in felicior vertendam esse. Prov. 145. Leg. قسّ Kossus.

Prov. 153. In meo codice scriptum est نكى, in Berol. نكّى. Vocem واتكى ad verbum „nitere!“ vertendum est.

Prov. 158. leg. ذلّه. Prov. 159. Referri potest ad metrum Basith. conf. Burckh. 690. Prov. 160. Verti quoque potest: Adspectu avari, ut verbum omissum sit. conf. Burckh. 694. Proverbium vero ad metrum Camil referri potest.

C. XXVI. Prov. 1. Ad metrum Redjes referri potest. In codice Abu-Ohbaidi legimus, Ibrahimum b. Ahbd-Allah Alherewi audivisse Schannum et Thabakam hariolos duos ante Islamismi tempus fuisse, qui in hariolando eadem de re interrogati consensissent. Prov. 4. legitur quoque خدبات, quod de morsu serpentum intelligendum est. Pag. 806. Pro verbis „Te ab ejus opere (Deus) defendat“ nunc scribendum puto: Tibi ejus opus suffecit Prov. 15. In codice Diez. additur طيبة, dicitur quoque وجد عنده تمرة الغراب „Invenit apud eum dactylum corvi“. Pag. 807. l. 16. Pro verbis: quod adspicit scr. in quo summum diligentiam adhibet. Prov. 17. l. 5 et 6. scrib. matri suae durum se praeberet, ut mater eum verberaret, Cabscham autem eam retinuisse, dum verbis: filium meum, filium meum! uteretur. Prov. 18. In codice Abu-Ohbaidi legimus, Almotharresum in opere كتاب اليواقيت dixisse: اخبرْ يقْلِه et تقْلِه, ut utroque modo enunciari possit. Prov. 20. In codice B. المخدّش legitur. Ad metrum Camil referri potest. Prov. 21. Proverbium ad metrum Redjes aut Camil referri potest. Legi quoque potest: اوسعتهم „dixisti“. Quod si Cahbo b. Sohair verba

tribuuntur, sic legatur, necesse est. **Prov. 22. Proverbium** ab Alazmäiho in Hamas. p. ١٤٠ citatum est. Ibi ضرطة est, ut posterior pars versus Redjes sit. **Prov. 23.** Alazmäihus paulo diversam explicandi rationem adtulit. يعنى انه اورد ابله شريعة الماء ولم يوردها على بئر يحتاج فيها الى الاستقاء لها فيتعنى فيها ويتعب ولكنه اشتمل بكسايه ونام وابله فى الورد „Significat, eum camelos adduxisse ad aquae accessum, neque eos duxisse ad puteum, ubi ipsis aqua haurienda fuisset, qua re fatigaretur; sed eum vestimento involutum dormivisse, dum cameli ad aquam accederent.“ **Prov. 24.** In codice B. legitur بعكمى; sed hoc non rectum puto. De duobus aequalibus quoque هما عكما عير dicitur. conf. C. 27, 50. **Prov. 29.** In codice Abu-Ohbaidi et B. اوردت legitur. **Prov. 31.** In proverbio vituperium pravorum hominum consortii est, ut prudenter agat, qui iis se non immisceat. **Prov. 32.** Ad metrum Sarih referri potest. **Prov. 36.** leg. *Chollah*. **Prov. 38.** *In* Kamusi opere voci الرَّقين significatio drachmae tributa; sed fieri potest, ut hoc e falso enunciandi modo ortum sit, nam usitatius est dicere الرِّقين tanquam pluralis vocis الرِّقَة. **Prov. 39.** Ad metrum Sarih referri potest. **Prov. 40.** conf. prov. 54. **Prov. 44.** Actsami filius, in codice Lugd. حبيسا Hobaisch, in codice B. حبشى Hobschijj, in meo حبيشى Hobaischijj scribitur. **Prov. 45.** Ad metrum Camil referri potest. **Prov. 47.** Ad metrum Sarih referri potest. Legas vero ورثة. **Prov. 51.** Ad metrum Sarih referri potest. **Prov. 54.** conf. prov. 40. **Prov. 55.** Ad metrum Motakarib referri potest. Verba وليس لشى مرد non clare vertisse mihi videor; sic fortasse melius „et nulli rei est concessio“. **Prov. 66.** Ad metrum

Wafir referri potest producta syllaba postrema. **Prov. 70.** Loquendi modus in versu وقعت بقر „incidit in locum, ubi manet" de infortunio, e quo egredi non potest, ad-*hibetur*. **Prov. 75.** *Ad metrum* Sarih *referri potest*. **Prov. 77.** *Ad metrum Redjes referri potest*. **Prov. 78.** Ad metrum Sarih referri potest. **Prov. 79.** leg. تَتَقَرَامَى. **Prov. 91.** Nomen in Hamasa Ihcrimah enunciatur. **Prov. 96.** Nomen جهيل vario modo enunciari potest. Num noster *enunciandi* modus rectus sit, affirmare non ausus sim. Vixit illa mulier circa Islamismi tempus, quum Ohmarum chalifam adierit putans eum fratrem Dhirari esse. In scholio l. 6. leg. Alsorat. **Pag. 833.** l. 11. Verba هما سدّ غادر شر adhibentur de vituperato, in quo virtutes sunt. conf. Hamas. ۱۴۷. l. 7. infr. conf. C. 27, 9. **Prov. 98.** Nomen viri in meo codice Alharits ben-Ahbbad in Berol. ben-Ohbad scriptum est. Ahdijjus die قِضّة vel قِضَة, quo pugna erat inter Becritas et Taghlebitas, captivus factus erat. Kam. **Prov. 100.** In tertio versu citato legas تقصع et vertas: E numero multum pudibundarum fratrem suum ignominia etc. **Prov. 106.** In Kamusi opere vir Thofail ben-Solal (زلال) Cufensis appellatur. **Prov. 110.** In scholio l. 2. leg. نطفة. **Pag. 840.** pro: quum leg. quam. **Prov. 112.** In codice B. ابن ثوصي legitur. **Prov. 131.** Verbis locum tectum latrina significatur.

C. XXVII. **Prov. 1.** In Kamuso legimus, proverbium significare, quendam lenem et tranquillum esse, quod victus sit, non quod pacem fecerit i. e. lenem se praebet, quamquam in animo odium fovet. **Prov. 4.** In scholio l. 13. leg. perferenda erant. **Pag. 848.** l. 11. leg. XXVI, 97. **Prov. 12.** In codice Abu-Ohbaidi legitur quoque حنذيرة. **Pag. 853.** l. 4. leg. factura. **Prov. 26.** Ad metrum Sarih referri potest. **Prov. 27.** Ad metrum Redjes

referri potest. **Prov. 31.** schol. l. 10. pro: in errorem inducimur scrib. erratum est. i. e. Nomen amoris non هوى; sed هوان esse debuisset. **Prov. 32.** *In codice* B. leg. يترك; *sed non bene.* **Prov. 34.** *Ad metrum Sarih* referri potest. **Prov. 37.** In Kamuso legitur هم مثل المعى والكرش. **Prov. 38.** In Kamuso mulieris nomen مارخة „Marichah" appellatur et sic in codice B. **Prov. 49.** In Djeuharii opere هُنْتْ ولا تَنْكَا legimus. In eodem opere تنكه ad radicem نكه refertur. Tum quoque تَنْكَهُ admittunt a verbo نَكِى derivatum; cui significationem fugatus fuit tribuunt. **Prov. 50.** In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium inde desumtum esse, quod mulier magna molestia pressa puerum suum vocare negligat. Djeuharius autem hoc a cursu equorum derivatum esse dixit, quod in equo generoso ad *excitandum clamor opus non esset.* **Prov. 52.** Quod si proverbium ad metrum Sarih revocatur, posterior pars manca est, ut fortasse وان scribendum sit. Nec vero dubito, quin مبزولة et احلابة enuncietur. **Prov. 53.** Legitur المشعل „Vas in quo dactylorum vinum paratur", pro الحلب. **Prov. 54.** Hisce verbis ad Schoraihum b. Dhobaiah directis ad incitandum usus est Roschaidus b. Wamidh; incursione enim in hostes facta camelis potitus erat. Rem describens dixit:

هذا اوان الشد فاشتدى زيم قد لفها الليل بسوّاق حطم

„Hoc tempus est currendi; curre igitur, o Sijame! jam eos (camelos) nocte quasi involutos Hothamus abegit"! Hothamus autem cognomen Schoraihi est. **Pag. 862. l. 4.** leg. ساج et vertas „dum mare tuum tranquillum est". **Prov. 58.** leg. فذرى. In codice Ber. يتقى, in codice

Poc. يبقى reperitur. Prov. 63. Conferas versus in libro Fakih. Alchol. p. ١٩ infr., ubi عير لحى legendum est. Prov. 64. E codice Abu-Ohbaidi videmus, proverbium designare avidum in inopia. Prov. 68. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium in calamitate quoque adhiberi. Eum negligi ob vehementiam calamitatis. Prov. 69. De hoc conf. C. 1, 109. Prov. 74. Ad metrum Basith referri potest. Prov. 78. Tertium ollae sustentaculum est petrae pars, ad quam olla adponitur. Tripodibus autem patientia adscribitur. conf. C. 14, 112. Prov. 87. Mihran nomen viri virtute et sapientia insignis est. Fluvius quoque hoc nomen habet. Prov. 89. Verbo خصف hoc in proverbio significatio tribuenda videtur „addidit corii partem (خصفة), qua solea duplicatur.“ In codice B. خصّف legitur. In scholio legas non pertinent. Prov. 90. Fortasse proverbio prima persona perdidi et adduxi tribuenda est. Sic in codice B. enunciatur. Sed pro يسايرها in cod. B. تسمرها, quod vitiosum videtur. Prov. 92. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 93. Vocis طلية enunciandi modum in codice de Sacyano reperi; at vero in codice B. طَلْيَة habet. Golius طَلِيَّة nescio qua auctoritate nixus recepit. Prov. 97. In versione lectionem alteram يقلك reddidi. Prov. 99. Ad metrum Ramal referri potest. Prov. 100. Ad metrum Sarih referri potest. Prov. 106. In scholio l. 7. Pro: multum doni legas multum boni. Prov. 109. Leg. يحطب. Dicitur quoque فلان يحطب في حبل غيره conf. Hamas. ٩v. Prov. 112. In priore versu الاغضى scribas. Prov. 118. Si فرّق Effunde legitur, proverbium ad metrum Sarih referri potest. Prov. 121. In Djeuharii codice Ahbid b. Alabraz enunciatum in-

venimus; in aliis libris Ohbaid. Prov. 125. In codice Abu-Ohbaidi legitur: هَمُّكَ ما هَمُّكَ „Sollicitudo tua sollicitudo tua est", ut ما expletivum sit. l. 7. schol. اذابك in codice B. tanquam duae voces اذى بك. Pag. 881. l. 4. infr. leg. ذُعْرًا. Pag. 882. l. 2. leg. وبيزاد. Prov. 127. schol. l. 3. leg. الثواء. Prov. 130. Nisi in codice de Sacyano وذر scriptum fuisset et scholii verba tertiam praeteriti personam indicare viderentur, هيّج et وذْرْ scripsissem et vertissem: „Concita ad errorem et relinque! Tum quoque, quia voci ذرار aversionis الاعراض et irae significatio a Firuzabadio tribuitur, nil obstat, quin verbo ذر recedendi et se avertendi significatio sit. Prov. 131. leg. هَلَّا. Prov. 132. leg. مغرّبة. Prov. 134. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium tum in eo adhiberi, qui scientiam sibi arroget instrumentis deficientibus, tum in eo, cui multi adjutores non sint. Prov. 135. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbium ab Abu-Ohbaidaho relatum esse, dum nil praeterea additur; legas vero تُولِع. Prov. 136. In codice Abu-Ohbaidi legimus versus citati auctorem esse Jasidum ben-Chadsdsak, qui eum inter plures versus Ebn-Alahlao recitaverit. Prov. 141. leg. هَبِلَتْهُ. Prov. 142. In Kamuso هَبَلَّكَ legitur; sed, ni fallor, quoque هُبْلُكَ enunciari potest, ut astutiae significatio admittatur. Prov. 146. Meidanio proverbium in virum, qui nocet et inutilis est, adhibetur. Prov. 154. In Hamasa p. 521. l. 16. sic legitur: اول الورد التشريع. In codice Abu-Ohbaidi legimus, esse, qui proverbium alio, quam modo a nobis adnotato interpretentur. p. 890. l. 3. leg. تردى

Prov. 156. l. **2.** infr. sic legas: Quod si vero talis pellis a coriario concinnatur, aptari non potest; sed ceterae pelles circa eam corrumpuntur. **Prov. 165.** Dicitur quoque: هو دعيميص هذا الامر. „Is Doaihmizus hujusce rei est“ i. e. hujusce rei maxime gnarus. **Prov. 171.** Tribui quoque potest voci اهدى significatio bene ducti; quae forma comparativi raro a participio passivi deducitur. conf. Hamas. 44. l. 3. **Prov. 172.** Ad metrum Camil referri potest. **Prov. 186.** In codice B. تجرعة legitur. **Prov. 187.** leg.: pallii. **Prov. 188.** leg. نَبًا. **Pag. 900.** l. 3. „Hassanus laudis ejus.“ significatur poeta Hassan ben-Tsabet tempore Mohammedis vivens. **Prov. 194.** scrib. اهتك, ut in codice B. est. Proverbium ad metrum Sarih referri potest.

C. XXVIII. **Prov. 2.** Si legendi modus حا مل admittitur, voci حل significatio vocis حلول divertendi tribuenda est. In Kamusi opere sub radice حبل adnotatus est legendi modus حابل. **Prov. 4.** Legitur quoque in codice Abu-Ohbaidi: يا ماء لو غصصت بغيرك اجزت فاذا غصصت بالماء فليس لى حيلة. O aqua! si per aliam rem quam per te suffocatus fuissem, id transmitterem; sed quum aqua suffocor, remedium mihi non est.“ In Samahscharii loco ante غصصت addendum est لو. **Prov. 5.** In codice Abu-Ohbaidi sic legitur: تا عَبرى مُقبلة ويا سَهرى مُدبرة. Adnotatus quoque est alter modus يا عَبرى et يا صَهرى. **Prov. 6.** legendum est ضَلّ aut ضِلّ. **Prov. 7.** leg. للأُفيكة. **Prov. 14.** In hoc proverbio Schann gentis nomen est. conf. C. 16, 1. 26, 102. **Prov. 15.** Ad metrum Redjes referri potest. **Prov. 16.** In omnibus codicibus vox مانعا tanquam proverbii pars scripta est; at vero si omittitur, est homoioteleuton, metrum Mon-

sarih --⏑- | --- et sensus perfectus „A paupertate praetextum petit et in opulentia est.“ In codice B. الايسار legitur. Prov. 19. Ad metrum Thawil pertinet. Pag. 909. l. 7. leg. شَغَّارة l. 9. deleas: in mingendo. Prov. 93. Admisso legendi modo مباركك versus metri Redjes est. Prov. 31. De vico Tsamanin. conf. Abulf. Geogr. p. ٦٩. ٢٧٥. Prov. 38. conf: C. 24, 342. Prov. 40. conf. C. 12, 72. Prov. 41. In codice Lugd. optimo يغذى nutrit; in meo et B. يفدى liberat. Hoc fortasse praeferendum est. Prov. 42. scr. أَرْتَغاءٌ. In codice B. يُشرب scriptum est. Proverbium ad metrum Sarih aut Redjes referri potest. Prov. 46. schol. l. 10. leg. اللَّيلُ. Prov. 47. Fortasse ad metrum Monsarih referri potest. conf. libr. meum p. 256. Prov. 48. Ad metrum Sarih aut Redjes referri potest. Pag. 919. l. 14. leg. Assecutus sum id, quod volui; majora igitur peto. l. 22. leg. Kesre evitasse et ad vocalem Fatha, quae levis esset, transiise, quemadmodum... Prov. 53. In codice Abu-Ohbaidi قد يركب est. Prov. 58. In codice B. يحصى legitur. Prov. 59. Ad metrum Redjes referri potest. Prov. 64. Fortasse ad metrum Monsarih referri potest. conf. prov. 47. Prov. 78. Vox اجْزرة mihi non placet, quippe cujus significationes sensui convenire non videantur. In codice B. الْحِزرة est, id quod non magis aptum est; dubitabam igitur, num الْجِزرة cum significatione trabis (ut الْجِزر) admittatur, ut cum illo in novo testamento consentiat conf. Hamas. p. ٦٥٩, vers. 3. Prov. 91. schol. l. 5. Pro قوبية et قوب ovi legas: قابية et قابية ovi. Prov. 101. leg. يَلَك. Prov. 103. Proverbium ad metrum Sarih potius referendum est, ut enuncietur الزَّيْبُ. Prov. 105. Pro: domus vacuae verti quoque potest: regiones desertae. Prov. 106. In codice Abu-Ohbaidi

[illegible] legimus; proverbium autem significare malum in auctorem suum redire. Prov. 107. In codice B. يخلق. لم Clarius fortasse vertissem „non attritus est“ i e. factum peragit, e quo ipse nullum incommodum percepit, ut laudem non mereatur. Proverbium ad metrum Redjes referri potest. Prov. 110. In codice Abu-Ohbaidi legimus, proverbii verba in traditione Moahwijjaho adscribi. Altera autem lectio est: يملكن الكرام ويملكهن اللئام. Prov. 119. In codice Abu-Ohbaidi legimus, vetus esse proverbium, quod jam Mohammedes adhibuerit. Prov. 157. Pro verbis: in angustiam redigitur magis ad verbum verti potest: suffocatur. Prov. 170. Sic ut impressi; voces يفصل in meo codice scriptae erant. Leg. alios.

Corrigenda ad Tomum tertium.

Pars prior.

Pag. 185. l. 12. leg. in regione. p. 369. l. 12. pro: aegrotus leg. ob paupertatem p. 435. l. 10. leg. locustarum p. 471 l. 11. leg. injustitiae p. 535. l. 20. leg. reddat.

Pars posterior.

Pag. 5. l. 27. leg. proverbia p. 8. l. 3. Addas: C. 23, 217. 508. 516. 24, 244. 26, 103. 27, 162. 164. p. 134. l. 12. leg. proverbiorum p. 136. l. 30. leg. paene p. 142. l. 20. leg. C. I. p. 143. l. 1. leg. C. II. l. 22. leg. C. III. p. 150. l. 18. leg. Sect. 4. p. 236. Post lineam 19 addas: Ahmru b. Alahlba b. Alhaitsum Sadusita 23, 29. p. 241. l. 13. post: necatus est addas: Hamas. 67. l. 12. infr. p. 248. l. 23. Post: occisus est addas: die Alschaki p. 293. l. 3. leg. Almohadjdjal p. 308. post lineam 35 addas: Säidah زايدة (scriptor) 24, 57.

necavit. Tum interim expergefacto Ohtbaho dixit: Si loquens te commoves, te quoque occidam! His peractis equum conscendit et fuga salutem petiit. Ohtbahus autem clamore sublato ad regis aulam tetendit dicens, Alharitsum regis fidem datam occiso Chalido irritam fecisse. Alnohmanus statim ad persequendum equites misit. Primo diluculo eum assecuti sunt. Alharitsus. cum iis pugnans singulos cum eo dimicantes occidit, agmina dispersit, dum pugnabat, hunc versum canens:

أَنَا أَبُو لَيْلَى وَسَيْفِي ٱلْمَعْلُوبُ مَنْ يَشْتَرِي سَيْفِي وَهٰذَا أَثَرُهْ

„Ego sum Abu-Laila et gladius meus in capulo nervo obligatus est. Quis emit gladium meum et hoc eius fulgor est?" Metrum Sarih est. p. 245.

Eum persequentes infecta re recesserunt. Proverbium autem adhibetur in cautione, si ex eiusmodi re damnum percepimus. Samachscharius dixit, proverbium adhiberi de viro, qui rem aggrediatur, quam iam expertus sit.

Alaghlabus Ihdjlita proverbium versui inseruit dicens:

قَالَتْ لَهُ فِي بَعْضِ مَا تَسَطَّرُهْ مَنْ أَشْتَرَى سَيْفًا وَهٰذَا أَثَرُهْ

„Dixit (mulier) ei, inter ea, quae composuit. Quis gladium emit et hic eius fulgor est?" Metrum Redjes est. p. 231.

٢٩٩ مَنْ عَزَّ بَزَّ

299. Qui vincit, praeda potitur.

Dixit Almofadhdhelus, virum e gente Thai ad familiam Banu-Tsoahl pertinentem, cui Djabir ben-Ralan nomen esset, primum ista verba dixisse. Vir iste cum duobus sociis iter faciens in loco Alts[illegible]jjah, qui pone Hiram prope ad Cufam situs erat, Alnohmani ben-Mäi-ssemäi equitibus die infausto occurrit, quo Alnohmanus quemlibet in ipsum incidentem occidere solebat. Causa hujusce diei in libro Cit. Alagh. descripta est. Verba autem ibi Ohbaido b. Alabraz adscribuntur. Alnohmanus autem, quum adducerentur, sortes ducere eos iussit dicens, se eum, qui sorte vicisset, liberum dimissurum esse, duos reliquos occisurum. Accidit, ut Djabiro bona sors contingeret. Qua-

[illegible] sociis, quos ad mortem abduci videret, ista verba, quae postea in proverbium venerunt, dixit.

٣٠٠ مَنْ يَأْكُلْ خَضْمًا لَا يَأْكُلْ قَضْمًا وَمَنْ يَأْكُلْ قَضْمًا يَأْكُلْ خَضْمًا

300. Qui edit toto ore, is non edet extremis dentibus et qui extremis dentibus edit, toto ore edet.

Monet proverbium, ut vitae nostrae rationem habentes res prudenter disponamus, ne perditis opibus penuria oriatur.

٣٠١ مَنْ يَرَ ٱلزَّبَدَ يَخَلْهُ مِنْ لَبَنْ

301. Qui vidit cremorem lactis, eum a lacte desumtum putat.

Narrant, virum interrogasse mulierem, num oves eius lacte abundarent. Quae quum, minime! respondisset, virum, qui cremorem lactis apud ipsam conspiceret, ista verba dixisse. De viro dicitur, qui rem haud occultam occultare cupit. Abu-l'Haitsamus vocem الزبد cum duabus vocalibus Fatha enunciavit. In Samachscharii opere loco vocis يخله legitur: يعلم انه „scit eum esse". Ad metrum Ramal pertinet.

٣٠٢ مَنِ ٱشْتَرَى ٱشْتَوَى

302. Qui emit, assat.

In codice Abu-Ohbaidi et sic: من اشترى بماله اشتوى Proverbium hoc Alahmarus retulit. Opibus utendum esse, ut res nobis necess[illegible]s acquiramus, dicit.

٣٠٣ مَنْ فَازَ بِفُلَانٍ فَقَدْ فَازَ بِٱلسَّهْمِ ٱلْأَخْيَبِ

303. Qui quodam potitus est, is sorte frustrata potitus est.

Legitur quoque بقدح الاخيب, ut الاخيب significationem vocis الخيبة habeat. Abu-Ohbaid. De homine, qui utilitatem non praestat, adhibetur.

١٣٤ أَسْرَى مِنْ جَرَادٍ

134. Magis noctu proficiscens, quam locustae.

Vocabulum اسرى a voce سرى iter nocturnum derivandum esse dicenti Hamsaho Scharaf-Aldinus adsensit; sed eodem iure a verbo سرا „ova excrevit locusta“ derivari potest, ut „plura ova excernens quam locustae“ proverbii sensus sit et hoc mihi magis placet.

١٣٥ أَسْرَى مِنْ أَنْقَدَ

135. Magis noctu incedens, quam herinaceus.

Eodem sensu dicitur اسرى من قنفذ Scharaf-Aldin. Et dicitur: بات فلان اسراء القنفذ „Per noctem quidam modo herinacei incessit.“ i. e. Scortando et furando noctem consumsit. Herinaceus per totam noctem circumvagari dicitur.

١٣٦ أَسْعَى مِنْ رِجْلٍ

136. Magis incedens, quam pes.

Hamsahus dixit, se nescire, in proverbio hominis an locustae pes significetur.

١٣٧ أَسْهَرُ مِنْ قُطْرُبٍ

137. Vigilantior, quam animalculum Kothrob appellatum.

Animalculum sic appellatum noctu non dormit. Sic Abu-Ahmruus proverbium adnotavit. Alii loco vocis اسهر legunt اسعى magis incedens, animalculum enim illud noctu multum vagatur. Scharaf-Aldinus et Samachscharius utrumque proverbium adnotaverunt.

١٣٨ أَسْهَرُ مِنَ ٱلنَّجْمِ

138. Vigilantior, quam stella.

١٣٩ أَسْرَى مِنَ ٱلْخَيَالِ

139. Magis noctu incedens, quam phantasma.

١٤٠ أَسْهَرُ مِنْ جُنْدُبٍ

140. Vigilantior, quam gryllus.

١٤١ أَسْمَنُ مِنْ يَعْرُو

141. Pinguior, quam animal Jahru appellatum.

Codices in scriptione vocabuli يعرو non consentiunt. In proverbii textu meo يعرو ; quocum Scharaf-Aldinus consentit; in scholiis يغزو legitur. Codex Berol. يغر, cod. Lugd. يعرود et codex Pocock. يغرو habet. Unus in scholiis يغزود. Animal illud in Chorasana vivens, dum molestiam fert, pinguescere dicitur.

١٤٢ أَسْرَعُ مِنَ الرِّيحِ وَمِنَ البَرْقِ وَمِنَ الجَوَابِ ومن الإِشَارَةِ وَمِنَ ٱلبَيْنِ ومن ٱللَّمْحِ ومن الطَّرْفِ ومن لَمْحِ ٱلبَصَرِ ومن طَرْفِ العَيْنِ ومن رَجْعِ ٱلصَّدَى ومن رَجْعِ العُطَاسِ وَمِنْ حَلْبِ شَاةٍ وَمِنْ مَضْغِ تَمْرَةٍ وَمِنْ لَمْعِ ٱلكَفِّ وَمِنَ السَّمِّ الوَحِيِّ وَمِنَ المَاءِ الى قَرَارَةٍ ومن كَلْبٍ الَى وُلُوغِهِ ومن لَحْسَةِ الكَلْبِ أَنْفَهُ وَمِنْ لَفْتِ رِدَاءِ المُرْتَدِي وَمِنَ السَّيْلِ الَى الحُدُورِ وَمِنَ ٱلنَّارِ فِى يَبِيسِ العَرْفَجِ وَمِنْ شَرَارَةٍ فِى قَصْبَاءَ وَمِنَ النَّارِ تُدْنَى من الحَلْفَاءِ وَأَسْرَعُ من دَمْعَةِ الخَصِيِّ وَمِنْ قَوْلِ قَطَاةٍ قَطَا

١٠٣ شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ لَا تُعَاتِبُ

103. Pessimus fratrum tuorum est, quem non obiurgas.

Horum verborum eadem ratio est, quae in sequentibus: معاتبة الاخ خير من فقده „Obiurgare fratrem melius est, quam eum desiderare.“ Vocabulum تعاتب est pro تعاتبه. Qui autem legit يعاتب, ei hoc est pro يعاتبك „te obiurgat.“

١٠٤ اَلشَّمْسُ أَرْحَمُ بِنَا

104. Sol in nos misericordior est.

Quod hieme nos calefacit. Pauper istis verbis uti solet.

١٠٥ شِدَّةُ الْحَذَرِ مُتَّهَمَةٌ

105. Vehementia cautionis suspicionem parit.

١٠٦ شَنِئْتُهَا فِي أَهْلِهَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تُزَاي إِلَيَّ

106. Odio eam habui in gente sua, antequam ad me deducta erat.

Ab uxore desumtus loquendi modus in exosum adhibetur. In proverbio legitur تزاى; sed Meidanio تزوى „colligitur, congregatur“ rectum videtur, quum in lexicis verbo زاى illa significatio tributa non sit. Admitti quoque posse videtur, تزاى esse pro تزهى „tolleretur,“ quemadmodum dicatur: زهى السراب الشى „Vapor meridianus rem sustulit.“ Ad metrum Redjes referri potest.

١٠٧ شَغَرَتْ لَهُ الدُّنْيَا بِرِجْلِهَا

107. Sustulit ei mundus pedem suum.

١٠٧ b. شَرُّ الْأَخِلَّاءِ خَلِيلٌ يُصَرِّفُهُ وَاشٍ

107 b. Pessimus amicorum est amicus, quem delator mutat.

In eum dicitur, qui in amore multum mutabilis est.

١٠٨ اِشْرَبْ تَشْبَعْ وَٱحْذَرْ تَسْلَمْ وَٱتَّقِ تُوقَهْ

108. Bibe! satiatus eris; cave! salvus eris; te custodi! custoditus eris.

Abu-Ohbaidus dixit, proverbium monere, ut in rebus cauti simus. Littera autem ه in voce تُوقَهْ aut nil ad sensum faciens otiosa est, aut pronomen ad vocabulum supplendum الشر (malum) referatur oportet.

١٠٩ شَاوِرْ فِي أَمْرِكَ ٱلَّذِينَ يَخْشَوْنَ ٱللّٰهَ

109. In re tua eos consule, qui Deum timent!

Proverbium hoc Ohmaro adscribitur.

١١٠ شِدَّةُ ٱلْحِرْصِ مِنْ سُبُلِ ٱلْمُتَآلِفِ

110. Vehementia cupiditatis est una viarum eius, qui societatem colit.

Adhibetur in eum, qui cibi aliarumque rerum cupidus est, et hanc ob causam nobiscum societatem colit.

١١١ شَوَى زَعَمَ وَلَمْ يَأْكُلْ

111. Se carnes assavisse dixit, et non edit.

Id est: Dixit, se assandae carni praefuisse, tum non edit. De eo adhibetur, qui rei praefectus eam reliquit.

١١٢ شَغَلَ ٱلْحَلْيُ أَهْلَهُ أَنْ يُعَارَ

112. Possessores suos ornamentum occupat, ut mutuum non detur.

Id est: Necesse est, possessores ornamenti se ornare; et haec est causa, cur id mutuum non dent. Conf. prov. 2. De eo dicitur, qui rogatur, ut rem det, qua carere non potest. Ad metrum Chafif referri potest. Conf libr. m. p. 262. In codice B. يعارا legitur, quod metro magis convenit.

اظنه اضطره السيل الى جرثومة فمات من العطش „Puto eum fluctus coegisse, ut ad collem confugeret, ubi siti perierit.“ Proverbium adhibetur de iudicio, quod nonnisi opinione nititur.

١٠ ظَنُّ ٱلرَّجُلِ قِطْعَةٌ مِنْ عَقْلِهِ

10. Opinio viri est pars ingenii (prudentiae) eiusdem.

Alazmäihus dixit: Cauda lumbi vertebra est; uber ventriculi nodus (ابنة) est et opinio viri est pars ingenii (prudentiae) eiusdem. Ohmarus dixit: لا يعيش احد بعقله حتى يعيش بظنه „Non vivit unus per ingenium (prudentiam) suum, donec vivat per opinionem suam.“ Solaimus ben-Ahbd-Almalic dixit: جودة اللسان بلا عقل خدعة وجودة العقل بلا لسان هجنة ولكن بين ذلك. „Praestantia linguae sine ingenio (prudentia) est deceptio et praestantia ingenii (prudentiae) sine lingua est vitium; sed (rectum) est inter illud.“

١١ ظِلُّ سَيَالٍ رِيحُهُ حَرُورٌ

11. Umbra arboris Sajal appellatae, cujus ventus fervidus est.

Ad metrum Sarih referri potest. Sajal arboris nomen est ad genus عضاه appellatum pertinentis, quae rosam pulchri odoris profert. In virum dicitur, in quo nil boni est, quamquam pulchrâ formâ gaudet.

١٢ ظَالِعٌ يَعُودُ كَسِيرًا

12. Claudicans visitat eum, qui fractum pedem habet.

Proverbium significat, virum debilem ipso debiliori opem ferre.

١٣ ظُفْرُهُ يَكِلُّ عَنْ حَكِّ مِثْلِي

13. Ungula eius nimis obtusa est, quam ut similem mei scabat.

Mihi adversatur, sed noxam inferre mihi non potest.

١٤ ظِلَالُ صَيْفٍ مَا لَهَا قِطَارٌ

14. Nubes aestatis, cui guttae non sunt.

In eum dicitur, qui quamquam divitias possidet, in alios beneficus non est. Ad metrum Sarih referri potest.

١٥ ظِئْرٌ رَؤُومٌ خَيْرٌ مِنْ أُمٍّ سَؤُومٍ

15. Nutrix amans melior est, quam mater taedium capiens.

In defectu amoris et curae proverbium adhibetur.

١٦ ظَاهِرُ ٱلْعِتَابِ خَيْرٌ مِنْ بَاطِنِ ٱلْحِقْدِ

16. Manifesta obiurgatio melior est quam clandestinum odium.

Meidanius loquendi modum confert: يبقى الود ما بقى العتاب „Amor manet quamdiu objurgatio manet.“

١٧ ظِلُّ ٱلسُّلْطَانِ سَرِيعُ ٱلزَّوَالِ

17. Umbra regis citius cessat.

١٨ اَلظَّفَرُ بِٱلضَّعِيفِ هَزِيمَةٌ

18. Victoria de debili reportata fuga est.

De eo dicitur, qui debilis habetur.

١٩ ظَنُّ ٱلْعَاقِلِ خَيْرٌ مِنْ يَقِينِ ٱلْجَاهِلِ

19. Opinio intelligentis melior est quam certitudo ignorantis.

واحوج الناس الى الغنى من لم يصلحه الا الغنى وكذلك الملوك وان التغرير مفتاح البوس يريد ان من كان فى شدة وفقر اذا غرر بنفسه بان يوقعها فى الاخطار وحمل عليها اعباء الاسفار يوشك ان يفتح عنه اقفال البوس ويرفل من حسن الحال فى اصفى اللبوس ومثل ما حكى من كلام صيفى ما حكاه المورج بن عمرو قال سال الحجاج رجلا من العرب عن عشيرته فقال اى عشيرتك افضل قال اتقاهم لله بالرغبة فى الاخرة والزهد فى الدنيا قال فايهم اسود قال ارزنهم حلما حين يستجهل واسخاهم حين يسال قال فايهم ادهى

قال من كتم سره ممن احب تخوفه ان يشر اليه [illegible] قال فايهم اكيس قال من يصلح ماله ويقتصد فى معيشته قال فايهم ارفق قال من يعطى بشر وجهه اصدقاءه ويتلطف فى مسألته ويتعاهد حقوق اخوانه فى اجابة دعوتهم [illegible] مرضاهم والتسليم عليهم والمشى مع جنائزهم والتمتع لهم بالغيب قال فايهم اقنى قال من عرف ما يوافق الرجال من خلقه حسن [illegible] قال فايهم اصلب قال من اشتد عارضته فى اليقين وحزم فى التوكل ومنع جاره من الظلم

„Verba haec Actsami ben-Zaifi sunt, quum diceret: Vitae ratio eo consistit, quod vir non laxus est in bene administrandis opibus easque recte disponit. Is autem opibus maxime eget, qui in rebus suis bene administrandis opibus carere non potest. Haec est regum ratio. Semet autem periculo exponere est clavis calamitatis, quibus verbis significare vult, fieri posse, ut, qui penuria et paupertate laboret, si se ipsum periculo exponat, ita ut pericula subeat et onera itinerum sibi imponat, calamitatum claustra ab eo removeantur et candidissimis vestimentis pulcherrimae conditionis indutus incedat. His autem verbis similia sunt, quae Almoarredjus ben-Ahmru retulit. Dixit, interrogasse Alhadjdjadum quendam ex Arabibus campestribus: Quisnam in familia tua praestantissimus est? Alterum respondisse: Qui Deum maxime timet cum desiderio alterius mundi, et abstinentia in hoc mundo. Tum interrogasse: Quisnam eorum potentissimus est? Respondisse alterum: Firmissimus

mansuetudine et intelligentia praeditus, quum ignorantiae accusatur et liberalissimus eorum, quum rogatur. Porro: Quisnam eorum subtilissimus ingenio est: Respondisse alterum: Qui secretum suum ab eo, quem amat, occultat timens, ne aliquando ei adversarius fiat. Porro: Quisnam eorum astutissimus est? Respondisse alterum: Qui opes suas bene administrat et in vitae ratione modum rectum tenet. Porro: Quisnam benignissimus eorum est? Respondisse alterum: Qui hilari vultu amicos excipit, in rogando comitatem ostendit, qui fratrum suorum iura observat in eo concedendo, quod sibi adsumunt, in visitandis aegrotis, in salute dicendo, in comitandis funeribus et in sincero monito de eo, quod ipsos latet. Quis autem eorum maxime intelligens est? respondit: is, qui in colloquio id cognoscit, quod viris, quibuscum convenit, maxime conveniens est. Denique: Quisnam eorum firmissimus est: Respondisse alterum: Is, cuius latus in re certa durum est, qui prudenter cavet simul fiduciam in Deo ponens et vicinum suum ab iniuria defendit."

٣٣٦ مَوْتٌ لا يَجُرُّ إِلَى عَارٍ خَيْرٌ مِنْ عَيْشٍ فِي رَمَاقٍ

336. Mors, quae dedecoris causa non est, melior est, quam vita in summa penuria.

Proprie: vita, in qua tantum victus nobis est, quantum ad extremum vitae spiritum ducendum sufficit. Hortatur proverbium, ut mortem nobilem vitae ignobili praeferamus.

٣٣٧ مَأْرَبَةٌ لا حَفَاوَةٌ

337. Necessitas, non rerum tuarum cura.

Id est: Te honore adficit, quod tu ei necessarius es, non quod te amat. De viro adhibetur, qui nonnisi ob rem ipsi necessariam te visitat. Samachsch. Aut nominativi aut accusativi casus vocibus tribuitur. Si nominativi casum admittis, supplendum est هذه haec est necessitas